Sárospataki Református Lapok 1933.

TARTALOMMUTATÓ.

I. Vezércikkek és hasonlók.

A dialektikai theológia jelentősége a gyak. theológiában. Imre Lajos. 48, 55, 60, 67.
A Magyar Ref. Énekvezérek Egyesülete. Hodossy Béla. 228.
Apponyi Albert gróf. M. J. 41.
A szekták elleni védekezés új stilusa. Dr. P. I. 78.
A szekták keletkezésének okai. V. B. 91, 97, 111.
A tanítóképzős cserkészmunka. Dr Ú. K. 252-54.
A theol. képzési idő öt évre emelése a ref. theol. akadémiákon. M. J. 104, 109.
A theológiai tudomány válsága. Dr. M. E. 9.
Az Adóalany. y. r. 27.
Az akarat közvetett nevelése. Dr. M. Gy. 72, 79.
Az egyháztagság elértéktelenedése. Benke J. 47.
Az erdélyi református egyház főproblémái. Dr. Tavaszy Sándor. 35.
Az én erőm erőtlenség által végeztetik el. S. J. 296.
Az élet szeretete. Dr. Kókai Kun Zoltán koporsója fölött. Dr. M. E. 282.
Az élet theológiája. Dr. Mátyás Ernő. 79.
Az Ige theológiája. Dr. M. E. 28.
Az ORLE jamboree. Sz. Z. 206.
B. e. Idrányi Barna szlovenszkói tiszáninneni ref. püspök. B-t 225.
Egy elkésett virágszál az Idrányi Barna sirhalmára. Sárkány József. 264.
Egyházunk és a cserkészet. Sz. Z. 197.
Ellenség a falakon belül. Forgács Gyula. 15.
Főgongnoki gyűlést megny. besz. F. G. 284, 291.
Generális vizitáció. yr. 136, 142.
Húsvéti üzenet. Farkas István püspök. 95.
Igaz beszéd. F. Farkas Géza. 115.
Imádság Pálóczi Czinke Istvánné koporsója felett. Marton János. 170.
Isten a mi igaz biránk. Sz. L. 53.
Lehet-e a papnak politizálni? Takács Mihály. 165.
Lehet-e a papnak politizálni? Dr. Pápay I. 186.
Mi lesz az ifjúsági munkával. Dr. K. A. 269.
Nekünk haza kell menni. Farkas I. püspök. 222.
Nemzetnevelés. Dr. Mátyás Ernő. 214, 218.
Nobile officium. Dr. Komjáthy Aladár. 202.
Október 31. i-s. 246
Önuralom. Kövér Pál. 198, 202.
Péter Mihály. 1867—1932. M. J. 7.
Pium desidérium. Dr. Pápay I. 276.
Prológ. Novák Sándor. 240.
Püspöki jelentés. Farkas István. 150, 156, 174, 178, 182, 284, 290.
Ref. szemmel a világdzsemborin. Dr. P. I. 194.
Sárospataki főiskolánk igazsága. Dr. M. E. 121.
Sárospataki lelk. konferenciánk. Dr. M. E. 59, 99.
Szeptember. G. 210.
Tantervi mozgalmak. Elekes Imre. 21, 43.
Új pünkösti lelket. G. J. 141.
Újévi üzenet! Farkas István. 1.
Világválság és lelkipásztorképzés. Dr. M. E. 230.

II. Közéletünk.

Abauji egyhm. tavaszi közgyűlése. Cs. I. 154.
Abauji egyhm. őszi közgyűlése. Kovács I. 260
A bánhorváti KIE konferencia. Zs. J. 207.
A főisk. ig. tan. ülése. M. J. 219, 223, 229.
A gömör-tornai em. tavaszi közgyűlése. D. D. 144.
Alsóborsod őszi közgyűlése. nb. 270.
Alsóborsod tavaszi közgyűlése. nb. 146.
A nyugdíjnovellához. F. Farkas Géza. 297.
A pesti januári konf. tanulságai. Tantó János. 36.
A putnoki püspöklátogatás. 215.
A szlovenszkói tiszáninneni ref. egyhk. H. M. 242.
Az alsózempléni em. tavaszi közgy. Sz. A. 131.
Az alsózempléni em. közgyűlése. Szabó A. 248.
Az énekeskönyv reformja Hodossy Béla. 137.
Az egyházker. tavaszi r. közgyűlése. Illyés B. 153.
Egyházkerületi őszi közgyűlés. I. B. 286.
Egyezkedés a szlovák kálvinisták vezéreivel. 45.
Egyházkerületi közgyűlést megnyitó beszéd. 153.
Egyházm. közgyűlés Felsőborsodban. Sz. D. 145.
Egy választás egyházi tanulságai. Takács M. 66.
Felelősségérzet. Kövér Pál. 116.
Felsőborsod ünnepnapja. fj. 231.
Generális vizitáció a Bodrogközön. yr. 228, 234, 241, 247, 255.
Hármas ünnepély Sárospatakon. 156—163.
Hitvallásos alapon. Zs. J. 85.
Hivogató. Kövér Pál. 73.
Ifjúsági munka gyülekezeteinkben. Zs. J. 11.
Iskoláink. G. J. 203.
Lelkészért. gyűlés Felsőborsodban. Gy. I. 139.
Lelkigondozás és hitoktatás a tanyákon. D. L. 38.
Lelkipásztorválasztás Egerben. Dr. K. A. 261.
Nagy hű-hó semmiért. Hodossy Béla. 186, 190.
Néhány fontosabb adat egyházkerületünk lélekszámára vonatkozólag. Illyés Bertalan. 138, 210.
ORJO temetési akció. Egerházy Lajos. 255.
5 kilométer. Illés János. 62.
Ref. lelkészek helyzete Cseh-Szlovákiában. 63.
Reformmozgalmak az utolsó félszázad alatt Magyarországban. Hodossy Béla. 62, 67.
Rések a törvénykönyvben. B. Á. 293.
Sárospataki lelkészi konferenciánk. M. E. 99.
SDG. konferencia Sárospatakon. 39.
Stólaváltság a gyakorlatban. Forgács Gyula. 56.
Temetési segélyakció. Egerházy Lajos. 207.
Theológus cserkészcsapatunk viziútja. gr. H. G.
Theol. tanári konferencia Sárospatakon. M. J. 42.
Ünnep a Bodrogközön. Verebélyi Dezső. 237.

III. Tárca.

Advent a Bodrogközön. Szabó Lajos. 293.
Ahol Isten nincs, kenyér se nincs ott. F. L. 206.
A jubiláló Szabó László. Takaró Géza. 144.
Arany János és eklézsiája. Karácsony S. 66.
Baksay Sándor irói jellemrajza. Novák S. 10, 17.
Egy nagy halál intelme. S. Sz. J. 57.
Dr. Hindhede és a pataki diák. D. B 175, 179.
Jamboree. Molnár Benjámin. 265, 271.
Néhány megjegyzés „Dr. Hindhede és a pataki diák" c. cikkre. Dr. Jakó János. 191.
Németek és Magyarok. Dódy Dénes. 277, 298.
Öreg diákok emlékestje. 278.
Református orgona. Hodossy Béla. 22.
Spataki lelkész mint diétás prédikátor. S. Sz I. 194.
Szenci M. Albert zsoltárai és ref. énekügyünk. Árokháty Béla. 276.

IV. Igehirdetés.

Ézs: 3:18. A modern kor adventje. Főző L. 270.
Ézs: 26:19. Megelevenednek halottaid. Sz. Z. 130.
Csel. 1:8b. Ker. élet tanuvallomása. Főző L. 270.
Filippi 4:4. Öröm az Úrban. Darányi L. 72.
Jakab 1:22. Az Ige megtartói. Simon Béla. 259.
Jakab 2:17. Az igaz ker. élet. Nagy Lajos. 54.
János 1:19-29. A te küldetésed. Kiss József. 285.
János 2:11. Kánai jel. I. Péter 5:7. Van Valakid. Darányi Lajos. 43.
I. Ján. 4:20-21. A szeretet kétoldalusága. Sz. Z. 117.
János 11:4. A betegség és Krisztus. Kovács J. 259.
János 15:5. A szőlőtő. Tóth Ferenc. 224.
János 15:5. Krisztus nélkül semmit. Sz. Z. 105.
II. Kir. 22:8-13. A megújító törvénykönyv. 246.
Kol. 3:12-17. A reformáció küldetése — folytonos reformáció. 246.
I. Kor. 3:10-15. Hibás épület a jó fundamentumon. 246.
Luk. 2:7. A jászol bölcső tanítása. Illyés J. 236.
Luk. 8:18. Kit épit a prédikáció? Darányi L. 236.
Luk. 10:37b. A predikáció igazi hatása. D. L 236.
Luk. 13:23-24. Hová mégy Illyés János. 297.
Luk. 15:17-19. Hazafelé. Sz. Z. 224.
Luk. 19:8-10. Nem te, hanem téged. D. L. 72.
Mt. II. 16-18. Élet fakadt, életek szakadtak. Sz. Z. 3.
Mt. 4:16-17. Alvó lélek. 246.
Mt. IV. 8—10. Az embernek fia: Istennek embere. Sz. Z. 3.
Mt. 6:20-21. Mennyei kincsek. Gyülvészy I. 117.
Mt. 8:25-26. Szükség idején. Mt. 20-28. Szolgálat. Sz. Z. 28.
Mt. 11:7-11. Határozott jellem. Kiss József. 285.
Mt. 13:33. Az átalakító kovász. Mt. 4:1-11. A sátán valósága. Kiss József. 16.
Máté 21:9. A virágvasárnapi öröm. Dr. E. A. 84.
I. Péter 4:12-19. A legdicsőbb szenvedés. Nagy Lajos. 54.
II. Péter 1:10-13. Ébredő lelkek. 246.
I. Thess. 5:5-11. A nappal fiai. 246.
Zsid. 9:12. Örök megváltás. Sz. Z. 105.
Zsolt. 51:12-14. Újjászületés a Szentlélek által. Zs. J. 130.
Zsolt 118:22-26. Nagy Barna. 89.

V. Irodalom.

31, 98, 113, 124, 133, 203, 249. oldalakon.

VI. Könyvismertetés.

A Heidelbergi Káté magyarázata. Derzsi Endre. 86.
A neveléstudomány alapvonalai. Mitrovics Gyula. G. J. 74.
A tanitóképzős cserkészmunka. Dr. Újszászy K. 252.
Az az ember te vagy. Incze Gábortól. 113.
Általános vallástörténet. Dr. Varga Zsigmond. M. J. 31.
Bibliatanulmányok az élet nagy kérdéseiről. (Gönczy Béla) Sz. Z. 57.
Égő magyarok. Győry Kálmántól. Zs. J. 74.
Imhol az ember! Császár József predikációi. 279.
Isten és a kenyér. Barth, Brunner és Thurneysen beszédei. Dr. M. E.
Miért jött a Jézus? Dr. Enyedy Andor predikációi. Zs. J.

VII. Halottaink.

Borsos Károly 231. Bottlik József 33. Csomasz Dezső 81. Csontos Józsefné 64. Özv. Fekete Gyuláné 108. Gonda Béla 196. Hamar István 199. Háda Sándor 146. Kenyeressy Károly 133. Kézy György 69. Dr. Kókai Kun Zoltán 287. Mezőssy Gusztáv 199. Pálóczy Czinke Istvánné 171. Pataky Pál 100. Peremartoni Nagy Gusztávné 256. Péter Mihály püspök 13. Pokoly József 154. Özv. Szántó Istvánné 87. Simon József 13. Svingor Jenőné 147. Szentimrey Gyula 237. Szomolnoky Lajos 237. Takács Sándor 12. Id. Zombor Lajos 262. Vértessy Sándor 203.

VIII. Pulzus.

13, 25, 32, 49, 68, 80, 93, 118. oldalakon.

IX. Minden számban:

hirek, szerkesztői üzenetek, pályázati hirdetések és hivatalos rész.

VI-2012.

XXVIII. évfolyam. 1. szám. Sárospatak, 1933 január 1.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

ELŐFIZETÉSI DIJ

Egész évre ... ... 10 Pengő.
Fél évre ... ... 5 Pengő.
Lelkészek, tanitók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési dija egész évre 5·- Pengő.

Felelős szerkesztő és kiadó
MARTON JÁNOS
Főmunkatársak
Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, Dr. UJSZÁSZY KÁLMÁN és Dr. ZSIROS JÓZSEF; a Kálvin-Szövetség részéről Dr. H. KISS GÉZA.

HIRDETÉSEK DIJA
Megegyezés szerint.

A S-PATAKI REF. FŐISKOLA KÖNYVTÁRA

TARTALOM. *Farkas István:* Újévi üzenet. — *Sz. Z.:* Igehirdetés. — *Dr. Trócsányi József:* Rövid reflexió Demeter Bertalan cikksorozatára. — Előfizetési felhívás. — Hirek — Hivatalos rész. - Szerkesztői üzenetek.

Ujévi üzenet!

... Ez immár második levélírásom néktek, szeretteim, amellyel a ti tiszta gondolkozástokat, emlékeztetés által serkentgetem; akik várjátok és sóvárogjátok az Isten napjának eljövetelét, az új eget és új földet, amelyben igazság lakozik... (Péter II. 3. r. 13.) A Péter apostoltól tanult e bátorító szavakkal köszöntelek mindnyájan titeket, az újesztendő eljöttével: Istennek népe, tiszáninneni ref. egyházkerületünk minden rendű és rangú tagjai!

Első levelembe beleírtam a lelkem legszebb elgondolásait, akkor, amikor az örökkévaló Isten akaratából átvettem püspöki hivatalom vezetését s igéretet tettem hallomásotokra arra, hogy a Krisztus nyomában járva, apostolok munkáját végezve: vigasztalni, tanítani, hozzátok hajolni, jót-tenni vágyódom közzétek menni!

Im itt a második levelem!

Isten csodálatos kegyelméből megadta érnem nékem és azoknak a szerető szíveknek, kik mellém apostoltárs gyanánt örömmel szegődtek, hogy a püspöklátogatások örökre feledhetetlen emlékeiből táplálkozva, a mi nagy megujhodást váró életünk néhány, lelkemben leszűrődött megfigyelését, intelmét, kérését, tanácsát nyujtsam felétek újévi ajándék és üzenet gyanánt!

Mindig boldog örömmel hirdettem, hogy a mi történeti és hitvallásos egyházunk: Népegyház! Evangéliumi értelemben, a nép, az Isten adta nép boldogságát munkáló egyház, a legszentebb, Isten rendelte: testvéri közösség!

Örömmel állapítom meg, — alázatosan és nem kevélykedéssel mondom ezt! — hogy a magyar fajta testi és lelki ősi szépségeit, igenis, a mi kálvinista magyar népünk őrzi igazán! Azok a rejtve munkáló erők, amelyek a történelmi múlt távolán át, minden ellenünktörő akadályt legyőzve, képessé tették ezt a nemzetet arra, hogy az örökkévalóságra elrendelt népek életét bizonyosra várva élhesse, a földjébe, Istenébe, hazájába és fajtájába szerelmes magyar kálvinista nép, kifogyhatatlan hite, boldog várása, türelme, igazai tudatában való harcikészsége, öntudatos Isten, haza és emberszeretete által: egyház és a haza életében olyan fundamentomokul adattak, hogy erre a seregre a nemzet kormányosai minden időkben bizonyosra számíthattak. A tiszta magyar kálvinistaság mindig befelénéző életet akart élni s az önálló és öncélú nemzeti állam kiépítése mellett az volt életének egyik legfelségesebb célkitűzése, hogy az evangéliumi tiszta keresztyénségnek s a Krisztus királysága diadalának legyen harcosa és védelmezője.

A kálvinista magyar vallás, magyar egyházon keresztül azért áldoztak, szenvedtek apáink olyan örökre tiszteletreméltó bátorsággal, mert evangélium szerint reformált keresztyén vallásunkban találták meg legjobban Istennek amaz igazait, amelyek segedelmével az evangéliumi tudomány a legtökéletesebben volt hirdethető és lesz örökre hirdetendő a magyar nép: Istent és Hazát szerető fiai közt.

És én úgy látom, hogy a mi népünk minden ellene tanuskodó bántások dacára is, szereti egyházát is, hazáját is, úgy, mint szerették apáink!

Állítom, hogy ez a drága magyar fajta, aki olyan sokszor csalódott már vezetőiben, a legkeservesebb csalódását akkor érzi igazán, úgy, hogy belefájdul a szíve, — ha lelkipásztoraiban, tanítóiban kell csalódnia.

Állítom, hogy szeretne a mi népünk mindenütt dicsekedni lelkipásztoraival és tanítóival (Tisztelettel beszélek az itt-ott tapasztalható kivételekről!). Állítom, hogy a mi népünk szereti egyházát, templomát, iskoláit, csak a gyülekezet angyalai is szeressék őket igazán. Úgy láttam püspöklátogatásom során, hogy érzik és tudják, hogy nincs is nekik más menedékük a mai háborgó világban, mint az egyház.

Mennyi e népnek a baja ma? Türelme nem fogy el. Maga vet és másnak vet. Maga arat és másnak arat. Neki kenyere alig marad és türelme nem fogy el. Vár.

Nagyon jól tudom, hogy a mai „mindent igérő és jóformán semmit sem adó, jelszavas élet", meg a nagyon megromlott „adómorál", meg a többi szépszavas lélekrontás ma a legtöbb helyen a bajok eredője.

Dehát ezt a romboló közvéleményt, mondjuk „korszellemet", nem lehetne-e megjavítani evangéliumi munkákkal?

Az Ige fényénél, az imádság fegyverzetével, a sakramentumokkal való élés nagy lelki ajándékai mellett, nem kellene-e már egyszer rettenthetetlen bátorsággal elindulni az evangélium szocializmusának és a szeretetmunkáknak élésére? A híveink házanként való meglátogatása, bajaikban való tanácsadás és felvilágosítás, a bibliakörök alakítása, az ifjúsággal való több törődés, a nép fiaihoz való melegebb és őszintébb odahajlás... nem gondoljátok atyámfiai, hogy hathatós orvosság volna e bajok ellen?

Avagy nem gondoljátok-e, hogy az örökös aggodalmaskodás, a mindig csak a magunk szegénységének emlegetése, nem az evangéliumok Krisztusának nyomában való járás? A folyton panaszkodó, szegénységét kiabáló lelkipásztorok, tanítók, tanárok, presbiterek s az egyház minden egyéb ilyen tagjai nem az evangélium őstalajából táplálkozó keresztyénséget élik.

Azok szegényebbek voltak, mint mi! többet szenvedtek, mint mi. Avagy ősapáinknak nem több jutott-e nincstelenségből, üldöztetésből, koldustarisznyából, mint nekünk? Minél szegényebbek voltak földiekben, annál gazdagabbakká lettek lelkiekben! Üldöztetés idején épült templomok, iskolák, áldozatokkal fenntartott intézmények bizonyságok a mindent eltürő, elhordó, mély hitű ősök mellett!

Sokszor hirdettem már s míg élek fogom hirdetni mindig, hogy ma már nem elegendő csak a templomban hirdetni az Igét! Ma élni kell, a nép közzé ki kell vinnünk az Igét! Még a háztetőkről is prédikálni kell, hogy a legnehezebb időkben is sajnál és szeret bennünket az Isten s ha a bűntudat és bűnbánat utjára tér a nemzet, akkor majd meglátják mindenek, hogy az Evangélium Istennek hatalma minden hívőnek üdvességére!

Ma nem a megbámult szépszavú szónoklásra, nem is a megcsodált emberbölcsességre van szükségünk, hanem a szeretetben, a segítésben, a jóságban, a hitünk cselédei és fajtánk szerelmében megfáradhatatlan szolgálatot vár tőlünk az Isten is.

Élni akarásunk öntudatos munkáival, bátor nekilendüléssel zörgetnünk kell újesztendő eljöttével az új keresztyén magyar Élet kapuján, hogy Krisztussal egy uton járva, önzetlen honszerelem által lelkesítve feltámadjon halottaiból ez az árva nép és legyen boldog újra, mert eljövendő boldogságáért már megszenvedett!

Felelősségünk tudatában reáváró kötelességét végezze közöttünk mindenki hűséggel.

Az itt-ott láthatóan meglazult fegyelem, törvény és tekintélytisztelet helyett fegyelmezett sereg katonáihoz illően, álljon őrtállóhelyén becsülettel mindenikünk.

Látom én azt is, hogy sokszori, — ide is, oda is való —, tulzó udvariaskodó hajlongásaink között, megtört már a hajdan kemény kálvinista derék... ! Nincs bennünk bátorság rendíthetetlenül megállani Isten igazai mellett! Bűnöket kendőző, szembehunyással nézünk át a korszellem divatos vétkei felett. Nincsen bennünk elegendő az apostolság öntudatából!

Pedig ma apostolok kellenek! A Krisztus azért jött ebbe a világba, hogy kiszabadítson bennünket abból a pogányságból, amely emberek számában, hatalmában, pénzében, tudásában bízva: — az önzés, az egyéni boldogulás, az uralkodni vágyás, a földiek tulzó szerelme: — e földi bálvány istenek előtt való hajlongással akarja megtalálni boldogságát!

Új esztendővel: új tavaszok hajnalhasadtát várom!

A nagg megújhodásnak, az egyházon keresztül kell eljönnie. Kell lennie bátorságának az egyháznak arra, hogy: az Ige, az imádság, a sákramentumok, az evangélium szocializmusa, a szeretetmunkák szent szolgálatán keresztül belekiáltsa ebbe a világba, hogy Isten által megvilágosítottak, az Isten

békéjét szolgálók csak azok az egyházak és azok a nemzetek lehetnek, akik Istenországának ilyetén megvalósításáért: élni s ha kell halni is tudnak.

A hűséges sáfár felelősségének tudatában kell élnünk és járnunk mindenütt!... Vigyázzunk hát minden lélekre! De vigyázzunk különösképen azokra, akiké a jövő: az Ifjúságra!

Heves vére, ha lázadozásra ösztökéli, az még nem baj, — csak mérsékelni tudja önmagát... Vigyázzunk, hogy az álmok paripáján lovagolni szerető ifjúság, ez az ébredtével: erőtől duzzadó sereg, nekikeseredettségében igaztalanul ne bántalmazza és becsmérelje azokat, akiknek köszönhetnek Isten után mindent!, — szülőt, tanítót, tanárt, lelkipásztort s ne akarja ökölre kelve félretolni az öregeket! Viszont az öregeknek meg kell tenni mindent arranézve, hogy az ifjúságot átmenthessük a boldogabb holnapokra. A — ma, — nagyon szomorú ifjúságának, születése első percétől kezdve, jól tudom, hogy: ikertestvére lett a nyomorúság. Látom azt is, sírva nézem sokszor, hogy bölcsőjük takaróját, hogy a feléjük hajló édesanya csókot is könnybenfürösztve kapják!... Vigyázzunk hát! Az egymás terhét hordozó, a közös felelősséget vállaló mi megbízatásunk: az evangélium által beragyogott utakon járva, meg fogja mutatni, hogy mit kelljen cselekednünk!

Át kell adnunk magunkat egészen az Istennek. Egyedüli reménységünk csak Ő lehet s csak Ő marad. A világrend örök törvényei parancsoló hatalommal uralják: az eget, a földet s a nagy mindenséget... Megteremtett bennünket; ide küldött minket; őrtállóhelyeinkre helyezett el minket s ha ide küldött: célja van velünk, meg is tart bennünket.

Én bizonyosra várom az ő ígérete szerint való: *új eget és új földet, amelyekben tgazság lakozik.* csak mi legyünk mindenestől — fogva az Övéi!

Az Istenben boldog keresztyén ember: boldog új-esztendejét hozza el mindnyájunkra — az áldásokkal gazdag Isten!...

Kegyelem és békesség legyen mindnyájan Tiveletek!...

Farkas István
ref. püspök.

— **Gömbös Gyula miniszterelnök az Orsz. Tanítói Nagygyűlésen** dec. 29-én megjelent *Hóman* Bálint kultuszminiszter és *Huszár* Aladár főpolgármester kíséretében. Felszólalásában kijelentette többek közt: „Én a tanítóság lelkét éppúgy ismerem, mint önök. Az élet útjára is tanítói házból indultam ki. Az önök kezébe van letéve a nemzet jövője. Nekünk az a kötelességünk, hogy segítsünk a tanítóságon, mert korgó gyomorral nem lehet tanítani."

IGEHIRDETÉS.

Szerkesztőségünk — a lapnak elsősorban az anyagiak miatt szükreszabott kereteivel számolva — azt vette tervbe, hogy kéthetenként, tehát minden második számban közöl két-két prédikáció vázlatot, illetve 6—6 reggeli istentiszteletre szánt lekeiót. Ha a vázlatok sémája nem lenne eléggé világos és közérthető, egy külön cikk keretében készséggel kifejtjük azt, ha olvasóink ily irányu kivánságukat szivesked-nek szerkesztőségünkkel közölni. Vázlatok és lekciósorozatok készitésében is — a közöltek sémája és terjedelme szerint — szeretettel kérjük és várjuk lelkésztestvéreink közremüködését.

1. Élet fakadt — életek szakadtak.

Prédikációvázlat Mt: 2:16—18. alapján karácsony utánra. Lekció: Mt: 2:13—23.

Téma: Az istennélküliség romboló hatalma, az istenfélelem megtartó ereje. *Tétel:* Az Istentől elszakadt, önzésében elvakult ember élete önmaga s mások átkává lesz. *Felosztás:* I. Az elszakadás *oka:* önző háborgás (16 a. v.). II. Az elszakadás *következménye:* életpusztitás és életpusztulás (16b. 18v.) *Finális tétel:* Felelőtlen, hitetlen élet magad és környezeted mai Heródesévé tehet; légy istenfélelemben bölcs, lelkierőkben gazdag és erős támasza a tieidnek.

Dinamisz: A karácsonynak visszája is volt és van: Krisztus születése után a betlehemi gyermekgyilkosság, ma a pillanatnyilag enyhült nyomor, felfüggesztett közöny és gyülölködés ujbóli térfoglalása. Mi az oka, hogy megengedte Isten a Heródes tömegmészárlását, hogy vannak gyermekgyalázó bestialitások, családirtások, „angyalcsinálások"? Ezekkel tanit Isten arra, hogy az istentelenség életgyilkoló, pusztitó hatalom. Az uj év első vasárnapi halálozási statisztika is megmutatja, hogy milyen magas nálunk is épen a kis gyermekek halálozási arányszáma. Hamar elköltöző kis ártatlanságok, több szeretetre, a jóság nagyobb megszervezettségére, a hit növekedésének szükségességére figyelmeztetnek bennünket. Szereted a kicsinyeket? Iszonyodsz attól a gondolattól, hogy életüket te is segits megfojtani? Légy hivőbb és istenfélőbb: (A textus és téma, mely kibővithető a lexikon Heródesre, az akkori és mai Betlehemre vonatkozó adataival, [a meggyilkolt csecsemők száma 70—80 lehetett] vasárnap délutáni, vagy vallásos esti irásmagyarázatnak is jó. Utóbbi esetben harmónikusan illik hozzá Arany: Rákhel c. versének szavalata.)

2. Az Embernek fia: Istennek embere.

Epifániai predikációvázlat. Textus: Mt: 4:8—10 v. Lekció: Mt: 4:1—11 v. vagy Mt: 26:69—75 v.

Téma: A látszat kisértésével való küzdelem. *Tétel:* A világ előtti látszatnak és lát-

szatért élés a Sátán szolgálata. *Felosztás:* A megkisértés tükrében lásd meg, hogy 1. kinek akarsz látszani a világ előtt, 2. kinek érzed magad önmagad előtt, 3. ki vagy és kivé kell lenned Isten előtt. *Finális tétel:* Igével és imádsággal folytonosan harcolj a látszatnak való élet kisértése ellen; ha szegényen, egyszerűen is, de hazugság nélkül légy az Atya fia s ne a Sátán szolgája.

Dinamisz. A kisértő bűn leghatásosabb maszlaga a hazug igérgetés, a ravasz kecsegtetés. *Nem* adhatta Jézusnak a földet, mert nem a Sátáné, de *igérte* neki. Lehet, hogy a mi „világunk" szűk körű, de vajjon nem akarjuk-e a felette való uralmat, és nem ezáltal leszünk-e annak és a Sátánnak szolgáivá, hogy egész életünk attól függ: mit mond a város, mit szól a falu, az ismerősök, irigyek, szomszédok stb. Becsap a Sátán, s ahelyett, hogy mi uralkodnánk a mi kis „világunk" felett, mi szolgálunk annak csupa látszatban: kifelé udvariasak, otthon gorombák, szembe nyájasok, hátmögött rágalmazók vagyunk. Templomba csak szép, új ruhában akarunk menni, ha nincs, inkább nem megyünk, hogy meg ne szóljanak. Ha a látszatnak való élet kisértésének ezerféle *formáját felismerjük,* ezzel az ellene való küzdelem első csatáját meg is nyertük.

A további erőforrásokra is a diadalmas Krisztus mutat rá: Igével kell szembeszállni a kisértéssel, az igének azzal a tanácsával, mely imádságra figyelmeztet. (Az egész történetet, mely a hármas kisértést magában foglalja, egy három beszédből álló *ciklussá* lehet kibővíteni. Örökké modernek ezek a kisértések. Az *első* azt a veszélyt rejti, hogy képességeinket *csak* önzően, s csak testi, „világi" igények megszerzésére és kielégítésére használjuk. A *második* épen a hívő ember tipikus kisértése, az Istent kisértés: játszani a hittel, eldobni az egyéni felelősséget és csodát a csodáért: felesleges lehetetlenségeket kiszeszélyeskedni Istentől. A *harmadik* a szép célért válogatás nélküli gonosz eszközök felhasználásának kisértése, vagy vázlatunk szerinti másik értelemben: a hamis látszatra való törekvés, a világ véleménye utáni igazodás által a Sátán szolgálatának kisértése.)

Reggeli istentiszteletekre:

I.

1. Zsolt. 1 : 1—6. Boldogok, akik hisznek. Csak gonosz lehet az istentelen.
2. Zsolt. 3 : 2—7, 9. Legyen rendületlen az Istenben való bizodalom.
3. Zsolt. 5 : 2—9; 12—13. Mindenkori erőforrás az imádság.
4. Zsolt. 6 : 2—5; 7—9. Az Atyához való közelség: gyógyulás.
5. Zsolt. 8 : 2—10. Minden, amit szemlélünk, hálára indít.
6. Zsolt. 10 : 12—18. A bajokban bizonyos segítő és vígasztaló az Ur.

II.

1. Zsolt. 14 : 1—7. Sok a bűn, de mindenre elégséges az Isten szabadítása.
2. Zsolt. 16 : 1—3; 6—11. Hitünk, reménységünk az éghez fűz.
3. Zsolt. 18 : 2—7. Uj imádsággal köszönjük meg a meghallgatott imádságot.
4. Zsolt. 19 : 2—13. A teremtett világ s a lélek belső világa Isten dicsőségére tanít.
5. Zsolt. 20:2—9. Ha mással nem, imádkozással bizonnyal segíthetsz magadon és másokon.
6. Zsolt. 23 : 1—6. A jó pásztornak ne tévelygő, hanem engedelmes juhai legyünk.

(A Zsolt. 10 : 10-ben és a 18 : 6-ban előforduló seol-szót az I. Kor. 14 : 9 értelmében inkább halál-nak, vagy halál országának mondjuk.) *Sz. Z.*

FŐISKOLÁNK

Rövid reflexió Demeter Bertalan cikksorozatára.

Hogy a főiskola iránt olyan csekély az áldozatkészség, a volt tanítványok részéről, ennek az oka a tapasztalat szerint az, hogy az Alma Matertől inkább csak kapni szeretnek az emberek, de adni nem. Még a kollégium megsegítését célul tűző P. D. O. Sz.-nek évi 4 P tagdíja is nehezen folyik be minden propaganda dacára. Igaza van tehát a cikkírónak, hogy a főiskolának elsősorban a maga erejére kell támaszkodni. Ezért folytat 9 éve házi gazdálkodást; ezért foglalkozik borainak kicsiben való eladásával, hogy a ma általában véve deficites szőlőgazdálkodásból mégis valami jövedelmet préseljen ki. — A gyümölcstermelés gondolata is már ez ősszel napirendre került s ide vonatkozólag alapos megfontolás után 1933. év őszén tehető meg az első komoly lépés. A távoli vármegyékben fekvő (Szolnok, Szabolcs) két bérbeadott birtok itt nem jöhet számba. A pataki két birtok közül távolság szempontjából jobban megfelelne a 10 km.-re fekvő 360 holdas Bálványos, azonban ennek talaján (tevéketlen, fekete szurkos agyag) csak nyárfa díszlik, gyümölcsfa még a tájékán sincs. Györgytarló területe 2201 hold, de ebből igazán jó, gyümölcsfának is alkalmas talaj legfelebb 100 hold. Ez is a tanyaközponttól 2 km.-re fekszik a birtok legszélén. Maga a birtok a várostól 21 km.-re fekszik. — Ma ugyan még a Bodrogközi Gazdasági Vasut szeli át a birtokot, de az egyre mélyülő gazdasági válság mellett megtörténhetik az is, hogy ez az évek óta deficites vasut beszünteti az üzemét s akkor őszi időben, a legfontosabb gyümölcs t. i. az alma érése idején köves úttól távol a birtok, úgyszólván megközelíthetetlen.

A gyümölcstermelés honmentő gondolatával szemben egyébként óvatosnak kell lenni

azért is, mert a gyümölcsfaültetés országunkban óriási léptekkel halad előre s csak ebben az évben 3 millió gyümölcsfát ültettek el. Hol lehet majd ennek a termését elhelyezni? Nem csődöt mondott-e már a sokat propagált csemegeszőlő termelés is? — Mindezen aggodalmak dacára minden valószínűség szerint jövőre — ha az elöljáróság is hozzájárul — megindulhat a gyümölcsfa ültetés, hogy ez által is több oldalúvá tétessék a főiskola gazdálkodása s fokoztassanak a jövedelemszaporulat esélyei. Mindenesetre hálás köszönettel kell azonban adózni Demeter Bertalan lelkész úrnak, akinek lelkes felbuzdulása s áldozatkészsége valóságos oázisként hat a közömbösség sivatagjában.

Előfizetési felhivás!

Azok a nehéz idők, amelyekben élünk és amelyek súlyossága még fokozódó, minden téren felelősségteljesebb munkát és a veszélyek követelte elszántabb erőkifejtést sürgetnek. Lapunk évtizedek kialakította misszióját az új évben, melyet jó Istenünk kegyelme bizonyára az Ő akarata tisztább meglátására és hűségesebb cselekvésére hozott el reánk, még erőteljesebben akarjuk szolgálni. Egyházi és iskolai életünk erőinek fejlesztésében a gyökerekig ható segítő munkát tervezünk. ***Az evangéliummal. Istennek erejével.*** *Nélküle nincs élet. Nélküle minden elpusztul, sőt elkárhozik. Égünk e széttépett és megalázott földért és itt, az Örökkévaló dicsősége szolgálatáért. Újjászerveztük és kibővítettük rovatainkat. Idejük, tudásuk és munkaerejük készséges és több odaáldozásával kifejezettebben veszik át az egyes rovatok vezetését eddigi munkatársaink. Az Igehirdetés új rovatát — a legalapvetőbbnek ezt a rovatot tartjuk — Szabó Zoltán — többek közreműködésével —, Tudományos problémáink áttekintéséét dr. Mátyás Ernő, az Ifjúsági munkáét dr. Zsíros József, a Nevelés-ügyéét dr. Ujszászy Kálmán. Rovatot nyitunk főiskolánknak és mindennél drágább népiskoláinknak. Anyagi és lelki ügyei tárgyalásának. Aktuális kérdéseinket a szokásos vezető cikkeken kívül rövid lélekzetű, frappáns és éles megvilágítású megjegyzésekben hozzuk elő. Az élet ütőerén akarjuk tartani a kezünket. Egyházmegyéink adminisztratív és missziói életét eddigi hűséges tudósítóink, a jegyzői kar tagjai tolmácsolják, oldalukra várjuk belmissziói előadóinkat. Előttünk van szövetségeink élete és szemünk ott csügg a határokon túl. Bejelentjük a hosszú cikkek alkonyát, sőt végleges kimultát. Egy cikk két, legfölebb három hasábra terjedhet. A hosszabbat metéli a szerkesztőségi olló. A folytatások céltévesztettek s azért mellőzendők. A gazdag témák anyaga új és friss címek alá tagolandó. Hadd jelenjenek meg, minél többen a közszolgálat terén és minél több témával. Kinek ne volna mondanivalója a Gyülekezeti élet c. rovatunkba. Hireinket lapunk barátai szeretetteljes figyelme küldje el hozzánk.*

A lapot, hogy hullámverése egyenletesebb és eszmevetése együteműbb legyen — kivételektől leszámítva —, heti 6 oldalon szándékszunk megjelentetni.

Az előfizetési díj annyi lesz, mint amennyi a mult évben volt. Uj előfizetők bevonását azért sürgetjük, hogy olcsóbb lehessen a lapunk és mert gyökértelen amatőrködés egyházmegyén, kerületen a szolgálat egyházi életünk és problémáink olyanféle ismerete nélkül, mint aminőt lapunk nyújt.

Régi munkatársaink, mint dr. Enyedy Andor, Forgács Gyula, Janka Károly, H. Kiss Géza, dr. Rácz Lajos, Svingor Jenő és dr. Trócsányi József, hogy több nevet ne említsünk (velük most nem is érintkezhettünk!) megmaradnak. Újak csatlakozását várjuk és kérjük.

Mi, lapunk ez új munkamegszervezésével is felelünk Püspök úr újévi, munkára hívó üzenetének. Feleljenek leendő új munkatársaink is.

Sárospatak, 1933. január 1.

A Szerkesztőség és nevében:
Dr. MARTON JÁNOS,
felelős szerkesztő.

HIREK

Lapunk olvasóinak Istentől gazdagon megáldott boldog ujévet kiván a Szerkesztőség.

— **Klebelsberg-emlékünnepély.** A sárospataki főiskola a közel jövőben nagyszabású emlék-ünnepélyt tart gróf *Klebelsberg Kunó* a volt nagy kultuszminiszter emlékezetére.

— **A Budapesti Hirlap „ujdondászából" magyar külügyminiszter** címen a Budapesti Hirlap karácsonyi száma bájos hangulatú visszaemlékezést közöl *Dr. Puky Endre* külügyminiszterről, akiről azt az örvendetes hirt is közölhetjük, hogy főiskolai igazgatótanácsosi tisztében, amelyről óriási arányú elfoglaltsága miatt lemondását bejelentette, továbbra is megmarad.

— **Új külmissziói munkaerőt** küld ki a Magyar Ref. Külmissziói Szövetség a bulgáriai mohamedánok közé *Háry* Dániel diakónus személyében. Az új missziói munkás rövidesen kiútazik Bulgáriába.

— **Tiszakarádon** *Tóth Kálmán* lelkész és munkatársai: a segédlelkész és a tanítók vállvetett munkája nyomán a megujhodás jelei mutatkoznak. Látható eredményként kell elkönyvelnünk, hogy az egyik szektáriussá lett egyháztag visszatért az egyházba s ma a leglelkesebb templomlátogatók közé tartozik. *Veress Lajos* segédlelkész és *Szabó Zoltán* tanító vezetésével megindult az ifjúsági munka is. A Leányegyletnek és Ifj. Egyletnek a hét minden napján tartott összejövetelein mintegy 110 tag jelenik meg. A gyülekezet felnőtt tagjai számára hetenként kétszer tartanak vallásos estélyt. Az iskolás gyermekeknek karácsonyfa ünnepélyt rendeztek. Óév utolsó estéjén pedig az ifjúsági egyletek tartottak hasonló jellegű bensőséges összejövetelt. Isten áldottá teszi a komoly munkát; a munkások fáradozását boldog örömmel koronázza meg.

— **A sárospataki K. I. E.** karácsony első napján bensőséges karácsonyfa ünnepélyt rendezett. — 1933 jan. 1-től egy erre a célra bérelt szobában tagjai számára *Otthon*-t nyit. A szükséges berendezés elkészítése már folyamatban van. — Az egyesület kebelében a házas emberek bevonásával az új Otthon megnyitásával egyidejűleg megkezdi működését a „Férfi osztály." — Az egylet két lelkes tagja „serdülő csoportot" szervezett, melynek összejöveteleit mintegy 20-an látogatják.

— **Oroszországban,** mint minden egyéb, az időbeosztás is átesett a racionalizálás processusán. A 7 napos hetek helyét a 6 napos hetek váltották fel. Minden hatodik nap egyuttal a pihenés napja, így a 6., 12., 18., 24., 30. a hónapban. Az egyes napok is más neveket kaptak. Vasárnap pl. Lenin-nap, hétfő Stalin-nap, kedd Kalinin-nap stb. Meddig még, Uram?...

— **A naponkénti bibliaolvasás** és háziáhitatok vezérfonala gyanánt magyar közönségünk is megszerette már a külföldi országokban oly általánosan elterjedt *tömbnaptárak* használatát. Az 1933. évre ismét megjelent a Magyar Keresztyének Naptára, amelyet melegen ajánlunk figyelmükbe mindazoknak, akik ilyen tömbnaptárt akarnak. A tömbnaptár ára 1·20 P, hátlappal 1·60 P. Kapható a Bethánia könyvkereskedésben Budapest, IX., Kálvin-tér 8.

— **Lapunk** 2. számát azoknak nem küldjük, akik előfizetési kötelezettségüknek január 6-ig nem tesznek eleget.

— **Sajtóhiba.** Lapunk mult évi 52. számában a 249. oldal első hasábjának 2. bekezdése 6. sorában: „tömkelegében és" helyett: „tömkelegében is"; a II. hasáb 24. sorában: „koporsójára tehettem" helyett: „koporsójára nem tehettem" — olvasandó. — A 248. oldal második hasábján a Shakespeare-idézet pontos szövege ez: „Nem jajgat a bölcs, tétlen, veszteségin: Sorsát javítni hozzáfog vigan."

— **Kenézlőn** karácsony másodnapján a derék mükedvelők Pataky Sándor lelkész előkészitése mellett egy tisztalevegőjü egyfelvonásost adtak elő jelentékeny anyagi és nagy erkölcsi sikerrel.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsózempléniek figyelmébe! 1. Ismételten felhivom az érdekelt lelkészeket és egyházközségeket a közalapi, nyugdijintézeti és egyéb köztartozások befizetésére. 2. A lelkészcsaládokban történt mindennemű változás a vonatkozó születési, házassági vagy halotti anyakönyvi kivonat kiséretében nyugdijintézeti használatra január 10-ig bejelentendő. 3. Ugyanaddig az iskola megnevezésével és a heti óraszám megjelölésével jelentést kérek azokról, akik állami elemi iskolában hittant tanitanak. 4. Ugyancsak január 10-ig jelentést kérek azoktól a lelkészektől, akik az 1932. év julius, vagy az 1933. év január 1-én I, vagy magasabb korpótlék élvezetébe léptek, annak megjelölésével, hogy mily összegü havi korpótlék engedélyeztetett számukra. Egyházmegyénk minden tagjának áldott, boldog ujévet kivánok. *Kiss Ernő* esperes.

Kérelem az O.R.L.E. tagjaihoz! Két kérelemmel fordulok kedves szolgatársaimhoz. Mindkettő publikálására megbizatást kaptam. Az egyik a „Theológiai Szemlére" vonatkozik, amely az egyetlen magyar ref. tudományos szaklapunk s amelynek előfizetési ára évi 12 P. Ne engedjük elsorvadni ref. egyházunk szégyenére ezt a folyóiratot, hanem lépjünk be minél számosabban a Theológiai Szemle Baráti Szövetségének Tiszáninneni Osztályába. Jelentkezések a Sárospataki Theológiai Karhoz intézendők. A második az Orsz. Ref. Szeretetszövetségre vonatkozik. Ha valamelyik lelkésztestvérünknek tudomása van arról, hogy a községben, vagy a szomszédos helyeken a Szeretetszövetség céljaira alkalmas épület volna, amelyet tulajdonosa — akár község, akár magános — hajlandó volna átengedni az ismert nemes célokra, értesítse Kiss Ferenc debreceni egyetemi tanárt, az O.R.Szsz. ü. v. igazgatóját. Ugyancsak sziveskedjék érdeklődni minden lelkész egyházközsége gyermektelen családjainál, nem volna-e hajlandó árvát, vagy árvákat gondozásra elfogadni. Erről ugyancsak az O.R.Szsz. ü. v. igazgatóját értesitse. Végül a lelkészi nyugdijintézeti célokra szolgáló mindennemű bejelentett változás (születés, házasságkötés, haláleset) az ügyrend 34. §. b. pontja értelmében egyházi anyakönyvi kivonattal, igazolandó, amely január 5-ig az esperesi hivatalhoz küldendő. Az egyszerű bejelentés tehát, amit némelyek küldöttek, nem elegendő. Cserépfalu, 1932. évi dec. 24. Atyafiui szeretettel vagyok *Pósa Péter* s. k. esperes.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Többeknek. Több rovatunk megjegyzéseit vegyék személyes megszólításnak. — **P. L.** Köszönöm. Természetesen elmult, mint a tavaszi hó. Olvassa a „Gyül. élet" c. meginduló rovatunkat magánlevélként.

Nyomtatta: Kisfaludy László a ref. főiskola betüivel, Sárospatakon 1932.

VI · 2592.

XXVIII. évfolyam. 2. szám. Sárospatak, 1933 január 8.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

ELŐFIZETÉSI DIJ
Egész évre ... ... 10 Pengő.
Fél évre ... ... 5 Pengő.
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5·- Pengő.

Felelős szerkesztő és kiadó
MARTON JÁNOS
Főmunkatársak
Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, Dr. UJSZÁSZY KÁLMÁN és Dr. ZSIROS JÓZSEF; a Kálvin-Szövetség részéről Dr. H. KISS GÉZA.

HIRDETÉSEK DIJA
Megegyezés szerint.

S.-PATAKI REF. FŐISKOLA

TARTALOM. *M. J.:* Péter Mihály. — *Dr. M. E.:* A theológiai tudomány válsága. — *Novák Sándor:* Baksay Sándor írói jellemrajza. — *Zs. J.:* Ifjusági munka gyülekezeteinkben. — *Sz. Z.:* Gyülekezeti élet. *Dr. Rácz Lajos:* In memoriam. — *Sz. Z.:* Pulzus. — Hirek — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

PÉTER MIHÁLY
1867—1932

A diaszpora-magyarság reformátusságának nagy gyásza van. De nekünk is, a maradék-országban élőknek. Személyi és közvonatkozásai miatt szívünkig sújtott a váratlan csapás. A letünő ó-év utolsó-előtti napján, december hó 30-án este 8 órakor meghalt ***Péter Mihály*** *rimaszombati első lelkész, a szlovenszkói tiszáninneni egyházkerületnek, ennek a hozzánk ezer élő szállal kötött, de elképesztő jogtalansággal elszakított területnek egyházi és politikai-nemzeti küzdelmei homlokterében álló püspöke.*

Megdöbbent a hirtelen távozása.

Nem annyira önmaga, személyi és egyéni sorsa miatt. Ezért is. Hiszen egész emberként, töretlen kedvvel, egyre sokasodó, meg-megujuló erővel, valóban nyereségről-nyereségre, hitről-hitre menve előre, szinte az életerejök teljét élők még rozsdát nem kapott, friss bizakodásával állta a rákényszerített harcot s állt Isten-rendelte őrhelyén. Noha tudjuk, hogy a hatodik évtizedet tapodja (1867 május 13-án született Deregnyőn) és szervezete talán mindig gyönge volt a könyvek közt ülő, a könyvtárak és a papi tanulószoba zárt levegőjét halvány arcával is eláruló, egyébként egyenes tartású és szívós kötöttségű, örökös munkásnak. Évtizedeken át úgy ismertük, mint akire példaszerűen talál az Úr igéje: ***dereka felövezve és szövétneke meggyújtva.***

Az Örökkévaló úgy formálta a lelkét, hogy kis kezdetekben, igénytelen helyeken és az Ő akaratából magas gyertyatartóba helyezve, folyton munkáljon, égjen és világoljon. A mát ne hanyagolja el és a holnapra legyen programja. S nem lep meg, hogy u. n. ujévi ***főpásztori*** *levele, melyet az új év reggelén az Isten házában fel kell olvasni, még eljut egyházkerülete gyülekezeteihez (megjelent a Református Egyház és Iskola 1. számában), amikor pedig már halott kezéből kiesett a toll és figyelmeztető, intő, irányító szava még felhangzik, mikor már ajkán ott a halál némasága. Neki el kellett végeznie — rite et legitime, ékesen és szép rendben ezt a tennivalóját is.*

Ilyen a Péter Mihály lelke.

Elsősorban a készséges és kész lélek. A munkára, kötelességteljesítésre, dologvégzésre kész lélek. Talán a deregnyői egyszerű ház munkamegszentelte öléről hozta. Nem titánkodó és félreismert talentum. Nem huzódozik a hétköznapok végeznivalóitól. Sőt komolykodó és korán lehiggadt. Mintha nem volna nehézségeket látó megtorpanása. Tragikus mélységek nem rettentik vissza, mintha el volnának fedve azok a pillantása elől. Mikor elvégzi iskoláit,

lelkében örök hűséget fogadva Pataknak, 1890-től 3 évig segédlelkész és tanító a nagyráskai iskolában. Bizonyára a teljes lelkével és alázatos engedelmességgel tanít, mert a környéken becsületet szerez magának és 1893—95-ig kisazari helyettes, majd 1895-től ugyanott rendes lelkész és a felsőzempléni egyházmegyének 1897-től aljegyzője, majd az esperessé választott Hutka József után, 1902-ben főjegyzője. Ismerni kell a felsőzempléni kis gyülekezeteket alacsony lélekszámukkal (1890-ben Gálszécs lélekszáma: 84; Nagyráska: 240; Kisazar: 44; Nagyazar: 114 lélekkel) és pusztuló magyarságukkal, hogy kellően méltányoljuk ennek a fiatal papnak a lelkét, amint ambiciót csinál a sok kis szürke dolog és a hétköznapi jelentéktelenségek elvégzéséből. És már vidéki gócpont lesz előtte Gálszécs, amikor 1902-ben kathedrájába jut, kisértve és ihletve a Gálszécsi István reformátor legendás neve által. S teljesebben kibontakozik igehirdetői munkájának végzése, amelyhez többféle eszközt használ.

Igy a történelem ilyen célú művelését is.

Mert a Péter Mihály lelke továbbá építő lélek.

Csak olvassuk egy elég nagy terjedelmű történelmi tanulmányának, amelyet *Lónyay Zsigmondról* irt (L. Zs. 1593—1653; Sátoraljaujhely, a „Zemplén" könyvnyomtató intézetéből; 112 l.) a maga személyére vonatkozó megnyilatkozásait. Boldognak mondja azt, aki levéltárakba mehet és az első forrásokból meríthet. Megvallja, hogy ő nem tartozik azok közé. De ez egyáltalán nem zavarja és nem zsibbasztja meg a kezét. Nem a tudományos történetírás az ő mezeje, hanem a hiterősítés, a mult lelkesitő példájával a lehanyatlott jelen ihletése. Egy avatott kézre való dolgozatában: Adatok a gálszécsi ev. ref. egyház történetéhez (1903; Sátoraljaujhely, „Pannonia" könyvnyomda) a templomujjáépítéssel kapcsolatban, amely már az első források élő vizét fakasztgatta fel, szintén megmondja: „egyik szememmel nézhettem a multba; a másikkal az építés munkálatait figyeltem és ellenőriztem."

Olyan, mint az ujságíró, aki szemét az események hullámhegyén járatja és minden habmozdulatra reagál. S használja is a zsurnalisztikát. A vidéki kis nyomdák sajtóhibás és üzletizű kis lapjaitól fel a fővárosi lapokig, a *Sárospataki Lapok*on át a tudományos rovatú, régi *Prot. Szemlé*-ig meg-megjelenik a neve. Dolgozótársa az *Adalékok* Zemplénmegye Történetéhez c. forráskiadó vállalkozásnak.

Feltünő, hogy nyomtatott igehirdetése sem e nembeli opus doctum (l. *Péter Mihály:* Papi dolgozatok; Debrecen, 1914; ajánlva *Dókus Ernő* cs. és kir. kamarás, főrendiházi tagnak, a tiszáninneni egyházkerület nagybuzgóságú főgondnokának —). A közszükségletet akarja kielégíteni. Nem nélkülözi a theol. történeti és exegetikai előtanulmányok elmaradását, amelyekkel kora különben sem kényezteti el és nem terheli tul. A kor felvilágosodásának átlag gondolataihoz csatlakozva, tradicionális egyháziasságával és kegyeletes biblicizmusával kerüli ki az üres racionalizmus tulzó hibáit s emeli ethikai magaslatra témáit s vonja be a nemzeti eszme szépségével hirdetett gondolatait és az egymásután jövő eseményeket. Az irodalom, történelem, a felvilágosítás, a humanum eszközeivel tanít és lelkesít. De fáradhatatlan a közlékenységben, meg nem lankadó a tanításban. Hangolja az élet, amelyben egyre gazdagodik, mint gyűrűivel a terebélyesedő fa.

S a főjegyzői szolgálat a felsőzempléni egyházmegyében különösen színvonalat emelő és megkívánó. A gyűlések középpontja ugyan Fejes István, aki nem tart bizalmasabb közösséget paptársaival, a vasúton is mindig I. osztályon utazik és nem vesz részt a rendes egyházmegyei gyűlések baráti, társas, vagy éppen gasztronomiai örömeiben. De élő egyéniségével megtestesíti az egyetemesebb nézőpontokat, kiküszöböli a naiv provincializmust. Egy más és művelődésében nem előnyösen változó lelkészi kar előtt mégis osztatlan tiszteletnek örvend, mert tudják róla, hogy tud latinul és Schakespeare-fordítását adják a Nemzeti Szinházban. A feltörekvőknek van kihez mérniök magukat. És nem feledjük el, hogy az egyházmegyei gondnoki széket 25 évig töltötte be a széleslátókörű és magas tisztségeket ellátó Bernáth Elemér s ott nőtt egyházkerületünk és egyetemes egyházunk számára Dókus Ernő.

Az Örökkévaló előiskolául szánta a Péter Mihály készséges, építő, dolgos és hasznos lelke számára a felsőzempléni és tiszáninneni egyházkerületi (itt aljegyző lett) évtizedes működés éveit, hogy az államfordulat után magában hordozza mindazt, amit történeti református egyházunk jelent és magyarságunk képvisel.

Isten az odazártak elé nagy feladatot állitott.

De Péter Mihálynak nem kellett megváltozni, módosulni, vagy tanulni. Őrizni és megtartani kellett azt, ami eddig volt: az évezredes haza jogát s a véren szerzett evangélium letiporhatatlan igazát.

A halál-árnyékában járóknak kellett, aki kimondja helyettük a szót és helytálljon a nyilvánosság fórumain. Most jött el a Péter Mihály igazi ideje.

Az a teljes otthonosság és a munka módszeri tájékozottság, amelyet hosszu közegyházi forgolódásában szerzett, áttörhetetlen pajzsot vont körülötte s kemény sziklává tömörítette alakját. Az 1920-ban megalakult egyházkerület tanácsbirói székébe emelte, majd egyházkerületi, sőt konventi és zsinati jegyzővé tette, amikor pedig P. Czinke István püspök számára az emésztő viharban lehetetlenné válik a további küzdelem, 1929-ben nagy többséggel a püspöki székbe emeli az élni akaró kisebbségi magyar reformátusság hősies lelkesedése.

Hősüket látjuk benne és hősi erőkifejtést várnak tőle. A küzdelem részleteit, ha nem ismerjük is, annyi átcsapott hozzánk a Péter Mihály püspöki működéséből, hogy Isten az ő lelke erejével mellé állt. A bizonyságtételek forró nyilatkozatai áradtak lelkéből. És ahogy hirtelen magához szólította Istenünk, egyházkerülete gyászba öltözve hirdeti róla: „Mint tűzoszlop világított és járt előttünk nagy tudásával, páratlan köteles-

ségérzetével, fáradhatatlan tevékenységével, sziklaszilárd puritán jellemével, a megpróbáltatások hordozásában rendíthetetlen hitével. Nemzete és egyháza iránti olthatatlan szerelmében emésztődött fel a lelke. A gályarabok méltó utóda volt, aki elmondhatta a nagy apostollal: „Ama nemes harcot megharcoltam . . .“

Igy tárul ki, hogy elmulása a személy és egyén halálán túl egyetemesebb érdekű.

Péter Mihály püspököt percek alatt megölte a szíve, amelynek békéjét halálra fárasztották. Nem üzik-e halálra a magyarság százait és ezreit a halálvonallá váló trianoni határon túl, amely szédítő örvényekkel tátong előttünk? Az első nemzedék szíve meghasad, mert őrzi a drága multat.

*Mi lesz a második nemzedékkel? Nem fenyeget-e, hogy itt is eljön, amit a költő elénksírt: **A lélek kialszik?***

Milyen mementó nekünk, maradék-magyarságnak, a szlovenszkói tiszáninneni egyházkerület második püspökének, Péter Mihálynak megdöbbentő halála!! *M. J.*

TUDOMÁNYOS PROBLÉMÁINK ÁTTEKINTÉSE.

A theológiai tudomány válsága.

P. Tillich: „Die religiöse Lage der Gegenwart“ című munkájában széles perspektivában szemléli a jelenkor vallásos életét. Nemcsak az egyház keretén belül nézi a vallást, figyelemre méltatja az egyházon kívüli vallásos mozgalmakat is, sőt figyeli a vallás életét tudományban, művészetben, politikában, erkölcsi világban is.

Sokat foglalkozik Tillich e munkájában a tudomány válságával is. Megállapítja, hogy a jelenkor tudományának jellemét legerőteljesebben a XIX. század tudománya határozza meg. Ezzel a hitetlen tudománnyal szemben azonban egy éles ellenáramlat érvényesülését látja. Megállapítja, hogy az empirikus tények iránti érdeklődés helyét a *nagy egész* kezdi elfoglalni a biologiában, pszichologiában, szociologiában. Azután rámutat arra, hogy igen erős törekvések érvényesülnek a *szellem önállóságának* biztosítására pl. a pszichologiában vagy a historiában. Végül és legfőképen arra mutat rá, hogy a filozofiában és más tudományokban is egyre inkább érvényesül a *vallásos szemlélet,* hogy egyre inkább érezhetővé válik a metafizikai világ reálítása. Tillich megállapításai nem elszigetelt megállapítások. Akik szeretnek tájékozódni a tudomány széles birodalmában, azok sokszorosan meggyőződnek ezeknek a gondolatoknak igazságáról és különösen sok oldalról állapítják meg a metafizikai világ iránti érdeklődés növekedését.

A tudománynak ez a válsága sehol sem nagyobb talán, mint a theologiában. A XIX-ik század theologiai gondolkozását Fr. *Schleiermacher* határozta meg annyira, hogy még századunk elején is csaknem egyetemes tekintélynek örvendett. Ő volt a liberális *élmény theologiának* a megalapítója. Ebben a theologiában *emberi* élet kérdések állanak az érdeklődés előterében. Az emberi egyéniség páratlan vonásaival, természetében levő differenciáltságával az, ami itt különösen foglalkoztat. Az érdeklődés központjában az ember vallásos élménye áll. A vallásos élmény, a tapasztalás alapján szólanak ez iskola képviselői Istenről, Isten pedig a lelki életnek egy ténye, egy dologi valóság, amit bizonyos utakon birtokba vehet az ember. Igen nagy szerepe van e theologiában a vallásos élmény historiai, főleg pszichologiai magyarázatának, a theologiai tudomány csucspontjára pedig a vallásfilozofiát helyezték. Egy szóval a theologia *vallás tudománnyá lett,* amivel azonban megszünt tulajdonképeni „theologiá“-nak lenni, amit ez a név mindenkor jelentett. De ennek a theologiai felfogásnak az lett a legkárosabb következménye, hogy „elveszítette sajátos jellegét és ezzel együtt *önállóságát,* miután minden disciplinája, minden maradék nélkül beilleszthetővé vált valamely más tudományágba (a historiába, a pszichologiába, a filozofiába, vagy a pedagogiába)“ (Tavaszy: Dogmatika.) Épen ezért e theologiai felfogás képviselői előtt a világi tudományoknak volt igazi tekintélye. Arra törekedtek mindenekfelett, hogy a világi tudományokkal való harmoniát szolgálják, a legszorosabb kapcsolatot ápolták a filozofiával, amelyik a vallás kérdését a filozofiailag elismert jelentés alapon belül próbálja megoldani azzal az előfeltétellel, hogy a végső alap az immanens emberi észen belül van. De igen nagy tekintély az élmény theologia képviselői előtt a természettudomány is, amelynek módszereit igyekeztek is alkalmazni főleg a vallápszichologiában.

Századunk elején, mintegy 12—14 évvel ezelőtt a legélesebb támadások indultak meg a liberális élménytheologia ellen az u. n. *dialektika theologia* részéről. Ennek a theologiának főképviselői: K. *Barth,* E. *Thurneysen,* E. *Brunner,* Fr. *Gogarten,* németországi és sveici theologusok. Miután világosan látták azt, hogy a XIX. század theologiai gondolkozását Schleiermacher határozza meg, az ő theologiai rendszere ellen irányították a legélesebb támadásaikat. (Pl. E. Brunnernek: Die Mystik und das Wort c. nagy munkája nagy részben nem egyéb, mint Schleiermacherrel való polemia.) Az élménytheologia anthropocentrikus theologia, e theologusok számára mindig *emberfeletti,* transcendens kérdések állanak elő-

térben. *Barth* K.: Das Wort Gottes und die Theologie c. munkájában hangsúlyozza, hogy nem az emberi lét, hanem annak túlvilága, *Isten existenciája a kérdések kérdése.* A theologia így Istenről, isteni dolgokról való tudomány lett újra.

„Minden tudománynak legfőbb célja az, hogy a maga speciális tárgyát a rendelkezésre álló eszközökkel és tárgya által megkövetelt sajátos módszerek segítségével próbálja megközelíteni." (*Vasady:* A hit misztériuma.) Említettük, hogy a liberális élménytheologia a tudomány ez elve alapján bizonyos mértékben természettudományos módszer szerint vizsgálja a vallást, mint az emberi szellemnek egy tényét és próbálja birtokba venni a vallás tárgyát, Istent. A dialektika theologia képviselői a legélesebben elitélik ezt a törekvést. Hangsúlyozzák, hogy Istent így nem lehet megismerni, sőt azt mondják, hogy Isten nem is lehet soha tárggyá. Istent csak akkor ismerhetjük meg e theologia képviselői szerint, ha Ő kijelenti magát s mi az Ő kijelentését hittel elfogadjuk. „A theologia tudományosságát mindenekfelett az biztosítja, hogy a theologus eleve lemond arról, hogy Istent a maga erejéből megközelíteni tudja és kéri Őt, hogy tárja fel magát előtte, jelentse ki magát neki. S az igazi eleven theologiai gondolkozás csak ott kezdődik, ahol Istennek ez az önkijelentése a theologus számára megtörtént, vagyis ahol a theologia életét a kijelentés hit mint existenciális rezonálás biztosítja". (*Vasady* i. m.)

E. *Brunner* egyik munkájában finom grammatikai elemzését adja a theologia értelmének. Leszögezi, hogy a „theologia" szóban a „Theu" grammatikailag egyaránt lehet genitivus subjektivus, mint genitivus objektivus. Ezekre a gondolatokra támaszkodva *Tavaszy* S. i. m.-ban így állapítja meg a theologia fogalmát: „A theologia jelenti egyfelől az *Istenről és az isteni dolgokról* való tudományt (mint gen. obj.), de miután Istenről és az ő dolgairól egyedül Isten lehet illetékes nyilatkozni, tehát jelenti azt, *amit Isten mond önmagáról* (mint gen. subj.) . . . Kimondhatjuk, hogy *a theologia tárgya Istennek önmagáról szóló kijelentése, úgy, amint az Istennek az ő tulajdon Igéjében és Igéjén át hangzik.*" Ezekből a megállapításokból egyszer nyilvánvaló, hogy a dialektika theologia értelmezése szerint a theologiában központi szerepe van az Igének, másfelől ezekben a gondolatokban biztosítva van a theologiának az önállósága is.

— **Ujévi üdvözlés.** A sárospataki főiskola tanári kara január 1-én testületileg üdvözölte *dr. Mátyás* Ernő közigazgatót. A baráti és kartársi szives érzésnyilvánitásokon kívül fontos nevelésügyi kérdéseket is érintett meg az üdvözlést tolmácsoló *Elekes* Imre gimn. igazgató és a szavára felelő közigazgató.

KÖZELMULTUNK FÉNYÉBŐL.

BAKSAY SÁNDOR IRÓI JELLEMRAJZA.

Novák Sándor cikkére különösen felhivjuk a figyelmet abból a szempontból, hogy annak egész szelleme alkalmassá teszi e müvet vallásos estélyeken felolvasásra.

Szemelvények Novák Sándor előadásából.

— — — — — — — — — — — — — — —

Szerencsés író az, aki műveiben és életében ugyanazon lelki arcot mutatja. Nem tartozom ugyan azok közé, akik az irodalmiarcon az író porhűvelyének fintorait kutatják, de mégis nagyobb ott a harmónia, ahol az élet és a művek tökéletesen összhangoznak, mintha egymás fonákjai lennének. A hősköltemény író s életében is hős Zrinyi mindenesetre rokonszenvesebb, mint a pénzhamisításért és gyilkosságokért lefejezett, de műveiben mindig erkölcsöt predikáló Lisztius László. Baksaynál élete és művei annyira egymást magyarázzák, akárcsak Petőfinél. A Dunántul egyik református tanítói lakából indul el, hogy csurgói és kecskeméti tanuló évek végeztével 7 esztendeig Halason tanárkodjék s egy kis pestmegyei község kathedrája után a Nagyalföldön Kunszentmiklós városában, mint nagyhírű pap s míg nagyobbhírű püspök 83 éves korában adja át lelkét az örökkévalóságnak. A kies Ormánság s az ásitozó lelkű puszta az ő élete két végállomása, amelyet hivatalos teendők, irodalmi sikerek, egyházi és közéleti elismerés, élete végéig tartó családi boldogság töltenek ki. Kevés szenvedésű életébe nem tört be a Fájdalom lázító sikolya, nem tanitotta a földi hatalmasokkal dacoló meglátásokra a Nyomor, megnyugtató isten-hitét egy pillanatra sem homályosította el valami váratlan csapás, testi lelki egészségben, mint újkori Philemon és Baucis lépdelt át feleségével együtt életük virágos kertjén. Ez optimista kiegyensúlyozottság termelte ki azt a fehér ragyogású derűt, mely életén, arany kedélyű egyéniségén, művein és alakjai legnagyobb részén végig csillan. Humora azért olyan fulánktalan — a csipkelődéshez ugyan kitűnően ért, mint hirlapi cikkei s az Akadémiában tartott bírálatai bizonyítják — de a kitűnő elme-él ellenére is ez a humor teljesen optimista, mint általában a nagy és boldog XIX. század magyar humora. Lemondó, vagy kétségbeeső személye egy sincs, mert írójukkal együtt kálvinista törhetetlenséggel hiszik a sorsunkat irányító Gondviselést.

Ilyen megingathatatlan hit illik ahoz az emberhez, akinek családja 200 esztendőn keresztül 25 papot és tanítót adott nemzetének Zempléntől Baranyáig. Idegszálában volt már a kálvinista parókhiák szeretete, ez lett Múzsájának is legkedvesebb otthona.

A református lelkészi hivatás egyike a legszebb, de legnehezebb hivatásoknak.

Még nehezebb volt a Baksay-féle elbeszélések idejében, amikor a megunt református lelkészt egy félre értett szóra kihordták hivei a határra s

amikor a szegény, elaggott lelkész családjával együtt hosszú időre, vagy örökre vakanciába került, mintahogy akkoriban mondották.

A kálvinista földműves ember, kivált az alföldi, papjával szemben a legmeghajlíthatatlanabb nyak, a föld legrátartibb szuverénje volt akkor is, most is. Sok megpróbáltatást és befelé való könnyhullást kell elnyelni érdemetlenül a papnak és családjának. Kunszentmiklósról különösen az a hir járta, hogy ottan nehezen szokik meg, de annál könnyebben elszökik a pap. No, őneki elég ideje volt 47 éven keresztül megszoknia, sőt annyira nem kellett megszöknie, hogy püspökké választása alkalmából sem cserélte föl Kunszentmiklóst Budapesttel — részint hívei kívánságára, részint az ő nemes szerénysége parancsára. Ékesszólásáért s Áron-i termetéért minden állomásán bálványozták.

Mikor Érsekcsanádról kunszentmiklósi papnak vitték el júniusban, az érsekcsanádiak szeptemberben újra őt választották meg papjuknak — persze sikertelenül.

Nem mondhatnám pedig, hogy abban a tekintetben, ami író-embernek a legnehezebb s aminek be nem tartásáért leghamarabb megneheztel az atyánkfia, tudniillik, hogy a pap ne csak hitvány hivatalos órákban, hanem éjjel-nappal rendelkezésére álljon a híveknek, ő nem volt teljesen hibátlan. A Lucanus Charsaliájának hexameteres fordításai és Magyar Homérjának alexandrinusai között az ő számára egy félórán tul minden látogató alkalmatlanná vált s hogy azokat szépszerével kifüstölhesse — jól ismervén magyarjainak természetét — különféle gyüjtőívek előszedegetésével űzte őket a harmadik határba Óh csendes falusi paplakok, a tiszta erények, a jóság, a lemondás, a magyar fajszeretet s a muzsák pieriai berkei, milyen ragyogást kaptok Baksay elbeszéléseiben! Pedig látja ő a hibákat is, az apró, vagy súlyos lelkemetlenségeket, az egyházfi és a kurátor nehéz természetét, a presbiterek megmozdíthatatlanságát, a Góbi sivatag emlékét, de a legtöbb ílynemű elbeszélése mégis olyan benyomást tesz ránk, mintha Dávid zsoltárai dallamát hallanánk. Az ő papjai lélekből gyakorolták a cura pastorálist, anélkül hogy sejtették volna, e működést valaha theológiai studiummá ridegítik.

IFJUSÁGI MUNKA

Ifjusági munka gyülekezeteinkben.

Ma már általános vélemény, hogy szükség van rá. Nem azért, mert egyházi lapjaink hasábjain prófétai látásu személyiségek esztendők óta *ezt* hirdetik, vagy a konferenciákról hazatérő ifjak *igy* kivánják. Nem azért, mintha nem volna még elég keserü lelkipásztortestvéreink szükösen kimért mindennapi kenyere, tehát iróasztalok mellett eltervelt, életnélküli munkatöbblettel akarják fanyarabbá tenni számukra nemcsak az ételt, hanem az életet is. Vagy mert tetszik valakinek kedvtelésképen *egyletesdit* játszani, ezért mindenkit be kell kényszeriteni olyan munkakörbe, amely lelkétől s testétől egyaránt távol áll. Nem is magáért az ifjuságért, amelynek, ha jó, nincs szüksége *külön* lelkigondozásra; ha rossz, ugyis *hiába* érte minden. Nem ezekért! A gyülekezeti ifjusági munkát nem lehet személyes kérdéssé tenni s a lelkipásztor, vagy az ifjuság szempontjából, a vezető és vezetettek, vagy az utóbbiak egymáshoz való rokonszenves, ill. ellenszenves viszonyából mérlegelni.

E munka szükségességének mélyebben fekvő okai vannak, melyek a reformátori hitelveken keresztül az *Igéhez* vezetnek vissza. Ha ugyanis valljuk azt, hogy a keresztyénség Istenhez való viszonyában *életminőség,* amelyből fakadnak lelki életünk legszentebb megnyilvánulásai, akkor azt is vallanunk kell, hogy az ember halála pillanatáig szakadatlan harcot folytat ennek az életminőségnek, másszóval istenfiuságának biztositása érdekében részint saját magával, részint az őt környező istenellenes világgal. A gyarló ember *ifjusága idején,* amikor a legtétovább és a leghatározatlanabb, ebben a korban magára hagyni s várni azt, hogy magára maradva döntsön olyan kérdésekben, amelyeknek jelentőségét kellőkép méltányolni sem tudja, nemcsak lelkiismeretlenség, hanem csufos cserbenhagyása, vakmerő elárulása *Annak,* aki az ifju lelkek pasztorálására épugy elküldött, mint a szent sakramentumok kiszolgáltatására s Igéjének hirdetésére. Állitásunk mellett bizonyit az a másik reformátori elv is, mely szerint az egyház *üdvközösség,* s mivel az üdv az élet: *életközösség.* Benne minden tagnak, a legkisebbnek épugy, mint a legnagyobbnak Igéjében parancsot oszt a Fő, az örökkévaló Király: Jézus Krisztus. Ebben az életközösségben folytatandó munkánál korkülönbség alapján disztingválni, belőle az ifjuságot kizárni époly lehetetlen, mint egy családban csak a gyermekeket és aggokat táplálni, mert a többiek ugyis megélnek valahogy. *Ifjusági munkára tehát a gyülekezetekben szükség van.*

A mondottak alapján hangsulyozni kivánjuk, hogy a *gyülekezetekben.* Minden más kezdeményezés, mely a gyülekezet mellett, vagy ellenére próbál érvényesülni, a szekták felé sodorja az ifjuságot, feltéve, hogy vallásos alapon történt a szervezkedés. De az is meglehet, hogy politikai mozgalommá lesz s pártérdekek, sőt egyenesen az istenellenes világ szolgálatába állitja be őket. Magától értetődő, hogy eddig várni egyetlen felelősséggel küzdő harcosnak sem szabad. Már csak azért sem, mert nyilvánvaló, hogy korunk szenvedései és megpróbáltatásai a legelkeseredettebb világnézeti harcokat termelik ki. Felkapott jelszavak máról holnapra egész tömegeket mozgatnak meg. Igazságnak kikiáltott áleszmék tüzet és vért zuditanak a világra. Keserves csalódás fogja érni azokat, akik világpolitikai

tényezőkben reménykednek, mert a politika érdeket szolgál, ahelyett, hogy megsemmisitené, elvetéltté teszi az életet, vagy pedig felőrli azt. Az embervilág mai chaotikus kavarodásában *egyetlen mentség csak Krisztus lehet, kibontakozás az egyházból indulhat ki.* S meggyőződéssel valljuk, hogy ebben a harcban az ifjuság nem utolsó helyen jön számitásba. Azé a közösségé lesz a győzelem, amelyik *fegyelmezettebb, öntudatosabb, hitvallóbb* ifjusággal indul küzdelembe.

Egyházunk helyzete ebből a szempontból nem mondható a legrózsásabbnak. Ami kezdeményezés eddig történt, jobbára a budapesti központi titkárságnak köszönhető, amely élén a már b. e. *Töltéssy* Zoltánnal, az ifjusági egyletek országos megszervezésével emberfeletti munkát vállalt. Kötelességeiket elismerésre méltóan végezték; hüségesebben senki sem csinálhatta volna. Talán az volt a baj, hogy megengedtük, hogy helyettünk is végezzék. Pedig három ember nem vállalhatja nem ezer lelkipásztor, hanem ezer gyülekezet munkáját. Nem lehei tovább tétlenül nézni, hogy a még életben levő két titkár néhány hét alatt ledolgozza életét ezer református gyülekezet megmozgatásánál. Még ha jó kilátással kecsegtetne is az, akkor sem szabad tovább várni a szervezkedéssel. Az idők gonoszak. Az ellenség hatalmas, száma légió. Félnünk kell, hogy lemaradunk a küzdelmekben. A központ által meginditott munkát az *egyházkerületeknek kell továbbfolytatni és kiépiteni* külön erre a célra szervezett bizottság irányitása mellett, kidolgozott tervezet szerint, az egyházkerület kebelében levő főiskolák hallgatóinak bevonásával. Ez élőbbé tenné a theológiáknak a gyülekezetekkel való kapcsolatát, szellemük átáradásával a lelki élet fellendülésére, református népünk öntudatositására gyakorolnának jótékony befolyást.

Zs. J.

GYÜLEKEZETI ÉLET.

Ennek a rovatnak a sorai meg kell, hogy teljenek elsősorban gyülekezeteink életének *hireivel,* életmegnyilvánulásaikról szóló *beszámolókkal.* Máskor is megirtuk már, de nem tartjuk feleslegesnek ujból hangsulyozni, hogy kárhozatosan szofisztikusnak itéljük azt a felfogást, mely a *más* gyülekezetek hireit azzal a lekicsinyléssel fogadja, a *saját* gyülekezetének inkább meg nem lévő, mint meglévő hireit azzal hallgatja el: Nem szeretem a kirakatot, az önreklámot. Jó tudnunk ezzel szemben azt, hogyha egy gyülekezetben történik valami jó, amiről másoknak is érdemes hallani, az nem a gyülekezet és nem a lelkész reklámja, hanem az Istené, aki a gyülekezetben, a lelkipásztor által munkálkodik: s jó tudni azt, hogy itt is, ott is, dolgozik általunk és közöttünk az Isten. Az is ismeretes mennyire egyedülállónak, magára hagyottnak érzi sokszor magát a lelkipásztor, mennyire elszigeteltnek, lassan gyümölcsözőnek, talán céltalannak látja a saját munkáját. Olvasni a mások, munka- és sorstársak, barátok, hittestvérek erőfeszitései nyomán megtermő eredményekről: biztatás, erőnyerés, ösztönzés, amitől magunkat s egymást megfosztani snlyos hiba és mulasztás.

Veteményes ágya szeretne továbbá lenni ez a rovat a lelkipásztori gyakorlatban kitermelődött és kitermelődő, életrevaló, meghallgatásra és kipróbálásra érdemes *ötleteknek,* bevált, sikerrel alkalmazott, a munka nehézségeinek és akadályainak legyőzésében született módszereknek, tapasztalatoknak, jó gondolatoknak. Nem minden probléma okvetlenül vezércikk és értekezés téma. De van sok apróság, ami szint adhat a gyülekezeti életnek, egy szint hoz a gyülekezeti életből: bármily kicsiny dolgok legyenek is, szeretettel kinálja ez a rovat csiráztató barázdáikul a nyomtatott betű sorait.

A fentiekből egészen természetesen következik, hogy ez a rovat munkatársul várja *minden lelkész, illetve s. lelkész testvérünket!*

A reggeli istentiszteleti lekciókkal kapcsolatban beszámolunk egyik s. lelkész tapasztalatáról. Ez a testvérünk — ki egyik nagyobb gyülekezetünkben minden hétköznap reggel végez istentiszteletet, nem csupán felolvassa a szentirásbeli részt, hanem egyszerű szavakban, néhány világos, könnyen érthető mondatban összefoglalja, hogy mit is mondott nékünk a Isten a felolvasott igében. Nem bibliamagyarázatról van szó, hanem ismételjük, másfél-kétperces rövid summázásáról a lekció főgondolatainak. Annál jobban ki lehet aztán ezeket domboritani a lekcióhoz füzött imádságban. Ez a gyakorlat nemcsakhogy nem ellenkezik a kálvini, s még szélesebb értelemben a református liturgia alapelveivel, hanem sokkal inkább megfelel annak, mint a „puszta" irásolvasás, illetőleg a lekciónak az ismert formulával való lezárása.

S. lelkésztestvérünk örömmel tapasztalta azt is, hogy mióta ezt a gyakorlatot bevezette, a reggeli istentiszteleten résztvevők száma *megkettőződött,* s azóta is növekedőben van, s a hivek ismételten kifejezést adtak annak a tapasztalatuknak, hogy jobban vonza és erősebben a templomhoz köti őket az ily módon végzett reggeli istentisztelet.

Sz. Z.

IN MEMORIAM.

Meghatott szivvel olvastam az ujságokban, hogy *Takáts* Sándor piarista tanár, a képviselőház főlevéltárosa, a M. Tud. Akadémia r. tagja, a kiváló történetkutató és történetiró dec. 21-én 72 éves korában elhunyt. Könnyed, eleven stilusu, közvetlen előadásu,

de mindenütt az eredeti följegyzésekre, levelekre, okiratokra támaszkodó történeti és művelődéstörténeti rajzait, amelyek a két utóbbi évtizedben sürü egymásutánban láttak napvilágot, az olvasóközönség egyre fokozódó érdeklődéssel fogadta (Rajzok a török világból, Régi magyar asszonyok, A régi Magyarország jókedve, Régi magyar kapitányok stb.). Müveit lelkes magyar érzés hatotta át; bár éveken át dolgozott Bécsben, a kamarai levéltárban, az ő szivét nem ejtette rabul a bécsi udvar hatalma, sőt ellenkezőleg, minél jobban megismerte annak a magyarsággal szemben tanusitott praktikáit, annál jobban elfordult tőle. A protestánsok iránt mindig megértéssel, nagyrabecsüléssel viseltetett; ebből folyólag elitélte a multban ellenük elkövetett üldözéseket. Megegyezett velök abban is, hogy ő sem szerette a Habsburgokat. Ime f. évi okt. 8-án e sorok irójákoz intézett levelének egyik részlete, mely fényes bizonyságot tesz ebbeli felfogásáról: „Az 1790. évtől 1848-ig a kálvinista, illetve prot. követek alkotják az u. n. patrióták legnagyobb csoportját. Ők a liberálizmus legfőbb hivei; ők követelik legerősebben a magyar nyelv hivatalossá tételét. Vay, Podmaniczky a legmodernebb eszméket hirdette s ilyen prot. követet seregével találhattunk. Ha voltak is a reformoknak ellenzői nálunk, de a legfőbb ellensége minden haladásnak a bécsi kormány volt.“ Ugy-e, szokatlan hang ez egy kath. pap ajkán és a mai felekezetieskedő világban? Most, midőn elköltözött, meleg szivvel teszem le hálás emlékezésem koszoruját frissen domboruló sirjára.

Dr. Rácz Lajos.

PULZUS.

Ezt a rovatot ezzel a három jelzővel szeretnénk jellemezni: rövid, eleven, életreszóló. Talán könnyű humorizálások céltáblája lenne — gyenge, nem ver a pulzus — ha eleve meg nem mondanók: amilyen az egyházi élet, olyan lesz a „pulzus“, mely annak „görbéit“ regisztrálja, ismételjük — elevenen és röviden. Aki nem tud benne eleget olvasni a sorokból, olvasson olykor a sorok közül is.

Adakozás. Egyik nagy gyülekezetünk vasárnap délelőtti perselyének összeszámlálásakor a perselypénzben egy 5 pengős is találtatott. Nagy szenzáció. Nagy találgatás: Ki lehetett a bőkezű adakozó? Elvileg nem volna szabad meglepetésnek lenni egy 5 P-ős adománynak. Viszont tömérdek persely van, melybe *nem is fér be* 20 filléresnél nagyobb pénzdarab. Nem is mindenütt hirdetnek *konkrét* adakozási célt. Sok helyen egy évben egyszer nyitják ki a perselyt. (Közben — volt rá eset, hogy a gyerekek fosztogatták.) Az adakozásra való rendszeres ránevelésnek más gyakorlati módjának kellene lenni.

HIREK

— Szerkesztőségünk tagjai ez úton is hálásan köszönik a hozzájuk intézett szeretetteljes újévi jókivánságokat és minden sablontól menten szivből viszonozzák.

— Péter Mihály püspök temetése. Január 2-án helyezték a rimaszombati sírkertben örök nyugalomra impozáns részvét mellett *Péter Mihály* püspöknek az egyházért, a magyarságért, az igazságért vivott nagy és tántoríthatatlan harcában elfáradt testét. A ravatalt a püspöki székházban, a megboldogult munkahelyén állitották fel, ahova a gyászolók nagy tömege zarándokolt állandóan végső búcsut venni. A temetés napján, hétfőn reggel 9 órakor az ősi ref. templomban ravatalozták fel a koporsót, amelyet a koszorúknak és virágcsokroknak egész özöne csaknem teljesen elborított. Délután 2 órakor kezdődött a zsufolásig megtelt templomban a gyászszertartás. Balogh Elemér dunáninneni ref. püspök lélekbemarkoló imája után a rimaszombati magyar dalárda gyászdalt énekelt. Ezután Balogh Elemér mondotta el mélységes hatású, megrázó, a magyar nemzet történelméből vett hasonlatokkal ékeskedő, szép gyászbeszédét. Textusát Márk Evangéliuma XVI. részének 6. verséből vette s megindító szavakkal és nagy bölcsességgel jellemezte a vezér nélkül maradt sereg sorsát. A gyászbeszéd után a jánosi ref. egyház énekkara énekelte el a „Miért oly borús“ kezdetű gyászdalt. A templomi szertartás végeztével gyászhintóra helyezték a koporsót s elindult a gyászmenet, melyben a megboldogult hozzátartozói mellett a küldöttségeknek százai, a közönségnek sokezer főnyi tömege s a méltóságteljes látványt nyujtó palástos papság hosszú sora hullámzott végelathatatlan. Fél négy után érkezett a menet a díszsírhelyhez, ahol Vargha Imre rimaszombati lelkész mondott szép imát, majd Magda Sándor dr. a szlovenszkói tiszáninneni egyházkerület, Ablonczy Pál honvédlelkész a gömöri esperesség lelkészei, Böszörményi Andor pedig az egyházmegyei tanítóság nevében mondtak bucsút örökre eltávozott vezérüknek. A sárospataki főiskola is mély megindultsággal vett bucsút hű fiától. A főiskola képviseletében Urbán Barnabás dr. főiskolai tanár fejezte ki a főiskola mélységes részvétét az özvegy előtt s helyezett virágcsokrot a koporsóra, a szalagon ezzel a felirással: „A sárospataki Alma Mater mindhalálig hű fiának.“

Simon József Szeptemberben iratkozott be theologiánk első évfolyamára, de betegsége miatt korán félbe kellett szakítani tanulmányait. Január 4-én Isten magához vette. Temetésén, Miskolcon a főiskola ifjúsága nevében Tóth Lajos szénior mondott bucsúbeszédet koporsója felett. Kevés ideig

dolgozott közöttünk s ez alatt is bizonyságot tett arról, hogy hűséges szolgája akart lenni Istennek. Áldott legyen korán elköltözött testvérünk emléke közöttünk.

— **Puky Endre m. kir. külügyminiszter lemondása.** Politikai lapok hiradása szerint dr. Puky Endre m. kir. külügyminiszter benyujtotta lemondását.

— **Farkasfalvi Farkas Géza** egyházkerületi főgondnok rövid tátrai üdüléséről hazaérkezett.

— **Napilapjaink részleteket közöltek** Farkas István püspök lapunkban megjelent ujévi üzenetéből.

— **A Nemzetközi Jóbarátság Egyházi Világszövetségének Magyar Osztálya** január 4 én Budapesten ülést tartott dr. *Ravasz* László püspök elnöklete alatt. *A revizió és leszerelés kérdését* tárgyalta. A világszövetség legutóbbi genfi üléséről dr. *Boér* Elek közigazgatási biró, a magyar osztály tiszteletbeli főtitkára tett jelentést. Jelentette a főtitkár, hogy a legközelebbi nemzetközi konferenciát *négyszáz tag* jelenlétében a jövő év folyamán Budapesten tartják meg. Elhatározta az osztály, hogy a világszövetség központjához intézett memorandumban teljes részletességgel tárják fel a régi Magyarország összes egyházainak a békeszerződés által okozott veszteségeit és mostani szakadatlan megpróbáltatását. Dr. *Ravasz* László elnök arra mutatott rá, hogy az erkölcsi leszerelés kérdésében szomszédainknál meglehetős fogalomzavar uralkodik. Ellenségeink ugy gondolták a mi erkölcsi leszerelésünket, hogy meg fogják akadályozni a revizió hangulatának terjedését. Mi minden ilyen elgondolás ellen tiltakozunk.

— **A budapesti januári konferencia** a hirdetett időben és helyen megtartatik.

— **Legátusaink** közlése szerint gyülekezeteink most is dícséretes áldozatkészséget tanusítottak. A legátumok csak 10—20%-tel estek.

HIVATALOS RÉSZ.

II. Körlevél.

A kongrua, korpótlék és családi pótlék kiutalása tárgyában.

Az egyetemes konvent elnöksége tekintettel azokra a nehézségekre, amelyeket az egyes egyházkerületek tapaszaltak a kongrua kiutaiásánál, elhatározta, hogy központilag fogja kezelni az egész egyetemes ref. egyházra vonatkozó kongrua kiutalásokat. Ez annál is inkább szükséges mert a minisztériummal való közvetlen összeköttetése utján a kiutalásokat és levonásokat akadály és késedelem nélkül teljesitheti.

A kongrua korpótlék és családi pótlék utalványozására vonatkozólag minden lelkésznek tudni kell a következőket:

1. A kongrua, korpótlék és családi pótlék megállapitását ugy mint eddig szolgálati uton kell kérelmezni a vall. és közoktatásügyi Miniszter urtól. A kérelmet az eddigi szabályok szerint felszerelve az esperesnél kell beadni, aki azt a püspök utján a konventhez terjeszti fel.

2. A lelkészek járandóságát minden egyes jogosultra nézve külön-külön, ugy mint eddig, ezután is a vallás és közoktatásügyi Miniszter ur állapitja meg, határozatát az egyetemes konvent elnökségével közli.

3. A Vallás és közoktatásügyi minisztérium a lelkészek illetményeit havi előleges részletekben bocsátja az egyetemes konvent rendelkezésére, melyet az a postatakarékpénztár utján utal ki a lelkészek saját kezéhez minden hónap elsején.

4. Az egyetemes konvent mindenkor azt az összeget utalványozza, amelyet a vallás és közoktatásügyi Miniszter ur megállapitott. Eltérés csak birói letiltás vagy közigazgatási végrehajtás és szolgálati viszonyból eredő tartozás levonása esetén van helye, de akkor is csak a vall. és közoktatásügyi Miniszter ur jóváhagyása után.

5. Szelgálati viszonyból eredő tartozásnak számithatók be a Lelkész nyugdij Int. járulékok (belépési járulék, évi tagdij, kamatai és késedelmi kamatai.) A levonás a korábbi évekről származó hátrálékok behajtása végett a járandóságnak legfeljebb egyharmad része lehet.

6. A családi pótlék szolgálati viszonyból származó tartozás fejében nem foglalható le.

7. Az olyan lelkész részére, aki a tárgy hónapot megelőzőleg állását elhagyja, fegyelmileg elmozdíttatik, nyugdijba megy, meghal; utalványozás nem teljesithető. Az ilyen eseteket soronkivül és sürgősség esetén közvetlenül kell az egyetemes konventnél is bejelenteni.

8. Minden változást, amely az állami fizetés kiegészités korpótlékra és családi pótlékra vonatkozó törvényes igényt akár keletkeztetőleg, akár megszüntetőleg érinti, első sorban az érdekelt lelkész maga, másodsorban esperese, a püspök utján fegyelmi és anyagi felelősség terhe mellett az egyetemes konventnek bejelenteni köteles.

II.

Felhivás a dollár kölcsönnel hátrálékos egyházakhoz.

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet *18 olyan egyházkerületembe tartozó egyház ellen tett panaszt, akik dolláros kölcsönük hátrálékait kellő időben nem rendezték.* A Földhitelintézet a neki hitelt nyujtó bankárokkal szemben szavatosságot vállalt s ha az egyházak nem teljesitik kötelességüket a Földhitelintézet saját érdekének veszélyeztetése nélkül, tovább nem várhat az egyházak hátrálékaira. A Földhitelintézet ragaszkodik a hátrálékok pontos befizetéséhez és végrehajtást fog kérni a hátrálékos egyházakkal szemben. Felhivom azokat a hátrálékos egyházakat, akik a Földhitelintézettől a hátralék befizetésére a felszólitást megkapták, haladéktalanul tegyenek eleget kötelegességeiknek, *mert a végrehajtást nincs módomban megakadályozni.*

Miskolc, 1933 jan. 3. Atyafiságos szeretettel

Farkas István
ref. püspök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

S. I. Természetesen szivesen látjuk. Olykor az is jöhet. Most úgy is nagyobb változatosságra törekszünk. A jelzett mű feldolgozás alatt. — **V. B.** Máskor is szivesen látjuk. — **M. B. U.-a.** A pénzt eljuttatjuk a kellő helyre. Mi pénzt nem fogadunk el.

Nyomtatta: Kisfaludy László a ref. főiskola betüivel, Sárospatakon 1932

VI. 2312.

XXVIII. évfolyam. 3. szám. Sárospatak, 1933 január 15.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. UJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM. *Forgács Gyula:* Ellenség a falakon belül. — *Kiss József:* Igehirdetés. — *Novák Sándor:* Ujabb szemelvények. — Gyülekezeti élet. — Határokon túlról. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Ellenség a falakon belül.

Készülődjünk az áprilisra elhalasztott sárospataki konferenciára! A szekta-kérdés már évtizedek óta foglalkoztatja egyházunk őrállóit. Ez a foglalkozás azonban csak időszerű. Ha fenyegető a veszedelem, akkor mi is megmozdulunk. Ha csendes az ellentábor, akkor mi is könnyebben vesszük a dolgot. Fenyegető veszedelemnek pedig rendszerint mindenki csak azt ismeri el, ha a maga háza ég. Még azt se tartja nagy bajnak, ha a szomszéd háza ég, csak a szél ne az ő háza felé fújjon.

Eddigi megmozdulásainkban eredménynek lehet tekinteni, hogy a szektákat meglehetősen ismerjük. Az ORLE kecskeméti konferenciáján komoly tanulmányok hangzottak el az egyes szektákról. A Theologiai Szemlében meg is jelentek. E tekintetben csak az a baj, hogy ez az elméleti foglalkozás, ami az első lépése az igazi védekezésnek, csak nagyon szűk körre szorítkozik, a lelkészekre, a Theol. Szemle olvasóira és távolról sem elegendő arra, hogy református egyházunkban egységes és olyan vélemény alakuljon ki, melyről lepattanna a szekták minden mérges nyila.

Ugy vagyunk mi ezzel a bajjal is, mint sok mással. Készületlenül talál minket. Akkor kapkodunk már, amikor ég fejünk felett a ház.

Észak felől a bolsevista atheizmus ugyancsak készülődik. Tudom, hogy megmosolyog egy-két olvasóm, mikor azt mondom, siessünk mi is a védelemmel, mert már közel a veszedelem! Hogy nem a levegőből beszélek, bizonyítja az a szektás mozgalom, amely egyre jobban erősödik és bátorodik, amit millenizmus, russzelizmus, bibliatanulók és Jehova tanui néven ismerünk.

A millenizmus a bolsevista atheizmus előszele. Iratai világosan kifejtik, hogy ez a szekta egy olyan társadalmi rend kialakulásán dolgozik, amelyben a „pénzemberek“ és az „egyházi emberek“ uralma megszünik és teljes szabadság és testvériség fog uralkodni. Nyiltan hirdetik, hogy Jézus nem alapított egyházat és egyik iratukban azt állítják, hogy pl. az északamerikai egyesült államokban *egyetlen olyan lelkész sincs,* aki követné Jézust. Szerintük az egyház és annak vezetői a „pénzemberek“ szolgái. Stb.

Hiába tiltja az államhatalom ez iratok terjesztését, azok mégis terjednek és szemmelláthatóan rombolják mindazt a tekintélyt, amit még a mostani keresztyén egyházak képviselnek. Figyeljük meg, hogy ezek nem állanak elő semmi komoly követeléssel, mint pl. annak idején a baptisták. Előnyös ajánlatokkal, praktikus igéretekkel férkőznek az emberek lelkéhez. Ne légy tagja az egyháznak! Semmiféle egyháznak! A Krisztust nem lehet követni az egyházban. Siess, mert már itt van a „helyreállítás ideje“.

El az egyháztól, mert az gátol téged Krisztus követésében! Ez a millenizmus legveszedelmesebb és legbolsevistább tanítása.

Nem lehet ezt a félelmes felhívást szépítgetni azzal, hogy hiszen a nyugati szabad egyházak mellett hány ember él egyházon kívül és ezért mégsem hitetlenek. Lehet! De mi, itt Keleteurópában úgy látjuk, hogy az egyházhoz tartozás és az istenhit egymástól csaknem elválaszthatatlanok. A római katholikus tanítás szerint ez objektive is igy van. Mi, reformátusok az ellentéteket a láthatatlan egyház fogalmával egyenlítjük ki. És az a baj, hogy kiegyenlítjük. Azért baj, mert az egyházhoz való tartozást a gyakorlatban nagyon lelkiismeretlenül kezeljük. A római katholikus hatás ezen a ponton bámulatos eredménnyel működött. Nem csoda, hogy egyik lelkésztársam egy konferencián azt javasolta, hogy szemben a római katholikusokkal hirdessük mi is nyiltan, hogy a református egyház az egyedülüdvözítő egyház. Szerencsére

még nem vagyunk odáig, (bár ezen az úton menthetetlenül odajutunk), hogy a református egyházhoz való *külső* tartozást a római analogiára üdvösségnek minősitsük, de abban már nagyon benne vagyunk, hogy az egyházhoz való külső, laza, léleknélküli tartozást is *elegendőnek*, sőt olyannak tartjuk, amellyel a gyülekezet tagjai előtt „példaképpen lehet tündökölni." Ha nem így lenne, lehetetlen lenne, hogy egy gyülekezet olyanokat válasszon presbitereknek (a presbitérium javaslatával szemben is), akiket a keresztvízen, a réges-régen elfelejtett konfirmációi fogadalmon és annyi egyházi adónak nevezett pénzen kívül, aminél többet eldohányzik egy hónapban, semmi, még külsőnek sem nevezhető kötelék sem fűz a magyar református egyházhoz.

Felénk mered az a rettenetes tény, hogy egyházunk tagja lehet bárki, akit az állami törvények ideutalnak anélkül, hogy bizna Istenben, a kijelentésben és anélkül, hogy egyháza iránt a legkisebb hűséget is tanusítaná.

És ezek a mi belső ellenségeink. Ezek a Kripto-szektáriusok, akik kapva kapnak majd egy olyan jelszón, ami felmenti őket az eddig is titkolt utálattal hordozott egyházi iga alól és a papok hierarchikus törekvései, meg a képtelen dogmákkal való rokonság kellemetlenségei alól.

Ezek!? Vagy nem inkább azok, akik szónélkül szemet hunynak fölöttük, akik pellengére állítják azt, aki kárunkra ad reverzálist, de egy szóval sem illetik azokat, akik káromkodnak, részegeskednek, hitetlenkednek, templomot kerülnek és istentelenül élnek?

Úgy érzem, hogy a szekta-kérdés kulcsát valahogy ezen a ponton kellene keresni.

Forgács Gyula.

IGEHIRDETÉS.

Az átalakító kovász.

Pred. vázlat Mt. 13:33 alapján.

Bev. A Krisztus által használt szemléltető oktatás egyik legvilágosabb példája a felolvasott egy versnyi evangéliumi rész, melyben az Idvezítő a kovászban elrejtett titkos erő átformáló hatásában érzékelteti az Isten igéjének a lelkek világában elvégzendő s Isten országát kiépítő titkos erejét. Ne csüggesszen minket — ami pedig meg szokott történni —, hogy lassan halad előbbre Isten országa ügye, mert amint a kovász sem hirtelen beálló, más halmazállapotot előidéző vegyi folyamatot nyit meg, hanem lassú erjedés, minden lisztszemecskével *külön-külön* való érintkezés folytán végzi el hatalmas munkáját, úgy Isten igéje is lélekről-lélekre átjutva végzi el Isten-országát előkészítő munkáját. *Tétel.* Fogadjuk be az igét minél hamarabb, hogy végezhesse benne s általa Isten a maga munkáját. *Felosztás.* I. A befogadott ige elvégzi majd az egyén s II. a világ átalakítását. I. Milyen sokszor kiszalad a szánkon ez a mondás, hogy rossz a világ! De hát mi a világ, kikből áll ez a világ? Nem belőlem és belőled-e?! Tehát akkor nekem, neked kell megváltozni s akkor megváltozik a világ. Ez egyszerű élettörvény meglátása indítson az ige minél hamarabbi s minél teljesebb befogadására a szent cél s saját magad érdekében. II. A vízbe dobott kő nyomában keletkezett gyűrűk terjedési törvénye szerint terjed az átalakított egyének élete nyomában egyenes arányban a társadalom átalakulása, melynek végső állomása Isten országa megvalósulása. *Bef.* Lásd meg az Isten igéjének hatalmas célját s vigyázz, nehogy a Krisztus-ellenes tanok kovásza kerüljön lelkedbe s általa a világba.

A sátán valósága.

Pred. vázlat Mt. 4:1—11. alapján.

Bev. Minden alkotmányt, gépezetet, hídat, mielőtt átadnák a használatnak, előbb kipróbálják, elég erős-e. Igy tudják meg, hogyha megfelel-e a kivánalmaknak. A mi életünk, jellemünk próbája a kisértővel, a kisértéssel szemben való magatartásunk. „Földi életünk nem lehet kisértések nélkül. Ha az égi koronát meg akarod nyerni, győzelmet kell aratnod. Nincs égi pálma — győzelem nélkül. Nincs győzelem — küzdelem nélkül. Nincs küzdelem — ellenségek, kisértések nélkül" — mondja Augustinus. Krisztus megmutatja a leghatásosabb fegyvert a kisértővel szemben, ami nem más *(Tétel)* mint az Urnak való szolgálat és a benne való bízás. Aki bizik az Urban, annak van menedéke a kisértő ellen, mintahogy a kis gyermek is szorosan ragaszkodik édesanyjához, mert tudja, hogy így nem éri veszély. A Krisztus megkisértésében három főtipusát láthatjuk a kisértő munkájának, szóljunk tehát arról, miként jelenik meg a kisértő I. az önzés, anyagiasság, II. a hiuság, beképzelés, s III. a hatalomvágy, nagyravágyás alakjában. *Bef.* Legyünk ébren! Győzzük le, zabolázzuk meg a sátán segédcsapatait, természetünk rosszrahajló kivánságait. Isten nélkül, imádság nélkül azonban semmit nem tehetünk. Izráel népe is csak addig győzött az ellenségen, ameddig Mózes a hegyen kiterjesztett karokkal imádkozott. Mi is csak akkor győzedelmeskedhetünk rosszra hajló természetünk kisértésein, ha lelkünk az ima szárnyait Isten felé terjeszti. „Boldog aki a kisértésben kitart; mert minekutána megpróbáltatott, elveszi az életnek koronáját, amit az Ur igért az őt szeretőknek".

Reggeli istentiszteletre.

I.

1. Csel. 17:24—28. Isten mindnyájunknak atyja.
2. Róm. 3:27—31. Az üdvösség minden népnek adatott.

3. Márk 7:24—30. Érezzünk rokonszenvet mindenki iránt.
4. Lukács 17:11—10. Segítsünk mindenkin.
5. Lukács 10:29—37. Bármilyen nemzetséghez tartozzék is valaki, a Krisztusban testvérünk.
6. Csel. 10:9—15, 34—35. Ne tartsunk senkit alábbvalónak.

II.

Hogyan fejleszthetjük imádságos életünket?

1. Luk. 11:1—13. Imádkozás által.
2. Zsolt. 119:97—104. Bibliatanulmányozás által.
3. Zsolt. 1:1—6. Elmélkedés által.
4. Zsolt. 10:1—5. Istentisztelet által.
5. Csel. 18:24—28. Mások tapasztalatai által.
6. Csel. 20:17—35. Szolgálat által.

Kiss József.

KÖZELMULTUNK FÉNYÉBŐL

Ujabb szemelvények Novák Sándornak BAKSAY SÁNDOR IRÓI JELLEMRAJZA c. előadásából.

Ránk köszönnek elbeszéléseiből a falusi kálvinisita élet külső-belső problémái, jellemző alakjai, önfeláldozó papjai mellett az özvegy papnéknak szegénységükben is ragyogó jellemképei, a református szervezettlenségnek e néma mártirjai, a nyugdíj-intézetek e minden tiszteletet megérdemlő páriái, akik egy-egy ódon kollégium falai mellé húzódva küzdelmek közt, de becsületesen nevelték föl árváikat. Klasszikusan ékesszóló sorok, amiket tiszteletes Özvegy Ákháb Endréné szájába ad Baksay: „A szegénység nem büntetés édes fiam. Az a sorsom, ami volt atyáimé. Nyugodalom a lélekben, megelégedés azzal, amit Isten a földi jóból ád. Nem áldás ez? Ha kevély akarnék lenni, azt is mondhatnám, meg vagyok áldva mások felett. Annyi gonddal megtisztelt, annyit bízott rám, adott erőt is, hogy megfelelhessek; adott jutalmat is. Gyermekeimet fölnevelhettem, nem tudom hogyan, nem tudom miből. Isten segített benne. Mind hív és istenfélő. Szívem nyugodt és vídám." Más, hasonló jellemzés miatt egész a mai időkig Baksayt kell tartanunk a kálvinista magyarság reprezentativ írójának. Ez magyarázza meg értékét, de el is szűkíti népszerűségét.

Felekezeti széttagoltságban gyötrődő köz- és magánéletünk nem birja meglátni, hogy Baksay a felekezete jellemző vonásait a művészet felekezetmentes tiszta levegőjébe tudja emelni. Ha ez a partikuláris kritika elterjed, akkor valahogy el ne olvassuk Gárdonyi: „Isten rabjai" cím ű regényét, mert a középkori szerzetes élet van benne megjelenítve. Sőt talán éppenezért olvassunk ilyeneket, hogy ismeretlen világok fölfedező útján vitorlázhassunk. A kálvinista magyar élet mindenesetre érdemes a megismerésre, mert a nemzeti karaktert legalább is háromnegyed részben jelképezi.

Baksay másik tárgyköre, ahol szeretettel elidőzget, a mult századbeli református diákélet. Különben egyszerű inditékokkal dolgozó inventiója itt jóizűen adomázgat, szinte halljuk a vasgyúro diáksereg egészséges hahotáját.

Mint valami kollégiumi anyakönyvből lépnek ki elébünk efajta műveiben a diákélet jellegzetes alakjai: a legátus, a szuplikáns, a mendikás, a professzor, a contra-scriba, a pedellus, a Jókai által is halhatatlanított peregrinus, a félbemaradt kosta, egész a diákok diákjáig: Csokonai Vitéz Mihályig. A régi kálvinista diák-élet tükörbe néz ezekben a művekben. Saját csurgói és kecskeméti emlékei olvadnak itt össze Debrecen és Patak ősi diákszellemével. Az akkori diák-életnek is megvoltak a maga problémái és kenyérkérdései, ha az akkori diákság nem is volt kénytelen azokat — mint a mostani — kormos üvegen keresztül nézni.

Egy optimista rózsavízzel leöntött romantika volt ez, nem facsart még belé vitriolt — mint napjainkban — Marx és — Trianon. E korszak rámás csizmás, longissimából pöfékelő togátusai jókedvű lemondáson és szalonna szagú nélkülözéseken keresztül érlelődtek keménygerincű hazafiakká. — Reményiknek „Ne próbálj engem Úristen" c. verse érthetetlen lett volna az akkori diák-mentalitás előtt, mert ők éppen a nehéz próbákon, a bajok akadályversenyén át fejlesztették ki magukban a későbbi acél-akaratú férfiút a vallásüldözések dacos martirjává, az Isten háta mögé dobott Bergengóciáknak szegénységükben is önérzetes lévitáivá. „Multa tulit, fecitque puer, sudavit et alsit" szavalták Horatius-szal egész életükön keresztül. Maga Baksay is közülük való, ő is megmaradt diáknak az utolsó kapavágásig. Tanult és tanított — még elbeszéléseiben is. Cselekményeit és alakjait gyakorlati életigazságok példázására használja fel s ezekben olykor Kemény-Zsigmondi magaslatig repül, amikor nem bűnöknek, hanem kis ballépéseknek logikai erővel alárohanó tragédiáját szemlélteti. Jellemző rá, hogy mindig az alacsony sorsok fátumát, nem a nagyságos uraknak, hanem a tisztelt címűeknek, a rög-törő millióknak élet-sorsát kedveli s ebben a tekintetben dícséretes kivétel abban a korban, amikor az írók képzelete előszeretettel lakott kastélyok szalonjaiban s tollukat arisztokraták parfönjeibe s nem a munkaveríték szent festékeibe mártogatták. Baksay a nyomorultakat, a szegényeket, a kis embereket környezi körül melegszívű szánalmával s ebben — függetlenül is — az angol Dickens közeli atyafia. E nagyszerű emberi részvét keresteti föl vele az elnyomatások (török világ, német világ) s a vallásüldözések korszakát, de a rikató tárgyaknál is elkerüli a limonádé ízű szentimentalizmust. Ezzel a fajszerető szánalommal nézi a legalacsonyabb osztálynak: a parasztságnak a vergődését, de ez az osztály, amely legközelebb van a földhöz, az ő tolla alatt éppenazért legközelebb van az éghez. Ilyen stilusban válik a népélet a Baksay muzsájának harmadik tárgykörévé.

Sietünk itt megállapitani, hogy a korabeli népet nála jobban senki sem ismeri, bár nem rajzol olyan összetett karaktereket, mint Jókai, de nem is hajhássza a kü önösségeket, mint néha Mikszáth Az ő reális képzelete nem viszi őket paraszt-szalonokba vagy néprajzi muzeumokba, mint a korabeli népszinművek, de nem is stilizálja el őket az ellenkező irányba, mint első regényeiben Móricz Zsigmond. Még torzított alakjai: a „Mámmög"-ök (már megint valami újitás), a „Ki kő huznyi"-ak karakán családja, a minden újitástól borzadó „Minek a"-féle alakok ma is szembe jönnek velünk a falusi utcákon. Más volt az akkori népélet, nem rángatózott a különféle izgatások jár szalagján az ugynevezett ébredő falu, amelyek — kell, hogy ébredjenek tőzegszagú álmaikból, de úgy látszik, rosszul ébresztik őket, nemzetüknek és osztályuknak inkább korára, mint előnyére.

A Baksay népiessége stilusban és személyeiben nem a ma divatos kávéházai „erre föl" népiesség; nincs nevetségesebb, mint ezeknek a műparasztoknak jelmez-kikölcsönző cifrálkodásai, amellyel egy-egy jól fizetett tárca idejére magukat táj-beszélőkké ökröndözik. Az ő népiessége tősgyökeres és sarkalatos, közvetlen és cikornyátlan, mint szűkebb hazájának: az Ormánságnak tölgyesei. A kilencvenes évek kritikája őt és Tóth Bélát tartotta a századvég legnagyobb nyelvművészének. Jáchel-éről úgy beszélnek az irodalmi gurmand ok, mint a legszebben megrajzolt paraszt leányról irodalmunkban, ahol a szépséges Patak Istvánné viseli a nőiség legmeghatóbb mártir-koronáját. A föld vonzó erejét példázza, egyuttal szociális utmutatást is adva, a gimnázium után visszavetkező parasztfiúkban. Másrészről ő irta irodalmunkban Patak banya cimmel az egyetlen történeti novellát, amelynek hőse a nép sorából való. A Mikszáth „Uj Zrinyiász"-ának elődjét láthatjuk a „Károli Gáspár háro n levelé"-ben, amelyben az „istenes vén ember" a korunkbeli hitéletbe helyezve kritizálja meg a változott időket gönci szobra leleplezése alkalmából.

— — — — — — — — — — — — — —

GYÜLEKEZETI ÉLET.

Egyházi élet Cigándon. A reformáció emlékünnepe indította meg Cigándon a szokásos belterjesebb gyülekezeti munkát. Ehez a bevezetést október hó 30-án nagy arányú templomi ünnepély képezte, melyet az egyházi egyesületek, énekkar, ifjúsági egyesületek, leányegylet és az iskolák együttesen rendeztek. Belőle mindenik bőségesen és dicséretre méltó eredménnyel vette ki a maga részét. Nagy Bertalan segédlelkész alkalmi bibliamagyarázatot, a gyülekezet lelkésze felolvasást tartott. A felolvasás tárgya: A reformáció és az iskola volt főként abban a vonatkozásban, hogy maga az egyházközség milyen viszonyban volt az iskolával. A kérdés felszínre hozatalát szükségessé tette a gyülekezetnek jelenlegi, szinte elviselhetetlen iskolai terhe.

Az ifjúsági egyesület a K. I. E. imahetet bensőséges elmélyedés mellett tartotta meg, Kántor Mihály igazgató-tanító, az egyesület vezetőjének irányitása, személyes közreműködése és buzgólkodása mellett. A gyülekezet lelkésze és Nagy Bertalan segédlelkész az áhítat megtartásában két-két este segédkeztek.

A leányegyesület december 19-én Arany János emlékünnepélyt rendezett tisztán alkalmi műsorral. Az ünnepélyt Kohlbenhayerné Tóth Jolán tanítónő nyitotta meg, lelkesen és melegen emlékezett meg az ünnepély céljáról. A leányegyesület alkalmi kara, melyet Nagy Bertalan segédlelkész tanított be, három számmal szerepelt a műsoron, nagy elismerést aratva. Két leányka Aranytól költeményeket szavalt a tartalom nagy átértésével és mély érzéssel.

Karácsony estéin az ifj. egyesület mutatta meg munkája eredményét egy műkedvelői előadás körében. A „Cigány"-t adták elő, Szigligethy örökbecsű népszínművét. Minden szereplő kivétel nélkül megmutatta komoly készültségét és rátermettségét. Közvetlen előadás előtt a súgókönyv elveszett, de szerepét mindenki úgy tudta, hogy az előadás végig egyetlen zökkenő nélkül ment. Kántor Mihály igazgató-tanító az ő fegyelmező és hatalmas nevelői munkájának méltán örvendhetett. Fáradhatatlanságát mutatta meg a Szilveszteri műsoros est, amelyet pedig a levente ifjúsággal rendezett.

A bibliakörök tartását az uralkodott tifusz és kanyarójárvány miatt csak január 4-én lehetett megkezdeni.

A gyülekezet népmozgalmi adatait a következőkben közölhetjük: 1932 évben született 73 fi 74 leány, összesen 147; konfirmált 2 fi 7 leány, összesen 9, mindnyájan tanyasiak, a községbeliek 15 éves korban most fognak először konfirmáltatni. Házasságot kötött 15 református pár, 6 vegyes pár; reverzális 4 javunkra. Meghalt 45 fi 63 nő, összesen 108. Az 1932 évi téli földalatti munka eredményeként 23-an jelentkeztek kitérésre, de az eljárás befejezést nem nyert. Jobbára úgynevezett ifjú munkások ezek, akikről elgondolhatók az irányító kezek. Maguk nem adófizetők és mégis az egyházi teherviselés ellen izgattak, a Máté 23: 4 v-re utalgattak, holott a lelkész a legelső egyházi adófizető a gyülekezetben, száz pengőn felüli adófizető; a gyülekezet tanítói is a nagyobb egyházi adófizetők közé tartoznak. A dolognak folytatása is volt a kir. törvényszéknél, ahol az ifjú munkások 14, illetőleg 7—7 napi elzárásra itéltettek. Az öt éves elemi csapás és a rohamosan megnövekedett iskolai terhek (ma már 713 a mindennapi iskolaköteles; 30 évvel ezelőtt csak 1 tanítója volt az egyháznak) súlyos helyzetbe

hozták az egykor rendezett anyagi viszonyok között élő egyházat.

Istenbe vetett bizodalommal várják az idő jobbra fordulását, az emberi szorgalomra és munkára öt év óta kimaradt, ma már végpusztulástól megmentő áldást.

— **Az olaszliszkai református Leányegyesület** karácsony első napján délután műsoros vallásos ünnepélyt rendezett. A műsor pontjai: párbeszédek, szindarabok, szavalatok és énekszámok voltak. A szereplőket Verebélyi Barnáné — ref. lelkész neje — tanította be. A közönség a községháza nagytermét zsufolásig betöltötte és minden egyes számot nagy tetszéssel kísért. Karácsony estéjén az iskolás gyermekek karácsonyfa ünnepélye volt. A gyermekeket és az énekeket Benkő György tanító tanította be. A karácsonyfát a leány-egyesület készítette s ugyanez 19 családot ajándékozott meg az ünnepre hus, liszt és egyéb élelmi cikkekkel.

— **Cserépfalu** egyházközségünkben az 1932. évi adakozások összege 884 P 78 f. volt. Ebből 470·90 P karácsonyi szeretetadomány, ami 32 iskolás gyermek és 28 szegény család részére szolgáltatott téli ruhát, cipőt, élelmiszert és tüzelőt. Külön elismerés illeti meg a Kóburg-Koháry hercegi uradalom melegszivü vezetőjét, aki 58 kocsi tüzi fát volt kegyes szegény özvegyeink számára kiutalni s a fogy. és ért. szövetkezetet, amely az iskolás gyermekek részére 4000 P-ős alapitványt tett, aminek 200 P-t kitevő 5%-os kamatát most is örömmel adta át az egyházközségnek. Ugyanott az adventi hetekben tartott vallásos estélyeken áldozott az érdeklődő közönség a Baksay Sándor, Arany János és Gusztáv Adolf emlékének, amikor 3 egymás utáni csütörtökön szinvonalas előadást tartottak e nagyjainkról Mizser L., Batta J. tanitók és Kolumbán Gy. s. lelkész. A vall. esti perselypénzek a Kálvineum és a külmisszió nemes céljait szolgálják.

HATÁROKON TÚLRÓL

— **Tisztújítás a beregi egyházmegyében.** A beregi egyházmegye — tiz évi ciklus után — egyházmegyei tisztikarát a következőképen alakította meg: Esperes: Bary Gyula nagyberegi lelkész; gondnok: Székely Benedek; lelkészi főjegyző: Györke István; világi főjegyző: dr. Kovách Béla. Tanácsbirók: Tornyay János, Kallós Béla, Pői József, Fekésházy Zoltán, dr. Keresztury Béla, Moravecz Károly és Lukácsffy Béla.

— **Pataki diákunkról,** Héthy Lajosról, aki a IV. évről ment az ősszel ki Amerikába, olvassuk, hogy Daytonban az ottani egyház vendége volt s úgy a szószéken, mint magánérintkezésben megnyerte a hívek tetszését.

Beszélő számok. A kárpátaljai egyházkerület közgyűlésén elhangzott belmissziói jelentés szerint a c. 79 egyházközséget számláló egyházkerületben 18 vasárnapi iskola, 33 nőszövetség, 16 ifjusági kör és 7 bibliakör működik. Tiz gyülekezetnek van már önálló *Ref. Otthon* helyisége.

— **Belmissziói konferencia** volt a szlovenszkói ungi egyházmegye lelkészei és tanitói számára Nagykaposon 1932 dec. 8—10. napjain. A heretkei árvaház javára 300 koronát adtak össze az ebéden.

— **A legszebb karácsonyom** cimen id. Kalassay Sándor az Amerikai Magyar Reformátusok Lapjában azokra a testvérekre emlékezik, akik 1903-ban, Pittsburgban a „Nyárfák hegyén" lehetővé tették az első, a legboldogabb karácsonyt.

HIREK

— **Kossuth hangja** életre kell a Nemzeti Muzeum egyik szobájában. Megszólalt az 1890-ben fölvett fonográf-hanglemez. A lemezt annak idején *Felner* Károly készíttette és most *Lajtha* László szakértelme szólaltatta meg. A Pesti Hirlap szerint a viaszkorongról felzengő hang csodálatos szépségével ma is meghat, szívbemarkoló mély bánat érzik le sötét szineiről.

— **Egyházkerületünk részvéte Péter Mihály püspök halála fölött.** Egyházkerületünk püspöke, *Farkas István* útlevél és vizum-akadály miatt Péter Mihály püspök temetésén nem jelenhetett meg és igy meghatott részvétét az egyházkerület nevében meleg sorokkal juttatta kifejezésre Tornallyay Zoltán főgondnoknál, aki püspökünk nevében koszorút helyezett az elhunyt Péter Mihály koporsójára.

— **Hóman Bálint kultuszminiszter lett a Magyar Tört. Társulat elnöke.** Jan. hó 11-én a M. Tört. Társulat Hóman Bálint kultuszminisztert választotta meg elnökévé, gr. Klebelsberg Kunó utódjává.

— **Dr. Puky Endre a közigazgatási bíróság elnöke.** Dr. Puky Endre m. kir. külügyminiszterségéről lemondott és a közigazgatási bíróság elnöki székét foglalta el.

— **Lelkészválasztás.** Az abaujszántói egyház Cziáky Endre lelkész, abauji esperes halálával megüresedett lelkészi állását 1933 január 8-án választás utján töltötte be. A lelkészi állásra 8 pályázat érkezett be. A lefolyt választás alkalmával megállapitást nyert, hogy a beadott szavazatok két pályázó között egyenlő számban oszlottak meg. A választásra kiküldött egyházmegyei bizottság sors huzás által *Hörcsik Béla* abaujvári s. lelkészt jelentette ki az abaujszántói egyház megválasztott lelkipásztorának. A megválasztott uj lelkipásztort üdvözöljük s munkájára Isten áldó kegyelmét kérjük.

— **Berde Mária Miskolcon.** Január 6-án Miskolcon R. *Berde* Mária „Az élő erdélyi irodalom"-ról tartott előadást.

— **A Dunántúli Prot. Lap** testvéri érzéssel emlékezik meg lapunk újévi számáról.

— **Hirek a főiskolai könyvtárból.** A főiskola nagykönyvtára ujabb időben a Theol. szeminárium, Novák Sándor, Panka Károly, Kérészy Sándor, Hodossy Béla adományaival gyarapodott. — A karácsonyi szünidőben is serény munka folyt benne. A régiek u. i. elfelejtették a sorozat egyes könyveire ráírni a számokat, csak az elsőbe tettek cédulát, vagy a kolligátumokba számokat írtak. Most minden darabra ráíródnak a számok. — Az ujhelyi rendház könyvtárában lévő régi pataki könyvek cseréje ügyében folynak a tárgyalások. — Idegen kutatók serényen dolgoznak a könyvtárban s levéltárban (egyet. hallgatók, Bernáth Aladár, dr. Elekes György, dr. Takács József).

HIVATALOS RÉSZ.

III. Körlevél.

A püspöki hivatal mai lelkészi Törzskönyve elavult és hiányos. Az uj egyházi törvény el fogja rendelni a lelkészek ujra való törzskönyvezését. A püspöki hivatal adatai azonban annyira hiányosak és hasznavehetetlenek, hogy nem tudom tovább nélkülözni s az uj törvénykönyv szellemében a napokban minden lelkésztársam kézhez fogja kapni a nyomtatott üres törzskönyvi lapot, amelynek kitöltéséhez a következő utmutatást adom. A 6. pont alatt a s. lelkészi szolgálati hely is felsorolandó. A 6. pont végén az esetleges tudományos fokozatot, az egyházmegyében, vagy egyházkerületben viselt tisztséget kell megjelölni, az egyháztól, vagy az államtól nyert esetleges kitüntetéseket felsorolni.

A Törzskönyvlap hátára vezetik fel a következő kérdéseket és az azokra adott válaszokat magok a lelkészek:

10. A lelkész családi állapota: (Ide felsorolandók a nős lelkészeknél a lelkész nejének neve és gyermekei, ezek életkora.)

11. Az I. korpótlék elnyerésének ideje: s összege.

11. Havi kongruájának összege: *a levonás nem emlitendő.*

E Törzskönyvi lapokat a lelkészek *január 22-ig küldik be az esperesi hivatalokba, az Esperesek pedig e hó végéig a püspöki hivatalba.* Az adatok tiszta, szép, olvasható betükkel irandók be.

A lelkészek ezután kötelesek minden változást, mely a Törzskönyvre vonatkozik jelenteni az Esperesüknek, (esetleg okirattal igazolni) akik ezt jelentik a püspöki hivatalnak.

II.

A törpe gyülekezetek iskoláinak lelkésztanitósága tárgyában.

Az Egyetemes Konvent Szanáló Bizottsága 1932. okt. 28-án tartott ülése a 16. szám alatt a következőket határozta:

„Elemi iskoláinkkal kapcsolatban Egyetemes Egyházunk utasitsa törpegyülekezeteinket, hogy a tanitói állások megüresedése esetén a lelkésztanitóságra térjenek át. Utasitsa arra is, hogy amennyiben a törpegyülekezet iskolájának államsegélye a növendékek csekély száma miatt megvonatik, a lelkész fegyelmi felelősség mellett köteles a tanitó nélkül maradó iskolában a tanitást átvállalni és csak fellettes egyházi hatóságok előzetes hozzájárulása esetén szüntethető meg akármelyik törpegyülekezetünk iskolája oly módon, hogy annak növendékei más iskolába utaltassanak. A bizottság felhivja az egyházkerületeket, hogy már most állapitsák meg és tegyék közhirré azoknak az egyházközségeknek a jegyzékét, amelyek a tanitói állás megüresedése esetén kötelesek a lelkésztanitóságra áttérni."

Addig is, amig egyházkerületi gyülésünk e határozat tárgyában megfelelően intézkedik, felhivom az egyházmegyéket, hogy e határozat figyelembevételével erre vonatkozó javaslataikat az egyházkerületi közgyülésre felterjeszteni sziveskedjenek.

III.

Valamennyi egyház lelkészeihez és presbitériumához.

Az Orsz. Ref. Jóléti és Gazdasági Társulat minden egyházat felkeresett Körlevelével, *temetési segély biztositásának belkörü megszervezése tárgyában.* Az egyház szociális érdekeit szolgáló és minden tekintetben támogatásra méltó, régi hiányt pótló szervezkedést; minden egyház presbiteriumának legmelegebb pártfogásába ajánlom. Atyafiui szeretettel: *Farkas István* püspök.

Pályázat.

Az alsóborsodi egyházmegyébe kebelezett *sályi* (leányegyház Tibolddaróc) ref. egyházközség lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Javadalma: 12 kat. hold 662 □-öl szántó, 1 kat. hold rét, 8 kat. hold 400 □-öl legelő s dijlevél szerint fizetendő rozs párbér és 12 öl tüzifa mellett 1167 ar. kor. kongrua. Az ingatlanok adóját $^2/_3$-ad részben az egyház, $^1/_3$-ad részben a lelkész fizeti. A leányegyházban hatszor urvacsorát oszt. Az állás 1933 május 1-én elfoglalandó. Pályázati kérvények a szükséges okmányokkal és válaszbélyeggel együtt e hirdetmény megjelenésétől számitott három hét alatt Pósa Péter espereshez, Cserépfalu, Borsod m. cimre küldendők.

Miskolc, 1933 jan.

Atyafiságos szeretettel
Farkas István
ref. püspök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

S. J. Szivesen látjuk. Verset is adunk időnként. Ez a nehéz mű feldolgozás alatt van. — **D. B.** A jövő héten jőhet 1—1·5 hasáb. **P-a. P-r.** Köszönjük.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**
Lelkészek, tanitók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

VI 2592.

XXVIII. évfolyam. 4. szám. Sárospatak, 1933 január 22.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. UJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM. *Elekes Imre:* Tantervi mozgalmak. — *Hodossy Béla:* Református orgona. — *Zsiros József:* Irodalom (Dr. Enyedy Andor: Miért jött a Jézus?) — Gyülekezeti élet. — Pulzus. — Rövid pataki hirek. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Tantervi mozgalmak.

Annak a folytonos mozgási állapotban lételnek, mely a háboru után semmi téren sem tud megállapodni, egyik jelensége az a sok tantervi újitás is, ami volt, van és — minden jóslási képesség nélkül is előre megmondható: lesz. Ha megmozdult a láb alatt minden szilárdnak és állandónak hitt bizonyosság, miért lehetne kivétel épen az iskola, a tanterv, amely végre is csak egyik függvénye az életnek? Mert aligha állithatná valaki, hogy az iskola formálja az életet tetszés szerint!? Ugy gondolom, az élet teremti meg a maga iskoláját. Miután pedig a mai élet képe bizonytalan, ismeretlen és kiszámíthatatlan, csak tapogatózva keresik az új erők azt a formát, melyre az iskolát teremteni, átalakítani akarják. A szakadatlan újítási törekvések tehát nem csupán emberi akarások, divatos áramlatok, érvényesülési viszketegek s más gyarlóságok. Ezek is lehetnek. De első sorban és főleg természeti és történeti erők érvényesülési törekvése.

Ezeket az erőket kik érzik és kik értik meg jobban — ez a másik kérdés. Van, aki azt mondja: csak olyanok, akik talán felette, talán mellette, de kivül állnak. Az érdektelenség és bizonyos szakismeret, talán egy kis európai látókör: feltétlenül fontos. A másik a szülők jogát vindikálja: végre is az ő zsebükre, gyermekük jövőjére megy a játék. Óriási tétel: nemzedékek erkölcsi, szellemi és anyagi élete. Volt, aki a kor szavát a társadalom intellektüeljeinek meghallgatásából kívánta kivenni, megérteni. Vannak, akik a tanárság kompetenciáját vitatják, — hogy csak azok képesek erről szólni, akik ebben élnek és látják a tanterveket a nemzedékek életében megfoganni, kivirágozni és gyümölcsbe érlelődni. Félénk mozdulások még maguknak a tanulóknak véleményét is szeretnék tudakolni, hátha ott élnek az ösztönös megérzések legélénkebben?

Messzire vezetne ezekkel vitába szállani. Az állami középiskolai tanterv készítésének gépezete is más és más volt. A most érvényes tanterv egyetlen egyénnek volt elgondolása, sokoldalu tanulmányokon és tapasztalatokon nyugvó alkotása. Végig sem élte első ciklusát, hogy mind a nyolc osztályban életbe lépjen, — szörnyen nagy és sok volt ellene a panaszos zúgolódás. Voltak, akik elkésettnek tartották: más időkben, más viszonyok között született alkotás alkalmazása idegen légkörben, más adottságú viszonyok között olyan tanulókra ráhúzva, akiknek anyagi viszonyai, temperamentuma, multja, jelene, jövője, szóval minden körülménye és életfeltétele más.

Voltak, akik ugrásszerűnek, forradalminak minősítették s követelik, hogy térjünk vissza nyugodt idők kipróbált és bevált tantervéhez. A jelennek sok-sok baját az újításokban látják s keserű váddal sújtják a klasszikus korszak nyugodt derűjének elveszítéséért. A kakasok kukorékolása és a hajnal hasadása!?

Bizonyos, hogy kijelentés hangzott el a legilletékesebb helyről, hogy új tanterv készül. Még a név is forgalomba került, aki a megbízást nyerte. Ebben tehát következetesség nyilvánul meg: újból egy ember.

A ref. iskolavilágban is új tanterv készül. Egyelőre csak előkészítés! Hogy időszerű-é? A tantervi kérdésekkel való foglalkozás mindig időszerű. Hiszen befejezettség és megnyugvás sohasem képzelhető. Mint ahogy elképzelhetetlen élő nyelv szótára abszolut teljességgel és lezártsággal, hogy abban benne legyen minden szó. Talán a nyomtatás pillanatában születnek új szók, újonnan kibontakozó fogalmak neveiül. De megnyugvás és beletörődés is épen olyan elképzelhetetlen. Ha van olyan állitás is, mely szerint a tanterv: a tanár, — akkor annál érthetőbb, hogy ahány tanár, annyi tanterv van. Mert még soha olyan tanterv, olyan módszer és olyan tankönyv nem volt, amely minden tanár követelményét kielégithette volna.

Mégis nagy megnyugvás van a mi ref. egyházalkotmányunk szerveiben, amelyek hivatva és jogosítva vannak az iskolafenntartó egyház számára a nagy tanügyi reformokat előkészíteni. Igaz, hogy az új egyházi törvényben erősen érzik a központosítás és, ahol az eddigi, ma is érvényben levő törvényben még „fenntartó egyházkerület" intézkedési joga áll, oda most mindenütt az „egyetemes konvent" kifejezés került. Mikor Erdélyben az *„igazgatótanács"* intézménye létrejött, mint talán természetes jogutódja az egykori konzistoriális hagyományoknak és fejedelmi jogkörnek, — két-három zsinat széles mosolya emlegette az „erdélyi specialitásokat". És most ugyanaz készül *nagyban* a magyarországi ref. egyházban, ami ott volt és van kicsinyben.

De egyelőre még külön szerv áll e célra: a tanügyi bizottság. Ez állandó. Ebben együtt vannak: iskolafentartó képviselők, lelkészek és világiak s bár mérsékelt számban, a tanárok és tanítók is. Igy együtt vehetnek részt a tárgyalásokban. És ezzel intézményes biztosítást nyert a sokoldalúság és több szempont. Ez szerencsés és örvendetes. Az állami tanügy terén a „közoktatásügyi tanács" megközelítőleg sem képvisel olyan sok szempontot, mint a *ref. konventi tanügyi bizottság.*

És a mi nagyszerű ref. alkotmányunk demokratikus kiépitettségében még tökéletesebbé fokozza e szervet az, hogy az egyes egyházkerületekben mindenütt van hasonló összetételű *egyházkerületi tanügyi bizottság.* Igaz, hogy egyházkerületünkben külön-külön van az egyes iskolafajokra. Ez még további kiépítést igényel. Mert igy nagyon szeparatikusan érvényesülnek a tanügyi érdekek. Talán az iskolafajták közötti szakadékok mélyítése is innen ered. De végül is minden egyházkerületnek van olyan szerve, mely a tanügyi kérdések tárgyalására képes, alkalmas, jogosított, sőt kötelezett.

A fenntartó egyházkerületek joggal igényelhetik, hogy az ő szavuk súlyos legyen iskoláik életében. Nem zsugorodhatik szerepük a posta-tisztére egyházi vonatkozásban is, mintahogy eléggé ide zsugorodott az állammal szemben, az autonomia palástja alatt.

Ebben most már meg van minden megnyugtató. Az egyetemes konventi tanügyi bizottság tárgyalása csak az egyházkerületi tanügyi bizottságok javaslatain nyugodhatik. Az egyházkerületi tanügyi bizottságok a kebelbeli összes gimnáziumok meghallgatásával hoznak határozatokat. Tehát a lehetőség is ki van zárva, hogy egy-két iskola elgondolása kerüljön egyetemes tárgyalás alá s jusson bele sok egyéni szin és akarás olyan munkálatba, ahol még az összeség is alig találja meg a relative legmegfelelőbbet.

De igy egyúttal az időszerűség kérdése is eldül. Ha a törvények kötelezik az államsegélyes iskolákat arra, hogy az állami tanterveket kövessék; ha a nem államsegélyes középiskolák tantervi mértéke sem lehet kisebb, mint az államiakra minimumot megszabó miniszteri tanterv: sem egyházkerületi, sem konventi tanügyi bizottságok nem fognak végleges javaslatokat terjeszteni a konvent elé s ezzel abba a helyzetbe hozni, hogy olyan tantervi rendelkezéseket tegyen, amelyeket az állam, a kötelező felterjesztés alkalmával, törvényes okokból nem hagyhatna helyben. Ezért készült az eddigi két ref. egyetemes tanterv az állami tantervek ismerete *után*: az egyik 1884-ben, a másik 1901-ben.

ÉNEKÜGYÜNK.

Református orgona.

Római katholikus részről kelt utjára ez a szállingó vélemény: „Kálvin tanítványa olyan, kinek szeme nem lát festést; füle nem hall muzsikát. Ez a vallás ellensége a szépnek."

Nem vitatkozni akarok. Csak annyit jegyzek meg rá, hogy a festésnek, a szentképeknek gyakoribb látása semmivel sem tette a katholikus köznépet sem műveltebbé, sem intelligensebbé, sem istenfélőbbé, sem jobbá, mint amilyen a mi kálvinista köznépünk. A református hívő, mikor templomba megy, inkább belső- és nem külsőszemlélet alapján, a lelkében óhajtja látni Krisztus alakját, Isten képét. Igy akar tökéletesedni.

A mi református vallásunk nem ellensége a szépnek.

Igaz, hogy istentiszteleteinkről hiányzanak a székesegyházak pompás zenekarai. A református ember, mikor templomba készül, nem zenét, hanem Isten igéjét óhajtja hallani. Ezen kívül maga is énekelni akar. Nem azzal a zenével kívánja Istent dicsérni, melynek tétlen hallgatója, hanem azzal az énekszóval, mely lelke mélyéből fakad s a hívek seregével együtt fejezi ki vallásos érzelmeit. A muzsikát a mi templomainkban az együttes éneken kívül az orgona képviseli, melynek nemes, áhítatra buzdító zengése az egyházi ének kiséretére a legjobb és a legalkalmasabb.

Az orgona, különösen a magyar református templomokban, lassan és későn terjedt el. Általánosabbá nálunk csak az utolsó félszázad alatt lett, de még ma sincs minden templomban. A reformáció kezdetén nem szívesen látták, sőt száműzték a templomokból, mert használatát pápista szinezetűnek tartották. Igy érthető meg, hogy Gönczy György, debreceni lelkész, (XVI. század) énekeskönyvének előszavában elitéli az orgonát. Az öreg Graduál ajánló levelében Geleji Katona István is elitélőleg vélekedik róla. Jókai beszéli, hogy az „orgona a kálvinista templomban még a

jelen század (a XIX. sz. érti) első éveiben is ellenzésre talált. Mikor a pápai hitközség orgonát akart beállítani, a hires nagy tudós tanár, Márton István, azt mondá: „Minek a templomba duda?“ (A barátfalvi lévita.)

Seprődi János írta volt (1917) többek között, hogy egyik jónevű theologiai tanár mondotta egy szerencsétlen orgonavásárlás alkalmából: „ha rajta állana, egy templomban sem tűrné meg az orgonát.“ Egy szintén református lelkész pedig később, ugyancsak Seprődi tanusága szerint így nyilatkozott: „Nálam, hál' Istennek, még nincs orgona és nem is lesz, amíg én élek.“

Ime, ilyen volt s részben néhol még ma is ez a felfogás az orgonáról. Részemről, bár nem itélem el, sőt meg tudom érteni ezt az orgonaellenes álláspontot is, azonban pártolom és helyeslem mégis azt, hogy ahol csak lehet, állítani kell a református templomba orgonát.

Az a kérdés, milyen legyen a református orgona?

A mi istentiszteletünkben az orgonának nincs önálló szerepe. Itt megszünik az orgona a „hangszerek királynője“ lenni és leszen az istentisztelet alázatos szolgálójává: „kisérő és támogató eszköz“ a zsoltárok és dicséretek vezetésében. Épen ezért változatait a legnagyobb gonddal, a komoly egyházi célnak megfelelően kell megválasztani, hogy ezt a tisztét betölthesse. Tiz-tizenkét, de legfeljebb huszhuszonnégy változat a legnagyobb templom orgonájában is elegendő. Kerülni kell benne mindazt, ami világias hivalgásra csábíthat. Templomainkban úgy sincs komoly alkalom, amikor az említett számnál több változatú orgona kellően kihasználható volna.

Nagyobb orgonákon terveznek három, négy, sőt kivételesen öt manuált is. A mi református templomainkban elég volna csak egy billentyűzet is. Azonban mégis tanácsos két manuált épittetni. De csakis arért, hogyha az egyik billentyűsorba valami hiba fordulna elő, a másik manuálon a gyülekezeti ének még mindig kísérhető legyen. A hangszer azután mielőbb kijavítandó. Az így épített második manuál csak kisegítő tartalék. A második manuálnak teljes, önálló művé való kiépítését tehát minálunk semmiféle egyházi érdek nem követeli, mert a református templomokban a különböző hangszinek meglepő és gyors váltakozásának fitogtatására nincs sem mód, sem alkalom. Itt a második manuálnak csak szerény helyettesítő szerep juthat. Templomi hangversenyek rendezése lehet egyesekre nézve kellemes, talán az esetleges anyagi bevételek miatt még hasznos is, de ami fő, az istentisztelet szempontjából sohasem szükséges.

Egyesek egyéni kedvtelésből, mások talán anyagi érdekből (megfizeti őket az orgonaépítő cég s megfizettetik magukat az épittető egyházzal is) terveznek nagy és cifra orgonákat csengő-bongó, hivalgó különleges változatokkal. Kidobott pénz, melyet szegény, gondokkal küzdő egyházak támogatására lehetne inkább fordítani.

Mikor a templomba orgonát épittetnek, nem azt nézik, mire van szüksége a református egyháznak, hanem egyszerűen beállítanak egy orgonát. Pedig nem az a fontos itt, hogy az orgona, mint hangszer mennyire valósítja meg saját eszményét, hanem az, hogy mennyiben felel meg az istentisztelet céljainak. Drága hangszer, ezrekbe kerül, már ezért is kiküszöbölendő belőle minden felesleges járulék. Hogy sok kálvinista templomban nincs orgona, ma már nem azon mulik, mert ellene vannak, hanem azon, hogy épittetésére nem találnak fedezetet. Csak a legujabb orgonákon is, melyekről egyházi lapjaink megemlékeztek, a költségek szempontjából sok felesleges lim-lom található. Ezek felállításánál az egyházak anyagi viszonyaival nem számoló, az orgonát nem egyházi, hanem csak egyoldalú zenei szempontból tekintő elvek valósultak meg.

Szolid, egyszerű orgona a kálvinisták igazi orgonája.

Az orgona egyike a legrégibb hangszereknek. A gyáripar, különösen az elektrotechnika fejlődésével az orgonaépítés technikája is részint a hangszer előnyére, részint pedig hátrányára nagy módosuláson ment keresztül. Ma a kisebb orgonaépítők gyárakban rendelik meg az alkatrészeket; maguk csak összeállítják az orgonát.

Magyar református templomaink orgonái tulnyomó részben a XIX. század második felében épültek. Ezt a századot az orgonaépítés hanyatló korának mondják. Virágzási korszaka a XVI. és XVII. századokra esik. Nemrégiben Németországban mozgalom keletkezett, mely az orgonaépítésben a XVI. és XVII. század modorát és elveit igyekszik ismét előtérbe állítani s valóra váltani. Ennek a mozgalomnak az utóbbi időben nálunk is támadt halványan utánzó visszhangja. A mozgalomnak lényegében inkább zenei és orgonaépitészeti tekintetben van érdekessége s csekély jelentősége. A református egyházat azonban alig érinti, mert meglevő jó orgonáink továbbra is megteszik azt a szolgálatot, melyet tőlük vártunk és várunk. Ha van templomainkban rossz orgona, nem a két korszak belső stiljének a valóságnál nagyobbnak feltüntetett különbözőségéből származott, hanem oka főleg magának az épitésnek keresztül vitelében, esetleg az anyagok silányságában található.

A reformátusok orgonája nem cél, hanem csak szerény, alázatos eszköz.

Hodossy Béla.

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem? Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az árvabélyeget?

IRODALOM

Miért jött a Jézus?

Egyházi beszédek. Irta: Dr. Enyedy Andor miskolci lelkész. Miskolc, 1932.

Lélekkel végzett lelkipásztori szolgálat gyümölcse ez a 30 egyházi beszédet és 2 előadást tartalmazó predikációs kötet. Címét a sorozatosan tartott első 8 predikációja után nyerte, amelyekben szerző részint a küldetését tanítványai előtt feltáró Jézus szavai, részint pedig a Róla szóló bizonyságtevések alapján mutatja be gyülekezetének a királyok Királyát. E predikációk közül egyik-másik már alkalomra készült, hogy megnyissa a sorát a látszólag összenemfüggő, de tartalmában szorosan összetartozó, az ünnepek ihletéséből vett s ünnepi alkalmakkor elmondott bizonyságtevéseknek. Igehirdetése tehát az egész egyházi évet átöleli.

Utóbbi megállapításunk természetesen nem jelenti azt, hogy általánosan ismert szövegeket választ alapul, amelyekre szorgalmas templomlátogató híveink tapasztalataik alapján szinte számot tartanak már. Textusai megválasztásánál nagy gonddal jár el. Látszik rajta, hogy ismeri gyülekezetét s figyelemmel kíséri életnyilvánulásait. Belelát a lelkébe. Tudja, mi a hibája, hol kell ostorozni és gyógyítani. Eltervelt célok szerint halad. Röviden szólva: textusait gyülekezetének választja ki. Innen van beszédeinek aktualitása. Nem theologizál, hanem tanít. Még ott is, ahol egyik-másik Ige, mint pl. Pred. 12_9 és I. kor. 15_{35-49}, erősen csábit arra, hogy fejtegetésekbe bocsátkozzunk, lefokozza mondanivalóit, a mindennapi élet talajára áll, egy-két példával megvilágítja a felvetett kérdést, anélkül azonban, hogy bármiféle elsietés, vagy elnagyolás kiéreződnék belőle. Tapasztalt igehirdető, jó pedagógus; amit tesz, a hallgatóiért teszi, akiket célhoz akar juttatni.

Ebből a magatartásából magyarázható, hogy beszédei nem lépnek fel a homiletikai műalkotás igényével. Hiszen nem is az a célja, hogy jól megalapozott beszédfelosztással álljon elő, bár ez olykor akaratlanul is megvalósul nála, hanem, hogy építsen, megnyugtasson, kibékítsen, Jézushoz vezessen, irtson és plántáljon. Gyülekezetének problémái egyben az ő problémái is. Nem tud várni velük. Nem tartja szentségtelenségnek, ha a husvéti vagy nagypénteki ünneplés áhitatába szembeötlő hibák feszegetésével lép be. Társadalmi bajok, nemzeti bűnök, egyházunkban felburjánzott ige- és istenellenes szokások, igazságtalanságok, jellembeli hibák profétikus ostorozása csaknem minden beszédének a tartalma. Nem kipellengérezi ezeket, hanem az Ige fényénél megmutatja helytelenségüket, romboló hatásukat. Alig van predikációs kötet, amelyben úgy megvilágosodnék egy lelkipásztor gyülekezetének lelki képe, mint ebben.

Mint hívei, ő is egészen a jelenben él. A *ma* sok baja, fájdalma, lelki betegsége s az ezekből kinőtt istentelenség annyira fogva tartja, hogy a mult szent értékeinek feltárására nincs ideje. Egy-egy fénycsóva csak, amit onnan vesz, azt is letompítja lelkében az a tenger nyomorúság, szenvedés, amely hívei között körülveszi. Igeválasztásának és magyarázásának is ezek a szempontjai. Csak egy pillantást kell vetnünk a többek között pl. *„A rosszat jóra fordító Isten“* c. beszédének textusára (I. Móz. 50_{20}) és elemzésére s nyomban kitűnik igehirdető jellege. József testvéreinél a *gonoszság* רעה mely az érzés, gondolat és akarat romlottságában áll, Isten által a József számára *jó*-nak טובה tulajdonittatott חשב. Istennél a *motivum* és a *cél* egy; itélete synthetikus, tehát irrationális ítélet. *Igazságossága* egybeesik *jóságával*. Ez az *igazságosság* az ember számára erkölcsi cél, a *jóság* a szó legmélyebb értelmében üdvtörténeti cél. Isten jósága: *kegyelem, megtartás*. Jónak lenni = az isteni kegyelem felé elindulni. József hitte ezt; a *gonosz*, amit testérei ellene terveltek, azért tulajdonittatott neki Istennél jóságul = megtartásul. (V. ö. I. Móz. 15_6) Az isteni üdvrendbe, az Ő üdvözitő céljába vetett *hit* a vallás alapja és a megtartás feltétele. Istennek ez a jósága, kegyelme igy lett minden gonosz ellenére a *hit* által sok nép *„életre való elválasztásává“*, megtartásává. A „ma“ szó a testvérek kibékülésének idejét jelöli, tehát békülés napja, az engesztelés szent ideje. A *„sok nép“* még nincs jelen. József a jövendőbe néz ott látja Isten üdvtervének a kibontakozását, stb stb. Az ige történeti igazságának ez a jelentősége, a multak és jövendők világának az isteni üdvrend alapján való szemlélete itt elhalványul a jelen megrázó küzdelmei és problémái mellett. De ez, mint említettük, érthető is.

Megjegyzésképen még csak annyit, hogy mi *Jézus* neve elől a névelőt elhagytuk volna. Különben az igehirdető jó munkát végzett, amikor bizonyságtevését a *hallókon* kivül az *olvasók* számára is megörökítette. Igy épülünk mi egymás hite által s igy vesz lendületet szolgálatunk a mi Istenünk dicsőségére. *Zs. J.*

GYÜLEKEZETI ÉLET.

I.

Az adakozás kérdésével kapcsolatban ir egy lelkésztestvérünk. 180 lelkes apró gyülekezetének perselypénze még az 1932-ik, azon a vidéken különösen inséges esztendőben is 63·58 P volt. Ezt az eredményt többek között az segítette elő, hogy a régi, szűknyilású ládaperselyt, mely december 31-ig türelmesen rejtegette magában a nadrággombokat és for-

galomból kiment pénzeket, odamenetele után nyugalomba helyezte. Az adakozás fatányérba történik, az adományokat minden istentisztelet után összeszámlálva feljegyzik és aztán a gondnok az egyház ládájába helyezi. Nagyon lényeges szempont az is, hogy *a lelkész és felesége is állandó jó példával járnak elől a rendszeres istentiszteleti adakozásban.*

II.

Ifjúsági és leányegyesületi konferenciák. A felsőborsodi egyházmegyében január 9-én Szendrőn, 10-én Edelényben e két egyházközség és a környékbeli egyházak mindkét nembeli ifjúsága részére a presbiterek bevonásával konferenciák tartattak. Ezeken a ref. ker. ifj. egy. központja részéről Kovács Péter földmíves ifjúsági titkár, a ref. ker. leányegyesületek központjától Rózsa Ibolya R. K. L. E.-i titkár volt jelen. Mindketten úgy a délelőtti előadásaikkal, mint a délutáni mintaösszejövetelek vezetésével és az esti evangelizáló beszédeikkel szíveket megragadó erővel, közvetlenséggel és hisszük, hogy gyümölcstermő bizonyságtevéssel szolgálták az ifjúsági munka ügyét. Ismertették a Ref. Ker. Ifj. Egyletnek és a Ref. Ker. Leány Egyletnek Jézus életéből merített, evangéliumi alapon felépített négyes programját. Közreműködtek még bibliamagyarázattal Szendrőn: dr. Komjáthy Aladár és Demeter Béla, Edelényben: Svingor Jenő és Veress Károly lelkészek. Mindkét helyen a presbiterekhez szólott Kövér Pál egyházmegyei missziói előadó, szóló éneket énekelt Kövér Pálné. Helybeli lelkészek üdvözlő szavain kívül férfi és ifjúsági vegyeskar, szóló ének, szavalatok, az egyesületi munkáról beszámoló fiuk és leányok jelentései tették változatossá a konferenciai napokat.

PULZUS.

I.

A Szeretetszövetség diákónusai panaszkodnak, hogy néhol a lelkészek nem is engedik ki őket a parókiáról. Előzetesen saját maguk szólítanak fel a tagság vállalásra pár presbitert, néhány módos egyháztagot, a tagsági díjakat a diakonus kezébe nyomják s menjen mennél előbb tovább, Isten hirével. A diakonus pedig nem inkasszáns. Nemcsak vinni akar a gyülekezetből: hozni is. A személyes beszélgetést, közvetlen meggyőzést, más vidékek vonzó példáinak felemlegetését, a személyes köszönetet, megnyugtatást, hogy a legkisebb adomány sem szégyelni való stb. Ettől nem szabad megfosztani a gyülekezetet. A nyáj őrzése nem jelentheti annak teljes elszigetelését.

II.

Az Országos Ref. Tanáregyesület elnöksége szétküldte a közelgő választásra a központi igazgatóság által elfogadott jelölő-névsort. Érdeklődéssel tekintettük át az ajánlást. Kifejezzük, hogy személyileg kitünő neveket találunk a névsorban. És mindenesetre elismerést érdemelnek azok, akik a köz szolgálatára készek. Egy hiányt azonban mégis találtunk. Ha az elnök Debrecenből, egy alelnök Debrecenből, főjegyző szintén Debrecenből telik ki és természetesen a pénztárnok, ellenőr, ügyész és a számvizsgálók is s az alelnökök sorába az egész tiszántuli egyházkerületből nem — debreceni szóba se jő, valamint tiszáninnenről se senki, vajjon nem hiányzik-e az az indítvány, amely a tanáregyesület „országos" nevének megváltoztatására és kifejezőbb név felvételére tenne javaslatot?!

III.

Karácsonyi hazugságok. Egy igehirdetőnk lelkészembertől kapott megrovást azért, mert a gyermekek a prédikációból esetleg kitalálhatták, hogy nem a „Jézuska" hozza a karácsonyfát. Konkrét példákat tudunk arra, hogy sokaknál a vallással való szakitás annak az áltatásnak a lelepleződésével kezdődött, mintha Jézus „személyesen" hozná a karácsonyfát. Vajjon az ilyen inkább előbb, mint utóbb lelepleződő megtévesztéseknél nem százszor épitőbb az igazság: minden karácsonyfát Jézusnak köszönhetünk ugyan, de azoknak a szeretetén keresztül, akik szeretete részecskéi annak az irgalomnak, mellyel Isten az ő Fiában hozzánk hajolt.

RÖVID PATAKI HIREK

— **Középiskolás körzeti konferenciát** rendez a Soli Deo Gloria Szövetség január 28—29-én főiskolánkban, melyen a megnyitó beszédet *Farkas* István püspök fogja mondani.

— **A Szeretetszövetség** ügyének előmozdítása, a helyi csoport megalakítása érdekében febr. 5-én *Csikesz* Sándor, a debreceni egyetem theol. fakultásának professzora végez a gyülekezetben igehirdetést.

— **A sárospataki ref. egyházban** állami-községi adóhátrálékok, rossz termés, alacsony buzaárak miatt szintén megnehezült az anyagi helyzet az elmult évben. A lelkész javaslatára a presbitérium önkéntes adakozásra felhívó szózattal fordult a gyülekezet tagjaihoz. Pár hónap alatt a mai napig készpénzben 637 P, havi megajánlásokban, terményben, fuvar-, favágás-, ipari munkák megajánlásában további 421·88 P folyt be az egyház megsegítésére. Mivel az adakozásban résztvettek száma 220, egy adakozóra 5 P adomány esik.

— **A városban kukoricahántcs feldolgozó** tanfolyam nyilt meg, melyet jan. 15-től febr. 15-ig Domák István gazdálkodó vezet 101 résztvevő számára.

HIREK

— **Gömbös Gyula Veszprémben,** jan. 15-én magas lendületű szavakkal elevenítette fel Prohászka Ottokár püspök fényes képét, hogy t. i. *szivárványhidat kell építeni Pannonhalma és Debrecen közt.* A miniszterelnök szerint *a lelkek egysége ez a szivárványhíd* s ez a nemzeti egység záloga.

— **Theol. tanári konferencia Sárospatakon.** A theol. tanárok szokásos évi konferenciáját ez évben a sárospataki akadémia tanári kara rendezi meg febr. 3—4-én. A mindig tartalmas, a lelki egységet is szolgáló és továbbfejlesztő konferencia ez idén még inkább bővül és mélyül, mert a szokásos szervezeti és tanulmányi programpontokon kívül, amilyenek pl. jelenleg az akadémiák hallgatóinak létszáma, a s. lelkészkérdés, a theol. továbbképzés, stb., a konferencia felét theológiai elvi kérdések megvitatása és megvilágítása tölti ki. A mostani alkalommal a dialektikai theológiának a gyakorlati-, szisztematikai theológiához, egyháztörténethez, a bibliai tudományokhoz és a valláslélektanhoz való viszonyát vizsgálják az összes hazai theol. főiskolák előadóinak bevezető előadásai nyomán. Külön értéke lesz a gyűlésnek az, hogy a kolozsvári és losonci testvérintézetek professzorai itt is képviselve lesznek. — Ifjuságunk és a nagyközönség számára egy febr. 4-én, az imateremben tartandó nyilvános ünnepély fog bizonyára kedves ízelitőt adni a konferencia levegőjéből és értékeiből. — A konferencia, épen az előadások témakörére tekintettel, szerette volna vendégül látni *Barth* Károlyt, aki azonban elfoglaltságára és a valutáris nehézségekre való tekintettel sajnálatára és sajnálatunkra nem jöhet el az ősi diákvárosba, melynek akadémiája őt egyébként a jubiláris esztendőben tb. theol. tanárává is megválasztotta.

— **Ref. énekkar bécsi szereplése.** Az Orsz. Magyar Dalosszövetség febr. 18-án Bécsben rendez egy magyar hangversenyt, melyre a fejlett dalkultúrájú osztrák metropolis legnagyobb énekkarának, a Wiener Männergesangverein-nak egyenes kívánságára egy földműves dalárdát is visz. A Szövetség választása Koudela Géza r. kath. papneveldei zeneigazgató ajánlatára kerületünk egyik énekkarára, a *mezőkeresztesi ref.* egyház 1889 óta fennálló, sokszoros sikerei által országos hírűvé lett dalárdájára esett. Nemcsak kerületünknek, hanem az egész magyar reformátusságnak öröme ez a meghívás, melynek eleget tenni egyetemes nemzeti és egyházi érdek. A megvalósulásnak azonban egyik nagy akadálya az, hogy az 1200 P-nyi összeget, melybe a hatalmas énekkar bécsi útja kerül, a keresztesi gyülekezet az erők legnagyobb megfeszítésével sem képes belkörüleg előteremteni. E helyen is hadd hívjuk fel gyülekezetek, közös érdekű szép ügyeket megértő és felkaroló pártfogók, mécenások figyelmét a költségek összehozásában való részvételre. Adományokat lapunk is készséggel nyugtáz és továbbit a keresztesi énekkarnak, melynek érdeke mindnyájunké is.

— **Református püspökeink,** éspedig dr. Antal Géza, dr. Baltazár Dezső és Farkas István urak, a *Zeneközlöny,* a református kántorok egyesülete hivatalos lapjának januári számában újévi szózatot, üzeneteket, intelmeket, megértő és megtisztelő szeretetteljes szavakat intéztek a református kántorokhoz. A református ének-zeneügy csakis a református énekvezérek, orgonisták útján fejleszthető s emelhető arra a magaslatra, amely azt megilleti.

HIVATALOS RÉSZ.

IV. sz. Körlevél.

I.

A mezőkeresztesi földmíves dalárdát Bécsbe hívták meg szereplésre. Maguk erejéből nem képesek a kiutazás, mintegy 1200 pengő költséget előteremteni. A Dalárda elnökségének kérelmére jelen körlevelemben szeretettel kérem lelkésztestvéreimet, hogy, akik tehetik, egyházuk pénztára terhére, vagy perselypénzek utján szíveskedjenek segítségére lenni a kérelmező Dalárdának.

II.

Hivatalos lapunk ez évi 2-ik számában: *Felhívás a dollárkölcsönnel hátrálékos egyházakhoz* címen közölt Körlevelemet a legkomolyabban ajánlom gyülekezeteink vezetőinek figyelmébe, mert fájdalom! — egy szomorú példa már a közeli napokban adódott arra, hogy *a dollárkölcsön kamatait nem fizető egyháznak az egyház tulajdonát képező tanítói földjét, nyilvános árverésen elárvereztette a Kisbirtokosok Hitelintézete.* Ne feledjék el a lelkészek és a presbitériumok, hogy a dollárkölcsön törlesztési és kamatrészletéért anyagilag is felelősek az egyház vezetői. Ahol baj fenyeget, sietve meg kell előzni a még nagyobb bajt, hogy az egyház ingatlanai dobra ne kerüljenek.

Miskolc, 1933 jan. 18

Atyafiságos szeretettel
Farkas István
ref. püspök.

Abauji lelkésztestvéreimet felhivom, hogy a családjukban előforduló mindennemű változást haladék nélkül jelentsék be és a vonatkozó (születési, házassági, halálozási) anyakönyvi kivonatot is mellékeljék. Ugyancsak sürgős jelentést kérek azoktól, akik a mult év juliusában, vagy ez év január 1-én magasabb korpótlék élvezetébe léptek, jelezvén, hogy hányadik korpótlék engedélyeztetett részükre. A késedelmes és okmány nélküli bejelentések a nyugdijbizottság munkáját nehezitik. Gönc, 1933 január 18. Atyafiui szeretettel: *Farkas Elek* s. k. esperes.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

I. J. Már kétszer üzentünk S. J. címen. — **B. L.** Már ki van szedve. — **Sz. S.** Jön.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel.
Sárospatak, 1933.

VI. 2542.

XXVIII. évfolyam. 5. szám. Sárospatak, 1933 január 29.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM. *y. r.:* Adóalany. — *Sz. Z.:* Igehirdetés. — *M. E.:* Az Ige theológiája. — *y. r.:* A budapesti konferencia. — *M. J.:* Irodalom. — Gyülekezeti élet. — Pulzus. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

AZ ADÓALANY.

A világban általában és hazánkban talán még fokozottabb mértékben duló gazdasági válságnak legnagyobb méregfoga: az adóalany tönkrejutása. Az adóalany az állam, a nemzetté szervezett társadalom sejtje. Ha ez a sejt beteg, akkor nem lehet egészséges az állam, a társadalom sem. A háboru és a náluk még rosszabb békék pusztitó és romboló hatása akkor mutatkozott igazi szörnyüségében, felmérhetetlen arányaiban, amikor elért az államokon keresztül az adóalanyig.

Az adóalany tönkremenetele nagy válságokat idéz fel a mi egyházi életünkben is. Lelkészi és tanitói fizetések hónapokra való elmaradását. Rendszeres egyházi adózásra alapitott intézmények, alkotások, épitkezések alól a fundamentum kisiklását, békés gyülekezetek felkavarodását, lelkek meghasonlását. A mult év folyamán mint villámcsapás hatott két egyházközség épületeinek, közöttük templomának elárverezése: ma pedig csak a mi aránylag kis egyházkerületünkben 28 körül van az árverés Damokles kardja alatt remegő egyházközségek száma. S mindezen bajoknak oka, forrása az egyházi adóknak sok helyen teljes kimaradása, az egyházi adóalany megromlása.

Kétségtelen, hogy ez a romlás a mai méreteiben gazdasági természetü. A magyar református ember fizet az egyháznak, ha nem valami nagy hitbeli öntudattal és szivbéli örömmel is. Fizet, ha van miből, különösen a fölöslegből. Ma sokszor nem tud fizetni De a nagyobb baj az, hogy nem is nagyon akar fizetni. Elsőbbnek teszi az egyházi tartozásnál nemcsak a testi szükségleteit, hanem a szórakozásait, fényüzési vágyait, egyéb szenvedélyeit, sokszor a kutyaadóját is. Ennek oka lehet a földalatti uszitás is a ne fizessre, vagy az önző szükkeblüségnek a gazdasági lehetetlenülés mentsége mögé menekülése; de legnagyobb oka ennek, hogy egyháztagjaink legtöbbjének nem létfenntartási szükséglete az egyház, nem áron is megvenni való drága alkalom az egyház szolgálata.

Távol legyen tőlem, hogy egyháztagjaink nagy tömegének e lelki elhanyatlásáért, közönyössé válásáért lelkipásztorokat okoljak. Természetesen bennünk is van a hiba, a temérdek fogyatkozás: de a nagy lelki bajt mindenesetre az szülte, hogy egyházi életünk és munkánk eddigi, multbeli rendszere, amelynek keretei között a legtöbb pásztor hiven igyekezett forgolódni, nem volt alkalmas, semmiesetre sem volt elegendő arra, hogy egyházunk megkeresztelt tagjai valósággal is a Krisztusba oltott és a tőkéből rendszeresen és mohón táplálkozó ágak és vesszők legyenek, ezekké váljanak és ezek maradjanak. A nagyképü és illetéktelen vádaskodás és könnyelmü itélkezés helyett tehát biztatgassuk, oktatgassuk, segitgessük egymást az egyházi adóalany lelki megerősitésére. Mert sok telne még most is a ládafiából, ha a ládakulcsa a Krisztus kezében volna: amint sok telik még a mai szük világban is olyan dolgokra, amik bár költségesek: de szükségesnek látszanak a hivalkodás, vetélkedés, érzékiség, élvezetvágy, telhetetlen testiség hamis világánál.

Ami pedig ebben az irányban intézményes teendő volna: adjunk sulyt és jelentőséget az egyháztagságnak. Mennyi fegyelmező, összetartó, áldozatra, szolgálatra hajtó, kényszeritő erő volt régen ebben, ami ma parlagon hever s ami még ma is válságenyhitő esetleg megoldó varázsszer lehet, legalább is az egyházi élet szükebb területén.

Irjunk, beszéljünk, tárgyaljunk erről még többet.

y. r.

— **Rövid hirek.** A S. D. G. Szövetség sárospataki konferenciája jan. *29-én* és *30-án* lesz. — *A sárospataki ref. gimnáziumban* a félévi osztályozások alkalmával jan. hó 30. és 31. napjain a tanitás szünetel. Legközelebbi helyekre a tanulók hazameneteli engedélyt nyerhetnek az igazgatótól, ha az időjárás lehetővé teszi. — *Goethe-emlékünnepélyt* rendez jan. 29-én a miskolci ref. leánygimnázium Lévay József önképzőkörének német szakosztálya. — *A miskolci ref. leányegylet* jan. 29-iki müsoros estjén előadást tart *Csorba* Zoltán reálgimn. tanár. — *A miskolci Kálvin-Szövetség* felhivja a figyelmet, hogy a bánhorváti legényegylet február 2-án Miskolcon *Lenkey* Gyula lelkész vezetésével passiójátékot mutat be.

IGEHIRDETÉS.

Szükség idején.

Vázlat Mt. 8 : 25—26 alapján.
Lekció: Mt. 8 : 23—27., vagy Luk. 12 : 16 - 23.

Téma: A kishitűség gyávasága, a teljes hit bátorsága. *Tétel:* Semmitől nem fél az, aki Istent féli. *Felosztás:* 1. Kétféle félelem van: az istenfélelem bátor bizalomnak, a hitnek — a minden mástól, emberektől, viszonyoktól való félelem állandó gyávaságnak a forrása. 2. Az igazi hit *teljes hit.* (Nem kicsinyhit: ami babona, hitetlenkedés!) *Finális tétel:* Minden veszélyben legyen megtartásodra Istenbe vetett bizalmad által teljesebbé váló hited.

Dinamisz: Krisztus épenúgy megbélyegzi a hit nélküli ember magát teljes biztonságban tudó elbizakodottságát, (Luk. 12 : 20) mint saját tanítványainak „kicsinyhitét". Utóbbit azért, mert *nincs* ott *komoly* veszély, ahol Krisztus jelen van. A bajok akkor végzetesek, ha Krisztus nélkül akarjuk megoldani. Még a „Házi áldás"-ok utolsó sora is arra figyelmeztet: „Hol Isten — ott szükség nincsen." A félelemnek a hit az ellensúlya. Mennél több van a bajok serpenyőjében, annál inkább növekedni kell a hitnek. Aki tele van világ szerinti félelemmel, a szükség miatti folytonos aggodalmaskodással, abban nincs hely sem a bátor, sem a munkás, sem a segítő hitre.

Énekelni lehet 262., vagy 263. dícséretet. Záróéneknek 237. dícs. 2—3. versét.

Szolgálat.

Vázlat Mt. 20 : 28 alapján. Lekció: Mt. 20 : 20—28.

Téma: A szolgálat igazi értelme. *Tétel:* A szolgálat az erőnk teljes igénybevételével végzett munka, amelyre *másnak* nélkülözhetetlen szüksége van. *Felosztás:* 1. A keresztyén szolgálat szeretetből fakad. 2. A keresztyén szolgálat *kölcsönös. Finális tétel:* „Szolgáljatok örvendezéssel".

Dinamisz: Jézus életében kiemelkedő vonásait és mintaképét találjuk a példás szolgálatnak. Az elesettségben is betegesen úrhatnám magyar léleknek különösen fontos a szolgálat igazi lényegét megérteni és megvalósítani. Ne csak köszönjük az „alázatos szolgáját", — hanem éljük is. A szolgálat kölcsönösségén alapszik a gyülekezet élete is. Mennél többen szolgálnak a gyülekezetnek a kötelességek teljesítésével, templomlátogatással, adakozással, érdeklődéssel, munkavállalással, annál többeknek áldására szolgál a gyülekezet is. Valakinek okvetlenül szolgálnunk kell itt. Még a „miniszter" szó is azt jelenti, hogy szolga: az egész nemzet javát szolgálni akaró tisztviselő. Két urnak szolgálni nem lehet. Ne a békétlenségnek, közönynek, gyülölködésnek, rosszakaratnak, ne a Sátánnak adjuk a szolgálatunkat, hanem, mint Krisztustól tanuljuk: Istennek. És lehet-é szolgálni úgy az Atyának, hogy ne akarjunk szolgálni a gyermekeinek: egymásnak, akik Krisztus által Isten gyermekei, egymás testvérei vagyunk.

Énekelni lehet a CXXXV. zsoltárt, vagy 122—133. dícséretet.

Reggeli istentiszteletekre:

I. Mindenkoron áldom az Urat.

1. 28. zsolt. 1—9. Könyörgést meghallgató Édesatya az Úr.
2. 32. zsolt. 1—7. A megvallott bűn — megbocsátott bűn.
3. 33. zsolt. 1—5; 20—22. Az Istené az első hely életünkben.
4. 34. zsolt. 2—9. Tartsuk számon életünkben annak a bizonyságait, hogy jó az Úr.
5. 34. zsolt. 14—23. Az Úr a legjobb orvos.
6. 36. zsolt. 6—12. Gazdag az, akinek van Istene.

II. Szomjuhozik lelkem Istenhez.

1. 37. zsolt. 1—11. Tanítson türelemre az imádság.
2. 38. zsolt. 2—7; 18—10. Ne békélj meg hibáiddal, hanem békülj meg Isteneddel.
3. 40. zsolt. 2—6; 12—14. Ne felejts el nemcsak kérni, hanem hálákat is adni.
4. 41. zsolt. 1—5. A segítő szeretet is istentisztelet.
5. 42. zsolt. 2—6. Az igazi hit kitartó hit.
6. 46. zsolt. 2—8. Az Istent félem, azért semmitől sem félek.

Sz. Z.

TUDOMÁNYOS PROBLÉMÁINK ÁTTEKINTÉSE.

Az Ige theológiája.

A *Schleiermacher* által képviselt theológia központjában az élmény állott. Nagy vallásos élmények sorozata az ó és új szövetség, a vallás- és egyháztörténelem, az emberi lelkekben lefolyó élményeket írja le a dogmatika, a gyakorlati theológia pedig azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy miképen lehet felébreszteni, megtartani, tovább fejleszteni ezeket a vallásos élményeket. A dialektika theológia központjában az Ige áll. *Barth* K. felfogása szerint a theológia az *Ige tudománya,* benne mindent az Ige határoz meg.

Mi az Igének az értelme és jelentősége? Ezeknek a kérdéseknek megértéséhez a kulcsot Mózes V. könyve 29. részének 29. verse adja meg, ahol ez olvasható: *„A titkok az Uréi. a mi Istenünkéi, a kinyilatkoztatott dolgok pedig miénk és a mi fiainké mindörökké."*

A XIX. század gondolkozása természettudományos gondolkozás volt. Az empirikus

tények, a látható és érzékelhető valóság érdekelte a gondolkozókat elsősorban. Az élmény theológia számára is a valóság az idői tapasztalati világ, a tények világa. Ez minden gondolkozásnak az alapja, az empirikus tények világából bontakozik ki a szellemiség, az értékek világa is.

A dialektika theológia azt hirdeti, hogy az idői léttel szemben az örökkévalóság világa a természettel szemben a szellem intelligibilis világa, a tapasztalható relatív léttel szemben a nem tapasztalható abszolut szellemiség világa az igazi valóság s mint amilyen törvényszerűséggel feszül felettünk az ég, úgy terjeszkedik ki felettünk az értékek világa. E. *Brunner* azt mondja, hogy nem a dologi világ az első, hanem a szellemi; a dologi nem is egyéb, mint ennek tükröződése, azt mondja, hogy nem a tények világa alapja a gondolkozásnak, hanem minden gondolkozásnak és cselekvésnek forrása a logosz, az értékeknek, az igazságnak, a jóságnak világa, ami azonban tárggyá sohasem lehet, mindig életünket meghatározó előfeltétel marad. A logosznak világa tehát az életünket meghatározó, akaratunkat elkötelező értékek világa. Lenyügöz ez a világ kényszerítő erejével s mégis a mi igazi hazánk, mert a végtelen életre teremtett Énünk csakis az örökkévalóság világában találja meg magát.

Az érzéki valóság, az empirikus tények világa az a világ, amit az ember bizonyos eszközök segítségével birtokba vehet, az értékeknek, a logosznak ezt a világát soha birtokba nem vehetjük, ez ezer titkot rejt magában. Saját külön élete van ennek a világnak, melyet az emberi lélek sohasem lesz képes átfogni és már csak azért is rejtély marad számunkra, mert annak élete sokszor egyenesen ellentétes a mi látható világunk életével. *„A titkok az Urei, a mi Istenünkéi.„*

Isten azonban nem akarta, hogy az ember tévetegen vagy töprengve bolyongjon az Ő akarata felől való bizonytalanságban. Elvonta a leplet az ő titokzatos világa elől, kijelentette magát s abban emberi értelmünk számára felfoghatóvá tette akaratát. Isten érzékfeletti világa ezer titkot rejt magában, kijelentett világában biztosan tájékozódhatunk. Isten kijelentésének pedig az Ige a hordozója. Az Ige képviseli számunkra Istennek minden gondolatát, tervét, akaratát, minden világot megtartani kész szándékát. Az Ige hordozója Isten minden világfeletti, világot lenyügöző aktív erejének is. Igy Isten felől csak az Ige utján lehet ismeretünk. Amellett, hogy Isten különös kegyelmének bizonysága az Igében foglalt kijelentés, mélységes csoda is az számunkra, mert Ő, aki mindig Isten akar maradni, aki mindig más, mint akik mi vagyunk és épen azért megfoghatatlan rejtély is számunkra, a kijelentésben, az Igében *emberivé*, életünk számára felfoghatóvá, és *csakis* itt lesz felfoghatóvá számunkra. *„A kinyilatkoztatott dolgok a miénk és a mi fiainkké mindörökké.“*

Isten kijelentésének, az írott igének minden egyes gondolata Krisztusra utal. Ő tehát az Igének az értelme, így Isten felől is csak Krisztus által lehet ismeretünk. Az élménytheológia hangsúlyozza az Istennel való közvetlenség jelentőségét. E. *Brunner* Die Mystik und das Wort c. munkájában Schleiermacherrel polemizálva kimutatja, hogy az ő theológiájában a Krisztusban nyert kijelentés gondolata oda be nem illő idegen alkatrész. Viszont Brunner említett munkájában és még inkább Der Mittler c. nagy munkájában hangsúlyozza a közvetlenségnek, a közbenjárónak döntő jelentőségét Isten megismerésében. Ilyen gondolatok visznek el János evangélioma gondolatának mély igazságához: *„Istent soha senki sem látta, az egyszülött fiu, aki az Atya kebelén van, az jelentette ki őt.“* Ezek a gondolatok vezetnek el az Igének a theológiában való legmélyebb jelentőségének megértéséhez. Ha H. *Kutter:* Wo ist Gott? c. munkájában a Schleiermacher anthropocentrikus theológiájával szemben a dialektikai theológiát theocentrikusnak tartotta, kétségtelenül mélyebb meglátásból származik az a megállapítás, hogy az igazi theológia *khristócentrikus theológia. Tavaszy* Sándor is azt mondja: „Az első dolog tehát, amit az Igében látnunk kell az, hogy Isten létére és az ebből következő valóságára *csak* az Igében nyerünk feleletet.“ Ezért *„a theológiai tudomány feladata Isten igéje igazságáról bizonyságot tenni módszeres tudományos formában.“* (Dogmatika.)

Hogyha a theológia az Ige tudománya, a theológiai tudományok minden szakja az Igével kell, hogy foglalkozzék más-más szempontból, vagy pedig segédeszközül kell szolgálnia arra, hogy az Igével megfelelő felkészültséggel foglalkozni tudjunk. Az Igével való különböző szempontból való foglalkozás folytán a theológiai tudományok három csoportra oszthatók. A *historia theológia* az Igének „a ker. élet és hitközösségben kifejtett hatásának történetét írja le“, a *szisztematika theológia* „Isten önmagáról szóló Igéjének minden emberi gondolattal, minden történeti időivel, minden lelki élménnyel szemben való „egészen más voltát“ és „totális ellentétét“ mutatja fel és foglalja rendszeres formába (Tavaszy i. m.), a *gyakorlati theológia* pedig Isten igéje hatásának jövőjével foglalkozik, az egyházi közösségen belőli diadalutjával. *M. E.*

— **Gyülekezeti lapokat** kiadó lelkésztestvéreket bizalommal kéri a debreceni Tisza István tud. egyetem hittudományi karának Pasztorális Szemináriuma, hogy a lap egy példányát a Szemináriúm részére és címén a folyó évtől kezdődően megindítani sziveskedjenek. Debrecen, 1933. jan. 13. *Kiss Ferenc* egyetemi tanár.

A BUDAPESTI KONFERENCIA.

Aki az első, gondolom 1916-ik és ezen az 1933-iki budapesti konferencián, mint — Istennek hála — jómagam, egyaránt jelen volt, képet nyerhetett és fogalmat alkothatott egyfelől a gazdasági válságról, másfelől ennek a konferenciának s benne egyházi életünknek a fejlődéséről is.

1916-ban az ország minden részéből, még a messze erdélyi végekről is voltak a konferenciának résztvevői. Még akkor volt módja egy-egy lelkipásztor testvérünknek onnan is felkerekedni az egymás hite általi épülés kedvéért. Ma már sokaknak talán a szomszéd állomásra való eljutás is nehéz, vagy lehetetlen. Mert a konferencia vidéki résztvevői bizony még a mult évi létszámhoz képest is igen lefogytak. Tiszáninneni kerületünk még aránylag elég jól volt képviselve s még jobban az elszakitott rész, amelyben szemmelláthatóan erősen ébredezik és fegyverek után néz a miszsziói lélek. De dacára a csekélyebb vidéki részvételnek, a theológia diszterme nem ásitott üresen az előadókra, hanem tele volt figyelmes, kedves, érdeklődő, hálás és lelkes hallgatókkal. Ez viszont azt mutatja, hogy növekedik a helyi érdeklődés, ami a lelki munka hatásának és fejlődésének mindenesetre biztató tünete.

A fejlődést azonban nemcsak a konferencia kerete, külső állapota, hanem a tárgysorozat is mutatta. A nagyolás, általános alapvetés és célkitüzés után kezdünk már megállapodni egy-egy tárgykörnél, kérdéscsomónál, s az elvekből kezdjük leszürni a gyakorlati tennivalókat.

A konferencia nyitányát, a tüzérségi előkészitést a budapesti theológia idősebb tanárai: Bilkei Papp István, Hamar István, Marton Lajos végezték el, akik hatalmas erővel, mély tájékozottsággal, prófétai ihlettel tárták fel a bibliai ige, az ó- és ujtestamentum szociális tanitásait. A skót református egyház szociális munkáiról a leghivatottabb módon Calder János, a budapesti skót misszió lelkésze beszélt. A legujabbkori igehirdetők szociális megnyilatkozásainak aranybányájában Szabó Imre esperes fáklyalelke kalauzolt. A szegénység és nyomor theodiceáját dr. Patay Pál fejtette ki, akinek különleges érzéke van az evangyéliom és a szegénység kölcsönös vonatkozásai, az evangyélium élete és az élet evangyéliuma iránt. Dr. Csekey Sándor egyháztörténeti tudásának gazdag készségével állitotta a lelkek elé a diakonátust, mint a református egyház szociális munkájának legfőbb tényezőjét. Előadásából kitünt, hogy a szegénygondozói munka a református egyháznak nem valami alkalmi, vagy mellékes, hanem szerves, az egyházi elvekből és gyakorlatból folyó tevékenysége. Dr. Buday Gergely a kálvinista puritánizmusról, mint az emberi boldogulás legbiztosabb utjáról beszélt. Az ő előadásainak két varázsereje: az elvi mélységekben járás és az egészséges humor csillogása. Dr. Sebestyén Jenő finom megkülönböztetésekkel elemezte a szociális munkák theológiai alapjait. Különbséget tett először szeretetmunka és szociális kérdés között. Az előbbi mindig van, az utóbbi különösen válságok, történelmi és gazdasági fordulók idején merül fel és éleződik ki. Az egyház szociológiája az Istenben és Krisztusban való hiten épül fel, a világi szociológia független, mint az elvilágiasodott ember tudománya, erkölcse és civilizációja általában. Az egyház nem alakulhat át társadalmi mentőegyesületté, de bele kell szólani a társadalmi kérdésekbe, különösen azok metafizikai alapvetéseibe. A szociális kérdés az emberi társadalom bajainak, mégpedig főként a justitia distributiva, az osztó igazság körüli bajok tudománya. Paulsen ezt ugy fejezi ki, hogy a vérkeringés romlik meg a társadalomban. Kuyper szerint azonban abból, hogy szociális kérdés van, nem következik, hogy azt szociáldemokrata alapon kell megoldani. A református theológia igazságai az élet egész területére érvényesek. Az egyháznak nem kötelessége és hivatása a társadalmat organizálni, hanem fejlesztenie kell ez organizáció csiráit. A kálvinizmusnak szociális erőket kell sugározni magából. Szolgálnia kell a szociológia elmélyitését. Ellentétet kell hirdetnie a saecularizmussal és az ecclesiasticizmussal. Az előbbi a társadalom elvilágiasodását, a másik egyházi járomba hajtását célozza. Nem az életszinvonal javitása a fő, hanem az ember centrális viszonyának rendezése Istennel és egymással. Keressétek először Istennek országát, ez a legelső feltétele a szociális boldogulásnak is. Eszerint az ember testvér, a munka ajándék. Az ember és a munka megrontója, a legnagyobb proletarizáló hatalom a bün. Hegedüs Lóránt igen szellemesen, hatalmas derültséget keltve állapitotta meg, hogy nagy kaosz van a világon, különösen az elmékben. Az őskáoszból állitólag forgás által világrendszer, nap, hold és csillagok lettek, de az emberi fejekben levő káoszból és ködökből sohasem lesz csillag. Ott van a baj mondotta, hogy a technikai haladás nincs összhangban a gazdasági helyzettel. Hogy lehet pl. fenntartani a mai vámhatárokat, ha repülőgépközlekedés lesz. A 4-ik rend befogadásáról, felemeléséről van szó, amiben a r. kath. egyház megelőzött bennünket. Csak az a baj, hogy a felemelt negyedik rendből megint csak kiválik az 5-ik, 6-ik, 7-ik rend. A kommunizmus ellenszere minden embernek magántulajdonhoz juttatása. A válságot az oldja meg, ha az embernek több öröme lesz a munkában. Muraközy Gyula a munkanélküliség okairól és romboló hatásairól beszélt, igen szines és élvezetes módon. A munka Isten gondolata; bibliai igazság, hogy aki nem dolgozik, ne is egyék. Ezzel szemben

a középkori koldulórendek már a munkanélküliséget propagálják. Luther, Zwingli és Kálvin egyértelmüleg a munka szükségességét hangoztatják. A munkanélküliség a bünnek, a szolidaritás megtagadásának, a kulturává nem érett civilizációnak a következménye. A munkanélküliség hatása az élet céljának, értelmének elhomályosodása, vagy teljes elvesztése, a létért való küzdelem eldurvulása, lázadás és felforgatás, lelki lerombolódás, elállatiasodás. A koldulás a legborzasztóbb lelki lezüllés. A munkanélküliség elleni küzdelemben megemlitette a stockholmi konferenciát, amely kimondotta, hogy mindennél nagyobb érték az emberi lélek. Idézte Charles Gide-et, a nimesi gazdasági iskola megalapitóját, aki a társadalom ujjászületését az ujjászületett emberi lelkektől várja. Dr. Kovács J. István a fascizmust és a hitlerizmust ismertette és jellemezte lenyügöző erővel, biztos vonalvezetéssel, megállapitva mind a kettőben az időlegességet, átmenetiséget, mulandóságra itéltetést, a tévedést: uj keret uj tartalom helyett. A kálvinizmus ezzel szemben az uj tartalom, uj lélek szükségességét hirdeti, azért maradandó és diadalmas a programmja. E sorok irója, a konferencia alázatos krónikása az utolsó előadásban a magyar református egyház legsürgősebb szociális teendőit sorolta fel az elvi alapokból folyóan a szükségleteknek megfelelően. Előadását kéziratban, nyilvános közlésre Kiss Ferenc egyetemi professzor rendelkezésére bocsátotta. —*y r.*

IRODALOM

Dr. Varga Zsigmond: *Általános vallástörténet.* Debrecen, 1932. 8⁰ Szerző saját kiadása. Pannonia könyvnyomda. Ára 25 P.

Dr. Varga Zsigmond *Általdnos vallástörténete* első kötetének a megjelenését is „bátor irodalmi tett“ nek minősitettük (Sp. Ref. Lapok, 1932. évi 22. sz. 111. l.). A tantárgy természete miatt. A mi irodalmi viszonyaink miatt. És Dr. Varga Zsigmond aránylag fiatal kora miatt Pedig az I kötet csak 310 lapnyi mü volt A II. kötet megjelenése, amint ez a hatalmas, vaskos kötet előttünk van a maga 868 lapnyi terjedelmével, azt mutatja, hogy bármennyire friss, eleven, feszülő és duzzadó e mü lapjain a Dr. Varga Zsigmond tudása, kutatásszomja és ismeretszerzési és közlési vágya, és bármennyire kivételes erővel, szinte a szenvedély fehér, egyenletes, soha nem lankadó fényével lobog szivós és töretlen lelkesedése, ez már mégis az ő Lebenswerk-je amelynek széles keretei közt szelleme kiterjedhet, részleteiben munkakedve és hangyaszorgalma elmerülhet, amelynek egészében benne él, otthon van és lélekzik, mint élete feladatának szellemisége összes erőivel megragadott és személyes szeretettel átölelt tárgyában. Mert nem nagy és szokatlan terjedelmü tankönyv ez a mü. A tankönyvnek, ha még olyan kiváló is, összefoglalás, egyetemes, általános, elfogadott ismeretek közlése a célja. Varga Zsigmond nagyobb feladatot tüzött maga elé. Részleteiben és egészében tovább akarja vinni a tárgyát. Az egyik helyen a képzett szakember öntudatos állásfoglalásával, a másik ponton eredeti és első forrásokon nyugvó kutatásával. Nem tankönyvalkotás izgatja. A tantárgy létjogát, becsületét és tiszteségét érzi a vállán. Azért apologetája is tárgyának és olyan szakmüvelője, akinek sokak helyett kell dolgoznia, ugart törnie, uj csapásokat vágni és teljes erővel a már egybegyült drága kincsek, dus terméseredmények értékesitésén hevülni olyan viszonyok közt, amikor egyre kietlenebb és a csontokig metszően rideg a kereslet.

Ugy tünik fel előttünk, hogy ezt a müvet az egyetem adta református egyházunknak és a magyar tudományosságnak. Ez a tanszék, e mü feddhetetlen tudományos szelleme mutatja, megkapta a maga emberét, ami egyben figyelmeztetés is a theol. akadémiák tanárai és fenntartói felé egyaránt a tudományos szinvonal szempontjából Viszont Dr. Varga Zzigmondot egyházunk adta a tudománynak és bizonyára nála több, mint határtalan optimizmus, mikor a vallások történetére megnyerte a nagy magyarázó gondolatot, hogy *a vallástörténet az isteni kijelentés tiszta tüköre* s a szinte áttekinthetetlen területen ott látjuk „az isteni kijelentési munka előrehaladó történetét.“ S visszahajlik a mü egész koncepciója egyháza legmagasabb élete szolgálatának szempontja felé. Bevezetés a vallástörténetbe c. I. nagyrész a mi szellemi életünk talajára ülteti át a tárgyat. Ha nem mondaná is meg, világossá tette ez a bevezetés, hogy — amint kifejezi önmaga — „Eleitől fogva azon elhatározással vágtam a munkának, hogy magyar szükségletekhez igazodó vallástörténetet fogok irni.“ Kitünően rámutat tt Dr. Révész Imre (Debr. Prot. Lap. 1932. évf. 350—351. l.) erre a magyar szükségletre. Külmisszióra „alapvető, biztos tájékoztatást“ nyujt ez a mü. De a *lelki pogánysággal* folytatott harcban is fegyver. Reflektor fény, amely sötét mélységeket világit meg és századok sötétjébe visszanyuló gyökerek erére mutat rá.

S egyszerre megértjük Dr. Varga Zsigmond lüktető hevét. A tudóst elönti a magyar ref. hivőnek lélek- és egyházépitő szent heve.

Ez a lelkület és az a nagy szellemi és anyagi áldozatkészség, amellyel Varga Zsigmond könyvét kiadta, még egy nagy kötelességet ró ránk: vegyük meg ezt a könyvet, amely tudós könyv és gyakorlati könyv. Az irója pedig hadd dolgozhasson tárgyán, amelynek köre igazán: végtelen s amely mezőn teljes erejével fárad. *M. J.*

*** Duvoisin, un confident de Rousseau.** Ilyen cim alatt jelent meg a genfi Rousseau-Társaság 1932. évi *Évkönyvében* (Annales) dr. Rácz Majos ny. ak. tanár tanulmánya (163—191. l.), melyben a szerző Hollandiában, Svájcban és Franciaországban folytatott kutatások alapján megállapitja Duvoisin párizsi lelkész életrajzának főbb vonásait. Ez a Duvoisin egyfelől Rousseaunak volt meghitt embere, másfelől gr. Teleki Józseffel folytatott éveken át

baráti levelezést. Bouvier Bernát genfi egyetemi tanár, a Rousseau-Társaság elnöke, meleg szavakban mondott kartársunknak „Duvoisin arcképének biztos vonásokkal való, kiválóan találó és érdekes megrajzolásáért köszönetet."

GYÜLEKEZETI ÉLET.

A bánvölgyi járás presbiteri értekezlete Nekézsenyben. Évenként tartanak összejövetelt a bánvölgyi járás lelkészei, tanítói és presbiterei. 1929-ben Nagyvisnyón, 1930-ban Bántapolcsányban, 1931-ben Szilvásváradon, most jan. 11-én Nekézsenyben gyülekeztek össze a szilvásváradi, nagyvisnyói, dédes-bántapolcsányi, mályinkai egyházak lelkészei és tanitói teljes számban 30 presbiter kíséretében. Templomban folyt le a szépen sikerült értekezlet. Gyülekezeti ének után Bertha István s. lelkész Tit. I : 5—10. verseit olvasta fel s imádsága után Molnár Pál s. lelkész Ezékiel 3 : 17—19. v. alapján bibliamagyarázatot tartott, mellyel megadta az értekezlet alaphangját. Joó Miklós értekezleti elnök vallástételszerűen jellemezte a bibliás „Kálvinizmus" nemzetfentartó hivatását. Hubay Mihály e. m. tanácsbiró arról beszélt, hogy „mit tehetnek e nehéz időkben a presbiterek az egyházukárt." Bodnár László viszont azt fejtegette, hogy „mit tehetnek az egyháztagok az egyházukért." Közben a nekézsenyi leányok és fiúk szépen szavaltak. Joó Miklós elnök rövid beszéddel és imával zárta az értekezletet, melyről a gyülekezet a *Himnusz* eléneklése után távozott. A nekézsenyi gyülekezet tagjai örültek, hogy náluk tartatott ez összejövetel. Ünnepi ruhában és szívvel mind eljöttek az Isten házába. Az iskolában tartott ebéden szépen megnyilatkozott az értekezlet tartásának szükségessége abban a kijelentésben, melyet a mályinkai presbiterek tettek.

A mezőkeresztesi ref. egyház életéből. Vasárnapi iskola. Négy csoportban; csoportvezetők: két tanítónő, egy tanító és a s. lelkész. Minden pénteken előkészítő órát tartanak *Arday László* vezetése mellett. Vasárnapi iskolai oktatásban részesül a 3—6 fiú- és leányelemi; az oktatás ideje vasárnap d. e. ½9—½10.

Fiúegylet. Arday László lelkész és Szilva Sándor s. lelkész vezetése mellett hetenként hétfőn 7—9-ig tart összejövetelt. Eleven élet folyik benne. Komolyabb-, vídámabb dolgok, ének-, zeneszámok és a földműves ifjúságot érdeklő gazdasági előadások teszik változatossá a műsort. Ez utóbbiakban *Szabó G. László* tanító működik közre. Ujabban a s. lelkész vonós zenekart alakított az egylet tagjaiból.

Leányegylet. Hetenkint szerdán d. u. 4—6-ig tartja összejöveteleit. A lelkész és s. lelkész mellett a vezetésnek és az összejövetelek előkészítésének nagyobbik részét *Kászonyi Ilona* tanítónő, mint az egyesület ügyv. elnöknője végzi. Szépen folyik itt is a munka. Az egyesületnek kétszólamú énekkara is van.

Féltett büszkesége a keresztesi egyháznak az *énekkara.* Karnagya *Nagy Dezső* kántor-tanító. Földműves dalárdáknál szinte szokatlanul magas nívón áll. *Saját kórusházuk van* nagy tanulóteremmel és külön olvasóteremmel. Hetenkint háromszor tartanak próbát összesen öt órai időtartammal. — Van ezenkívül háromszólamú *nőikar* és *vegyeskar* is; a szép fejlődés itt is Nagy Dezső karnagy érdeme.

Vallásos összejövetel hetenkint csütörtökön 5-től. Sokan látogatják. A lelkészek, *Vajda Sándor* s *Arday László,* a tanítók, fiú- és leányegyleti tagok, vasárnapi iskolások és az énekkarok működnek közre.

— **Miskolci gyülekezetünkben** az 1932-ik évben: született 403 (1931-ben 381), ebből fi 202, nő 201, törvényes 351, törvénytelen 52 (1931-ben 72). Meg kell jegyeznünk, hogy a 403 gyermek közül 53 idegen helyről, kórházban történt szülésből származik. Ezeket számításon kivül hagyva, az egyházban szülött gyermekek száma 350. Meghaltak 386-an (1931-ben 331-en). Ebből fi 190, nő 196. Meg kell kell jegyeznünk itt is azt, hogy a halottak között több kórházi halott van, akik kórházba idegen helyről jöttek. Szaporodás tehát ezeket figyelembe véve alig van. Házasságot kötött 155 pár (1931-ben 134 pár). Ebből tiszta református 65, vegyes 90. Reverzális köttetett 93 esetben, ebből javunkra köttetett 56, kárunkra 37, nyereségünk tehát 19. (1931-ben 7 volt). Konfirmált 289 (1931-ben 267). Áttért hozzánk 36. Kitért tőlünk 24, nyereség tehát 12. Lélekszám egyházközségünkben 17,000-re tehető.

PULZUS.

Van-e nálunk vallásszabadság? Lapunknak írják a következő esetet:

Hevesben van egy szórványgyülekezetünk (a hely és érdekelt személyek nevét egyelőre nem közöljük!). 9—10 km-re fekszik az anyaegyháztól. A község túlnyomó részében róm. katolikus. A községi orvos igazán képzett, hivatásának élő orvos és vallási tekintetben, lelki élete ápolása szempontjából is első helyen említhető. Eredetileg görög keleti vallás híve. Az orvos nagyon kedvelt az egész vidéken. Tanubizonyságot tett, hogy ref. családoknál meglepően nyilt és őszinte lelkületet tapasztalt. Szinte megindultsággal nézte több helyen, hogy a templomba menő reformátusokon külsőleg is mennyire meglátszik, hogy istentiszteletre mennek, vagy onnan jönnek. Más felekezetekével összehasonlítva, a refor-

mátusok vallási felfogását tisztábbnak és emelkedettebbnek találta. Kezdett mindjobban érdeklődni a mi vallásunk iránt; elhatározta, hogy eljön a mi istentiszteletünkre. Igy történt, hogy lakóhelyéről fuvaroskocsin bejőve, megjelent az első istentiszteleten s azóta minden vasárnap bejött az istentiszteletre. Nálunk látogatást tett s egy pár vallási kérdés felől érdeklődött. Anélkül, hogy egy szóval is bántottuk volna a katolicizmust és őt hívtuk volna, vagy 3 hónap mulva azt az óhaját fejezte ki, hogy szeretne a ref. egyházba áttérni. S kérdezte, hogy mi szükséges hozzá. Miután felvilágosítottuk, a szükséges teendőket elvégezte és áttért s házasságát is egyházilag megáldatta.

Római katolikus részről most minden követ megmozdítanak ellene. Sylvester estéjén állítólag a plébános ki is predikálta. Most el akarják helyeztetni. Iveket hordatnak szét ellene. A népnél, amely ragaszkodik az orvoshoz, az izgatás majdnem verekedést idézett már elő. A feljelentgetések egyházi és világi felsőségekhez megindultak. Bár az orvos semmi félelmet nem mutat s már anyagilag is sokat áldozott a meggyőződése szerinti vallás érdekében s kész a meghurcoltatás szenvedéseinek elviselésére, de félő, hogy exisztenciális kellemetlenségei lesznek.

Eddig az eset.

Várjuk a fejleményeket.

Készek vagyunk mi is, ha a zaklatások meg nem szünnek, a vallási meggyőződésében háborgatott, immár református hittestvérünk ügyét közüggyé tenni és nyilvánvalóan eldöntetni, *van-e hát nálunk vallásszabadság?*

*

Negyvennégy hasáb az az anyag, ami lapunkhoz mai számunkra beérkezett. Pedig mi alig írtunk. És nekünk csak 12 hasáb terünk van. Nem gondolnák a mi egyházunk drága és sok terhet viselő, de mégis még több áldozat elé állított és hősies erőkifejtésre elhívott tagjai, tanácsbiráink az egyházmegyéken és másutt, presbitereink és tanítóink és mások, hogy meg kellene ezt a lapot rendelni és alkalmat adni neki arra, hogy legalább is heti 4 levél terjedelemben jelenjen meg? Nem volna ez íróknak és olvasóknak, akik itt: nem írók és olvasók, hanem az ige hirdetői és hallgatói, közös, nagy lelki érdekük?

Megjelent a Tiszáninneni Egyházkerület jegyzőkönyve a mult őszi közgyűlésről. Szép, derék, komoly és vaskos könyv most is, mint máskor. De most nem ezt akarjuk dicsérni benne. E rovatunkban arra szeretnénk felhivni a szerkesztő figyelmét, hogy amikor körülöttünk már szinte irtó háborut hirdetnek a jegyzőkönyvek ellen, a kerületi jegyzőkönyv ismert tekintélyével — a többi jegyzőkönyveknek is példát adva — merjen vállalkozni arra, hogy a jövőben csak a legszűkebb és legszükségesebb terjedelemben jelenjen meg. Nagy szolgálatot fog tenni.

Forgács Gyula szép *szekta cikkével* kapcsolatban közöljük *Fodor* István, laki földmüves hittestvérünk véleményét a szektakérdésről, szószerint. „Beszélek pár sorban a *vallástékozlókról.* Sajnos, bizony nálunk van már egy pár vallástékozló. Olvastam már arról, hogy a pásztor, ha elvész egy a nyáj közül, nem megy-é megkeresni és hagyja a 99-et, vagy jobban örül Isten egy megtérő bünösnek, mint 99 igaznak. Ez igy van. De énnekem volt már 100 juhom, őriztem, egy *keringős* volt közte, egész nap azzal szaladoztam, mert nem állt a nyájhoz. Kifáradtam, a 99 lucernán, lóherén keresztülment, sokat evett, felpüffedt, kárt tett, 10 elesett. Tehát a keringőst zárd be, elvész az magától is, nem használható az többé."

Karácsonyi kántáláskor egyik szin-református községben r. kath. énekek zengtek szerte a faluban. A magyarázatát igy adták meg az érdeklődőnek: „A mi szép református énekeinkkel szégyellünk kéregetni."

A legációs „rekvirálás"-nak esetleges orcapiritó tehertételei mellett is felbecsülhetetlen előnye a református néppel való közvetlen és személyes érintkezés a legátus számára. Tudunk azonban példát arra is, hogy a legátust nem a harangozó kiséri a rekvirálás-kor, hanem maga a gyülekezeti lelkész, aki egészséges érzékkel ismerte fel, milyen pompás alkalom ez arra, hogy gyülekezetének épen legfontosabb szerepet vivő vezető rétegét évenként háromszor végig látogassa. Mondani sem kell, hogy a lelkész jelenléte és kisérete az „orcapiritó" jeleneteket is mind kiküszöböli.

HIREK

Bottlik József országgyülési képviselőnek, az első nemzetgyülés egyik alelnökének, a Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara tevékeny elnökének, egyházi vonatkozásban mint a mezőkeresztesi nagy egyházközség főgondnokának, Br. Bottlik István alsóborsodi egyházmegyei gondnok testvérének még élete teljében történt elhunytáról kell megemlékeznünk. Hivatalosan kiépült kötelékek nem füzték a megboldogultat a Krisztus testéhez, az anyaszentegyházhoz, de lelkében ott hordozta azt az evangyéliumi-demokratikus világot, amelynek olyan időkben is bátor szószólója volt, amikor nagyon is hibásan és igazi tartalma nélkül hangoztatták sokan a keresztyén jelszót. Nagy jogi tudás,

széleskörü tiszta látás, bonyolult kérdésekben is pillanatnyi szabatos tájékozódás jellemezte s ezek a tulajdonságai tették őt a forradalmak utáni politikai életnek egyik komoly vezértényezőjévé. Nagyatádi Szabó Istvánnak egyik meghitt bizalmasa volt, akinek szavára a kisgazdapárt, később az egységespártban is homogén kisgazdacsoport mindig sokat adott. Arra pedig ő volt büszke, hogy ennek a pártnak a többsége az első nemzetgyülésen református vallásu volt, mert ebben biztositékát látta annak, hogy a párt nem fordit hátat a szabadelvü hagyománynak s nem különleges érdekek szolgálata képezi kizárólagos célját, hanem egyetemlegesen kiván szolgálni magának az országnak. Igy az az agrárius volt, aki minden ténykedésében a nemzeti érdekeknek hódolt. Mi is részvéttel gondolunk korai elhunytára, sirhalmához egy áldó imát küldünk, a testvéri szivében fájdalmasan érintett Bottlik István egyházmegyei gondnoknak a veszteségében pedig testvéri szivvel osztozunk.

— **Kormányzói kihallgatás.** Beavatott helyről értesülünk, hogy a Kormányzó Ur Őfőméltósága *Farkas* István püspököt és *Farkasfalvi Farkas* Géza főgondnokot január 28-án, szombaton d. e. 11 óra 30 perckor kihallgatáson fogadja.

— **Hóman Bálint kultuszminiszter készülő törvényjavaslata** a középiskolák négy alsó osztályát egységesiteni fogja. Lapunk legközelebb ujból fog a tantervüggyel foglalkozni.

— **Janka Károly főiskolai gondnok Sárospatakon.** Janka Károly főiskolai gondnok jan. 26-án és 27-én a sárospataki főiskolában hivatalos látogatást végzett. A vizsgálat szokásos s törvényszerü végzésén felül szeretetteljes figyelemmel, gonddal és lekötelező jósággal merült el az aktuális kérdések intézésébe és irányitásába.

— **Péter Mihály püspök öröke.** A szlovenszkói tiszáninneni ref. egyházkerület a megüresedett püspöki szék betöltése tárgyában január hó 31-én Kassán r. k. közgyűlést tart.

— **Hubay Mihály szilvásváradi lelkész** 30 P-t küldött a Theol. Egyletnek egy olyan pályamü jutalmazására, amely forráskutatáson alapuló tanulmányt végez Bónis Ferenc, Szepessy Pál és Szuhay Mátyás személyére vonatkozólag.

— **Missziós est.** *Kiss* József belmissziói előadó január 20-án Felsőmérát látogatta meg, hol vallásos estély keretében hiterősítő előadásokat tartott.

— **Az alliansz-imaheti jelentések** és perselypénzek mielőbbi szives beküldését kéri az Evangéliumi Világalliansz magyarországi bizottságának titkára, dr. vitéz Csia Sándor, Budapest VI., Andrássy-ut 88. Az imahét statisztikáját ugyanis a magyar bizottságnak a londoni központba be kell küldeni. A bizottság eddig is örömmel vette tudomásul, hogy növekedett azoknak a helyeknek a száma, ahol az összes protestáns felekezetek együtt ülték meg az imahetet Krisztus főpapi imájának szellemében.

— **Február 4-én este 8 órai kezdettel** a főiskolai Mudrány-teremben a gimnáziumi Erdélyi Önképzőkör müsoros estéllyel egybekötött táncmulatságot rendez a szegény tanulók felsegélyezésére. Az estélyen vendégszerepel Sassy Csaba iró. A müsort ének-, zene- és táncszámok teszik változatossá. Az iskola és ifjuság minden barátját szeretettel várják.

— **A Sárospataki RKIE** berendezett uj otthonában január 22-én tartotta otthonavató ünnepélyét, melynek programszámai a következők voltak: 1. Közének a 232 dics. 3. verse. 2. Elnöki megnyitó beszédet tartott Baksy István. 3. Imádkozott és irást magyarázott Forgács Gyula lelkész a Luk. 9_{57-58} alapján. 4. Sikolya Károly egyesületi tag alkalmi költeményét olvasta fel. 5. A 291. dics. 1. v. eléneklése. 6. Otthonavató beszédett mondott dr. Zsiros József. 7. Az uj otthonban végzendő munkák tervét Darányi Lajos terjesztette elő. A CXXII. zsolt. 2. v. eléneklése után záróimádságot mondott Rácz István. A bensőséges összejövetel a Himnusz eléneklésével ért véget.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsózempléniek figyelmébe!

Kérem lelkésztársaimat, hogy azon kimutatást, melyet az egyházmegyei pénztáros ur az egyházi köztartozásokról minden egyháznak megküldött, haladéktalanul küldjék be a pénztárba, hogy az adósegélyek elszámolhatók legyenek. A mult évi számadásokat az illetékes számvevőkhöz, a folyó évi költségvetéseket az esperesi hivatalba mindenünnen kérem elküldeni. Az a néhány lelkész, aki törzskönyvi lapját még be nem küldte, most már postafordultával küldje be. Jelentést kérek azokból az egyházakból, ahonnan az utóbbi években iskolafejlesztésre kértek, de nem kaptak engedélyt. Lehetőleg beküldendő az elutasító miniszteri rendelet. Sátoraljaujhely, 1933 január 24-én. Kiss Ernő esperes.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

H. K. G. Levél megy. — **P. I. Ó.** Véleményt csak úgy mondhatunk a most már kényessé lett ügyben, ha levélben konkréte közli velünk, hogy mit akar. — **T. I.** Jön, de megcsillagozzuk, ahol véleményét nem osztjuk. Azonban azért, amit felvet, csillagot is érdemel. — **B. J. P.-i.** Sorát ejtjük. Nagyon nekünk valók.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**

Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

VI. 2312.

XXVIII. évfolyam. 6. szám. Sárospatak, 1933 február 5.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM. *Dr. Tavaszy Sándor:* Az erdélyi református egyház főproblémái. — *Tantó János:* A pesti januári konferencia tanulságai. — *Darányi Lajos:* Lelkigondozás és hitoktatás a tanyákon. — Ifjúsági munka (SDG-konferencia Sárospatakon.) — A mai diákéletből. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZ FŐPROBLÉMÁI.

A theol. tanári konferenciával kapcsolatos estélyen tartott előadásból.

1. Előre kell bocsátanom, hogy — ez estély jellegének megfelelően — *nem helyzetképet* fogok rajzolni az erdélyi református egyház tragikus jelenéről, hanem *a feladott és megfogalmazott cim szerint, annak a főproblémáit kisérlem meg, bizonyos szellemtörténeti magaslatról megmutogatni.* Nem azt fogom elmondani, hogy *mit* láttam, amint csak pár héttel ezelőtt is jártam a Maros terét, amint ott állottam levett kalappal a Bethlen Gábor szülőháza, vagy az egykori fejedelmi palota, vagy a Bod Péter sirja előtt, vagy a dévai vár romjai között és nem azt, amit az Olt vagy a Szamos mentén könnyes szemmel annyiszor láttam. Helyesebben azt mondom, de nem onnan a szőke Maros, vagy a haragos Olt, vagy a bánatunkat zengő Szamos teréről, hanem felmegyek a Pilis, vagy a Csáklya, vagy a Nagykőhavas tetejére s onnan hordozom szét tekintetemet s onnan fogom át az egész erdélyi és királyhágói medencék között hánykolódó, vergődő, küzdő, mártiromságokkal teli kálvinista magyar életet. Szeretném, ha ennek a fejedelmi városnak testvéri közönsége előtt ki tudnám tárni annak az egész földnek a szivét, amely a mi kálvinista magyar szivünkkel együtt dobban, amely a mi szivünk ritmusát megszabja. *A problémák az élet alapjait érintik,* szeretném tehát, ha a mi erdélyi református egyházunk főproblémáit vizsgálva, a mi jelenlegi életünk alapjait, azokat a legmélyebb rétegeit megláttatni, amelyek meghatározzák a mi sorsunkat, jövendőnket és amelyeknek nyugtalansága ott vibrál a mi tekintetünkben, szemünkben, mialatt, mint a káriátidák, a terhek alatt kifelé mosolygunk, befelé pedig könnyezünk és vérzünk.

2. *Az erdélyi református egyház főproblémái alatt azokat a kérdéseket értem, amelyek különböző vonatkozásokban oly döntés elé állitják az erdélyi református egyházat, amelytől függ hiveinek és intézményeinek léte, jövendője, de függ főképpen munkájának minősége és függ a küldetése.*

Az erdélyi református egyház mindenekfelett álló, első nagy problémája abból folyik, hogy kiváltképen egyház akar lenni. „Az egyház egyház" — mondotta Makkai Sándor püspök, székfoglaló beszédében. És ezzel éles szemmel felismerte és frappáns módon kifejezést adott annak a hivatásnak, amely az erdélyi református egyház előtt áll. „Az egyház egyház" ez a nagyszerü meghatározás egyetemes eszmény is az erdélyi református egyházra nézve, de olyan eszmény, amely bizonyos szükségképpeniséggel folyik a mi kisebbségi helyzetünkből. Az erdélyi református egyház csak ugy maradhat meg a szakadatlanul viharzó támadások között, ha minden erejével igazán egyház, csak egyház akar és tud maradni. Az erdélyi református egyháznak minden megnyilatkozásában „az egyház" kategóriájában kell élnie és maradnia, mert csak ezen belül töltheti be hivatását és szolgálhatja azt az „ügyet", amely reábizatott. Mihelyt kilép és ahol kilép ebből a kategoriából ott és azonnal olyan akadályokkal találja szembe magát, amelyek nemcsak megbénitják munkáját, hanem egyenesen veszélyeztetik az exisztenciáját.

Ennek a követelésnek azonban eleget tenni, nem olyan könnyü, mint az első tekintetre látszik. Ez a követelés ugyanis azt jelenti, hogy az erdélyi református egyháznak szakadatlanul egy mérték és egy itélet alatt, a láthatatlan Anyaszentegyház mértéke és itélete alatt kell tartania magát. Ha igazán egyház, csak egyház akar lenni, ugy vállalnia kell azokat a követelményeket, amelyeket a láthatatlan Anyaszentegyház támaszt vele

szemben. Ezeknek a követelményeknek a vállalása azonban kinos és nehéz teher a földi-emberi-történeti viszonyok között élő egyházra, mint emberi közösségre nézve. Hiszen az egyháznak, ezek között a viszonylatok között, érintkeznie kell a különböző társadalmi formációkkal, az állammal, a különböző más egyházakkal, a különböző szociális és gazdasági alakulatokkal és magával a nagy országos és nemzeti társadalommal. Ez az érintkezés pedig szükségképpen hozza magával, hogy az erdélyi református egyháznak is, mint minden más egyháznak folytonos megalkuvásokat kell tennie, hogy az idői létét és az idői létéhez füződő napi érdekeit érvényesiteni és védeni tudja.

Már most gondoljuk el, hogy ezek a szükségszerü megalkuvások milyen érzékenyen és kinosan érintik azt az egyházat, amely a láthatatlan Anyaszentegyház mértéke alatt valóban egyház, csak egyház akar lenni. *Az erdélyi református egyháznak, mint általában minden mártiromságot-hordozó egyháznak az a legnagyobb kiváltsága és erőforrása, hogy a láthatatlan Anyaszentegyház mértéke és ítélete által előidézett eme fájdalmas szituációt, a sok különféle krizisek között, ezt a permánens krizist érzékenyen érzi, éli és szenvedi.* Belső életének szinvonala, missziói hevének hullámzása, szinte évről-évre, mind attól függ, hogy mekkora fájdalmas érzékenységgel éli meg a láthatatlan Anyaszentegyházhoz való viszonyának *távolságát.* Ebben a tekintetben elmondhatjuk, hogy a legnagyobb politikai és kulturális nyomás alatt volt a belső lendülete a legnagyobb; és a legkedvezőbb gazdasági konjunktura alatt tompult el a leginkább ennek a távolságnak a fájdalmas érzékenysége.

Természetes azonban az is, hogy mint minden egyházban, ugy az erdélyi református egyházban is megvan az az emberi kényelemkedvelésből folyó természetes törekvés, hogy a mindenkori földi-emberi és társadalmi viszonyok között úgy helyezkedjék el és úgy rendezkedjék be, hogy a polgári nyugalom és jólét karjai között zavartalanul, lelkiismereti izgalom nélkül müködtesse egész egyházi mechánizmusát. Épen ezért még természetesebb, hogy a mi egyházunkban is sok kedvetlenséget és bosszuságot okoz az az ellenkező törekvés, amely ezt az önelégült megnyugvást zavarja és a láthatatlan Anyaszentegyház ítéletét hirdeti. Örömmel és Isten iránti hálával kell megállapitanom, hogy nincs a mi erdélyi református egyházunkban semmiféle más jelentős belső ellentét és belső harc, mint csak az, amelyet a láthatatlan Anyaszentegyházhoz való mérés és az ebből folyó becslés idéz elő. És azt még nagyobb örömmel kell megállapitanom, hogy ennek a belső ellentétnek és az ebből következő harcnak nem egyes farizeusi pártok, vagy csoportok az előidézői, hanem az élő protestántizmus reformátori szellemének megfelelően ennek a felidézésében úgy egyesek, mint kisebb-nagyobb csoportok egymással egyenesen versenyeznek. *Nincs is tehát nekünk alapvetőbb és nagyobb problemánk, mint az egyház eme permánens krizisének szakadatlan élénkitése, egyházunk egyházi öntudatának fokozása és a láthatatlan Anyaszentegyházhoz való elszakithatatlan viszonyának folytonos ébrentartása.*

Dr. Tavaszy Sándor.

A PESTI JANUÁRI KONFERENCIA TANULSÁGAI*

A pesti theol. akadémia ezekben a nehéz időkben is megrendezte az évi 3 napos „januári konferenciáját."

A konferencia tárgya „A református keresztyénség és a szociális kérdések" főcim alatt foglalható össze, melynek keretében 12 előadás foglalkozott a biblia szociális tanitásainak, a szociális igehirdetésnek, a nyomornak, munkanélküliségnek, puritánizmusnak, egyházunk szociális munkáinak és feladatainak különböző kérdéseivel.

Csupa olyan probléma, mely régen elkésett már 1933 ban, de még mindig jobb foglalkozni vele, mint hallgatni róla. Olyan tárgykörből való témák, amelyekkel a gyülekezeti gyakorló lelkész néhány év óta mind sürübben szembe találja magát, amikor a szószékre készül, de a témái sikeres kidolgozása igen nagy akadályokba ütközik. Kifogy a gondolatból, mert hiányzik a szükséges irodalmi anyag. Mindazáltal igehirdetőink önállóbbjait évek óta foglalkoztatja — mióta aktuálissá tették közviszonyaink — a falusi szociális igehirdetés problémája és a falu szociális problémáját évek óta taglalják ref. lelkészeink részint egyházmegyei és vármegyebizottsági gyüléseken, részint gazdagyüléseken és a kisgazdalapok hasábjain.

Erről azonban a konferencia vezetősége nem szerzett tudomást. Az előadók kettőnek kivételével mind a pesti theológia tanárai és pesti papok voltak, tehát vagy doktrinér emberek, vagy pedig olyan gyülekezeti életnek a munkásai, ahol egészen speciálisak a viszonyok és azok tanulságai nem pászolnak a falusi gyülekezeti lélekre.

Nem volt ellenben az előadók között egyetlen falusi pap sem, aki a mai küzdelmes falusi élet frontjáról jött volna és új gondolatokat hozhatott volna azokról az új fajta küzdelmekről és lelki válságokról, amelyek gyülekezeteink 90%-ában őrölik fel kálvinista paraszti népünket. Igy magyarázható meg azután az, amit a konferencián hallottunk.

Hallottunk stilusos előadást az ótest. és újtest. szociális tartalmáról, theokráciáról, az ótest. ius és fas fogalmáról, a 10 parancsolat, ókori keleti relációiról, az ótest. jubileumi év teherrendezési intézkedéseiről, az újtest. parthenogenezisről, s az

* A cikknek több gondolatával nem értünk egyet; különösen nem a budapesti konferencián elhangzott előadások tárgyainak megválasztására vonatkozó megjegyzéseivel. Ellenben egyetemes érdeket szolgálnak ref. népünk sulyos és fájó helyzetét feltáró sorai. *Szerk.*

újtest. koinonia és kommunizmus betemetett nyomairól. Gyakorlott szónokok bemutatták a biblia látókörének középpontjába beállítva a gazdasági problémát, a szociális kérdést, a kapitálista társadalmi rend kifejlődését, a proletariátus előállását és elszaporodását s ezt a nehéz kérdést: hogy lehet ma keresztyén valaki a kapitálista világrendben? Sürgették a megtérésnek szocialis dimenziójúvá való kiterjesztését, alkalmas igehirdetés útján. Nagy szociál-ethikai tudással sorolták fel a társadalmi erkölcstan doktrinér paragrafusai címét; zuhogott a sok idegenszerű szakkifejezés (amiket ismerünk Paulsen, Bavinck és Kuyper munkáiból): kultúra, emancipáció, liberálizmus, evolució és revolució, rousseauizmus, kapitálizmus, szociálizmus, kommunizmus, anarchia, proletariátus, gazdaságpolitika, gazdasági krizis, pártprogram és agitációs irodalom, Marx és Bebel politikai utópiái, osztályellentét és terror, szociális nivellálás, munkásvédelem és munkásorganizáció, társadalombiztositás stb. stb.

Egy diplomatához méltó jártassággal és biztossággal beszéltek ott a nagyhatalmaknak a gazdasági világkrizis felidézésében való részvételéről és bűneiről. Bemutatták nekünk, hogy az idén Brazilia 16 millió zsák kávét pusztit el, Ausztrália 800,000 drb. birkát öl meg és éget el, a breton halászok fél millió hordó heringet semmisitenek meg, a kávé, a gyapjú és a konzerv-hal árának magasan tartása érdekében. Biztosan vezetett, széles ecsetvonásokkal rajzolták meg a válság kimélyülésének képét, pontosan megmondották a világ munkanélkülijeinek a számát. Hallottunk lelkes, szárnyas igéket a nagy embertestvéri szolidaritásról, amelynek megsértéséért bűnhődik ma az egész emberiség. Ha a szénbánya egy centtel drágít: százezrek hajléka hűl ki a tengeren tul is; s ha az angol textilgyár megállitja gépeit, afrikai négerek és kinai kulik százezreinek a kezéből esik ki egy-egy darab kenyér.

Szóval hallottunk olyan dolgokról, amelyek csak harmadsorban érdeklik a falusi gyülekezeteket, de harmadsorban se nagyon.

Ellenben egy előadást sem hallottunk a pesti uraktól azokról a bajokról, amelyek a magunk portáján pusztítanak, amelyek gyökerében támadták meg falusi gyülekezeteinket, feltépték és a biztos talajról a levegőbe emelték őket s így martalékául jelölték ki őket eljöhető rossz idők viharainak. Egy szót sem hallottunk arról a *magyar* gazdasági válságról, amelynek súlya legjobban pont a mi *kálvinista* földműves társadalmi rétegünkre nehezedik ma egész Magyarországon, mert a kisbirtokra zúdult 4 év óta a legtöbb teher, kizsákmányolás és gazdasági igazságtalanság ebben az országban. U. i. kálvinista egyházunk: a kisbirtokosok egyháza.

Küzdelmében magára maradt paraszti népünk elkeseredve látja meg, hogy a 28 pengős tengeri leesett 4 re, a 34 pengős árpa leesett 6 ra, a 40 pengős búza 14 re, az 1200 pengős pár ökör 250-re, de a gyufa, a petróleum, az ecet, a só, szóval az ő szerény mindennapi nélkülözhetetlen szükségletei, azok nem estek 1 fillérrel sem. A posta, a vasút, az illeték csak drágult s miközben a hatóság felvette az elpusztult búzatáblákon aratás hetében a rozsdakárt, ugyanaz a hatóság emelt egyet az adón és végrehajtót küldött a károsult gazdára.

Igy magyarázható meg azután, hogy számos egyházunk máris összeroskadt a szive vérét elszivó iskoláinak terhe alatt. Nem tudja fizetni tanitóit, fűteni iskoláit. Református iskoláink maholnap mind átsétálnak a V. K. Min. kezére, a „nem áll. tanszemélyzet nyugdijalapi" dijhátrálékok fejében. Hasonló veszély fenyegeti azokat az egyházakat, amelyeknek bankkölcsönei vannak. Püspök urunk körlevele óva int: vigyázzatok, praecedens fordult elő már az ujévben arra, hogy a bank elárvereztette egy egyház földjét! A pusztító magyar falusi pauperizmusnak szörnyű tünete, hogy egyik falusi iskolában szédülten fordulnak ki a padból az iskolás gyerekek az éhség miatt, hogy egy másik helyen a temetők fejfáit tüzelik fel az inségesek! A könyörtelen állami adóztatással kimerített nép nem tudja teljesiteni egyházával szemben fennálló fizetési kötelezettségeit; kint maradnak a párbérek, egyházi adók, a gyülekezet évek óta nem ad tűzifát a papjának, sőt még a lelkészi hivatal postabélyegeinek árával is adós marad papjával szemben.

A földműves nép nyomorúságából a lelki válság bajai fakadnak. Indokoltan, vagy ok nélkül, de megrendült a nép bizalma sorsának intézőivel szemben. Kijátszva, megcsalva érzi magát a földműves nép és nem látja közelíteni a segitőt semerről sem. Sajnos, az egyház hathatós állásfoglalása részéről igazán nem. Jól mondta Szabó Imre szép előadásában, hogy az egyház úrnak rendezkedett be s elfelejtette a szolgálatot, amelyre hivatva van.

A lelki válság kimélyülésének útja ez: aki hátramaradt adófizetési kötelezettségeiben, már hátra fog maradni a lelkiekben is. A kényszerítő egyházi elöljáróival szemben megszületik benne a dac, kerüli a templomot. A másik krónikusan elmarad a templomból azért, mert nincs ünneplő gunyája. Sokan azután a szekták, mások pedig a szociáldemokrata párt híveivé válnak, maguk és egyházuk testi-lelki kárára.

Attól félek, ha ezek a romboló idők még néhány évig tartanak, pusztításuk nyomán egyházunkban romhalmaz marad s miként egykor hazánknak a tatárdulás után, úgy most is majd egy új IV. Bélára lesz szüksége az összeomlott egyházunknak, aki ujból szervezze meg — úgy lehet a régihez mérten megcsappant lelki és anyagi birtokállománynyal, iskolákkal, kharitativ intézményekkel.

Bátorkodtam mindezekre rámutatni a pesti konferenciai tapasztalataim nyomán. Mert ma már szerintem nem annak van az ideje, hogy beleálljunk a kórusba és a parlament és a sajtó után végre is megállapitsuk, hogy „világválság van." Erre már ráúntak az emberek. Hanem elérkezett az ideje annak, ha szolgálni akarjuk Isten országa érdekeit, hogy tudomásul vegyük a magunk kálvinista híveinek szörnyű anyagi romlását, pusztító nagy szociális bajait s ezek orvoslását sáfároljuk konferencián, sajtóban, közéletben és gyülekezeti munkánkban. Tisztelettel ajánlom ezeket a konferenciák rendezőinek figyelmébe. *Tantó János.*

LELKIGONDOZÁS ÉS HITOKTATÁS A TANYÁKON.

„Tessék adni egy kis kenyeret és bort."

Akkor vettem igazán észre, hogy milyen nagy szükség van arra, hogy a lelkipásztor ott munkálkodjék a tanyák református népe között, amikor azt láttam, hogy már egyikmásik helyen nem is tartják szükségesnek.

Az egyik karácsony második napján Láplótanyán volt urvacsoraosztásos istentisztelet. Voltunk százon felül, urvacsorát vettünk közel hetvenen. Mindeneknek végeztével hozzám jön egy néni. A kezében egy kis pohár, az ajkán pedig ez a kérés: „Tessék adni egy kis kenyeret és bort, hadd vigyem haza nanának, mert ő szegény beteg." Nem theológiailag bántott ez az eset. Nem az fájt, hogy nincs kellő ismerete a lelkipásztor igazi munkájáról. Szerinte a lelkipásztor felesleges. Sőt több: nagy úr, akinek nem is merte mondani, hogy menjen el a nanához, mert igen messze laknak és az út fárasztó. Azt mondtam, hogy nem adok kenyeret és bort, hanem elviszem magam, akármilyen messze van. Csodálkozott, hogy nem adok, hiszen maradt bőven, aztán ebben és ebben a faluban mindig adott még neki a lelkipásztor, igaz, hogy az jól ismeri őket. Vállalkozásomat visszautasította. De pünköstkor magától elhívott.

Majd abba marad a . . .

Eleinte nem akarták elhinni, hogy rendszeresen lesznek istentiszteletek. A papot is olyannak tartják, mint általában az úri embert. Nem igen hiszik, hogy kitartó és szavatartó legyen. Legelőbb ezt a bizalmatlanságot kellett megdönteni. Istennek hála sikerült. Esett, fujt. A mondott időben én mégis mentem. Az iskola üres volt, de én ott voltam. Ha a gyermekek hanyagok, vagy rosszak voltak, mostoha időjárás esetén megmutattam nekik az átázott ruháimat, lábbelimet. Igy tettem szemrehányást. A kisebbek sirtak. Aztán minden iskola átváltozott a tanyákon a legjobb iskoláimmá. Istentiszteleteken is megtelik mindig a nagyobbik iskolaterem.

Mi is jövünk, hisz egy az Isten . . .

Ezt a többségben levő római- és görögkatholikusok mondták. Most már kevessével elmaradoztak. Talán valaki elvette az étvágyukat? Szivesen láttuk őket, de így jobb: szólhatunk felekezeti alapon. Nagy szükség van erre. Egy tanyakörzeten ez a helyzet: vegyesházasság 15. Reverzális javunkra: 1. Nincs reverzális: 1. Kárunkra reverzális: 13. Ezekből a házasságokból származott gyermekek száma, akik a református fél nemét követik, kb. 30. Kb. 1924-től történtek ezek.

Honnan kerül a pénz?

A Sárospataki Református Misszió-Szövetség minden esztendőben gondol a tanyákra is. Hozzájárul a hitoktató utiköltségéhez (amit az egyház fizet), aztán a Kis Levelek és más vallásos iratok által éleszti a tűzet. A szegény konfirmandusoknak ingyen Kátét ad. A Nőegylet a nyomorenyhítést végzi.

Nincs tankönyv.

Hála Istennek olcsó a Biblia. Legyen az a tankönyv minden osztályban. Megtanultuk a kikeresést. Tanultunk bátorító, vigasztaló Igéket. Aztán fogadtuk: „Nem hagyjuk el a Bibliát!"

Nehéz a tankönyvek stilusa.

De nem lehet évről-évre minden osztályban csak a Bibliát tanulni. Veszünk tankönyveket. De ezekben olyan mondatok, olyan meghatározások vannak, hogy be se férnek egy tanyasi gyermek szájába. Hosszadalmasak is. Ha pedig valamit kihagyunk, nem tudják megtanulni. Zavarja őket. Aztán sok a hittankönyvben a mások cáfolata is. Adjunk pozitív református igazságot! Aki minden szükségletet imádságba szokott foglalni, az kérje ezután Istentől az eljövendő hittankönyvírót is, a népiskolák számára.

Drága az Énekeskönyv.

Az Alsóhatár legtöbb szegény gyermeke nem tud érte 1·80 P-t fizetni. Miért ilyen drága ez a könyv? Miért nem lehet egy kivonatos Énekeskönyvet hozni forgalomba, amely hangjegyek nélkül a használt énekek szövegét tartalmazná csupán? Ez nem kerülne többe, mint 30 fillérbe. Forgács Gyula már ugyan megadta erre a kérdésre a választ az elhallgatott Reformáció egyik számában. Hát csakugyan az az igaz?

De legdrágább mégis az emberi lélek.

Ezért kell a tanyák elhanyagolt népét is lelkigondozás alá venni. Az is fontos, ha ruhát juttatunk a szegényeknek. Az is kiszámíthatatlan érték, ha egy-egy darab kenyérrel könnyeket törölünk. De a mi munkánk mégis több, mint nyomorenyhítés, több, mint kultura. Ez misszió.

A sárospataki református gyülekezet pedig hálát ad Istennek, hogy a tanítóképző intézet felekezeti lett, mert így hitoktatóját be tudja állítani a tanyák lelkigondozásába. Hogy mint bent, kint is mindenek jórendben menjenek . . .

Darányi Lajos.

— **Egyházkerületünk középiskoláiban** az elnökség az ellenőrzés végzésére a f. iskolai évre következőket kérte fel: a sárospataki ref. gimnázium és a miskolci ref. leánygimnáziumnál: *Csorba György* miskolci igazgatót. A miskolci ref. reálgimnáziumban: *Elekes Imre* sárospataki igazgatót.

IFJUSÁGI MUNKA

S.D.G.-KONFERENCIA SÁROSPATAKON.

Méltóbb módon nem lehetett volna határvonalat húzni az ősi fészekben a szorgalmi időszak két félesztendeje között, mint azzal a konferenciával, amelyet a Soli Deo Gloria-szövetség január 29—30. napjain a főgimn. ifjúság köréből toborzott 14 új tagjának ünnepélyes felvétele alkalmával a főgimn. és tan. képzőintézet ifjúsága számára rendezett. (A tan. képző-intézetből állandóan 145 ifjú volt jelen.) Külső kereteiben ez a konferencia éppen olyan volt, mint minden ilyes fajta ifjúsági összejövetel lenni szokott, mégis többnek kell tartanunk minden más hasonló jellegű megmozdulásnál. Sajátosságai közé tartozott, hogy az *S.D.G.* rendezte, éspedig *Sárospatakon,* ahonnan 400 esztendő óta alázatos lélekkel indulnak harcba Jézus Krisztus jó vitézei. Különös jelentőséget ad e ténynek, hogy annak a 14 középiskolás ifjúnak a fogadalomtételével „hivatalosan" is elismertetett, hogy ref. középiskoláink ifjúságának, bármilyen hivatalt válasszanak is egyesek, egyetlen *hivatása* van: *az Isten dicsőségének a szolgálata.* De tullépte a konferenciák megszokott kereteit kerületi vonatkozásaival. Nem azért, mert a pataki ifjúság, egyházkerületünk eme szemefénye, körében és számára tartatott, hanem egyenesen azért, mert az egyházkerületi vezetőség irányítása mellett folyt le, ami kellőkép dokumentálja a vezetőségnek az ifjúság nevelésére vonatkozó állásfoglalását.

A konferencián a tanári kar több tagja is jelen volt. *Elekes* Imre gimn. igazgató üdvözlő szavei után *Enyedy* Andor dr. egyházkerületi főjegyző mondott megnyitó beszédet. Ugyancsak ő tartott eszméltető, a mai ifjuság egész életét jellemző előadást *„A hit hősei"* cimen, meggyőző erővel mutatva ki azokat a vonásokat, amelyek a hit hősét a szájhőstől, a korcsma, a lustaság, az izmok hősétől megkülönböztetik. *Dr. Vasady* Béla *„A megszentelt értelemről"* szóló előadásában a hívő lélek alázatosságának a *több-voltát* rajzolta meg a sivár, érzéketlen s gőgre hajlamos értelemmel szemben. Ebben a világban csak a megszentelt értelemnek van jogosultsága és missziója. *Kiss* Sándor „A megfegyelmezett élet" c. fejtegetésében az élet ethikai oldalát mutatta be az ifjúságnak, mint olyat, amelyért érdemes, sőt *kell* harcolni, de feltárta azokat az erőforrásokat is, amelyeknek segítségével győzelmünk minden körülmények között bizonyos. Előadások között eszmecsere volt, amelyet a gimn. tanulók előtt dr. *Fónyad* Dezső, a képzőintézeti növendékek előtt pedig dr. *Újszászy* Kálmán vezetett be. Thémáját így jelölhetnénk: „Szolgálatunk a magyar holnapban egyházi és nemzeti szempontból." Tagfelvételnél az igehirdetést *Darányi* Lajos végezte.

A MAI DIÁKÉLETBŐL.

A napokban az alábbi kiírás volt kifüggesztve három fényképpel a hirdető táblán:

Szelestető. 1932. téli tábor. (Felette fénykép)
Füzér vár. Füzér községgel. 1931. őszi kirándulás. (Felette fénykép)
Regéczi vár. 1932. téli tábor. (Felette fénykép)

A fényképek elemelése szigoruan tilos!

ÉRTESÍTÉS.

Értesítem a tiszteletes theol. ifjúságot, hogy február első felében téli tábort vezetek. *Helye:* Füzér község. *Időtartama:* Indulás február 5-én, visszaérkezés február 12-én. *Létszám:* Összesen 10. Ebből theol. 8. *Részvételi díj:* Utiköltséggel cca 3 P. *Résztvevők:* Mivel a téli táborban egyuttal a II. félévben intenzív munkába venni akart „Timotheus" ö.-cserkészcsapatunk munkájának belső alapjait is le akarjuk rakni, *elsősorban* a cserkészmunkában résztvenni óhajtó hittanhallgató urak, főleg I—II. évesek jelentkezzenek. Jelentkezők ne napot lopni, hanem táborozni jöjjenek. Affektánsok, „otthon az ágyban szoktam reggelizni"-zők, „úgy hiányzik a megszokott szalvétám"-ozók ne jelentkezzenek. *Jelentkezés:* Vasárnap déli 12 óráig (tanár neve) th. tanárnál. Közelebbi utasításokat a jelentkezés lezárása után a biztos résztvevőknek adok. Spatak, 1933. I. 27.

(tanár neve.)

HIREK

— **A theol. tanári konferencia** Sárospatakon február 3-án megkezdődött. Tudósítást róla a jövő számban hozunk.

— **Bottlik József temetése.** Impozáns részvét megnyilvánulása mellett temették el január 27-én Bottlik Józsefet a borsodmegyei és országos közélet nagy halottját. A temetési szertartást Farkas István püspök végezte. A miskolci gyászszertartás után a holttestet Tibolddarócra szállitották. Mult számunkban közölt kegyeletes megemlékezésünkhöz kiegészitésül még hozzáfüzzük, hogy a megboldogult évek óta hűséges tanácsbirája volt az alsóborsodi egyházmegyének, aki temetése napja előtt éppen egy hónappal is részt vett az e. m. időszaki birósági ülésén, ahol talentumának, nagy tudásának és sokszor csodált széles látókörének fényével világitott bele a bonyolult kérdések mélységeibe.

— **Lelkészválasztás.** Az *ujlőrinczfalvai* egyházközség Lakatos L. István szinpetrii h. lelkészt meghivás utján lelkészévé választotta. Isten áldása legyen az egyházközségen és uj lelkipásztorán.

— **A Sárospataki Kálvin-Szövetség** a gyülekezeti tagok ismeretének bővitése és öntudatának fejlesztése érdekében január 21-től április 8-ig bezárólag szombatonként tartandó összejövetelein aktuális kérdések tár-

gyalását vette programmjába. A gondosan összeválogatott előadások cimét más helyek Kálvin-szövetségi összejövetelei számára eszméltetés végett itt közöljük: január 21. dr. Zsiros József: Kálvinista egyházpolitika. Január 28. Hallgató Sándor: Sárospatak természeti fekvése, talaj- és éghajlati viszonyai. Február 4. Dr. Gulyás József: Arany János költészete és a nemzeti érzés. Febr. 11. Dr. Ujszászy Kálmán: Magyar ember és a külföld. Febr. 18. Dr. Trócsányi József: Tokajhegyalja gyümölcs- és szőlőtermelése. Febr. 25. Dr. Szabó Zoltán: Szociális gondolatok és a mai igehirdetés. Márc. 4. Dr. Révész Menyhért: Egészségügyi és gazdasági feladatok és azok összefüggései. Márc. 11. Novák Sándor: Ady Endre költészete és magyarsága. Márc. 18. Elekes Imre: Széchenyi István gazdasági elgondolásai. Márc. 25. Dr. Marton János: Legujabb egyháztörténelmünk vezető személyiségei. Ápr. 1. Daránvi Lajos: Vallásos nevelés problémái. Ápr. 12. Dr. Izsó Bertalan: Mezőgazdák és mezőgazdasági munkások életviszonyai. Jellemző a Kálvin-szövetségi összejövetelekre, hogy az eddig megtartott előadásokat a gyülekezeti tagok részéről élénk eszmecsere követte.

— **Egyetemes tanügyi bizottsági ülés.** Az egyetemes tanügyi bizottság 1933. évi rendes ülését márc. hó 2 és 3. napjain tartja meg Budapesten, a konventi székházban.

— **Lelkészköri értekezletek.** A felsőborsodi e. m. vámosi egyházlátogatói járásának lelkészei az ősz és tél folyamán a járás mindenik egyházában értekezletre jöttek össze, vagyis nov. 17-én Boldván, dec. 1-én Nyomáron és Hangácson, 15-én Sajóecsegen, 28-án Sajóbábonyban, jan. 13-án Zilizen, 25-én Sajóvámoson. Ez alkalommal 5 helyen d. u. ifjúsági és leányegyesületi összejövetelt tartottak, este pedig minden gyülekezetben vallásos estélyt rendeztek. A d. u.-i ifjúsági és leányegyesületi összejövetelen 4 alkalommal Kövér Pál (Zakeus, úri ima, gazdag ifjú, angyalok), 1 alkalommal Onda Sándor (idvezítő kegyelem) lelkészek vezettek bibliai eszmecserét. A vallásos estéken bibliát magyaráztak: Onda Sándor és ifj. Kőrössy István, előadást tartottak: Lőkös Sándor, Szeretetszövetség, (Ne aggodalmaskodjunk), ifj. Kőrössy István (Mohács és Trianon, A kísértés), Várady József (Károlyi G. és a Biblia), Kövér Pál (A jövő ifjúsága, Keresztyén házirend, ifjúsági bűnök) lelkészek. Kurdy Béla, Gábor István, Katócs Géza, Gaal György, Harsányi János, Bakó István, Országh László tanitók, Lőkös Sándor lelkész gyermek-, leány-, ifjúsági vegyes-, férfikarral, Kövér Pálné szólóénekkel, Harsányi János tanító, fiúk, leányok szavalatokkal működtek közre. A gyülekezetek nagy vágyakozással, örömmel fogadták ezeket a — hisszük, hogy áldott gyümölcsöket termő — értekezleteket.

— **Otthon.** A baktai Ref. Ifjusági Egylet jan. 28-án nyitotta meg helyiségét háziünnepéllyel.

— **A vámosujfalui** ref. egyház presbitériuma már két évvel ezelőtt elhatározta, hogy a szegénysorsban élő gyülekezeti tagok nyomorúságának enyhitésére a hétköznapi és vasárnap délutáni perselypénzekből szegényalapot létesit. A 400 lelkes gyülekezetben az ilyen módon begyült külön perselypénzt 1931-ben 58·97 P, 1932-ben 75·90 P volt. (Az összes perselypénz 1932-ben 164 P 27 f.) Karácsony előtt a szegényalap kétharmadrésze került kiosztásra természetbeni adományok alakjában. A fennmaradó egyharmadrészt tőkésitjük. A szegény-alap pótlására gyüjtést inditottak az Ifj. Egyesület tagjai is, akik házról-házra járva jelentős mennyiségü lisztet, babot és egyéb élelmiszert gyüjtöttek össze. Az Ifj. Egyesület 3 alkalommal rendezett a tél folyamán müsoros estélyt a szegényalap javára. Az itt befolyt önkéntes adományok összege is a 40 pengőt meghaladta. Az összes begyült adományokból segélyben részesült eddig 12 család, akik lisztet, zsirt és egyéb élelmiszert kaptak kisebb-nagyobb mennyiségben, továbbá segélyt kapott 40 iskolás gyermek, akik ruhát, cipőt, szvettert, meleg alsóruhát, harisnyát, tankönyvet kaptak. A ruhák elkészitésében segédkeztek a Leányegyesület tagjai. Ők rendezték a karácsonyfa ünnepet is. Az Ifjusági- és Leányegyesület buzgó tagjai a lelkész legjobb segitőtársai minden gyülekezeti munkában.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodi lelkészek figyelmébe!

Az 1932. évi számadásokat minden egyházközség február 15-ig illetékes számvevőjéhez küldje be. Az első 16 egyházközség (abc. sorrend értendő) Komjáthy Józsefhez, Diósgyőrbe. A második 16 egyházközség, Szabó Józsefhez, Mezőnagymihály, a harmadik pedig Kiss Alberthez, Ároktő címre. Ha valaki a folyó évi költségvetést még be nem küldötte volna, ugyanezekhez a számvevőkhöz küldje be. Az egyházmegyei pénztárhoz hátrálékát minden egyházközség február végéig okvetlenül fizesse be, különben kénytelen leszek végrehajtást foganatositatni. Atyafiui szeretettel vagyok, Cserépfalu, 1933 január 29. *Pósa Péter* esperes.

Értesités. *Poroszló, Kistokaj, Miskolc, Cserépfalu, Felsőábrány* és *Onga* 1932. évi előfizetési dijukat akkor küldték be, amikor az egyházkerületi pénztár által való levonás már útban volt. Megnyugtatással közöljük, hogy az 1932. évre küldött előfizetést az 1933. év javára irjuk. Onga előfizetése az 1934. év első felére is rendezve van.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

T. K. Befutott. Kár volt a legszebb részt kihúzni belőle.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 7. szám. Sárospatak, 1933 február 12.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM. *M. J.:* Apponyi Albert gróf. — *M. J.:* Theológiai tanári konferencia Sárospatakon. — *Darányi Lajos:* Igehirdetés. — *Elekes Imre:* Tantervi mozgalmak. — Határokon túlról. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

APPONYI ALBERT GRÓF

Odaállunk mi is a nemzet nagy halottjának, APPONYI ALBERT grófnak ravatalához. Gyászoló nemzetünkkel együtt odaáll egész magyar református egyházunk. És amikor megnyilnak a nagy költöző előtt az örök kapuk, már nem a lángelméjű politikust, az emlékezetes kultuszminisztert, a csodálatos szövésű elmét, a tüneményes szónokot, a nyelveken szólás nagymesterét, a tragikus magyart, az emberi nagyság és kiérett bölcseség egyik halhatatlan példányképét és egyházának hű és alázatosságában ragyogó fiát csodáljuk és gyászoljuk, — írjanak erről a nemzeti lélek nagy, világi sajtóorganumai, beszéljenek a történelembe behangzóan magyar közéletünk reprezentánsai és szóljon fénylő ékességétől megfosztott egyháza: mi szinte néma és szótlan hódolattal meghajlunk a mi örök végzésű, abszolut szuverénitással uralkodó, a mi predesztinációs Úr Istenünk előtt, aki az üdvözültet minden családi, nevelési, politikai, egyházi, vallási adottsága közepette és olykor annak ellenére karjának erejével az évek szálló során vitte, minden előzetes emberi várakozás és elgondolással szemben nemzetünk szolgálatára odahajtotta és felhasználta, őt teljesen és egészen nekünk adta, családja, politikája és egyháza körén túlnőttette, megalázott és mélységbe dobott nemzete sorsán felhőmagasan felemelte és eltiprott igazságunk világszerte hódolatot keltő prófétájává tette és halálában is úgy megdicsőítette, hogy a megfáradt test elfogyó olajának természetes kialuvása is nagy küzdelmei székhelyén, elfordult elméjű ellenségeink közt örök tiltakozásul és örök emlékül égig csapó lánggal lobbanjon el. Nekünk csak ez a szavunk:

„Magnificat anima mea Dominum“ (Luk. ev. I: 46). *M. J.*

Theológiai tanári konferencia Sárospatakon.

Istentől különösen megszentelt napokat éltünk át Sárospatakon, febr. 3-án és 4-én, a theol. tanárok országos konferenciáján. Senki sem tudta volna előre megmondani, hogy Istenünk ennyire megáldja ezt az összejövetelt s olyan termékeny kezdés, biztató ujraindulás és drága, magas és nagyszerű reménykedés alkalmává teszi azt, s az egy-akaratot annyira erősiti és az Ő ügyéért való munkában úgy egybekapcsol és határozott, tisztán látott célok felé annyi biztatással indit, vezet és segit, amint tetszett ezt megcselekedni az Ő szent akaratának — hadd mondjuk alázatos és szívből fakadó hálaadással — az ő Szent Lelke által.

Isten nagy szeretete ujból megszégyenitette a mi kicsinyhitűségünket.

Ugyanis két olyan kemény, nehéz és próbáratevő témája volt a konferenciának (most szándékosan mellőztük az apróbb kérdések szőnyegrehozatalát), hogy emberileg tekintve jogosnak tünt fel a kicsinyhitűség. Az egyik téma: a dialektikai theológia jelentősége az egyes theol. tantárgyakra — legalább is aggodalmakat kelthetett az esetleges tárgyalást, megvitatást, állásfoglalást, megértést, birálatot

és értékelést illetőleg; a másik téma: — a theol. tantervreform, a mai megdöbbentő szociális-gazdasági, egyházi és iskolai helyzet tömérdek fennforgó nehézség és sok elodázott tervezgetés után alig biztatott valamilyen kilátással is.

Egy theol. iskola (az lesz a Barthék mozgalmából!) minden irányú vonatkozásainak bármilyen tudományos magaslaton mozgó tárgyalása mindig rejthet magában előre kiszámíthatatlan meglepetést, nem kívánatos izgalmat és a lelkek egyetértését megzavaró veszélyt. Nem felejtendő el, hogy a dialektikai theológia igazainak szerteágazó kibontakoztatása olyan theológiai székhelyen történik, ahol két emberöltővel ezelőtt (1882-ben) a tudományos hitvallók bátorságával írta meg P. Nagy Gusztáv a „Husvéti igazság" c. cikkét s ahol a következő nemzedék is mutatott fel olyan képviselőt, aki éppen „nem méltatlanul" folytatta azt, amit az előző kor kezdett (Zoványi Jenő a P. Nagy Gusztáv halála után egy évvel és a Rohoska József tanszékcseréje folytán jött Sárospatakra). És ha azt mondjuk minderre, hogy ez még „az özönvíz előtt" volt, az sem tévesztendő szem elől, hogy országszerte nem történt meg a tudományos leszámolás a theológiai irányok közt.

A háború és a háboru utáni idő ijesztően komoly feladatainak gyakorlati munkája a lelkek összefogását eredményezte s közben egyes theológiai irányokat, amelyek többé egy fabatkát sem értek, teljesen likvidálta, másokat pedig visszavonulásra, vagy álláspontjuk revíziójára birt. Hallottuk és óhajtottuk a pozitiv alapok érvényesítésének szükségét, de talán nem tévedünk, ha azt állapítjuk meg, hogy nálunk a tiszta kálvinizmus alapjain álló s azt következetesen, megalkuvás nélkül érvényesítő theol. tudományosság nem alakult ki. Sokan élték a mi történelmi kálvinizmusunkat, végezték dícséretreméltóan annak gyakorlati munkáit (az egyházi sajtó által is!) s kivételes erejű, súlyú, mélységű és fényű volt igehirdetésük, de nem voltak a theol. tudományosság egészét megújító theoretikusok.

Igy voltak itt elintézetlen kérdések elég nagy számban.

S a dialektikai theológia a kopernikusi fordulattal, amelyet hozott, nem tulságosan alkalmas egyeztetésre, összebékítésre és ellentétek áthidalására. S képviselői — általában — nem lépnek fel kisebb önérzettel, igénnyel és fölénnyel, (l. Barth elvi alapú, de történetietlen kritikáit!!), mint annakidején fellépett nálunk — más theol. irány számára csendes részvétet és koszorúk mellőzését kérve — Kovács Ödön és a modern theológia.

Mindezek fennforgása mellett majdnem két napon át, február 3-án d. e. 8 órától d. u. 2 óráig, február 4-én d. e. fél 12-től d. u. 2 óráig olyan mélyjáratú, a legmagasabb igényeket kielégítő, olykor teljesen közvetlen erejű, az álláspontokat tiszteletben tartó tárgyalás folyt le, amiről nem fog benyomást adni az a füzet, amely a konferencia határozatából előbb a Theol. Szemle hasábjain megjelenve, a referatumokat és hozzászólásokat fogja közölni s amely a jelenlevők közül nemcsak a dialektikai theológia kongenialis művelőit, teljes átértőit és higgadt megfontolt és a korrektivumok szükségére rámutató bírálókat mutatott fel, hanem olyan reményrejogosító megmozdulásokat is, amelyek a dialektikai theológiának a magyar meglátással való szinthesisét juttatták kifejezésre s a theológiai kérdés felvetését termékenynek és áldottnak bizonyították.

A kezdetlegességekről, melyek előfordultak, nem beszélünk. Inkább azt emeljük ki, aminek dr. Révész Imre életrevaló szava adott hangot, hogy t. i. nagy szolgálatot tenne a ref. theol. tudománynak az, aki a magyar léleknek — a mi viszonyainkat és szükségleteinket szem előtt tartva, megmondaná, hogy mit láttunk mi meg a dialektikai theológiából a konferencián.

A theol. tudományos kérdésnél még biztatóbb akkordban csendült ki a theol. tantervreform ügye.

Nincs elég terünk a kérdés behatóbb ismertetésre, azért csak a leglényegesebb dolgokat érintjük.

Az elindulás nehézkes és szárnyatlan volt. Ujabb nehézségek ólomsúlya fenyeget. Van főiskolánk, ahol 20 I. éves hallgató közül 17 már nem tanult görög nyelvet a középiskolában. Azt kívánja, hogy a theológián a görög nyelvet úgy tanítsák, mint a héber nyelvet. Általános a panasz, hogy a biblia tárgyi ismerete nem elégséges. Ajánlják mind az ó-, mind az újszövetségnél bizonyos számú órákon a magyar nyelvű szöveg alapján az exegézist. Egy theológiánk az összes tárgyakra kiterjedő órabeosztást terjeszt elő. Jönnek új tantárgyak és új követelések. Kezdődhet újra a sysiphusi munka a tantárgyak elhelyezése, óraszámuk ide-oda tologatásával.

Igy erősödött meg a konferencia nagy elhatározása, amelyik eseményévé lett az összejövetelnek: a konferencia egyhangúlag állást foglalt az öt éves theológiai tanfolyam mellett. Egyetemes egyházunk elé tárjuk ezt a kérdést egy rövid munkálatban teljes súlyával. Bizalmunk van aziránt, hogy meghallgatásra találunk. Nincs szó azonnali megvalósításról és lehetetlenségek követeléséről. Mi együtt szenvedünk küzdő és szenvedő egyházunkkal és együtt várjuk, hogy, aki a jót elkezdette bennünk, ad alkalmat, eszközt, erőt és lehetőséget annak a megvalósítására. Addig pedig teljes lélekkel minden üdvös és új gondolatot megvalósítunk a mostani négy, illetve hat éves képzés keretei közt. *M. J.*

IGEHIRDETÉS.

Kánai jel.

Vázlat János 2:11 alapján. Lekció (kontextus) János 2:1—11.

Téma: A segitő Jézus. *Tétel:* Jézus, mint Segitő, velünk van életünk minden mozzanatában. *Felosztás:* Jézus ugy segit, hogy 1. az értéktelenebbet (vizet) értékesebbé (borrá) változtatja. 2. mindig azt adja, amire épen szükség van. *Finális tétel:* Lásd meg, hogy melletted van a segitő Jézus.

Dinamisz: Ennek a történetnek mindenütt ez az ismert cime: A kánai menyegző. Ez lenne az igazibb: A kánai jel. Nem az a leglényegesebb, hogy hol volt Jézus, hanem az, hogy mit csinált. Jézus a kánai menyegzőben nem a vigasságot szentesitette (hisz az igazi vigasság nem is volt megátkozva), hanem megmutatta az ő isteni hatalmát. Ezen a ponton lehet még ma is textus ez a történet. Az (Jézus visszajöveteléig) csak a multé, hogy Ő a földön testileg ott legyen valahol. De az a természete örök, hogy az értékeket fokozza. A közönyösből rajongót, a vétkesből szentet, a halottból élőt csinál. És azt adja, ami szükséges. Mennyire ártott volna az a kánai fiatal pár jóhirnevének, hogy már a lakoma közepén kiszáradt a hordó feneke. Még az unokákat is csúfolták volna vele. Ezt akadályozta meg Jézus. Ha kenyér fogyott volna el, azt adott volna. Ha a terem lett volna kicsi, azt nagyobbitotta volna meg. Neked, Testvérem, több erő, több egészség, nagyobb békesség kell? kérd, vagy valaki (de élő valaki) kérje számodra (ott Mária kérte), te azt fogod kapni.

Van Valakid.

Vázlat I. Péter 5:7 alapján. Lekció: Máté 6:25-34.

Téma: A gondot elvevő Isten. *Tétel:* Isten minden gondot levesz rólunk, amit bizalommal reá bizunk. *Felosztás:* 1. Van gondunk. Ezeket jogunk van Isten elé vinni, előtte feltárni, reá vetni (bizni). 2. Ennek az áldott jognak az az alapja, hogy Isten akar rólunk gondot viselni. *Finális tétel:* A legnagyobb erőmegfeszitéssel is vigyük minden gondunkat Istenhez!

Dinamisz: A gond ott kezdődik, ahol megáll az ember esze, elfogy az ereje, kenyere, pénze, fája. Szóval amikor mindaz, ami kellene, sőt kell: nincs. Megpróbálja az ember a gondot elüzni. Van gondüző pipa, bor, mulatság. De az elüzött gond mind visszajön mértföldes távolságról is, mint a teherré vált és elszállitott házőrző. A gondot vinni kell. Istenig mindenkinek el kell azt birnia, ha meg akar tőle szabadulni. Előtte le lehet, sőt le kell tenni. Tőle kell kérdezni annak a nehéz gondnak az értelmét, célját. Felelet rá. Megszabadulva megyünk el. Megtapasztaljuk, hogy Ő tud rólunk, szeret, benne vagyunk az ő megváltói tervében. Gondja van reánk.

Reggeli istentiszteletekre.

I. Vajha eljönne Sionból a szabadítás!

1. 47. zsoltár. 1—10. v. Isten uralkodik a nemzetek felett.
2. 49. zsolt. 1—12. 16. Csak Isten válthat ki...
3. 50. „ 1—7. 14—15. Hivj segitségül... megsegitlek.
4. 51. zsolt. 3—12. Csak Isten adhat tiszta szivet.
5. 53. zsolt. 1—7. Jöjjön el a te szabaditásod.
6. 54. „ 1—9. Áldom a te nevedet, Uram, mert jó.

II. Istenben bizom, nem félek.

1. 55. zsoltár 1—9. 23. Vessed az Urra a te terhedet.
2. 56. zsolt. 1—9. 11—12. Ember mit árthat nékem?
3. 57. zsolt, 1—12. Nagy az egekig a te kegyelmed.
4. 59. zsolt. 1—6. 17—18. Én erősségem, te néked éneklek...
5. 60. zsolt. 1—14. Istennel győzedelmet nyerünk.
6. 61. zsolt. 1—9. Éneklem... a te nevedet szüntelen.

Darányi Lajos.

ISKOLÁINK BELSŐ ÉLETE

TANTERVI MOZGALMAK.

II.

A tantervek készitésénél fontos a szükség, fontos az illetékesség, fontos az időszerűség. De igazában csak akkor nyer igazolást az új tanterv készitése, ha az alapvető kérdések és szempontok közszükségletből sarjadzanak és ha a tanterv megfelel a kitűzött elvi álláspontnak.

A tervezett állami tanterv elvi részéről még alig tud a nyilvánosság. Hóman miniszter már első nyilatkozataiban állást foglalt a középiskola alsó (I—IV) tagozatának egysége mellett. Ezt ma már szinte parancsoló szükséggé teszik a gazdasági, pedagógiai és szülei érdekek. Hogy a pálya (?) választás ne essék a 10—12 éves korra, azt túlságos jelentőségű érvnek alig lehet elfogadni. Ugyan mennyivel alkalmasabb erre nemcsak a 14, hanem akár a 18 éves kor is?! Hiszen miféle biztositéka van még a diplomának is atekintetben, hogy annak segitségével fog tudni elhelyezkedni? A szülők végzik az irányitást, sok tényezőtől vezettetve, leginkább gyakorlati és célszerűségi szempontok szerint, valamennyi korban. Igen ritka és kivételes volt még boldog időkben is, hogy a tanulók már középiskolás korukban határozott célok szerint igazodhattak. Most pedig, e zűrzavaros világban, alig akad a nyolcadikosok között is, aki választani tudna.

Ellenben az a sok nehézség, amit az iskolaváltoztatásoknál a szülők és tanulók maguk előtt találtak, a költséges és terhes különbözeti vizsgák, teljesen más könyvek, a modern nyelveknél vidéken megfelelő erők hiánya, hogy még ha meg volt is a lehetőség bizonyos áldozatkészségre, nem tudtak megfelelő egyéneket találni: ezek hamarosan elkedvetlenítették a taníttató szülők társadalmát. De a folytonosan alkudozásban levő módosító rendszabályok is mutatták, hogy hivatalos helyen is felismerték a hiányokat és bajokat. Ideális pedagógiai helyzet volna az, ahol a különböző iskolatypusok virágzását nem tennék lehetetlenné leküzdhetetlen gazdasági erők. A pénzügyi és gazdasági helyzet katasztrofális pusztítással hatott e téren is. Trianon átkának teljes kifejlődése és ránkneheze-dése az igényeknek és ideális elgondolásoknak lefokozását követelik.

A ref. tanterv előkészítő munkáiból nem sokat ismerünk. Az alapelvek és óratervek ismertetése jelent meg. Hogy ez fontos, fentebb kiemeltük. Hogy ez minden: senki sem mondhatja. Nem az a döntő, hogy én hány órát szabok ki egyik vagy másik tárgynak *A lényeg az: mely tárgyakat és azokból mit kell feltétlenül tanítani, hogy az a közművelődési anyagnak értékes és nélkülözhetetlen része lehessen.*

Az óraszámnak ehez kell igazodnia. Az óraszám megszabását módszeres és didaktikai eljárás végiggondolása állapítja meg. Az igazi nehézség, a kivételes judiciumot követelő, a kor ütőerét teljes odaadással és megértéssel figyelő agy és szív döntését igénylő szellemi munka: a tantárgyak megválogatása, azok anyagából a szükséges rész kiemelése és annak megállapítása, hogy melyik milyen korban és fokozatban lehet érték arra a fejlődésben levő anyagi, szellemi és ethikai lényre nézve, akit a jelen iskolája akar átadni a jövendő társadalomnak.

Mi, tanárok sokszor bosszankodunk, hogy iskolánkivüliek csak többé kevésbbé kellemetlen iskolai emlékeik hatása alatt nyilatkoznak a ma iskolájáról, melyet egy század választ el lelkében a 30—40 év előtti kor iskolájától. Igy aztán sokszor úgy tünik fel egy-egy nyilatkozat, mint poraiból feléledett bosszu visszatorlása, késői elégtétel.

Vajjon, ha tantervekről, tárgyakról, anyagról és óraszámról van szó, nem esünk-e mi, tanárok is bele ebbe a hibába? Nem a saját iskolázásunk szemüvegén nézzük-e a világot és nem túlfűtött tanári ambiciók csigázzák-e magasra az anyagot és az óraszámot? Olykor a hagyományok fetisimádata, olykor az újítások csiklandozó vágya, olykor kisebbrendű emberi érdekek nem nyernek-e több súlyt, mint amennyit az egyensúlyozottság és összhang megenged?

Kétségtelen, hogy a ref. tantervvel kapcsolatban kitűzött alapelvek ellen komoly érv nem hozható fel. Hisz abból az egységes alsótagozat s a túlterhelés elleni védekezés már a levegőben van. A ref. középiskolák egységesítésének gondolata bizonyos centralizáló törekvésből ered. Erről már több szó eshetik pro és contra, de messze vezetne. Lehetetlenség azonban rá nem mutatni arra, hogy ez mennyire ellentétben áll a ref. kollégiumok többszázéves hagyományával, mely egyéni szinét pompás eredményeit épen annak köszönhette, hogy az uniformitás elkerülhetetlen dresszurái nem nyomorították el. A kisebb iskolák úgyis csoportosultak egy-egy anyaiskola körül. Egészen kétségtelen, hogy kálvinista iskoláztatásunknak, kálvinista világnézetünknek nem csekély szolgálatot tett az elismerten kiemelkedő néhány iskola, köztük a debreceni, a sárospataki, nagyenyedi és pápai, minden egyéni jellege és színe ellenére. Vagy talán épen azért?!

Az uniformitás százszázalékos követelése tehát kétséges jelentőségű, a természetes fejlődéssel ellentétben álló, hagyományainkba ütközik és megsemmisíti a fenntartó egyházkerületek minden jogát.

Epen mai helyzetünkben érthetetlen is. Ki merné annyira bizonyosnak tekinteni, hogy saját álláspontja a közeljövő iskolapolitikájának egyetlen helyes útja? Bizonyos áramlatok ujból hangosan követelik pl. a klasszikus nyelveknek régebbi keretekben való tanítását. A görögnél még van némi hajlandóság valamelyik modern nyelvvel való választhatóság engedményére, de a latin tekintetében nincs alku. Legfeljebb az óraszámban vannak eltérések.

Az ilyen felfogással áll szemben az, amelyik a latin tanítását csak a felső tagozatban tartja helyénvalónak, a görögöt a rendkívüli tárgyak közé sorozza önként vállalkozóknak, ellenben az alsó tagozatban az anyanyelv alapos és részletes tanulása mellett, különböző felfogás szerinti kezdéssel, valamelyik modern nyelvnek olyan mérvű tanítását követeli, hogy azt elsajátítva, beszélni tudják. Mint egyik szülő irta a kérdőíven: ne tanuljanak sok nyelvet, hanem tanuljanak meg beszélni egy nyelvet.

Kétségtelen, hogy ez gyakorlati szempont, bizonyos helyzetből fakadó utilitarizmussal és a középiskolának a mai élet nehézségeivel való megalkuvását és a megélhetés lehetőségének valószinübbé tételét célozza. Egészen más kérdés, hogy helyes e ez? Vagy a hűvös eszményi célok világában kell maradni?

Szerény felfogásom szerint nemzetünk fiaival, érdekeivel, a jelen és a közeljövő követelményeivel számolni kell. Mennél több magyar ifjúnak biztosítani kell a lehetőséget, hogy külső országok fiaival azok nyelvén tudjon érintkezni és fajunk szellemi, erkölcsi és fizikai tulajdonságainak személyes példájában való megismertetése és igy becsületszerzése mellett képes legyen arra, hogy kiirtsa azt a rengeteg rágalmat, amit nagy népek lelkébe ellenségeink hazudozásai beleégettek. Ez nem máról holnapra való munka. Évtizedek munkáját nem lehet hetek, hónapok alatt kisemmizni. Az igazságnak a népek világában soha sincs oly magával ragadó és átütő ereje, mint a rágalmazó hazugságoknak. Nemzeti érdekünk, hogy a mi fiaink utján e rágalom-hadjáratban az igazság győzelmét kivívjuk és a világ szimpátiáját megnyerjük. Egyesek emelhetik felül fejüket a népszerűségi küzdelmek atmoszféráján. Annak is sokszor drága

az ára. De népek és nemzetek belepusztulhatnak a megtévesztő hazugságok és rágalmak tengerébe.

A nagyszerű elhivatás, a felséges cél bizonyára megérdemli, hogy egy nemzedéket olyan tanterv irányítson, amely az igazságok diadaljutására vezető fegyverzettel látja el Ha a minket marcangoló szomszéd népek egész iskoláztatásukat, minden gazdasági és politikai életberendezésüket a rablott zsákmány védelmére tudják állítani, a jóllakottak iskolapolitikájával szemben mi nem merülhetünk Olympus felséges gyönyörűségeinek éldegéléseibe. Ha merészebb volnék, azt mondanám, ez ma bűn volna a nemzetünkkel és a jövőnkkel szemben.

Ez nem akar igazolása, vagy védelme lenni a pataki angolgimnázium felállításának. Nincsen szükség rá Semmiféle uniformitás sem törölheti le a valóságok táblájáról e nagyszerű kezdeményezést. Az úttaposás rögös, minden kezdet nehéz, minden újításnak vannak ellenzői. De bármi legyen a tantervi mozgalmak kialakult eredménye, erős hitem és meggyőződésem, hogy a jövő azé az iskoláé, amelyik számolni tud a jelen követelményeivel és a jövő társadalmak igényeivel.

Tudom, sok-sok kérdőjel meredezik fentiek elolvasásakor, de nem lehet szűkre szabott cikkekben ilyen sulyos kérdésekről kimerítően szólni. Talán máskor. *Elekes Imre.*

HATÁROKON TÚLRÓL

Egyezkedés a szlovák kálvinisták vezéreivel.

A szlovenszkói tiszáninneni ref. egyházkerület tavalyi, okt. 12-iki közgyülése által — a szlovák egyházmegye ügyében kiküldött bizottság — a Péter Mihály püspök halálával kapcsolatos intézkedések megtétele miatt összehivott rendkivüli egyházkerületi közgyülés idejét — s helyét tartotta költségkimélés miatt alkalmasnak arra, hogy az első összejövetelét Kassán 1933 január 31-ikén délután 3 órakor megtartsa a lelkészi hivatal tanácstermében a magokat illetékeseknek tartott szlov. Kálvinsky Sväz vezető egyéniségeivel: Ján Tomasulà bánóci — Balázs János (Jan Balás) lasztoméri lelkipásztorokkal, Eugén Bikfalvy (Jenő) és Ludevit Kiss (Lajos) körjegyzőkkel.

Idrányi Barna esperes — mint elnök — megnyitó beszédjében rámutatott arra, hogy ref. egyházunk ama páli elven állva, — hogy Isten előtt nincsen sem zsidó — sem görög — nem szükséges álláspontját most sem revideálni, — kérte — hogy a nyelvi különbözőség dacára is — legyünk egyek a Krisztusban! de a salus ecclesiae szempontjából ref. egyházunk hajlandó minden jogos panaszt orvosolni — kivánságot teljesiteni — tekintve, hogyha egy tag szenved — szenved az egész test is. Erre Tomasúla lelkész felolvasta a szlovák kálvinisták 16 pontból álló kivánságát (jövő számunkban közöljük! *Szerk.*) — melyet a Kálv. Sväz állitott össze. Mellékesen mondva nagyon nehezen ment annak a kérdésnek igazolása — s sok jóakarat kellett annak elfogadására, hogy a Sväz képviseli-e a szlovák kálvinisták összeségének véleményét, s a kiküldött bizottság a jövőbeli békés együttmunkálkodás lehetővé tétele végett volt hajlandó csak elfogadni. Majd Balázs János lasztoméri lelkész [aki büszkén jelentette ki, hogy életét a szlovákok reszlovákositására tette fel,] magyarúl tartotta meg felolvasását arról, hogyan látja ő az egyetemes egyház viszonyát a szlovák kálvinistákkal szemben? Voltak olyan meglátásai, amelyek szerencsére csupán egyéniek, ezeket leirni, nem birja meg a magyarországi papir. Kitünt a tárgyalás folyamán, csak jellemzésként hozzuk fel, hogy a szlov. énekeskönyvben a „Kr. Urunknak áldott születésén" c. ének más dallamra lett átirva, tisztán azért, mert az eredeti régi magyar dallam. *Mertens Alfréd dr.* felsőzempléni e. m. gondnok bizatott meg az ellentétek áthidalhatóvá tételének eszközlésével, illetve megkisérlésével.

HIREK

— **Vitacst.** A Bethlen Gábor-szövetség Budapesten, február 7-én élénk érdeklődéssel tárgyalta a a magyarországi protestánsok állásfoglalását Gömbös Gyula miniszterelnök Nemzeti Munkatervével kapcsolatban.

— **A theol. tanárok országos konferenciája,** amelyről lapunk más cikkében külön is megemlékezünk, a kitűzött programm szerint folyt le február 3-án és 4-én Sárospatakon. A debreceni Tisza István tudományegyetem theol. fakultásáról dr. Révész Imre theol. dékán, Csikesz Sándor, dr. Varga Zsigmond és dr. Kállay Kálmán ny. rendes tanárok jelentek meg, ez utóbbi úgy is, mint a debreceni lelkészképző-intézet igazgatója; *Budapestről:* Bilkey Papp István és dr. Kováts J. István; *Pápáról:* dr. Tóth Endre igazgató, dr. Pongrácz József és dr. Török István; *Kolozsvárról:* dr. Tavaszy Sándor és *Losoncról*: Sörös Béla akad. tanárok jelentek meg; Sárospatakról természetesen az összes theol. akad. tanárok. Elnökévé a konferencia dr. Mátyás Ernő sárospataki theol. akad. igazgatót, jegyzőjévé dr. Marton János th. tanárt választotta. Kitüntető figyelemmel üdvözölte a konferenciát a megjelenésben akadályozott Farkas István püspök. Üdvözölte a konferencia összes hazai és elszakított területi püspökeinket és Ágoston Sándor főesperest. A konferenciát tájékoztató előadással megnyitotta dr. Mátyás Ernő elnök. Elhangzottak a következő előadások: 1. A dialektikai theológia jelentősége a történeti theológiában. Előadó volt: dr. Varga Zsigmond; hozzászólók: dr. Révész Imre, dr. Marton János és dr. Kállay Kálmán. 2. A dia-

lektikai theológia jelentősége a vallástelektanban és vallásbölcseletben. Előadó: dr. Vasady Béla; hozzászólók: Csikesz Sándor és Szabó Zoltán. 3. A dialektikai theológia jelentősége a rendszeres theológiában. Előadó: dr. Török István; hozzászólók: dr. Tavaszy Sándor és dr. Vasady Béla. 4. A dialektikai theológia jelentősége a gyakorlati theológiában: A dr. Imre Lajos előadását, (következő számainkban közöljük), aki — sajnos — akadályozva volt a megjelenésben, felolvasta: Szabó Zoltán; hozzászólók: Bilkey Papp István, Csikesz Sándor, Szabó Zoltán, Sörös Béla. A lelkészképzés reformját előadta: Marton János, akit e tárgyban az egyetemes konventhez terjesztendő munkálat írásával is megbízott a konferencia. — Február 3-án *Vallásos estélyt* rendezett theol. akadémiánk d. u. fél 6 órakor kezdődő idővel nagyon tartalmas és felemelő műsorral. Ennek pontjai voltak: 1. Rachmaninoff: Prelude. Előadta a főisk. zenekar. 2. Az erdélyi ref. egyház problémái. Előadás: dr. Tavaszy Sándor kolozsvári professzortól. 3. Mendelssohn: Hegedűverseny I. tétel. Előadta: Szabó Ernő főisk. tanár, zongorán kísérte: Szabó Ernőné. 4. Mozart: Himnusz. Előadta a főisk. kórus. A Tavaszy Sándor előadásából — sajnos — csak egy részletet közölhettünk.

— **Missziói est.** Kiss József missziói előadó febr. 2-án vallásos est keretében hiterősítő előadásokat tartott Kádár József telkibányai lelkész közreműködésével.

— **Lelkészválasztás.** A bulcsui ref. gyülekezet (Bereg m.) a Molnár Ferenc esperes halálával megüresedett lelkészi állásra *Kájel* Mihály zápszonyi lelkészt választotta meg. Az Ur gazdag áldása kísérje pásztori munkáját.

— **Jamboree hirek.** A független amerikai magyar ref. egyház lelkészi kara Trentonban értekezletet tartott, melyen elhatározták, hogy a gödöllői cserkészvilágtáborozásra az egyházközségek által fentartott cserkészcsapatokból egy reprezentációs csapatot válogatnak, mely a Jamboreen képviselni fogja az amerikai magyar ref. egyházközségeket. A jamboreen itt időző idegen cserkészek a következő helyeket fogják nagyobb létszámmal (500—500 fő) meglátogatni: Balatonfüred, Győr, Sopron, Pécs, Debrecen, Hortobágy, Balatonkörnyék, Eger, Miskolc, Lillafüred, Esztergom, Salgótarján, Kecskemét, Szeged, Visegrád, Pannonhalma, Tatatóváros stb. A határállomások közönsége mindenütt ünnepélyes fogadtatást rendez a külföldről érkező csapatoknak.

HIVATALOS RÉSZ.

V. sz. Körlevél.

Az iskolaszéki elnök és tanitó urak figyelmébe!

A VII. Testnevelési Kerület Felügyelője azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy hivjam fel a figyelmét az illetékes elemi iskolai fenntartó hatóságoknak arra a miniszteri rendeletre amely 1928-ban 75.740. szám alatt kelt és a népiskolák testgyakorlati óráinak heti számát kettőről három órára emelte fel.

Felhivom ennek értelmében az iskolaszéki elnök és tanitó urakat, hogy a testnevelési felügyelő és a testnevelési vezetők által rendelkezésükre bocsátott testnevelési anyag figyelembe vételével tartsák testgyakorló óráikat.

A leventék istentiszteletre való járása ügyében a testnevelési Felügyelő pedig utasitotta a vezetőket, hogy lépjenek érintkezésbe az illetékes lelkészekkel, hogy a leventék templombajárását és azoknak kiképzési idejét kölcsönös egyetértéssel igyekezzenek megoldani.

Az egyház látogatások ügyében.

Esperes testvéreimet értesiteni kivánom arról, hogy a tavaszi egyházlátogatások megejtését bátran hagyhatják április havára. Ugyanis az egyházmegyei gyülések május 15-ig bármikor megtarthatók, mert az egyházkerületi közgyülés ideje: junius hó elején leend.

Miskolc, 1933 febr. 7. Atyafiságos szeretettel

Farkas István
ref. püspök.

VI. sz. püspöki körlevél.

Egyházkerületünk összes tanintézeteinek.

Apponyi Albert gróf temetésének napján, február 14-én, kedden egyházkerületünk összes tanintézeteiben *szünetet rendelek el.* Az iskolákban a temetést követő napon egyik tanitási órán a *nagy halott emlékét kell méltatni* iskoláinkba járó növendékeink előtt.

Miskolc, 1933 febr. 10. *Farkas István*
püspök.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe!

Az 1933. évre szóló egyházi és külön iskolai költségvetést még nagyon sok lelkésztársam nem küldte be. Felhivom ezeket, hogy 10 nap alatt felelősség terhe alatt — okvetlenül küldjék be az esperesi hivatalba.

II. Szeretettel felkérem lelkésztársaimat, hogy az 1932. évre esedékes theológiai internátusi járulékot haladéktalanul fizessék be az egyh. megyei pénztárba mert a főiskola sulyos anyagi helyzetben van és tőlünk a hátralékot erősen követeli. Ne várjanak több sürgetést, mert a kötelesség teljesitése az első. Atyafiui szeretettel vagyok Sajóbábonyon 1933. február hó 1. *Elek József* felsőborsodi esperes.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

J-a K-ly. Megérkezett. — **I-s J-s.** Sorra kerül. — **P-y I-n.** Elküldtem.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**
Lelkészek, tanitók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

VI - 2512.

XXVIII. évfolyam. 8. szám. Sárospatak, 1933 február 19.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM. *Benke József*: Az egyháztagság elértéktelenedése. — *Imre Lajos*: A dialektikai theológia jelentősége a gyakorlati theológiában. — Pulzus. — Határokon túlról. — Gyülekezeti élet. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Az egyháztagság elértéktelenedése.

Hogy elértéktelenedett, — úgyhiszem, — vitán felül áll. Sokféle jelből nyilvánvaló ez, de leginkább megállapítható az egyházi adófizetésből, vagy inkább nemfizetésből. Igaz ugyan, hogyha az arányt nézzük, megállapítható az is, hogy az egyházi adó nagyobb %-ban folyt be, mint más állami és közadók, de annak magyarázata az, hogy népünk köztudatában még mindig a „párbér." „papbér" fogalma él, annak ellenére, hogy mindent megteszünk és meg kell tennünk, hogy a lelkész, tanító ne párbért kapjon közvetlenül a hívektől, hanem az egyház minden tisztviselője és alkalmazottja magától az egyháztól kapja fizetését, akár mint pénzt, akár mint terményt. Sok helyen, — legtöbb helyen így is van, — mégis megmaradt az a köztudatban „párbér"-nek, „papbér"-nek. És csodálatosképen ennek köszönhető most, hogy a lelkészek, tanítók valamennyire is megkapták fizetésüket. Még ahol a multban egységes kezelésbe adták azt, ott is visszatértek a „párbér-szedésre." Merthát a papnak, tanítónak élni kell s ha panasszal is, ha keserű arccal is, ha magtárja fenekéről is, vitte a véka gabonácskát, buzácskát a nép s lehetőség szerint fizette pásztorait.

Nem így azonban az egyház közszükségleteire kivetett, ú. n. egyházi adót. Itt már az arány alig jobb, mint az állami adóknál. Ezt már nem tartotta olyan erkölcsi kötelességnek, mint a „párbérnek" nevezett termény fizetést, dacára annak, hogy egyházi adó terhének kisebb részét képezi. Igaz, — nagy a szegénység, — de sokszor alig több az egész évi egyházi adó néhány tyúk áránál, vagy egy-egy bál, vagy lakodalom költségeinél, de mert felesleg nincs s mert valamelyes áldozattal járna, nem fizet. Behajtásról nem lehet szó, — sőt ahogy az idők jelei mutatják, nem is lesz többé szó. *Ha elvben nem is, de gyakorlatban benne vagyunk az önkéntes adózásban.* És benne is maradunk. És a jövő egyház nem is képzelhető el másképen. De ehez feltétlen szükség van, az egyháztagság ujjáértékelésére, — az egyháztagsági öntudat felébresztésére, — ami jelenleg nincs meg. Devalválódott! Össze ne tévesszük, nem a felekezeti öntudat (!) — de az egyháztagsági öntudat fogyatkozott meg és pedig sokkal nagyobb mértékben, mint a hit és ú. n. vallásosság.

Mi ennek az oka? Elsősorban az, hogy mi magunk, az egyház vezetői nem értékeltük azt s híveinkre nézve nem jelentett semmiféle előnyt, sem anyagilag, sem erkölcsileg. Talán éveken át nem fizette az adót, egy-egy nemleges zálogolási jegyzőkönyvvel el volt az intézve, vagy mert az egyház vezetősége nem akart foglalással, árveréssel erőszakoskodni, inkább elnézett felette, — de ha az egyház földjeinek bérbeadásáról volt szó, ha a pap, tanító árendást, vagy felest keresett, ha az egyház kölcsön-magtárából terményt mértek, vagy tandíj kedvezményért kellett folyamodni az egyház testébe beleépített közép és főiskolákban, ő is éppen úgy ott volt zsákjával, kérvényével, keresztlevelére hivatkozva, — mert hát ő is református. És mi nem kérdeztük meg: vajjon hozzájárulsz-e te is annak az egyháznak a fentartásához, amelynek ajtaján most kopogtatsz? — amelytől kapni akarsz, mikor te semmit sem adsz neki?

Nincs az egyháztagságnak értéke, mert nincs annak semmi ára, nincsen semmiféle feltételhez kötve. Igaz, hogy a választók névjegyzékéből évről évre kimarad, nincs választójoga, amit ugyan nem sokra értékel, aminek hiányáról nem is igen van tudomása, — hacsak egy-egy lelkészválasztás közbe nem jön, — bár amint a debreceni s miskolci eset mutatja, már még a papválasztás sem igen izgatja, főleg ha nincs abból valami anyagi előnye. Hogy pedig a presbiteri, kúrátori tisztség betöltésébe nem szólhat bele, azt épen nem tartja veszteségnek, — sorba megy az úgyis, mint a falusi kisbíróság. Legfeljebb őt nem választják meg.

Nincs ára, feltétele az egyháztagságnak, — még az adófizetés sem, tehát nem lehet elveszíteni, hogyan lenne akkor értéke?! Klubok, egyesületek, társaskörök, szakszervezetek egyszerűen kizárják azt a tagot, aki vét, vagy nem felel meg az alapszabályaiknak, — az egyházunk pedig nem értékeli magát annyira, hogy erről szó lehetne!?

Gyakori dolog, hogy megharagszik valaki a papra, tanítóra, vagy sérelmet lát az adókivetésben, templomi szék juttatásában, — jön a terrorisztikus bejelentésével: kitérek katholikusnak! Pedig dehogy tér, — kötéllel sem lehetne odavinni, csakhát ijesztgetni akar, — de próbáljuk csak azt mondani, hogy kitesszük az egyházból, vagy akár csak egy templomi székből, — amibe ugyan sohasem jár, — kész egy vagyont rákölteni a pereskedésre, kész volna még adóját is megfizetni. Nem merjük feltenni a vagy vagy kérdést, — jámbor szemforgatással az „Isten hosszútűrésére" hivatkozva, pedig szívünkben csak az adóalanyt féltjük, meg a statisztikát, pedig amely fa gyümölcsöt nem terem, éppen a gyümölcstermők érdekében, kivágja az okos gazda. Próbálnánk csak, mernénk csak valamelyes feltételhez is kötni az egyháztagságot, feltétlen nyernénk vele, anyagilag is, erkölcsileg meg mérhetetlenül.

Jól tudom, hogy csupán az adófizetést tenni az egyháztagság feltételének, — aminek csak a keresztség lehet igazi feltétele, — nem megoldás — de legalább egy lépés a megoldás felé. — ha nem is lelkek üdvössége, de legalább egyházunk külső léte szempontjából.

Értsük meg, lássuk meg, hogy az egyháztagság feltétlen rendezésre szorul. Sürgősen, mert az idő halad s minden késlekedés csatavesztés. Egyházunk megújulásának fontos feltétele ez. Tudom, hogy törvényhozásilag lehet ezt a kérdést dűlőre vinni, de addig is sokat tehetünk és tennünk is kell az egyháztagság újraértékelésére.

Számtalan mód van rá. Csak a legkézenfekvőbbekre gondoljunk. Földek bérbeadásánál, tápintézeti jótéteményeknél, iskolai- s tandíjkedvezmények odaítélésénél, munkaalkalmak juttatásánál, mendikánsnak való kibocsátásnál, theológiára való felvételnél stb., vessük fel az egyháztagság kérdését, — legalább az egyházi adófőkönyv alapján.

Benke József.

TUDOMÁNYOS PROBLÉMÁINK ÁTTEKINTÉSE.

A dialektikai theológia jelentősége a gyakorlati theológiában.

I.

1. Évtizedekkel ezelőtt, mikor az Achelis nagy gyakorlati theológia kézikönyve újabb, bővített kiadásban jelent meg, Niebergall egy beszélgetésben ezt a munkát olyan épülethez hasonlította, melynek csak gyönyörűen kidolgozott homlokzata van meg, de az épület alapja és részletei hiányzanak. Ebben a megjegyzésben van egy szellemes túlzás, de mégis világosan jellemzi azt a tényt, hogyan fordult el a modern theológia a historizmustól és mennyire egészen új alapokat és berendezést akart készíteni a gyakorlati theológia számára. Az az impozáns munka, melyet ez a theológiai irány a gyakorlati theológia terén művelt, mindig nevezetes és sok tekintetben értékes hozzájárulás marad ahoz a törekvéshez, mely a gyakorlati theológia feladatait, módszerét és eszközeit keresi. E disciplinának a szó általános értelemben vett tudományos megalapozására és kifejtésére ez a theológiai irány tett legtöbbet s ez termelt ki egy olyan irodalmat, mely a gyakorlati theológia minden ágában jelentős eredményekkel gazdagította a munkát. Az igehirdetés, a kultusz, vallástanítás, lelkigondozás jelentős művekkel gazdagodott és ha csak a nevekre nézünk: Sachse, Niebergall, Baumgarten, Smend, Steinbeck, olyan nevekkel találkozunk, akik e disciplinákat nemcsak zárt körben művelték, hanem azoknak más irányú alapozást adva, a gyakorlati theológiának a tudományok körében biztos helyet vívtak ki. Ennek az iránynak a gyakorlati theológia terén két főkérdése volt: mi a vallásos élmény, hogyan jelentkezik az egyéni és gyülekezeti formáiban és hogyan lehet ezt felébreszteni, megtartani, tovább fejleszteni? Ennek a kérdésnek vizsgálatánál és megoldásánál igénybe vették a vallásfilozófia, valláslélektan, vallástörténet, sociológia, pedagógia eredményeit és módszereit és kidolgoztak ezek segítségével egy olyan tudományosan megalapozott módszertant, amely szinte minden esetre és lehetőségre megadta az utasításokat és azt a munkát, melyet a gyakorlati theológia van hivatva irányítani, egységessé, módszeressé és tudományossá tette.

2. Ezzel a magát biztonságban érző, tudományos alapjaiban szilárd, az emberrel tisztában levő disciplinára, illetőleg irányra megdöbbentő módon hatott a dialektika theológia fellépése, mert mindháromból kiábrándította. Az önálló theológiai módszer hangsúlyozásával megrendítette tudományos alapjai szilárdságát azzal, hogy az ember munkájával szemben a Szentlélek munkáját hangsúlyozta, megrendítette a biztonságában és mikor arra figyelmeztetett, hogy az ember igazi megismerése csak Isten Igéje alapján lehetséges, elvette azt a hitét, hogy az emberrel tisztában van. Bizonytalanság, tehetetlenség, erőtlenség helyzetébe sodorta az az izenet, melyet a dialektikai theológia hozott. A dialektikai theológia nyomán kezdett kiemelkedni az exegézis és a dogmatika, mint egyetlen theológiai disciplina, a gyakorlati theológiára nézve, némelyek attól féltek, hogy elveszti tudományos karakterét, mások úgy látták, hogy eszerint az egész theológiai tudomány feloldódik a systematikai theológiában, vagyis a dogmatikában és a gyakorlati theológia nem lesz más, mint a legjobb esetben ennek egy alkalmazása s ma lázasan keresik, mi a helye a gyakorlati theológiának a theológiai tudományok között (Allwohn, Fendt, Goltz). A dialektikai theológia fellépése következtében a gyakorlati theológia nem is részleges, hanem teljes irányváltozást mutat. Általánosságban véve három ponton mutatkozik ez a fordulat, mely pontokon a dialektikai theológia hatása döntő a gyakorlati theológiára nézve.

3. Az első a gyakorlati theológia tárgyára nézve az, hogy a munka tárgya, amire a kutatás irányul, nem a vallásos ember, hanem a kijelentés. Nem az a kérdés, hogyan lehet bizonyos vallásos élményeket létrehozni, cselekményeket kiváltani a lélekből, hanem hogyan hirdethetem az Igét, mely nem emberileg megállapított értékrendszer, nem kegyes érzelmek, nem vallásos cselekmények, hanem Istennek örökkévaló, minden emberi gondolattal ellenkező, az emberhez parancsként hangzó tette, melyet Isten maga ad tudtul az Ige hirdetésén keresztül. Itt két gondolat látszik első pillanatra: az egyik, az igehirdetés mindenoldalú munkájában ellentét az Ige hirdetése és az élményprédikáció, valamint a moralizálás között, az Ige nem relativizálható, abszolut nagysága minden emberi gondolattal szemben; a másik gondolat az, hogy az Ige hirdetésében maga Isten munkálkodik Szentlelke által, tehát a munka nem az ember munkája, hanem a Szentlélek Istené, aki azt az emberi szó által végzi. Az ember nem alkotó, teremtő személyiség, hanem alázatos eszköze Istennek. Mindkét gondolat előfordul már előbb is, vallották ezt előbb is, de nem vitték keresztül és nem érvényesítették határozottan (Niebergall: Neue Wege). Igy a dialektikai theológia ezen a ponton a gyakorlati theológia által szabályozott munkában az emberi kezdeményezés és emberi alapvetés tagadásával Isten munkáját és Isten alapvetését hangsúlyozza. Ez a hangsúlyozás mindig szükséges, mert még a vele rokonszenvezőknél is folytonosan kisért az emberi oldal előtérbe nyomása (Bohne, H. Schreiner). Igy ezen a ponton a dialektikai theológia jelentős szolgálata az, hogy a munkát igeszerűvé akarja tenni.

4 A másik jelentős gondolat a gyakorlati theológiának az egyházzal való kapcsolata. Már a modern theológiában előtérbe lépett az a gondolat, hogy a munka, az igehirdetés, nevelés, gyülekezeti munka nem egyéni, hanem gyülekezeti karakterű. Rávezetett erre a psychologiai kutatások mellett fellépő sociológiai kutatások gondolata (Kirchenkunde). Viszont azonban ez az egyház és ez a gyülekezet csak egy társadalmi közösség, nem Isten Anyaszentegyháza, a vele való viszonya az egyesnek sociológiai s nem lelki kapcsolat. A gyakorlati theológia, mint tudomány az egyházzal csak nagyon hiányos kapcsolatban van. Egyház alatt a látható egyháznak emberileg megrajzolt ideális képét érti. A dialektikai theol. jelentősége itt az, hogy az egész munkát az egyházból származtatja és az egyházba állítja. Tisztázza az egyház reformátori fogalmát, a látható és a láthatatlan egyház viszonyát, a helyi gyülekezetet a lelkipásztori munka tekintetében is beállitja a láthatatlan egyházzal való viszonyában, kiemeli az egyház hitének, hitvallásának jelentőségét, mely előbb is felmerült ugyan, de a kátéban csak egy történeti nagyságot vagy a személyes hit rendszerét nézték; nem volt világosan érvényesítve annak az egyházzal s az Igével való kapcsolata (Eberhard). A dialektikai theológiának tehát a gyakorlati theológia köszönheti az egyházzal való mélyebb kapcsolatát.

5. A gyakorlati theológia egyik legfontosabb kérdése a módszer problémája. Hogyan kell hirdetnem az Igét? Hogyan lesz az Ige a lelkekben hatóerővé? mit lehet tenni ezért? mennyire szükséges és döntő ismerni azokat, akik között dolgozom és hogyan lehet őket megismerni? Milyen eszközök állanak rendelkezésre, melyek az Ige hirdetésének sikerét biztosítják? Ebben a kérdésben döntő volt az az állásfoglalás, mely azt hangsúlyozta, hogy a gyakorlati theológia, ha igazán komoly tudományszámba akar menni, át kell, hogy vegye a pedagógia módszerét, mely lélektani módszer (Niebergall). A dialektikai theológia pedig a gyakorlati theológia tárgyát az Ige hirdetésében állapította meg, kétségbevonta azt, hogy ezek a módszerek emberileg biztossá tehetnék a munkát, hogy az embert meg lehetne ismerni lélektani és sociológiai kutatásokkal épen azon a téren, ahová a gyakorlati theológia munkája esik: Istennel való viszonyában, sőt azt hangoztatta, hogy az orthodoxia módszere ebben a tekintetben kedvezőbb, mert az Ige abszolutságát az Isten munkájának föltétlenségét jobban érvényesiti (Thurneysen, Bohne, Wienhold). Igy azoknak a kapcsolópontoknak a kérdésében, melyek az Ige és a lélek között vannak, psychológiai álláspont helyett theológiai felfogást képvisel (Brunner) és ezzel a gyakorlati theológia theológiai karakterét emelte ki.

Ezek a pontok azok, melyekben általában, a gyakorlati theológia minden munkaterületén érvényesül a dialektikai theológia izenete s melyekben a dialektikai theológia jelentőségét lehet látni a gyakorlati theológiára nézve. *Imre Lajos*

PULZUS.

Elszegényedett földbirtokos szülő, — miután gyermeke a presbitérium jóakarata folytán kétszer jutott mendikáció utján számottevő összeghez, s midőn harmadszor kérte azt, lelkész felvetette, hogy fizetné be néhány pengőt kitevő egyházi adóját, azt a választ adta: mi közöm nekem az egyházhoz, eddig is megéltem nélküle, ezután sem szorulok rá!

Adósérelem miatt tett panaszt egyik egyháztag, mivel felfogása szerint 1 pengővel több van rá vetve, mint amit igazságosnak tart, az egyháztanács viszont helyesnek látta a kivetést. Hosszasabb huza-vona után végül is a presbitérium törölte az 1 pengőt, erre az illető 10 pengőt hozott be: „ezt pedig az egyház közszükségleteire adom!"

Földbirtokos egyháztag adójával évek óta hátrálékban maradt, gazdasági nehézségekre hivatkozva, s mikor megtudta, hogy megindult a gyermekétkeztetési akció, 250 kgr. terményt küldött a lelkészi hivatalhoz, tetszés szerinti felhasználásra.

Azért nem fizetem a párbért, mert a tisztelet es úr úgyis a szegényeknek ossza ki, azt meg én is megtehetném, ha akarnám: — mondotta egy atyánkfia.

Nagyon szeretnénk mi a tiszteletes urat, — mondotta egyik egyháztag, — csak ne volna olyan vallásos!

Háromszor mentem el a templomba 8 év alatt, s mind a háromszor rólam szólt a prédikáció, — azért nem járok templomba.

Petróleumlámpával gyéren világított iskola terembe imaórára gyült hívek közé kíváncsiságból eljött egy uriasszony. „Mikor beléptem — mondotta —, úgy éreztem, mintha valami összeesküvők bűnbarlangjába mennék, később a felhangzó imádságok szavait hallva, a római katakombákban imádkozó ős-keresztyének között éreztem magam."

Az bizonyos, hogy sokkal hívőbb, templomosabb, adakozóbb a nép, mióta ifjúsági munkák, bibliakörök, házi istentiszteletek vannak, még sem kellett volna ezt megkezdeni, mert ha más lelkületű pap jön ide, mind baptisták lesznek, — mondotta egyik presbiter.

Borzasztó ez a belmisszió, — vénségére kell az embernek bálokat, szindarabokat rendezni, — mondotta egy hivatalos egyházi munkás.

HATÁROKON TÚLRÓL

A szlovák kálvinisták követelései[1] felettes magyar egyházi hatóságuktól.

1. Kívánjuk a képviseletet az összes fórumokon, hogy nélkülünk a mi ügyeinkről ne lehessen tárgyalni.

2. Kívánjuk a körül nem határolt szlovák esperességet.

3. Kívánjuk a középiskolák részére Kassán és Nagymihályban a katekhetát, aki tökéletesen bírja a csehszlovák nyelvet.

4. Kívánjuk, hogy a losonci theológián, ha azt az állam elismeri, rendszeresíttessék szlovák katedra szlovák professzorral.

5. Ha a losonci theológiát az állam nem ismeri el, kívánjuk, hogy a mi szlovák theológusainknak engedtessék meg a tanulás más belföldi theológiai intézetben.

6. Kívánjuk, hogy a mi theológusainknak legyen szabad a kápláni és a papi vizsgát anyanyelvükön letenni.

7. Kívánjuk, hogy a jövőben a szlovák kálvinista papi állomások szlovák papokkal töltessenek be.

8. Kívánjuk, hogy a magyarosítás céljára rendelt alapítványok a szlovák egyházaknál meghagyassanak a szlovák egyházak lelki művelésére, tisztán vallási és nem nemzeti célból.

9. Kívánjuk, hogy azok az egyházak, amelyekben ma az Igét magyarul hirdetik a szlovákoknak, népszavazás nélkül csatoltassanak a szlovák esperességhez, szintúgy azok az egyházak is, amelyekben szlovák iskolák vannak.

10. Kívánjuk, hogy a jövőben az egyházlátogatási jegyzőkönyvek a szlovák egyházakban két nyelven vezettessenek, azaz szlovákul és magyarul.

11. Kívánunk több vallási tankönyvet a tanuló ifjúságnak. (Eddig nem volt egy sem,[2] most kell megjelenni a népiskola első 3 évfolyama részére.)

12. Kívánjuk a szlovenszkói „Szlovák kálvinisták Szövetségének" elismerését, amely eddig minden lehető módon üldözve volt.

13. Kívánjuk, hogy egyszersmindenkorra hagyjanak fel a szlovák kálvinisták magyarosításával Abaújban és a terebesi járásban, ahol még ma is magyarul hirdetik az Igét és a gyermekeket magyarul tanítják a vallásra.

14. Kívánjuk a szabadságot a barátság fentartására az itteni és a külföldi egyházakkal és szervekkel. (Az új szabályzat szerint ezt nem tehetjük az egyházi felsőbb hatóság engedélye nélkül.)

15. Kívánjuk, hogy ahol szlovák kisebbség van, legyen szlovák istentisztelet is.

16. Kívánjuk a missziói lelkészt vagy diakonust.

[1] L. mult számunkban az *Idrányi Barna* esperes tökéletesen korrekt és bölcs nyilatkozatát. *Szerk.*

[2] Ez állítás valótlanságára l. *Péter Mihály*: A hazai tót ref. énekeskönyv története. és A hazai ref. tótok vallásos könyvei. c. közleményeit Prot. Szemle 1913. *Szerk.*

GYÜLEKEZETI ÉLET.

— **Tiszakarádon,** a Bodrogköznek eme nagy és lelkes gyülekezetében, az elmult esztendőben született 107 gyermek; 46 fiú és 61 leány. (Jellemző, hogy a keresztelési stóla elengedéséről tudomást szerezve, a cigányok is mind megkeresztelteték gyermekeiket). Elhúnyt 17 fi, 24 nő, összesen 41. Házasságot kötött 29 pár. Az utolsó 10 évben a vegyes házasok száma 22 tesz ki. Reverzális köttetett javunkra 11 esetben, kárunkra egyszer sem. Urvacsorával éltek Karácsonykor 410-en, Husvétkor 600-an, Pünkösdkor 500-an. A felekezetenkívüliek, amióta az egyházban a belmissziói munkák megindultak, nagyon elcsendesedtek. A tisztességtudó, kegyes népet, mely vallásához mindig hű maradt, a nyomorúságban politikai jelszavak és agitációk tévesztették meg. Az egyházi adóból, mely az állami egyenes adónak 100 százaléka, így is 40 százalék gyült be. Az egyházfenntartás inkább a tehetősebb adófizetők vállain nyugszik. De szívesen fogja teljesíteni kötelességét a szegény nép is, ha Isten megáldja munkáját áldással. A belmissziói munkában az ifjúsági egyletek és az énekkar tagjai buzgólkodnak.

A cigándi egyházban a lelkigondozói munka súlypontja január hónapban a bibliakörök tartására esett, 27 családnál volt ez alatt az idő alatt bibliaköri összejövetel, mely a rendszerinti ének, ima, bibliaolvasás (ezt mindig a jelenlevők végzik), annak tartalmi értelmezése és megbeszélése mellett építő tartalmú iratok felolvasásából alakult ki. A felolvasást ezekre nézve is a jelenlevők közül az ifjabbak teljesítik, a vezetők inkább a költemények felolvasására szorítkoznak, hogy a hangsúlyos olvasással jobban kivonják belőle a belső és külső

szépségeket. A január havi bibliaolvasás, magyarázat és megbeszélés anyagát Jób könyve képezte, mint amelyből kiváltképen gazdag táplálékot talál a megnyomorított mai embernek megsokasodott lelki szüksége, aztán sok erőteljes és döntő felelet is kicsendül a tévelygők konkolyhintésére, amikor feltárul belőle az Isten által megalkotott világ örök rendje, abban mindennek a tökéletes bölcsesség által megszilárdított cél és okszerűsége. A januári résztvevők száma 1323 volt, egy-egy összejövetelre tehát kerekszámban 49 jelenlevő esett. Bizony az ajtókat gyakran kell a két órára nyuló együttlét alatt megnyitni, mert különben a lámpák elalszanak. Ugyancsak ez alatt az idő alatt az egyik tanteremben kedden estéken a szokásos vallásos estélyek tartattak; elaggott, vagy beteg gyülekezeti tagok részére pedig házi istentiszteletek, kültelki, kisebb tanyai hívek számára pedig egy alkalommal szintén házi istentisztelet. Nagyobb tanyákon az istenitisztelettartás rendszeres, így az Erzsébettanyán minden hó első vasárnapján 1916. év óta és a Bélatanyán, mióta református vallású annak birtokosa, évnegyedenként. Az Erzsébettanyán 37—65, a Bélatanyán 14—23 szokott lenni az úrvacsorával élők száma. A mult éven kitérésre jelentkezett, a tévelygők által elámított egyik ifjúnak, a visszatérése folyamatban van, de a lelkész komoly magábaszállást, őszinte megbánást és bizonyságtételt kiván tőle a visszavétel előtt. A gyülekezeti belterjes munka vitelében január hónapban Nagy Dezső, Tömösváry Ferenc rendes és Sárkány József Gábor beosztott tanítók és Kohlbenheyerné Tóth Jolán állami beosztott tanítónő voltak a lelkésznek és segédlelkésznek hathatós segítségére. Különösen is kiemelendő Kohlbenheyerné Tóth Jolán tanítónőnek az e téren kifejtett lelkes munkája és érdeme, ki hugaival Tóth Margit és Tóth Erzsébet szintén okleveles tanítónővel, egész hónapon át hetenként két estén önállóan bibliaköröket vezettek és különben is buzgó templomgyakorlásukkal példaképei és tükörei a gyülekezet előtt a mély vallásosságból táplálkozó hitéletnek. Az egyesületek közül ezúttal a leányegyesület adott szavalókat a vallásos estélyekre, rajtuk kivül szavalatokkal tanulók vettek részt azokon. Tóth Erzsébet okleveles tanítónő egyik alkalommal magánénekszámával szerzett a hallgatóknak nagy gyönyörűséget és ringatta áhítatra a lelkeket.

A gyülekezet felelősségteljes döntés előtt áll. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ugyanis folyó évi április hó 1-től számítottan szolgálatképtelenséget okozó betegség miatt Nagyné Kántor Ilona tanítónőt 23 évi, eredményekben gazdag, mindig lelkiismeretesen végzett, egész a hősies önfeláldozásig hűséges szolgálata után nyugdíjazta. A presbitérium a nyugalmazott tanítónő kiváló érdemeit jegyzőkönyvében méltányolta, de ugyanakkor az állás betöltését illetőleg elhatározását függőben tartotta addig, míg az ehez fűződő nagy elvi kérdést az iskolaszék a polgári községgel nem tisztázta. A polgári község az 1932. évre 4509 P iskolafenntartási segélyt szavazott meg az iskolafenntartó egyházközségnek. Ezt a határozatot végső fokon a m. kir. belügyminiszter azzal erősítette meg, hogy a polgári község iskolafenntartási évi segélye az iskolai terhek 80 százalékát nem haladhatja meg s ez okból a segély évről évre szavaztatik és állapíttatik meg. Ez az egyházközségre nézve bizonytalan helyzetet teremt, amellyel szemben kivánatos és szükséges, hogy a polgári községgel szerződéses viszony létesíttessék az iskolák fenntartását illetőleg, amelynek létrejötte és jogerőssé emelkedése előtt az egyházközség a maga további romlása nélkül nem vállalhat magára elbírhatatlan terhet s ezért nem is állíthat ki a megürült tanítói állásra díjlevelet, mert ha a polgári község nem méltányolja, vagy nem méltányolhatja az egyházat eddig is erőt meghaladó feladatok elé állított, súlyos helyzetet, úgy kénytelen lesz az eddigi tanítói állásoknak fokozatos, egy bizonyos létszámig terjedő megszüntetésével segíteni magán. Bonyolítja a helyzetet, hogy az iskola fenntartásával járó terhet a polgári község sem bírja meg. Tíz év alatt az itteni közép- és nagybirtokok jóformán megszüntek. E birtokokon alkalmazott cselédek a községbe beözönlöttek, aminek következtében olyanokkal szaporodtak az eddigi létszám kétszeresére az iskolakötelesek, akiknek szülei sem községi, sem egyházi terhet nem viselnek. Az egyház Krisztus missziói parancsa értelmében megtette értük a hihetetlen erőfeszítéseket, de be kellett látni, hogy a régi törzsgyülekezetnek kell ezek helyett is viselni a terhet, már pedig a gazdasági válság idején, amit az annak küszöbén végzett drága földvásárlás is tetézett, azok, t. i. a törzsgyülekezeti tagok is tönkrementek. Öt év elemi csapását is megélték, de már végkép betelt a mérték. Az iskolakérdés rendezésére a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak egy gyökeres törvényjavaslattal nem holnap, de már ma kellene jönnie, a törvényhozás ajtaján már nem halkan kopogtat, de türelmetlen várakozással zörget az iskolai terhek viselésében a teherhordozás aránytalansága és a legsürgősebb orvoslást kívánó egyenlőtlensége. A késedelemnek nem eshetik áldozatául sem a népoktatás mindennél szentebb ügye, sem egy-egy gyülekezetnek a kétségbeesés örvényébe űzött hitélete.

HIREK

— **Apponyi Albert gróf temetése napján,** febr. hó 14-én szünetelt a tanítás sárospataki főiskolánkban. Február 15-én, az első tanítási órán a nagy államférfi alakját rajzolták meg a tanárok a tanuló ifjúság előtt.

— **Farkas István,** egyházkerületünk püspöke február hó 18-án nagyhatású előadást tartott a Szeretetszövetség által Nyiregyházán, a vármegyeház nagytermében rendezett ünnepélyen.

— **A teológiánkon** már hagyományossá vált félévi csendes napot, ezúttal nem a félév kezdetén, hanem az azt követő csütörtökön, azaz 16-án rendezte a teológia tanári kara, tekintettel arra is, hogy egyébként is ez a hétnek az a napja,

amikor a napi áhítatokat a tanári kar tagjai végzik. A csendes napot Szabó Zoltán professzor írásmagyarázata nyitotta meg, az előadások közös problémáját pedig a pataki diáklélek különböző szempontokszerinti vizsgálata alkotta. Ebben a témakörben mozogva, Marton János dr. „A diákélet és a theológus diákélet", Vasady Béla dr. „A pataki diák életstilusa", Újszászy Kálmán dr. pedig „A pataki diák lelki arca" címen tartottak előadásokat. A két utóbbi előadást hozzászólások követték.

— **Téli tábor.** Egészséges lélek- és testedzés volt a theol. akadémiának egy hetes füzéri téli cserkésztábora. Si- és gyalogturák vittek közelébb Csonkaországunk e csodálatos darabjának, a Hegyköznek földjéhez és népéhez. A füzéri kis ref. filiával bensőséges vallásos esték és istentiszteletek kapcsoltak egybe, s a maroknyi eklézsia egy ujszülöttjét is cserkészpap keresztelte. A pusztafalusi parókián a gyülekezet páratlan specialitása, egy uniszónó férfikar szerzett felejthetetlen órákat. Ismeretlen szövegű és dallamú énekeikből 27-et hozott haza a „Tábori Si-rám", a tábor irógépelt napilapja. E helyről is illesse köszönet a gróf Károlyi uradalom erdőtanácsosát, Onczay Lászlót a szállásért és ingyen tüzelőért. — A gimnáziumi cserkészcsapatnak Szabó Károly parancsnoksága alatt Erdőhorvátiban volt három napos, jól sikerült téli tábora.

— **A bodrogkeresztúri ref. egyházban** f. hó 12-én volt a lelkészválasztás. Tizenhárom pályázó közül 28 szavazattal Nagy Sándor Béla vámosujfalui lelkész választatott meg. Isten áldása legyen az új lelkipásztoron és gyülekezetén.

— **A theol. akadémiáról** a félévi rosta során egy hittanhallgató eltávolíttatott, három hittanhallgatónak kilátásba helyezte a theol. kar, hogy a jövő félévre nem veszi fel, ha tanulmányi tekintetben lényegesen jobb eredményt nem mutatnak fel.

— **A sátoraljaujhelyi Ref. Leányegyesület** február 5-én az egyház tanácstermében jól sikerült reviziós estet rendezett. Előadásaikkal és szavalataikkal különösen kitüntek: Szeszlér Ödönné, Pálcs Jolán, Horváth Melinda, Mocznik Sára, Karakó Ilona, Báthy Zsófia, Józsa Imre keresk. isk. tanár, Sipos József tan. Radványi Zoltán, Bátkay László és Szilvásy Sándor. Az Ifjúsági egyletek vezetése Halász Károly és Nagy Barna segédlelkészek kezében van.

— **A ricsei egyházat** febr. hó 9-én látogatta meg Batta János megválasztott ricsei lelkész. Délután presbiteri gyűlést tartott, felolvasta azokat a szomorú híreket, amelyek különféle egyházi lapokban jelentek meg a ricsei egyházról. Kiosztott a a presbiterek között különféle egyházi lapokat, ú. m. a Kálvinista Szemlét. Református Figyelőt, stb. Este vallásos estét tartott, amikor is Ignácz István ricsei s.-lelkész imádkozott és bibliát olvasott. majd a gyermekek szavalata után Batta János lelkész tartott előadást „A beteg Anyaszentegyház mellett" cimmel. Ugyancsak Batta János tartott bibliamagyarázatot I. Móz. 26. rész 17 és 18-ik verse alapján. A vallásos este végén a hívekkel közvetlenül elbeszélgetett az állását még el nem foglalt lelkész. Sajnos ezek a beszélgetések is arra engedtek következtetni, hogy itt a lelkészre nehéz munka várakozik, de az Ur azt mondja, hogy „ne félj, mert én veled vagyok". A 2000 lelkes gyülekezetben egyházi lapokat talán senki sem járat, a millenisták pedig ingyen ugyanám szórják lapjaikat, sőt névtelenül még a leendő lelkésznek is küldöttek.

— **Rövid hirek.** *Pácin* állandó káplántartási jogot nyert. — Az *Országos Szeretet Szövetség* diakónusa Vajda Benő, sikeres tag és adománygyüjtést végez az alsózempléni egyházmegye területén. — *Papp József,* a szlovenszkoi tiszáninneni egyházkerület püspöki titkára és felesége Péter Mihály püspök elhunyta alkalmából koszorúmegváltás címen 200 koronát küldött a beretkai árvaháznak. A Református Egyház és Iskola felveti azt a gondolatot, hogy lehetne-e megteremteni egy Péter Mihály-alapot az árvaházban. — *Ezrével* csempészik a Bibliát Szovjetoroszország területére, miután a hivatalos propaganda ellenére is a lakosság körében rendkivüli erővel ébred a vallásos érzés.

— **Dr. Ferenczy Károly Sárospatakon,** febr. 5-én az Országos Szeretetszövetség ügyét a nagytemplomban megragadó predikációban tárta a gyülekezet elé. Gyüjtés is volt a Szeretetszövetség javára elég szép eredménnyel.

— **Teleki László emléke.** A Ref. Figyelő f. évi 6. számában Incze Gábor feleleveniti Nagy Péter azon beszédjét, amelyet az öngyilkos Teleki László temetésén mondott. Teszi pedig ezt abból az alkalomból, hogy Teleki László iratai előkerültek s felbontásra várnak. A pataki főiskola egykori jogtanulójának döbbenetes halála akkor országos részvétet keltett. Temetése alkalmával sok helyen tartottak gyászistentiszteletet, s az ezeken elmondott beszédek és imák nyomtatásban is megjelentek. (Makay Dániel Ungvár, Szabó János Gyöma, Heiszler József Sárospatak) A maga nemében szép beszéd a Heiszleré is, mely a Sp. Füzetekben jelent meg s mely a hazafiui vonatkozásokon kivül a család pataki kapcsolataira is utal.

HIVATALOS RÉSZ.

VII. sz. Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes és Ehm. Dékán urakhoz.

Felhivom a Nagytiszteletü urak figyelmét, hogy a Magyar Országos Egyházi Közalapi Járulékkimutatást az 1933. évre a hó végéig hozzám terjeszteni sziveskedjenek.

A Nagytiszteletű Esperes urakat ezuton is kérem, hogy a konventi ülésre esetleg náluk fekvő ügydarabokat küldjék be hozzám, hogy azt a Konvent május 3-án kezdődő ülése letárgyalhassa.

Miskolc, 1933 febr. 15. Atyafiságos szeretettel

Farkas István püspök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

I. J. 5 kilométer. Ki van szedve. — B. J. Jön. — H. K. G. Legközelebb levél. — I. B. Csak egy számot küldhetünk.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 9. szám. Sárospatak, 1933 február 26.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Sz. L.:* Isten a mi igaz bíránk. — *S. Nagy Lajos:* Igehirdetés. — *Imre Lajos:* A dialektikai theológia jelentősége a gyakorlati theológiában. — *Forgács Gyula:* Stólaváltság. — *S. Sz. J.* Egy nagy halál nagy intelme. – Irodalom *(Sz. Z.)* — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Isten a mi igaz bíránk.

A napi lapokból értesültünk, hogy a Töreky tanács 8 napi elzárásra és 300 P. pénzbüntetésre ítélte Nagy Lajos református lelkészt „Nemzeti Fétis“ című cikkéért. A tárgyaláson nevezett bíró a következő kijelentést tette a vádlott lelkészhez: „Ön nagyon jól tudja, hogy Szent István jobbjához valláskülönbség nélkül minden magyar ember fohászkodik.“

Az ítélettel és a jelzett nyilatkozattal kapcsolatban a ker. vallás *védelmében* s annak *igazságáért* fel kell emelnünk szavunkat. Tesszük ezt annál is inkább, mert ez a jelentéktelennek látszó ítélet nemcsak a Nagy Lajos, nem is a ref. keresztyénség, hanem mindazoknak lelki ügye, akik a Szentháromság egy igaz Istenbe vetett hitükről vallást tesznek és vallást fognak tenni; akik Krisztus után keresztyéneknek vallják magukat.

Nem szorul magyarázatra, hogy a keresztyén vallás alapja Isten, aki Igéjében és Szent Fiában kijelentette magát s aki Szent Lelkével megszenteli ebben a világban az Ő dicsőségének szolgálatát. Világos ebből, hogy Őt, egyedül csak Őt kell imádnunk, Benne kell bíznunk és Neki kell szolgálnunk. Hogy hogyan? A testté lett Ige félremagyarázhatatlan feleletet ad rá: „Az Isten lélek: és akik Őt imádják, szükség hogy lélekben és igazságban imádják (Ján. 4 : 24.). Nyomban hozzátehetjük: „A Te Igéd igazság“ (Ján. 17 : 17b.). „A beszédek, melyeket szólok lélek és élet“ (Ján. 6 : 63.) Megváltó Krisztusunk itt idézett szavai a *hogyan* mellett az Igében azt a forrást is megjelölik, amelyben feltárul előttünk az Isten imádására vonatkozó minden szent titok. Nincs más formája, megnyilvánulási módja az istenimádásnak, amely méltóbb lenne a magát kijelentő felséges Istenhez, mint amit az Ige számunkra megőrzött. Aki ezt kétségbe meri vonni, az kétségbe vonja Jézus Istenvoltát is s vele prédává teszi keresztyénségét.

Ami az István király jobb kezét illeti, adassék hírül ország-világnak hogy mi *áldjuk a nagy Istent* az István, a Bocskay, a Bethlen, a Rákóczyak kezéért, amelyek a hitért és a szabadságért fogtak kardot és pennát. Legyen áldott a mi kegyelmes Istenünk a magyar írók kezéért, akik kulturát hoztak ennek a nemzetnek; dicsőítessék Ő a magyar paraszt kezéért, amely egyforma készséggel fogta az ekeszarvát és a kardot. Még azért is legyen áldott, hogy ezekben a kérges kezekben már-már eltörte a kenyérnek a botját. És — megrendülve, de szent bizakodással adunk hálát *Neki* az elszakított részek magyarjainak kezéért, amelyek az ég felé és felénk nyulnak. Egy halott kéz „imádására“, előtte való „leborulásra“ azonban sem bírói ítélet, sem fenyegetés, sem börtön, sem halál, sem semmiféle égi vagy földi hatalom nem kényszeríthet bennünket. Ebben mi mindnyájan egyek vagyunk s kell, hogy *egy* legyen velünk minden *igaz* keresztyén. A keresztyén vallás abszolut volta, szent igazságai ellen támad, aki más véleményt hirdet s próbál a lelkekre ráerőszakolni, mint amit Isten az Ő Igéjében a bűnös, de drága véren megváltott örök ember számára kijelentett. Ezeknek az Igéknek mindenkor meg lesz a maguk aktualitása: „Hagyd, hogy a halottak temessék el az ő halottaikat“ (Máté 8 : 22.). „Ti az Úrnak, a ti Isteneteknek fiai vagytok; ne vagdaljátok meg magatokat, . . . a halottért“ (5 Móz 14 : 1.). „Átkozott az a férfi, aki emberben bízik és testbe helyezi erejét, . . . Áldott az a férfi, aki az Úrban bízik . . .“ (Jer. 17 : 5—7.) „Jobb az Úrban bízni, mint főemberekben reménykedni“ (Zsolt. 118 : 9.).

Egész természetes, hogy Isten kijelentett Igéje szerint *bálványozás* „az, ha az ember az *igaz Isten* helyett, aki magát Igéjében kijelentette, avagy Őrajta kivül, valami mást képzel vagy tart, akiben bizodalmát vesse“ (H. K. 95.). Legyen egy hatalmas nemzet élő ura, vagy megmerevedett, porladó csont; szoborrá kövült alak, vagy mérhetetlen értékkel bíró drága kő: *bálvánnyá* lesz, ha tisztelik, ha hozzá „fohászkodnak“, mert a teremtő Isten dicsőségét ráruházzák az általa teremtett dologra. Ezt pedig Isten nem türheti. Nem volt még nemzedék, amelyiknek a királyok *Királya* megrázóbban mutatta volna meg felséges voltát, mint nekünk. Megingathatatlannak vélt trónok zuhanása soha annyi képzelt dicsőséget nem temetett el,

mint a mi korunkban. Isten nemcsak hogy nem engedi át por teremtményének: *az* embernek az Ő dicsőségét, hanem egyszerre minden segítséget megvon tőle, ha magát isteníteni meri és — halálos ítélettel semmivé teszi. Napjaink a megítéltetés napjai. Istenünk felséges Úr; félelmes és féltékeny Isten. Vigyáz arra, hogy az ember ne legyen több, mint aminek *Ő* teremtette és ne imádjon mást, csak *Őt*. Igéje minden teremtménye számára parancs: „Ne legyen néked más istened előttem . . . Ne csinálj magadnak bálványt, ne borulj le (תִּשְׁתַּחֲוֶה) előttük és ne szolgáld (תָּעָבְדֵם) őket, mert én az Úr, a te Istened féltékeny Isten vagyok (féltékeny az Ő dicsőségére), aki megbüntetem az atyák vétkét a fiakban . . ." (2 Móz. 20 : 3—5.) Nagy baj van ott, ahol nem Isten a legfelső fórum s nem az ő Igéje a legszentebb törvény, ahol Isten dicsőségét gyarló teremtmények csinált dicsősége elhalványítani akarja.

Pál apostol Isten előtt alázatosan vallja: „rész szerint van bennünk az Ismeret." (1 Kor. 13 : 9.) Az itt szóvá tett bírói ítélet az Isten ámen-Igéje s azzal az *igaz* keresztyénség ismeretének teljes hiányát mutatja, azért az nekünk épúgy semmit nem árthat, mint az Isten igaz imádóinak az oroszlánok verme és a tüzes kemence nem ártott. Ellenben hisszük, hogy Isten ***megítéli*** ezt az ítéletet is az Ő kijelentett és Krisztusban testté lett Igéjével. „***Mene, Mene, Tekel, Ufarszin!***" Mert Ő a mi igaz bíránk. *Sz. L.*

IGEHIRDETÉS.

I.

A legdicsőbb szenvedés.

Lekció: I. Péter 4 : 12 - 19 vers. Textus: I. Péter 4 : 16 vers.

Bev. A keresztyén ember lelkének egyik értékmérője: a szenvedés. Az élethez hozzátartozik, hogy küzdelmek, (sőt gyötrelmek) és szenvedések árán mutassuk meg istenfiúságunk erejét is (lelkünk legdrágább kincsét): a hitet. Mert a szenvedés elviselésére egyedül a hit képesít. Hit nélkül a szenvedésben: zúgolódó lesz a szív. Hit által a szenvedés Istenhez emel és üdvösséget szerez. Azonban a szenvedések között különbség van. Melyik a legmagasztosabb? Ha valaki pl. egy elkövetett gonosztett miatt szenved (15 v) az mindig szégyennel, pirulással jár. Ez által nem Isten, hanem a Sátán dicsőíttetik. Péter az első helyre azt az ember teszi, aki „mint keresztyén szenved." *Tétel: A keresztyén hitért, a Krisztusért viselt szenvedés a legdicsőbb szenvedés!* I. Mint keresztyén szenvedett Pál, aki nem szégyelte ezt. (II. Kor. 11 : 16—33; 12 : 10 v.) Eredménye: a nevéhez fűződő gyülekezetek megalapítása. Mint keresztyén szenvedett István vértanú, aki utolsó perceiben is imádkozott. (Ap. Csel. 7 : 60 v.) A ker. szenvedés hősei voltak Péter és Pál, akik Rómában szenvedtek kereszthalált. Ker. hitükért szenvedtek az első keresztyén vértanúk; az inkvizició s a gályarabság áldozatai. Eredménye: ker. hitüket megtartották, nekünk örökségül adták. II. A keresztyénség ma is bajban van. Istenellenes szövetkezések, titkos hadjáratok, mind a keresztyénség erőpróbái. A napok gonoszok. Ma sem mentheti meg a keresztyénséget semmi, csak a Krisztusért viselt hűséges szenvedés, állhatatos tűrés és az afölött érzett örvendezés, hogy keresztyének vagyunk lélek szerint. Lágymelegség, közöny, vallásosságba burkolt képmutatás belülről pusztítják a keresztyénséget *Bef.* Adj hálát Istennek, ha szent Fiáért, benne vetett hitedért szenvedned kell (14 v.) (Máté 5 : 11—12). Légy a Krisztus jó vitéze. Ne rejtsd el hitedet, hanem mutasd meg imádkozással, könyörülő szeretettel, áldozatos tettekkel. Jutalmad lesz e földön: a lelkiismeret békéje, Istenben örvendező boldog bizodalma; a mennyekben pedig üdvösség, örök örvendezés. (Jel. 2 : 10b. Máté 24 : 13.)

II.

Az igaz keresztyén élet.

Lekció: Jakab 2 : 14 - 26 v. Textus: Jakab 2 : 17 v.

Bev. Jakab a cselekedetek apostola. Jól ismerte az életet. Miként Jézus, (Máté 7 : 21) úgy ő is ebben látja az igaz keresztyén élet feladatát és tartalmát: mutasd meg nékem a te hitedet a te cselekedeteidből. A hit és cselekedet önmagukban külön külön nem teljesek. Ha igaz hitem van, kész vagyok jótettekkel is megbizonyítani; viszont csak a hitből fakadó cselekedeten van áldás. — *Tétel. Az igazi keresztyén élet, a hit és cselekedet testvérségének megmutatója.* A cselekedetek nélkül holt a hit. A szülő szeretheti gyermekét, de ha nem tudja, vagy nem akarja azt tettekkel kimutatni, gyermeke kételkedik a szeretetében. Vallhatja magát bárki hívőnek; imádkozó életűnek; vallást tehet arról, hogy hisz Istenben; hogy a hit mindent kipótol, a hitet nem pótolja semmi, azonban ha a hite nem nyilatkozik meg áldozatokban; a könyörület munkáiban, az építés eredményeiben, úgy ez a hit nem élő, hanem holt. „El nem hagynám a hitemet" — mondják sokan és mégis, ha a hitet őrző, ápoló anyaszentegyház nyújtja feléjük kérő kezét, ridegen fordulnak el tőle. Arról van tehát szó, hogy a bennünk levő hittartalmat öntsük a cselekedetek látható formáiba. II. A cselekedetekben kell élni a hitnek. Ha van kenyerem — hitem intésére — adjak belőle annak, akinek nincs. Ha van pénzem — hitem indítására — adjak belőle oda, ahol mezítlábas, vézna gyermekek dideregnek . . . stb. . . . Mert a hit megmondja, hol és mit kell tenni, csak engedjük azt a szeretet által munkálkodni. *Bef.* Isten igéjének tükrében lássuk meg, hogy a hit, ahol igaz és komoly, mindig jótettekben mutatja meg magát. Nemcsak a magunk lelkének üdvössége végett adta Isten a hitet, hanem másoknak boldogítására is. Neveld magad úgy, hogy hited tündököljék jó cselekedetekkel s viszont ezek tegyék teljessé hitedet.

Reggeli istentiszteletre:

I.

Jakab 1 : 1—18. A kísértésben való állhatatosság dicsőséget szerez.

Jakab 1 : 19—27. A hallgatott Igének megtartói s cselekvői is legyünk.

Jakab 2 : 1—13. Az igaz hit nem ismer személyválogatást, mert tudja, hogy ez bűn.

Jakab 2 : 14—26. Hit és cselekedet kiegészítői egymásnak.

Jakab 3 : 1—12. Vigyázzunk nyelvünkre, hogy áldás származzék általa.

Jakab 3 : 13—18. Kérjük Istentől az Ő bölcsességét, mert az megszentel.

II.

Róma 8 : 14—23. Könyörögjünk istenfiakért, akikre szüksége van a világnak.

Róma 8 : 28—39. Krisztus a mi váltságunk, ragaszkodjunk hozzá.

János 3 : 22—36. Hitünk, életünk által Krisztusnak kell növekednie.

Máté 18 : 21—35. Gyakoroljuk magunkat a megbocsátásban.

Máté 15 : 1—20. Lélekben tiszták legyünk.

Márk 10 : 46—52. Jézus az élet világossága.

Lak. *S. Nagy Lajos.*

TUDOMÁNYOS PROBLÉMÁINK ÁTTEKINTÉSE.

A dialektikai theológia jelentősége a gyakorlati theológiában.

II.

Az igehirdetésben.

Ebben a munkaágban négy főponton látjuk a dialektikai theológia jelentőségét kiemelkedni.

1. Az igehirdetésben az isteni és emberi oldal tisztázása az egyik, amiben a dialektikai theológia munkája jelentőséges. A dialektikai theológusoktól sokszor hallani a reformátori kifejezés ismétlését: predicatio verbi Dei est verbum Dei. Ennek világos látása ment meg egyik oldalon a szektáskodástól, mely az emberi oldalt elhanyagolja, a másikon a paposságtól, mely az isteni izenetet homályosítja el Hangsúlyozza, hogy az igehirdetésben igenis Isten szól, nem az ember, személyes meggyőződéséről tesz bizonyságot, nem Istent hirdet, hanem Isten Igéjét. Igehirdetéssé ez a munka az által lesz, ha a hirdetett igét Isten Szentlelke teszi Igévé azzal, hogy benne bizonyságot tesz önmagáról, a maga tettéről, a Krisztusban lett váltságról. Az, hogy a lelkész beszéde igehirdetéssé válik, csoda, melyet csak Isten tud végrehajtani, amikor akar. A lelkész beszélhet, amennyit és amikor akar, idézheti is a Bibliát amikor akarja, de igehirdetés csak akkor lesz, amikor e beszéden át Isten akar szólani. A másik dolog itt az, hogy ez az igehirdetés az egyházban történik, ezért építő beszéd lehet bárhol, de prédikáció csak az egyházban lehet, mert az egyház bírja az igehirdetői tisztet s ez a tiszt csak az egyházban lesz valóság. Ez a két gondolat tisztázza az igehirdetés lényegét és megszabaditja azt minden emberi igénytől. Az ige hirdetésének kérdésével kapcsolatban az ige hallgatásának kérdését is tisztázta. Ha a predikáció nem annyi, mint vallásos beszéd, akkor annak a hallgatása sem egyszerű tudomásulvétel, vagy műélvezet, hanem Isten élő Igéje iránti engedelmesség. A hallgatóban a Szentlélek tesz bizonyságot az Ige mellett, számára a predikációban Isten szól hozzá s Isten az, aki benne Szentlelke által a háládatosság és engedelmesség gyümölcseit termi. Ugyanaz a csoda, ami történt akkor, mikor Isten Igéje a predikációban Igévé lesz, történik az Ige hallgatójával, mikor számára az emberi beszéd Isten hozzája intézett parancsává lesz. Mivel az Igét hirdetni is, de hallgatni is csak az egyházban lehet, az igehallgatót ez a tény összakapcsolja az egyházzal. Az egyház tulajdonképen az ige hallgatására és annak való engedelmességre épül fel, története az ige hirdetésének és hallgatásának története, jelen élete az ige hirdetésének és hallgatásának munkája (Brunner : Homiletik). A dialektikai theológia nemcsak látja az igehirdetés nyomorúságát, hanem annak megoldását is nem pedagógiai vagy liturgiai reformban, hanem az Igéhez való alkalmazkodásban keresi (Brunner, Fezer).

2. A másik, amit a dialektikai theológia az igehirdetés számára adott, az exegezis fontosságának kiemelése az igehirdetésben. Az exegesis helyét elfoglalták a kommentárok, predikációgyüjtemények, ezekre támaszkodott az igehirdetés, a kommentárok pedig főleg vallástörténeti és lélektani alapokra épültek. A dialektikai theológia lelkiismeretesebbé tette az igehirdetést, amennyiben ezekkel szemben az Igére utalt. Tisztázta az exegézis jelentőségét, az Ige magyarázatánál támaszkodik a reformátorokra, rámutat arra, hogy az exegézis hogyan kapcsolódik az egyházi igehirdetés munkájához. (Barth : Römerbrief. Auferstehung der Toten, Brunner, Bultmann).

3. A harmadik dolog, amivel a dialektikai theológia az igehirdetésnek segítségére jött, annak a dogmatikához való kapcsolata. Ez a kapcsolat utóbbi időben vagy egészen megszakadt, vagy külsőlegessé vált s ezzel az igehirdetés elvesztette hatalmát, mert vagy tanprédikációkra szorítkozott, ezek nem voltak egyebek, mint a keresztyén tan magyarázatai, vagy világnézetei tájékoztatásában, élmények felébresztésében kereste célját, amikor egész alapja és hitelessége labilissá vált. Mivel pedig a dialektikai theológia dogmatikája is az Igére megy vissza, ez az igehirdetésre is jótékony hatást gyakorolt a következőkben: Először abban, hogy az igehirdető maga jobban igyekszik az ige tiszta hirdetésére, emberi gondolatok helyett Isten parancsát akarja hirdetni, ezzel az igehirdetés komolyabb, tisztább és erőteljesebb lett. Másodszor abban, hogy az Ige hallgatója is nem annyira az igehirdető véleményét, hanem Isten akaratát hallja, figyelme rá irányul Isten örök Igéjére s ezzel az igehirdetés az ő számára is határozottabb, erőteljesebb. (A hívek szerint az egyik beszél, a másik prédikál.) Harmadszor mindkettőre nézve abban, hogy az igehirdetésben az egyház hite jobban előtérbe lép, a

hitvallás világosabb és tudatosabb lesz, ami egyrészt megadja a hitnek azt az erőt, gerendázatot, mely az egyéni igehirdetés miatt hiányzott, másrészt tudatosan kapcsolja össze igehirdetőt és hallgatót az egyházzal, melynek hitvallása szerint az Ige hirdettetik. A gyülekezet tagjaiban az egyház hitvallása iránti érzék és tudatosság megnövekedése, ennek tulajdonítható.

4 A gyülekezet kérdése az újabb homiletikának nagyon sokat vitatott kérdése volt. Sokat foglalkoztak a gyülekezet helyzetének, tagoltságának, lelki és szociális alkatának vizsgálatával (Niebergall, Bechtolscheimer, L Houet stb.). Ezekben előtérben volt az egyes gyülekezeti tag lelki minőségének, világnézeti állásfoglalásának, szociális helyzetének, az egész gyülekezetre nézve pedig a gyülekezet rétegződésének kérdése. A gyülekezet vizsgálatának és ismeretének követelése így csaknem kiszorította, de mindenesetre mellékessé tette az Ige tanulmányozásának kérdését az igehirdető számára. Ezzel mintegy az Ige elaprózódott, a hallgató gyülekezet sajátságai szerint s az igehirdetés sulya, ereje, függővé tétetett az egyén és gyülekezet körülményeitől. Az egyént úgy tekintette a homiletika, mint akit vagy folytonosan evangélizálni kell, ez jellemezte a pietista és szektás igehirdetést, vagy mint akit nevelni kell, ez volt a modern homiletika törekvése. Igy a gyülekezetet vagy individualizálta, abban csak egyéneket látva, vagy kollektivizálta, mikor csak közösséget látott benne. A dialektikai theológia figyelmeztetett ebben a következőkre: az igehallgató gyülekezet és egyén exisztenciális nyomoruságának meglátására, arra, hogy az ige által adott egyetemes izenet az igehirdetés által személyessé válik, hogy ezt a személyessé válást nem igehirdetői fogások, hanem maga a Szentlélek végzi, ennélfogva a hallgatóság ismeretére vonatkozó törekvések nem állhatnak meg lélektani és szociológiai vizsgálatoknál hanem az exisztenciális szükségre kell nézni, hogy a gyülekezet egész felfogásában döntő az igehirdetés gondolata, amennyiben a gyülekezet egész élete és munkája az Ige alapján áll és ahoz alkalmazkodik s azzal mérendő.

Az egész dialektikai theológia az igehirdetés kérdését mindig központba helyezte, noha ez nemcsak a homiletikai értelemben vett igehirdetésre vonatkozik, mégis e kérdés tárgyalásával (Barth: Dogmatik, Thurneysen, Brunner) a felmerült szemrehányások dacára is (Fendt) az igehirdetésnek nagy szolgálatot tett. A megjelent prédikációkötetek mutatják e gondolatokat. *Imre Lajos.*

Stólaváltság a gyakorlatban.*

(Nyolc évi mérleg)

A sárospataki református egyház 1924-ben bevezette a stólaváltságot. Szabályrendeletet készitett (amit az egyházmegye is jóváhagyott) s abban kimondta, hogy azok az egyháztagok, akik a törvényes időre, azaz október hó végére egyházi adójukat megfizetik, ez időtől számitandó egy évig s ha mindig rendesen fizetnek, állandóan, abban a kedvezményben részesülnek, hogy nem fizetnek lelkészi és kántori stólát a szertartások alkalmával a „rendes" szolgálatokért, nem fizetnek iskolai fenntartói dijat, a temetések alkalmával ingyen kapnak egy harangozást és sirhelyet. E kedvezmény kiterjed az adófizető személyére, törvényes feleségére és 18 éven aluli gyermekeire. A „rendes" szolgálatokon tulmenő szolgálatok diját (házi keresztelő, vagy konfirmáción aluliaknál temetési beszéd tartása) külön meg kell fizetni.

A stólaváltság hármas célt szolgál. Először is méltánylást jelent a rendes egyháztagokra nézve. Lássa meg az egyháztag, hogy nem „hiába" fizeti meg rendesen az adóját. Másodszor buzditást és figyelmezést jelent a hanyag egyháztagokra nézve. Ha elmulasztja kötelességét, látnia kell, hogy ezzel saját magának is kárt okoz. Harmadszor a lelkész és kántor minden hónap végén tételenkint és dijlevelük szerint hiánytalanul megkapják stóla jövedelmüket az egyház pénztárából. Nem kell alkudozniok és kellemetlen párbeszédeket folytatniok az egyháztagokkal. Ha szegény ember kér szolgálatot, szegénységi bizonyitványt mutat fel és nem fizet stólát, akár adózó, akár nem.

A stólaváltság a következő forrásokból nyer fedezetet: Elsősorban erre a célra szolgál minden befizetett adóösszegből 1 P. Ez a jövedelem 1924—1932 ig évenként (fillérek nélkül) 548, 466, 573, 457, 477. 553, 492, 512 és 500 P volt. Azután a stólaváltságot fedezi a hanyag egyháztagok által befizetett stóla. Ez az összeg 1924 nov. 1-től évenként: 5, 542, 496, 715, 712, 627. 781, 495 és 555 P volt. Az *összes jövedelem* 1932 december 31-ig *9513* P. A *kiadás* pedig ugyanezen idő alatt *8803* P.

A lelkész és kántor tehát megkapták stólájukat még olyan esetben is. mikor a felek szegénységi bizonyitványt mutattak fel és igy is az egyháznak 710 P többlete van. E tartalék az esetleg előforduló deficit kiegyenlitésére szolgál. Volt rá eset eddig is, hogy némely esztendőben kevesebb volt a bevétel mint a kiadás.

A stólaváltsággal szoros kapcsolatban van egyházuukban a *temetkezési kedvezmény*, amely abban áll, hogy aki fejenkint 1·20 P-t fizet évenkint, az az ingyen lelkészi és kántori szolgálaton kivül összesen három harangozást, sirásást és gyászkocsit is ingyen kap. Ezek értéke a stólán kivül 24·20 P. Az 1·20 P évi dij csak 50 éven aluliaknál ennyi, később 1·80 és 3·60 P-re is emelkedik, ha 50 vagy 60 éves korában lép be valaki. E kedvezmény bevezetésekor arra gondoltunk, hogy koporsót és készpénzsegélyt is fogunk adni. Eddig azonban nem jutottunk, mert egyháztagjaink egy része már más vallásu temetkezési egyleteknek voltak tagjai és az ottani befizetéseiket nem akarták beszüntetni, illetve elveszteni. Csak 300 tagot tudtunk toborozni. A tagdijon kivül ezt a pénztárt még a gyászkocsi használati dija gyarapitja. Nyolc éven át *befolyt 3002 P.* A készpénz

* Szivesen közöljük illusztris munkatársunknak a stólaváltságról szóló cikkét. Meg kell azonban jegyeznünk reá, hogy e cikkben adott tervezet a stólaváltságnak nem a legideálisabb megoldása. *Felelős Szerkesztő.*

kiadás 599 P volt (sirásás). A többlet a gyászkocsi és a harang-alap növelésére szolgál.

A stólaváltság és a temetési kedvezmény bevétele együtt 12,515 pengő. Az együttes kiadások összege: 9,402, maradvány: 3,113 P.

Forgács Gyula.

Egy nagy halál nagy intelme.

E lap szerkesztősége reflektálván a *Református Figyelő* „Teleki László halála" c. cikkére, mely *Nagy Péter*nek a kiváló férfiú gyászistentiszteletén Kolozsvárt mondott beszédéből idézett egyes részleteket, — fölemlitette, hogy az országban akkor többfelé tartottak ilyen gyászistentiszteletet. Az ezeken mondott s nyomtatásban is megjelent beszédek közül néhányat meg is nevezett. A nagy emberre és megrendítő halálának országos jelentőségére tekintettel érdemes volna ezt a thémát tüzetesen felkutatni és kidolgozni. Én ez a kalommal Pesten, a mostani Kálvin téren lévő templomban tartott gyászistentiszteletről emlékezem meg, mintegy tovább víve a szerkesztőségtől fölvetett szép gondolatot. Ott *Török Pál* püspök tartott megindító gyászbeszédet, amely mai vonatkozásban különös figyelemre méltó. Előzőleg „a legnagyobb magyar" szintén döbbenetes és tragikus halála alkalmából a kath. templomokban tartottak országszerte gyászünnepeket, melyeken a nemzeti elnyomatás keserű évei alatt a honszeretet szent tüzében együttérző és együttégő magyarok s ezek között a protestánsok fő emberei is leverő fájdalommal vettek részt. A közös nyomás és veszteség ledöntötte a felekezeti válaszfalakat. Azt érezték, amire a költő int, hogy „a haza minden előtt." A Teleki gyászünnepén is megjelentek — mint azonkori irásokban olvassuk — a kath. egyház előkelőségei, igy pl. a pesti gyászistentiszteleten többed magával *Bartakovics Béla* egri érsek, akire a gyászalkalom és Török Pál beszéde olyan hatással volt, hogy a templomból kijövet az udvaron Török Pált könnyezve ölelte és csókolta meg. — A keresztyén testvériségnek ez a ritka megnyilatkozása s a hazafiságban eggyéolvadt nemzet fölemelő érzései nagy tanusággal szolgálnak a mai kor gyermekeinek is. Fájdalom, hogy nem értik meg, pedig a magyar nemzet ma még nagyobb megpróbáltatások között van, mint volt a Széchenyi és Teleki halálakor. Ennek ellenére sokan nem irtóznak a felekezeti egyenetlenséget és viszályt szitani. Mementóul álljon előttünk és birja őket jobb belátásra a Bartakovicsok nemes gondolkozása és cselekedete. *S. Sz. J.*

IRODALOM

Bibliatanulmányok az élet nagy kérdéseiről.

Gönczy Béla. 53. l. Békéscsaba. 1932. Ára 1·50 P.

A vésztői gyülekezet nagy munkásságu pásztorának ez a füzete tulajdonképen csak mutatvány egy „A mi hitünk győzedelem" c. nagy munkájából. A három részből álló mű 52 hétre tagolva egy-egy heti anyagot 15—50 sornyi napi részletekre is beosztva a ref. hit legfontosabb alapigazságait, az egyházi ünnepekről s az összes többi ünnepi alkalmakról szóló lelki vonatkozásokat és az élet nagykérdéseiről való elmélkedéseket foglalja magában. Ez utóbbi rész jelent meg külön a szóbanforgó füzetben: az imádkozás, szegénység, gazdagság, munka, szociális kérdés, nemzeti és közélet, háboru és béke stb. témáiban valóban az élet nagy kérdéseit fejtegetve biblikus épitő összefoglalásokban és megvilágitásokban, a teljes munkában mindenikhez egy egy kis imát is hozzáfüzve.

Az egész munka a *háziistentiszteletek* ügyét is óhajtja, — s a mutatványból sietünk megállapitani, — valóban hivatott és alkalmas is szolgálni. A német, s általában a külföldi vallásos irodalomban a „Hausendachten"-nek, családi, háziistentiszteletek anyagának szám és szinvonal tekintetében alig behozható előnye van a miénk felett. Ezért különös örömmel mutatunk rá Gönczy munkájának hézagpótló voltára s kérjük az olvasókat az egész munka megjelenésének előmozditására. *Sz. Z.*

HIREK

— **Az egyetemes konvent** ezévi rendes ülését az elnökség május hó 3-ik és következő napjaira hivta össze. A konventi biróság máj. 4 én d. u. 4 órakor fog ülésezni. A tankönyv bizottság ülése márc. 1-én d. u. 5 órakor, a lelkész-tanitói külön tanfolyam ügyében összehivott értekezlet márc. 1-én d. u. fél 6 órakor lesz. Erre az értekezletre Kovács Dezső, a sárospataki ref. tanitóképző-intézet igazgatója is meghivatott.

— **Bottlik József emlékezete** Borsod Gömör kisgyülésében és közigazgatási bizottságában. Borbély Maczky Emil főispán kegyeletes szavakkal örökitette meg Bottlik József emlékezetét Borsod-Gömör vármegye kisgyülésén és közigazgatási bizottságában. Megemlékezésében a többek közt a következőket mondotta a főispán: „A legküzdelmesebb időben ragadta el őt közülünk a halál, olyankor, amikor nemcsak vármegyénknek, de az egész országnak is leginkább szüksége volna az ő elméjének fényére, biztos itéletére, cselekvő és irányitó munkájára Humánus szellemű konzervativizmusa minden oldalon hiveket és barátokat szerzett neki, a felekezeti béke megerősitése érdekében kifejtett müködésével pedig az egyetemes nemzeti eszmének tett meghálálhatatlan értékes szolgálatokat.

— **Püspöki látogatás a miskolci ref. leánygimnáziumban.** Farkas István püspök febr. hó 22-én hivatalos látogatást végzett a miskolci ref. leánygimnáziumban. Megjelent az egyes tanórákon és megvizsgálta az intézettel kapcsolatos internátust. A püspök ugy a tanárok lelkiismeretes munkája, mint az intézet gondos vezetése felett elismerését fejezte ki.

— **Washingtonban** január 17—20-án mintegy 5 millió amerikai asszony képviseletében 600 nődelegátus gyült össze konferenciára. A konferencia tárgya a háború kérdése volt.

— **Hóman Bálint kultuszminiszter** febr. 21-én a Nemzeti Egység Pártjának közoktatásügyi bizottságában fontos kérdésekről nyilatkozott. Kiemelte, hogy legfőbb gondja kulturintézményeink észszerütlen rombolásának megakadályozása. A középiskolák és polgári iskolák egyesitésére nem gondol, ellenben megakarja valósitani a középiskolai typusok összevonását. Befogja vezetni a degressziv tandijrendszert Bejelentette hogy a *felekezeti iskolákra vonatkozólag a törvényjavaslat elkészült* s alkalmas időben benyujtásra kerül.

— **Barthiánizmus** címen nagyon érdekes cikket közöl a Dunántuli Prot. Lap (8. sz.) Dr. Török Istvántól a sárospataki theol. konferenciáról, a konferencia tudományos témájával, a dialektikai theológiával kapcsolatban Felveti azt a kérdést, hogy vajjon milyen szemmel nézte volna Barth ezt a vitatkozást? S azt mondja, hogy valószinüleg érdeklődéssel figyelte volna a kritikákat és a javasolt korrekciókat, — noha mind a korrekció, mind a kritika többé-kevésbbé félreértésen alapult, de bizonyára fejcsóválva nézte volna a theológiája képviselőinek a szereplését. Megállapitja a következőt: „Fenyeget nálunk a veszedelem, hogy a Barthék eredményeit, a „theológus viatorság" hangos hangoztatása ellenére is készpénznek vegyük."

— **Miskolcon** a mult évben konfirmált növendékek számára a gyülekezeti teremben tartatnak vallásos összejövetelek. A *Leányegylet* február 15-én tartotta évi rendes közgyűlését. A közgyűlés 20 új tagot vett fel ünnepélyes keretek között a Leányegylet tagjai sorába. A *Kálvinszövetség* VII. körzete február 5-én szeretetvendégséget tartott, amelyen dr. Jégh Gyula gimn. tanár tartott értékes előadást a „Kisértés"-ről.

— **A Sárospataki Ref. Ker. Ifj. Egylet és a Ref. Leányegylet** február 19-én közös összejövetelt tartott. Ekkor mutatkozott be először a KIE körében alakult Énekkar, amelyet Horkay Barna tanitóképző intézeti h. vallástanár vezet. A *„Sztáray Mihály"* cserkészcsapatot február 19-én Faragó Ede országos cserkésztiszt meglátogatta

— **Érdekes keresztelés.** A mezőzombori egyházban február 19-ikén idegenből, baptistákkal fertőzött helyről a községbe vetődött család egy 12 és 6 éves, valamint egy 3 hónapos gyermekének keresztelése alkalmi istentisztelet keretében az egész gyülekezet részvétele és érdeklődése mellett ment végbe.

— **Az Alexander v. Humboldt-Stiftung,** mely segitségét főiskolánknak Németországban tanulmányokat végző fiaira is kiterjesztette, a németmagyar kapcsolatok kimélyitése végett hazánkban is megalakitotta fiókját. Tagjai a Stiftung által segített és segitendő törekvő magyar ifjakból verbuválódnak össze.

— **Beszélő számok.** A genfi nemzetközi munkahivatal jelentése szerint 1932-ben mintegy 20 államban 24 millió volt a munkanélküliek száma. Ebből az északamerikai Egyesült-államokra esett 10 millió, Németországra 6 millió, Angliára 3 millió. A munkanélküliek támogatására fordított állami subventio 105 milliárd arany frankot tett ki. a családtagokat is hozzászámítjuk, ezeket a mokat legalább háromszoros nagyságban kell nünk. Az egészben, amilyen elszomorító, ol vígasztaló is az, hogy mindez „földi hatalmasság munkájának az eredménye.

— **Amerikában** az elmult esztendőben m egy 12 millió embernek 40 millió buschel buschel = 36 lit.) buzát osztottak szét. A segél zés közvetítését, amely 184,000 család megaj lásának az eredménye volt, a Vörös Kereszt Egy vállalta magára. Isten a szükség által teszi gaz gabbá a mi keresztyénségünket.

HIVATALOS RÉSZ

VIII. sz. Körlevél.

A korpótlékok csökkentése tárgyában.

A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium 4400 1933. sz. alatt kelt rendeletében értesitette Egyetemes K ventünket, hogy az állam és az önkormányzatok szemé kiadásainak további csökkentése tárgyában megjelent re delet a lelkészek részére járó korpótlék illetményt 19 évi március hó 1-től ujabb 5%-al leszállitja. Azaz a jö hónap elsejétől korpótlékra jogosult lelkésztestvéreink már eddig is jelzett és elkerülhetetlen csökkentett korpó lékot kapnak kézhez. Az állami tisztviselők fizetéscsökke tésével kapcsolatos ez, s annyiban enyhébb, hogy a le készi kongruához nem nyultak s azt csorbitatlanul kapjá kézhez továbbra is lelkésztestvéreink. A családipótlék mara továbbra is a jelenlegi.

Fenti rendelettel kapcsolatban közli a vallás és kö oktatásügyi Minisztérium, hogy az 1932 julius 1-től 193 junius 30-ig tartó év a korpótlék magasabb osztályb való emelkedése szempontjából számitásba nem jött. Teha azok akik 1932 julius 1-én léptek volna magasabb kor pótlék osztályba, azt csak ez év julius 1-ével fogják meg kapni. A magasabb korpótlék osztályba való lépést sen kérni sem bejelenteni nem kell, mert ezt automatice a mi nisztérium állapitja meg.

Azok akik 1933 julius 1-én igénylik az *1-sö korpótlékot*, azok szolgálati bizonyitvánnyal felszerelt kérvényeiket március hó 20-ig adják be a püspöki hivatalhoz. Megjegyzem, hogy az I. 5 éves korpótlék kiszámitásánál a s. lelkészi évekből az 5 éven felüliek jönnek számitásba. de ezeknek is csak a fele. A rendes lelkészi szolgálat a beiktatás napjával kezdődik. Korpótlék folyósitása csak félévenkint kezdődhetik; tehát ha május 1-től meg lenne az 5 éves lelkészi szolgálat, csak julius 1-ével utaltatik az I-sö korpótlék.

Miskolc, 1933 febr. 22.

Atyafiságos szeretettel
Farkas István
püspök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

T. M. Át kell dolgozni lapunk egyházi jellege miatt. **T. I. M—ó.** Köszönet a cikkért, de ebben a kényes ügyben nem várhattunk cikkre. Előbb gondoskodtunk a kérdés megvilágitásáról. **D. J.** Még várunk. **B—s J—s L—r.** E számunkban már nem fért be semmi az ügyre vonatkozólag.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 10. szám. Sárospatak, 1933 március 5.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Dr. Mátyás Ernő*: Sárospataki lelkészi konferenciánk. — *Imre Lajos:* A dialektikai theológia jelentősége a gyakorlati theológiában. — *Hodossy Béla:* Énekügy. — *Illyés János:* Öt kilométer. — Határokon túlról. — —: Meghívó lelkészi konferenciára — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Sárospataki lelkészi konferenciánk.

Dr. Tavaszy Sándor nem régen megjelent „Dogmatiká"-jában sulyos gondolatokban bizonyítja a theológiának és az egyháznak belső összetartozandóságát. Alapvető gondolatul a következőket mondja: „A theológiai tudomány mint az egyház életének egyik alaptevékenysége ugyanazon feltételek alatt áll, mint maga az egyház s ugyanabból a forrásból táplálkozik, amelyből az egyház táplálkozik. T. i. mind a kettő a kijelentés feltétele alatt áll, a kijelentés forrásából él". Világosabban nem lehetre rámutatni arra, hogy mennyire közös fundamentuma van a theológiának és az egyháznak. Ha ilyen szorosan tartoznak egybe theológia és egyház, akkor természetes, hogy a legelevenebb kölcsönhatás szükséges azok között. Szükség van arra, hogy „az egyház az ő meggazdagodott, belső hitbeli erőtől duzzadó erejével az Isten színe előtt nyert tapasztalatok éltető vérével kell áthassa a benne élő, hozzá tartozó theológiát . . . De viszont a theológia az ő magas és tisztult szempontjaival állandóan őrt áll, hogy Isten igéje az egyházon belül tisztán és elegyitetlenül hirdettessék" (Tavaszy: Dogmatika) Mindig abban a meggyőződésben voltunk, hogy sárospataki theol. akadémiánk és tiszáninneni egyházkerületünk gyülekezetei között intenzivebb együttműködésre van szükség. Abban a meggyőződésben voltunk mindig, hogy az ilyen együttműködésből nagy áldások származnak theol. akadémiánkra, de meg vagyunk győződve arról is, hogy theol. akadémiánk is Istennek tetsző szolgálatot végezhet Anyaszentegyházunk javára.

Ilyen meggondolásoktól ösztönöztetve határoztuk el, hogy évenként egy-egykonferenciát rendezünk, amelyeken lelkipásztor testvéreinkkel megtárgyaljuk a theológiai tudományoknak és egyházi életünknek legégetőbb problémáit. Egyházi életünk, s az egyházközségnek gyakorlati szüksége ösztönzött arra, hogy első ilyen konferenciánk témájául a *szektákat és az ellenük való védekezés problémáit* tüzzük ki. Hangsúlyozzuk, hogy konferenciánk tervének elkészitésével kifejezetten a *gyakorlati* szükségre voltunk tekintettel. Nem az a tervünk, hogy a szekta problémának tudományos megoldását nyujtsuk. Arra törekszünk, hogy a legnagyobb mértékben gyakorlati ismereteket nyujtsunk. Azért elsősorban a szekták ismertetésére törekszünk és pedig azoknak az iratoknak, traktátusoknak az alapján, amelyekkel propagálják azokat, azután pedig arra gondolunk, hogy az Ige, az ó és új szövetség gondolataiban sorakoztatjuk fel azokat a fegyvereket, amelyekkel a szekták ellen védekezhetünk. A szekta probléma mellett továbbá legégetőbb kérdésül a *lelkészi továbbképzés* ügyét tűztük ki programra. Az eredetileg január hó első napjaira tervezett konferenciánkat a nagyobb érdeklődés reményében április hó első napjaira halasztottuk és egyházkerületünk vezetőségével egyetértésben április 6—7-re tűztük ki.

Anyaszentegyházunk hajója ma vihartól háborgó tengeren halad tova. A szennyes ár innen is, onnan is be-be csap belsejébe. Meg vagyunk győződve arról, hagy egyre súlyosabb küzdelmek várnak reánk a jövőben. A tornyosuló hullámok elnyeléssel fenyegetik Anyaszentegyházunk hajóját. A fenyegető veszélyek között nem lekicsinylendő a szektaveszedelem. Jól tudjuk, hogy az egyre ijesztőbb méreteket öltő szegénység nagy gátja a konferenciánk rendezésének. De ha életbe vágó érdekeink, valóban existenciális kérdéseink védelméről van szó, ugyebár tudjuk vállalni Anyaszentegyházunkért az áldozatot. Ha volt idő, amikor a közös eszményekért küzdő lelkeknek nagy szükségük volt az egybeforrásra, akkor a mai idő az; ha volt idő, amikor a theológiának és egyháznak nagy szüksége volt arra, hogy egybe hangolt lélekkel vegye fel a küzdelmet az ellenségeivel szemben, vállvetett munkával készüljön fel a mindig tornyosuló veszedelmekkel szemben, akkor a mai idő az. Anyaszentegyházunkért való felelősségünk tudatában is, de szívünk indítására is kérjük és várjuk a lelkésztestvéreket sárospataki konferenciánkra, *„hogy felbuzduljunk . . . egymás hite által . . ."* (Róm. 1 : 11.)

Dr. Mátyás Ernő.

TUDOMÁNYOS PROBLÉMÁINK ÁTTEKINTÉSE.

A dialektikai theológia jelentősége a gyakorlati theológiában.

III.

A vallásos nevelésben.

Az a gondolat, amit Niebergall vetett föl és hangsúlyozott, hogy a gyakorlati theológiának a pedagógiához kell alkalmazkodnia ha meg akar maradni, ebben a disciplinában érvényesült igazán, s talán ez a disciplina volt az, melyre nézve a dialektikai theológia megállapításait leghamarabb és leghatározottabban levonták. De egyúttal itt a legélesebb az ellentét is, melyet ezek a megállapítások kiváltottak. A dialektikai theológia tanításai ebben a disciplinában már kész rendszerekben, vagy azokra való törekvésekben mutatkoznak, nemcsak a szorosan vett vallásos nevelés, hanem az általános pedagógia terén is. Míg az idealisztikus alapon álló valláspedagógiának megvan a régi folyóirata, úgy a Berneucheni irány is rendelkezik egy ilyen irányú lappal (Evang. Pedagogik), mint ahogy a dialektikai theológia folyóirata fennáll (Schule u. Evangelium). Itt élesen meg lehet különböztetni a régi, idealisztikus nevelést a már újabb és evangéliumibb evangelische Paedagogik irányától (Stählin, Cordier, Eberhard) és a dialektikai theológia hatása alattitól (Tilling, Bohne, Schreiner, Heckel, Wirnhold, Jarausch). Természetes is, hogy itt legfeltünőbben jelentkezik az a kérdés: mit ad a dialektikai theológia a gyakorlati theológia számára, mert itt a vallástanítási és vallásos nevelés gyakorlatáról van szó. De ugyanitt előkerül az egész kérdéskomplexum is, mely a pedagógiára vonatkozik s annak területén a legvégső következményekig rá lehet mutatni a dialektikai theológia jelentőségére. Itt is három kérdésre mutassunk rá ebből a szempontból.

1. Az egyik, melyben a dialektikai theológia óriási jelentőségű a keresztyén nevelés terén a nevelés igehirdetés-jellegének hangsúlyozása. Ezzel szemben áll azon felfogással, mely a vallásos nevelést a köznevelés anyagába, mint egyik szférát osztotta be azon gondolattal, hogy a vallás mint kulturérték beletartozik a nevelés által átadandó kulturjavak közé. Ennek tarthatatlanságát a dialektikai theológia határozottan kimutatja (Bohne) s hangsúlyozza a vallásos nevelés felől azt, hogy az igehirdetés (Thurneysen). Itt tehát vagy az előtt állunk, hogy a vallásos nevelést teljesen el kell különíteni a köznevelástől (Bohne), vagy a köznevelést is az Ige alapjára kell helyezni (Merz). A keresztyén nevelés az Ige alapján folyik, forrása nem az ember teremtő személyisége, hanem a hit, mely által a nevelés munkája megigazul (Schreiner H.). E tekintetben, a nevelés céljának kérdésében még itt is folyton belejátszik a nevelő vagy a gyermek számára tulajdonított emberi vonás döntő voltának gondolata (Bohne: döntés, Schreiner: a hit). Az evangéliumi pedagógika gondolatának irányával szemben hangsúlyozza az evangélium és pedagógia különbségét (Heckel).

Ezzel kapcsolatban, ha a nevelés igehirdetés jellege világos, a vallástanításban és nevelésben a Bibliának, mint Isten Igéjének, szemben a valláspedagógiai irány vallástörténeti és lélektani szemléletével, más szerep jut. Itt érvényesül a Bibliának, mint Isten Igéjének szerepe a nevelésben szemben azzal a gondolattal, mely annak csak történeti vagy lélektani jelentőséget tulajdonított s ezzel az egész nevelés az Igére épül tárgyában is és a tanítás anyagában is (Thurneysen, Bohne, Heckel). Ezzel együtt a hitvallás jelentősége emelkedik ki a vallástanításban és nevelésben, így az egész nevelés munkájában az egyház igehirdetői munkája, a gyermeknek az egyházhoz való kapcsolata, lép határozottabban elő az egyház tiszta evangéliumi felfogásával (Thurneysen).

2. A másik kérdés, melyben a dialektikai theológia izenete a nevelésre nézve döntő, a gyermek megismerésének kérdése, a pedagógia és vallástanítás újabb időben egyik legvitatottabb problémája. A lélektani alapok hangsúlyozása itt annyira elterjedt, hogy szinte egyetlen kérdésévé nőtte ki magát a nevelésnek s alapjává az egész neveléstannak (Niebergall). Azzal a felfogással, mely a gyermeket képesnek hiszi az Isten akarata megismerésére és elfogadására, mely ezért csak lélektani utakat keres a nevelésben, a dialektikai theológia hangsúlyozza azt, hogy semmiféle nevelés nem képes biztosítani azt, hogy a gyermekkel közlött Ige csakugyan azt a hatást éri el, amire a nevelés törekszik. A psychológiai reálizmussal szemben (Niebergall), mely a vallásos nevelésben átértékelésre vezetést lát olyan módon, hogy a gyermek értékelésébe, mely életét vezeti, a vallásos értéket is belevegyítjük, hogy az hatását kifejthesse, ezzel szemben a dialektikai theológia képviselői hangoztatják, hogy a gyermek valóságának megismerésére nem lélektani vizsgálatok vezetnek s nem a gyermek értékelésének megismerése, hanem Isten Igéjének az a tanítása, hogy az ember bűnös és az ember e valóságának megismerése, ezen keresztyén reálizmus (Wienhold) nélkül nem lehet az embert igazán megismerni (Brunner). Bár a gyermek lélektani, sociologiai stb. oldalról és módszerekkel való megismerését a nevelés nem nélkülözheti, mert az igehirdetőnek kötelessége ismerni azokat, akikhez szól (Thurneysen, Brunner), mégis ez a megismerés félszeg és tökéletlen, ha az embert még nyomorúságában is nem Isten Igéje szerint akarja megismerni. Ezért a gyermeket a maga valóságában kell megismernie, ez a valóság pedig az az existenciális nyomorúság, melyben a gyermek Istennel való viszonyában áll s az a váltság, mellyel a gyermekről Krisztusban Isten határozott.

3. A módszer kérdésében nem kisebb jelentőségű a dialektikai theológia izenete a vallásos nevelés számára. Maga az, hogy a nevelés régi célkitüzésével szakítva a vallásos nevelés és vallástanítás céljává az Ige hirdetését tette, már befolyásal volt a nevelés módszerének kérdésére, mert

míg a vallásnak, mint a kulturértékek egyikének tanításánál egy emberi értékrendszer átadásának módszerét kellett megtalálni, az Ige hirdetésére ez a módszeri elv és eljárás nem talált s figyelmeztetett arra, hogy a módszer kérdése súlyosabb, mintsem azt gondoltuk. Annyival inkább, amikor a gyermek megismerésének tisztán lélektani eszközeit kifogásolta, s sürgette annak az Isten Igéje alapjára való fektetését, ezzel rámutatott arra, hogy a módszernek nincsenek olyan biztos és szilárd kapcsolatai a gyermeki lélekben, mint azt a lélektani alapon álló pedagógia állította. Ezzel rávilágított a módszer alapkérdésére, s most ez képezi a megbeszélés és vizsgálat tárgyát: milyen biztosítékai vannak annak, hogy az igehirdetés gyanánt felfogott vallásos nevelés és tanítás talajra talál a gyermekben. E kérdésben alapvető az a gondolat, mely a kapcsolópontokat keresi az Ige és az emberi lélek között (Brunner), melynek megoldásától függ a nevelés módszerére vonatkozó nagy vita eldöntése: lehet-e módszer akár az egyéni önkény áldozata, akár egy megszabott uniformis, melynek használata biztosít az eredmény felől? A dialektikai theológiának a figyelmeztetése egyrészt tisztába hozza azt, hogy a nevelésnek olyan előfeltételei vannak (Merz), melyek a módszernél erősebbek, másrészt arra figyelmeztet, hogy a nevelés módszerében sem a felületes mezitlábosság, sem a vak módszerimádás nincs helyén, azzal hogy a módszer felé, mint annak egyetlen igazolását és irányítóját a Szentlélek Isten munkáját állítja oda (Heckel, Bohne, Jarausch). Aki akár a módszer teljes elvetését akarja érvényesíteni a nevelésben, s helyettesíteni akarja azt a nevelő személyes hatásaival, akár a módszert technikai fogásokra akarja kijátszani, ezt a feleletet elégtelennek találja, mert attól fél, hogy ez a felfogása a módszernek, mely tagadja annak döntő fontosságát, az egész nevelést lehetetlenné teszi (Niebergall). A nevelés és vallástanítás módszere kérdésében tehát míg egyrészt felszabadító a dialektikai theológia izenete, a módszer formai s nevelő személyiségét teljesen elnyomó felfogása (herbarti) és a lélektani fogásokkal túltömött eljárások (élménytanítás, szabad szellemi tevékenység, munkaiskola, testnevelés: Kabisch, Eberhard, Gaudig) utvesztőjében, másrészt annak komolyabb felfogására utal, mikor a módszer kérdésében is érvényesíteni akarja az Ige hirdetésénél fennálló felelősség gondolatát (Thurneysen).

Ezen a téren még vannak kérdések, melyek nincsenek tisztázva, mint a vallásos nevelés és köznevelés, a módszer lényegének problémái, de mindezekben a nevelés már eddig is nagyon sokat köszönhet a dialektikai theológiának. *Imre Lajos.*

— Szomorú jelenség világunkban, hogy egyes gyűlöltté vált kifejezések s a mögöttük rejlő szenvedélyek, új szavak köntösében megejtik a lelkeket. A „kommunizmussal" még be sem teltünk, máris új szótól kezd zúgni a fülünk: *„technokrácia."* Hogy mi van mögötte, nem tudjuk biztosan. Semmiesetre sem reprezentálhatja a *lelkiséget,* mert nem *„theokrácia."*

ÉNEKÜGYÜNK.

Reformmozgalmak az utolsó félszázad alatt Magyarországban.

Az egyházi énekek reformja érdekében leghamarabb a reformátusok mozdultak meg a mult század derekán. Ujítani és javítani törekedtek az 1806. évben kiadott egyetemes Énekes Könyvet. Ujításra csakis a szövegek szempontjából volt szükség, a dallamok kifogástalanok voltak.

Sokszor vádolták és vádolják a magyar kálvinistaságot maradisággal, holott az egyházi énekeskönyv reformmunkálataiban megelőzte a magyar testvér felekezeteket. Pedig ebben az időben — és ezt javunkra kell fölemlítenem — a reformátusoknál az énekügy terén a viszonyok rendezettebbek voltak, mint akár az evangélikusoknál, akár a r. kath.-nál. Rendezetté tette nálunk az énekügyet az a körülmény, hogy a négy superintendentia együtt adott ki énekes könyvet hangjegyekkel. Ennek folytán templomainkban, istentiszteletünkben országszerte ugyanazok a szövegek és ugyanazok a dallamok voltak használatosak. Hogy eltérések, zavarok lettek volna, panaszt nem említi.

A lutheránusoknál ellenben különféle könyveket és énekeket használtak. Nyugaton (Dunántul) inkább német hatás alatt állottak; északon és keleten szláv (cseh huszita és tót) énekekkel éltek. Amellett, hogy több ének szövege és dallama is kérdéses értékű volt, egységről szó sem lehetett.

Még különösebb viszonyokkal találkozunk a római katholikusoknál. A latin szövegű gregoriándallamok, mint a liturgia szerves részei ugyan kötelezők voltak mindenütt s bár a hangjegyek is nagyon régóta rendelkezésre állottak s Arezzói Guidó barát által rég megalapozott szolmizációs módszer is kiválóan alkalmas volt a hangjegyek olvasására és leéneklésére, mégis a vidéken csaknem mindenütt hallás után igyekeztek elsajátítani a melodiákat, ami sokszor leküzdhetetlen nehézségekkel járt. Egyik kántor ajkáról a másikéra szálltak a gregorián-énekek sok változással és eltéréssel. Az eredeti dallamok még a székesegyházakban sem mindenütt zendültek fel, hanem csak utánzatok, hibás reminiszcenciák. De e dallamoknak legalább a szövegük azonos latin s e részben biztosította az egységet. A székesegyházak zenekaraiba templomba nem illő hangszereket is felhasználtak. Hangszerelésben, a zenei motivumokban és dallamokban és azok érzéki ritmusában a világias elemek sokhelyütt tulsulyra emelkedtek. Magam is nem egyszer hallottam zenés misét, melynek részei merőben világiak voltak. Pl. a Kyrie eleison alázatos irgalomkérés helyett diadalmas induló, a Benedictus szerenád, a többi részek is másmás vidám, élénk, szinte tulzóan érzékies ritmusu és lüktetésű világi zenével voltak azonosak. Mindezekért nem lehet magát a r. kath. egyházat elitélni. A római katholikus egyháznak megvolt a maga nagyszerű egyházi zenéje, csak élnie kellett volna vele. Tanulatlan, fogyatékos műveltségű or-

gonisták és karmesterek kezén s hatása alatt fajultak el a viszonyok.

Ami a katholikus templomi népénekeket illeti, megállapítható, hogy az állapotok itt sem voltak rendezettek. Jelentek ugyan meg énekeskönyveik püspökök jóváhagyásával, de elterjedést nem nyertek. A kántorok sok szabadsággal válogatták az énekeket vagy énekelték saját szerzeményeiket. Pl. a Barabások és főleg Kaposi, kik a jobbak közé tartoztak.

Ha valahol, a magyar ág hitv. evangélikusoknál, még inkább a római katholikusoknál nagy szükség volt tehát nemcsak reformra, hanem egységesitésre is.

A reformátusoknál az ujitást főleg a szöveg tekintetéből kivánták. Zenei szempontból nem tartották oly fontosnak a reformot, sőt a szövegben való formai elavultság nélkül a mozgalom valószinüleg meg sem indult volna. A kálvinista nép azonban csodálatosan ragaszkodott a régies szöveghez is. A zsoltárok némely mondata szállóigévé lett s van rá példa, hogy a szállóige az elterjedésben még ódonabb formát öltött. Pl. Öröködbe, Uram, pogányok jöttek (LXXIX. zs.) helyett: Öröködbe, Uram, pogányok *jöttenek*.

Az énekeskönyvi előmunkálatok Fejes István elnöklete alatt befejezést nyertek. Az első próbaénekeskönyv még az ő életében megjelent. Csak a zsinat végső jóváhagyása hiányzott a kiadáshoz, mely azonban időben kitolódva több változtatással később következett be. *Hodossy Béla.*

(Folyt. köv.)

5 KILOMÉTER.

Még az uj egyházi törvénykönyv életbe sem lépett, máris nehézségeket okoz az egyik rendelkezése.

Az uj egyházi törvénykönyv III. t. c.-e 3-ik §-ának b. pontjáról van szó, mely szerint „ha a szórvány, melyben az egyháztag lakik az anya egyház községtől nem fekszik 5 kilométernél nagyobb távolságra, vagy ha a szórványban lakó egyháztag nincs kötelezve lakóhelyén iskolát fenntartani, vagy iskolafenntartáshoz külön iskolai adóval hozzájárulni, teljes egyházi adó fizetendő. Ha pedig a szórvány 5 kilométernél távolabb van az anyaegyházközségtől, vagy az egyháztag iskolafenntartásban köteles résztvenni, az egyházközségben érvényes adókulcs szerint reá kivethető összes egyházi adónak csak 50%-át tartozik fizetni."

Tudom, hogy a legnemesebb törekvések vezették e § alkotóit, de mégis szólnom kell, mert egy megtörtént eset ugy veti előre árnyékát erre a bekezdésre mint a közeledő viharfelhő.

Az egyik egyház szórványában élő birtokos, aki azt hitte, hogy az uj törvénykönyv már életbe lépett, azon a cimen akarta megtagadni egyházi adója felének a kifizetését, hogy lakóhelye az anyaegyháztól 7 km re esik, ha körül az országuton számitjuk a kilométereket, ahogy szerinte egyedül jogosult, holott az egyenes dülő uton lakhelye csak 3 km-re van . . .

Szomorú kilátást nyujt ez az eset a jövőre nézve. Ilyesféle távolság meghatározás nem való a mi törvénykönyvünkbe, mert nekünk nincs módunkban megállapitani, hogy valakinek a lakóhelye hány kilométerre, hány méterre esetleg hány centiméterre van valahonnan, e nélkül pedig minden olyan egyházban, amelyhez tanyák tartoznak, vagy egyéb szórványai vannak, egyháziatlan és akadékoskodó emberek egész raja fogja megpróbálni azt állitani, hogy ő 5 km.-en tul lakik.

Annak aki kötekedni akar majd, bő alkalma lesz belekötni a törvény betűjébe, mert az nem tartalmaz semmiféle pontos utasitást arranézve, hogy miként kell az 5 km.-t számitani. Az egyik község széléről a másik község széléig? Vagy az egyik község templomától a másik község széléig? Esetleg az illető lakásáig? Hátha nem községben, hanem tanyán lakik az illető? . . . Azután hol kell a mérést számitani? Csak az országut számit e? Vagy pedig a légvonalbeli távolság a döntő? Igen ám, de ennek a kiszámitásához még gyakran mérnök volna szükséges . . . Mi történik ott, ahol csak száz méterekről, vagy méterekről lehet szó az 5 km.-en belül, vagy azon tul? Hosszan lehetne még tovább folytatni a bonyodalmak bő variálását. Ki fog tudni és akarni folyton igazságot szolgáltatni a viszálykodó egyházak és hivek között? . . .

Félek tőle, hogy Pandora szelencéje lesz ez a törvényszakasz.

Nem sokkal szerencsésebb a kifogásolt bekezdésnek az a mondata sem, amely szerint, ha valamelyik szórványban lakó egyháztag 5 km. en belől lakik, de valaminő okból hozzá kell járulnia az ottani (esetleg másvallásu) iskola fenntartásához, akkor szintén csak 50%-os egyházi adót köteles fizetni.

Veszélyt rejt magában ez is. Ismerek valakit, aki a helybeli — másvallásu — iskolafenntartásához pár pengővel hozzájárul, s ez a hozzájárulás megfogja szabaditani az illetőt jóval nagyobb egyházi adója felétől. Az illető jól fog járni, de az egyház rosszul . . . Sőt meg van rá az eshetőség, hogy ezen a cimen semmiféle szórványból ne kapjon többet az egyház, mint a kivetett adó 50% át. Már a mult éven szét küldöttek a tanfelügyelőségek a lelkészi hivatalokhoz egy ivet, amely kérdéseket tartalmaz a minden adófizetőre kivetendő iskolai adóra nézve. Ha ez a terv megvalósul, akkor a mostaninál nagyobb támogatást fognak kapni iskoláink (amivel alighanem együtt fog járni autonómiánk még erősebb megcsonkitása is) de viszont egyetlen egy szórványból sem kapja meg, sem a lelkész a dijlevelében előirt terményt vagy pénzt, sem az egyház deficittel küzdő pénztára az annyira szükséges összeget.

Mennyi sokféle veszély fenyegeti egyházunkat e szerencsétlen bekezdés miatt! — De kérdem: egyáltalában miért volt erre a bekezdésre szükség? Azok a lelkészek, akiknek szórványaik vannak, azok tapasztalatból tudják, hogy a szórványok lelkigondozása aránylag sokkal fáradtságosabb munka és több időbe kerül, mint az anyaegyházaké, miért fizessenek hát a szórványok lakói sok esetben felényi egyházi adót, mint az anyaegyházakban lakók? . . . *Illyés János.*

HATÁROKON TÚLRÓL

Ref. lelkészek helyzete Cseh-Szlovákiában.

Egyre nagyobb aggodalommal vesszük azokat a híreket, amelyek az utódállamokhoz csatolt magyar reformátusság és ott élő lelkipásztortestvéreink nyomasztó helyzetéről számolnak be. Mert bárhogy csürjék-csavarják is a dolgot a világ hatalmasai, nemcsak a kisebbségi jog megsértését kell látnunk elszakított véreinkkel szemben tanusított magatartásukban, hanem az *isteni igazság megcsúfolását is.*

A költségvetési vitával kapcsolatban az egyik magyar képviselő: *Keresztúry József* nagygéresi ref. esperes a prágai parlamentben olyan dolgokra világított rá, amelyek a kormány rosszakaratú szándékosságát ref. véreinkkel szemben 100 százalékig igazolják. A többek között olyan javaslatot terjesztettek a szenátus elé, melynek törvényerőre emelése a kisebbségek felekezeti iskoláinak a halálát fogja jelenteni. A magyar reformátusok 10 évvel ezelőtt zsinatot tartottak. Megalkotott s jóváhagyás végett felterjesztett törvényeiket, amelyeknek lefordítására hites tolmácsot küldtek ki, a cseh kormány mindezideig nem szankcionálta, indokolván ezt a magatartását azzal, hogy a törvények szlovák fordítása „állítólag rossz". Most 10 év után a törvények szövegének felülvizsgálása végett egy újabb zsinatnak kellene összeülni, amelynek költségeit azonban a különben is sok teherrel sujtott magyar reformátusság nem képes fedezni. Egy másik sérelem a lelkipásztorok 1919 és 1920. évekre járó törvényes államsegélyeinek a megvonása, amelyeknek összege pedig a költségvetésbe annak idején felvétetett. Nagy azoknak a magyar ref. lelkészeknek a száma is, akik az összeomlás után cseh területen maradtak. A hűségesküt letéve, megszerezték az állampolgárságot, az ezt igazoló papirjaikat nagy összegek ellenében meg is kapták, szolgálati idejüket azonban az állam nem ismerte el, ezáltal anyagiakban őket tetemesen megrövidítette s olyan fizetési kategóriába sorozta be, amely egy kezdő falusi tanítónak sem felelne meg. S mindez azért történt, mert a köztársaságban a ref. lelkipásztorokat olyan magyaroknak veszik, akik fajukat szeretik s nem tagadják meg.

Mi kommentárt a cseh kormány indokolásaihoz nem fűzünk. Csak azt kérdezzük azoktól a ref. lelkészektől, akikkel egy édes anya emlőin nőttünk fel, akikről tudjuk, hogy mindenütt „*otthon*" vannak, hogy szenvedő testvéreikért már szavuk sincs? Vagy talán megejtették lelküket az „egyiptomi húsos fazekak"? Mert hát pilátusi kézmosásnak a júdás-csókok után ez is jó.

— **Az északamerikai protestáns egyházak** nemzeti tanácsa 1933-ra 4,225,000 dollárt irányzott elő. A kiadások rovatában a bel- és külmisszió állanak első helyeken, az utóbbinál különösen Japánt és a Philippí-i szigeteket vették számításba.

Meghivó lelkészi konferenciára.

A tiszáninneni egyházkerület elnöksége és a sárospataki theol. akadémia tanári kara 1933. évi április hó 6 és 7-én Sárospatakon lelkészi konferenciát rendez. A konferencia problémája a **szekták elleni védekezés** kérdése. Erre a konferenciára a tiszáninneni egyházkerület, valamint a testvér egyházkerületek leikipásztorait szeretettel meghivja a konferencia rendezősége. — *A konferencia tárgysorozata és időbeosztása.* Első nap. D. e. 8—8 30. Áhitat. 9—9 ó. 15 p. A konferencia megnyitása. 9-15-től: A szekták keletkezésének okai. 10 ó.-tól 11 ó.-ig: A millenisták szektája. 11 ó.-tól 12 ó.-ig: Az adventisták. 12 ó.-tól 12 ó. 30 p.-ig: A baptisták. D. u. 4 ó.-tól: A magyarországi szekták külföldi kapcsolatai. 5 ó.-tól: A spiritizmus. 6—6 30-ig: Áhitat. — *Második nap.* D. e. 8 ó. Áhitat. 9 ó.-tól 10 ó.-ig: A szekták elleni védekezés. Két előadás. 10—12 ó.-ig: Hozzászólások. D. u. 4—6-ig: Lelkészi továbbképzés. Két előadás. Utána hozzászólások 6 ó.-tól 6 ó. 30 p.-ig: Áhitat.

A konferencia részvételi dija: 7 P., amely összegből 5 P. étkezési dij (2 és fél napra), 2 P. jelentkezési dij, mely összeg jelentkezés alkalmával elküldendő a theol. akadémiai igazgató cimére. Ezuttal közöljük azokkal a lelkésztestvérekkel, akik a konferencia januári dátumára jelentkeztek, jelentkezésüket az áprilisi terminusra fenntartjuk. Amennyiben jelentkezésüket nem tartanák fenn, kérem a konferencia rendezőségét erről értesíteni. E helyen külön is felkérjük kerületünk egyházmegyei *belmissziói előadóit,* hogy szeretetteljes propagandájukkal különösen a szektáktól fertőzött gyülekezetek lelkipásztorainak a konferencián való részvételét szintén mozditsák elő. — Közöljük az előadókkal is, akik felkérésünkre szivesek voltak előadást, hozzászólást vagy áhitattartást vállalni a januári időpontra, hogy vállalkozásukat fenntartjuk az áprilisi időpontra. Amennyiben bármi ok folytán akadályozva volnának a konferencián való megjelenésben, vagy vállalt feladatuk betöltésében, kérem sziveskedjenek ezt közölni a theol. igazgatóval március hó 10-ig. — Jelentkezési határidő márc. 20. Kedvezményes jegyek beszerzésére a konferencia vezetősége megteszi a szükséges lépéseket. A konferencia rendezősége alkalmat fog nyujtani a résztvevőknek Sárospatak nevezetességeinek (vár, nagykönyvtár, régiségtár, angol-internátus) megtekintésére. Vonatok érkezését és indulását később közöljük. A konferencia rendezősége nevében:

Farkas István püspök. — *Dr. Mátyás Ernő* theol. akad. igazgató.

— **A Magyar Ev. Ker. Diákszövetség** márc. 1—7. napjain sáfársági hetet tart. Az egyes napok elmélkedéseit ifj. Biberauer Richárd (Márk 13: 31—37); Kádár István (Máté 25: 1—3); Schuiek Tibor (Ap. Csel. 5: 1—11); Hollós Lászlóné (Luk. 21: 1—4); dr. Hilscher Zoltán (Luk. 22: 39—46) és Bereczky Albert (Ján. 15: 1—8) vezetik be a nevek után jelzett bibliai részek alapján.

HIREK

Csontos Józsefné szül. Benyó Aranka, főgimnáziumunk tisztelettel övezett ny. igazgatójának hűséges hitvestársa életének 57-ik, boldog házasságának 38-ik évében türelmesen viselt hosszú és kinos szenvedés után febr. 25-én visszaadta lelkét Teremtőjének. Halkszavú, csöndes, jóságos és szerető lelkű nő volt. Családjának mindene. Utolsó szavai is páratlan gyöngédséggel szóltak halálos ágyához érkezett ügyvéd fiához. Otthona körében tünt ki gyöngéd figyelmessége, évek sorára készülő gondossága és fáradhatatlan türelmessége. Bensőséges lelke itt tárta fel mély lelki életét és olvasmányai tág körét. Nem volt története, mint nincs az igazi nőnek. Nem tört az elölülők sorába és írtózott a a reklámtól, de kedves jósága sokszor sejtelmet ébresztett afelől, hogy az ilyenek nevei vannak felírva a mi mennyei Atyánknál. Nem vezeti többé kötetekre menő számadási könyveit s itt hagyta virágait. Nem építi gonddal és hűséggel házát. Elszakadt bölcs és puritán férjétől s szíve változatlan és mély érzéseivel ölelt gyermekeitől. Emléke legyen áldott. Övéit vígasztalja meg Istenünk mindenre elégséges kegyelme. A temetésen Forgács Gyula hirdette a vígasztalás és örök élet igéit s a főiskolai és tanítóképző-intézeti énekkar énekelt.

— **Forgács Gyula** sárospataki lelkészt, lapunk főmunkatársát a budapesti skót missziónál szervezett lelkészi állásra meghívták. Értesülésünk szerint Forgács Gyula a meghívást elfogadta.

— **Március 15-ét** főiskolánk tanári kara és egyetemes ifjúsága a nagy naphoz méltó módon szándékszik megünnepelni. Nagyban fogja emelni az ünneplés fényét, hogy e nap estéjén lesz a debreceni kollégiumi *Kántus* és a főiskolai *Kórus* találkozói hangversenye is. Az ünnepségek gazdag programmját következő számunkban közöljük.

— **A Főiskola 134. sz.** „Hegyaljai Erő" cserkészcsapata febr. 18-án tartotta szokásos évi beszámolóünnepélyét a Mudrány-teremben. Műsoron szerepeltek: vitéz Faragó Ede, országos cserkészvezetőtiszt szép beszéde a gödöllői jamboreeről, Szabó Károly csapatparancsnok vetítettképes és cserkészbemutatásokkal tarkított tábori beszámolója, apródok ígérettétele, két zenekari-és egy énekkari szám. A beléptidíjnélküli ünnepélynek szép közönsége volt.

— **Gyülekezeti nap Tiszakarádon.** A tiszakarádi gyülekezet márc. 12-én a bodrogközi lelkészek és presbitériumok bevonásával egynapos körzeti konferenciát rendez. A gyülekezet lelkésze ezúton is kéri az érdeklődő lelkésztestvéreket, hogy mennél teljesebb számban jelenjenek meg s hívják fel a presbitériumokat és az egyházaikban működő Ifjusági és Leány-egyleteket képviselők kiküldésére. Ellátásról a résztvevők maguk gondoskodnak. A délelőtti istentiszteleten Tantó János egyházmegyei belmissziói előadó hirdeti az Igét, dr. Gulyás József sárospataki főgimn. tanár *a presbiteri tisztségről* fog értekezni. A helybeli énekkar és vegyeskar szent énekekkel, az ifjúsági egyletek tagjai pedig vallásos szavalataikkal vesznek részt az áldásosnak igérkező értekezleten.

— **A gödöllői jamboree** iránt világszerte nagy az érdeklődés. Az angolok részéről, akik nagyon gondosan készitik elő fiaik számára ezt a táborozást is, a husvét utáni napokban Godfrey Fausset jamboree-parancsnok ellátogat Gödöllőre, hogy megtekintse az angol csapatok számára kijelölt helyet. Az irek 50, Palesztina 12, Délafrika 100 India 170 s a távoli Ausztrália 150 tagu csapat részvételét jelentette be. Összesen mintegy 30—40 ezer cserkész részvételére lehet számitani.

— **A KIE-világszövetség** ápr. 15-től 24-ig Afrikában nemzetközi ifjusági tábort rendez. A teljes ellátás s az utiköltség Marseillestől oda és vissza 110 P.

HIVATALOS RÉSZ.

IX. sz. Körlevél.

A tanitói állások betöltése tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi minisztérium 64.050/1933. sz. rendeletében felhivta a figyelmemet arra, hogy az utóbbi időben mindég gyakrabban történik meg, hogy a felekezeti iskoláknál megüresedett tanitói állásokra tényleges rendes tanitói alkalmazásban nem álló tanerők nyernek meghivást, nyilvános pályázathirdetés és szabályszerü választás mellőzésével. Minthogy a meghivással való állásbetöltés a fennálló törvényes rendelkezésekkel nem áll összhangban, eddig is csak a különösen megokolt esetekben hagyta jóvá a miniszterium, de csak abban az esetben, *ha már rendes fizetéskiegészitéssel biró tanitó lett meghiva.*

A vallás és közoktatásügyi minisztérium fenti rendeletében arról értesit, hogy a pályázat mellőzésével történt választást nem fogja jóváhagyni, különösen abban az esetben nem, ha a meghivott fizetéskiegészitést addig nem élvezett, azaz kezdő tanitó.

Felhivom azért az iskolaszéki Elnök urak figyelmét arra, hogy a tanitóválasztásoknál minden tekintetben a fennálló törvényes rendelkezések szerint járjanak el, mert egyébként ki lesz annak téve egyházuk iskolája, hogy a fizetéskiegészitő államsegélyt a miniszterium tőlük megvonja.

Miskolc, 1933 febr. 28. Atyafiságos szeretettel

Farkas István
püspök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. J. M-r. Köszönjük. — **H. L. H-k.** Sort keritünk rá. — **H. M. Sz-d.** Most elkésett. Közelesen levél megy.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**

Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 11. szám. Sárospatak, 1933 március 12.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Karácsony Sándor:* Arany János és eklézsiája. — *Takács Mihály:* Egy választás egyházi tanulságai. — *Imre Lajos:* A dialektikai theológia jelentősége a gyakorlati theológiában. — *Hodossy Béla:* Énekügyi reformmozgalmak az utolsó félszázad alatt Magyarországban. — Pulzus. — Gyülekezeti élet. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Arany János és eklézsiája.

Minden jubileum, centenárium, évforduló arra jó, hogy alkalmából „átértékeljünk", azaz régtől fogva, vagy nagyon is szokványossá vált, vagy a maga valóságában talán még soha nem is tisztázott viszonylatokat megujítsuk, eleven erővé varázsoljuk, véglegesítsük vagy tisztázzuk. Mi a félszázad óta temetőben nyugvó Arany János sokféle vonatkozásai közül természetszerűleg azzal szeretnénk jelen alkalommal foglalkozni, mely őt, a költőt és tudóst ahhoz az egyházhoz fűzi láthatatlan köldökzsinóron, amely mátrikula és lélek szerint egyformán Édesanyja volt. A református Arany Jánost idézzük és azt a református eklézsiát, amelynek Istentől kegyelmi ajándékul egy Arany János adatott.

I.

Egészen röviden szándékozunk időzni a református Arany alakjánál. Elvégre olyan tétel az ő református volta, melyet szégyen volna hosszas bevezetéssel bizonyítanunk. Református szülei házból, még pedig jámbor életet élő és bibliát olvasó szülők mellől református pártikulába kerül, onnan református kollégiumba, Debrecenbe. Fogékony szellemű és engedelmes természetű diák, aki amellett végigpróbálja a református diáksors minden kinálkozó alkalmát, akadémikus rektor, autodidakta, iskolájavégezetlen ripacs, félbenmaradt kisvárosi nadrágosember, nevelő. Közben vidékről csinál karriert, élete derekán református „felekezeti tanár." Ki volna református, ha nem ő? Nyelve biblikus. Életmódja puritán. Jellemében a végtelen szerénység és a hajthatatlan önérzet sajátos vegyüléke mutatja meg áruló bizonyossággal a református embert. Lelkiismerete, — az öntudat e mardosó kigyója — olyan érzékeny és olyan pihenés nélkül aktív, amilyen csak „törvény nyüge alól szabadult", nagy felelősségű személyiségé lehet. A „lusta mélabú" mártirja maga erején tehetetlen, csak kegyelemből, a Szent Lélek indítására tud alkotni. Pedagógiai rendszere röviden így határozható meg: munkaközösség a diákokkal nem más, mint a zsinatpresbiteri elv alkalmazása az élet minden területén. Szerkesztői eljárása, kritikai elvei, irodalomtörténeti dolgozásmódja egyszerre modernek és ugyanakkor a református ember eszejárására vallók, különben nem érezné magát cserbenhagyottnak lapvezéri mivoltában, nem boncolná egyforma gonddal a fűzfapoémákat és a derekas alkotásokat, nem kényszerednék eleve fölállított tételek hijján az irodalmi kézzelfoghatósághoz, a folklore tájaira és az akkoriban még nagyon is szokatlan összehasonlító elemzés felé. Művészi alkotásmódja is református, azzá teszi az „epikai hitel". Nyelve és verselése, nagy hagyománytisztelete következtében válik forradalmin újítóvá és utánozhatatlanul egyénivé, valamint mesterségbeli készség utján spontán zuhogóvá. Aztán — vegyük csak Toldit például —, hogy ragyog keresztül a hősön az „egyetemes papság" elve, sorsukon, helyesebben katarzisukon hogy vonul végig az a krisztusi parancs: „szükség néktek újjá születnetek". Az író előtt ismételten újra meg újra megképzett igazságon: kicsi vétek súlyos következményeket von maga után, mennyire kiütközik az a kálvinista felfogás, hogy nincs kis bűn és halálos bűn, csak Bűn van, eredendő bűn és kísértő Sátán.

II.

Nem, azt igazán nem kell bizonyítanunk, hogy adatott a református egyháznak Isten kegyelméből Arany János. Más kérdés: hogyan sáfárkodik ezzel a kincsével a református eklézsia?

Az önvizsgálatnak csupán egyetlen megengedhető formája van evangeliumi hitünk szerint: a bűntudatos, bűnvalló és bűnbánó. Ha *így* nézzük ezt a kérdést, alázatosan meg kell vallanunk, hogy hálásak vagyunk ugyan érte, mint részünkre juttatott talentumért, de inkább lássuk, mint forgatjuk.

1. Még nem akadt református egyházunknak olyan tudós fia, aki Arany János tanulmányozásának szentelte volna idejét és energiáit. A köztudatban élő megállapítások Riedl Frigyes, Földessy Gyula, Pollák Illés, Lehr Albert, Négyessy László, Voinovich Géza tollából erednek, a jó Gyöngyössy László buzgólkodását pedig igazán nem lehet (méltánytalanság is volna) tudományos mérték alá cipelni.

2. Csak természetes tehát, hogy nem használjuk Arany János életművét tükörül sem. Pedig az ő költészetében sok minden normát jelent és magatartást módosíthatna. Sok minden anakronizmus-számba kellene hogy menjen a kálvinista életstilusban az után, mikor már az Arany tudományos világnézetében igaznak, költészetében szépnek, életútjában pedig jónak bizonyult, — a homlomegyenest ellenkezője.

3. Jaj, de nem is ismerjük Arany Jánost igazán. Bűnös értékpocséklás, de valljuk meg, hogy így van: ha valaki református iskolában végzett, református sajtót olvas, református egyesületekbe, ünnepélyekre, előadásokra jár, még mindig *csak annyit* tud Arany Jánosról és azt a keveset is *csak úgy* tudja, mintha a magyar élet egyéb alkalmait ragadta volna üstökön (Vagy talán — ha amazokat az alkalmakat ügyesen válogatja ki és lelkiismeretesen használja fel — még kevesebbet tud és szinvonaltalanabbul tudja.)

4. Már elmult 50 esztendő Arany János halála óta, művei tehát felszabadultak a szerzői jog törvényes korlátozása alól. Olcsó népkiadásnak még mindig nincs semmi nyoma. Vajjon, ha a magyarság még sokáig nem követeli azt a nagyszerű jussát, hogy olvashassa is egyik legnagyobb szellemének alkotásait, ne csak emlegetésekből halljon felőle egyetmást — fogja-e követelni a Bibliáját anyanyelvén már a XVI. század óta olvasó református közösség ugyanezt? És mikor és hogy fogja követelni, hiszen 1932 október 22 óta 4 hónap telt el némán, tervek nélkül, gépies egymásután morzsolódva le . . .

Vagy igazán csak eltenni való, mutogatni való aranyérem Arany János, nem mindennapi életünk, jelenünk és jövendőnk nemes-érc-alapja?

Karácsony Sándor.

Egy választás egyházi tanulságai.

Egyházi lap hasábjaira nem tartozik a politika és így a képviselőválasztások dolga sem, azonban ma fokozott figyelemmel kell kísérnünk minden dolgot, amely csak a legtávolabbról is összefügg egyházunk sorsával és életével. Már pedig a képviselőválasztások több szempontból összefüggenek, sőt egyenesen messzekiható jelentőségűek.

A közelmultban a mezőkeresztesi kerületben mérkőztek össze a különböző pártok erői. Három jelölt küzdött egymással. Mindhárom jelölt ref. vallású. Engem érthetőleg a választásnak egyik református lelkész jelöltje, egyházi lapszerkesztő, ref. egyházi életünk hűséges és buzgó munkása érdekelt a legjobban, mint aki mindenkor az első sorokban küzdött egyetemes egyházunk nagy érdekeiért s aki hatalmas munkabírásával a legkülönbözőbb munkatereken szolgál egyházunknak, hazájának és az istenországának.

A választás legfontosabb és legörvendetesebb eredménye az, hogy a szociáldemokrata jelölt (aki beszédeit egyébként bibliai idézettel kezdte), a 10 ezer szavazatból nem egészen 900-at bírt összeszedni, vagyis a 2 évvel ezelőtt történt választás óta megtorpant a szociáldemokrata előnyomulás, noha azóta még jobban megnehezedett az idők járása felettünk. A szociáldemokrata tömegek hatalmas részét felszívta a független kisgazdapárt, amely itt tehát levezető szerve lett a nagy nyomorúságban sínylődő tömegek elégedetlenségének. Örvendetes egyházi szempontból, hogy a végső elemzésben — egyházellenes irány hanyatlóban.

A másik érdekes tanulság az, hogy a nép ma nem annyira felekezeti jelszavak után megy, mint inkább a politikai pártok irányában orientálódik. A kerület 18 községe közül a szinkatholikus községekben állott legerősebben a ref. pap-képviselőjelölt. Hasztalan volt minden ellenakció a r. kath. papság és intelligencia részéről, a r. kath. hívek nagyszerű ragaszkodással vették körül jelöltjüket, míg megfordítva: volt olyan ref. község, ahol a ref. lelkész-jelölt nem bírta megszerezni a szavazatoknak harmadát sem.

A harmadik tanulsága a választásnak, hogy a ref. lelkész jelöltet ref. lelkésztársai nem támogatták. Viszont ama 2—3 ref. lelkészre, akik mellé állottak, szinte úgy nézett a hatóság, mint a kommunizmus előőrseire.[1]

Pedig az általános választásokon minden prot. lelkészt kiszórt a rosta, akik pedig legalaposabb ismerői prot. és ref. egyházunk helyzetének, sebeinek és nyomorúságának: míg ezzel szemben 10 r. kath. plébános ad hangot és nyomatékot a magyar képviselőházban a római katholikus egyház érdekeinek.

A végső és a legfontosabb tanulsága pedig ennek a választásnak, hogy egyházunk vezetőinek: püspökeinek, espereseinek, főgondnokainak és gondnokainak nem szabad tétlenül, ölbe tett kézzel nézniök ezeket a választásokat, hanem esetről-esetre figyelemmel kell kísérniök és azokat egyetemes egyházunk szempontjából elbírálniok. Érdemes példát venni a r. kath. egyháztól, amely három fronton is elhelyezte a maga pap képviselő őrállóit: az egységes pártban, keresztyén pártban és a független kisgazdapártban. És míg a r. kath. egyház beküldi a parlamentbe a maga pap-képviselőit: a mi világi uraink se nézzenek ellenséges szemekkel sem azokra a ref. lelkészekre, akik sikerrel vehetik fel a harcot egy-egy mandátumért, sem azokra, akik egyházuk iránti magasabb érdekből szívvel-lélekkel támogatják lelkésztestvéreik vállalkozását. Mert derék dolog ugyan, ha minél több világi emberünk van benn a képviselőházban, de a multak tapasztalata arról beszél, hogy ezek nem minden esetben érdeklődnek egyházunk dolgai iránt s a dicsérendő és nagyon tiszteletreméltó kivételektől eltekintve, a Farkas Gézák, Lukács Bélák stb. inkább kivétel számba mennek; a száraz tény az, hogy nagy részben nem ismerik magyar ref. egyházunk égető, sorsdöntő problémáit és vagy közönyösek azok iránt, vagy opportunitásból, pártérdekből restellnek azokért sorompóba lépni.

Takács Mihály.

[1] Pedig a multkor is országos felzúdulás követte az „abauji" hatósági intézkedés kinos eltévedését.

Felelős szerkesztő.

TUDOMÁNYOS PROBLÉMÁINK ÁTTEKINTÉSE.

A dialektikai theológia jelentősége a gyakorlati theológiában.

IV.

A lelkigondozásban.

Ez az egész disciplina régóta szenved azon bizonytalanság miatt, ami a tárgyára nézve előállott azzal, hogy az egyéni lelkigondozás, gyülekezeti munka, szeretetmunka, szociális tevékenységek, belmisszió néven különfele tevékenységek és elméletek egységbe állítása még hiányos. Mint a vallástanitás a theológusok kezéből a pedagógusokéba, úgy ment át ez a psychiáterek keze alá (Goltz) és emellett a szociológiai tanulmányok körébe, melyek következtében hol a lélektan (Niebergall, Pfister, Spranger), hol a szociális helyzettanulmányok adatai között veszett el a lényege (Hesselbacher, Bechtolsheimer). Itt főként a részletkérdések léptek előtérbe, alapvető munka a gyakorlati theológiai rendszeres műveken (Meyer, Schian, Pfennigsdorf) nem is igen jelent meg (Baumgarten). A dialektikai theológia által vagy körülötte keletkezett megbeszélésben is ez a disciplina csak kevés részt kapott (Niebergall). Mégis erre vonatkozólag is jelentős gondolatokat ad a dialektikai theológia.

1. Az első abból származik, hogy az egész szociális kérdést, mely a cura pastorális disciplinájának ma egyik legfontosabb kérdése a dialektikai theológia az Ige szempontjából tisztázta (Barth, Thurneysen), beállítva ebbe a kérdésbe az egyház szerepét és jelentőségét (Gogarten). Rámutatott arra, hogy ebben a kérdésben az egyház hogyan áll szintén Isten itélete alatt, hogy az egyháznak hogyan kell ezt a kérdést Isten Igéje alapján nézni, hogy ezekben a kérdésekben való tájékoztatás az egyház részéről nem a keresztyén világnézeti nevelés, hanem az igehirdetés kérdése. Rámutatott ezzel arra, hogy az egyház és gyülekezet ezen kérdésekből sem ki nem huzhatja magát, sem nem foglalhat el semleges magatartást, hanem úgy kell néznie őket, melyben Isten igéje az irányadó. Itt ismét az egyház fogalmának, helyzetének tisztázása volt nagy jelentőséggel.

2. A lelkigondozás lényegét határozza meg a dialektikai theológia felfogásából származó az a gondolat, mely a lelkigondozást az egyház feladatának tartja, melyben az egyház úgy nézi az embert, mint aki bűn alá rekesztetett s mint akinek az itélet és kegyelem hirdetésére van legnagyobb szüksége. Ezzel a lélek minden kérdését, mellyel a lelkigondozás foglalkozik, egyenesen az egyetlen kérdésnek: a lélek Istennel való viszonyának rendeli alá s abból vezet le, melyből következik minden egyéni megoldás, világnézeti állásfoglalás háttérbe állítása Isten Igéjének parancsával szemben. Ez két ponton nagyjelentőségű a lelkigondozásra. Először abban, hogy a lelkigondozást megszabadítja attól, hogy az egyéni tanácsadásban, a lelkipásztor aktiv munkájával szemben a lélek passziv elfogadásában álljon, hanem reformátori alapon hangsúlyozza azt, hogy az Igében adott parancs keresésére mindenki köteles és az engedelmességért mindenki felelős. Másodszor abban, hogy az egész lelkigondozás alapjául és alanyául nem a lelkipásztort, nem a gyülekezetet (Niebergall) állítja oda, hanem vallja azt, hogy az a Szentlélek Isten munkája úgy az egyes keresztyén élet (Barth), mint az egész egyház és gyülekezet élete, ami a lelkigondozásban utját vágja annak, hogy az a lelkipásztor egyéni kezdeményezéseiből álljon.

3. Ez vezet rá a harmadik gondolatra, melyet a dialektikai theológia a lelkigondozásnak ad, hogy azt úgy az individualizmus veszedelméből kiszabadítja, mely a gyülekezetben csak egyéni lelkeket lát, csak egyéni nehézségeket ismer és azt egyéni kisérletezések terévé teszi, mint abból, hogy a gyülekezetben csak egy kollektiv közösséget lássunk, melyben az egyén elvész a nagyarányú szociális eszmék és kezdeményezések utvesztőjében (Schütz). A gyülekezet az anyaszentegyház kicsiben, abban a munkának, mint a Szentlélek munkájának rendje van, bár ez a rend nem technikai fogásokat ir elő, de nem is vethető alá emberi tetszésnek, nem emberi kezdeményezések, merész vállalatok beinditása, hanem az alázatos engedelmesség munkája.

Főpontokban ezeket látom olyanoknak, melyekben a dialektikai theológia jelentősége a gyakorlati theológiában kiemelhető, részletekbe és kifejtésekbe ilyen rövid vázlatban nem lehet menni.

(Vége.) *Imre Lajos.*

ÉNEKÜGYÜNK.

Reformmozgalmak az utolsó félszázad alatt Magyarországban.

Leghamarabb lettek készen a reformmal ág. hitv. ev. testvéreink. Uj énekeskönyvük, majd egyetemes jellegű korálkönyvük 1912-ben már megjelent. Kiadta a magyarországi ágost. hitv. evang. egyetemes egyház. Illetőleg hozzá a Dallamos könyvecskét a dunántuli ág. hitv. ev. egyházkerület. (Ismertettem a Zeneközlöny 1929. évf. 8. számában.) A korálkönyv szerkesztői: Kapi Gyula (Sopron) elnöklete alatt Frühwirth Samu, pozsonyi nyug. népiskolai igazgató s theol. akad. énektanító; ifj. Kapi Béla, eperjesi tanítóképző-intézeti tanár; Keviczky Sándor, pilisi kántor-tanító és Kirchner Elek, győri orgonista voltak. Hogy sikerült-e az egységet megteremteni és főleg a régi, továbbá a kuruckori s az újabb magyar dallamokat elterjeszteni, nem tudom.

Legkésőbb készültek el a reformmal a római katholikus atyánkfiai. — X. Pius pápa „Motu proprio" c. bullája 1903 ban adatott ki. XI. Pius pápa az előbbit kiegészítő „Apostoli constitutio"-ja a liturgiáról, a gregorián énekről és az egyházi zene fokozottabb műveléséről 1928 ban jelent meg. (S.

Pöschl Vilmos fordításában újból kiadták. Budapest, 1928.) Valóságos remekek a maguk nemében. Ismertetésük e cikk kereteit messze meghaladná.

A római katholikus népénekek reformjának gondját a magyar orsz. kath. kántorszövetség és az orsz. magyar Cecilia-egyesület vállalták magukra. A szöveg revideálását Sik Sándor, a dallamok kiválogatásának és összhangosításának munkáját Harmat Artur végezte. E mű, egy vaskos, kötetben, 306 dallammal s megfelelő szövegekkel, az 1931. év végén látott napvilágot. Részletes ismertetése nem tartozik e cikk keretébe.

Új református énekeskönyvünk vagy egy évtized óta van használatban. A legtöbb helyen életbe lépett már. Megjelenése idején a szöveget Radácsi György és Czinke István, újabban Darabos Lajos-, a dallamot pedig e sorok írója tette a sajtó útján bírálat tárgyává. Legfőbb kifogásom, hogy régi jó magyar dallamokat kihagytak, ellenben idegen ritmusú, selejtes termékeket bevettek az énekeskönyvbe. A dunántúli ref. egyházkerület a temetési énekeket kifogásolva, már 1930-ban javított temetési énekekkel lépett az egyetemes konvent elé. A református énekvezérek egyesülete szintén foglalkozik a temetési énekek s ezzel összefüggésben az egész énekeskönyv reformjával.

A mult, 1932. év elején jelent meg a Magyar Református Kántorkönyv. Cziriák Zoltán, Iványi Antal, Vitéz Makláry Lajos és Szabó Gyula támogatásával szerkesztette Hodossy Béla. Kiadta a Magyar Református Énekvezérek Egyesülete. Bírálata kapcsán a Protestáns Szemle irodalmi ankétján Lajtha László fölvetette (1933. januári szám) azt a gondolatot, hogy az éneküggy reformja érdekében sürgetni kell egy ujabb ének- és zeneügyi bizottság összehivását. Az éneküggyben az emlitett lap hasábjain még vita folyik.

Igénytelen soraimban azért foglalkoztam az ág. hitv. evangélikusok valamint a róm. katholikusok éneküggyi reformjával is, mert ezekkel egybevetve itélhető meg jobban, hogy állunk, mit tehetünk s mit kell még e téren várnunk. Ugy látszik, nálunk az uj énekeskönyv kiadása nem keltett általános megnyugvást s uj reformra van szükség. A reformot inkább a dallamok igényelnék. Ámde a kivitelre s a részletekre nézve nincsen meg a föltétlenül szükséges egyetértés. Egy elhamarkodott, kellően elő nem készitett reform pedig többet árt, mint használ. *Hodossy Béla.*

(Vége.)

PULZUS.

Egy választás egyházi tanulságairól szóló cikkel kapcsolatban nem tartjuk érdektelennek, ha összehasonlításul közöljük egyik Hollandiában tanuló s. lelkészünk, Egressy Lajos levelének azt a részét, melyben a holland antirevolucionista párt egyik választások előtti politikai gyűléséről számol be:

„A párt főcélja a Biblia szellemét és parancsait politikai téren és a törvényhozásban is érvényesíteni. Tagjainak száma az ország lakosságának csak cca 12 százalékát teszi és mégis olyan hatalom, amellyel nagyon is számolni kell. A gyűlésre, melyen a beszédet mintegy 3000 ember előtt a pártelnök, Colijn volt miniszter tartotta, csak jeggyel (ingyenessel) lehetett bejutni. A fél 8-kor kezdődő gyűlés terme negyed 8-kor már zsúfolásig volt, a gyülekező tömeg a megnyitásig egyházi énekeket énekelt. Pontban fél 8 kor bejött a pártvezetőség s a gyűlés elnöke mély csend közepette felolvasta a Róm. 13 : 1—7-t. Aztán imádkozott. Rövid bevezetés után helyét átadta a pártelnöknek. Colijn beszédében sok bibliai idézet volt a Szentírás különböző részeiből és mondhatni inkább „sub specie dei" beszélt, mint sok hallott, vagy olvasott prédikáció. A végén még imádkozott és egy zsoltár éneklésével befejeződött — egy politikai gyűlés."

„Többet ésszel, mint erővel", ezt lehetne jeligéül írni arra, amit az alább szóváteendő gyülekezeti mizériák bevált receptjeként hallottunk egyik kedves falusi lelkésztestvérünktől.

Kiütött az eklézsiában gyülekezeti életünk egyik krónikus betegsége: a székper, harc az elölülésért. Már-már úgy látszott, hogy ebből is évekig húzódó háborúság lesz, mikor lelkésztársunk megkísérelte egy a faluja mentalitásához szabott taktikai húzással elintézni a nehéz ügyet. „Kovács bácsi, — mondta egy nagyon megbízható, hűséges presbiternek, — arra kérem, hogy holnap a közgyűlésen, ha a székügy tárgyalása megkezdődik, álljon fel, s csak annyit mondjon, hogy igaz-e az a közmondás, amit most megtanítok magának." Kovács bácsi jól beemlézte a közmondást, s másnap a közgyűlésen rögtön fel is állt s megkérdezte: „Tiszteletes úr, én csak annyit akarok kérdezni, hogy igaz-e az a régi jó közmondás: A bolond előre ül, hogy lássák, az okos hátra, hogy lásson?"

„Igaz, Kovács uram" — felelte a lelkész — de csak arra, aki akkor is előre akar ülni, mikor már nem fér a székbe."

A székharc megszünt, s amint az időközben más helyre megválasztott lelkésztársunk utódjától halljuk — a hívek a közmondást nem feledték el, s mai napig előnyben részesítik a templomban a hátsó padokat.

A dunamelléki Püspök úr elküldötte lapunkhoz közlés végett egyházkerületi közgyűlésünknek a törpegyülekezetek ügyében hozott határozatát. A tiszántúli egyházkerület kéri ennek a határozatnak a publikációját. A határozatot — mihelyt egy kis terünk lesz rá, közölni fogjuk. De szinte félünk a közléstől, mert esetleg úgy tünnék fel, hogy tettünk valamit a dologban. Az ügy egyházkerületi és egyházmegyei közgyűléseink elé tartozik. Ha összesen két tárgya lenne ezeknek a gyűléseknek, az egyiknek feltétlenül a törpegyülekezetek ügyének kell lenni. Olyan fontos az. És talán nem intéztük el a kérdést egy szép és jól átgondolt terv elolvasásával?

E percben még nincs megüresedettnek nyilvánítva a sárospataki lelkészi állás, bár a Forgács

Gyula elmenetele befejezettnek tekinthető, de már azt híresztelik, hogy egy jelölt érdekében pénzt ajánlgatnak Nem akarjuk ugyan ezt hinni. De beszélik. Azonban ilyenkor sok szörnyűségeket is szoktak össze-vissza beszélni. Annyit tudunk, hogy a felmerült jelöltek olyan magas fogalommal birnak a lelkipásztori állás tisztessége felől és olyan tiszta szeretettel viseltetnek a százados hírű, ősi sárospataki egyház iránt, hogy az ő részükről a lelkészi állás betöltése során csalódástól és szégyentől tartani nincs okunk.

A prot. sajtó élénk részvéttel kíséri a „Szent István jobb kezéhez" intézendő imádkozás kérdését. A felebbezési bíróság bizonyára nem teremt magának az ítélet indokolásában olyan kínos helyzetet, mint Törekyék teremtettek a r. kath. dogmatikának, mely végtére is nem operálhat laikus szólamokkal, mint tették Törekyék. Lapunk multkori cikkét egész terjedelmében átvette a *Sárospatak.*

GYÜLEKEZETI ÉLET.

Cigándon február hó folyamán 4 vallásos estély tartatott mindig zsufolásig megtelt iskolában. Az áhitatot felváltva lelkész és Nagy Bertalan segédlelkész végezték viszont, előadást a nem fungáló tartott. Felolvasást Kohlbenhejerné Tóth Jolán, Tóth Bözsike tanitónők és Tóth Margit, akik a szavalókat is előkészitették A leányegyesület tagjainak és iskolai tanulóknak szebbnél-szebb szavalatai gyönyörködtették a figyelmes hallgatóságot. A vallásos estélyek hallgatói érdekes megfigyelést tettek, azt nevezetesen, hogy a magukra maradt tévelygők közül hol egyik, hol másik az iskola előtermében hallgatózik a vallásos estély alatt, azután eljárják a házakat és azzal gyalázkodnak, hogy az iskolában nektek csak mesélnek. A magyar irodalom felolvasásra kerülő gyöngyszemeire értik ezt, ami a hallgatóknak nemes lelki élvezet, de számukra tehetetlenséget jelentő itélet.

Házi istentisztelet egy régóta sínylődő beteg otthonában volt, ahova a szomszédokból is odatódult a rosszul ruházottaknak és gyengélkedőknek egész kis serege. Ebben a hónapban 20 bibliaköri összejövetel rendeztetett mindenkor megfelelő előkészület mellett. A gyülekezet tagjai közül összesen 1064 en jelentek meg a bibliakörökben, ami 53-as átlagnak felel meg. Lelkes munkatársai a lelkésznek Nagy Bertalan s. lelkész mellett Kántor Mihály igazgató-tanító, ki január hóban egy nagyobb tanulmánya és sajtó alá kerülő munkája miatt nem vehetett részt, Nagy Dezső, Tömösváry Ferenc, Sárkány J. Gábor tanítók, Móré Matild tanítónő és a Tóth nővérek, kik sem időt, sem fáradtságot nem kímélnek, hogy Krisztus ügyének áldozatos lélekkel szolgálhassanak.

Az egyesületek összefogva és a műsor egy-egy pontját szolgáltatva febr. 12-én műsoros estélyt rendeztek a községi inségesek javára. A rendezők és a rendkivüli értékes tehetséget felmutató szereplők jutalma az osztatlan elismerés mellett a jótékony célra a községi előljáróság kezeihez átadott 146 P tiszta jövedelem volt. Ez is és a tevékenyen munkás lelki élet is elviselhetőbbé teszi a köznyomort.

A vámosujfalui „Lórántfy Zsuzsánna Ref. Leányegylet" márc. 1-én meglátogatta az olaszliszkai Ref. Leányegyesületet. Az olaszliszkai leányok szép müsoros estét, majd szeretetvendégséget rendeztek a vendégek tiszteletére. Márc. 5-én vasárnap a vajdácskai Leányegyesületet, látogatták meg a vámosujfalui leányok. A szakadó eső sem tudta elrontani a leányok örömét és lelkesedését. A csaknem 20 kilométees utat szekeren tették meg. A vajdácskai gyülekezet nagy szeretettel fogadta a vendégleányokat, akik a délutáni vallásos ünnepélyen is szép műsorral szerepeltek. — Mindkét találkozás nagyban erősítette a testvéri kapcsolatokat.

HIREK

id. Kézy György gazdálkodó és a ref. egyház presbitere március hó 6-án, életének 72-ik évében Sárospatakon elhunyt. Köztisztesség övezte a megboldogultat és mély részvét kísérte áldásos, közhasznú élete után sírjába. Maradjon áldásban emlékezete!

— **Új egyházkerületi főgondnok.** A tiszántúli egyházkerület főgondnokává az ujabbkori történelmünkben annyi érdemet szerzett családnak, a mi egyházkerületünkhöz és főiskolánkhoz is erős szálakkal kötött Vay-familiának magas közéleti tisztségeket betöltő sarja, báró Vay László főispán, a bihar-érmelléki egyházmegye gondnoka választatott meg. Nagy idők harcai közt legyen áldás a működése legnagyobb egyházkerületünk és egyetemes ref. egyházunk életében.

— **Középiskolai reform.** Március 6-án Hóman Bálint kultuszminiszter értekezletet tartott a középiskolai reform ügyében, amelyen megjelentek Kornis Gyula, Ravasz László, Weszely Ödön, Mitrovicz Gyula, Ady Lajos, Bessenyey Lajos stb. A reform elé reménységgel lehet nézni. Mindenesetre kívánatos volna a terveket ismerni.

— **Műsor.** A főiskola március 15-iki ünnepélyének műsora, amely a délutáni hazafias összejövetel rendjét 7 pontban, a Kossuth-emléktábla előtti emlékezést 5 pontban és az esti hangversenyt 9 pontban foglalja magában, már megjelent és remélhetőleg nagy közönséget fog Sárospatakra vonzani. A debreceni kollégiumi kántus éneke bizonyára ismét feledhetetlen élményt fog fakasztani.

— **KIE hir Patakról.** A pataki KIE március 5-én tagavató és tisztújító ülést tartott. Elnök lett Baksy István; alelnök: Rácz István nyomdatulajdonos Fogadalmat tett tíz új tag.

— **Templomi ünnepély.** A diósgyőri ref. egyház vasgyári nőegylete külsőségeiben époly fényes, mint belső áldásokban gazdag templomi ünnepélyt rendezett február hó 26-án. Az estély programjának központjában egyházkerületünk püspökének, Farkas Istvánnak „Értelme van a könnyeimnek" című előadása, valamint Svingor Jenő egyh. ker. belmissziói előadó igehirdetése állott. Mindkét szolgálat bizonyságtevés volt Istennek

mindeneket átölelő atyai szeretete mellett. A mély hatást kiváltó bizonyságtételekhez méltó keretként járultak Baltazár Dezső orgonaművész művészi orgonajátéka, a Szilágyi Levente karnagy vezetése alatt álló Tiszti Dalegylet és Padányi Lenke énekművésznő énekszámai, valamint Bartha István ny. szinigazgató szavalatai.

— **Az SDG-szövetség** ápr. 9—11 én Budapesten „virágvasárnapi konferenciát" rendez. A konferencia tárgysorozatában a következő thémák szerepelnek: mit kaptam a Szentirásból, a magyar nemzeti diákegység feltételei, háború a békében, tékozló diákság, modern református egyháztagság, a magyar nemzeti diákegység feladatai, győzelmes diákság. Igehirdetők: a megnyitó istentiszteleten: Szabó Zoltán sárospataki tanár, a záró ünnepélyen: Ravasz László püspök.

— **Egyházközségek, egyházmegyék, egyházkerületek** történetét keresem megszerzésre. Továbbá Zoványi *Theológiai Ismeretek Tára I—III.* kötetét. Felkérem azért azokat a szerzőket, akik egyházközségük történetét megirták és kiadták, hogy sziveskedjenek nekem, lehetőleg dedikálva megküldeni füzeteiket. Felkérem azokat a lelkészeket és lelkészözvegyeket, akiknek könyvtárában megvannak a keresett müvek, sziveskedjenek engem értesiteni és azt az értéket közölni, melyért a munkát nekem átadják. Cserébe az árajánlatnak megfelelőleg ajánlom fel Lélek és Élet c. beszédeim I—III. kötetét, Árva Bethlen Kata, Kossuth, Monok története c könyveimet, kivánatra szépirodalmi müveimet. Cserébe ajánlom továbbá: Adalékok Zemplén Vármegye Történetéhez 1904—1916. évfolyamait. Nagy szükségem van különösen alábbi 2 müre: Magyarósi J. *A zilahi a. szt. egyház tört.* és Rácz K. *A zarándi ref. egyh. megye tört.* A szives támogatást köszöni és kéri: *Dr. Hegyaljai Kiss Géza* Belsőbőcs, Borsodmegye.

— **A gyermekek sorsa Oroszországban.** A „La Croix" c. párisi lapban egy francia orvos oroszországi tapasztalatait irja le. Beszámolójában egyenesen kétségbeejtő az, amit a mai orosz gyermek nyomoruságáról mond. A menhelyekről és asylumokból kiszökött fiúk és leányok szabadon kóborolnak az egész országban. Koldulásból és lopásból tartják el magukat, míg nyomorultul el nem pusztulnak. E szerencsétlen bűnözők között az egyik menhelyen, ahová erőszakkal viszik be őket, látott egy 14- s egy 10 éves fiút kötéllel egymáshoz kötözve, mindakettőt betörésen érték; továbbá egy 12 éves leányt, aki újszülött csecsemőjét tartotta karján. Kiew-ben az „orvosok házában" a tifusz az orvosokat és ápolókat is elpusztitotta. E ragályt az épület pincéjében meghúzódó gyermekek vitték oda, akik közül egy elpusztult benne s társai a pincében levő homokba temették el. A Don folyó hídján láttak egy asszonyt, aki gyermekét a folyóba akarta dobni; a csöppség igy rimánkodott: „ne dobj be a vízbe, anyám, nem kérek többé enni." Amikor az emberek tovább mentek onnan, a kétségbe esett anya, aki a kebelén még egy csecsemőt is tartott, gyermekeivel a hullámokba vetette magát.

HIVATALOS RÉSZ.

X. Körlevél.

I.

A hevesvármegyei ref. tanitó testvéreimhez!

Hevesvármegye tanfelügyelője megkeresett, hogy hivjam fel a hozzá tartozó elemi iskolai tanitókat arra, hogy a járásuk székhelyén rendezedő pedagógiai szeminárium előadásain jelenjenek meg. Miután ezen előadásokat a vall. és közokt. miniszterium rendelte el s azok a tanitóság továbbképzésre nagyon alkalmasak, kérem a hevesvármegyei tanitótestvéreimet, hogy a tanfelügyelőség meghivásának a lehetőség szerint tegyenek eleget s jelenjenek meg a pedagógiai szeminárium előadásain.

II.

Kérelem az iskolaszéki elnök urakhoz.

Budapest székesfőváros polgármestere azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy a budapesti sokezer szegénysorsu, nyomoruságban élő gyermek nyári üdülését a lelkészi kar révén is tegyem lehetővé. A testileg leromlott és fejlődésében visszamaradott gyermekek nyári üdülése ma már nemzeti ügy.

Arra kér a polgármester ur, hogy iskolaépületeinket az üdülési akció számára a nyári szünidő alatt engedjük át. A Főváros ezzel szemben, ugyanakkora számu gyermek csoportot egy üdüléssel kapcsolatos tanulmányut kapcsán, az illető egyházból, teljesen ingyen ellát.

A polgármester ur ezirányu kérését minden lelkész és tanitó testvérnek szives figyelmébe és segitő jóindulatába ajánlom. Atyafiságos szeretettel Miskolc, 1933 március hó 8. *Farkas István* püspök.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe!

A Lelkészegyesület 1932. dec. 10. 50. és 1933. jan. 14. 2. számában közölt ORLE tételekkel kapcsolatban felkérem lelkésztestvéreimet, hogy a f. évi tavaszi egyházmegyei közgyülésünk előtt egybehivandó lelkészértekezleti közgyülésünkre értekezletünk minden tagja az összes tételekkel. (A. A legujabb magyar Ujszövetség-forditások kritikai ismertetése és egybevetése: Róm. I. és II. Kor. Gal. Efez. levelek. — B. Arany János biblikussága. — C. Mit tehet a lelkipásztor a gazdasági leromlással párhuzamosan haladó vallási leromlás meggátlására? Mik a teendők? Mik a segédeszközök? — D. Mit tettünk eddig egyházmegyénk területén az Orsz. Ref. Szeretetszövetség érdekében, mit kellene és mit lehetne még tenni? — E. Összeállitandó betühiv másolatban a reformációtól máig gyülekezetében szolgált lelkipásztorok, rektorok, praeceptorok, tanitók névsora, szolgálatuk ideje s életrajzukra s egyéb müködésükre vonatkozó fontosabb adatok.) behatólag foglalkozni, az E. pont alatti adminisztrativ tétel alatt foglaltak szerint pedig a kimutatást elkésziteni és f. évi május hó 1-re hozzám beküldeni sziveskedjék, hogy előadóról még idejekorán gondoskodhassak. Szilvásvárad, 1933 március 2. Testvéri szeretettel *Hubay Mihály* lelkészértekezleti elnök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K-r P-l. Jövő számunkban adjuk. — **D-y I-n.** Jó téma. **H-s L-ó.** Valamilyen formában csakugyan meg kell ezt beszélni. Röviden kell irni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 12. szám. Sárospatak, 1933 március 19.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Mitrovics Gyula*: Az akarat közvetett nevelése. — *Darányi Lajos:* Igehirdetés. — *Kövér Pál:* Hívogató. — —: Irodalom. — A pataki konferencia meghívója és programja. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Az akarat közvetett nevelése.

Az ember szellemiségének következményei. — Az akarat közvetett nevelése: 1. az emberi életközösségre. — Egoizmus és altruizmus. — Saját tökéletesedésünk és mások boldogsága. — Az utilizmus és Kant erkölcsi maximái. — Az érzelmek viszonya az akarathoz: a szimpátikus érzés. — Az akarat közvetett nevelése: 2. a kozmikus és transcendentális életközösségre. Az akarat közvetett nevelésének alaptétele. — Ismeretszerzés, világszemlélet, világnézet, valláserkölcsi eszmék és érzések: az akarat közvetett fejlesztői — Az akarat közvetlen nevelése első sorban a tárgyszerű és egyéni, a közvetett pedig a felsőbbrendű életközösségek felé való fejlesztés eszköze. — A nevelés egységes föladat.

Az akarat közvetett nevelésére már eddig is történtek utalások. A nevelés egységes célok szerint történvén, voltaképen minden eddigi megbeszélés közvetve a valláserkölcsi személyiségnek, a jellemnek, ebben tehát az akaratnak is a kifejlesztése érdekében történik. Valahányszor azt hangsúlyoztuk, hogy az embert *szellemisége* jellemzi az anyagi tulajdonságokkal szemben, ennek következtében szellemiségének a kifejlesztésére kell törekednünk: egyszersmind már azt a célt szolgáltuk, hogy önzésének a leküzdésével altruisztikus irányban fejlődjék az akarata; mert míg az anyagelvűség érvényesítésével a saját anyagi érdekeinek a rabszolgája, addig szellemének a kibontakozásával a társadalom munkásává lesz. Az embernek a maga teljességében kifejlett szellemisége csak *altruista* lehet, míg a matériálizmus színvonalán maradt ember föltétlenül *egoista*, egészen a mások érdekeivel szemben való teljes érzéketlenségig.

Végső eredményében még az *utilitárizmus* etikája is erre a meggyőződésre vezet, amennyiben fejlettebb fokán az utilitárizmus is elismeri, hogy a mások boldogsága saját boldogságunknak az alapja. Ez a megállapítás egész határozott alakban jelentkezik *J. St. Mill*-nél, aki emez elv megvalósításához a természetes alapra is rámutatott az embernek ősi szociális érdekében; ez pedig lényegében nem más, mint szimpátikus érzés, a szimpátikus érzések kifejlődésének örökletesen biztosított lehetősége. *Spencer*-nél pedig az evolúció folyamán a végső kifejlés az egoizmus és altruizmus teljes összhangjára vezet. Igy az utilitárizmus, amint már Mill-ben és Spencerben jelentkezik, ép úgy a *saját tökéletesedésünket és a mások boldogságát* tűzi ki megvalósítandó eszmény gyanánt, mint *Kant* az „Erkölcs metafizikájá"-ban, aki ezzel a „Gyakorlati ész birálatá"-ban felállított híres *„categoricus imperativus"*-át: „cselekedjél úgy, hogy a te akaratodnak a maximája mindenkor egyszersmind általános törvényalkotás alapelvéül szolgálhasson" — értelmezőleg mintegy kiegészíti. Az utilitárizmus moráljának még egy nagy előnyét kell elismernünk, és ez az, hogy a *Kant* érzelmektől mentes hideg ész etikájával ellentétben az utilisták pszihológizmusa és evolúciós elmélete, amint az főleg *Spencer* nél nyilvánul meg, a megvalósítás útjaira is rámutat; rámutat az érzelmekben rejlő hatalmas mozgató erőkre. Pszihológizmusuk megmutatja az útat a saját tökéletességnek a kifejlődésére és ezzel a nevelési eljárás számára is kiváló eszközöket nyujt. Az érzések birtokában, amelyeknek a mótorikus erejét a lélektudomány napról-napra mind világosabban földeríti, erkölcsi törekvéseinkhez mintegy a belső szankciót nyerjük meg.

A gyakorlati megvalósítás szempontjából kétségtelenül nagy egyoldalúságot jelent a *Kant* etikájában egyfelől a pszihológiai vonatkozások teljes hiánya, másfelől az érzelmi elemektől való teljes mentessége. Nem nehéz elgondolnunk, hogy mit jelent ez nevelési szempontból. Érzelmi kapcsolatok nélkül a legmagasabb etikai elvekből is hiányzik a hajtóerő. Pszihológiai alátámasztás nélkül pedig az erkölcsi érzék kifejlesztésének a módját nem lehet megtalálni. Ellenben a szimpátikus érzésekben olyan mótorikus energia birtokába jut a fejlődő ember, amely nemcsak az etikai elvek helyességének a belátására, hanem azok gyakorlására is mintegy rákényszeríti és ezzel, mint fentebb jeleztük, megkapja végrehajtásához a szankciót. A puszta észelvek alapján megkonstruált és mintegy kívülről belénk plántált erkölcsi elv mindig kénytelen volna nélkülözni a belső átélés hajtóerejét. Gyakorlati érvényesítés közben hiányzik a készség gyorsasága, mert minden egyes esetben rajtunk kívül álló, többé-kevésbbé idegen és messzefekvő

elvet, legbensőbb énünknek mintegy a kikerülésével — mert érzések nélkül — kell alkalmazni a valóságra. Gyermekek és egyszerűbb emberek számára pedig az elvont elvek még mint értelmi élmények is megközelíthetetlenek; minél egyetemesebbek és minél formálisabb jellegűek, annál inkább.

Azért ismételten is rá kell mutatnunk az akarat közvetett nevelésének legfőbb alaptételeire: növendékeinkben *fejlesszük ki az érzékenység legmagasabb fokáig a szimpátikus érzéseket, másfelől értelmi élmények során tegyük tulajdonukká a helyes erkölcsi elveket.* Tulajdonukká pedig a meggyőződés erejével és a megvalósítás eltökéltségével ezek az elvek csak akkor lehetnek, ha nem asszociativ úton, emlékezetileg sajátítjuk el azokat, hanem *valóságos átélés alakjában.* A közvetlen tapasztalás természetesen nem állhat mindig rendelkezésére; ezt azonban igen nagy részben pótolhatja az események mérlegelése; saját, már tulajdonunkban lévő szempontok szerint való ismételt átértékelése és az összefüggések és következtetések logikai kitermelése. Itt sem az emlékezeti munkának van tehát jelentősége, hanem a magasabbrendű értelmi műveleteknek. Ezek érzelmileg is kellően fogják hangsúlyozni az értelmi igazságokat, mert a meggyőződés ereje mellől elmaradhatatlan az érzelmi kísérők csatlakozása, cselekvésre késztő melegsége. Pedig e kettőnek gyümölcse az elhatározás, a cselekvés; tehát az akarat megtermékenyülése.

Az akarati erők altruizmusa embernek emberhez való viszonyát szabályozza, mint a társadalmi élet egyik principiuma és így az individuális életformák kitágításával a társadalmi, vagy erkölcsi életszinvonal biztosítására szolgál. Tudjuk azonban, hogy ezen a fokon még nem értük el a fejlődési lehetőségek teljességét. Az embernek nemcsak az emberi életközösségbe kell magát beletalálnia, hanem mivel értelmének feltörő lángja a legmagasabb létezési formákra is rávilágít, akaratának erejével ezek felé is útat kell törnie. Emberi méltóságunk tudata, istenfiúságunk sejtése arra ösztönöz, hogy valamelyes kapcsolatot teremtsünk ezek felé a legmagasabb létezési formák felé is. Nemcsak anyagi létünk föltétele kívánja hát meg, hogy a világegyetem egészében megtaláljuk és elfoglaljuk azt a helyet, amely felé vezető útra szellemünk fénye rámutat, hanem emberi méltóságunk szinvonala is, amely a humanitász fogalmából önként következik. Szükség van tehát akaraterőnk olyan megedzésére, hogy az szellemünket eme leg magasabb pozíciónk elfoglalására képesítse, sőt kényszerítse. A napról-napra élés tengődésével szemben elengedhetetlen kötelességünk magunk iránt ezeknek a mind magasabbrendű életformáknak képességeink arányában való elérése és betöltése.

De még így sem elégedhetünk meg, amint más helyen már kifejtettük, a *kozmikus* világ anyagi életközösségével, hanem be kell ékelnünk magunkat a *transcendens régiók* szellemi erői közé is. Hogy ez a törekvés is mily mélyen gyökerezik emberi természetünkben, hogy a szellemiségünknek milyen lényegébe vágó tulajdona, mutatja egy tíz éves fiú előttem tett nyilatkozata. Az egyetemes létel, a világteremtés és fentartás végső okai és erői, az Istenség hatalma, személyisége és mindenütt jelenvalósága felől ostromolt kérdéseivel és tette próbára bölcseségemet. Közben afeletti csodálkozásának adott kifejezést az eleveneszű kis falusi legény: hogy az ember szüntelen afféle csekélységek és haszontalanságok iránt érdeklődik: mikor lesz az aratás? a kenyérsütés? hány patkó esett le a ló lábáról? és azt sohasem kérdezi: hogyan lehet az, hogy az Isten mindenütt jelen van, mindenről tud és képes volt megteremteni ezt a roppant világot? . . . aztán hát miből is csinálhatta azt? . . . Ez a gyermek nagy igazságokra mutatott rá a bölcsek számára: az Istennek dolgai fontosabbak az élet apró gondjainál. És ezekkel foglalkoznunk az emberi szellemnek legkiválóbb kötelessége és kiváltsága. *Dr. Mitrovics Gyula.*

Folyt. köv.

IGEHIRDETÉS.

I.

Öröm az Urban.

Lekció: Filippi 4 : 4–7. Textus: Filippi 4 : 4.

Bevezetés: Az emberben megvan a vágy az öröm után. Sőt egyenesen szüksége van az embernek az örömre. Csak az a kérdés, hogy minek és hogyan örül? *Tétel*: Az Urban való öröm az igazi öröm. Ez a tétel megítéli és revizió alá veszi a mi örömünket. *Felosztás*: I. Az ember csak ennyit akar elfogadni: örüljetek. II. Isten meghatározza, mesgyével vonja körül az öröm határát: az Urban örüljetek. *Részletezés:* I. Az emberben örök az a törekvés, hogy kivívja a maga számára azt a szabadságot, hogy maga szabhassa meg örömének tárgyát, helyét, módját és idejét. Ez olyan prívát dolog számba megy, ami után nem igen illik kérdezősködni. Ez a farsang jelszava: örüljetek. II. A bőjt, az igazi keresztyén élet is tud örömről, csakhogy ez az öröm nem cimzetlen borítékban van, erre rá van írva az irány: az Urban örüljetek. Ha magunkban akarunk örülni, ha a mi mostani helyzetünk, csonka országunk, rendezetlen egyházi viszonyaink dacára akarunk örülni, akkor csak olyan örömről lehet szó, amely kábít, felejttet. De ha az Urra nézünk, van okunk az öntudatos, igazi örömre: Ő még mindig hatalmas, meg fogja Ő még nekünk is mutatni szabadító erejét. *Összegezés:* Az Urban találd meg örömöd okát.

II.

Nem te, hanem téged...

Lekció: Lukács 19 : 1– 10. Textus: Lukács 19 : 8—10.

Bevezetés: Istentiszteletre csak annak szabad jönni, akiben van valami az olyan vágyakozásból, kíváncsiságból, amilyen Zakeusban volt. *Tétel*: Aki azt akarja megtudni, hogy milyen Jézus, az annak az igaz ismeretére fog eljutni, hogy milyen ő. Ez a felfedezés a kezdete Jézus üdvözítő munkájának. *Felosztás:* I. Az ember alanya akar lenni a mondatnak. Mint Zakeus, nézni, látni akar, véleményt

akar alkotni magának még Istenről is II. Isten az embert tárggyá teszi: Ő nézi, hogy milyen az ember, Ő mond, vagy mondat ítéletet, Ő kezd rajtunk dolgozni. *Részletezés*: I. Zakeus ott a falomb között megbujva épen olyan munkát akart végezni, mint mi végzünk akkor, amikor mindent a magunk ízlése szerint ítélünk meg, sokszor felelőtlenül, hátmegett, elbújva Zakeus módjára. Azt hisszük, hogy minden azért van, hogy megnézzük és véleményünkkel megkoszoruzzuk, vagy agyonüssük. II. Pedig még mi felettünk is van valaki. Még akkor is felettünk van, ha alattunk áll, mint Jézus a Zakeust rejtő fa alatt. És csak egy a fontos rám nézve: mi a véleménye annak a hatalmasnak rólam. Mit kell tennem, hogy ne olyan legyek ezután, amilyen eddig voltam, hanem olyan, amilyenné Ő akar tenni. *Összegezés*: Ne a te, hanem Istennek a rólad való véleménye legyen előtted a legfontosabb.

I.

Örvendezz Istennek, egész föld!

1. 63. zsoltár 1—12. Rád gondolok... rólad elmélkedem...
2. 65. zsoltár 1—10. Hozzád folyamodik minden test...
3. 66. zsoltár 1—10; 20. Örvendezz Istennek!
4. 67. zsoltár 1—8. Isten könyörüljön rajtunk...
5. 68. zsoltár 1—8; 20. Napról-napra gondoskodik rólunk...
6. 70. zsoltár 1—6 Örülnek..., akik keresnek téged...

II.

Kicsoda olyan nagy, mint az Isten?

1. 71. zsoltár 1—8. Kőszálam vagy te...
2. 73. zsoltár 1—5; 12—17. A szent helyen értjük meg a világ sorsát.
3. 73. zsoltár 18—28. Örökségem vagy, óh Isten.
4. 75. zsoltár 1—11. Isten a biró.
5. 77. zsoltár 1—13. Tetteidről gondolkozom.
6. 77. zsoltár 14—21. Isten, csodát mívelsz.

Darányi Lajos.

Hivogató.

Lehetetlennek tartom, hogy minden egyházát szerető magyar református embernek s különösképen az egyház jövőjéért elsősorban felelős lelkipásztoroknak a szívét legmélyebb öröm ne töltse el egyházkerületünk elnöksége és sárospataki főiskolánk tanári kara által április 6—7-re tervezett lelkészi konferenciának hallatára. Úgy gondolom és hiszem, hogy sokan gondolkoznak így: a konferencia értékét a megválasztott tárgyak égető aktualitása és sorsdöntő jelentősége adja meg. Úgy érzem, hogy ez a sikeres tárgyválasztás a mai anyagi nyomorúságban is a konferencia utáni felfokozott érdeklődésben és azon való népes részvételben nyilvánul meg. A szekta-kérdés, a bennünket olyan közelről érintő baptizmus, az adventizmus és millenizmus előadásra és megbeszélésre kitűzését látom a tervezett konferencia ilyen vonzó értékének. De mert a mai lázas iramú életben a gondoktól gyötrött emberek sok mindenről, a legszükségesebb dolgokról is könnyen megfeledkeznek, ezért vagyok bátor én is kezembe venni és ajakimhoz emelni a hivogató kürtöt.

Köztudomású, hogy a baptizmus egyenesen a mi egyházunk élősdije, magyar református egyházunk négyszázados tölgyének életszívó fagyöngye. Lehetetlen, hogy ne érdekelne bennünket ennek a szektának keletkezési oka és az ellene való védekezés módja.

De a baptizmusnál sokkal veszedelmesebb az adventizmus s még inkább — mint erre Forgács Gyula találóan rámutatott e lap 3. számában — a millenizmus. Hiszen a baptizmussal minden kinövése mellett sem tagadhatunk meg bizonyos közösséget, ám az adventizmus s főleg a millenizmus térhódítása a keresztyén vallás elzsidósítását, a Szentírásnak vásári jóskönyvvé, számjátékos irattá tevését s a be nem teljesült számítások következményeként a benne vetett hit lerontását eredményezné. A millenizmus — igazat kell adnunk Forgács Gyulának — az atheista bolsevizmus előfutárja. Belülről akarja megtámadni, szétrobbantani az egyházakon át a keresztyén társadalmat. Keresztyén mezbe öltözve, farkasok bárányбőrében akar hozzáférkőzni, hogy halálra marhassa, gyilkos kórt okozó bacillusaival megfertőzhesse.

A millenizmus nemcsak a keresztyénségnek, hanem a mai állami és társadalmi rendnek is halálos ellensége. Tehát az államnak is védekeznie kell ellene. Ez azonban nem azt jelenti, hogy most már mindent bizzunk a politikai hatóságokra, ami a kényelemszerető emberek vesszőparipája volt a multban, hogy kezünkbe vegyük a mártircsinálás — a tapasztalat szerint sok esetben visszafelé sülő — fegyverét (ami a baptizmussal szemben különben is lehetetlen eszköz ma már), hanem arra kötelez minden lelkipásztort a legkomolyabban vett felelősségérzettel, hogy ismerjük meg a saját seregünk, egyháztagjaink, továbbmenve — legyünk egészen őszinték — a magunk életén is az ellenség előtt nyilvánvalóan tátongó, támadásra alkalmas réseket. Tömjük be azokat, tegyük harcképessé magunkat és a saját életünkön keresztül kiáradó, bizonyságtevő, isteni erőkkel sok kísértés, csalódás, csüggedés, szegénység által félig-meddig már harcképtelenné tett híveinket.

A konferencia bizonyára értékes útmutatást fog nyújtani erre vonatkozólag és az ez úton való haladáshoz szükséges áldott erők kiárasztó kútfeje lesz — úgy hisszük — az ott megjelenőkre. Ezért, mint egyik egyházmegyénk missziói előadója, hívlak én is benneteket lelkésztestvéreim. Ne riadjatok vissza az anyagi áldozathozataltól, hiszen a jövőnkről, az életünkről van szó, ami minden áldozatot megér. Az a körülmény ne tartson vissza senkit, hogy az ő gyülekezetében még nincsenek szektáriusok. Mert a millenisták, adventisták már ott is szétszórták irataikat. A mai idők pedig különösen alkalmas talajt készítenek a szekták számára. De meg a lelkiismeretes orvos járvány idején nem feledkezik meg a preventiv intézkedésekről, védőoltásokról és a szervezet olyan mértékű felerősítéséről, hogy bátran dacolhasson mindennemű kórral.

Kövér Pál.

IRODALOM

Dr. Mitrovics Gyula: **A neveléstudomány alapvonalai.** Debrecen, 1933. A debreceni egyetem nagymunkásságú tanárának újra egy nagyobb műve látott napvilágot a Csáthy-cég kiadásában; 339 oldal terjedelemben, feleségének ajánlva. A mű gyökérszálai régebbi időre mennek vissza: a Paul Barth: Die Elemente der Erziehungslehre s a Habrich: Pedagogische Psychologie tanulmányozására s az utóbbival való vitázó hajlandóságra. Sok ideig hevert a mű kéziratban. Most végre megjelent. A magyar műveket a psychológiai, a német műveket a logikai elv alkalmazásával mulja felül, de a kisérleti psychológia terén a régi klaszszikusokat fogadja el mestereiül. Négy részre osztva tárgyalja először az alapvető elveket (ember, erkölcsiség, vallás, művészet, jellem, nevelés); azután az értelmi nevelést (a figyelem, szemlélet, emlékezet (1—2), képzelet szerepét); az érzelmi élet neveléséről szól, majd végül az akaratnevelés problémáit fejtegeti. A magyar és német forrásmunkákon kívül bőven merít a paedagogia gazdag irodalmából, sőt felhasználja a költészetet is (Ady, Arany, Jókai, Goethe), a politikát (Tisza István), a művészetet (Bartók, Kodály). Megyebeli vonatkozásokról sem feledkezik meg (Comenius, Sátoraljaujhely). Jegyzetei bőségesek, de bizonyára még bőségesebbek lettek volna, ha az ujabb német könyveket nem zárta volna el a magyar tudósok elől a deviza s valuta nehézsége. Így is bőséges vitaanyag van azokban felhalmozva (pl. Boda Istvánnal, Veszelyvel stb.). A kiváló mű megszerzését, amelynek kiadására a tudós szerző bizonyára nagy anyagi áldozatot fordított, melegen ajánljuk. Ma a nevelői munka világszerte a középpontba került. A mű avatott kezű vezető lesz mindenki számára. A derék kötetből mutatványul egy jellemző fejezetet közlünk. *G. J.*

* **Égő magyarok.** Novellák. Irta: *Győry Kálmán.* Sárospatak. 1933. Ára 1·50 P.

A Hegyalja tüzeslelkű poétája e 102 oldalra terjedő csinos kötetben mesteri rajzokat ad. Az annyi fájdalommal, reménységgel, nagy akarásokkal megszentelt, égő magyar életnek a rajzát. Azért van az, hogy — bár minden darabjának más a főhőse — életük más körülményeivel mégis teljesen egyek: *égő magyarok,* akiknek életét nemcsak jellemzi, hanem *éli* a költő. Irásainak művészi voltát mi sem igazolja jobban, mint az, hogy mennél tovább olvassuk a *ma* életének ezeket a harmonikus rithmusú, magyaros koloritú mozaikjait, annál inkább érezzük, hogy *mi* vagyunk benne. De nemcsak hőseit hozza lelkünkhöz közel. Életté varázsolja a fát, füvet, vihart, az ázsiai pusztát, ahová szent nekibúsúlással elindul a költő apja, hogy idevezesse megcsonkitottságunkhoz a párducok szabadságát élő testvéreit. Az évezredes átkot akarja megszüntetni azzal a nagy tanulságokat beszélő öleléssel, amellyel a magyar főurat épúgy mint a táncos jogászt, bibliás theológust, a kath. papot, a vitéz ispánt, a magyarságért küzdő tanitót, az elcsapott gazdát, a cigányt, a gulyást, testvérévé fogadja. S ebben az ölelésben égetően fájó az, ahonnan kiindul s ahová visszatér: *a mai magyar élet.* Megkapóan szépek s a kötet magvát képezik a költő édesatyjáról irt rajzok, akit annyira rabul ejtett ennek a drága földnek a szerelme, hogy amikor el akarják venni azt tőle, felgyujtja a négy sarkán, csakhogy bitorló kezére ne kerüljön. Ennek a kötetnek mindenütt ott van a helye, ahol a magyarságot tovább-plántálni, megmenteni akarják. Ahol a multat megbecsülik s ahol imádságos lélekkel, önfeláldozáson hiven küzdeni tudnak a jövendőért. *Zs. J.*

A pataki konferencia meghívója és programja.

A tiszáninneni egyházkerület elnöksége és a sárospataki theol. akadémia tanári kara 1933. évi április hó 6 és 7-én Sárospatakon lelkészi konferenciát rendez. A konferencia problémája a **szekták elleni védekezés** kérdése. Erre a konferenciára a tiszáninneni egyházkerület, valamint a testvér egyházkerületek lelkipásztorait szeretettel meghívja a konferencia rendezősége. — *A konferencia tárgysorozata és időbeosztása. Első nap* délelőtt 8—8·30 óráig Áhítat. Tartja *Janka* Károly. 9 órakor *Farkas* István püspök megnyitja a konferenciát. 9—10 óráig. A szekták keletkezésének okai. Előadó dr. *Vasady* Béla. 10—11 óráig. A millenisták szektája. Előadó dr. *Mátyás* Ernő. 11—12 óráig. Az adventisták. Előadó dr. *Zsíros* József. 12—1 óráig. A baptisták. Előadó *Gyülvészy* István. Délután 4—5 óráig. A szekták külföldi vonatkozásai. Előadó *Kovács* J. István. 5—6 óráig. A spiritizmus. Előadó *Nádházy* Bertalan. 6—6·30 óráig. Áhítat. Tartja *Pósa* Péter. — *Második nap.* Délelőtt 8—8·30 óráig. Áhítat. Tartja *Farkas* Elek. 9—10 óráig. A szekták elleni védekezés. Előadók dr. *Enyedy* Andor és dr. *Szabó* Zoltán. 10—12 óráig. Hozzászólások. Felkért hozzászólók: *Forgács* Gyula, *Komjáthy* Aladár, *Janka* Károly, *Tantó* János. 12—1 óráig. Püspöki megbeszélés. Délután 4—6 óráig. A lelkészi továbbképzés. Előadók dr. *Marton* János, *Svingor* Jenő. Felkért hozzászólók: *Juhász* László és *Kiss* Ernő. 6—7 óráig. Záró áhítat. Tartja *Farkas* István.

A konferencia részvételi díja: 7 P., amely összegből 5 P. étkezési díj (2 és fél napra), 2 P. jelentkezési díj, mely összeg jelentkezés alkalmával elküldendő a theol. akadémiai igazgató címére. Felkérjük kerületünk egyházmegyei *belmissziói előadóit,* hogy szeretetteljes propagandájukkal különösen a szektáktól fertőzött gyülekezetek lelkipásztorainak a konferencián való részvételét szintén mozditsák elő. — Jelentkezési határidő márc. 20. Kedvezményes jegyek beszerzésére a konferencia vezetősége megteszi a szükséges lépéseket. A konferencia rendezősége alkalmat fog nyujtani a résztvevőknek Sárospatak nevezetességeinek (vár, nagykönyvtár, régiségtár, angol-internátus) megtekintésére. Vonatok érkezését és indulását később közöljük. A konferencia rendezősége nevében:

Farkas István püspök. *Dr. Mátyás Ernő* theol. akad. igazgató.

HIREK

— **Baltazár Dezső püspök a tanitókért.** A szörnyű idők aggasztó jele, hogy dr. Baltazár Dezső püspököt, az egyetemes konvent l. elnökét a felekezeti tanitók népes küldöttsége kereste fel, kérve, hogy hathatós befolyásával segitse őket, hogy elmaradt járandóságaikat megkaphassák. A püspök hangsulyozta, hogy teljes mértékben átérzi a tanitóság nehéz helyzetét s mint eddig, úgy ezután is mindenkor szivén viseli érdekeiket és minden jogos törekvésükben teljes erejével és befolyásával mellettük áll. Vajjon a mi még mindig mulatozó társadalmunk és álláshalmozó kiválóságaink tudják, hogy milyenek a mi tényleges viszonyaink?!

— **Március 15.** Főiskolánk ezévi március 15 iki ünnepélyét szokásos kereteiből a debreceni kántus vendéglátogatása emelte ki emlékezetesen. Ünnepségeink általában szépek voltak; az esti hangverseny pedig a debreceni kántus közreműködésével feledhetetlen. Az emlékezés istentisztelettel kezdődött. A városi templomban Tóth Lajos szénior bibliaolvasása és imádsága állitotta a napot és a megemlékezést Isten igéjének mértéke alá. Délben megérkeztek Szigethy Gyula ének- és zenetanár vezetése alatt — több tanárt gyengélkedés és a március 15-tel velejáró elfoglaltság tartott vissza a pataki úttól" —, a kántus tagjai ötvenen. Az ünnepélyes fogadtatáson az imateremben Dr. Mátyás Ernő akad. és közigazgató magas szempontú beszédben üdvözölte a találkozóra jött debrecenieket, a mi főiskolai kórusunk énekelt s a debreceni kántus adott elő egy vallásos tárgyu darabot oly művészi tökéletességgel és imponálóan kibontakozó hangerővel, hogy a legnagyobb érdeklődést keltette fel esti szereplése iránt a kántus.

A délutáni ünnepély középpontjában az *Orbán* István gimn. tanár ünnepi beszéde állt, aki finom és biztos vonalvezetésű történelmi szemlélettel erősitette a magyar igazság győzelmében a történet vad viharába került magyar lelkeket. A Talpra magyart Oravecz Lajos tanitóképző-intézeti növendék, Mécs László egy versét Tóth Miklós, a Tóth Kálmán: Előre c. régi szép költeményét Tóth Lajos theológus szavalta el. Mindhárman nagy és gyujtó hatással szerepeltek. Az esti hangversenyt a főiskolai zenekar nyitánya vezette be nagyon nívósan. Utána a debreceni kántus két darabot adott elő. A kántus nyomban megtalálta a szivekhez az útat. Volt valami csodálatos az énekükben. Nem a művészi kidolgozást értjük. Az talán megvan más gyakorlott énekkarnál is. Több volt itt ennél. Amint ez az ötven debreceni diák a mi pódiumunkon énekelt, egyszerre úgy éreztük, hogy az ősmagyar dal zengett itt fel. A magyar őserő szava. Még le nem tört és meg nem szégyenitett fajtánk zengő lelke áradt a fiatalság acélos erejével, nagy, komoly érzések templomi áhitatával, régi és örök szép dallamokat tárogató hangon megszólaltatva. Minden biztos, erős, kemény, patinás és lelket sugárzó volt, náluk s egyúttal finom, lágy és a dalok lelkét árasztó. Elemi erejű tapsvihar jelezte, hogy a közönség megértette a debreceni kántust. A kántus fellépése valóban annyira diadalt sugárzó volt, hogy mendikánsaink majdnem kis parázs tüntetéssel fogadták a szinrelépő sárospataki kórust. De felesleges volt az aggodalom. A gyönyörű, modern darabot, amelynek kiválasztásáért nem lehet eléggé dicsérni *Szabó* Ernő főiskolai ének- és zenetanárt, sárospataki főiskolai kórusunk olyan sikerrel adta elő, hogy tökéletesen megállotta helyét a félelmes hangerejű és kifogástalan készültségű debreceni kántus mellett. S ettől kezdve a két énekkar, különösen a vendég kántus — pazarló szeretetreméltósággal énekelte a tarsolyukból bőven ömlő, szebbnél szebb, a műsorban nem is emlitett dalokat. Az estélyt még Szabó Ernő egy hegedűjátéka gazdagította. A közönségnek igazi művészi élményben volt része a két énekkar nagy lelki hatásokat ébresztő találkozója révén. *M. J.*

— **Hubay Mihály** szilvásváradi lelkész és felesége Kovács Vilma sárospataki főiskolánkban egy olyan alapitványt készül tenni, amelynek kamata lehetőleg fedezze egy főiskolai tanulónak egy évi konviktusi díját 240 P-t. Egyelőre, amig a megfelelő tőkét kifizethetné, a kamatoknak megfelelő összeg, tehát évi 240 P összeg befizetését vállalja s ennek egy negyedére részletet 60 P összeget már be is fizetett főiskolai pénztárunkba. Az alapitvány kamata évenként 3 tanulónak volna kiosztandó, egy felsőborsodi pap, egy felsőborsodi tanitó, a harmadik részt pedig egy Gömörbe való földmives szülők jó tanuló és szegény szülők gyermekének. Alapitványttevő ezzel az alapitvánnyal szeretné megkezdeni törleszteni az Alma Máter iránti tartozását. Hálás szivvel és meleg érzésekkel köszöntjük Hubay Mihály lelkésztestvérünket és feleségét főiskolánk iránti nagylelkűségének ez áldozatos tettekben való megnyilatkozásaikért.

— **A tanitóképző-intézet** március 15 két fényes és lélekemelő ünnepéllyel ülte meg. Az ünnepi beszédet Cserés M. V. éves tn. tartotta.

— **Kaptuk** a következő sorokat: Nagytiszteletű Szerkesztő Ur! Ugy hallom, nagy sajnálkozással, hogy Forgács Gyula eltávozik Sárospatakról s igy az ottani lelkészi állás meg fog üresedni és úgy hallom időelőtti tervezgetésekből, hogy a jelöltek közt az én nevem is forgalomba került. Kérlek légy szives lapunkban közölni, hogy egyrészt megköszönöm a szives érdeklődést, másrészt megnyugtatom az aspiránsokat, hogy a sárospataki lelkészi állás elnyerésének gondolatával soha, még kezdő káplán koromban sem foglalkoztam. Ha csakugyan megüresedik a lelkészi állás, Istennek Szentlelke segitsen benneteket, hogy megtaláljátok azt a pásztort, akit szivetek kedvel. Sátoraljaujhely 1933 márc. 16. Őszinte tisztelőd *Kiss Ernő* esperes.

— **Árva leány,** 17 éves elmenne falusi paróchiára szolgálatra. — Érdeklődni lehet a lelkészi hivatalnál, Ózdon.

— **Missziói nap.** Március 9-én Göncruszkán missziói napot tartott Kiss József missziói előadó, Kocsis Sándor szurdoki lelkész közreműködésével.

— **SDG. kollegiumi szeretetvendégség.** A sárospataki ref. tanitóképző és theológus ifjuság tagjaiból szervezett SDG. kollégium f. márc. hó 11-én este 8 órától a tanitóképző intézetben szeretetvendégséget rendezett. Az est programján *Koncz* Sándor theológusnak, az SDG. kollegiumi elnökének irásmagyarázatán kivül értékes énekszámok, szavalatok és előadás szerepeltek. Résztvett a Szeretetvendégségen *Kovács* Dezső igazgató, aki erős lélekkel tett bizonyságot a SDG. kollegiumban folyó bibliaköri munka világot átformáló jelentőségéről. A tanitóképző-intézet tanárain kivül részt vett még a szeretetvendégségen dr. *Mátyás* Ernő theol. akad. és közigazgató is.

— **Gyülekezeti nap.** Körzeti konferenciának volt tervezve s áldásokban gazdag gyülekezeti nappá lett Tiszakarádon márc. 12-ike. Tantó János belmissziói előadó a magyar föld szeretetének s az egyház iránti hűségnek a szószólója volt, kimutatván azt, hogy ezekben adatott nékünk az Isten dicsőségének a szolgálata. Dr. Gulyás József sárospataki tanár a presbitérium és lelkész összefogó munkájának szükségességére mutatott rá s a gyülekezetet áldozatos szeretetre buzditotta. Janka Péter rozvágyi lelk. az Ifjusági, Vitkay Bertalanné bodroghalmi lelkészné a Leány-egylethez szólt lelkes szavakkal. Megkapó volt az egyházba visszatért szektárius, Karászi Antal bizonyságtevése: „visszatértem — úgy mond — mert a bibliát csak a ref egyházban magyarázzák tisztán és helyesen." Az ifjusági egyletek tagjainak szavalatai s az énekkarok szép énekszámai után a gyüleket lelkésze zárta az értekezletet, amelyen Kiss Ernő esperes is résztvett.

— **A bodrogzsadányi** filiális egyháznak kedves ünnepe volt március 12-én, amikor Novotny Gyula II. é. h. h. vezetésével, aki e kicsiny, de lelkes gyülekezetben eredményes belmissziói munkát végez, 16 főgimnáziumi tanuló meglátogatta, hogy résztvegyen az ujonnan alakult *Leány-egylet* felavató ünnepélyén. A Leány-egylet tagjai a következők lettek: Elnök: Szabó Etel, titkár: Szabó Erzsébet, jegyző: Győry Mária; tagok: Ungváry Erzsébet, Kecskeméthy Sára, Vajovszky Piros, Sajgó Sára, Ungváry Eszter, Csizmár Erzsébet, Kecskeméthy Eszter, Sivák Matild, Ungváry Jolán, Kecskeméthy Juliánna, Ungváry Berta, Tóth Jolán. Este jól sikerült szindarabot adtak elő a vendég gimnáziumi tanulók, akiket a gyülekezet áldozatkész tagjai igaz szeretettel láttak.

— **Lord Baden-Powell** a világ főcserkésze a cserkészszövetségek tanácsának közgyülésén tartott beszédében a gödöllői Jamboree jelentőségéről a következőket mondotta: „Az ebben az évben Magyarországon megtartandó Jamboree nagy sikernek igérkezik, ahonnan valamennyien, akik azon résztveszünk, kétségtelenül értékes gondolatokat hozunk majd magunkkal és amelynek jelentőségéhez mindnyájan hozzájárulhatunk azzal, hogy helyes cserkészszellemet, sok jóindulatot és az együttmüködés reánk eső részét visszük el a nagy cserkésztalálkozóra. Ezeknek a momentumoknak bizonyára messzehatő következményei lesznek abban az irányban, hogy a nemzetközi bajtársiasságot és barátságot minden országban elősegitsék."

— **Uj püspök.** A szlovenszkói tiszáninneni egyházkerület püspökévé, mint lapzártakor értesülünk, *Idrányi Barna* nagyszalánci lelkész választatott meg. Legyen Istentől áldott a működése.

— **Az északamerikai youngstown-i** magyar református egyház ifjúsága elhatározta, hogy vasárnapesti összejövetelein az Isten Igéje mellett az „óhaza" történetét is tanulmányozni fogja.

— **Az idők jele** az is, hogy az amerikai prot. egyházak egyetemes konventje (General Convention) által az 1933. évre előirt 4,225,000 dollár költségvetési összeget egy másik hatóság: a nemzeti tanács (National Council) csaknem a felére: 2,670,625 dollárra redukálta. Jellemző, hogy ebbe az összegbe bele van kalkulálva egy olyan 260,000 dolláros bevétel, amelynek forrásait nem ismerik, de számítanak reá s egy 146,456 dollárt kitevő, redukálhatatlan összeg, amelynek előteremtése még kérdésesebb, mint az előbbié.

HIVATALOS RÉSZ.

A közeledő husvéti elekcióra tekintettel felhivjuk azokat a gyülekezeteket, amelyek legátust vagy sublegátust akarnak a husvéti ünnepekre specifikálni, hogy a vonatkozó egyházkerületi szabályrendelet (1929. évi tavaszi közgyülés 22. sz. határozata) figyelembevételével beirásaikat f. március hó 31-ig eszközölni sziveskedjenek az elekcionális bizottsághoz. Dr. *Mátyás Ernő* akad. és közigazgató.

Felhivás az alsóborsodi lelkészértekezlet tagjaihoz és a többi egyh. megyék lelkészértekezleti elnökeihez.

Alsóborsodi lelkésztestvéreimet értesitem, 1. hogy az őszi e. m. gyűlés jkönyve 28. p.-ban irt 2 pályatételre az idegen kézzel vagy géppel irt pályamunkák ápr. 30-ig adandók be hozzám.

2. Ugyanezen időre kérem a gyülekezetökben a reformációtól máig szolgált lelkészek és tanitók hitelesen megállapitható névsorát s a szolgálati idejökre s életrajzukra vonatkozó fontosabb adatokat.

3. A tiszáninneni ker. e. m lelkészértekezleti elnökeit a következőkre kérem: Az alsóborsodi Kálvinszövetségi gyűlés a lelkészértekezlet elé utalta megvitatás céljából a következő kérdést: „A kálvinista öntudatra nevelés hiányai I. elemi, II. középiskolai vallásoktatásunkban, összehasonlitva a más felekezetű iskolák öntudatos nevelő oktatásával. A Kálvin szöv. gyűlés kifejezte ama kivánalmát is, hogy a lelk. ért. elnök hivja fel a ker. többi lelk. ért. elnökeinek a figyelmét is hasonló irányú müködésre s hogy e gyülésekre, mint érdekeltek és szakemberek, hivassanak meg a kebelbeli vallástanárok, hitoktatók és tanitók is. E felkérésnek im ez uton teszek készséggel eleget. Szeretettel s szives köszöntéssel. Alsózsolcza, 1933 III. 14. *Román Ernő* lelk. ért. elnök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. A. Jön. — P. I. Kiszedve várja a megjelenést a cikk. — L. Gy. Elküldtem.

Nyomatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 13. szám. Sárospatak, 1933 március 26.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Dr. Pápay István:* A szekták elleni védekezés új stílusa. — *Dr. Mátyás Ernő:* Az élet theológiája. — *Dr. Mitrovics Gyula:* Az akarat közvetett nevelése. (Folyt. és vége.) — Irodalom. — Pulzus. — Hirek. — Hivatalos rész.

A szekták elleni védekezés új stílusa.

Egyházi sajtónkban az utóbbi időben sok szó esik a szektáknak egyházunk kárára eső térhódításáról és a vele szembeni védekezés lehetőségeiről. Tiszáninneni egyházkerületünk pedig, ahol a szektárizmusban rejlő baj különösen akutá s így az ellene való védekezés sürgetően aktuálissá vált, külön konferenciát fog a védekezés céljából Sárospatakon tartani. Jó reménységgel tekintünk eme, a kebelbeli összes lelkipásztoroknak bizonyára megjelenő érdeklődésétől kísért apostoli konvent elé, s hisszük, hogy az a gyakorlatiasság jegyében fog majd végbemenni — az égető szükségeknek éles megvilágításával, a szeget fején talált kihangsúlyozásával, mindenekfelett pedig a Lélek inspirációjának cselekedetekre kényszerítő pergő tűzében.

Ne feledjük ugyanis, hogy a szektáskodással szemben csak a Lélektől nyert és engedett eszközökkel védekezhetünk eredményesen. Így láthatjuk meg mindenekelőtt, hogy a híveinket halászgató szektáskodás — hosszmetszetben tekintve a dolgot — legfőképpen arra vezethető vissza, hogy a reformációban nyert, pozitiv evangéliumi hittől duzzadó lelki erőink — az ősforrástól való időbeli eltávolodásunkkal arányos mérvben — elhanyatlottak, ezért igehirdetésünk is — mint azt Ravasz László találóan megjegyezte — hovatovább a szavak ritualizmusává lett, s egész szolgálatunk a híveink lelki és érzelmi világával való szerves kapcsolatot elvesztett, tőlük jórészt és inkább csak tradicióból, avagy tekintélytiszteletből respektált lelki mechanizmusra rendezkedett be. Egészen természetes, hogy ennek a kiszáradt vizfőkre visszamutató, s a Lélektől keltett és ébrentartott hitből eredő evangéliumhirdetésnek sokszor csak árnyékaként jelentkező predikálásnak, nemkülönben az ittott már szinte az áldozárság fogalmát közelgető opus-operátumszerű papi szolgálatnak nem volt ereje az élményszerű személyes hit felkeltésére és ébrentartására; ellenkezőleg a református keresztyén alapelvekkel merőben ellenkező, csupán szokványos külsőségekben nyilvánuló tömegvallásosságnak, s az ezzel járó erkölcsi lazaságnak lőn melegágyává, elsőrenden adván tápot a szektárizmusnak, amely a lelki élet mélyebb vizeire vágyó reformátusok körében burjánzott fel leginkább. Tagadhatatlan ugyan, hogy sokszor egyházi teherviselésünk súlyossága, főleg pedig a vagyoni tehetség különböző foka szerinti progresszivitást mellőző, s a materiális egyenlőséget érvényesítő párbérfizetési rendszerünkben rejlő antiszociálitás hajtja híveinket a szekták berkeibe, ámde az esetek túlnyomó részében mégis az evangéliumi hit és lelki élet bensőbbsége utáni vágy szerepel a szektáskodás igazi oka gyanánt.

Más kérdés aztán az, hogy a lelki életnek a szektáknál feltalálni vélt mélyebb vizei csakugyan fellelhetők-e ottan? Bizonyos csak az, hogy a szekták által rendezni szokott családias jellegű összejöveteleken egyszerű hívőktől elmondott s bizonyára lelki átélésből eredő bizonyságtételeknek — legyenek azok bármily primitív formájú lelki megnyilatkozások, vagy éppen formátlan érzelmi ömlengések — a személyes hit felkeltése és ébrentartása szempontjából sokkal nagyobb hatása van a lelkekre, mint sokszor a mi bármily szépen kidolgozott s az előadói művészet remeklésével előterjesztett prédikációinkak. S ha ez így van, ha a lelkekre egyszerű, keresetlen bizonyságtevő szavakkal és közvetlen, szíves érintkezéssel jobban lehet hatni, mint a kathedra magasságából elhangzó s a szokványosság közönyével, vagy az előítéletek özönével fogadott sokszor csak a zengő érc és pengő cimbalom altató muzsikájával ható prédikálásunkkal, akkor a szekták elleni védekezés lehetőségét ezen a ponton kell üstökön ragadnunk s a kötött templomi istentiszteletek mellett mennél többször kell híveink számára olyan alkalmakat is szereznünk, amelyeken a szeretet spontán melegével, a testvéri lelki érintkezés közvetlenségével s főképpen pozitív Krisztus-élményből eredő egyszerű, keresetlen bizonyságtételünkkel lerögzíthetjük bennök azt a tudatot, hogy az evangéliumi élő és éltető hit nálunk is feltalálható és gyakorolható, azért tehát nem kell egyházuk megtagadásával a szektákhoz pártolniok.

Ez alkalmak megszerezhetők bár híveink számára a belmissziói munka eddig kiépített valamennyi keretei között, azonban mégis a lelkipásztor által

a hívek egyikének, vagy másikának családjában — az oda egybegyülekező szomszédok részvételével — felváltva tartott *háziistenitiszteletek* kínálkoznak a legáldásosabbaknak a kívánt cél megvalósítására. Az ilyen háziistenitiszteletekkel ugyanis, amelyek a léleképítésnek ugyanolyan közvetlen, meghitt, bensőséges alkalmai, mint a szekták összejövetelei, a legeredményesebben tarthatjuk vissza híveinket a szekták gyűlekezéseinek látogatásától, mint a mi háziistenitiszteleteink által feleslegessé vált jócselekedettől. De ezen túlmenő kívánalmakat is megvalósíthatunk azokkal. Eltekintve attól, hogy ránevelhetjük híveinket a házi áhítatoknak önmagukban való gyakorlására, előkészíthetjük rajtok a rendszeres pásztorális látogatást. A szegény és tehetősebb hívek egyaránt eljövén arra, az Isten igéje felett és annak világánál megbeszélhetjük az itt-ott mutatkozó *szociális bajokat és a segítésnek* a lehetőségek szerinti módozatait. A lelki ráhatás közvetlen módján buzdíthatunk a templomi perselyezés megrögzött mérvén felüli *adakozásra.* Alkalmat adhatunk a lelkiépülésre olyanoknak, akik szegénység, ruhátlanság, öregség, betegség, vagy egyéb okok miatt nem jöhetnek az Isten házába. Serkenthetjük a megjelenteket a templomnak bármily szegényes öltözetben való látogatására. Híveink bajaival, lelki szükségeivel a velük való rendszeres érintkezésből megismerkedvén, *igehirdetésünkbe életet,* a hívek figyelmét és érdeklődését felkeltő *aktuálitást* vihetünk, miáltal egész istenitiszteletünket elevenebbé, szinesebbé és lelkesebbé tehetjük. És így tovább!

Hanem a szekták elleni eredményes védekezés mint általán a belterjes gyülekezeti lelkigondozás ez *új stílusú munkájára új típusú lelkipásztorok kellenek!* Vagyis a szekták elleni védekezés végeredményben ez új lelkipásztori típus kialakulásának, illetve (egy nem egészen orthodogmatikus kitétellel élve) az egyházunk in capite reformációjának elsődleges, nagy ténykérdése! A sárospataki konferenciának tehát erre a sorsdöntő kérdésre kell igenlő válaszát megadnia! Nem szenvedhet kétséget, hogy ennek a válasznak nem államegyházi ságunkon alapuló külső hatalmunkat kell demonstrálnia, hanem pozitív evangéliumi hitünkből származó lelki erőnket kell manifesztálnia!

Erre a manifesztumra evangéliumi életünknek bizonyságtevő szépségével s egyházépítő munkánknak Isten Lelkétől ihletett hévségével kell reányomni a valóság pecsétjét. *Dr. Pápay István.*

TUDOMÁNYOS PROBLÉMÁINK ÁTTEKINTÉSE.

Az élet theológiája.

A theológiai tudománnyal foglalkozó cikkeinkben erőteljesen domborodott ki az a gondolat, hogy a theológia az Ige tudománya. Nem tekinthetnők igazi tudománynak azonban ezt a tudományt, ha nem volna egyuttal *legfőbb tudománya* az életnek is. Ez alábbi szempontból fogunk mai cikkünkben foglalkozni a theológiával.

A theológiában sohasem volt jogosultsága az élettől elvont akadémikus fejtegetéseknek, a theológiának mindig a legszorosabb kapcsolatban kell lenni az élettel. Az élet a maga sokszor kusza, khaotikus létében, titokzatos mivoltában számtalan kérdést vet fel, amely kérdésekre emberi értelmünkkel feleletet nyujtani nem vagyunk képesek. Az életben sokszor egész létünket megrendítő szükségbe sodortatunk, olyan szükségbe, amelyben egész valónk kockán forog, mert minden emberi támaszunk és erősségünk összeomlik, az ilyen megrendítő szükségben van a theológiának igazán mondani valója. *Tavaszy* Sándor szerint „a theológiai tudomány existenciális tudomány. Ez a megállapításunk azt jelenti, hogy tanításai nem repülhetnek el nagy általánosságban az emberek feje felett, hanem a theológiának ismernie kell *azt a szükséget, amelyben az ember minden időben leledzik,* de ezt a mindenkori nagy emberi szükséget a hic et nunc kategóriájában kell ismernie és megragadnia. (Dogmatika 12 l.) *Vasady* Béla pedig ezeket mondja e kérdésben: „Az élet theológiája tehát nem theológiai rendszer akar lenni, mert hiszen akkor önmagát semmisítené meg, hanem Isten által az ő igéjében elénk állított eszmény, melynek megvalósításához nem elégséges a gondolati sikban lepergetett dialektikai-emberi mesterkedés, de feltétlenül szükséges hozzá a kijelentéshit által motivált theológus élet *reális dialektikája* is". (A hit misztériuma 219. l.)

Ha volt idő valaha, amikor az élet vetette fel a problémákat, akkor a mai az, ha volt idő, amikor kérdéseink existenciális kérdések voltak, a mostaniak azok s ha a theológiának valamikor az élet felvetette existenciális kérdésekkel kellett foglalkoznia, ma különösképen kell ezekkel a kérdésekkel tusakodnia. Egyre nagyobb robajjal dübörög lábaink alatt az élet, annak biztosnak hitt fundamentumai megrendülőben vannak. Ha volt idő, amikor szükség volt arra, hogy életünkben biztos fundamentumokat keresünk, akkor a mai az. Úgy itélem, hogy különösen áldásos ma épen a dialektikai theológiával való foglalkozás, mert azokra az *örök fundamentumokra* utal, amelyek lávaszerűen tovahömpölygő életünkben egyedül képesek biztonságot nyujtani: a Kijelentésre és az azt hordozó Ige fundamentumára. A dialektikai theológiával szemben gyakran támasztják azt a vádat, hogy az a kor szüksége által motivált theológia. Ebben kétségtelenül van igazság. Az erőssége is ennek a theológiának, hogy a kor legégetőbb kérdéseire nyujt feleletet. De mindjárt szögezzük le azt a gondolatunkat is, hogy szempontjai minden korok felett állók, örökkévaló szempontok, mert az örök Igében adja a felmerült kérdésekre a feleletet.

Életünk szilárd fundamentuma az igében van, „az Isten Igéje azonban nem valami mozdulatlanul álló tétel komplexum, hanem *a Szentlélek által szakadatlanul zúgó életár*", mondja Tavaszy Sándor

dogmatikájában S valóban mély igazság van ebben a gondolatban, mert az Ige világa nem a nyugvó lét. A hatalmasan lobogó élet a természete, szüntelenül meghatároz, megszámlálhatatlan ösztönzést rejt magában, kényszert gyakorol az emberre, az életcsirák gazdagságát rejti magában. Minél inkább belekerül az emberi lélek az Ige büvkörébe, annál inkább tapasztalja azt, hogy igazi élet csakis az Ige teremtő ereje nyomán születik a szívben.

Az Ige életének varázsa annál inkább megragad, minál inkább tapasztaljuk. hogy a mi életünk korlátozott élet. Minél mélyebben szemléljük életünket, annál több korlátja emelkedik fel annak minden felől, rájövünk arra, hogy mindezek a korlátok mögött ott áll a halál, mint életünk legfőbb korlátja. Minél közelebb férkőzik a halál szivünkhöz. annál inkább felismerjük az Igében foglalt kijelentésre való ráutaltságunkat. Mint ahogyan a sötétség ellentétében tudjuk megbecsülni a világosságot, a gyülöletében a szeretetet, úgy tudjuk a halál által való korlátozottságunkban megismerni az Ige által hordozott élet nagy értékét. Rudolf *Bultmann* a modern theológiai gondolkozás egyik legerősebb képviselője azt mondja hogy a Kijelentés épen úgy hozzátartozik az élethez, mint a fény vagy a barátság. Ezért úgy tudunk a kijelentésről, mint a fényről és életről. Épen ezért a Kijelentés felől való ismeret existenciális ismeret.

Existenciális ismeret pedig legfőképen abban, hogy a Kijelentésben sajátképeniségünket, igazi mivoltunkat ismerjük meg, s ennek *az igazi Énünknek megragadásában birtokoljuk az életet.* Egy titokzatos rejtett Én hordozói vagyunk mi emberek mindnyájan, egy istengyermeki arculat szendereg létünk mélyén, de fel akar ébredni és hatalomra akar jutni egész mivoltunk felett, ezt az istengyermeki arculatunkat azonban csak az Igében ragadhatjuk meg. Ezen a ponton ismerjük fel azért, hogy a theológia mint a élet tudománya és az Ige tudománya egybeesnek, egymástól elválaszthatatlanok. „Mert meghaltatok, *és a ti életetek el van rejtve a Krisztussal együtt Istenben.* Mikor Krisztus, a mi életünk megjelen, akkor majd ti is Ő vele együtt megjelentek dicsőségben". (Kol. 3:3—4.)

M. E.

NEVELÉSÜGY.

Az akarat közvetett nevelése.

(Folytatás és vége.)

Az emberi szellemnek a kifejlése és emelkedése a legmagasabb régiók megismerésére és az Isten fogalmával való életközösség megteremtésére nem történhetik meg az akarat megfeszítése nélkül; és valamint az erkölcsiség körében az emberi életközösségből folyó kötelességérzés, úgy a vallásos élet körében a transcendentális életközösségből folyó következmények sem lehetnek élő valósággá a föltevéseknek, a valóságnak és a lehetőségeknek, továbbá nagy gondolkozóknak és hitvallóknak a megismerése, nagy élményeiknek általunk való belső átélése nélkül. Azért az akarat ilyen irányú nevelésénél is a kezdő lépés az ismeretszerzés, amelyet ebben a körben beható világszemlélet alapján szerzett világnézet kialakulása tetőz be. Megfelelő világszemlélet és világnézet nélkül ezen a fokon a humanitás kifejlése nem lehetséges; viszont megfelelő világszemlélet és világnézet valláserkölcsi személyiségünknek egyszersmind a kellő aktivitást is megadja, ha az valóságos belső élmények útján válik tulajdonunkká s ennek következtében erős meggyőződés természetes velejárója gyanánt az érzelmek kellő hajtóerejével is társulni fog. Alig szükséges megjegyeznünk, hogy a világnézetre való ilyetén nevelés másképen el sem képzelhető, csak úgy, hogy ez a világnézet magának a nevelőnek is erős élményeken alapuló belső tulajdona . . .

Az akarat közvetett nevelésének tehát *az erkölcsi és vallási eszmék, széleskörű, lehetőleg egyetemes irányú világszemlélet és világnézet és ezekkel együtt járó mély erkölcsi és vallásos érzések az eszközei.* Mindezek állandó értékeivé válnak a léleknek s éppen azért állandó jelleggel szabják meg irányát és fejlődését. Ezek átültetésével tehát a nevelő tanítványaival való érintkezésének az idején túl is egész életére hatást gyakorol a növendékre, míg az akarat nevelésének az előbbi fejezetben ismertetett közvetlen módjaival elsősorban csak momentán eredményeket kívánt elérni, bár másodsorban itt is szem előtt kell mindég tartani, hogy milyen mértékben képesek azok mégis a momentán sikeren túl is hatást biztosítani. Továbbá az akaratnak az erkölcsi, vallási és világnézeti eszmék által való közvetett nevelése mindég a legegyetemesebb szempontokat az emberi lélek legegyetemesebb irányú kifejlését szolgálja, míg az akarat nevelésének közvetlen eszközei, a fegyelmezés, szoktatás, példaadás, mint látjuk, a momentán fölmerülő feladatok tárgyszerű megoldására, ezekkel szemben az egyéni életegységnek, az okos individuálizmusnak az érvényesítésére törekszenek. Ezt a megkülönböztetést azonban nem szabad a teljes szétválasztás erejével felruházni. A lelki élet szerves egységének az elve s így a nevelés egyöntetűségének követelménye, kell hogy itt is érvényesüljön. Amint az akaratnevelés momentán feladatának megoldása is hozzájárul állandó tendenciák megrögzítéséhez. úgy az akaratfejlesztés jövőre irányuló törekvése, tehát az akarat közvetett nevelése is megkönnyíti a momentán, tárgyszerű feladatok megoldását. Az akaratnevelés közvetett módjának eszközeivel mégis leginkább az életegység elvét szolgáljuk és visszük bele az egyén életébe, midőn azzal személyes életét egyetemes elvek és fölismerések uralma alatt belekapcsoljuk a kozmikus és transcendens világ általunk fölismerhető egyetemességébe, egyszersmind saját egyéni életébe is az egyetemes elvekkel összehangzó individuális életegységet.

Mindemez elgondolások megvalósítása és részleteinek megbeszélése, mint tantervi és módszertani teendő, a mi feladatunk körén kívül esik. Egyébiránt e könyv egyes fejezetei állandóan egymásra utalnak és egymást szervesen kiegészítik.

Igy az értelmi és az érzelmi nevelés voltaképen az akarat nevelésében tetőződik, viszont az akarat nevelése az értelem célszerű kihasználásában és az érzelmeink fölötti uralomban. Mindez önként következik a lelki élet konstitucionális egységéből. Ezért a nevelés a maga egészében egységes feladat s részleteinek a megkülönböztetése csak a tudományos megismerés módszeres követelménye.

Dr. Mitrovics Gyula.

IRODALOM

* **Pap Géza**: *Utaid, Uram, mutasd meg.* Elmélkedések. Szalkszentmárton—Mezőtúr. 1933. A „Csendes Esték" kiadása.

Hét elmélkedést tartalmaz ez a 32 oldalas kis füzet. Szerzője a „Csendes Esték" c. füzetek megindításával jelentős vállalkozást kezdett népies egyházi irodalmunk föllenditésére. Ezek az elmélkedések is kitünő eszközök arra, hogy az Ige megvilágításában, mindenki által érthető, könnyed formában elénk tárják emberi életünk egy egy sorsdöntő problémáját. Az elmélkedések hangja, stilusa nem keresi a nagy mélységeket, mégis a könnyed csevegés eszközével a lélek igazi mélységéből hoznak fel értékes kincseket. Reá vezetnek annak megismerésére, hogy *Krisztusban új értelmet nyer minden* s ebben a nagy mindenségben *mindennek egyetlen ős oka van: Isten.*

Igehirdetők s igehallgatók egyaránt sok értékes gondolatot nyernek e füzet átolvasásával.

* Károlyi Gáspár Református Irodalmi Társaság kiadványainak első kötete gyanánt megjelent **Vásárhelyi János**: *„A család élete"* cimü könyve. Vallásos estélyeken való felolvasásra, vagy sorozatos megbeszéléseken való felhasználásra alkalmas elmélkedések és fejtegetések vannak benne, bibliai elmélyedéssel, de a mindennapi élet égető problemáit is feltáró éleslátással érintve társadalmi életünk szivének, a családnak, nagy kérdéseit. Ára Magyarországon 1 P 60 fillér. Megrendelhető a Studium könyvkereskedésben, Budapest, Muzeum körut 21., a Bethlen könyvesboltban, Kálvin-tér 8. vagy a Szilveszter könyvkereskedésben, Hermina ut 37.

PULZUS.

Régi prédikációs kötetekben lapozgatunk. Nyolcvanas évek: Megnehezült az idők viharos járása fölöttünk. 1912. Aranyos-derüsnek látott szép békeév: Felhők takarják most is boldogságunk oly rég nem látott fényes napját. 1914—18—19. Igazán az Isten látogatásának évei. A közelmult és most folyó évekről is úgy gondoljuk, teljes joggal állapithatjuk meg, hogy ezek az igazán, minden eddigieknél nehezebb idők Melyik hát az „alkalmatos" idő? Melyik hát a *kegyelem* esztendeje? Hátha épen a mostani *is*. Ez a borzasztónak tartott és mondott *1933?*

Elnézzük a szektakonferenciára jelentkezettek névsorát? Örülünk, hogy sok baj közepette, sok nehézség ellenére is jönnek, hogy láthatjuk egymást, hogy látást kereshetünk együtt. Hálásak vagyunk értük Istennek. Sokan nem jöhetnek, pedig szeretnének jönni. Sokan *nem is akarnak*, pedig gyülekezetük eminens érdeke megkivánná. S elgondolkozunk: a semmi iránt nem érdeklődőket, a legnépesebb szektának, az egyház testéből ki nem szakadó, hanem benne élő, — hogy ne mondjuk: élősködőknek, a *közönyösek* szektájának a tagjait érdekelné-e az, ha egyszer a közönyösek konferenciája próbáltatnék megrendeztetni?

Szent István jobb keze körül folyik most a vita. Töreky törvsz. elnök azt állítja, hogy minden magyarnak imádkozni kell ehhez. Lapunk már foglalkozott ezzel a kérdéssel. Itt csak azt említjük meg, hogy épen pataki tanár volt az, aki bebizonyította, hogy a Szent István jobb kezéről szóló ének- és imádságnak 1484-iki nürnbergi kiadása a Bartalis hamisitványa (1794), egy 1771-iki vallásos ének 4 első sorának régi irással való átírása. (Harsányi István cikke M. Könyvszemle 1912. 4. sz.) Pintér Rendszeres irodalomtörténetében I. 716. l. törli ez éneket a hiteles emlékek sorából.

Éles képviselőválasztási harc folyt az egyik kerületben. Egy szomszédos kerület egyházközségében deputáció ment a lelkipásztorhoz: Nagytiszteletü úr, tessék vasárnap imádkozni a templomban, hogy az X párt jelöltje „jöjjön be." Alig akarták megérteni, hogy ilyesmiről szó sem lehet. — Nevekkel még érdekesebb lenne ez az eset, de nevek nélkül is elég tanulságos.

Az egyháztagságról szóló vezércikkünkre (febr. 19) — egyik lelkésztestvérünk az *Egyháztagság rendezése* cimen reflektál. Ugy véli, hogy a kérdés megoldása elől — halasztgatva azt — nem lehet kitérni. Azt mondja, hogy rá kell térni a névleges és keresztlevél szerinti egyháztagság helyett, amely semmire se kötelez, az önkéntes és épen ezáltal minden áldozatra kész egyháztagság útjára. Egyházközsége prebitériuma hosszas előkészület, szószéki igehirdetés, bibliaköri csoportmunkák, egyénenkénti ráhatás után, határozatot hozott, melyet az egyházközségi közgyűlés is elfogadott, hogy azok az egyháztagok, akik három egymásután következő éven át rosszakarattal kivonják magukat mindennemű egyházi teherviselés alól, az ilyeneket a gyülekezetből kizártaknak tekinti.

Nagyon figyelemreméltó, amit e cikk nyomán megtudunk. De nagyon vigyázni kell. És főleg egységes eljárást kell provokálni.

A cikk beküldője maga megjegyzi, hogy az egyháztagságot illetőleg nem „tekinti egyedüli megoldásnak a fenntartási terhek vállalását". — Igy a kiegészités szükségét érzi és Isten bizonyára segíteni fogja a helyes megoldás felé.

Rugalmasnak bizonyul a tudomány és rugalmasaknak bizonyulnak a tudósok is, mikor élő miniszterek tanterveit kell megokolniok, amint a Hóman Bálint kultuszminiszter középiskolai tan-

tervével szemben a megnyilatkozások dokumentálják. Majdnem ugyanazok dicsérték néhány évvel ezelőtt a differenciálódást, akik ma az egységesítésben látják az egyedüli orvosságot. Még jó, hogy *Hóman* minisztert történelmi érzéke a történeti kontinuitás mellé köti le és nem a tudományhoz és a tudósokhoz s így nem kell félnünk a reformtól. És erősen hisszük, hogy a lehiggadt pillantású hisztorikus-miniszter nem jelszavak után indul, hanem a történelem nagy leckéje után s nem teszi ki az iskolát amatőr kísérletezésnek.

Mikor az őrgróf történelmi átértékelést végez, alighanem cserkészkedés történik egy általa nem tulságosan ismert területen. Legalább erre mutat *Őrgróf Pallavicini* beszédének egy passzusa, amelyet a magyar országgyűlés termében mondott márc. 21-én. Bethlen István müncheni beszédét kifogásolta és azt a megjegyzést tette: „Ha voltak is a multban a *történelemtanítás* fogyatékossága, vagy más ok miatt ellenszenvek egyes Habsburg-uralkodókkal szemben . . .“ Valóban úgy tudjuk, hogy a történelemtanítás fogyatékos volt. Nem lehetett egyes Habsburg-uralkodók történeti tényeit a szigorú igazság szerint előadni. Közérdek a történelem tanításnak ezt a fogyatékosságát megszüntetni. Akkor az Őrgróf úr is más történelmi tény-megállapítást tesz — olyan magas és diszes szentélyben, mint a magyar parlament, mint amilyet fenti nyilatkozatában elárult.

A r. kath. püspöki konferencia, amely márc. 22-én Budapesten tanácskozott, elrendelte a miszsziókról szóló tanításnak a theológiai főiskolák tanrendjébe való beillesztését. Valóban korszerű követelményt elégít ki ez a rendelkezés. Nem volna meglepő, ha uj tanszéket is kapna ez a fontos tantárgy a Pázmány egyetemen. A feltünő csak az lenne, hogy a Tisza István-tudományegyetem theol. fakultásán még a ref. dogmatikai tanszéket se töltötték be az 1932—33-ik iskolai évben — tekintettel az állampénztár súlyos helyzetére.

Egyházkerületünk egyik jókedélyű és közszeretetnek örvendő lelkésze *Falusi levelet* irt lapunknak. Térszűke miatt csak a levele témáját adjuk:

„Pár év óta az egyházi adókivetések alkalmával érdekes dolgokat figyeltem meg. Mozgalmat az adózók körében, mely arra irányul, hogy mindenki „külbirtokos“ akar lenni. Beállit a „közszemlére kitétel“ ideje alatt a mezőőr s azt a kérését terjeszti elő, hogy vegye őt a presbitérium „külbirtokos“-nak, mert ő, — amint mondja, — az évnek nagyobb részét künn a mezőn tölti. A másik „külbirtokos“ akar lenni, mert nincs felesége. A harmadik azzal érvel, hogy fél háza van, vagy árendás házban lakik.

A kisérletezés azt célozza, hogy az egyházi adónak 25 százalékát fizessék.

A levéliró szerint az adócsökkentési segély leszállítása miatt a „külbirtokosok“-nak a nagy százalékú adósegély nem jár. Intézkedést sürget.

És mivel a lelkésznek is kell adót fizetni, a sok levonás miatt nem fog-e ő is rákényszerülni arra, hogy „külbirtokos“ legyen?!

HIREK

Csomasz Dezső a mezőturi egyház országszerte ismert lelkipásztora életének 57-ik évében március hó 21-én hosszas szenvedés után elhunyt. Március 24-én temették el. A halálesetről az egyházi presbitérium és a ref. gimn. igazgató tanácsa adott ki gyászjelentést e bibliai igével: „Akik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok fénylenek örökön örökké (Dániel 12 : 3).

— **Főgondnoki beiktatás.** A tiszántuli egyházkerület megválasztott főgondnokának, *báró Vay Lászlónak* beiktatása május hó 18 án lesz.

— **B. e. Klebelsberg Kunó gróf** arcképét melyet a főiskola az angol-internátus számára festetett meg, *Dienes János* festőművész, debreceni rajztanár, főiskolánk volt növendéke elkészitette. A művész érdekes felfogásu, elmélyedő arccal, pataki történeti milieuben adta vissza a nagy alkotó miniszter képét. Az arckép leleplezése a gr. Klebelsberg-ünnepély napján lesz.

— **Dr. Kun Zoltán ny. főiskolai orvos üdvözlése.** Kedves kötelességet teljesitett főiskolánk március hó 21-én dr. Kun Zoltán főiskolai orvossal szemben, annak igazgatótanácsa, köziskolai széke és ifjúsága nevében Janka Károly lelkészi gondnokkal az élén egy küldöttség jelent meg házánál, melynek tagjai voltak Harsányi Gyula igazgatótanácsos, dr. Mátyás Ernő közigazgató, Kovács Dezső tanítóképző-intézeti igazgató és dr. Trócsányi József gazdasági választmányi elnök, hogy üdvözöljék őt és kifejezésre juttassák hálájukat a főiskolai orvosi állástól való megválása alkalmából. Janka Károly a szív legmélyebb forrásaiból fakadó hálás érzésekkel emlékezett meg a köztiszteletben álló és szeretettől övezett főorvos érdemeiről, 59 éves hűséges, áldozatot nem kimélő, fáradhatatlan, a tudomannyal mindig lépést tartó, az ifjúságot és tanárokat egyaránt szivből szerető és atyaként gondozó orvos működéséről, a főiskolai kórház létesítése és fejlesztése körül kifejtett országosan is elismert elévülhetetlen érdemeiről és kifejezve azt a bizonyosságát, hogy a főiskola és a nyugalomba vonult orvos közötti lelkikapcsolatok változatlanul fennállanak továbbra is, imádságos lélekkel kérte életére Istennek minden áldását. Dr. Kun Zoltán mély meghatottsággal, könnyek között köszönte meg a szívbeli üdvözlést. A bucsuzó küldöttséget kedves meglepetésben részesítette, legújabb fényképével ajándékozta meg. Áldásokban gazdag, szép életére szálljon vissza mind az a jóság, amelyet árasztott, mind az az öröm, amelyet fakasztott közel hat évtízeden át diáknemzedékek szívében.

— **Református napok Miskolcon ápr. 1-én és 2-án.** *A Kálvinista Szemle* szerkesztősége és az *Orsz. Ref. Szeretetszövetség* Miskolcon gazdag programmal református napokat rendez, amelyen közreműködnek dr. Kováts J. István, Hamar István, Kiss Ferenc, dr. Puky Endre, dr szentpéteri Kun Béla, az ifjuság számára Kiss Sándor s Dobos Károly.

— **Erdélyi és Arany** cimmel tartotta márc. 19-én, a nagykőrösi Arany János-Társaság ülésén, mint tiszteleti tag, dr. Rácz Lajos ny. akad. tanár székfoglaló értekezését. Előadása, mely a nagy költőnek legnagyobb kritikusához való viszonyát ismertette a 40-es, 50-es és 60-as években, számos új, ismeretlen adatával a nagykőrösi közönség érdeklődését a legnagyobb mértékben fölkeltette, amennyiben az előadónak sikerült 7 kiadatlan Arany- és 4 kiadatlan Erdélyi-levelet felkutatnia és Arany akadémiai titkárrá választásának körülményeit is megvilágítania. Előadását a közönség nagy tetszéssel fogadta, az — a főtitkár nyilatkozata szerint — mindenkoron egyike lesz a legbecsesebb Aranyra vonatkozó tanulmányainknak!

— **Forgács Gyula lemondása folytán** a sárospataki lelkészi állás megüresedvén, *Kiss Ernő* esperes március 24-én Sárospatakon megjelent és a lemondással kapcsolatos szükséges intézkedéseket megtette. Beszolgáló lelkésszé lett Főző László vajdácskai lelkész. A gyülekezetnek ápr. hó 8-án este 6 óráig van joga jelentést tenni az esperesnek, hogy meghivás utján óhajtja-e a lelkészi állást betölteni. A lelkészi állás 1934 okt. 1-én foglalandó el. A gyülekezet nagy valószinüség szerint meghivással tölti be a lelkészi állást.

— **A Miskolci Kálvin-Szövetség kórházmissziója** márc. hó 19-én tartotta záróünnepélyét. A megnyitó beszédet *Farkas István* püspök mondotta. Előadást tartott *dr. Jäger Gyula* kirházi igazgató főorvos.

— **Főiskolánk köréből.** A köziskolai szék főiskolánkban a husvéti vakációt április 8-án d. e. 10 órától 23-án estig terjedő időben állapította meg. — A pünkösti szünidő június 2-án d. e. 11 órakor kezdődik s tart 6-án estig bezárólag — Az évzáró ünnepély június 15-én lesz. — Az Igazgatótanács jún. 16-án fog ülésezni.

— **A sárospataki iskolánkivüli népmüvelési tanfolyam** f. hó március 19-én tartotta záró ünnepélyét a ref. elemi iskolában, amelyen megjelent *Petreczky Jenő* kir. tanfelügyelő, ügyvezető elnök, *Bencze András* titkár, *Kiss Ernő* esperes, *Forgács Gyula* lelkész, *Kocsis* János s. lelkész, a helyi tanfolyam vezetője, 58 beiratkozott hallgató és számos vendég. A tanfolyam 1932 nov. 2-ikától 1933 márc. 15-ig tartott, mely idő alatt 70 előadás hangzott el. A záró-ünnepély lelkes hangulatban folyt le.

— **Egy falatnyi kenyér** megajánlása folytán Miskolcon havonta 54 kenyér áll a szegénygondozó bizottság rendelkezésére kiosztásra. Tapasztalatuk szerint napi 10 kg-nyi kenyérre volna szükség a legkiáltóbb nyomor enyhitésére.

— **Az ózdi misszió-egyház 1932-ik évi statisztikája.** 1. Született 101 gyermek, fiu 49, leány 52. Törvényes 93, törvénytelen 8. Meghalt 49, fi 24, nő 25. Házasságot kötött 30 pár, melyből 7 pár tiszta, 23 pár vegyes. Ebből 18 pár javunkra kötött reverzálist, 3 pár evangélikussal kötött házasságot, 2 pár nem akart egyezséget kötni. Kárunkra 7 esetben köttetett reverzális az állami anyakönyvek tanusága szerint. Konfirmált 63 gyermek, fi 31, leány 32. Áttért hozzánk 37, melyből 17 fi, nő 20. 3 a baptista, 2 az izraelita, 32 a róm. kath. egyházból. Kitért tőlünk 9, melyből 5 a kath. vallásra, 4 az ev. vallásra. Urvacsorával élt 2667 lélek. A gyülekezet lélekszáma 2400 körül van. Az elmult évben nagymérvü munkáselbocsátás következtében 15%-os csökkenés állott be.

— **Döntő jelentőségü esemény** lesz a magyar református diákság életében a Soli Deo Glória Szövetség virágvasárnapi konferenciája ápr. 9—10—11-én. Kérjen részletes programot

— **Az abaujszántói** ref. egyház fiu és leányegyletei Botos Ferenc s. lelkész agilis vezetése alatt a tél folyamán végzett munkájukat egy felemelő márc. 15-iki ünnepély rendezésével koronázták meg. A délelőtti istentisztelet után egy szabadban felállitott szinpadon minden felekezetbelieket magábanfoglaló impozans tömeg előtt pergett le a gazdag müsor, melyben az ünnepi beszéden kivül hat énekkari szám, négy szavalat és egy hazafias jelenet előadása szerepelt.

— **Diákszövetségi összejövetel.** A sárospataki diákok miskolci csoportja márc. hó 24-én este baráti összejövetelt rendez. Az estély a miskolciak erőteljes megmozdulását jelzi.

— **Tizenkét** evangélikus Ifjusági Egyesület épit magának házat az ifjuság közremüködésével Dunántulon. Ez is egy nagy bizonyság, hogy ma is lehet és kell dolgozni és alkotni.

— **Ujra üzembe helyezik.** A KIE Szövetség és a budapesti KIE turista szállóit. Napi szállás dija 50 fillér. Igénylés előre bejelentendő egy levelezőlapon a KIE Szövetségnél. Budapest, VIII. Horánszky u. 26.

— **Jamboree hirek.** Az Angliából Magyarországra készülő cserkészcsapatok már gyakorolják egyes magyar szavak kiejtését. Cardiff cserkészei megtudták például, hogy a tábori ujságnak a neve „Magyar Cserkész" lesz. A Western Mail ideérkezett száma szerint tüstént és rendesen leforditották „Hungarian Scout"-ra és megjelölték a magyar kiejtést is angol módon, mely a következőképen néz ki: „Maddiharr Chaircase". — Erősen készülnek mindenhol a Jambreera. Az egyes altáborok illetve kerületek területeiken nagyon sok ismertető előadást és beszámolót tartanak a Jamboreeról. Legutóbb Miskolcon a Tiszti Kaszinóban, a Hodobaytelepen, a szabadegyetemen és a Rotary Clubban volt ismertetés.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsózempléniek figyelmébe! 1. Felhivom az érdekelteket, hogy az egyházmegyei közgyülésen tárgyalandó ügyiratokat 1933 április 11-ig küldjék be az esperesi hivatalba. 2. Lelkésztestvéreimnek melegen ajánlom a pataki konferencián való megjelenést. A szekták ügye annyira a testünket égeti, hogy a megjelenés minden bővebb indokolása felesleges. Legyünk ott valamennyien.

Sátoraljaujhely, 1933 március 22. *Kiss Ernő* esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 14. szám. Sárospatak, 1933 április 2.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM. *Dr. Komjáthy Aladár:* Egyházunk 1 százalékos vesztesége. — *Dr. Enyedy Andor:* Igehirdetés. *Sz. Z.:* Reggeli istentiszteletekre. — *Zs. J.*: Hitvallásos alapon. — —: A törpegyülekezetek ügye. Irodalom. — Gyülekezeti élet. — Hirek.

Egyházunk 1%-os vesztesége.

Valaki nem régen mondta, hogy látta a statisztikai hivatal kimutatását és a református egyházat az utóbbi tiz esztendőben 1 százalékos veszteség érte. Szomorúan kell tudomásul vennünk azt a vérveszteséget, amit a házasságkötéseknél és kitéréseknél elvesztettünk. Nincs időnk azonban a kesergésre és most már teljesen céltalan is volna az, inkább azzal foglalkozzunk, hogy hogyan lehetne mind a két esetben olyan módszert követni, hogy egyháztagjaink jobban érezzék a gyülekezetekhez való tartozandóságot és ne hagyjanak olyan könnyen el bennünket. Az egyik hiány, jobban mondva fogyatkozás, ami miatt a vérveszteség előállott, abban keresendő, hogy nagyon sok gyülekezetben a gyülekezeti élet munkásai nem végzik el még azt a minimális munkát sem becsületesen, ami reájok várna. Természetesen ezt látja, tudja minden gyülekezeti tag. Magában azt gondolja, hogyha az egyházam vezetői lehetnek késedelmezők, hanyagok, sok mindenről megfeledkezők, akkor miért ne lehetnék én is? Elmaradozik az istentiszteletekről, egyházi adót vagy nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem fizet. Ha azután valami rendkivüli kivetés van, akkor ott hagyja egyházát és jobb esetben oda szegődik valamilyen szektához, rosszabb esetben pedig felekezetenkivüli lesz. Igy van ez ma nagyon sok gyülekezet életében és mindaddig így is lesz, amig a gyülekezeti élet munkásai magasabb véleménnyel nem lesznek tisztjük felől. Amig meg nem tanulja minden lelkipásztor és tanító, hogy ami a gyülekezeti életben előadja magát, vagy amivel a gyülekezetet épiteni lehet, azt kötelesség végezni dijmentesen is, addig nincs egyházi élet. Ha egyszer látja a gyülekezet, hogy érdekében kitartó, becsületes munka folyik, én hiszem, hogy szivesebben fogja egyházi adóját megfizetni. Akármilyen nehéz gyülekezet is legyen, mégis csak lehet benne valamit csinálni, ha évek multán is, de lehet eredményt elérni. Olyan kijelentést nem lehet elfogadni, hogy valaki tartozik az egyházi adóval és ezért kikapcsolódik a gyülekezeti közösségből és nem engedi magát pasztorálni. Ez azért nem állja meg a helyét ilyen formában, mert ne azt várjuk, hogy az emberek hozzánk jöjjenek, hanem mi menjünk utánuk. Munka tehát, szakadatlan munka, ez legyen a református lelkipásztor és tanító élete. Tizszeres munkát kell végezni egyházi életünkben, ha azt akarjuk, hogy jobb egyháztagjaink legyenek és egyfelől eltüntessük ezt a vérveszteséget.

A másik hiány, amely miatt a veszteség előállott, az a rendkivül gyenge ellenőrzés, amely alatt az egyházi élet munkásai vannak. Pedig itt sincsenek angyalok, hanem csak emberek, akiknek munkáját épen gyarlóságuk miatt nagyon is kell ellenőrizni. Azután az az ellenőrzés, ami van, abba annyi atyafiságos elnézést vitt bele az egyházi közszellem, hogy az alig jelent valamit. Ne vegye rossz néven senki ezt a megállapitást, hogy az egyházlátogatóság ellenőrző munkáját régen revizió alá kellett volna venni. Egy félnapos kiszállással nem lehet a gyülekezetből semmit látni. Amit összeírnak, arról is pontról pontra meg kellene győződni, hogy így van e? Ezt azért irom, hogy évek óta figyelem az egyházmegyék és kerületek népmozgalmi adatait és mindenütt javunkra billen a mérleg, hogy lehet hát akkor, hogy a statisztikai hivatal meg épen az ellenkezőjét mutatja ki, az 1 százalékos vérveszteséget? Valahol hiba van és nagyon őszintének kell lennem egyházam érdekéért, az a hiba nálunk van, az a hiba a mi kimutatásunkban van. Mennyi szórvány van a református egyházban gondozatlanul, arról jobb nem beszélni. Kérdezik az egyházlátogatók, hogy miért nem látogatta a lelkipásztor az ő szórványát? Ha megkérdezik és nemmel válaszol, éri-e érte valami büntetés? Nem hinném és a gyakorlatban még nem tapasztaltam. Valakinek botrányos rossz az iskolája, azt rendesen egy megdorgálással szokták elintézni. A magyar református egyházban az a fontos, hogy az embereket mentsük, a többi, az egyház érdeke, másodrendű kérdés. Hogy milyen az egyes helyeken a kötelességteljesítés, arra nézve elmondok egy nagyon jellemző esetet. Tavaly nyáron egy barátomat látogattam meg az egyik nagyobb kath. lakosságú faluban. A református falu

2 km távolságra van ettől a kath. községtől. Kérdem ismerősömet, hogy mikor szokott az iskolába járni tanítani a lelkipásztor? Mire az csak annyit válaszolt, hogy bár itt van minden héten kétszer is, de az iskolába be nem teszi a lábát. (Pedig néhány *ref. vallású gyermek* is járt oda.) Ugyanakkor az egyik református vallású gyermek a Szív újságot árulta. Kellő ellenőrzés mellett lehetne ilyen dolgot csinálni? Én azt hiszem, nem. Azután igen nagy bajunk, hogy egymásnak mindig jóbarátai akarunk maradni. Akármilyen kötelességmulasztást követ is el valaki közöttünk, azzal nagyon szívesen együtt társalgunk. Ilyen bánásmód mellett senki nem látja hibáját és nem akarja nagynak látni bűnét, hanem csak egyszerű botlásnak, ami felett csak napirendre lehet térni. Csak személyeket ne bántson itt senki, az egyházat kötelességmulasztással is, mással is sértheti, azért megtorlás nem jár, vagy csak nagyon ritka és már nagyon súlyos esetben. Bizony ezen a téren is nagy változásnak kell beállni, ha azt akarjuk, hogy az eredmény más legyen, mint az 1 százalékos veszteség. Mondanom sem kell, hogy nemcsupán egyházmegyém, vagy kerületemre kívánom a derekasabb munkát, az erőteljesebb ellenőrzést, hanem az egész magyar református egyházra. *Dr. Komjáthy Aladár.*

IGEHIRDETÉS.

A virágvasárnapi öröm.

Máté 21 : 9.

Az előtte és utána menő sokaság pedig kiált vala, mondván: Hozsánna a Dávid fiának! Áldott, aki jő az Urnak nevében! Hozsánna a magasságban!

A virágvasárnapi sokaság azért kiáltott Hozsánnát a Jeruzsálembe vonuló Jézus elé, mert megérezték benne az Isten fiát: azt, aki jő az Urnak nevében. Aki ezt nem érezte, mert nem volt hozzá hite, lelki látása, belső fogékonysága: azt az egész bevonulás, ünneplés, örömujjongás hidegen, értetlenül hagyta: sőt ingerelte és bosszantotta, mint a farizeusokat, akik arra intették a Mestert: dorgáld meg a te tanítványaidat!

Tétel: a virágvasárnapi öröm abból fakadt és abból állt, hogy az a szelid és alázatos ember, aki szamárháton vonul be a szent városba, az Urtól jön, Isten nevében, mint az ő küldötte jön. Ezért örülnek neki úgy, hogy szinte nem tudnak vele mit csinálni. Kiabálnak, pálmaágakat szeldelnek, a ruháikat terítik elé.

A mi virágvasárnapi örömünk is csak az lehet, ha meglátjuk Jézusban azt, aki jött és ma is állandóan jön hozzánk az Urnak nevében, Isten nevében. Ez az öröm, az ő Urtól való jövetelének öröme vonatkozik I. Istenre, II. Krisztusra és III. reánk, a benne hívőkre.

Jézus jövetelében, elküldésében, Isten életjelt adott magáról. Milyen jó, ha üzenetben, levélben életjelt kapunk valakiről, aki nekünk nagyon kedves, de akiről azt sem tudjuk: él e vagy meghalt? Krisztus eljövetele a bizonyság arról, hogy Isten nem elvont eszme, nem hideg erő, nem csupán végső ok és első mozgató ebben a világban, hanem élő személy. Élő személy, aki magába foglalva birja és hordozza mindazt a szépet, jót, igazat, nagyot, hatalmasat, fenségeset: ami e világból, mintegy tükörből néha-néha, itt-ott előcsillámlik. Élő személy, aki terv szerint formálta a világot, célt tűzött eléje, törvényt szabott neki. Élő személy, akit keresnünk kell, tisztelnünk kell önmagunk és a világ felett, mert ő nagyobb nálunk és nagyobb a világnál. Isten él a világ és az emberek felett, tehát felnézhetünk reá, folyamodhatunk és fellebbezhetünk hozzá a világtól és az emberektől. De Isten a Krisztus küldésében, jövetelében nemcsak azt jelenti ki, hogy ő él: hanem azt is, hogy gondja van reánk, hogy szánakozik nyomoruságunkon és mindent elkövet, minden áldozatot meghoz a mi szabadulásunkért, üdvösségünkért. Milyen öröm az, ha nemcsak életjelt kapunk távollevő kedvesünkről, hanem arról is megbizonyosodunk, hogy ő még nem felejtett el, hanem szeret és gondoskodik rólunk. Ezt az örömöt szerzi meg nekünk Istenre vonatkozóan Jézus jövetele.

Jézus jövetelének öröme magára, Krisztusra vonatkozik. Ha Krisztus Istentől jött, akkor az ő beszéde Isten beszéde, fájdalma Isten fájdalma, győzelme Isten győzelme. Akkor üdvözítő munkáját az Atya parancsára, az Atya akaratából, isteni hatalommal végzi. Őbenne maga Isten hadakozik értünk, tehát őreá teljes hittel reábízhatjuk magunkat, ő benne tényleg az élet kapuja, az üdvösség utja nyilt meg számunkra.

S vonatkozik a virágvasárnapi öröm reánk, Krisztus hívő tanítványaira és követőire is. Ha ő az Urtól jött, akkor Isten ő benne és ő általa minket is a maga népévé, gyermekeivé, követőivé akar tenni. Akkor ő Krisztus megváltottjaiban a maga fiait akarja széjjel küldeni a világra, akiknek megjelenését sóvárogva várja a teremtett világ. Hányszor elmondjuk egy emberre, aki segített rajtunk, talán csak egy jó szóval, egy ital vizzel, kis — de nekünk sokat jelentő szívességgel, hogy „az Isten küldte". Milyen nagy öröm lenne, ha mi csupa ilyen Isten küldötteinek mehetnénk széjjel a világba: milyen nagy áldás lenne, ha sok ilyen Isten küldötte ember lenne a családokban, hivatalokban, szószékeken, műhelyekben, városokban és falvakban: az igazságért bátran harcoló, de egyébként szelid, irgalmas lelkű, tiszta szívű, a mások bajában, fájdalmában részvéttel osztozó: só-, kovász- és világosság emberek. Ilyenné válni segít és ilyeneket várni, remélni késztet a virágvasárnapi öröm.

Kiáltsuk tehát mi is igaz hittel, szívbeli örömmel: Hozsánna a Dávid fiának! Áldott, aki jő az Urnak nevében!

Jézus: a zsenge.

I. Kor. 15 : 20. v.

Jézus feltámadott a halottak közül. Mert ő nemcsak az élő emberek közé, hanem a halottak közé is alászállott. De amint azért szállt le a mulandóságban élőkhöz, hogy nekik örökéletet adjon: úgy azért szállt le a halottak közé, hogy közülük feltámadjon s hogy őket is megelevenítse. Ámde Krisztus feltámadott a halottak közül: ez a husvét

örök diadalszózata, biztatása, vigasztalása. Ebben a diadalszózatban azonban tanítás is van. Mi ez? *Először*, hogy Jézus a zsenge, *másodszor*, hogy a benne hívők számára a halál az örökélet kezdete.

Jézus a zsenge, az elsőszülött a halottak között. Ő nemcsak első a feltámadásban, hanem ő a feltámadásnak, megelevenedésnek első feltétele. Feltámadni az embernek, az egyháznak, nemzetnek csak Krisztusban lehet.

Jézus hívei számára minden értéket felülmúló nagy ajándék annak a bizonyossága, hogy — mint ezt a Heidelbergi Káté is oly gyönyörűen kifejezi — „nemcsak lelkem megy az élet után *azonnal* az ő Fejéhez, Krisztushoz, de testem is Krisztus ereje által feltámasztatván, lelkemmel ismét egyesül és Krisztus dicsőséges testéhez hasonlatos lészen." A feltámadt Jézus elveszi a halál félelmét és fájdalmát.

Fogadjuk szívünkbe a husvét vigasztalását és tanítását. Igyekezzünk Jézust: a zsengét rügyfakasztó erővé, táplálékká, a feltámadás zálogává tenni az életünkben; s mindenképen úgy élni, hogy a halálunk nyugodt, csendes és boldog elaluvás, de még boldogabb ébredés kezdete lehessen.

Dr. Enyedy Andor.

Reggeli Istentiszteletekre:

I.

Krisztus királyi útja.

1. I. Péter 1 : 13—25. Az igén mérettessék meg virágvasárnapi örömünk és húsvéti előkészületünk komolysága.
2. I. Thess. 5 : 4—11. „Nem szunnyad el a te őriződ." Te éber vagy-é?
3. Mt. 25 : 31—46. Krisztus-király alattvalóinak kötelességei.
4. Gal. 5 : 16—24. A hit az életet átalakító erő.
5. I. Péter 4 : 12—16; 19. Magad szenvedsz, de a szenvedésben nem vagy magadban.
6. Zsid. 9 : 11—15. A másokért való önfeláldozó szenvedés Krisztus királyi útja.

II.

A fájdalmak embere.

1. Luk. 22 : 1—6. Elárultad?
2. Mt. 26 : 37—46. Vele nem vigyáztál.
3. Mk. 14 : 66—72. Megtagadtad?
4. Ján. 19 : 25—29. Jézus a te bünbánatodat szomjazza.
5. Róm. 6 : 1—6. Feszíttessék meg az ó ember.

Sz. Z.

IFJUSÁGI MUNKA

Hitvallásos alapon.

Egyre kényszeritőbb okok szólnak amellett, hogy jövendőnk biztositása, az evangéliumi örökségünk megtartása érdekében tenni kell valamit. Ha más csapás nem fenyegetné is egyházunkat, a mai válságos idők által kitermelt közömbösség ellen, mely falusi és városi gyülekezeteink lelkét egyformán kezdi megejteni, erőnk teljes latbavetésével küzdenünk kellene. De százszor veszedelmesebbek ennél azok a támadások, amelyeknek világnézeti alapon kibékithetetlen ellenfeleink részéről reménységünk és jövendőnk: az *ifjuság* van kitéve. A reverzálisok kérdése, a lélekhalászás, a hitetlenség és istentagadás terjedése, minden tisztának, igaznak, jónak lábbaltiprása olyan tények, amelyekkel — akár tetszik, akár nem — ma már minden őrálló számolni tartozik. Annál is inkább, mert a döntő küzdelmek világát éljük. Félrehuzódni gyávaság volna. Itt csak egy választás lehetséges: vállalni a kockázatot erőnk, nyugalmunk, életünk feláldozásával, ha szükség volna rá, még mártyromság árán is. Ref egyházunknak az ifjuságért folytatandó munka éppen olyan létfeltétele, mint az éhenhalónak a harapáskenyér. Azzal áll, vagy anélkül esik.

A munka irányára nem nehez feleletet adni. Csak olyan jellegű lehet, mint maga az egyház: *evangéliumi és hitvallásos*. Evangéliumi voltával áldott erők birtoklása jár; általa részévé lesz annak a világot megszentelő harcnak, amelynek vezére és betetőzője maga a Krisztus. Ez a vonás tehát meghatározója, egyben éltetője minden életmegnyilvánulásának az ifjuság megtartását célzó küzdelmeinkben, de pecsét és zálog is amellett, hogy nem hiábavaló és célnélküli kisérletezés az, amibe fogtunk, hanem az Úr-Istennek örök idők óta tartó munkája, amelynek dimenzióit évezredek történelme méri, amelynek eredménye felől az első husvét óta kétségünk nem lehet. És *hitvallásosnak* kell lennie. Világnézetekkel csak világnézet veheti fel a harcot. Ref. egyházunk világszemléletének s azzal Isten dicsőségét szolgáló hivatásának tartalma tehát az Isten Ige. Keretet, formát, stilust az a *feltételnélküli hit* szolgáltat hozzá, amellyel tagjai az Igére, mint Isten örök dekrétumára rábizzák mindazt, amit birnak, a vagyont és családot, a testet és lelket, a földi és mennyei életet. Az életnek e két főtényezője formálja a református embert olyan személyiséggé, akihez hasonló e világon mindenki lehet, de amilyenné rajta kivül soha senki sem lesz. Itt van a mi ifjusági munkánknak jogosultsága, sőt kötelező hatalma. Senki más nem végezheti el helyettünk és semmi más tevékenység nem pótolhatja azt. Akik azt gondolják, hogy mellőzhető, vagy törvényes alapokat nélkülöző, azok nem élik hitvallásunk örök igazságait, vagy szándékos megrontói akarnak lenni anyaszentegyházunk jövendőjének. Azokhoz pedig, akik azt a meggyőződést vallják, hogy nincs mit kezdeni vele, egy kérésünk van: *kezdjék el még ma* s holnap már, mint a Jézus munkájának jó vitézei, gyönyörűségüket találják abban.

Egy másik nem kevésbé jelentős érv a *hitvallásos* ifjusági munka mellett az egyház mindennapi élete. Meggyőződésnélküli, névleges egyháztagokkal is keserves a munka, hát még ilyen presbiterekkel! Lehetetlen, hogy bárkinek is tessék az az állapot, amely egyházainkban ma általában uralkodik. Presbitériumaink s rajtuk keresztül egész református népünk az egyházában alig lát többet egy 30—40 holddal rendelkező közösségnél, amelynek „hivatalnokait — akarva — nem akarva —

nekik kell eltartani." A lelki életről, az egyház missziójáról, arról, amit az *Anya-szent-egyház* (üdvház) tulajdonképen jelent, hallani sem akarnak. A lelkipásztor és a gyülekezet között ez minden viszály alapja. Megszünésének egyetlen feltétele az evangéliumon nyugvó, céltudatos *hitvallásos* munka. Személyiségek formálása, akik hitvalló őseink nyomdokain járva, letéteményeseivé lesznek egyházunk jövőjének. Ezt a munkát fokozott mértékben kell kiépiteni az *ifjuság* körében. Minden lelket úgy kell ott tekinteni, mint egy-egy jövendő presbitert, vagy gondnokot, akinek az egyház *törvényeit, kormányzatát, hitvallását* nemcsak ismerni, hanem védelmezni is elsőrendű kötelessége.

Általános keretek között mozgó, *evangéliumot* és *hitvallást* nélkülöző próbálkozásoknak egyházunkban valóban nincs helye. A szinpad és szereplés után vágyó ifjuság (e sorok irója saját tapasztalatából tudja) még ha reformátusnak mondja is magát, egyforma lelkesedéssel tud küzdeni egy róm. kath. plébános, vagy egy szektapresbiter oldalán, amig érdekei azt úgy kivánják. S lelkiismeret furdalást nem érezve, jön vissza egyházához, amikor *játékait* másütt már elvégezte. Szomorú valóság ez s mindenkit gondolkozóba ejthet. Az ifjuság természeténél fogva keres valamit és küzdelmekre vár, hogy duzzadó erőit megmérhesse. Nekünk ref. lelkipásztoroknak kötelességünk az eszközzé *levés* és eszközzé *tevés* egyházunk könnyel és vérrel megszentelt igazságának: *Isten dicsőségének a szolgálatában.* Ez pedig egy módon lehetséges: *hitvallásos alapon.* *Zs. J.*

A törpegyülekezetek ügye.

A dunamelléki egyházkerület 1932. évi november hó 19-iki közgyűlésének 193. sz. határozata.

Egyházkerületi közgyűlésüuk 47—1931. sz. határozatával bizottságot küldött ki a törpegyülekezetek helyzetének megvizsgálására. Ez a bizottság a felsőbaranyai és külsősomogyi egyházmegyék előterjesztéseit áttanulmányozva, megállapította, hogy a kisgyülekezetek helyzete, nehézségei, valamint ezek megszüntetésére vonatkozó tervei a legkülönbözőbbek. Ezért, meg különösen azért is, mert egyfelől a leghatásosabb segitségnek, az anyagi segitségnek a feltételei ez idő szerint teljességgel hiányzanak s mert másfelől a mostani, kiszámithatatlan fordulatokkal járó válságos időben nem volna bölcs dolog akármiféle végleges terv mellett lekötni magunkat, ebben az ügyben a következőket javasolja az egyházkerületi közgyülésnek:

1. Az egyházkerület a kisgyülekezetek sorsát kísérje éber figyelemmel, helyzetükről állandóan tájékozódjék, tanáccsal és támogatással segítségükre legyen és mindent tegyen meg, hogy a kisgyülekezeteknek és azok lelkészeinek az államsegélye legalább a mai mértékben fentartassék. Hasonló eljárásra és különösen arra, hogy a gyermektanittatás miatt kétségbeejtő helyzetben lévő kis jövedelmű lelkészek támogatására a kormánynál hathatós előterjesztést tegyen utalással a 296/1932. sz. konventi határozatra — az Egyetemes Konventet is kérje fel.

2. A közvetlen segitség és intézkedés kötelessége és felelőssége az egyházmegyéké. Az egyházmegyék a következőket vegyék tekintetbe:

a) az államsegélyek mai mértékének a folyósitásáig lehetőleg a mostani helyzetet kell fentartani;

b) éber figyelemmel kell kísérni, hogy az egyházak anyagi vezetése kellő takarékossággal folyék s a gyülekezet vezetősége — még fegyelmi és anyagi felelősségre vonással is — az egyház jövedelmeinek behajtása körül kellő körültekintéssel ugyan, de erélyesen járjon el;

c) állásüresedés esetén komolyan mérlegelni kell, hogy az állás betöltése — még a hivek kérée és áldozatkészségük felajánlása esetén is — megengedtessék-e vagy ne?

d) szükség esetén, ha t. i. az egyházi terhek könnyítése miatt kikerülhetetlen s a körölmények nem mást parancsolnak, akkor előnyt kell adni a lelkészi állás megtartásának a tanítóval szemben s a társitásnek a lelkésztanítóság szervezésével szemben. Az egykés és fogyatkozó népességű gyülekezetekben feltünő mértékben mutatkozó népbűnök, nemzetiségi és szektárius törekvések, valamint egyházunk érdekei is első sorban a lelkészi munka biztosítását kívánják.

3. A kisgyülekezetek problémája, valamint egyházunk mostani felekezetközi helyzete és ennek várható következményei szükségessé teszik, hogy a közfigyelem általában, de különösen a már munkálkodó lelkészek önképzése, valamint a theológiai képzés is oda irányuljon, hogy a teljes gyülekezeti munka: igehirdetés, pásztorkodás, belmissziói és szociális tevékenység elevenebb és intenzívebb legyen s céltudatos gyülekezeti vallásos nevelői szándék hassa át.

Egyházkerületi közgyűlés a javaslat érlelmében határoz és határozatát — utalva a törpegyülekezetek lelkészi állásainak betöltésére vonatkozólag hozott 37/1932. sz. határozatra — az Egyetemes Konventhez felterjeszti.

IRODALOM

Derzsi Endre: *A heidelbergi káté magyarázata.* Gyüjteményes kiadás. Balázsfalva 1932. 8° 267 o. Ára 6 P. Derzsi Endre tomori lelkésztestvérünk az erdélyi egyházkerületből, ottani 14 évig tartó sok tűrésben és szenvedésben teljes szolgálata után jött át egyházkerületünk szolgálatába. Az erdélyi egyházkerületben tekintélyes szerepet töltött be az egyházi életben. Hogy milyen szellemben szolgált ott, annak legékesebb bizonysága, hogy egy gyüjteményes kiadásban megjelentette a Heidelbergi Káté magyarázatát. A káté egyes kérdéseihez a magyarázatokat rajta kívül az erdélyi egyházkerület legkiválóbb lelkipásztorai irták. A szerzők között ott találjuk *Vásárhelyi* János, dr. *Tavaszy* Sándor, *Maksay* Albert, dr. *Muzsnay* László, *László* Dezső neveit, hogy a nálunk is ismertebbeket említsük. A munka előszavában ezeket irja a szerző: „Az egyházak karakterét a hitük kifejezőjéül készült hitvallási irataik határozzák

meg. És pedig olyan mértékben lüktet bennük az élet vagy pedig szintelenedik el, amilyen mértékben ragaszkodnak hitvallási irataikhoz vagy pedig távolodnak el azoktól. ... Alig egy-két évtizede annak, hogy a lüktető élet jelei nálunk is mutatkoznak. Nem utolsó ezek között az az örvendetes tény, hogy hitvallási irataink, köztük elsősorban a Heidelbergi Káté ismét elfoglalták Anyaszentegyházunkban az őket méltán megillető helyet." Jó lélekkel teszünk bizonyságot arról, hogy *Derzsi* Endre e munkájával Istennek tetsző szolgálatot végzett. Az egyes kérdésekhez füzött magyarázatok az Evangélium és hitvallásunk szellemét híven kifejező, építő magyarázatok, egyházkerületünkben is jó szolgálatot tehetnek, református népünknek hitvallásos szellemükbe való nevelése tekintetében. — Ugyanez a szellem tölti el *Derzsi* Endre alább felsorolt munkáit: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem." Prédikációk és előadások. 1930. 8° 63. Ára 2 P. „A magad értelmére ne támaszkodjál." „Árva Julis karácsonya." „Mit akar a Népszövetség" c. kisebb füzeteit (utóbbiak népies nyelven irott traktátusok, áruk példányonként 20 fillér). A Derzsy Endre könyveit és füzeteit melegen ajánljuk lelkésztestvéreink figyelmébe. (A könyvek és traktátusok Szerzőnél, Tomor Abaujmegye kaphatók a pénz előleges beküldése esetén portómentes küldéssel, utánvéttel a portó fel lesz számítva.)

GYÜLEKEZETI ÉLET.

A tiszaluci gyülekezet téli munkája. A belmissziói program minden ágát megvalósítani törekvő gyülekezeti munka az elemi *iskolás gyermekek* között a tanitói kar és Tóth Albert segédlelkész által vezetett vasárnapi iskolákban folyt szép eredménnyel.

Az ifjúság körében az Ifjúsági Egylet és a Nőegylet végzett áldásos munkát Programjuk magvát az Ébresztő adta. A fiatalság nemes szórakozását az egyesületi társasjátékokon kivül, a s. lelkész vezetésével rendezett műkedvelő előadások, a Hamvay J. h. tanitó által vezetett énekkar, továbbá az alkalmi ünnepélyek szolgálták. Az ifjúság szociális érzésének fejlesztésére, de egyben dokumentálására is irányult a szegények felsegélyezését szolgáló karácsonyi akció, amikor is a két egylet közös pénztárából 153 P értékű ruhanemüt és készpénzt utaltak ki özvegyek és szegény gyermekek részére. Végül az ifjúság a hasonló szellemű ifjúsággal való szolidaritásának adott kifejezést akkor, amikor 37 taggal csatlakozott az Országos R. K. I. E. Szövetséghez.

A felnőttek, velük együtt azonban a teljes gyülekezet javát, a kedd esténkint tartott templomi istentiszteletek, valamint a csütörtök esténkint tartott vallásos estélyek szolgálták. Ez utóbbin programszerűen ismeretterjesztő előadások is tartattak a lelkészi, segédlelkészi és tanitói karon kivül meghívott előadók közreműködésével. Különösen a gazdasági témájú előadásokat hallgatta nagy érdeklődéssel a gyülekezet.

A tanyai reformátusok elszigeteltségét ingyenes vallásos iratok kiosztásával igyekezett enyhiteni a gyülekezet, amely hogy él és megújhodik, amellett az tesz tanubizonyságot, hogy a gyülekezeti munka minden ágában az ifjúságban látja a legnagyobb érdeklődést.

Munkánk iránt inkább a fiatalabb nemzedék érdeklődött ... irják egyik gyülekezeti élet beszámolójában. Amerre tekintünk az egyházban, mindenütt ezt látjuk és jaj annak a gyülekezetnek, amelyben ez nem igy van. Azé a jövő. Videant pastores! Minden gyülekezeti munka gyökere. Egy kicsit vetélkedve — Boldog gyülekezet!

HIREK

— **Halálozás.** Özv. *Szántó Istvánné* bodrogolaszi lelkészözvegy 74 éves korában Tiszalucon elhalálozott. Temetése ugyanott ment végbe nagy részvét mellett. ABFRA

— **Elnöki tanács.** Az egyetemes konvent elnöki tanácsa április hó 6-án déli 12 órakor ülést tart Budapesten. Farkas István püspök és Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok a tanácsülésen meg fog jelenni.

— **Főgondnokok látogatása a sárospataki főiskolában.** *Farkas István* püspök és *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok, mint a sárospataki főiskola főgondnokai, március 29—30-án hivatalos látogatást végeztek a sárospataki főiskolában. A főgondnokság e munkájában résztvett *Janka* Károly főiskolai gondnok is. A főiskola tanári kara, tanuló ifjusága és intézményei megvizsgálására érkezett főgondnokokat az összes tanárkarok nevében a főiskolai tanácsteremben dr. *Mátyás* Ernő theol. akad. és közigazgató üdvözölte. Az üdvözlésre *Farkas* István püspök felelt a pataki lélek szeretetétől ízzó szavakkal. Március 29-én, egy konkrét ügy elintézése után, a theol. kar ülésén foglalkozott a főgondnokság a theol. ifjúság tanulmányi és nevelésügyi kérdéseivel. Március 30-án rövid áhítat után, amelyet *Szabó* Zoltán főiskolai h. lelkész végzett, *Farkas* István püspök intézett irányító, felvilágosító és intő szózatot a theol. ifjúsághoz, majd az egyes intézeti ágak (gimn.; ref. tanítóképző) vizsgálata következett. A vizsgálat közvetlen tapasztalat alapján minden térre kiterjedt és áldott hatásokat hagyott a szivekben.

— **A szlovenszkói tiszáninneni egyházkerület püspökválasztásánál,** amint a március hó 14-iki szavazatbontó bizottság megállapitotta, a beadott 116 érvényes szavazatból esett: *Idrányi Barnára* 77, dr. *Magda Sándorra* 38 és *Ablonczy Pálra* 1 szavazat. Igy, mint annak idején lapunkban közzétettük, püspökké nagy többséggel *Idrányi Barna* nagyszalánci lelkész, abauji esperes választatott meg.

— **Forgács Gyula búcsupredikációja.** Március hó 26 án tartotta *Forgács* Gyula Sárospatakról a budapesti skót misszióhoz meghivott magyar lelkész búcsupredikációját Sárospatakon. I. Kor. 15 : 1—3. és 58. v. alapján hálaadásra hivta

fel a gyülekezet azért a segítségért, amellyel az Ur az ő lelkészi működése alatt a pásztort és a gyülekezetet megáldotta. Majd fejtegette azt, hogy mi az evangélium és intette a gyülekezetet, hogy álljon erősen, mozdithatatlanul, buzgólkodván az Urnak dolgában. Az istentisztelet után küldöttségek vettek búcsut a főiskola nagy tanácstermében az új munkamezőre távozó lelkésztől.

— **Leánygimnáziumunk igazgató-tanácsának ülése.** A miskolci ref. leánygimnázium igazgató-tanácsa március 25-én, *Farkas* István püspök és Farkasfalvi *Farkas* Géza egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt igen fontos ülést tartott A tanárikar titkos szavazással meghozott javaslata alapján, igazgató tanács, *Czinyéry* Barna lelkész jellegű tanárt egyhangú határozattal terjeszti az egyházkerületi közgyűlés elé, hogy Domby László utódjaként, az igazgatóságra 6 évre megválasztassék. A gazdasági ügyek tárgyalása során az internátus átszervezésével behatóan foglalkozott és minden remény megvan arra, hogy a lehető legolcsóbb módon nyissa meg ősszel az iskola internátusát és igy alkalmat adjon a szülőknek gyermekeik megnyugtató elhelyezésére. Nagy és igen szép reménykedésre jogosító felvilágositásokat nyujtott fáradhatatlan püspökünk és főgondnokunk ezzel a szivből szeretett iskolánkkal kapcsolatban. Hisszük is, hogy a szép tervek valósággá bomlanak az ezüstösfényes ködből és megint gazdagabbak leszünk Isten segítségével. Imádkozzunk a jövőt munkálókért.

— **SDG leánykollégium alakulása főiskolánkon.** A sárospataki gimnázium leánytanulói körében SDG leánykollégium alakult. Az előkészités munkáját buzgó fáradtsággal és tapintatos bánásmóddal *Bertók* Erzsébet IV. é. hh. végezte. Az elnöki tisztet *Marton* Irén Judit VIII. o. t. tölti be. A felavatás kedves és meghitt ünnepélye a főiskolai imateremben március hó 26 án folyt le. Az avató beszédet dr. *Mátyás Ernő* akad. és közigazgató tartotta. Üdvözölte a kis csapatot *Bódy Dénes* vallástanár és a theol. ifjuság SDG kollegiuma nevében *Koncz Sándor* theol. A zárószavakat, kiemelve a SDG kollegium igazi jelentőségét, *Elekes Imre* gimn. igazgató mondotta.

— **Harangszentelés.** Nagybarcai egyházunk a püspöklátogatás alkalmával a Püspök urnak a harangra tett figyelmeztető szavára azzal felelt, hogy megrepedt harangját újjáöntette és mellé a hívek buzgó áldozatkészségéből egy másik harangot is öntetett. A harangok felavatására, amely virágvasárnap lesz, a Püspök urat kérte fel. Farkas István püspök a hívek kérésének kész szivvel tesz eleget.

— **Megerősített lelkészválasztás.** A tiszáninneni egyházkerület időszaki birósága Falucskay Benjáminnak vattai lelkésszé választását megerősítette.

— **Aki a külmisszióért valamit tenni akar** az kérjen a Református Külmissziói Szövetségtől kis gyüjtőperselyt és abba tegye bele e célra szánt filléreit. A csinos kiállitásu perselyekből mindenkinek készséggel küld a Szövetség. Budapest, VIII. Gyulai Pál ucca 9. II. 21.

— **A pataki lelkészkonferenciára** a jelentkezések napról-napra folynak. Minden tekintetben áldott összejövetelre van kilátásunk.

— **Tanári est.** Március hó 25-én a főiskola és tanitóképző-intézet tanárai családtagjaikkal együtt barátságos összejövetelre gyültek össze az angol internátus dísztermében. Az összejövetelt az internátus 20—25 növendékének angol nyelvű, bájos dalai nyitották meg. A nagy tetszést kiváltó dalokat Gilan tanár tanitotta be és kisérte harmóniumon. Klacskó Béla művészi zongorajátéka után dr. Ujszászy Kálmán theol. h. tanár olvasott fel finom és meleg hangulatú megemlékezést athéni diákévéről. Az estnek még egy művészi számában, egy pompás sikerű kvartettben szerepeltek Kovács Dezső tanitóképző-intézeti igazgató, Szabó Ernő főiskolai ének- és zenetanár, Boda Béla gimn. tanár és Kolozs Richárd tiszaszabályozási tisztviselő.

— **A Lorántfy-szobor** kicsinyitett másolatát, amely iskolakertünk legszebb ékessége, Horváth Géza szobrászművész elkészitette. Az eredetit hiven ábrázoló értékes anyagból készült szobrocska megtekinthető az angol internátusban és megszerezhető 60 P áron. Érdeklődők a közigazgatónál felvilágositást nyernek.

— **Megalakult „a volt skóciai diákok szövetsége".** A volt skóciai magyar theológus diákok szövetségbe tömörülnek. A szövetség célja egyfelől a skót egyház és nemzet iránt érzett hála, valamint a diákkörben szerzett baráti szövetségek állandó ápolása s f lujítása, másfelől tagonként 5—10 P évi tagsági dij befizetése által egy olyan alapnak is behozása, melyből időnkint fedezni lehetne egy fiatalabb skót lelkész utiköltségét, aki meglátogatná hazánkat, megismerné egyházunkat és népünket s azáltal lelkes barátjává válna a magyarságnak egész életére. A szövetség megalakitásának aktualitását az is fokozza, hogy Dr. H. R. Mackintosh professzor, a skót egyház ezidei moderátora április 11-én d. u. teával összekötött találkozóra hivta meg az összes volt skóciai magyar theológus diákokat.

— **Érdekes házbér.** Belegen Somogy megyében egyik buzgó református ember szép szobát bocsátott a református ifjusági munka rendelkezésére s amikor megkérdezték, mi házbért fizetnek érte, azt felelte: „Józan, hazafias, keresztyén magaviseletet kivánok érte".

— **Nemzetközi misszionárius-konferencia Sumenben.** Döbrössy Lajos református lelkész, a bulgáriai Sumenben dolgozó magyar misszionáriusunk kezdeményezésére az elmult napokban Sumenben egy nemzetközi jellegü misszionárius konferencia ült össze. A konferencián magyar részről Döbrössy Lajos és Hári Dániel vettek részt.

— **Nélkülözhetetlen** ifjusági vezetők számára az „Ébresztő" ifjusági vezetők lapja, mely minden héten ifjusági összejövetelekre részletes programmot, ünnepélyekre párbeszédeket, jeleneteket közöl. Fél évi előfizetési dija 2 P. Megrendelhető a KIE. Szövetségénél, Budapest Horánszky u. 26.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 15. szám. Sárospatak, 1933 április 9.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM. *Nagy Barna:* Virágvasárnapra. — *Román Ernő:* Felvilágosítás egyházunk 1 százalékos vesztesége c. cikkre. — *Dr. Vasady Béla:* A szekták keletkezésének okai. — Pulzus. — —: Szünidei kurzus az újabbkori theológiai kérdésekről. — Hirek. — Hivatalos rész.

Virágvasárnapra.

A kő, amelyet az építők megvetettek, szegeletkővé lett! Az Úrtól lett ez, csodálatos dolog ez a mi szemeink előtt! Ez a nap az, amelyet az Úr rendelt; örvendezzünk és vigadjunk ezen! Óh Uram, segíts most; óh Uram, adj most jó előmenetelt! Áldott, aki jő az Úrnak nevében! Zsolt. 118: 22–26.

Jézus Krisztus az egyetlen szegletkő, amelyen világunk felépülhet. Hiába vetik meg ma is az építők. Hiába akarnak mellette kereskedni. Annál nagyobb csattanással és kárral botlanak bele, zúzódnak szét rajta. A mai idők mutatják, mire megyünk, ha ki akarjuk venni ezt a fundamentumot: most az egész épület a levegőben lóg. Isten világtörvényét nem lehet kijátszani: vagy Jézus Krisztusra épül az ember világa, vagy állativá sülyedve pusztul el.

A mi szemeink előtt mindig csoda marad, hogy Ő, a megcsúfolt és keresztre vont názáreti Mester a fundamentum az egész világ számára. Mi jobban hiszünk más, tőlünk való fundamentumokban, milyenek: a pénz, erőszak, jó politika, hadsereg, társadalmi szervezettség, kultura, haladás stb. Jobban hiszünk más, a mi szemeink előtt reálisabb hatalomban, mint az Ő királyi pálcája erejében, amely a szeretet, Isten csodája, ha él még közöttünk a Krisztus.

Mégis király Ő, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön. Ha ez nem is látszik meg az emberiség mai életén, ha sokkal inkább fejetlen kavarodás, tétova anarchizmus, az interim vonásai jellemzik is, ha nagyon mélyen vagyunk is: ma, az Úrtól rendelt e napon szabad, sőt kell örvendeznünk. Király, regnáló Úr ő már most is, csak sokkal szentebb, tisztább, titokzatosabb módon, semhogy láthatnók. — Mostanvaló virágvasárnapunkon előre örvendünk annak a nagy Virágvasárnapnak, amelyen mindenütt felragyog majd a király Krisztus dicsősége. Örömünk ne legyen könnyelmű, önhamvába haló, frázisokba fúló. Mert akkor az ünnepek után rajtunk is betelik az első nagypéntek megcsúfoló igazságtétele: nem marad semmi a hazug, mert könnyelmű hozsánnákból. Lobogó hitbizonyosság ünnepe a mai, öröme is ilyen: előre, jövőbe néző, nagy reménységű, bizodalmas hit öröme.

De épen mert hit, még nem tölt be. A virágvasárnapi diadalút még ma is csak jelkép és előkép. Igéret. Ezért illik örömünkhöz az esengés, ezért helyénvaló a kiáltás: Óh Uram, segíts most; óh Uram, adj most jó előmenetelt! Nem triumfáló éljenzésre, mámoros hozsánnázásra van ma szükséged, hanem arra, hogy nagy esdeklással kiálts segítségért a felszabadító Királyhoz. Zengő ércű szó, pengő cimbalomfutam marad a hozsánnád, míg ezt meg nem értetted De ha megértetted s a mélységből kiáltasz, jó előmeneteled lesz neked is, azoknak is, akik előtt bizonyságot teszel. Mert kegyelmes, áldott és áldó király Ő.

Áldott, aki jő az Úrnak nevében! Ámen, bizony jövel Uram Jézus! *Nagy Barna.*

Felvilágosítás egyházunk 1 százalékos vesztesége c. cikkre.

Egy szó nyilallott a Sárospataki Ref. Lapokon keresztül: s egy röpke szóban annyi fájdalom! Egyházunk 1%-os vesztesége! Hogy Komjáthy A. lelkésztársam e statisztikai megállapitás által kiváltott nagy nekibúsúltában alaposan megmosdatja a gyülekezet angyalait, mivel szerinte a vérveszteség és fogyatkozás abban keresendő, hogy „nagyon sok gyülekezetben a gyülekezeti élet munkásai nem végzik el még azt a minimális munkát sem becsületesen, a mi reájuk várakozna“: ezen nem is csodálkozom, nem is szólalnék fel ellene, elvégre ha valakinek nem inge, ne vegye magára. Meg aztán őszintén elismerem, egy kis korholás, nógatás sohse árt, hiszen többé kevésbbé gyarló emberek vagyunk mi egyben másban. Egyik a lélek gyengesége, másik túlkeménysége folytán. Aztán meg is szoktuk már, ha valami baj mutatkozik az egyházi kréta körül: ki legyen a bűnbak, ha nem a pap? Hisz ő az egyház! B. e. Klebelsberg miniszter is igy csattant fel a nagyrévi eset kipattanásakor: „Hát hol voltak a papok?!“ Hát mondom,

e miatt nem szólanék egy árva hangot sem. De szólanom kell azért, mert sajnálnám továbbra is búsúlt gerjedezésben hagyni úgy cikkirót, mint cikke nyomán megdöbbent olvasó közönségét.

Mert én a magam részéről cikkét olvasva, rémületesen megdöbbentem, mert a jelzett 1%-os minusz 10 év alatt 16710 lélekszám veszteséget jelentene, s egyben annak az elszomorító előjele, hogy nehány évtized alatt ilyen rák tempóval elfogyunk lassan, mint a gyertyaszál. Azonban nincs semmi ok az ijedtségre: az a bizonyos valaki felületesen és könnyelműen felültette a cikkirót s ő jóhiszeműleg beugrott a fantasztikus számnak. Ugyanis a Kir. Közp. Stat. Hivatal által az 1930. évi népszámlálásról kiadott demografiai adatok szerint maradék országunk református lélekszáma 1920-ban 1,671.052 volt, ellenben 1930-ban 1,813.162, tehát 10 év alatt nemhogy nem fogytunk, hanem 141,110 lélekkel szaporodtunk, a mi 8·5%-os szaporúlatnak felel meg, amely arányszám csekély eltérést mutat az országos 8·7%-os népesedési %-tól, a többi felekezetek között pedig pont közép helyen áll: 3 van e tekintetben előttünk, 3 mögöttünk. Ezek pedig már nem belkörű, hanem elfogulatlan hivatalos adatok, s im ezek alapján nincs okunk sem réműldözésre, sem vészkiáltásra.

Ezzel szemben valóság egy kis szépséghiba: az egyes felekezetek közötti arányszámunk 10 év alatt 1 tized %-al 21-ről 20·9-re szállott, a vigasztaló csak az, hogy ezen a téren sem állunk legrosszabbúl, mert 1 ugyanazon a ponton stagnál, mint 10 év előtt, 1-nek az a sorsa, a mi a mienk, 2 előttünk jár, 2 mögöttünk ballag. S hogy abszolut számbeli gyarapodásunk dacára is a felekezetek közötti arányszámunk csökkent 1 tized %-al, valószinűleg ezzel a számmal kompromittálta össze a cikkiró informátora az 1%-os veszteséget! annak az ismétlése mellett, hogy a jóakaratból származó korholás csak javunkra szolgál, én ennek az okát sem annyira a gyülekezetek vezetőiben, mint inkább az alábbi különleges, és részben a statisztikai adatok által támogatott körülményekben vélem feltalálhatni. Egyik oknak tekintem, hogy a mi egyháztagjaink zöménél foglalkozásuknál fogva mindig kisebb volt a természetes szaporodás arányszáma, (kisgazdák), mint a túlnyomólag kath. cselédségnél és dohányosságnál. De még inkább hozzájárul egy másik ok, egy több évtizedes betegség: a Dunántúl egy részében divó egyke rendszer. Érdekesen és világosan támogatja ezt a feltevést a statisztika. Dunántúl 10 év alatt 2084 gyel növekedett csak a reformátusok lélekszáma, míg a körülbelül ugyanolyan lélekszámú tiszáninneni kerületben 17142-vel. De meg van a magyarázat is: az ország összes vármegyéi és törv. hat. városai közül csak 4-ben fogyott a reformátusok lélekszáma 10 év alatt, és pedig: Baranyában 1066-al, Fejérben 413 al, Somogyban 2165 el, és Tolnában 117-el, összesen 3761-el. Megnyugtatásúl idézem még a statisztikai hiv. ide vonatkozó következő megállapítását: „A legkimagaslóbb a gör. katholikusok szaporodási aránya, de a reformátusoké és ágostaiaké is közel háromszorosa a 10 év előtti aránynak. A prot. felekezeteknek aránylag erős szaporodása nem tudta azonban ellensúlyozni a legnagyobb tömegű róm. katholikusoknak számbeli megnövekedését és ezáltal egy-egy tized százalékkal alacsonyabb ma az aránya, mint volt 10 év előtt, mig a r. kath.-é pont 1%-al javult."

Úgy gondoltam, K. A. lelkésztársamnak is örömére fog szolgálni e hiv. statisztikai adatokból vett helyreigazítás, valamint a cikke nyomán megdöbbent olvasó közönségnek is. Ámbár úgy látom én testvér, nem a számbeli szaporulatban vagy fogyásban van itt a hiba, hanem úgy vagyunk, mint az ó-szövetségi Gedeon a seregével: nekünk is jobb volna a kisebb számu sereg is, de amely a tenyerével meritené a vizet, mint a 10-szerte nagyobb, amelyik azonban kényelmesen neki hasal!

Román Ernő.

TUDOMÁNYOS PROBLÉMÁINK ÁTTEKINTÉSE.

A szekták keletkezésének okai.

Ennek az előadásnak konferenciánk programjában kifejezetten bevezető jellege van. Mielőtt a Magyarországon fellépett egyes szekták részletesebb történeti ismertetését s az ellenük való gyakorlati védekezés sajátos módozatait a felkért előadók elénk terjesztenék, elkerülhetetlenül szükséges a szekta-kérdés általános bevezetése, amelyet legszerencsésebben azáltal eszközlünk, ha e bevezető előadásban általában a szekták keletkezésének okairól fogunk szólani. Előadásom *három főrészre* fog oszlani: 1. Ismertetni fogom a szekta és a szektáskodás legjellemzőbb vonásait. 2. Tárgyalni fogom a szekták keletkezésének lélektani okait. Végül 3. felsorakoztatom a szekták keletkezésének okait magyar protestáns, közelebbről református egyházi életünkben. Mielőtt a voltaképeni tárgyaláshoz hozzáfognék, hangsúlyoznom kell azt, hogy elsősorban a magyarországi szektákra leszek figyelemmel, anélkül azonban, hogy bármelyiknek történeti keletkezéséről külön-külön szólanék. Az egyes szekták történeti és tartalmi ismertetése a későbbi előadások feladata, nekem nagy általánosságban kell szólanom a szektákról s így természetszerűen előadásomban módszeres okok és a rendelkezésemre álló idő rövidsége miatt bizonyára sok lesz az elnagyoltság, vázlatszerűség.

1. A szekta és a szektáskodás jellemző vonásai.

Magyar nyelven különösen dr. Makkai Sándor, dr. Mátyás Ernő és Csikesz Sándor tanulmányai azok, amelyek alaposabban és nagy hozzáértéssel foglalkoznak mostani kérdésünkkel. Makkai Sándor „Az Ut" 1917 iki, Mátyás Ernő „Az Ut" 1926-iki, Csikesz Sándor pedig a „Theológiai Szemle" 1925 iki évfolyamában. Előadásomban az általuk felvetett szempontokat hasznosítani igyekszem és

legfeljebb csak a tárgyalandó anyag elrendezésében, sajátos csoportosításában és egyes részeinek élesebb megvilágításában fog ujat nyujtani elő adásom.

1. A szekták általános jellemző vonásai közül mindjárt legelső helyen kell említenünk *tagjainak a fennálló történeti intézményes egyházzal való elégedetlenségét*. A szektavezér és a szekta tagok több-kevesebb őszinteséggel hangoztatják azt, hogy vallásos szükségleteik kielégülését nem volt képes nyújtani a történeti egyház, ezért keresnek lelki táplálékot, megfelelő pótlékokat az egyházon kivül. A szektákat tehát mindenekelőtt a történeti egyházaktól való elvonatkozás, egy sajátos *negativ beállítottság* jellemzi.

2 A szektáskodás alapja és motivuma legtöbb esetben kétségtelenül bizonyos lobogó, *személyes vallásosság*, amelynek azonban kifejezetten *hedonisztikus* szinezete van. A szekta tagjainak vallásossága nem annyira az *élet megszentelődésére* irányul, mint inkább egy sajátos, lelki értelemben vett *önkiélésre*, passziv érzelgésre, tunyaságra késztető *kéjelgésre*.

3. A szekta tagjai úgy tekintenek magukra, mint a *szentek gyülekezetére*, akik ép a szekta életének keretei között *birják a szentséget*, ép ezért különbek, mások, mint azok, akik a történeti egyházban maradtak. Ők, a szekta tagjai eleve biztosítva vannak a bűnbeeséstől, az isteni kegyelem erőivel való telítődés szektájuknak kiváltságos monopóliuma, ők a „kiválasztottak", Istentől „elhivottak", az igazán „hívők", a bizonyosan „üdvözülők".

4. *Az elhivottság eme tudatával a szekta tagjainál rendesen fordított arányban jelentkezik az igazi bűnbánatnak és alázatnak lelkülete.* Az alacsonyabbértékűség tudata helyett inkább a felsőbbrendűség tudata dominál náluk, s legtöbbjük elkerülhetetlenül beleesik a legveszedelmesebb bűnbe, az ú. n. *„kegyes gőg" bűnébe*: saját maga érdemének, kiváltságának tünteti fel azt, hogy ő a szekta-közösség által nyujtott üdvnek birtokosa s lenézi azokat, akik a történeti egyház keretei között maradtak. A publikánust lenéző farizeus esete ismétlődik meg minden ilyen esetben: a szektáskodó hálát ad az Istennek, amiért különb azoknál, akik megmaradtak egyháztagoknak. Csakhogy ennek a hálaadásnak az öntetszelgés és önteltség, a kegyes gőg a voltaképeni motivuma.

5 A kegyes gőg lelkülete szükségszerűen vonja maga után azt, hogy a szektáskodó úgy szellemi mint lelki értelemben *fejlődésképtelen*. Nem útban levő, menetelő, a megszentelődés útján előrehaladó zarándoknak tekinti magát, hanem *beérkezettnek*, a kész, befejezett élet élvezőjének, a legmagasabb csúcson állónak, aki már csak *lefelé, visszafelé* nézhet, ez a feladata és hivatása.

6. A szektáskodást folytatólagosan jellemzi a *törvényvallás nivójára* való visszasülyedés. Meghatározott külső tilalmakhoz, rendelkezésekhez, rituális mozzanatokhoz, liturgikus machinációkhoz kötik, mint előfeltételekhez a keresztyénségüket és a mások keresztyénségét is. Az ily külső kritériumok azután nagyon könnyen elvonják figyelmüket az „egy szükséges dologtól".

7. A szektát jellemzi továbbá az is, hogy *a világtól és a valóságtól elvonatkozott, elkülönült tagok társasága*. A római katholikus egyházfogalom által maga után vont *dualisztikus gondolkozásmód* jelentkezik a szektáskodásban új változat alakjában: a szektán belül található meg az üdvösség lehetősége, a szektán kivül áll a „világ", a sötétben tapogatózók, az elkárhozók serege.

8. A szekta világellenessége, valóságellenessége és egyházellenessége, tehat a már említett negativ beállítottsága szükségszerűen vonja maga után a szekta *történetietlenségét* is. A szekta nem tud és nem is igyekszik belehelyezkedni a történeti fejlődés életáramába. A multat nem becsüli meg, a történeti egyház által tiszteletben részesített és megbecsült trandiciókat elveti, a mult nagy vallásos személyiségei iránt nem érdeklődik, az ecclesia semper reformari debet létparancsát magára nézve kötelezőnek el nem ismeri, mert hiszen nem az egyházon belül akarja a megújhodás lehetőségét megvalósulását szolgálni, hanem ép a történeti egyháztól való erőszakos elkülönülés és elvonatkozás által.

9. A szekta történetietlenségével karöltve jár *kulturaellenessége* is. A vallásos életet a maga egészséges megnyilatkozásában egyaránt jellemzi a *kulturpesszimizmus* és a *kulturoptimizmus*. Az előbbi azért, mert a keresztyen hívő épen hite segítségével látja és érzi a kulturának az egyéni üdvösség szempontjából való elégtelenségét, tekintettel arra, hogy mindaz, ami a természeti embernek, a *homo humanusnak* a szellemi alkotása, az erkölcs, a jogrend, a művészet stb. világában, magán viseli a „csúf rontásnak," az emberi bünnek megfertőző bélyegét. De viszont másfelől az egészséges vallásosság mégis hirdet egy sajátos kulturoptimizmust is: a kultúra minden síkja, minden megnyilatkozási formája megszenteltté, Istent dicsőitővé válhatik a keresztyén ember életfolytatásában. A szektákat már most ép az jellemzi, hogy vallásosságukat csupán az egyoldalú kultúrpesszimizmus határozza meg, kiszakítják vallásos életüket az emberiség nagy szellemi összefüggéseiből, náluk nem beszélhetünk semmiféle kulturpolitikáról. A vallásnak csak a kultúrától való *elfordulása*, csak a kultúrának való *föléemelkedése* jelentkezik a szektáknál, de a kultúrának vallásos *átformálására*, a kultúrának a *megszentelésére* semmi kísérletet nem tesznek. Kulturális szempontból tehát a szekta értéke a semmivel egyenlő.

10. Az eddigiekből következik végül az is, hogy a szekta nem tud belekapcsolódni a nemzeti szellem életáramába sem, történetietlensége, kultúrellenessége szükségszerűen vonja maga után *nemzetietlenségét* is. Talán innen magyarázható részben az is, hogy a szekták nagyon gyakran lesznek melegágyává a nemzetközi, a kozmopolita, sőt egyenesen a kommunista és bolsevista eszméknek.

Az ezutániakban a szekták általános jellemzésének folytatásaképen inkább a *világnézetileg* jelentősebb vonásokat fogom kiemelni. Ugy kül-

földön (Köhler, Tröltsch), mint hazánkban (Makkai, Csikesz) többen rámutattak már arra, hogy a *szekta lényegében véve protestáns betegség,* és hogy a legtöbb szekta egyenesen a *kálvinizmussal* áll kapcsolatban. A nálunk fellépő szekták legnagyobb része a külföldi kálvinizmus fattyuhajtásainak tekinthető. Makkai találóan nevezi a szektát a *protestántizmus torzképének, karrikaturájának,* miután „azt mutatja: milyen lenne a Szentirás fundamentumán a személyes élő hit köveiből épült protestántizmus, *ha* szakítana a kulturával, a szellemi élet fejlődésének törvényeivel, a multnak saját históriai kibontakozásában nyert isteni lendítőerejével". Csikesz Sándor pedig egy találó hasonlattal szemlélteti számunkra azt, hogy miért ép a kálvinizmusból ered a legtöbb szekta: „Oka ennek ugyanaz, mint pl. a gyümölcsfánál vagy az oltványszőlőnél a gyökérhajtás, fattyuág. Minél nemesebb ággal oltom be a vadfát, annál bizonyosabb, hogy gyökérsarjai támadnak. A vallásos lelkület az alany, a kálvinizmus az oltóág, a szekták a fattyuhajtások. A diagonális ellentétek törvénye érvényesül itt s az ellentét nagyságánál fogva jön létre minél több fattyuhajtás".

A szekták tehát a kálvinista világnézet és életfelfogás alapelveinek egyoldalú hangsúlyozása, mesterkélt kiemelése által lesznek mintegy karrikaturáivá magának a kálvinizmusnak. Ez utóbbi ugyanis — a legtöbb hittételénél kimutathatnók ezt — az antinomiáknak, a paradoxonoknak, az előrelendítő belső feszültségeknek a világnézete. Ennek a világnézetnek izolált, lekapcsolt töredékei tükröződnek vissza beteg lelkek megtört prizmáin, és így állanak elő azután a szektatanok, a szekták tanításai.

1. Vegyük pl. a *Szentírásra vonatkozó hittételt.* A reformátori irás elv szerint a Szentírást Isten hozzám intézett igéjévé a Szentlélek belső bizonyságtétele teszi. Épen ezért nem a Szentírás betűjébe vetett hit üdvözit, nem annak szószerinti értelmezése, hanem az abból engem megszólító örök Isten-Ige, a maga mindenkori aktualitásában. A szekták már most átveszik a reformátori irás-elvből azt a nagy igazságot, hogy Isten beszéde a Szentíráson át hangzik felénk, azonban nem tudnak különböztetni az Isten-ige és az emberi szavak, vagyis a bibliai iratok szövege között, s így ez utóbbit oly értelemben ismerik el magukra nézve zsinórmérték gyanánt, hogy közben magát az isteni kijelentést eldologiasítják a a Szentírást törvénykódex-szé teszik. A Szentírásban felénk tükröződő történeti fejlődés iránt teljesen érzéketlenek, a történetkritikai szemléletmódhoz egyáltalában nem értenek, ugyanakkor azonban a bibliai szöveg ismeretében csodálatos jártasságra tesznek szert, bár a különböző textusok idézgetése és egymásmellé állitása náluk rendesen opportunista szempontok szerint történik.

2. Jellemző kálvini elv *az egyetemes papság elve.* Ez teszi lehetővé azt, hogy a református hívőnek Istenével közvetlen találkozása minden alkalommal biztosítva van, a Szentlélek megvilágosító, megszentelő és megújító munkája révén. Ennek az evangéliumi és reformátori elvnek torz formában való jelentkezése és érvényesítése is megtalálható a legtöbb szektánál, amikor hangsúlyozzák a lelkészi hivatásra való külön felkészülés teljesen szükségtelen voltát, aminek azután természetes eredménye az, hogy egységes világnézet és életfelfogás a legtöbb szektánál nem is tud kialakulni.

3. A szektákat jellemzi a *vissza az őskereszténységhez!* gyakorta elhangzó jelszó is. Ugyanez a követelés kétségtelenül elhangzik az evangéliumi egyházakban is. Mig azonban az utóbbiak az őskeresztyén gyülekezetek életében jelentkező *belső, mozgató elvek* s az ezekből szükségszerűen következő életgyakorlat közötti összefüggések meglátására törekszenek, addig a szekták fennakadnak az őskeresztyén gyülekezetek sajátos külső életmegnyilvánulásainak szemléleténél s nem az örökérvényű evangéliumi elveknek a mai élet keretei közötti valóra váltására, hanem az első keresztyének *külső utánzására* törekszenek. Ezért találjuk meg az őskeresztyének életének legtöbb szimptomáját a mai szektáknál: a szeretetvendégséget, az egészségesre való imádkozást, az extatikus elragadtatásnk hajhászását, a nyelveken beszélést, a lábmosást, stb.

4. Itt van azután a *megtérés és ujjászületés* evangéliumi és reformátori elve, Ez is egyoldalú kiemelésben és hangsúlyozásban részesül a szekták életében. Methodizmusuk rendesen itt jelentkezik a legkirívóbban, midőn a megtérésnek és ujjászületésnek csak az ú. n. hirtelen, robajszerű jelentkezését tekintik igazinak és megbízhatónak s rendesen külső szimptomákhoz, testi rezonánciákhoz kötik ezek valóságos bekövetkezésének az elismerését is. Nemcsak a Szentírás egészével jutnak itt ellentétbe, amely kétségtelenül nem minden egyes alkalommal tartja azt fontosnak, hogy a megtérésnek csupán ez egyetlen változatát hangsúlyozza, hanem a vallástlélektan tanításaival is, amely megdönthetetlen alapossággal kimutatta azt, hogy a megtérésnek nagyon is sok változata lehetséges, amelyek részletes ismertetésébe azonban itt nem bocsátkozhatom.

5. Végül meg kell emlékeznünk arról, hogy az evangéliumi és reformátori keresztyénség kifejezetten *eszkatológikus jellegű,* tehát *az apokaliptikus váradalom* a mi keresztyénségünket is meghatározza. Mig azonban nálunk ez eszkatológikus jellegnek határozottan *életformáló* jelentősége van s anélkül, hogy a Krisztus második eljövetelének idői lokalizálása által a *puszta várásra* kényszerítene bennünket, az *igyekvést,* a *megszentelődést* is hangsúlyozza, addig a szekták életében az ily apokaliptikus váradalmak rendesen elveszítik szellemerkölcsi jellegüket és hatásukat s bizony nem egyszer kifejezetten *érzéki jelleget* öltenek, *fanatikus* és *fantasztikus hedonizmus* jellemzi őket.

(Folyt. köv) *Dr. Vasady Béla.*

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem? Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az árvabélyeget?

PULZUS.

Egyik városi gyülekezetben szolgáló lelkésztestvérünk kb. 2000 főnyi hallgatóság előtt tartott prédikációjában elhangzott többek között a következő mondat: „A Judás-bélyeget nem lehet elkendőzni.“ A gyülekezet egyik szorgalmas templomjárója egyszer csak elmaradt az istentiszteletekről. Mikor ez a következetes távolmaradás hónapok mulva a lelkipásztor előtt is annyira feltünő lett, hogy külön felhivta és megkérdezte hogy mi ennek az oka, az illető igy felelt: „Igen bánt, hogy a nagytiszteletü ur ugy kiprédikálta a kendős asszonyokat, pedig az én feleségem is kendős asszony. Azt mondta, hogy a Judás bélyeget nem lehet elkendőzni.

A szektakonferencia illusztrációi közül. Egyik nagyobb falusi gyülekezetünkben a szekták utját a következő beszámolók jellemzik: *1926*: „A gyülekezetbe néha adventista prédikátorok jönnek, a hivek kiváncsiságból meghallgatják őket, de az egykáztól semmiképen sem lehetne elszakitani őket s igy a szektáskodásnak nálunk jelenleg talaja nincs.“ *1928*: „Az adventista próbálkozatoknak nálunk annyiban van sikere, hogy a gyülekezet elégedetlenkedői közül hatot el tudtak csábitani.“ *1932*: „Elsősorban a nehéz gazdasági helyzetre, s az egyházi adóval kapcsolatos bajokra vezetjük vissza annak magyarázatát, hogy az adventisták száma 120 körül van.“

Szünidei kurzus az ujabbkori theológiai kérdésekről.

A theológiának, mint a tudományok anyjának, némi elégtétele az, hogy a mai kor nagy kérdései kezdenek mindinkább theológiai kérdésekké válni. A válság feszültségében nem csupán elméletileg, de gyakorlati téren is kezd kiviláglani a theológiának az élettel való szoros és mély kapcsolata, a kettőnek egymás általi meghatározottsága. Az ujkor alapvetése theológiai alapvetés lesz elsősorban. Nagyon fontos tehát a nagy theológiai kérdéseknek, mint életkérdéseknek egyfelől elméleti tisztázása, másfelől a közvéleménybe és a közéletbe való beáramlása. Ezt a fontos célt óhajtja szolgálni a tübingiai egyetem, amidőn ez év július 31-től augusztus 11-ig szünidei tanfolyamot rendez a modern theológia problémáiról, németországi és külföldi theológusok és más érdeklődők számára. A tanfolyam német nyelv kurzussal is össze van kötve. A tanfolyam rendezésében az egyetem theológiai, jogi és gazdaságtudományi, filozófiai és orvosi fakultásai vesznek részt. Theológiai szakból a következő előadások lesznek: „Az ótestamentom korszakai“ (Volz), „Az újabb palesztinai ásatások és a biblia“ (Weiser), „Haldokló Istenségek és Hellenizmus“, „Zsidóság és őskeresztyénség“ (Kittel), „A fiatal Luther irásmagyarázása“ (Rückert), „A dialektika-theológia“ (Heim), „Az erkölcsi megalapozása“ (Wehrung), „A szekta kérdés Németországban“ (Fáber), „A jelen igehirdetésének kérdése“ (Fezer), „Az evangélikus világmisszió főkérdései“ (Schlunk). A jogi előadások a német viszonyokra, a filozófiaiak az újabb sziriai ásatásokra, Hegelre, továbbá a humanizmus, idealizmus és keresztyénség viszonyára vonatkoznak. A tanfolyamra legkésőbb július 1-ig lehet jelentkezni Tübingen, Universität, Geschäftstelle für den Ferienkurs. Részvételi díj beiratkozási díjjal együtt M. 50. Lakásigényeket július 20 ig kell bejelenteni. Szoba egyszerű reggelivel 2 márkáért, ebéd 1 márkáért, napi teljes ellátás 4 márkától kapható. A tanfolyammal kapcsolatban vidéki kirándulások is lesznek.

Dr. Enyedy Andor
konventi missziói előadó.

HIREK

— **Lelkészi konferenciánk,** mely folyó hó 6-án megnyilt, lapunk zártakor nagy érdeklődő közönség jelenlétében folyik.

— **A tavaszi püspöklátogatást** *Farkas* István püspök május hó 9-től 21-ig terjedő időben tervezi. Szerencstől az abauji völgyön át Telkibányáig mintegy 17 községet óhajt felkeresni.

— **Felhivás.** Egyházkerületünk határozata szerint a husvéti perselypénz a *theológiai internátus céljait* szolgálja. Megvagyunk győződve azzal, hogy a perselyes gyüjtések sikere sok részben attól függ, hogy milyen szeretettel történik a gyüjtésre való felhivás közölve a gyülekezettel. Ismerjük lelkésztársainknak főiskolánk s abban theológiai akadémiánk iránti meleg ragaszkodását, kérjük, hogy a perselyes gyüjtésre való felhivást különös nyomatékkal tegyék meg. Reméljük, hogy a perselyes gyüjtés eredménye — amelyet a főiskolai pénztár cimére kérünk küldeni — számokba kifejezhetően is dokumentálni fogja a főiskolánk iránti szeretetet.

— **Böjti bünbánati csendes napokat tartottak Miskolcon a protestáns katonaság számára.** *Pokorny* Herman dandárparancsnok vezetése alatt az egész tisztikar s mintegy 500 közlegény vett részt ezeken az elmélkedéseken. A tanitást és az Igehirdetést: *Farkas* István püspök végezte munkatársával: *Maller* László tábori alesperessel.

— **Egyházmegyei aljegyző.** *Farkasfalvi Farkas Ábrahám, Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok fia, a gömör-tornai egyházmegyében aljegyzővé választatott meg. A május 16-iki egyházmegyei gyülés fogja beiktatni. Egyházunk ez ifjú hivatalosában olyan család sarja kerül az egyházi közélet munkásai közé, amelyik már századok óta viszi a lélek szerint reá háruló terhet. Az uj munkás forgolódjék a tiszta evangélium erejével. Legyen áldott a meginduló munkája.

— **A középiskolai ankétra,** amelyet *Hóman* Bálint kultuszminiszter tartatott a meghivottaknak előzetesen megküldötték azt a tiz pontot, amelyek megvitatás alá kerültek. — Ezek a következők: 1., Nem ujabb átalakitásról

van szó, hanem a fennálló helyzetből logikusan és természetszerüen fakadó rendezésről és egyszerüsitésről. 2., A fiu és leányközépiskolák alapvető tanulmányainak menete és rendje legyen egységes, és azonos, nem pedig egymástól eltérő. 3., A középiskolában ma az I—IV. osztályig azonos két iskolafaj a szükséges és életrevaló: egyik a gimnázium, másik a reáliskola. 4., Ez egységes alsó tagozatban a latin a II. osztályban kezdődnék és a gimnáziumban végighuzódnék, mig a reálban a IV. osztályban, mint kötelező tárgy, bevégződnék, ellenben rendkivüli tárgyként az erre önként vállalkozó növendékek tovább is tanulhatnák. 5., A gimnázium V. o.-ban a görögöt, vagy fakultative egy második modern nyelvet lehet tanulni. 6., A német nyelv tanitása csak a III. osztályban kezdődnék és a felsőbb osztályokban a maihoz képest lehetőleg több órát kapna. 7., A reálban a felső osztályokban felemelné a számtan és természettudományok mai óraszámát, a rajzban kivánja beilleszteni a müvészettörténet fokozottabb tanitását és a mértant egyesiteni akarja a számtannal. 8., A rendes tárgyak keretébe óhajtja besorolni a társadalmi jelenségek ismertetését. 9., A tulterhelést mindenképpen csökkenteni kivánja. 10. Az alsóbb osztályok mai heti óraszámát csökkenteni törekszik.

— **Ichthys vezetői étekezlet.** Az evangéliumi alapon álló cserkész csapatok Ichthys munkaközössége ápr. 2-án Debrecenben tartott vezetői értekezletet, melyet Dr. *Kállay* Kálmán egyetemi tanár vezetett. A sárospataki cserkészcsapatok képviseletében *Szabó* Zoltán vett részt a megbeszélésen.

— **Budapesti vendégek a miskolci ref. egyházban.** A miskolci ref. egyháznak ápr. 1. és 2-án kedves ünnepségei voltak. Budapestről Dr. Kovács J. István, Hamar István theol. tanárok, Dobos Károly KIE főtitkára és Kiss Sándor a SDG főtitkára voltak az egyház vendégei. Az előadások és istentiszteletek áldott sorozata, mindég tömött templomban és előadóteremben mutatták azt az érdeklődést, melyet a hivek az előadások és istentiszteletek iránt tanusitottak. Az előadások úgy voltak összeállitva, hogy azon a gyülekezet minden rétege megkapta a lelki strukturájának megfelelő épitő hatásokat. A középiskolások részére külön a fiuk, külön a lányok részére Dobos Károly és Kiss Sándor tartottak előadásokat. A református nők részére Kovács J. István tartott előadást „A református nő" cimen. Azok az igazi ref. asszonyok akik felismerik hivatásukat s ezt a hivatást az evangélium szellemében töltik be. Akik nem a világi élet hiuságának, hanem a családjuknak tudnak élni. A református férfiakat, a presbitérium tagjaival közös konferenciára vasárnap délelőtt templom után hivta össze az egyház vezetősége. Kovács J. István itt ragyogó okfejtéssel, nagyszerű történelmi áttekinthetőséggel mutatta ki a római monarchia kifejlődését s ennek következményeit s kálvinista egyházunk viszonyát a róm. kath. egyházhoz. Hamar István professzor a betü hatalmáról, az elhangzó szó értéke mellett a megmaradó irás erejéről beszélt, hogy bár a sajtó hatalom s ezzel a hatalommal nem tudunk ugy élni, mint ahogyan kellene. A magyar kálvinista sajtó jövőjéről, a napilap kérdéséről tárgyalt. Farkas István megköszönte az előadók önzetlen munkájukat. Szombaton az esti istentisztelet Hamar István végezte, vasárnap délelőtt pedig a Kossuth utcai templomban Kovács J. István tartott egyházi beszédet a templomot zsufolásig megtöltött hivősereg előtt. Vasárnap délután a Martin telepi gyülekezet templomában tartottak áldott hatásu előadásokat.

— **Talált pénz** minden darab használt levélbélyeg, amit beküldünk a Református Külmissziói Szövetségnek, mert azzal a pogány-misszió nehéz munkáját támogatjuk, anélkül, hogy egy fillérünkbe is kerülne. Ne dobjuk el használt levélbélyegeinket! Áztassuk le hideg, vagy kissé langyos vizben és küldjük a szövetség irodájába. Református Külmissziói Szövetség, Budapest, VIII. Gyulai Pál u. 9. II.

— **A magyar református külmisszió nemzetközi megbecsülése.** A még kezdet kezdetén álló magyar református külmissziót az elmult hetekben szép elismertetés érte. A Kairóban székelő Central Literature Committee For Moslems balkáni ága meghivta Döbrössy Lajos missziónáriusunkat bizottsági tagnak, miáltal a magyar munka kicsinysége dacára is belekapcsolódott a mohamedán missziók nagy munkaközösségébe.

— **Jamboree hirek.** A B.H.É.V. a Jamboreeért! A Magyar Cserkészszövetség közli, hogy a BHÉV igazgatósága, mely egyébként is különös jóindulattal kezeli a cserkészet és a gödöllői Jamboree ügyét, ujabb tanujelét adta előzékenységének azzal, hogy valamennyi állomásfőnökét értesitette arról, hogy minden cserkésznek, aki szabályszerű cserkészigazolvánnyal vált jegyet, a Budapest-Gödöllő-i vonalon március 25-től kezdve 50%-os kedvezményt nyujt bármely kocsiosztájára. A BHÉV igazgatóságának ez az intézkedése nagy örömet váltott ki cserkészkörökben, akik ilyenformán már a dupla ünnepek alkalmával is kihasználhatják ezt a kedvezményt. Remény van arra, hogy a Magyar Államvasutak ugyancsak követni fogják a BHÉV igazgatóságának ezt a valóban példaadó gesztusát.

HIVATALOS RÉSZ.

Értesítés. Az Egyetemes Konvent által husvétra a szórványhivek számára kiadott Örömüzenetet a mult héten szétküldettem a szórványokban levő ref. családok hozzávetőleges száma szerint az illetékes egyházak lelkészi hivatalaihoz. Kérem k. lelkésztársaimat, hogy azokat szórványokban szétosztani: a jelenlegi Örömüzenetre vonatkozó észrevételeiket a pünkösdire irányuló esetleges kivánságaikat pedig hozzám juttatni szíveskedjenek. Miskolc, 1933 április hó 3. *Dr. Enyedy Andor* konventi missziói előadó.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 16. szám. Sárospatak, 1933 április 16.

S. PATAKI REF. FŐISKOLA

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM. *Farkas István:* Husvéti üzenet. — *Clairvauxi Bernát után:* Krisztus szenvedése. — *Dr. Vasady Béla:* A szekták keletkezésének lélektani okai. — *Oldalváry:* Bus fehér galambot. — *M. E.:* Sárospataki lelkészi konferenciánk. — Farkas István püspök nyilatkozata. — Irt a százéves pataki diák. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Husvéti üzenet

a tiszáninneni ref. egyházkerület szórványaiban élő testvéreinkhez.

Atyámfiai!... Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól és az Ur Jézus Krisztustól... Ezzel a sokszor hallott apostoli köszöntéssel kopogtatok szivetek ajtaján s küldöm hozzátok könnyeimmel öntözött e pár sor irásomat s benne a beteljesedett örömtől túláradó lelkem: husvéti üzenetét!... Őszi széltől sodort falevelek módjára, sokszor — nagyon is távol estek Ti, fehérre meszelt templomaitoktól. Sokszor el sem képzelhető akadályokat kell legyőznötök, ha el-elfogja a vágy a szíveteket a szentek gyülekezete után, hogy a hívek seregében örvendezhessetek szép énekléssel; buzgó könyörgéssel; az Igét hallgatva s a sákramentumok ajándékaival való élés gyönyörűségétől boldoggá téve.

Higyjétek el, hogy mindenkor ott éltek mindnyájan könyörgésemben, mivelhogy emberi természetünk szerint: a szülei hajléktól távol szakadt kedveseinkért száll az Ég felé, a legtisztább imádság; de meg azért is hordalak titeket mindenkor a szívemben, mert a ti éltetekből, az egyedül maradottak fájdalma nem tetszik ki, — sőt inkább, úgy tudjuk: a Krisztus szerelme szorongat titeket; sok bizonyságtevések hősi, nagy cselekedeteiről vannak nálam, felőletek irások, hogy Ti, az evangélium ügyeiért, sokat szenvedett és gúnyolt evangéliumi egyházunk diadaláért, rettenthetetlen bátorsággal harcoltok s ellentálltok a köröttetek élő, földi javakat igérő, bűnre hívogató, ősök örökét megtagadni kényszerítő: Sátán incselkedéseinek!... Csak álljatok is ellent a gonosznak! A husvéti öröm titka ez: „A mi bűneinkért adta halálra és a mi megigazulásunkért támasztotta fel ami Istenünk Szerelmetes Fiát a halálból“ (Róm. IV. R. 25. v.). A bűn zsoldja a halál — elnyeletett, a diadalomig! Az isteni kegyelem a halált meggyőző diadalmas Krisztusban teljessé lett. A mennyei hajlékok várnak reám! Az Isten kegyelmi ajándéka: az örök élet, a mi Urunk Jézus Krisztusban, (Róm. VI.) örökségünk lett!

Gondja van ránk az Istennek! Akarja, hogy a földi alacsony helyekről belenőjjünk az örökkévalóságba. A megigazított ember, meghalt a bűnre nézve; feltámadott az uj életre. Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus. Benne kell élnie a mi életünkben a Krisztusnak, hogy sohase legyünk árvák, elhagyottak, szegények, elfelejtettek! Elveszi Isten szemeink gyönyörűségét; koporsó mellé állít gyakorta; a föld porába fektet le idővel mindnyájunkat, de a koporsók felett az Élet diadaláról szól az ének. Örüljetek hát! Isten átváltoztatja a mi nyomorúságos testünket, hogy hasonló legyen az Ő Fia dicsőséges testéhez!

Atyámfiai!: Örüljetek az Úrban mindenkor; ismét mondom: örüljetek! Békesség néktek!...

Farkas István

a tiszáninneni ref. egyházkerület püspöke.

Krisztus szenvedése.

Krisztus szenvedésében, Testvéreim, főleg három mozzanatot kell különösen szemlélnünk: a cselekvést, annak a módját és okát Mert a cselekvésben az ő hosszútűrése, annak módjában mélységes alázatossága, okában pedig végtelen szeretete tárul elénk.

Hosszútűrése egyetlen. Mikor ugyanis keresztet ácsoltak a hátára a bűnösök; mikor úgy függött a fán, hogy összes csontjait meg lehetett számlálni; mikor az erős védőbástyát, mely védte Izráelt, mindenünnen támadást intézve ellene, összeomlasztani törekedtek; midőn szögekkel verték át kezeit és lábait: olyan volt, mint a juh, melyet a mészárszékre visznek; mint a bárány, mely néma az ő nyirője előtt: nem nyitotta fel az ő száját. Nem zúgolódott az Atya ellen, aki őt elküldte; nem az emberi nem ellen, amelyért igy megfizetett; nem az ő népe ellen, amely annyi jótéteményét igy hálálta meg. Bűnhődnek némelyek az ő bűneikért és alázattal elviselik a büntetést, de az ő büntetése másoknak bünbocsánatul szolgál. Megkorbácsoltatnak némelyek, talán nem azért, hogy tiszták legyenek, hanem, hogy megpróbáltassanak és hívek legyenek s elnyerjék a koronát s megpróbáltatásuk kitartást szerez. Hogyne kellene Krisztusban a hosszútűrést a legnagyobbnak tartani, mikor az övéihez jövén, akiket megváltani akart, a legkegyetlenebb halállal büntették, mint gonosztevőt; halálra adták azt, akiben egyáltalában nem volt és nem is lehetett bün. Hiszen benne lakozott az Istenség egész teljessége nem árnyékképen, hanem testileg. Benne megengesztelődött Isten nem képlegesen, hanem valósággal. Ő teljes volt kegyelemmel és igazsággal nem hasonlatképen, hanem személyileg, hogy elvégezze az ő munkáját.

Ha Krisztus szenvedésének módját figyeljük meg, nemcsak szelidségét, hanem alázatos szívét is megismerjük. Az ő megaláztatásában az ő ítélete elvétetett, mikor sem annyi gyaláztatásra, sem annyi káromló, hamis vádra nem felelt. *Láttuk őt és nem volt neki alakja;* nem volt ábrázata kívánatos az emberek előtt, sőt inkább útálták, mint a bélpoklost. Minden ember közt a legutolsó lett, sőt a fájdalmak férfia, akit az Isten megvert és megalázott, úgy, hogy nem volt néki alakja és ékessége. Óh emberek közt legutolsó és mindenkinél magasságosabb! Óh alázatos és felséges Ur! Senkisem dicsőségesebb nála és senkisem alázatosabb. Amikor megpökdösik, gyalázattal borítják el, a legrútabb halállal büntetik meg és a gonoszok közé számlálják. Milyen érdeme lehet annak az alázatnak, amely ilyen mértékű, sőt minden mértéken felüli.

Amint hosszútűrése egyetlen, úgy alázatossága csodálatos, sőt példanélküli.

És mindkettőt felségesen lelkünk elé állitja az ő szenvedésének oka: az ő végtelen szeretete. Azért a nagy szeretetért ugyanis, amellyel szeretett minket Isten, hogy megváltson bennünket, se az Atya a Fiúnak, se a Fiú önmagának nem kedvezett. Valóban nagy ez a szeretet. Sőt nem nagy, hanem legnagyobb; nem véges, hanem végtelen. Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja az ő barátaiért. Tebenned, Uram, nagyobb volt ennél a szeretetnél; Te életed adtad ellenségeidért. Mert midőn még ellenségeid voltunk, mind Veled kiengesztelődtünk, mind az Atyával. Volt-e, van-e, lesz-e szeretet, amelyet ezzel a szeretettel össze lehet hasonlítani? Az igazért is alig hal meg valaki, Te pedig gonoszokért szenvedtél, meghalván a mi bűneinkért, mivel azért jöttél, hogy a bűnösök igazakul fogadtassanak el, a szolgák testvéreinkké, a foglyok a mi örökös társainkká, a számkivetettek királyokká legyenek. Igaz beszéd ez és teljes elfogadásra méltó. Mivel akarta, azért adta oda az ő életét. Nemcsak valóban áldozatul adta életét, hanem akarta azt. Hatalmában volt, hogy odaadja életét; senki el nem vehette azt tőle; önként adta oda. Amikor odanyujtották neki az ecetet, azt mondotta: *Elvégeztetett.* Már többé semmi sincs hátra, amit be kellene tölteni; már többé semmi sincs, amire várnia kellene És *lehajtván* fejét, mivel engedelmes volt mindhalálig *kilehelte lelkét.* Ki tud ily könnyen, amikor akar, elaludni? Nagy gyöngeség a halál; de az ilyen halál a lehető legnagyobb erő tanubizonysága. Képes az emberi elvetemültség arra, hogy önmaga ellen emel szentségtelen kezet. Ez azonban nem az élet odaadását jelenti. Ez az élet erőszakos megszakítása és tönkretétele s nem szentséges odaáldozása. Neked, áruló Judás, hatalmadban volt s nem hogy letedd az életedet, hanem hogy elveszítsd azt. Nem önmagadat átadva, hanem a hurok által vonva, ment ki belőled a lélek, nem elszállt testedből, hanem elveszett veled együtt. Egyedül Ő adta oda az életét, aki ujra feltámadt az életre Egyedül annak volt hatalma annak letételére, akinek egyedül volt hatalma arra, hogy ismét felvegye azt. Neki, aki az élet és halál Ura.

Méltó a mi Urunkhoz ez a szeretet, mely felmérhetetlen, ez az alázatosság, amely csodálatos, ez a hosszútűrés, amely felülmulhatatlan; méltó ez a szent, szeplőtlen és tökéletes áldozat. Méltó a Bárány, amely megöletett, hogy vegyen hatalmat és dicsőséget: „Ime Istennek ama bárányа, mely elveszi a világ bűneit.“

Clairvauxi Bernát után.

— A szekták és az ellenük való védekezés módjai cimen a sárospataki lelkészi konferencia elhatározta az ott elhangzott előadások kiadását. A füzet tartalmazni fogja dr. Vasady Béla: A szekták keletkezésének okai. dr. Mátyás Ernő: A millenisták. dr. Zsiros József: Az adventisták. Gyülvészy István: A baptisták. Nádházy Bertalan: A spiritizmus. dr Kováts J. István: A szekták külföldi vonatkozásai. dr. Enyedy Andor, dr. Szabó Zoltán: A szekták elleni védekezés módjai cimü előadásait. A kb. 4 ivnyi terjedelmü füzet nagy segitségére lehet minden lelkipásztornak a szekták elleni küzdelemben. Ára 1 pengő. Az összeg előzetes beküldése esetén portómentesen küldjük. Megrendelhető: Theol. igazgató, Sárospatak cimen.

TUDOMÁNYOS PROBLÉMÁINK ÁTTEKINTÉSE.

A szekták keletkezésének lélektani okai.

1. A szekták keletkezésének lélektani okát mindenekelőtt a *vallásos élmény sajátos természetében* kell keresnünk. A lelkészek és orvosok első együttes konferenciáján, amelyet mult év őszén tartottak Budapesten, igyekeztem a gyógyítás mestereinek, az orvosoknak figyelmét erőteljesen felhivni arra a tényre, hogy a vallásos életben felpatakzó gyógyitó erőket sohase hanyagolják el, mert, amint Sabatier találóan megjegyezte, *az ember gyógyít hatatlanul vallásos.* De ugyanily figyelmeztetésre bizony nem egyszer maguknak a lelkipásztoroknak is szükségük van, akiknek mindennap, ujra és ujra előlről kellene kezdeniök annak tanulmányozását, hogy *az emberi vallásosság micsoda hiányérzeteken alapszik, mily sajátos változatokat mutat, és miképen lehet minden egyes hivőnek a vallásos szükségleteit a történeti egyház keretein belül kielégiteni?* Vannak periódusok a történeti egyház életében, amikor a vallásos élmény gyökérzetének titokzatos rétegei iránti érzék mintegy eltompulni látszik és egy teljesen felszines, vérszegény *racionálizmus* a társadalmi konvenciókon alapuló *morálizmus* és a mult hagyományain parazita módon, tunyán élősdiző *tradicionálizmus* lesznek uralkodóvá. Az *Otto* által oly szerencsésen felfejtett *mysterium tremendum* és *mysterium fascinosum* iránti érdeklődés teljesen a háttérbe szorul, a vallásos élmény központi magvának, a belső exisztenciális megrendülésnek, az *unio mystica* utáni sóvárgásnak ellenállhatatlan formában való jelentkezése mindvégig kielégitetlen hiányérzet marad, mert a történeti egyház keretei között a vallásosság fogalma hagyományos szokások egyhangú, élettelen gyakorlatává silányult, és az „egyháziasság" a külső, konvencionális formaságok gyakorlásában merül ki. S bizony valljuk meg őszintén, hogy hiába is hangsulyozza ma már a legexaktabb módszerrel dolgozó vallástelektan is azt, hogy a vallásos igazságok elsajátitása nem puszta értelmi, hüvös igaznaktartás által lehetséges hanem csakis a gondolati intuitiv, valamint az érzelmi, indulati és akarati mozzanatoknak, tehát a vallásos alany egész valójának, exisztenciájának mozgalombahozatala által, mindazonáltal még ma is találkozunk oly lelkipásztorokkal, akik a protestántizmusban elsősorban nem a *vallásos élettipust* látják, hanem csupán politikumnak, nemzeti hevületnek avagy liberális szabadoncsapongási lehetőségnek tekintik azt. A vallást a maguk életében is tudatosan vagy tudattalanul észszerüsitik, már pedig a vallás racionalizálása egyet jelent a vallás megölésével.

2. Ahol azután a vallásos ösztön a maga misztikus életszenvedélyével, tüzes mohósággal lobog fel egy-egy egyszerübb léleknek a mélyén s a történeti egyház keretein belül megfelelő kielégülésre nem talál, ott már nagyban kisért a szektáskodás veszedelme, ami feltétlenül bekövetkezik abban az esetben, *ha az illető egyén világnézeti fejlettsége nagyon is silány és alacsony nivón álló.* Az intellektuális homályosság, az obskurusság, müveletlenség, értelmi bárdolatlanság épp oly mértékben elősegitői a szektáskodásnak, mint a kielégületlen vallásos ösztön fellobogása. Helyesen állapitja meg Makkai: „Minél nagyobb erejü vallásos hiányérzet sugárzik bele minél fejletlenebb és szegényesebb világnézetbe, annál bizonyosabb a lélek hajlandósága a szektáskodásra." Egyébként is hajlamos az emberi szellem arra, hogy egyes funkcióinak nagyobb arányu foglalkoztatása közben elnyomja más funkcióit. Igy azután a vallásos beállitottság a maga egyoldalusságával könnyen elősegitheti az intellektuális tényezők tétlenül maradását, ami viszont a logikai funkciók fejletlenségének előmozditására vezet.

3. A szekták keletkezésének harmadik lélektani oka az *erkölcsi hiányérzetek kielégületlenül maradása a történeti egyház életén belül.* Ahol a történeti egyház hitélete vérszegény, ott az erkölcsi életfolytatás nivója is ablábbszáll s a társadalmi konvenciókon felépülő, ellaposodott morál nem képes erkölcsileg felemelni azokat a lelkeket, amelyek nagyon érzik e felemelkedés szükségét, de viszont saját erejökből nem képesek erre. Elképzelhető az oly léleknek a helyzete, amely nagy válságokon ment keresztül, az erkölcsi posványok legmélyét megjárta, de már látja elesettségét, szeretne is menekülni abból, azonban a történeti egyházban, amelytől a támogató mankókat várja, csak a jó hirdetését hallja, annak véghezvitelét és gyakorlását azonban sehol sem tapasztalja. Igy azután a lélek mintegy önvédelemből a szekták ölébe veti magát, mert ott legalább abban a *fiktiv hitben* ringathatja magát, hogy a szektához tartozás révén magát a szentséget, a tökéletes, kész életet közvetlenül birtokolja, magáénak mondhatja.

4. Az ily erkölcsileg kielégületlenül maradt léleknek a szektához menekülését nagyban elősegiti az a gondolkozásmód is, amely még manapság is *a papot és az egyházat összetéveszti, illetve azonosítja egymással.* Ez a gondolkozásmód természetesen a lélek fejletlenségének szükségszerü következménye. Mikor azután a kielégületlen lélek a papban csupán a vizet prédikáló, de ugyanakkor bort ivó embernek a tipikus képviselőjét látja, s amikor a lelkipásztorok között bizony akad olyan, aki csak szájával kiáltja, hogy Uram, Uram, anélkül, hogy ugyanakkor cselekedné is az Isten akaratát, akkor természetszerüleg veti magát oly, önmagukat „uj apostoloknak" nevező személyek követésére, akiket eddig még nem figyelhetett meg, de akik meggyőző erővel hirdetik a szentségnek és az igazságnak bennük való lakozását és általuk történő közlését.

5. Az ily uj apostolok az u. n. *szektavezérek,* akikben az *önállitás, önérvényesülés vágya, ambiciója az uralkodó.* Miután azonban sekélyes képzettségük miatt a történeti egyházon belül érvényesülni nem tudtak, sőt ott egyenesen a lenézettek,

a kitagadottak, az elhallgattatottak, az alacsonyabbrendüek sorába tartozóknak tekintik őket, csak egész természetes, hogy lobogó vallásosságuk, romantikus ábrándozásaik és tultengő ambicióik uj vallásos közösség formálására, alakitására ösztönzik őket. Nyilvánvaló, hogy követőik is rendesen az alacsonyabb müveltségű, náluk kifejezetten kisebb képzettségű emberek sorából kerülnek elő, tehát olyanokból verbuválódnak, akikből a józan kritikai készség hiányzik, akiken a tömegszuggesztió és tömeghisztéria könnyen urrá tudnak lenni s akik egy-egy vallásos jelszónak belső szellemerkölcsi értékét nem tudják a nagy összefüggések szempontjából megítélni. *Dr. Vasady Béla*

Bús fehér galambot.

Bús fehér galambot küldök messzi útra,
Forró sóhajtását bánatos szivemnek.
Szállj fehér galamb, szállj s ha kis falú mélyén
Lelkész-lakot találsz, ott, csak ott pihenj meg!
Nincsen dús lakója ez egyszerű háznak,
Szép leány: virágszál se nyit ablakába'
Nem piros órákért, más az, amiért én
Nekem olyan drága.

Midőn eltávoztam belőle, mint gyermek,
Rég volt, kis patakján sok viz folyt azóta.
A kis patak most is suttog a kert alján,
De rég megváltozott két nyájas lakója.
Homlokán a szögfürt galambőszre fordult
Közelgő tél gyanánt a két jó öregnek,
Maga is komoly, bús férfiúvá serdült
A gondtalan gyermek.

Ha egykor e kis ház küszöbén belépék,
Vidám orcával egy kis lány jött elébem:
A kacagó öröm... most egy gyászos özvegy:
A szenvedés fogad talpig feketében.
Gyönyörűség volt elhallgatnom e kis lányt,
Egyébről sem beszélt: dalról, reménységről.
Most, ha ez özvegy szól, reszketek valami
Közeledő rémtől.

Ha elküldém egykor e fehér galambot,
Gondját levetette, s új kedvvel tért vissza,
Szerető szivéből a ház lakóinak
Nekem is a béke olajágát hozta.
Most én nekem kell, hogy vigasztaljam őket.
Ők szorultak reá a vigasztalásra!
De az ő sebükre nincsen másutt balzsam,
Csak a Bibliába'.

Forgatja, forgatja a szegény öreg pap
És Jób történetén akad meg az ujja.
Reszketeg szavával olvassa nejének,
Aki mellette ül szótlan, elborulva.
Majd az irás szaván azon veszik észre,
Mintha róluk szólna története Jóbnak
S a szent ember sorsán, mintegy a magukén,
Zokognak, zokognak.

Egykor mint családtag ült meg a boldogság
Házukban s nem vágyott soha más tanyára,
Mert kedvesebb néki hiú földi kincsnél
A szerető szivek szép harmóniája.
A szerény kis laknak olyan fényt adott ez,
Hogy az emberek is beszéltek felőle.
Azért rakott fészket náluk a kis fecske,
Hogy dalába szőjje.

Ünnepnap volt nekik a hét minden napja.
És ha jött az Úrnak szentelte vasárnap,
A családfő ajkán Arról szólt az ige,
Ki erőt vett titkán az örök halálnak.
Szivükben fényt gyújtott az a bűvös szózat,
Mely mint égi manna, csorgott le ajkárúl.
Golgota-hegyéről a lét minden titka
Magától kitárul.

Nyáron a munkának mezején vidultak,
Meleg kályha mellé összegyültek télben.
Kint hóvihar zúgott, bent tavaszi rügyként
Nyilott ki szivük az ős magyar regében.
Petőfi, Aranynak hallgattak dalára,
A nagyobbik fiú olvasta fel kedvvel...
Tőlük a vendég is, látva e családot,
Megjobbulva ment el.

Olykor ha sötét bú lépett be hozzájuk
Fejére annak is friss koszorút fontak.
S ennyi öröm láttán mérges tekintete
Átszellemült lassan egy szép bús mosolynak.
És a bucsuzáskor nem ismert magára,
Sötét palástját a gondnak levetette.
Fényes palotákhoz ez egyszerű házból
Útját sírva vette.

Hagyjatok, hagyjatok ti gyönyörű képek,
Ha reátok nézek, csak sírnom kell jobban.
Keserű nekem most az édes igézet,
Mit kelyhetek őrzött boldogabb napokban.
Az is elmulhatott, mit öröknek hittem?
A rózsának már csak hervadt kelyhét birom?
Óh szavam elcsuklik, a betüket is már
Könnyeimmel irom.

Bús fehér galambot küldök messzi útra,
Forró sóhajtását bánatos szivemnek.
Szállj fehér galamb, szállj s ha egy patak partján
Kicsiny házat találsz, ott, csak ott pihenj meg.
Ami öröme van e meggyötört szivnek,
Szárnyaidra bízom, vidd a messziségbe,
Hadd legyen övék mind... s csupán lelkük búját
Hozd nekem cserébe!

1899. Kolozsvár. **Oldalváry.**

— **Igy szól az Úr.** Prédikáció a Soli Deo Gloria Szövetség 1933. évi budapesti virágvasárnapi konferenciáján. Irta: *Szabó* Zoltán. Különlenyomat a szerzőnek sajtó alatt levő beszédkötetéből. Sárospatakon megjelent az az erős bizonyságtevő, a virágvasárnap üde lelkét árasztó prédikáció, amelyet Szabó Zoltán theol. h. tanár Budapesten április 9-én tartott.

Sárospataki lelkészi konferenciánk.

Isten különösen gazdagon megáldotta sárospataki lelkészi konferenciánkat. Előkészítésében sokszor elfogott a kicsinyhitűség, meglepett a csüggedés s amikor elérkezett a számára kitüzött idő, lelkésztestvéreink leküzdve minden akadályt, meghozva minden anyagi áldozatot, reménységünket túlhaladó szép számmal jelentek meg konferenciánkon. De belső lelki szempontból is megszégyenítette Isten a mi gyarló emberi számításainkat, mert a mindvégig emelkedett hangulatu és gazdag tartalmat nyujtó konferencia feltárta anyaszentegyházunk legégetőbb problémáit, olykor jövőjét illetőleg a legmagasabb rendű látások birtokába juttatott.

A lelkiközösség ápolására, a szolgálatban való egybeforrásra is igen alkalmas konferenciát dr. *Enyedy* Andor egyházkerületi főjegyző nyitotta meg. Tolmácsolta *Farkas* István püspöknek és *Farkasfalvi Farkas* Gézának az üdvözletét, vázolta a konferencia jelentőségét, kifejezte reményét, hogy az nagy mértékben fog hozzájárulni ahoz, hogy theológia és egyház a közös szolgálatban még jobban egybeforrjanak. A legmagasabb szempontok alatt mondott gondolatok a szívek mélyéig hatottak.

Nincs terünk a gazdag tartalmu előadások ismertetésére, felesleges is volna, külön füzetben megjelennek. Igy csak röviden jegyezzük meg, hogy dr. *Vasady* Béla rendszeres előadása kimerítő felsorolását tartalmazta a szekták általános jellemző vonásainak és mélyrehatóan tárta fel annak okait. Dr. *Mátyás* Ernő a millenisták szektáját ismertette, dr. *Zsíros* József imponáló tudással mutatott rá arra, hogy miképpen kell az Ige fegyvereivel harcolni az adventisták ellen, *Gyülvészy* István nagy felkészültséggel és alapossággal cáfolta a baptisták tanitásait. *Nádházy* Bertalan a spiritizmus ködös birodalmában mutatkozott biztos kalauznak, dr. *Kováts* J. István nemcsak a szekták külföldi, főleg amerikai vonatkozásait tárta fel a legmélyebb oldalról, az ottani missziói lélekben, de azoknak a korszellemhez való simulását is és hangsúlyozta, hogy történelmi egyházunk hódító missziói ereje vethet gátat a szekták térhódításának, dr. *Enyedy* Andor a gyülekezeti életben mutatott rá a szekták elleni küzdelem módjaira. Vonzó, a gyülekezeti élet lehelletet árasztó előadása harcra hívó szózat volt s a szolgálat gyönyörét árasztotta, dr. *Szabó* Zoltán a szekták elleni védekezésről szólott a theológus nevelésben. Előadása gazdag tapasztalatokból és mély bölcsességből. mindenekfelett az Ige és hitvallásos iratainkból táplálkozó hatalmas bizonyságtétel volt.

A szektakérdés mellett *a lelkészi továbbképzés* problémájával foglalkozott a konferencia. Dr. *Marton* János széles koncepciójú előadásában lenyügöző erővel varázsolta elénk a világunk ellentétes hatalmának, a katholikus egyháznak és a forradalmi irányzatoknak szemben állását, általában a világválságnak a főbb megnyilatkozásait és költői szépségű gondolatokban mutatott rá a lelkészi továbbképzésnek a szükségességére. *Svingor* Jenő élő hitből, Krisztus iránti forró szerelemből. a gyülekezetekért való nagy felelősségérzetből szólott a lelkészi továbbképzés szükségességéről, módjáról és lehetőségéről. A kérdéshez még *Juhász László* esperes szólt hozzá gondos felépítésü beszédben.

Úgy a szektakérdés, mint a lelkészi továbbképzés kérdése nyomán termékenyítő megbeszélések voltak. Ezek a gyakorlati életből fakadt hozzászólások — egy pár kritikai megjegyzéstől eltekintve — megerősítették az előadásokban nyert gondolatokat és nagy mértékben hozzájárultak a konferencia érzületi és gondolatközösségének kifejlődéséhez.

A konferencia emelkedett légkörének kifejlődéséhez nagy mértékben hozzájárultak a lélek mély forrásaiból és az önkritikát is erősen szóhoz juttató áhítatok, amelyeket *Janka* Károly, *Pósa* Péter, *Farkas* Elek tartottak. A konferenciát *Juhász* László igeolvasása és buzgó imája zárta be.

Szeretettel üdvözölte a konferencia az összes résztvevők aláirásával *Farkas* István püspök és *Farkasfalvi Farkas* Géza főgondnok urakat.

Minden konferencia annyit ér, amennyi tett, szolgálat és áldozat támad nyomában. Isten iránti hála fakad szívünkben, mert konferenciánk harcra hivó szózattá és pedig diadalmas harcra hivó szózattá lett anyaszentegyházunk minden ellenséges hatalmával szemben. *M. E.*

Farkas István püspök nyilatkozata.

Sárospatakon és környékén a mult héten a hatóságok kommunista szervezkedésnek jöttek a nyomára. A nyomozás során több egyént állitottak elő, akik közül néhányat, ugy tudjuk hatot, a kihallgatás után előzetes letartóztatásba helyeztek. Vidéki és fővárosi ujságok is, azonban mértéktelen tulzással fantasztikus számokat röppentettek fel a levegőbe. Sőt egyes ujságok nem riadtak vissza attól sem, hogy a kommunista szervezkedéssel a főiskolát is kapcsolatba hozzák. Ezek ellen a lapok ellen a főiskolának a sajtópert, ha közleményeikben a tudatos rosszindulat nyilvánul meg és nemcsak hirlapirásunk ijesztő felületessége, amelynek adatai a sajtótörvényre hivatkozó Helyreigazitással elintézhetők, a főiskola sérthetetlen reputációja érdekében meg kell inditani. A rágalomhadjáratban, amely itt felelőtlenül kezd pusztitani hirt, nevet és becsületet, akkor kell a rágalmazót bíróság elé állitani, mikor egyszer már a nyilt szinen is megjelent. A megbizhatatlan és felháboritó hireszteléseekkel szemben a hirlapok számára *Farkas* István püspökünk a következő nyilatkozatot adta ki:

— Éppen a mult héten jártam Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnokkal Sárospatakon s a főiskolán, a teológián és a képezdében igaz gyönyörüséggel figyeltük azt az egészséges, valláserkölcsi alapon felépitett szellemet, amelyben az ifjuság nevelése folyik. Már akkor is hallottunk arról, hogy bizonyos kommunista sejtala-

kulatok dolgoznak Sárospatakon. Érdeklődtünk az ifjuság körében ezügyben és meggyőződtünk arról, hogy az ifjuság teljesen érintetlen, mert az a bizonyos Bodnár nevü ifju, aki az ügyben szerepel, a képezdének volt ugyan a növendéke, de kitiltottuk az intézetből, tehát az iskolának nem növendéke. Más növendékről mi nem tudunk.

— A kihallgatások is azt igazolták, hogy a pataki iskola többszáz éves multja és az ebben gyökeredző nevelési szelleme a jobb magyar jövendőnek a záloga. Nincs ott semmi baj. A tanárok versengenek abban, hogy a nemes célok, a nemzeti ideálok eléréséért való harcra neveljék az ifjuságot. Legyenek nyugodtak a szülők aziránt, hogy a pataki iskola szellemén az uj idők bolondgombái soha nem fognak erőt venni. A legteljesebb bizonyságtevéssel hirdetem, hogy a pataki ifjuságnak ehhez a mozgolódáshoz semmi köze nincs.

Irt a százéves pataki diák.

Bejárta az ujságokat, hogy *Abán* friss egészségben töltötte be szütetése 100 ik évfordulóját *S. Szabó* Ambrus nyug. ref. tanitó, a hajdani pataki diák *Tóth* Lajos főiskolai szenior üdvözölte a legidősebb élő pataki diákot, aki hosszu levelet diktálva tanitónő leányának, kedves és meleg sorokban köszönte meg a ráemlékezést és azt kivánta, hogy: „mig magyar lesz a földön, a sárospataki református főiskola is éljen és álljon, mégpedig Sárospatakon és folytassa azt a nagy, nemes munkát, mellyel 400 éven keresztül vészben és viharban oly hiven szolgálta édes hazánkat! Ez a ma ott élő ifjuság érje meg, ami tudom forró vágya, drága szép hazánk régi nagyságát.“ Megindulva olvassuk a mi százéves diáktestvérünk levelét. Azt irja a többek közt: „Most pedig szivesen elbeszélgetek egy s más dologról. Hogy még nem törlődött ki az emlékemből a kedves Bodrog vize és környéke, az azért van, mert soha sem szüntem meg ápolni ezeket a kedves emlékeket. 1843—48 ig jártam a kollégiumba. Mikor kiütött a szabadságharc, szétoszlott az egész diáksereg. A nagyok elmentek katonának, a kicsinyek, mint jó magam is, haza. Még két testvérem tanult ott, hárman voltunk egyszerre a főiskola növendékei. Én édes Apám mellett maradtam gazdálkodni. (Ő is rektor volt, de volt magánvagyona.) Egyszer aztán jött egy tiszt, aki a fiukat verbuválta Végtelen nagy örömöm volt, hogy én is katona leszek. Fölcsaptam hát én is, ki is volt tüzve az eskütétel napja; de ekkorra megbukott a szabadságharc. Keservesen sirtam hogy nem mehettem el. A tiszt ur azzal vigasztalt: „Jó, hogy itthon maradtál fiam, neked még hasznodat veheti a haza.“ A szenior kérésére leirja az akkori iskola külső képét. „Hogy milyen volt a főiskola? A telek körül be volt épitve. A főépület előtt nyult egy utca, mely Sátoraljaujhely felől jött, neve Kovács utca volt. Az utcán tul — a főépülettel szemben volt egy nagy kert, kőkeritéssel körülvéve. Ez csak dudvát termett. Ide jártunk tanulni, meg játszani. Most képzeljük magunkat a telek közepébe. Jobbfelől voltak a gimnázium földszintes osztályai; balfelől gazdasági épületek, a telek Bodrog felőli részén apró, egymásból folyó szobák voltak — bentlakó diákok számára. Egy szobában 2—3 diák lakhatott. Ezek a telek belső részén levő épületek körülbelül a régi épületből valók voltak. A főiskola egy sarkában élelmiszeres és pálinkás bolt volt ezzel a fölirással: Ma pénzért, holnap ingyen. A Bábagödör mellett nagy fák voltak. Ezekre másztunk tanulni.“ Elmondja aztán, hogy a háziasszonya soha sem főzte meg a neki kiadott szalonna bőrét és nem tudták, hogy az hova lesz. „Egyszer azonban, mikor elment vásárra, megtaláltuk a finom habart paszulyt, tele bőrrel, amelyet a háziasszony családja részére főzött. Körülálltuk és mind megettük. Persze nem akadt gazdája a munkának.“ Küldi annak a bordalnak a kottáját, amelyet a kórus abban az időben énekelgetett. Arra kéri a szeniort, hogy ha énekkar számára átirnák a darabot, küldenék el az abai énekkar számára. Igy emlékezget a százéves pataki diák, aki leánya levele szerint teljesen benne él a jelenben, napilapot olvas, rádiót hallgat és most is kellemes szép hangján énekelgeti a régi szép pataki dalokat.

HIREK

Pataky Pál Mély részvétet kelt széles körökben, hogy *Pataky Pál* nyug. lelkész, az ungtarnóc botfalvai gyülekezetnek 36 éven át lelkipásztora, volt zsinati és konventi tag, egyházkerületi tanácsbiró és jegyző, az ungi egyházmegye papi főjegyzője és tanácsbirája március hó 27-én délelőtt 10 órakor, hosszú szenvedés után 67 éves korában elhunyt. Megboldogult lelkésztársunk az Urtól több talentumot nyert szolgák közé tartozott, aki kis gyülekezetéből magasra ivelő közegyházi pályát futott meg. A régi időkben megbizatásait olyan rátermettséggel végezte, hogy általános elismerés, megbecsülés és szeretet övezte személyét. Megbecsülést szerzett magának és a lelkészi karnak vármegyei törvényhatósági bizottsági tagsága szolgálatával is. Felszólalásai az ékesszólás és bölcsesség ritka megnyilatkozásai voltak. Sajnos, korán tövis adatott testébe. Vissza kellett vonulni a uyilvános élet munkája által áldott területéről s vissza még virágzó családja vezetésétől is. Romja és árnyéka lett önmagának. S most az Ur magához vette. — Temetése fellobbantotta még egyszer iránta a mélységes szeretet, részvét és fájdalom érzését azok szivében, akik ismerték. Legyen emléke áldott! Övéit vigasztalja meg Istenünk áldó kegyelme.

— **Főiskolánk ünnepnapjai.** Az iskolai év folyamán sok tárgyalás volt gr. *Bethlen* Pál főiskolai világi gondnok beiktatására és a gr. *Klebelsberg* Kunó feletti emlékünnepély tartására vonatkozólag. Eredetileg március 11-re voltak tervezve ezek az ünnepélyek. Több körülmény folytán azonban főiskolánk előljárósága az egyházkerület elnökségével való megegyezés alapján június 14 re halasztotta ezeket. Június 14-én lesz tehát ünnepélyes keretek

között megtartva gr. *Bethlen* Pál gondnoki beiktatása. Ugyanezen a napon lesz a gr. *Klebelsberg* Kunó feletti emlékünnepély is, amelynek jelentőségét fokozza az a körülmény, hogy minden reményünk meg van arra nézve hogy a kegyeletes ünnepélyünkön megjelenik dr. *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter is. A gr. *Klebelsberg* Kunó feletti emlékünnepély, amelyen az emlékbeszédet *Janka* Károly lelkészi gondnok fogja tartani, össze fogják kapcsolni az országosnevű festőművész, *Dienes* János által készített nagyértékű arcképnek leleplezésével. — A következő napon, június 15-én tartja meg a főiskola a szokásos évzáró ünnepélyét. Ez az ünnepély az imateremben tartandó hálaadó istentisztelettel kezdődik, amit követni fog a közigazgató évzáró beszéde és a jutalmak kiosztása. Délután az ifjúság tartja záróünnepélyét. A gazdag programu ünnepségeket tornavizsga fogja bezárni.

— **Báró Ragályi-Balassa Ferenc,** a gömörtornai egyházmegye gondnoka jól megérdemelt kitüntetésben részesült. A Magyar Kárpátegylet keleti szekciója elnökévé választotta meg. Hiszszük, hogy ez a választás teljesedésbe hozza azokat a terveket, amelyek az egylet müködésével kapcsolatban, már régóta megvalósulásra várnak.

— **Lelkészértekezletet** tart május hó 15-én a gömör-tornai egyházmegye, amelyen az ORLE tudományos kérdéseinek tárgyalásán kivül előadást tart Budapestről *Kiss Sándor A református sajtóról.*

— **Igaz-e ez?** *A Felsőmagyarország* közli, hogy egyik miskolci nyomdában detektivek jelentek meg, lefoglalták *Szabó István* hitoktató lelkésznek „A Szent Jobb kalandos története" c röpiratát. Vajjon igaz e ez? És miért foglalták le a röpiratot?

— **Itélet a Tildy—Kopeczky pörben.** A tiszáninneni területen bő alkalmunk volt hallani azokat a szörnyü vádakat, amelyek *Tildy* Zoltán ref. lelkész ellen — ugy látszik —, politikai szenvedélytől fütve, el-elhangzottak, s amelyeket Kopeczky József mérnök két röpiratban foglalt összsze. *A református lelkészi palást tisztasága érdekelt bennünket a vádak felhangzásakor.* Most a napilapokban olvassuk, hogy a budapesti büntetőtörvényszék bünösnek mondotta ki Kopeczky Józsefet sajtó utján elkövetett rágalmazás vétségében, mind a két röpiratban foglalt rágalmazó állitások miatt és „A két magyar Kreuger bünlajstroma" cimü rüpiratért egy hónapi fogházra, a „Gaál Gaszton-párt söpörjön a maga portáján" cimü röpiratért pedig két hónapi fogházra itélte. Örvendünk, hogy a meghurcolt lelkész ilyen fényes elégtétellel kerül ki a rágalmak sarából.

— **Harangszentelés Nagybarcán.** Lélekemelő szép örömünnepe volt ápr. 9-én a nagybarcai ref. egyháznak. Ekkor szentelte fel az 1931. május 2-án megrepedt s most ujra öntetett 231 kg sulyu harangját, valamint most készittetett 57 kg sulyu kisharangját. A harangok beszerzésére Püspök Urunk őszi látogatása buzditotta fel a szíveket. A harangszentelést Farkas István püspök végezte Svingor Jenő radostyáni lelkész, esperesi megbizott közremüködésével. A harangok megszólalása után a zsufolásig megtelt templomban Svingor Jenő bibliát olvasott és imádkozott. Farkas István püspök pedig hirdette Isten igéjét lelkeket megrázó, szivekbe markoló beszéddel. Igehirdetés után Pozsga József helybeli lelkész olvasta fel a harangszerzés történetét és az adakozók névsorát, amennyiben mindkét harang a község lakosainak valláskülönbség nélküli közadakozásából készült. Ünnepségünk fényét megjelenésükkel nagyban emelték még Elek József esperes, Szepessy Gyula sajószentpéteri járási főszolgabiró, vitéz Radványi Dezső bánhorváti körjegyző és többen mások. A vegyeskar betanitása és sikerült szereplése Szücs Lajos helybeli tanitó lelkiismeretes buzgalmát dicséri.

— **A Soli Deo Gloria Szövetség** virágvasárnapi konferenciája szinte fogalommá lett már a hitvallásos, egyházi diákmunkában. Ez idén a sok anyagi nehézség ellenére is nyolcadfélszáz diák nagy tábora kereste Isten vezetését a szövetség ápr. 9—12-iki konferenciáján az Ige fényénél élete nagy kérdéseire. Kerületünkből *Enyedy* Andor dr. és *Szabó* Zoltán vettek részt a konferencia munkájában. Enyedy Andor a középiskolás leányoknak tartott értékes előadást „Béke a háboruban" cimmel, Szabó Zoltán pedig a konferencia Kálvintéri templombeli megnyitó ünnepélyén az igehirdetést végezte Ézs. 65 : 24 alapján.

— **Cserélni óhajt** Sárospatak közvetlen közelében lakó lelkész oly lelkésztársval, aki szintén főiskolával biró város közvetlen közelében lakik. Föld-, termény-, tűzifa- és készpénzjavadalma 761 40 P. államsegéllyel egészittetik ki. Cserélni óhajtók a ref. lelkészi hivatal cimére Bodroghalászra (u. p. Sárospatak) irjanak.

— **Csere.** Felsőborsdban szép vidéken, folyó és vasuti állomás melletti falu ref. lelkésze cserélne, vasuti állomás mellett lakó pályatárssal. Jövedelme 8 hold föld, 28 méter fa, 90 arany korona mustpénz, 15 köböl buza, 15 köböl rozs, 30 köböl zab, havi 122 P kongrua. 8 drb. legelőilletőség. Érdeklődők levelét a Spataki Ref Lapok cimére kérem.

— **Az iskolai díjak új megállapitása a sárospataki főiskolában.** A sárospataki főiskola előljárósága az összes iskolai tényezők bevonásával, az egyházkerület elnökségével is tanácskozva, beható megbeszéléseket folytatott az iskolai díjak mérséklésére nézve, hogy a taníttató szülők részére lehetőleg könnyebbé tegye a taníttatást. A gimnáziumi növendékek részére a tandíjat a protestáns tanulóknál évi 50 P ről 40 P-re, a más ker. tanulóknál 74 P ről 60 P re, az izraelita növendékeknél 104 P-ről 80 P-re szállította le. A tápintézeti díjat 240 P ről 200 P re, a kisinternátusi díjat 120 P-ről 100 P re a városi szállásdíjat 170 P ről 150 P re, a theol. internátusi díjat 170 P ről 150 P-re mérsékelte a főiskola előljárósága. A mérsékelések százalékokban körülbelül 20 százalékot tesznek ki.

— **A lelkészkonferencián résztvevők névsora:** Almássy Bertalan Felsőnyárád, Balogh Sándor Minaj, Batta János Bodrogkeresztur, Barát Imre Gáva, Bartha László Tiszalök, Bede Márta

(diakonissza) Miskolc, Benke József Heőpapi, Benke Kálmán Ond, Benkő Viktor Döge, Berecz József Sajókeresztur, Bernáth István Viss, Berta István Mályinka, Boda Béla tanár Spatak, Butykay István Legyesbénye, Csabay István Kiskinizs, Czinke István püspök, Derzsi Endre Tomor, dr. Enyedy Andor Miskolc, Farkas Elek esperes Gönc, Főző László Vajdácska, Gaál István megsz. terület, Gáthy Lajos Halábor, Gönczy Pál, Görgey János Zsujta, Győry Kálmán Erdőhorváti, Gyülvészy István Edelény, Gyüre Lajos Berzék, Halmy Miklós Bodrogolaszi, Horkay Barna Sp., Horváth István Szerencs, Hörcsik Lajos Nyiri, Hubay Lajos Pereces, Illyés Bertalan Miskolc, Ignácz István Ricse, Jakab Imre (tanító) Poroszló, Janka Károly főiskolai gondnok Cigánd, Janka Péter Nagyrozvágy, Juhász László esperes Putnok, Kádár József Telkibánya, Kerekes Kálmán, Keresztury József esperes, Kiséry Béla Vatta, Kiss Ernő esperes Saujhely, Kiss József Hejce, Kiss Sándor Bpest, Kocsis János Spatak, Komjáthy Aladár Ózd, dr. Kováts J. István Bpest, Kovács László Makkoshotyka, Kőrössy József Sáta, Kövér Pál Ziliz, Kun Zoltán Gesztely, Lengyel József Szina, Kukoró Ferenc Nagykinizs, Makkai Kálmán Alsóvadász, Makó Dezső Erdőbénye, dr. Marton János Spatak, dr. Mátyás Ernő Spatak, Molnár László Berecki, Móricz István Mezőzombor, Matusz János Abaujvár, Medgyasszay András H.-szentandrás, Meskó Dezső Nagyida Nádházy Bertalan Diósgyőr, Nagy Barna Saujhely, Nagy Sándor Diósgyőr, Nagy S. Béla Vámosujfalu, Novák Sándor tanár Spatak, Nemcsik Endre Agárd, Oláh István Perkupa, Paczolay György Tápiószele, Pataky Sándor Kenézlő, Perjéssy László Nemesbikk, Pósa Péter esperes, Cserépfalu, Pásztor István Rásony, dr. Rácz Lajos ny. theol. tanár, Spatak, Svingor Jenő Radostyán, Szabó Béla Bodroghalom, Szabó Ernő tanár Spatak, Szabó Károly tanár Sp., Szabó Zoltán Spatak, Szivós Géza Spatak, Szücs István esperes, Takács Béla Sajóhidvég, Tamáska János Selyeb, Tantó János Megyasszó, Tárczy Árpád tanár Sp., Tomory Dezső Szabolcs, Tornyay János Bilke, Tóth Jenő Felsőregmec Tóth Kálmán Tiszakarád, Tóth Lajos Hajduhadház, Tóth Sándor Heőbába, dr. Trócsányi József Sp., Ujj Lajos Kázsmárk, dr. Újszászy Kálmán Spatak, Varga János Tokaj, Varga Gábor tanár Sp, dr. Vasady Béla Sp, Verebélyi Barna Liszka, Verebélyi Dezső Semjén, Veres Károly Tura, Veres Lajos Tiszakarád, Vitkay Bertalan Bodroghalom, dr. Zsiros József Spatak.

— **Az ország szivében,** Budapesten élő hittestvéreink egyházi életelevenségének bizonyitékai elsősorban az ápr. 8—9-iki presbiteri szövetségi konferencia és a 10-iki református nagygyülés. A presbiteri konferencia tárgysorozatát dr. *Viktor* János, lnántsi *Papp* Elemér, *Csikesz* Sándor és *Muraközy* Gyula előadásai tették gazdaggá. Rendkivül tanulságos volt pl. *Csikesz* Sándor értékes, nagy horizontokat átfogó előadásából többek között hallani, hogy az u n. „történelmi átértékelés" nem elszigetelten Magyarországon jelentkező tendencia, hanem olyan *közös és tervszerü* akció, melynek többé és kevésbé szembetünő jelenségei — Róma irányitására — az összes vegyesfelekezetü országokban kimutathatók. *A református nagygyülés* tengelyét *Ravasz* László felejthetetlen előadása képezte, mely „Krisztus a modern világvárosban" cimmel a főváros protestantizmusa missziói tudatának kifejezője és ébresztője, fokozója volt. Dr. *Némethy* Károly, *Szentpéteri Kun* Béla, *Tasnády Nagy* András, *Szabó* Imre szolgálatai is emlékezetessé tették ezt a napot a résztvevők óriási tömege számára.

— **Fogadjunk házunkba nyáron fizető vendéget.** Két lelkes atyánkfia, dr. Veress Endre budapesti miniszteri osztálytanácsok és Vörös Lajos őriszentpéteri ref. lelkész hasznos vállalatba fogott, amennyiben a hazai olcsó nyaralás céljait szolgáló évkönyvet készülnek kiadni. Ennek célja: minél szélesebb körök figyelmét felhivni arra, hogy jobban és olcsóbban sehol a világon nem lehet üdülni és nyaralni, mint itthon, hazánkban. A képekkel diszített gazdag Évkönyvet teljesen dijtalanul bocsátják — sok ezer példányban — hatóságok, kaszinók, hivatalok, iskolák, egyesületek, lelkészek, jegyzők, orvosok gyógyszerészek, utazási irodák és egyéb egyes érdeklődők rendelkezésére. Felhivjuk tehát ez uton is lelkésztársainkat, karolják fel melegen ezt a nemes eszmét, amely pénzt hoz hiveink házához e nehéz időkben. Buzditsák hiveink közül azokat, akik nyaralókat láthatnak el nyáron, hogy cimüket és környékük, községük leirását 25—30 szóban közöljék Veress tanácsossal Budapest, II. Hunfalvy-u. 4. Cimük, lakásuk és községük leirásának közlési dija 10 pengő, amelyért az Évkönyvön kivül mindenki a saját hirdetményét tartalmazó 100 propaganda-levelezőlapot kap teljesen dijtalanul szétosztás, illetve az érdeklődőknek leendő szétküldés végett.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsózempléniek figyelmébe! Egyházmegyénk tavaszi közgyülését Sárospatakra a főiskola tanácstermébe 1933. május 5 napjának délelőtt 9 órájára összehivjuk. Május 4-én d. u. 4 órakor ugyanott a pénzügyi bizottság ülésezik, amelyre a bizottsági tagok ezuton meghivatnak. Sátoraljaujhely, 1933 április 10. Az alsózempléni ref. egyházmegye elnöksége.

Az alsóborsodi lelkészek figyelmébe! A május 20-a táján tartandó e. m közgyülésre szánt iratokat sziveskedjenek április 30-ig hozzám juttatni. Április 30-án tul az esperesi hivatalhoz küldendő iratok Miskolc, Papszer u. 14. sz. alá cimzendők. Egyuttal kérem, hogy költözködés miatt a személyes megkereséseket lehetőleg későbbi időre halasszák. A választói névjegyzék nyomtatványokat mindenüvé megküldtem. Kérem azoknak a törvényes határidőben való megkészitését s majd hozzám juttatását. Atyafiui szeretettel kivánva áldott és idvességes ünnepeket, vagyok Cserépfalu, 1933 ápr. 10-én. Pósa Péter s. k

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

L. Gy. Mivel egyszer-másszor sok szép dolgot irtál nekünk, Neked: ingyen. — **I. I.** Jön.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 17. szám. Sárospatak, 1933 április 23.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM. *M. J.:* A theológiai képzés öt évre emelése a ref. theol. akadémiákon. — *Sz. Z.:* Igehirdetés — —: A sárospataki szenzáció . . . — *Dr. Hegyaljai Kiss Géza:* Bandi bátyánk elment. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

A theológiai képzési idő öt évre emelése a ref. theol. akadémiákon.

Egyetemes konventünk tavaszi ülésének fontos tárgya lesz ez. Megért az idő arra, ho y a theol. tanfolyamot öt évre kell felemelni. Egész ref. egyházunk ügye ez, nem egyedül a theol. ta nároké, akik az egyház élő lelkiismereteként egyetemes egyházunk elé vitték ezt az ügyet.

A theol. tanárok konferenciájának előterjesztését ime lapunk olvasói elé terjesztjük:

Főtiszteletű és Nagyméltóságú
Egyetemes Konvent!

A theológiai tanárok a folyó 1933. évben, február 3—4-én Sárospatakon tartották szokásos évi országos konferenciájukat. Tanácskozásuknak ismét tárgyát képezte a lelkészképzés és lelkésznevelés ügye, a magyar református egyháznak minden időben rendkivüli súlyú és fontosságú, a világháború utáni évek során pedig mérhetetlen jelentőségében újra felismert és megnyugtató megoldásra váró kérdése.

A konferencia tudja és kifejezésre juttatja, hogy a nehézségek szörnyű idejét éli magyar református egyházunk. Ijesztő mérvű az anyagi nyomor; szinte legyőzhetetlen rémként fenyeget. Borzalmas átalakulások mennek körülöttünk végbe. Alapjaiban rendültek meg az élet gerendázatai. A nagy nemzeti szerencsétlenség mélyében vergődő országunkban is a gazdasági válságon kivül a társadalmi, világnézeti és erkölcsi válság világszerte kiütköző tünetei szintén megdöbbentő arányokban bontakoznak ki.

De vallást teszünk róla, hogy Isten a válság Ura. Istenünk Krisztusban és az evangéliumban megváltást adott. És éppen a felelősség az evangéliummal szemben kényszerit a szólásra, minden fennforgó nehézség közt a lelkészképzés és lelkésznevelés újabb, gyökeresebb rendezése gondolatának felvetésére.

Egyetemes egyházunk az utolsó tantervreformot mindjárt a világháború befejezése és a nemzeti konszolidáció megerősödése után, 1924 ben hajtotte végre. Ennek eredménye a ma érvényben lévő tanterv: A magyarországi református egyház theológiai akadémiáinak tanulmányi-, nevelési- és vizsgálati rendje.

Az új tanterv több ponton lényeges haladást jelent az előző tantervvel szemben. A theológiára felvételnél annak a megvizsgálását kivánja, hogy a felveendő alkalmas-e a lelkészi pályára éppen a lelkiség, a hitélet és a vallási buzgóság szempontjából. Rövid önéletrajzban kell feltárni a theológiára jelentkezőnek azokat a motivumokat, amelyek az illetőt a theológiára lépésre birják. (Idézett Rendtartás, I. 3. p.) Az első évfolyamra minden hallgató azzal a megszorítással vétetik fel, ha az első év folyamán a tanári kar meggyőződik az illető hitbuzgalmáról és a lelkészi pályára való készségéről. (Idézett Rendtartás, I. 5. p.) A tantárgyak köre kibővült. A biblikumoknál a tanítás anyaga elsősorban a Szentirás tartalmi megismerésére irányul és másodsorban a rávonatkozó tudományokra. A szisztematikai theológiánál szimbolikus könyveink megismertetésének felvétele a felekezeti szellem erőteljes megismerését célozza. A gyakorlati theológia összes ismertebb tantárgyainak kötelező tanitása mellett a tanterv a súlyt a szemináriumi gyakorlatokra óhajtja fektetni. A valláspszichológia is a kötelezett tantárgyak sorába vétetett fel. Uj tantárgy lett a bölcsészeti encyklopedia, mint amely az összes bölcsészeti disciplinák áttekintését adja főbb problémáik alapján. A neveléstudományok tantárgyai megmaradtak. Jogi ismeretek, nemzetgazdaságtan és szociológia, közegészségtan és modern nyelvek, egyházi énektanitás és harmónium gyakorlatok az addigi tapasztalatoknak megfelelően helyeztettek el a kötelező tantárgyak között. A tudományos szemináriumi munka minden hallgatóra kötelezővé tétetett. És teljesen új volt a lelkészképesitési reformban a Nevelési (vallási, egyházi, társadalmi stb.) rend megállapitása (IV. Nevelési rend), amely a theológiai akadémiákat theológiai internátusok felállitásával valóságos lelkésznevelő intézetekké akarja átalakitani. Az internátusokban folyni kell a nevelői munkának, amelynek célja az élő, személyes hit állandó mélyitése, a lelkipásztori hivatás tudatának

kialakítása, ápolása és megerősítése és pedig mindez az evangélium szerint reformált keresztyén egyházunk kegyességének és hitvallásainak megfelelőleg. A munkáranevelés, az önálló tevékenységre szoktatás mellett a theológusoknak részt kell venniök a tanév folyamán tanulmányi fokukhoz mérten a gyülekezet körében valamilyen pásztori munkában (vasárnapi iskola; belmissziói munka, konfirmáltak, betegek, börtönlakók, javítóintézetekben levők, munkások, iszákosok stb. közt).

De bármilyen változást és haladást jelent is az 1924. évi tantervreform, egyetemes konventünk már 1924-re, a tantervkészítés előmunkálatainak végzése közben megkérdezte az egyházkerületeket arra nézve, hogy nem terjesztendő-e ki a theológiai tanfolyam öt évre. Az egyházkerületek a négy éves theológiai tanfolyam mellett nyilatkoztak ugyan (1924. évi konventi jegyzőkönyv 32. szám), de a tiszántúli egyházkerület elodázhatatlannl sürgős szükségnek nyilvánította, hogy az első lelkészképesítő vizsgálatot letett segédlelkészek részére 10 hónapos tanfolyam szerveztessék. Erre az egyetemes konvent felhívta az egyházkerületeket, hogy az egyetemes konvent 1925. évi ülésére véleményes javaslatot adjanak arra nézve, hogy a kötelező segédlelkészi két év egyikének a tiszántúli javaslat által tervezett minél eredményesebb felhasználását miképen tartják megvalósíthatónak. Az 1925-ik évi konventi ülésre (lásd konventi jegyzőkönyv 1925. év 68. sz.) a tiszántúli egyházkerület előterjesztette javaslatát. Az eddigi theológiai akadémiák szervezetének és beosztásának tiszteletben tartása mellett az egész református egyház számára két lelkészképző intézetet óhajt létesíttetni. A lelkészképző intézet előadandó tárgyai lennének: A) A theológiai tantervből kiveendő tárgyak. B) Uj tárgyak. C) Gyakorlatok. D) alatt összeállítja a lelkészképző intézet elméleti tárgyainak óratervét. A többi egyházkerületek azonban a tiszántúli tervezetet nem fogadták el; így egyetemes konventünk sem. Egyetemes konventünk kimondotta, hogy: „kénytelen számolni azzal a ténnyel, hogy egyházkerületeink a mostani gazdasági viszonyok közt nem rendelkeznek a tervezet megvalósítására szükséges anyagi erővel, segédlelkészeinktől pedig a gyakorlati év terheinek vállalását kívánni szinte lehetetlenség s erre nem gondol a tiszántúli javaslat sem. Kétségtelenül számolni kell továbbá a káplánhiánnyal, amelyet a gyakorlati élet, illetékesek többször felhangzott óvása ellenére, most kénytelen exmittált theológusokkal pótolni." De kimondotta még az egyetemes konvent, hogy „nem tér napirendre a kétségtelenül sok üdvös gondolatot tartalmazó reformjavaslat felett és annak érdemben való tárgyalását előveszi, mihelyt az általános viszonyok annak megvalósítására alkalmasak lesznek".

Az egyetemes konvent azután a tiszántúli egyházkerület 1927. évi közgyűlésének 162. számú előterjesztésére 1928. évi 133. számú határozatában véleményadásra hivta fel az egyházkerületet, hogy a kötelező két segédlelkészi év egyike a theológiai főiskolákon szervezendő tanfolyamon töltessék-e el s ha igen, véleményes javaslatukat terjesszék az egyetemes konvent elé. Az egyetemes konvent 1929. évi ülése 101. számú pontjában megállapította, hogy az egyházkerületek — a tiszántúli kivételével — a két segédlelkészi év egyikének a theológiai főiskolákon szervezendő gyakorlati tanfolyamon való felhasználására még nem látják elérkezettnek az időt. Igy ez a terv ismét elodáztatott.

A tiszántúli egyházkerület felterjesztett javaslatai nyilvánvalóan mutatják, hogy az 1924. évi tantervreform minden jogos követelményt nem elégített ki. S most, amikor a theol. tanárok országos konferenciája ismét felvetette Sárospatakon a theológiai tantervreform kérdését, bármilyen kevéssé látszik is református egyházunk általános helyzete alkalmasnak gyökeres reform megindítására, a theológiai tanárok konferenciája abban a véleményben van, hogy az évek során át tapasztalt elméleti és gyakorlati képzés megszaporodott és feltétlenül kielégülést váró követelményeivel szemben többé nem szabad tanácskozni testtel és vérrel és a gyökeres megoldás útját kell választani. Azért a theológiai tanárok országos konferenciája azzal a tiszteletteljes előterjesztéssel járul a Főtiszteletű és Nagyméltóságú Egyetemes Konvent elé, hogy egyetemes konventünk foglaljon állást elvileg a theológiai képzési időnek négy évről öt évre felemelése mellett s bízza meg a theológiai tanárok országos konferenciáját, hogy a theológiai tanulmányi rendtartást az öt évre felemelt képzési időnek megfelelőleg dolgozza ki.

A theológiai tanárok konferenciája mély tisztelettel terjeszti az egyetemes konvent elé véleményének rövid indokolását.

Az öt éves theológiai tanfolyamot indokolja:

I. A teljes, elméleti s gyakorlati kiképzés kiszélesedett körének felismerése és az ezáltal feltárult parancsoló szükségnek való engedelmesség.

II. A mai túlterhelés, a tantárgyak és tanórák magas száma és a speciális theológiai képzés feltünő rövid ideje.

III. A verseny és színvonaltartás a r. kath. lelkészképzéssel és más életpályák képzési idejének keresztülvitt, vagy tervbevett rendezésével.

IV. A theológus infláció által nyujtott történeti és lélektani pillanat.

I.

Az öt évfolyamú theológiai képzéssel nem egyoldalúan a tudományos képzés színvonalát akarja biztosítani a theológiai tanári konferencia és nem egyoldalúan annak a népszerű jelszónak hódol, amely a tudományos theológiai képzéssel szemben a gyakorlati képzés jelentőségét hangoztatja. A képzésnek minden ízében, az ú. n. elméleti tantárgyakkal is gyakorlatinak kell lenni. Nem választjuk külön az elméleti és gyakorlati kiképzést. Nem akarjuk, hogy a theológia l'art pour l'art, elszigetelt és az élettől idegen tudomány legyen. Ha elfogadjuk, hogy a gyakorlati theol. szak a theológiai diszciplinák koronája, akkor az, mint az egyház gyakorlati élettevékenységének elmélete olyan mértékben tanittassék, hogy a világháború után

felfokozott vallási és egyházi igényeknek megfelelhessen. Ez megköveteli, hogy a valláspedagógia, a nagy liturgiai mozgalmak irodalma idején a liturgika, az igehirdetés páratlan jelentősége új kidomborításának korában a homiletika, továbbá a lelki gondozás, kybernetika, egyházi szociológia, a külmisszió és a belmisszió és a valláspsychológia eddigi kevés óraszámú helyzetükből, hamupipőke szerepükből kimozdittassanak és jelentőségükhöz mért szerephez jussanak a lelkészképzésben. A gyakorlati theológiára négyes irányú tevékenység kielégítése vár. 1. Az egyéb theológiai tudományok által nyujtott anyagot felhasználja s az egyház élettevékenységének hajtó erejévé teszi; 2. A Krisztus királyságáért folytatandó harcba minden irányban kiképzett világnézettel bocsát ki; 3. A Szentirás olyan vonatkozású, gondos és elmélyült áttanulmányozását nyujtja, hogy a képzett lelkipásztor minden égető szociális és individuális bajra és szükségre könnyen megadhassa a kielégitő feleletet; 4. Az egyház élettevékenységét oda tudja forditani a gyülekezeten belül és kivül minden vágyódó, kereső és gyötrődő lélek megsegitésére.

E szükségletek kielégitésére nem elégséges az eddigi keret, mert az elméleti órák és a tudomány problémáiba bevezető munka mellett szüség van a gyakorlati mintaórák, vallás órák, vasárnapi iskola vezetése, ifjúsági egyesületi munka stb. az eddiginél fokozottabb, sőt az eddigit messzi felülmúló ismertetésére, tartására és gyakoroltatására.

Mind tudományos, mind gyakorlati téren továbbá kihasználatlan területek vannak még mindig a teológiai képzés előtt. Hymnológiai, egyházzenei és egyházművészeti téren tömérdek a kutatni való. A gyakorlati egyházi sajtó, gyakorlati apologetika, a szekták ismerete és az ellenök folytatandó harc stb. újabb és újabb ismeret- és képzés-anyagot szolgáltatnak és újabb szükségletek kielégítésére kényszerítik a lelkészképzést.

Folyt. köv.

IGEHIRDETÉS.

I.

Örök megváltás.

Alapige: Zsid. 9: 12.

Főtétel: Az örök megváltás az élő Krisztussal való közösségünkben lesz számunkra állandóan bizonyossá. *Felosztás*: I. Főpapunkkal való megújulő közösség részesévé tesz az Atya szeretetének: *békességet* ad. — II. Az örökéletnek Krisztusban megnyilvánult ereje elveszi a bünnek hatalmát: szépülő, *tisztulő életet* ad. — *Zárótétel*: Lelkiekben gazdagodó, testiség ellen folyton diadalmasabb életben folytatődjék benned *húsvét után* is a húsvéti öröm.

Értékgondolatok: Alapigénket fejezi ki egyik husvéti énekünk is: „. . . meggyőzte a halált, *örök váltságot* talált, isteni erejével, hathatós érdemével." Krisztustól végérvényesen megszerzett megváltás tudata a hívőben a kiválasz*tottság* tudatát fakasztja. Milyen nagy ajándék ennek a *békessége*, mely nem enged nehéz helyzetekben, rossznak tartott külső viszonyok közt kétségbeesni és elcsüggedni, mert a jelen próbáltatásaiban egy mindenekben végtelenül szerető Atya vezető kezét látja, ki igy *érlel* bennünket arra, hogy az ő szentségébe, országába bevigyen.

Azonban a kiválasztottság tudata nagy *kötelezettség* is. Ha *erő* a Krisztusban oly diadalmasan megnyilvánult örökélet, akkor annak *meg kell mutatkoznia*, munkát kell végeznie, gyümölcsöt teremnie minden lélekben, a mi életünkben is, amely ezt az erőt hit által birtokolja. A kiválasztottság *nemhogy rászabaditana* a bűnre, sőt inkább a botlások és elesések után is ujabb, mindig *megújuló harcra*, folytonosan jobban megszentelődő életre kötelez. Hogy milyen igaz és milyen hittel teljes volt a mostani husvétünk, azt az is meg kell, hogy mutassa, hogy milyen *lesz* a husvétutáni életünk!

II.

Krisztus nélkül semmit.

Alapige: Ján. 15: 5.

Főtétel: Krisztus *maga* munkálkodik ma is minden hivő lélekben, ezért a mi életünk. *Felosztás*: I. *Óvakodás* attól, hogy valamit is nélküle és ellenére. II. Állandó *igyekezet* arra, hogy *mindent* Vele és utmutatása szerint cselekedjünk. — *Zárótétel*: Mert Krisztus benned is él, kell, hogy *rajtad keresztül is* cselekedjék.

Értékgondolatok: „Az én Atyám *szüntelenül* munkálkodik és én is munkálkodom", mondotta a Megváltó, aki „tegnap, ma és mindörökké ugyanaz". Rajta kivül azóta sem adatott más név, amely által idvességünk lehetne. Isten ereje mindenkiben ma is az Ő Fiában való hit által munkálkodhatik. *Félelmes* dolog is volna nélküle cselekedni, nélküle predikálni, vagy gyermeket nevelni, nélküle élni a család, a nemzet életét, nélküle menni elébe a halálnak. Jelenünk minden nyomorusága: a tövétől elmetszett szőlővessző haldoklása, a Krisztus nélkül megkisérelt élet reménytelensége és sivársága. Ennek az alapigének borzaimas illusztrációit nyujtja főleg a hitetlenségre épülni akaró Oroszország, de a hitében meggyengült és erőtelen „keresztyén" Európa is. *Bátorító, erőt adó* drága lehetőség és kötelezettség: *Vele cselekedni*. Vezettetni magunkat az Ige által, mely Róla szól, melyben Ő szól és mely által Ő irányit. Áldásait venni az Ő nevében mondott, Ő érette meghallgatott állandó és rendszeres imádkozásnak. Mindezek által a legerősebb, mindennél erősebb szövetséges áll oldalunk mellé, ki és mi lehet erősebb annál, akinek Krisztus a szövetségese?

A szőlőtőke ereje a szőlővesszők állandó bár, de lassú folytonos növekedésében és gyümölcshozásában mutatkozik, ha a vesszők *rajta vannak* a szőlőtőkén. A hitben *türelemnek és kitartásnak* is kell lenni: tavasszal már fakad a szőlő, s csak késő ősszel szüretelünk! Nemcsak ünnepi órák futó felbuzdulásában, hanem hétköznapok minden

munkájában is: Ige és imádság általi vezetésével egyházunk és nemzetünk életében hadd cselekedjék velünk és általunk a legnagyobb szövetséges: a Krisztus.

Reggeli istentiszteletekre.

I.

1. Ján. 5:1—14. Krisztus megelevenitő orvos.
2. Ján. 5:17—29. Krisztus kegyelmesen itélőbiró.
3. Ján. 5:30—40. Menjünk hozzá, hogy életünk legyen.
4. Ján. 6:37—47. Bizalommal mehetünk Hozzá: hív és vár.
5. Ján. 6:63—71. Kihez mehetnénk máshoz?

II.

1. II. Kor. 1:1—10. Nagy szenvedés bőséges vigasztalás forrása is.
2. II. Kor. 4:5—11. Törékeny edényben is drága kincs az evangélium.
3. II. Kor. 4:14—5:5. A láthatatlanok örökkévalók.
4. II. Kor. 6:1—10. A hivő élete: példás élet.
5. II. Kor. 7:8—11. Van örvendetes szomorúság is.
6. II. Kor 8:6—11. A megváltott élet tettekben is hálás élet. *Sz. Z.*

A sárospataki szenzáció

léggömbje, bármennyire törekedtek volna némelyek annak színeit a főiskolára ráboritani, ebben a vonatkozásban gyorsan szétpukkadt. Kiderült, hogy az a métely, amelynek egyesek áldozatul estek, a főiskolától teljesen idegen, attól tökéletesen távol áll. Idegenből behatolva, nyaldossa ez körül falvainkat, városainkat és országszerte a küzdelmek viharába dobott, éretlen, meggondolatlan és tetteik következményeit mérlegelni nem tudó, beteg lelkületü embereket.

A miskolci *Felsőmagyarország* kitűnő tudósitóját, *Gürtler Curtot* illeti az érdem, hogy szétt épte a sunyi rágalomhinár utálatos, mindent beszennyezni készülő szövedékét. Megjelent Sárospatakon, felfejtette a kommunista mozgalom eddig ismert szálait, belátott a főbb szereplők lelkébe és tiszta világitásba helyezte a felcsapkodó hullámok közt sziklaszilárdan és szeplőtlenül álló főiskola munkáját. Megállapitotta, hogy „a főiskola szelleme a lehető legtávolabb áll minden kommunista fertőzéstől.“ „Felelőtlen, rosszindulatú és hamis beállitás az ősi sárospataki kollégiumot belekeverni a kommunista szervezkedésbe.“ Elmondja, hogy a sárospatakiak jóformán, a fővárosi lapokból értesültek arról, hogy milyen „szenzációja“ van Pataknak. Felfujt szenzáció volt itt szenzáció nélkül. Kifejti, hogy „Magyarországon azzal számolni kell, hogy a moszkvai rém időnként megkisérli, hogy a romlatlan és oly sok csapástól sujtott magyar nép közé is elhintse a társadalombontó, hazát, vallást, családot mérgező tanait. De még nem fordult elő soha, hogy ezek a tanok, néhány vágányából kisiklott, eltévelyedett, zavarosfejű emberen kivül, mást is tetszetősen csillogó mocsaraikba csábitottak volna. Ez történt Sárospatakon is.“ És a letartóztatott Andreánszky Istvánról azt mondja, hogy „szinésznövendék, mint ismerősei mesélik, minden életpályán félbemaradt existenciaként, ajánló levelet akart magának szerezni szereplésével a Szovjet előtt, ahová kivándorolni akart.“ Társai is hasonló emberek. Bodnár István kicsapott tanitónövendék, aki nem tudott beilleszkedni a „magyar iskola magyar erkölcsü tiszta szellemébe.“ Megjelent a hirlapiró dr. Mátyás Ernő theol. akad. és közigazgató előtt, aki feltárta, hogy milyen megdöbbenéssel fogadta Sárospatak azokat a tendenciózus híradásokat, amelyek egyes lapokban napvilágot láttak.

„A kommunista mozgolódással kapcsolatban a theol. akadémián sem letartóztatás, sem kihallgatás nem volt. A theológia kebelén belül a kommunizmus gyanujának leghalványabb árnyéka sem férkőzött egyetlen ifjúhoz sem.“

„A gimnázium bölcs és pedáns, gondos vezetés alatt áll. Elekes Imre igazgató körültekintően tartja számon az ifjúságot és éber figyelemmel kiséri minden megmozdulását. Kellő szigor és pedagógiai tapintat párosul a gimnázium vezetésében. Itt két növendéket a nyomozás során kihallgattak.“

„A tanitóképző-intézetet Kovács Dezső igazgató vezeti. Mintaszerű módon. Az intézet munkáját az evangélium szellema hatja át.“ „A tanitóképzőben egy Mészáros Vince nevü növendék összeköttetésben állt ugyan a megmozdulással, de őt is csak az idén vette fel az intézet az V. évre. Különbözeti vizsga után iratkozott be, miután a sátoraljaujhelyi gimnáziumban leérettségizett.“

„Bodnár Istvánt is szokták emlegetni, mint olyan pataki diákot, aki az ominózus ügybe keveredett. Ez sem állja meg a helyét. Bodnárt március közepe táján a képző igazgatósága eltávolitotta az intézetből, miután egy súlyos fegyelmi ügy kapcsán bebizonyosodott, hogy nem tud beilleszkedni az intézet egészséges szellemébe. Bodnár konfuzus jellem volt, aki váltakozva, hol túláradó hazafiságról, hol pedig egészen különös szélsőséges gondolkozásmódról tett tanubizonyságot.“

A főiskola pedig „intranzigens képviselője a magyarságnak és a vallási gondolatnak. Elismerten a legelsők közé tartozik a magyar és kálvinista ébredés munkájának végzésében. Minden intézeti ágát az erős vallásos és hazafias nevelés jellemzi. A főiskola vezetősége a mostani kóros korszellem és áramlataival és a kommunizmussal szemben, már esztendők óta a legtervszerűbb munkát végzi, az evangéliumi, bibliaköri munka megszervezése és mind nagyobb eréllyel való folytatása által. Mert megvan győződve arról, hogy a kommunizmusnak semmivel sem lehet inkább gátat vetni az ifjúság nevelésénél, mint a missziói lelkülettől vezetett bibliai munka útján.“

Egyházkerületünk különben ezt igy tudja és igy kivánja és igy is veszi számon s nem egy alkalommal elismerésével is jutalmazta a főiskola tudatos és tervszerű munkáját. Évek óta ezt neveztük a belső épitésnek, a lelki renaissancenak.

A *Felsőmagyarország*nak dr. *Mátyás Ernő* közigazgató információin nyugvó cikke útat talált a legelőkelőbb lapokba (Pesti Hirlap, Magyarság stb.)

Igy kifelé megtörtént a kellő információ nyujtás. Csak rosszindulat beszélhet ezután aggasztó tünetekről a főiskolában uralkodó szellemmel kapcsolatban.

Ide tartozik még annak a megemlítése, hogy „Husvéti Lapok" cimen egy röpiratféle irat jelent meg. amely nagyon átlátszó célzattal a gimnáziumi igazgató ellen akarja az esetet kiélezni.

Elekes Imre gimn. igazgató erre megjelent Farkas István püspök előtt. A támadásról jelentést tett. És felhatalmazást kapott a sajtóper megindítására. Annak a kimenetele kétségtelen. Gimnáziumunk meghurcolt igazgatója elégtételt kap a bíróságtól.

Elekes Imre gimn. igazgató különben Nyilatkozatot adott ki a *Sárospatak*-ban a főiskola és az ellene intézett támadásról.

Idézhetnénk az egész Nyilatkozatot, de e cikk körébe különösen a 2. pont tartozik, amely előttünk is a legauthentikusabban fedi fel, hogy a gimn. tanulók hogyan is állnak hát az ominózus mozgalommal szemben.

Ez a 2. pont igy hangzik:

„Két gyanusitott gimn. tanulót hallgatott ki a nyomozó hatóság; kihallgatásuk után mindkettőt nyomban haza engedték. A B. 2218/27—1933. sz. vizsgálóbirói végzés tanusitása szerint e két kihallgatott gimn. tanuló közül egyik ellen a vizsgálat elrendelendő volt, mert a szélsőséges szervezkedésről tudomást szerzett, de a hatóságnak jelentést nem tett. A másik gimn. tanulónak neve sincs említve a végzésben. *Részesség címén tehát egyetlen gimn. tanuló ellen sem rendeltek el vizsgálatot.*"

Bandi bátyánk elment...

Az osztályunk ablaka alatt május csodaszinei csillogtak a gesztenyesor levelein. A poéta szeme végig végig siklott rajta, elkáprázott a napfény játékán, fényt keresett a lombok homályos zöldjén is, elkábult és elandalodott a tavasz káprázatain. De nem lehetett sokáig kifelé nézni. Elekes Imre, — a magyar irodalom éles-szemű tanára — az új költőkről beszélt.

— Ha a tehetségét nézzük, talán nem állítható a legnagyobbak mellé! Hanem az emberi egyénisége. A magyar úr minden kellemessége, az igazi költői kedély és aranyszív minden jósága meg van benne. Ami a barátot baráttá teszi, az olyan nagy benne, hogy tiszteli és szereti mindenki.

Kozma Andorról beszélt a tanár úr. S én akkor találkoztam először Kozma Andorral, az én kedves, hiven szeretett Bandi bátyámmal. Fájt a szivem, mfkor egy nagy költői cselekedete után rosszul lett, aggódni kellett az életéért. Sajnos a halála nem volt meglepetés. A nagypéntek előtti napokban tudtam, hogy agykéreg-gyúladása van, nem segítenek rajta az orvosok. De ő boldogan, derűsen hal meg. Fényes munkát végzett.

A személyes megismerkedés Kozma Andorral, nem hozott nekem semmi csalódást. Először a művei fényképezték bele a lelkembe, hogy kicsoda ő. Nagyságának bizonyságát abban is láttam, hogy az utolsó tollvonásáig folytonosan mélyült lélekben és ötvözöttebb lett kifejezésben. Aztán a levelei beszéltek róla. Gyönyörű irása volt és egyedülállóan formás névaláirása. Aztán ahogy szembekerültünk egymással, kitárt karral és kitárt szívvel ölelkezett össze bennünk a pápai diák a patakival, a Karthágói harangok költője Kossuth életirójával.

Érdekes volt gyüjteni a Kozma Andorról elejtett nyilatkozatokat. Napfényes ablakú hegyaljai irói lak. A régi ház. Mint egy múzeum, csupa értékes régiség. A falon tündöklő szinekben egy női arckép A ház urnője. Kozma Andor egyik eszményképe. Tudás, műveltség, világlátottság kristályai csillognak a női kedély aranyfürdőjében. De jó volt ebben az ódon régi magyarországbeli fészekben Kozma Andorról beszélni. Azt hallani, hogy ami szépség csillog az irásaiban, versben és prózában, az mind ott csillog az emberben is, egy szemmel nem látható belső ember, az örökifjúság forrástükréről visszaragyogva.

Felkerestem őt a lakásán is. A Szent Gellért-téren lakott, a Dunaparton. Fent, fent a negyedik emeleten. Magasan túl volt a vásárcsarnok, a piac, a kültelki villamosok lármája felett. Ha szemébe néztél a feleségének, ha kezet csókoltál a ház nagyasszonyának, megérezted hogy a Kozma Andor családi fészkét nagyon erős szálak tartják az ég felé nyuló magyar életfa ágaihoz kötve.

Miskolcon is milyen kedves emlékeket találtam róla, — keresetlenül is.

Egy költői álmokkal körülvett nagyasszony emlékkönyvet tár elém. Irjak bele. Átlapozom. Gyönyörű kézirás a sok-sok röpke ötletvillódzás közt. Ismerős. Kozma Andoré. Övé benne bizony a legszebb vers.

A Zenepalota szinpada mögött beszélgetünk. Egészséges, derűs tekintetű, csengő hangú magyar úr tart felém. Kozma Andor. Sajószentpéter, Lévay József, Görgey Arthur... nevek robbannak fel az emlékeink zöld rétjéről, mint kerengő repülésű, fénylőtollú kócsagok. Aztán előadók, szónokok jönnek. Kozma Andor mint előadó is rászolgál minden tapsra. Sajnáltuk, mikor elvitte őt tőlünk a vonat.

Sajnáljuk, még jobban, mikor az idei hűsnapfényű húsvéton a halál fekete lovai vitték el Bandi bátyánkat az örökzöld ciprusok álmatag világába. Csak egy a vigasztalásunk. Az, hogy a Magyar Tudományos Akadémia ezidei nagygyűlésén találunk még egy pálmaágat, mely a költői nagydíjjal Kozma Andor felé mutat. Májusi ragyogás fog káprázatokkal játszani a Dunaparti palota ablakai alatt. Az a pálma gyászfátyollal lesz borítva, jeléül, hogy Kozma Andor elment. De valami különös fény fog ragyogni felette. A halhatatlanság örök tavaszának a földöntúli fénye.

Dr. Hegyaljai Kiss Géza.

HIREK

Özv. Fekete Gyuláné szül. Olajos Zsuzsánna, a néhai Fekete Gyula bőcsi lelkész özvegye Diósgyőrben április hó 20-án, áldásos életének 67-ik, özvegységének 5-ik évében sok szenvedés után az Úrban csendesen elnyugodott. A legjobb édesanya távozik az ő halálával, aki két lelkészt nevelt egyházunknak: István és Lajos fiaiban és egy kiváló köztisztviselőt dr. Fekete Gyulában, főiskolánk volt széptehetségű, költői lelkű diákjában. Az elköltözőt fogadja Istenünk áldó szeretete, a gyászolókat vigasztalja meg az ő jósága.

— **Gróf Tisza István emlékezete.** Ez éven a Tisza István Társaság nem rendezett serlegvacsorát, hanem a Tisza István Társaskör helyiségében emlékünnepéllyel áldozott a gróf Tisza István nagy emlékezetének. Az emlékünnepélyen *Barabási Kun József dr.* egyetemi tanár, főiskolánk igazgatótanácsosa mondotta az ünnepi beszédet „Tisza István történelmi távlatban" címmel.

— **Hóman Bálint kultuszminiszter** a kultusztárca bizottsági tárgyalásán kijelentette, hogy a középiskolai tervezetnél, a gr. Klebelsberg-féle reform tanulságait fogja levonni.

— **Orsz. Ref. Tanáregyesületi díszelnök.** A ref. tanáregyesület pápai közgyűlése *Farkasfalvi Farkas Géza* főgondnokot, a tanárság meleglelkű barátját, díszelnökké választotta meg.

— **Ref. tanáregyesületi közgyűlés.** Ápr. hó 19-én tartotta a ref. tanáregyesület évi közgyűlését Pápán vitéz *Bessenyey Lajos* elnök, debreceni gimn. igazgató elnöklete alatt. Az elnöki megnyitó után, amely a középiskolai tanügy aktuális kérdéseit boncolta, üdvözölte a gyülésező tanáregyesületet *Antal Géza* dunántuli püspök az egyházkerület, *dr. Bernáth Géza* a kultuszminiszter, *Varga Kálmán* főiskolai l. gondnok a pápai főiskola, *Ólé Sándor* a pápai gyülekezet, *Németh József* az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület és *dr. Bőhm Dezső* az evangélikus tanáregyesület nevében. A közgyűlésen *dr. Soós Béla* debreceni tanár „A tanárság külső és belső bírálata", *Nagy Jenő* pápai tanár: „A megszállt területeken lakó tanuló ifjuság ügye iránti érdeklődés számontartása ifjuságunk körében" cimmel tartottak nagyérdekű előadást. A szakosztályok előterjesztéseit elfogadták. A közgyűlés után a megjelentek a Bakonyba indultak kirándulásra.

— **Lelkészcsere.** Tóth Kálmán tiszakarádi lelkész a napokban állást cserélt Sarkadi Nagy József biharkeresztesi lelkésszel. Kisérje áldás a cserélő lelkészeket uj állomáshelyeiken.

— **Lelkészválasztás.** A csapi ref. gyülekezet március 26-án *Király István* kajdanói ref. lelkészt választotta meg lelkipásztorává. Isten gazdag áldása kisérje lelkipásztori működését.

— **Bécsi tanulmányutját** ebben az évben is megrendezi a Keresztyén Ifjusági Egyesületek Nemzeti Szövetsége. Az öt napos tanulmányut összes költségei Budapestől—Bécsig és vissza 40 P melyben utiköltség, teljes ellátás, szállás bentfoglaltatik. E tanulmányut résztvevői vonattal mennek, megtekintik Bécs összes nevezetességeit és Bécsből hajón jönnek vissza Budapestre. Jelentkezési határidő május 20. Érdeklődők forduljanak a KIE Nemzeti Szövetségéhez, Budapest, VIII. Horánszky-u 26. I. 9.

HIVATALOS RÉSZ.

XI. sz. Püspöki körlevél.

A szektákkal foglalkozó sárospataki lelkészi konferencián kiváló és értékes előadások, gyakorlati utmutatások a szekták elleni védekezésben, a konferencia elhatározására könyv alakban jelennek meg. Ára 1 (egy) pengőben van megállapitva. Kivánatos, hogy egyházkerületünk minden lelkésze megszerezze ezt a füzetet, amely nagy segitségére lesz minden lelkipásztornak nemcsak ott, ahol szektákkal kell küzdeni, hanem minden egyházban, mert a szektaterjedés megelőzésének módszereit is tárgyalja. Tartalmazza a szekták keletkezésének okait, ismerteti a millenisták, adventisták, baptisták és spiritiszták tanitását és az ellenük való védekezés módjait.

Ez értékes füzet megvételét a lelkészi könyvtár részére elrendelem.

Miskolc, 1933 ápr. 19. *Farkas István* püspök.

Meghívó.

A gömör-tornai ref. egyházmegye *rendes tavaszi közgyűlését* f évi *május hó 16-án* kedden reggel 9 órakor tartja a *héti ref. gyülekezet templomában.* Ezt megelőzőleg *május 15-én,* hétfőn ugyanott a lelkészegyesület és az e. m. bizottságok gyűléseznek.

Az *ügyiratok* az esperesi hivatalnak Putnokra *május 1-ig* lesznek beküldendők.

Mindezen gyűlésekre az e. m. tagjait s az érdeklődő közönséget ezennel meghivja atyafiúi szeretettel:

az Egyházmegye Elnöksége.

Felsőborsodiak figyelmébe! Értesitem t. lelkésztársaimat és az érdekelt feleket, hogy folyó évi tavaszi közgyülésünkre beadványokat *május hó 6-ig* fogad el az esperesi hivatal. A közgyűlés ideje a hivatalos lap jövő számában fog közzététetni.

Sajóbábony, 1933 április hó 11. Atyafiui szeretettel *Elek József* felsőborsodi esperes.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

F. F. Á. Természetes az örömünk, a reménykedésünk és áldásokat váró bizalmunk. L. Gy. Egy érdeklődő akadt. Bizonyára hozzád fordul.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**

Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 18. szám. Sárospatak, 1933 április 30.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM. *M. J.:* A theológiai képzés öt évre emelése a ref. theol. akadémiákon. (Vége.) — *Dr. Vasady Béla:* A szekták keletkezésének okai magyar református egyházi életünkben. — —: Tájékoztató. Irodalom. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

A theológiai képzési idő öt évre emelése a ref. theol. akadémiákon.

II.

A mostani theológiai tanterv keresztülvitele, négy évfolyamra elosztva az anyagot, már túlterheléssel jár. Évfolyamonként 32, 36, 34 és 35 a heti óraszám. Ilyen magas óraszám mellett nyugodt, eredményes szemináriumi munka, bármennyire utat talált annak a gondolata a tantervbe, nem végezhető. Nem ismerünk egyetlen külföldi theológiai főiskolát sem, ahol a hallgatók annyi óra hallgatására kényszeríttetnének, mint nálunk. Végre is a tanulás önálló tevékenység és a tudás semmi nürnbergi tölcsérrel nem tölthető át. Hozzá még theológusaink tekintélyes része órák adásával stb. is kénytelen megélhetését biztosítani.

Fokozza a túlterhelést a képzés anyagának sokfélesége. A héber nyelv tanítása az I. évnek eddig ismert terhét képezte. Emellett, amikor a budapesti theológiai akadémián az I. évre beiratkozottak háromnegyed része és a debreceni egyetemre iratkozottnak a fele része nem tanult a középiskolában görög nyelvet, hova-tovább az lesz a helyzet, hogy a theológiai akadémiákon a görög nyelvet is a héber nyelv mintájára kell tanítani.

A theológiára vár továbbá legalább egy modern nyelv megtanításának a mellőzhetetlen és égető szükségként érzett munkája, ami most kevés óraszám mellett csak részben lehetséges.

A képzés anyagának eloszlása meglepő hátrányt jelent a theológiai stádiumokra.

A mai tanterv lényege az, hogy az általános vallástudomány, nyelvi tárgyak, izagogikák, a keresztyén egyháztörténelem és az exegesis kezdetei, a bölcseleti és neveléstudományi tantárgyak foglalják le az I. és II. évfolyam idejét. Igy a szigorúbban vett theológiai képzésre csak a két utolsó év esik. Mivel ez a két év a speciális theológiai képzés anyagára, a biblikumokra, a keresztyén hit- és erkölcstan rendszeres előadására, a magyar protestantizmus történetére és az egyházjogra, valamint a gyakorlati theológiára egyaránt tekintettel lenni tartozik, mindezeknek az elsajátítása és körükben öntudatos tanulmányozás végzése pedig annyira szétágazó munkát, olyan elmélyedést és egyéni specializálódást kíván, hogy ez a munka két év alatt nem végezhető el.

A mai négy éves tanfolyam mellett nem lehet arra gondolni, hogy a tudományos képzést kellő óraszámú szemináriumi munkával lehessen támogatni, — ami pedig hozzátartozik a komoly és intenziv képzéshez. A szemináriumokban végzendő komoly, önálló munkásság, ami előfeltétele a további tudományos szinvonalú öntevékenységnek, elképzelhetetlen.

A nehézséget sem tantárgyak elhagyásával, sem óraszámcsökkentéssel megoldani nem lehet, azért nincs más út hátra, mint a képzési idő meghosszabbítása.

III.

Lelkészképzésünk ideje ugyan a theológiai akadémia négy évének elvégzése után a két kötelező segédlelkészi év beszámításával hat évre terjed, azonban közismert, hogy a gyakorlati képzés szempontjából a két kötelező segédlelkészi év felhasználása sok kívánnivalót hagy hátra. A hazai római katholikus lelkészképzéssel szemben az utóbbi években a képzési időt tekintve, hátrányba jutottunk. Római katholikus forrásból idézzük a következőket: „Csonkamagyarország területén már mindenütt öt évig tart a theológiai studium. A budapesti m. kir. Pázmány Tudományegyetem theologiai karán már 1917—18. iskolai évben volt ötödik év. A többi vidéki szemináriumokban általában 1926 szeptembere óta van ez, igy: Esztergomban, Kalocsán, Egerben, Pécsett, Győrött, Szombathelyt, Vácott. 1927 szeptembere óta: Veszprémben; 1930 szeptemberében kezdte el Szeged és Székesfehérvár. Az egyes szerzetes rendek, bár egészen speciális nehézségeik vannak e tekintetben, mégis szintén kibővítették a theológiai studium idejét, igy 1923-ban a ciszterciek; a budapesti kegyesrendi hittani főiskola 1925. óta 5 éves, 1928. óta pedig 6 éves theológiai képzettséget nyujt növendékeinek. Ugyanigy bővült Gödöllőn is a jászóvári premontreiek hittani főiskoláján a studium.“ (A theológiai tanárok és szeminárumi előljárók or-

szágos értekezlete. Budapest, Manréza. 1931. jun. 25—26; 61. l.). „És amiképen a Pázmány egyetem hittudományi kara volt az első Magyarországon, mely a róm. katholikusok közt bevezette az 5 éves tantervet, ugyanez mondotta ki először 1929 március 4-i kari ülésén a hittudományi képzésnek hat esztendőre való kiterjesztését. Egyhangú határozatának megokolásában a kar hivatkozik az 1365. kánon tételes rendelkezésére, a tudományos képzés mélyítésének és a jelenleg túlzsúfolt tanterv tehermentesítésének szükségességére". — (L. m. 62. l.)

A reformáció egyházai századokon át hivatkoztak lelkészképzésüknek a római katholikusokét messze felülhaladó tudományos szinvonalára. Ez a szinvonalkülönbség világszerte bizonyára ma is meg van. A német protestáns theológiai fakultásokat az egyetemek köréből még a legzavarosabb idők felkerekedő irányai se merték kitaszítani. Azonban semmiesetre sem árt a versenyképességre ügyelni.

Más életpályák is emelték a képzési időt, igy az orvosi, mérnöki, állatorvosi főiskolán, legközelebb a középiskolai tanárképzésnél és értesülésünk szerint a sokszor támadott jogi képzés is gyökeres reform előtt áll.

Régen a református lelkészi pálya kívánta meg a leghosszabb ideig tartó előkészületet, ma pedig e tekintetben az összes akadémiai pályák közt a legutolsó helyre került; holott nekünk az a hivatásunk, hogy minden időben az összes életpályákra előkészületnél a tudományos kelkiismeretet képviseljük.

IV.

Sajátos módon egy fenyegető és aggasztó baj: a theológus infláció jelzi a történeti és lélektani pillanatot az öt éves képzés megindítására.

Igaz, hogy a létszámemelkedés legfőbb oka gazdasági. A theológiai főiskolák élete gazdaságilag függvénye az általános gazdasági helyzetnek. Többen azért mennek a theológiák felé, mert a lelkipásztori pályán még elhelyezkedést remélnek. Azok a meggondolásra érdemes felhívások és utasítások, amelyeket egyetemes konventünk a létszámcsökkentésre vonatkozólag már évek óta hangoztat, nem vezettek mindezideig megnyugtató eredményre. A theológiai hallgatók létszáma emelkedő. Eddig a káplánhiányt vetették okul a felvétel megszigorításával szemben, ma előfordul, hogy alkalmasaknak tekinthetők, visszautasíttatnak a felvételnél.

A nagy létszám egyik áldása viszont az, hogy lehet kiválasztást, üdvös szelekciót gyakorolni s nem kell félni a theológiák elnéptelenedésétől.

Az ötéves tanfolyam behozatala folytán legalább egy éven nem bocsáttatik ki új elhelyezkedést váró segédlelkész sereg. Ez is enyhíti a túltermelést. A szülők az egy évvel meghosszabbított tanittatás költségeit is elviselik abban a reményben, hogy a theológiát végzett fiaik még ma is hamarabb elhelyezkedhetnek, mint más pályákon.

A theológia tanárok konferenciája abban a tiszteletteljes véleményben van, hogy a református egyház már ma is szőnyegen levő és megoldást kereső kérdéseit az öt éves theológiai tanfolyam nem érinti. A segédlelkészi oklevél megszerzése után elhelyezkedésük szempontjából érdekelt ifjaink megszereehetik a tanitói oklevelet, letehetik a vallástanári vizsgálatot és szerezhetnek középiskolai tanári oklevelet, sőt egyenesen kötelezendők lennének arra, hogy valamelyiket a három közül megszerezzék!

A theológiai tanárok konferenciája végül ismételten hangoztatja, hogy egyetemes konventünktől az öt éves theológiai tanfolyamra vonatkozólag nem azonnali megvalósítást, nyomban való életbeléptetést kér, hanem csupán az elvi hozzájárulás kimondását kéri és reménységgel van Istenünkben aziránt, hogy egyetemes egyházunk az életbeléptetést is nyomban elrendeli, mihelyt a viszonyok azt lehetővé teszik.

A Főtiszteletű és Nagyméltóságú Egyetemes Konvent őszinte tisztelői

Sárospatak, 1933 február 4.

a theológiai tanári konferencia tagjai.

TUDOMÁNYOS PROBLÉMÁINK ÁTTEKINTÉSE.

A szekták keletkezésének okai magyar református egyházi életünkben.

1. Minden egyházban erős a kísértés arra nézve, hogy megfeledkezzék arról, hogy még nem érkezett el az *ecclesia triumphans* dicsőséges magaslatáig s földi élete mindvégig az *ecclesia militans* élete marad. Harcos, küzdő egyház a földi egyház s harcának mindig kettős iránya van: *kifelé* és *befelé* egyaránt hadakoznia kell. Minden külső ellenségnél veszedelmesebb a belső ellenség, de még veszedelmesebb eset az, midőn a történeti egyház önmagának lesz legnagyobb ellenségévé azáltal, hogy megmerevül, megcsontosodik, lelkipásztoraiban és presbitereiben ellustul, vallásossága a hitetlenségnél is rosszabb vallástalansággá válik, egyszóval *nem érzi a maga krizises, válságos voltát.* Magyar református egyházunkban oly mértékben jelentkezett és fog a jövőben is jelentkezni a szektáskodás veszedelme, amily mértékben érvényesült és fog még a jövőben is érvényesülni az egyház intézményeinek gépies működésében vetett egyoldalú bizodalom, amely tunyaságra vezet és a száraz konvenciók receptszerű hajtogatásában, adagolásában merül ki.

2. A maga krizises voltát nem érző egyház vérszegény hitének legfőbb oka természetesen az *igehirdetésben és a vallástanitásban szóhoz jutó sivár racionálizmus.* Mindenekelőtt az igehirdetésről egy pár szót! Az amerikaiaknak van egy nagyon találó adomájuk az oly prédikátorról, aki tulságosan elvont, száraz racionális okoskodások

számára használja fel a szószékét és homályos megállapításai a fejek fölött tovabbrezegnek, anélkül, hogy a hívek, a gyülekezet megértenék azokat. Az ily prédikátorokra idézik azután azt a mondást, hogy Péternek az Ur nem azt mondotta, hogy legeltesd az én *zsiráfjaimat*, hanem azt, hogy legeltesd az én *juhaimat* De nemcsak a *fejek fölé*, hanem a *szívek fölé is lehet beszélni*, *prédikálni*. S amig prédikálásunkban a *szavak rituálizmusa* és a *retorika formalizmusa* fog tudni győzedelmeskedni, mindaddig az általunk hirdetett Ige hatástalan marad, a lélektelen igehirdetés az alvó, avagy lelki kielégülést váró lelkeket megragadni nem tudja. Ne felejtsük el, hogy *mennél több, lelki alap és hittapasztalat nélküli frázisszerűség van egy-egy prédikációnkban, annál inkább elősegítjük a lelkek kielégületlenül maradását s igy a szektáskodás veszedelmét.*

3. A száraz, vérszegény racionálizmus nagyban befolyásolja még mindig *vallástanításunkat* is, amely azt gondolja, hogy az *intellektuális gépies tölcsérezés* által minden feladatát egyszersmindenkorra megoldotta. Valljuk be őszintén azt, hogy vallástanításunkat még manapság is erősen meghatározza az az elgondolás, amely szerint a *hit tanítható*, annál az egyszerű oknál fogva, mert a hitnek a *fides quae creditur* szerinti értelmezését látja csupán s igy azután a hit érdekében való érvelés, apologetikai cselvetések, úgynevezett Istenléti bizonyítékok által biztosítottnak látja a vallástanítás eredményes voltát. Mindaddig, míg vallástanításunkban csak az értelem foglalkoztatása fog érvényesülni s nem a növendék egész exisztenciájának mozgalomba hozatala, nem csodálkozhatunk azon, hogy nagyon sok lélekben csak később, meglett korában ébred fel ellenállhatatlanul a vallástanítás közben fel nem ébresztett, tapintatosan nem irányított és helyes irányba nem terelt vallásos ösztön. Az ily késő korban felébredt vallásos ösztön erős fellángolása elnyomja az intellektust s igy még az a semleges jellegű, bár vallásos szinezetű ismeretmassza sem fog tudni kellő szerephez jutni, amit annak idején beléjetölcséreztek. A szektáskodást igy segíti elő a száraz, az egyoldalúan dogmatizáló avagy egyenesen racionálista szinezetű vallástanítás.

4. A racionálista igehirdetésből és vallástanításból az hiányzik, ami viszont, bár kétségtelenül nagyon is nyers és esztétikai szempontból fölöttébb darabos módon, de megtalálható a szektavezérek igehirdetésében: *a bizonyságtételnek a lelke.* Az oly igehirdetésből és az oly vallástanításból, amely önmagát *pásztori tevékenységnek* tekinti, sohasem szabad hiányoznia a bizonyságtétel lelkének, amely táplálltatását az *őszinte, tiszta imádságos atmoszférából* meríti. Csak az imádságos lelkek tudnak állandóan, frissen, rugalmasan igét hirdetni s a serdülő lelkeket az ige felfogására képessé tenni.

5. A bizonyságtétel azonban ne csak szavakban elhangzó legyen, tehát ne csak a hirdetett ige utján próbálja a lelkeket megérinteni, hanem még inkább a *gyakorlati élet sikjában;* legyen kifejezetten *cselekedeti bizonyságtétel.* Istennek tudományát csak az ismerheti meg, aki cselekszi az Isten akaratát, vagyis aki a maga életében *kipróbálja* azt. Miközben tehát kipróbáljuk az evangélium elveit s ezáltal azok igazi ismeretére magunk is eljutunk, ugyanakkor e kipróbálás közben azokról mások előtt is bizonyságot teszünk. A hitnek ezért ellentéte a *megbotránkozás*, a hivő életfolytatásnak pedig a *mások megbotránkoztatása.* Mindezt csak azért mondottuk el, mert már említettük, hogy a pappal való elégedetlenség nagyon sokszor lehet motiválójává a szektáskodásnak. Ravasz László egyik prédikációjában találóan kiált fel: Csak legalább a gyermekeink kedvéért tudnánk jobb keresztyének lenni. Ugyanígy bátran mondhatjuk: *Csak legalább a velünk elégedetlen és ép emiatt szektáskodásra hajlamos lelkek megtartása kedvéért tudnánk jobb és igazabb, keresztyén lelkipásztorok lenni.* Csikesz Sándor nagyon helyesen állapítja meg, hogy mindenekelőtt a pap személye az az archimedeszi pont, amelyből a szektáskodó kimozdíthatja helyéből az egész gyülekezetet. Inspirálni csak oly lelkész tud, aki méltó arra, hogy imitálják, utánozzák, kövessék őt.

6. A szektáskodást nagyban előmozdítja az is, ha nem adjuk meg a lelkeknek az előttünk való kitárulkozás lehetőségét. A személyes evangélizáció, a személy szerint való lelkipásztori munka, a személyes lelkigondozás a *kölcsönös kitárulkozás törvényszerűségén* alapszik. A lelkek sóvárognak az ily kitárulkozás után, de ezt csak akkor merik eszközölni, ha tudják azt, hogy türelmes, szerető meghallgatásra találnak. *A kölcsönös kitárulkozás kezdeményezője a lelkipásztor kell, hogy legyen.* „A mi szánk megnyílt ti néktek, korinthusiak, a mi szívünk kitárult", írja Pál (II. Kor. 6 : 11). Mindenre nemcsak az igehirdetés ad alkalmat, hanem a bibliaköri munka, lelkipásztori látogatás, szeretetmunka stb., melyek mind a *szószék kinyujtott karjainak* tekintendők. A hívei előtt személyszerint kitárulkozó lelkipásztor azután elnyeri a viszontkitárulás ajándékát. Titokletéteményessé lesz, akihez minden gyülekezeti tag nyugodtan és bátran mer tanácsért, biztatásért folyamodni. A szekták keletkezését nagyban elősegíti az, ha a gyülekezet egésze vagy egyes rétegei úgy érzik, hogy lelkipásztoruk szívében *szorosságban vannak;* a kitárulkozás lehetőségét megadó *közösséget* ép ezért máshol keresik.

7. A szektáskodást elősegíti az is, hogy *nem foglalkoztatjuk eléggé gyülekezetünk tagjait.* A mai *munkanélküliség* különös mentőként kell, hogy figyelmeztessen bennünket: a tétlen, elhanyagolt, munkanélküliségre kárhoztatott ember a leghajlamosabb a kártékony, romboló kritikára, elégedetlenségre. A fejlődés csak gyakorlás által lehetséges; a hit is életelevenséghez csak úgy juthat, ha alkalmat adunk neki a munkára. Ahol a lelkipásztornak sikerül gyülekezete minden tagját közvetlenül avagy közvetve munkatársává tenni, ott a szektáskodás veszedelme nem fog egykönnyen kisérteni.

8. Végül fel kell említenünk az *egyházfegyelem hiányát* is. Ahol a *lelkipásztor*, a *presbitérium*,

a *gyülekezeti élet* nem emelkednek fel az önfegyelmezés magaslatára, ott több alkalom adódik a szektáskodásra hajlamos lelkek *negativ kritikájára és próféciájára* is. Az egyházfegyelem elvei kétségtelenül megtalálhatók egyházi alkotmányunkban, de ne felejtsük el azt, hogy ezek gyakorlásában, alkalmazásában, érvényesítésében és végrehajtásában rendesen nagyon lassan mozgunk és bizony valljuk meg, hogy *egyházi bürokráciánk* lassusága gyakran egyenes arányban áll az emiatt fellépő szekták keletkezésének friss tempójával.

— — —

Korántsem gondolom azt, hogy a szekták keletkezését lehetővé tevő és előmozdító okok mindegyikét felemlítettem előadásomban. Hiszen lehetnek például esetek, midőn a lelkipásztorral való személyes ellentétek, az egyházi adózás kényszerű kötelezettsége alól való kibúvás, pillanatnyi anyagi érdek, bosszú vagy indokolatlan dac hajtanak egyes egyháztagokat a szektáskodásra. A szekták elleni védekezés tárgyalása közben bizonyára még több ily mellék, mondjuk úgy, hogy másodlagos ok felemlítése is szóba fog kerülni s az itt elhangzott, inkább általános jellegű megállapításokhoz a gyakorlati életből felhozott esetek találó illusztrálásul fognak szolgálni. Befejezésül még csak azt kell hangsúlyoznom hogy ne gondoljuk azt, hogy a szektakérdést valaha is egyáltalában el lehet intézni. Mert még ha egyházunk hivatásának minden tekintetben eszményi magaslatán állana is, szekták még akkor is keletkeznének, annál az egyszerű oknál fogva, mert elégedetlen, beteges és önzően érvényesülni akaró lelkek, mint mindenütt, úgy a vallásos élet sikjában is mindig lesznek mi közöttünk. De ép ezért szükséges a szekták keletkezésének okait éber szemekkel állandóan tanulmányoznunk, hogy a helyes diagnózis megállapítása után a szektáskodással, mint kifejezett protestáns betegséggel szemben a preventiv védekezés lépéseit, minden egyes gyülekezetben, amig nem késő, megtegyük. *Dr. Vasady Béla.*

Tájékoztató.

A Sárospataki *angol-gimnázium* és az ezzel kapcsolatos *angol-internátus* uj *Tájékoztatója* megjelent Az izléses kiállitású, képekben gazdag füzet minden kivánt felvilágositást megad az érdeklődőknek, úgy a növendékek ellátása, lakása, sportkiképzése, valláserkölcsi és hazafias nevelése, — mint a tanulmányi vonatkozásban. Rendkivül fontos az angol-gimnázium magas célkitűzése, mely épen azt kivánja biztositani, amit a szülők legnagyobb része kiván: a) *az angol nyelvnek irásban és szóban olyan mérvü elsajátitása, hogy a gimnázium felső tagozatában egyes tárgyak tanitása angol nyelven történhessék*; b) *biztos nyelvtani ismeretek alapján az angol irodalmi termékek megértése s ezzel kapcsolatban az angol szellemi élet megismerése.* „*Az angol-internátus célja* pedig: olyan magyar ref. ifjakat *nevelni,* akik szigoru valláserkölcsi alapon állva és a nemzeti müveltség hagyományos történeti fejlődésének eredményein iskoláztatva, angol nyelvi készségük s a sportokban való gyakorlottságuk révén az angol felsőbb-iskolák (college-ek) egyenjogu, rendes hallgatói s a magyar nemzeti propaganda értékes munkálói lehessenek.“

E nagyjelentőségü, ma országunkban egyedülálló tudományos és pedagógiai célok biztositása megtörtént a tervezett középiskolai reformokkal kapcsolatban is. Az angol-gimnáziumban ezentul is az angolt I-VIII., a latint az V-VIII. osztályokban tanitják; a görögöt nem tanitják. Megállapitást nyertek a más tipusu középiskolákkal szemben átlépés esetén a különbözeti tárgyak. Bár az 1931. szept.-ben megnyilt angol-gimnáziumnak 1933 szept.-ben csak a III-ik osztálya nyilik meg, folyamatban van az angol-gimnázium *érettségi-vizsgálatának* szabályozása is, ahol terv szerint a latin érettségi mellett az angolból is *irás és szóbeli érettségi vizsgálatot tesznek* s ezzel jogositás szempontjából hazai viszonylatban a reálgimnázium érettségi-bizonyitványával teljesen azonos jogositásu, angliai egyetemeken pedig a különbözeti vizsga mellőzésével egyenjogositású lesz.

A rövid fennállása ellenére már is az országos érdeklődést keltő angol-gimnáziumba s az ezzel kapcsolatos angol-internátusba elsősorban I. osztályba jelentkező növendékek vehetők fel. A felvételt kérő folyamodványok, szül., 4. elemi végzéséről isk., orvosi bizonyitványok csatolásával junius hó 10-ig nyujtandók be az *Angol-internátus igazgatóságához, Sárospatak.* Közelebbi felvilágositás is onnan nyerhető. Az angol-internátusi dijakat az előző évihez képest ujból leszállitották, mert az 1933/34. isk. évben 1200 arany pengőben nyert megállapitást. Ez aránylag igen kedvezőnek mondható, mert kisebb részletekben, indokolt esetben akár havonként is fizethető s mert külön számla nincs. A havi 120 pengős dijban a teljes ötszöri étkezéssel járó, ellátáson, külön háló-, tanuló-, ebédlő-, játszó-, vivó-, zene- stb. szobák használatán kivül, heti kétszeri kötelező fürdés, heti 2—2 zongora v. hegedű, francia v. német, fa- v. vasipari, vivó, 6 angol gyakorló óra ára is benne van.

A teljesen modern, abszolut higienikus épület 15 holdnyi részben erdősített parkban van. A felügyeletet családos igazgató s több nőtlen felügyelő tanár végzi, akik közt van egy született angoltanár, aki a gyakorló-órákat tartja és egy külön sporttanár, aki a növendékek sportirányitását intézi. A növendékek részére 4 kitünően megépitett tennisz-pálya, egy sportpálya, külön vivó-terem áll rendelkezésükre.

Tájékoztató és felvilágositás megkeresésre kapható az *angol-internátus igazgatóságánál, Sárospatak.*

— **A mezőnyéki református ifjúság** húsvét másodnapján szépen sikerült színi előadást rendezett. A rendezőség, mely a helybeli ref. presbitérium lelkes tagjaiból alakult és a szereplő ifjúság méltán érdemelték ki a szépszámú közönség sűrű tetszésnyilvánitását. Külön elismerést érdemel, hogy a tiszta jövedelemből 50 P. t a református templomalap javára adományoztak.

IRODALOM

* **„Az az ember te vagy!"** cimen jelenik meg még pünkösd előtt előtt *Incze Gábor dr.* bpesti lelkész tollából egy prédikációgyüjtemény, melyben a legégetőbb és legaktuálisabb vallási és egyházi kérdések képezik az igehirdetés tárgyát. A munka ára előjegyzők számára *1 pengő 65 fillér.* Előjegyezni lehet lev. lapon a szerzőnél: *Bp. II. Margit körút 54.* Fizetni csak a munka vétele utáni 8 nap alatt kell a munkában érkező csekklapon.

* Uj református egyházi lap. A *„Kárpátaljai Református Lelkész Egyesület"* hivatalos lapja *„Református Lelkész"* cimen, az Isaák Imre técsői lelkész, egyesület elnök felelős szerkesztősége mellett megjelent. A tartalmas és nivós lap a vezércikken kivül Bertók Béla, néhai Péter Mihály, Baltazár Dezső dr. püspökök, Csikesz Sándor debreceni egyetemi professzor cikkeit közli. Az egyesületi élet, fórum csendes óra és hir rovatok teszik elevenné a lapot. Előfizetési ára évi 20 ck.

HIREK

— **Hihetetlen tervekről** beszélnek az egyetemekkel kapcsolatban. Egyes hiradások szerint szó lenne a debreceni egyetemen a fil. fakultás megszüntetéséről. Reméljük, hogy ez hirlapi vadkacsa és semmi más. *Hóman Bálint* kultuszminiszter Debrecenben is kijelentette, hogy az egyetemi redukciók kérdésében az intézmények bármelyikének rideg pénzügyi szempontból való megitélésére nem hajlandó.

— **A kormányzó fogadta a skót reformátusok vezéreit.** A magyar reformátusság előkelő skót vendégei: a skóciai református egyház moderátora, elnöke: H. R. *Mackintosh* dr. tanár és J. M. *Webster* dr., a skót egyház kontinentális bizottságának főtitkára az utolsó napokban Kolozsvárott, Nagyváradon és Debrecenben járt. Április 20-án délelőtt tizenegy órakor *a kormányzónál jelentek meg kihallgatáson.* Az államfő hosszú ideig és kitüntető szivélyességgel beszélgetett a skót urakkal. Délután a dunamelléki egyházkerület Ráday-utcai székházának dísztermében ünnepies szeretetvendégséget adott tiszteletükre a budapesti református egyházmegye. Az összejövetelen viharos tapssal ünnepelte a közönség a moderátor kisérőjét, a budapesti skót misszió másfél évtizeden át volt vezetőlelkészét, J. MacDonald *Webster* dr.-t, amikor szólásra emelkedett. Nagyérdekességű szavaiban a többi között ezeket mondotta: — Mintha csalódnék, amikor az én régi barátaim arcába tekintek: árnyékot, nyomott hangulatot találok itt mindenütt. Elfelejtették volna önök, hogy itt, Nyugat és Kelet kapujában, miért küzdöttek századokon át, hogyan jutottak győzelemre véres időkben? Bizalmat, az itt látottnál jóval *több bizalmat kérek a magyar nemzet küszöbön álló nagy sorsváltozásai iránt.* Ne felejtsék el a magyar történelem tanitását, emlékezzenek hatalmas multjukra! Lélekben kérdezzék meg őseiket, mi tartotta fenn őket harcaikban: a hit Istenben és a hit az igazságban! Ugyanezt a hitet vallja a mai magyar nemzedék is és akkor *a győzelem nem marad el!* A beszédet zúgó éljenzés kísérte, amely viharossá erősödött, amikor Webster dr. ezzel fejezte be szavavait: *Isten áldd meg a magyart!*

— **Forgács Gyula skót missziói lelkész beiktatása** április hó 23-án a következő sorrend szerint ment végbe: 1. Fennálló ének. 63. dicséret 1. verse. 2., Derekas ének. LXV. zsoltár 1. verse. 3., Előfohászt mondott: *Calder János* vezető-lelkész. 4., Beszédet mondott: *Dr. Webster J. Macdonald,* a Skót Egyház Zsidó Missziói Bizottságának titkára. 5., Beszédet mondott: *Dr. Ravasz László* dunamelléki református püspök. 6., Imádkozott, Bibliát olvasott, beiktató beszédet mondott és a Bibliát átadta az intézeti lelkésznek: *Szabó Imre,* a budapesti ref. egyházmegye esperese. 7., Beiktató imát mondott: *Dr. Mackintosh Hugh R.* a Skót Egyház moderátora 8., Ünnepélyes kézfogás. 9., Közének. 227. dicséret 3. verse. 10., Prédikált, záróimát és áldást mondott: *Forgács Gyula* intézeti lelkész. 11., Záróének. 245. dicséret 10. verse.

— **Felhivás.** Felkérem volt osztálytársaimat, kikkel Sárospatakon 1913 ban együtt érettségiztünk, hogy 20 éves találkozónk előkészítése céljából cimüket velem május 15-ig közölni szíveskedjenek. Kósa Szabó Pál ref. lelkész Mád. Zemplén m.

— **A miskolci kir. törvényszék vizsgálóbirójától a következő végzést kaptuk.** B.2417/4/1933. Végzés. Az izgatás büntette miatt Szabó István ellen inditott bünügyben a Bp. 185. §-a értelmében értesitem, hogy a „Református Egyházi Értesitő" 1933. évi április hó 15-iki száma a 2. sorszámu vizsgálóbirói végzéssel lefoglaltatott és további eljárás végett a miskolci kir. ügyészségnek megküldetett. Miskolc, 1933. évi április 18. napján. dr. Sztehlik Károly sk. vizsgálóbiró — Lapunk 16. számában közöltük, hogy Szabó István miskolci hitoktató lelkésznek egy röpiratát a hiv. hatóság lefoglalta. A fenti vizsgálóbirói végzés erről hivatalosan értesit. Pótlásul még annyit, hogy Szabó István és az egyház dr. Horváth Zoltán ügyvéd utján felfolyamodással élt az elkobozás ellen, azonban a vádtanács az ügyészség intézkedését jóváhagyta.

— **Felvétel a sárospataki református tanitóképző-intézetbe.** A jövő 1933/34. tanévre 36 tanulót vesz fel az intézet az I-ső osztályba. Minden növendék év elején egész évre 75 pengőt fizet beirási és egyéb mellékdij cimén. Tandij nincs. Könyveiket csekély használati díjért a segélykönyvtártól kapják a növendékek. Az internátusban a teljes díjat fizető tanuló havi 40, a háromnegyedsegélyes havi 10, a féldijas havi 20, a negyedsegélyes havi 30 pengőért kap lakást és teljes ellátást. Ingyenesek is lesznek. Folyamodni május 31-ig lehet. Bővebb felvilágositást az intézet igazgatósága nyujt.

— **Tandij és vegyesdíjak összege** a sárospataki ref. gimnáziumban, az 1933/34. isk. évben: I. *a)* Prot. vallású nyilvános tanulóknak: 102.44 P. *b)* Más ker. vallású nyilvános tanulóknak: 121.44 P. *c)* Izr. vallású nyilvános tanulóknak: 141.44 P. II. *a)* Prot. vallású magántanulóknak: 122.44 P. *b)* Más ker. vallású magántanulóknak: 141.44 P. *c)* Izr. vallású magántanulóknak: 161.44 P. Ez összegekből 18 P. és a kiváltásra mindig 10—10 fillér) a felvételt kérő *jelentkezéskor*, — a többi $^1/_2$—$^1/_2$ részben *szeptember* és *február* első napjaiban fizetendő a főiskolai pénztárban. Ezen díjakon felül a VII—VIII. oszt. tanulók *önképzőköri* díj címén évi 2 P-t, *Ifjúsági Egyleti díj* címén félévenként 2—2 pengőt tartoznak fizetni. *Gimn. igazgatóság.*

— **A göncruszkai ref. gyülekezet** ápr. 10-én tartott közgyülésén választotta meg uj tisztviselőit. A főgondnoki tisztség id. Mokcsai Miklós úr elköltözésével üresedett meg. Több mint négy évtizeden át (43 évig) volt hüséges sáfára a göncruszkai ref. eklézsiának. Lemondása alkalmával a gyülekezet örökös tiszteletbeli főgondnokává választotta. Uj főgondnokká Dr. ifj báji Patay József urat választotta meg egyhangulag közgyülésünk. Az egyházközség gondnokává — most harmadizben — Ruszkay István egyháztag választatott meg. Presbitériumnak uj tagjai lettek Boldizsár István, Czakó Mihály, Fojtó Pál és Kerekes András egyháztagok, kik virágvasárnap tették le a templomban a hivatalos esküt. Főgondnok ünnepélyes beiktatása ápr. 23-án ment végbe. Lélek-emelő ünnepe volt ez a gyülekezetnek. Rövid fohász után a gyülekezet lelkésze üdvözölte az uj főgondnokot, tudomására hozva a gyülekezet szine előtt is, a közgyülésnek egyhangulag, nagy lelkesedéssel hozott választását s kérte fogadja alázatos lélekkel Istennek a gyülekezeten keresztül megnyilvánuló akaratát. Legyen az Ur hű sáfára s kövesse nagynevű elődjeinek, őseinek közismert áldozatkész példáját. Lelkész szavai után főgondnok hivatalos esküje következett, amelynek ünnepélyes elhangzása után beiktattatott főgondnok szolgálatába. Ezek után főgondnok kezdett élénk figyelem közepette-beköszöntő beszédjének elmondásához. Nem beszéd, inkább hatalmas bizonyság tevés volt ez. Akik hallottuk a bizonyságtevést és láttuk a bizonyságtevőt, megéreztük szemének sugárzásában, arcának, a lélek tükrének tekintetében, hogy benne és általa a lélek szól. Főgondnok hangsulyozta, hogy az evangéliumi szeretet alapján áll, amit szeretne a gyülekezet minden egyes tagjának is szivében látni és életében munkálni. Keresztyénségünknek, evangeliumi hitünknek nem szabad csak a templom falai között maradnia, de az emberi élet minden viszonylatában ható erőnek kell annak lenni. Óhajtja, hogy a vallásos hit ápoltassék a családban, a gyülekezetben. Megkivánja az egyház tisztviselőitől, hogy kötelességeiket hüségesen teljesitsék, e tekintetben Ő maga kiván jó példával előljárni. Megkivánja a takarékosságot, mert erre ma minden téren nagy szükség van. Az evangéliumi szeretet alapján állva, hirdeti a felekezeti békességet. Vegyes felekezetű községben élünk. Krisztus egyházainak nem szabad ellenséges szemmel nézni egymásra, hanem békességben, egyetértésben kell küzdeni a közös ellenség: a hitetlenség ellen. Ezt kivánja egyformán ugy az egyház, mint hazánk érdeke. Ha mégis bármely részről támadás érné egyházunkat, mindenkor kötelességének tartja egyházunk érdekeit megvédeni, éppen olyan eréllyel utasitja ezt vissza, amilyennel ellenünk támadnának. Egyházunk lélekszám szerint nem igen nagy, de ez nem nagy baj, mert nem a lélekszám nagysága: a quantitás a fontos, hanem az, hogy Krisztus evangéliumából mennyi szeretet van a lélekben. Ha ezt vesszük alapul, lélekszám szerint kicsiny gyülekezet is lehet nagy és erős. A gyülekezet és anyaszentegyházunk szolgálatára készségesen ajánlja fel Istentől nyert erőit. Ezekután gyülekezet imája és éneklése zárta be a szép ünnepséget.

HIVATALOS RÉSZ.

XII. sz. Körlevél.

Az esperes, lelkész, a theol. akad. közép és elemi iskolák igazgató testvéreimhez!

Az ORLE és az ORPSz gyülésével kapcsolatban Nagykőrösön ez év augusztus hó 23—28. napjain nagy Országos Református Kiállitást tervez. Egyházunk érdeke, hogy minél nagyobb mértékben és impozánsabb módon vegyünk részt e kiállitáson.

Felhivom tehát az érdekelteket s akik felhivást kaptak a kiállitás vezetőségétől, amennyiben a kiállitásra megfelelő és alkalmas darabokkal birnak, a kiállitás vezetősége részére azok teljes anyagi felelőssége mellett ideiglenesen átengedjék.

Miskolc, 1933 április 26. Atyafiságos szeretettel

Farkas István
püspök.

Felsőborsodiak figyelmébe! Egyházmegyénk f. évi tavaszi rendes közgyülését *1933 május 19-én* tartjuk meg *Miskolcon a leánygimnázium tornaterem helyiségében reggel pontosan* $^1/_2$ 9 *(fél kilenc) órai kezdettel*, melyre a közgyülés alkotó tagjait és az érdekelt feleket tisztelettel meghivja az elnökség. — Délután 3 órakor egyh. megyei birósági ülés lesz. Atyafiui szeretettel vagyok Sajóbábonyon, 1933 ápr. 26. *Elek József* felsőborsodi esperes.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. P. Ki van szedve, de nem fért be. — **D. B.** Lelkes cikk, de mi azon a véleményen vagyunk: De strigis, quae non sunt, nulla mentio fiat. A susárló becsületrablókkal folyton nem törődhetünk. Ha nyilvánosság elé lépnek, a bíróság elé kerülnek. A lelkiismeretlenül fecsegőknek azt üzenjük: „Ha valaki az Isten templomát megrontja, megrontja azt az Isten.“ I. Kor. 3: 17.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**

Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 19. szám. Sárospatak, 1933 május 7.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM. *Farkasfalvi Farkas Géza:* Igaz beszéd. — *Kövér Pál:* Felelősségérzet. — *Gyülvészy István—Sz. Z.:* Igehirdetés. — *Egerházy Lajos:* Egy megvalósuló idea. — Pulzus. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Igaz beszéd.

Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok május hó 4-én tartott képviselőházi beszédrészlete.

Hetek óta folyik már a sajtókampány a sárospataki főiskola körül. A budapesti és vidéki sajtó egyrésze a legsötétebb szinben igyekezett bemutatni a pataki kommunista szervezkedéssel kapcsolatban főiskolánkat. Farkasfalvi Farkas Géza főgondnoknak május 4-iki beszéde méltó válasz ezekre a vádaskodásokra is. Férfias, bátor, *igaz beszéd.* Nagy erővel mutatja be 400 éves főiskolánk idők felett álló és az idők viharában szilárdan megálló szellemét. Remek beszédének csak a felekezeti iskolákra és a főiskolánkra vonatkozó részét közöljük.

T. Ház! A közoktatásügyi kérdésekkel inkább a kultusztárca költségvetésénél kivánok foglalkozni. Most csak egészen röviden rá akarok mutatni arra, hogy milyen nagy veszélyben vannak a felekezeti iskolák. (Ugy van! Ugy van!) Már pedig a valláserkölcsi nevelést, a nevelés egyik legfontosabb részét csakis a felekezeti iskolák adhatják meg. Heti két órás vallásoktatással nem lehet eredményt elérni, csak állandó, intenziv vallásos neveléssel. Hogy ez mennyire igaz, annak fényes bizonyitéka az az eset, amely most Magyarország északkeleti részén történt, ahová elért az a földalatti gyalázatos agitáció, amely mindent de mindent meg akar semmisiteni, ami nekünk szent. A vidéken bizony már nagy eredményeket ért el ez az agitáció. A nép lelkét több helyen megmételyezte. Eljutott a sárospataki főiskolához is, de ennek ősi szellemén, amely szellem a hazafiságon, a hiten, a valláserkölcsön és az ősi hagyományokon nyugszik, ahol az oktatás alapja a biblia, megtört és jóllehet, amint látjuk az az agitáció mindenütt az ifjuságot, különösen a tanitó és tanárképző intézet növendékeit akarja magának céltudatossággal megszerezni, de nem tudott elérni mást, mint azt, hogy egy a városban és nem az internátusban lakó egzaltált VII-es gimnazistát nyert meg magának, akit ugyan már előbb eltávolitott az igazgatóság a legkisebb gyanus jelre, továbbá megnyert magának egy V. éves tanitóképzői hallgatót, aki csak most jött Sárospatakra, és egy kitünő szerzetes iskola jelesen érett növendéke, aki szintén kint lakott a városban. Ez igazán nem érintheti sem a gimnáziumot, mely nevelte, sem a Sárospataki Főiskolát.

Most erről a tanitóképző intézeti növendékről is kiderülőben van, hogy ártatlan, az ügyészség mint értesültem már szabadon bocsátotta. Ezzel kapcsolatban bátor vagyok leszögezni minden tendenciózus és minden rosszulinformált beállitással szemben, hogy a főiskola igenis maradt az, ami volt 400 esztendőn keresztül: a valláserkölcs és a nemzeti érzés bevehetetlen vára. *(Élénk helyeslés.)* Ezzel a csunya, vörös szennyes hullámmal szemben is bevehetetlen erősségnek bizonyult.

Visszatérve a tanitókérdésre, a tanitókat meg kell menteni. Vegyük az ő helyzetüket. A felekezeti tanitók illetményük egy részét, a helyi javadalmat az iskolafenntartótól kapják, a mai viszonyok között azonban, amikor az iskolafenntartó bevételei nem folynak be, illetményüket csak a legritkább esetben kapják meg. Fizetéskiegészitő államsegélyük ma is 21 pengős buzaalapon adatik ki, ami által illetményük negyed részét vesztik el. Megjegyzem, hogy a lelkészeknél 27-es buzaalapon kapják, tehát fizetésük felét veszitik el. Itt tehát segiteni kell, hiszen tudok tanitókról, nagycsaládu tanitókról, akik egy hónapban összesen 12—15 pengő államsegélyt kapnak, és más jövedelmük nincsen. Én ismerem a kultuszminiszter ur helyes terveit e kérdés megoldására, de addig is segitenünk kell. A miniszter ur ugyanis azt szándékozza, hogy egy országos kulturadót vet ki ugy, hogy mindenki igazságosan, egyenlően részesednék az iskolafenntartási terhekben.

Felelősségérzet.

A sárospataki konferenciáról gazdag áldásokkal tértünk haza. Ezek között nem utolsó volt felelősségérzetünknek ébresztgetése. Annak a felelősségérzetnek, mellyel viseltetni tartozunk református anyaszentegyházunk és annak tagjai iránt. Megrendítő helyzetképet tárt elénk a konferencia azokról az ellenséges áramlatokról, melyeknek hul-

lámai verdesik s itt-ott betörve elsüllyeszteni akarják egyházunk négyszázados hajóját. Megrendítő volt ez a kép azért is, mert mulasztásainkat juttatta eszünkbe, melyeken mint alkalmas réseken próbál bezudulni a szekta mozgalom zavaros vagy kevésbbé zavaros hullámárja egyházi életünk hajójába. Bűnbánatra indított a konferencia, ami a gyógyulásnak első tünete. De úgy éreztük, hogy nemcsak mulasztásaink felhőjével árnyékozott be, hanem újjongó örömet is árasztott szíveinkbe. Hiszen — mint az előadók értékes fejtegetései reámutattak — a szektáskodás a legtöbb esetben a ki nem elégített lelki vágyakozásban találja magyarázatát. Nem hitetlenségbe süllyedt, nem közönybe és gépies szokás-vallásosságba dermedt itt minden lélek. Vágyak élnek, sóvárgó, Istenkereső szívek emésztődnek itt a mi egyházunk keretein belül a keblekben, amely szíveket nem elégíti ki a templomi — sokszor bizony frázispuffogtató, Vasady Béla dr. szerint zsiráf-fej magasságba irányzott, az emberi fejek felett járó, az élettől elvonatkoztatott prédikáció. Evangéliumi táplálék és bensőbb közösség után vágyik sok lélek s ha vallásos szükségletének kielégítését nem kapja meg tőlünk, oda megy, ahol ennek kielégítését reméli. Itt tünik ki az evangéliumi szellemű igehirdetésnek, a bibliaköröknek, a bibliás ifjúsági és leányegyesületi munkáknak sorsdöntő jelentősége. Ma, amikor annyira differenciálódik az élet, amikor nemek, korok, osztályok szerint szervezkednek a különböző irányzatok, nekünk sem szabad a dolgok hátramaradott szemlélői lenni

A lelkeknek Krisztus, a komolyan vett, fegyelmezett keresztyén élet, a transcendentális világ, egészségesebb társadalmi és gazdasági viszonyok utáni vágyakozása a szekták (adventizmus, baptizmus, spiritizmus, millenizmus) keletkezésének egyik szülőoka és térhódításának legfőbb magyarázata, mint erre Svingor Jenő is találóan mutatott reá. Ezt a vágyakozást nem erőszakosan elfojtani, de helyes irányba terelve, a mi egyházunknak kell kielégíteni. A kálvinista világnézettel, vagyis a tiszta keresztyénség lelkével kell áthatni az élet minden területét s helyes megoldásra segíteni minden kinzó szellemi és anyagi problémáját. Hirdessük és cselekedjük, éljük s intézményeinkbe árasszuk ki azért az evangéliumot. Magyarázzuk a Heidelbergi Kátét, tanítsuk, terjesszük ezt és a II. Helvét Hitvallást. Tegyük ezt azért is, hogy így tisztán álljon az emberek előtt: mennyire a Szentíráson, a Jézus Krisztus hamisítatlan tudományán épül fel a mi egyházunk. Különben is szükség van az ébresztő munkában hitvallásaink felhasználására, mert a tapasztalat szerint az ébredező lelkek a leghajlamosabbak a kilengésekre. Neveljük hát református öntudatra őket.

Ezzel a felelősségérzettel kell egyháztagjainkat védeni és a szoros kapun át a keskeny úton az üdvösség felé vezetni. Elsősorban ő értük vagyunk felelősek, hiszen aki házanépéről nem visel gondot, rosszabb a hitetlennél. Az igazi édesatyának drága a tékozló gyermek is. Nem szünik meg érte imádkozni és hazatérése útját egyengetni. Kell, hogy drága, szívünkhöz közel álló legyen egyházunk minden tagja, minden tékozló fia is, mert az Ur Jézus sem az egészségesekért, hanem a betegekért jött e világra. Mi sem lehetünk feljebbvalók áldott Mesterünknél.

Tapasztaljuk, hogy ez a felelősségét teljes mértékben átérző lelkésznemzedék nevelődik a mai theológiákon. Engem legalább végtelen örömmel töltött el az a komoly szellem, az a tiszta erkölcsi felfogás, amely legátusaimon keresztül a sárospataki theológiáról felém áradt. Ebben a hitemben megerősített, hogy egyebet ne említsek épen a konferencia egyik előadójának, Szabó Zoltán dr.-nak az a minden elismerést megérdemlő kezdeményezése, mely szerint tanítványai útján próbálja összegyüjteni az egyes gyülekezetekben folyó munkára, a szekták ellen alkalmazott védekezésre vonatkozó adatokat. Hogy így az életbe kikerülő ifjú nemzedék tisztán lássa tennivalóit és a theológián nyert tapasztalatainak, hitének és tudásának fegyvereivel nem levegőt vagdosó harcba, kudarcba fuló kisérletezésbe, hanem határozott célkitüzéssel, kipróbált módszerekkel vivandó eredményes küzdelembe fogjon minden egyházunk testét tépő irányzat ellen. (Bárcsak minél gazdagabb szemelvény jelenne meg a megigért szekta-könyvecskében a dr. Szabó Zoltán gyüjtéséből!)

S ha ez így lesz s ha a lelkipásztor szívén keresztül élet árad ki a gyülekezetbe, akkor egyházunk egészségessé váló testéről — mint Ravasz László mondotta — leperegnek a szekta-fekélyek. Ezek a fekélyek figyelmeztessenek és indítsanak felelősségteljes munkára. Bizzunk az utánunk jövő nemzedékben. Ne féljünk esetleges túltengő önbizalmuktól, azt majd lehiggasztja az idő. De tegyük meg mi is kötelességünket. Jó paphoz illő holtig tanulást, határozott erkölcsi alapot, Krisztus szolgáihoz méltó életet követeljünk meg elsősorban a vezetésre hivatottaktól, mert a gyülekezetek nem lehetnek többé seholsem kisérleti nyulak. Az idő sürget és a napok gonoszok! *Kövér Pál.*

IGEHIRDETÉS.

I.

Mennyei kincsek.

— Áldozócsütörtöki. —

Alapige: Mt. 6:20–21.

Fényes felhő takarta el egy ilyen napon az Urat a tanitványok szeme elől, mikor mennybe szállott. Boldogok a szemek, melyek láthatták Őt szinről-szinre! Minket is felmagasztal az Urnak kegyelme erre a látásra; csak szerezzünk kincseket, melyek megnyitják a mennyek országát a híveknek!

Felosztás: 1. *Vannak-e valóban ilyen kincsek?* 2. *Melyek azok?*

1. Illyés próféta lehulló palástja üzenet volt az ő tanitványának, a hű Elizeusnak arról, hogy kövesse nyomdokait. Az égre tekintő tanitványoknak az volt ma is az vigasztalásuk, hogy Krisztusnak, a drága Idvezitőnek üzenetei bizonyságok

arra nézve, hogy a léleknek a menny a hazája, melyet mennyei kincsek nyitnak meg övéinek örökre. Erre kell ma gondolni: „Gyüjtsetek magatoknak kincseket mennyben, melyeket sem a moly, sem rozsda meg nem emésztenek, sem a lopók el nem lopnak, tolvajok ki nem ásnak. Mert ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szivetek!“

Földi kincseink muló értéküek, elveszitjük őket, lelki kincseink örökkévalók s minket is megtartanak az örökéletre. Krisztus lelkét kell ma befogadnunk, míg eljő hatalommal egykor a mennyből, ahová szállott, hogy „itéljen eleveneket és holtakat.“ Ő adja nekünk e drága javakat.

2. Ezek között legnagyobb a *szeretet*. Istennek is ez lényege. Ez a fundamentuma a mi Urunk tökéletes áldozatának. Ez a szeretet adta ajkára e szavakat: „Felmegyek az *én* Atyámhoz, a *ti* Atyátokhoz“. Istenszerető emberek, egymást szerető hitvesek, gyermekek, hazátokért híven áldozatokat hozó lelkek, nézzetek bizalommal az égre! Jézus felé. Rátok fog ismerni, hogy tanitványai vagytok, „csak híven szeressetek!“

Mennyei kincs az *alázatosság* is. A publikánus, Zakeus stb. felmagasztaltatnak. Milyen angyalok lengik körül Jézusunkat! Jászolánál az Egyszerűség, vándorlásaiban a Lemondás követi, lecsüggesztett szent fejét a Golgotán megcsókolja az Önfeláldozás. Tanuljunk Tőle, hogy „találjunk nyugodalmat a mi lelkeinknek!“ Óh, hová lett a tanitványok, a reformátorok, az Assisi Ferenc alázatossága, melynek örök forrása az Ur Jézus megalázkodása? Jézushoz siessünk, Ő ezt a kincset nekünk adja s azt senki el nem veheti mitőlünk.

Nem veheti el senki a *hűséget* sem. Ezen sem fog az idő és az enyészet rozsdája. Ez tette örökké diadalmassá az Urnak küzdő szolgálóleányát, az ecclesia militanst Ez adja meg szinét, melegét a hálának, a barátságnak, a hitvesi-frigynek, a honszerelemnek. Ez tart vissza minket a világ rabságától. Nekünk nem lehet megtagadni Őt, aki kitárt karokkal vár a mennyek országában!

Gyüjtsünk ilyen mennyei kincseket szeretet, alázat, hűség alakjában! S ha majd egykor megnyilnak ama kapuk: szeretetünkért keblére von az Atya, alázatunkért felmagasztal a Fiú, hűségünkért koronával illeti fejünket odafenn a Szentlélek Isten. Ámen. *Gyülvészy István.*

II.

A szeretet kétoldalúsága.

Alapige: I. Ján. 4 : 20—21.

Főtétel: Istenszeretet nélkül nincs emberszeretet, de felebaráti szeretet nélkül sincs istenszeretet.

Felosztás: I. Gyülölködésteli élet a bizonysága az Isten nélkül *üres* emberszeretetnek. II. Az Ige parancsolja, s a külső lélek belsőleg kényszeritőnek érzi a gyakorlati emberszeretetet.

Zárótétel: „Cselekedjünk jót mindenekkel, kiváltképen a mi hitünk cselédeivel.“ (Gal. 6 : 10.)

Értékgondolatok. A szeretet óriási kisértése, hogy az lehet tünő, múló érzés, csak szavakban élő szinlelés is. Pedig a szeretet *erő*, ha erő, akkor munkálkodnia is kell, kifejlenie és megvalósulnia. Isten szeretetét a megváltás és gondviselés munkájában szemlélhetjük, az ember szeretetének is *valóságosnak*, szemlélhetőnek kell lenni. Isten iránti szeretetét azzal bizonyithatja meg az ember, hogy felebarátait szereti éspedig nem szóval, hanem az őszinte érzés, a testté öltözött erő valóságában. Ez a szeretet *megbocsátó*. A gyülölködő embert apostoli levelünk *embergyilkosnak* nevezi (I. Ján. 3 : 15). Gyülölhetjük ám a bűnt — elsősorban magunkban — de az Istenben való hitnek meg kell tanitani arra, hogy Krisztus példája szerint el tudjuk *választani a bűnt a bűnöstől*, s a bűnösnek megbocsássunk és megjobbulásában segitsük. Mert a szeretet *segitő* szeretet is A segitésnek ezer módja van az igazi, őszinte jó szótól, egy pohár viz nyujtásától a másokért való önkéntes szenvedésig és önfeláldozásig. Senki sem szeretheti úgy az Atyát, hogy ne szeresse azokat, akik testvérei az Atya fiuságában. *Sz. Z.*

Hétköznapi istentiszteletekre.

I.

1. Lk. 24 : 13—24. A bánat utja Jézushoz vezet.
2. Lk. 24 : 25—35. Krisztus a mi vigasztalónk.
3. Lk. 24 : 36—45. Hivjuk segitségül s Ő eljő!
4. Lk. 24 : 45—53. Tegyünk bizonyságot Róla!
5. Ján. 1 : 1—11. Az Ige köztünk lakozik ma is.
6. Ján. 1 : 12—18. Ő általa van menetelünk az Atyához.

II.

1. I. Ján. 1. Az akadályok ellenére is kapcsolatunk lehet Istennel az ő hirdetett és élő Igéje által.
2. I. Ján. 2 : 1—8. Az igazi hitnek próbakövei vannak, melyek meghatározzák a mi hitünk értékét.
3. I. Ján. 2 : 9—17. A megbocsátó szeretet királyi utja vezet el a világtól Istenhez.
4. I. Ján. 2 : 21—25. Vallástevő hitünk legyen.
5. I. Ján. 3 : 1—5. A hivő reménység élettisztitó erő.
6. I. Ján. 3 : 14—18. A felebaráti szeretet az örökéletre választottság biztositéka.

EGY MEGVALÓSULÓ IDEA.

Ideák, ideáink bőségesen vannak, de hogy hány életképes és hogy hány valósul meg közülök, ugyanezt róluk nem mondhatjuk. Most, a sok közül egynek a megvalósulásáról számolhatunk be. Olyanról, mely ugy a lelkészeket, mint hiveinket illetőleg a sors legsulyosabb esetére jelent megsegitést. Ez pedig a halál s az ezt követő temetés esete.

Farkas István püspök ur régen sürgeti már, hogy kellene valamit tenni az elhalt lelkésztestvérek tisztes eltemetése érdekében. E sorok irója pedig kész tervezetet nyujtott be a zsinathoz, a ref. lelkészek országos temetkezési pénztára létesitése céljából. Azonban, sajnos, az idea mindezideig nem tudott testet ölteni. Most azonban minden reménységünk megvan arra, hogy az ORJÖ Országos Temetési Segély akciójával kapcsolatosan, az egyházkerületben, a lelkészek temetkezési segélyezése, igen kedvező módon, minden parochus lelkészre kiterjedően elérhető legyen.

Hogy miért van erre szükség?... Erről jobb nem beszélni. Beszél az a sok szomoru, sokszor szégyenletes és megalázó eset, melyek egy egy lelkész, — ki talán egy hosszu életen át szolgálta a gyülekezetet — eltemettetése alkalmával szokott előfordulni. Nagyon sajgó sebe ez a lelkészi életnek.

Hiába érvelt a zsinati előadó ur azzal, hogy azért nincs szükség országos intézkedésre, mert a gyülekezetek amugy is eltemettetik lelkészeiket, mert a dolog ugy áll, hogy ha itt-ott meg is történik, a legtöbbször, sajnos, nincs köszönet benne s ma még az ilyen eset is mind ritkábbá válik.

Minden okunk megvan tehát arra, hogy ezt a szomoru problémát valamiképpen megoldani igyekezzünk s a lelkészi tekintélyt meg tudjuk védeni a koporsója mellett is. Erről tárgyaltunk közelebbről Farkas István püspök urral s az ő meleg szivéről s a lelkészekkel együttérző szeretetéről tesz tanubizonyságot az a kivánsága, hogy akciónk olyan jellegü legyen, mely lehetővé fogja tenni a lelkészek egyszerü, de tisztes eltemettetését, a gyülekezet minden megterheltetése nélkül.

Ismeretes a lelkészek előtt, hiszen közelebbről minden hivatalnak küldöttünk körlevelet, tájékoztatót s röpcédulákat, hogy az ORJO, hogy a különböző s egyházunk érdekén kivül müködő intézetek üzérkedő akciójával szemben, a temetésről gondoskodni akaró hiveinknek védelmet, bizalmat s biztonságot szerezzen, maga vette kezébe a reformátusok országos temetési segély biztositásának ügyét, egyházi felügyelet s ellenőrzés mellett. Ez az elhatározásunk a reformátusok körében nem remélt fogadtatásra talált. Vannak egész kicsiny gyülekezetek, hol a lelkész buzgólkodása nyomán, 50—100 tag jelentkezett. Eddig már több mint 2000 tagunk van s a jelentkezők száma folyton emelkedik. Ez a nagyarányu érdeklődés s a felszaporodott munka szükségessé tette a szervezés és kezelés decentralizálását s igy minden egyházkerület székhelyén ORJO fiók iroda felállitását. A debreceni már meg is kezdte müködését. Farkas István püspök ur a legnagyobb készséggel adta hozzájárulását ahhoz, hogy Miskolcon is felállitsuk az ORJO fiók-irodát. Errevonatkozó tervezetünk a juniusi egyházkerületi közgyülés elé fog kerülni, addig is azonban a Püspök Ur őméltósága a legmesszebbmenő támogatásáról biztositott s felhatalmazott annak közlésére, hogy ezt a fontos szociális kérdést legbelsőbb egyháztársadalmi ügynek tekinti.

Azzal tisztában vagyunk, hogy a mostani gazdasági helyzet éppen a tiszáninneni kerületben nagyon aggasztó, de amint eddig tapasztaltuk, igen sokat éppen ez késztet arra, hogy gondoskodjék jövendő sorsáról s különben is szervezkedésünk folyamán mindig számolni fogunk az adott viszonyokkal. A miskolci ORJO iroda vezetésére az ottani Kálvinszövetség lelkes pénztárnokát, Pónus Lajos takarékpénztári könyvelőt sikerült megnyerni, ki nyugdijba vonulván, közelebbről hozzáfog a kerületi szervezkedéshez. Bizván bizunk abban, hogy lelkésztestvéreink méltányolni és buzgón támogatni fogják a mi jóindulatu s közegyházi érdeket szolgáló törekvésünket, nemcsak azért, mert akciónk keretében megoldást fog nyerni a lelkészek eltemettetésének problémája, hanem azért is, hogy gyülekezetük tagjai közül, minél többen megteremtsék maguknak a biztos védelmet a sors legnehezebb esetére, még pedig nem idegen érdekeket szolgáló, hanem a mi teljes bizalmat és biztonságot nyujtó, egyházi érdeket munkáló intézményünk keretében.

Olyan időket élünk s olyanoknak nézünk elébe, melyek megfeszitett munkateljesitésre késztetik a lelkészt, ugy önmaga, mint a reábizottak sorsa érdekében s ha bármely vonatkozásban s a magunk erejéből jót tudunk előhozni, az alkalom megragadandó s ne tartsa senki sem elviselhetetlennek, vagy elutasitandónak a munka terhének hordozását. A magunk részéről önzetlen szeretettel ajánljuk fel ezt.

Egerházy Lajos
ORJO igazgató.

PULZUS.

„Munkánk iránt inkább a fiatalabb nemzedék tanusitott megértést és érdeklődést, sokszor zsufolásig megtöltve a termet“, irják egyik gyülekezetünkből a gyülekezeti munkáról való hiradás kapcsán. Mindnyájan tudjuk, hogy országszerte alkalmazható ifjuságunkra ez a megfigyelés. Ellenben azt mintha sokan nem vennék tudomásul, hogy az ifjuságnak mai lelki fogékonysága messze túl haladja a lelki fogékonyság ama mértékeit, amelyek az ifjuságot általában jellemzik. A mai ifjuság a lelki problémák iránt *különösen,* az átlagot messze felülhaladóan fogékony. Ebből az következik, hogy *most* van az Istentől adott különös ideje annak, hogy az ifjusággal foglalkozzunk. A lelki problémák iránti érdeklődés mai tetőpontja után mélypont jöhet és fog is jönni. Az érdeklődést fásultság és közöny válthatja fel és abban az időben keserves fáradtsággal sem tud majd a lelkipásztor akkora eredményt elérni, mint amekkorát Isten kegyelme ma viszonylagosan könnyen az ölébe hullajt! Értsük meg, a magyar reformátusságnak éppen a *ma* ifjuságán keresztül kell beoltatni az elkövetkezendő idők esetleges sovány esztendeire, vagy épen évtizedeire! Vigyázzunk, nehogy méltatlanoknak találtassunk a kegyelemből adatott alkalmatos időre és hamar elvétessék az tőlünk!

„Emlékezzünk meg már egyszer a névtelen pataki theológus diákról is!“ Róla, akit statisztikába feldolgozva nem találsz, de akit, ha belenézel abba a tükörbe, amelyet a pataki theológus élet ma jelent, megtalálsz esőben szélben a végardói úton, hogy egy maréknyi szórvány néhány reformátusát mentse át évről évre az evangéliumnak; akit vasárnap ott találsz a kisvasuton, hogy hol ezen hol amazon a tanyán hirdesse az Igét; aki félnapot gyalogol, hogy egy iskola katholikus tengerében reformátusnak tudjon tartani 10—12 gyermeket; aki egy zsidó borházban gyüjti össze hét-

ről-hétre a szőlővidék lakóit; aki egy darab kenyérrel és szalonnával járja a tanyák pusztuló református világát; aki szombatesténként nyakába veszi a várost, oh nem azért, hogy a Központban kössön ki, hanem azért, hogy valamelyik gárdaszobában tanitsa az Irás fölé hajolni a diákfejeket, aki — egy hasában keresztül folytathatnám — teszi mindezt önként, minden jutalom, vagy épen dijazás nélkül, zajtalanul, valami mindig speciálisan pataki egyszerűséggel, dobverés nélkül. Emlékezzünk meg *róluk* a névtelenekről, mert többen vannak, sokan vannak, Istennek legyen értük hála!

Trombitaszó veri fel kedd esténként az állomástól a Főiskolához vezető Mudrány uccát. A legérdekesebb és legszinesebb: ifjúság a katonák masíroznak esti istentiszteletre. Aludni — véled nyájas olvasó. Tévedsz. Az egész nap folyamán fárasztott testből egy órára frissen, táplálék után kivánkozóan pillant ki a lélek. Amint az énekterem boltozatos falai elnyelik őket, egyszerre ifjusági egyletté alakulnak. Lelkük sóváran issza az Ige vizét. Az ismeretterjesztő előadások legjobb publikuma ők. Elfelejtett szépségű magyar nóták és katonadalok frissen csendülnek ajkukról. Egy-egy játéknak úgy örülnek, mint a gyerekek. A közös imádság és a közös zsoltáréneklés észrevétlenül kovácsolja őket református egységgé. Mikor kedvenc „nótájukat" hallgatom arról a Fővezérről, akinek zászlaja alatt ilyen katona-istentiszteletek alatt masiroznak mind erősebbé válik bennem az a meggyőződés, hogy a katonaesztendő nem a lelki züllés évének, hanem missziói alkalomnak, a legegyetemesebb és a legszélesebb sugarú ifjúsági munkamezőnek adatott.

HIREK

— **Gyüre Lajos berzéki lelkész beiktatása.** Gyüre Lajos volt sátoraljaujhelyi segédlelkészt egyhangulag választotta meg lelkészévé a zemplénmegyei Berzék község református gyülekezete. Ünnepélyes beiktatását április 30-án végezte Kiss Ernő esperes és vitéz Nyitray Károly egyházmegyei kiküldött, szivreható beszéd kiséretében. Ezután az uj lelkész fohásza és prédikációja következett, melyben az igehirdetésre való elhivatás magasztosságát fejtegette nagy szónoki rátermettséggel a templomot egészen megtöltő gyülekezet előtt. A gyülekezet nagyjai-kicsinyjei üdvözölték a szeretett ifju lelkipásztort. A kántori szolgálatot Sipos József ujhelyi énekvezér látta el. A lélekemelő ünnepségen megjelent dr. Rácz Lajos sárospataki ny. theológiai igazgató, a környékbeli lelkészek, az ujhelyi gyülekezet küldöttsége és a szomszédos községekből sok érdeklődő. A beiktatást követő közebéden számon felköszöntő hangzott el az uj lelkész és a szép választásával méltán kitünt berzéki gyülekezet tiszteletére.

— **Az Ichthys evangéliumi cserkészet** vezetői f. hó 7-én Miskolcon a református gimnáziumban cserkésztiszti megbeszélést tartanak, amelyen megvitatják az evangéliumi cserkészet ügyeit. Ezen az összejövetelen az Ichthys mozgalom alapgondolatairól *Karácsony* Sándor tart előadást. Főiskolánk tanárai közül is hárman tartanak előadásokat a konferencián: *Szabó* Zoltán, dr. *Újszászy* Kálmán és *Szabó* Károly sárospataki cserkészcsapataink parancsnokai.

— **A Parochiális Könyvtár-Bizottság** f. hó 2 án tartott ülésében a kiadásra kerülő munkák előkészitésével foglalkozott. Budai Gergely előadó jelentése alapján a Bizottság tudomásul vette, hogy Muraközy Gyula „Diadalmas Élet" c. műve, melyet ő Rácz Albert megbizásából és tiszteletdija folytán készitett s mely népszerű tájékoztató lesz a művelt hívek számára a ref. hit igazságai felől, Révész I. és Viktor J. birálatán átmenve, kiadásra készen áll s még az ősszel a nyilvánosság elé fog kerülni. Rácz Kálmán „Apologetikájának" birálatai (Sebestyén J. és Mátyás E. tollából) beérkeztek és a szerzőnek ki fognak adatni. Dr. Kováts J. István „A keresztyénség és a társadalmi kérdések" c. évek óta munkában levő nagy műve, Antal G. és Kiss F. birálók észrevételeinek figyelembevételével elkészülvén, a birálóknak átnézésre ujra kiadatik s amennyiben véleményük kedvező lesz, az elnökség felhatalmaztatik a mű sajtó alá bocsátására. Marton L budapesti tanár „A római császárok kultusza" c. műve kiadatik Varga Zs. és Pongrácz J. tanároknak birálatra. Azoknak a műveknek, melyeknek készitésére a Bizottság már korábban megbizást adott (Ó-kori Irodalomtörténet, Közép- és Újkori Bölcsészettörténet, Zwingli Élete, Vallástlélektan) kidolgozása folyamatban van. A *Theol. Lexikon* cimszavainak összegyüjtése, megállapitása erősen halad s előadó reméli, hogy ezzel a munkával őszre készen lesz; azután következik az egyes cimszavak terjedelmének megállapitása, — s ennek megtörténte után, remélhetőleg még karácsony előtt, azoknak a munkatársak közt való szétosztása. Ezekre a készülőben levő s rövid idő mulva kiadásra kerülő nagy munkákra való tekintettel a Bizottság nem járulhat hozzá az évi tagsági járulékoknak lesszállitásához, amit a dunamelléki egyházkerület több egyházmegyéje kérelmezett.

— **A tanitóképzőintézeti „csendes napok"** május 1 és 2-án hétfőn és kedden igazi lelki csendességet és elmélyülést hoztak. Dr. Szabó Zoltán helybeli theol. professzor, továbbá Fónyad Dezső és Pap Béla konventi megbizottak voltak az előadók. A mai időknek legégetőbb, ifjuságunkat legjobban érdeklő problémái kerültek előadásra és megvitatásra. A nagy tudásról, hatalmas felkészültségről tanuskodó előadások nyomán megindult a vitatkozás, az eszmecsere, amelybe az ifjuság legnagyobb része belekapcsolódott. Nagyon jó szolgálatot tettek az Isten teremtő munkáját tagadó irányokról, a sátán realitásáról, borzalmas munkájáról, az ellene való védekezésről, a hitetlen kapitálizmus és kommunizmus, a nacionalizmus és internacionalizmus, a háború és béke nagy harcairól, a református ifju nagy felelősségéről, — saját magával, Istenével, egyházával, társadalmával szemben, — szóló előadások és megbeszélések. A kételyeket eloszlató, hamis igazságokat meg-

döntő, hitet erősitő, munka kedvet fokozó munkát Úrvacsoraosztás koronázta meg, amelyen Pap Béla és Fónyad Dezső szolgáltak s amelyen résztvett az intézet tanári kara és református ifjusága teljes számban. A csendes napokkal kapcsolatban volt 9 uj SDG kollégiumi tag felavatása. Az avatást Pap Béla főtitkár végezte. *H. B.*

— **Szilvásváradon** március 26 án este egy müsoros szeretetvendégség keretében fejeződtek be a téli missziói munkák. 1932 november havától kéthetenként vallásos este és minden héten asszonybibliakör, fiu- és leány ifjusági összejövetel és vasárnapi iskola tartatott. Vezetők és munkatársak voltak: *Hubay* Mihály lelkész, *Hubay* Mihályné és *Szügyi* László tanitók, *Király* Lajos mérnök, *Király Lajosné,* dr. *Nagy* Ferenc orvos és *Molnár* Pál s. lelkész. A magvető munkát Isten gazdag áldása kisérte.

— **Ifj. egyletek találkozója.** Április 30 án testvéri találkozója volt Sárospatakon a bodroghalászi, sárospataki és vajdácskai ref. leányoknak és ifjaknak. Délelőtt megtekintették a Főiskolai nagykönyvtárat és a Rákóczi várat. Délután közös ünnepélyük volt, irásmagyarázatot tartott Főző László. A sárospataki és vajdácskai leányok és ifjak műsorszámai tették kedvessé a találkozót. Az egyházi élet fellendülésében, egyház elleni mozgalmakkal szemben való védekezésben fontos szerepe van a gyülekezetek összefogásának. Ez a találkozó is testvéri összefogás jele kivánt lenni.

HIVATALOS RÉSZ.

XIII. Körlevél.

Egyházkerületi közgyűlési meghivó.

A tiszáninneni ref. egyházkerület tavaszi rendes közgyűlését Miskolcra 1933 *június 13-án délelőtt fél 9 órára,* — a miskolci ref. egyház gyülekezeti termébe, hivjuk össze.

A közgyűlés tárgysorozatán szerepelni fognak: az egyházkerület által évenkint a tavaszi gyűléseken tárgyalandó ügyek; egyházmegyék jelentései; a konvent leiratai; iskolákról, — akkorára kész különböző jelentések és felterjesztések s az elmult történetének ismertetése a püspöki jelentés kapcsán.

Ugyanezen a napon délután 3 órakor az egyházkerületi bíróság ülésezik.

Az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjait és az érdeklődőket a közgyűlésre: az egyházkerületi bíróság tagjait a bírósági ülésre jelen Meghivó útján tisztelettel meghivjuk.

Miskolc—Rásony, 1933 május 5.

Farkasfalvi Farkas Géza egyh.-ker. főgondnok. *Farkas István* püspök.

Értesités az Esperes urakhoz és Lelkésztestvéreimhez!

Hivatalos lapunk mai számában közzétett egyházkerületi gyűlési Meghivóból olvashatják Esperes Testvéreim a gyűlés megtartásának idejét. Az egyházmegyei gyűlések tartásának idejét úgy kérem beosztani, hogy az egyházmegyék jelentései és felterjesztései legkésőbb *május 27-re* a püspöki hivatalba be legyenek küldve. Később küldött ügyeket a kerületi gyűlés tárgysorozatába nem vehetünk fel.

Lelkésztestvéreimet értesitem arról, hogy ha Isten életemet megtartja, úgy *május 9-től, május 22-ig Szerencstől—Telkibányáig elterülő zemplén—abauji hegyvidéken kivánok generalis visitatiot tartani.* Ez alkalommal 16 gyülekezetet fogok meglátogatni, — közöttük az evangélium üzenetét, a nekem adott képességek szerint hirdetni. Ez idő alatt hivatalos ügyekben lelkésztestvéreim személyesen ne fáradjanak Miskolcra. Hivatalos leveleket azonban még mindég régi lakásomra: Miskolc, Papszer-u. 14 küldjék.

Atyafiui szeretettel vagyok

Miskolc, 1933 május 1. *Farkas István* püspök.

Az alsóborsodi ref. egyházmegye tavaszi közgyűlését folyó évi május 23-án a miskolci ref. egyházközség Pálóczy-u.-i gyülekezeti termében fogja tartani 9 órai kezdettel. E gyülésre az alkotó tagokat és az érdeklődő közönséget tisztelettel meghivjuk. A gyülés tárgyai: Esperesi jelentés és a beérkező ügyiratok tárgyalása. Tibolddaróc—Cserépfalu, 1933 április 28-án. Egyházmegyei elnökség.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe!

A felsőborsodi egyházmegye „lelkészértekezlete" folyó évi május 18-án (csütörtökön) délelőtt 8 órakor Miskolcon, a Pálóczy utcai gyülekezeti teremben közgyűlést tart, melyre lelkésztestvéreimet családtagjaikkal együtt szeretettel meghivom. Netáni távolmaradás igazolandó. Tárgysorozat: 1. Bibliát olvas és imádkozik: Máthé Zoltán. 2. Elnöki megnyitó. 3. Emlékbeszéd néhai Botos József ny parasznyai lelkész felett: Szabó Lajos. 4. Emlékbeszéd néhai Orosz László mályinkai lelkész felett: Bodnár László. 5. Meddig terjedhet a lelkész prófétai szerepe a közéletben: Várady József. 6. A Heidelbergi Káté 32. kérdése (Miért hívnak téged keresztyénnek?): dr. Komjáthy Aladár. 7. ORLE tételek. A) A legujabb magyar ujszövetség forditások kritikai ismertetése és egybevetése (Róm. I., II. Kor., Gal., Eféz.): Gyülvészy István. Az eszmecserét bevezetik: Sápy Dezső és ifj. Kőrössy István. B) Arany János biblikussága: Szigethy Ferenc. E. b.: S. Nagy Lajos és Bencs Lajos. C) Mit tehet a lelkipásztor a gazdasági leromlással párhuzamosan haladó vallási leromlás meggátolására? Mik a teendők? Mik a segédeszközök: S. Nagy Lajos. E. b.: Molnár Béla és Bodnár László. D) Mit tettünk eddig egyházmegyénk területén az Orsz. Ref. Szeretetszövetség érdekében, mit kellene és mit lehetne még tenni? Gönczy Miklós. E. b.: Demeter Béla és Veress Károly. E) Egyházmegyénkben a reformációtól máig szolgált lelkipásztorok, rektorok, praeceptorok, tanítók névsora, szolgálatuk ideje s életrajzukra s egyéb müködésükre vonatkozó fontosabb adatok: Joó Miklós. (Kérem lelkésztestvéreimet, hogy akik még ezt be nem küldték, azonnal küldjék be!) — 8. Belmissziói, kálvinszövetségi és pénztári jelentés: Kövér Pál, Tóth János, Lőkös Sándor. 9. Pályatételek kitűzése. 10. Esetleges inditványok.

Szolgatársi szeretettel

Szilvásvárad, 1933 május 1. *Hubay Mihály* ref. lelkész, lelkészért. elnök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

H. M. Sz. Köszönet a szeretetért. Közelről sok minden máskép fest. **S. J. F-e.** Kérdezett napon egyik iskolánkban sem volt szünet. Tudomásunk szerint nincs semmi törvényes rendelkezés, mely ezt elrendelné. **Gy. I. E.** Köszönjük. Folytatása más rovatokba is következzék.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 20. szám. Sárospatak, 1933 május 14.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Mátyás Ernő:* Sárospataki főiskolánk igazsága. – *Hegyaljai Kiss Géza:* Anyák napjára. — —: Konventi ülés. — *nb.:* Pósa Péter beiktatása. — *V. J.:* Isten dicsőségére, felebaráti szeretetből. — Hirek. — Hivatalos rész.

Sárospataki főiskolánk igazsága.

Irta: dr. Mátyás Ernő, főiskolai közigazgató.

Pár hét óta a szenzáció éhes ujságolvasó közönségének finom csemegeképpen szolgáltatott hireket a budapesti és vidéki sajtó a sárospataki kommunista szervezkedésről. E hirekkel kapcsolatban a vádak özönét zuditották ősi sárospataki főiskolánkra és sötét szinekben igyekeztek bemutatni református anyaszentegyházunkat is. Szenzációsnál szenzációsabb hirek követik egymást a Nemzeti Ujságban, az Uj Nemzedékben, az Uj Lapban, a Magyar Kulturában, részben a Magyarságban is és a miskolci Magyar Jövőben. Irnak az itteni kommunista szervezkedés vezéréről, Andreánszky István volt V. évestanitóképzőintézeti növendékről, — aki egyébként sohasem volt tanitóképzőintézeti növendék — hogy a diákszállásokon előadásokat és vitaestéket rendezett a marxismusról, hogy ez eszméknek az ő munkája eredményeként számos diák be is hódolt. — Eddig huszonöt diákot hallgattak ki, irja az egyik lap. Rengeteg diákot hallgattak ki, irja másik laptársa. Azután ismételten elhangzik a leglesujtóbb vád, hogy a hires sárospataki református kollégiumból irányitották a kommunista szervezkedést. Szólanak az Ifjusági Közlönyről, amelyik már régebbi idő óta puhitja a talajt a kommunizmus számára, egy ifjak által kiadott szépirodalmi kötetről, amelyben szociális forradalomra izgatnak. Megjelenik Sárospatakon egy röplap Husvéti Lapok cimen, vádolja a tanári kart, hiányolja a felügyeletet, sulyos vádakkal illeti mindenekfelett a „felelős igazgatót". Ugyanez a röplap az angol internátusbeli felügyelet hiánya miatt emel sulyos vádakat. Ime a vádak özöne főiskolánkkal szemben: Nincs felügyelet, felelősség, vezetés, hiányos a nevelés s a vádak legtöbbje oda konkludál, hogy a mi sárospataki főiskolánk, amelyik egykor „szabadsághősök oroszlánbarlangja" volt, ma *a kommunizmus fészke,* ifjuságával együtt el van merülve a kommunizmus fertőjében.

Olvassák ezeket a szenzációs hireket — amelyekre egyébként helyreigazitó nyilatkozatok közlését kértük a sajtó-törvényre támaszkodva — egyházkerületünk világi vezetői, lelkipásztorai, hivei, főiskolánk barátai, volt hálásszivű diákjai és megdöbbenve kérdezik: mi történt Patakkal? Mi lett az Alma Máterből? Biztositjuk lelkipásztortestvéreinket, megdöbbentszivű barátainkat, hálásszivű öreg diákjainkat, minden rendű és rangu hiveinket, hogy Patak egészséges, az Alma Máter a régi. *Sárospataki főiskolánk és tanitóképzőintézetünk távol áll minden kommunista fertőzéstől.* Igazi van kedves püspökünknek, Farkas Istvánnak: „A pataki iskola többszázéves multja és az ebben gyökerező nevelési szelleme a jobb magyar jövendőnek a záloga. Nincs ott semmi baj. A tanárok versengenek abban, hogy a nemes célok, a nemzeti ideálok eléréséért való harcra neveljék az ifjuságot. Legyenek nyugodtak a szülők az iránt, hogy a pataki iskola szellemén az uj idők bolond gombái sohasem fognak erőt venni. *A legteljesebb bizonyságtevéssel hirdetem, hogy a pataki ifjuságnak ehhez a mozgolódáshoz semmi köze sincs.*"

Állitásainkat tények igazolják. Főiskolánk egyik intézeti ágában, a *theológiai akadémián* sem előállitás, sem kihallgatás nem történt. A kommunizmus gyanujának még a *halvány árnyéka* sem merült fel egyetlen ifjuval szemben sem.

Főiskolánk másik intézeti ágában, a *főgimnáziumban* a nyomozások során *mindössze két diákot állitottak elő* és hallgattak ki. Mindkettőt azonnal szabadon bocsátották. Egyik teljesen ártatlannak bizonyult, a másik ellen folyik a vizsgálat még, mert bár teljesen távol állott a kommunista szervezkedéstől, az a gyanu forog fel vele szemben, hogy bár tudott a dologról, nem tett jelentést az illetékes tényezőknek arról. Egyedül *Zeley* Ferenc *volt* gimnáziumi tanuló ellen merültek fel terhelő adatok, amiért őt le is tartóztatták. Ismételten hangsulyozzuk, hogy *Zeley* Ferenc még mielőtt a nyomozás megindult volna, eltávolittatott főgimnáziumunkból. Zeley nem lakott benn a kollégimumban.

Harmadik intézetünkben *református tanitóképzőnkben egyetlenegy* diákot hallgattak ki és találtak gyanusnak, egy *Mészáros* Vince nevü V.

éves növendéket, aki azonban nem az intézet nevelése. A sátoraljaujhelyi kegyesrendi gimnáziumban szerzett érettségi bizonyítvánnyal és különbözeti vizsgával lett a f. iskolai évben felvéve az intézet kötelékébe. Nem is lakott bent az intézetben, hanem városi diákszálláson, ott is magában. Kihallgatták, gyanusnak tartották és letartóztatták még *Bodnár* István volt növendéket. Egy konfuzus egyéniség, aki váltakozva hol tuláradó hazafiságról, hol pedig egészen szélsőséges gondolkozásról tett tanubizonyságot, bár e tekintetben is tisztán elméleti sikban mozgott s a működés terére nem lépett. Ismételten hangsúlyozzuk azonban, hogy *Bodnár* István a nyomozások során nem volt a tanítóképzőintézet növendéke az iskolai fegyelembe ütköző cselekedete miatt hetekkel azelőtt eltávolíttatott az intézet kebeléből, de betegsége miatt már karácsony óta nem tartózkodott abban.

A nyomozó hatóságok megállapították, hogy a kommunista propaganda Munkács és Ungvár állomásokon át terjed hazánkba Igy épen a Budapest felé vivő főutvonalán van Sárospatak ennek a propagandának és e propaganda épen az ifjúságra veti rá magát, az ifjuság jövendő nevelőire, a tanítóképzőintézetek növendékeire elsősorban Mégis mi az eredmény? Az, hogy a főiskola mint egy 550 diákja közül a nyomozó hatóságok *egyet lenegyet* sem találtak bünösnek. A tanítóképzőintézet mintegy 150 növendéke közül mindössze *egyet* tartottak a nyomozó hatóságok gyanusnak. Ezek a rideg tények, amelyeknek legékesebb bizonysága az a körülmény, hogy Farkas István püspököt hivatalában felkereste a csendőrkerületi parancsnokság kiküldötte és *„melegen gratulált ahoz, hogy az ifjúság és a tanári kar a szennyes hullámoknak teljes erejével ellenállott."* Ezekből a tényekből táplálkozik a szenzáció éhes sajtó és játszik könnyelmű játékot több százados kipróbált értékeinkkel.

Az „Ifjusági Közlöny" a legrégibb magyar ifjúsági lap, a hazafias, szabadságszerető és önérzetes pataki diáklélek hű kifejezője, minden öreg diák büszkesége a f. iskolai év októberi számában egy pár szélsőséges tartalmú cikket jelentetett meg, amelyek nem voltak a főiskola hagyományos diákszellemének kifejezői, de ezeknek *semmi köze sem volt a kommunizmushoz.* A bizonytalan jövő elé néző és az egyetemes magyar ifjúság izgalmaiban vergődő ifjaink elégedetlensége nyilatkozott meg ezekben a cikkekben az öregek ellen.

Megjelent a mult évi december hónapban „Korán sötétedik" címen négy theológus ifjúnak egy szépirodalmi kötete is. Sok szó esett egyik tehetséges ifjúnak verseiről. Istenkereső versei között egyik-másik érintette a hitetlenség határát is. Az Ifjusági Közlönnyel kapcsolatban említett motivumok alapján egy pár erős verse szólott az öregek ellen. Egy másik ifjúnak novellái erősen naturálista izűek voltak. A magyar parasztság fájdalmait szólaltatták meg forrongó hangon a naturálista izlés túlkapásaival, de a magyar nép szeretetével. Hogy azonban ezeknek az irásoknak egyáltalán *semmi közük sem volt a kommunizmushoz,* az bizonyítja leginkább, hogy az itteni kommunista szervezkedéssel kapcsolatban egyikükkel szemben sem merültek fel kompromitáló adatok. Mindkét ifjú eltávozott főiskolánk kötelékéből. Mind az Ifjúsági Közlöny, mind a „Korán sötétedik" problémáin keresztül a mai ifjúság arculatát láttuk meg. Ennek tusakodásai villantak elénk. Arra intenek ezek az események, hogy nagyobb felelősséggel viseljük az ifjúság gondját, hogy több szív, több szeretet, több lelki gondozás, mindenekfelett több evangélium kell az ifjúságnak.

Most, amikor súlyos vádak alatt áll főiskolánk vezetőivel, tanáraival együtt, vessünk egy futó pillantást nagy multunkra, igyekezzünk szélesebb perspektivában nézni életét, mérjük meg magunkat szent hagyományaink mértékével. Kétségtelen, hogy sárospataki főiskolánk négyszázéves multjában a *legelsők között állott* az egyetemes magyar kultura, nevelés és a nemzeti gondolat zászlóvivői között. Történelmi ismereteken alapuló komoly megállapitás ez. Másfelől hasonló energiával képviselte főiskolánk a kálvinizmus szellemét is. Isten igéjének világossága messze elvilágolt innen, a mi hegyen épített városunkról.

Nyugodt lelkiismerettel állítjuk, hogy ugyanezek az eszmények, ugyanezek a gondolatok világolnak ma is megujított főiskolánkban. Az abban végzett minden munkának egyik alappillére *a nemzeti gondolat.* Nagy kulturpolitikusunk és főiskolánk nagy jóltevője, gróf *Klebelsberg* Kunó sok gondolattal termékenyítette meg nemzetünk életét. Legtermékenyebb gondolatai közé tartozik a neonacionalizmus gondolata Hangsúlyozza ennek kapcsán, hogy magyarságunknak Trianon által történt négy részre szakadása folytán új vonásokat kell, hogy nyerjen nacionalizmusunk. Melyek ezek a vonások? *Ravasz* László egy cikkében e kérdéssel foglalkozva hangsúlyozza a *meliorizmus* követelményének a szükségességét s ebben azt emeli ki, hogy az új helyzetbe sodort magyarság magasabb erkölcsi tartalma által veheti fel a harcot a győzelem reményével szomszédaival szemben. *Makkai* Sándor a *lelki magyarság* követelményét állítja előtérbe, hirdetve, hogy a trianoni határok által széttépett magyarság újra eggyé lehet, ha lelki magyarság tud lenni. Az új magyarság konkrétebb tartalmat nyer, a magyar faj és a magyar nép szeretetében. Még jegyezzük meg azt is, hogy a neonacionalizmus a régi passzivabb, védekező hazafisággal szemben aktiv, heroikus vonást nyer, mert csak az ilyen, a fajt és a magyar nép egyetemét átölelő aktiv heroizmussal telített magyarság képes a trianoni határok széttörésére. Bár ennek a nacionalizmusnak új vonásai vannak — a változott körülmények szülték — mégis régi is az, mert a lendület, az erő, a hűség régi benne. A nacionalizmusnak ez a szelleme hódít mindig nagyobb tért főiskolánkban. Meg vagyunk győződve arról, hogy akkor állunk főiskolánk hagyományos szellemének a fundamentumán, ha igy követni tudjuk az új idők parancsszavát. Ez a pataki szellem. Ha talán részletkérdésekben nem is egységes minden tanár felfogása, a fődologban egyek vagyunk. Ez

a főgondolat irányít minden tanárt a tanítás munkájában. A tanítási órákon lehetőleg minden tárgynál érvényesítik a hazafias szempontokat A magyar és történelem órák mellett — sok szó esik ezeken nemzeti katasztrófánkról, Trianonról — ezekre igen bő alkalom nyilik az ének- és zeneórákon is Tanáraink igy valósággal „versengenek abban, hogy a nemes célok, a nemzeti ideálok eléréséért való harcra neveljék az ifjúságot." A nemzetnevelés e munkáját hathatósan egészíti ki az önképzés munkája, a gimnáziumban az Erdélyi János önképzőkörben, a tanítóképzőintézetben a Coménius Ifjúsági önképzőkörben, a theológián a Hittanhallgatók Egyletében a nemzeti irodalom kultuszával, az elszakított részek irodalmán keresztül a lelki magyarság gondolatának ápolásával. A hazafiasságnak régi lendülete, de új stilusa, íze, modernebb, átütőbb ereje érzik a gimnáziumi, tanítóképzőintézeti és teol. akad. cserkészcsapatok egyuttal vallásos szinezetű munkájában. Említsük meg hazafias ünnepélyeinket is. A régi lelkesedés izzik a lelkekben, de új a hang, újak a szinek itt is. Talán nagyobb elszántság feszül a lelkekben, mert súlyosabb feladat előtt áll az ifjúság, mint bármi kor. Ezeken az ünnepélyeken sok szó esik a nemzeti hősök kultuszáról, külön is a világháborúban elesett hősökéről. Ünnepélyek rendezése utján a falvak népével való kapcso atot is ápoljuk.

Mit szóljunk a nevelés munkájáról! Itt is nézzünk az alapokra. Milyen ma a tanár és tanítvány közötti viszony? Ha talán nem egységes minden főiskolai tanár felfogása e tekintetben sem, annyi bizonyos, hogy mindig erősebbé lesz egy nevelési stilus, nevezhetjük azt új stilusnak is, mégis régi is az, mert e tekintetben is pataki főiskolánk legnemesebb hagyományait követjük. Ennek a nevelésnek az alapja a tanár és tanítvány közötti barátság. A tanár és diák közötti viszony közvetlenebb, egyszerűbb, mindig több kölcsönös bizalmat és szeretetet árasztó lesz, mert nem külső tekintélyével akar a tanár a diákra rányomakodni, hanem inkább fel akarja őt emelni tisztultabb, kristályosabb szellemi életéhez. De mégis fegyelmező erőket is rejt magában ez a viszony, mert a tanár fegyelmezett, puritán, minden tekintetben *tiszta élete* árasztja a fegyelmező erőket. A szigorúság szeretettel párosul ezért a nevelői munkában, ahol sohasem a megtorlás a cél, hanem az alkalom nyujtás az épülésre. A keresztyén jellem megvalósítására törekszenek tanáraink. Ilyen jellemekképen szeretnének diákjaink elé állani, meg lévén győződve, hogy ez a legbiztosabb pedagógiai fundamentum. Ilyen elgondolások által vezettetve vezetik főiskolánk tanárai az ifjúságot munkájában. Figyelik, ellenőrzik életében, látogatják hetenként diákszállásaikon, ellenőrzik olvasmányaikat, figyelik egymásközti viselkedésüket és legujabban figyelik az iskolán kivüli személyekkel való érintkezésüket is. Internátusokban is, diákszállásoknn is fel-felzendülnek reggelenként és esténként a zsoltárok, kicsapnak az ablakokon a hazafias dalfoszlányok. Az *angol internátusból* is, amelyiket mint főiskolánk új csemetéjét — minden ellenkező állítással szemben is — féltő gonddal épitgetünk. A gondos és körültekintő igazgató mellett hűséges és a diákokat meleg szívvel szerető tanárok őrködnek a reájukbízottak lelki növekedésén és testi épségén is. Tisztaság és rend szempontjából is egyenesen mintaszerű az intézet. A növendékek egész napi élete a nevelői munka alkalmául szolgál. — Ilyen szellemben keresik tanáraink *a szülői értekezleteken* az érintkezést a szülőkkel, hogy a szülői házak is azonos elvek szerint végezzék a tanulók erkölcsi életének irányítását.

Négyszázéves főiskolánknak másik megtartó hatalma az *Isten Igéje*. Nem állhatott volna meg négyszáz év viharában, üldöztetésében, bujdosásában, ha nem erre az örökkévaló fundamentumra, erre a szegeletkőre épült volna. A mai idők viharaiban is ebben van a legfőbb erőssége. Jól tudjuk, hogy „az ördög mint ordító oroszlán szerte jár, keresvén kit elnyeljen" (I. Pét. 5:8). Ostromot intézett főiskolánk ellen is, de megtörött támadása főiskolánk körül, aminek az az oka, hogy főiskolánk ma szilárdabban áll az Ige fundamentumán, mint bármikor. Sok szó esik mostanában a református egyházunkban megindult ébredésről. Sárospataki főiskolánk a legelsők között kapcsolódott bele az ébredési mozgalmakba. Ujjáépült főiskolánk falaiban, megújhódott új intézmények létesítése utján. Mi azonban a belső réveil-ének örülünk mindenekfelett, szelleme megújhodásának. Ennek pedig Isten igéje a fundamentuma.

Dr. *Ravasz* László pár évvel ezelőtt azt a nyilatkozatot tette, hogy az Ige hazánkban diadalúton van. Valóban diadalúton van az Ige. Nemcsak hazánkban, világszerte. Egyre több szó esik arról a tudományban. Isteni értékek az rendszere az Ige, mondja dr. *Ravasz* László. Egyedül az Ige által szól világunkhoz Isten, tanítja *Barth* Károly, a nagy theológus. Minél többet foglalkozunk vele, annál nagyobb a jelentősége, több a szépsége. Mondják, hogy nem holt betük gyüjteménye, hanem lobogó élet, minden élet forrása. A főiskolánkban megáradt Ige isteni ereje egyre frissebb mozgásba hozza a szíveket, egyre izzóbb munkát támaszt bennünk és általunk.

Az elmúló félben levő iskolai évben főiskolánknak egyik legfőbb problémája volt istentiszteleti rendünknek a kiépítése. Vasárnapról vasárnapra vannak gyermekistentiszteleteink a négy alsó gimnáziumi növendékek részére, ifjúsági istentiszteletek a felső gimnáziumi növendékek, tanítóképzősök és theológusok részére. A gyermekistentiszteleteket theológusok végzik Szabó Zoltán főisk. lelkész vezetésével. Az ifjúsági istentiszteleteket szintén az ő vezetésével a főiskola összes lelkészjellegű tanárai. Ezek az istentiszteletek november első vasárnapján úrvacsorával kezdődnek és azzal végződnek március második vasárnapján. Tanárok és diákok testvéri közösségei ezek az alkalmak. Szeptembertől novemberig és március közepétől év végéig a városi templomi istentiszteleten vesz részt tanári kar és ifjúság szigorú ellenőrzéssel. Az egész évben minden hétfőn reggel áhitatokon vesz részt minden diák és tanár. Szombaton este pedig min-

den diák bibliaköri közösségben hajlik az Isten Igéje fölé. Említsük meg azt is, hogy a theológus ifjúság a hétfői közös áhitaton kivül minden nap áhitattal kezdi munkáját, amelyet egy alkalommal theol. tanárok, négy alkalommal maguk a fiúk végzik. A gimnáziumban és tanítóképző intézetben a tanítás is imával és Hiszekegy elmondással kezdődik és végződik.

Természetesen a legintenzivebben folyik a tanterv szerint a gimnáziumban és tanítóképző-intézetben a növendékek vallásoktatása, egyenesen istentiszteletszerű keretek között az egyházi ének rendszeres tanításával. A vallásórák keretében, s részben külön órákon is folyik a konfirmációi előkészítés. Bő alkalom nyilik a vallásos nevelésre vallásos tárgyú ünnepélyeken is. De ez még nem minden. Az Ige isteni erejét mindig új és új módokon is keressük. Nem épülhetne be a tanári munka révén Isten Igéjének ereje a növendékek lelkébe, ha mi tanárok nem éreznők szükségét annak, hogy Isten Igéjének mértéke alá állítsuk életünket. Főiskolánk és tanítóképző-intézetünk tanárai már 7 év óta bibliaköri közösségben gyülnek össze hétről kétre s ott nehéz tusákban vívódnak létünk nagy kérdései felől. Tusakodunk mindenekfelett hivatásunk minél tisztább felismeréséért, ifjúságunk megtartásáért s tárjuk fel lelkünket az Ige harmatának befogadására. Hétről hétre fényesebb arccal távozunk ez összejövetelekről. E fény besugárzik a tantermekbe, Isten Igéjének édes íze ízesebbé teszi tanítási óráinkat.

Éppen ezért, mert magunkat így, mindenestül az Ige mértéke alá állítjuk, mindig hatalmasabban árad főiskolánkban a missziói lélek. Ennek hordozója a theológia tanári kara, élén a főiskola lelkészével, munkásai a theológusok. A theol. akadémia tanárai hétről hétre bibliaköri közösségben gyülnek össze a theológus ifjúsággal, amelyekből mindig hatalmasabb erővel csap ki a Lélek. Ez a missziói lélek viszi ki ifjainkat a tanyákra, a környező falvakra, a szórványokra a lélekmentésre. Mi azonban első sorban főiskolánk ifjúságáért érzünk felelősséget, E felelősségérzettől vezérelteve a gimnázium és a tanítóképző ifjúságát bibliaköri közösségbe szerveztük be. A főgimnáziumban 20, tanítóképző intézetben 5 bibliakört vezetnek theológusaink, a theológiai akadémián pedig a tanári bibliakörökön kivül 5 bibliakör van. Ezeket a bibliaköröket a főiskola lelkészének irányítása mellett mind theológusok vezetik. E tekintélyes munka mellett még arra is volt alkalmuk, hogy önképzőkörökben, a Hittanhallgatók Egyletében, a gimnáziumban pedig az I. Rákóczy György Egyesületben tartsanak építő irásmagyarázatokat. Az angol-internátus növendékei 3 csoportban foglalkoznak a bibliakörben a felügyelő tanárok vezetésével. Amely nevelési alkalmakon kivül egyszer bibliaolvasás, egy alkalommal az összes növendékek, tanárok és alkalmazottak részére közös áhitat van. Az I. Rákóczy György Egyletben a gimnáziumi vallástanár vezetése mellett folyik az Ige fundamentumán értékes építő munka és önképzés. Említsük meg még azt is, hogy főiskolánkban és tanítóképzőnkben három Soli Deo Gloria kollégium működik, 1 fiú kollégium a gimn. igazgató vezetésével és 1 leánykollégium egy theológus leány vezetésével a főgimnáziumban és 1 közös kollégiuma a theológus ifjúságnak és a tanítóképző-intézeti növendékeknek egy theológus vezetésével. Ezeknek a kollégiumoknak legfőbb munkája a Szentírással való foglalkozás. Végül a teljesség szempontjából említsük meg azt a vasárnapi iskolai munkát is, melyet theológusok és tanítóképző-intézeti növendékek végeznek a tanítóképző intézet gyakorló iskolájában és más elemi iskolákban.

Ezek a tények mind-mind azt igazolják, hogy Isten mindig uj utakat nyit az ő Igéje számára, mert mindig lobogó szerelmet ébreszt fel iránta szívünkben. De megvagyunk győződve arról, hogy minél több új élet ébred szívünkben az Ige által, annál inkább és annál szilárdabban állunk főiskolánk szent hagyományainak fundamentumán.

Ime ilyen munka folyik főiskolánkban, amelyre a rágalmak özöne hullott. Ilyen szellem izmosodik falaink között. Ilyen a vezetés, az irányítás. Így akarjuk megtartani, átmenteni ifjúságunkat a boldogabb holnapba. Ha a főiskolánkat félő szeretet, ha az Alma Máter iránti aggódó érzés kérdéseket intézett Patak felé, ime ezekben a tényekben adunk azokra feleletet. Megnyugtatjuk világi vezéreinket, lelkipásztortestvéreinket, főiskolánk barátait, hálásszívű öreg diákjait, minden rendű és rangú híveinket, hogy nem kommunista szervezkedést irányítanak falaink közül, hanem *a legszentebb célokat szolgáljuk benne Isten országa és csonka hazánk feltámadása céljait.*

Anyák napjára.

1. Anyai szeretet

— Redwitz —

Gyönyörű hivatás: anyai szeretet,
Isten oltotta be mélyen a szívekbe,
A lelkeket, amely a magas égből ered,
Visszavinni ismét a fényes egekbe.

Anyai szeretet: kemény kötelesség,
Az örökéletből meríti hatalmát,
Ne feledd: odafenn számadásod lesz még,
Gyermeked az Égnek ép lélekkel add át!

2 Az utolsó tűz

— Burow —

Ha már kihalt s kopár lesz a világ,
Ha elhervadt az utolsó virág,
Isten hűsége és az anyaszív,
A vég felett győzelmes tusát vív.

Ha már a végzet mindent megőről
S nem hull sugár az égi mezőről,
Anyák szívének ég majd csillaga
És fényes lesz a puszta éjszaka!

—Hegyaljai Kiss Géza

Egyetemes konventünk ülése

egyházi lapjainkban elég röviden érintetik, (Miért?) pedig mégis csak e gyűléseken éri el hivatalos egyházi életünk működésének tetőpontját. Szerencsére a most, máj. 3-án megnyilt konventi ülésről nagy napilapjaink elég bő tudósítást hoztak.

Ünnepi szint adott a konventi ülés megnyitásának az uj konventi elnök, *Balogh Jenő* dr. dunántuli egyházkerületi főgondnok üdvözlése, aki a mi *Dókus Ernőnk* nyomába lépett. Dr. *Baltazár Dezső* püspök, lelkészi elnök klasszikus szavai után az új világi elnök beszélt megragadó bensőséggel. Ugyancsak melegen ünnepelte a konvent egyházkerületünk főgondnokát, *Farkasfalvi Farkas Gézát*, aki e minőségében először jelent meg egyetemes konventünk ülésén.

A liturgikai bizottság nevében Dr. Ravasz László püspök, a közalap végrehajtó bizottsága részéről pedig Dr. Benedek Zsolt tett jelentést. Az énekeskönyvek és a tankönyvek ügyét dr. Kun Béla adta elő. *Iskoláink nehéz helyzetét* — bizonyára egyik legfontosabb ügyét egyetemes egyházunknak, *Janka Károly* előadásában tárgyalták. A tizenkettedik óra ütött itt már az erélyes, gyors és eredményes intézkedések tételére. Melegebb lélekkel és forróbb szívvel alig terjeszthette elő valaki ezt a tárgyat, mint főiskolánk lelkészi gondnoka. Bárcsak minél előbb áldott siker követné konventünk megmozdulását.

A teológiai ügyeket dr. *Kováts J. István* adta elő.

Bár nem közvetlenül egyházunk intézményére vonatkozik, mégis egész református egyházunk lelkét megrázza, hogy az egyetemek szanálásával kapcsolatban a debreceni egyetem egyes fakultásai fölé aggasztó fellegek gyülekeztek. Az egyetemes konvent, mint egyházunk lelkiismerete szólalt meg e kérdésben. Hangsúlyozza, hogy a debreceni egyetem létesítése a magyar reformátusság legnagyobb főiskolájának feláldozása árán történt olyan szerződésszerű megállapodás alapján, amelyet a kormány és a tiszántúli református egyházkerület kötött s a konvent, mint az egyház tanügyi főhatósága megerősített. Hangsulyozza a konvent, hogy a debreceni kollégium három fakultásos akadémiájának megszüntetéséhez tisztán a nemzeti kultura szolgálatában azzal a tudattal járult hozzá, hogy a kormánnyal kötött megállapodás alapján a református lelkész- és tanárképzést igy is biztosíthatja. Figyelmébe ajánlja a kormánynak, hogy a debreceni egyetem a keletkezését megelőzően kötött szerződésekre tekintettel különleges helyzetben van és hogy a magyar reformátusság ősi és legnagyobb főiskolájából fejlődött egyetem sorsát az egész reformátusság szerető és féltő figyelme kíséri.

Örvendünk, hogy egyetemes konventünk ekkora nyomatékkal állt a debreceni egyetem mellé.

Ugyancsak mély hálával jegyezhetjük fel, hogy a május 5-iki ülésen sárospataki főiskolánk ügyéről is főiskolánk százados multjának és igazi szellemének megfelelőleg történtek nagyértékű megnyilatkozások.

Dr. Puky Endre szólalt ugyanis fel, kifejezve, hogy főiskolánk a magyar reformátusság féltve őrzött intézménye felől a sajtó részben hézagosan, részben tendenciózusan olyan hireket kolportált, amelyekre vonatkozólag módot kiván adni a főiskolai legfőbb hatóság mindkét jelenlevő vezetőjének: *Farkas István* püspöknek és *Farkasfalvi Farkas Géza* főgondnoknak, hogy tájékoztatást nyujtsanak.

Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok utalt arra, hogy a képviselőházban energikusan megcáfolta a sárospataki főiskola ellen elhangzott rágalmakat. Az *aknamunka*, — mondotta — amely nemzeti eszményeinket akarja elpusztitani, különösen az északkeleti országrészre vetette magát és főképen Sárospatak vidékén tesz kétségbeesett erőfeszítéseket, leginkább a szekták útján. *De a bűnös agitáció megtört a sárospataki főiskola szellemén.* A bujtogatás semmi eredményt nem tudott elérni. Sőt éppen a főiskola érdeme, hogy az agitációt a hatóságok megfoghatták. Csupán annyi történt, hogy egy hetedik gimnazistát eltávolitottak az intézetből. Ez a diák nem az internátusban, hanem kint, a városban lakott, ahol nem állhatott intenziv ellenőrzés alatt. A másik diákot, a tanitóképzős növendéket pedig, akinek ártatlansága kiderülőben van, az ügyészség szabadlábra helyezte. Ez a diák néhány hónapja van Sárospatakon, előbb egy kitünő szerzetes gymnáziumban jelesen érettségizett; ez is a városban lakott. Semmi egyéb nem történt. A főiskola mocsoktalanul teljesíti azt a hivatást, melyet négy századon át végzett.

Farkas István püspök hálásan csatlakozott Puky Endre és Farkasfalvi Farkas Géza fejtegetéseihez. Utalt arra, hogy hivatalába eljött a csendőrkerületi parancsnokság kiküldötte és melegen gratulált ahhoz, hogy az ifjúság és a tanári kar a szennyes hullámoknak teljes erejével ellentállott. A főiskolát ne féltse, de ne is bántsa senki.

Ravasz László püspök szólott ezután. — Kezdettől fogva meg voltam nyugodva, hogy főiskoláink szelleme kifogástalan: A pusztitó irányzatok ellen kétféle módszerrel kell küzdeni s ezek eredményessége abban áll, hogy a két módszer miképen tudja egyensúlyozni egymást. *A principiis obsta* elvének a legteljesebb eréllyel érvényt kell szerezni. De amilyen intranzigens módon kell hordozni ilyenkor a kardot, éppen olyan atyai szívvel kell az atyai és inspiráló szeretet ajándékait is közölni. A gondolatok átmehetnek a falon, átmehetnek a határokon, felettük nincs hatalma a kardnak, a szuronynak: felettük csak a gondolatnak van hatalma, egy új lelkesedésnek, egy új léleknek, egy új világ-concepciónak. Ezt az ifjúságot csak úgy tarthatjuk meg, ha megmutatjuk neki, hogy az igazság mindenekfelett való, hogy ez nem a nemzedékek küzdelme, hanem az örökkévaló igazság küzdelme az örökkévaló hazugsággal.

Dr. *Baltazár Dezső* püspök, elnök, szintén hangsúlyozta; hogy amilyen megütközéssel látták a támadásokat, ugyanolyan megnyugvással tapasztalták, hogy a sárospataki főiskola történelmi nagyságára és jelentőségére semmi árnyék nem esett.

Az összes ügyekről a konventi jegyzőkönyv ad tudósítást.

Pósa Pétert beiktatták a miskolci lelkipásztori állásba.

Május 7-én, Püspök urunk és dr. gr. Haller József egyházmegyei tanácsbiró, az alsóborsodi egyházmegye nevében, beiktatták Pósa Pétert. A Kossuth utcai templom most is zsufolásig megtelt. Az ének elzengése után az úrasztala előtt megállottak a beiktatók és az új lelkipásztor. Az úrasztala körül palástos lelkészek sorakoztak. Farkas István a meghivott lelkipásztort bemutatván a gyülekezetnek Ján. X : 11 alapján a Jó Pásztort mintázta meg művészi és evangéliumi lélekkel, aki életét is adja a juhokért, akinek nem kenyérkereset a lelkipásztorság, hanem — szolgálat halálig. Buzgóságos könyörgésben kérte az áldást az Ur uj, miskoici szolgájára. Majd „szent csókolással" (Róm. XVI : 16) köszöntvén, a lelkipásztorok egy-egy bibliai igével, hasonlókép üdvözölték. A 263 ik dics. gyülekezeti éneklése és a vegyeskar éneke után, Pósa Péter Ján. V : 30 alapján mondotta el bizonyságtevő prédikációját, melynek lelke: fogadás, hogy az Igét, az Atya akarata szerint fogja ezután is hirdetni és élni. Nyugodt, egyszerű előadásmódja, Isten által, nagy békességet sugárzott a szivekre. Istentisztelet után átalakult a templomi gyülekezet diszpresbiteri és díszközgyűléssé. Üdvözölték, gr. Haller József főgondnok; dr. Enyedy Endor a kharitativ egyesületek, Duszik Lajos ág. ev. főesperes, Csorba György, Szinyéry Barna főgimn. igazgatók, Péter József elemiiskolai igazgató. Pósa Péter, minden beszédre külön válaszolt szívből jövő szavakkal.

A déli puritán közebéden is résztvett Miskolc társadalmának minden rétege, sok nő is; a kormány képviseletében Lichtenstein László főispán. Pósa Péter a kormányzóra mondott felköszöntőt. A beiktatott lelkipásztort Farkas István püspök, az egyházközség, a főispán, a kormány; Nádházy Bertalan e. m. főjegyző az egyházmegye. Román Ernő lelk. egy. elnök az alsóborsodi lelkipásztorok, Duszik Lajos főesperes az egyháza és egyházmegyéje nevében köszöntötték. Ezeken kívül, dr. Enyedy Andor Pósa Péternére, Vadnay György presbyter beiktatott lelkipásztorukra a gazdák nevében, dr. H. Kiss Géza a püspökre és a miskolci főgondnokra, valamint a hadsereg jelenlevő képviselőire mondottak felköszöntőket. Szeretet fogadta a miskolci új verbidivini ministert, tudjuk, ő is szeretetet visz oda. — Ad multos annos!

Itt említjük meg, hogy a lelkipásztori lakások folyamatban lévő renoválási munkálatai miatt Pósa Péter állását, tényleg. csak június elején foglalhatja el. Addig minden esperesi irat is Cserépfalura küldendő. *nb.*

Isten dicsőségére — felebaráti szeretetből!

Az áldozatos szeretet csodájának lehet nevezni azt az adománysorozatot, mely a Hejőpapiban évek óta intenziven folyó lelkimunka nyomán pl. azt eredményezte, hogy egy Istennek élő nőtestvérünk egyetlen portáját az Országos Református Szeretetszövetségnek ajándékozta árvaház céljaira. A nemeslelkű adományozó példáját csakhamar újabb adományok követték, úgyhogy az Országos Református Szeretetszövetség árvaházainak ügye Hejőpapiban már a megvalósulás stádiumában áll.

A kezdeményező, Gulyás Erzsébet-féle telken két lakóházban van elhelyezve 12 árva. Tervbe van véve, hogy a Tóth Magdolna által adományozott üres telken még e nyár folyamán egy másik árvaházat épitenek, amelyet már ősszel átadnak rendeltetésének. Az előkészitő munkálatok már megtörténtek.

Az ugyancsak Tóth Magdolna által adományozott másik telken, amelyen lakóház van, az árvaházak szükségleteit fedező élelmicikkek (baromfi, tej, zsir) termelésére egy jóravaló keresztyén családot fognak alkalmazni, úgy tervezve, hogy e munkában az árvaházak neveltjei is segédkezni fognak. Az árvaházak céljait fogja még szolgálni a Tóth Magdolna által ajándékozott 20 hold szántóföld és az özv. Vizsolyi Kálmánné által adományozott 1700 négyszögöles kert, amelyben gyümölcsöst létesitenek.

Az árvaházak ügyeit a Szeretetszövetség megbizásából Benke József lelkész intézi nagy odaadással. *V. J.*

GYÜLEKEZETI ÉLET.

— **A bodrogzsadányi ref. egyház ünnepe.** Május 7-én kettős ünnepe volt a bodrogzsadányi kis egyháznak. Délelőtt a 25 évvel ezelőtt pusztán a hivek áldozatkészségéből épült temploma fennállásának emlékére szentelt lelki áldásokban gazdag ünnepet, amelyen az Isten Igéjét az Efézus 2 : 19—22. v. alapján Nagy Barna s.-ujhelyi s. lelkész hirdette, Novotny Gyula II. é. h. h. pedig aki a hivek lelkigondozása, a vasárnapi iskola és az ifjusági egyletek megszervezése körül ért el látható eredményeket, lapunk egy régebbi (1907) számából a templomépités történetét olvasta fel a hivek előtt. Délután a zsufolásig megtelt templomban a megalakult Leány- és Ifj. Egylet tartotta meg fogadalmi és zászlószentelési ünnepélyét. Az ünnepély a következő program szerint folyt le: 1. Megnyitó beszéd Berey Ferenc kurátortól. 2. „Mennyben lakó én Istenem", énekelte Szabó Etel. 3. Ima elmondta Kecskeméthy Teréz vasárnapi iskolás. 4. A zászlót megáldotta s a fogadalmat kivette dr. Zsiros József theol. tanár. 5. A zászlót átvette Berey Gusztáv. 6. Beszédet tartott Rózsa Ibolya leányegyleti országos titkár. 7. A megalakult egyleteket üdvözölte Bénó Bertalan vámosujfalui ifj. elnök. 8. Szavalt Németh Bertalan. 9. „Aki értem megnyitál" énekelte Györe Mária. 10. Szavalt Sajgó Sára és Vajóczky Péter. Este az Ifj. Egyletek rendezésében szinelőadás volt. melynek tiszta jövedelmét, mintegy 100 P-t az egyház megsegitésére forditották. Buzditásul és követendő például ide iktatják az ujonnan alakult Ifj. Egylet tagjainak neveit is. Elnök: Berey Gusztáv, tagok: Szabó

László, idősb. Kecskeméthy Sándor, Benkő József, ifjabb Kecskeméthy Sándor, Kovács József, Kecskeméthy László, Vajóczky Péter, Kecskeméthy József, Győre Károly, Kecskeméthy Gábor, Sivák András, Sajgó András, Kecskeméthy Béla, Szabó Gábor és Kajuha András.

HIREK

— **Püspöklátogatás.** Napilapjaink is hirt adnak róla, hogy egyházkerületünk püspöke, *Farkas István* ujabb egyházlátogató körutját megkezdette. Május 9-én Szerencsen végezte az egyházlátogatást. A *Budapesti Hirlap* ***Ref. püspök érdekes válasza két katholikus plébánosnak*** cimmel közli azokat a gondolatokat, amelyeket Püspökünk Szerencsen *Csillag* Márton plébános, szentszéki tanácsos és *Fedák* Miklós g. kath. plébános, szentszéki tanácsos üdvözlő szavaira mondott s amelyek az izzó hazaszeretet egységbe forrasztó igéi voltak. Május 10 én Ond és Mezőzombor, 11 én Mád megvizsgálása következett. A mádi egyházlátogatásán dr. *Rácz Lajos* főiskolánk nyug. tanára, Mád nagyhirű szülötte is jelen volt. Ugy tudjuk, hogy Mád után Tállya, majd 13-án Szántó, Abaujkér, 15-én Vizsoly, Vilmány, 16-án Göncruszka, 17 én Gönc és Tornyosnémeti, 18 án Zsujta és Abaujvár, 19 én Telkibánya vizitációja lesz. Természetesen lapunk annak idején érdemben tájékoztató tudositást hoz az egész nagyjelentőségű püspöklátogatásról.

— **Nemzeti hódolat a Kálvin-téri templomban Sydenham lord emlékének.** Máj. 10 én szerdán délelőtt *Horthy Miklós* kormányzó jelenlétében gyászistentisztelet volt Budapesten, a Kálvintéri templomban a magyar igazság nemrég elhunyt bátor szószólójának a brit államférfiunak, lord *Sydenham of Combe* emlékezetére. Az igét dr. *Ravasz László* püspök hirdette. Megemlékezében a többek közt ezeket mondotta: „Arcát nem láttuk; személy szerint nem ismerjük: a legtöbb magyar ember nevét sem tudja kimondani s mégis olyan ismeretlen ismerősünk, mint a jerickhoi utasra az irgalmas szamaritánus névtelen emléke, ki „hozzá menvén bekötözé sebeit." A világ legnagyobb nemzetének volt egyik legkomolyabb és leghűségesebb épitője. Három világrész látta szolgálatának hasznát s ő egyképpen hű és nagy volt akár mint katona, diplomata, vagy kormányzó. Nyelvünket nem értette, történelmünket nem tanulta, regéink nem bűvölték el s mégis *meglátta a mi igazságunkat.* — Meglátta és meghódolt előtte, mert megérezte, hogy a világon a legnagyobb igazság az ártatlanul szenvedőnek, a méltatlanul megbántottnak, az *arcul vert nemzeti méltóságnak az igazsága* . . . E megismerés Sydenham Lord számára egy nagy felszabadulás volt. Felszabadult az előitélet és az elfogultság láncaiból. Kikerült egy nagy történelmi sötétségből, amely annyi embernek látását megzavarta, s bátran, magányosan, *ezüstvértű lovagként kihuzta kardját a magyar nemzet mellett.* A történelem felirja majd, amit a nagy brit nemzetért tett. De az a parányi utóirat, hogy a világ egyik legkisebb nemzetéért e nemzet legszomorúbb óráiban sikra szállt, erkölcsi szempontból nem lesz kisebb jelentőségű a nagy szolgálatok nagy érdemeinél. Legnagyobb eredmény az igazság pártjára állni, jó ügyet szolgálni, összhangba kerülni azzal, amit Isten tervel, akar és munkál . . . Nemcsak azon épül a mi igazságunk, hogy ellenkező esetben nincs béke, megakad a fejlődés, politikai bonyodalmak támadnak, nem is azon, hogy ha nekünk igazságot szolgáltatnak, megkönnyebbül Európa sorsa és mindenkinek jobb dolga lesz, hanem azon, hogy a *párizsi békével az emberiség géniusza önmagát megbántotta, mert ugyanaz a szellem győzedelmeskedett a békében, amelyi a háborut viselte.* Békének nevezek olyasvalamit, ami nem volt béke. Igazságnak, ami csupa igazságtalanság volt, életnek, ami életet oltott és lelket ölt. Békét igért és háborút vetett. Nekünk csak életkérdés a trianoni béke, *Európának sokkal több, mint életkérdés: a becsület ügye* . . . Nekünk is van megismerni való igazságunk, nekünk is vannak láncaink, amelyekből ki kell szabadulni. Ez a mi igazságunk: Nőjjünk hozzá tragédiánk hallgatag nagyságához. Vannak dolgok, amelyeket csak sebekkel lehet felfogni, távlatok, amelyeket összeomlott világok romjain lehet megpillantani birodalmak, amelyek felett csak a szenvedések tüzes trónjáról lehet uralkodni. A magyar erkölcsi megujuláshoz, átnemesedéséhez, egy magasabbrendű élet kibontakozásához csak e szenvedések árán juthat el. Uj magasság és uj magyarság útja ez. Nőjjünk hozzá a végzetünkhöz. A nagyszerű halál kockázata az egyetlen kapu: e nagyszerű élet felé."

— **Lelkészbeiktatás Ricsén.** Május hó 7 én iktatták be állásába Batta János egyházmegyei tanácsbirót, az uj ricsei lelkészt. A ricsei lelkészválasztás annak idején sokat foglalkoztatta az egy házi közvéleményt. Tudvalévő, hogy Batta Jánost az egyházmegyei közgyülés rendelte Ricsére lelkésznek, miután a gyülekezet megtagadta a lelkészválasztást. Sajnos a gyülekezet nagy része nyugtalan és zugolódó lélekkel fogadta az egyházmegye döntését. A vasárnapi beiktatási ünnepélyen pedig az elégedetlenkedők távollétükkel tüntettek. De ott volt a gyülekezet ifjuságának serege, ott voltak a hivatalok és a katonaság képviselői, a szomszéd gyülekezetek érdeklődő egyháztagjai és eljöttek a ricsei tanyák hű reformátusai, akik dacolva a fenyegetésekkel bizonyságot tettek egyházhüségükről. A beiktatást az Esperes Ur megbizásából Nagy Sándor Béla e. m. aljegyző, vámosujfalui lelkész és dr Kiss Sándor e m. világi tanácsbiró végezték. Batta János a Csel. 20:24 alapján tartotta meg beköszöntő beszédét, bizonyságot tévé lelkes buzgóságáról amellyel dolgozni kiván e nehéz munkaterületen. A mindenható Isten segitse meg lelkésztársunkat nagy munkájában! Mi pedig kisérjük figyelő szeretettel és imádkozó reménységgel a ricsei gyülekezetben folyó munkát.

— **Hegyaljai Kiss Géza dr. Debrecenben és Budapesten.** Lapunk munkatársa 14-én a Keresztyén Ifjusági Egyesület meghivására Debrecenben,

a Kossuth-utcai templomban látja el a délután 5 órakor kezdődő anyák ünnepén a szószéki szolgálatot, május 27-én pedig Budapesten, a Tanitók Háza disztermében tarja meg rendes tagsági székfoglalóját az Országos Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság ülésén, Tiszabecsi galambok cimű történeti elbeszélésének felolvasásával.

— **Missziói előadók értekezlete.** A missziói előadók ezidei értekezletét Budapestre, a Theológia Ráday termébe, junius 9—10 napjaira voltam kénytelen kitűzni. Az értekezlet junius 9-én pénteken d. e. 9 órakor kezdődik és junius 10-én szombaton déli 12 óráig tart, hogy vasárnapra mindenki hazautazhasson. Kedvezményes jegy iránt lépéseket tettem. Előadási, illetve megbeszélési tárgyak lesznek: igehirdetés, egyházkormányzás, presbiterek, iratterjesztés a misszió szolgálatában, állás foglalásunk a szociális kérdésben, folyó évi tennivalóink és a Belm. Utmutató ügye. Előadók lesznek dr. Ravasz László, Szabó Imre, Muraközy Gyula, Demjén István, Bakó László, Ferenczy Károly, Svingor Jenő, Szabó Zsigmond. Pénteken délután kirándulás Őrszentmiklósra, az özvegypapnék otthonába.

— **Érdekes per** folyt le az alsózempléni egyházmegye birósága előtt május hó 5-én Sárospatakon. Kerületszerte nagy érdeklődést váltott ki az a tény, hogy *Bóbis* Jólán sárospataki ovónő több rendbeli panaszt emelt *Darányi Lajos* itteni hitoktató ellen. A panasznak tárgyalása folyamán, melyen résztvettek a sárospataki ref. egyház tagjai, a ref. főiskola tanárai és ifjusága, valamint a város közönsége dr. *Szabó Sándor* egyházmegyei ügyész a *Darányi Lajos elleni vádjait visszavonta,* ellenben *Bóbis Jolán ellen,* az E.T.V. tc. 34. § Á. 1. 2. 3. 5. 7. és 9. pontjaiba ütköző fegyelmi vétség miatt *kérte a fegyelmi eljárás elrendelését.* Nagy meglepetést keltett hogy az ügy közvetlen az itélet hozatal előtt mégis békés elintézést nyert oly módon, hogy dr. Kérészy Sándor ügyvéd, e. m. ügyész a Darányi Lajos képviseletében ügyfele nevében kijelentette, hogy ha ügyfele *akaratán kivül* Bóbis Jolán magát valamivel sértve érzi, azért bocsánatot kér, mire dr. *Siska* István ügyvéd a Bóbis Jolán képviseletében az egyház békéje érdekében ügyfelének Darányi Lajos elleni feljelentését visszavonta, ezután dr. Szabó Sándor e. m ügyész a Bóbis Jolán ellen tett fegyelmi eljárás megindítása iránti inditványát visszavonta, végül dr. *Kérészy* Sándor ügyéd e. m. ügyész a *Kézi* Sándor és 35 társa nevében Bóbis Jolán ellen az E.T.V. tc. 34. § Á. 1. 2. 3. 5. 7. és 9. pontjaiba ütköző fegyelmi vétség miatt tett feljelentését vonta vissza.

— **Adomány.** *Órás Károly* nyug. tanitó a püspöklátogatás alkalmából 200 P-t adományozott a mádi ref. egyház javára. Illesse elismerés a jókedvű adakozót.

— **Csengő bucsuk.** Sárospataki főiskolánk életének legkedvesebb mozzanatai közé tartoznak a végzett theológusoknak és a VIII. o. vizsga előtt álló gimnáziumi növendékeknek bucsu alkalmai. Őszinte megnyilatkozásokon keresztül mély bepillantást nyerünk ilyenkor növendékeink lelkébe és főiskolánk iránti szeretetükbe. A negyedévet végzett theológusok f. május hó 10 én bucsuztak a főiskolától. Zsoltáros dallamuk és igeolvasásuk (Luk. ev. 10: 1—20) nyomán fakadt fel a buzgó hálaadás és szeretet lelkükből *Fodor* Lajos imádkozása utján. Az érettségire készülő gimnáziumi növendékek bucsuja május 11-én volt. A növendékek nevében *Gulper* Imre bucsuzott hitvallást téve a főiskola hagyományos eseményei mellett, a gimnáziumi növendékek részéről *Kádas* Miklós válaszolt szép gondolatokban. Mindkét diákcsoport bucsuzásul elénekelte a „Válásra int immár az óra" kezdetű búcsudalt.

— **Egyházkerületi közgyűlésünk.** E helyen is felhivjuk az egyházkerületi közgyülés alkotó tagjainak a figyelmét arra, hogy a gyülés nem junius 13 án lesz, amint az előző számunkban tévesen hirdetve volt, hanem *junius 8 án.*

HIVATALOS RÉSZ.

XIV. sz. Körlevél.

Egyházkerületi közgyülési meghivó.

A tiszáninneni ref. egyházkerület tavaszi rendes közgyülését *Miskolcra, 1933 junius hó 8-án (csütörtökön) d. e. fél 9 órára,* (a XIII. Körlevélbe téves dátum csuszott be) — a miskolci ref. gyülekezeti termébe hivjuk össze.

A közgyülés tárgysorozatán szerepelni fognak: az egyházkerület által évenkint a tavaszi gyüléseken tárgyalandó ügyek; egyházmegyék jelentése; a Konvent leiratai; iskolákról — akkorára kész — különböző jelentések és felterjesztések s az elmult év történetének ismertetése a püspöki jelentés kapcsán.

Ugyanezen a napon délután 3 órakor az egyházkerületi bíróság ülésezik.

Az egyházkerületi közgyülés alkotó tagjait és az érdeklődőket a közgyülésre; az egyházkerületi bíróság tagjait a bírósági ülésre, jelen Meghivó utján tisztelettel meghivjuk.

Miskolc—Rásony, 1933 május hó 9.

Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok. *Farkas István* püspök.

Értesités az Esperes urakhoz.

Hivatalos lapunk mai számában közzétett egyházkerületi gyülési Meghivóból olvashatják Esperestestvéreim a *kerületi gyülés megtartásának idejét (junius hó 8. csütörtök).* Az egyházmegyék jelentései és felterjesztései, amint mult Körlevélben is, ugy most is hangsulyozom, hogy legkésőbb május 27-re a püspöki hivatalba be legyenek küldve. Később küldött ügyeket a kerületi gyülés tárgysorozatába nem vehetünk fel. Atyafiságos szeretettel vagyok

Miskolc, 1933 május hó 9. *Farkas István* püspök.

Az abauji református egyházmegye tavaszi közgyülését folyó évi május hó 26-án Gönczön a református iskolában fogja tartani 9 órai kezdettel. A gyülés alkotó tagjait és a gyülekezetek érdeklődő tagjait tisztelettel meghivjuk. Az egyházmegyei bíróság ülése a közgyülés befejezése után kezdődik. A közgyülés tárgyai: Esperesi jelentés és a beküldött ügyiratok tárgyalása. A tárgyalandó ügyiratokat május 20-ig kérem az esperesi hivatalba beküldeni.

Elszállásolásra a gönci lelkészi hivatalnál lehet jelentkezni legkésőbb május 23-ig. A miskolci vonalról érkezőknek este 7 óra után Göncre közvetlen csatlakozásuk lesz.

Korlát—Göncz, 1933 május 11. *Egyházmegyei elnökség.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 21. szám. Sárospatak, 1933 május 21.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Svingor Jenő:* Második konferenciánk Lillafüreden. — *Sz. Z. és Zs. J.:* Igehirdetés. — *Szabó Andor:* Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése. — *Dr. Panka Károly:* Diákszövetségi gyűlés. — *U. B.:* A nyiregyházai Kossuth-gimn. testvéri látogatása. — Gyülekezeti élet. — Irodalom. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

MÁSODIK KONFERENCIÁNK LILLAFÜREDEN.

Isten segitségével második konferenciára készül egyházkerületünk vezetősége junius 29-én, Péter és Pál napján a gyönyörü lillafüredi üdülőhelyen, bátoritva a mult esztendő szép sikerétől, de mindenekfölött indittatva erre a nagy dologra Isten örökkévaló Lelkétől. Az előadások vezérgondolata ezuttal *a hit*. Bizonyság tétetik az Igéről, mint a hit forrásáról, az imádságról, mint a hit szárnyrakeléséről, a keresztyén cselekedetekről, mint a hit gyümölcseiről és a Krisztusban megteljesedett életről, mint a hit koronájáról. Ezek a bizonyságtételek egyházkerületünk leghivatottabb egyéniségeinek ajakáról fognak elhangzani. Olyan szivek fognak vallást tenni hitükről, akik tisztán látják, hogy e válságos időben szenvedő ref. egyházunknak, felekezeti és pártkeretektől tépett drága hazánknak végső és egyetlen orvossága a hit, az élő, igaz Istenbe vetett egyszerü, mélységes személyes hit.

Egyházkerületünk vezérei azzal is tisztában vannak, hogy éppen a hivatalos belmisszió, melynek kapcsán sok szó esik mostanában a hitről, nem tehet meg mindent az itt mutatkozó hiányok pótlására. Nem olyan munka ez, mint pl. a vasúti talpfák telítése, amiről nemrégiben szintén elég szó folyt, ahol ahol a száraz hasábfákat beléhelyezik hatalmas tartályokba és magas légnyomás mellett préselik beléjök az időálló olajat. Bárha sokan ilyenformán képzelik a belmissziót. Egyházkerületünk vezérei, munkatársakat véve maguk mellé, nem hivatalos presszióval, hanem a maguk lelkének tüzes lobogásával igyekeznek lángragyujtani a megfogyatkozott hitet. Igét szeretni akarnak tanítani — hittel, imádkozni akarnak tanítani — hittel, cselekedni akarnak tanítani — hittel és győzedelmes életre akarnak tanítani — hittel. Nem hivatalosan, hanem alázatosan akarják ezt tenni, maguk is felülről várva ezt a szent tüzet: a hitet. Mindnyájunk kötelessége, hogy szeretetteljes hivogatásukat meghallgassuk; Isten lelkét szomoritanánk meg, ha süket fülekre találna nálunk ez az igaz hitből és tiszta szeretetből fakadó üzenet.

Minden meg fog történni, hogy a konferencián való részvétel a legkevesebb anyagi áldozattal legyen elérhető. Olcsó ebédről, féláru menetjegy-igazolványokról a rendezőség gondoskodni fog, de csak azok számára, akik legkésőbb június 15-ig bejelentik igényöket a püspöki hivatalhoz (Pálóczy-utca 33). Még egyszer ismételjük: később jelentkezőkről már nem tud gondoskodni a rendezőség. Nincs akadálya annak sem, ha valaki hazulról akarja magával hozni a napi ellátásra valót. Akik fogatokon érkeznek, azok is csak új szint iktatnak be a konferencia impozáns képébe. Emlékszünk a mult évről, mikor a kocsisor felvonult, mintha virágos erdő indult volna — ama bibliai erdő — szent háborút vívni Isten dicsőségére. Akik még Lillafüredet nem látták, (esetleg a gyárat, mert ennek megtekintése is tervben van a délutáni órák alatt), azoknak ez magában véve felejthetetlen élményt kínál, de akik már látták ennek a vidéknek tátrai szépségét, azok jól tudják, hogy újra és újra látni megannyi felüdülés.

Hivjunk és hozzunk magunkkal mindenkit, férfiakat, nőket, fiúkat, leányokat, rangban levőket, akikre sok szem van figyelmesen irányítva és szegénysorsúakat, akik az Ur Jézusnak nagyon szeretett kicsinyei. Menjünk el mind és lássuk meg és lássák mások is, mily sok népe van Istennek ebben a kerületben. Addig pedig fohászkodjunk Istenhez, hogy Ő maga legyen ott köztünk Szent Lelkével; legyen drága Vendége a konferenciának; vigasztalja meg és töltse be pünkösdi örömmel szegény árva gyermekeit.

Svingor Jenő
ker. missziói előadó.

— **Jamboree hirek.** A Jamboreen a kisfiuk csak 5—5 napig lesznek. Ezen idő alatt a szülők nem találkozhatnak máskép gyermekeikkel, csak egy rácsos keritésen keresztül. Ezzel akarja a parancsnokság elkerülni azt, hogy a kisgyerekeket a nézők agyonkényeztessék. — A tábor egyik érdekessége lesz a Magyarországon első „gyermekruhatár", ahol a közönség magával hozott kicsi gyermekeit „beraktározhatja". Itt a hivatalos farkaskölyök vezetőnők fogják a szolgálatot ellátni.

IGEHIRDETÉS.

I.

Megelevenednek halottaid...

Hősök vasárnapjára.

Lekció: Ez. 37 : 1—10. Alapige: Ézs. 26:19.

Főtétel: A feláldozott élet megtartó erőket árasztó megtartott élet. — *Felosztás:* I. Hősi halottainkat földi hazánk számára megeleveníti az elfogyhatatlan szeretet életharmata. II. Mennyei hazánk számára megelevenít a legnagyobb áldozathozó, a Krisztus vérének életadó harmata. — *Zárótétel:* Fogadjuk be azokat az ujjászülő erőket, amiket testvéreink önfeláldozása és Megváltónk áldozata áraszt.

Értékgondolatok: A hősi halálnak és hősi halottaknak *ereje* van. A bátorság, hűség, engedelmesség, szeretet erői, amelyek élő katonáinkat a hősi halál áldozatára késztették, nemhogy megsemmisültek volna haláluk által, de ép ezáltal váltak elvehetetlenné és folyton megmaradókká. Az élő, ha bátor, hű és engedelmes életének egyik szakaszában, elvesztegetheti ezeket a vonásokat életének egy másik, elromlott szakaszában. A hősi halottaknak a hősi halál által véglegesített nagy erényeit semmi el nem veheti tőlünk s kifosztottságunkban is ők a mi nagy kincsünk és eltékozolhatatlan lelki tőkénk. Hősi halottak élő szeretteit, hősi elődök élő utódait számtalan szállal köti és kötelezi a *példa* mindennél nagyobb erejével az az igazság, hogy a test életénél mindig nagyobbak azok az értékek, melyekért a test élete feláldozható és feláldozandó. Az a nemzet, melynek sok a hősi halottja, megannyi szállal van kötve a *hit* kötelezettségéhez is. Nekünk jobban kell hinni az örökélet, feltámadás valóságában, a szeretet elfogyhatatlanságában, mint azoknak, akik közül nem választott ki annyi testvért Isten az önfeláldozó halálra, mint közülünk. Amelyik nemzet több önfeláldozó testvért temetett, szükségképen *nagyobb* feltámadást kell, hogy megérjen és megéljen.

Minden halálban Krisztus, a halál legyőzője, az élet Ura jő közel hozzánk. Mihozzánk, sok halálon át, különösen közel jött a Krisztus. Az ő közelléte pedig mindik *élet*. Örökélet az elköltözötteknek, tökéletesülő, lelkiekben, szeretetben bővölködő élet az élőknek, egyházban, hazában élőknek. *Sz. Z.*

II.

Ujjászületés a Szent-Lélek által.

Pünkösti.

Zsolt. 51 : 12—14. v.

Főtétel: Isten nemcsak teremtette, hanem Szent-Lelke által *teremti: ujjászűli* az Ő világát. — *Felosztás:* I. Az ujjáteremtés munkájának alapfeltétele az alázatos töredelem. II. A bűnbánatra Isten a Szent-Lélek ajándékaként a *szabadulás feletti örömet* adja. — *Zárótétel:* Öltözd fel magadra az engedelmesség lelkét, hogy Isten véghez vigye benned az Ő megtisztító, ujjászülő, megszentelő munkáját.

Értékgondolatok: A legnagyobb istenellenes hatalom a világban a bűn. Mondhatjuk, az egyetlen hatalom, amelynek többé-kevésbé minden ember behódol. Annyi megnyilvánulási formája van, ahány lelket rabul ejt. Azért vonzó és csábító, mert minden emberhez tud alkalmazkodni. Az ember *földiségének* és *gyengeségének* az ura. Ellentétben az erős és szent Istennel, pusztít, rombol, átkot és halált hoz a vilagba. Lényegéhez tartozik a szenny, az aljasság és hazugság. Akit egyszer megragad, azt addig űzi, míg az örök tisztaság, szentség, jóság: az Ur Isten elvakult és elvadult ellenségévé teszi. Elszakítja Tőle s dacos gőggel szembeállítja Vele. Ebből a fertőből csak az *alázat* emel ki. Bevallása és elismerése annak, hogy *ez így* van. Tiszta szívet kérni azt jelenti, hogy a mi szívünk most tisztátalan és bűnös. Az erős lélek utáni epekedés Istentől való elszakadásunk bizonyítéka. Azért vagyunk gyengék, mert megvetettük az *élet* forrását.

Ezt felismerni, eddig eljutni a legnehezebb. Ennyit azonban Isten mindenkitől *elvár*. Ami ezután következik, az mind az Ő Szent Lelke munkájának eredménye. Ami életünk romlandó edény, amelyet eláraszt az ő szabadítása örömével. Isten nem földi feltételek szerint s nem a világra való érvénnyel végzi a megtartás munkáját, hanem az örökkévalóság törvényei: az *igazság*, a *szeretet*, a *jóság* és a *kegyelem* alapján. Ezeket a törvényeket azonban *nem elég csak ajándékképen* elfogadni Tőle, hanem általuk harcolni kell *Érette*. A szabadulás feletti öröm akkor lesz igazán az enyém, ha a mások szívébe plántálva, százszorosan kapom azt vissza. A Szent-Lélek által ujjá lett ember bölcs sáfára az ő ujjászülő Urának, akinek a szabadulás örömével végzett szolgálatban alázatos töredelemmel felkínálja megtartás végett bűnös életét. *Zs. J.*

Reggeli istentiszteletekre.

I.

„A mi országunk mennyekben van."

1. Taníts Uram országod megismerésére. Róm. 14 : 9—18.
2. Tégy engem országod polgárává. Zsid. 8 : 1—13.
3. Dicsőítsd meg lelkemben országod királyát Kr. Jel. 1 : 1—8.

Áldozócsütörtök.

4. Forditsd Uram tekintetem a menny felé. Zsid. 10 : 1—29, 36—39.
5. Adj lakó helyet számomra a mennyben. Ján. 14 : 1—12.

II.

Az oda fel valókkal törődjetek. (bűnbánati)

1. A bűn súlya nehezedik lelkemre. Dániel 9 : 1—8.
2. Benned reménykedem bűnbánatomban. Dániel 9 : 9—18.
3. Mélyitsd el Uram bűnbánatomat. Ézs. 1 : 19—17.
4. Add nékem e megbocsátás lelkét. Máté 18 : 21—35.
5. Szabadíts meg a test kívánságaitól. Róma 6 : 1—12.
6. Adj lélekben új életet nékem. Róma 6 : 13—23.

Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Sárospatakon a főiskola tanácstermében május hó 5-én tartotta meg az alsózempléni egyházmegye tavaszi rendes közgyűlését.

A hivatalosak szép számban sereglettek össze. Az érdeklődők részvétele pedig, — egyik másik szőnyegen levő ügyre tekintettel — olyan tömeges volt, amilyenre rég ideje nem emlékszik az események krónikása.

Uj és bemutatkozásában szimpatikus volt a lelkészekkel kibővített, *Szathmáry Ferenc* vezénylete alatt szereplő tanítói dalárda gyűlést bevezető éneke. Ezután a közgyűlés tagjai elénekelték még a CXXXV. zsoltárt. Majd *Kiss Ernő* esperes buzgó imádságban emelte lelkünket minden áldás, segedelem egyetlen és örök forrásához, Istenhez. Ugyan ő megnyitotta a közgyűlést, sajnálattal jelentve, hogy a köztiszteletben álló ősz egyházmegyei gondnokunk, *Meczner Béla* magas korával járó gyengélkedése miatt nem jelenhetett meg közgyűlésünkön. Igy dr. *Kiss Sándor* hivatalkorra legidősebb tanácsbiró foglalta el a világi elnöki széket. Megalakulás után az újonnan megválasztott tisztviselők eskűtétele következett. *Gyüre Lajos* berzéki lelkész tanítói és *Szathmáry Lajos* györgytarlói tanítói állásába a közgyűlés áldáskivánása mellett beerősíttetett. — A *Szent István*-napi zaklatásokkal kapcsolatban az egyházkerület konkrét adatok felterjesztésére hivja fel egyházmegyénket. — *Pácin* állandó káplántartó hellyé nyilváníttatott. — *Forgács Gyula* sárospataki lelkész a budapesti skót-misszió magyar lelkészévé hivatván meg, sárospataki lelkészi állásáról s egyházmegyei tanácsbirói tisztéről lemondott. Meleg hangú búcsúlevélben mond köszönetet kilenc évi sárospataki lelkészsége alatt vele szemben megnyilvánult bizalomért, szeretetért. Közgyűlésünk nagy sajnálattal búcsúzik az országos viszonylatban is kiváló embertől, a missziói ébredés egyik vezéralakjától és őszinte lélekkel kiván áldást, sikert az új állomáson végzendő pásztori szent munkájához. Az üresedésbe jött papi tanácsbirói tiszt betöltését az őszi általános tisztújítás idejére halasztja. — *Egerházy Lajos* Orjó. igazgató a *Nagykőrösön* f. évi augusztus 23—28 ika között Orle. és Orsz. Presb. Szöv. gyűlésekkel kapcsolatban rendezendő *országos református kiállítás* ügyében szeretettel kéri a lelkészek utján a gyülekezeteket egyfelől a kiállítható produktumok bemutatásra leendő átengedésére, másfelől a mennél nagyobb számú részvétel érdekében megindítandó akcióra. Kérelmét közgyűlésünk nyomatékosan ajánlja az illetékesek figyelmébe.

Ezután következett esperesünk jelentése egyházmegyénk kormányzati, népmozgalmi és anyagi ügyeiről. Az éleslátással és helyzetünk őszinte feltárásával megszerkesztett jelentés semmi kétséget nem hagyott aziránt, minő sors várakozik reánk, ha minden erőnk végső megfeszítésével és csüggedetlen reménységgel nem küzdünk a jobb jövő érdekében. Sursum corda!

Kegyelettel emlékezik meg a jobb hazába költözött *Bényei József* volt berzéki lelkésztanítóról, kit ifjan, pályája kezdetén ragadott el a halál gyülekezete és szerető övéi köréből. — *Pap Ferenc* kenézlői nyug. tanító is felcserélte a földi nyugalom éveit a mennyei nyugodalom boldog idejével. Súlyos csapás érte egyik derék világi tanácsbiránkat. *Hubai Kálmánt* is, hasonnevű fia, volt tarcali közig. jegyző korai elhunytával. Legyen pihenésük csendes, szeretteiket pedig vigasztalja meg a nagykegyelmű Isten!

Esperesi jelentés kapcsán jól eső örömmel veszi tudomásul közgyűlésünk, hogy egyházmegyénk világi tanácsbiráját dr. *Bessenyey Zénót* a képviselőház alelnökévé választották meg. Szeretettel köszöntjük a szomszéd abauji traktus új elnökségét: *Farkas Elek* esperest és *Téglássy András* egyházmegyei gondnokot. Jelenti esperes, hogy *Tóth Kálmán* tiszakarádi és *Sarkadi Nagy József* biharkeresztesi lelkészek illetékes hatóságaik jóváhagyásával állást cseréltek. Isten vezérelje őket új gyülekezetükben! A május elsejével nyugalomba vonult *Kovács János* csobaji tanító értékes munkássága előtt tanítványi hálás szívvel hajtja meg az elismerés lobogóját.

Áttérve az egyes gyülekezetekre, megemlíti az esperesi jelentés, hogy a *bodrogkeresztúri* lelkészválasztás felebbezés alatt áll. — *Ricse* állandó nyugtalanság fészke, ahol a díjlevél ügy még most sem jutott dülőre. — *Bodroghalászon* a helyzet rosszabbodott. Bajok vannak *Pácinban* is. Általában megállapítható, hogy két tényező gyakorol egyházi életünkre káros befolyást: 1 a gazdasági pangás, 2. A bomlasztó elemek működése. A perifériákon bolsevista aknamunka folyik, amely a felszinen mint vellásos szekta jelentkezik. (Millenisták, Jehova tanúi stb.) Különösen a *Bodrogközt* lepték el a szélsőséges elemek. A veszélyeztetett gyülekezetek megmentése érdekében nagy pásztori prudenciára, egész embereket kivánó önfeláldozó munkára van szükség.

A közgyűlés kisebb jelentőségű tárgyainak sorából kiemelkedik *Sárospatak* vakancia iránti kérelme. Közgyűlésünk hozzájárul ahoz, hogy a megválasztandó lelkész állását 1934. október 1-én foglalja el és az időközi, másfél esztendőre eső jövedelmet hátralékos tartozásainak törlesztésére fordíthassa a sárospataki egyház. — Hagyatéki, alapítványi ügyek, továbbá *Tantó János* három javaslata: a tűzbiztosítási díjakról, a lelkészek adójáról és az illetékegyenértékről szerepeltek még a közgyűlés napirendjén, mely este nyolc órakor ért véget.

A rendelkezésre álló idő legnagyobb részét négy fegyelmi ügy tárgyalása kötötte le, amelyet szokatlan nagy érdeklődés kisért. A bíróság szenvedélyeket tompító, bölcs türelemmel véghezvitt munkája három esetben jogerős döntést produkált. A negyedik — bodroghalászi — ügyben a legszélesebb alapokra fektetett vizsgálat elrendelése vált szükségessé. *Szabó Andor.*

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem? Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az árvabélyeget?

Diákszövetségi gyűlés.

A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete folyó hó 11-én tartotta a Gyógyszerész Kaszinóban évi rendes közgyülését, amelyen jelen voltak: Finkey Ferenc dr. kuriai tanácselnök, Szabó Sándor dr. jogtanár, Forgon Lajos dr. postaigazgató, Nagy Béla dr. táblabiró, Rásonyi Papp Gedeon földbirtokos, Szüts Ernő gyógyszerész, Moskovits Mór dr. és Tóth Endre dr. ügyvédek, Andó László dr. MÁV. főfelügyelő, Tatár Sándor postafelügyelő, Haury József dr. MÁV felügyelő, Katona Endre MÁV főmérnök, Hézser Zoltán M.T.I. szerkesztő, Tóth Pál dr. ref. lelkész, Meskó Sándor MÁV intéző, Rehó Pál és Szabó Dezső dr. postatakarékpénztári tisztviselők, Szabó Zoltán banktisztviselő, Dakó István és Erdélyi József mérnökök, Tatár Miklós gyógyszerész.

Dr. Panka Károly országgyűlési könyvtárigazgató, elnök a közgyülést megnyitván, kegyeletes szavakkal parentálta el az ország nagy halottját gróf Apponyi Albertet, továbbá Rácz Gábor ny. altábornagy, Vaizer Béla dohánygári igazgató és dr. Németh Gábor gimn. tanár egyesületi tagokat. Visszautasitotta azt a durva és indokolatlan támadást, amelyet egyes lapok és folyóiratok a pataki kommunista mozgalom kapcsán a Főiskola ellen inditottak, mert a kollégium távol állott ezektől a mozgalmaktól. Majd ismertette a választmány 1932. évi müködéséről szóló jelentést, az 1932. évi zárszámadást és az 1933. évi költségvetést, melyeket a közgyülés egyhangulag elfogadott.

Ezután megválasztották az uj tisztikart: elnökké egyhangu lelkesedéssel dr. Panka Károly országgyülési könyvtárigazgatót, alelnökké: dr. Tóth Endre ügyvédet, titkárrá: Dakó István mérnököt, pénztárossá: Reho Pál postatakarékpénztári tisztet, ellenőrré: Szabó Dezső dr. postatakarékpénztári fogalmazót. Választmányi tagok lettek: Haury József MÁV felügyelő, Hézser Zoltán M. T. I. szerkesztő, Okruczky Árpád dr és Makláry Sándor MÁV főfelügyelők, vitéz Somody János dr. ügyészségi alelnök és Veress Győző ny. postatakarékpénztári főfelügyelő. Számvizsgáló bizottsági tagok: Katona Endre MÁV főmérnök, Sz. Lukács Pál szkfv. számtanácsos és Szabó Zoltán banktisztviselő.

Tiszteletbeli társelnökök: Pálóczi Horváth István felsőházi tag, Jablonowski József kisérletügyi főigazgató, Kontz Endre min. tanácsos, Pallay Sándor dr. kormányfőtanácsos és Forgon Lajos dr. postaigazgató. Tiszteletbeli alelnökök: Harsányi Zsolt iró és Tóth Pál dr. ref. lelkész.

A vacsorán meleg ünneplésben részesitették az Egyesület életében kifejtett munkásságáért dr. dr. Finkey Ferenc felszólalása kapcsán dr. Panka Károly elnököt. Felszólaltak még: Szabó Sándor dr. aki Finkey Ferencet köszöntötte és Tóth Pál, aki pataki diákemlékeit elevenitette fel.

Dr. Panka Károly.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

A nyiregyházai Kossuth-gimn. testvéri látogatása.

A gyiregyházai ág. hitv. ev. Kossuth Lajos-reálgimnázium iskolaközi látogatása során május 14-én felkereste főiskolánkat is, hogy a két testvérintézet közötti lelki kapcsolatot egymás kölcsönös megismerésével minél szorosabbra fonhassa. Nagy érdeklődéssel és meleg szeretettel várt látogatásuk velük szemben táplált legszebb reményeinket valóra váltotta. Középiskolai igényeket messze felülmúló zenei kultúrájuk mindenütt a legteljesebb elismerésben részesült.

Vasárnap d. e. 11 órakor a főiskolai imateremben tartották meg magas szinvonalú és változatos műsorú matinéjukat. Az ünnepély kölcsönös üdvözléssel kezdődött. Dr. Mátyás Ernő közigazgató testvéri érzésekkel köszöntötte a Nyirség legrégibb iskoláját s nagy örömének és hálás köszönetének adott kifejezést a megtisztelő látogatásért; majd a főiskola szineit képviselő szalagot kötött s gyöngyvirágkoszorút helyezett a reálgimnázium zászlójára. Ezután Zsolnai (Zwick) Vilmos reálgimn. igazgató válaszolt az üdvözlésre. Közvetlen, őszinte szavakkal tett bizonyságot Kossuth Lajos nevét viselő iskolájuknak az ősi pataki iskola iránt érzett igaz hálájáról és mély tiszteletéről. — Nagy tetszést arató beszéde végeztével pedig felkötötte zöld-fehér szalagjukat a főiskola jubiláris zászlójára. A nagyszámú hallgatóság érdeklődését mindvégig lebilincselő programszámokat szünni nem akaró taps honorálta. Festői látványt nyujtott a pataki gimn. leányok magyarruhás csoportja, amely a matinét külső kereteiben is diszessé tette.

A testvéri találkozás szép gondolatáért, úgyszintén ennek nagyszerűen megszervezett megvalósításáért elsősorban a reálgimnázium páratlan agilitású s minden szép és nemes ügyért lelkesülni és lelkesíteni tudó kiváló igazgatóját, Zsolnai Vilmost illeti az elismerés. Mellette igen tiszteletreméltó munkát végzett Kiss János karnagy, aki a 28 tagú zenekar preciz betanításával és szuggesztiv erejű vezénylésével a szakemberek nagyrabecsülő véleményét is kiérdemelte. Az iskola kiváló szellemére vallott az ifjúság korrekt és fegyelmezett magatartása.

A matiné szereplőin kivül kb. még 100 diák s csaknem az egész tanári kar, továbbá 7 tanárasszony s még néhány szülő is felhasználta ezt az alkalmat arra, hogy egy napos kirándulás keretében megismerje a főiskolát és Patak szép vidékét. Délelőtt 9 órakor érkeztek meg Patakra s elszállásolásuk után azonnal hozzáláttak a főiskola intézményeinek megtekintéséhez. 10 órakor a Várba mentek, útbaejtve a Kossuth házat is. Majd a matiné után az Angol-internátust látogatták meg, 2 órakor pedig a Mudrány-teremben ebédhez ültek. A két iskola tanárai a fehér asztal mellett még közelebb kerültek egymáshoz s nagyszerű hangulatban olvadtak egybe a testvéri szívek. Ebéd után még a „Mandulás“ ra tettek kirándulást s ezután pedig — mindnyájunk legnagyobb sajnálatára — este 3/4 6-kor elutaztak.

Azt hisszük, hogy ők is egy felejthetetlen nap sok szép emlékével lettek gazdagabbak!

A testvéri találkozás keresésére példát mutattak s ezt nekünk is viszonoznunk kell a közeljövőben! *U. B.*

GYÜLEKEZETI ÉLET.

— **A mezőcsáti gyülekezet téli munkája.** A gyülekezet *felnőtt* tagjai között a Kálvin-Szövetség munkálkodott hetenkénti kétszeri összejövetelek alkalmával. A szövetség tagjai között megnyilatkozó lelki élet a gyülekezet szegényeinek, elaggott s öreg betegjeinek karácsonyi segélyezésében is jótékonyan éreztette áldásos hatását. A gyülekezet missziói bizottságának irányításával, áldozatkészségével és gyüjtésével 30 szegény gyülekezeti tagot segélyeztünk. — Az *ifjuság* körében a leány- és ifj. egylet hetenkénti 1. illetőleg 2 összejövetelen szolgálta az ifj. hit- és lelki életének nemesitését és fejlesztését. A leány egylet a miskolci testvér egyesülettel tart fenn szorosabb érintkezést. Két találkozójukon gazdag tapasztalatokkal, egymás iránti kölcsönös szeretettel nemesedtek, gazdagodtak. Virágvasárnapján műsoros tea- estéllyel zártuk be az évet, melynek tiszta jövedelmét az épülő központi leány egylet székházának javára fordítjuk. Az egyesület lelkes vezetője Szalóczy Pál lelkész neje. — Az ifj. egylet a tél folyamán a leányegylettel közösen adta elő Móricz Zs. „Nem élhetek muzsikaszó nélkül" c. vígjátékát, melynek az ifj. egyletre eső tiszta jövedelméből 12 ifj. tagot küldöttünk márc. hónapban Pestre a gazdasági kiállításra és konferenciára. — Az elemi iskolás gyermekek (III-VI o.) áldozócsütörtökig minden d. u. bibliai iskolába járnak. Szalóczy Pál lelkész neje és Simon Béla s. lelkész vezetik. A téli hónapok alatt minden vasárnap d. e. 9 órakor gyermek istentiszteleten vettek részt a gyülekezeti kultur teremben. A tanitók lelkes munkája és a gyülekezeti tagok áldozatkészsége által 71 szegény sorsu iskolás gyermeket ruháztunk fel lábbelivel és meleg ruhával. Nov. től márc. ig 150 szegény sorsu iskolás gyermek kapott mindennap d. e. 10 órára 1 bögre tejet puha kenyérrel. — A nyár folyamán vasárnap délutánonként a cigányok evangélizációjával is probálkozunk.

IRODALOM

* Az „50 Templomi Ének", mely már rég elfogyott, de ma is keresett: **Csendes Orák** cimmel újból megjelent. Magában foglalja a legkedveltebb zsoltárokat és dicséreteket s felölel továbbá olyan szép és értékes egyházi dallamokat is, melyeket a történelem, a magyar hagyomány vagy a nép ajka megszentelt s amelyek akár a házi áhitat magános, csendes óráin elmerülésre, akár vallásos összejöveteleken való nyilvános előadásra egyaránt alkalmasok és érdemesek.

Az énekek zenei kísérete kifejező, a dallamot támogató s egyúttal könnyü, hogy kezdő játékos is gyönyörködhetik bennök. Szolgálatot tesz a füzet a tanitóképzők és ref. theológiák ama növendékeinek is, kik az egyházi énekek orgonán való játszását elsajátítani óhajtják. Úgy vannak kidolgozva, hogy nemcsak orgonán, hanem pedál nélküli hármoniumon, sőt zongorán is gyakorolhatók és előadhatók.

A *Csendes Órák* c. füzet csomagolással és postaköltséggel együtt 1 P 50 fillér. A szétküldés bérmentve történik. Megrendelhető: **Hodossy Béla,** ny. tanitóképző-intézeti igazgatónál Sárospatakon.

HIREK

Kenyeressy Károly Őszinte fájdalommal ért bennünket a hir, hogy *Kenyeressy* Károly ref. lelkipásztor életének 62, lelkipásztorságának pedig 37 ik évében f. é. máj. 15-én hosszas szenvedés után Gelejen elhunyt. Egyházkerületünk személyében egy komoly lelkületü, alázatos modorú lelkészét veszitette el, aki jóságos szivével, a cura pastoralis iránti különös érzékével értékes szolgálatot tett a kegyes geleji gyülekezeten keresztül Isten országának az építésében. A megboldogult földi maradványait május 17-én temették el őszinte részvét mellett.

— **A püspöklátogatás** lelkeket és gyülekezeteket megmozgató nagy munkája ezen a héten is folyt a kitűzött program szerint. Tudósítást legközelebb adunk róla.

— **Br. Vay László beiktatása** a tiszántuli egyházkerület főgondnoki székébe fényes ünnepségek közt f. évi május hó 18-án ment végbe Debrecenben. Áldás kivánással gondolunk reá. — Egyházkerületünk képviseletében a beiktató ünnepélyen Farkasfalvi *Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok volt jelen.

— **Harmóniumavatás Sajószentpéteren.** A sajószentpéteri egyház kebelébe tartozó bányatelepi gyülekezet május 14-én ünnepélyes istentisztelet keretében avatta fel három évvel ezelőtt létesitett imaházában most közadakozásból vett harmóniumát. Ugyanakkor úrasztali teritővel és katedra takaróval diszitette fel kis templomát Isten dicsőségére. Avató beszédet mondott Szigethy Ferenc lelkész, Eperjessy Béla gyermekénekkart tanitott be ez alkalomra, Szabó Mihály bányai presbiter továbbra való hűségét igérte meg a gyülekezetnek, szavaló leánykák pedig virágokkal borították el az új harmóniumot és az úrasztalát.

— **Patakon tanuló** kisigényű theológus, ki nem térhet haza Erdélybe, a nyári szünidő két hónapjára, csupán ellátásra tartva számot, lelkipásztor mellé ajánlkozik segítségnek. Szives megkeresést a lap szerkesztőségének cimére kér tisztelettel.

— **A miskolci református leánygimnáziummal,** továbbképzőtanfolyammal, esetleg tanitónőképzővel kapcsolatos **internátusba** felvételért június 25-ig lehet folyamodni. Teljes ellátás havi 60—70—80 pengő. Részletes Tájékoztatót készséggel küld az igazgatóság húszfilléres postabélyeg ellenében.

— **Cserélnék** lelkészi állást hasonló javadalmazású lelkésztársammal, lehetőleg főiskolával biró város közelébe. Javadalom: „1. 30 mázsa tiszta búza az egyházi magtárból kimérve. 2. 10 mázsa rozs, ugyanonnan kimérve. 3. Személypénz páronként egy arany-korona; ebben van a mustváltság is. 4 Szántóföld: 9 kat. hold 675 □-öl. 5. Rét: 11 kat. hold 1525 □-öl. 6. 5 öl kemény tűzifa beszállítva 7. Egy telek utáni legeltetési jog. 8. Stóla az egyházkerület megállapítása szerint. A használt földek minden adóját az egyház fizeti." E díjlevélbeli tételeken kivül 7 kat. hold szántó- és rét-földet használ a lelkész, mint „személyi pótlék"-ot, melyet eddig minden lelkésznek át szoktak engedni; csere esetén pedig automatice kell, hogy átszálljon a cserélő lelkészre, mint az elől által szerzett vagy megnyert haszonélvezeti jog. Az itt közölt „új" díjlevél és az eddigi „régi" között mutatkozó jelentékeny különbözet kiegyenlítésére a kongrua-revizió kérése indokolt és jogos. Kongrua: 761 P. 40 f. — Négyszobás kényelmes urilakás, melléképületekkel és szép kerttel. A Bodrog közvetlen a kert mellett folyik s így nyáron pompás, kényelmes fürdőző hely. Egyházi épületek, — a kamra kivételével, mely fedésre szorul, — jókarban. Lélekszám 600. Vasúti megálló helyben. Ujhelytől 15 km., Sárospataktól 2 km. Tanulók gyalog, biciklin, vonaton járnak be Patakra; vagy vonaton Ujhelybe $^3/_4$ óra alatt, kisvonattal; 10 perc alatt Patakról nagyvonattal. Havi bérlet-jegy Patakra tanulóknak: 3 P. 50 fillér. — Részletes csereajánlatok címemre: Igaz József Bodroghalász (u. p. Sárospatak) küldendők.

— **A mályinkai egyház ünnepe.** Április 23-án iktatták be ünnepélyes keretek között a mályinkai gyülekezet uj lelkipásztorát Máthé Zoltánt a felsőborsodi egyházmegye képviselői: Hubay Mihály lelkészi tanácsbiró és Lenkey György bükkmogyorósdi földbirtokos. A zsufolásig megtelt templomban az egyházmegyei küldöttek, az uj lelkésszel és a környékbeli lelkipásztorokkal együtt az urasztala köré állottak fel. A beiktató beszédet Hubay Mihály szilvásváradi lelkész mondta, majd a világi kiküldött Lenkey György szólt a beiktatandó lelkipásztorhoz keresetlen szavakkal. A környékbeli lelkipásztorok pedig egy egy bibliai igét mondtak, azzal köszöntve az uj lelkipásztort. Ezután az énekkar szép éneke emelte a lelkeket magasba, melynek elhangzása után Máthé Zoltán tartotta meg beköszönő predikációját II. Kor. 3 rész 1—6. vers alapján nagyszerű fegyverzettségről bizonyságot téve. Majd ujból az énekkar szereplése következett az igehirdetés után. Istentisztelet végeztével dr. Komjáthy Aladár az ózdi misszió-egyház köszöntését tolmácsolta, hangsulyozva beszédében azt, hogy Máthé Zoltánnak az ózdi gyülekezetben eltöltött csaknem 5 esztendei szolgálata, a legjobb ajánlólevél marad egész életére. Az ünnepélyes beiktatást presbiteri gyülés követte, ahol Hubay Mihály egyházmegyei tanácsbiró rövid beszédben szólt a presbiterekhez arra kérve őket, hogy az uj lelkipásztort minden munkájában hiven támogassák. Az ünnepélyen megjelentek csak este felé oszlottak el a szives mályinkaiaktól, akik mindig példás szeretettel tudták körül venni a lelkipásztorokat es tanitókat. Isten gazdag áldása legyen az uj lelkipásztor minden munkáján és gyülekezetén.

— **Az Erdélyi János Önképzőkör és az I. Rákóczi György egyesület** szokásos évvégi zárógyülését f. május hó 7-én, vasárnap tartotta meg a tanári kar és az ifjúság részvételével. Az elnöki megnyilatkozásokból és a titkári jelentésekből meggyőződést szereztünk arról, hogy milyen buzgó önképzés folyik az I. Rákóczi György Egyesületben az egyházi- vallási kérdésekben, hogy milyen komoly törekvés az evangélium szolgálatára, meggyőződést szereztünk arról is, hogy milyen hazafias és magasrendű irodalmi szempontok szerinti önképzés folyik az Erdélyi János Önképzőkörben. A záró gyülés keretében volt megtartva a szokásos szavalatverseny. A komoly szavalatverseny nyertese lett: Halász László, a víg szavalat versenyé: Tusay János.

— **Hejőpapiban** e hónap elején megkezdődött az Orsz. Ref. Szeretetszövetség 20 ágyas árvaházának építése. A tágas, szép új otthon, D. v. szeptember 1-én nyilik meg. A meglevő kisebb árvaotthonban jelenleg 14 elhagyatott gyermek gondoztatik, szoc. missziói testvér vezetése mellett. — Július 1-ig a gyülekezet áldozatkészségéből minden nap 60 gyermek és munkaképtelen kap tápláló ebédet. Az asztali szolgálatot a bibliakör tagjai végzik sok hűséggel és buzgósággal. — Várhegyi Lajos hejőpapi ref. tanító komoly evangéliumi hitből fakadó verseskötetet adott ki: „Kiáltás a falak alól" címen.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás egyházkerületünk lelkipásztoraihoz!

Farkas István püspök úr f. évi ápr. 19-én kelt XI. sz. körlevelében az ápr. 6-iki lelkészi konferencián a szekták kérdésével foglalkozó előadásokat tartalmazó füzet megrendelésére minden egyházközséget kötelezett. A kiadvány pár napon belül ***„A szekták és az ellenük való védekezés módjai"*** *címen megjelenik. Lapunk mai számához egy-egy csekklapot mellékeltünk.* ***Tisztelettel kérem lelkipásztortestvéreimet, hogy ennek felhasználásával a füzet ára fejében az 1 P. összeget mielőbb elküldeni szíveskedjenek.***

Sárospatak, 1933 V. 19. ***Dr. Mátyás Ernő***
theol. akad. igazgató.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cz. B. M-c. Mint egyházkerületi intézménytől nem veszünk semmit. — **H. B. S-k.** Ki van szedve.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 22. szám. Sárospatak, 1933 május 28.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *yr.:* Generális vizitáció Szerencstől Telkibányáig. (Folyt. köv.) – *Hodossy Béla:* Az énekeskönyv reformja. — *Illyés Bertalan:* Néhány pontosabb adat egyházkerületünk lélekszámára vonatkozólag. — —: A Pataki Diákok Országos Szövetsége. — *Gyülvészy István:* Lelkészértekezleti gyűlés Felsőborsodban. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Generális vizitáció Szerencstől Telkibányáig.

Nem lehet a lelkek gondozását, pásztorolását az íróasztal mellől elvégezni! Ez volt mostani körutunknak is egyik legfőbb tanulsága, legkiemelkedőbb élménye. „A teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését.“ Ennek a bibliai versnek szinte beszédes kiábrázolása volt az az érdeklődés, ünnepi öröm, hálás ragaszkodás, amivel a mi örömben és szeretetben sok nélkülözésre kárhoztatott népünk várt, fogadott, körülvett és helyről-helyre elbocsátott bennünket. Ezen az uton megint nagyszerűen érvényesült püspökünknek különleges kegyelmi ajándéka: emberekkel való bánni tudása, amivel most is nemcsak magához láncolta a legkülönfélébb korú, társadalmi állású és felekezetű embereket, hanem egymáshoz is közelebb vitte, egymással összebékítette, melegítette, amellett pedig az egyház és haza szeretetére is felhevítette. „Megbolonditotta az egész várost“: mondotta az egyik másvallású közéleti férfiú, a látogatás nyomán felizzott szeretet szent bolondságára gondolva. Sokat kellene járni, mindenüvé menni: minden helyre és minden szivbe az élet biztatását, örömüzenetét vinni, a jóság magvait hinteni. Ezzel a gondolattal forditottuk hazafelé a szekerünk rudját s hagytuk abba fáradságos, de gyönyörüséges szolgálatunkat.

Utirend. Utunk rendje a következő volt: Május 9-én, kedden érkeztünk Miskolcról Szerencsre 8 óra 24 perckor. Innen mentünk 10-én, szerdán reggel Ondra, délután Ondról Mezőzomborra és még aznap este Mádra. Csütörtökön, 11-én délután Mádról Tályára. Pénteken, 12-én délután Tályáról Abaujszántóra. Szombaton, 13-án délután Abaujszántóról Abaujkérbe. Vasárnap, 14-én Abaújkérből Korlátra. Hétfőn, 14-én reggel Korlátról Vizsolyba, délután Vizsolyból Vilmányba. Kedden, 16-án reggel Vilmányból Göncruszkára, délután Göncre. Szerdán, 17-én délután Göncről Hidasnémetibe, majd Tornyosnémetibe. Csütörtökön, 18-án reggel Tornyosnémetiből Zsujtára, délután Abaujvárra. Pénteken, 19-én Abaujvárról Telkibányára, onnan délután Hidasnémetin keresztül vissza Miskolcra. Alsózempléni utunkon Kiss Ernő esperes és Gosztonyi István főszolgabiró, az abaúji részen Farkas Elek esperes és Téglássy András egymázmegyei gondnok, Boross Dezső és Borsos András főszolgabirák kisértek. A mindig előzékeny, figyelmes, de mindig testvériesebbé is váló hivatalos kiséret mellett meghatóan kedves és szivet melengetően jóleső volt az a kiséret, amit az egyik községből a másikba velünk és utánunk jövők az elválni nem akarás makacsságával, a viszontlátás meg-megujuló örömével. Az időjárás áldásosan esős és hűvös volt, de bizony az uti parádéknak, a kényelemnek és vékony kabátjainknak nem igen kedvezett: azért megőrzött az Isten minden nagyobb bajtól. Ami a napsugár melegéből, csókjából hiányzott, azt adták, pótolták a sugárzó szemek, barátságos arcok: az utunkra, kocsinkba, sokszor nyakunkba is hulló virágok.

Fogadtatás. A fogadtatás mindenütt megfelelő: mondhatni, nagyméretű volt. Az egyes egyházközségekbe elébünk, értünk jöttek kellő, sokszor fölös számu diszes fogatokon azok, akik vinni akartak: nemritkán az egyház lelkipásztora és gondnoka. Némely helyre kissé tulkorán is beállitottak, amiből persze nehéz, de türelmes várakozás s a maradáson-menésen megindult eszmecsere és évődés lett. Az elfoglalt és meginduló kocsik mellé sorakoztak a lovas legények, bandériumok. A délceg huszárnak való magyar fiuk, piros lajbiban, lobogós ingujjal, széles fehér gatyában, árvalányhajas fekete kalapban, jól tartott lovaikon: különösen gyorsabb ügetésben, egy-egy utkanyarnál elragadó látványt nyujtottak. Minden bandérium szép volt, de katonás rendezettségével, szakszerű vezetésével mégis kivált a korláti, amelynek élén Szepessy László földbirtokos, tart. honvédhuszárhadnagy lovagolt. Eredetiségével pedig feltünt a gönci, ahol még megvannak a régi pitykés menték, csak gombot nem lehet reájuk kapni s rendes és állandó bandérium-egyesület áll fenn, választott kapitány irányitása mellett. A bandérium-vezetők jelentkeztek az egyházközség magas

vendége előtt. Engedelmét kérték, hogy utján kísérhessék s kifejezték, hogy hitükért, hazájukért élni és halni is készek. De nem kevésbé festői volt a szintén minden fogadtatáshoz felvonuló magyar ruhás leányok csoportja: élénk bizonyságát adva annak, hogy magyar termethez, archoz magyar ruha való. Buzdítottuk is őket a divatos bolti izléstelenségektől elnyeléssel fenyegetett nemzeti viselet további kitartó ápolására, fentartására. A községek határánál, vagy egy-egy főbb pontjánál mindenütt ékes, legtöbbnyire „Isten hozott" felírásos diadalkapu várt, alatta és körülötte az istenadta nép aprajával, nagyjával, szegényeivel, gazdagjaival, különféle felekezetű és fajtájú tagjával. Látszott az általános kivonuláson, hogy a püspöklátogatás nagy, nevezetes esemény. Az üdvözlő szavakat többnyire a községi jegyző, néhol a biró vagy előkelőbb községi lakosok mondották, Abaújváron Ferdinandy Gyula ny. miniszter. Békemagvak hintését, vigasztalást, lelkiekben való gyarapitást, hitbeli növekedést vártak a lelkek pásztorától. Püspökünk mindenik üdvözlésre méltó, lelkes, szíveket megkapó választ adott, válasza végén pedig áldást kivánt a község minden rendű és rangú lakosára. A templom, vagy lelkészlak bejáratánál a presbitérium és gyülekezet nevében lelkipásztorok által előadott üdvözlések és az azokra adott válaszok pedig helyenként megint valóságos istentiszteletté magasztosultak. Különösen lélekemelő jelenet volt a mádi templom előtt a sötét éjszaka homályában, lámpafényben és lelkesedésben ragyogó arcok együttesében a „Csillagos égnek seregei ott fenn" kezdetű gyönyörű énekünk eléneklése.

Istentisztelet. Megérkezés és rövid készület után rendesen a templomba mentünk. Ezek közül egyik-másik, a nehéz viszonyok dacára is, új ruhát öltött, mint pl. a gönci, a látogatás örömére. Általában rendes, vonzó belsejű, itt-ott hatalmas méretű templomokat láttunk. Az abauji részen sok a gótikus, csúcsives, régi templom: fájdalom, túlnyomó részben lecsonkított, eltorzított állapotban, egyenes lapos födémmel. Nagy baj a falakba szívódott nedvesség, salétrom, ami miatt a festés nem marad meg, hanem foltok támadnak, amik a szemlélőre rossz benyomást tesznek. Van elég elhanyagoltság is, amit az egyik presbiterné így magyarázott: közös lónak turós a háta. Megilletődött lélekkel léptünk be a vizsolyi ősi szentházba, amelynek egyik hátsó zugában állott és működött a Károlyi Gáspár nyomdája, az első magyar biblia szent műhelye. Abaujváron két freskó van részben kimentve a vakolat, vagyis inkább a tudatlan és érzéketlen vakoló munka alól. A templomok csaknem minden helyen zsufolásig megteltek néppel, gyülekezettel, amelyek természetesen nemcsak a helyi egyházközség, hanem más felekezetek és szomszédbeli nyájak tagjaiból is toborzódtak. Énekkari szám volt kettő-három is, alig tudtuk megmenteni tőlük az ima utáni fennálló éneket. Pedig hogy minden karének mellett, amikben igazán elelgyönyörködtünk, mennyivel fenségesebb már arányainál fogva a gyülekezet éneke: azt érezzük, mikor egy-egy zsoltár vagy dicséret erőteljesen áradó dallamai összefogták és ég felé, Istenhez emelték a lelkünket. Az istentiszteleteken főjegyző olvasott bibliát, püspökünk pedig prédikált. Beszédeinek közvetlenségével, melegségével, szenvedélyes hevületével, költői képeivel, szingazdagságával, erőteljességével, Isten és a haza kettős szentsége körül forgó, villanásszerű gondolataival mindig és mindenütt magával ragadta a lelkeket. Bakos István fonyi lakos, a korláti templomból kijövet így hálálkodott előtte: „Mintha újjászülettem volna a drága igéjétől." Beszédét minden gyülekezetben annak multjához, jelen állapotához, lelki szükségleteihez alkalmazta, ami az előadás testi teljesítménye mellett nem csekély szellemi igénybevételt is jelentett. Szent tékozlás volt ez a szolgálat, de a pásztori lelkület, amely sugallta: a fajszeretet, életakarás, lobogó lelkesedés, amely belőle kisugárzott: a magvak, amiket széthintett, bizonyára megtermik drága gyümölcseiket és maradandó nyomokat hagynak a hallgatók lelkében. Nem hagyhatom itt sem említés nélkül, hogy a templomainkban, ahol egyedül Isten nevének kellene adni a dicsőséget, igen sok az emberi és családi nevekkel, a szószék-urasztali terítőt adományozóknak, orgonát építtetőknek maguk dicsőségével, jótékonykodásával való hivalkodása. Pedig ezekre a dolgokra is vonatkozik Jézus parancsa: Ne tudja a bal kezed, mit csinál a jobb. Nincs benne semmi, sőt emlékezet és példaadás okáért talán kivánatos is, hogy az adományozók nevei az adományozott tárgyakon is fel legyenek irva, de semmiesetre sem feltünő helyen, szembeszökően: mert szomorú lenne azt a látszatot kelteni és vélelmezni, hogy a Soli Deo Gloria elvét hirdető egyházunk templomai az egyéni és családi hiuság, esetleg vetélkedés ama kultuszának tárgyaival vannak tele, amely kultuszt irtogatni, lefojtani, megölni nekünk egyik legfőbb hivatásunk és kötelességünk. Folyt. köv.

ÉNEKÜGYÜNK.

Az énekeskönyv reformja.

A legelső kérdés: van-e szükség újításra? Ha igen: az énekszövegek, vagy a dallamok kívánják-e a javitást? Mik azok a szempontok, alapelvek, melyek a reformot irányítsák?

Alig mult egy évtizede csak, hogy az új Énekeskönyv életbe lépett. Nem korai-e még, hogy máris reformról beszélünk? — Nem kell megijedni, az ilyesmi nem szokott egy-kettőre, azonnal végbemenni. Majd ötven esztendőt vett igénybe, míg a most használatban levő könyvvel elkészültek.

A reform gondolatát egyébként a Prot. Szemlében vetették föl. Kár, hogy ez nem tárgyi alapon történt. A Református Kántorkönyv bírálatával kötötték össze, holott ez két külön kérdés, melynek egymáshoz semmi köze. Az újabb és újabb hozzászólásokból nyiltan kiviláglik, hogy a Prot. Szemlében fölmerült reformgondolat gyökerét és indí-

tékait külföldi talajban kell keresnünk. Pedig nagy kérdés, van-e szükség reformra nálunk is csak azért, mert külföldön a mozgalom megindult és folyamatban van? Figyelemmel kísérni, mi történik Nyugateurópában, mindenesetre hasznos és tanulságos. Okulni lehet rajta, de utánozni káros és felesleges.

A skótokról nem beszélek. Ők már nem éneklik a zsoltárokat. A „Books of Psalms" (Edinburgh) és az újabb „The Church Hymnary" című könyvekben sok ének — ez utóbbiban több, mint 800 dallam közötti zsoltárdallamot sem találunk. A francia „Psaumes et Cantiques" (Paris-Nancy, 1895) című könyvben 248 ének mellett csak 52 zsoltárdallam van. Aztán a „Livre d' Orgue" (u. o.), melyet a francia zsinat énekügyi bizottsága adott ki, már csak 43 zsoltárdallamot ölel fel. Ellenben e könyvek a templomi énekekek közé sorolnak számos olyan vallásos dalt és műdarabot (Pl. Beethoven: A Teremtőhöz, Mozart: Golgotha (Ave verum) stb.), mely nem való gyülekezeti közös népéneknek. Ezek mellett akadnak könyveikben silány, értéktelen, profán csinálmányok is. Elmondhatjuk, hogy a franciák is hűtlenek lettek a zsoltárokhoz, melyek pedig hajdanában annyi hívőt szereztek a református egyháznak s oly nagy népszerűségnek örvendettek. Most szeretnének a régi zsoltárszövegekhez s az ősi melodiákhoz visszatérni.

Nagyon érdekes és tanulságos a svájci francia gyülekezetek reformjavaslata, melyen 1927 óta egy bizottság munkálkodott. Az ott eddig megmaradt 50 zsoltárt 75-re kívánják szaporítani. E mellett az énekköltészet különböző korszakait úgy akarják egyensúlyba hozni, hogy a XVI. századból 62, a XVII-ikből 87, a XVIII-ból 80, a XIX. századból 78 dícséret (Cantiques) fölvételét javasolják. (Lásd: *Semaine Religieuse de Genève* f. é. 10., 11. és 12-ik számaiban: „La restauration du Psautier romand" c. cikket). Az énekeknek ilyen számszerű, eléggé arányos csoportosítása a zenetörténeti szempontok hangsúlyozására mutat, bár semmi okom és semmi adatom sincs arra, hogy az egyházi, a gyülekezeti érdekek mellőzését kétségbe vonjam.

Nálunk más — és hála Istennek, bizonyos tekintetben jobb a helyzet, mint a külföldön. Mi, magyar kálvinisták a Szenczi Molnár Albert fordította zsoltárverseket használjuk és dícséreteinkben is, ma is tulnyomóan a zsoltárok eredeti dallamaival élünk (125 zsoltárdallam), melyeknek ritmusa is hozzánk simult, megmagyarosodott. Minket, ha netán reformálni csakugyan akarunk, kell, hogy ebben az újításban más szempontok vezessenek. Az újítások, javítások csak a mi magunk szükségletei nyomán fakadhatnak. Ha nem ezen az úton járunk el, mi is kátyuba jutunk.

Kétségtelen, hogy javítani valót találunk az énekek szövegében is. Én azonban ezt most csak megemlítem. Bővebben nem foglalkozom vele. Azokra bízom, akik verstechnikai, költői esztétikai és dogmatikai szempontból is jobban értenek hozzá, mint én. Hogy formailag a versek magyarosságát tulságosan kiélezzük, elengedhetetlennek nem tartom; de a merőben idegen, jövevény formában irt szöveg föl nem vehető, visszautasítandó. A nemzeti vonásokat sem a szövegekben, sem a dallamokban mellőzni nem szabad. Az is nagyon fontos, hogy az énekeskönyvben csak olyan versek foglaljanak helyet, melyek tartalmi és alaki tekintetben egyaránt kiválóak.

Méginkább szükség van a javításra zenei szempontból. Nemcsak azért, mert a becsúszott selejtes dallamokat ki kell küszöbölni az énekeskönyvből s ezeket örökbecsűekkel pótolni, hanem azért is, sőt szerintem elsősorban azért, hogy a dallamok között végre valahára rendet teremtsünk. Lehetetlen ugyanis az, hogy az egyházi dallamok alkalmazásában mutatkozó gondolatnélküli zürzavar, összevisszaság nálunk továbbra is fönmaradjon. Némely dallam minden lehető és lehetetlen esetre kapott szöveget. Ilyen pl. a XLII. zsoltár dallama, mely hétköznapon, úrvacsora osztáskor, minden nagy ünnepen, vasárnap, reggel és estve, karácsonykor, húsvétkor, temetéskor, adventben és nagypénteken meg még egyéb alkalmi ünnepeken is egyformán használatos, vagy legalább az énekeskönyv szerint használható. Ami azt jelentené, hogy ennek a dallama az öröm és a bánat, vídámság és szomorúság, derű és fájdalom, könyörgés és megnyugvás, vagyis a lelki állapotnak, az érzelmek skálájának minden fokát egyformán kifejezni képes. Sok dallam nyer ilyen alkalmazást. Van olyan temetési énektárunk, melyben az „Örül mi szívünk" dallama temetésre hív.

Az bizonyos, hogy a zene nyelvén nem lehet oly világosan szólani, mint a közönséges beszéd nyelvén, de a dallamok és az ünnepi alkalmak között, azonkívül, hogy hangulati és érzelmi rokonságnak kell lenni, a kapcsolat legalább szimbolikus legyen. Hogy példával világítsam meg: ha a „Krisztus Urunknak áldott születésén" dallamát szöveg nélkül hallom is, rögtön a karácsony örvendetes ünnepe jut eszembe. Ez az ének, bár melodiája nem annyira karácsonyi, örvendező, mint inkább panaszos: mégis csupán az elfogadás, megszokás folytán szimbolizálja a karácsonyt.

Tulzás volna a másik véglet is, mely szerint az énekek használatában bizonyos kizárólagosság kiköttetnék. Nem, idáig nem szükség mennünk. A „Te benned bíztunk" felcsendülhet azért hazafias ünnepen, temetésen is; vagy a „Jövel Szent Lélek Ur Isten" zenghet máskor is, nemcsak pünköstkor. Ámde az énekek között tegyünk mégis különbséget. Legyenek az ünnepeknek megfelelő, kifejező, legalább szimbolikus dallamai. Legyenek dallamok, melyekkel főleg a vasárnapi istentiszteleten — s legyenek, amelyekkel pedig inkább a hétköznapi istentiszteleteken élünk. És legyenek külön temetési énekek, melyek a gyász, a bánat, a szomorúság kifejezésére alkalmasak; amelyek nem az advent s nem a karácsony hangulatát tolmácsolják és megfordítva.

A mi magyar viszonyaink között, ahol nem mellőzhető az a szempont sem, hogy a gyülekezeti énekeskönyv anyagi hasznot is hozzon, de azért megfizethetetlen se legyen a szegény nép számára,

körültekintően számba kell vennünk, hány énekre is van szükségünk? Hány kell vasárnapokra, hány hétköznapokra? Hány kell sátoros ünnepekre külön-külön és hányra van szükségünk temetésekre? Meg kell állapítani, hány úrvacsorai ének szükséges? Mennyi legyen a külön alkalmi énekek száma? Mert az is hiba, ha kevés az ének, de viszont nem tartja senki előnynek, ha egy csomó használatlan lim-lom ott van az énekeskönyvben. Mi nem engedhetjük meg magunknak azt a fényűzést, amit a fösvénynek csufolt skótok, hogy oly nagyon sok éneket vegyünk fel az énekeskönyvbe. Viszont, ha a szükségeseket is elhagyjuk, lemondottunk az élniakarásról.

Ezek a szempontok vezessék a reformot. De az ellen, hogy idegen mintára, az idegen ritmus kedvéért történjék a megújítás, amint azt a Prot. Szemle és cikkirói akarják: szívvel-lélekkel és minden erőmből tiltakozom. *Hodossy Béla.*

Néhány fontosabb adat egyházkerületünk lélekszámára vonatkozólag.

Nem régen jelent meg az állami statisztikai hivatal 1930-ik évi népszámlálásáról közzétett 83. kötete. Ez a könyv a demográfiai adatokat tárgyalja, tehát ránknézve nagyon fontos adatokat tár fel, mert ebből látjuk hivatalosan bizonyitva egyházunk fejlődését, hiveink szaporodását, vagy csökkenését.

Ha a tiszáninneni egyházkerülethez tartozó egyházak ref. lélekszámát nézzük, örömmel állapithatjuk meg, hogy ez a szám magasabb az 1932. évi püspöki jelentésben közzétett lélekszámnál. Az állami statisztika szerint 203.563 az egyházkerület ref. lélekszáma. A mult évi püspöki jelentésben 192.438 lélek volt feltüntetve. Itt látszik, hogy mennyire megbizhatatlan az esperesekhez beérkező lélekszám jelentések egyrésze. A két adat között t. i. 11.000 a különbség, pedig a püspöki jelentés adatai már két évvel később készültek, mint a népszámlálási adatok.

Az egyes nagyobb egyházak számadatai, amelyek általános érdeklődésre tarthatnak számot:

	összlakosság	ref.	%	rkath.	%
1. Miskolc	61.388	17.327	28·6	27.631	44·9
2. Diósgyőr	20.854	4.252	20·4	14.288	68·0
3. Mezőcsát	6.094	3.990	65·5	1.496	20·5
4. Cigánd	4.725	3.280	69·0	431	9·1
5. Poroszló	5.187	3.237	62·0	1.754	33·0
6. Sárospatak	11.257	3.227	28·6	4.905	44·0
7. Saujhely	18.431	3.000	16·4	7.483	66·0
8. Mezőkeresztes	4.279	2.801	65·0	1.189	28·0
9. Tiszakarád	3.739	2.671	68·0	729	19·0
10. Átány	3 094	2 548	82·3	534	17·4
11. Sajószentpéter	5.842	2.263	38·0	2.640	45·0
12. Hejőcsaba	6 356	2.194	34·0	3.191	50·0

Szomoru, hogy egy olyan nagy helyen, mint Mezőkövesd, ahol 20.866 a lakosok száma, mindössze 1·5 százalék református (318) él. Egerben már jobb az arány, ahol 30.424 lakos között 3·5 százalék református él. Ha megyénként nézzük az arányszámokat, Zemplén vármegye mutat fel a legszebb eredményt, ahol a lakosság 36 százaléka református. Itt egyik legnagyobb egyházunknak Cigándnak van a legmagasabb százalék aránya: 69 százalék. Ennél nagyobb százalék aránya csak az átányi egyháznak van, pedig az tiszta katolikus községekkel van körülvéve. Zemplén után Abauj következik 33 százalékkal, Borsod 30 százalékkal és Heves megye hozzánk tartozó része 6 százalékkal. Hogy egyes hevesi járásokban mily elszomoritó a ref. lélekszám, mutatja a pétervásári járás statisztikája, ahol 26 községben 33.341 lélek között mindössze 199 ref. vallásu él. (0.6 százalék.) Mennyi és mennyi hivőnk tünhet el, olvad bele ebbe a tengerbe anélkül, hogy valaki tudna róla, de anélkül, hogy felelős lehetne valaki értük, hiszen ez a 26 község mind *egy* anyaszentegyházhoz tartozik s tűle nagyrésze 20—50 km. távolságra fekszik. Ezeket bejárni csak missziós lelkész feladata lehetne. *Illyés Bertalan.*

A Pataki Diákok Országos Szövetsége

május 25-én a főiskola tanácstermében délután 3 óra kezdettel választmányi ülést tartott, melynek főtárgya a Szövetség évzáró közgyűlésének előkészitése és napjának megállapítása volt. A választmány eltérve az eddigi szokástól, nem a főiskola évzáró ünnepélyével kapcsolatban tűzte ki a közgyülés napját, hanem junius 11-ben állapodott meg, amikor is délelőtt 11 órai kezdettel óhajtja a Szövetség évzáró közgyűlését megtartani a főimatermében.

Az évzáró közgyűlés elé kerülnek többek között mindazok az inditványok, amelyeket dr. Barth Ernő a Szabolcs-, Szatmár és Bereg vármegye Fiókja lelkes és buzgó titkára fogalmazott meg. A Diák-szövetségnek évzáró közgyűlését nagyban emelni fogja az a körülmény, hogy az érettségi találkozók a közgyűléssel kapcsolatban fogják ünnepélyeiket megrendezni. *Ez uton is felhívjuk a találkozók figyelmét, hogy ha idáig más dátumban állapodtak volna is meg, találkozásaikat jun. 11-én rendezzék meg, amikor a szövetségi közgyűlésen* a régi diákokkal is találkozhatnak. Kiemelkedő mozzanata lesz e szövetségi közgyűlésnek nagy nevű és áldozatkész elnökünk, *Kazinczy Gábor* által ajándékozott szövetségi serlegnek a felavatása. Ezen serleggel ezután minden az évzáró közgyűlést követő közebéd alkalmával egy régi, nagy, pataki diák szellemének fogunk áldozni élete és működése felelevenítésével. A legelső alkalommal főiskolán egyik legnagyobb jóltevőjének, Vay Józsefnek az emlékét dr. *Rácz* Lajos ügyvezető alelnök fogja méltatni. Különös érdekességet kölcsönöz e serleg avatásnak, hogy *Kazinczy* Gábor, a Szövetség közszeretetben álló elnöke ez alkalommal fogja a hatvanadik érettségi évfordulót megünnepelni.

Fölkérjük mindazokat, akiknek ez évben esedékes az érettségi találkozójuk, hogy mentül számosabban, jelenjenek meg e felemelőnek igérkező évzáró közgyűlésen. A közebéden résztvenni óhajtók szándékukat legkésőbb június 10-ig jelentsék be a főtitkárnál, Novák Sándor gimn. tanárnál.

Lelkészértekezleti gyülés Felsőborsodban.

Miskolcon, május 18-án tartotta gyűlését a felsőborsodi lelkészértekezlet az alkotó tagok nagyszámú jelenlétében, hatalmas érdeklődés mellett, amit teljesen indokolttá is tett a programra került nagy fontosságú kérdések tárgyalása. Éneklés és *Máthé* Zoltán mályinkai lelkész buzgó imádsága után *Hubay* Mihály értekezleti elnök nagyvonalú megnyitó beszédében mutatott rá a *ma* legégetőbb szükségeire, legsürgősebb célkitűzéseire s az egy szükséges dolog örök fundamentumára, a hitre. Nagy beszédéből mint fényes drágakövek ragyogtak elő a karcagi ORLE-gyűlésről a főgondnokbeiktatásról, a lillafüredi, sárospataki s az egyházmegyénkben tartott ifjúsági konferenciákról szóló megemlékezések, mint egyházunk jobb jövőjének megannyi zálogai.

Az elnöki megnyitót követően két megható emlékbeszéd hangzott el. Az egyiket *Szabó* Lajos parasznyai lelkész tartotta néhai *Botos József*, a másikat pedig *Bodnár* László mondta néhai *Orosz László* volt mályinhai lelkész felett. Mindkét kegyeletes megemlékezés híven állitotta szemeink elé elköltözött kartársaink lelki vonásait. Legyen áldott emlékezetük!

Ezután *Várady* József olvasta fel dolgozatát: „Meddig terjedhet a lelkész próféta szerepe az igehirdetésben és a közéletben?" címen. Sok értékes gyakorlati kérdést vetett fel ebben az értekezésben az előadó s érdekesen mutatott rá azoknak megoldási kísérleteire a maga tapasztalatai szerint a sajóvámosi gyülekezetben. *Komjáthy* Aladár dr. előadása a Heidelbergi Káté 32. kérdésére adott megnyugtató válasz és megragadó bizonyságtétel-számba ment ezen a cimen: „Miért hívnak téged keresztyénnek". Alig remélt nagy érdeklődést keltett e sorok irójának előadása is, melynek tárgyát az ORLE titkársága tűzte ki: „A legújabb magyar újszövetség-fordítások kritikai ismertetése és egybevetése" Nagy tetszéssel hallgattuk meg értekezleti üléseink kedves és hű vendégének, *Egerházy* Lajosnak propaganda-előadását, melyben az újonnan megindult gyümölcsfa-telepítési akcióra, a nagykőrösi kiállításra és a biztosítás kérdésére hívta fel nyomatékosan a közfigyelmet. Érdekes területekre vetettek élénk világot *Veress* Károly balajti és *S. Nagy* Lajos laki lelkész ugyanazon tárgyról szóló előterjesztései erről a témáról: „Mit tehet a lelkész a gazdasági leromlással párhuzamosan haladó vallási leromlás megátlására". Kedves és értékes percei voltak a gyülésünknek azok is, melyekben *Szigethy* Ferenc avatott tollából kibontakozott emlékező lelkünk előtt Arany biblikussága. Hozzászólásaikkal még tisztábbá és hivebbé tették e képet *Salamon* Gyula, *Lenkey* Gyula és *Gyülvészy* István.

Gyakorlati vonatkozásokban és életrevaló javaslatokban gazdag előadásban *Gönczy* Miklós szólott az egybegyültekhez arról, hogy: „Mit tettünk eddig egyházmegyénk területén a Szeretetszövetség érdekében, mit kellene és mit lehetne még tenni?" Majd *Joó* Miklós szorgalmas gyüjtő-munkájának eredményeként egyházmegyénk történetének főbb vonásai tárultak a jelenlevők elé. Kivánatos volna ennek az adatgyüjtő munkának hathatós ápolása és kifejlesztése. Végül *Lőkös* Sándor preciz pénztári jelentésének elfogadásával kimondotta értekezletünk a nyár folyamán pályatételek kitűzését is s az elnök üdvözlő szavaival a gyűlés bezáault.

Mindannyian, kik a gyűlésen részt vettünk s annak áldott hatásait nagy lelki gyönyörűséggel szívünkbe fogadtuk, örvendezve gondolunk vissza arra a szép napra ezt mondván: „Áldjad én lelkem az Urat!"

Gyülvészy István
értekrzleti jegyző.

HIREK

— **Konfirmációi ünnepély főiskolánkban.** A főiskolai tanári kar és diákjaink, a sárospataki és vidéki szülők jelenlétében, meleg testvéri közösségbe olvadva, lélekemelő konfirmációi ünnepély folyt le főiskolánkban május hó 25-én, Áldozócsütörtök nagy ünnepén. Konfirmált 40 növendék; közöttük öt leány: Ablonczy Mária, Dávid Lili, Harsányi Anita, Igaz Ilona és Szüts Gabriella IV. oszt. tanulók. Bódy Dénes áldozócsütörtöki igehirdetés után, melyben meghitt bensőséggel szólt tanítványaihoz, a konfirmációt ugyancsak Bódy Dénes gimnáziumi vallástanár végezte. Konfirmációi emlékül a növendékek diáktársaik adományából egy Bibliát kaptak. A konfirmációt urvacsoraosztás követte, melynek szíveket megragadó s Krisztus-közösségbe vonó liturgusa Szabó Zoltán főiskolai h. lelkész volt.

— **Kazinczy Gábor nyug. kuriai biró, a Pataki Diákok Országos Szövetségének elnöke** máj. 22-én a pataki diákszövetség évi közgyülésének előkészitésére Sárospatakon tartózkodott. A magas nemzeti, irodalmi, egyházi és főiskolai eszmények ez örök szerelmese a diákszövetségnek diszes ezüst serleget adományozott. Illesse hódoló tiszteletünk, mélységes hálánk és köszönetünk a főiskola szeretetében folyton lobogó lánggal égő, nemes lelkű, érzéseit áldozatokkal is bőségesen megmutató férfiut.

— **Novák Sándor főiskolai tanár kitüntetése.** A Zemplén vármegyei Kazinczy-kör ez évi rendes közgyülése Novák Sándor főiskolai tanárt tiszteletbeli tagjává választotta. A közgyülés határozata szerint „ezzel a ténnyel egyfelől az országos viszonylatban is ismert, kiváló lírai költő irodalmi értékeit kivánja méltányolni, másfelől hálatartozásának lerovására gondolt azzal a férfiúval szemben, aki a körben már többször szerepelt fényes sikerű, valósággal klasszikus becsü előadásaival s ezenfelül kiváló esztétikai és kritikai érzékét is szivesen bocsátotta rendelkezésünkre, valahányszor pályázataink sorsát kellett eldönteni."

— **Megrendítő szerencsétlenség áldozata lett** Máthé Miklós perbenyiki lelkész Miklós nevü 20 éves fia. A perbenyiki állomás közelében a gyorsvonat halálra gázolta. A mélyen sujtott család gyászában résztvevő szívvel osztozunk és fájdalmukra Isten vigasztalását kérjük.

— **Lelkészválasztás.** A sárospataki egyház a fiatal lelkipásztori nemzedék egyik legfényesebb reményű és tehetségű tagját, *Darányi Lajos* sárospataki hitoktatót választotta meg meghívás útján lelkészévé. A választás május hó 21-én ment végbe. Az egyházmegyei kiküldöttek: *Máthé* Gyula és *Meczner* Tibor tanácsbiráknak az egyházi törvény rendelkezése szerint feltett kérdésére, hogy kívánja-e a gyülekezet *Darányi Lajos* meghivását, a lelkészválasztó közgyülés viharos lelkesedéssel egyhangulag foglalt állást Darányi Lajos mellett, igy őt az egyházmegyei megbizottak megválasztott lelkésznek jelentették ki. Darányi Lajos sárospataki főiskolánkon végezte állandóan kitünő előmenetellel tanulmányait. Első lelkészképesitő vizsgáját 1928-ban tette le, lelkészi oklevelet 1930-szerzett minden tárgyból jeles eredménnyel. A theol. tanfolyam bevégzése után egy évig főiskolai szenior volt, majd külföldön végzett theol. tanulmányokat, Halleban és Bonnban, ahol a világhirű *Barth* Károlynak volt elhatározó és döntő ösztönzéseket nyert hallgatója. 1930 óta sárospataki hitoktató. Magas charizmáju igehirdetése és önfeláldozó hűségű hitoktatása nyomán szivébe zárta a nép szeretete és lelkesedéssel ültette Sárospatak, a mi hegyen épitett városunk kathedrájába. Bizó reménységgel tekintünk lelkipásztori munkássága elé. Nem közönséges igehirdetői talentuma, tudományos theológiai készültsége, lelkigondozói rátermettsége, mély és érett lelkületének szuggesztiv ereje fiatalságának töretlen lelkesedésével egy áldott lelkipásztori élet gazdag lehetőségével biztat. Övezze életét és munkáját Istenünk mennyei kegyelme.

— **Rövid hirek.** Május 24-én a putnoki és sátoraljaujhelyi polgári leányiskolák növendékei rendeztek társaskirándulást Sárospatakra. — A postavezérigazgatóság Sárospatak látképével új levelezőlapokat hoz forgalomba. — Ünnepválasztásnál első diák Berta Barna IV. é. hh. lett. — A felsőmagyarországi elszakított területek egyházkerületeinek konvetje kimondotta, hogy a tömeges visszaélések miatt többé semmiféle beirásnak nem lehet helye.

— **Nyolc község leányegyesületeinek találkozója Vámosujfalun.** Május 14-én, vasárnap gazdag tartalommal megrendezett leánynapot tartott a vámosujfalui Ref. Leányegyesület, melyen Bodrogolaszi, Bodrogzsadány, Erdőhorváti, Olaszliszka, Sára, Sárospatak és Tolcsva leányegyesületeiből mintegy háromszázan vettek részt. A leánynap programja délután istentisztelettel kezdődött, melyen Főző László lelkész hirdette az Igét. Utána a sárai erdőbe kirándulás volt, ahol különböző játékok, énekek, a helybeli vasárnapi iskolás kisfiuk szindarabja és a hangulatos gyöngyvirágszedés szórakoztatták a környező falvak érdeklődőivel megszaporodott fiatalságot. Este 6 órakor az iskolában nagyon jól sikerült előadás volt „Anyák napja" műsorral, melynek szereplőit a megjelent nyolc község leányegyesületei adták. A gazdag lelki gyümölcsöket termő leánynapon Rózsa Ibolya orsz. leányegyesületi titkárnő is megjelent.

HIVATALOS RÉSZ.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe!

Miután egyházmegyénk tisztviselőire vonatkozólag a 10. éves ciklus lejárt, folyó évi május hó 19-én tartott tavaszi e. m. közgyülésünk az összes tisztviselőkre a szavazást elrendelte. — Szavazni kell *esperesi, gondnoki, papi főjegyzői, papi aljegyzői, világi főjegyzői, világi aljegyzői, 6 papi tanácsbirói, 6 világi tanácsbirói és 2 tanitóképviselői* tisztségekre. Felkérem t. lelkésztársaimat, hogy egyházuk szavazatát egy lapon kiállitva *julius 1-ig* az esperesi hivatalba küldjék be.

Ugyancsak arra is kérem t. lelkésztársaimat, hogy az 1933—34. évre szóló választók névjegyzékét 2 egyenlő példányban elkészítve hozzám legkésőbb *junius 15-ig* terjeszék be. Atyafiui szeretettel vagyok Sajóbábonyon, 1933 május 22-én.

Elek József felsőborsodi esperes.

—

Pályázatok a P. Horváth Mária családi alapítványra az 1933/34. iskolai évre (Két 400 pengős, vagy négy 200 pengős hely) 1933 június 8-ig küldendők be dr. Trócsányi József ösztöndijelőadóhoz Elsősorban rokonok pályázhatnak, ilyenek hiányában ungi és szabolcsi származású neves ifjak.

Vasuti menetrend.

A sárospatakra érkező és innen induló vonatok menetrendje: (érvényes május 15-től.)

A vonatok érkezése

427	szv.	Saujhelyből	5 óra 31 perc
430	szv.	Miskolcról	7 óra 25 perc
437	szv.	Saujhelyből	7 óra 35 perc
*420	szv.	Miskolcról	9 óra 33 perc
411	szv.	Saujhelyből	11 óra 38 perc
**432	szv.	Miskolcról	12 óra — perc
459a	szv.	Saujhelyből	14 óra 59 perc
*412	szv.	Miskolcról	15 óra 35 perc
431	szv.	Saujhelyből	17 óra 04 perc
**426	szv.	Miskolcról	19 óra 26 perc
419	szv.	Saujhelyből	20 óra 33 perc
**428	szv.	Miskolcról	22 óra 51 perc

A vonatok indulása

**427	szv.	Miskolcra	5 óra 33 perc
430	szv.	Saujhelybe	7 óra 28 perc
437	szv.	Miskolcra	7 óra 36 perc
420	szv.	Saujhelybe	9 óra 35 perc
*411	szv.	Miskolcra	11 óra 40 perc
432	szv.	Saujhelybe	12 óra 01 perc
*459a	szv.	Miskolcra	15 óra 01 perc
412	szv.	Saujhelybe	15 óra 37 perc
**431	szv.	Miskolcra	17 óra 05 perc
426	szv.	Saujhelybe	19 óra 27 perc
*419	szv.	Miskolcra	20 óra 36 perc
428	szv.	Saujhelybe	22 óra 52 perc

* Budapestről, illetve Budapestre.
** Miskolctól gyorsvonat Budapestre, illetve Budapestről Miskolcig.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

P-y I-n. Besoroztuk. Jó téma. — **G-s E-t D-s.** Van munkája a szeretetnek és van tudományos munka. Kedves testvérünk a szeretet munkása. Maradjon meg továbbra is a szeretetben. Az illető tanár pedig megmarad a tudományos munkában, amelyet igazsággal és szeretettel végez. Cikkét készséggel visszaküldjük. Kérjük a hely megnevezését.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

VI. 2372.

XXVIII. évfolyam. 23. szám. Sárospatak, 1933 június 4.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *G. J.:* Uj pünkösti lelket. – *yr.:* Generális vizitáció Szerencstől Telkibányáig. (Vége) — *Takaró Géza:* A jubiláló Szabó László. — *D. D.:* A gömör-tornai egyházmegye tavaszi közgyűlése. — *Szentmártony Dániel:* Egyházmegyei közgyülés Felsőborsodban. — *nb.:* Alsóborsod tavaszi közgyűlése. — *Nagy Lajos:* Búcsúbeszéd Háda Sándor sirjánál. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Új pünkösti lelket!

Ránk virradt újra pünkösd ünnepe, annak a gyönyörűséges napnak az évfordulója, amelyen az egy akarattal együtt lévő tanítványok fejére — sebesen zúgó szélnek zendülése közben — az Ur lelke rászállt, úgyhogy azok mindenki által érthető nyelven kezdték hirdetni a magasságos Isten nagyságos dolgait. Csodás történet ez, melynek nemcsak nyomban meglett a hatása, t. i. megalakult az első keresztyén egyház, hanem varázsa majdnem két évezred ködös távolába is áthat, hirdetvén ma is az örök igét: a betü öl, a lélek az, ami megelevenit.

A lelket, a pünkösti lelket keressük ma is, a mai rideg, szeretetlen, önző és anyagias világban. A szél fúj, halljuk zendülését, várjuk a Szent Lélek Isten eljövetelét ismét, vagy ha ez a csoda ma nem történhetik meg, legalább annak a léleknek eljövetelét, mely megeleveníti a holttá lett emberies és vallásos érzést, a meghidegült belső melegséget égi tüzzel újra felfrissíti, az embernek embertársához való viszonyát bensőbbé teszi.

És mert az első pünkösti ünnepen az akkor ismert világ összes népéből jelen voltak, parthusok, médek, frigek, arabok, még Rómából való jövevények is, mind a zsidók, mind a prozeliták, akikhez Péter így szólt: zsidó férfiak és ti mindnyájan, kik Jeruzsálemben vagytok: ép olyan sóvár lélekkel várja a tépett lelkű, gyűlölködő, egymás vesztére törő emberiség ma is az örömhirdető szót: kitöltök az én lelkemből minden testre és prófétálnak a ti fiaitok és leányaitok, ifjaitok látásokat látnak, véneitek álmokat álmodnak.

Mert ettől most még messzebb vagyunk, mint az első pünkösd idején. Egyik szép énekünk (Jövel Szent Lélek Ur Isten kezdettel) a pünkösti lélek ajándékául a mennyei szent buzgóságot említi. Ma a buzgóság még a szűk magyar hazában s a magyar egyházban is kevés. Hát még a nagy világban! Ma szinte úgy áll az emberiség egymással szemben, mint a vad őskorban, hirdetve a „bellum omnium contra omnes“ elvét. Pedig minden lélek sóvárog az első pünkösti igéret után: ifjaitok látásokat látnak, véneitek álmokat álmodnak. Ma még ezek is szemben állanak egymással. Mikor jön el az új pünkösti lélek erre a vajudó s nyomorgó világra? Megfelel rá az irás: ha majd mindnyájan egy akarattal együtt lesznek a tanítványok.

Ezt az új pünkösti lelket várjuk mi, betü által megölt magyarok, e megelevenítő lelket.

Kétszeres vággyal várjuk ma, amikor a Szent Lélek kitöltetésének ünnepe épen Trianon gyászos évfordulójának napjára esik. Most látunk igazán látásokat, most álmodunk igazán drága álmokat. Bárcsak uj lélek szállná meg újra a föld bűnös lakosait!

G. J.

Generális vizitáció Szerencstől Telkibányáig.

Presbiteri gyűlés. A jegyzőkönyv felvétele, a vizsgálat megejtése után következett, rendszerint istentisztelet után a presbiteri gyűlés, amelyben meghánytuk-vetettük az egyház anyagi és lelki ügyeit, dolgait és bajait Adósság ezekben az egyházközségekben általában és aránylag nem sok van, inkább javítások költségeiből, az épitkezésekben óvatosak voltak. Abaujvár emelt igen szép iskolaépületet, aminek azonban már anyagi terhe nincs. Hátralékok vannak belhivatalnokok fizetésében, közegyházi járulékokban és különösen tanítói nyugdijjárulékokban. Ezeknek oka és előidézője legnagyobb részben a már negyedik éve rossz termés, a fizetési készséget a tavaszi eső keltette reményteljes hangulatban általában mindenütt igérték. A községek is jóakarattal támogatják az egyházakat a tanítói nyugdijjárulékra, vagy egyéb iskolai célokra adott segélyekben, amikkel szemben a miniszterközi bizottság is irgalmasabb és megértőbb, mint eddig volt. Magtár több gyülekezetben van, persze itt is sok a kamathátralék, mint az egyházi földek bérleténél az elmaradt árenda.

Az évi perselypénz lelkenként 4—24 fillér között mozog, aminek egyik oka a pénztelenség mellett az is, hogy a perselyezésre, annak módjára nincs kellő gond fordítva. A perselyek félreeső szögletekben szinte elbujnak a hívek elől s még némely egyháztagnál is szűkmarkúbbak úgy, hogy művészet beléjük egy-egy nagyobb pénzdarabot eligazítani. Az istentiszteleteknél egy helyen találtuk a vasárnap délutáni igehirdetés hiányát, aminek pótlását az esti istentiszteletek bevezetésével, köznapi bibliamagyarázatok tartásával, legalább bűnbánati héten két izben igéretbe kaptuk. Kezdetleges, szórványos, szinte kivételes a vasárnapi iskolai munka, amire szinte mindenütt felhívtuk a figyelmet, valamint a konfirmációi vizsgának, ünnepélyes vallástételnek az első urvacsorával idői kapcsolatba hozására. Igyekeztünk indításokat adni a mai világnézeti zűrzavarban már nélkülözhetetlen ifjúsági és egyéb egyesületi munkára, az egyháztagok sokirányú foglalkoztatására, mert ez a foglalkoztatás tölti ki az egyházi életet tartalommal és erősíti meg hitükben az egyháztagokat. Feltártuk az egyházi szeretetmunka, szegény , beteg- és gyermekgondozás szükséges és áldásos voltát. A vallásos estéket különben mindenfelé szorgalmasan tartják, Abaujszántón és Göncön be is mutattak belőle egy-egy remekbe illő mintát. A templombajárók száma ünnepekben 35—80 százalék, vasárnapokon 20—60 százalék, köznapokon 1—20 százalék között: az urvacsorázóké évenként 110—360 százalék között mozog. Bűnbánati héten itt ott vasárnapi gyülekezet van. A szerencsi vasárnapi piac a környékbeli gyülekezetek sok tagját elvonja a vasárnap délelőtti templomozástól. Szektás egyháztagok csak egy vagy két helyen vannak, ezek is inkább szégyelletükben tartják magukat távol a templomtól, mint meggyőződésből. Reverzálisok körül feltünő baj, vagy veszély nincs, mindenütt résen állanak. Az egyházi lapok előfizetőinek, olvasóinak száma erősen visszaesett: a református családok 10—20 százalékának jár egyházi lap. A törvénytelen születéseket leginkább a cigányok adják. A szaporodás általában a 8 ezrelék körül mozog, ami bizony nem nagy szám. S vannak fogyó gyülekezetek is, amelyeket apaszt a halálozás, kitérés, reverzálisadás. Pedig máris nagyon elfogytunk. Régi nagy gyülekezetek a lélekszám felére, harmadára apadtak, az ősi templomokban tátonganak a régen elfoglalt üres helyek. S fogy sok helyen a hit ereje, a buzgóság tűze is. Főjegyző jelentése alapján Püspökünk szóvátette ezeket a szomorú tüneteket is, intett és dorgált, ahol kellett, de mindig atyai szelidséggel, jóakarattal, biztatással. A nyilvános tárgyalás mellett nem mulasztotta el a bizalmas pásztori megbeszéléseket sem. Viszont, ahol erre alkalom és lehetőség volt, meleg elismeréssel jutalmazta, lelkes hévvel serkentgette a hűséges, odaadó munkát, a vigyázatban talált szolgatársakat. Ahol pedig személyi ellentétek, meghasonlások neszét vette, ott részint szigorú eréllyel, részint kiengesztelő ráhatásokkal. hajlította egymáshoz a békétlenkedőket. Ilyen áldott munkáinak eredményei is megnyilatkoztak vagy véglegesnek látszó kibékülésekben, a felettük érzett jóleső, könnyes örömben, belső felszabadulásban; vagy a megbékélésre adott igéretekben, jószándékokban. Figyelmességéből jutott mindenkinek egy egy jó szó: a 25 éves szolgálatát töltő mádzombori lelkésznek, az élettársát gyászoló főgondnoknak, az ifjú és éltes pásztoroknak, tanítóknak, presbitereknek. Meleg kézszorítások árulták el mindenütt és a szemekből előragyogó könnyek a presbiteri gyűléseken végzett püspöki szolgálat mély és jótékony hátását.

Látogatások. A presbiteri ülések után rendszerint látogatások következtek. Mégpedig minden lelkipásztornak követendő példaként: a legelőkelőbb és legegyszerűbb sorsu egyháztagoknál S amilyen jó volt megpihenni egy-egy uri lakás finom légkörében, épenolyan jó volt érezni, látni egy-egy napszámos család örömét, hálaját a magas látogatás fölött. Láttunk 13 gyermekes, életerős, mosolygó családot, láttunk egy bányászházban kilenc derék fiut. S megosztottuk gyermekkel megnem áldott házastársak szomoruságát. Láttuk az asztalon kinyitott bibliákat a templomi igehirdetés alapigéjét tartalmazó lapra, a magyar házak rendjét, tisztaságát, a magyar ember szives vendégszeretetét, amelynek kinálgatásai és jelei elől alig tudunk menekülni, de szigoruan tartottuk magunkat az igéhez: „nem azt keressük ami a tiétek, hanem titeket magatokat!" Nagyon sok helyen mondták búcsúzáskor, hogy életüknek ez volt a legszebb pillanata. Az összes látogatások száma 168, ami szintén amellett szól, hogy püspökünk nem kímélte erejét és idejét, csakhogy örömet és áldást vihessen mindenfelé.

Vendéglátás. Végül meg kell emlékeznem a háziasszonyokról, akik szintén derék és nagy munkát végeztek az asztalok és tüzhelyek körül. Különösen azért volt nehéz ez a szolgálat, mert sokféle igényt kellett kielégiteni. Püspök urunk kiséretével együtt diétás, gyenge koszton él, viszont a nagyszámu vendégseregnek sok és erős táplálék kellett. De nem volt baj sehol. Mindenütt meg volt minden, ami kellett: sőt jó magyar szokás szerint még azon felül is volt elegendő. Sok helyen közebédet és vacsorát rendeztek, amelyek mind az emberi és magyar testvériség ünnepeivé szentelődtek az elhangzott felköszöntők, a szíveket betöltő érzések, a kicserélt gondolatok utján. Megnyitották előttünk házukat és szíveiket a világi egyháztagok, a szerencsi, a mádi és tállyai urirend Patay Sámuel abaují főispán. Téglássy Andor egyházmegyei gondnok, Bárczay János abaujkéri, Patay József göncruszkai, Dobozi István tornyosnémeti főgondnokok, Horváth Lászlóné tornyosnémeti földbirtokos s együtt létünk kedves ölelkezése volt az egyházi és világi vezetőségnek, nemcsak a barátság, hanem népünk emelése és szolgálata, egyházunk és hazánk ügyének előrevitele jegyében Megtiszteltek megjelenésükkel Szent-Imrey Pál abaují alispán, Melczer Lilla kékedi földbirtokos, egységespárti képviselő, Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok, Ferdinandy Gyula ny. miniszter és mindenütt a társadalom helyi vezetői. Eljött Göncre Idrányi Barna szlo-

venszkói tiszáninneni püspök, jóságos lelkű feleségével s jelenlétével sok-sok örömöt szerzett.

Abaujszántón özv. Vajzer Károlyné az ebédet adta a tiszteletünkre, a pataki kórust lehozatta saját költségén. Vizsolyban az iskolás gyerekek egy a vizsolyi templom domborművével ellátott képet ajándékoztak a püspök urnak A szerencsi cukorgyár egy nagy doboz csokoládéval kedveskedett. — Órás Kálmán mádi ny. tanító az egyháznak két egy-egy száz pengős alapitványt tett.

Más felekezetek részvétele. Evangélikus testvéreink mindenütt a teljes együttérzés, együttélés közösségével ünnepelték, ékes szavaival üdvözölték, jeleivel halmozták el püspökünket. Izraelita polgártársaink is minden helyen odaálltak a köszöntők sorába. A görög és római katholikus részről jövő üdvözlések már szórványosak voltak, de annál jobban estek, ha előfordultak. Különösen meleg volt ez Szerencsen, Göncön és Hidasnémetiben, ahol a r. k. lelkészben müvészlelkü hegedü és egyéb hangszermestert ismertünk meg, aki üres idejét léleknemesitő, másokat is gyönyörködtető foglalkozással tölti ki.

A határról, a trianoni határról megalázottságunk keserű érzésével, de azzal az imádságos hittel fordultunk vissza, hogy lesz még magyar zászló a kassai sáncon, lesz még a magyar hitből, magyar szenvedésből uj és szebb magyar élet Isten nagy nevének dicsőségére. Krisztus közöttünk való jelenlétének és bennük való munkájának bizonyságára.

(Vége.) *yr.*

A jubiláló Szabó László

Elfakult fotográfia. Fázós borsodi gyerek sutra kuporogva hallgatja, amint apja felolvas valami füzetből, amit a vásárról hozott. Nagyon érdekes lehet, mert ezt a gyereket nem egykönnyen lehet lebilincselni. Rakoncátlan. Hol a cséplőgép dobjáról zuhan alá, hol a kútba esik. Egyszer egy hajszálon függött, hogy a Sajóba nem fulladt. Az érdekes olvasmány, ami most bűvölten tartja, nem más, mint Arany János „Toldi"-ja . . .

Friss fényképfelvétel. Fényes lakoma, előkelő vendégsereg. Az egész város ünnepi hangulatban. Az evőeszközöket egyszerre mindenki leteszi. Felál egy úr és lelkesen felköszönti a másikat. Az az úr, aki a köszöntőt mondja, Ferenc József királyi herceg, s akit felköszönt, az egy egyszerű amerikai református pap. A vendégséget s az azt megelőző irodalmi ünnepélyt a nagykőrösi Arany János Társaság rendezte abból az alkalomból, hogy Szabó László székfoglalását tartotta.

Az a suton kuporogva hallgató fázós borsodi földmüves gyerek ugyanaz, mint aki előtt a királyi herceg meghajtotta fejét. Poeta nascitur, — ma is, mint a klasszikus korban.

* * *

Az asztalon hat könyv. Rajtuk különféle kiadók nevei, Budapesti Hirlap, Genius. Arany János Társaság, stb. A cimük is más és más. A tartalmuk is. Versek, drámai költemények, époszok. Csak a szerzőjük egy: Szabó László.

Lapozgatjuk a könyveket . . . Pacsirták röppennek fel, sirályok visongnak nyugtalanul és végül két hatalmas turulmadár bontja ki szárnyát és emelkedik a magasságba, föl egészen a halhatatlan Arany János hun-regéje mellé. Szabó egyedül lirai költeményei, pacsirtái és sirályai szárnyain is elérte volna a maradandó sikert, emellett azonban megadatott neki az elbeszélő költészet öt talentuma is.

„Toldi" befejezésére Aranyt azzal buzdította Petőfi, hogy „ha fejét-lábát megcsinálta, csinálja meg a derekát is." Tudvalevő dolog, hogy ekkor már kész volt „Toldi estéje" is és csupán „Toldi szerelme" várt a megirásra.

A hun triológiából azonban csak az első rész: „Buda halála" készült el. Élete végéig foglalkozott Arany a másik két rész terveivel is, de azok csak tervek maradtak és pedig — sokáig azt hittük — örökre. Ki is mert volna hozzányulni a szent örökséghez?

Eljutottunk Arany halálának félszázados évfordulójához. Mi minden történt azóta! Mennyit változott a világ, az irodalmi irányzatok, az izlés. Szinte anakronizmusnak látszott már igen sokak szemében akárcsak felidézni is Arany emlékezetét. És akkor jött a meglepetés. Onnét, ahonnét igazán senki nem várhatta: Amerikából. A hun-triológia hiányzó két részét megirta — egyiket hat hét, másikat három hónap alatt — egy falusi kálvinista pap és felajánlotta a félszázados évfordulón az emlékezés áldozati oltárára A leghivatottabb esztétikusok átvették nagy ünnepélyességgel úgy „A hun király"-t, mint a „Csaba királyfi"-t és odahelyezték egy irodalmát szerető nép örvendezése közepette a „Buda halála" mellé.

A képzelet repülőgépjéről áttekintünk a világirodalom nagy époszai felett. Látjuk a Gangesz sikságát meghódító indek százezer verssoros epikai művét, a Mahabharatát, amely mint egy koloszszális pagoda méreteivel és túlgazdag ékítményeivel meglepi a szemlélőt; alig van valakinek bátorsága belépni a leverően nagyméretű éposz bonyodalmas és kuszált labirinthusának kapuján. Látjuk a homéroszi époszokat és megcsodáljuk utánozhatatlan tökéletességüket, a görögnek, ennek a művésznépnek csodás alkotásait. Látjuk és élvezettel szemléljük a római irodalom virágkorának legszebb hajtását, Vergilius „Aeneis" ét. És éppen igy szemeink elé kerül a francia Roland-éneke, a német Nibelungja, a spanyol romantikus Cid-je, fel a Dante és Milton grandiózus alkotásáig. amelyekben együtt mélység és magasság. Megcsodáljuk mind-mind . . . De a mi Aranyunknak tragikus végű „Budá" ját szivünkhöz szoritottuk, árva „egykéjét" az ő hun triológiájának. Milyen gyönyörűség látni most már mellette a két újszülött testvérét is, előpattanva a pap-költő lelkéből, mint a görög mondavilág Pallas Athenéje Zeus fejéből, teljes. csillogó fegyverzetében, suhogó dárdával, pajzzsal és az égisszel a mellén . . .

* * *

Befejezve a nagy mű. S most már — ugyebár ezt gondolja mindenki — az alkotó pihen. Az „óriási pörgettyű“ tányérjáról, zugó korongjáról jó vagy balsorsának szele ide a tengertúlra röpítette. Átbocsátotta lelkén az amerikai magyarság minden kinját, testi-lelki vergődését, megénekelte búját örömét, érzéseinek széles skáláján hangot talált mindenkinek a vágya, reménye, sóhaja. A Petőfiére emlékeztető lobogó tűzében sok rongy elégett, amit szégyeltünk és sok arany megtisztult, ami nélkül szűkölködött magyarságunk. Aranytól örökölt epikai nyugalmában művészetté érlelődött benne mindaz, ami szinmagyar, a dicső mult kapcsolata a szomorú jelennel, a hősi legendás idők meséi a Trianon legvéresebb valóságával. Otthon a nagykőrösi ifjúság mindezekért hálából megkoszoruzta. Hát mi, amerikai magyarság, akinek becsületet szerzett odahaza, mire várunk a koszorúnkkal? Csak nem a koporsójára? A mi „koszorúsköltőnk“-nek csak akkor nevezhetjük, ha életében megtiszteljük ezzel. Hogy is irta Petőfi a szép triumvirátusról? Arany, Tompa, Petőfi. S az érdemdíj: egy falusi jegyzőség, egy falusi papság és egy nagyvárosi — semmi. Szomorú mesterség a magyar iróság! Nincs a földön gyermekeitől zsarnokilag követelőbb s aztán iráutuk hálátlanabb anya, mint édes hazánk, ez a jó Magyarország... Igy irta valamikor megkeseredett lélekkel Petőfi. S amerikai magyar közéletünk? Mit adott Szabó Lászlónak? Tompa és Petőfi érdemdíját: egy falusi papságot aztán egy nagyvárosi — semmit.

Pedig ő még sok mindent akar adni. Fiókjában ott vár a kiadásra még ugyanannyi könyv, mint amennyi napvilágot látott. Kinek adja ki. Azt sem olvasták itt még. amiért az óhaza már kitüntette. Meg vagyunk elégedve magunkkal, műveltségünkkel, napról-napra romló magyar nyelvünkkel, ami a legszörnyűségesebb és legelviselhetetlenebb az igazi magyar fülnek. Szinte kéjjel szedi fel még az óhazai föld egyszerű jó népe is a new-yorki zsargont, amellyel szemben ellenállást csak irodalmi értékű művek olvasása által fejthetne ki.

Az amerikai református lelkészi kar végre felismerte, mivel tartozik Szabó Lászlónak. Negyedszázados papi működése és a hun-triológia befejezése alkalmából hetilapjának egész számát szentelte március közepén az ő költői munkálkodása méltatásának. Szabad-e hinni, hogy a mi kerítéseinken túl lakók is ünnepi ruhát öltenek, hogy „Csaba királyfi“ életrehivójának tisztességet tegyenek. *Takaró Géza.*

A gömör-tornai egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Május hó 16 án tartotta a gömör-tornai egyházmegye tavaszi közgyűlését Hét községben. A gyűlés napja kettős ünnep volt a héti nemes gyülekezetnek, mert nemcsak egyházmegyénket fogadta vendégül, hanem ez alkalommal avatták fel a helybeli lelkész felesége, dr. Páhy Józsefné által elhunyt édesapja emlékére öntetett harangot is, szép ünnepéllyel, Juhász László esperes, Bokor János és Fejér István szolgálatával.

A harangavató istentisztelet után Juhász László esperes imádsága és báró Ragályi-Balassa Ferenc egyházmegyei gondnok emelkedett szavai nyitották meg a gyűlést. Megalakulás után Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületünk nagyérdemű főgondnokának és egyházmegyénk világi tanácsbirájának fia, az egyhangú bizalommal egyházmegyénk világi aljegyzőjévé elhivott dr. Farkasfalvi Farkas Ábrahám erősittetett be, eskütétel után tisztségébe. Minden reményünk megvan arra, hogy választottunk nagynevű és érdemű édesapja nyomdokain fog haladni. Fejér István szini és Bokor János aggteleki segédlelkészeknek egyházmegyénkbe való bekebelezése után Satin Gyula szöglígeti és Oláh László tereszteneyi tanítók, illetve h. tanítók tettek eskűt és erősittettek be ideiglenesen állásukba. Majd az egyházkerületi képviselőket választotta meg és az iskolai körlátogatókat osztotta be a közgyűlés. Gyűlésünknek egyik legkiemelkedőbb pontja az esperesi jelentés volt, mely egyházmegyénk életét a legapróbb részletekig hűen tükrözi vissza. Esperesi jelentés kapcsán megindult és kegyeletes érzésekkel emlékezik meg egyházmegyénk a nemzet nagy halottairól gróf Klebelsberg Kunóról és gróf Apponyi Albertről. Kegyeletes érzésekkel adózik továbbá a korán elment hű munkás, Lövey Dániel volt putnoki segédlelkész, továbbá a hű feleség, a jó édesanya és papné példányképe, özv. Seress Józsefné emlékezetének. Ugyancsak az esperesi jelentés kapcsán szivesen üdvözli egyházmegyénk Pósa Pétert, alsóborsodi esperessé való beiktatása és miskolci lelkésszé; gróf Bethlen Pált, a sárospataki főiskola gondnokává; Idrányi Barnát, szlovenszkói püspökké való megválasztásuk alkalmából. Örömmel veszi tudomásul, hogy Tompa Mihály nagy költőnk emléke a keleméri parókia falán emléktáblával örökíttetik meg.

Farkasfalvi Farkas Gézának az e. m. tanácsbirói tisztségről való lemondását, mert, hivatkozva a dunamelléki, illetve budapesti egyházmegyei példára, az egyházkerületi főgondnokságot az e. m. tanácsbirói állással összeférhetetlennek nem tartja, nem fogadta el és sikerült őt, mindnyájunknak nagy örömére lemondási szándékától eltéríteni.

A számvevőszéki, nyugdijintézeti, közalapi bizottsági jelentések letárgyalása és e. m. intézőbizottság választása után több egyház felterjesztése nyert elintézést, illetve megerősítést. Közgyűlésünk közénekkel és Ablonczy László e. m. főjegyző buzgó imádságával este 8 órakor ért véget.

Közben, a közgyűlés megszakításával, a biróság ülésezett. Az ebédet a héti egyház adta igazi magyaros vendégszeretettel.

A közgyűlést megelőző nap délutánján lelkészértekezletet tartottunk, melynek tárgysorozatan az ORLE által kitűzött tételek szerepeltek dr. Páhy József. Doktor Dezső, Bokor János, Szabó Lajos és Lakatos István előadásában — Megjelent értekezletünkön Kiss Sándor, a Kálvinista Szemle szerkesztője, aki az egyházi sajtóról tartott nagy hatású előadást. Megjelent továbbá Egerházy Lajos ORJÓ

igazgatói is, aki a gyümölcsfa telepítési állami kölcsön és az ORLE által rendezendő egyházi kiállítás ügyeit ajánlotta figyelmünkbe. Szívben, lélekben meggazdagodva, hitben megerősödve tértünk mindnyájan a gyűlésről haza. *D. D.*

Egyházmegyei közgyülés Felsőborsodban.

Egyházmegyénk tavaszi közgyülése folyó évi május hó 19-én tartatott meg Miskolcon a felsőbb leányiskola nagytermében. Ugy a lelkészek, mint a világiak megjelentek csaknem teljes számban.

A szokásos reggeli áhitaton *Szigethy* Ferenc lelkésztestvérünk költői szárnyalásu szép imája és lebilincselő igehirdetése emelte lelkünket Istenhez, az örök bölcseség és szeretet kiapadhatatlan kutfejéhez. Majd *Zsóry* György egyházmegyei gondnok tartott magas röptü s eszmékben s gondolatokban gazdag megnyitó beszédet, melyért köszönettel és elismeréssel adóztunk.

Méltó folytatása volt a gondnoki megnyitónak *Elek* József esperes nagy gonddal összeállitott s mélyen járó jelentése. Ecsetelte abban az egyházaink és hiveink nyomasztó gazdasági helyzetét s az ennek nyomában egyre több helyen és nagyobb arányban jelentkező anyagi bajokat, aggasztó jelenségeket. Rámutatott a szektáknak, valamint a római egyház dignitáriusainak s a jezsuita-ultramontánizmusnak jelenlegi nehéz helyzetünket kihasználó sulyos támadásaira. A „Szentjobb" körül támadt sajnálatos dolgokkal kapcsolatban jogosnak és helyénvalónak tartaná, ha: az ilyen hitelveinket s a szentirás igazságait mélyen sértő s az igazi hazafiság kritériumát meghamisitó eljárás ellen egységesen sorompóba állanának ref. egyházunk alsóbb és felsőbb foku fórumai!" Mint örvendetes tényt állapitotta meg, hogy szeretett Püspök urunk minket tüntetett ki első látogatásával s a mi egyházmegyénkben végezte az első generális vizitációt, melynek folyamán intő, buzditó, faj- és hazaszeretettől izzó lelkes beszédeivel nagyon áldásos munkát végzett gyülekezeteinkben. Melegen üdvözölte az abauji egyházmegye uj elnökségét: *Farkas* Elek esperest és *Téglássy* András gondnokot, valamint egyházkerületünk elszakitott részéneh uj püspökét *Idrányi* Barnát és szépen elparentálta anyaszentegyházunk és nemzetünk három elhunyt nagy fiát: Péter Mihályt, Apponyi Albertet és Klebelsberg Kunót.

Az esperesi jelentés kapcsán — mit köszönettel tudomásul vettünk — az előbbieket szeretettel köszöntjük, az utóbbiak emlékét kegyelettel megörökitjük.

Egyházmegyénk tisztikarának 10 éves mandátuma lejárván, az uj tisztikar megválasztása céljából a szavazás julius hó 1. határidővel elrendeltetett.

Uj lelkészekül: Varga Imre a sajókazai, Bartha Gyula a sajóivánkai, Kocsis Jenő a ládbesenyői, Máthé Zoltán a mályinkai egyházakba beerősittettek. Varga Péter, Nagy Sándor, Fülöp Sándor, Soltész Kálmán, Kutas Imre, Berta István, Hubay Kálmán, Molnár Pál és Soltész Pál mint segédlelkészek nyertek elhelyezést.

Egyházkerületi képviselőkül az elnökségen kivül: Varga Imre, Svingor Jenő, Gyülvészi István papi; Bónis Aladár, Bárczay László és Fekete Pál világi tanácsbirák küldettek ki.

Az egyh. látogatási számvevőszék javaslata alapján — egy kivételével — valamennyi egyházunk számadása megerősittetett s arra való tekintettel, hogy a tavaszi mezei munkák idején földmüvelő presbitereink csak gyéren jelennek meg az egyházlátogatói fontos gyüléseken, kimondotta közgyülésünk, hogy a canonica-vizitáció legkésőbb február hó végéig minden egyházunkban megejtendő.

Hosszas tanácskozást provokált a lelkészértekezlet azon felterjesztése, hogy a kulturadó, zsinati, konventi stb. jegyzőkönyvek ára, valamint az egyházmegyei tisztikar, főkép az esperes tiszteletdija redukáltassék, mert ugy a gyülekezetek, mint az egyházmegye háztartásában nagy a szegénység. E kétségkivül nagyon fontos inditvány feletti érdemleges határozat — egy e tárgyban kiküldött bizottság javaslatának bevárása mellett — az őszi gyülésünkre halasztatott.

Kövér Pál missziói előadó, Lökös Sándor nyugdijintézeti pénzkezelő nagy gonddal összeállitott jelentését, valamint a közpénztári számvevőszék jegyzőkönyvét köszönettel tudomásul vettük.

Egy fegyelmi és három közigazgatási birósági ügyben is kellett itélkeznünk.

Hisszük, hogy tanácskozásunk folyamán a nehéz idők dacára is jó munkát végeztünk, mert lelkeket erősitettünk, bajokat orvosoltunk, sebeket gyógyitottunk Isten segitségével. Őt áldja mindezekért ajkunk és magasztalja dicséretmondásunk!

Szentmártony Dániel

Alsóborsod tavaszi közgyűlése.

Május 23-án, a miskolci gyülekezeti teremben, Pósa Péter esperes és báró Bottlik István e. m. gondnok elnöklete alatt, csaknem teljes számban sereglett egybe az egyházmegye képviselete. Az ének, bibliaolvasás és imádság elhangzása után, e. m. gondnok jegyzőkönyvben megjelenő megnyitójában azt hangsulyozta, hogy a lelkipásztorok mellé oda kell állniok a világiaknak is teljes lélekkel, mert Istenországát azok épitik, akik Krisztuséi. Ma a célkitűzés: Istenországán át — Nagymagyarország. Az esperesi jelentést a főjegyző ismertette. Kicseng belőle a hivő ember szivének Istenhez hivogató harangszava. A sáppadt májusi mezőt semmiféle emberi zászlós tábor nem üdithette volna zöldre: az Ur fellegei csodát cselekedtek. A lankadt reménységü embervilág megszabadítása a Felséges hatalmában van, de sóvá rognunk kell a Szabadító után. — Elsirattuk halottainkat: Bottlik Józsefet, Domby Lászlót, Téglássy Andrásnét, özv. Fekete Gyuláné, volt bőcsi lelkésznét, Kenyeressy Károly geleji lelkipásztort és Fekete Józsefnét, 81 éves özvegyét volt átányi lelkipásztorunknak. — Köszöntöttük abauj esperesét, Farkas Eleket és gondnokát, Téglássy András. — Beerősitettük uj lelkipásztorainkat: Szakács Pált

Cserépfalura, Molnár Bélát Tiszatarjánba, Lakatos Istvánt Ujlőrincfalvára, Falucskai Benjámint Vattára, Demeter Bélát Emődre és Szondy Lajost Tiszavalkra. — Esküt tett Szakács Pál új tanácsbiró. — Beerősített tanitóink: Szabó Ferenc tiszanánai és Gera Sándor diósgyőri. Csere útján jöttek hozzánk. Bottlik József világi tanácsbiró és a lemondott Tóth István egri lelkipásztor helyére tanácsbirákat kell választani *július 15-ig*. — A diósgyőri pénztári gondnok felmentési ügye, a hevesi presbiter választás, közigazgatási bizottság elé kerül. — Bőcs, egyházmegyei kiküldöttek vezetése mellett választ presbitereket. — Tibolddaróc új rendes számadást köteles küldeni. — Nemesbikk adóarányositása rendben. Módositott díjlevelekhez törvényszerű határozatokat s 4—4 díjlevelet kell csatolnia. — Átány ügye átmenetileg elintézett. — Egerlövőn helyszini tárgyalások során szerzendő tiszta kép. — Igrici III-ik tanitó lakbére, vitán felül áll, hogy fizetendő; lelkészi kút ügyben megegyezésre utasittatik. — Ládházai tanítói gyümölcsfák megváltása, az új tanítóval történjék meg; az egyik tanitó mezőnyéki kántori szolgálatát, ideiglenesen esperes rendezi, úgyszintén a jótörekvésű mezőnyéki hívek s. lelkészi ügyét is. — A hevesi lelkipásztort — sajnálattal — 1934 május 1-re való nyugdijazása állandó betegeskedése miatt, nyugdijkérvényének beadására hivja fel. — Eger lelkipásztora, betegsége miatt, 1934 július 1-re kérte nyugdijazását. — A közoktatásügyi miniszter 5000. sz. leirata alapján, a terménykölcsönző egyházak presbitériumait Püspök úr figyelmezteti, hogy a kamat a törvényes határok közt mozoghat. — Dr. Katona György felsőábrányi egy hold föld adományáért, a harsányi 250 pengős adakozásért, Németh László f.-ábrányi 250 P-ős toronysalugáter készittetéseért, özv. Báji Patay Sámuelné cserépfalui énekeskönyveiért s ugyanitt a Fogyasztási Szövetkezet 200 P-ős adományáért köszönetet mondtunk. — Említés történt az egrieknek egy róm. kath. ügyvéd részéről való emeletes ház örökségükről, a város legszebb részén. A hivatalos tárgyalások most folynak. — Egyházkerületi képviselők, az elnökségen kivül: Román Ernő, Kiss Albert Nádházy Bertalan, dr. Molnár Gyula, Lukács Béla, Kun András; póttagok: dr. gr. Haller József és Zsóry Lajos. — Őszi gyűlés helye: Miskolc, esetleg Bőcs.

Az esperesi jelentésből szomorúan szól, hogy a képviselőválasztás során több gyülekezet békéje megbomlott. Közgyűlésünk komolyan figyelmezteti a belhivatalnokokat, hogy nekik csak a Bibliával lehet és szabad politizálniok is.

Az összes egyházakat felhívja a közgyűlés, hogy belhivatalnokaikat kötelezettségeik szerint fizessék, mert sokak egynek, aki az Ur üzenetét hirdeti, gondját viselhetik. Igehirdetés nélkül pedig meghal az élet.

A birőság Sipos István sályi lelkipásztorrá való választását, a fellebbezés elutasitásával helyben hagyta. A felek megnyugodtak, az ügyész fellebbezést jelentett be.

A mezőkeresztesi dalárdát és derék karnagyát, Nagy Dezsőt, bécsi szerepléséért meleg szívvel köszöntöttük. *nb.*

Búcsúbeszéd Háda Sándor

rumenkai lelkész[1] egyházmegyei közpénztáros sirjánál.

Testvér! aki immár az örökkévalóság kapujában vagy, állj meg még egy szóra. Azok között, akiknek korai eltávozásod miatt fáj és vérzik a szivük, volt iskolatársaid nevében hadd szólok még én is egy szót Veled, mielőtt végképen eltávoznál közülünk.

Csak künn az életben, húsz-harminc esztendő távolából látjuk valójában, hogy milyen szépek is voltak azok az iskolai évek. Akkoriban sok minden nem tetszett benne. És most látjuk, hogy még azok is, amik miatt esetleg panaszkodtunk, csak javunkra szolgáltak. Bizonyára igy lesz ez majd egykor az egész földi élettel. Csak mikor majd túl leszünk rajta, akkor fogjuk belátni, hogy minden, még a kedvetlen, a „nemszeretem" dolgok is, a mennyei Atya bölcs végezése folytán csak javunkra szolgáltak.

A pataki diákéletnek pedig minden más diákélet felett való szépséget az adott, hogy az a jó Alma Mater, amelyik a tudomány tejével bennünket tizenkét éven át táplált, a tudomány mellett azt is szivünkbe csepegtette, hogy mi, kik az ő lelki fiai vagyunk, egymást ott az intézet falai között és majd egyszer kint az életben is, mint testvérek igazán szeressük. Ezért volt a pataki diáklétnek olyan meghitt, baráti, sőt családias varázsa. Ezért van az, hogy a volt pataki diákok között egy lelki világszövetség áll fenn, akik a világnak bármelyik részén találkozzanak is, közöttük ismét felújul az a régi szeretet, amely egykor az iskola falai között egy család tagjaivá, testvérekké összefűzte őket. Ezért van az, látod Testvér, hogy a Te sírodat is lélekben körülállják most az összes pataki diákok és megtört szivvel mondanak Néked, a hosszú útra szállónak utolsó Istenhozzádot.

Velök együtt itt van, itt lebeg sírod felett a sárospataki főiskolának: ennek a gyermekeit soha nem felejtő édes anyának a szelleme is, és búcsúzóul igy szól Hozzád: „Sándor fiam, Te jó gyermek voltál — és jó ember lettél. Szorgalmas tanuló voltál, — hű munkás lettél. Mint diák másokat is tanitottál, másokért is tanultál, — az életben is másoknak éltél, másokért dolgoztál, másokért áldoztad fel magad korán ellobbanó égő áldozatul: családodért, rumenkai egyházadért és az egész jugoszláviai református keresztyén anyaszentegyházért. Nyugodt lehetsz Sándor fiam, hogy most, ha megjelensz a lelkek főpásztora: az Úr Jézus Krisztus előtt, akit egész életedben oly hiven szolgáltál, Ő minden bizonnyal igy fog szólani Hozzád: Jól vagyon jó és hív szolgám! Hű voltál a kevesen, többre bízlak ezután; menj be a Te Uradnak örömébe."

Az öreg kollegium mellett itt vannak gondolatban a még élő öreg tanárok is, akik bár fájó szívvel látják az élet munkamezejéről ily korán való eltávozásodat, másfelől azonban boldog büszkeséggel állapitják meg, hogy az ő fáradságuk mély gazdag gyümölcsöket termett a Te életedben

[1] Meghalt 1933 május 25-én. Hűséges szivű pataki diák volt

És én, aki testileg egyedül állok sírod mellett az iskolatársak közül, reszketve nyujtom feléd búcsúzóra jobbomat, mintha vissza akarnálak tartani, pedig tudom, hogy menned kell. Elbocsátunk tehát a viszontlátás vigasztaló reménységével.

„Midőn a roncsolt anyagon
Diadalmas lelked megállt:
S megnézve bátran a halált
Hittel, reménnyel gazdagon
Indult nem földi útakon,
Egy volt közös, szent vígaszunk:
A lélek él: találkozunk."

Háda Sándor, hű barátunk, addig is Isten Veled! *Nagy Lajos.*
torzsai (Jugoszlávia) lelkész

HIREK

Lapunk olvasóinak Istentől gazdagon megáldott boldog pünkösti ünnepeket kíván a Szerkesztőség.

Svingor Jenőné szül. Elek Irénke. Egy nagy szenvedő lelke szállt Istenhez, mikor május 29-én, Miskolcon meghalt Svingor Jenő radostyáni lelkész felesége életének 33-ik évében. Csodálattal hallottuk, hogy Isten a sulyos, nehéz keresztet, amelyet majdnem a menyasszonyi koszorúval egyidőben tett most már elköltözött testvérünk gyönge vállaira, megszentelte mind Reá, mind környezetére nézve. Azért a végtelen kegyelmet áldva kiséri imádságunk az örökkévalóságba költözőt, áldja az ő drága emlékezetét és kéri a fájó szivekre a mennyei vígasztalást.

— **Junius 8-án,** mint a hivatalos rész püspöki körlevele ujból jelzi, egyházkerületünk Miskolcon közgyülést tart.

— **Junius 11-én**, a Pataki Diákok Országos Szövetsége közgyülést tart Sárospatakon gazdag programmal. A meghívók szétmentek.

— **Junius 14-én,** *Hóman Bálint* vallás és közoktatásügyi miniszter részvételével *Klebelsberg emlékünnepélyt* tart főiskolánk, megelőzőleg folyik le gr. *Bethlen* Pál főiskolai v. gondnok beiktatása. Hóman miniszter fogadtatásának, a Klebelsberg-emlékünnepélynek és a világi gondnoki beiktatónak megállapitott programját a napokban közzéteszik.

— **Junius 15-én,** főiskolai évzáró ünnepély lesz, utána *junius hó 16 án* a főiskolai igazgatótanács ülésezik. Ezen az ülésen történik az iskolai jótétemények odaitélése is.

— **Hősök ünnepe főiskolánkban.** Kegyeletes szívvel ünnepelte meg május 28 án főiskolánk a háboruban hősi halált halt diákjainak emlékezetét. Az ünnepély a városi istentisztelet után az iskola főbejáratánál emelt márványtábla előtt folyt le. A főiskolai kórus éneke után *Ébner* László II. é. hh. szavalta Varga Gyula egy gyönyörű költeményét és *Tóth* Lajos főiskolai szénior mondott termékeny gondolatokban és alkalmi vonatkozásokban gazdag beszédet. Az ünnepélyt végül a főiskolai kórus izzó hevű éneke zárta be.

— **Szabó László** amerikai lelkészt, a lelkes volt pataki diákot nagysikerű költői műveinek megjelenése alkalmából meleg ünnepélyben részesitették Amerikában. A *Reformátusok Lapja* egy külön lapszámot szentelt a kiváló költőnek. *Takaró* Géza az Amerikai Magyar Népszavában közölte először a lapunkban most megjelenő szép cikkét.

— **Iskolalátogatás.** Csorba György miskolci ref. gimn. igazgató, egyházkerületi megbizott május folyamán végezte a sárospataki gimnáziumban hivatalos látogatását. Két izben jött el. Első izben 1, másod izben 3 napot töltött körünkben s végignézett mindent, átvizsgálta az irásbelieket, meghallgatta a tanitásokat s szerdán d. e. 12 órakor tartott bizalmas értekezleten számolt be szerzett tapasztalatairól, melynek alapján megelégedéssel tesz jelentést a főt. egyházkerületi közgyülésnek e régi intézet tanitási munkájának szinvonaláról s reménnyel néz jövő fejlődése elé. Első izben volt látogatáson a megbizott előadó, de tiszte teljesitése közben kellemes benyomást keltvén, távozott körünkből.

— **Lelkészi kibúcsúzás.** Tóth Kálmán tiszakarádi lelkészt, aki Biharkeresztesre ment át lelkésznek, megható ünnepléssel búcsúztatta el gyülekezete. Virágerdő volt a templom. Előbb csend ülte meg, majd a búcsúszavakra megindultak a szivek s könnyezve zokogott az egész gyülekezet. Istentisztelet után a parókhia udvarára gyült nagy közönség jelenlétében az Énekkar búcsúzott és a Tanestület. Este tábortűz mellett volt istentisztelet, majd Szabó Zoltán tanitó beszélt szivből a szivekhez, költői hangon és ragyogó nyelven. Jellemzését nyujtotta a távozó lelkésznek, akinek varázserejű a beszéde és szeretet az egyénisége. A búcsúzó gyülekezet a butorszállitó kocsiról a butorokat visszavitte a szobákba. Pénzüket összerakva telefonálgattak az egyházi főhatóságoknak, hogy a lelkészt birják visszamaradásra. De az elmenetelt nem lehetett többé megváltoztatni. Kora hajnalban szitáló esőben, feldiszitett autón elindult a régi pap, kisérte a szeretet és népe hulló könnye.

— **„A szekták és az ellenük való védekezés"** c. füzet megjelent. Tartalma: dr. Vasady Béla: A szekták keletkezésének okai, dr. Mátyás Ernő: A millenisták, dr. Zsiros József: Adventisták, Gyülvészy István: A baptisták, dr. Kováts J. István: A szekták külföldi összeköttetései, dr. Enyedy Andor: A szekták elleni védekezés a gyakorlati munkában, dr. Szabó Zoltán: A leendő pásztor és leendő gyülekezet felvértezése a szekták ellen c. előadásaik A 72 oldalas sürű nyomásu füzet ára 1 pengő. Minden lelkipásztornak nélkülözhetetlen segédeszköze. A füzet árának előzetes beküldése mellett portómentesen küldjük. Megrendelések theol. igazgató, Sárospatak cimre intézendők.

— **Értelemzavaró sajtóhiba** csúszott be lapunk legközelebbi (22-ik) számának „Az énekeskönyv reformja" c cikkébe. A 137. oldal első hasáb, első kikezdés 5-ik sorában ez a mondat: „800 dallam közötti zsoltárdallamot sem találunk," így értendő: *„800 dallam között tiz zsoltárdallamot sem találunk."*

— **Felhívás.** A sárospataki főiskola felhívja mindazokat, a szülőket, illetve sárospataki diákokat, akik tápintézeti, illetve internátusi jótéteményekért folyamodni óhajtanak, hogy kellően felszerelt folyamodványaikat f. június hó 10 ig a főiskolai igazgató-tanácshoz cimzetten a tápintézeti, illetve internátusi felügyelőkhöz elküldeni szíveskedjenek.

— **Horkay Lajos salánki lelkész lett.** Horkay Lajos kisráskai lelkészt, a felsőzempléni egyházmegye lelkészi főjegyzőjét a salánki gyülekezet választotta meg lelkészévé. Az Úr gazdag áldása legyen új gyülekezetében is lelkipásztori működésén.

— **Kovács János,** a csobaji ref. egyház érdemekben gazdag, hosszú évek során kitünő minősitésü tanitója május 1-i hatállyal saját kérésére nyugdijaztatott. A legutóbbi presbiteri gyülés érdemeit a jegyzőkönyvben örökitette meg. — Kovács János meghatottan mondott köszönetet a presbitériumnak munkáját megbecsülő határozatáért azzal az igérettel, — hogy míg Isten élteti, életét ezután is az egyház javára s boldogulására szenteli. — Isten adjon erőt számos hosszú éven át az igéret teljesítésére.

— **Lelkészi beiktatás.** Az emődi lelkésszé megválasztott Demeter Béla volt ládbessenyői lelkész beiktatása 1933. május 28-án ment végbe ünnepélyes külsőségek között. A beiktatást Tóth Sándor hejőbábai lelkész, egyházmegyei jegyző és bábai Bay Bertalan egyházmegyei tanácsbiró végezték.

— **Református napok Diósgyőrben.** Farkas István püspökünk vezetése mellett, június 10. és 11-én, a diósgyőri egyházközségben református napok lesznek. Előadásokat és áhitatokat tartanak: Farkas István püspök, dr. Kovács J. István, dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyzők, dr. Hamar István theol. professzor és Kiss Sándor, a „Kálvinista szemle" felelős szerkesztője.

— **Leányegyleti üdülőház** Görömböly-Tapolca gyógyfürdőtől 15 percnyire, június 15-én megnyilik. Ruganyos matracos ágyak, párna, paplan, napi négyszeri étkezés, kiszolgálással napi 3 pengő 20 fillér. Külön szobák is. Jelentkezéseket elfogad Zsupán Irma elnök Miskolc, Debreceni-u. 12.

HIVATALOS RÉSZ.

XV. sz. Körlevél.

I.

A kerületi gyűlés hivatalosait ujból emlékeztetem, hogy egyházkerületi közgyűlésünk *Miskolcon 1933. június 8-án (csütörtökön) fél 9 órakor kezdődően, — lesz megtartva.*

II.

Közlöm mindenekkel, akiket illet, hogy püspöki hivatalomat és lakásomat Isten segedelmével a Palóczi-utca 33. szám alá helyeztem át. Hivatalos megkeresések és személyes jelentéstevések céljából új hivatalomban, mindeneknek rendelkezésére állok.

III.

A Magyar Reviziós Liga felkérésére elrendelem, hogy június 4-én, az ezeréves Magyarországot darabokra tépő trianoni „béke" aláirásának évfordulóján vagy délelőtt, vagy délutáni istentisztelet keretében minden lelkésztestvérem emlékezzék meg a szomorú évforduló jelentőségéről és imádkozzanak minden gyülekezetben e napon az örökkévaló Istenhez a mi szomorúságunk örömre fordulásáért és a magyar feltámadásért. Elrendelem, hogy *az évforduló napján délután 4 órakor az évfordulóra való emlékeztetésül minden templomunk harangjai egy negyed óráig megkonduljanak.*

IV.

Közölnöm kell lelkésztestvéreimmel azt a szomorú hirt, hogy a Nagyméltóságú Miniszter úr legújabb rendelkezése szerint sem egyházak, sem lelkészek *nem részesülhetnek rendkivüli államsegélyben ujabb rendelkezésig, mert a folyamodók nagy száma miatt az igények kielégitése lehetetlenné vállott.* Akik személyükre, vagy egyházukra nézve 5 éven belül segélyben már részesültek, azoknak kérvényüket sem szabad a püspöki hivatalnak elfogadnia Figyelmeztetem tehát a segélyben részesült lelkésztestvéreimet, hogy a rendkivüli államsegély kérvényeiket ne is küldjék hozzám, ha már egyszer részesültek valamelyes segélyben.

V.

Az egyházmegyei pénztárnok urakat, illetve az esperes urakat értesitem, hogy intézkedjenek arra nézve, hogy a paróchiális könyvtár járulékot; tűzbiztositási dijat; kulturadót; egyházkerületi járulékokat még ki nem fizetett egyházak hátraléki kimutatása az egyházkerületi pénztárnok urhoz legkésőbb június 10-ig minden egyházmegyéből be legyen küldve, hogy az akkorára talán már teljesen kiutalt első félévi adósegélyből a hátralékos járulékok lefogattassanak.

VI.

A Családvédő Gazdasági Szövetség, melynek nagyszerű célkitűzését, — a világháború óta legtöbbet szenvedett közép és alsó társadalmi osztály olcsóbb, jobb megélhetését, boldogulását elősegiteni vágyódó törekvését, — minden magyarnak buzgó óhajtása lévén — a magam részéről a legmelegebben ajánlom lelkésztestvéreim és gyülekezetünk tagjainak figyelmébe.

Atyafiúi szeretettel

Miskolc, 1933. május hó 30.

Farkas István
ref. püspök.

Kérelem a felsőborsodi egyházmegye lelkészeihez. Egyházmegyénk általános tisztújítása kapcsán tisztelettel és szeretettel kérem lelkésztestvéreimet, hogy csekély személyemet a választások során valamennyi állásra vonatkozóan teljesen kikapcsolni sziveskedjenek, miután gyengülő erőim érzetében egyházmegyénk érdekében állónak vélem, hogy a munkateret frissebb erőknek engedjem át. – Az eddig élvezett bizalmat hálásan köszönve vagyok testvéri szeretettel Sajóivánkán, 1933. május 29 Bartha Gyula ref. lelkész

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. P. Sorra kerül. — **P. I. O-d.** A mostani szám tartalma nagy bizonyság, hogy nem férhetett be másféle anyag. — **G-s E-t D-s.** A különbség csak látszólagos közöttünk. Ennek is az oka az, hogy egy rövid üzenetben nem lehet kifejteni a kérdést.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 24. szám. Sárospatak, 1933 június 11.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Püspöki jelentés. (Folyt. és vége köv.) — *Farkasfalvi Farkas Géza:* Egyházkerületi közgyűlést megnyitó beszéd. — *Illyés Bertalan:* Az egyházkerület tavaszi rendes közgyűlése. — *Csabay István:* Az abauji egyházmegye közgyűlése. — Értesítés a lillafüredi konferenciáról. — Hirek. — Szerkesztői üzenet.

Püspöki jelentés.

— Részletek. —

Minden dolgom kezdése és végzésénél alázattal szoktam leborulni az én jóságos Istenem előtt, aki eddigi életemben tulontul kegyelmesen áldotta meg minden jó igyekezetemet. De ma, — mikor a kiválasztottak — e tisztes gyülekezete előtt egy esztendei, Isten dicsőségét munkáló, sok különféle közös szolgálatainkról teszek jelentést, ugy érzem, hogy még több alázattal kell Isten áldott kezére hajtani fejemet s még bizodalmasabb hzzzásimulással kell átölelnem megváltó Krisztusomat, aki bölcsességül lőn nekünk Istentől és igazságul, szentségül és váltságul!

Hitünk próbára tételéül adatott terhes, de gyönyörüséges igáink hordozása között, gyakorta megtapasztalhatjuk az Apostol tanitásainak igaz voltát, hogy: „Minekutána az Isten bölcsességében nem ismerte meg a világ a bölcsesség által az Istent, tetszék az Istennek, hogy az igehirdetés bolondsága által tartsa meg a hivőket."

Ebben a földi isteneket imádni hajlamos, a maguk életét az egy örökkévaló Istentől elszakitó mai embervilágban, jól esik hirdetnünk: — a világ hatalmasainak tartott, győzőknek csufolt győzők, az Isten békéje ellen harcolók, a hitben gyöngék, az ingadozók, a kételkedők, a tagadók, a magabizók — e világ sokféle boldogtalanjai felé, hogy: „Az Isten bolondsága bölcsebb az embereknél és az Isten erőtelensége erősebb az embereknél."

A válságok utvesztőiből a kiutakat, csak az Isten igazainak megismerése után találhatja meg ez a gyülölködés tüzeiben magát emésztő világ. Isten igazai között a mi számunkra mindenekelőtt kivánatos igazságnak látszik, ugyis mint anyaszentegyházunk tagjai, ugyis mint a porig alázott magyar nemzet fiai számára: a határok és a lelkek revíziójának az emberek előtt való bátor hirdetése. De nagyon jól tudjuk, hogy mint amaz első apostolok tanitása a Megfeszitettről és a kereszt dicsőségéről, némelyek szemében botránkozásul, másoknak bolondságul tünt fel, — „az igazi hivőknek lett a Krisztus is s a kereszt bolondsága is; Megtartás és Erő!" ... Uj, szebb és boldogabb világ kialakulásán fáradozott mindenik apostol, ki valóban a Krisztusé lett. Uj világ kialakitását az Isten fiainak e világban való megjelenését sóvárogja ma is a világ s ez csak a lelkek reviziója, ujjászületett emberek által lehetséges!

Amikor tetszett Istennek, hogy az Élre állitván engemet, a legkisebbet, őszinte vallomástevéssel azt hirdettem e szent gyülekezet előtt, hogy — a világ összes fájó problémái a Krisztussal s Krisztuson keresztül megoldhatók! Apostolokat várok, — hirdettem élő hitem teljes erejével s hirdetem ma is bizonysággal, hogy a keresztyén egyházak küldetése talán sohasem volt annyira Istentől nyert megbizatás és sohasem kivánt annyi tüz és lélek által megkeresztelt apostolokat, mint a mi időnkben!

Voltak előttem áldott, hivő, tudományban és hitben, cselekedetekben és példamutatásban, már itt ezen a földön az örökkévalóságba belenőtt elődeim, akik a maguk idején szolgáltak hüséggel s tették életöket érdemessé arra, hogy imádságos tisztelettel beszéljünk róluk minden időkben! De talán sohasem szállott olyan sulyos örökség püspökre, mint reám, akit mindenfelől romok halmaza borit el s kinek inaszakadtáig kell fáradozni azon, hogy romokon ujat épitsünk; kinek egészen uj nyomokon kellett elindulnom s testem és lelkem töredelmével uj ugar törőjévé lennem, hogy apostolkodásom munkáiból uj erőt meritsenek az ittott már már csüggedő pásztortestvérek, az épitőmunkától idegenkedő presbiterek, az Ur dolgaival kevesebbet törődő gyülekezetek! A lelkem mélyén égő, apró, kicsiny tüzek lángja kellett, hogy belefonódjék a sok-sok testvér szive oltárán már-már hamvadó parázsba, hogy az uj élet lehellete járva át egész valónkat, egymás hite által felmelegedjünk, bizonyosra higyjük igazaink diadalát, uj tavaszok kivirágzását, uj magyar célkitüzések kalászba érlelődését s örökkévaló Istenünk eleveelrendelt tanácsában örökéletre kiválasztott anyaszentegyházunk és édes hazánk szebb, diadalmasabb holnapját, feltámadását!

S ha itt-ott, pásztortüzeket gyujtva, megindult közös munkáink nyomán az élet, ha apostolkodásra való elindulásom megértésre talált, Istené legyen érette a dicsőség!... mert, aki dicsekedik az Urban dicsekedjék!

Eggyel azonban jólesik eldicsekednem s ez az én örömöm beteljesedése, hogy világi Vezérünk, ez a mások javának munkálásában fáradhatatlan elnöktárs, az evangélium dolgában is, egyházaink és iskoláink mindennemü ügyeinek elintézésében is apostolok megértő segitségével áll mellettem s mellettünk minden jó munkánk végzésében! Bizonyságot teszek a nagy nyilvánosság előtt arról a hónapokon át tartó szent nyughatatlanságáról, mely eltöltötte egész valóját akkor különösen, mikor az ősi Alma Matert igaztalan támadások özönével rohamozták meg innen is, onnan is. Testét s az ősi iskola szerelmével megteljesedett lelkét állitotta oda a szeretett főiskola és a támadók közé védelem gyanánt, becsülettel verve vissza méltatlan bántásokat s megtéve mindent arranézve, hogy az ősi iskola életbenmaradása és fejlődése utjába állható mindennemü akadályokat elgörditse! Bátran nézek a jövőbe, akármilyen fájó is a jelenünk, bizonyosra tudván, hogy egész férfiu, Isten katonája áll mellettem a kormányon, kinek keze a kezemben, szive a szivemhez közel, s mindkettőnknek egyedüli reménysége az Isten!

(Folyt. és vége köv.)

Egyházkerületi közgyűlést megnyitó beszéd.

Főtiszt. és Mélt. Egyh. ker. Közgyülés!

Méltóztassanak megengedni, hogy mielőtt munkánkhoz kezdenénk: egészen röviden megemlékezzem az őszi közgyülésünk óta lefolyt — minket közelről érintő eseményekről. Csak nagy vonalakban teszem ezt, mert Főt. és Mélt. Elnöktársam püspöki jelentése hü, szemléltető, hiány nélküli képet fog nyujtani egyházkerületünk életéről.

A vallás- és közoktatásügyi miniszteri székbe a Kormányzó Ur Őfőméltósága bizalma Hóman Bálint őexcellenciáját, a nagy tudóst ültette. — Nekünk nagy reménységet kell fűznünk ahoz, hogy egy történettudós intézi a vallási ügyeket és irányitja a magyar kulturát. Hiszen ő előtte mindenesetre legvilágosabban áll az a megdönthetetlen igazság, hogy a reformáció és a magyar református puritán szellem, az angol-szász és germán népekkel fennálló sok százados kulturális kapcsolataink magyar nemzeti és kulturális szempontból mily nagy jelentőséggel birnak.

A nemzet egyetemét nagy veszteség érte gróf Apponyi Albert halálával. A szó legszorosabb értelmében a harctéren esett el, amikor csudálatos tudásával küzdött Genfben nemzetünk elgáncsolt igazságáért. — Halálát minden igaz magyar ember lelke mélyén fájlalja.

Az abauji egyházmegye mult év nov. 24-én iktatta be újonnan választott esperesét és gondnokát, a nagy bibliafordító, Károlyi Gáspár működési helyén, Göncön. A gondnoki székbe Téglássy András, a szó legszorosabb értelmében vett bibliás lelkü férfiut, a buzgó egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbirót, a sárospataki főiskola igazgató-tanácsosát, ki különösen alapos gazdasági tudásával igen értékes szolgálatokat tett főiskolánknak. Az esperesi székbe Farkas Elek gönci lelkészt, egyházmegyei tanácsbirót, ki a belmisszió szolgálatában tündöklő példát nyujtott s megmutatta, hogy mily nagyszerű eredményeket lehet elérni — Isten dicsősségére, a vallásos hit erősitésére és híveinek szociális gondozásában. — Az egyh. kerületi elnökség személyesen vett részt a lélekemelő kettős ünnepélyen.

A sárospataki főiskola világi gondnokává a Mindenható kegyelméből presbitériumaink bizalma gróf Bethlen Pált hívta el. Az ő lelkes gondnoki munkája egy világvárosi egyház küzdelmeiben, — ahol a hitet és a lelkeket a legerősebb megpróbáltatások és kisértések ellen kell védeni, egy Ravasz László oldalán, a Bethlen Gábor Szövetség elnöki székében szerzett tapasztalatai, nagy, történelmi nemzetségének tradiciói, kitünő gazda volta egyenesen predesztinálják őt főiskolánk szellemi és gazdasági vezetésére. Szívem egész melegével, a legteljesebb bizalommal köszöntöm őt egyházkerületünk ezen talán legdiszesebb, de egyúttal legfelelősségteljesebb poziciójában. Kérem a Mindenhatót: adjon neki erőt, kitartást, nagy eredményeket.

Egyházkerületünk testéről elszakitott részekből alakult egyházkerület, a kálvinista puritánizmust megszemélyesitő, szinte a gályarabok törhetetlen lelkét hordozó püspöke, Péter Mihály martir halálát szivünk mélyéből gyászoljuk. Temetésén, Rimaszombatban, — az értesülést későn kapván meg, — sem a püspök úr őméltósága, sem én nem vehettünk részt. Táviratban és irásban küldöttük mélységes részvétünket az egyházkerület nevében is egyházkerületének főgondnokához.

Helyére a püspöki székbe a gondviselő Isten Idrányi Barna esperest, nagyszalánci lelkészt rendelte, a régi nagy, abaúji egyházmegye egykori bölcs, nagytekintélyű tanácsbiróját. Beiktatásán, Kassán, május 10-én egyházkerületünk küldöttségének élén mély tisztelettel üdvözöltem őt, hangsúlyozva azt, hogy bármily szinte leküzdhetetleneknek látszó nehézségek között is foglalja el magas őrhelyét, mégis bizakodva nézhet a jövőbe, hiszen ha Isten velünk, ki ellenünk?!

Május 18-ikán foglalta el a tiszántuli egyházkerület főgondnoki székét báró Vay László főgondnok. Installációján, — a Püspök úr elháríthatatlan akadályoztatása folytán, — Juhász László gömör-törnai esperes és Bernáth Aladár egyházkerületi tanácsbiró urak és csekélységem képviseltük egyházkerületünket, hangsulyozva előtte a mély tisztelet és atyafiságos szeretet érzelmeit, különösen kiemelve azt, hogy mi a Vayakat magunkénak tartjuk. Hiszen ezen ősi nemzetség, — eltekintve számtalan buzgó funkcionáriustól, — 5 főgondnokot adott egyházkerületünknek, annak nagy dicsekedésére.

Inditványozom, hogy egyházkerületünk az elmondottak alapján jegyzőkönyvileg köszöntse: Hóman Bálint kultuszminiszter, Téglássy András abauji egyházmegyei gondnok, Farkas Elek abauji esperes, gróf Bethlen Pál sárospataki világi gondnok, Idrányi Barna püspök, báró Vay László tiszántuli főgondnok urakat.

Országos zsinatunk folyó év őszén, szeptemberben újra összeül az államfőtől visszaérkezett, újonnan alkotott törvényeink tárgyalására. Igy remélhető, hogy azok rövid időn belül életbe léphetnek.

Elnöktársam püspöki beköszöntőjében azt mondta: „én apostolokat várok . . . az apostolságra hív és kötelez minket ez a kor, hogy felnyissuk a népek, a közületek, az egyesek szemét a tisztánlátásra". De nemcsak mondta, hanem nagyszerű példával járt elől már eddigi rövid főpásztori működése alatt is. — Az őszi avarban Felső-Borsodban, virágos májusban a szomjas, eltikkadt földet öntöző áldásos zuhogó esőben Alső Zemplénben és Abaujban „elindult" apostoli útján: „munkába állt." — Püspöklátogatási körútján „a gyülekezetekben széjjeljárva" „Krisztus keresztje dicsőségéről bizonyságot téve, a Szent Lélek Isten segedelmével", „vitt tüzeket, melyek fényénél tisztán meglátszanak a reánk váró nagy feladatok" — Ezeket a tüzeket jövő ősszel, úgy tudom, a szekták által beteggé tett vidékekre kívánja elvinni, ahol a millenizmus nagy pusztitásokat végzett híveink lelkében. Pedig jól mondja egyik kiváló lelkésztársunk, hogy „a millenizmus a bolsevista atheizmus előszele." Hiszem, hogy amint eddigi apostoli útján felderültek a gondbaborult arcok s mintegy lidércnyomástól felszabadulva felemelkedtek a mindennapi élet küzdelmeiben elfásult lelkek, úgy itt is, — e tűz világosságánál — szétoszlik a lelki sötétség.

Egyházkerületünk április 6- és 7-én rendezett konferenciát Sárospatakon a szekták ellen való védekezés tárgyában. Rámutattak az előadók és felszólalók a szekták keletkezésére, történetére, a védekezés különböző módjaira és főként arra, hogy a gyülekezet lelkészeinek kell folytonos önképzéssel, éber figyelő missziói munkával a lelkeket úgy megelégíteni, hogy a futkározó álprófétáktól már előre megóvjuk a nyomoruság miatt tévtanokra fogékony embereinket. — A rendelkezésemre álló szűk keretek között nem foglalkozhatom részletesebben e kérdésekkel, de felesleges is volna, hiszen a konferencia egész anyaga külön füzetben jelent meg.

De apostolok kellenek mindenütt, akkor nem lesz a lelkeknek hajlandósága a szektáskodásra és nem lesznek üres templomok. Ahol üres a templom, ott meg kell vizsgálni, hogy miért üres. Exisztenciális kérdése ez anyaszentegyházunknak. Nagyon rosszul felfogott szeretet és megbocsátás az, ha egyes emberek iránti szánalomból egész egyházakat elhagyunk pusztulni. Teljesitse mindenki szent kötelességét Isten országa iránt. Isten országa ellen vétünk legsúlyosabban, ha e téren nem tudunk kellő határozottsággal fellépni. Innen hívom fel igaz szeretettel egyházkerületünk minden felügyeletre, gondozásra hivatott és kötelezett tagját, hogy e tekintetben maradék nélkül, minden mellék-tekintetet mellőzve tegyen eleget a reá bizottaknak.

Meg kell reformálni egyházlátogatási rendünket is. Nem elegendő, hogy az legtöbb esetben egy rubrikákat kitöltő bizottságos vendéglátogatás legyen. Annak hű képet kell adni az egyes egyházak belső életéről; legtárgyilagosabban meg kell világitani minden elnézés nélkül az esetleges bajokat és rá kell mutatni a szükséges orvosságra, még ha keserű is ez az orvosság.

Nagy örömmel értesültem arról, hogy Alsó-Borsod kiváló esperese felhívta egyházmegyéje lelkipásztorait, hogy pártpolitikai küzdelmekbe ne vegyüljenek. Valóban beláthatlan következményekkel járhat ez pásztorra és nyájra egyaránt. Nem azt mondom, hogy a lelkipásztor ne kövesse politikai meggyőződését, de ne exponálja magát egyik oldalra sem; ne helyezkedjék mereven szembe hiveinek egy részével, hiszen ő egyaránt lelkipásztora összes hiveinek. És ha mint azt már ősszel fiatal lelkésztestvéreim szentelésénél kifejtettem: merev szembehelyezkedésük által lelki válaszfalat emelnek maguk és hiveik között, úgy minden munkájuk előfeltételének — annak, hogy az ő lelkivezérük lehessenek — lerombolhatatlan akadályt állítanak. E téren egy-egy elhibázott lépés helyrehozhatatlan bajokat okozhat. De a politikai kortézia eszközei nem is illenek a papi palást magasztos jelentőségéhez. Arra nem szabad sárnak freccsenni. Ezeket pedig nemcsak magam, de elnöktársam nevében is mondom. Bizonyos vagyok abban, hogy kitünő és hivatásuk magaslatán álló lelkészeink mindezekben osztják felfogásunkat.

Nem kívánok hosszasabban foglalkozni a sárospataki főiskolán a legközelebbi multban történtekkel, a szélső irányzatokkal kapcsolatban; hiszen részletes ismertetések megjelentek azokról egyházkerületünk hivatalos lapjában. Én csak újból, — úgy mint a parlamentben tettem, — és a Püspök úr Őméltóságával együttesen az Egyetemes Konvent ülésén tettük, — minden tendenciózus és minden rosszul informált beállitással szemben leszögezem, hogy „a főiskola maradt az, mi volt 400 éven keresztül, a valláserkölcs és a nemzeti érzés bevehetetlen vára és ezzel a vörös szennyes hullámmal szemben is bevehetetlen erősségnek bizonyult." De mementóul szolgáljanak nekünk a történtek arra, hogy az eddiginél is fokozottabban vigyázzunk ifjúságunk lelkére, mert a szélső irányzatok és végeredményében a bolsevizmus céltudatos földalatti munkája most elsősorban az ifjúságra vetette magát, különösen az olyan pályák növendékeire, kik hivatva lesznek a következő generációkat nevelni és vezetni.

Főiskolánkban mételyt nem türünk. A fertőző anyagokat, ha azok jelentkeznek, radikálisan azonnal el kell távolitani mielőtt még az egészséges lelkeket inficiálhatnák. A sárospataki theológián és tanitóképzőben csak annak lehet helye, — ez az egyházkerületi elnökség megdönthetetlen álláspontja, — kinek sziklaszilárd a hite. A kétkedőknek nincs ott keresnivalójuk.

Lelkem egész meggyőződésével hirdetem azt, hogy a biblia legyen irányitója lelki életünknek. De egyszersmind azt is vallom, hogy ha azt hiányos tudással, még ki nem forrott lélekkel, vagy éretlen fejjel engedjük szabadon magyarázgatni, akkor abból mérhetetlen veszélyek származhatnak hitéletünkre. A legnagyobb óvatosságra és őrtállásra hivom fel e tekintetben az illetékesek figyelmét.

Egyházaink, iskoláink, lelkészeink és tanitóink tovább alig tartható válságos gazdasági helyzetét az egyetemes konventen, a prot. közös bizottságban tárgyaltuk legutóbb is és összefoglalva az egész szomorú képet, a kormány elé vittük azt. A képviselőházban a mult és folyó évi költségvetés tárgyalásánál történt felszólalásomban is, — mely felszólalásom részletei a Sárospataki Ref. Lapok hasábjain is napvilágot láttak, — összes részleteiben nyomatékosan szóvá tettem ezeket.

Eredményt eddig csak annyit értünk el, hogy a kormány sorozatos ankétokon foglalkozott a felekezeti iskolák helyzetével, belátva, hogy a vallás-erkölcsi nevelést igazán csak a hitvallásos iskolák adhatják meg, tehát azokat meg kell menteni. — Ezért a kultuszminiszter úr az iskolafenntartás költségeinek arányos elosztására, — hogy abból azok a vagyonok, melyeknek tulajdonosai nem tartoznak az iskolát fenntartó egyházak kötelékébe — ki ne vonhassák magukat, — úgy tudom — egy országos iskolai kulturadót tervezett alkotni.

Úgy értesültem, ezzel a tervvel szemben a pénzügyminiszternek vannak aggodalmai. Pedig ez az egyedüli igazságos megoldás arra, hogy az iskolafenntartási terheket, — az iskolafenntartás különben is állami feladat lévén — mindenki egyenlően viselje.

Nagy segitség volna ez az iskolafenntartó egyházakra, lelkészekre, tanitókra és a kis emberekre. Mindenesetre résen kell lennünk azonban, hogy arra az esetre, ha ezen megoldás létre jöhetne, autonómiánk semmi esetre ne csorbuljon.

Főt. Egyh. K. Közgy.! Néha már úgy érzem, hogy a kálvinista öntudat rovására megy, illetve annak hiányára mutat, hogy mi minden alkalommal hangoztatjuk azon meggyőződésünket, hogy a szeretetben összefogva minden vonalon együtt kell működni a Haza és köz érdekében a többi felekezetekkel. Bár a perifériákon sokszor találnak megértésre és visszhangra ilyen irányú megnyilatkozásaink, például az én vidékemen is örömmel konstatálhatom, hogy ez a megértés a legtöbb esetben a gyakorlatba is átmegy, mégis szomorúan kell megállapitanom, hogy országos viszonylatban idősebb keresztyén testvérünk vezető egyéniségeitől nem kapunk hivó kiáltásunkra visszhangot. Az odanyujtott, együtt dolgozni kivánó kezet nem fogják meg a másik oldalról.

Legutóbb is a tiszáninneni egyházkerület főgondnoki székébe való beiktatásom alkalmával székfoglaló beszédemben felhivtam a kath. világi vezető férfiakat, a kath. nagy hazafiakat, hogy vegyék fel néhai nagy püspökük, Prohászka Ottokár által elejtett fonalat, ki a Haza és keresztyénség megmentésére Pannonhalma és Debrecen között aranyhidat kivánt épiteni és aki a nemzetgyűlésen kijelentette, hogy a reverzálisok kérdésében maga a hercegprimás utazik Rómába. Annak ellenére, hogy ezen felkérésemet a napilapok nagy része reprodukálta, arra illetékes helyről még csak választ sem kaptam. Mindössze egy helyi felekezeti folyóirat nekem tett — cikkében — szemrehányást és ezen lapszámot elküldték az egyházkerület püspökének, a cimben őt „főprédikátor"-nak nevezve.

Itt emlitem meg, hogy egy vezető Budapesten megjelenő, szintén felekezeti folyóirat pedig a következőket irja a mi nagy Tisza Istvánunkról: „A legvakmerőbb merénylet azonban a történelem ellen az, ami most készül a parlament felsőházi bejárata előtt. Óriási, méreteiben minden eddigi szoboralkotást árnyékba állitó gróf Tisza István szobor." ... „Mindenki kénytelen tudomásul venni, hogy Magyarországnak csak egyetlenegy igazán nagy fia, egyetlen kimagasló s minden más történelmi nagyságunkat háttérbe szoritó hőse volt, s az gróf Tisza István. ... Tisza István semmit, de semmit nem tett, amivel kiérdemelte volna, hogy a nemzet legnagyobbjai közé iktattassék ... A szoborbizottság a protestáns uralom egyik megalapozójának, a református főgondnoknak apotheozisát kivánta szolgálni."

Főt. E. K. K.! Mi nem felelünk erre hasonló módon. Például a nagy Apponyi Albertről, az áldott emlékű nagy Klebelsberg Kunó grófról szólva, hanem a legmélyebb tisztelettel, nagy hazafias hálával emlékezünk meg róluk úgy ezen, mint minden más alkalommal és hajtjuk meg emlékük előtt a legnagyobb elismerés zászlaját.

És mindezek ellenére mi továbbra is hirdetni fogjuk a felekezetek testvéri összefogásának feltétlen szükségességét. Sőt cselekedeteinkben is mindenkor ezen elveket fogjuk követni, mert követeli ezt tőlünk a krisztusi szeretet és Hazánk feltámadásának lehetősége.

Ezen gondolatokkal — elnöktársammal együtt — mély tisztelettel és szeretettel üdvözlöm az egyházkerületnek megjelent alkotó tagjait és az érdeklődőket és a mai napra összehivott közgyűlésünket megnyitottnak nyilvánitom.

Az egyházkerület tavaszi rendes közgyűlése

Junius 8-án, csütörtökön tartotta egyházkerületünk tavaszi közgyülését Miskolcon, *Farkas István* püspök és Farkasfalvi *Farkas Géza* egyház kerületi főgondnok elnöklete alatt. A gyülésen szép számmal megjelent egyházi és világi vezető férfiaknak sok sulyos problémát kellett megtárgyalni, hogy a nehéz idők minden veszedelme között az egyházkerület hajóját bölcsen kormányozzák.

Farkasfalvi Farkas Géza ker. főgondnok széles perspektiváju beszéddel nyitotta meg a közgyülést. (Lapunk egész terjedelmében közli az irányitó gondolatokat tartalmazó beszédet. Szerk.)

Lelkészi főjegyző, dr. Enyedy Andor bemutatja Dókus Ernő levelét, melyben hálásan köszöni meg tiszteletbeli főgondnokká való megválasztását. Ez lesz a szál, amely őt továbbra is egyházkerületéhez, melyet kimondhatatlanul szeretett, továbbra is hozzáfűzi.

A szavazatbontó bizottság jelentése alapján: Elek József esperest lelkészi, Téglássy András egyházmegyei gondnokot, világi zsinati rendes képviselőül nyilvánitja ki a közgyulés.

Egyházkerületi lelkészi tanácsbirák lettek: Janka Károly és dr. Marton János, világi tanácsbiró dr. Trócsányi József lett. Az uj tisztségekre választottak az uj főiskolai v. gondnokkal, gróf Bethlen Pállal együtt a közgyülés szine előtt az esküt letették. Mindnyájuk nevében néhány rokonszenves szóval gróf Bethlen Pál köszönte meg a feléjök fordult bizalmat.

Ezután Farkas István püspök jelentését olvasta fel. (Lapunk elején és a jövő számunkban részleteket közlünk belőle.)

Ezután a generális vizitációról szóló jelentést terjesztette elő az egyházkerületi főjegyző. 34 egyházat látogatott meg a Püspök és kisérete Borsod, Zemplén és Abauj vármegyékben. A megüresedett tisztségekre (egy lelkészi és világi tanácsbirói, világi főjegyzői, lelkészi aljegyzői) a szavazás elrendeltetett.

A középiskolai előadói megüresedett állást Csorba György reálgimn. igazgatóval tölti be a közgyülés. Domby László örökébe a leánygimn. igazg. állásra az igazg. tanács előterjesztésére Czinyéry Barnát választotta meg egyakarattal a kerületi közgyülés.

Elekes Imre igazgatót a miskolci reálgimn. felügyeletével bizza meg a közgyülés.

Az egyházmegyék előterjesztései közül a segédlelkészek kerületek közti áthelyezése váltott ki nagyobb vitát. A Sárospatakon végzett ifjak érdekében hozott régebbi határozatot azonban most is érvényben hagyták.

A gömörtornai egyházmegye a kerület 200 éves alakulásának évfordulója megünneplését javasolja. A kerület a két évi munka leendő jubileum tartására javaslatot kér az őszi kerületi gyülésre. Az egyházkerület történetének megirására Marton János dr.-t kérte fel.

A tanitói nyugdijjárulékok rendezését sürgetik az egyházmegyék és kérik a kerület elnökségét, hogy e fontos ügyben a minisztériumnál járjanak el, mert különben összes egyházaink tönkremennek. Az elemi iskolák tananyagjára az egyetemes konvent egységes határozatot hozott, melyet a kerület most bevezet az összes elemi iskoláiba. Az ORJO kéri, hogy az egyházkerület a temetkezési biztositást szervezze meg. A kerület a javaslatot kiadta egy bizottságnak, amely az őszi közgyülésre tegyen előterjesztést. Az ORLE nagygyülését meghivja a kerületünkbe 1935. évre, amikor 200 éves alakulás emlékünnepét is tartja kerületünk. Egy órára a közgyülés véget ért. Délután a biróság ülésezett.

Illyés Bertalan.

Az abauji egyházmegye közgyülése

Az abauji egyházmegye május 26-án Göncön tartotta tavaszi rendes közgyűlését. A gyűlést megelőzően a templomban istentisztelet volt, melyen a lelkészi szolgálatot Botos Ferenc szántói s. lelkész látta el. Templomból a gyűlés alkotó tagjai és szép számu érdeklődő a ref. elemi iskola termébe vonultak, hol Farkas Elek kért áldást Istentől a tanácskozásra. — A 2 újonnan választott egyházmegyei elnök — Farkas Elek esperes és Téglássy András gondnok — ez alkalommal mutatkozott be hivatalos ténykedéssel az egyházak képviselői előtt. Ez a bemutatkozás — úgy Téglássy András gondnoki megnyitója által, mint Farkas Elek esperesi jelentése által — az új elnökség működéséhez fűzött reménységeink valóra válásának kezdete volt. A megnyitót és jelentést egész terjedelmében jegyzőkönyvünk lapjain örökitjük meg.

Egyházmegyei közgyülésünk őszinte részvéttel jegyezte fel Téglássy Andor gondnok feleségének, Péter Mihály püspöknek és Kiss Gyula lelkésznek elhunytát.

Üdvözölte Idrányi Barnát — püspökké választása alkalmából, működésére Isten gazdag áldását kérve. Saját püspökünknek egyházmegyénk területén tett látogatásának lelkeket elevenitő és egyházakat épitő hatásáról szóló hiradást a szebb jövővel biztató reménységgel vettük tudomásul, kérve Isten által megáldandó, hűséges, hitépitő, lelkeket megelevenitő munkájának folytatására. — dr. Puky Endre, volt egyházmegyei gondnokunknak közigazgatási birósági elnökké, — dr. Patay Sámuel tanácsbirónknak Abauj-vármegye főispánjává történt kinevezését örvendő szivvel hallottuk.

Egerházy Lajos a Nagykörösre az ORLE által tervezett országos református kiállitásra hivta fel figyelmünket.

Tárgysorozat előtt — gondnokunk kivánságára — ismertettetett az Országos Ref. Szeretetszövetség évi közgyülésének általános érvényü és bizonnyal minden ref. embert örömmel eltöltő egynéhány határozata Ennek az ismertetésnek az is célja volt, hogy a lelkészek buzditassanak a Szeretetszövetség hathatós támogatására.

A tárgysorozat 24 pontjának letárgyalása a legékesebb rendben, komoly hozzászólásokkal s állandó, élénk figyelem közt történt. Kiemelkedőbb tárgyak voltak: dr. Szilva Ferenc egyházmegyei ügyész felesketése, a lemondási szándékát levélben bejelentő, 28 éves jegyzői működése után e tisztségtől megválni készülő Kovács István lelkészi főjegyzőnek maradásra birása, Farkas Dezső bereti lelkész egy évi szabadságoltatása, ifj. Fáy Árpád vil. aljegyző lemondása, a kis litkai egyház gyülekezeti-terem és lévita lakás épitése, Szikszó állami kölcsönnel létesitendő gyümölcsösök felett aggódók és reménykedők élénk eszmecseréje, Varga Béla 52 éve szolgáló, román megszállt területről menekült, kupai helyettes tanitó nyugdij kérelme, szemerei kántortanitó javadalom csonkulásának orvoslása, bérleti szerződések megerősitése, a tomori

lelkész, az egyházmegyében ujonnan alkalmazott segédlelkészek és a kajatai tanitó beerősitése.

Birósági ügy kettő volt. Bodnár János kovácsvágási tanitó fegyelmi ügye itélettel végződött — évi fizetésének $^1/_5$-t kitevő pénzbirságra és a költségek fizetésére itélte a bíróság. — Másik ügyben: az abaujszántói felebbezett lelkész választás ügyében a bizonyitás kiegészitését látta szükségesnek a bíróság.

Kiskinizsen, 1933 junius 5-én.

Csabai István aljegyző.

Értesítés a lillafüredi konferenciáról.

Isten segitségével aug. második felében fog megtartatni. Tekintve a nehéz viszonyokat meg kell várnunk, hogy jó Istenünk kezünkbe adja az áldást, amit erre az esztendőre igért népének. Mindnyájunk érdeke, hogy az anyagiak senkit se tartsanak vissza, mikor arról van szó, hogy által vegyük azokat a drága lelki adományokat, amiket egy ilyen hatalmas egybesereglés utján nyerhetünk. *Svingor Jenő* ker. missziói előadó.

HIREK

Pokoly József Sulyos gyász érte a debreceni Tisza István Tudomány-egyetem theol. fakultását. Pokoly József dr. ny. tanár, főiskolánknak is volt kiváló diákja, jun. 5-én meghalt. Nagyképességű, szorgalmú és sikerü hisztórikus volt, aki virágkorában sulyos kötetekkel gazdagitotta és termékeny inditásokkal mélyitette szakjának irodalmát. Emléke maradjon áldásban közöttünk.

— **Uj igazgató tanácsos.** Egyházkerületünk tavaszi közgyűlése a Forgács Gyula lemondásával megüresedett sárospataki főiskolai igazgató-tanácsosi tisztre *Farkas* Elek gönci lelkészt, abauji esperest választotta meg. Szeretettel üdvözöljük. Egyéb munkái mellett legyen áldott az ősi főiskola érdekében kifejtendő tevékenysége is.

— **Gimnáziumunk hódolata Kazinczy sirjánál Széphalmon.** Május 27-én 10 tanár vezetése alatt 218 sárospataki gimn. ifjú és leány rándult ki Széphalomra, hogy Kazinczy sirjánál a szokásos évi ünnepélyt megrendezze. Novák Sándor gimn. tanár bevezető szavai után Kőris Lajos VII. o. tanuló imádkozott, Kántor László és Dóczy Ferenc VII. o tanulók Kazinczy életét és müködését méltatták. Az ünnepély és a mauzoleum megtekintése után a VII. o. tanulói Benkő Béla osztályfőnök vezetése alatt a Szél-kilátóra rándultak ki. Ragyogó tavaszi nap után testben-lélekben felüdülve érkeztek vissza a tanulmányi kirándulás résztvevői az esti 6 órai kisvonattal Sárospatakra.

— **Hibaigazitás.** A cigándi egyházközség lélekszámára vonatkozólag lapunk 22. számában megjelent népességi adat 3280-ról 3820-ra igazitandó; ehez képest a % is 69·0-ról 80·8 ra fog módosulni. Egyébként sem a népesség sorrendjében, sem a % szerinti sorrendben nincs változás. Érdekes, hogy az 1848-iki népszámlálás alkalmával csak egy más vallásu (gör. kath.) találtatott a községben és az a községi kondás volt. Azóta az uradalmak cselédsége révén az addig egy vallásu népesség alaposan megváltozott.

— **A vattai lelkipásztor beiktatása.** Május 28-án iktatta be állásába Falucskai Benjámin lelkipáásztort Nádházy Bertalan és Kun András, alsóborsodi e. m. főjegyző. A beiktatáson az új lelkipásztor szolgálati helyeiről is sokan jelentek meg. Diósgyőr 76 lélekkel vett részt, köztük a vasgyári egyházrész perecesi vegyeskara is, amely Zudla Imre állásnélküli tanitó vézetésével több izben igen szépen szerepelt. Ott volt Mezőkeresztes küldöttsége Arday László lelkipásztorral; a tiszatarjániak, ároktőiek. Takács Mihály felsőábrányi lelkipásztor tanácsbiró, Sólyom Gyula harsányi lelkipásztor. A beiktatás és az új lelkipásztor, szeretet és szolgálatra való készséges odaáldozásáról szóló igehirdetése után, presbiteri és közgyűlés keretében üdvözölték Falucskai Benjámint: Kun András főjegyző az egyházmegye, továbbá a helybeli gondnok a presbitérium nevében. Takács Mihály, mint volt felügyelőlelkész, Arday László a mezőkeresztesiek, egy egyháztag a tiszatarjániak nevében. A vattai ifjúsági és leányegylet s egy kis fiucska az iskolások részéről köszöntővel és virággal mondottak Isten-hozottat. — A közebéden közel négyszáz személy vett részt. Ez is a vattai gyülekezet szeretetének bizonysága volt, mert minden közadakozás utján gyült össze. Legyen áldás a munkáson és gyülekezetén.

— **Ifjusági konferencia.** Az abauji egyházmegye déli részének nagy ünnepe volt május hó 28-án Szikszón. Az Orsz. Ref. Ifjusági Egylet országos vezetőségének hivására 14 többnyire 280—300 lelkes egyházközségből 455 ifju gyült össze lelki találkozóra, bizonyitva, hogy itt az egyházmegye alsó részén is nyitogatják a lelkipásztorok a hivek szemeit a cselekednivalók meglátására. Az ifjusági konferenciát Farkas Elek esperes nyitotta meg, előadói Dobos Károly és Kovács Péter titkárok voltak. Az ifjuság lelkébe a legnemesebb magvak hulltak, amelyek jóreménységgel töltenek el a magvetés sikere iránt.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

D. B. Megkaptam. Kérem az egészet. Ha beválik, az nem cikk lesz, hanem cselekedet. Vállalom a köziskolai szék, a gazdasági választmány és ig. tanács elé terjesztését — annak idején.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**

Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

VI. 2 342.

— XXVIII. évfolyam. 25. szám. Sárospatak, 1933 június 18.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Püspöki jelentés. (Folyt. és vége köv.) — —: Hármas ünnepély Sárospatakon. — Hirek. — Hivatalos rész.

Püspöki jelentés.

— Részletek. —

Püspöki jelentésemben kerülni akarom az aprólékosságokat. Nem látom szükségét annak, hogy hosszabb beszámolót adjak az egyházmegyék jelentéseiből, hiszen annyira közismertek közös bajaink, hogy itt ott fájó sebeket kellene felszaggatnom az ismételgetéssel. Meggyőződéssel hiszem, hogy már maga az is érdem ma, hogyha előbb nem mehettek egyházaink a jóban, legalább azt, amijök eddig volt, megtarthatták s átmenthették, mint megőrzött erkölcsi és anyagi értékeket a holnapok számára.

Az egyházak épitő munkáját sorvasztó, anyagiakban való közös szegénykedésünk dacára is láthatunk valamelyes haladást egyházkerületünk gyülekezetinek életében. Hogy itt-ott a fegyelem lazább, mint volt boldog békeidőben, hogy lelkész és tanitó, itt-ott nem élik a testvéri atyafiságos munkás testvérek békés életét, hogy a lelkészválasztásokkal kapcsolatban bizonyos egyezkedésekre hajlamosak még a presbiterek is, amelynek vége a párbérleszállitás volna, hogy némely helyen nagyon is könnyen hajlamosak az izzó vérű magyar virtustól hevitve az emberek kicsiny ügyekben is birósági ügy kitermelésére... ezek már ugy látom vele járnak ezzel a háboru borzalmaival megrontott korral s azzal a korszellemmel, mely emberek akarata szerint vágyódnék átformálni az emberek életét, mely letörni vágyódik mindent, ami a multunkban drága érték és eszmény volt.

Hogy a határszéli alsózempléni egyházmegyében, sejtésünk szerint idegenből pénzelt szekták több fajtájának ideig-óráig melegágya készült s hogy a szép szavakra könnyen hallgató népünk itt lakó feleiről riasztó hirek keltek szárnyra amiatt, hogy itt e tiszta magyar végeken, szép gyülekezeteink között hódithat ujból a kommunizmus és a gyülekezeti egység helyett a bomlások jelei mutatkoznak, mint éber munkára, hüségesebb sáfárkodásra, az öntudatos apostolkodás még szentebb szolgálatára eszméltessék az őrizőket. Én rendületlenül hiszem, hogy ez a járványos nyavalya, mint gyermekbetegség eltünik s hogy átfutó, hirtelenül jött nyári vihar módjára átvonulván a lelkek felett, utána szebb és diadalmasabb lesz a Krisztus királyságának szivekbe való bevonulása és állandó szállás nyerése!...

Hogy a legkomolyabban foglalkozunk a szektákba csalogatott testvéreink meggyógyitásával, igazolja a többek között az a hatalmas eredményeket kitermelő konferencia is, melynek komoly tanácskozásra egybegyült tagjai Sárospatakon a legdicséretesebb munkát végezve, bölcs, hivő és tudós pásztorok helyes meglátásával a szekták elleni küzdelem orvosszereire, annak eredőjére és szakadások tervszerü visszafejlesztésére rámutattak. Mindenesetre vigyázatot ajánlok e helyről is és éber szolgálatot lelkipásztor testvéreim, presbiteriumok, minden gyülekezeti tagok részére, hogy nyitott szemmel járjunk s felelősségünk tudatában tegyünk meg mindent arranézve, hogy a ma még kicsiny tüzből nagy lángok tüzei ne éledjenek fel. Itéletem szerint ugy kell élnünk és járnunk mindenek előtt, hogy a mi Istentől elhivott és elválasztott voltunk az élők között életünk munkáin keresztül nyilván kitessék. A gonoszt jóval győzzük le; bibliás hitü elődök példája követésével még bibliásabbnak kell lennünk. Templomkerülőket fel kell keresnünk s minden áldozatot meg kell hoznunk avégből, hogy a Szentirás és az énekeskönyv minden család asztalán ott legyen nemcsak, hanem olvassák azt s az imádság és az Ige fényénél templommá fényesedjenek házaink. Adjunk a jónál — jobbat. A szekták szerinti bibliás keresztyénségnél, adjunk: valóban bibliásabb keresztyénséget; a betürágás, a szavakon lovagoló betükeresztyénség helyett az élő Krisztus evangéliuma: az élet és a lélek! — legyenek mindennapi táplálékaink, tanitván, hogy a betü megöl s lélek az, amely megelevenit.

Ezért is hirdetem olyan sokszor, hogy: Apostolokat várok mindenfelől! Uj idők új lelki szükségletei új eszközöket kivánnak a szolgálatban is s ne feledjük el, hogy a háború borzalmai után a szenvedés, a nyomoruság, a nincstelenség, a nélkülözés mindenféle fajtája sokaknak a lelkét megingatta az örök gondviselő Istenben való hitében, mert elfelejtették, hogy az Isten mindenhatósága épen abban áll, hogy ebben a világban csak az isteni akarat lehet diadalmas! Elfelejtette a ma

embere, hogy az Isten egyik kezével a porba sujthat, egyént, családot, nemzetet s a másikkal égig emelhet fel bennünket, dicsőség koronáját rakva homlokunkra.

Apostolkodásunk uj eszközei: a belmissziós szolgálat, a vasárnapi iskolák beállitása, mindkétrendbeli ifjuságunk számára ifjusági egyesületek alakítása, bibliai körök szervezése, esti istentiszteletek tartása, a szegénygondozás lélekszerint való kiépitése, — tehát az aktiv keresztyénség, az evangéliumi szocializmus s karitász élővé tétele a gyülekezeteink életén keresztül: — ehhez kellenek ám apostolok!, s ezek a mi legsürgősebb feladataink. Az imádság, az Ige, a sákramentumok kegyelmi ajándékai, nagy ajándékai az Istennek, de a szentek gyülekezetébe való felvételünk csak akkor lesz ellátva isteni bélyeggel, ha nemcsak magunkkal törődünk, hanem utána megyünk a lelkeknek, a nálunknál nyomorultabbaknak és szegényebbeknek. Sokat kell hát törődnünk másokkal, a mi kereső, kételkedő, hitetlenkedő, tagadó, templomkerülő, beteg, bűnös, szenvedő testvéreinkkel s megsegítvén őket jó szívvel, jó szóval szolgálatban és áldozathozatalban fáradhatatlan élettel, el kell jönnie egyházunk életében a szebb és boldogabb jövendőnek.

Sok és nagy gondjaink között elbirhatatlanul sulyos teher a vállainkon a felekezeti iskolák fentartása. A megkevesbedett államsegély, a tanitói nyugdijjárulékok nagy összegű hátralékai s évi kivetései, az óriásira megnövekedett egyházi adó és párbérhátrálékok, a boldog időkben felvett kölcsönök kamatainak és törlesztési részleteinek a fizetése sok helyen kétségbeejtő helyzetet teremtett. Ujabb időben kamatok, kamathátrálékok és az illetékegyenérték be nem fizetése miatt a végrehajtó dobja is megperdült s volt eset rá, hogy egy egyházunk tulajdonát képező iskolai birtok árverésre került. A lelkész és tanitói lakásokon állandó vendég gyanánt települt le a pajzsos férfiú: a szegénység. Sok lelkésztestvérünk könnye nem szárad fel amiatt a fájdalom miatt, hogy gyermekeiket lelkészek és tanitók lassan már nem is képesek magasabb iskolába küldeni s ma már nem ritkák az otthon maradt, földet turó pap és tanító gyermekek. Papi ruha és palást lassan lerongyolódnak, tanitók, kántorok ajkán az ének és a dal lassan elhalkulnak. Sok helyt a nem adózunk elve, a korszellemnek ez az átkos kinövése, valósággal lehetetlenné teszi a lelkész és tanító számára az élet lehetőségét is, mert dijlevél szerint őket megillető párbérüket nem kapják meg s a másik darab kenyeret osztogató édes anyai föld pedig a mi vidékünkön már esztendők óta még száraz kenyeret sem ad a földettúró ember kezébe. Bizony most volna ideje annak, hogy a keresztyén egyházak közösen összefogva, bátor, kemény egyetakarással mutatnának rá illetékes helyen arra a veszedelemre, mely az ezeresztendős nemzetet s felekezeti iskolák esetleges megszünésével, a papság, tanítóság, tanárság állandó szegénykedésével fenyegeti. Hiába! Meg kellene azt érteni odafent, hogy a magyar jövő formálói: a kultura igaz hősei kezébe, ha letettük a magyar nép nagyjainak és kicsinyeinek nevelését, akkor tudnunk kell azt is, hogy a gyermeknevelés gondjában megfáradt sápadt arcú feleségével, éhes és lerongyolt gyermekekkel körülvett lelkipásztorok és tanitók, mert ők is emberek, családapák!, teljes sikerrel nem képesek szolgálni Isten és Haza ügyét. Tudom, hogy él a lelkek mélyén e feltörő keserűség, de én mégis szeretettel kérem e helyről minden őrtálló testvéremet: testvérek!, vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kisértetbe ne jussatok. Istenünk és Hazánk ügyéért szenvedni, nagy dicsőséget szerez mindnyájunknak! Türni, a jobbat várni, a lemondásban példát mutatni és halovány orcával is még nagyobb lendülettel épiteni istenországát és a Haza üdvét, ez a református keresztyén magyar ember számára maradott legdrágább és legszentebb örökségünk!

(Vége köv.)

Hármas ünnepély Sárospatakon

Istentől különös mértékben megáldott ünnepségekkel zárultak főiskolánk kapui jun. 14—15 én. Egy sok gonddal-bajjal megharcolt iskolai év végén az immár szivünkhöz nőtt uj világi gondnok, gróf *Bethlen* Pál beiktatása, a nagy alkotó miniszter, gróf Klebelsberg Kunó emlékünnepélye s maga az évzáró ünnepély kegyelemből nyert drága alkalmak voltak a hálával csordultig telt szivek bizonyságtevésére.

I.

Gróf Bethlen Pál főiskolai gondnok beiktatása.

Az ünnepélyek sorát junius 14-én főiskolánk uj világi gondnokának, gróf *Bethlen* Pálnak a beiktatása nyitotta meg, akihez *Farkas* István püspök bibliaolvasása és áldást kérő imádsága után Farkasfalvi *Farkas* Géza egyházkerületi főgondnok a következő, a meggyőződés izzó hévével előadott beiktató beszédet intézte:

Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok beiktató beszéde

„Méltóságos Főiskolai Gondnok Ur!

A Főtiszt. és Mélt. Egyházkerület nevében köszöntöm Méltóságodat beiktatása alkalmából.

Egyházkerületünk féltő nagy gonddal kereste és találta meg Méltóságodban azt a férfiut, akinek kezeibe a legtöbb megnyugvással, a legmesszebb menő bizalommal adhatja a világi vezéri pálcát annak az intézményének kormányzására, mely legféltettebb kincse, multjának dicsősége, jövő reménységeinek letéteményese.

Miért fordult ez a nagy bizalom épen Méltóságod felé? Azért, mert Méltóságodat mindenki ugy ismeri, mint a kálvinista erények kiváló reprezentánsát. És oly dicsőséges történelmi nemzetség sarja, mely ref. anyaszentegyházunknak századokon át vezető férfiakat adott. Legközelebb is édesatyja: néhai Bethlen Ödön gróf v. b. t. t. az

erdélyi ref. egyházkerület főgondnoka volt. Ezt a magas tisztet ma is Méltóságod fivére gróf Bethlen György, az erdélyi magyar párt elnöke tölti be. — A templomok épitését, iskolák alapitását hagyományos kötelességnek tartották a bethleni Bethlen családban. Méltóságod boldog gyermekdiák éveit a kolozsvári kollégiumban töltötte Mint jogász a kolozsvári Bethlen Gábor Kör, mint férfi pedig Budapesten a Bethlen Gábor Szövetség el nöke volt, most pedig a Kálvin téri ref. egyház gondnoka, tehát a ref. diákság életét, lelki világát a ref. társadalom és egyház küzdelmeit közvetlen közelről, abban benne élve és magyas hegyek ormáról nézve ismerte meg.

Méltóságos Gondnok Ur! *Legtávolabbról* sem kivánok én tanácsokat adni vállalt nagy munkája végzéséhez. A főiskola 400 éves története, ezen ódon falakból kiáradó szellem, Méltóságod erős hite, dus tapasztalatai, családi tradiciói, bizonyára megmutatják a leghelyesebb utat. De engedje meg nekem, kinek szive összeforrott ezzel az ősi kulturvárral, évtizedeken át mint igazgató-tanácsos és világi gondnok annak ütőerén tartottam kezemet, hogy egészen röviden vázoljam a főiskola jelenlegi helyzetét ugy, ahogy én azt lelkemen keresztül látom.

Főiskolánknak, hogy multjához méltóan teljesithesse missióját, nevelnie kell *törhetlen hitü, gályarab-lelkü lelkészeket*, jövő generációinkat *vallás-erkölcsös és izzó magyar szellemben nevelni tudó tanitókat*. És amellett, hogy az évszázadok által megszentelt és nagyszerüen bevált elvünkhöz, — ahoz, hogy a főiskola legelsősorban is a *szegények iskolája* legyen, hivek maradunk — nevelnie kell *világi vezető férfiainkat* és azokat is, kik hivatva lesznek — elhunyt nagy kultuszminiszterünk nagyszerü patrónusunk koncepciójának megfelelően — az *angolszász népeknél* Hazánk igazságáért a tudás fegyverével küzdeni.

Fel van már szerelve főiskolánk mindazon kellékekkel, melyek ezen célok eléréséhez szükségesek. — Ujonnan berendezett, minden kivánalomnak megfelelő theologiai internátussal, a gyönyörü tanitóképzővel, a kibővitett gimnáziummal, az angol gimnáziumi internátussal, modern sportterekkel. Egyedül még a gimnázium humán ágazatának internátusa van ezidőszerint kezdetleges állapotban. De csak azért, mert annak ujraépitésében és berendezésében a gazdasági válság akadályozott meg minket. Ennek megszüntével azonban *első feladatunk ezt is* a többiekkel összhangba hozni.

A gazdasági válság főiskolánkat különösen sujtja. Hiszen papirban fekvő értékeink nagyrészben megsemmisültek, számitásba vehető vagyonunk földben és szőlőben fekszik Méltóságod, *mint gazda, legjobban tudja,* hogy jövedelmezőség szempontjából mit jelent ez ma. Itt e téren is nagy reményeket füzünk *kitünő gazda* voltához és gazdasági tudásához.

De a legnehezebb, a legfontosabb feladat ott vár Méltóságodra, — kitünő, nagy tapasztalatokkal biró főtiszteletü gondnoktársával együtt, *kivel hosszu éveken keresztül* nagy egyetértéssel, igaz baráti megértéssel dolgoztunk, összeegyeztetve az ősi tradiciókat a modern kor követelményeivel, ifjuságunk nevelésének szempontjában, hol a *főiskola ősi szellemét* kell megvédenie a szélső irányzatok *lélekmérgezése ellen*. Ez az agitáció ma elsősorban az ifjuságra veti magát, különösen oly pályákra előkészitő iskolák tanuló ifjuságára, kiknek hivatásuk lesz a jövő generáció nevelése és vezetése.

Meg kell akadályoznunk azt is, hogy az Isten keresés őrve alatt a lelkek kilegyenek téve a válságoknak. Nekünk a theológiánkon és tanitóképzőintézetünkben nem szabad kétkedőket tűrnünk; itt csak annak van helye, akinek hite megingathatlan erős, aki nem keresi, de már megtalálta Istent. Akinek pedig a lelke beteg, akit már megmételyeztek a modern Istent, egyházat, hazát megtagadó eszmék, az távozzék innen — ha legkisebb növendéke is főiskolánknak. A főiskola nem lelki, vagy idegbeteg szanatórium, sem javító intézet, és nem engedhetjük meg az ártatlan lelkek inficiálását, a rosszul értelmezett szeretet, a gyógyitani akarás és mindenféle hamis, az élettel szemben álló theoriák kedvéért. — A *gennyes testrész* kioperálásával, ha ilyen előfordulna, — mégha nagyon fájdalmas is az, — egy pillanatig sem szabad késni, másként a genny átmegy a vérbe és tönkreteszi az egész szervezetet. — Pál apostol is azt irja a *Korinthusiaknak*, hogy *ne legyetek hitetlenekkel felemásságban,* mert mi szövetsége van igazságnak és hamisságnak? Vagy mi közössége a világosságnak a sötétséggel?

A sárospataki főiskolán csak az a tudás válik áldássá, mely a hiten, az önfeláldozó hazafias érzésen alapul.

Nagy *elővigyázat* szükséges a *biblia-körök* vezetésében. Ez a munka csak olyanokra bizható, akik teljesen kiforrott hittel és kálvinista jellemmel bírnak. Avatatlanok, kétkedők biblia magyarázatából csak lelki válságok támadhatnak.

Az ifjúsági egyesületeket szeretetteljes de szigorú *ellenőrzésben* kell részesiteni, hogy azokban semmiféle lelki dugárú be ne juthasson.

Tudnunk kell, *mit olvas ifjuságunk.* Nagyszerüen mondja Muraközy Gyula egyik predikációjában: „*Sok fiatal lelket ha megkérdezel: hová lett, ki fojtotta meg a gyermek-hitét, ki kiáltotta túl első szép imádságát, azt feleli: új betük jöttek és a sorok fekete kigyója rácsavarodott a lelkemre és az olvasmányaim betakarták az eget, a templomot és az Isten arcát előttem. Nem engedné meg egy anya, hogy a leányát, akinek ablakára szeretete fehér szállaiból kötötte a függönyt, csak egy éjszakára is együvé zárják egy elzüllött szegény élőhalott leánnyal, akinek lelke csak úgy lobog még, mint a lidérctűz a mocsáron és ki engedné, hogy a gyermekét egy pestises beteg megcsokólja.*“

Követeli mindezeket tőlünk a reánk bizott nagy eszményi értékek védelme, követel a szülőkkel szemben vállalt kötelezettségünk, de követeli ifjuságunk iránt érzett, „helyesen felfogott“ nagy szeretetünk is. Ezen munkájában Méltóságodnak

és főtiszteletü gondnoktársának az egyházkerület és az egyházkerületi elnökség egész meggyőződésével, teljes erejével mellettük fog állani.

A főiskola világi gondnoki székébe ezen gondolatokkal, mélységes szeretettel iktatom be Méltóságodat.

A mindenható Isten adjon erőt és áldja meg minden jó munkájában!"

Az egyházkerületi főgondnok beszéde után *Janka* Károly lelkészi gondnok mondotta el evangéliumi ihletésü, a munka nehézségeit feltáró üdvözlő beszédét.

... „Most Méltóságodat szólitotta az Ur munkába. Olyan ez a munkatér, hol a végzendő munkáért az igazi jutalom nem ezen a földön vár a munkásra, hanem az örökkévaló Istennél, akinél a hiven küzdők fejére teendő korona a pályabér. Nem a munkában töltött idő, ahoz képest még csak nem is a munka eredménye az, amelyért az örökkévaló Isten jutalmaz, hanem a hűség, a lélek, a buzgalom, az odaadás, amellyel a munkába szólitott végzi a munkáját. — Itt ebben a munkában nincs szünet, nincs megállás, azért egyre folyik a felváltás. A fáradtak, vagy azok helyébe, akikre a keves után több bizatott, pihent erők jönnek, lelkesek, erősek, fiatalok, mint Méltóságod is, akiben még lobogó lánggal égnek az érzések és azok kohójában megolvadnak a legkeményebb ércek, meoldódnak a legnehezebb kérdések. Ma erre a kemény érceket olvasztgató tüzre van Isten országának szüksége, mert megkeményedett az Ur szőlőjének munkálandó földje, az emberek szive." ...

Dr. *Mátyás* Ernő a főiskola és a tanitóképző intézet nevében köszöntötte az uj gondnokot. Éles vonásokkal emelte ki a főiskola szellemét, amelynek számára „a szabadság volt az a napfény, a függetlenség az a levegő, melyben izmosodott és nőtt." *Kazinczy* Gábor a PDOSz. országos elnöke a volt pataki diákok jókivánságait tolmácsolta, biztositva az uj vezért arról, hogy nehéz küzdelmeiben mellette fog állani az a tábor, amelyhez minden igazi pataki diák hozzátartozik. Dr. *Trócsányi* József a gazdasági választmány üdvözletét hozta. Beszéde az uj gondnokhoz intézett kérésével főiskolánk gazdasági helyzetét illetőleg multat és jövendőt átfogó bizonyságtevéssé forrósodott. „Mindenünk, amink van, tulajdonképen nagyszivü, kis és nagy patrónusok egész sorozata alapitó áldozatkészségéből a sajátunk. A főiskola 380 éven keresztül teljesen a hivők áldozatkészségéből tartotta fenn magát az államtól függetlenül, sőt sokszor annak dacára. Az államtól anyagilag teljesen független, autonom ref. főiskolának ezt a büszke és gyönyörü ideálját 1911-ben a viszonyok kényszeritő hatása alatt igénybevett gimnáziumi államsegély megtépázta, de *a szivünkből ki nem irtotta.* Bár jól tudjuk, hogy a mai viszonyok között az államsegélyt nem nélkülözhetjük, arról le nem mondhatunk, *sohasem szabad szem elől tévesztenünk azt az ideált, hogy iskolánknak teljesen a maga erejéből, a hivők áldozatkészségéből kellene fenntartani magát...* A független főiskola ideálját csakis uj alapitások oldhatják meg, uj Vay Józsefek, P. Horváth Máriák és Mudrány Andrások, akiknek a nagy szelleme s ragyogó példája kell, hogy ihlesse meg s ragadja áldozatkész alapitásokra a mai, vagy a jövő nemzedéknek egy-egy Istentől földi javakkal gazdagon megáldott református hivét. Ezt a független főiskolai eszményt, ezzel válhatatlan kapcsolatban a ref. áldozatkész alapitási készségnek a szellemét igyekezzék gondnoki müködésében fenntartani, terjeszteni, mert ezzel teszi ref. egyházunknak s az evangélium szent ügyének a legszentebb szolgálatot."

Végül *Tóth* Lajos szénior a jelenlegi pataki diákok érzéseit tolmácsolta a következőkben:

„Méltóságos Gondnok Úr! Akiknek nevében szólok, s kifejezem azt az örömet, mely ebben az ünnepélyes órában eltölti lelkünket, — ismertető nevük, hogy mindnyájan ez esztendő pataki diákjai. Úgy érzem, hogy most a *vezért* üdvözlő öröm kifejezése mellett, az iskola vezetésére lépő *őrállónak* az lesz a legkedvesebb, ha az üdvözlő beszédben seregszemlét tartunk, — megmutatjuk, *kik* vagyunk, honnan jöttünk, — hogyan élünk, és *mire* törekszünk. Egy csomó kérdés áll előttünk, — s az ezekre adott felelet legyen a hódolat, a szeretetteljes üdvözlet, hogy ebből is megismerje Méltóságos Gondnok Úr! — a *pataki iskoláért a pataki diákságért érdemes dolgozni,* nem hiábavaló az az időtöltés és erő felhasználás, melyet Méltóságos Gondnok úrnak majd az iskola, az ifjúság ügyes-bajos dolgaiban eltölteni, mert mi, akik ez iskolavárban élünk, mindnyájan megtartásra való nép vagyunk. Az első kérdésre kik vagyunk, nem nehéz feleletet adnunk: pataki diákok vagyunk. Jöttünk a szélrózsa minden irányából, a csonka ország majdnem minden vármegyéjéből, a megszállt területek magyar lelket és magyar szellemet kiölni akaró sivárságából, dicső ősökre tekintő régi nemesi kuriákból, kicsiny falusi házakból, mindenünnen ahová csak elhat a 400 éves pataki iskola igelámpása. E mellett a kérdés mellett, *hogyan élünk, mire* törekszünk, nem két percig kellene időzni, mert igy csak nagy vonásaiban rajzolhatjuk meg azt a lüktető életet, mely mozgató ereje kell, hogy legyen mindannak a küzdelemnek, amelyet tanárok tanácsosok, őrállók ezért az iskoláért s az *itt élő ifjúságért* tesznek.

Hogyan élünk, bátran vallom meg, aki diákéletem legelső percétől a legutolsóig itt éltem, nem hozunk szégyent az előttünk járó diákősökre, a Bessenyei György által megörökitett *erkölcsi tisztaságban élő diákok méltó társai,* a Tolnai Dali János köré csoportosuló, *bibliás és imádkozó diákok szellemi testvérei,* a hősi halált halt pataki diákok *bajnoktársai* vagyunk.

Ruhánkat, hétköznapi külső életünket tekintve, szegények — akik a nagyobb testvér által kinőtt ruhában, 2—3 esztendőre vásárolt, nagyra szabott cipőkben — vagy pedig a könyörületes adományok, legációk és mendikációk pénzéből vásárolt magunk szerzette öltözetben járunk, — de ebben

a nagy tarkaságban mégis van valami, ami egygyé tesz bennünket, — ami összekapcsolja a gimnazistát, tanitóképzőst és theológust, az a *cél*, amely felé törekszünk, az a jelszó, amely minden pataki diákot nem a maga, hanem az Isten dicsősége hordozójává tesz, amely az Ur Isten igeparancsaként szüntelen lelki szemeink előtt lebeg: „Féljétek és dicsőitsétek az Urat!“ Amikor a szellemi élet felé terelődik a pataki diákot vizsgáló tekintet, — akkor kitünik az, hogy itt a Krisztus katonái, a hit pajzsával felfegyverzett vitézei fegyelmezett naponkénti gyakorlással készülnek a hármas program megvalósitására, Isten dicsőségére, a haza szolgálatára és embertársaink boldogitására.

A hét minden napja és órája, — az erre forditott idő, magános imádság és ige olvasás, — az egymás hite által felbuzditó és mindennapi közös áhitat, a szombatesti bibliakör, Soli Deo Gloria és cserkészgyülések, mind a lélek egyszerre támadó és védő nyilait kovácsoló izzó kohók, melynek tüzét az Ur Isten lelke éleszti és táplálja.

Méltóságos Gondnok Ur, az *ilyen* és igy bemutatkozó pataki diákok az Ur Isten áldását imádságban kérik az ő vezérük, őrállójuk és atyai védelmezőjük életére. Az Isten áldja meg, az Isten vezesse gondnoki hivatásának és feladatának minden ténykedésében!“

Az elhangzott beszédek után gróf *Bethlen* Pál gazdagtartalmu, evangéliumi jellegü bensőségével, a szíveket megragadó beszéddel foglalta el gondnoki székét.

Gróf Bethlen Pál gondnok programbeszéde

„*Főtiszteletü Püspök Ur! Tisztelt Ünneplő Közönség!* Az ünnepélyes óra jelentőségétől mélyen megilletődve állok itt az ősi falak között és keresve keresem a szavakat, hogy hogyan is adhatnám meg az illő tiszteletet ennek az órának, ennek a nekem jelentős és kedves pillanatnak, amikor engem az ősi főiskola világi gondnokává iktattak.

Az első szó, a köszönet szava, az egyházkerületnek minden gyülekezete, minden egyes presbitere iránt, akik engem előlegezett bizalommal elkötelezvén érdemen felül megtiszteltek;

a köszönet szava egy kemény fából faragott magyar ember, Farkasfalvi *Farkas* Géza őméltósága, az én nagyrabecsült barátom, hivatalban elődöm iránt, akinek kitüntető figyelme elsőnek fordult az én szerény személyem felé és akinek nyomdokait ebben a hivatalban követni kivánom.

Az első szó után — engedjék meg nekem —, hogy az emlékezet szava következzék, mert Istentől eredő bámulatos rendelése az emberi léleknek, hogy nagy és ünnepélyes pillanatokban, amilyen a jelen pillanat is, a fogékony ifjukori lélekbe bevésődött első tanitásoknak első élményeknek kedves emléke jelentkezik.

Mert ezek az első átélések azok, amelyek hüséges utitársként kalauzolják végig az embert az élet utjain, determinálólag reányomván a maguk bélyegét az emberi lélekre, az embernek minden cselekedetére.

És amikor ezek az emlékek kérnek szót, mint Erdély szülötte, vajjon mire is gondolhatnék másra, mint szülőföldemmel összefüggő élő emlékeimre.

Ebben az összefüggésben a legelső sorban a soha el nem mosódó kegyeletes hála érzetével gondolok a szülőkre, akik engem református vallásom iránti hűségben felneveltek; a soha el nem muló hála érzetével gondolok felejthetetlen emlékü, atyai lelkü jó barátomra, boldogult *Nagy* Károly püspökre, aki engem konfirmált, tanáraimra; a kolozsvári Farkas-utcai öreg templomra, ahol az első Igéket hallgattam; az öreg kollégiumra, melynek levegőjét szivtam.

És végül, jól bevéstem magamnak, hogy Erdélyben, — ott is mindig élő gyakorlat volt az a nemes magyar tradició, amely szerint embertársainkat sohasem aszerint klasszifikáltuk, hogy ki milyen vallás szerint fohászkodik a mi közös mindenható Atyánkhoz, hanem mindig csak azt néztük, hogy a mi felebarátunkban milyen lélek, milyen szív lakozik.

Tisztelt Ünneplő Közönség! Én itten uj ember vagyok, Önök nem ismertek, nem ismerhettek még eddig engemet, és amikor én itten kegyeletes lélekkel idéztem fel ezeket a tőlem soha el nem választható élő emlékeket, nem azért tettem ezt, mint hogyha talán a magam becses személyével kérkedni óhajtanék, hanem ellenkezőleg, ennek a diszes állásnak véltem tartozni azzal, hogy magamat emlékeimnek feltárásával, mintegy élő emlékeimen keresztül mutassam be azzal, hogy én ezzel a lelki utravalóval jöttem el a szülőföldről, és ezzel az egész életre szóló lelki utravalóval érkeztem meg Patakra.

Tisztelt Ünneplő Közönség! Még Erdélyben megismertem, megtanultam a történelmet és annak tanitásait. Ismerem Patak történetét és azokat a megszentelt történelmi kapcsolatokat, amelyek Patakot Erdélyhez, Erdélyt Patakhoz füzték és füzik.

Szabadjon a tradicióknak ezekről az élő kapcsolatáról röviden szólanom.

Illendőnek tartom mindenekelőtt kegyeletes szivvel felidézni közös nagy patrónusainknak, a nagy fejedelmeknek, fejedelemasszonyoknak dicső emlékét.

Ugyancsak illőnek vélem elmult évszázadok távlatából kiragadva emlékezetbe idézni egy megható képet, azt az elszánt kis csapatot, amikor 1671-ben két szegény tanár és 46 szegény diák a vándorbotot választva, mint a vándormadarak elvonultak az ősi fészekből Kenézlő felé uj hazát keresni és az ősi főiskola sorsának jobbrafordulásába vetett fanatikus

hittel vitték, mentették magukkal nyomdájukat, könyveiket, a pataki gondolatot és mindazt a kulturális kincset, ami az ő kezeikre bizva volt; és ez a viharvert kis csapat, mint az feljegyezve van, Debrecen, Kolozsvár Nagyenyed és Marosvásárhelyen keresztül szerencsésen megérkezett ideiglenes otthonába Gyulafehérvárra, amelyet Apaffy Mihály fejedelem vendégszeretete ajánlott fel részükre.

Ezek a XVII. századbeli pataki vándormadarak, ők fonták, ők szőtték, ők kovácsolták kemény lánccá azokat a szálakat, azokat a megszentelt kötelékeket, szellemi kölcsönhatásokat, amelyek az erdélyi lelket a pataki lélekkel összekötötték a multban és összekötik a jelenben is.

Mert, tisztelt Ünneplő Közönség — az erdélyi kálvinista lélek és a pataki lélek a történelem sorsközösségének tüzében megedzett rokon lelkek. Rokon lelkek a vallásosságban, a türelmességben, a hazaszeretetben, a hűségben és a felvilágosodottságban.

Patak egy élő szimbólum, élő fáklya, a magyar kulturának hatalmas modern felvevő és leadó állomása és a magyar kulturának azok a hullámsugarai, amelyeket Patak felvesz és lead, nem ismernek sem időt, sem tért, sem szükreszabott határokat, rajtuk nem fog az idegen csendőr szuronya, mert vizum nélkül, engedély nélkül büszkén szárnyalnak messzire, messzire a határokon tulra, mindenhova, ahol magyar véreink laknak.

Ebben látom én Pataknak nagy jelentőségét.

Főiskolánk a kálvinizmusnak minden időkben erős vára, a magyar kulturának minden időkben ékessége volt. Évkönyveink tanuskodnak róla, hogy áldozatrakész magyar hazafiaknak hány meg hány kiapadhatatlan raját bocsátotta ki az életbe évszázadok során ez az ősi főiskola.

Tisztelt Ünneplő Közönség! Én nagyon jól tudom, hogy a mai nehéz időkben, a mai vezetőség vállaira fokozott, hatványozott felelősségnek terhe nehezedik és én teljes mértékben átérzem ennek a felelősségnek sulyát.

A magyar ifjúság a magyar jövőnek reménysége és ennek a magyar ifjuságnak vallásos, hithű, hazafias, fegyelmezett, jellemes és gyakorlati életre való felnevelése van a mi kezeinkre bizva.

Én nagyon jól tudom, hogy legfőbb nemzeti célunk és reménységünk: a magyar feltámadás függ attól, hogy vajjon sikerül-e fiainkból istenfélő, hazafias, szilárd jellemű, acéloskarú, gyakorlatiasan művelt és áldozatra kész polgárokat nevelni. És itt máris elérkeztünk a programhoz, mert tisztelt ünneplő közönség, hisz méltóztatnak rá ismerni, ezek a kívánalmak jelzik egyszersmind a négyszáz esztendős ősi programot, amely programnak a főiskola vezetésében, ugymint immár 400 esztendő óta, azonképen a jövőben is érvényesülnie kell.

És éppen ezért arra kérem Önöket, hogy ne várjanak én tőlem üres igéreteket, ne várjanak én tőlem csillogó és muló szenzációt, mert az üres igéreteknek, a szenzációnak szines, de értéktelen üveggyöngyei époly kevéssé lennének méltók ehhez az órához, mint ehhez az ősi telephez.

Eszköznek érzem magamat csupán tisztelt Ünneplő Közönség — egyházam és fajom szolgálatában — és semmi másnak és most, hogy elhivatván én következtem nagyérdemű elődök után a gondnokok sorában, azzal vélem szolgálni legméltóbban a reám bizott ügyet, hogyha ezt az ünnepélyes alkalmat felhasználva, — mint református egyházamnak és ennek az ősi főiskolának alázatos és szerény szolgája, erről a helyről hirdetem és fogom hirdetni mindig, amig a jó Isten nekem erőt ad, az ősökről, apáról fiura szállott, immár négyszáz esztendős, de azért mégis mindig új, mégis mindig korszerű és mégis mindig időszerű ősi programot, a Perényi Péter, a Lorántffy Zsuzsánna, a Rákóczy György, a Bethlen Gábor, a Vay József programját.

Mert, amint méltóztatnak látni, ez az ősi magyar kálvinista program nem uj kitalálás, nem divatos ujdonság, nem muló érdekesség, nem szenzáció, mert amilyen régi, éppen olyan új és időszerü és kérem is Önöket, hogy a világért se méltóztassanak félreérteni és azt gondolni, minthogyha talán maradiságból egy pillanatig is megfeledkeztem volna annak parancsoló szükségességéről, hogy a haladó kor igényeivel lépést tartsunk. Mindez annyira távol áll én tőlem, hogy meggyőződésem szerint éppen akkor maradtunk hűségesek a sáfárkodásunkra bizott ősi tradiciókhoz, hogyha a modern kor szellemével lépésről-lépést tartunk.

Tisztelt Ünneplő Közönség! Az ősi tradicióknak programpontjaihoz való ragaszkodás és a haladó kornak követése semmiképen sem zárják ki egymást, semmiképen sem állanak egymással ellentétben, sőt kiegészitve egymást a legjobb egyetértésben férnek meg, de egyébként is tisztelt Ünneplő Közönség, nem élünk olyan időket, de szükségünk sincsen semmi rá, hogy az elődök által kijelölt, jól bevált és jól kipróbált ösvényekről letérjünk, — sőt ellenkezőleg, ha volt valaha szükség rá, úgy ma ennek a didergő nemzedéknek van legfőbb szüksége arra, hogy a régi tüzek mellett melegedve, a haladó korral lépésről-lépést tartva az elődök régi fényénél gyujtogassa, lobogtassa az új szövétneket.

Válságtól sinylődő mai állapotunkban, amikor a hitetlenségnek, romlottságnak, destrukciónak ördögei ott leselkednek, ott settenkednek, hogy kikezdjenek, hogy megrontsanak, hogy rombadöntsenek vallásos hitet, családot, hazát és mindent, ami nekünk szent, kettős kötelességünk, hogy mindenki, akit felelősségteljes helyre állitottak, a legkisebbek és a

legnagyobbak egyaránt elszánt odaadással teljesitsék hazafias kötelességüket. Kötelességünk minden erőnkkel szolgálni azokat az erényeket, amelyek egy nemzetet naggyá tenni képesek.

Tisztelt Ünneplő Közönség! Engedjék meg, hogy megemlékezzek ebben az órában a legfontosabbról, ennek az ősi főiskolának kipróbált és nagyérdemű tanári karáról, amely tanári kar minden időkben a helyzet magaslatán tudott állani és szabadjon reménylenem, hogy megértő együttműködésünk eredményes és áldásos lesz.

Szabadjon megemlékeznem ennek az ősi főiskolának theológiai tagozatáról, amelytől a mi református egyházunk és az ország apostoli lelkű kálvinista papokat,

a tanitóképzőről, amelytől lelkes tanitógárdát,

az ősi collégiumról, büszkeségünkről és ékességünkről, az uj angol-internátusról, melytől a modern pedagógiai módszereknek magaslatán álló nevelést, erős jellemű, acélos izmú, művelt, fegyelmezett és a gyakorlati életre való ifjakat várunk;

a főiskola vagyonának kezeléséről, amelytől az ősi barázdáknak gyakorlatias kezelését várjuk.

Tisztelt Ünneplő Közönség! Levonván a multaknak tanulságait, hirdetvén ennek az ősi főiskolának immár négyszázesztendős, de azért mindig uj és mindig időszerű programját, engedjék meg, hogy befejezésül a fövő reménységére mutathassak rá.

Amikor a francia nemzet 1871-ben hazája földjéből elveszítette Elszászt, a nemzeti gyásznak azokban az éveiben egy nagy francia államférfiu adta ki a buzditó és vigasztaló jelszót az ő háborut veszitett szárnyaszegett nemzedékének, amely szerint mindig gondolni az elveszített szülőföldre, de sohasem beszélni róla.

„Pensons'y toujours n'en parlons jamais", igy hangzik Gambettának hires mondása.

Tisztelt Ünneplő Közönség! Nekünk is van egy ilyen fájó sebünk, egy ilyen szent nemzeti ügyünk és én nem ismerek fontosabb nemzeti célt annál, minthogy céltudatos, szivós és bölcs magatartással oktatni, tanitani, nevelni, mennél kevesebbet beszélni, de annál többet gondolni a Kárpátok koszorujára, igy készülvén arra az időre, amikor majd egyszer eljövend a mi napunk.

Mert Tisztelt Ünneplő Közönség — az évek és az évzáró vizsgák követhetik egymást, a gondnokok váltakozhatnak a gondnoki székben, de a magyar nemzetnek ezeréves életcélja, az ősi örökségnek megtartása, az nem változhatik soha.

Ennek a nagy nemzeti ügynek szolgálatában, ennek a nagy nemzeti ügynek érdekében igérem, hogy ennek az ősi háznak ősi szokásait, tradicióit Isten segedelmével mindenkoron megőrzöm és megtartom." Az ünnepély a Szózat eléneklésével ért véget.

II.

Gróf Klebelsberg emlékünnepély.

A gróf Klebelsberg-emlékünnepélyre a déli vonattal érkeztek vendégeink: Petry Pál államtitkár, aki Hóman Bálint kultuszminiszter képviseletében jött, Szily Kálmán államtitkár, gróf Kun István min. tanácsos. Az emlékünnepélyen megjelentek: Farkas István püspök, Janka Károly főiskolai gondnok, Juhász László, Pósa Péter, Farkas Elek és Kiss Ernő esperesek, Téglássy András e.-megyei gondok, Medgyasszay András tanácsbiró, dr. Mátyás Ernő közigazgató s a tanári karok tagjai. Rajtuk kivül a megjelentek sorában ott voltak még: farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok, gr. Bethlen Pál gondnok, báró Radvánszky Albert ev. egyetemes felügyelő, Czinke István ny. püspök, leveldi Kozma György dr. főispán, Bernáth Aladár alispán, gr. Hoyos Viktor főszolgabiró, báró Ragályi-Balassa Ferenc e. m. gondnok, Bessenyey Zénó dr. a képviselőház alelnöke, Harsányi Gyula, Lukács Béla orsz.-gyülési képviselő, báró Urbán Pál orsz.-gyülési képviselő, dr. gróf Haller József főgondnok, Csontos József ny. igazgató, dr. gróf Haller István e. m. aljegyző, Petreczky Jenő tanfelügyelő, Vadnay László főjegyző, Hamvay László ny. ezredes, Beniczky Ödön földbirtokos, Csajka Endre földbirtokos, Csorba György igazgató, Philipp Curt főbiró, Rácz Jenő főjegyző.

Az emlékünnepély a Kórus énekszámával kezdődött, mely után *Farkas István* püspök meleghangú beszéddel köszöntötte a kultuszminiszter képviseletében megjelent *Petry Pál* államtitkárt s a többi minisztériumi kiküldötteket:

Farkas István püspök üdvözlő beszéde

„*Nagyméltóságú Államtitkár Úr!*

A magyar embernek sok nemes tulajdonságai között közismert amaz ősi erénye, hogy akiket szeretettel hiv és fogad be házába, azokat keresetlenül egyszerű beszéddel, kevés szóval, de tettetés nélkül való testvéri szeretet meleg ölelésével szoritja a szivéhez.

Más népek *Isten hozottjának* nincs annyi bensőséges melege, nincs olyan befelé hivogató s marasztgató édes muzsikája, mint a miénknek! Ha felénk, hozzánk hajol jó szivvel egy-egy nehezen várt, kedves vendégünk, olyan könnyen fel ragyog a szemünkben a magyar szivek legfénylőbb gyöngye: könnyeink! s egy jó szóért olyan könnyen hajlik a magyar kar: az ölelésre!

Keresetlen szókkal, magyar szivvel, magyar hűséggel köszöntöm én is Nagyméltóságodat és fényes kiséretét, a szivünk szerint várt kedves vendégeket itt: a Sasok fészkében, a kuruc tárogatók elhalkult dalát gyakorta visszahivogató, az egy igaz Isten és az egy közös Haza szerelmében soha meg nem lankadó igazán magyarok: ősi végvárában, a kegyetlenül megcsonkitott tiszáninneni egy-

házkerület négyszázéves főiskolájának, annyi sok imádsággal felszentelt templomában.

Nem szégyenlem én, hogy e szent földön állva magam is, hangom megremeg s hogy titkon, észrevétlen úgy lepi el orcámat a könnyek árja, mint mezőt a harmathullás! Hiszen nekünk, hittel hivő, még magyarnak megmaradott magyaroknak, még megmaradtak legalább a könnyeink és bús árvaságunkról emlékezve e könnyek vizében: a lelkünk „mint a gyolcs, megtisztul, fehérül."

A nagyméltóságú miniszter urat, a magyar történelem egyik alapos ismerőjét vártuk ide közénk — mára! Nem jöhetett! De örül a mi lelkünk, mert Nagyméltóságodban is, miniszteri helyettesben is olyan valaki jött hozzánk, akinek Istentől nyert küldetésben járása édes biztatás arra nézve, hogy itt ma igazán magyarok boldog találkozóját készíti meg a hűséges Vezérek egyike és aki azért is jő ide, hogy megtanitsa a mai magyarság fiait arra, hogy miképen lehet visszaszereznünk újra apáink elrabolt örökét, ahol „magát az eltiport magyarnak kisirni sem szabad!"

Nem erő és hatalom fitogtatás, nem számbeli és hatalmi előnyök szerezték meg eddigi életünkben jussunkat az örök élethez, hanem vér, veriték és könnyhullatástól soha nem félő áldozatos, szolgálatban fáradhatatlan: Isten, Haza és eszmények szeretete!

Az egy és oszthatatlan Nagymagyarország örökkévalóságát hivő igaz magyarnak ismerjük Nagyméltóságodat, aki hirdeti és tanitja szerte mindenfelé, hogy *a magyarság lelki műveltségével, kulturájának szélesvonaluságával és élniakarásával valósithatjuk meg magyar álmainkat* és készithetjük meg az idejére bizonnyal eljövendő: magyar feltámadást!

Minden pusztulásunk eredője az ősi átok: a gyűlölködés és a pártoskodás volt a multban. Csak az lehet igazi vezére a nemzetnek, ma különösen, aki a nemzet lelkiegységének megteremtője lesz! Meg kell érteni valahára mindnyájunknak, *hogyha egy akarattal, egy cél felé futnánk mindnyájan,* magyarnak megmaradott magyarok, reánk nem is olyan soká — *szép fényes hajnal hasadna.*

Kívánatos földdé és nem — átokországgá kell átformálni ezt a földet a tiszta eszmények; a kultura, a krisztusi keresztyénség áldott munkáival!.. *Emberhez illő életet kell itt teremtenünk minden magyar számára,* hogy közöttünk a legkisebb is érezze boldogan, *hogy ő is a Haza édes gyermeke... A kultura áldásait el kell vinni a falu: imádkozó és dolgozó magyar népéhez,* hogy ez az Istentől remekbe teremtett drága fajta még egyszer boldog legyen!...

Kultuszminiszterünk s Nagyméltóságod célkitüzései is ezek!... Igy tudjuk, igy olvasgattuk.

Ezért köszöntöm én Nagyméltóságodat kerületünk e szentséges templomában; a mindig ég felé lobogó oltártüzeink mellett — a magyar szív bensőséges szeretetével, forró ölelésével.

A Bibliából tanult köszöntéssel köszöntöm Nagyméltóságtokat: „Jöjj be Istennek áldott embere, — szivünkben készitettünk néked szállást."

Az Isten hozta közénk Nagyméltóságtokat..."

Petry Pál államtitkár a főiskoláról.

Utána *dr. Mátyás Ernő* közigazgató mondott a mai kor válságos életét jellemző, abban a tanári hivatásnak s a nemzet belső épitésének fontosságát hangsúlyozó üdvözlő beszédet. — Az üdvözlésekre *Petry Pál* államtitkár válaszolt a főiskola iránti szeretetéről tanuskodó, a pataki lelket nagyraértékelő ref. veretű beszéddel. Örülünk, — mondotta a többek között — hogy ez a főiskola ujjászületett s mint a phoenix kikelt hamvaiból. Minden, ami itt történt, azért a régi célért történt, amelyért e főiskola fundamentumai megvettettek: a *magyarság szebb jövőjéért. Ez az intézet 400 esztendős történelme alatt mindig a puritánizmus fészke volt, ezért forrt össze a nemzet életével. Mert a mi magyar népünk egyszerű, őszinte, puritán fajta. Puritánizmusa az az értékes tulajdonsága a magyarságnak, amelynek köszönhette évszázados küzdelmeiben fenmaradását. Azért van az, hogy a sárospataki főiskola tevékenységét gyönyörüséggel figyeli az egész ország közvéleménye.* ***A sárospataki főiskola nagyszerű szellemével ennek az országnak is lépést kell tartania.*** Gróf Klebelsberg Kunó, akinek emlékezetére ünnepet szentelünk, felismerte és nagyraértékelte ezt a szellemet; Ő a modern kulturpolitikus mintaképe volt, aki produktiv, alkotó munkása volt ennek a mai magyarságnak. A gáncstól, rosszakaratú kritikától vissza nem rettenve, *bátran és okosan odament, ahol a nemzet vitális értékei vannak.* Igy tette Sárospatakot, a bodrogparti Athént kulturközponttá. Klebelsberg Kunó akkor alkotott — és ez különleges értéke, — amikor a legnagyobb takarékosságot hangsúlyozták, mert *ő egy szegény ország szegénységéből tudott gazdagságot kibányászni.* — Hóman Bálint kultuszminiszternek is az az elgondolása, hogy meg kell menteni a magyarság kulturális értékeit.

Janka Károly lelkészi gondnok emlékbeszéde.

Gróf Klebelsberg Kunó érdemeit *Janka Károly* lelkészi gondnok méltatta. „Klebelsberg Kunó megcsonkitottságában szerette meg főiskolánkat. Ennek a szeretetnek éledő szikrája gróf Klebelsberg szivében egyszerre hatalmas lobot vetett, mikor falaink között 1928 június 13-án előkelő és magas poziciót betöltő politikusok kiséretében először megjelent. Megcsapta lelkét Sárospatak történelmi levegője, az a miliő, melyben a Bodrogparti Athén a tudományt 400 év óta beleillesztette, megérintette a nagy Rákóczi Györgynek és jóságos hitvesének, a tudományok dajkáló anyjának, Lorántfy Zsuzsánnának a szelleme és ebben a környezetben kulturpolitikájának egész rendszerét beleágyazva megállapitotta, hogy az, amit ő csinál, tulajdonképen nem újszerű politika, mert Rákóczi György és felesége is ugyanazt csinálta, mikor az idegen pedagógust, Comeniust ide hivta, mikor külföldre küldtek egyetemre ifjakat, hogy azok a külföld fejlettebb műveltségével, több tudományával és tisztább izlésével szépitsék meg a magyar nemzeti gondolatot."...

Az emlékbeszéd után Petry Pál kultuszállamtitkár a kormány nevében „Hic saxa loquuntur“ szavak kiséretében helyezett koszorut a Klebelsberg portréra, amelyet a főiskola nevében dr. Mátyás Ernő közigazgató koszoruzott meg. A lélekemelő, kegyeletes ünnepély a Himnusszal ért véget.

III.

A főiskola évzáró ünnepélye

Főiskolánk évzáró ünnepélye június 15-én a szokott formák között zajlott le. A XC. Zs. 1. v. eléneklése után *dr. Szabó Zoltán* mondott áhitattal teljes, gondolatokban bővelkedő imádságot. Az igehirdetést *Farkas István* püspök végezte a tőle megszokott bensőséggel elragadó és bizonyságtevő erővel. *Dr. Mátyás Ernő* közigazgató olvasta fel azután az év minden eseményére kiterjedő közigazgatói jelentését, melyből egy részt a következőkben közlünk:

„A tovarohanó idő és a gyorsan váltakozó események sodrában ujabb határkőhöz érkezett főiskolánk. Eddig még soha nem tapasztalt nagy átalakulások világában élünk. Mindig nagyobb arányú lesz a bonyodalom, amely összekuszálja az emberiség életét, a válság egyre szélesebb hullámokat vet és egyre magasabb érdeklődéssel fordulnak a világnézeti és lelki válság felé. Mélyen érezzük, hogy nem theoretikus elmejáték élete ez a küzdelem, hanem a lét és nem lét forog kockán ebben a válságban, hogy legexistenciálisabb kérdéseink dőlnek el itt Ennek a világnézeti válságnak az a jellemzőbb vonása, hogy a legélesebb ellentétek ütköznek benne össze s ez ellentétekben az emberi lét leghatalmasabb szenvedélyei kavarodnak fel. Talán sohasem tombolt hatalmasabban világunkban a pusztitás, a rombolás szelleme, mint napjainkban. Talán sohasem tépték nemzetünket, társadalmunkat, egyházainkat, iskoláinkat sötétebb, gonoszabb hatalmak, mint mostanában. Mélyebb szakadékok talán sohasem választottak el lelkeket egymástól, mint napjainkban. Mintha csak a Szentirás apokaliptikus jóslatai valósultak volna meg. Ebben a szörnyű khaoszban itt is, ott is új és egészséges életcsirákat látunk. Titokzatos mélységekből új hadseregek vonulnak fel a küzdelem szinterére új gondolatokkal és jelszavakkal. De a látóhatár még ködös, az új világnak még csak a körvonalai sem látszanak. Egy dolog bizonyos csupán, az, hogy nagy átalakulások világában élünk.

S ezeket a gondolatokat itt azért emlitjük fel, mert az élet tengerének hatalmas hullámverése be-becsap falaink közé és mi közöttünk is lázas mozgalmakat vált ki. Ugy áll tudniillik a dolog, hogy a mai forrongó világ eseményeire senki sem reagál elevenebben, mint maga az ifjúság. Olyan az ifjúság lelke, mint finom szeizmograf, amelyik felveszi a világmindenség bármely részéből feléje hullámzó hangokat. S ez természetes is, hiszen az ő világuk születik, formálódik ki nagy vajudások közben.

Jó hogyha azért életünk e határkövénél megállunk. Az évzáró ünnepek mindig igen alkalmas időpontok voltak a megállásra, hátranézésre, előrenézésre. Lázas, forrongó világunkban különös szükségünk van arra, hogy megálljunk, hogy szemlét tartsunk munkánk eredménye fölött, hogy ismételten mérlegre helyezzük célkitűzéseinket. Ám tomboljon mi körü öttünk bármilyen szörnyű vihar, recsegjen bár e viharban világunk szilárdnak hitt alkotmánya, mi nyugodtan állunk a viharban s nem vagyunk hasonlatosak a *„tenger habjához, melyet a szél hajt s ide s tova hány“* (Jak. lev. 1 : 6), mert főiskolánk és annak munkája az Ige alapján szilárdan áll. *„Isten ami oltalmunk és segítségünk... Azért nem félünk, ha elváltoznék is a föld, ha hegyek omlanának is a tenger közepébe. Zúghatnak, tajtékozhatnak hullámai, hegyek rendülhetnek meg háborgásától... Nemzetek zajongnak, országok mozognak, kiereszti hangját, megszeppen a föld... A seregek ura velünk van, Jákób Istene a mi várunk...* (Zs. 46 : 2—4; 7—8) A változásoknak mostani világában mi nem jobbra vagy balra nézünk, mi felfelé tekintünk arra, *akihez nem fér hozzá a változás és annak árnyéka“*, arra, aki „tegnap és ma és mindörökké ugyanaz“. (Zsid. 13:8) És minél sötétebben tombol a vihar körülöttünk, annál nagyobb odaadással hallgatjuk, szolgáljuk Annak parancsolatait, aki ezeket mondotta: *„Az ég és a föld elmulnak, de az én beszédeim semmiképen el nem mulnak.“* (Mt. ev. 24 : 35)

Az örökkévaló Ige ez *„egyedüli mérték“*-e szemszögéből tekintjük főiskolánk elmult esztendejének életét. Jól tudjuk, vannak munkánknak hiányai, hogy nem gyarlóságnélküli életünk. Minél inkább az Ige mértéke szerint szemléljük azt, annál inkább látjuk ezt. De bizonyosak vagyunk afelől, hogy éppen azért, mert ilyen félelmes időkben élünk, az *elmult esztendőben szilárdabb volt az Ige fundamentumán való megállásunk és szolgálatunk, mint bármikor.“*

Ezután a szorgalmi dijak kiosztása következett. Az ünnepélyt *Janka Károly* lelkészi gondnok buzdító szavai s a Himnusz zárták be.

HIREK

— **Kazinczy-serleg.** Kazinczy Gábor, a P. D. O. Sz. elnöke, egy serleget ajándékozott a P. D. O. Sz.-nek. A serleget a 60, 30, 20 és 10 éve érettségit tett diákok találkozója alkalmával dr. Rácz Lajos a báró Vay Józsefről szóló megemlékezéssel avatta fel. Legyen áldott az áldozatos lélek!

— **Uj gimnáziumi igazgató.** A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa *Janka Károly* és *gróf Bethlen Pál* gondnokok elnöklete alatt jun. hó 15-iki ülésében a nyugalomba vonult *Elekes Imre* gimn. igazgató helyébe *Novák Sándor*-t, a kiváló esztétikust, országos nevű poetát és diáknemzedékek rajongva szeretett tanárát választotta meg az 1933—34-ik iskolai évvel kezdődő hat éves ciklusra igazgatónak. Igazgatósága derítsen fényt és dicsőséget az ősi kollegium jelentőségben egyre gazdagabban kibontakozó ágazatára.

— **Az igazgatótanács** június 16-án tartotta gyűlését; határozatairól bővebben jövő számunkban emlékezünk meg.

— **A sárospataki gyülekezet** egyhangulag megválasztott lelkipásztora Darányi Lajos, főiskolánk volt jeles diákja, június 11-én tartotta első prédikációját. Igehirdetése nagy hatást gyakorolt a gyülekezet tagjaira. Ugyanaznap este meghitt összejövetelen ünnepelték az új lelkipásztort.

— **Uj theológiai doktor.** Szabó Zoltán sárospataki theol. h. tanár, akit a debreceni Tisza István tudományegyetem theol. fakultása 1932. évi dec. havában summa cum laude fokozattal letett doktori szigorlata és egész tanulói pályafutása alatt minden tantárgyból jeles bizonyítványai alapján arra hivott fel, hogy sub suspiciis gubernátoris kérje doktorrá avatását, e kérelmétől elállt és junius hó 10 én a szentséges theol. tudományok doktorává avattatott.

— **Az öreg diákok** találkozójával kapcsolatban tartotta a P. D. O. Sz. IV-ik évi rendes közgyűlését, amelyen az évi jelentést Novák Sándor főtitkár terjesztette elő, a Szövetség vagyoni helyzetét pedig dr. Trócsányi József pénztáros ismertette. A találkozóra összejött öreg diákok háláját a főiskola iránt Gönczy Gábor kassai lelkész tolmácsolta, amelyre dr. Mátyás Ernő közigazgató válaszolt. A találkozón részt vettek Idrányi Barna szlovenszkói és Czinke István ny. püspök is.

— **Reviziós nap Sárospatakon.** Június 11-én, vasárnap tartotta meg városunkban a Magyar Reviziós Liga összejövetelét, melynek egyik szónoka Pierfranco Gaslini milánói egyetemi tanár volt.

— **Jun. 15-én** az évzáró ünnepély alkalmával d. u. a főiskolai ifjuság szépen sikerült ifjúsági ünnepélyt tartott. Szavaltak: Fidler István és Ébner László thnológusok. Magyar dalokat adott elő Nyéky Boldizsár III o. t. Énekelt a főiskolai kórus.

— **Tornavizsga főgimnáziumunkban.** Az évzáróra összesereglett szülőknek jól sikerült ünnepélyben volt részük június 15-én, amikor Szabó Károly és Benedek László testnevelő tanárok vezetésével főgimnáziumunk évvégi tornaünnepélyét tartotta.

— **Egyházkerületi közgyűlésünk** alkalmával, a kerületi elnökség meghivására tartott bizalmas értekezleten *a 9 megüresedett kerületi és zsinati tisztségre vonatkozóan* a következőkben történt ajánló megállapodás. Egyházkerületi lelkészi tanácsbiróságra: *dr. Lengyel István* egyhker. aljegyző; világi ker. tanácsbiróságra: *gróf Haller József;* kerületi világi főjegyzőségre: *dr. Horváth Zoltán*; lelkészi kerületi aljegyzőségre: *Nádházy Bertalan.* Zsinati rendes lelkészi tagságra: *Kovács István;* zsinati rendes tanári képviselőre: *Csorba György;* két zsinati világi póttagságra: *Farkas Elek* és *dr. Komjáthy Aladár;* egy zsinati világi póttagságra: *Bárczay László.* E bizalmas értekezlet senkit sem akar szabad elhatározásában korlátozni, csak azért kivánja a jelölést, hogy ilyen sok szavazás elrendelésénél óriási össze-visszaságok történnek, szavazván sokan olyanokra, akik már vagy meg vannak választva, vagy magasabb tisztségnek a viselői.

HIVATALOS RÉSZ.

XVI. sz. Körlevél.

Szavazások elrendelése.

Június 8 án tartott egyházkerületi közgyűlésünk rendelkezése folytán felhivom kerületünk összes presbitériumait, hogy a következő tisztségekre adják be szavazatukat:

1. Egy egyházkerületi lelkészi tanácsbirói,
2. Egy egyházkerületi világi tanácsbirói,
3. Egy egyházkerületi világi főjegyzői,
4. Egy egyházkerületi lelkészi aljegyzői

egyházkerületi tisztségekre.

1. Egy zsinati rendes lelkészi tagságra,
2. Egy zsinati rendes tanári képviselői,
3. Egy zsinati lelkészi póttagságra,
4. Egy (második) zsinati lelkészi póttagságra,
5. Egy zsinati világi póttagságra

zsinati tisztségekre vonatkozóan.

A szavazatok — az összes szavazásra bocsátott tisztségekre nézve — egy szavazó lapon adandók be.

A szavazatok augusztus elsejéig küldendők be a püspöki hivatalba.

A szavazatok beküldésekor a boriték cimoldalán feltünő módon kiirandó, hogy „*Szavazat.*"

Mizden szavazólap: lelkész, gondnok, két presbiter aláirása és a hivatalos pecsét ellátásával küldendő be. *Farkas István püspök.*

Alsóborsodi lelkészek figyelmébe!

Az alsóborsodi egyházmegyei lelkészértekezlet ez évi közgyűlését július 3-án (hétfőn) délelőtt 9 órai kezdettel a vasgyári templomban tartja meg, melyre az alkotó tagokat lehetőleg családtagjaikkal együtt szeretettel meghivom. Közebéd kedvező idő esetén a közeli erdőben lesz felteritve, ahová olcsó közlekedési eszközről gondoskodva, s ez az ebéd személyenként 1·70 P. Ez esetben a délutánt is ott töltjük a szabadban. Kedvezőtlen idő esetén az ebéd a gyári étteremben személyenként 1·50 P. A délelőtt egy része alatt az érdeklődők a vasgyár üzemeit is megtekinthetik. Az ebéden résztvenni akarók száma Nádházy Bertalan lelkészhez, esetleges inditványok pedig alulirt elnökhöz a gyűlés előtt pár nappal irásban bejelentendők, valamint felszólitom azokat a lelkészeket, kik az egyházukban szolgált lelkészek és tanitók névsorát a már rég letelt határidőre nem terjesztették be, e mulasztás rövid idő alatti pótlására. Szeretettel: Alsózsolca, 1933. június 12 *Román Ernő* lelkészértekezleti elnök.

Kérés az alsóborsodi lelkipásztortestvérekhez.

Az Országos Református Szeretetszövetség ügyében, tisztelettel kérném, méltóztassanak velem egy levelezőlapon június hó 24 ig közölni, hogy a diakonusok milyen összegeket gyüjtöttek egyházukban s esetleg milyen értékű adományokat juttattak természetben erre a célra. Jóságos szivességüket szolgálatra kész lélekkel kéri *Nádházy Bertalan.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel
Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 26. szám. Sárospatak, 1933 június 25.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Takács Mihály:* Lehet-e a papnak politizálni? — *M. J.:* Az igazgató-tanács ülése. (Vége köv.) — Tápintézeti kedvezmények. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Lehet-é a papnak politizálni?[1]

A politika kényes mesterség, könnyen besározza magát benne, aki nem vigyáz magára: tartja az egészséges társadalmi felfogás. *Uri huncutságnak* is tartja a magyar népnyelv, azon a réven, hogy maga a tulajdonképeni nép közvetlenül nem ártotta bele magát hajdant a politikába s ha aztán csalódott politikai eszményképeiben: természetszerüleg az urakat szidta a csalódásért.

Bizonyos, hogy egész embernek kell lennie annak, aki a politika útvesztőjében, annak ezer kisértése között meg tud állni az egyenes úton, meg tudja őrizni jellemének érintetlenségét, egyenességét, lelkiismerete szerint való nemes eszményeit s a dolgokkal és emberekkel szemben való tárgyilagosságát. Érthető, ha régóta foglalkoztatja a közvéleményt s legújabban egyházi felsőbb hatóságainkat is a kérdés: lehet é a papnak politizálni? megengedhető-e, hogy e speciálisan lelki téren, eszményi hivatásban forgolódó emberek belerántsák magukat a politikába, melyről könnyen sár fröccsenhet a palástra, árnyékot vethet a *„gyülekezet angyalára,"* amely árnyék természetszerüleg rávetődhet a gyülekezetre is. Megengedhető-e, hogy a lelkész a maga politikai állásfoglalásával éket verjen gyülekezete közé s kettéválassza azt, aminek szoros lelki egységben kellene összeforrnia?

A kérdés nem olyan egyszerű, mint némelyek gondolják s mint amily egyoldalúan el akarják dönteni. Hogy *kell-é* a papnak politizálni? (mert szerintem igy kell feltennem a kérdést s nem igy: lehet-é): mindenkor az illető kor, vagy nemzet speciális viszonyai szabják meg. Angliában pl., ahol abszolut tiszta és korrekt társadalmi és erkölcsi viszonyok[2] uralkodnak, vagy Hollandiában, ahol ideális valláserkölcsi és felekezeti álláspontok[3] vannak: fölösleges a papnak politizálni. Noha tudjuk, hogy pl. Hollandiában épen ref. lelkészjellegű egyénekből kerültek ki Hollandia legkiválóbb államférfiai (Kuyper Ábrahám).

Sajnos, egészen más a helyzet nálunk, Magyarországon. Valamikor a Szemere Bertalanok, Kossuth Lajosok, Eötvös Józsefek korában nálunk is ideális viszonyok uralkodtak:[4] nemzeti célkitűzés tekintetében alig volt különbség magyar és magyar között, a nemzeti társadalom foglalkozás szerint nem volt annyira széttagolva, mint manapság s a felekezetek között is ideális viszony uralkodott. 1867 után megváltozott a helyzet a kiegyezéses és függetlenségi politika hiveire oszlott a nemzet, a két tábor között szabadon választhatott mindenki. Ma azonban a világháboru és a társadalmi evolució nyomán valóságos dsungellé lett — legalább is a nép számára — a politika, a különböző társadalmi osztályok a maguk képére akarják átformálni a politikát és saját érdekeik szolgálatába akarják állitani. A legitimista csoporttól a világfelforgaió kommunistákig minden politikai világnézet helyet talál ma ebben az országban. S ami még rosszabb: a római egyház szintén a saját szolgálatába akarja állitani hazánkban is a politikát. Ez a kisérlet nem mai keletű, de ma sikert ad e próbálkozásnak egyfelől az a körülmény, hogy országunk lakosságának mintegy 65 százaléka r. kath. s másfelől a napról napra erősödő jezsuita szellem, amely kérlelhetetlen harcot inditott a protestántizmus ellen, a lehetőség szerint mindenütt háttérbe akarja szoritani a protestánsokat s minden ponton, — igy a politikában is — igyekszik mind nagyobb tért nyerni. Ma már nemcsak a kimondottan r. kath. felekezetű pártban, a ker. gazdasági pártban igyekszik érvényt szerezni akaratának, hanem a többi pártban is vannak emberei. A kisgazdapárti Turchányi Egon végeredményben ugyanazon végső felekezeti cél felé tör, mint a kereszténypárti Ernszt Sándor, aki pap létére miniszterségig vitte. A r. kath. egyháznak nemcsak nagyszerű[5] egyházpolitikája van, de határozott politikai értéke is: lassan, de biztosan tör végső célja felé.

S ezzel szemben hogy állunk mi protestán-

[1] Mindenben nem értünk egyet a kiváló cikkiróval. A kérdés elvi kifejtését szerettük volna hallani. Mivel azonban közérdekü a cikk, közreadjuk. Szerző szószerint kivánta a cikk közzétételét, azért kénytelenek vagyunk néhány megjegyzést tenni. *Szerk.*

[2] Kedves cikkirónk nagyon madártávlatból nézi az angol viszonyokat. *Szerk.*

[3] Ilyenek sehol sincsennek *Szerk.*

[4] L. az ő irataikat és küzdelmeiket *Szerk.*

[5] Mi nem találjuk „nagyszerűnek!" *Szerk.*

sok? S hogy állunk mi reformátusok? Sajnos, mi tervszerű egyházpolitikáról nem beszélhetünk. Nincsen egységes, mindent átható felekezeti programunk,[6] vagy vállalkozásunk s mig a közelmultban ref. pénzzel a r. kath. sajtóvállalatot gavallér módon támogattuk: a magunk szétházása és a ref. felekezetű öntudat hiánya miatt képtelenek voltunk mind e mai napig életre hivni egy ref. világnézetű napilapot. Lelkészjellegű egyházi emberünk nincs a parlamentben (kihullottak a rostán), világi embereink a különböző pártokban részint a református öntudat hiánya, részint a pártfegyelem miatt nem tudnak, vagy nem akarnak kellő energiát kifejteni egyházunk érdekében (Tisztelet adassék a kivételeknek!). Igy történik, hogy egyházunk részint a nehéz anyagi viszonyok, részint az egyenlőtlen elbánás, részint egyre rosszabbodó iskolai ügyeink révén mind katasztrófálisabb helyzetbe jut.

És most felhangzik a vétó: a pap vonuljon félre és ne politizáljon, mert ezzel árt önmagának és árt a gyülekezetének. Az a kálvinista lelkész, aki mindig tiszta látással, népe, nemzete és egyháza érdekéért aggódó szívvel s becsületes, tiszta kézzel vett részt a polttikában, akit soha önérdek nem vezetett, mindig a legeszményibb közérdek: adja ki kezéből a kálvinista nép vezetését, engedje át ezt másoknak. Rendelje alá egyháza érdekeit a *magasabb* politikai érdeknek, engedjen, szabad utat gyülekezetében a szociáldemokráciának és más, egyházunk érdekével ellentétes törekvéseknek. Engedje át a vezetést a mindenkori hatalomnak ugyan látszólag engedelmeskedő, de sokszor a ref. egyház ellen törő kath. jegyzőnek, vagy épen egyenesen kétes elemeknek. Mert igenis ide vezetne a pap félreállása a politikától. S mig a Turchányi Egonok (felsőbb egyházi megbizásból, vagy legalább engedéllyel) keresztül-kasul szónokolják az országot és hóditják meg a magyar református tömegeket: a református pap néma bárányként hallgasson s írmagul se akadjon közöttük, aki a nyilt, vagy leplezett ultramontán törekvéseket politikai téren ellensúlyozza.

Hát ezt a harakirit ref. papságunk nem hajlandó elkövetni — épen egyetemes egyházunk magasabb érdekében! Akar is, fog is politizálni, mint 400 esztendő óta politizált a mai napig. A kérdésre tehát: lehet-é a kálvinista papnak politizálni? — a becsületes, egyenes felelet ez: *nemcsak lehet, de kell is*, kell mindaddig, *amig más felekezetek papjai is politizálnak*, sőt a politikában vezető szerepet visznek s amíg magyar református egyházunkban kialakul egy határozott, öntudatos kálvinista világnézetű világi elem, amely bátran vallja, hogy magyar ref. egyházunk érdeke teljesen egy magyar hazánk érdekével, azért aki ellensége egyházunknak: ellensége nemzetünk legszentebb érdekeinek is.

Más kérdés: hogyan politizáljon a pap, hol a határ, ameddig elmehet, van-é korlát, amit nem léphet keresztül? Igenis van s ebbe már van beleszólása a felsőbb egyházi hatóságoknak is. Az, hogy én milyen pártálláson vagyok (ha vallásos és nemzeti alapon állok): az én lelkiismereti dolgom. Ez a lelkiismeret mindenesetre össze fogja tudni egyeztetni a magasabb ref. egyházi érdeket a magasabb nemzeti célokkal és eszményekkel. Ellenben nagyon kell vigyáznia a lelkipásztornak arra, hogy palástja és egyénisége abszolut tisztaságát megóvja s hogy gyülekezete békességét igyekezzék a pártküzdelmek között is megőrizni. És itt tökéletesen egyetértek mindnyájunk által nagyrabecsült egyházkerületi főgondnok urunkkal, hogy *alacsony korteskedés eszközeivé ne váljanak a lelkészek*, a politikából kifolyólag *lelki válaszfalat ne emeljenek maguk és hiveik közé, nehogy elhibázott lépésük helyrehozhatatlan károkat okozzon* a lelki élet terén. Summa summárum: a papi tisztesség és magasabb egyházi és hazafias érdek vezesse ebben a lépésében is.

Volna azonban ezzel kapcsolatban egy tiszteletteljes kérésem is felsőbb hatóságainkhoz. — Püspökeink, lelkészi és világi vezérembereink lépjenek ki valahára tartózkodó politikai állásukból s — okulva a multak tanulságain — próbálják lerakni a kálvinista világnézetű politika alapjait. Ha ennek a világnézetnek csak 10—15 rendithetetlen meggyőződésű képviselője lenne a parlamentben: nem lennének pusztába kiáltó szavak egyházi vezérférfiaink szavai a mindenkori kormányok előtt s nem keseregné a Lelkészegyesület illusztris cikkirója: „a prot. egyházak szomoróan érezhetik, hogy a kitagadottság állapotába jutottak". (L. E. 23 sz.) Eddig úgyszólván senkik voltunk a magyar politikai életben: próbáljunk a magunk erejéből valakik lenni: veszíteni nem fogunk, csak nyerni a próbálkozáson! *Takács Mihály.*

[6] Politikai pártprogramunk nincs; de egyházi, vallási és nemzeti irányban Isten dicsőségének szolgálata minden elképzelhető program felett áll. Gyakorlati politika felé a „történelmi kálvinizmus tett lépéseket. *Szerk.*

A főiskolai igazgató-tanács ülése

június hó 16-án volt Sárospatakon *Janka* Károly főiskolai lelkészi és gróf *Bethlen* Pál világi gondnok elnöklete alatt az igazgató-tanács csaknem valamennyi tagja jelenlétében. A magas korú, de a főiskolát elfogyhatatlan szeretettel körülölelő Meczner Bélát gyengélkedése tartotta vissza a megjelenéstől.

Az igazgatók által gondosan előkészitett ügyeket egy nap alatt az igazgató-tanács letárgyalta.

A jelentések szerint a vármegyei jegyzők alapitványukat ujból 500 pengős Pesti Magyar Ker. Bank-i részvény adományozásával növelték; a főkönyvtárban dr. Gulyás József vezetése alatt szorgalmas munka folyik; a Lorántfy Zsuzsánna bibliájának visszaszerzése folyamatban van (ha e visszaszerzés sikerül, a Rákóczi György bibliája mellé odakerül áldott életepárjáé is); a tápintézetet gondosan vezeti Boda Béla tápintézeti felügyelő és nem kis munkával dr. Trócsányi József gazd. választmányi elnök; dr. Jakó János főiskolai orvos dicséretes tevékenységét fejt ki és nagyarányú elfoglaltsága miatt tiszteletdíja havi 150 P-ről 200 P-re emeltetik fel; javaslat érkezik

az igazgató-tanács elé az ifjúság fogorvosi kezelésének megszervezésére nézve, amit örömmel fogad az ig. tanács és anyagi nehézségek miatt sem enged ad Graecas Calendas elodáztatni; köszönetet mond a nemes gondolkozású Bodnár József sárospataki plébánosnak, hogy megértő jóindulata és nagybecsű közreműködése által néhai való Czeglédi Ferenc sárospataki lelkésznek, a Kopácsi István vejének máig meglevő, a római kath. egyház birtokában szegényházul szolgáló nemesi kuriájából az ajtó szemöldökköve, mely a Czeglédi Ferenc kezdőbetüit évszámmal együtt tartalmazza, kivehető volt és történeti emlékül a főiskolai régiségtárban elhelyeztetett. Tudomásul vette az ig. tanács az Ifjúsági Közlöny ügyéről tett jelentést, valamint újból való megindításának engedélyezését. Az iskolai díjak mérsékeltettek. (Vége köv.)

Tápintézeti kedvezmények az 1933—34-ik iskolai évre.

I. Theológiai akadémián. IV-ik évfolyam: Fiedler István 50, Hegedüs Imre 80, Horkay István 40, Józsa István 60, Karsay Sándor 40, Kádár Zoltán 60, Kájel Béla 40, Kolláth Károly 60, Menyhért Endre 60, Nagy Lajos 40, Németh József 80, Palumby Gyula ingyenes, Pecsenye Andor 60 P. — *III. évfolyam.* Biró Sándor 80, Harangi László 80, Iglay Ferenc 60, Kiss Péter 80, Koncz Sándor 80, Kovács István 60, Mester Béla 20, Novotny Gyula 80, Szücs István 80, Tóth Lajos 40 P. — *II. évfolyam.* Bertha Zoltán 80, Csák József 80, Dabóczi István 60, Erdélyi Dezső 40, Gönczy Árpád 80, Kiss Ernő 60, Ködöböcz József 80, Lapis Károly 80, Vatai László 60, Zsuffa Tibor 80 P. — *II. Gimnáziumban. VIII. osztály.* Frenczel Béla 112, Kántor László 50, Kovács Zoltán 79, Kóris Lajos 83, Kulcsár Dániel 80, Medgyasszay András 60, Mercz Dániel 90, Ruszkay Endre 130, Szalay György 38 P. — *VII. osztály.* Hazagh Mihály 90, Kajdi György 40, Karászy Benő 63, Pongó István 80, Szacsury István 31, Széll József 60, Técsy János 60 P. — *VI. osztály.* Csőry István 90, Erdélyi Albert 50, Jóó Károly 40, Tóth Bertalan 40 P. — *V. osztály.* Balázs István 63, Barczy Gyula 90, Daróczy Zoltán 50, Erdős Károly 80, Imri Ferenc 90, Király Kálmán 90, Medgyasszay Viktor 90, Petró Bálint 90, Polák Géza 70 P. — *IV. osztály.* Bartha János 45, Berzeviczy István 30, Boros Imre 45, Bulyovszky Miklós 35, Demeter Gyula 37, Galuska Imre 35, Gulyás Pál 15, Horkay József 37, Hubay Barna 20, Juhász Béla 31, Kőrösy Barna 25, Nemes István 20, Nyéky Boldizsár 30, Orosz Tamás 30 P. — *III. osztály.* Biró József 45, Csulya László 45, Daróczy Ferenc 45, Dévay Zoltán 20, Illésy Sándor 25, Harsághy Géza 22, Kassay Lajos 20, Kiss Miklós 45, Király István 50, Kőrösy József 29, Kőszeghy Zoltán 35, Kuti Lajos 55, Paszternák László 45, Rivó Zoltán 45, Szepessy Imre 25 P. — *II. osztály.* Berhés Antal 20, Füzy István 32, Janka Tihamér 20, Kukoró Ferenc 20, Pataky Sándor 30, Péchy Sándor 20, Simon Miklós 20, Szabó Levente 20 P. — *I. osztály.* Derzsy Endre II. félévtől kezdve 22 P.

HIREK

— **Horthy Miklós Kormányzó Úr Őfőméltósága születésnapján** a ref. templomban az ünnepi istentiszteletet végezte Darányi Lajos hitoktató, megválasztott lelkész.

— **Csorba György negyedszázados igazgatói jubileuma.** Június 17-én meleg ünneplésben részesitették *Csorba* Györgyöt, miskolci gimnáziumunk igazgatóját negyedszázados igazgatói működése alkalmából. Az ünnepségen üdvözölték a kiváló tanügyi férfiut Farkas István püspök, gr. Haller József főgondnok, Óváry Imre és Óváry Zoltán tanárok és Kuli Sándor gimn. tanuló. Az ünnepelt életére és további működésére mi is kivánunk gazdag áldást Istentől ad multos annos.

— **A mezőkeresztesi ref. egyház** kántortanitóját: Nagy Dezsőt a Fráter Loránd-társaság a nótaolimpiászra beküldött pályaműve alapján diszoklevéllel tüntette ki.

— **Halotti énekeskönyvemet** leszállitott árban 1 P 20 fillérért nyomtatványként küldöm a megrendelőknek. Felsőábrány (Borsod m.) Takács Mihály lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

I.

XVII. Püspöki körlevél.

A kongrua, korpótlék és családi pótlék igények bejelentésének módositása tárgyában. (A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium 5500/1933/II. szám alatt kelt Körirata).

Az illetékes tényezőkkel lefolytatott tárgyalásaim eredményeként a lelkészi illetménykiegészitések (kongrua, korpótlék és csal. pótlék) iránti igények bejelentésének módozatait, illetőleg e járandóságok utalványozásának a bejelentés időpontjától függő feltételeit a következőkben állapitom meg:

a. A kongrua szempontjából:

Az állást ujonnan elfoglaló lelkész kongruája csak abban az esetben utalványozható visszamenőleg az állás elfoglalása napjától, ha az állás betöltése a vallás és közoktatási miniszteriumhoz az állás elfoglalása napjától számitott 3 hónapon belül bejelentetik és a lelkész kongrua kérelme a szükséges okmányok (választási jegyzőkönyv, lelkész képesitését és magyar állampolgárságát igazoló okmányok, az állás elfoglalása napját igazoló esperesi bizonyitvány, és az A. (minősitési iv) csatolása mellett az állás elfoglalása napjától számitott 3 hónapon belől a vezetésem alatti miniszteriumba tényleg beérkezik. Az előirt időn tul érkező bejelentések késedelmesen érkezetteknek tekintetnek, késedelmes bejelentés esetén pedig a kongrua csak a hozzám történt bejelentés beérkezése napjától kezdődőleg utalványozható.

b. A korpótlék szempontjából:

A korpótlék igény mindenkor csak elsőizben, tehát csak az első korpótlékra nézve jelentendő be, a további (a II. III. IV. V.) korpótlékra vonatkozó igények pedig a vezetésem alatt álló miniszterium által mindenkor külön kérés nélkül hivatalból állapittatnak meg. Az első korpótlékra vonatkozó igények — a vonatkozó szolgálati bizonyitványok csatolása mellett — mindenkor a korpótlék szempontjából beszámitható szolgálati idő ötödik évének betöltését követő julius, vagy január 1-ig, tehát az első korpótlékra vonatkozó

igény megnyiltáig — lehetőleg azonban már ezt megelőzőleg 2—3 hónappal — jelentendő be abból a célból, hogy az esedékessé váló I-sö korpótlékok itteni részről idejekorán legyenek kiutalhatók. Ilyen bejelentéseknél mindenkor igazolandó, hogy az I-sö korpótlékért folyamodó lelkész a rendes lelkészi képesitését mely napon szerezte meg.

Azokat a korpótlék igényeket, amelyek az igénynek julius, vagy január hó 1-én történő megnyilta után jelentetnek hozzám be: késedelmesen bejelentetteknek kell tekintenem, késedelmes bejelentés esetén pedig a korpótlék a fennálló szabályok értelmében csak a bejelentésnek a Minisztériumhoz történt beérkezése napjától kezdődőleg utalványozható. Ujból hangsulyozom, hogy az 1932. évi julius hó 1-től 1933. évi junius hó 1-ig terjedő időtartam a lelkészi korpótlékra igényt adó szolgálati időbe be nem számitható. (Igy pl. az a lelkész, aki az 1913. évi XXXVIII. tc. 3. §-a értelmében korpótlékra igényt adó szolgálatának 1933. évi julius hó 1-ig az 5-ik évét tölti be: 1933. évi julius hó 1-ig — a szóban levő 1 év kiesése folytán — korpótlék szempontjából beszámitható szolgálatának tényleg nem az ötödik, hanem csak a 4-ik évét fogja betölteni s igy az I. korpotlékra tényleg csak 1934. évi julius hó 1-től lesz igényjogosult.).

c. A családi pótlék szempontjából:

Az ujszülött gyermek utáni csal. pótlék annak a hónapnak az 1-sö napjától kezdve jár, amelyben a gyermek született — feltéve, hogy ez a bejelentés a gyermek születésétől számitott 30. napon belül az illetékes esperesi hivatalhoz tényleg beérkezik.

Ezen időponton tul történő vagyis késedelmes bejelentés esetén azonban a gyermek utáni csal. pótlék csak a bejelentés napját követő hó 1-sö napjától kezdve utalványozható. A lelkésszel közös háztartásban élő törvényes feleség után a csal. pótlék — feltéve, hogy a feleség nem áll az államnál, vagy az állammal viszonosságban álló hatóságnál, hivatalnál, intézetnél, stb. tényleges szolgálatban, sem ilyenektől nyugellátást nem élvez — annak a hónapnak az 1-sö napjától kezdve jár, amelyben a lelkész felesége utáni csal. pótlék igény bejelentése vagy kérvénye az illetékes esperesi hivatalhoz tényleg beérkezik.

A beérkezés napja ugy a gyermek, mint a feleség utáni csal. pótlék iránti kérelmeknél egyházhatóságilag minderkor igazolandó.

Fenti rendeletet miheztartás végett közlöm.

Miskolc, 1933 junius 20. Atyafiságos szeretettel

Farkas István
püspök.

II.

Az abauji református egyházmegye lelkipásztorait felkérem, hogy egyházmegyei közgyűlésünk határozata értelmében egyházközségeik szavazatát 1933. évi julius hó 15-ig a megüresedett egyházmegyei tisztségekre sziveskedjenek beadni Egy papi tanácsbiróságra, Egy világi tanácsbiróságra, Egy papi aljegyzőségre, Két világi aljegyzőségre. Gönc, 1933 junius 19. *Farkas Elek* s. k. esperes.

III.

Az alsóborsodi lelkészek figyelmét felhivom a választói névjegyzék f. hó végéig leendő beküldésére, valamint arra, hogy lelk. és vil. tbirói állásra julius 15 ig szavaztassanak a presbitériummal és a szavazó lapot beküldeni el ne mulasszák. Egyuttal kérem, hogy a küldemények felbélyegzésénél kellő gondosságot tanusitsanak, a mivel sok felesleges kiadást lehet elkerülni. Portózott küldeményt ezentul el nem fogadok. Az egyházkerületi közgyülés által elrendelt szavazásokra is felhivom a figyelmet, ez utóbbi szavazatokat a püspöki hivatalhoz kell beküldeni. Atyafiui szeretettel.

Miskolc, 1933 junius 16. *Pósa Péter*
esperes.

Felhivás egyházkerületünk lelkipásztoraihoz! A Sárospataki Református Lapok f. évi 21-ik számához egy-egy csekklapot mellékeltünk azzal a kéréssel, hogy annak felhasználásával „A szekták és az ellenük való védekezés módjai" c. füzet 1 P ára — amelynek megrendelésére *Farkas* István püspök úr f. évi április 19-én megjelent XI. sz. körlevelében minden egyházközséget kötelezett — beküldessék. Meg akarjuk kimélni az egyházközségeket az utánvételezés nagyobb költségétől s miután még mindig igen sok egyházközség részéről nem érkezett meg a kiadvány ára, tisztelettel kérem az összeget még be nem küldő lelkésztestvéreimet, hogy az 1 P-t mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Sárospatak, 1933 június 23. *Dr. Mátyás Ernő* theol. akad. igazgató.

Pályázati hirdetés.

A sárospataki angol-internátusban az 1933. évi szeptember hó 1-től helyettes *sporttanári* és *felügyelői* állásra pályázat hirdettetik. Pályázhatnak ref. vallásu, okleves, nőtlen testnevelési tanárok, akik a sportok közül valamelyikben különösebben kitünnek, de a többi sportot is előszeretettel gyakorolják és tanitani képesek. A vivás tanitása is kötelező. Katonai szolgálattal birók előnyben részesülnek. Tanitani kötelesek az internátusi növendékeket a szárazföldi és vizi sportok minden ágára. Amennyiben a sport-tanárt elfoglaltsága mellett az előljáróság más beosztásban is igénybe kivánja venni, köteles azt is minden külön dij nélkül vállalni. Javadalma: az állami testnevelési tanárokat megillető fizetés. Mint az angol-internátusban alkalmazandó felügyelő-tanár az internálusban egész évre lakást (fütéssel, világitással) s az iskolai év 10 hónapjában a növendékekkel együttes ellátást (mosással, takaritással) kap. Ezért felügyelői teendőket köteles végezni. Pályázók a *főiskolai igazgató tanácshoz* cimzett folyamodványukat küldjék be a *gimnáziumi igazgatói hivatalhoz Sárospatak*, szül. biz., magyar állampolgárság, családi állapot, nemzeti szempontból megbizhatóságuk, végzett tanulmányuk (érettségi) és oklevelük, egészségi állapotuk s esetleg más képesités igazolásával. Pályázati határidő: 1933. évi julius hó 20. Személyes bemutatkozás ajánlatos. Az állás elfoglalandó 1933 szeptember 1-én.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K-r O-r. Mind meg fog jelenni. — **D-r B-n.** Egyfolytában adjuk. — **K-y J-f.** Kivánsága szerint — ingyen.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 27. szám. Sárospatak, 1933 július 2.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Marton János:* Imádság. — *M. J.:* Az igazgató-tanács ülése. (Folyt. és vége). — Theol. internátusi kedvezmények. — Pálóczi Czinke Istvánné. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

Imádság

Pálóczi Czinke Istvánné szül. bánóczi Eperjessy Erzsébet koporsója felett.

Lectio: János ev: 11:25; 14:1—3, 16, 18—19, 27; 15:3—4, 9, 13; 16:20, 22, 33.

Tarts meg minket, Atyánk, most is a te szeretetedben, amikor virágok közt a koporsó vánkosára fektetted a te hű szolgáló leányodat, a mi drága és áldott szeretetben élő testvérünket. Hadd várja őt puha és meleg fészek Nálad, hisz édes, boldog otthonok fészekrakója volt, édesanyák közt a legjobb édesanya és feleségek közt a Te szived szerinti. Olyan, mint az éber, fürge és nyitott szem, amely mindent lát, hiszen Neki mindent szivén kellett hordania. Olyan, mint a virrasztó jóság, mely mint a zsoltáros mondja: nem szunnyad el és nem alszik, mint az Izráel őrizője; olyan, mint a napsugár, mely mindenre ráragyog fényével.

Mennyire vágyott ide. Tervvel, boldogan és boldogítón. Hiszen itt lakik a csend, a megnyugvás és a meghitt öröm. Viharok, harcok és küzdelmek után itt van a béke, a csend szigete. És itt várt Reá a legtöbb emlék. Itt minden a legrégibb ismerős. Az ősi ház és a vén kollégium. S akik benne éltek, benne jártak s akik még élnek, vagy porba szálltak. Ha jött a kerten át:

„A virágok, a lombok
Mind összesugtak — ismerem."

Innen indult el az élet. Veled, Uram és érted, Istenem. Annak oldalán, kinek szántad, nem lehetett, csak a magáé és az övéié.

Szolgádnak szolgált. Otthon kellett az imádságnak. Tiszta, áldott és megszentelt levegő. S betértél hozzájuk. Mert: „ha van érzés, tiszta e világon, mely ment minden földiségtől, mint az égből leszálló hópehely; mint a harmat, mely a fűszál hegyén terem; mint a napsugár, mely a fejünk felett ragyog s mint a gyermeki lélek, mely a jó és gonosz tudása fájáról még gyümölcsöt nem evett... ha van ilyen érzés ezen a világon, ilyen tiszta és szent: ez csak az elődbe boruló léleké, a csöndben, bezárt ajtó mellett imádkozó szivé..."

Uram, ezt az imádságos érzést megadtad nekik. Uram, ezt az imádságos érzést szolgáltad Általa.

Légy áldott, Istenünk!
Mi Urunk, áldassál!

S ha most a szeretet, csend és béke világába, munkás, tervező és boldog gondolatok közé az elválás fájdalma villámlott, ha fájó valóság lett, mit szolgád Elődbe zokogott:

„Óh minden, minden elhagy lassanként, Istenem: ifjúságunk, reményeink, szép álmaink, szeretteink: minden, amiért éltünk, fáradtunk... mind elmennek, mind itt hagynak, mind megszomorítanak..."

Most tarts meg minket Atyánk, a legerősebben a te szeretetedben! Most éreztesd velünk a legmélyebben, hogy utóljára is „csak te maradsz lelkünknek, ó mindenekre elégséges hatalom, egyetlen kővárunk."

Emelj fel azért a te irgalmasságod látására. Mondd, hogy a sötét kapun át egyszülött Fiadért átmegyünk a te világosságodba, a fogyatékos öröm, béke és szeretet világából a te örömedbe, örök békességedbe és szent szeretetedbe.

Vidd be oda, könyörgünk Hozzád, a mi távozó testvérünket. Mondd, hogy folytatja az életet, melyet Vele elkezdettél, amelyet vele megizleltettél.

Bocsásd meg emberi tévedéseit, fedezd el az ő büneit. Krisztusunk vére permetezzen homlokára. A Bárány vére mossa tisztára.

Vigasztald meg a gyászbaborultakat.

Légy a te próbára tett és szivén sujtott szolgáddal. Erősitsd lelkét:

„Légi utakra, akik együtt járnak,
Bajos elválni az öreg madárnak...
Hogyha az egyik leesik az élrül...
Vajh' ki ne szánná egyedül az árvát,
Krugatva, híva öreg darupárját."

Készitsd a gyászolók szivét a nagy találkozásra. Szenteld meg bánatukat.

Készits mindnyájunkat, hogy Krisztusunk nyomdokait követve: „se élet, se halál, se angyalok, se fejedelemségek ne szakitsanak el minket a te szeretetedtől, mely van a mi Urunk Jézus Krisztusban." Ámen.

Marton János.

A főiskolai igazgató-tanács ülése.

A theológiáról a modern nyelvek tanulása, theológusok közt a gyakorlati munka végzése, (igehirdetés, bibliakörök vezetése, vasárnapi iskolai és gyermekpasztorációs munka, katechizáció, ifjusági egyesületi munka, vallásos estélyeken és népmüvelődési előadásokon részvétel, cserkészmunka, beteglátogatás, gyülekezet-tanulmányozó kérdőivmunka, katonák közt evangélizálás, kátémagyarázat, tanyaszeminárium és tanyamisszió stb.) megnyugvásul szolgált. — A filológiai és pedagógiai tanszékre rendkivüli tanárul ajánltatik dr. Újszászy Kálmán. — A theológiai kar az összes theológusoknak a tápintézetben való kötelező étkezését mondatta ki. Éhező, ellátatlan és nem megfelelő környezetben étkező theológusokat nem akar. A szorgalmasakat segitteti, a hanyagokat más pályaválasztására kényszeriti. Az ötödik theol. évfolyam ügyét is az ig. tanács elé hozta a theol. kar. A maga részéről mindent megtesz, hogy anyagi nehézségek a szép terv előtt ne álljanak. Kopogtatott egyúttal az ig. tanács előtt azzal az előterjesztéssel, hogy az 1931. december 1. óta megakasztott előlépése a theol. tanároknak itt is felfüggesztessék, amint az állam is felfüggesztette az előlépés megakasztását. A legmagasabb követelmények felállitása mellett, amelyeket a theol. tanárok képesitésénél főiskolánk elvileg követ, ez méltányos és egész theol. akadémiánk fejlődését érinti. Annak a felfogásnak vagyunk a hivei, hogy amikor gimnáziumunk tanárainak vállain is egész speciális munka végzése nyugszik s nekik minden más iskolánál több, szinvonalasabb és a legmagasabb igényeket kielégitő munkát kell végezniök s azért anyagilag is hozzásegitendők e többlet-munka végzéséhez, viszont a theol. tanárok törvényes fizetésükhöz és szokványos előlépésükhöz hozzájussanak.

A gimnáziumban új sporttanárt fognak alkalmazni. Az internátusi jelentések megnyugtatók. Az angol internátusról a jelentés a legszebb reményeket is kielégiti. Közszükséget pótol ez az intézmény. A vezetőjét, Elekes Imrét és munkatársait, a felügyelő tanárokat nagy elismeréssel honorálja az igazgató-tanács. Az angol internátusról pompás angol nyelvű prospektus is jelent meg. A finom lapokról leragyog a hely festői szépsége. De a legszebb kép mégis a füzetben az egyenruhás növendékek üde csapata.

A gimnáziumnál nagyérdekű tárgy, hogy Elekes Imre gimn. igazgató 36 évi szolgálat után nyugalomba vonulása elrendelését kéri. Most már másodszor jön Elekes igazgató e kérelemmel az igazgató-tanács elé. Már a mult évben, tanári szolgálata 35 éve elteltekor is kérte nyugalmaztatását. Akkor az ig. tanács nem engedte. További szolgálatra hivta fel. S ő maradt. „Miután különösen az angol gimnáziummal kapcsolatban — irja beadványában — annak minél teljesebb kiépitése, szervezetének és jogi kereteinek megalapozása tárgyában voltak még olyan teendők, amiket az előző tanácskozásokban való részvétel, főleg pedig az eredeti elgondolás következtében talán legkönnyebben tudtam előkésziteni és én ezt tartozásnak éreztem, bármennyire vágyam volt helyet adni az utánam jövő nemzedéknek, engedtem a megtisztelő felhivásnak. Isten áldó segedelméből, a felterjesztések egész sorozatának elkészitésével, úgy gondolom, ezt a feladatomat sikerült elvégeznem.“ Az igazgató-tanács a nyugdijazás iránti kérelmét — hangsúlyozva Elekes igazgató tanári és igazgatói működésének elévülhetetlen érdemeit, bár azok megörökitése a nyugalomba vonuláskor fog megtörténni, a vallás- és közoktatásügyi miniszter elé terjeszti. Az angol internátusban Elekes igazgatói működése továbbra is fenntartatik a választási cyklus végeig. Utódjául a gimn. igazgatóságban a sokképen kitünő és tanártársai által első helyen ajánlott s közszeretet által körülvett Novák Sándor választatik meg egyhangulag (jelöltekül 14 rendes tanár közül felterjesztette a gimn. szék Novák Sándort 12, dr. Gulyás Józsefet 10 és Tárczy Árpádot 8 szavazattal) az új hat éves cyklusra. A gimnáziumban Bálint József és Orbán István rendes tanárrá választásra terjesztetnek fel az egyházkerületre, mig Szabó Gyula, Molnár Benjámin és Erdélyi László tanári szolgálatuk meleg méltánylásával a következő évre is h. tanárokul alkalmaztotnak. Uj angol h. tanárul jön a gimnáziumba dr. Dezső László. Az intézettől megvált, született angol tanár, Alex. Gilan helyébe két született angol tanár alkalmazása vétetik tervbe. A tanitóképző működése zavartalan. Dr. Egey Antal és Zilahy Ferenc rendes tanárságra ajánltatnak. Révay Ödön szabadságolása véget ért. Szathmáry Ferenc megszerezte gyak. tanitói vizsgáját. A hitoktató állás egyelőre ideiglenessel töltetik be. Két egyén is jön kombinációba: Tóth Ferenc és Bakos Zoltán segédlelkészek.

A gazd. választmány inkább jelentéseket terjesztett most fel. A költségvetés elkészitése szeptemberre halasztatott.

A közös gyülés a jótéteményeket itélte oda. Erről lapunk a tudósitást lehozza. *M. J.*

(Folytatás és vége.)

Theol. internátusi kedvezmények.

A theol. internátusban az 1933/34. iskolai évre: I. 75 P. jótéteményre felvétetik: 1. Koncz Sándor III. é. — *II. 50 P. jótéteményben részesül*: 1. Kolláth Károly IV. é., Németh József IV. éves, Kiss Péter III. éves, Lapis Károly II. é., Csák József II. é. — *III. 40 P. jótéteményben részesül:* Fiedler István IV. é., Józsa István IV. é., Kádár Zoltán IV. é., Bertha Zoltán II. é., Gönczy Árpád II. é., Vatai László II. é., Zsuffa Tibor II. évesek. — *IV. 30 P. jótéteményben részesülnek:* Horkay István IV. é., Karsay Sándor IV. é., Pecsenye Andor IV. é., Baski István III., Ébner László III., Fürjész István III., Iglay Ferenc III., Kertész Gyula III., Kecskés József III., Kovács István III., Szabó István III., Szücs István III. é., Dabóczi István II., Kájel Béla IV., Tóth Lajos III., Erdélyi Dezső II., Ködöböcz József II., Kiss Ernő II., Miskolczi József II., Veress Imre IV, Tóth Lajos II. évesek. — *IV. Felvétetnek*

kedvezmény nélkül: Sebestyén Sándor IV., Benyhe Imre III., Kalmár András III., Mester Béla III., Nagy Imre III., P. Nagy Pál III., Szabó Dezső III., Tóth Pál III., Demjén Géza II., Miskolczi József II. é., Pazar Andor II. évesek.

Pálóczi-Czinke Istvánné
szül. Bánóczi Eperjessy Erzsébet.

A napokban érkezett Sárospatakra. S itt érte Isten hazahívó szava. Szívén sújtott férjének e megható gyászjelentést kellett kiadnia:

Pálóczi Czinke István, felvidéki nyugalomba vonult református püspök, Isten próbáló keze alatt porig hajolva tudatja jó embereivel, — gyermekei, unokái és nagyszámú rokonai nevében is, — hogy áldott hitvese, küzdelmeinek hűséges osztályosa, még gondolatainak is átallátója, Pálóczi-Czinke Istvánné szül. Bánóczi Eperjessy Erzsébet, a legnemesebb szív, a legtisztább lélek, a legáldottabb édesanya és nagyanya, aki valaha e földön élt: jún. hó 22-én délután fél 6 órakor, életének 65-ik, boldog házasságának 48-ik évében visszatért Istenhez, az örök békességbe.

Ahogy élt, úgy halt meg is: egy zúgolódó szó nélkül."

Temetése óriási részvét mellett június 24-én volt a főiskola udvaráról. A gyászszertartást dr. Marton János végezte.

HIREK

— **Érettségi est.** Boldog diákok, szülők és tanárok estje volt jun. 24-én Patakon — az érettségi befejezte után, Janka Károly érettségi megbizott jelenlétével. Dr. Urbán Barnabás volt osztályfőnök meleg szívű búcsuztatója nyitotta meg és Záhony János, Göndör Mártha, a Szabó Ernő tanár nagy reményeket keltő tanitványa, Klacskó Béla és dr. Gulyás József töltötték be a táncig nagy sikerű számokkal.

— **Rector magnificus** lett a jövő iskolai évre a debreceni egyetemen dr. *Varga Zsigmond* theol. tanár. Isten gazdag áldása nyugodjék munkáján.

— **Dr. Vasady Béla** a theológusok nyári konferenciáján „Kálvin és a konfessziók szerepe az új reformációban" cimmel június 26-án előadást tartott.

— **Boda Béla** főiskolai tanár a MOVE VII. kerületi miskolci versenyén az ijj-lövésben első és a lövészbajnokságban második lett.

— **Anélkül, hogy költségvetési fejfájósdival** huznák tovább is a drága időt, a debreceni egyházmegye a debreceni egyetem theol. tanárkarának szives közreműködésével örvendetes és eléggé nem dicsérhető kezdeményezéssel lelkészi továbbképző tanfolyamot tart Debrecenben szeptember hó 25—30 napjain. Jelentkezés: augusztus 15-ig. A jövő tavasszal D. V. mi is tartunk Patakon ily tanfolyamot.

— **A cserépfalui ref. egyházközség** új lelkipásztorát: Szakács Pál e. m. tanácsbirót f. hó 11-én iktatta be hivatalába Pósa Péter alsóborsodi esperes és Zsóri Lajos orsz. képviselő, e. m. tanácsbiró. A hatalmas befogadó képességű templom szinültig megtelt ünneplő közönséggel. Esperes, aki 21 évig volt az egyházközség lelkipásztora, III. Tim. 4:1—5. alapján tartott helyi vonatkozásokkal átszőtt beiktató beszédet s mondott áldó imádságot az uj frigykötésre; az uj lelkész Ap. csel. 20. 22—25. verseken felépitett beköszöntő beszédében tett tanubizonyságot az igehirdetés és szolgálatteljes lelki készségéről. Az egyházmegye részéről Zsóry Lajos, a presbitérium, tanitótestület, község, énekkar nevében a gondnok, az igazgatótanitó, a biró és egy énekkari tag kedves, talpraesett szavakkal köszöntötték az új lelkészt, aki meghatottan, szép beszéddel válaszolt az üdvözlésekre. Az ünnepélyt 120 teritékes közebéd követte, ahol számos felköszöntő hangzott el. Isten áldása legyen a gyülekezet és lelkipásztor frigykötésén.

Uj főiskolai szenior *Orbán József* végzett theológus egyhangú választással főiskolai szeniornak választatott.

— **Tanítói oklevelet** nyert végzett hittanhallgatóink közül a juniusi vizsgán kettő: Kenyeressy Károly és Szobonya Sándor.

— **Miskolcon** a szombat esti istentiszteletet nyárra meg akarták szüntetni. Attól tették függővé, lesznek-e rajta százan. S ime, százharmincan voltak.

—**Orgonaszentelés** és hősi emléktáblaavatás volt pünkösd másodnapján a *parasznyai* egyházban. Az ünnepségen résztvett Farkas István püspök is, aki lebilincselő igehirdetésével tette felejthetetlenné e szép ünnepet. Kövér Pál zilizi lelkész imádkozott. Az új orgonát, melyet a gyülekezet áldozatos szeretete állitatott fel, Árokháty Béla orgonaművész szólaltatta meg. Az elesett hősök emléktáblájánál Kövér Pál zilizi lelkész és Sir László főjegyző mondottak beszédet. Mártha Sára szavalt, az énekkar pedig Dely Illés kántortanitó vezetésével szép énekeket adott elő.

— **A Mezőkövesdi Járási Kálvin-Szövetség** május 21-én tartotta meg évi rendes közgyűlését a mezőkeresztesi templomban Fazekas János járásbirósági elnök elnöklete mellett 9 vidéki egyház mintegy 100 küldöttének s mintegy 600 főnyi helybeli közönségnek a részvételével. A gyülés istentisztelettel kezdődött, melyen Várady Pál borsodgeszti lelkész szolgált. Fazekas János nagyvonalú elnöki megnyitója mellett titkári jelentés s 2 aktuális előadás szerepelt a műsoron: dr. Filep Gusztáv egerlövői lelkész beszélt: „Református női eszménykép a multban és a jelenben" s Takács Mihály felsőábrányi lelkész: „Református egyházunk megujhodása" cimen. Szavalt egy egerlövői leány- s egy helybeli és borsodgeszti ifju. Nagyban emelte az ünnepélyes gyülés sikerét a nagyhirű m.-keresztesi ref. dalárda 2 számával, a Vegyeskar egy számával: mindkettőt Nagy Dezső karnagy vezényelte. Pósa Péter esperes leköszönvén elnöki

tisztségéről, helyére Szakács Pál cserépfalui lelkész, az alelnökségre Várady Pál b.-geszti lelkész, jegyzőnek dr. Filep Gusztáv e.-lövői lelkész választatott meg. Vajda Sándor helybeli lelkész imádsága s a Hymnusz zárta be az emelkedett hangulatú gyűlést.

— **Énekeskönyvi Tárgymutató** a magyar reformátusok Énekeskönyvéhez. Szerkesztette: vitéz *Makláry* Lajos hajdunánási énekvezér. Jó szolgálatot fog tenni gyakorloti értékénél fogva ez a 110 oldalra terjedő könyvecske lelkészeknek, kántoroknak és tanitóknak az ének — zsoltár és dicséret — versek rákeresésében. Mert egy-egy istentisztelet keretén belül az ének sem mondhat mást, mint amit a prédikáció és az imádság magában foglalt. Kivánatos azonban, hogy az énekversek minél változatosabban, minél teljesebben érvényesülhessenek abban az egységben és összhangban, melynek predikáció, imádság és ének között mindig meg kell lennie. E cél elérésében nagy segitség lesz ez a Tárgymutató, melyben énekeskönyvünk versszakai kimeritően vannak feldolgozva a belső tartalmat feltüntető vezérszavak betűrendes csoportositásával. Nem egyszerű szavak vannak betűrendbe szedve, hanem gondolatok, belső tartalom szerint történt a feldolgozás. Majd harmadfélezer vezérszó mutat a templomi énekeinkben előforduló gondolatokra. Az énekeskönyv alapos ismerete és nagy szeretete kellett e becses munka megirásához. Örömmel ajánlom az illetékesek és érdeklődők szives figyelmébe. Kapható szerzőnél, Hajdunánáson.

HIVATALOS RÉSZ.

XVIII. sz. Püspöki körlevél.

1.

Szeretett Szolgatársaim!

Már régóta fájó szívvel figyelem azokat a szomorú, sokszor megdöbbentő eseteket, melyek egy-egy lelkészi családban történő halálozás alkalmával, a temetés gondja miatt előfordulni szoktak.

Ugyanilyen fájó érzéssel kisérem a hasonló eseteket, szeretett hiveink elhalálozása alkalmával is.

Mint ismeretes, az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat ezen segitendő, tervbe vette a reformátusok temetési segélyben való részesithetésének országos megszervezését. Működése közvetlenebbé és intenzivebbé tétele céljából, Miskolcon, ORJÓ temetési segély fiók-irodát óhajt felállitani. Az ORJÓ ezen akciójának hathatós támogatása által nemcsak azt lehet elérni, hogy református hiveink az eltemetés gondja alól mentesittessenek, hanem az elért eredményhez mérten megvalósitható lesz, minden külön dij nélkül, a lelkészjellegű egyének és nejeiknek elhalálozásuk alkalmával, temetési segélyben való részesitése, úgy, amint az Ügyrendben leközölve van.

Rendkivül fontos egyházszociális kérdés megoldásáról van szó, méltó arra, hogy a legnagyobb szeretettel és munkakészséggel karoljuk fel. Arra kérlek titeket, hogy amennyiben lehet, elsőhelyen személyes közreműködésetek által tegyétek lehetővé gyülekezetetekben az akció megszervezését, az eredményes taggyüjtést s a tagdijak beszedésének eszközlését. Ha valaki valamely okból a személyes közreműködésben akadályozva volna, gondoskodjék más megfelelő egyénről, akinek azonban ellenőrzése és felügyelete a lelkész munkáját kell, hogy képezze. A helyi viszonyok mindenütt figyelembe veendők, de nem képzelhető el gyülekezet, ahol az eszme megvalósitására, ne volna valamelyes lehetőség.

A teendőkre nézve az Ügyrend ad utasitást, de a munka sikerét a szív és lélek készsége biztosithatja. Hiveink szociális és gazdasági helyzete pedig megkivánja, hogy ez a készség cselekedeteinkben mutasson fel bizonyitékot. Kivánatos volna, hogy amelyik egyházközség teheti, ily módon gondoskodjék a lelkész elhalálozása esetére a temetési költségek fedezetéről. Az ORJÓ fiók iroda vezetése *Pónus Lajos atyánkfia kezébe lesz letéve.* Az ellenőrzésről és felügyeletről, hatáskörömben, magam fogok intézkedni. Működésetek eredményéről időnként jelentést kérek, munkátokra és éltetekre Isten áldását kérem.

2.

A belmissziói jelentőivek kitöltése tárgyában.

A belmissziói jelentőivek szétküldettek az esperesi hivatalokhoz. Igy bizonyára rövid időn belül eljutnak a lelkészi hivatalokhoz is. Felkérem a lelkész urakat, hogy a jelentőivet a követelményeknek s a valóságnak megfelelően kitölteni és augusztus 1-ig az esperesi hivatalhoz beküldeni szíveskedjenek, hogy azok a missziói előadó urak által kellő időben feldolgozhatók és az őszi egyházmegyei és kerületi gyüléseken tárgyalhatók legyenek. A jelentőivek adatait a presbitériumban is elő kell terjeszteni.

3.

Vitéz Makláry Lajos hajdunánási ref. énekvezér az énekeskönyvünkhöz „Énekeskönyvi-Tárgymutatót" irt. E könnyen használható jó segédeszközt lelkész és tanitótestvéreim szives figyelmébe ajánlom.

4.

Kérelem a lelkésztestvérekhez.

Felkérem lelkésztestvéreimet, hogy julius 4-től julius 30-ig személyesen ne fáradjanak be a püspöki hivatalba, mert ez idő alatt nem leszek odahaza. A püspöki hivatalhoz okvetlen felterjesztendő iratok elintézését a püspöki iroda ez idő alatt is el fogja intézni.

Miskolc, 1933 junius 28. Atyafiságos szeretettel

Farkas István
püspök.

Több felsőborsodi lelkésztestvéreimet – a hozzám intézett bizalmas kérdésükre — szeretettel értesitem, hogy az esperesi állásra *az újabb jelöltségről* azért mondottam le, mert én magam is abban a nézetben vagyok, hogy 70 éves életkor nem alkalmas minden tekintetben egy 57 egyházközségből álló nagy egyházmegye kormányzására. Elég volt 12 esztendeig. Atyafiúi szeretettel vagyok Sajóbábonyon, 1933. évi június hó 26-án *Elek József* felsőborsodi esperes.

„A nekézsenyi lelkészi állás elcserélhető. 16 P ős búzát számitva évi 3400 P. alapjövedelem."

SZERKESZTŐI ÜZENET

H-y L-ó. Ki van szedve.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 28. szám. Sárospatak, 1933 július 9.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Farkas István:* Püspöki jelentés. (Folyt. köv.) — *Demeter Bertalan:* Dr. Hindhede és a pataki diák. — *Horkay László:* Tiz éves érettségi találkozó. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

Püspöki jelentés.

— Részletek. —

Iskoláinkban fáradozó tanítók és tanárok szent munkáiról, őszi gyűlésünkön fogunk beszámolni.

Addig is jelenthetem, hogy elnöktársammal együtt ez év folyamán is meglátogattuk a Sárospataki Főiskolát. Theológus, gimnáziumi és képezdei ifjúságunk tanítási óráin résztvettünk, a tanári karokkal tanácskoztunk a tennivalók felől s a tanári kar és az ifjúság által végzett munkákról a legteljesebb megelégedésünk kifejezésével tehetünk jelentést. A pataki iskoláról az elmult esztendőben sokat beszéltek. Pár, könnyelmű diák és volt diák megtévedése az ősi főiskola jó hirnevének nem árthat. Aki ismeri a pataki főiskola tanári karának és ifjúságának lelkiségét s tudja, hogy ott az ősök szent öröksége nemzedékről-nemzedékre, firól-fira mint megbecsült hagyaték száll át, az tudja, hogy Patakon az ősi szent oltáron krisztusgyujtotta evangéliumi és magyar tüzek lobognak s ez oltár mellett letelepülő nevelők és ifjak elődeikhez mindenkor méltók voltak s míg kő-kövön marad mindörökké hűségesek is maradnak a pataki lélekhez! A meggoudolatlanul támadók felé önérzetes, ref. magyarok módjára kiáltjuk: teljesítse minden iskola a hazában ugy a kötelességét, mint a pataki tanár és a pataki diák, akkor valláserkölcsi eszmények s a hazaszerelmétől ittasult magyar ifjúság akadályokon keresztültörve, diadalra viszi a Krisztus királyságának ügyét s megfogja készíteni idejére a magyar feltámadást is!

A miskolci fiu reál- és a miskolci leánygimnáziumban végzett tanári és ifjúsági munkát, többnapos ellenőrző munkával figyelemmel kisértem s boldog örömmel jelenthetem, hogy mindkét iskolában ékesen szép renddel történnek mindenek.

Jelen közgyűlésünk tárgysorozatában szerepel a leánygimnázium uj igazgatójának megválasztási ügye. Mi egyakarattal inditottuk el a siker felé a választás ügyét s legjobb lelkiismerettel kérjük meggondolt ajánlatunk egyakarattal való elfogadását.

Leánygimnáziumunk érettségit tett növendékei számára a továbbképzésnek lehetőségei nagyon nehézzé váltak. Egyetemre — ma, — szegény szülő nem küldheti gyermekét. Kerületünkben nincsen egyetlen-egy tanitónőképző-intézet sem. Más kerületben levő tanitónőképzőinkbe vagy nem tudják leányaikat küldeni a szegény lelkipásztorok, tanitók és kisbirtokos szülők, vagy nem veszik fel ezeket a gyermekeket az iskolák tulzsufoltsága miatt. Miskolcon van egy r. kath. és egy izr. tanitónőképző intézet. Nagyon természetes dolog, hogy a r. kath. tanitónőképző-intézetbe nem juthatnak be leányaink, mert r. kath. testvéreink számára is alig van hely minden igény kielégitésére. Az izraelita tanitónőképzőbe kénytelen-kelletlen jelentkezik több leányunk, de nagy árat kell érte fizetni. A szombatot kell megünnepelniök és a keresztyén ember vasárnapját iskolában kell tölteniök. Ezen segítenünk kell.

Már esztendőkkel ezelőtt indítványoztam illetékes helyen a tanitónőképzőnk felállitását. Leszavaztak, magam maradtam jóformán elgondolásommal. Ez évben leánygimn. igazgatótanácsunk határozata alapján memorandumot készittettünk és mint az egyh. ker. elnökség beadványát átadtuk a kultuszminiszter urnak avégből, hogy 1933. évi szeptember 1 től kezdve adja meg Miskolcon, a leánygimnáziumhoz társultan egy tanitónőképzőintézet megnyitásához a nyilvánossági jogot. A memorandumot átadtuk. Még felelet nem érkezett reá. Annyit azonban jelenthetek, hogy a nagyméltóságú miniszter úr egyelőre elzárkózik a nyilvánossági jog megadásától, azt mondván, hogy több mint 5000 tanító és tanitónő van oklevél birtokában állás nélkül. Mi azonban kell, hogy azt feleljük, hogy a nemzet boldogulását munkálják a felekezetek, ha a maguk költségén, államsegély nélkül állitanak új iskolákat. Ezt a jogunkat a törvény biztositja is. Ha Isten életemet megtartja és ha elnöktársam eddigi segitségével áll mellettem, állitjuk, hogy tanitónőképzőintézetünket a leánygimnáziumunkkal kapcsolatosan, ujabb államsegély kérése nélkül fenntarthatjuk. Kétségtelenül el kell ismernie mindenkinek azt, hogyha nem tudnak is elhelyezkedni tanitói állásokon oklevéllel rendelkező tanitónőink, akkor sem baj a tanitói oklevélnek a meglétele, mert a feleség és az édesanya

kezében a tanítónői oklevél megszerzésével együttjáró tanulmány és előkészület zálog arranézve, hogy házasságukat, ha megáldja az Isten, nevelői tudásukkal még lelkesebb keresztyénekké és még igazabb magyarokká képesek nevelni gyermekeiket. Tisztelettel kérek határozatot arranézve, hogy az egyházkerület egyetemének egyakaratú elhatározásából tisztelettel kérjük tanítónőképzőnk felállításával kapcsolatosan a nyilvánossági jog megadását. A többit bízzuk az Istenre! Ilyen nemes ügyet az Isten nem hagyhat el.

Tisztelettel jelentem be tudomásulvétel végett, hogy időszaki bíróságot egyetlen egy esetben, a vattai lelkészválasztás ügyében tartott bíróságunk.

Folyt. köv.

Dr. Hindhede és a pataki diák.

Első közlemény.

Néhány hónappal ezelőtt, a főiskola egyik nagy barátjától ezt a megállapitást olvastuk a Sárospataki Ref. Lapok egyik számában: „Főiskolánk, mint mindnyájan tudjuk, ma szörnyű anyagi válsággal küzködik. A havi legszükségesebb kiadások előteremtése valósággal sysifusi munkát ad a gazdasági választmánynak s elsősorban a választmány igazán nagyérdemű elnökének." (Dr. Finkey Ferenc. Sárospataki Ref. Lapok 1932 51. sz.)

Megvallom, engemet igen megdöbbentett a főiskola nehéz anyagi helyzetének ez az erős megvilágitása s a jólértesült forrásból eredő megállapitás elolvasása óta szabad időm nagy részét annak a kérdésnek a megoldására forditottam: hogyan hárithatja el magától a főiskola a deficites költségvetés veszélyeit?

A főiskola anyagi helyzetének orvoslását célzó elgondolások közül szerintem egyedül azt lehet kivitelre méltónak tekinteni, amelyik olyan intézkedéseket javasol, amelyek meg tudják szabaditani a főiskolát az anyagi bajoktól s ugyanakkor a tanittató szülékre nézve is elviselhetővé teszik az immár elbirhatatlan neveltetési költségeket. Mert a tanittató szülék helyzetét is tekintetbe kell venni; mert ezekre is áll az, hogy a legszükségesebb taníttatási költségek előteremtése valósággal sysifusi munkát jelent reájok nézve.

Semmi sem tudná megingatni azt a meggyőződésemet, hogy a tanittató szülék terheinek könnyitésére ezidőszerint egyetlen mód áll rendelkezésünkre: a konviktusban a tanulók élelmezésénél bevezetni azt a táplálkozási rendszert, amellyel egy kitünő dán orvos: *Dr. Hindhede* ajándékozta meg a világot s mely neki világhirt szerzett.

Vegyük fontolóra e zseniális ember táplálkozási rendszerének útmutatásait, felbecsülhetetlen előnyeit.

Kétségtelen, hogy a tanittató szülék nagy örömmel fogják üdvözölni ennek a táplálkozási rendszernek a felkarolását; mert ők sokkal szegényebbek, mint a főiskola s egyetlen vágyuk az, hogy lehetővé tétessék reájok nézve gyermekeik tanittatása.

De ennek a rendszernek áldásos voltát leginkább azok a diákok fogják érezni, akik otthonról, szüleiktől semmi segitséget nem várhatnak és sokszor hónapokon keresztül az ú. n. *„száraz koszt"* mellett kénytelenek azt a nehéz szellemi munkát végezni, amit az iskola megkövetel tőlük.

Istenem, ha ilyen szegények lettünk, hogyne érdemelné meg tőlünk a legnagyobb figyelmet és a legalaposabb tanulmányozást annak az embernek a munkája, aki *„Mein Ernährungs-System"* c. munkájának az elején, célkitűzéseit adva, a 3. pont alatt ezt mondja: „Ich will dem Mann, der nur 800 bis 1200 Mark Einkommen hat, lehren, dass er *nicht zu hungern* braucht, selbst wenn er nur 30 bis 35 Pfennig täglich für Essen erübrigen kann. Dieses ist das grosse Ziel, wonach ich strebe. Ich will keine blind vertrauenden Anhänger, ich will verständnisvolle Zuhörer haben die mir nicht deshalb folgen, weil ich dies oder jenes sage, sondern die es aus dem Grunde tun weil sie einsehen, dass ich recht habe" (14. l.).

Az igazságot mondom, amikor azt állitom, hogy ennek a nagy embernek a munkája nagyon is reánk tartozik; mert a mai viszonyok között, a legtöbb pataki diáknak nem jut több a napi kosztjára 30—35 fillérnél. De a Hindhede munkája megmutatja, hogy ebből a 30—35 fillérből naponta jól és egészségesen élhetünk, bizvást állithatjuk, hogy egészségesebben táplálkozhatunk, mint ahogy az étkezésre forditott sokkal több pénzből eddig táplálkoztunk.

Megnyugtathatok mindenkit, hogy a Hindhede rendszerében szó sincs tulhajtott vegetáriánismusról; Hindhede nem ellensége a húsnak, megengedi annak kismértékbeni fogyasztását, de csak abban az esetben, ha elsőrendű hús áll rendelkezésünkre; az általa alapitott és a dán kormány által évi 1600 dán koronával szubvencionált ú. n. *Ernährungs laboratoriumban* hús-, illetve hússal vegyes ételek is készülnek.

Hindhedenek egyik leglelkesebb tisztelője: Dr. *R. Kafemann* königsbergi egyetemi orvostanár e rendszer hatását ezekkel a szavakkal jellemzi: „Én magam, aki 1910 decemberében a *Hindhede-rendszer* tanulmányozása céljából hosszabb ideig tartózkodtam *Koppenhágában* és úgy a *Hindhede* házában, mint a *Hindhede penziókban* gyakran étkeztem, bámulattal észleltem: mily könnyen átestem a táplálkozás cseréjén, s nemcsak hogy hanyatlás nem állott be az egészségemben, hanem ellenkezőleg: bizonyos belső rugalmasságnak, fölszabadulásnak és tisztaságnak egy eddigelé soha nem ismert érzését tapasztaltam magamban." (Z. E. 8. l.)

Hindhede orvosnak egyik alapvető tanitása az, hogy: ahhoz, hogy teljes szellemi és testi erőnket fentarthassuk, nincs szüksége a szervezetünknek naponta 118—120 gramm fehérjére, amint azt a régi *Boit iskola* tartotta, hanem elegendő ennek a fele, vagyis: 60 gramm. Másik alapvető tanitása az, hogy teljes szellemi és testi erőnk fentartásához elég, ha az általunk elfogyasztott ételek, a bennök lévő fehérje, szénhidrátok és zsiradék ré-

vén naponta 2500 kalóriát juttatnak a szervezetünknek.

Tudományosan meg van állapítva, hogy 1 gramm fehérje 4 kalóriát tartalmaz és 1 gramm szénhidrát is ugyanannyit. 1 gramm zsir (vagy vaj) 9 kalóriát juttat a szervezetnek.

Természetesea mindenkinek szabad tetszésére van bizva, hogy milyen ételeket fogyasszon s hogyan biztositsa a szervezete számára a szükséges fehérjét, szénhidrátokat s ezeknek fölhasználása alapján a szükséges kalóriamennyiséget (2500). Csakhogy van itt egy bökkenő. A kisjövedelmű ember kényszeritve van arra, hogy tárcájának a teljesitőképességéhez alkalmazkodjék; nem tudja megvásárolni az elsőrendű és drága húsokat. De ez nem baj. A drága és inycsiklandozó ételek semmivel sem szolgálják jobban a célunkat, mint az egyszerűen elkészitettek és kevesebbekerülők. Csak egy rövid példát erre. 1 kilogramm félkövér marhahús 200 gramm fehérjét és 70 gramm zsirt tartalmaz. Miután tudjuk, hogy minden gramm fehérje 3 kalóriát szolgáltat és minden gramm zsir 9 kalóriát, kerekszámot mondva, amint *Hindhede is* tenni szokta: 1 kilogramm marhahús 1400 kalóriát szolgáltat. — Ha egy ember $^1/_4$ kilogrammot elfogyaszt, 350 kalóriához jut a szervezete. Ez közepes minőségű húsnál is belekerül 25—30 fillérbe. Vegyük ezzel szemben pl. a sárga borsót. 1 kilogr. sárgaborsó 220 gr. fehérjét, 10 gr. zsirt és 540 gr. szénhidrátot tartalmaz Minden gramm fehérje 4 kalóriát, minden gr. zsir 9 kalóriát és minden gramm szénhidrát 4 kalóriát szolgáltat. — Összesen tehát 3100 kalóriát. $^1/_4$ kiló sárgaborsó tehát, ha ennyit elfogyasztunk, 780 kalóriát juttat a szervezetünknek, cca. 8—10 fillérért. Míg tehát $^1/_4$ kiló marhahús 25—30 fillérért csak 350 kalóriát nyujt, a sárgaborsóból $^1/_4$ kiló 8—10 fillérért 780 kallóriát juttat a szervezetnek.

Nyugodtan berendezkedhetünk tehát a *Hindhede*-féle táplálkozási rendszerre s nem kell féltenünk az erőnket, egészségünket attól, ha csak ritkán és kis mennyiségben kerül hus az asztalunkra.

Az emlitett Dr. *Kafemann* azt mondja az Einführungban, hogy Hindhede önmagán és a családján, egy félemberélten át, hasonlithatatlan akaraterővel teljesen kipróbálta a rendszerét; koppenhágai tartózkodása alkalmával 4 virulóarcú gyermeket látott a Hindhede házában; sem Hindhede, sem a gyermekei soha nem voltak betegek.

Demeter Bertalan.

Tíz éves érettségi találkozó.

A nehéz viszonyok nyomása alatt nagyon megfogyatkozott az éven a találkozókon résztvevők száma. Pedig az a lelki áldás, amit egy-egy ilyen baráti összejövetel nyujt, bőven megéri még manapság is azt a kevés költséget, amibe a részvétel kerül. A tizéves találkozóra is mindössze 9 jött össze a 42-ből, hogy megköszönje az áldást a Főiskolának s bizonyságot tegyen a százados falak mellett: dr. Asztalos Ferenc klinikai orvos Bpest, dr. Elekes György klinikai orvos Debrecen, dr. Éless István kórházi alorvos Saujhely, dr. Horkay László vallástanár Hajdunánás, dr. Mészáros György járásbirósági tisztviselő Spatak, Papp Géza ref. lelkész Ungtarnóc, Schultz Zoltán okl. gazda Vajdácska, Schwarcz Miklós adóügyi jegyző Nagytárkány, dr. Sörössy Andor járásbirósági tisztviselő Spatak. Mert a mostani tizéves találkozó ezt a szent célt is szolgálta, mint ezt a megjelentek szónoka, dr. Horkay László hajdunánási vallástanár kifejtette. „A mi édes Főiskolánkat az utóbbi időben sok rosszakaratu támadás érte — mondotta ő többek között. — Sokan akarták kikezdeni százados jó hirét. Sokan akarták bemocskolni a magyar kulturális életben kivívott dicső szép nevét. Tudjuk ugyan, hogy az alávaló támadások ártalom nélkül pattannak vissza tiszta homlokáról. Mégis hálátlan gyermekek volnánk, ha mi is nem kelnénk védelmére, ha mi is nem emelnénk fel szavunkat nemes, szent hivatása igazolására... Válságos időkben voltunk ennek az intézetnek növendékei: a világháboru zordon, kétségbeejtő éveiben, a kommunizmus véres, zivataros napjaiban, az azt követő évek fojtó légkörében, kinos bizonytalanságában. S ezekben a véres, viharos években ez az Alma Mater tudott számunkra hűséges, gondos anya lenni, tudta belső fejlődésünket az egy, igaz és szükséges úton vezetni, tudott bennünket belső tisztaságban, lelki nemességben nevelni. Mi élő bizonyságok vagyunk, hogy az a tanári kar, amelyik bennünket a zord időkben igy ápolt, gondozott s amelyik az utóbbi 10 év alatt lényegesen nem is változott, ma is a leghűbb gonddal végzi hivatását, komoly nemzeti érzéssel, szolgálni kész istenfélelemmel tölti be a tanulók lelkét."

De hű bizonyságok akartak lenni a tiz éve érettségizettek a gimnázium nyugalomba vonuló igazgatója, Elekes Imre mellett is, aki nekik 8 éven át volt osztályfőnökük s akinek páratlan nevelői bölcsessége áldott munkát végzett közöttük mindenkoron „Mi tanitványai tudjuk — hangzott a bizonyságtevés, — hogy iskolai munkája úgy egyházi, mint hazafias szempontból mindig értékes volt, óráit mindig mély vallásos és hazafias szellem lengette át... Iskolai munkájában magyar kálvinista tanári hivatásán soha folt nem esett."

Hasonló hálával és szeretettel emlékeztek meg többi tanáraikról is mind, úgy az élőkről, mint a hollakról.

A bizonyságtevő szavakra a Főiskola e. i. közigazgatója, dr. *Mátyás* Ernő válaszolt, a találkozók lelkére kötve a szent hagyományok ápolását s a kivülről-belülről, megújhódott Főiskola iránti hűséget. A találkozók azután elhalt tanáraik: Maller Sándor, dr. Batta István, Harsányi István, Zelles Lajos, Deák Geyza sirját koszorúzták meg.

— **Németországban** a politikai élet hatása alatt sok szó esik manapság a két nagy protestáns egyház (ev. és ref.) s az u. n. szabad egyházak (methódista, baptista, kongrecionalista és adventista) egyesitéséről. Kérdés, hogy a nagy „uniformizálás" nem fogja-e tönkretenni azokat a *belső erőket*. amelyek a nagy történeti egyházakat a nemzetek és euberiség értékeinek megtartásában olyan fontos tényezőkké tették?!

HIREK

— **Ravasz László püspök az igehirdetésről** tartott a missziói előadók értekezletén megragadó előadást. Nem a tudós és a szép igehirdetés a fő — ugymond — ha érte cserébe *foganatossá* lehet az igehirdetés. Az igehirdetés nincs helyhez és időhöz kötve. *Egy kézfogás sokszor nagyobb hatást tesz, mint egy ragyogó prédikáció,* s ez a lelkipásztor számára állandó készenlétet igényel, mert egy lelket néha meg lehet ölni egy fagyos tekintettel. A lelkipásztor legerősebb fokmérője, hogy hány gyónó lélek fordult meg nála. A mai modern ember tipusa — igy végezte előadását Ravasz püspök, — a modern ember, a bohémmé, pletykálóvá, ledérré vált samáriai asszony, akinek megmentése nem volt lehetséges másképp, mint úgy, hogy Jézus belső értelemben összetörte és újjáalakitotta. Ez a mai misszió képe és utja is. Lapunk különben felveti azt a gondolatot, hogy a missziói előadók országos értekezletének a jövőben a theol. akadémiák gyakorlati theol. tanárai is tagjai legyenek. Nincs annak semmi akadálya. A missziói munkára pedig áldás fog származni az ő bekapcsolódásukból.

— **Főiskolánk köréből.** Ezuton értesitjük theológus ifjúságunkat, a vizsgákra készülő s. lelkész aai.-t a jövő iskolai *évi beiratkozások, illetve vizsgák idejéről:* Szept. 8—9 én pótkollokviumok, szept. 12-én a II—IV. é. növendékek beiratkozása, szept. 13-án index aláiratás és irásbeli alapvizsga, szept. 14, 15, 16, szóbeli alapvizsga, szept. 16-án első papi vizsga irásbeli, szept. 18, 19 első papi vizsga szóbeli, szept. 19 második papi vizsga irásbeli, szept. 20, 21, második papi vizsga szóbeli, szept. 22-én az I. éves theológusok beiratkozása. szept. 23 az első évesek ünnepélyes felvétele és csendes nap.

— **A sárospataki theol. akadémián szorgalmi dijban részesültek a következők:** *IV. évről:* Orbán József, Bertók Erzsébet, Bertha Barna, Bakos Zoltán. *III. évről:* Hegedüs Imre, Palumby Gyula, Kádár Zoltán, Németh József, Pecsenye Andor, Kolláth Károly. *II. évről:* Koncz Sándor, Biró Sándor, Harangi László, Kiss Péter, Novotny Gyula. *I. évről:* Bartha Zoltán, Gönczy Árpád, Lapis Károly, Vatai László, Zsuffa Tibor, Csák József, Ködöböcz József. — *Pályadijat nyertek a theol. akadémián:* Biró Sándor II. é., Koncz Sándor II. é., Novotny Gyula II. é. *Prédikációirásért jutalomban részesültek:* Bakos Zoltán IV. é. és Hegedüs Imre III. é. theológus.

— **Statisztika az amerikai népekről.** Az Egyesült-államokban a 100 évvel ezelőtt még rabszolga négerek előhaladását a következő adatok mutatják: 1865 ben 90 százalék az irástudatlanok száma, ma 90 százalék az irni-olvasni tudóké. Az egész országban 56 ezer néger tanitó működik s nyilvános iskolákban. Mintegy 230 ezer négernek van saját formja; összesen 22 millió hold föld van birtokukban, amelynek értéke 700 millió dollárt tesz ki. Eddig 42 ezer templomot épitettek, egyházi vagyonuk értéke 205 millió dollár. Saját bankjaink és ujságjaik vannak. Ma már mindnyájan a ker. egyházhoz tartoznak. A különböző denominátiók 5 millió konfirmált néger egyháztagot számlálnak közülük 2 millió vasárnapi-iskolai tanitó. Legnagyobb egyházuk a chicágói baptista egyház, tagjainak száma 10 ezer. Évenként 550 ezer dollárt költenek missziói célokra.

— **Szerény ellátásért** elvállal mindenféle lelkészi, instruktori és irodai munkát külföldről hazajött komplett s. lelkészi szolgálattal biró otthontalan lelkészárva, cime Nagy Zoltán Tokaj patika.

— **A Theológiai Internátusba** felvétettek: Kádas Miklós VIII. Medgyasszay András VIII, Kajdy Béla VII, Szacsuri István VII, Szabó Aladár VI, Szabó Levente II, Szabó Béla I.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsózempléniek figyelmébe! Egyházkerületi közgyűlésünk elrendelte a nem adósegélyes egyházaktól a közalapi tartozások behajtását. Ezzel kapcsolatban felhivom az érdekelt egyházak figyelmét arra, hogy azoknak az egyházközségeknek, amelyek az 1933. évi közalapi járulékot és hátrálékuknak legalább egyötöd részét 1933. október 1-ig beszolgáltatják, a tartozás négyötöd részének négy év alatti négy részletben való megfizetésére az esperes halasztást adhat. Ellenkező esetben a teljes összegre elrendelem a behajtást. — Felhivom lelkésztársaimat és az egyházközségeket a nyugdijintézeti és egyházi köztartozások befizetésére. — Ahonnan a választók névjegyzéke még be nem érkezett, kérem annak beküldését. — E hó végéig jelentést kérek arról, van-e olyan egyházközség, amelynek iskolájától a növendékek csekély száma miatt az államsegély megvonatott. — Az augusztus 1-én lejáró egyházkerületi szavazásokat gyülekezeteink el ne mulasszák. — Egyházmegyei közgyűlésünk határozata alapján kérem a kebelbeli lelkészeket és tanitókat, hogy segitsék elő a nagykőrösi református kiállitás ügyét. A gyülekezeti tagok életére, munkájára nézve speciális jellegű háziipari termékekből, viselet, vagy szokást megörökitő képekből összegyüjtött példányokat hely, érték és tulajdonos nevének megjelölésével augusztus 5-ig Csikesz Sándor egyetemi tanár Debrecen, vagy Szabó Imre esperes Budapest, Vilma királynő ut 7, vagy Ref. kiállitás Vezetősége Nagykőrös cimre küldjék A kiállitás rendezősége a küldött tárgyak visszaküldéséről, tűz és lopás elleni biztositásáról gondoskodik. A tárgyak közt lehetnek a gyülekezet birtokában levő kelyhek, terítők. Mutassuk fel értékeinket! Sátoraljaujhely, 1933. július 5. *Kiss Ernő* esperes.

„A nekézsenyi lelkészi állás elcserélhető. 16 P.-ős búzát számitva évi 3400 P. alapjövedelem.“

SZERKESZTŐI ÜZENET

D. B. H. Értékes, és főiskolánk legégetőbb problémáinak egyikével foglalkozó cikkét két részletben hozzuk és pedig némi, de a lényeget egyáltalában nem érintő rövidítéssel. Lapunk szük terjedelme és az anyag torlódás miatt sajnos rövidités nélkül képtelenek vagyunk azt közölni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 29. szám. Sárospatak, 1933 július 16.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Püspöki jelentés. (Folyt. köv.) — *Dr. Enyedy Andor:* Mi van a magyar fiatalság lelkében? — *Demeter Bertalan:* Dr. Hindhede és a pataki diák. (2. közlemény) — Hirek. — Hivatalos rész. — Pályázati hirdetmény.

Püspöki jelentés.

— Részletek. —

Legutolsó találkozásunk óta: bánatból, örömből. nagyon sok kijutott. Sok hüséges munkásunknak maradt üresen őrtálló helye.

Fájdalmas szivvel láttuk már a mult év tavaszán a mi egyik kiválóságunk, dicsekedésünk: Domby László egyh. kerületi világi főjegyző, a miskolci leánygimn. hirneves igazgatójának a halál utján való elindulását. A máskor villogó szemen át a mult tavaszi virágnyilásakor, az őszi hervadás sápadt lángjai lobogtak s mire eljött a tél, már a minden boldogok hajlékában pihent meg az a fáradhatatlan, mindig dolgozó hüséges munkás, — akit mindnyájan csak szeretni tudtunk. Egyéniségének volt valami csodálatos varázsa, amellyel ugy a felnőtteket, mint tanitványait szétszakithatatlan szeretetláncokkal tudta magához bilincselni. Bibliás élete, öntudatos ref. keresztyénsége; egész lénye magánhordozta a magasabbrendü ember, a kiváltságos talentumokkal áldott tudós tanár, szép lelkü ember bélyegét. E kiváltságait meglátó emberek megbecsülték s mind magasabb tisztségekre emelték. A tanártársak, az Egyetemes Konvent, Országos Zsinat mind-mind több szolgálatra hivta el őt. És ő, ahová állitották, mindenütt csak dicsőséget szerzett mindnyájunk számára. Mint kerületünk világi főjegyzője zengő, szép magyar nyelven irt preciz fogalmazással, hozzáértéssel és törvénytisztelettel készitett jegyzőkönyvei szinte hozzászólás nélkül fogadtattak el. Istenáldotta ember volt! Ilyenekről mondja az Irás, hogy az igazak fényeskednek e világban örökké! Életepárját sirató özvegye és árvánmaradott gyermekei a főtiszteletü egyházkerülethez intézett, könyeikkel öntözött kedves levélben köszönték meg kedvesüknek, általunk való sokszori megbecsültetését. Midőn ezt bejelentem, kérem, hogy boruljunk le mindnyájan az Isten előtt s buzgó imádsággal kérjünk áldást arra a drága életre, amelyik csak jót, csak áldást árasztott magakörül egész életén keresztül. Legyen áldott közöttünk az emlékezete!

Váratlanul jött a szomoru üzenet uj év reggelére, onnan tulról, rab magyar véreink földjéről, hogy akit a mi lelkünk szeret, a szenvedő magyar reformátusság egyik lelki vezére: Péter Mihály püspöktestvérünk, a szlovenszkói tiszáninneni egyházkerület immáron néhai püspöke is megtért atyáink örökébe. Hitvalló, bátor, hős predikátorok örökét nemcsak örökölte, hanem keresztjét vállaira vévén a megaláztatás, a megostoroztatás, a börtönnel való fenyegetés minden szenvedéseit örömmel, panaszkodás nélkül hordozta el. A magyar ref. egyház igaz harcosai között a legjavából való hit és tudás fegyvereivel vértezett vezérlő katona. Imádkozzunk a messzi sirja felett. hogy miért annyit álmodott és szenvedett, minél hamarabb tegye édes valósággá az örökkévaló Isten, levévén a rabság bilincseit rab magyar véreink kezéről.

Bottlik József az alsóborsodi egyh. megye nagynevü tanácsbirója megérdemel tőlünk haló porában egy sóhajtást, egy áldó imádságot. Nyugodjék békén a magyar fajta e széplelkü szerelmese.

Kiss Gyula nyugalmazott telkibányai lelkész, Kenyeressy Károly geleji lelkész, Bényey József berzéki lelkész, Papp Ferenc nyug. tanitó nyugosznak mind fáradalmaik után a csendes temetőben. Szivünkben élnek mindörökké!

Folyt. köv.

Mi van a magyar fiatalság lelkében?

A Szerencs—Gönc vidékén tett püspöki körut egyik legszebb emléke, szinte a fenségesbe játszó megragadó jelenete volt az, amikor Korláton, Téglássy András uri házából adott jelre kitódultak az egybesereglett előkelő vendégek, hogy végignézzék a korláti leventéknek a püspök-vendég tiszteletére rendezett gyönyörü fáklyás felvonulását.

Nemcsak szép emlék és megragadó jelenet volt ez, hanem megható kitárulása a magyar fiatalság lelkének, ennek az ősi kincsesbányának, jövendőnk legbiztatóbb és legdöntőbb zálogának.

A leventeoktató Takács Sándor ajkáról ugyanis elhangzott itt az alábbi beszéd, amelyet érdemes-

nek tartok közreadni: a hitnek, a hősies, vitéz magyar szellemnek annyi szép nyilvánulása van benne. Ime a beszéd:

Méltóságos Püspök Úr!

Hálás köszönetet mondunk a Méltóságos Püspök úrnak, hogy főpapi körutjával a mi csendes kis akáclombos falunkat meglátogatni méltóztatott!

Méltóságos Püspök Úr! Van egy közmondás, amely így hangzik: Az egyház elől jár! És valóban a református papságot rövidebben és hivebben semmivel sem lehet jellemezni, mint ezzel a pár szóval: az egyház elől jár. Ahol a nemzet ügyéről vagy javáról van szó, ott egyházunk papjai mindig előljártak és készebbek voltak inkább rangjukat elveszteni, vagy börtönbe menni, vagy meghalni, mint hitüket vagy nemzetüket megtagadni. Tárogatós kuruc dalok mellett rágondolunk a multra (a szónok beszéde közben a tárogató szomorú kurucdalokat zokogott. A Szerk.): Suhog a szél Késmárk felett, édes hazám mi lett veled! A szívünk sajog, szemünkből a könny kicsordul, a kezünk ökölbe szorul. Tündöklő magyar nemzeti dicsőség hová lettél? II. Rákóczi Ferenc hős kuruc vezérünk ismét idegenbe kerültél, a te szellemed folyton kisért bennünket! Üzeneted benne van a szellőben, szélben, viharban: Jöjjetek magyarok, nem tudok nyugodni, mert nem hallom a magyar honvéd lágyan zengő dallamos hangját. És mi, dicső hős kurucok unokái esküszünk, hogy mi sem nyugszunk addig, amíg a magyar nemzet, mint egy ember a talpára nem áll és ellenmondást nem türő, dörgő hangon bele nem kiáltja ebbe a szörnyű sötét, rút éjszakába, amely viszhangzik a Kárpátoktól az Aldunáig: Vissza az elrabolt határokat! És Istenbe vetett erős hittel hisszük, hogy az igazság fényes napja felragyog és hisszük, hogy Kassa főterén a kuruc fejedelem nyugvó helyén az elszakított magyar testvéreinkkel összeölelkezve csillogó, örömkönnyes szemekkel énekeljük a Himnuszt. Ugyanazon a szent napon Nagymagyarország feltámadásának a dicső szent napján Nagymagyarország összes keresztyén templomaiban megkondulnak a harangok és az emberek sugárzó, könnyes szemekkel mennek az Ur szent házába, ahol magasan szárnyalva zendül fel a hálaének: Akik biznak az Ur Istenben, azok nem vesznek el, mint a Sion hegye megállanak és nem ingadoznak.

Ismételten hálás köszönetet mondunk Méltóságos Püspök úrnak, hogy főpapi körutjával a mi kis csendes akáclombos falunkat látogatásával kitüntetni méltóztatott.

Végezetül hozzátok fordulok és azt kérdem tőletek dicső hős kurucok unokái, magyar leventék, mit akartok?

(A leventék kórusban felelték: Szerk.) *Nagymagyarország feltámadását!*

Enyedy Andor dr. s. k.

— **Szerény ellátásért** elvállal mindenféle lelkészi, instruktori és irodai munkát külföldről hazajött komplett s. lelkészi szolgálattal biró otthontalan lelkészárva, cime Nagy Zoltán Tokaj patika.

Dr. Hindhede és a pataki diák.

2. közlemény.

Helyszűke miatt most csak egy napra állitom össze az étlapot a diák számára, — természetesen egyszerű ételekből. Ha az ezekben található fehérje, zsir és szénhidrátok mennyiségét számvavesszük, látni fogjuk, hogy az ilyen egyszerű és kevésbekerülő ételekből is mily könnyen tudjuk biztositani a szervezet számára a szükséges fehérje- és kalóriamennyiséget.

1. *Reggelire:* 1 negyedliter fölözetlen édes tej. Ebben 7 gramm fehérje, 7 gramm zsir és 10 gramm szénhidrát található. A reggeli tej tehát 7 gr. fehérjét és 131 kalóriát biztosit a szervezetnek. Kenyér nélkül. A tej ára 4 fillér.

2. *Ebédre*: Bableves. Leghelyesebb, ha mi is *Hindhede* szerint járunk el, s 6 személyre való ételmennyiséget véve, ejtjük meg a számitásunkat. 6-al elosztva az eredményt, megkapjuk, hogy egy diáknak mennyibe kerül az ebédje s a pénzéért mennyi fehérjét és kalóriát nyer a szervezete.

1 és ½ kilogr. bab	18	fillér.
80 gramm zsir	16	„
70 gramm liszt	3	„
hagyma, só, bors, paprika, zöldség ...	6	„
Összesen ...	43	fillér.

Az 1 és ½ kilogramm babban van: 360 gr. fehérje, 30 gramm zsir és 780 gramm szénhidrát. Magából a babból tehát minden egyes diáknek 60 gramm fehérje és 800 kalória jut, miután a másfél kilogr. bab 4800 kalóriát szolgáltat. 80 gramm zsirban 720 kalória foglaltatik; ebből jut egy diák szervezetének 131 kalória. 70 gramm lisztben 8 gr. fehérje van, egy kevés zsir, valamint 32 gr. szénhidrát. Tehát mintegy 160 kalória.

A diák tehát az ebédjéből 61 gramm fehérjét és mintegy 960 kalóriát nyer.

Vacsorára: Paprikás burgonya. 6 személyre:

2 és ½ kilogr. burgonya	20	fillér.
1000 gramm zsir ...	20	„
só, hagyma, paprika ...	3	„
Összesen ...	43	fillér.

Az emlitett burgonyamennyiségben van: 50 gramm fehérje, 500 gr. szénhidrát, ezek összesen 2200 kalóriát szolgáltatnak.

A burgonyában és a zsirban tehát 50 gramm fehérje és 3100 kalória van. Miután ez a mennyiség 6 személy között oszlik meg, egyre a vacsoráról 8 gr. fehérje és 516 kalória jut.

Számitsunk most már egy-egy diák részére naponta fél kilogramm jó kenyeret. — Hindhede nagy sulyt fektet a jó kenyérnek bőséges élvezetére. — Ebben van: 40 gr. fehérje, 5 gr. zsir és 250 gr. szénhidrát; ezek összesen 1200 kalóriát szolgáltatnak.

A kenyér ára: 12 fill. A fentemlitett ételekből fölszolgált reggeli, ebéd és vacsora tehát a kenyérrel együtt a következő fehérje- és kalóriamennyiséget szolgáltatja egy-egy diák szervezetének:

	Fehérje:	Kalória:
Reggeli:	7 gramm	131
Ebéd:	61 „	960
Vacsora:	8 „	516
½ kilogr. kenyér:	40 „	1200
Összesen:	116 gramm	2807

A napi koszt kerül:

Reggeli: 4 fillér, ebéd: 7 fillér, vacsora: 7 fillér, kenyér: 12 fillér, összesen 30 fillérbe.

Én nem azt ajánlom, hogy a *Hindhede-rendszert* maradék nélkül vigyük keresztül a tanulók élelmezésénél, hanem csak azt, hogy fogadjuk el *Hindhede*nek néhány alapelvét s kövessük egynéhány tanácsát, útmutatását, már ez is célhoz fog segíteni bennünket.

Én csak azért taglaltam fellebb részletesen az egyes tápanyagok belső értékeit, hogy meggyőzzem arról a főiskola ügyeinek nagyérdemű vezetőit, akiknek egy-egy elhatározása, vagy állásfoglalása döntő hatással lehet úgy a főiskola, mint a tanulók sorsára, hogy a tanulók egészségének legkisebb sérelme nélkül bevezethető a konviktusban a Hindhede rendszere által is ajánlott egyszerű és olcsó élelmezés.

Ha összehasonlítjuk a husleves tápértékét pl. a bableves tápértékével, meg kell állapitanunk, hogy — 1 negyed kilogr. hust számitva is egy-egy diákra — a hús, liszt, tojás, zöldségből 64 gramm fehérje és 644 kalória jut egy-egy tanuló szervezetének — 30 fillérért, mig a bableves — amint fentebb kimutattuk — 61 gramm fehérjét és 960 kalóriát juttat egy-egy tanuló szervezetének 7 fillérért. Emellett óriási hátránya a husnak a babbal szemben az, hogy nem tartalmaz szénhidrátot s csak a levestésztában és a zöldségben van egy kevés szénhidrát, már pedig: „Ha kevés a szénhidrát, megbetegszik a szervezet még akkor is, ha a hiányzó kalóriamennyiséget fehérje, vagy zsir formájában pótoljuk.“ (Dr. Fischer-Dückelmann: A nő mint háziorvos. 166. l.)

De talán a megállapitott tápintézeti dijért nem is juthat egészen 1 negyed kilogr. hús naponta egy-egy tanulónak.

Mig a bablevesből 1 fillérért 137 kalóriát nyerünk, addig a húsleves, húsból 1 fillérért csak 21 kalóriát kapunk; igy tehát az előbbi étel 1 fillérért sokkal több hajtóerőt szolgáltat a szervezetnek, mint az utóbbi. Ez matematika, amely nem csal. Rendkivül figyelemreméltó, hogy Hindhede a maga rendszerében igen nagy szerepet juttat a burgonyának. Azt mondja: „Nekem az az álláspontom, hogy táplálkozásunkban az első helyet a kenyér érdemli meg, de utána mindjárt a burgonya következik, kivált ha annak olcsóságát tehintjük.“ (M. E. System. 30. l.) Bátran a magunkévá tehetjük az ő álláspontját; mert a burgonyából csakugyan igen sok kitünő, izletes és kevésbekerülő ételt készithetünk. Csak néhányat emlitek itt meg. Mindenik ételt 6 személyre számitva belekerül: a burgonyaleves 36 fill., savanyu burgonya 31 fill., köményes burgonya vajjal 30 fill., burgonyafrikandó 43 fill., burgonyakarmonádli (ebben 250 gramm őrölt sertéshús is van) 52 fillérbe.

A Hindhede által ajánlott vacsoraételek is nagyon egészségesek és igen kevésbekülnek.

Azt mondja: „Am Abend soll *Brutterbrot*, *Brutterbrot* und nochmals *Brutterbrot* gegessen werden. Unter Butterbrot verstehe ich auch Brot mit Fett oder Palmin.“

A vajaskenyérről azt mondja: *Unsere gesündeste und beste Kost.*“ (51., 52. ll.)

Fölemlit egy csomó mellékételt is, amelyek közül tetszés szerint választhatunk egyet a vajas kenyérhez. Ezek között a különböző burgonyasaláták játsszák a főszerepet.

Vajas kenyér burgonyasalátával egy személynek 8 fillérbe kerül. (A kenyér ára itt külön nem számitandó; mert az 1 napra számitott fél kilogr. kenyérből 170 gr. már készen van a vacsorához.)

Nyugodtan beállhatunk mi is a Hindhede követői közé; mert — bár sok kérdés nincs még megoldva az emberi táplálkozást illetőleg — annyi kétségtelen, hogy az a táplálkozási rendszer, amely 120—150 gramm fehérjét követelt naponta az emberi szervezet számára, teljesen elavult és egy ütet taplót sem ér.

Az általam javasolt élelmezésnek a tápintézetben való bevezetése következtében nemcsak a tanittató szülék fognak egy nagy, szinte elviselhetetlen tehertől megszabadulni, hanem a főiskolára nézve is nagy anyagi előnyt fog az jelenteni.

1. Könnyű belátni, hogy ennek legelső következménye az lesz, hogy a főiskolának nem kell majd, mint eddigelé, a házikezelésben levő birtokának majdnem minden termelését a tápintézet fentartására forditani.

Szerénytelenség volna a részemről, hogy én a gazd. választmány és az igazgató-tanács nagy tapasztalattal rendelkező tagjainak azt próbálnám magyarázni, hogy a birtokok terményeiből mily sokat kell a hús- és zsirtszolgáltató állatok feljavitására forditani. Tudják ezt ők maguk is. Akárki mit mond az állandóan hussal való táplálkozás sokba kerül ma is; de számitanunk kell a hús árának emelkedő tendenciájára is.

Nagyon elég, ha egy héten egyszer kapnak huslevest, hust a tanulók.

2. A forgalmi adótól ha nem is egészen, de legnagyobbrészt megszabadul a főiskola.

3. Mindnyájan láttuk már, hogy egy lakodalmas háznál micsoda sütés-főzés megy végbe, kivált akkor, ha egy 300 főből álló násznépet kell kielégiteni. Mennyi tüzelőanyag feleméstődik! Mily sok kéznek a munkájára van szükség, hogy az edények, evőeszközök ismét tisztán eltehetők legyenek. De egy lakodalom egy, legfellebb két napig tart mostanában; egy tápintézetben pedig körülbelül 250 napon át tart az ilyen költséges kiszolgálás 300 főre.

Megengedem, a hasonlat kicsit sántit, mert egy lakadalmi ebéd, vagy vacsora 4—5 fogásból szokott állani, mig egy tápintézetben csupán 1—2 fogást kell elkészíteni és felszolgálni. De még ez is rengeteg tüzelőanyagot emészt fel és nagyon sok kéznek a munkáját igényli.

Az általam javasolt egyszerű élelmezés sokkal kevesebb tüzelőanyagot és személyzetet igé-

nyel s az étkeztetésnek a technikai lebonyolitása is sokkal könnyebb és gazdaságosabb.

De nem szabad figyelmen kivül hagyni azt a körülményt sem, hogy a főiskola ajtaján a jövőben is — talán még többen, mint a multban — mindig fognak kopogtatni olyan szegény gyermekek, akik tanulmányaikat csak az Alma Mater segitségével kezdhetik és végezhetik el.

Tudjuk, hogy a főiskola nagylelkű vezetői a többszázados tradició alpján állanak és *nem tudnák megtenni*, hogy a kollégium kapujából visszaküldjék a jóerkölcsű, tehetséges, de szegény gyermekeket csak azért, mert nem tudják megfizetni a havi 20 pengő tápintézeti dijat; de viszont az örökös áldozathozatalt a mai viszonyok között a főiskola sem birja ki, nem lehet kivánni tőle, hogy teljesen feláldozza magát ezért a nemzedékért. A jótéteményeseknek meg kell elégedniök azzal az egyszerű, egészséges koszttal, amelyet a főiskola a mai válságos anyagi helyzetében adhat nekik — ingyen.

A megérdemelt polcra kell emelnünk a Hindhede rendszere szerint való egyszerű, egészséges élelmezést; mert nem egyéb az, mint a kosztolás racionalizálása. Nem kell azt röstelnünk, sőt meg vagyok győződve, hogy más deficittel dolgozó intézetek is követni fogják a pataki példát.

Mély tisztelettel kérem a Főtiszteletű és Méltóságos Elnökséget és a nagytekintetű Igazgató-tanácsot: méltóztassanak szerény előterjesztésemet nagybecsű figyelmökre méltatni, s egy olyan értelmű döntést hozni, mely szerint a főiskola intézősége a javasolt élelmezést bevezeti a főiskolai konviktusban, s ezért a még legációba nem járó tanulók 8 hónapra 80 pengő, a már legációi jótéteményt élvező diákok pedig 8 hónapra 96 pengőt fognak fizetni.

Hogy miért épen én állottam elő ezzel az elaboratummal, annak igen egyszerű oka van.

Több mint 17 évi tanulmányozás után feljogositva éreztem magamat arra, hogy ehhez a kérdéshez hozzászóljak.

Teljesen meg vagyok győződve arról, hogy amennyire ez ma emberileg lehetséges, 17 évi lankadatlan tanulmányozás és kisérletezés után teljesen megoldottam magamra nézve ezt a kérdést: hogyan kell egészségesen táplálkoznom?

Igaz, amit Hindhede mond: „Auch das Kochen eine Wissenschaft ist, und zwar eine Wissenschaft auf rein naturwissenschaftlicher Grundlage, die nicht gedankenlos nach Gutedünken betrieben werden darf." (M. E. System. 17. l.)

Hindhede a szegények apostola, azért érdekünk, hogy megszivleljük mi is a Dr. *Kafemann* szavait, amelyeknek idézésével be is fejezem ezt a munkálatomat. „Möge also die Menschheit freiwillig *Hindhedes* Spuren folgen, ehe individnelle Not oder die Not der Allgemeinheit sie dazu zwingt." *Demeter Bertalan.*

„A nekézsenyi lelkészi állás elcserélhető. 16 P-ős búzát számitva évi 3400 P. alapjövedelem."

HIREK

— **Fontos tanácskozás** folyt le főiskolánkban július hó 10-én Farkasfalvi *Farkas* Géza egyházkerületi főgondnok, *Janka* Károly főisk. lelkészi gondnok, dr. *Mátyás* Ernő közigazgató, *Novák* Sándor gimn. igazgató, dr. *Trócsányi* József gazd. vál. elnök és *Elekes* Imre angolinternátusi igazgató részvételével. A tanácskozásra az angolinternátusban tapasztalt egy pár helyiség hiánya szolgált alapul. A bizottság megbizta dr. *Trócsányi* József gazdasági választmányi elnököt és *Elekes* Imre internátusi igazgatót, hogy épitésztől megfelelő szakvéleményt szerezzenek be afelől, hogy a hiányzó helyiségeket lehetséges-e és mennyi összegért az angol-internátus épülete stilusának megőrzésével megépiteni s hogy erről a szeptemberi igazgatótanácshoz tegyenek jelentést.

— **Az ORLE által Nagykőrösön rendezni tervezett** országos szabású kiállitás technikai akadályok miatt elmarad.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázati hirdetmény.

Az abauji református egyházmegyébe kebelezett *szemere-litkai lelkészi állásra* pályázatot hirdetek. — A lelkészi állás javadalma 27 magyar hold szántó, 8 kaszás rét, 8 drb. marha legeltetés a közösben. Párbér az anyaegyháztól cca: 15 köböl rozs, 6 köböl buza. Litkáról: 853 lit. buza, 1038 lit. rozs, 540 lit. zab. A régi szokás szerinti közmunkát a hivek természetben teljesitik. Fára és a lelkészi földek adójára hozzájárulás az egyház pénztárából. Alapkongrua: 987·80 kor.

Az állás november hó 1-én elfoglalandó. — Pályázatr határidő a hirdetés megjelenésétől számitott 3 hét.

A szükséges okmányokkal felszerelt kérvények az abauji egyházmegye esperesi hivatalához, Göncre küldendők válaszbélyeggel ellátva.

Miskolc, 1933 julius 12. *Farkas István* s. k. *püspök.*

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! Értesitem lelkésztársamat, hogy az általános tisztújításra elrendelt szavazásnál csupán 2 tisztségre nem lett meg a kivánt abszolut többség, u. m. egy lelkészi tanácsbirói és a lelkészi aljegyzői állásra. Ennél fogva szavazatbontó bizottság a reáruházott jogánál fogva pótválasztást rendelt el I. egy lelkészi tanácsbirói tisztségre a két legtöbb szavazatot kapott *Gyúlvészy István* (22) és *ifj. Körössi István* (19) lelkészek között. — II. Az e. m. lelkészi aljegyzői tisztségre a két legtöbb szavazatot kapott *Veress Károly* (15) és *ifj. Körössi István* (5) lelkészek között.

Felkérem lelkésztársaimat, hogy ezen állásokra egyházuk szavazatát legkésőbb *augusztus 15-ig* küldjék be az esperesi hivatalba.

A jelzett időre be nem érkező szavazatok figyelmen kivül hagyatnak.

Atyafiúi szeretettel vagyok Sajóbábonyon 1933. évi július 8 án. *Elek József* esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 30. szám. Sárospatak, 1933 július 23.

1. 2512.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

REF. FŐISKOLA

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Farkas István:* Püspöki jelentés. (Folyt. és vége.) — —: Alsóborsodi lelkészértekezlet. — *Dr. M. E.*: Irodalom. — Hirek. — Hivatalos rész.

Püspöki jelentés.

— Részletek. —

Hogy átvonultak szemünk előtt a bánatos felhők, hadd ragyogjon ki sötétentulról a nekünk adatott örök fényessége is.

Sárospataki Főiskolánk világi gondnoki székébe gróf Bethlen Pált hivta el egyházkerületünk egyetakarása. Ünnepélyes beiktatása Sárospatakon leend megtartva: junius 14-én. Hivatali esküjét mai közgyülésünk szine előtt teszi le. Székfoglalója meghallgatása előtt is, e helyről is, áldáskivánásunkkal öleljük őt körül s bizonyosra tudjuk, hogy az erdélyi lélek, a pataki lélekkel összeölelkezve nagy dolgoknak lesz elindítója. Áldja meg őt az Isten minden jó munkájában!

Péter Mihály örökébe Ibrányi Barna, az abauji egyházmegye mindenki által szeretett s közkedvelt régi harcosa, az elszakitott részen levő nagyszalánci egyház tiszteletreméltó esperes lelkésze lépett. Tisztes öreg korban, de ifjakat megszégyenitő lélekkel állott a vezéri sorba. Tapasztalatokban gazdag, apostolkodásban fáradhatatlan, eddigi élete zálog a jövőre nézve. Segitse is őt és minden reábizott magyar testvért a jóságos Isten, hogy rabságukban megbizonyithassák Krisztusban és a szebb magyar holnapban vetett hitüket. Beiktatására Juhász László esperes urat küldöttem ki, lévén én magam uton, püspöklátogatáson, — de nem bocsátották be egyházkerületünk képviselőjét. Micsoda ország lehet az, amelyikben ugy megremegnek egy magyar kálvinista papnak közéjök menetelétől is? Emlékezet okáért jelentettem be e bennünket ért sérelmet.

A tiszántuli egyházkerület nagynevü és országos hirü világi vezérét, báró Vay László főgondnokot beiktatási ünnepélyén, bár testvéri szivünk igaz melegével köszöntötte főgondnokunk, mai gyülésünkről is küldjük el hozzá áldáskivánásunkat, hogy érezze meg a szive, hogy imádságunkba foglaltuk elindulását s áldást kérünk minden jó munkájára!

Az abauji egyházmegye tanácsbiráját, Patay Sámuel dr.-t, abaujvármegye főispánjává nevezte ki Főméltóságu Kormányzó urunk, e kitüntetése alkalmából testvéri szivünk melegével köszöntjük, s munkájára Isten áldását kivánjuk.

Forgács Gyula sárospataki lelkész, egyházkerületi tanácsbiró testvérünk a budapesti skót misszió lelkészi állásával cserélte fel pataki őrtálló helyét. Tudós, tiszteletes ember, kinek szüntelenül való imádkozó élete példaképül állott előttünk eddig is. Isten kegyelme kisérje őt uj állásában is.

Az abauji egyházmegye uj elnöksége: Farkas Elek esperes és Táglássy András egyházmegyei gondnok, — a szeretet minden jeleivel körülöleltén álltak az élre. Gyönyörüség látni őket, — kettejüket, — nagy megértéssel vezérkedni. Szerető szivünk igaz melegével köszöntjük őket, mindkettőjüket. Gondnoktestvérünket beiktatása után kemény próbára hivta el az Ur, elszólitván mellőle holtig hüséges élete párját, az imádságos életü, jóságos feleséget. Az imádkozó életü, bibliás hitü gondnok testvér találjon vigasztalást a halált meggyőző Krisztus amaz üzenetében: Én vagyok a feltámadás és az Élet s aki énbennem hiszen, ha meghal is él az. Ugyanezzel a bizonyságtevéssel teljesedjék meg egyházkerületi belmissziói előadónk Svingor Jenő belső belső embere is, akinek ifju hitvesét a közeli napokban helyeztük a miskolci temetőben édes pihenőre.

Ugy jelentették hozzám, hogy Varga Béla kupai tanitótestvérünk Isten kegyelméből elérte 50 éves tanitói jubileumát. Mint áldott volt eddigi élete, legyenek áldottak a kegyelem esztendején tul számára még kimért esztendők is.

Lelkészváltozások a következő helyeken történtek: Pósa Péter Miskolcra, Falucskay Benjámin Vattára, csere utján eltávozott Tóth Kálmán karádi lelkész örökébe Sarkady Nagy József, csere utján Bartha Gyula volt sajókazai lelkész, Vargha Imre volt sajóivánkai lelkésszel cserélt, Kocsis Jenő Emődről Ládbessenyőre s Demeter Béla Ládbersenyőről Emődre, Bencs Lajos Sajólászlófalvára, Máthé Zoltán Mályinkába, Derzsi Endre Tomorra, Gyüre Lajos Berzékre, Batta János Ricsére erősittettek be.

Bejelentem, hogy Takács Imre szemerei lelkészt konventi biróságunk jogérvényesen lelkészi hivatala elvesztésére itélte.

Magam munkáiról is megemlékezve, hadd jelentsek be csak annyit, hogy az igyekezet meg volt bennem a jóra s erőm s képességeim szerint igyekeztem megtenni, amit egyházkerületünk érdekében és képviseletében Isten megtennem engedte.

Legyen áldott az Isten aki adott nekem indítást arra, hogy a generális vizitáció áldott munkáinak végzésére elindulhattam. Külön jelentésben számolok be a generális vizitáció utján végzett munkáimról.

A meglátogatott 34 gyülekezeten kivül hat esetben tartottam előadást Budapesten és több vidéki városban. Több alkalommal vettem részt elnöki tanácsgyülésen, konventi és zsinati bizottságok gyülésein, közalapi bizottság és közös prot. bizottság gyülésén.

Kihallgatáson jelentkeztünk elnöktársammal együtt Kormányzó ur Őfőméltósága előtt. Résztvettem sok elő nem sorolható társadalmi ünnepélyeken, vidéken is.

Irodámban igyekeztem mindeneket kiszolgálni s a hozzám érkezett ügyiratokat munkatársaimmal hüséggel és gyorsan elintézni.

S mert én is csak ember vagyok s püspöki őrtálló helyemen egészen kezdő, ha néha-néha vannak bennem fogyatkozások, azokért elnézést kérek. Bennem a test és a lélek Istennek hála kész a jóra.

Hogy egyházkerületünk minden tényezője meg sem is érdemelt szeretettel vett püspökségem első esztendejében körül, áldom érette az Istent, aki az én életem erőtelenségeiben megdicsőitette igen sokszor a maga erejét.

Végezetül csak annyit kivánok még bejelenteni, hogy népmozgalmi, gazdasági, anyagi és másnemü statisztikai adatokat ez alkalommal püspöki jelentésemtől különválasztottam s ezek a statisztikai adatok egyházkerületünk jegyzőkönyvéhez lesznek csatolva, külön táblázatos kimutatásban. A nyomtatásban megjelenő statisztikai adatokat ajánlom kerületünk minden tagjának figyelmébe.

E jelentéseim megtétele után magamat a főtiszteletü egyházkerület további szives jóindulatába ajánlva, vagyok, mély tisztelettel

a főtiszteletü egyházkerület alázatos szolgája

Farkas István
püspök.

Alsóborsodi lelkészértekezlet.

A diósgyőr-vasgyári templomban tartatott, 1933 julius 3-án, hol Román Ernő lelkész értekezleti elnök által vezetett istentisztelet s Ap. csel. 2 : 37—38 alapján tartott igehirdetése vezette be a gazdag tárgysorozatu értekezletet.

Román Ernő elnök nagykoncepcióju megnyitója után, b. e. Ferenci Dániel volt tisztarjáni és b. e. Kenyeressy Károly volt geleji lelkész testvérek emlékének áldozott az értekezlet, meghallgatván Nádházi Bertalan és Szabó József lelkészek szerető és meleg szivvel megirt emlékbeszédeit, melyek megelevenitették az örökkévalóságba költözött lelkésztestvérek alakját, meglátatva, mint párosult az ő lényükben az erő a gyöngédséggel, egy-egy szép tipusát képviselve mindketten a kálvinista papnak, Krisztus melegszivü szolgáinak.

Az O. R. L, E. körkérdéseivel kapcsolatban Dr. Hegyaljai Kiss Géza: Arany János biblikussága, Filip Gusztáv dr. pedig: Legujabb magyar ujszövetségi forditások kritikai ismertetése és egybevetése cimen értekezett.

A kálvinista öntudatra való nevelés hiányai és gyógyszerei cimen Gaal Ferenc poroszló lelkész és Demes Péter vallástanár tartottak szép előadást, eszméltető és kemény igazságokat, megoldásra váró hibákat láttatva meg, egyben helyes irányt és módszert ajánlva a tenni kész akarat számára. Értekezlet kivánatosnak látná, hogy e két nagyfontosságu előadás, de különösen Gaal Ferenc előadása, mely hozzánk közelebb álló kérdést, a népiskolai vallásos nevelést tárgyalta, mint amely egyházunk elsőrendű kérdése és sürgős megoldásra váró feladat közérdekü természeténél fogva, akár traktátus formájában, akár egyházi lapok hasábjain szélesebb körben is ismertté válnék.

Az ORSz, ügyét Nádházi Bertalan ismertette rámutatva, hogy amennyiben dicsekedésünk, hogy az ORsz. nagy jelentőségű munkája egyházmegyénk területén, hejőpapiban vett nagyobb lendületet, ez egyben elkötelez arra, mindent megtegyünk célkitüzésének és feladatának előmozditására. Az ORsz. fáradhatatlan apostolát lelkesedéssel biztositja bizodalmas szeretetéről.

Pályamunkákról szóló jelentés alapján, — Konf. ágenda irandó, a pályadij Román Ernő legjobb pályamunkájának adatik ki.

Értekezlet, Istennek hálát adva, azzal a gondolattal fejeztetett be, hogy kivánatosnak látná, hogy ezek a bizodalmas testvéri találkozók ne csak évenként egyszer, de többször is megtartasson. alkalmasnak látva erre a hivatalos egyházmegyei gyülések előtti délutánokat.

IRODALOM

Isten és a kenyér.

Barth Károly, Brunner Emil és Thurneysen Ede válogatott egyházi beszédei. Fordította: *Dávid Gyula* ref. lelkész. A fordító kiadása 1932. — 8⁰ — 241 lap.

Lapunk hasábjain sok szó esett az utóbbi hónapokban a *Barth* Károly theológiájáról. Egyik cikkünkben azt a gondolatot domborítottuk ki különösképen, hogy ez a theológia az igehirdetés problémája felőli tusakodásból született meg és hogy abban központi szerepe van az Igének. Minden theológiának az értékét az méri, hogy milyen eszközöket és erőket tud nyujtani az Ige szolgálatához, különös érdeklődéssel foglalkoztunk azért Barth Károlynak és társainak prédikációival, akiknek theológiája kifejezetten az igehirdetés problémájából fakadt. Ez a gondolat vezette a fordítót

is munkájában. „Mit és hogyan prédikáljunk — kérdezi előszavában. — Amikor a dialektikai theológia existenciánkba, személyes életünkbe belevágó tanításai megráztak, a kérdés kényszerítő és megoldhatatlan volta mintha még jobban reánk nehezedett volna. Feltárult előttünk az igehirdetés szolgálatának megrendítően halálos komolysága, lábunkat mintha felemelésre kényszerítette volna a régi biztos talajról és nem találtuk meg a biztos helyet a következő lépéshez. Az elméleti tanítások megindítottak, a magyarázatuk meggyőztek, új állásfoglalásra birtak, eközben azonban éreznünk kellett, hogy a megindulóshoz új igehirdetés kellene, mely hasonlóképen megindít, meggyőz és új állásfoglalásra kényszerít . . .“ Ezek a gondolatok még inkább megtöltötték lelkünket várakozással s ezzel a várakozással eltelve olvastuk végig az egyházi év ünnepes és ünneptelen felére irt és fordított 28 prédikációt. Várakozásunkban nem csalódtunk. Egyfelől végigkisérhettük a prédikációkon a dialektikai theológia szempontjait, de meggyőződést szerezhettünk arról, hogy ezek a szempontok épen az *igehirdetés megtermékenyítésére alkalmas szempontok.* És pedig azért alkalmasak erre, mert nem az Igére kivülről ráerőszakolt szempontok, hanem — és ezt épen az igehirdetésük dokumentálja a legerőteljesebben — az Isten igéjének legmélyebb gondolatai.

Imre Lajos lapunk hasábjain is közölt: „*A dialektika theológia jelentősége a gyakorlati theológiában*“ című nagyérdekű előadásában foglalkozva a dialektika theológiának az igehirdetésre vonatkozó jelentőségével, ezeket mondja erről: „A lelkész beszélhet, amennyit és amikor akar, idézheti is a bibliát, amikor akarja, *de igehirdetés akkor lesz, amikor e beszéden át Isten akar szólani.*“ Barthnak és társainak prédikációi nem a homiletika szabályainak pontos szem előtt tartásával készültek, tisztán és elegyítetlenül szolgálják az Igét, olvosásuk nyomán is az a bizonyosság hat át, hogy Isten szól azokon át hozzánk.

Fordító előszavában felemlíti egy, *Thurneysen* Edével az igehirdetés céljáról való beszélgetését s elmondja, hogy amig ő azt az otthonról hozott gondolatot képviselte, hogy az igehirdetés célja az építés, *Thurneysen* épen az ellenkezőjét mondotta ennek, azt, hogy annak a *nyugtalanítás* a célja. S ezek a prédikációk nyugtalanító prédikációk. Nyugtalanítanak, mert halálosan komolyan veszik a bűnt, az Isten és Krisztus nélküli élet ürességét, az annak nyomán felismerhető pusztulást, az itéletet, az egyes embernek a felelősségét, azután az igehirdetésre hivatott egyház felelősségét. A Barthék theológiáját a *krizis theológiájának* is nevezik és pedig azért, mert igen nagy szerepet juttatnak abban az Isten itélete gondolatának és az ember életében annak nyomán támadó valóságnak. Ez a gondolat mint alapvető szempont ismerhető meg ezeken a prédikációkon keresztül, ezért nyugtalanítanak. De mégis *meg is nyugtatnak* ezek a prédikációk, mert az Ige egésze jut szóhoz azokban és rendkivül erőteljesen az Igének legfőbb gondolata, a megbocsátó gondolata.

Imre Lajos a már említett előadásában hangsúlyozza, hogy „a hallgatóság ismeretére vonatkozó törekvések nem állhatnak meg lélektani és szociológiai vizsgálatuknál, hanem az existenciális szükségre kell nézni . . . hogy az igehallgató gyülekezet és egyén existenciális nyomorúságának meglátására“ kell törekedni. Bármily tisztán és elégítetlenül is hirdetnék ezek az igehirdetők az Igét, nem támadna annak nyomán termékeny élet, ha nem volnának figyelemmel az életre, ha nem kapcsolódnának a jelen élethez. Épen abban áll ezeknek a prédikációknak legfőbb varázsa, hogy a jelen élethez szólanak Fordító Brunner Emil egyik prédikációjának címét adta az egész kötet címéül, ebben is kifejezésre akarva juttatni, hogy mennyire az élet szükségeiből fakadnak ezek a prédikációk. A szociális gazdasági, kulturális kérdések s mindenike mint existenciális kérdés feszítenek, ostromolnak e prédikációk mögött. Abban van e prédikációknak legfőbb varázsa, hogy azokban sajátos modorban kapcsolatba van hozva az Ige az aktuális élettel.

E futólagos megjegyzések távolról sem akarják e kötetnek minden értékét feltárni, csak egyéni utalások akartak lenni arra a szellemre, amely áthatja az egész kötetet. Az eredeti szöveget hűen, de mégis kitünő magyarsággal visszaadott prédikációkat olvasni kell. Fordító gyakorlati segítségül is nyujtja azokat s mi jó lélekkel teszünk bizonyságot arról, hogy azok úgy tartalmuknál fogva, mint a kifogástalan fordításnál fogva a legteljesebb mértékben alkalmasak igehirdetésünk megtermékenyítésére.

A kötet ára 6 P. Megszerezhető a cégénydánádi (Szatmár megye) ref. lelkészi hivatal utján.

Dr. M. E.

HIREK

— **Dr. Kun Zoltán ny. főiskolai orvos üdvözlése.** A főiskola és a tanitóképzőintézet tanárkara az elmult évben azóta, hogy dr. Kun Zoltán megvált főiskolai orvosi tisztétől többször talált alkalmat arra, hogy az érdemekben gazdag főiskolai orvos alkotásait számon vegye, nemes egyéniségét lelkébe vésse. Pár hónappal ezelőtt egy küldöttségben is megjelent a főiskolától búcsúzó orvos házánál, hogy kifejezze háláját vele szemben. A nemeslelkű és nagyszívű orvos előtt azonban tettekben is kifejezésre akarta juttatni háláját a két tanári testület, ezért a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemtől kikérte a dr. Kun Zoltán *aranydiplomáját* és július hó 12-én egy küldöttség utján adta ezt át neki dr. Mátyás Ernő közigazgató üdvözlő szavak kiséretében. Dr. Kun Zoltán meghatottan, könyhullatások közben köszönte meg a főiskola és tanitóképzőintézet iránta megnyilatkozott háláját.

— **Meghívó** az ötödik orsz. presbiteri értekezlet 1933 aug. 27-én Nagykőrösön tartandó nagygyűlésére, valamint az Orsz. Ref. Lelkészegyesület aug. 23—29-ig tartó konferenciájára, közgyűlésére,

kálvineumi-ünnepélyére és az ORLE-val kapcsolatos egyháztársadalmi egyesületek gyűlésére. — Nagy szellemi programmal tűzte ki e gyűlések idejét az elnökség. (E programpontokból már egy, az orsz. ref. kiállitás a jelentkezések óriási mérete miatt a jövő évre terveztetik, mert Budapest és Debrecen alkalmasabbnak látszik központiságánál fogva ennek megrendezésére.). A program főbb pontjai ezek: 23 án ismerkedés; 24-én megnyitása és konferencia részint együtt, részint külön (jóléti társulat, vallásoktatók, segédlelkészek, világiak, nők); 25-én szintén (délután szakosztályok értekezlete); 26 án szintugy. 27-én presbiteri értekezlet, azután Arany-ünnepély, Bicó-ünnepély, vallásos ünnepély; 28 án közgyűlés. 29-én kirándulás. 30-án budapesti ünnepély. Hisszük, hogy nagy számban vesznek rajta részt a tagok s érdeklődők.

— **A felsőborsodi megválasztott uj tisztikar a következő:** Esperes: Szentmártony Dániel borsodi lelkész. Gondnok: Zsóry György. Lelkészi főjegyző: Tóth János. Lelk. aljegyző pótszavazás. Világi főjegyző: Dr. Horváth Zoltán. Vil. aljegyző: Bodnár Zoltán. Lelkészi tanácsbirák: Hubay Mihály, Varga Imre, Lőkös Sándor, Dr. Komjáthy Aladár, Svingor Jenő, a 6-ik tanácsbirói állásra pótszavazás. Világi tanácsbirák: Bónis Aladár, Bárczay László, Fekete Pál, Szathmáry Király Pál, Szepessy Gyula és Dr. Ambrus István.

— **Angol vendégek Sárospatakon.** F. hó 14-án C. A. Macartney, a népszövetségi liga egyik titkára és kisérete Tarcalról Sárospatakra rándult s megtekintette a főiskolát s az angol-internátust. A Rákóczi-Körben ebédeltek, délután pedig a várat tekintették meg. Reméljük, hogy a magyar igazság felhőbe boritott napja e látogatás után a népszövetség eszméjét propagáló ligák egyik fiókjában, hacsak egy sugárral is, de ki fog villanni s ha e sugarak itt is, ott is, fel fognak villanni, talán akkor kiderül az ég. Ex occidente fiat lux!

— **KIE konferenciák.** A KIE nyári gyűléseit augusztus második felében fogja megtartani. Az evangélikus ág augusztus 19—23 án gyűlésezik *Balatonszárszón* az RKIE ugyancsak *Szárszón* aug. 24—28-ig. A Debrecen melletti *guthi* erdőben aug. 20—23-ig a serdülő fiúk, 24—27-ig fiatalemberek részére, *Bánhorváton* aug. 19—23-ig mindkét csoport számára fog az RKIE konferenciát rendezni. Augusztus 25—29-ig KIE tábor lesz *Makón*. Kivánatra a KIE-Szövetség (Budapest, Horánszky-utca 26) meghivót, jelentkezőknek 33 százalékos kedvezménnyel vasuti jegyet küld.

— **A Vasárnapi Iskolai Szövetség** július 20—27. napjain Tahiban konferenciát rendez, ha az eddig jelentkezetteken kivül elegendő számban lesznek résztvevők. A konferencia témája: A tökéletes Krisztus és a fejlődő gyermek. A részvételi dij 2 pengő, szállás és ellátás naponkint 2 pengő. Kérjük, hogy akik résztvenni óhajtanak legyenek szivesek ezt *legkésőbben* július 12-ig a Vas. Isk. Szövetség titkárával (Budapest, I. Zenta-u. 5. IV. em. 4.) tudatni. Kedvezményes menetjegyekről gondoskodunk.

— **Jamboree hirek.** *Istentiszteletek protestánsok részére:* aug. 6-án d. e. 9 órakor istentisztelet, tartja: Raffay Sándor dr. püspök. aug. 13-án istentisztelet, tartja: Makay Sándor püspök aug. 15-én d. e. 9 órakor istentisztelet, tartja: Ravasz László dr. püspök. — A táborparancsnokság a Jamboree augusztus 2-án tartandó ünnepélyes megnyitására az ország mindkét Házának tagjait meghivta. — A magyar cserkészszövetség a gödöllői jamboree iránti szélesebbkörű érdeklődés felkeltésére június 17-én országos jamboree napot rendez. — A jamboree alkalmából a magyar idegenforgalmi hivatal magyar, német, angol, francia és lengyel nyelvű információs és propaganda-füzeteket ad ki. — A lengyel cserkészek 1500—2000 tag részvételét jelentették be; 3 motoros, 7 vitorlás repülőgépet és 1000 postagalambot hoznak magukkal. — A finnek egy 1500 méteres filmen mutatják majd be a finn népélet s a Kalewala-mondából egy mithológikus jellegű előadást is programjukba vettek. Táborukat a finn medvevadászok tanyája mintájára készitik el. — A francia cserkészek 2000 résztvevővel jönnek, összes cserkészeiket egy nagy közös táborban helyezik el. — A magyar cserkészszövetség eddig kb. 300 vezetőt képezett ki, akik mintegy 13 nyelven fogják tolmácsolni az 1000—1500 tagú kiránduló cserkészcsapatoknak Budapest nevezetességeit. — A tábornak vizzel való ellátására 11 artézikutat furtak — A jamboree megörökitésére tervbe van véve egy 1500—2000 méteres hangos film elkészitése is.— A Jamboree repülőtábor naponta (legalább egyszer) repülő postát továbbit Gödöllőről Mátyásföldre, ahonnan a levelek vagy mint repülőpostai, vagy mint közönséges postai küldemények mennének tovább. A levelek a rendes illetéken kivül még 20 filléres, a levelezőlapok 10 filléres bélyeggel látandók el. Az összes bélyegeket külön bélyegzővel fogják lebélyegezni: „Cserkészrepülőpostával Gödöllőről Mátyásföldre“ felirással. A külföldre küldött aviatikai postaküldeményeket is ellátják ezzel a bélyegzővel. A repülő altábor az első magyar vitorlázó postajáratot is megrendezi s ennek természetesen külön bélyegzője lesz.

HIVATALOS RÉSZ.

XIX. sz. Püspöki körlevél.

Felhivás a lelkészekhez! A június 8-án tartott egyházkerületi közgyűlés 9 megüresedett kerületi és zsinati tisztségek betöltésére szavazást rendelt el. A szavazások oly gyéren érkeznek be hivatalomba, hogy azt kell gondolnom, hogy sok lelkész nem kisérte figyelemmel a XVI. sz körlevelet. Sürgősen felkérem azokat a lelkész testvéreket, akik még egyházuk szavazatát nem adták be, hogy augusztus 1-ig egyházuk szavazatát küldjék be a püspöki hivatalba.

1933 julius 18. Atyafiságos szeretettel

Farkas István s. k.
ref. püspök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 31. szám. Sárospatak, 1933 július 30.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Pápay István*: Lehet-e papnak politizálni? — —: Felhívás. — —: Nagy hű-hó semmiért. — *gr. H. G.*: Theológus cserkészcsapatunk viziútja. — Hirek. — Hivatalos rész.

Lehet-e papnak politizálni?

Ezt a kérdést dobja bele Takács Mihály lelkipásztor testvérünk — e lap 26. számában irott cikkében — egyházunknak e kérdés iránt bizonyára nem kis mértékben érdeklődő közvéleményébe. A cikk fejtegetése a cimül irt, s szükségszerüleg elvi vonatkozást is revelláló, mert általánosságban feltett kérdésnek elvi részét nyitva hagyva, s azt pusztán gyakorlati, ám, nem kevésbé fontos oldalról ragadva meg, a bel és külföldi közélet köréből jóhiszeműleg vett, de nem mindenben helytálló példák és érvek segitségével megállapitja, hogy a református lelkipásztornak is reá lehet, sőt reá kell lépnie az aktiv politizálás mezejére s képviselői mandátumot is kell vállalnia!

Egy ilyen nagy érdekű közéleti kérdésnek azonban az elvi szempontjait is ki kell hangsulyoznunk, hogy a kérdés annál tisztábban, áttekinthetőbben álljon előttünk. Nos hát, ha a politizálás és pedig a szó legszorosabb értelmében vett politizálás elvileg az állami közéleti kérdések iránti érdeklődést, az azokkal való foglalkozást jelenti, akkor a református lelkipásztornak is, mint minden más állampolgárnak lehet, sőt kell politizálnia! Lehet, mert ehez honpolgári állásánál fogva szerzett joga van, s kell, mert az ő ekzisztenciájának fenntartása, életszinvonalának mikénti alakulása szempontjából sem közömbös, hogy az állami közélet nagy problémái, kardinális kérdései miként nyernek elintézést. Másrészt pedig a választói jognak gyakorlása, mely által az államtagok a közügyek vitelére befolyást gyakorolnak, nála sem képzelhető el másként, mint az állami közéleti kérdésekkel való foglalkozás, tehát a politizálás eredője gyanánt. A magyar református lelkipásztorra azonkivül földi egyházának az államélettel való szoros közjogi kapcsolata, egyháza sorsának az állam sorsába való beágyazottsága is reá rójja az elvi értelemben vett politizálás kötelességét.

A kérdés gyakorlati részére, hogy t. i. részt-vehet-e, vagy résztvegyen-e a református lelkipásztor az országos politikai választásokban, a puszta szavazati jog gyakorlásán túlmenőleg esetleg a képviselői mandátum vállalásáig — nem ilyen egyszerű a felelet. Hogy egyénileg ehez is joga van, az vitán és kétségen felül áll. Ámde éppen a református lelkipásztor magánegyéniségének és hivatalos személyiségének szinte elválaszthatatlanul szoros kapcsolatánál fogva igen sokszor meggondolandó, hogy nem fog-e egyházának, illetve gyülekezetének mérhetetlen erkölcsi kárt okozni a választásokban való kortéziális részvétele? Az esetleges mandátumvállalásnál pedig világosan és félreismerhetetlenül le kell mondania azon igényről, hogy református politikát képvisel, mert ilyent mindaddig, mig egy külön református politikai párt nevében nem vállalhat mandátumot, nem képviselhet. És ezt nyomatékosan kell hangsulyoznunk! Túlfűtött ambicióból eredő egyéni politikai tevékenységet akkor sem autorizálhat egyházunk, ha lelkipásztoraink lépnek sua sponte s a református politika tetszetősnek mutatkozó jelszavát egyéni érvényesülésüknél esetleg csak ekszpediensül használva, a közéleti aktivitás mezejére.

A református puritán közéleti felfogásnak az országos politikában való érvényesitése terén mutatkozó, tagadhatatlanul kiáltó szükségeket az egyetemes magyar református egyháztársadalom van hivatva kielégiteni az oly sokat keltegetett. de még eddig életre nem kelt református politikai párt megszervezése, nem különben a református napilap, a református publicisztika megteremtése által! Ha majd egy ilyen politikai párt erkölcsi sulyával és az öntudatos református publicisztika támogatásával jelennek meg a politikai élet arénáján lelkipásztoraink, akkor lesznek ők a mi politikusaink s politikájuk a mi politikánk! Addig és enélkül pedig minden, bármily önzetlen és jóhiszemű intencióból eredő lelkipásztori politikai kezdeményezés egyházunk érdekeinek szférájától elszigetelt s éppenazért annak közvéleményétől adoptálhatatlan egyéni akció marad!

Ami végül a kérdés napi politikai részét illeti, külön megfontolás tárgyává teendö, hogy az olyan kilengésszerű politikai akciók, amilyeneknek a közelmultban itt-ott tanui voltunk, megérik-e — különösen ma — a rájuk pazarolt erkölcsi energiát? Bizonyára nem!! Csakis ez a meggondolás, nem pedig az egyéni lelkiismereti szabadságra reányomakodni akarás vezethette az alsóborsodi egyházmegye elnökségét is, midőn a kebelbeli

lelkészséget az ilyen zsánerű politizálástól való tartózkodásra intette.

Mert itt kiváltképpen megszívlelendő az apostoli intelem: „Minden szabad nekem, de nem minden használ — és nem minden épít!

Dr. Pápay István.

FELHIVÁS

Borsod-, Gömör-Kishont, Heves-, Zemplén-, Abauj-Torna vármegyék közönségéhez!

A volt miskolci 10. honvéd gyalogezred „Hadiözvegy és Hadiárva Alap" kezelő bizottsága a világháboruban elesett hőseinek itt maradt *elöregedett, nyomorbajutott, munkaképtelen hadiözvegyei és hadiárvái* segélyezése céljából a Miskolc melletti Tapolca-fürdőn létesitendő Üdülőház javára a fent emlitett vármegyék területén belügyminiszterileg engedélyezett termény és pénzbeli gyüjtést rendez.

A gyüjtési akció fővédnökséget illetve védnökségét a hazáért hősi halált halt bajtársak iránt érzett kegyeletből, a hadiözvegyek és hadiárvák iránt tartozó hazafias és emberbaráti kötelességből örömmel és készséggel vállaltuk, mert hiszen szenvedő magyar lelkek, nyomorgó magyar testvérek támogatásáról, mentéséről van szó.

Oly nagy, oly nemes, annyira hazafias tehát a cél és elgondolás, hogy indittatva érezzük magunkat a fent megnevezett vármegyék nemesen érző, hazafias közönségét, hatóságait és közületeit felhivni, hogy az Alapkezelő bizottság minden elismerésre méltó gyönyörű törekvését a mai nehéz viszonyokhoz mért adományaikkal elősegiteni és diadalra vinni sziveskedjenek.

Hazafias üdvözlettel

József főherceg, tábornagy,
fővédnök.

Védnökök: Pokorny Hermann altábornagy, vegyesdandár parancsnok, Papp Váry Endre tábornok, határőr ker. parancsnok, Kertész Jenő ezredes, csendőr ker. parancsnok; Báji Patay Sámuel Abauj-Torna vm. főispánja, vitéz Borbély-Maczky Emil Borsod-Gömör-Kishont vm. főispánja, dr. Hedri Hedry Lőrinc Heves vm. főispánja, dr. Leveldi Kozma György Zemplén vm. főispánja, Homrogdi Lichtenstein László főrend, Miskolc thjf. város főispánja; Krasznikvajdai Szent-Imrey Pál Abauj vm. alispánja, Tolcsvai Bónis Aladár Borsod-Gömör-Kishont vm. alispánja, Okolicsnói Okolicsányi Imre Heves vm. alispánja, Bernátfalvi Bernáth Aladár Zemplén vm. alispánja; Trak Géza Eger polgármestere, dr. Hoboday Sándor Miskolc thjf. város polgármestere, dr. Orbán Kálmán Sátoraljaujhely polgármestere, dr. Puky Árpád Gyöngyös polgármestere.

Alapkezelő bizottság részéről: vitéz Sáfrán Géza ny. altábornagy, elnök, Vadászy Pál ny. alezredes, alelnök, dr. Harsányi József százados hadbiró, titkár.

— **Ajándékozás**. A ricsei ref. egyházközségnek a miskolci honvéd protestáns tábori lelkészet, miután Ricsén katonaság van, 70 drb. énekeskönyvet ajándékozott, azzal a kéréssel, hogy a templomban az éneket ne diktálják. Hálás köszönet a szép ajándékért.

Nagy hű-hó semmiért.

A Református orgonáról a Sárospataki Ref. Lapokban megjelent cikkemet Árokháty Béla ferde szemszögből nézi s nagy hű-hót csapva elferditetten mutatja be a Kálvinista Szemle olvasói előtt. Megállapitásai a cikkel szemben helyt nem állók s az ezekhez fűzött következtetései tévesek.

Cikkem bevezetése eképen szól: „Római katholikus részről* kelt utjára ez a szállingó vélemény: „Kálvin tanitványa olyan, kinek szeme nem lát festést, füle nem-hall muzsikát. Ez a vallás ellensége a szépnek." Erre azt jegyzem meg „... a festésnek, a szentképeknek gyakoribb látása semmivel sem tette a katholikus köznépet sem müveltebbé, sem intelligensebbé, sem istenfélőbbé, sem jobbá, mint amilyen a mi kálvinista köznépünk. A református hivő, mikor templomba megy, inkább belső- és nem külső szemlélet alapján, a lelkében óhajtja látni Krisztus alakját, Isten képét. Igy akar tökéletesedni."

„A mi református vallásunk nem ellensége a szépnek."

„Igaz, hogy istentiszteleteinkről hiányzanak a székesegyházak pompás zenekarai. A református ember, mikor templomba készül, nem zenét, hanem Isten igéjét akarja hallani. Ezen kivül maga is énekelni akar. Nem azzal a zenével kivánja Istent dicsérni, melynek tétlen hallgatója, hanem azzal az énekszóval, mely lelke mélyéből fakad s a hivek seregével együtt fejezi ki vallásos érzelmeit."

Tetszik, vagy nem tetszik, de ez igy van. Ezekkel a vádat nem erősítettem meg. Ellenkezőleg: rámutattam a vád alaptalan és téves voltára. A görög keletiek sem hallgatnak zenét a templomban, a zsidóknál is csak kivételesen van orgona, még sem vádolják ezeket a róm. katholikusok sem.

Nem felel meg a valóságnak Árokháty amaz állitása, hogy a művészet ellensége vagyok.

Nem felel meg a valóságnak, hogy a művészi orgona ellen izgatok.

Mint egyszerű világi tagja az egyháznak, az orgonáról ref. gyülekezeti, liturgiai szempontból irok. Árokháty, a lelkész, orgonaépitészeti és művészi szempontból. Református egyházi érdekből melyik fontosabb?

Dr. Ravasz László az uj Ágendában a következőket mondja az orgonáról:

„Református felfogás szerint az egyházi éneknek *nem a művészi,* hanem a liturgiai feladata a fontosabb."

„Egyházi zene olyan értelemben, hogy az kultikus zene volna, nálunk nincs."

„... református istentiszteletben a zene önálló helyet nem foglalhat el."

„... *zeneművészeti ambicióknak istentiszteletünk nem hódol.*"

Én ezeket helyeslem, igazaknak ismerem. Az orgona a jelzett alapon előttem nem cél, csak eszköz. Mindezekhez mérten, ilyen felfogással irtam az orgonáról. Az emberek nagy és kicsi dolgok-

* A Magyar Kulturában olvastam.

ban is oly sokféleképen gondolkoznak, hogy semmi csodálni való sincs benne, ha valakinek más a felfogása az orgonára nézve, mint az én felfogásom. Nem tennék tehát semmi megjegyzést Árokháty cikkére sem, ha oly tulzottan tendenciózus nem volna.

A Sárospataki Ref. Lapokban azt mondom, hogy „tiz-tizenkét, de legfeljebb husz-huszonnégy változat a legnagyobb templom orgonájában is elegendő." A Magyar Református Kántorkönyvben kétmanuálos, tizenkét változatú orgonát ajánlok (erre vonatkozik a Sp. R. L-ban megjelent cikkem) felsorolva a változatokat egyenként. Ennek az orgonának a II. máuuálján nincs aliquotváltozat. Árokháty Válra (lásd Kálvinista Szemle, 1932. 31. sz.) szintén kétmanuálos, de csak hét változatu orgonát tervezett, melynek még a főművén, az I. manuáljan nem találni aliquot változatot. Ez utóbbi sokkal primitivebb orgona. Nem kell a hangszer történethez fordulni, ime, maga Árokháty igazolja elgondolásomat.

Hogy a templomokban vagy a templomokon kivül olyan művészi hangversenyek rendeztessenek, milyenekre Árokháti gondol, annak nincsenek meg először az anyagi föltételei. Hiszen a kántorok fizetését folyósitani s egyéb szükségleteiket fedezni sem birják az egyházak. „Lesz még idő cifrán járni, csak legyen mibe felöltözni." A lelki föltételek sincsenek meg. Hivatkozom dr. Illyés Endre: *„A magyar református földmivelő nép lelki élete"* cimű kitünő könyvének a 34. és 40. lapjára. De egyéb föltételek is hiányzanak. A magyar kálvinista egyház sem a papoknak az egyházi zenében való jártasságáról, sem a kántorok képzéséről sem gondoskodik kellően, nem hogy művészek képzésére gondolhatna. A kántorok tulnyomó része képzett tanitó, de csak szükségből kántor, mégkevésbbé művész. Aztán magyar művészi egyházi zene sincs még. Árokháty cikkezése: „Fenn az ernyő, nincsen kas." *Hodossy Béla.*

Theológus cserkészcsapatunk viziútja.

A sárospataki theológusok Thimotheus öregcserkészcsapatának tizenegy tagja dr. Szabó Zoltán theológiai tanár, parancsnok vezetésével június 19-étől július 4-ikével bezárólag nagyszabású viziútat tett meg csónakon.

Az öt csónakkal és pompás felszereléssel elinduló kis közösségi lelket és testvériséget ápoló öregcserkészek első nap a Bodrogon lefelé Tokajig s a Tiszán lefelé Szabolcsig eveztek. Az út szakaszai következők voltak: Vencsellő — pihenéssel — a Lónyay csatornán Kótajig, innen Nyiregyházáig — ezt az utat azért kellett megtenniök, mert a tomboló, áradó Tisza meggátolta a felfelé evezést teljes mértékben — Nyiregyházától az öregcserkészek vonaton, a csónakok társzekereken Csengerig mentek, itt bőséges pihenőt tartva sátort vertek. Innen a gyönyörű Szamoson lefelé és az áradásban ekkor kulmináló kis Tisza-szakaszon egész Vásárosnaményig jutottak el. Vásárosnaményban néhány napos pihenőt tartva, máramarosi oláhok által vezetett tutajra tették csónakjaikat s ezen az inyenc, különleges közlekedési eszközön jöttek lefelé a Tiszán. Záhonyban két napi pihenőt tartottak. Július 3-án érkeztek meg Dombrádra a cserkészek s 4 én már Tokajba és ugyancsak az nap a Bodrogon való felfelé evezéssel Sárospatakra, hazaérkeztek.

A vizitábor lelki és testi haszna felbecsülhetetlen. A legnagyobb értéke mindenesetre abban állott, hogy az egész tábor egy szétszakithatatlan lelkiközösséggé kovácsolódott össze. Isten próbatevő szándéka zimankos, erős, szeles, áradásos idővel bőségesen meglátogatta a tábort, de mintha csak azért, hogy az öregcserkészek előtt nyilvánvalóbbá legyen hatalma. A tábor mindennapi életének a biblia és imádság volt alapja. A táborozás alatt a két vasárnapon az igét a következők hirdették: Csengerben délelőtt: gróf Haller Gábor (ekkor volt a templomban az elemi iskolák vizsgája is). Csengertótfaluban délelőtt: Koncz Sándor, délután: Szabó István theológusok. A következő vasárnap Záhonyban délelőtt-délután: gróf Haller Gábor theológus. Zsujtán délelőtt: Haranghy László, délután: Koncz Sándor theológusok. Különben minden este volt bibliamagyarázás, melyet a tábor tagjai sorban végeztek. Az útról mindennapos visszaemlékezést irt Szabó Lajos putnoki segédlelkész, parancsnokhelyettes az általa vidám hangon szerkesztett „Kormánylapát" c. kis ujságban.

Az egész vizitábor megteremtője, szervezője és adminisztrátora Szabó Zoltán dr. theol. tanár, parancsnok volt s ennek a kis öregcserkészcsapat immár szétválaszthatatlan, imádságos, bibliás közösségnek is ő, aki a fáradtságot boldogan vállalta, mert fáradozásából a theológus cserkészek számára lelki haszon és testi erősödés, edződés származott. A tizenhatnapos viziutnak néprajzi, néplélektani s mindenekelőtt az aestétika gyönyörű kibontakozása utján földrajzi haszna egyaránt nagy volt. Az út minden vonalán kitörő lelkesedéssel fogadták az öregcserkészeket, mert bibliás, vidám, pataki lelket hoztak magukkal. Még a Tisza oláh, cseh partjairól is örömmel, fájdalommal kiáltották a Tiszán evező öregcserkészek felé: Jöjjenek már, szivesen látjuk, de hosszú vendégnek!...

gr. H. G.

HIREK

— **A IV. Jamboree** cserkésztengerének egyik hullámaképen július 30-án a pataki cserkészek is elindulnak nyolcvanan Gödöllőre. A világtáboron a főiskola tanári karainak négy tagja vesz részt. *Szabó* Károly, a 134. sz. Erő parancsnoka, egyben a II. altábor parancsnokhelyettese. *Ujszászy* Kálmán dr. a 234. sz. Rákóczi parancsnoka, a II. altábor lelkésze, *Boda* Béla, a főiskola apródcserkészeinek parancsnoka, *Szabó* Zoltán dr., a 764. sz Timotheus parancsnoka, a IV. altábor lelkésze. A 234. sz. képzős cserkészcsapat tisztjeképen részt vesz a táboron *Harsányi* László is. A pataki cserkészek a látogatók, hozzátartozók által könnyen

megtalálhatók majd. A II. altábor, melynek tagjai, a vasútállomáshoz aránylag közel van s az 1, 2, 3. sz. kapukon hamar felkereshető. A 134-es Erő napraforgóból tervezett magyar kapuja a 234-es Rákóczinak az ABC első három betűjéből ötletesen tervezett kapuja „tártan" várja az itthoniak látogatását.

— **A máramaros-ugocsai református egyházmegye** most töltötte be a Biki Ferenc lemondása folytán megüresedett esperesi tisztséget, melyre *Isaák Imre* técsői lelkészt választották meg a presbitériumok egyhangulag.

— **Az alsóborsodi egyházmegye** lelkészi tanácsbirájává Szabó József nagymihályi lelkész választatott meg. Munkás lelkésztestvérünknek a kitüntetéshez szivből gratulálunk.

— **Tanári kirándulás.** Sárospataki főiskolánk tanárai családjaikkal július hó 24-én kedves kirándulást rendeztek a főiskola egyik erdejének egy idillikus szépségű helyére, a Gábor-kúthoz. A természet ölében eltöltött kedves nap jó alkalmul szolgált a tanári közösségi szellem ápolására.

— **Tandíjkedvezmények.** Gimnáziumi tandíjkedvezményben részesülnek az 1933/34. iskolai évre a következők: *I. Háromnegyed kedvezményben részesülnek:* Halász András III/b., Barczi Gyula IV., Imri Ferenc IV., Petró Bálint IV., Hazagh Mihály VI., Frenezel Béla VII., Kóris Lajos VII, Ruszkay Endre VII. — *II. Félkedvezményben részesülnek:* Emri János I., Füzy István I., Pataki Sándor I., Biró József II/a., Csulya László II/b., Daróczy Ferenc II/a., Király István II/a., Kiss Miklós II/a., Rivó Zoltán II/a., Bartha János III/a., Boros Imre III/a., Bulyovszky Vilmos III/a., Demeter Gyula III/a., Galuska Imre III/b., Balázs István IV., Erdős Károly IV., Király Kálmán IV., Polák Géza IV., Rácz Jenő IV., Csőri István V., Széll József VI., Kovács Zoltán VII., Kulcsár Dániel VII., Mercz Dániel VII., Medgyasszay Viktor IV. — *III. Negyedkedvezményben részesülnek:* Ablonczy Bertalan I/a., Belej Béla I., Berhés Antal I., Kukoró Ferenc I., Pécsi Sándor I., Richter Rezső I., Simon Miklós I., Szabó Levente I., Dévay Zoltán II/a., Illési Sándor II/b., Kassay Lajos II/b., Kőrössy József II/a, Kőrössy Barna III/b., Nagy György II/b., Lengyel Ferenc II/a., Szabó István II/b., Berzeviczy István III/b., Horkay József III/a., Juhász Béla III/b., Nyéky Boldizsár III/a., Orosz Tamás III/a., Benkő Lajos IV., Daróczi Zoltán IV., Hajdu András IV., Tóth István IV., Pongó István VI., Sikolya Károly VI., Szacsury István VI., Técsy János VI., Kántor László VII., Igaz Zoltán II/a., Kuti Lajos II/a. — *IV. Egynyolcad kedvezményben részesülnek:* Nemes István III/b., Szepessi Imre II/b., Jóó Károly V., Kajdi György VI., Kozma János VI., Kozma Károly III/b., Tóth Bertalan V. Novák Éva II/a. m. tanuló a róm. kath. nyilvános tanulók tandíját fizeti.

— **Kis-internátusi kedvezmények.** *A Kis Internátusba az 1933/34. tanévre felvétettek: Fél kedvezménnyel:* Kóris Lajos VIII. Mercz Dániel VIII, Ruszkay Endre VIII, Kovács Zoltán VIII, Técsy János VII, Hazagh Mihály VII, Kuti Lajos III, Rivó Zoltán III. — *Negyed kedvezménnyel:* Balázs István V, Erdős Károly V, Daróczi Zoltán V, Juhász Béla IV, Horkay József III, Berzeviczy István IV, Daróczi Ferenc III, Harsághi Géza III, Pásztornák László III, Kőszeghi Zoltán III. Polák Géza V. — *Nyolcad kedvezménnyel:* Kukoró Ferenc II, Pataki Sándor II, Péchy Sándor II. Szepessy Imre III, Szabó Endre III, Simon Miklós II, Füzi István II, Demeter Gyula IV, Nemes István IV, Jóó Károly VI. — *Kedvezmény nélkül:* Janka Tihamér II, Simon József III, Széll Ferenc II, Técsy László IV, Marton József IV, Gulyás Pál IV, Simon Ernő V, Baksy Zoltán V, Berhés Antal II, Bakó Barna II, Trócsányi Béla III, Fegyverneki Lajos III, Varga Sándor VI, Glósz Tibor VI, Kassay Lajos III, Pathó Zsigmond III, Nyéky Boldizsár IV, Bogáthy László I, Balla Lajos I, Balla Bertalan I, Derzsi Endre I, Zsiday István I, Dancs Ede I, Theisz János I, Lenkey Endre I, Halmi László I, Gyöngyössy András I, Szabó István III, Komjáthy Béla I.

— **A Miskolci Ref. Női Filléregylet** az 1933/34. iskolai évre internátust nyit iskolás leányok részére Miskolcon, Urak-utca 1. szám alatti Árvaházában. Ellátási dij havi 40 pengő. Lelkészek és tanítók gyermekei kedvezményes ellátási dija havonként 30 pengő. Vallásos nevelést, tanulmányi ellenőrzést és felügyeletet okleveles gondnoknő szakszerűen és lelkiismeretesen végzi. Felvételi kérvények özv. báji Patay Gyuláné szül. Szathmáry Király Anna elnökhöz Miskolc, Hunyady-u. 6. küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodi lelkészek és presbitériumok figyelmét felhivom, hogy a tavaszi egyházmegyei közgyűlés által elrendelt szavazások során az egyházmegyei világi tanácsbiróságra általános többséget senki sem nyert. A közgyűlés által kapott felhatalmazás alapján a szavazat-bontó bizottság pótszavazást rendel el szeptember 10-iki határidővel a két legtöbb szavazatot nyert: Csorba György (29) és Mocsáry Lajos (14) urak között. Egyuttal közlöm lelkésztestvéreimmel, hogy az egyházmegyei lelkészértekezlet által kitűzött egyik pályatételre: „Magatartásunk a szociáldemokráciával szemben" a pályamunkák szeptember 1-éig adandók be a lelkészértekezleti elnökhöz: Román Ernő alsózsoljai lelkészhez.

Miskolc, 1933 julius 24-én Atyafiui szeretettel
Pósa Péter esperes

Meghivó.

Az abauji lelkészek értekezlete 1933. évi augusztus 9-én, szerdán reggel fél 9 órakor kezdődik a *szikszói* református iskolában, melyre a lelkésztestvéreket és az érdeklődőket szeretettel meghivom.

8 órakor templomi istentisztelet.

A közgyűlés tárgyai:

1. Tisztikar választás.
2. Néhai Papp József tomori és néhai Sárkány Sámuel szentistvánbaksai lelkésztestvérek emlékezete.
3. Vasárnapi iskolai és ifjúsági egyesületi kérdések.

Kérem lelkésztestvéreimet, hogy teljes számmal jelenjenek meg.

Gönc, 1933 július 26. Atyafiui szeretettel
Farkas Elek s. k. esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 32. szám. Sárospatak, 1933 augusztus 6.

SÁROSPATAKI REF. FŐISKOLA

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: —: Az evangélium a dsembori államban. — *Hodossy Béla*: Nagy hű-hó semmiért. (Folyt. és vége.) — *Dr. Jakó János*: Néhány megjegyzés „Dr. Hindhede és a pataki diák" c. cikkre. — Hirek. — Pályázati hirdetés. — Hivatalos rész.

Az evangélium a dsembori államban.

A cserkészmunka az angolszász néplélektől, amelynek talaján 25 évvel ezelőtt kivirágzott, örökölte egyik legnagyobb és legsajátosabb értékét, az ifjút állandó aktivitásban tartó praktikumát. A praktikumot éltető etikumot, minden cserkészmunka leglényegét viszont az evangéliumból merítette.

A praktikum, mint sajátságosan angolszász termék, minden értéke mellett is nemzeti jellegű. Ennélfogva változásokat kell szenvednie akkor, amidőn más, az angolszász néplélektől elütő tulajdonságú néplélek talaján *kell* vernie gyökeret. Ebben van a legfőbb oka annak, hogy sokszor és sok tekintetben szembetünő különbségek vannak az egyes nemzetek cserkészete között.

Az etikum azonban épen azért, mert a korok és fajok felett álló és örökké érvényes evangéliumból táplálkozik, minden cserkészmunkában ugyanaz. Ennek az igazságnak nem mond ellent az, hogy az egyes nemzetek keretein belül is találni az evangéliumhoz egymástól nagyon eltérően viszonyuló csapatokat. Cserkészetikumában minden cserkészcsapat munkája, bármilyen felekezetű, vagy nemzetiségű ifjakból tevődjék össze, evangéliumi. Ebben van egyfelől a magyar cserkészmunkának ma még nem eléggé világosan látott belmissziói jelentősége, de ebben van másfelől az egyetemes cserkészmunkának az előbbinél még kevésbbé látott külmissziói jelentősége is.

Mivel a cserkészetikum nemzetek és felekezetek, sőt „világvallások" felett is ugyanaz, és ennek az azonosságnak alapja az evangélium, nyilvánvaló, hogy a cserkészmozgalmat egységbe foglaló szervezet is csupán az evangéliumi cserkészetikumra támaszkodva jöhet létre. Ha valamit, úgy a cserkészek világközösségét az „Ut omnes unum sint!" evangéliumi gondolata élteti. Ez az evangéliumi gondolat motiválja ennek a világközösségnek egyetemes megmozdulásait is, következésképen ebben a gondolatban vannak az egyetemes cserkészmozgalom egyetlen demonstrativ jellegű összegyülekezésének a dsemborinak az alapjai is. A dsembori állam az evangélium jegyében fogant; jelvénye lehet esetenként a nyil, a csodaszarvas, vagy más egyéb a dsemborit rendező népek drága jelképe, állandó emblémája mégis mindig a golgotai kereszt marad!

A cserkészetikum formába foglalója a tiz cserkésztörvény. Ennek állandóan megvalósitást parancsoló pozitiv karaktere az a titkos kovász, amely gondoskodik arról, hogy a dsembori ne csak keletkezésében, hanem fennállásában is az evangéliumi etikát megvalósító állam legyen. A dsembori állam tagjai jól tudják azt, hogy eddig csak egy olyan élet jelentkezett ezen a földön, amely elmondhatta magáról „ . . . betölteni jöttem a törvényt". Ezért az alázat ennek az államnak egyik legszebb erénye. Ugyanakkor azonban azt is tudják, hogy ha a törvényt örökkévaló karakterénél fogva nem is töltheti be más, mint Isten, ez nem jelenti azt, hogy az ember számára nincsen pozitiv viszonyulás a törvényhez. A dsembori állam népének a törvényhez való pozitiv viszonya abban áll, hogy állandóan igazodik a törvényhez. Ez az igazodás jobban, vagy rosszabbul sikerülhet, aszerint, hogy az állampolgár cserkészek közül kinek mennyi adatott az akarat kegyelmi ajándékából. A tiz cserkésztörvényt százszázalékig visszatükröztető cserkészéletről tehát a dsembori államban épúgy, mint másutt, ahol cserkészközösség van, nem lehet szó. Ezzel szemben azonban minden s mindenki arra igyekszik, hogy mennél következetesebben igazodjon a törvényhez. A dsembori állam akár akarja, akár nem, mindenki evangéliumi életformák között igyekszik élni. Ebben van a legnagyobb nevelői értéke!

Nagy hű-hó semmiért.

(Folytatás és vége.)

Részemről a „változat" műszót használom. Árokháty kioktat, azt mondja: változatok, értsd: játékok. Köszönöm, nem élek vele. A változat szó már rég elterjedt nálunk, ezt használja Bartalus István, Oláh Károly, Ivánka Sámuel, Sugár Viktor és még igen sokan. Ellenben a játék elnevezés még inkább félre érthető műszó és német izű (a harmónium változata: Spiel) s csak ujabban élnek

vele nehányan azok, akik a magyar uttörő zeneirodalom munkáit nem ismerik, vagy az idegen miatt mellőzik.

Vádol Árokháty azzal, hogy elveimet a gyakorlatban önmagam cáfolom meg azzal, hogy a Zeneközlöny mellékletében kétmanuálra irt orgonaművet közlök, mely nem egyházi. Nincs ebben magamra cáfolás, mert én is kétmanuálos orgonát ajánlok. És azzal sem cáfolom magamat, hogy a zenemű világi jellegű. Bőven közlünk mi a Zeneközlönyben népdalokat is vegyeskarra, férfikarra irva, senkinek sem jutott eszébe ránk fogni, hogy azokat a templomba szántuk. Orgonára pedig régóta irtak és irnak világi zeneműveket: indulót, menuettet, muzettet, tehát táncműveket is. Amint eddig nem kérdezték, ezután sem fogják a Zeneközlöny munkatársai megkérdezni Árokhátyt, hogy mit irjanak. A Zeneközlönyben is azt közöljük, amit akarunk. Kizárólag a kántorok lapja, melyhez senki másnak semmi köze. A Protestáns Szemle is közöl novellát is, de senki sem vetette a szemére, mert az vaskalaposság volna.

Nagyon érzékenynek akarja mutatni magát Árokháty felekezeti szempontból, hogy még „a kifejezetten katholikus misezene" Voxcoelestis-ét is, melyet Iványi Antal az előbb emlitett orgonaművében használ, megrójja. Mikor azonban egy katholikus papot és egy katholikus tanárt heccelt fel, hogy irjanak a református kántorok ellen és ellenem a Lelkészegyesületben, az nem volt katholikus mise izű. A legmulatságosabb a dologban az, hogy az egri ref. templom orgonájába, melyet ő tervezett, maga is belevette a Voxcoelestis-t. Ott nem katholikus mise izű.

Azzal is vádol Árokháty, hogy tanitásom „elvtelen". Sulyos dolog volna, de nem igaz. Akkor volna elvtelen a tanitás, ha a ref. Ágenda a legegyszerűbb szerény szerepet szánja az orgonának, mégis ennek kereteit jóval tulhaladó orgonáért harcolnék. Elvtelenségnek mondható, ha valaki másnál elitéli a Voxcoelestis-t, (a Gambát is) maga mégis alkalmazza, mint tette ezt Árokháty. Elvtelen a Kántorkönyvvel kapcsolatos minden vitája s mostani cikke is. Az ilyenekre érthette Madách: „ha pappá lesznek, már csak a földiekkel törődnek."

Hódossy Béla.

Néhány megjegyzés „Dr. Hindhede és a pataki diák" c. cikkre.

A „Sárospataki Református Lapok" f. évi július 9-én és július 16-án a 28, illetőleg 29. számban Demeter Bertalan ref. lelkész úr tollából megjelent cikkhez mint a főiskola orvosa néhány megjegyzést óhajtok fűzni. Mielőtt azonban ezt tenném, igaz elismeréssel hódolok a cikkiró alapos jártasságot és feltétlen jóindulatot mutató buzgósága előtt, ami arra késztette, hogy egy olyan útat mutasson, melyen haladva úgy a tanuló ifjúság, mint a főiskola anyagi helyzetének megjavításához segítséget nyújtson. A jelenlegi nagy gazdasági válságban erre szükség is lenne és örömmel üdvözölne mindenki egy olyan újítást, ami elvezetne ide. Véleményem szerint azonban sajnos, a megmutatott út nem alkalmas ennek a célnak az elérésére. Hogy miért nem alkalmas, azt az alábbiakban igyekszem részletesen megvilágitani.

Ha a dr. Hindhede-féle táplálkozási rendszert elemezni kezdjük, látjuk, hogy az egy olyan táplálkozási rendszer, ami szigorúan az elfogyasztott kalória mennyiségre van alapítva. Célja, hogy elegendő kalóriát szolgáltatva és azt olcsó energiaforrásokból beszerezve az élet fenntartásához elegendő mennyiségű fütőanyagot juttasson a szervezetbe. Ezek mellett nem feledkezik meg arról a fehérje minimumról sem, ami más tápanyaggal nem helyettesíthető, bár ezt is sokkal kisebb mennyiségben állapitja meg — éppen úgy, mint a napi kalória mennyiséget —, mint más fiziológusok. Az elmélet helyes és adott esetekben, amint a cikkben felsorolt példák is mutatják, keresztül vihető a gyakorlati megvalósítása is. Ez a keresztülvihetőség azonban nagyon korlátozott, mert figyelmen kivül hagyja a rendszer azt, hogy a táplálkozásnál mennyire fontosak más szempontok is.

Az emberi szervezetet nem foghatjuk úgy fel, mint egy gépet, amely elegendő fütőanyag nyújtása mellett a fizika és matematika csalhatatlan törvényei szerint pontosan működik, míg valamelyik alkatrésze el nem kopik a használatban. Az emberi szervezet energiatermelésénél nem lehet szigorúan csak a mechanikai munkát tekintetbe venni. Itt éppen olyan fontos szerepük van az idegrendszeri és psychikus hatásoknak is, melyek nélkül a szervezet egyensúlyi helyzete el sem képzelhető. Elsősorban tekintetbe kell, hogy jöjjenek azok a reflexhatások, melyeket a táplálék ize, szaga stb. váltanak ki, amik az emésztőszervek secreto rikus tevékenységének legfontosabb szabályozói. Ha ezek a reflexhatások csak részben is hiányoznak, a nedvelválasztás is erőssen csökken és ezzel párhuzamosan csökken a táplálék kihasználása is. Ennek következtében a szervezet bizonyos idő mulva energiadeficitbe kerül és saját anyagait égeti el, hogy energiaforgalmát, hőtermelését biztosítsa. Dr. Hindhede, aki néhány tápanyag (bab, lencse, borsó, burgonya, kenyér, zsír, esetleg vaj, igen kevés hús) felhasználásával igyekszik megoldani az olcsó és kielégítő táplálkozás problémáját, éppen ezekről az idegrendszeri hatásokról feledkezik meg, mikor tömegélelmezésre alkalmasnak tartja rendszerét. Ugyanis a fentebb említett reflexhatások kiváltásában igen fontos szerepe van a táplálkozás változatosságának. Ha pedig nap-nap után babot, lencsét, borsót, burgonyát adunk hosszú időn keresztül, azt nem igen nevezhetjük változatos táplálkozásnak és hamarosan be fog következni az, hogy az egyhangú táplálkozást megunjuk, sőt meg is undorodunk tőle. Ez pedig a fentebb vázolt reflexhatások kieséséhez és azok következtében táplálkozási elégtelenséghez vezet. Hogy egyes esetekben ez nem következik be, az is teljesen természetes és egyáltalában nem jelenti azt, hogy fenntebbi megállapitások nem helyesek. Hiszen a cikkiró is kijelenti, hogy „hihetetlen akaraterővel" próbálták ki és igyekeztek megszokni

a rendszer követői is azt a racionizált kosztolást hosszó éveken át. Azt pedig nagyon jól tudjuk, hogy az akaraterő és a fanatikus hit milyen sokat tehet. Ezt az erős akaratot gyermekektől azonban nem várhatjuk. Talán a szülői házban céltudatos munkával és fegyelmezéssel elérhető a siker, de nagy tömegnél, különösen pedig gyermekeknél és intézeti táplálásnál nem várható eredmény, hiszen még igy is a jelenlegi koszt mellett is gyakran merülnek fel panaszok. Ez a jelenség a diákpsyhéből adódik és emberileg teljesen érthető az is, hogy a jótéteményesek illetőleg az olyanok panaszkodnak leginkább, akiknek otthon a szülői házban a konviktusinál sokkal gyengébb táplálkozási lehetőségeik vannak. Elképzelhető tehát, hogy a koszt ajánlott nagyfokú redukálása után milyen tömeges panaszok indulnának meg. A haza küldött panaszos levelek során megindulna a sok hazai csomag és a szülők a sok csomagküldés költségeivel elvesztenék a konviktusi díjak leszállításával megtakarított pénzeket.

Nem szabad figyelmen kivül hagyni azt sem, hogy nálunk fejlődő szervezetek táplálásáról van szó. Itt nemcsak a testi erő fenntartása a fontos, hanem a testi fejlődés, gyarapodás. Könnyen érthető ebből, hogy nem elégedhetünk meg az ajánlott redukált kalória mennyiséggel, hanem ennél jóval többet kell adnunk, hogy azt a többletet a fejlődő szervezet a növekedésnél felhasználhassa. Az is ismert dolog, hogy az energiaforgalomnak egyensúlyban tartásához relative sokkal több kalóriára van szüksége egy kisebb testnek, mint egy nagyobbnak, miután relative sokkal nagyobb a test felülete és nagyobb a hővesztesége.

Hibás a dr. Hindhede táplálkozási rendszer abban is, hogy csak a quantitativ szempontokat veszi tekintetbe a táplálkozásnál és majdnem teljesen megfeledkezik a qualitativ tényező fontosságáról. Különösen áll ez a fehérjékre. Igen nagy minőségi különbségek vannak az állati és növényi fehérje között. Dr. Hindhede főleg a növényi fehérjékkel igyekszik biztosítani a feltétlen szükséges fehérje minimumot, amit tényleg a még megengedhető legminimálisabbra is redukál. Ez a nagy redukáiás csak akkor engedhető meg, ha a nyújtott fehérje minőség szempontjából elsőrangú, mert különben az izomzat fejlődésében feltétlenül zavarok állanak be. Az elsőrangú fehérjék pedig nem a hüvelyesekben levő fehérjék, hanem a tej, tojás és hús fehérjéi, szóval az állati fehérjék.

Azt sem szabad figyelmen kivül hagynunk, hogy a táplálékkal nyújtott energia nem használódik ki százszázalékosan, hanem egy része változatlan állapotban kiürül. Ez a mennyiség is veszteséget jelent és ezt is tekintetbe kell vennünk.

Orvosi szempontból ezek a megjegyezni valóim Demeter Bertalan ref. lelkész úr cikkére. A kérdés anyagi részéhez csak annyi hozzáfűzni valóm van, hogy az ajánlott racionizált táplálkozás nyersanyag kiadása naponta 30—35 fillért számítva havonta 10 pengőt tesz ki. Ha tekintetbe vesszük a tápintézet üzemi költségeit (személyzeti fizetések, társadalombiztosítási illetékek, tüzelő anyag, világítás, takarítás stb.) ez ismét hatalmas összeget jelent. Igy még a dr. Hindhede rendszer bevezetése után sem lehetne a cikkiró úr által ajánlott díjért ellátást nyújtani. A jelenlegi koszt úgy minőségi, mint mennyiségi szempontból teljesen kielégítő és tekintettel arra, hogy változatos és energiadúsabb táplálkozást biztosít, relative még talán olcsóbbnak is mondható, mint az ajánlott új rendszer. Az arra reászorulóknak és érdemeseknek a Főiskola mindig nyújt kedvezményeket. Igy azok a szegény, jóerkölcsű és tehetséges gyermekek, akiknek érdekében olyan önzetlen buzgalommal igyekezett cikkiró úr lehetőséget nyújtani tehetségeiknek a Főiskola falain belül való továbbfejlesztésére, a jóságos Alma Mater segítségével a mostani szomorú időkben sem lesznek kénytelenek anyagi eszközök hiányában a kollégium kapujától visszafordulni. *Dr. Jakó János.*

HIREK

— **Erdélyiek Sárospatakon.** Augusztus 7-én egy kb. 20 tagú társaság érkezik Sárospatakra Erdélyből, tanárok, lelkészek, orvosok, egyházközségi főgondnokok, tisztviselők, egyetemi és középiskolai hallgatók. Jönnek a főiskola és a város nevezetességeinek megtekintésére. A látogatókat a főiskola tanárai és a város református családjai látják vendégül, hogy ezáltal is ápolják erdélyi testvéreinkkel a lelkikapcsolatokat.

— **Tisztujitás a kárpátaljai egyházkerületben.** A kárpátaljai egyházkerületben most tartották meg a tisztújítást, melynek eredményeként a következők lettek egyházkerületi tisztviselők: lelkészi főjegyző *Bary Gyula* beregi lelkész és beregi esperes, lelkészi jegyző *Isaák Imre* técsői lelkész, a kárpátaljai Ref. Lelkészegyesület elnöke, világi főjegyző R. *Vozáry Aladár* munkácsi hirlapiró, világi jegyző *Fodor Béla* ungvári mérnök, lelkészi tanácsbirák *Mizsák Péter* somi, *Szutor Jenő* beregszászi, *Nagy Sándor* kisgejőczi és dr. *Sárkány Lajos* királyházai lelkész, világi tanácsbirák *Bakó Bertalan*, dr. *Korláth Endre* szenátor, *Royko Alfréd*, *Lator István*, tanitóképviselők *Szabó Sándor* nagyszöllősi tanitó. *Fóris Béla* técsői és *Kormos Gerő* ungvári tanitó között pótszavazás rendeltetett el.

Zzinati lelkészi rendes tagokká választattak *Komjáthi Gábor* ungvári lelkész és ungi esperes, *Bary Gyula*, *Mizsák Péter* és *Isaák Imre*, póttagokká *Szutor Jenő*, *Komjáthi István*, *Győrke István*, pótszavazás lesz dr. *Sárkány Lajos* és *Szabó Béla* között, *világi rendes tagok Nagy Iday Ferenc* máramarosugocsai egyházmegyei gondnok, *Egry Ferenc* ungi gondnok, dr. *Korláth Endre*, dr. *Siménfalvy Árpád*, póttagokká *R. Vozáry Aladár*, *Székely Benedek*, *Lator István* és *Royko Alfréd*, rendes tanitóképviselő *Szabó Sándor*, pótképviselőségnél pótszavazás lesz *Fóris Béla* és *Bán János* között. A választások csaknem egyhanguak voltak.

— **Az átányi** népszámlálási adatokhoz a következő adalékokat közli az átányi ref. lelkészi hivatal: A hivatalos népszámlálás szerint a község

lélekszáma az 1920. évben 2812, az 1930. évben 3094. A szaporulat 282. Ez a szám alig növelte a reformátusok lélekszámát. Ugyanis Átányhoz Heves felől 15, Besenyőtelek felől pedig Pusztaszárazkővel 14 tanya tartozik még. E tanyákon az 1930. évben 189 gyermeket számláltak — 11 éven alóli korban. A nagy szaporodás sajnos! a katholikus cselédség által van, viszont ezek a törzslakossághoz állandóan nem tartoznak. Az utóbbi 12 év alatt az átányi anyaegyházban — a tanyákat is beleértve — egyetlen kitérés sem történt a reformátusok közül. A 15—20 ref. lélekszám ingadozást az éveken át távollevő dohányosok családjai jelentik; ez sem állandó jellegű.

— **Uj hang a Pentateuchról.** Az egyik amerikai professzor *A. S. Yahúda*, aki 40 év óta foglalkozik az ó testamentumi tudományokkal, kutatásainak eredményeként a Mózes 5 könyvéről a következő új megállapitásokat közli: „E könyvek a nagy civilizációjú *Úr* patriárkái idejéhez tartoznak.“ „Ezeket az adatokat olyan valakinek kellett irnia, aki ismerte az egyiptomi nyelvet s aki héberül irt.“ „Az Egyptomból való kijövetelt olyan ember irta, aki tényleg részt vett a kiköltözésben s jól ismerte az egyiptomiak életét és szokásait.“ Kiváncsiak vagyunk az általános jellegű megállapitások bizonyitékaira.

— **A Magyar Ifjúság** július—augusztus száma bőséges és szines tartalommal megjelent. Ismerteti a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek (KIE) mozgalmi hireit, foglalkozik egyebek között az iparosifjúság helyzetével. Jelen szám főbb munkatársai: Karácsony Sándor dr., Simándy Pál, Szokolay Béla, Hilscher Rezső dr., Batiz Dénes dr., Szöllősy István, Weöres Sándor. Évi előfizetése 2 P. (Felelős szerkesztő: Szondi Béla. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Horánszky-utca 26. szám.)

— **Már a II. kiadásban forog közkézen a mai élet legégetőbb és legaktuálisabb problémáival — a zsidókérdéssel** — foglalkozó **„NAGY PER“,** melyben a magyar élet reprezentánsai mondják el véleményüket A könyv, mely a Magyar Református Diákok Soli Deo Glória Szövetségének kiadásában jelent meg, kapható minden könyvkereskedésben, a Szövetség Központjában (Budapest, IX. Üllői-ut 25.) Ára csak 2 pengő.

Pályázati hirdetés.

A Sárospataki Ref. Gimnáziumnál 1933. évi szept. 1-én nyugdijazás folytán megürült magyar-latin szakos rendes tanszékre helyettesi minőségben a szabályszerű illetményekkel pályázat hirdettetik.

Pályázhatnak oly okleveles tanárjelöltek, vagy már állásban levő tanárok, akik a magyar és latin nyelvből középiskolai tanári képesitést nyertek.

Pályázók az igazgató-tanácshoz intézett folyamodványukat, melyben életkoruk, vallásuk, családi állapotuk, magyar állampolgárságuk, hazafias érzésük és megbizhatóságuk, végzett tanulmányaik, tanári képesítésük, nyelvismereteik és esetleges eddigi szolgálatuk okmányokkal igazolandó, folyó évi augusztus 25-ig a Sárospataki Ref. Gimnázium igazgatóságához küldjék be.

Janka Károly gondnok. *Novák Sándor* igazgató

HIVATALOS RÉSZ.

XX. sz. Lörlevél.

Lelkésztestvérekhez és gyülekezeteikhez.

A „Hadiözvegy és Árvaalap kezelőbizottság“ elnöksége azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy a volt 10-es honvédek elöregedett, nyomorbajutott munkaképtelen hadiözvegyei és árvái gyámolitása céljából — egy üdülőház épitéséhez szükséges alap megteremtésére — országos gyüjtést engedélyezvén a Belügyminiszter úr, — e gyüjtési akciót a gyülekezetekhez és lelkésztestvéreinkhez intézendő körlevelem útján támogassam.

A legnagyobb készséggel teszek eleget e kérésnek és nyomatékosan felkérem lelkésztestvéreimet, hogy lépjenek érintkezésbe illetékes községi elöljáróságaikkal arranézve, hogy a gyüjtés céljaira egy nap jelöltessék ki s továbbá azt is kérem, hogy lelkésztestvéreim a szószékről emlékezzenek meg a világháború elesett hőseinek nyomorbajutott hozzátartozóiról s minden lehetőt kövessenek el arranézve, hogy a gyüjtés mindenekben hozzánk méltó sikerrel járjon.

II.

Az esperes urakat jelen körlevelem útján kivánom értesiteni arról, hogy ez esztendő őszén, — tekintettel a zsinatra — csak november közepe után tartjuk meg az őszi egyházkerületi közgyűlést és igy az őszi egyházmegyei gyűlések tartására nézve október 15-éig van elegendő idő.

Miskolc, 1933 július 29. Atyafiságos szeretettel *Farkas István* püspök.

Kérelem.

Az Egyetemes Konvent minden lelkészi hivatal részére megküldötte jegyzőkönyvét. Szolgálatot vélek teljesiteni, amikor a konventi jegyzőkönyv vaskos kötetéből kiemeltem a tiszánínneni egyházkerületre vonatkozólag elkerülhetetlenül figyelembe veendő jegyzőkönyvi pontokat. Ezek a következők:

Lelkészek: 11, 39, 157, 159, 169, 176, 237, 242, 246, 251, 270, 272, 273, 274, 275, 278, 281, 286.

Iskolaszéki elnökök, tanitók s tanügyi előadók: 81, 82, 133, 148, 156, 176, 177, 178, 180, 184, 187, 197, 254, 267, 152.

Esperesek: 46, 65, 67, 70, 78, 82, 87, 133, 140, 148, 159, 169, 171, 173, 176, 177, 178, 180, 184, 187, 215, 237 254, 260.

Középiskolák: 104, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 120, 121, 123, 125, 133, 187, 189, 190, 193, 267.

Tanitóképző intézet: 126, 127, 129, 131, 133, 192, 193, 194, 195.

Theológia: 82, 84, 85, 88, 89, 90, 91, 94, 97.

Miskolc, 1933 julius 25. *Illyés Bertalan* püspöki titkár.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 33. szám. Sárospatak, 1933 augusztus 13.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Pápay István*: Református szemmel a világdsemborin. — *S. Szabó József*: Sárospataki lelkész mint diéta prédikátor. — *Svingor Jenő*: Csöndes napok a tapolcai üdülőtelepen. — —: Beszámoló a csobaji ref. egyházból 1932—33. év. — Hirek. — — Hivatalos rész.

Református szemmel a világdsemborin.

Nem lehet írásban még csak megközelitőleg sem az olvasó szeme elé varázsolni a dsembori igazi képét s még kevésbé lehet érzékeltetni annak a szemlélőre tett hatását. Azt látni és átélni kell! Néhány képet mégis ide próbálok rajzolni róla.

Egy csodálatos világ Álomországában járunk. Vídám csapatokba verődve, s minden benyomást megragadni kész, élénk érdeklődéssel hullámzik a hatalmas tábor tekervényes útjain s a rengeteg érdeklődő közönség közepette a külföldi cserkészek tarka sokasága. A mi derék fiaink a házigazda lebilincselő kedvességével, figyelmes előzékenységével veszik őket körül, de beszélni nem tudnak velök. Szomorú látni, hogy a magyar fiúk ezrei közül alig tudja magát egy-egy megértetni — jobbára német nyelven — a tulnyomórészt több nyelven beszélő külföldi cserkészekkel. A többi csak kedves mosollyal kisért arcmimikával s taglejtésekkel tud felelni a hozzá intézett német, angol, francia, vagy más nyelvű kérdésekre. Amint ezt a fájdalmas tapasztalatot dsembori élményeim között szomorkodott szívvel elkönyvelem s amint látom, hogy az a putnoki kis cserkészfiú, a középiskola egy-két osztályában elsajátított német nyelvtudásának iszonyú törtségével, de az idegen nyelvmisztériumába behatolni akarás annál hősiesebb elszántságával mint igyekszik strassburgi hasonkorú cserkésztestvérével egy nyári szünidei nyelvtanulási csereegyezséget megcsinálni, — ajakamra tólul a nemzeti és egyházi szempontból egyaránt és mindig fontos, mostani nemzeti aspirációink forró levegőjében pedig ezerszeresen égető kérdés: Nem lehetne-e nekünk, éppen a cserkészmozgalom által adott lehetőségek felhasználásával, egyháztársadalmilag lebonyolítani. a közel három hónapi nyári szünidőre ilyen idegen nyelvtanulási cseréket? S itt főleg az angol nyelvre, az angol nyelvtudásban rejlő, kiszámíthatatlanul gazdag lehetőségekre gondolok. Mert ki tudná felmérni nemzeti életünk, reviziós álmaink szempontjából való következményeit annak, ha fiaink ezen a nagy, látomásosan szép nemzetközi ifjúsági találkozón, itt a csonka magyar földön, a születési nyelv varázsos erejével tudnánk belesugni idegen nemzetek ifjainak fogékony szivébe a magyar fájdalmat s a magyar álmot?

Más. A finn cserkészek stilusosan feldíszített tábora előtt állunk. Szívünket jóleső melegség bizseregeti meg a tábor mosolygó, kedves arcú lakóinak láttára. Érezzük a vérnek a közös eredetre visszaütődő erejét. S ez a titkos, láthatatlan, de annál ellenállhatatlanabb erő egyre többeket vonz a látogatók közül a fajtestvérek táborához. Beszélni nem tudunk velök, csak örülni tudunk nekik. A tábor címerét képező nyirfaágakból ügyesen összeállított csodaszarvas, amint száguldásra készen áll, megkapóan jelképezi, hogy a két testvér-nemzet messze keletről, a közös eredet törzséről merész szökkenéssel lendült bele a nyugati életbe, a nyugati kulturába. S amint egymás lelkében fürkészve kutatunk s a közös eredet évezredes emlékeit önfeledt örömmel, boldogan keltegetjük; egy igen kedves, de nyilván kongreganista apa, kis fiának élénk kérdezgetésére, hogy milyen vallásúak ezek, az ultramontán beidegzettség bigotizmusával egykedvűen feleli: „egyistenhívők, de nem keresztények". Mint akit hideg vízzel nyakon öntenek, úgy kullogok tova s nem tudok már az ifjúság e boldog Álomországában, a miudent elfedező és elfelejtető optimizmus karjain, szépséges álomban tovább ringatózni!

Ez otromba megjegyzés által álmodozásomból felrisztva, meg kell például látnom, hogy a katholikus egyház papjai csakúgy hemzsegnek a dsembori táborozói között. Református papnak — napi itt tartózkodásom alatt — ellenben csak színét is alig látom. A katholikus csapatokat csaknem kivétel nélkül papok parancsnokolják s szerte hallatszik úton-útfélen a felekezeti válasytóviz gyanánt szolgáló köszöntés: „Laudetur . . .!" Kámzsás barátok csuhái, fehér, fekete-fehér és fekete reverendák vegyülnek bőséges áradatban, a nemzetenként változó, de egyébként összhangzatos színű cserkészek közé; az egyedül idvezítőség áldását hozván és iljatját terjesztvén. A katholikus táborok mezőnyein emelt keresztek és oltárok szerénytelenül, bántóan, kiabálva jelzik, hogy Róma ide,

az ifjú szívek szeretetének, szolidarításának az egész világot átmelegítő s felekezeti különbséget a principio nem ismerő tábortűz helyére is elhozta a felekezeti öncélúság és mindenfelettvalóság turbulens gondolatát. Sőt a felvonulások és együttes ünnepségek szinhelyéül s igy a dsembori középpontjául szolgáló Arénán felállított s az óriási táborterületet uraló hatalmas kereszt, mintha az egész világdsemborinak katholikus jelleget látszanék kölcsönözni. Meg is jegyezte a Bi-Pi-sátor mögött meredő sziklakilátón szemlélődő angol cserkész az óriás kereszt láttára: „Miért van itt ez a kereszt?"

Miért van ott a kereszt, a klérus mindenütt, ahol sorsdöntő politikai és nemzeti aktusok mennek végbe? Kérdés, amelyre igen könnyű a felelet!

Viszont miért hiányzunk mi, református lelkipásztorok erről a nagy, külsőségeiben álomszép, nemzeti szempontból pedig felbecsülhetetlen jelentőségű ifjúsági világtalálkozóról is, holott a cserkészet gondolata eredetében is református gondolat s azt hazánkban is mi kezdeményeztük? Kérdés, amelyre csak a mi élhetetlenségünk lehet a felelet, mely a gesztenyét, mint mindig, úgy most is másnak kaparta ki. *Dr. Pápay István.*

Sárospataki lelkész mint diéta prédikátor.

A diéta, vagy országgyűlési prédikátorság a XVII-ik században keletkezett, amikor a magyar országgyűléseken a protestáns követek hitük védelmére külön evangélikus rendekké szervezkedtek. Az evangélikus rendek az országgyűlés tartamára prédikátorokat hívtak maguknak, illő tiszteletdíj mellett, Pozsonyba. Ezek a prédikátorok a nemzet törvényhozói, válogatott férfiai előtt prédikáltak. Ebből megérthetjük országos jelentőségüket. Valóságos politikai tényezők voltak. E fontos tisztségre tehát a legkiválóbb papi szónokok nyertek elhivatást. A diétai prédikátorság a rendi alkotmány megszüntéig, 1848-ig fennmaradt.

A diéta prédikátorokkal még eddig alig foglalkoztak. Legújabban nagyérdemű történetirónk, a mult évben elhalt *Takáts Sándor* irt közülök néhányról a Budapesti Hirlapban ilyen cím alatt: „Régi országgyűlési hitszónokok." Ez a témát tovább folytattam én a Debreceni Képes Kalendárium ez évi folyamában ilyen című cikkemben: „Diétai prédikátorok Debrecenből." Azóta is kutattam ezen a téren s találtam még néhány református diétai prédikátort, többek között egy sárospataki lelkészt, a maga idejében hirneves egyházi szónokot, *Ferenczy Józsefet.* Ő a jeles magyar szobrász, *Ferenczy István* testvéröccse, tudományos képzettségű férfi, aki az utrechti egyetemen doktori oklevelet is nyert. Sárospatakon 1530—36-ban lelkészkedett, ahonnan Kassára ment, mint az ott újabban alakult ref. egyház első lelkésze. (A régi egyh. megalakulásáról l. *Révész K.* „Százéves küzdelem a kassai ref. egyház megalakulásáért 1550—1650." Budapest. 1894.)

Ferenczyt tudománya és ékesszólása képesítette a diétai prédikátorságra. A nevezetes 1832—36-iki reformországgyűléseknek volt kedvelt és nagyhatású hitszónoka. A tiszáninneni református egyházkerületből más diétai prédikátorra nem is találtam, de bizonyosan kellett lenni, mert, láthatólag az a gyakorlat fejlődött ki, hogy az egyházkerületek felváltva küldték a prédikátorokat a diétára. De e tekintetben még nem rendelkezünk biztos adatokkal, sőt azt látjuk, hogy a tiszántúli kerület és Debrecen a maga túlnyomó súlyával és tekintélyével majorizálta a többi kerületet.

Az első ismert református diétai prédikár, *Farkas János,* nagyszombati lelkész, aki a rendkivül heves 1662 iki pozsonyi országgyűlésen vett részt. Azután egészen 1764 ig nem találtam diétaprédikátort, később is hiányos az összeállításom, de Ferenczyvel kapcsolatban itt közlöm mégis a diétai prédikátorok felkutatott névsorát. Lesznek talán, akik kedvet kapnak a tovább kutatásra és kiegészitik a hiányokat.

1662. *Farkas János,* nagyszombati lelkész.

1764. *Szathmáry Paksy István,* debreceni professzor, később tiszántúli püspök.

1790—91-iki országgyűlésen Budán, majd Pozsonyban két prédikátor is volt, ú. m.:

Tormássi János, halasi lelkész, később dunamelléki püspök.

Hunyadi Ferenc, debreceni lelkész, később tiszántúli püspök.

1805—7. id. *Báthory Gábor,* pesti lelkész, később dunamelléki püspök.

1825—27. *Szoboszlai Pap István,* debreceni lelkész, később tiszántúli püspök.

1830—32. ifj. *Báthory Gábor,* nagykőrösi lelkész, később dunamelléki püspökhelyettes.

1832—36. dr. *Ferenczy József,* sárospataki, később kassai lelkész, egyszersmind esperes.

1839—40. *Nagy Mihály,* kocsi, majd komáromi lelkész, később dunántúli püspök.

1843—44. *Fésős András,* debreceni lelkész, esperes, egyh. ker. főjegyző.

1847—48. *Dobos János,* péceli, később ceglédi lelkész és egyházkerületi főjegyző.

S. Szabó József.

EGYHÁZI ÉLET

Csöndes napok a tapolcai üdülőtelepen.

Sajnálattal kell tudatnunk az érdeklődőkkel, hogy az idei lillafüredi konferenciát részben anyagi okokból, részben pedig az előadók, főként püspök urunk elfoglaltsága miatt ismételten el kellett halasztani szeptember végére, esetleg a jövő tavaszra. Ellenben a másik kedves tervet, hogy a tapolcai leányüdülőben megismételjük a mult év folyamán tartott csendes napokat, Isten segítségével szeptember 5. és 6-án meg fogjuk valósítani, melyre ez uton is szeretettel hívjuk a lelkésztestvéreket, akik nem sajnálják a ráfordítandó időt és csekély anyagi áldozatot. Érkezés a tapolcafürdői autóbusszal szeptember 5-én délelőtt. A szállás és tel-

jes ellátás díja (2 ebéd, ozsona, vacsora, reggeli) cca 5 pengő. Jelentkezés dr. Enyedy Andor ref. lelkész címére (Miskolc, Pálóczy-utca) augusztus hó 30-ig.

Ennek a testvéri találkozásnak főcélja, hogy közös, bizalmas beszélgetésben egymás hite által épüljünk, kisértéseink közt egymásban szövetséges társakra találjunk s mindenek fölött a mi magánosan, elszigetelődve élő és vívódó lelkünk közös imádkozás, az Igével való együttes foglalkozás utján Istenhez közelebb hatolva erőket nyerjen azokból a titkos mélységekből, amiket a Lélek készen van megnyitni számunkra. Ma, amikor az utóbbi évek ébredezései után immár kétségtelen az elfásulás, élet-halál kérdésnek tartjuk az általános levertség és szomorú kijózanodás lebirására ellentámadásba indulni. Istenre szomjas lelkünk Istennel akar találkozni.

Megbeszéléseinket az Apostoli Hitforma mult évről fennmaradt befejező gondolatai és az Uri ima, valamint a Tizparancsolat körül csoportosítjuk. Mult évi tapasztalatunk, hogy ezek a szent gondolatok megóvnak a felesleges szóharcoktól és lelkünk legmélyebb kérdéseire irányozzák a figyelmet. Az pedig szintén kétségtelen, hogy a mi gyülekezetünk s általában a mi anyaszentegyházunk csak akkor nyernek valódi értékeket ebből a lelkipásztori együttlétből, ha mi legelsősorban a magunk számára találunk gyöngyöket, megrendítő isteni üzeneteket a Lélek oceán mélységeiben; a tapasztalat ugyanis azt mutatja, amikor Isten gyermekei a reájuk váró feladatokat nem magukon kezdve és nem a maguk lelkinyomorúságával megharcolva akarják végezni, minden konferenciázás, minden lelkes szónoklat és foglalkozás csak ideig óráig égő olaj a hideg, mélységes, mozdulatlan viz felett.

Hivunk tehát mindenkit — a lelkészi karon kivül álló, vágyakozó sziveket is — akik kevés szóból mindent megértve résztvenni óhajtanak ebben a testvéri közösségben.

Svingor Jenő
egyh. ker. missziói előadó.

Beszámoló a csobaji ref. egyházból 1932—33. év.

1932. év őszétől erős belmissziói munka folyik Csobajon. Advent első szerdájától egész husvétig megszakitás nélkül vallásos estélyek voltak, melyeket igen sokan látogattak. A lelkész feleségének vezetésével ősszel megalakult az Asszonyok és leányok bibliatanulmányozó köre 78 beiratkozott taggal. A bibliakör jótékony hatásaként jelentkezett a hivek nagyarányu szaporodása a nyilvános istenitiszteleteken, ugy hogy a hétköznap reggeli istenitiszteleteken is, ahova ezelőtt úgyszólván alig jártak, a felnőtt résztvevők száma 30—50 között váltakozott. Igen áldásosnak mutatkozott a gyermekek közt a lelkész által vezetett vasárnapi iskola. Decembertől előadások tartattak szép sikerrel lelkész vezetésével s a tanitók közreműködésével.

Az iskolás gyermekek számára lelkész és felesége karácsonyfaünnepélyt rendezett. A helybeli intelligencia pénzbeli s természetbeni adományaiból 225 szeretetcsomag készült, melyből felekezeti különbség nélkül minden gyermeknek jutott. Ezenkivül 30 szegény gyermek kapott különböző ruhaneműt Szabó Miklós főgondnok adományából. Dr. Ősztreicherné Csobaji Margit és a Község adományából pedig az összes iskolás és ismétlőiskolás gyermekek tanszereket kaptak.

A község új nagybirtokosát Szabó Miklóst, a Szabó és Mátéffy Villamosipari Rt. Budapest, egyik igazgatóját s tulajdonosát az egyház egyhangulag főgondnokká választotta. Beiktatása szép ünnepség keretében március 25-én tartatott meg. Rövid idő alatt számos jelét mutatta meg egyháza iránti szeretetének. 50 pengős első adományával lehetővé tette, hogy fűtött teremben voltak megtarthatók a bibliaköri, népművelési, vasárnapi iskolai összejövetelek. Ugyancsak ő adott 300 pengőt azzal a rendeltetéssel, hogy az egyháznak végzendő munka ellenében a szegény egyháztagok segélyezésére szolgáljon. Ebből a pénzből a presbytérium elvégeztette a szükséges apró javitásokat, körülárkóltatta a temetőt s az egyházi földeket s előre 30 fuvart fizetett ki, melyet az egyház a szükséghez képest felhasznált. Ugyancsak ő bocsátott a presbitérium rendelkezésére a keresetképtelen családok segitésére karácsonyra egy 170 kgr.-os hizott sertést, amely két presbiter felügyelete alatt 30 család között kiosztatott. Ugyanitt jóleső örömmel kell megemliteni, hogy a példa követésre talált. Dr. Csobaji Gyula nagybirtokos újévre vendégelte meg az egész község lakosságát, negyed kgr. hust s negyed liter bort adományozva családtagonként. Szabó Miklós főgondnok, dr. Csobaji Gyula nagybirtokos és Majzler Mihály nagybérlő lelkész kérésére egy-egy k. hold fűzvesszőtelepet bocsátottak ingyen rendelkezésre, amelyet lelkész kitermeltetett s főgondnok anyagi segitségével kosárfonó tanfolyamot nyitott. A tanfolyam január és február hónapokban készitett 240 drb. drótvázas szeneskosarat, amelyért lelkész a legnehezebb két hónapban 96 pengő munkadijat fizetett ki. A tiszta haszon az egyház pénztárában marad.

Az egyház javára a lelkes és agilis tanitók Varga Gyula k. tanitó, Halmányi Iván és Szabó Béla segédtanitók négy műkedvelői előadást rendeztek szép sikerrel. Ezenkivül több iskolai ünnepélyt, október 6-án, október 31-én, dec. 6-án, márc. 15-én, Anyák napján, — amikor minden gyermek köszönő szavakkal s virággal kedveskedett édesanyjának. — Varga Gyula k. tanitó még külön az énekkarral nagysikerű előadást s hangversenyt rendezett, amelyekkel a harangalapot 120 pengővel gyarapitotta.

Általácán örömmel állapitható meg, hogy a munka szép sikereket hozott s a szeretet szava a mai időkben is utat talál az elfásult emberi szivekhez. Amit bizonyit az is, hogy a községben a mult héten pusztitott tüzvész után lelkész felhivására a tüzkárosultak segélyezésére 25 pengő pénz és 11 mázsa vegyes termény adomány gyült egybe, miáltal a károsult családok élelmezése az uj termésig biztositva van.

Lelkésznek s tanitónak minden munkája s igyekezete odairányul, hogy az egyházat a nemcsak anyagilag, hanem lelkileg is válságos világból veszteség nélkül átmentsék az eljövendő jobb és boldogabb világba, ami Isten segedelmével bizonyosan sikerülni fog.

HIREK

Gonda Béla Életének 82-ik évében, aug. 7-én örök álomra hunyta le szemét Gonda Béla, ny. min. tanácsos, az Adria-egyesület elnöke, több kitüntetés tulajdonosa, a pataki iskola lelkes diákja, aki örömmel vett részt a főiskola támogatását célzó mozgalmakban, ugy 1916-ban, mint később is. A Diákvilág anekdotakincsében meleg érzéssel irt cikkek tanuskodnak a főiskolához ragaszkodásáról. Közéleti tevékenységét bizonyítják kitüntetései, igazolják azok a levelek, amelyeket a főiskolai kézirattárának adott. Nagynevű osztálytársai voltak. Reformátusságára tanusítói a Bethlen-naptár, a Magyar Kálvinisták Naptára és számos kiadvány. Temetése folyó hó 9-én volt a kerepesi temetőben nagy részvét mellett.

— **Szabó Károly** főiskolánk testnevelési tanára f. hó 7-én házasságot kötött *Szücs* Katóval, Szücs István főiskolai számvevő leányával. Gratulálunk.

— **Angol diákcserkészek Sárospatakon.** A cserkészet eddig is sok jó barátot szerzett Magyarországnak. Igy H. E. *Spencer*, angol nagybirtokos, katonatiszt, már korábbról a magyar érdemkereszt tulajdonosa, aki Magyarországot második hazájának vallja, továbbá *Bossom*, angol képviselő, trianoni revíziójáért sikra szálló alsóházi képviselők kiküldöttje. *Molnár* Benjámin, az angol-internátus egyik angol tanára, az angol-amerikai cserkészkontingensek magyar nyelvi összekötője H. E. Spencertől meghivást kapott arra, hogy látogassa meg őt Angliában. A pataki tanárnak arra az óhajára, hogy milyen jó volna, ha pataki cserkészek is el tudnának látogatni angliai táborozásra. Spencer szives készséggel hivott meg a jövő nyárra 30 pataki cserkészt saját birtokára, ahol a tulajdonos élelmezés és sátorbiztosításbeli messzemenő támogatásával angol diákcserkészekkel táborozná nak együtt a mi pataki fiaink.

Az erre vonatkozó tárgyalások az angol vendéglátókkal és főiskolánk előljáróságával mihamar befejeződnek. A tervbevett látogatás folyamányaképen a jamboree befejezése után 30—40 kenti, brightoni, cornwalli és sussai cserkészfiu jön Sárospatakra egy heti tartózkodásra. *Sz. Z.*

— **Külföldi diákok sárospataki theológiai akadémiánkon.** Sárospataki theológiai akadémiánk ifjúságának java mindig élénk kapcsolatokat tartott fenn a külföldi egyetemekkel és főiskolákkal. Ezt az összeköttetést azáltal is ápolni akarja főiskolánk, hogy a jövő iskolai évre egy-egy teljesen ingyenes helyet ajánlott fel egy hallei német diáknak az ottani magyar egylet július hóban lezajlott 70 éves jubileuma alkalmából, valamint egy másikat a montpellieri theológiai fakultásnak egy református francia diák részére. Az ajánlatot az illetékes egyetemek részéről a legnagyobb örömmel fogadták, a hallei egyetem már közölte is, hogy a számos jelentkező német diák közül már ki is választotta a legalkalmasabbat, akit már fel is vettünk theol. akadémiánkra. Hiszszük, hogy a külföldi kapcsolatoknak ez az új formája úgy theol. akadémiánkra és ref. anyaszentegyházunkra, mint magyarságunkra nyereséges lesz.

— **A Ref. Ker. Ifj. Egyesületek** országos szövetsége aug. 19—22. napjain párhuzamosan a *felnőtt* és *serdülő* földmüves ifjúság részére *Bánhorváton* konferenciát tart, amelyen az igehirdetést dr. *Szabó* Zoltán theol. tanár és dr. *Komjáthy* Aladár ózdi ref. lelkész látják el. A reggeli bibliakörök tárgya: a „*Megfáradt ifjúság*“, „*Ingatag ifjúság*“, és „*Hűséges ifjúság*“ lesz. A konferencia előadói: *Huszti* Mihály ózdi mérnök, *Dobos* Károly missziói lelkész, *Kovács* Péter titkár, *Benke* Kálmán ondi, *Kövér* Pál zilizi lelkész és *Zsiros* József dr. theol. tanár. Kívánatos, hogy e konferencián legalább egy-két taggal egyházkerületünk minden gyülekezetének ifjúsága képviselve legyen. Jelentkezni lehet a KIE szövetségnél Budapest VIII., Horánszky u. 26.

— **Egyik katholikus iskola** növendéke látogatta meg a főiskolai könyvtárat. A kalauzoló tanár bemutatja I. Rákóczi György könyveit, amelybe a fejedelem beleirta a nevét. „Hát tudott irni?“ kérdezi tréfásan az ifjú. „Tudott, sőt olvasni is tudott“, feleli a kalauzoló, „hiszen az ujtestamentumot 36-szornál többször olvasta el, amit egy modern ember sem mondhat el magáról.“ — Nem tudni, vajjon e tréfás megjegyzés nem a katholikus iskola nevelési mentalitásának eredménye-e.

— **A németországi protestáns egyházak** vezető püspöke Müller Lajos lett. Az egyház és állam egymáshoz való viszonyának rendezésénél az új vezérre nehéz és fontos feladatok rendezése vár. Minden reménység meg van arra nézve, hogy munkáját nem muló földi érdekért, hanem az örök Isten dicsőségére fogja végezni.

HIVATALOS RÉSZ.

Értesítés.

Augusztus 4-én a püspöki irodában megtartott szavazatbontó bizottsági gyülésen az elrendelt kerületi és zsinati tagságokra beadott szavazatok eredménye a következő lett: Egyházker. lelkészi tanácsbiró: dr. Lengyel István (233). Egyházker. világi tanácsbiróságra: gr. Haller József (232). Egyházker. világi főjegyzőségre: dr. Horváth Zoltán (235). Egyházker. lelkészi aljegyzőségre: Nádházy Bertalan (233). Zsinati rendes lelkészi képviselő: Kovács István (221). Zsinati tanárképviselő: Csorba György (235). Zsinati lelkészi pótképv.: Farkas Elek (231) és dr. Komjáthy Aladár (220). Zsinati világi pótképv.: Bárczay László (225) szavazattal — megválasztattak.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 34. szám. Sárospatak, 1933 augusztus 20.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Sz. Z.*: Egyházunk és a cserkészet. — *Kövér Pál*: Önuralom. (Folyt. és vége köv.) — Halottaink. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Egyházunk és a cserkészet.

Lapunk legutóbbi számában dr. Pápay István testvérünk jó szemmel és jó tollal megirt cikke számol be mindarról, ami a jamboreen egy református pap figyelmét megragadhatta. Biztos tekintettel lát meg olyan jelenségeket, melyek valóban komoly mementók a magyar ref. egyházunk egyeteme számára. Tapasztalatai közül sokat megerősíthetünk mi is, akiknek, mint a jamboree aktiv, cserkészrésztvevőinek több és állandóbb alkalmunk nyilt a dolgok mélyére pillantani.

A református papnak, valóban csak a *„szinét“* volt nehéz meglátni a táborlátogató számára, hiszen a cserkészuniformisuk kis alfa omegás papi jelvénye nem volt olyan szembetünő, hogy könnyen felismerhetővé tette volna, hogy a cserkészeivel marsoló, a tábori munkákban görnyedő tiszt: református pap. A közös protestáns és külön ref. istentiszteletek cserkésztömegei, az aug. 5-iki Ker. Ifj. Egyesületi vezetői világértekezlet sok nemzetbeli reprezentánsai élükön Bi. Pi.-vel: olyan események voltak, melyekben sok lelki ajándékot adott Isten a magyar protestáns cserkészeknek is.

Az is igaz másfelől, hogy a jamboree 240 kath. papcserkésze mellett pont a huszadrész, 12 volt a ref. papok száma, hozzájuk jött még 4 theol. tanár és mintegy 35 theológus. A „hemzsegő“ reverendák viselői *látogatók* voltak, s a látogató kath. papok száma még nagyobb arányban multa felül a látogató protestáns papokét. Mert missziót végeztek a látogatók is: egyházunkat hozták hozzánk és egyházunk számára vitték magukkal annak a tudatát, hogy a cserkészetnek az eddiginél *nagyobb tényezőnek* kell lenni egyházunk életében. E tekintetben szeretnénk még konkrétebben a mi egyházkerületünkre számítani: püspöke, főgondnoka, három esperese, főiskolánk lelkészi és világi főgondnokai és gondnokai, számos igazgatótanácsosa, tanára ott voltak a látogatók közt és saját szemükkel látták, hogy micsoda friss, tettre, munkára kész avantgárdája van a magyar cserkészeknek a magyar életben, *lehet* a református cserkészeknek egyházi életünkben.

A jövő szempontjából szeretnénk még pár elvi és gyakorlati szempontból egyházunknak a cserkészethez való viszonyára rávilágítani.

A cserkészet maga is egy darab *reformáció*. Ha paradoxonnak látszik is: még a kath. testvéreinknél is az Tábori kereszt, „laudetur“, térden hallgatott tábori mise mellett és ellenére is még a kath. egyházban is ez a par exellence protestáns elgondolású világmozgalom a maga belső lényegében egy darab reformáció.

Mélységes formáló ereje, hatása, komolysága azért mindig attól függ: mennyi *evangéliumi* tartalom mennyi *hitélet* van benne. A serdülő elé óriási követelményeket állit a 10 cserkésztörvény, akkorákat, hogy az élő Isten kegyelme nélkül azokat betölteni nem lehet. Ezért élő hit nélkül a modern cserkészet époly külsőségekben megélt farizeizmussá sülyedne, mint az az ótestamentomi vallásosság, mely ellen Krisztus és Pál küzdöttek. Ezért nem lehet a mi egyházunk talaján más cserkészmozgalomnak élni, csak olyannak, melyben az őszinte, nem külsőségekben és frázisokban nyilvánvaló, hanem élő hit és az önfeláldozásig szolgálatos evangéliumi lelkület él. Ezért kötelessége az egyháznak, hogy papjainak, főleg a jövő lelkészgenerációnak nagy részét, ha lehet, *egészét* belekapcsolja ebbe a munkába.

Sok csorbája mellett is a gödöllői jamboree ragyogó példáit adta a cserkésztestvériségnek. A jamboree utánra is szánkban kell, hogy maradjon ennek az ize épen nekünk, a jamboreet rendező *magyar* cserkészeknek. Hisszük, hogy a *felekezeti béke* komoly és tartós meggyökereztetésének a cserkészet egyik legalkalmasabb talaja. Alkalmunk nyilt a jamboreen a kath. cserkészpapnak reprezentánsaival e tekintetben komoly eszmecserét folytatni s világos volt előttünk, hogy ennek annál inkább meglesznek a reális lehetőségei, mennél többet megélnek cserkészfiaink a maguk egyházának keretei közt a lélekszerinti komoly és képmutatás nélküli keresztyénségből.

Hálátlanság volna azt mondani, hogy egyházunk eddig nem törődött, vagy keveset törődött a cserkészettel. A konvent már jórégen kötelezte pl. minden középiskolánkat cserkészcsapatok felállítására. A cserkészet azonban nem csak diákmunka: minden serdülő számára pompás és hi-

vatott életforma. Hol marad belőle iparos és földmíves ifjúságunk? A cserkészet kérdése továbbá: *jó vezetők kérdése.* A ref. vezetők között a ref. *pap* vezetőnek kell előljárni. Ebből az következnék, hogy *a jövőben minden theol. akadémián minden theológusnak meg kellene szerezni a cserkésztiszti képesítést.*

Rengeteg bizonyságát láttuk annak, hogy a Ker. Ifj. Egyesületi munkások, (főleg külföldön) egyik legcélravezetőbb munkalehetőségnek a *cserkészet* bizonyult. A magyar RKIE-ben is sok hódítani valója van még.

A bibliás cserkészet vezetőinek munkaközössége az Ichthys, az ősz folyamán épen Patakon számít összegyülekezni a jamboree tanuságok megbeszélésére, a jövő feladataival való komoly számvetésre. Hisszük, hogy a cserkészet egyháza — a ref. egyház — és az egyház cserkészete kölcsönösen nyereségét fogják látni ennek is. *Sz. Z.*

IFJUSÁGI MUNKA

Önuralom.

Ifjúsági munkánkban egyik legfontosabb teendőnek az önuralomra nevelést tekintem. Foerster a kiváló pedagógus azt írja, hogy „az emberek nagyon jól meglehetnének vasut, telefon (ma hozzátehetjük rádió), gázfűtés és villanyvilágítás nélkül, de önuralom nélkül nem." (Foerster F. W.: Az élet művészete 13 l.) Önuralom nélkül felborulna a társadalmi rend, az emberek együttélése lehetetlenné válna, „veszekedésbe fulna". Társadalmi rend, nemzeti egység elképzelhetetlen az önuralom nélkül. Ha mindenki szabadjára engedné indulatát és nem fékezné ösztönöit — mint fájdalom ma olyan sokan teszik ezt —, anarchiává züllene a családok és az ezeken felépített nagyobb közösségek élete. Mivel pedig olyan lesz a társadalom élete, amilyen hatásokat magukba szívnak annak alkotó tagjai a lelki fogékonyság, hajlíthatóság idején, azért kell az önuralomra nevelést a zsenge korban: a gyermekkorban megkezdeni és az ifjúkorban folytatni, hogy a világnézet kialakulás idejére az önuralom erénye belenőjjön kitéphetetlenül az egyének életébe.

Milyen utólérhetetlen előnyben van a keresztyén pedagógia a profán nevelés felett, amikor nem pusztán emberi belátásra, emberi erőre akarja alapozni az önuralom erényét, hanem meg akarja telíteni, hapcsolatba kivánja hozni isteni erőkkel az önmagától jóra képtelen emberi természetet. Az önuralom emberi testbe öltözött eszményképét, mint követésre méltó és követhető példaképet: az ember Jézus Krisztust állítja az ifjúság lelki szemei elé.

Csak 1—2 területet kívánok megjelölni mint olyat, amely nélkülözhetetlenné teszi az önuralomra való nevelést ifjúsági és leányegyesületeinkben.

Kezdjük a fiúkon.

Mindannyian tudjuk, hogy a fiúknak legnagyobb veszedelme: a szeszesital, a verekedés, a káromkodás és paráznaság. A szeszesitalt a legnagyobb veszedelemnek tekintem, mert a józan ember ritkábban szokott verekedni, káromkodni és parásználkodni, mint a részeg vagy mámoros. Az ital szétbontja az erkölcsi itélőképesség gátjait ezeknek a bűnöknek szennyes árvizei előtt, hogy akadálytalanul végezhessék a szerencsétlen áldozatban s rajta keresztül mások megrontására romboló munkájukat. S mert a legjámborabbnak vélt ifjúban is ott alszik a vérengző tigris, a káromkodó vagy parázna szörnyeteg, még ennek tudatalatti énjéből is eloldja láncairól és az öntudatba csalogatja a vadállatot.

Munkánk első része azért legyen a felvilágosítás. Iskolahagyott, megkonfirmált ifjainknál ezt annál is inkább megtehetjük, mert a falusi életviszonyok olyanok, hogy ebben a korban már úgyis mindent tudnak a serdülők. A gólyamesék himporát már régen leverte róluk a gyermekre nem tekintő nemtörődömség, szabadszájúság. Reá kell mutatnunk a *részegeskedés* megdöbbentő következményeire: az elszegényedésre, elbutulásra, az erkölcsi érzék eltompulására, minden szép és jó iránti fogékonyság meggyöngülésére, a lelki és testi erők leromlására. Valamint a mértéktelen italozással vele járó már említett bűntársakra: a verekedésre, káromkodásra, paráználkodásra. *Értessük* meg a fiúkkal, hogy az úgyvélt igazságot nem lehet ólmos fütykössel elintézni, a felgerjedt haragot bicskaszúrással levezetni. Felolvashatjuk Jókainak: „A kötél áztatva jó" c. idevágó elbeszélését, eredményesen felhasználhatjuk Foerster jeles munkáit s azokban egybegyüjtött vonatkozó illusztrációkat. Szivökbe véshetjük a földi életnek nagy értékét, páratlan, visszahozhatatlan, meg nem ismétlődő ajándékát, melyet Isten ad és jogosan csak Ő vehet vissza. Megrázó példákkal szemléltethetjük az indulatoskodás szörnyű következményeit. Talán a legkedvesebb barát megölését, a meggyilkolt ifjú szüleinek örökös gyászát. A gyilkos raboskodását, megbélyegeztetését, emiatt az ő szüleinek sirigtartó, talán szüleit sirbavivő bánatát. Szólnunk kell a *káromkodás* bűnéről, mely által a teremtő, gondviselő, idvezítő Istent megszomoritjuk és emberi méltóságunkat lealjasitjuk, hiszen Kálvin szerint még az ebnél is alábbvaló a káromkodó ember, mert az nem a gazdáját ugatja meg, hanem azt, aki a gazdáját bántja. A káromkodás isteni büntetésére szintén nem nehéz illusztrációt találni. A *paráznaság* elriasztó következményeinek feltárását (vérbaj, hátgerincsorvadás, őrültség, öngyilkosság stb.) szintén nem hagyhatjuk figyelmen kivül, de meg kell mondanunk azt is, hogy az ilyen ifjú családalapításra sem vállalkozhatik, ha van benne egy parányi felelősségérzet, ha nem akarja feleségét tönkretenni és nem akar nyomorék, élő halott gyermekek apja lenni. Sem egyházának, sem hazájának nem tehet szolgálatot a paráznaság szomorú áldozata, mert férfikorára értéktelen roncs lesz belőle.

Természetesen hangsúlyoznunk kell azt is, hogy az ilyen részeges, verekedő, káromkodó, parázna emberszörny, ki ösztöneinek rabszolgájává sülyedt, a Sátán hálójába kerül. Képtelen a hit ajándékának elfogadására, a cselekvő keresztyén

életre. Sorsa nem lehet más, mint ami az ilyeneknek kilátásba helyeztetik: a kárhozat.

A *leányoknál* is megfelelő módon szólnunk kell a paráznaság már említett szomorú következményeiről. Reá kell őket ébresztenünk annak tudatára is, hogy a tiszta leányra mindig több becsüléssel néz fel a legény, mint a magát odadobóra Tehát a jövőjük is megköveteli a tisztaságot, de megköveteli az a körülmény is, hogy félrelépésük látható következménnyel jár, ha pedig ezt bűnös úton próbálják eltüntetni, a gyilkosság bűnébe esnek és így Isten utálatának tárgyaivá, a kárhozat prédáivá lesznek.

Leányokról lévén szó elengedhetetlennek látom a *pletykának* felemlítését. Foerster szerint: „háromféle nyelv van. Marhanyelv, disznónyelv és pletykanyelv. Az utóbbi a legnehezebben emészthető" (I. m. 19 l.). Mennyi bajnak, becsületrontásnak, elkeseredésnek, sőt öngyilkosságnak lett már okozójává ez a megemészthetetlen pletykanyelv — erről szükségtelen bővebben beszélni. Mind e következményeket fel kell tárnunk, hogy visszarettentsük a fulánkos nyelveket a másokon való csipkelődéstől. Fel kell tárnunk, hogy a felebaráti szeretet követelménye: egymás bántása, rontása helyett egymás építése. Nem a hirduzzasztás, hanem a hallott hireknek a hirbehozottal való szeretetteljes közlése. Figyelmeztetése, ha okot adott a hirre. A hirharangokat pedig el kell némítanunk. Jó móoszert hallottam erre vonatkozólag. Irjuk le a másokon rágódó szavait egy papirlapra és kérjük meg az illetőt, hogy irja alá a nevét. Kérdezzük meg azt is, hogy honnan tudja, kitől hallotta a hirt. A legtöbb esetben nem akad a hirnek gazdája és elnémul az alaptalanul csacsogó. A leányoknak kössük a lelkükre, hogy törekedjenek úgy élni, hogy ne szolgáltassanak okot hirbehozásukra. Amikor reávilágítottunk ezeknek a bűnöknek a következményeire és utaltunk az elkövetőket sújtó emberi és isteni büntetésre, rajzoljuk meg az önmagán uralkodni tudó ifjú (leány) arcát, életét, értékét. *Kövér Pál.*

Vége köv.

HALOTTAINK.

Hamar István a budapesti theológia ótestámentumi tanszékének ny. tanára, a zuglói egyházközség főgondnoka aug. 11-én hosszas szenvedés után 66 éves korában Budapesten elhunyt. Nemes törekvésekkel indult az életbe. Előbb püspöki titkár; 1896 óta a budapesti theológián tanít. Széleskörű tudományos munkásságának héber nyelvi, ótestamentumi irodalomtörténeti és exegetikai dolgozatai mindenkor hű bizonyságai lesznek. A Bibliai Lexikon létrehozása körül ő fáradozott a legtöbbet. Határozott egyéniség, szervező erő, aki bármihez fog, mindenkor egész emberként áll küzdelembe. Élete a hűséges sáfár bizonyságtevő szolgálata volt. Halála egész ref. egyházunknak nagy vesztesége. Temetésén, mely aug. 14-én volt, a vigasztalás igéit dr. Ravasz László püspök hirdette; egyházkerületünket Farkas István püspök, főiskolánkat dr. Trócsányi József theol. tanár képviselte. Legyen emléke áldott!

Mezőssy Gusztáv gégényi földbirtokos, elhunyt folyó hó 8-án, életének 82-ik évében, 10-én temették el őseihez, a gégényi ref. temetőbe. A zempléni és szabolcsi majdnem összes nemesi családok (Dókus, Thuránszky, Bernáth, Láczay, Jármy, Mikecz, Krasznay, stb.) részvéte teszi sirja fölé a fájdalmas emlékezés cipruságát. — Nemes úr volt a szabolcsi jobb fajtából. Mosolygós, derült, szelid arcán a szeretetméltóság ömlött el. Tele volt a szive családi, baráti, hazafias érzésekkel, emberszeretettel, lelke pedig igazi kálvinista-magyar lélek. Gégényben az ottani lelkésszel egyetértésben végzett főgondnoki munkája nyomán, a régi iskola helyén, a magasabb követelményeknek megfelelő új iskolák épültek a szükséges taneszközökkel és tanitói lakásokkal. A református paplak helyén, kényelmes paplak létesül, a falu közepén a régi szélmalom helyét, ahol régen, vasárnaponként alkalmas időben az „*ördög bibliáját*" forgatták, egy kivül is, belül is olyan templom foglalta el, ahová belépni a templomkerülő is kivánatosnak találhatta. — Magyar népünket szive szerint szerető nemes úr, aki gazdasági nevelése utján a jólét legmagasabb fokára emelte azt, hűséges pataki diák, főiskolánk iránti szeretetét tettekben megmutató, 400 éves jubileumunkon velünk együtt örvendező hálás lélek. A hű tanitvány emléke legyen áldott. *Upm.*

HIREK

— **Dr. Vasady Béla** sárospataki theológiai akadémiánk professzora augusztus hó 17-én Debrecenben házasságot kötött Nagy Szerénával. Az esketési szertartást a nagytemplomban dr. Baltazár Dezső püspök végezte. Szivből gratulálunk.

— **Az angol cserkészek** tervbevett pataki látogatása csakugyan valóra is vált. Aug. 16-án azzal a vonattal, mely a mi fáradt cserkészeinket hozta Gödöllőről, megérkezett a 45 angol vendég is. Az állomáson nagy tömeg érdeklődő közepette a város részéről Phillip Curt főbiró és Rácz Jenő főjegyző, a főiskola részéről dr. Mátyás Ernő közigazgató, Novák Sándor gimnáziumi és Elekes Imre angol-internátusi igazgatók, valamint a lánycserkészek magyar ruhás sorfala várták az érkezőket. Phillip Curt a város nevében mondott Isten-hozottat, keresetlen, meleg szavakkal kérve az angolokat, hogy lássák meg a mi erkölcsi gazdagságunkat és trianoni szegénységünket és számoljanak be otthon mindkettőről. Dr. Mátyás Ernő a főiskola nevében adott ama örömének kifejezést, hogy a cserkésztestvériség ereje elhozta őket a 400 éves bodrogparti Athén, a magyar Cambridge falai közé. A Molnár Benjámin és Szabó Gyula angol-internátusi tanárok tolmácsolásában elhangzott beszédekre az angolok vezetője, Mr. Chalender ny. katonatiszt válaszolt meghatottan, kijelentve, hogy a gödöllői jamboree minden vá-

rakozásukat messze felülmulta, bizonyságot téve, hogy milyen felemelő erőit tapasztalta itt a cserkésztestvériségnek, hálás szivvel köszönte meg a szives fogadtatást. Az angol cserkészek az angol-internátusban laknak, idejüket pihenéssel, fürdéssel, a főiskola és város nevezetességeinek megtekintésével, kirándulásokkal töltik. Vasárnap este a pataki cserkészekkel rendeznek közösen tábortüzet. Augusztus 22-én térnek vissza Budapestre, s onnan másnap Angliába.

— **Lőcsey Rádely Géza alapitvány.** Hangácson ez évben elhunyt Rádely Géza végrendeletileg 5 m hold földet hagyományozott a főiskola tápintézetének elsősorban rokonok, de ilyenek hiányában más nem rokon felsegitésére. Isten áldása nyugodjon a nemes lelkű alapitón.

— **Orgonaavatás Vámosujfaluban.** Hat év óta gyüjtögette e kis falu kálvinista népe, mely 1912 ben templomot, 1923-ban paplakot épitett, fillérjeit egy orgona épitésére. Nagy lökést adott ebbeli buzgóságuknak és törekvésüknek Sipos Kálmán Amerikát járt egyháztagnak 500 pengős adománya és Országh Lajosné, Amerikába szakadt vámosi asszonynak 213 pengős gyüjtése. Most már, az utóbbi évek gazdasági csapásai ellenére is, lázas erővel indult meg az orgonaalapra való gyüjtés, ajánlás, ugy hogy jó reménységgel hozzá lehetett az orgona felállitásához fogni. Az orgonát Gerstenengst József budapesti orgonagyárosnál 2875 P ért rendelték meg s az a szállitás költségeivel együtt 3000 P-be került. Az elkészült orgonát aug. 12-én Árokháty B. szakértő vizsgálta felül s azt minden tekintetben a célnak megfelelő, kitünő kivitelű alkotásnak nyilvánitotta. Ünnepélyes felavatása f. hó 13-án ment végbe a szomszédos egyházközségek ref. lakosainak meleg részvételével. Az ünnepi istentiszteleten a szegénységük dacára is nagy áldozatokat vállaló vámosi hivek öröm- és hálaérzéseinek Makó Dezső erdőbényei lelkész adott fennszárnyaló imájában kifejezést, az ünnepi felavató beszédet Kiss Ernő esperes tartotta „CL. zsoltár 3. verse alapján, különösen azt fejtegetve, hogy mire tanit minket az orgona; az orgonaépités történetét s az adózók névsorát Nagy Sándor Béla vámosi lelkész terjesztette elő; Győry Kálmán horváti lelkész ünnepi költeményt adott elő; az újkenyéri úrvacsoraosztást Főző László vajdácskai lelkész végezte, Győry K. segitségével. Az új orgonát művészi játékukkal Kiss Ferenc csáti, Szatmáry Ferenc és István pataki orgonistatanitók mutatták be a kis templomot zsufolásig megtöltő közönségnek, mig Nagy S. B. lelkész a vegyeskar szabatosan előadott énekével emelte az istentisztelet fényét. A délutáni istentiszteleten Batta János ricsei lelkész prédikált, Győry K. keresztelt, majd ének, zene s szavalati pontokból álló műsoros előadás következett. Hogy a lélek táplálása mellett a vámosiak vendégeik testi ellátásáról is liberálisan gondoskodtak, azt nem szükséges külön kiemelnem.

— **Miskolcon,** tanító özvegyénél 2 középiskolás leánytanuló teljes ellátást nyerhet mérsékelt áron. Korrepetálás, jó bánásmód, gondos felügyelet. A háznál férfi nincs. Lakás: Kun József u. 26.

— **Felhívás.** Felhívom azokat a második lelkészképesitő vizsgára készülő segédlelkész urakat, akik még a theol. igazgatói hivatalban második lelkészképesitő vizsga engedélyezése iránti kérésüket nem adták be, hogy az első lelkészképesitő vizsgai bizonyitvánnyal, valamint a segédlelkészi szolgálatukat vagy külfödli tanulmányaikat igazoló bizonyitványaikkal felszerelt folyamodásaikat folyó augusztus hó 31-ig hozzám nyujtsák be. Dr. Enyedy Andor egyházker. főjegyző. Miskolc, Palóczy-u.

— **Csereajánlat.** Sárospatak közvetlen közelében lelkészi állás elcserélhető. Javadalom: 30 q. buza, 10 q. rozs, páronként 1 ar. kor személypénz. 9 kat. hold. szántóföld, 12 kat. hold rét, 5 öl tüzifa, egy telek utáni legeltetési jog, stóla, 634 P kongrua. Adót az egyház fizeti. Ajánlatok, érdeklődések válaszbélyeggel ellátva Ref. esperesi hivatal. Sátoraljaujhely cimre küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

XXI. sz. Körlevél.

Minden lelkipásztor testvérhez!

Az Orsz. Ref. Szeretet Szövetség áldott munkáinak támogatására, *egyházkerületünk már meghozott határozatára is figyelemmel, 1933. év szeptember hó első és második Vasárnapját propaganda Vasárnap gyanánt tüzzük ki.* Amely gyülekezetekben a Szeretet Szövetség diakónusai a taggyüjtő munka végzésére személyesen megjelennek, azoknak a gyülekezeteknek az előljáróit különös nagy szeretettel kérjük fel arra, hogy a diakónusokat áldásos munkájokban tőlük telhetően minden gyülekezetben támogassák. Amelyik gyülekezetben pedig diakónusok nem jelenhetnek meg, ott lelkésztestvéreink tegyenek meg mindent a jelzett két Vasárnapon arranézve, hogy hivatalos kiküldötteik által is szószéki igehirdetésükön keresztül is megtörténjék minden arranézve, hogy ezt az Isten jókedve szerinti munkát adományaikkal, a taggyüjtő munkák eredményessé tételével mozditsák elő. Meg van minden reménységünk arranézve, hogy nem kell gyülekezeteink miatt szégyenkeznünk.

Miskolc, 1933 aug. 16. Atyafiságos szeretettel
Farkas István püspök.

Az abauji egyházmegye lelkészeihez!

A szavazatbontó bizóttság megállapitása szerint az egyházmegyei papi aljegyzői és az egyik világi aljegyzői állásnál absolut többséget egyik jelölt sem nyert, miért is elrendelem a pótszavazást a legtöbb szavazatot nyert egyének között és pedig: A papi aljegyzői állásnál Tamáska János és Kiss Pál között, a világi aljegyzői állásnál Téglássy István és Pappszász József között.

A külön boritékba zárt szavazatok szeptember hó 15-ig küldendők be az esperesi hivatalba.

Gönc, 1933 augusztus 14. Atyafiui szeretettel
Farkas Elek s. k.
esperes

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

D. K. A. O. Szives elnézésedet kérem értékes cikked közlésének késéséért. A jövő számunkban hozzuk. — **M. P. M. K.** Sajnos, lapunk szűk terjedelme miatt a kedves megemlékezést csak nagyon megrövidítve hozhattuk.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel
Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 35. szám. Sárospatak, 1933 augusztus 27.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

S. PATAKI REF. FŐISKOLA KÖNYVTÁRA

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Komjáthy Aladár:* Nobile officium. — *Kövér Pál*: Önuralom. (Folyt. és vége.) — *G. J.:* Iskoláink. — Irodalom. — Hirek. — Hivatalos rész.

Nobile officium.

Általános a panasz egyházi életünkben a sok teher és kiadás miatt. Nemcsak a törpe gyülekezetek, hanem még a nagyobbak és tehetősebbek is súlyos anyagi gondokkal küzdenek. Rettegünk már egy 50 P-ős kiadás miatt is. Honnan fogjuk előteremteni, miből fogjuk megfizetni, szüntelenül ezek a kérdések zaklatnak bennünket. Nem elég azoban csak kezünket tördelni és újabbnál újabb javaslatokkal előállani, mert propozicióink igen nagy számmal vannak csaknem minden gyűlésünkön, dehogy abból egy is megvalósulna, vagy kitartóan küzdenénk elveink megvalósulásáért, az már nem látszik oiyan fontosnak előttünk. Pedig valamit rövidesen tennünk kell, mert az egyházközségek nem birják tovább viselni a közterheket. Megvallom, nem kis gondot okoz már évek óta egy olyan nagyobb népességű gyülekezetnek is, mint amilyen az enyém, az egyházmegyei és kerületi járulékok stb. befizetése a pontos időre, mert máról holnapra élünk és minimális kereset mellett minimális az egyházi adó is, úgy, hogy abból félre tenni semmit nem lehet, örülünk, ha a havonkénti kiadás kitelik belőle valahogyan. Mit csinál ilyenkor egy törpe gyülekezet? Bizonyára még jobban emésztheti a gond, mint a nagyobbakat és anyagi terhekkel való birkózás mindig aláássa a gyülekezeti életet és viszi a romlás útján lefelé, a szektáskodás, vagy a felekezetenkivüliség felé.

Kezdjük tehát magunkon és adjunk példát az egyházi életben arra, hogy tudunk mi az egyházi élet terén, egyházmegyén és kerületen minden tiszteletdij és napidij nélkül is dolgozni. Az esperesi tiszteletdij maradjon meg, azt ha mérsékeljük is, de ne bántsuk egészen, mert az esperesi teendők végzése egész embert vesz igénybe és bizony azért a sok írásért, amit az egyházmegye szeniorának végezni kell, nagyon megérdemli azt a szerény tiszteletdijat, amit az egyházmegye munkájának ellenszolgáltatásául nyujt neki. Azután annál az egyházmegyei, vagy kerületi tisztséget viselő lelkipásztornál is meghagynám a napidijat, akinek nagy megerőltetésébe kerül még a gyűlés szinhelyére való utazás is. Mert ma fájdalom, még nehány P. is számit sok olyan lelkipásztornál, akinek a kongruáján kivül semmi más fizetése nincsen. Nem egy olyan embert ismerek, aki havi 80 P. államsegélyből él már évek óta, mert a gyülekezete a mostoha viszonyok miatt fizetni nem tud, vagy nem akar, vagy már teljesen el is szokott az egyházi adófizetéztől évtizedek óta. (Fájdalom, nem egy ilyen gyülekezet van, ahol nem is gondolnak már arra, hogy egyházi adót fizessenek, azt mondják, hogy éljen meg a lelkipásztor a földjéből, vagy az államsegélyből.) De akinek — Istennek legyen érte hála — van rendes fizetése és az a kis ráfizetés hivatalos útjára nem dönti a sirba, az ne vegye fel a napidiját. Nekünk az utóbbi időben igen rossz szokásunk kezdett lenni, nevezetesen az, hogy úgy kezdtünk számítani önmagunknak napidijakat, mintha milliós alaptőkével dolgozó részvénytársaságnak volnánk az alkalmazottai, nem pedig a szegény magyar református egyházunké. Milyen komikusan hat az irodai átalány? Nagyon szeretném tudni, hogy az ilyen csudabogarak mikor lettek beállítva egyházközségeink költségvetésébe és számadásaiba? Minek az? Az egész vonalon törölni kell, arra sem az egyházközségeknél, sem a magasabb egyházi alakulatoknál semmi szükség nincsen. Ha szükségesek valamely hivatalhoz nyomtatványok nagy mértékben, vagy irószerek, azt számolják el a rendes nevén, de ne irodai átalány cimen. Ahol kisebb mértékben szükséges, ott szerezzük be magunk, anélkül, hogy felszámítanánk. Menjünk hivatalos küldetésekre saját költségünkön, hiszen évente kétszer kell menni. De aki csak teheti közülünk, menjen még egyházlátogatóba is úgy, vagy iskolalátogatóba, hogy funkciója ne az egyházközséget, hanem önmagát terhelje.

A fizetésnélküli tisztségnek kell előállani az egész magyar református egyház életében, még a konventen is, mert e nélkül nem tudjuk fenntartani egyházunkat. Az egyházközségeket mentesíteni kell minden elkerülhető tehertől, mert több terhet reájuk rakni már nem lehet. Tessék számítani, mit jelent egy egyházmegyei, kerületi, vagy konventi gyűlés napidijakban? Ha nem volnának mostoha viszonyok közt, nem kellene ilyesmikkel törődni, de amikor egyháztagjaink koldus szegény-

ségben tengődnek, amikor nem tudjuk mi lesz holnap, akkor semmiféle igényünk sem tiszteletdijra, sem napidijra, sem irodai átalányra ne legyen. Nálunk nem a lelkészi hivatal a fontos úgy sem, hanem a lelkipásztori munka, ahhoz meg nem kell semmiféle olyan külsőség ma, ami fölösleges kiadást jelentsen egyházunkra.

Jól tudom, lesznek egyesek, akik azt gondolják, ha nem lesz tiszteletdij, vagy napidij, akkor nem lesz a tisztségre vállalkozó ember. Épen ennél a pontnál fog majd eldőlni az, hogy ki szereti úgy az egyházát, hogy tudjon érte nemcsak időt, hanem szűkös lelkipásztori fizetéséből is áldozatot hozni anyagiakban úgy, hogy abból minden dicsőség senki másé ne lehessen, csak egyedül az örökkévaló Istené. Én hiszem, hogy a magyar református egyházban még nagy számmal vannak lelkipásztorok, akik gyülekezetükön kivül, akár egyházmegyén, akár egyházkerületen, akár konventen, tudnak örömmel és lelkesedéssel dolgozni minden ellenszolgáltatás nélkül is, épen úgy, mint keménykötésű predikátor eleink, akik hírét se hallották, sem a tisztelet- vagy napidíjnak, de még az irodai átalánynak sem. *Dr. Komjáthy Aladár.*

IFJUSÁGI MUNKA

Önuralom.

(Folytatás és vége.)

Állítsuk oda eléjük eszményképül az önuralom gyönyörű példáját az Úr Jézus Krisztusban.

Józan, békességszerető, Istendicsőítő, testben-lélekben tiszta életét, nem lelkek nyugalmát felduló, hanem vigasztaló, épitő beszédeit.

Pedig Jézus is emberi testben élt, kísértések környékezték és mégis tudott ilyen életet élni. Nem lehetetlen hát az a mi számunkra sem. Ő nemcsak parancsolja ezt az életet, hanem példaadásával meg is bizonyítja ennek lehetőségét.

Az eszménykép, a nevelői munka célja csak Ő lehet. Bavinck mondja: „... minden nevelés célja Pál apostol szép szava szerint abban áll, hogy az Isten embere tökéletes legyen, minden jó cselekedetre felkészített. 2. Tim. 3 : 17." (Dr. Bavinck Herman: A keresztyén pedagógia alapelvei. Fordította: Marton János. Bp. 1923. 26 l.) De tökéletes és minden jó cselekedetre felkészített emberek csak az önuralom által lehetünk.

Igaz, hogy nagy dolog az ilyen élet, de az ifjú dagadó izma, robbanó ereje, tüzes temperamentuma, heroikus lendülete nem riad vissza a nehézségektől. Kedveli azt, amit virtusnak gondol. Nos tudja meg az a szilaj legény: micsoda igazság van ebben a mondásban „Nem az a legény aki üt, hanem aki állja." Bár vissza tudna ütni, mert volna ereje hozzá, mégis lefogja a visszavágni akaró kemény öklöt, ha falu csúfjának nevezik is érte. Nem törődik vele, kinevetik-e a korhely cimborák, hogy nem hajt térdet fejet Szeszkirály ő fensége előtt. Tud lakatot tenni a szájára, féket a nyelvére. Tisztán megőrzi testét-lelkét. Érzi, hogy ehhez nagyobb hősiesség kell, mint versenyt úszni az árral, mert ez a legnagyobb ellenségnek: önmagunknak a legyőzése, bűnös, megromlott természetünknek megfékezése.

Ha ezt a gondolatot bele tudjuk vinni az ifjúság lelkébe s abba népünk szokásokat kedvelő, konzervativ természetének felhasználásával beidegeztetni, akkor sárkányölő Szent György lovagok, testet-lelket gyógyító Nithnigale Florencek növekednek a mi református egyházunkban.

Az ilyen életnek magyarázata pedig a Jézus életének titka: Gyermeki kapcsolat, személyes élő összeköttetés az Atyával. Szüntelen, minden körülmények közötti imádkozás, Isten akaratának tudakozása és cselekvése.

Ez az imádkozó, bibliaolvasó élet árasztja a mi gyönge, ingadozó életünkbe is azokat a kegyelmi erőket, melyek önuralomra, az ösztönök láncraverésére s azoknak szolgaságából felszabaduló, emberhez méltó lelkiéletre, istenfiak szabad, áldott életére eljuttatnak. *Kövér Pál.*

Iskoláink.

Ismét egyik esztendeje, Istentől kimért ideje telék el a mulandóságnak. Az iskolai esztendő végén megállva, jól esik visszapillantani az esztendő folyására. Jól esik számbavenni, mennyi munkával milyen eredményeket értek el iskoláink, ezuttal a tiszáninneni ref. egyházkerület iskolái az oktatás terén.

Kezdjük a *sárospataki főiskolával.* A tavalyinál vékonyabb értesítője már jelzi, hogy a jubileumi év elmultával a csendesebb munka napjai virradtak a főiskolára. De ez az év is bő eredményű munkát mutat fel, amiről a közigazgatói jelentés ékesen beszél. A theológián a hallgatók létszáma az I. félévben 90, a II.-ban 85; a gimnáziumban a felvett 452 nyilv. és magántanulóból vizsgát tett 433. A vizsgálatok úgy az akadémián, mint a gimnáziumban jól sikerültek. (Pl. az érettségin 6 kitüntetéssel, 5 jelesen, 12 jól, 18 egyszerűen érett növendék volt. 1-ből bukott 7.) A gyüjteményekről, a főiskola vagyoni helyzetéről, az ifjúság munkájáról (pl. a pályázatokról, egyletekről) szóló rész szintén mozgalmas életről beszél. A Függelékben Janka Károlynak Klebelsberg Kunóról való megemlékezését hozza az értesítő.

A sárospataki tanitóképző 30 oldalnyi értesítőjében is vonzó kép tárul elénk az intézet életéről. 142 növendéke közül ált. jeles 14, jó 63, elégs. 59, elégtelen 6. Az ifjúsági körökben szorgos munka folyik. — Oklevelet nyert tanítóinak száma 1215, kántorainak száma 405 re emelkedett. Gyakorló iskolájába 46 növendék járt. — A Függelékben a cserkészcsapat ötéves munkatervének alapos kimutatását találjuk Újszászy Kálmántól.

A miskolci ref. reálgimnázium 76 oldalas értesítőjéből megtudjuk, hogy a szépen fejlődő iskolánk 600 felvett növendékéből osztályvizsgát tett 582. Az érettségin kitüntetéssel érett 2, jelesen 2, jól 9, egyszerűen 18, javitóra utasittatott 5. — Az alsó osztályok párhuzamosak. — A tanári testület iskolai és iskolánkivüli, valamint az ifjúság iskolai és egyesületi munkájának szép képe

tárul elénk az értesitőből, melyet az immár 25 éve igazgatói tisztben levő Csorba György igazgató szerkesztett.

A miskolci ref. leánygimnázium értesitője cimlapján új igazgató neve szerepel. Előbbi igazgatója, Domby László, hazatért. Róla szól Tóth Irén megemlékezése. Az értesítő második mngemlékezése Dóczy Gedeonról szól, ki az intézet régi igazgatója volt, születése 100-adik évfordulóján. — Az iskolai élet eleven, mozzanatokban gazdag évéről szóló beszámolót több kép díszíti. 503 felvett növendéke közül osztályvizsgát tett 495. Kitüntetéssel érett 6, jelesen 6, jól 7, érett 7. Vizsgára jelentkezett 26)

Az úr szőlőjében buzgón munkálkodó intézetek megelégedéssel tekinthetnek vissza a lefolyt esztendőre. Mindenik elmondhatja: „Boldog, kinek hív emlékezete elébe nem helyezteti helyrehozhatatlan hibáit." Mindegyik megbecsülte az időt s dolgozott a magyar jövendőért. *G. J.*

IRODALOM

Előfizetési felhívás.

Régen érzett hiány egyházi életünkben egy olyan kommentár, mely tudományos is legyen, de amellett a gyakorlati igehirdetés céljaira is lehessen használni. Esetleg gyümölcsözőbben mint a már nagyon elszaporodott prédikációkat. Ezen a hiányon óhajtanék segíteni, illetve a segítés munkáját megkezdeni, ha lelkésztársaim és az érdeklődő hívek segítségemre jönnének. Egyenlőre az első evangyéliumot, a Márkét óhajtanám kiadni; és ha ez sikerülne, akkor megpróbálnék egy tudós és szépszavú gárdát szervezni egy teljes magyar kommentárnak gyakorlati célból való kiadására.

Az első kötet, Márk evangyéliuma teljesen nyomda alá rendezve készen áll, úgy körülbelül 25 ívre számítom; és igy árát is a legalacsonyabbra, 150 leire (6 P) teszem. A munkát azonban csak akkor adom nyomdába, ha annyi tényleges előfizető, vagy legalább köteles jelentkező lesz, amennyi a kiadás költségeit fedezi.

Dr. Kecskeméthy István
Cluj—Kolozsvár, ref. theológia, Calea Victoriei 38.

HIREK

Vértessy Sándor a miskolci ref. reálgimnázium tanára aug. 22-én hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunyt majdnem négy évtizeden át volt a miskolci ref. reálgimnázium tanára. Pedagógiai módszerét a kérlelhetlen szigorúság jellemezte, de ez a szigorúság egy nagy elvnek állott a szolgálatában, hogy a magyar értelmi osztály leendő tagjait megalkuvásnélküli kötelességteljesítésre és pontosságra szoktassa. Nagy részvét mellett temették el Miskolcon augusztus 24-én délután 4 órakor. A testvérintézet e kiváló tanárának emlékét kegyelettel őrizzük meg.

— **Benkő Béla** főiskolánk tanára augusztus hó 19-én Sárospatakon házasságot kötött Vass Etelkával, Vass Gyula sárospataki földbirtokos leányával. Gratulálunk.

— **Farkas István püspök urunk** ez ősz folyamán a következő egyházakban tart generális vizitációt: Szeptember elején később megállapítandó időben: Putnokon és Keleméren. Szeptember 28-tól október 12-ig a Bodrogközön alakult gyülekezetek körében. Mindennemű előkészületek megtörténtek arranézve, hogy ez a püspöklátogatás is ékesen és szép renddel menjen végbe.

— **A közoktatásügyi miniszter** rendeletére, előljáróságunk jóváhagyásával a sárospataki ref. főiskolában az évkezdeti dátumok eltolódtak, mégpedig a következőképen: 1. A gimnáziumban szeptember 11-ikén lesznek a VIII—IV. gimn. osztályok javító vizsgái. Szept. 12-én III—I. osztályok javító vizsgái. Szept. 12-én az irásbeli magán, felvételi vizsgák. Szept. 13-án szóbeli magán, felvételi vizsgák. Szept. 12—14. napjain beiratkozások. Szept. 16 án évmegnyitó délelőtt 10 órakor és tanítás kezdete reggel 8 órakor. A VIII. osztály javító vizsgája szept. 2-án, az irásbeli érettségi vizsga 4—4—6, a szóbeli érettségi vizsga szept. 8—9-én tartatik meg. — 2. Theológiai akadémián a dátumok a következőképen változnak: 1. Pótkollokviumok szept. 13—14. — 2. Évmegnyitó szept. 16-án délelőtt 10 órakor. — 3. Első papi vizsga irásbeli szept. 16. — 4. Első papi vizsga szóbeli szept. 18—19. — 5. Második papi vizsga irásbeli szept. 19. — 6. Második papi vizsga szóbeli szept. 20—21. — 7. Irásbeli alapvizsga szept. 21. — 8. Szóbeli alapvizsga szept. 22, 23, 25. — 9. Első éves növendékek beiratkozása szept. 26. — 10. Csendes-nap szept. 27. — A konviktusi étkezés kezdete szeptember 15.

— **Felvételek a theológiai akadémiára.** Sárospataki theol. akadémiánkra az 1933/34. iskolai évre 44 ifjú folyamodott felvételért, 43 az első évre, 1 a második évre. A theol. akadémia tanári kara f. hó 21-én tartott gyűlésében 20 ifjút vett fel, megtartva a felsőbb hatóságok erre vonatkozó utasításait. A felvettek közül 3 kitüntetétes és jeles érett, 13 jól érett, 4 egyszerüen érett. Természetes, hogy a sok folyamodó közül nehéz volt a választás, a felvetteknek azonban nemcsak a bizonyítványa jó, hanem lelkipásztori pályára való elhivatottságuk felől is jó bizonyságokat szereztünk. Nagyon régen folyamodtak theológiákra ilyen igéretes ifjak felvételért. A legjobb reménységeket ápoljuk felőlük.

— **Lorántfy Zsuzsanna bibliáját** végre sikerült (bár áldozatos könyvcsere utján) visszaszerezni a főiskolai könyvtárnak. A férje bibliája mellé tettük, kinyitva azon a lapon, ahol a fejedelemasszony beirása látható. A beirás szövege az alábbi szöveg: Ezelott valo ket eztendövel kezdettem volt el elöl ezt az biliát es az uy testemontom(o)t negedikszer es vegeztem el ma 13 márcijus Anno 1638 kiert az en Istenemnek legen aldot nagy neve es ismet ma keztem el ez ui testomontomot es egez elettemet ez melle kö-

telezem es kerem az en Istenemmet ky el kezte az iot bennem vige veghez. Susanna Lorantfy.

— **Az angol cserkészek** sárospataki tartózkodásáról lapunk előző számában közöltek folytatása, illetve kiegészítése képen a következőkben kell még beszámolnunk: 20-án, vasárnap délelőtt, a városi templomunkban tartott istentiszteleten vettek részt együttesen, saját óhajukra s közülük egy, aki a canterbury-i theológia növendéke, úrvacsorával is élt. Istentisztelet után, 12 órakor, a világháborúban elesett pataki diákok emléktáblája elé vonultak s tiszteletük és hódolatuk jeléül egy piros szekfükkel díszített és egy kis emléklappal ellátott babérkoszorút helyeztek az emléktáblára. Este 8 órakor pedig tábortüzet rendeztek a tornatéren, ahol egy másfél órás kedves, szives programmal szórakoztatták a nagy számban megjelent érdeklődőket. Másnap, hétfőn reggel, Ujhelybe mentek, ahol megfelelő kalauzolás mellett a trianoni határt tekintették meg, ezt követőleg pedig a piarista gimnáziumot és az állami borpincészetet, ahol egy kis kóstolót is kaptak az általuk eddig csak hirből ismert tokaji borokból. Kedves, fiatal vendégeink, akik egy heti itt tartózkodásuk alatt nagyon megkedvelték Patakot s mi is hasonlóképen megszerettük őket, kedden d. e. búcsúztak és utaztak el Patakról s megvagyunk győződve, hogy mindannyiukban egy-egy újabb barátot szereztünk a magyar nemzetnek és a magyar igazságnak. Főiskolánk angol-internátusa a magyar-angol diákcsereakció előkészítése és propagálása céljából hivta meg és látta vendégül a jamboreen résztvett angol cserkészeknek ezt a kis csapatát s hisszük és reméljük, hogy nem minden eredmény nélkül. Parancsnokuk, *Richard Wordsworth Callender*, ny. katonatiszt, már most fölajánlotta, hogy a jövő nyár folyamán szivesen látja egy angolt tanuló növendékünket cserébe.

— **Nagy ünnep** szinhelye volt aug. 24-én a kolozsvári theológia. Az ekkor tartott külmissziói konferencián ünnepélyes keretek közt bocsájtották ki szolgálatra Dobos Sándor lelkészt. Előtte való vasárnap Makkai Sándor püspök intézkedésére minden templomban megemlékeztek az eseményről.

— **A Fait and Order Movement** lausannei konferenciája 1927-ben elhatározta, hogy a ker. egység gondolatát tovább fogja ápolni. A különböző egyházakhoz küldött hiradások szerint a mozgalom rendelkezésére álló összegek az adminisztrációs költségek fedezésére sem elégségesek. A megbízott vezetőség azért kéréssel fordult az autonomjellegű egyházakhoz és denominátiókhoz, hogy jöjjenek a ker. egységet munkáló mozgalomnak segítségére.

— **Sziámban** a presbiteránus misszió két egymástól teljesen különböző sziámi dialektusban: *miav* és *yao* nyelven az Amerikai Biblia-társulat költségein a Márk evangéliumát forgalomba hozta. Az evangélium a sziámiak között nagy közkedveltségnek örvend.

— **Miskolcon,** tanító özvegyénél 2 középiskolás leánytanuló teljes ellátást nyerhet mérsékelt áron. Korrepetálás, jó bánásmód, gondos felügyelet. A háznál férfi nincs. Lakás: Kun József u. 26.

— **Az amerikai protestáns egyházak** nemzeti tanácsának külmissziói titkára J. W. Wood, a japán és kinai missziói ügyek tanulmányozására Japánba érkezett. Onnan Kinába megy, hogy a forradalmak és háborúk által sokat szenvedett ker. egyházak helyzetéről és életéről személyes meggyőződést szerezzen.

— **A Nippon Sei Kokwai** japán ker. egyház a ker. misszió fellendítése érdekében egyre jobban kiépíti szervezetét. Vezető püspökké most a külmisszióért sokat fáradozó John Mc. Kim lelkészt választották meg, aki az amerikai egyházak támogatásával egy általa kidolgozott nagyobbvonalú missziói terv megvalósításán fáradozik.

— **Csereajánlat.** Sárospatak közvetlen közelében lelkészi állás elcserélhető. Javadalom: 30 q. buza, 10 q. rozs, páronként 1 ar. kor személypénz. 9 kat. hold. szántóföld, 12 kat. hold rét, 5 öl tüzifa, egy telek utáni legeltetési jog, stóla, 634 P kongrua. Adót az egyház fizeti. Ajánlatok, érdeklődések válaszbélyeggel ellátva Ref. esperesi hivatal. Sátoraljaujhely cimre küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

XXII. sz. Körlevél.

Minden lelkésztestvérhez!

Egyházkerületi közgyűlésünktől is jóváhagyottan elrendeltem már két izben, hogy: *„A szekták és az ellenük való védekezés módjai“* címen megjelent kerületi kiadványunkat, a paróchiális könyvtár részére 1 P. összeg befizetése után, minden lelkipásztortestvérem vegye meg. — Jelentés érkezett hozzám arról, hogy *a gyülekezetek egész serege nem küldötte be a füzet árát.* Még egyszer szigorral rendelem, hogy *azonnal* küldje be mindenik egyház lelkipásztora a hátrálékos előfizetési díjat, mert a könyvkiadó vállalat tovább várni nem hajlandó.

Miskolc, 1933 aug. 23. Atyafiságos szeretettel
Farkas István püspök.

A Bel- és Külföldi Egyházakkal való Érintkezés Bizottsága felajánl évi 75 fontnyi stipendiumot az egyház theológiai kollegiumában (Westminster College, Cambridge) egy olyan theológusnak, aki az európai nemzeti református egyházak valamelyikében készül a lelkipásztori tisztre.

Az ösztöndij fedezi az ellátás és tandij költségeit a kollégiumi szorgalmi idő alatt. A karácsonyi és húsvéti szünidőben felmerülő költségekre még 30 fontnyi összeg engedélyeztetik, amelyet a britt szigeteken kell elkölteni. Az ösztöndíjat elnyert diáknak ezenfelül még szüksége van egy kisebb összegre a kollégiumban felmerülő személyes kiadásainak fedezésére.

Csak azok pályázhatnak akik:

1. Már elvégezték a rendes theológiai tanfolyamokat.
2. Kellőképen beszélnek angolul úgy, hogy könnyen megértik az előadást.
3. Bizonyítványt hoznak szellemi képességükről és kifogástalan jellemükről.
4 Kötelezik magukat arra, hogy valóban lelkészi munkát akarnak majd otthon végezni.

A kollégiumban a tanév 1934. októberében kezdődik és 1935. júniusában végződik.

Minden kérvényt a kollégiumi bizottság titkárságához kell küldeni: Rev. W. T. Elmslie, M. A. 103. Caledonian, Road, Leeds 1. Legkésőbb 1934 február 10-ig.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 36. szám. Sárospatak, 1933 szeptember 3.

SÁROSPATAKI REF. FŐISK

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Sz. Z.:* Az ORLE jamboree. — *Ferencz Lajos:* „Ahol Isten sincs, kenyér se nincs ott." — *Egerházy Lajos:* Temetési segélyakció. — *Zs. J.:* A bánhorváti országos KIE konferencia. — Hirek. — Hivatalos rész.

Az ORLE jamboree.

A világsajtótól körülharsonázott gödöllői cserkészvilágtábor megbarátkoztatott mindnyájunkat ezzel a különös néger szóval, a mindenkit érdeklő gyűlés fogalmával: a jamboreeval. Bizony magyar református egyházi jamboree volt a nagykőrösi Orle napok 2000 *érdeklődőjének* gyűlése, melyben az ország minden reformátusa *érdekelve* van. Egyházunk legutóbbi negyedszázadának történetét nem lehet megirni az Orle-nek és kongresszusai hatásának kikapcsolásával. Nagy erőforrások csatornáját akarná az elzárni, aki feleslegesnek minősítené ezeket az évenként megismétlődő nagy alkalmait az egymással és a Lélekkel való találkozásnak.

Ez idén is hallottuk azt a megállapítást, hogy Csonkamagyarország magyar reformátusságának is tulajdonképen — sok ponton, sőt egész fronton — négy külön református egyháza van a négy egyházkerületben. És ki ne látná, hogy legfelsőbb hivatalos fórumainkon, a konventen és zsinaton kívül elsősorban az Orle az a *lelki* összekötő erő is, amely az egyházkerületi határokat egymáshoz forrasztó vonalakká tudja tenni.

A nagykőrösi napok egyik legtalálóbb, legmélyebb megállapítása az volt, hogy nem az a baj, hogy bajok vannak, hogy nehézségek, szenvedések nyomasztanak. Hanem igazi baj az a lelkijárvány, mely *szétszigeteli* egy-egy lelki közösség tagjait, önzővé, bezárkózottakká teszi, konok és egyre szűklátókörűbb merevségbe sülyeszti őket. Nem nehéz a *közös* szenvedés, mindig jó reménységes megoldással bíztat a *közösen* viselt baj, azonban halálos nyavalyává lehet az, ha pl. a magyar református egyház egy élő testének tagjai külön zárkóznak a maguk problémáival, bajaival, — melyekről épen ilyen lelki találkozásokon látszik — mennyire egyetemes, közös próbáltatásul adatott, közös harcra s közös *győzelem* lehetőségére adatott akadályok azok.

Nagy ajándéka volt a nagykőrösi lelki jamboreenek az a tanuság is, hogy mennél inkább előtérbe nyomult minden anyagi erőnek s pusztán csak emberi tényezőknek az elégtelensége, annál inkább erősödött az a szükségképeniség, hogy az egyháznak még fokozottabban, mint eddig bármikor, érezni kell azt a kötelességét, hogy a *Mindenható Isten korlátnélkül való, határtalan erőit nagy-nagy realitásképen használja fel* a maga erőtlenségében.

Az apostol tapasztalatának a kipróbálása: „*Mindenre* van erőm a *Krisztusban,* aki engem megerősít", (Fil. 4 : 13.) — ez a nagykőrösi napok próféciája, ez próbáltatások idejét élő egyetemes egyházunk felelősségteljes feladata, eredményes harcának és győzelmének titka. *Sz. Z.*

„Ahol Isten nincs, kenyér se nincs ott."

Pár hónap előtt Miskolcról Budapest felé robogó vonat egyik fülkéjében talán többen figyelmesek lettek velem együtt egy munkás ember ismételt mondására beszélgetése közben: „. . . ha nincs Isten, de kenyér se nincs ott!" Bővebben tudni akartam e mondásnak az értelmét s ezért beszédbe eredtem a bácsival. Bizonyára sokan már a cím után is találóan gondolják, hogy valami kommunista helyről, országról beszélhetett az az ember. S valóban ép akkoriban érkezett haza rongyosan és mezitláb három országon át gyalogolva Oroszországból Mikor Pest előtt kiszállt a vonatból a fülke utasai kértek, hogy mondjam el, amiket az az ember beszélt. S ne hogy valaki most rossz véleménnyel legyen felőle s azt gondolja, hogy az az ember kémkedni jött haza: tájékoztatásul s egyben talán megnyugtatásul is irom, hogy önként jelentkezett vallomástételre s akkor ép a gyüjtő fogházba kisérték. Most úgy gondolom, hogy nem lesz talán felesleges, mikor annyit hallunk a marxizmus hanyatlásáról, annak az embernek a vallomása alapján — mert beszédét annak lehetett tekinteni — egy kis izelítőt, illetve étvágycsillapitót, — menesztőt nyujtok a bolsevista életből.

Az a borsodmegyei ember nehéznek találta itthon az életet, a munka nem igen izlett neki; rokonszenvezett a szoc. dem. szervezkedésével s mikor a kommunizmus magasztalásaival kapcsolatban azt hallotta, hogy Oroszországban milyen jó könnyű az élete a munkás embernek, elhatá-

rozta, hogy ő is kimegy Oroszországba. Családja eltartásának a gondja mind nyomasztóbban nehezedett rá, a kenyér szüksége egyre követelőbben állott elébe s még lopás gyanujába is keveredett, igy — amint mondta — menekülni volt kénytelen s kiszökött az országból. Csehszlovákián Lengyelországon át koldulva magát némának tétetve jutott el Oroszországba hogy a remélt kényelmes könyű életet végre ott feltalálja. De amint mondta nagyon csalódott.

Több heti bolyongás után felvétette magát kollektiv munkára s közel egy évi ott tartózkodás után most megtörten, mondhatni megtérten jött haza s jelentkezett, hogy bünbánó lélekkel számoljon be tapasztalatairól.

Kérdezgetéseimre elmondta, hogy milyen ott a családi, vallási élet. A főutvonalak mentén, amerre esetleg külföldi látogatók is megfordulhatnak, a templomokat meghagyták és tisztán tartják, hogy aki imádkozni akar bemehessen s elvégezze csendes áhitatát, de már tömegesen nem szabad még kevésbé gyülekezeti istentisztelet félét tartani. Sőt tanácsos mindenkinek a saját maga érdekében minél ritkábban keresni fel a templomot, mert különben, mint megbizhatatlan elvtárs drágán fizeti meg ennek az árát. Könnyen kényszer munkára kerülhet s ez még az enyhébb büntetés egyike, a táplálék csökkentéssel. Ott azonban már, ahol nem igen fordul meg külföldi, illetve távolabb esik a község vagy a város a fővonaltól a templomot szinház, mozi, magtár, vagy mulató hely számára rendezték be. Igy akarják a világot becsapni, de még ha ez sikerülne is, Isten mindent lát, aki nem kézzel csinált templomokban lakik s ő előtte nem palástolhatják el gonoszságukat azzal, hogy néhány templomot meghagytak s a GPU. minden erőszakoskodása sem tudja megakadályozni, hogy a még istenfélő tiszta szivekből Istenhez imádság zsolozsmák ne szálljanak.

A gyermekek vallásról, Istenről semmit vagy igen keveset hallanak, mert amelyik szülő gyermekét vallásos hitben probálja nevelni a GPU. emberei gondoskodnak róla, hogy elvegyék ettől a kedvét. Az egész bolsevista államban hangoztatják: nincs Isten, a rabszolga sorsban élő nép pedig keserves sóhajtással válaszolja, de nincs kenyér sem. Szinte lehetetlennek tűnik fel ez az állitás, hisz Oroszország árasztotta el a világot olcsó buzával, a mai sulyos gazdasági válságnak nagy részben volt ez az előidézője; hogyan lehetséges akkor, hogy ott nincs kenyér? Ugy, hogy a nép állat módra dolgozik s ezért kap egy keveset enni, de munkájának gyümölcsét a GPU. takaritja be s hihetetlen olcsó áron a világ piacára dobja s ezáltal akarja a világot forradalmositani. Az 5 éves terv nemcsak mezőgazdasági termékekre, hanem egyéb cikkekre is ki van dolgozva; s a dumping buza után jön a dumping gép és hangszer etc. Magán gazdálkodást csak a 3—4 holdas gazda üzhet. A nagyobb birtokokon kollektiv gazdálkodás folyik, természetesen a GPU. felügyelete alatt. Kenyeret, lisztet, élelmiszert nem igen lehet kapni legfeljebb városokban, de szinte megfizethetetlen áron. Megtörténik, hogy egy pár uj csizmát is odaadnak egy darab kenyérért. S ha valaki lázadozni mer, kényszermunkára megy vagy Szikériába internálják. Tetleg senkit sem bántanak ott, csak enni nem kap, ha a GPU.-nak nem engedelmeskedik.

Hivatalosan hangoztatják, hogy nincs Isten, mégis ha valaki hitetlen menjen csak oda — mondta az én emberem — ott fogja igazán megismerni Istent. Munkanélküliség sincs ott, dolgozhat mindenki szakadásig, de ő annak semmi hasznát vagy jutalmát nem veszi.

Hogy a nép megelégedett? Ezt csak a GPU. hangoztatja a külföldnek, de ha valaki ott tölt csak egy pár hetet már meggyőződhet, hogy a lakosság 90%-a igen, már torkig meg van elégedve ezzel az uralommal s várja a kedvező alkalmat, mikor lerázhatja nyakáról. S tudja a szovjet hatalom is, hogy ez kedvező alkalom mindjárt kinálkoznék, mihelyt valamelyik állammal konfliktusa támadna, ezért igyekszik meg nem támadási paktumokat kötni sorra az idegen hatalmakkal.

A hirdetett egyenlőség helyett az egyéni szabadság elrablásával rabszolga uralmat hozott a kommunizmus. S ezt keserves fájdalommal tapasztalja, nyögi most az addig vallásos, szorgalmas békés életű orosz nép. Senki sem várja jobban az ilyen egyenlőségnek a megszünését, mint ép ez az orosz nép. Akik lelkesednek a marxizmus iránt menjenek oda, majd kiábrándulnak ott s alázatosan fognak meghajolni az isteni bölcs intézkedés előtt, aki még 2 falevelet sem teremtett egyenlőnek s fel fogják adni a harcot, hogy az egymástól annyira különböző lelki tulajdonságokkal megáldott embereket egyenlősítsék. Remélhetőleg az emberiség vezetői hamarább észre fogják ezt venni, sem hogy szomoru tapasztalatok után kelljen erre a belatásra eljutni.

S probálják meg a krisztusi szeretet alapján minden szociális problémát meg lehet oldani. S ne engedjék a népet olyan keserves állapotra jutni, mint amilyenben most az orosz nép tengődik!

Ferencz Lajos

Temetési segélyakció.

Hivatkozással Főtiszteletű és Méltóságos Püspök ur XVIII.—1933. számú körlevelére, értesítjük a Nagytiszteletű Lelkész urakat, hogy az ORJO *Egyházkerületi temetési segély irodája* szeptember 1-ével megkedzte működését. Székhelye és cime: „Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat, Tiszáninneni Egyházkerületi Iroda", Miskolc, Széchenyi u. 31. I. Telefon: 608.

Minden lelkészi hivatalnak megküldetett külön lenyomatban a püspöki körlevél, az ORJO igazgatójának átirata, egy Ügyrend, a lelkészi temetkezésisegély intézet szabályzata és egy felbélyegzett boriték, a szintén csatolt és kitöltendő válaszlevél visszaküldésére.

A válaszlevélben megírandó, hogy a munkából mit vállal maga a lelkész, mit végeztet megbizottja útján, illetve, hogy kire bizza az egész

akció vitelét, természetesen ez esetben is a maga irányítása és felügyelete mellett.

Az őszi idővel az egész vonalon és teljes erővel megkezdendő a szervezkedés és taggyüjtés. Azt szeretnők, hogy minden hívőnk jóelőre tudomást szerezzen erről a református akcióról s így ha a különböző intézetek kiküldöttjei fel is keresik őket, tudják, hogy mihez tartsák magukat. Tőlünk távol áll, hogy hangos jelszavakkal, csábító igéretekkel vegyünk rá valakit a belépésre, de azt kötelességünknek kell éreznünk, hogy tájékozódást nyujtsunk hiveinknek, a magunk akciójának komolyságáról, megbízhatóságáról, morális voltáról és minden más előnyéről. Ezt a Nagytiszteletű Lelkész urak propagandája, felvilágositó, szervező munkája által érhetjük el.

Azért is szeretnők, hogy már elején induljon meg minél nagyobb erővel a taggyüjtés, hogy január elsejéig az egyházkerületben együtt legyen annyi tag, hogy kezdetét vehesse a lelkészi temetési segély kiutalás, ami az egyházkerület lélekszámát tekintve, könnyen elérhető. A lelkésznék temetési segélyére vonatkozólag megjegyezzük, hogy 1936 végéig érvényben marad az ORJO eddigi segélyezési módozata. Ezért is tettük a Szabályzatban ennek kezdetét későbbre s az összeget kisebbre.

A lelkész és neje személyi adatainak pontos közlése is igen fontos, mert annak alapján fektetjük fel a nyilvántartási könyvet.

Sulyt helyezük arra is, hogy a lelkészek úgy általános élettapasztalatukból, mint a helyi viszonyok ismeretéből kifolyólag leközöljék véleményüket tanácsaikat, kritikájukat, hogy azután azt cselekedjük, mi a célnak leginkább megfelel.

Mindezek megirására szolgál a válaszlevél részére küldött iv és boriték, minek kitöltését és lehető sürgős beküldését szeretettel kérjük.

A temetési segély ügyében minden levelezés és kapcsolatos ügylet az egyházkerületi fiók iroda útján intézendő.

Mi számolunk a kezdet nehézségeivel s más nehézségekkel is, de bizunk a lelkészek jóindulatú munkakészségében, híveink megértő szeretetében, mindenekfelett pedig a jóságos Istennek minden jóügyet diadalra vivő kegyelmében s ezért jóreménységgel vagyunk el, a siker irányában.

Országos Református Jólétl és Gazdasági Társulat
Egerházy Lajos
ORJO igazgató.

IFJUSÁGI MUNKA

A bánhorváti országos KIE konferencia.

A ref. ker. ifj. egyesületek Istentől gazdagon megáldott konferenciát tartottak aug. 19—22. napjain Bánhorváton. Már az ismerkedő tábortűz mellett elhangzott bizonyságtevések mutatták, hogy a csonka-haza 30 községéből összegyült s a költségek hiánya miatt 100—250 km,-es utakat jobbára kerékpáron megtett ifjak, de azok is, akiket a megjelent mintegy 230 ifjú képviselt, komolyan készülődnek a Krisztusért vivandó küzdelmekhez.

A konferencia első napja „ref. nap" volt, melyhez a bibliakörök megbeszélései jó bevezetést nyujtottak. A délelőtti igehirdetésben dr. *Zsiros* József a *felelősségteljes szolgálatról* szólott. A zsufolásig megtelt templom közönsége meghatódva hallgatta a helybeli lelkész: *Lenkey* Gyula üdvözlő szavait: „Gyönge és erőtlen itt minden emberi fáradozás, de gazdagon kipótolja Isten kegyelme. Életünknek egyetlen célja lehet: mindenről lemondani, csak Krisztus követéséről nem." Utána *Huszti* Mihály ózdi mérnök tartotta meg tudományosan megalapozott, mély hittel átszőtt előadását *a teremtés a természettudomány és a biblia fényében* cimmel. Szavai sok kételkedő ifjú lelkébe fényt árasztottak. Délután dr. *Komjáthy* Aladár igehirdetése a *tiszta ifjúság* mellett tett megrázó erejű bizonyságot. *Dobos* Károly missziói lelkész örömmel jelentette be, hogy az egyetemes konvent vállalta a R.K.I.E. szervezését és támogatását, a magyar ref. ifjúsági mozgalom tehát nem elszigetelt jelenség többé. Az *új református ifjúság* törekvéseiről, munkájáról *Kovács* Péter ifjúsági titkár adott gazdag programot. Különös nevezetessége volt e napnak, hogy *Carl Prosch* KIE világtitkár elhozta ifjúságunkhoz a világszövetség üdvözletét; evangéliumi hittől égő bizonyságtevése nagy hatást gyakorolt a jelenlévőkre. A konferencia második napján *Benke* Kálmán ondi lelkész *amin minden jószándék megbukik* cimű, gazdagtartalmú előadásában azokra a nehézségekre mutatott rá, amelyek az ifjúsági munka útjában állanak. *Kövér* Pál zilizi lelkész pedig *korunk világnézeteit* mutatta be; világos okfejtéséből az ifjúság boldogan vett tudomást a ref. világnézet felsőbbrendűségéről. Az utolsó nap megbeszélésének tárgya *a ref. ker. ifj. egyesület a jellemnevelés szolgálatában* volt, amelyet dr. *Zsiros* József vezetett be. Az előadásokat mind a három napon élénk eszmecsere követte. Külön nevezetessége volt a konferenciának, hogy itt volt az első úttörő KIE tábor, melynek magvát a Damasa szakadék közelében sátortáborban lakó *diósgyőri* serdülők csoportja képezte. A konferencia tagjai esténkint a helybeli KIE vetitett képekkel illusztrált előadásaiban gyönyörködtek. — A búcsú tábortűznél a missziólelkű *dögei* lelkipásztor: *Benkő* Viktor hirdette az evangélium világmeggyőző igazságait. — Áldott magvetés volt ez a konferencia, amelyek fáradságos és áldozatos részét a bánhorváti gyülekezet, különösen pedig annak lelkipásztora és családja vállalta kész lélekkel. *Zs. J.*

HIREK

— **Rádióhír.** Szeptember 9-én délután 5 órakor tartja a Studióban Kiss Ferenc ügyvezető igazgató az Orsz. Ref. Szeretetszövetség második előadását „Üzenet a nőkhöz" címmel. Lelkészeink hívják fel híveink figyelmét erre az előadásra.

— **Lelkészválasztás.** A balazséri ref. gyülekezet augusztus hó 29-én egyhangú meghivás-

sal Galgóczy Gyula mezőgecsei lelkészt választotta meg. A választást vezették Györke István és dr. Kovách Béla egyházmegyei főjegyző.

— **Kőrösi József** nekézseni ref. lelkész 16 kötetes művet adományozott a nagykönyvtárnak. A nemes tett önmagát dicséri.

— **Leánykonferencia.** Augusztus 27-én szépen és áldásosan sikerült kirándulással egybekötött leánykonferencia volt a Hejcze környéki egyházközségek leányai számára a Borsó-hegy aljában elterülő gyönyörű Klastrom-kertben, melyen 212 leány s azonkívül több száz szülő és érdeklődő jelent meg a közeli falvakból. Délelőtt istentisztelet volt, melyet Farkas Elek esperes végzett, majd Kiss J. missziói előadó nyitotta meg a konferenciát egy előadással. Délután kedves és szórakoztató játékok, vidám és komoly szavalatok, énekszámok, jelenetek adattak elő s a kedves napnak csak az este tudott véget vetni, a mielőbbi testvéri találkozás hangoztatásával.

— **Felkérem azokat a lelkésztársaimat,** akik a szeptember 5—6-iki konferenciára Tapolcára jönni szándékoznak, szíveskedjenek magukkal hozni egy ágylepedőt, egy paplanhuzatot és egy ágyhuzatot. Svingor Jenő egyh. ker. belmissziói előadó.

— **Iskolai évmegnyítás a miskolci református leánygimnáziumban.** Az új miniszteri rendelet értelmében a ft. püspöki hivatal, mint iskolai főhatóság, az iskolai évnyításra nézve a miskolci ref. leánygimnáziumban a következőképen rendelkezett: szept. 9-én délelőtt 8 órakor javítóvizsgálatok, szept. 11—12-én délelőtt 8—12-ig pótbeiratkozások, szept. 12-én délelőtt 8—1-ig különbözeti és magán írásbeli vizsgálatok, szept. 13-án 8—1-ig különbözeti és magán szóbeli vizsgálatok, szept. 14-én délelőtt 9-től az internátusi növendékek bejövetele, pót-, javító- és különbözeti vizsgálata, szept. 15-én délelőtt 9 órakor az iskolai év ünnepélyes megnyítása, szept. 16-án délelőtt 8 órakor a rendes tanítás megkezdése. Igazgatóság.

— **Sárospataki volt theológus diákjaink** közül a jövő 1933/34. iskolai évre a következők mennek ki külföldi tanulmányútra: Tóth Lajos és Molnár Pál Halleba, Tóth Ferenc Lipcsébe, Nagy Barna Bonnba, Simon József Párisba, Balogh Lajos Montpellierbe, Bertók Erzsébet Edinburgba.

— **Tizannyit** termett a vajdácskai KIE buza, mint amennyit elvetettek. A lelkészi földek egyik 150 négyszögöles darabjába közmunkával vetették a vajdácskai református ifjak az ajándék magot, közmunkával aratták s szinte ünneppé szentelődött a cséplés napja, ahol a fiatalok arcáról a verejték, a meghatott öregekéről a megindult szív könnye hullott, amikor magvetéssé lett a betakarítás napja is. Az eladandó KIE-buza árából konferenciákra menő ifjait segíti majd az egyház, ily módon is magvetéssé akarva tenni a KIE-buzát.

— **A gimn. kisinternátusban** felvett növendékek kilépése folytán még pár hely üresen áll. Évi lakásdíj 100 P. Folyamodók forduljanak Erdélyi László internátusi felügyelő tanárhoz.

— **A miskolci ref. reálgimnáziumban német tanszakú helyettes tanári állásra lehet pályázni szeptember 10-ig.**

— **Segítsetek** címmel megjelent az Országos Református Szeretetszövetség 1934. évi első naptára. A naptári rész Beköszöntőt közöl, majd a Kormányzó Ur képét és ajánló nyilatkozatát, azután Kenderest ismerteti. A naptár főrovatai: I. A mi ügyünk, mely a Szeretetszövetség alakulásáról, első két évéről, jótevőiről, intézeteiről s a vezető munkásairól (tisztikar, püspökeink, főgondnokaink életrajza arcképeivel) számol be. II. Ige. III. Elvek. IV. Ref. munka (különböző karitativ s egyháztársadalmi intézetek, képekkel). V. Szépirodalom (Muraközy, Áprily, Böszörményi, ifj. Szász Károly, Móricz Zsigmond, Gyökössy, stb.). VI. Emlékezzünk (Szenczi Molnár A., Baksay S.) s VII. Tudnivalók. A tíz íves naptárt gazdag tartalommal, 43 képpel Kiss Ferenc és dr. Incze Gábor szerkesztésében a debreceni városi nyomda igen ízléses formában adta ki. Az ára meglepően olcsó: 40 fillér. A naptárt a HONSz fiókjai s a lelkészi hivatalok árusítják, de közvetlenül is megrendelhető Kiss Ferencnél, Debrecen, Kollégium. A naptár minél szélesebb körben elterjedését úgy magáért az értékes tartalomért, mint főleg a célra tekintettel, melyet szolgálni kíván, melegen óhajtjuk. Bővebb méltatására visszatérünk.

HIVATALOS RÉSZ.

XXIII. sz. Körlevél.

Az Országos Ref. Szeretetszövetség, — nagy hozzáértéssel megkészített és sok építő dolgozatot tartalmazó, csinos kiállítású és (40 fillér.) Naptára 1934. évre megjelent. *A lelkészi Hivatalok és a H. O. N. Sz.* helyi fiókjai közvetítésével történik a példányonkint való elárusítás. Szeretettel kérem lelkész és tanítótestvéreimet, *hogy minden lehetőt kövessenek el avégből*, hogy — a tiszta jövedelem utján a legnemesebb célt szolgáló Naptár — hiveink között minél nagyobb számmal legyen elhelyezhető.

Miskolc, 1933 aug. 29. Atyafiságos szeretettel
Farkas István püspök.

Felsőborsodiak figyelmébe! Felhívon lelkész és tanító társaimat, a gyülekezetek előljáróit és az érdekelt feleket, hogy az őszi egyházmegyei gyűlésen tárgyalni kívánt ügyiratait az esperesi hivatalba 1933 szeptember 16-ig okvetlenul küldjék be, mert a későbben érkezettek tárgyalása elmarad. Birósági ülés ez alkalommal nem lesz.

Az új tisztikar beiktatását eszközlő őszi egyházmegyei gyűlés határideje a hivatalos lap legközelebbi számában fog közzététetni. Atyafiúi szeretettel vagyok:

Sajóbábonyon, 1933 aug. 27. *Elek József* esperes.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 37. szám. Sárospatak, 1933 szeptember 10.

SÁROSPATAKI REF. FŐISKOLA

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *G. J.:* Szeptember. — *Hodossy Béla:* A tanítóképzők új tanterve és a kántorképzés. — *Illyés Bertalan:* Néhány fontosabb adat egyházkerületünk lélekszámára vonatkozólag. — *G. J.:* Nagyjaink bibliaszeretetéről. — Hirek. — Hivatalos rész.

Szeptember.

„Itt van újra a szeptember, szomorú a diákember", mondja a régi tréfás vers. Pedig ez a vers Nagy-Magyarország boldog idejéből való, amikor a szomorúságot a nyári boldog szünidő arany napjainak elmúlása s az iskolák kapuinak megnyitása okozhatta. Mennyivel időszerűbb most e vers, amikor a szomorúságot a haza megcsonkitásán érzett fájdalom, az ifjúság kilátástalan jövője, az az érzés okozza, hogy hiába tanulnak az ifjak, mert talán soha, talán későn talán nem is megfelelőn tudnak állásba jutni. Még inkább szomorúbbá teszi a most megnyujtott szünidő elmulásán érzett bánatot az, hogy a tanulás anyagi feltételei is nehezebbek lettek, mint régen. A tandij emelkedett, a könyvek drágák, a szülő pénzhez nem tud jutni.

Nagy baj az is, hogy az iskolák elszegényedtek. Az állam egymásután csökkenti az államsegély mértékét, a deficit réme fenyegetőleg súlyosbodik az iskolafenntartókra, az áldozatkészség, amelyből a ref. iskolák századok óta táplálkoztak, kihülőben. Maguk az iskolák sem tudnak úgy a szülők és a tanulók támogatására sietni, mint régen. Sötét, nehéz bizonytalanság képe tárul elénk. Igy kétszeresen szomorú lehet a diákember és a szülő is.

És mégis jönnek az ifjak, özönlenek be a kitárt kapukon. A művelődés vágya, a végzettség óhajtása hajtja őket. Tanulni, tanulni, mert tudás nélkül nem lehet megállni, nem különösen ma, amikor ádáz ellenségeink barbár csordának hirésztelnek bennünket a külföld előtt. A tudomány hatalom. A felkészült ifjúság jobban megáll a létért való harcban, mint a tudatlan.

Azért fel a szivekkel! Sursum corda! Nem kell kétségbe esni. Voltunk már mi ilyen mélyen máskor is, mégis az ezeréves magyar nemzet az Isten pártfogó kegyelme folytán feltámadt. Fel fog támadni ma is, csak ne essünk kétségbe. Ha talán ez a nemzedék a zsidók pusztában vándorlásának módjára nem is jut el az igéret földjére (Nagy-Magyarországba), eljut az új, jobban felszerelt nemzedék. Az se rettentsen benneteket, hogy az élet esetleg másként klasszifikál, mint az iskola. A tudás mindenkinek szükséges.

Ezért jertek be, magyar ifjak! Az iskola kapui tárva, lépjetek át küszöbén! *G.*

A tanítóképzők új tanterve és a kántorképzés.

Vagyunk még néhányan, akik emlékszünk a három évfolyamú tanítóképzőkre, melyek a nyocvanas évek elején lettek négy évfolyamuakká. Most immár öt évfolyamúak a tanítóképzők, de a zenetanulás lehetősége, a kántorképzés ma sem kielégítő, sőt a tanítóképzők mai tantervében és egyuttal a kántorképzésben határozott visszaesést tapasztalunk. Még nagyobb a visszaesés, ha a magasabb igényeket figyelembe vesszük, melyeket a fejlettebb közélet ma a kántorokkal szemben támaszt.

A magyar tanítóképzőket annak idején svájci és német mintára szervezték, de ami a zenei kiképzést illeti, ebben a mintának vett németektől erősen eltértek. Három éves volt ugyan a képzés a németeknél is, csakhogy ott a három évi szemináriumokat négy osztályú előkészítő évfolyamok (preparandiák) előzték meg, melyekben a zenetanításra különösen nagy gondot fordítottak. Itthon pedig három évfolyam alatt kellett volna ugyanannyi zenét tanulni, mint külföldön hét év alatt, ami képtelenség.

Magyarországon a római katholikusok, legalább kezdetben fontosabbnak tartották a kántorképzést, mint a tanitóképzést. Az intézeteikből kikerült jelöltek elsősorban kántorok voltak s csak másodsorban tanitók. A reformátusoknál (nem szólva az aránylag kevés önálló kántori állásról) forditva volt és forditva van most is. A mi tanitóink elsősorban tanitók és csak másodsorban, mellékesen kántorok. Ezek, ha tovább képzik magukat a kántorságban (legalább az Énekvezérek Egyesülete útján): jó, ha nem képzik magukat: úgy is jó. — E téren senki sem törődik velük.

Megállapítható egyébként az is, hogy a kilencvenes években készült tanterv az előzőhöz képest zenei tekintetben nagy haladást mutat. A képzők akkori zenetanárai (főleg az államiak) közgyűléseken és cikkezésekkel kiküzdötték, hogy a zenei tanórák száma emeltetett, a hangszerek is megszaporittattak s a tantermekbe gyakorlás céljából szétosztattak.

Az új tanterv ellenben a zenei órák számát kevesbbitette abban a föltevésben és azzal a szándékkal, hogy a zenetanárok létszámát fogják emelni, mi által a növendékek száma az évfolyamoknak a zenei órákon való szétválasztásával megoszlik, ennélfogva egy egy növendékre több zenei tanóra esik. Ámde ez az elgondolás csak kivételesen teljesült, a legtöbb helyen csak üres terv maradt s ki tudja, hogy a mai nehéz viszonyok mellett mikor kerül megvalósításra?! Alig egy két olyan képző van ma, ahol a zenetanítás legalább két zenetanár között és úgy volna megosztva, hogy ez a megosztás a növendékekre a zenetanulás szempontjából tanóra szaporulatot jelentene.

A mult században legalább még kevés gyülekezetben volt orgona. Énekkart is csak itt ott ha szerveztek a kántorsággal szemben a reformátusok kevés igényt támasztottak, melyet kielégíthetett a növendékek csekélyebb létszáma mellett az akkori kántorképzés.

A haladó kor az évfolyamok emelésével és az új tantervvel is csak a tanitóképzés szinvonalát kivánta emelni. Ezért a közismeretű-, főleg pedig a tanítói szaktárgyakban a képzést kiterjesztette és elmélyítette. E célból az óraterv nyujtotta lehetőségeket lefoglalta és elsősorban vette igénybe. A tanterv állami lévén, a felekezetek kellően nem érdeklődtek. Az egész ügy elkerülte a szükséges figyelmet, igy aztán a zenetanítás, a kántorképzés háttérbe szorult, ismét mostoha gyermekké lett. Meg kellett elégednie azzal az igérettel és biztatással, hogy a zenetanárok számának egy-egy intézeten belül való emelésével a zenei kiképzés szinvonala is emelhető lesz. De nem igy történt, hanem ellenkezőleg: a növendékek száma szaporodott meg és ezen felül a gimnázium nyolcadik osztályaiból, az érettségit tett, továbbá a már egyéb pályát megkezdett ifjaknak, sőt sokszor az intézeti növendékek átlagos korát is több évvel meghaladó egyéneknek a tanitóképzők ötödik évfolyamába való özönlése is elsősorban a zenetanítás és zenetanulás tehertételeként mutatkozott, mely önmagában is elég volt arra, hogy visszaesést vonjon maga után.

Tessék végignézni a tanitóképzők (melyek egyúttal kántorképzők is) zenei gyakorló órarendjét: heti két fél óra, legfeljebb heti két teljes óra ha jut a billentyűs hangszerek gyakorlására. Naponként és nem hetenként kellene legalább ugyanennyi idő!

Egyházunk vezető köreinek és egyházi lapjainknak kellene nagyobb figyelmet, több megértést és több szeretetet tanusítani az egyházi ének és zene kérdései iránt és a kántorképzés ügyét is felkarolni. Nagyon itt az ideje.

Hodossy Béla.

Néhány fontosabb adat egyházkerületünk lélekszámára vonatkozólag.

Második közlemény.

Az egyházak életképességét, erejét, fejlődését akkor látjuk legjobban, ha az 1930 évi eredményt összehasonlitjuk a 10 év előtti: 1920-as népszámlálás eredményével.

A kerület ref. lakosságának szaporodása megnyugtató. Mert míg 10 év előtt 186.339 lélek volt, addig ma 203.563 a lélekszám. Határozott itéletet alkotni azonban nem lehet, mert egészen bizonyos az, hogy nagyobb arányú bevándorlás történt a megszállott felvidékről.

Ha részletezve vizsgáljuk a 10 évi szaporodást, aránylag legjobb az Zemplénben, utána Borsodban, míg Hevesben a tiszafüredi járás nagyon szomorú számokat mutat.

Feltétlenül meg lehet állapítani azt, hogy néhány alföldi módosabb egyházban az egyke pusztítja hiveinket. Az előbbi közleményben felsorolt 12 legnagyobb egyház sorrendje 10 év előtt nem igy festett. Miskolc után nem Diósgyőr, hanem Mezőcsát következett. Mezőcsát most a rohamosan fejlődő Diósgyőr mögött a 3-ik helyre szorul. Diósgyőr az elsőbbséget nemcsak szaporodás, de bevándorlás révén is nyerte. Mezőcsát még mindig pluszt mutat fel a mult 1920 évivel szemben. (81 igen kevés!). Mezőkeresztes az 5. helyről a 8-ra esett vissza. Ref. lélekszáma 3172-ről 2801-re apadt. Ezt nem lehet elég szomorú kommentárral kisérni. A 4. helyről 5. helyre került Poroszló lélekszáma is minuszt (59) mutat, míg Sátoraljaujhelynek megcsökkenését (3048-ról 3000 lélekszámra) a határmentivé lett, összlakosságában is erősen megfogyott város lakóinak ki- és elvándorlásával indokolhatjuk.

Ha most ezzel szemben ugyanezekben az egyházakban a róm. kath. lélekszám szaporodását tekintjük, az egy Sátoraljaujhely kivételével, mindenütt meg van az arányos emelkedés. Miért nincs meg akkor a ref. lélekszámnál is?

Hogy nemcsak elszigetelt jelentés a lélekszám fogyása, bizonyítja az, hogy a Mezőkeresztes körüli egyházak szaporodás szerint stagnálnak, sőt néhány egyház lélekszáma kisebb, mint 10 évvel ezelőtt. Igy Gelej —21, Palkonya —8, Tibolddaróc —30, Sály —21, Bőcs —11, Sajóvámos —6 stb. Akármint vesszük is az egyházak lélekszám apadását, figyelembe véve az esetleges kitéréseket, reverzálisokat, vagy akár kiköltözéseket (mint ahogy egy nagy egyház fogyását akarta előttem valaki indokolni) ezen egyházak elmult 10 esztendeje nem mutatja a normális fejlődés képét, sőt azt kell mondanom, a statisztika alapján, hogy életképességét sem.

A mult cikkemben felsorolt 12 legnagyobb egyházközségünk után azért tartom fontosnak még a következő nagyobb egyházaink lélekszám statisztikáját közölni, mert sok helyen különösen az utóbbi időkben keserű módon kellett tapasztalnunk azt, hogy a reformátusságot az állami iskolai tanítók kinevezésénél nem a % aránya szerint veszik figyelembe.

13. Tiszaluc 2027 ref. 59%; 14. Cserépfalu 1976 ref. 95%; 15. Megyaszó 1975 ref. 65%; 16. Tiszakeszi 1969 ref. 66%; 17. Szikszó 1965 ref. 37%; 18. Ricse 1909 ref. 71%; 19. Tarcal 1748 ref. 43%; 20. Szerencs 1664 ref. 24·8%; 21. Tiszanána 1644 ref. 33%; 22. Putnok 1581 ref. 33%; 23. Noszvaj 1455 ref. 82%; 24. Tokaj 1448 ref. 54%; 25. Karcsa 1408 ref. 60%.

Fenti egyházaknak a 20 as évi statisztikával való összehasonlítása Tiszakeszi és Tiszanána kivételével mind megnyugtató pluszt ad. Nem mulaszthatom el megjegyezni, hogy az olyan kis egyháznál, mint Hejőbába, ahol 263 volt 1920-ban a lélekszám (ref.), 1930 ban már 362. Még az 1000 ref. lakosú községeknél is tiszteletreméltó az ilyen emelkedés, nem pedig egy kis egyháznál!

Illyés Bertalan.

Nagyjaink bibliaszeretetéről.

Ismeretes, hogy nagy embereink mennyire ismerték és szerették a bibliát. Tudjuk például, hogy Rákóczi György többször átolvasta az egész bibliát, de főleg az újszövetséget (harminckétszernél többször). Ugyanő, amint azt Harsányi István is a Muzeumi és könyvtári értesítő 1912. 4. füzetében kifejtette, azt is észrevette, hogy a könyvnyomtató egy verset kihagyott (Márk. XV. 47.). I. Rákóczi György folytonosan olvasta a bibliát. Kazinczy az Erdy-levelekben (XXI. l.) emlit egy vizsolyi bibliát (a gyulafehérvári könyvtárban levőt), amelynek utolsó lapjára 1619 aug. 4-i dátumot jegyzett fel sajátkezűleg Rákóczi: Patakon végezte be reggel 6 és 7 óra közt Rákóczi akkor az *egész* biblia átolvasását. Ha ezt figyelembe vesszük, akkor a pataki ujtestamentum első bejegyzése (1619 okt. 18) előtt azt kell feltételeznünk, hogy az ótestamentumot (ami nekünk nincs már meg) ezután ujból elől kezdte s aug. 4-től okt. 18-ig elolvasta, azután rátért a mi újtestamentumunkra. *Hol van az az ótestamentum, amit akkor olvasott?* Mert a Ráday-könyvtár példánya 1608 i kiadás (M. Könyvszemle 1897. 175 l.), azt 1625—1633 közt olvasta, minden könyvhöz odajegyezve ebben is az olvasás dátumait. Ugy látszik, a vizsolyi biblia után a hanaui kiadást kezdte Rákóczi olvasni. A Ráday-könyvtár példányába irt bejegyzése szerint 1625 febr. 20-án fejezte be Lukácsot, Ónodon, 1626 jún. 15-én kezdte az újtestamentumot (hányadikszor? nem jelzi), 1633 máj. 10-én végezte Fehérváron az ótestamentumot (hányadikszor? szintén nincs jelezve). Most megoldhatjuk azzal, hogy a felesége is nagyon jól ismerte és többször átforgatta a bibliát. A most hazakerült Molnár-féle (1608 i) kiadás vége felé (254 l.) feljegyezte, hogy 1638 márc. 13-án már negyedszer olvasta az újtestamentumot. De nemcsak olvasta, hanem a fontosabb helyeket alá is húzta, megjegyzésekkel látta el. Miután e megjegyzésekről most először lesz szó, felsoroljuk a lapokat, ahol találhatók: 187, *198, 321,* 384, 450, 476, 179, *153, 159,* 230, *237,* 244—5, *249,* 254 (aszerint, amint az ótestamentumban, vagy a prófétákban, vagy az ótestamentum mellé vetett könyvekben, vagy az újszövetségben vannak). A legtöbbje egyszerű NB (nota bene), de a dőlt számmal jelzettek több szavas (többnyire latin) megjegyzések, amelyek összevetések, utalások más helyekre. Legérdekesebb a 198 lap jegyzete (Józsué VI 27), mely egy verset pótol be, amit Károlyi és Molnár kihagyott, de amely pl. a váradi (1661-i) kiadásban megvan. Igy ő is pótolja, mint férje is, a bibliát egy verssel (ha nem is ugyanazt). Lehet, hogy nem mind a fejedelemnő kezétől származik e bejegyzés.

Felesége 1636—38 között olvasta negyedszer a nálunk levő hanaui bibliát. Ugy látszik, feleségével együtt versenyezve olvasták a könyvek könyvének 1608 i kiadását.

Nagyon érdekes volna, ha előkerülne a vizsolyi bibliának nálunk levő újtestamentumi részéhez való ótestamentumi rész is, amelyet 1619 aug. 4 e és 1619 okt. 18 között olvasott. Vajjon hová kerülhetett ez? A mi bibliánkat a jezsuiták vették el (rajta is van a bejegyzésük). Tőlük került vissza 1683-ban.* A Rákóczi-könyvtár egyes darabjai elkallódtak, így a pápai könyvtár is őriz egy Kálvin-Institutiót belőle.

A váradi bibliában (1661) is van hiány. Ezt pedig ifj. *Csécsi* János fedezte fel s a saját bibliájában is feljegyezte (János ev. V. 3 v.)

A Széchy Mária bibliájában hasonlóképp több bejegyzés van (a 354, 481, 504, 612, 38, 233—36 lapokon) latin utalások más helyekre. Ezek egyikemásika más kezétől is eredhet.

Mindezek azt bizonyítják, hogy régi nagy uraink és asszonyaink nemcsak olvasták a bibliát, hanem összevetésekkel és pótlásokkal látták el egyes helyeit.

G. J.

* A Sárospataki Református Lapok 1909. évfolyamában (500 l.) emlitett 1608-iki biblia (Bibl. Hung. Editio Hanov. Principis Georgii Rákóczi senioris) mindezt kétséget kizárólag az ő s nem a felesége bibliájára utal.

HIREK

—Tiszáninneniek az ORLE konferencián. Az ORLE Nagykőrösön lezajlott konferenciájáról és annak áldásairól már megemlékeztünk. A Duna-Tisza köze legnagyobb református gyülekezetében (lélekszám: 17.636) tartott nagy papi tanácskozás annak bizonysága, hogy az egyház vezetősége látja ezernyi veszedelmet, amely ma mindenfelől az egyházra, különösen ref. egyházunkra tör, de ismeri az erőket is, melyekkel Isten nagy megújhodást munkálhat elesettségünkben. A jelenlevők nagy megnyugvására szolgált annak érzése, hogy a felelősség gondolata lelkészeink között egyre nagyobb hangsúlyozásra talál. Éppenazért, mert nagy lelki hatásokban volt része azoknak, akik Nagykőrösre az ORLE napokra elmehettek, nagyon sajnáljuk, hogy kerületünkből aránylag kevesen jelentek meg ezen a komoly, felelősségre hívó találkozáson. Annál nagyobb örömünk szolgál annak megelítése, hogy kerületünk vezérei: Farkas István püspök és Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok úgy az ORPSz, mint az ORLE közgyülésén jelen voltak. Az espe-

resi kar is illő módon volt képviselve: Juhász László, Kiss Ernő és Pósa Péter esperesek által. A lelkészek sorából jelen voltak: Szabó Zoltán dr. theol. tanár, Tantó János megyaszói, dr. Filep Gusztáv egerlövői, dr. H. Kiss Géza belsőbőcsi, Szigethy Ferenc sajószentpéteri, Főző László vajdácskai, Hörcsik Lajos nyiri-i, Gyülvészy István edelényi, Makó Dezső erdőbényei, Sarkadi Nagy József tiszakarádi lelkész, Nagy Sándor Diósgyőrvasgyári hitoktató és Faragó György nagyrozvágyi s. lelkész. (A lelkészi résztvevők száma különben 230 körül mozgott.) A jelenvoltak közül többen aktiv részt is vettek az ORLE napokon. Püspök urunk lelkes és nagyértékű felszólalásain kivül meg kell emlitenünk dr. Szabó Zoltán igehirdetését, aki a konferencia első reggelén komoly bensőséggel mutatta be a lelkipásztort János apostol élete tükrében, mint a munka emberét, úgyszintén Juhász László esperes ténykedését, aki frappáns szavak kiséretében helyezte el az ORLE koszorúit a nagykőrösi temetőben nyugvó nagyjaink sirjára (Helmeczi István püspük, Losonczi Hányoki István dicséretszerző, Filó Lajos lelkipásztor, H. Kiss Kálmán tanár és a nemrég elhunyt Dóczi Imre). A vasárnapi műsoros estélyen H. Kiss Géza dr. elbeszéléssel, Sarkadi Nagy József énekszámmal szerepelt s Szigethy Ferenc verseiből olvasott fel. — Két év mulva fog sor kerülni rá, hogy a tiszáninneni kerület hivja vendégül az ORLE konferenciát. A hely megállapitása még későbbiek dolga, de a kerületnek már most készülnie kell annak megrendezésére. Járjon szerte Istennek lelke gyülekezeteinkben, hogy a 200 éves jubileum ne csak zárókő legyen, hanem szent megmozdulásoknak, eleven kezdetnek esztendeje legyen! *Dr. H. L.*

— **Konferencia Bátyuban.** A Kárpátaljai Református Egyházkerület augusztus hó 21—22-én kétnapos konferenciát rendnzett Bátyuban lelkészek, tanitók s ifjúsági és leányegyesületi vezetők számára. A konferenciát, — amelyen körülbelül 150 résztvevő jelent meg, — Bertók Béla püspök nyitotta meg. Majd a megjelenteket a beregi egyházmegye nevében üdvözölte Bary Gyula esperes, a vendéglátó bátyui gyülekezet nevében pedig Nyitray Béla lelkész mondott szives üdvözlő szavakat. A konferencián előadásokat tartottak: Szabó Béla egyh. ker. missziói lelkész, Bácsy Gyula árvaházi igazgató, Darányi Lajos sárospataki lelkész, dr. Sárkány Lajos királyházai lelkész, az áhitatokat vezették: Isaák Imre esperes, Balogh Sándor minaji lelkész, Tornyay János bilkei lelkész és Győrke István beregujfalusi lelkész. A konferencián megjelent ifjusági és leányegyesületi kiküldöttek beszámoltak eddigi munkáikról és jövendő terveikről. A beszámolók alkalmával élénk vita fejlődött ki afelett, hogy szabad-e az egyháznak s református nevet viselő egyesületnek táncmulatságot rendezni? A vitát Bertók Béla püspök úr ezzel a kijelentéssel zárta be: „Az az egyház, amely csak táncmulatságok által tudja magát fenntartani, jobb, ha ma meghal, mert az nem igazi egyház!“ A konferencia befejezése után a Püspök úr bizalmas megbeszélésre gyüjtötte össze a jelenlevő lelkészeket, hogy megtárgyalják a közeljövő terveit és tennivalóit. Komoly lelkesedéssel tárgyaltak a Püspök úr ama tervének megvalósitásáról, hogy miként lehetne évről évre megismétlődő, rendszeres és önkéntes megajánlások utján egyházkerületi egyházfenntartási alapot teremteni, annak biztositékául, hogy a kárpátaljai reformátusság a legválságosabb időben is a saját önerejéből élhessen és virágozhasson. A bátyui gyülekezetet, amely igazi magyaros vendégszeretettel fogadta és látta el a konferencia tagjait, — méltán illetheti dicséret Az ilyen jótéteményekért az áldás el nem maradhat! *Nagy Sándor Béla*

— **Lelkészválasztás.** Az abaujszemere-litkai egyház folyó hó 3 án 5 pályázó közül Nagy Lajos laki lelkészt választotta meg lelkészéül.

— **Vitéz Kiss Pál** 82 db. könyvet adományozott a főiskolai nagykönyvtárnak. Hálás köszönet érte.

— **Az erdélyi református egyházkerület** pár hónappal ezelőtt nyitotta meg 25 ágyas kórházát. A kórház oly vonzó lett betegségekben szenvedő hiveink körében, hogy máris szükségessé lett annak kibővitése. Hir szerint 40 ágyasra fogják a kórházat kibőviteni. Ebből a célból *Makkai* Sándor püspök újabban körlevéllel fordult az egyházkerület hiveihez.

— **A vajdácskai egyházban** az ifjúsági egyleti tagok és bibliai iskolai növendékek számára 4 oldalas kis tagsági könyveket vezettek be. A tagsági könyvecske rovatai között külön hely van a konfirmálás, úrvacsorával való élés és önkéntes adakozások megjelölésére. A hátsó lapon fontos tudnivalók figyelmeztetik a tagokat kötelességeik teljesítésére. Hasonló tagsági lapok alkalmazása más egyházakban is hasznos szolgálatot tenne a ref. egyháztagok öntudatosításánál.

— **Sundar Singh**-et a sokat emlegetett indiai evangelizátort holttá nyilvánitották. Még 1929. évben indult el Tibetbe evangélizálni, s miután eddig nem adott életjelt magáról, a hatóságok biztosra veszik, hogy Tibetben elpusztult.

— **Az amerikai episzkopális egyház** belés külmissziói céljaira egy kegyeslelkű nő: E. E. Russel végrendeletileg 80,000 dollárt hagyományozott.

HIVATALOS RÉSZ.

Felsőborsodiak figyelmébe! Tisztelettel közöljük, hogy őszi egyházmegyei közgyülésünk határidejét 1933. szeptember hó 26-ra tűztük ki a borsodi egyházközségbe, reggel fél 10 órai kezdettel. Ezen a közgyülésen fog az uj tisztikar beerősittetni s erre egyházmegyénk lelkészeit, tanitóit, presbitereit s az érdeklődő közönséget tisztelettel meghivjuk. Felkérjük a közebéden résztvenni óhajtókat, hogy tájékoztatás céljából legkésőbb szeptember 20-ig a borsodi lelkészi hivatalt értesitsék. Az ebéd ára 2 pengő.

Atyafiui szeretettel vagyunk

Sajóbábonyon és Tiszakeszben 1933 szept. 6.

Zsóry György e. m. gondnok. *Elek József* esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 38. szám. Sárospatak, 1933 szeptember 17.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Mátyás Ernő:* Nemzetnevelés. — —: A putnoki püspöklátogatás. — Hirek. — Hivatalos rész.

Nemzetnevelés.*

A sárospataki ref. főiskola 1933 szeptember 16-iki évmegnyitó ünnepélyén előadta: dr. *Mátyás Ernő* közigazgató.

Szeptember hónapja minden iskolára, azokban minden diákra és tanárra új kezdetet jelent. Az új kezdet különös hatással van az emberre. Ilyenkor megmozdulnak a léleknek alvó vizei s a léleknek tükre fölött új célok tünedeznek fel. Előre néz most a kis és nagy diák. Rossz diákban elszántságok ébrednek fel új élet kezdésére, a jó diák magasabbra tűzi céljait, mi tanárok is mindnyájan újra értékeljük értékeinket. Minél inkább hivatása magaslatán áll egy iskola egyeteme, maga is annál inkább törekszik céljai új kitűzésére. Sárospataki főiskolánk örök eszményeknek szolgálatában áll, de az új idők szükségletei között újjáteremti céljait. Csak úgy képes Alma Materünk a reábízott növendékeket ölelő karjai között tartani és biztosan tartani, ha hordozója tud lenni korunk uralkodó eszméinek. A multban is azért tudott lelkeket megragadni, csaknem páratlan missziót végezni, mert a jövendő méhében szunnyadó eszméknek is hordozójává tudott lenni.

A történelem tudományának ú. n. szellemtörténeti irányzata azt tanítja, hogy a multat nem lehet megérteni egyébből, mint szellemi tényezőkből. Hogyha a történelmi materiálizmus anyagi, gazdasági tényezőkből próbálja megmagyarázni a világtörténéseket, a szellemtörténeti irányzat épen ellenkezőleg az egyes korszakokat uraló szellemi áramlatokból. Állapítsuk meg, hogy minden korszak nevelői gondolkozása szoros kapcsolatban van annak uralkodó szellemével. A XIX. század második felének az individualizmus volt az uralkodó szellemi áramlata. Ez a hatalmas szellemi irányzat, amelynek legizmosabb képviselője a német Nietzsche volt, az egyén jogát, mégpedig korlátlan jogát hirdette. Természetes, hogy ez az izmos szellemi irányzat is megteremtette a maga pedagógiáját, az ú. n. személyiség pedagógikáját. Ez a nevelési irányzat az egyént állítja előtérbe, az egyén életében rejlő páratlan sajátosságokat kutatja, fejleszti, építi. Legnemesebb formájában az egyéniség sajátos edényeit akarja megtölteni nemes értéktartalommal, főképen etikai erőkkel. A személyiség nevelési rendszerének egyik kiváló magyar reprezentánsa, *Schneller* István erőteljesen hirdeti, hogy a személyiség etizált, tehát erkölcsi tartalommal telített egyéniség.

Az individualizmus szellemi áramlatának azonban már leáldozott a napja. Századunk elején még erősek voltak megnyilvánulásai, de egyre inkább helyt adott a kollektivizmusnak. Ez pedig az a szellemi irányzat, amely a közösség kizárólagos jogát hirdeti az egyéné felett. Az egyén semmi önmagában, csak mint a közösségnek egy tagja jöhet számításba. A kollektivizmus uralkodó szellemi áramlata különösen kedvező a róm. katholikus egyházra, amelyik ennek hatása alatt is egyre hatalmasabb erővel hirdeti, hogy csak az egyházon, mégpedig csak a róm. katholikus egyházon belül van értéke az embernek. De a kath. egyháztól függetlenül is világszerte előtérbe nyomult a közösség értékelése. Gondoljunk közelebbről a cserkészetre és az általa propagált legértékesebb gondolatra, a világtestvériségre. Bő alkalmunk volt a nyár folyamán benyomásokat szerezni a világtestvériség hatalmáról és csodás varázsáról. A kollektivizmus is megteremtette a maga nevelési felfogását, a szociális pedagógiát. Vezérgondolata: az egyén nem számít, csak a sok és a köz. Minden nevelő eljárásának célja, beletagozni a közösségbe, rábírni az egyént a közösség önzetlen szolgálatára. Hogyha pedig a kollektivizmus végső célja a világegész, ennek megfelelően a nevelés is világügy, a világegész célját hivatott szolgálni.

De új szellemi irányzat tör elő egyre hatalmasabb erővel: a nacionalizmus. Nem is új tulajdonképen, amint az individualizmus és kollektivizmus sem új, de megújult erővel támad fel. A legújabb világtörténések mögött a nacionalizmus ereje feszül. Az olasz fasizmus, a német hitlerizmus mellett sok szó esik mostanában az amerikai Egyesült Államok uj erővel előretörő nacionalizmusáról. Forradalmi erővel támad fel itt is, ott is, azért pusztit is, rombol is. A forradalmak ritkán alkalmasak a szellem szabadságának méltánylására. Általában jellemzi az uj naciynalizmust bizonyos elzárkózás, sőt agresszivitás is más nemzetekkel szemben, sőt arról is hallunk hangokat, hogy például a roba-

* Dr. Imre Sándor néhány gondolatának felhasználásával.

jos erővel feltámadt német nacionalizmus veszélybe sodorta magát a keresztyénséget is. De mégis mindenekfelett friss épitő erőket ébreszt. Uj gondolatokat, heroikus aktivitást, amelyek ujjáépiteni képesek egy nemzet életét. Az is jellemző a modern nacionalizmusra, hogy ellentétben lép fel, még pedig éles ellentétben a kommunizmussal. Rendkivül értékes szolgálata, hogy előretörése által ennek a barbár világtörekvésnek irányzata leszoritottnak látszik. Magyar életünk is a nacionalizmus jegyében folyik tova. Mindig izmosabbak megnyilatkozásai. Vezéreink egyre erőteljesebben propagálják a nemzeti öncéluság és a nemzeti összefogás gondolatait. Magunk sem lehetünk más meggyőződésben, mint abban, hogy csak a nacionalizmus fundamentumán állva lehet a nemzetek versenyében létjogosultságunk, életünk és jövendőnk. A jövendő azonban a neveléstől függ. Milyen legyen tehát a nevelés a megujhodott nacioanlizmus irányzatára tekintettel? Mi más lehetne, mint nemzetnevelés. A nemzeti önvédelem szempontjából is egyedül biztos pedagógia. Sok szó esett arról az elmult esztendőben, hogy a kommunista propaganda az ifjúságra veti rá magát. Kaptunk is egy kis ízelítőt mérgező erejéből. Arról is hallottunk, hogy az ifjúság épen lelki strukturájánál fogva mennyire hajlamos szélsőségekre, sőt azt is megállapitották az ifjúság lelkiéletével foglalkozó tudós buvárok, hogy hajlamos elfordulni a nemzeti érzést tápláló nemzeti mult forrásaitól is. Az öntudatos nemzetnevelés védőbástya, amelyen megtörnek az ellenséges támadás nyilai. De mindenekfelett pozitiv erőket köt be az ifjúság életébe. Határozott célt tűz elébe és aktiv erőket hiv elő azok szolgálatára. Melyek a nemzetnevelés alapgondolatai? Annnál is inkább tudakozódnunk kell e kérdés felől, mert nemzeti életünk vezérgondolatára, a nemzeti öncéluságra tekintettel közoktatásügyi kormányzatunk is a leghatározottabben képviseli a nemzetnevelés cikitűzéseit.

Szögezzük le az alapelvet: Ha az individualizmus pedagógiája nem ismer el az egyén jogán kivül más jogot, ha a kollektivizmus pedagógiája viszont a közösség jogát tekinti kizárólagosnak, akkor a nemzetnevelés az ellentétek kiegyenlitésére törekszik, mert az egyéni és szociális is egyben. Egyéni nevelés a nemzetnevelés, mert sohasem téveszti el szem elől, hogy a gyermek és ifjú sajátos erőket hordozó egyed s abban a meggyőződésben van, hogy ezeket az egyéni erőket, csakis egyéni kezeléssel, a gyermeki és ifjúi lélekbe való szeretetteljes elmélyedéssel képes kitermelni és felszinre hozni. Egyéni nevelés a nemzetnevelés, mert önállóságra nevel. Talán sohasem volt idő, amikor nehezebb feladatok előtt állott volna az ifjúság, mint ma. Mintha bezárultak volna számára az életforrások! Ebben a rideg világban csak izmos ifjúság képes megállani. Emliteni szokták, hogy ma az ifjúság több önállósággal rendelkezik, mint régen. Erre azonban öntudatosan is nevelni kell, mert csak az öntudatos és önálló ifjú képes felvenni a harcot a mostoha viszonyokkal, általában az élet feladataival. Önállóságot azonban csak egyéni nevelés utján lehet kifejleszteni, a gyermek és ifjú egyéni hajlamainak gondos felismerése és építése útján. A nemzetnevelés egyéni nevelés. Korunk szellemi áramlatait kutató gondolkozók gyakran emlegetik a reálizmust, mint korunk új világszemléletét. Szólnak egy előbbi világszemléletnek, az idealizmusnak bukásáról. Emlegetik, hogy a reálizmus különös figyelemmel van az élet reális tényeire, azoktól nem akar elszakitani, hogy mindenestől a reális lét talajára akar állitani. Bizonyára a mai élet különös nehézségei is hozzájárulnak a realizmus világszemléletének térhódításához. Nincs szükség ködös világokban járó, levegőben mozgó idealistákra, romantikus álmodozókra, magyar életünkben legkevésbbé van ilyenekre szükség. Olyan ifjuságra van szükségünk, amelyik keményen megveti lábát a való élet talaján s a legmostohább viszonyok között is urrá lesz az élet felett. Ezért a nevelés is egyre inkább a való élet feladataira való neveléssé lesz. Az élet egyre inkább bevonul a nevelésbe. Ezért létesítenek gazdasági, háztartási iskolákat és hozzák minden vonatkozásban közelebb az iskolát az élethez. Az élet reális feladataira azonban csak egyéni neveléssel lehet nevelni. Az egyéni élet hajlamainak gondos kipuhatolásával. A nemzetnevelés egyéni nevelés.

De szociális is, mert az egyén joga felett hirdeti a közösség jogát, a nemzet kizárólagos jogát. Hirdeti, hogy az egyénnek csakis a nemzeti élet keretén belül van létjogosultsága. Legfőbb célja, hogy ráneveljen a nemzeti közösség áldozatos, önzetlen szolgálatára. Az egyéni élet erőit is csak azért akarja kifejleszteni, önállóságra, az élet reális feladataira is csak azért nevel, mert meg van győződve arról, hogy saját legbensőbb lényét birtokló, önálló, a feladatokat világosan látó egyének tudják megtalálni sajátos hivatásukat a nemzeti élet keretén belül és képesek lendületes erővel szolgálni annak céljait. A nemzetnevelés tehát szociális nevelés. Ezen van a sulypont. A szakemberek hangsulyozzák, hogy a nemzetnevelés érzületnevelés. Természetes, hogy ez nem lehet más, mint nemzeti érzés. Nem könnyű meghatározni ennek tartalmát. A szolidaritás érzése bizonyára, de bizonytalan, hogy milyen szolidaritás érzése. A fellobbant forradalmi nacionalizmus hajlandó egynek venni a nemzeti érzést a faji összetartozandóság érzésével, amint hajlamos egynek venni a nemzetet a fajjal. Kétségtelen, hogy a fajiság is meghatározza a nemzeti érzésnek tartalmát, sőt az is igaz, hogy annál erősebb a nemzet, minél átütőbb faji erők feszülnek benne. A nemzeti érzés mégis több a fajiság érzésénél. Imre Sándor a nemzetnevelés problémáinak legkiválóbb magyar kutatója a nemzet fogalmát igy határozza meg: A nemzet azoknak az összessége, akik a földrajzi viszonyok, a közös mult erejénél fogva az emberiség egyetemes körén belül együtt egységet alkotnak más hesonló egységek mellett, azokétól határozottan elkülönült szervezettel. Nemzetnevelés tehát a földrajzi, tradicionális és kulturális tényezők által eggyüvé tartozó egyének összetartozandóságának a nevelése. Főgondolata: A

nemzet egyének feletti közösség, önkéntes engedelmességet kiván maga iránt és áldozatos szolgálatot céljaiért, de éppen ezért a nemzetnevelés nemcsak érzületnevelés, hanem munkára-nevelés is. A munkára-nevelés gondolata legujabb törekvések közé tartozik. A pedagógiai irodalomban sok szó esik az u. n. munkaiskola módszerről. Az emberi természet cselekvésre termett, a munkában éli ki magát. A mai élet sulyos feladatai is mindig több munkát követelnek. Munkára kell tehát nevelni az ifjuságot. A nemzetnevelésben pedig az a fontos, hogy közös munkára kell nevelni. A munka ne az egyén érdekeit szolgálja, hanem a nemzetét. A nemzet a mindenekfelett álló közösség. Annál izmosabb, annál biztosabban megállja helyét a más nemzetekkel való versenyben, minél inkább a közös munkában látják a feladatot a nemzet tagjai. A munka tehát nem öncél, a sokféle munka egységet kell, hogy alkosson, mindenike a nemzet közös célját kell, hogy szolgálja. Vége köv.

A putnoki püspöklátogatás.

Csonka Gömör egyetlen megmaradt nagyközsége Putnok szeptember 9-én örvendező szivvel, fellobogózott utcákkal, nagy tömegekkel várta a tiszáninneni egyházkerület püspökének főtiszteletü és méltóságos Farkas István püspök urnak látogatását. Még valamikor száz évekkel ezelőtt volt itt utoljára superintendens látogatás, a régi jó világban. Azóta sok viz lefolyt a Sajón, azóta elveszett a régi kedves Gömörország nagyrésze, azóta végvárrá lett Putnok, mint a török időkben, azóta sok bánat, fájdalom, keserűség, megrokkanás pusztitott ezen az ősi földön, ahol már Árpádék bejövetele előtt, még a IV. században magyarok laktak, a hires palócok.

S az itt lakó kálvinista magyarokhoz jött el a Püspök ur, ünnepnappá tévén számukra ezt a napot, mely köznap a naptár adata szerint, de vasárnappá varázsolta a püspök ur megjelenése.

Szeptember 9-én szombaton reggel 8 óra 24 perckor futott be a püspök ur vonata a putnoki állomásra, mely lobogódiszbe öltözött.

Cserkészek, leventék, tüzoltók, ifjusági egyletek, fehér ruhás lányok, lovasbandérium csapatai lepték el az állomást és környékét.

A püspök ur kiséretében ott volt dr. Enyedy Andor ker. főjegyző és Illyés Bertalan püspöki titkár, továbbá kövecsesi Lukács Endre főszolgabiró, aki dr. Seress István e. m. tanácsbiróval és Antal János putnoki egyházgondnokkal a megye határán Dubicsányban szállott fel a püspök ur vonatjára. Putnok nagyközség nevében a képviselő testület élén dr. Balogh Ákos biró üdvözölte a magas vendégeket, akikhez csatlakozott a tiszántuli egyházkerület és a debreceni tudományegyetem részéről Csikesz Sándor egyetemi professzor is.

Az üdvözlő szavakra püspök ur válaszolt magas szárnyalásu beszédben. Nemcsak a kálvinistákhoz jött, mondotta püspök urunk, hanem jött az itt lakó minden magyarokhoz, akik itt élnek és őrt állanak a magyar végeken. Jött barátnak, vigasztalónak, jött erőt adó magyar testvérnek, arra a földre, amely évszázadokon annyi gályarabot és hősi halottat adott e hazának.

A sorfalat álló közönség lelkes éljenzése közben indult el a diszes kocsisor a parókiára, ahol a szép diadalkapun bevonulva Juhász László lelkész, a gömör-tornai egyházmegye esperese a presbytérium és a gömör-tornai lelkészek küldöttsége élén üdvözölte a kedves vendéget, és biztositotta őt arról, hogy szivünk minden szeretetével és ragaszkodásával, meghatott lelki örömmel és boldogsággal vártuk és fogadtuk őt.

Püspök urunk meghatott szavakkal válaszolt az üdvözlésre, bizonyságot tévén arról, hogy hazajött ide, s a szerető szivekért cserébe ő is a szivét hozza hozzánk.

Aztán felcsendült bájos kisgyerekek ajkán a parókia ambitusán az üdvözlő ének, s szem nem maradt szárazon.

Délelőtt 10 órakor a csupa diadalkapukból álló templomutcán végig a zsufolásig megtelt temdlomba vonultunk, ahol dr. Enyedy Andor buzgó és lelkes imája után főtiszteletü urunk hirdette az igét, a tékozló fiuról, akinek egyetlen vágya hazamenni. Megroskadt és fásult lelkeket megrázó beszéd volt ez, ahol felszakadtak régi sebek és megujultak régi örök és uj fájdalmak, a magyarság, a kálvinizmus, az emberiség fájdalmai. És méltóságos püspök urunk bizonyságot tett arról, hogy minden fájdalmat, kérdést, problémát, magyar bánatot egyetlen módon vagyunk képesek megoldani, megszüntetni, könnyes boldog örömre változtatni: ha hazamegyünk a tékozló fiu hitével az Istenhez.

Megkoszoruzta Kálnay Péter gályarab es a hősök emléktábláját.

Istentisztelet után a városháza diszes tanácstermében a küldöttségek üdvözölték Putnok nagy vendégét. A gömör-tornai egyházmegye nevében báró Ragályi Balassa Ferenc e. m. gondnok, a testvér ev. egyház nevében Marcsek János ózdi ev. lelkész, ezeken kivül még számos testület nevében üdvözölték a Püspök urat, amelyekre válaszolva magasan szárnyaló hatalmas beszédben köszönte meg személye iránt megnyilvánuló szeretetet, hirdette a felekezetek közötti egyetértést és közös munkát, a haza, az erkölcsök, a jog és igazság iránti kötelességet. Végül áldását adja mindenekre, testvérnek és atyafinak nevezvén mindenkit a Krisztus nevében, aki az igaz keresztyén, jó magyar és jó ember.

A küldöttségek eltávozása után presbiteri gyülés volt a városháza nagytermében, ahol dr. Enyedy Andor dr. jelentése elhangzása után püspök ur megállapitotta, hogy az eklézsia ékes és virágzó, mindenek szép rendben történnek, mint a gyülekezet nagytudományu, bölcs jó és igaz lelkipásztora Juhász László és Németh Károly hitoktató lelkész, Szabó Lajos és Molnár Pál s lelkész munkájának áldott gyümölcsei.

Az egyház 60 teritékes közebédet rendezett a generális vizitáció tiszteletére a gazdasági felsőleánynevelő intézet pazar szépségü épületében, ahol püspök urunk a kormányzóra, báró Ragályi Balassa Ferenc e. m. gondnok a püspök urra, dr.

vitéz Göőz Lajos dr. Enyedy Andor e. ker. főjegyzőre, Illyés Bertalan püspöki titkár a felszolgáló hölgyekre, dr. Enyedy Andor Juhász Lászlóra és kövecsesi Lukács Endre főszolgabiróra mondottak felköszöntőt.

Délután püspök urunk látogatásokat tett, urak és földmivesek, özvegyasszonyok és szegény cselédember házát egyaránt megtisztelvén, s meglátogatta néhai Szücs János ny. ig. tanító házát is, ahol az előző nap meghalt hüséges egyházi szolga holtteste felett imádságot mondva, hirdette a szomorodott szíveknek Krisztust, aki a halálban is élet a benne bizóknak.

Este 7 órakor vallásos estély volt a templomban, melyet ismét zsufolásig töltöttek a hívek. A szép műsorból, melynek összeállitása Németh Károly hitoktató lelkész érdeme, kiemelkedett Enyedy Andor dr. szivhez szóló épitő beszéde. Még nincs itt a vég. És nincs ott vég és pusztulás, sem államban, sem társadalomban, ahol Krisztus minden mindenekben.

Püspök ur könnyes, meghatott szavakkal bucsuzott el a vallásos estély végén a gyülekezettől, melyet ugy megszeretett, s szivébe zárt a köztük töltött pár óra alatt.

Este vacsora után, melyet Juhász László adott, az ősi putnoki Kórus és az ifjusági egyesületek dalárdája, Szücs Lajos és Kolláth Gyula karnagyok vezetése alatt kedves szerenádot adott püspök urunknak és kiséretének, melyet meghatott szavakkal köszönt meg.

Püspök ur és kisérete másnap szeptember 10-én reggel a keleméri Tompa ünnepségre utazott.

Áldott alkalom volt, magasra nőtt a lelkek vetése, uj tüzek gyultak a magyar végen, uj erőket kaptak lankadó lelkek, s Putnok örökre szivébe zárta szeretett püspökét és lelkiatyját.

HIREK

— **Tompa ünnepség Keleméren.** Egyházlátogatói körútján Farkas István református püspök fényes kisérettel folyó hó 10 én Kelemérre érkezett a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Ur által a keleméri egyháznak adományozott, Tompa Mihály-emléktáblának felavatására. Az ünnepséget istentisztelet előzte meg, amelyen dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző, magas szárnyalású imája után Farkas István püspök hirdette az igét a tőle megszokott prófétai lángolással s a hatalmas gondolatok nemes izzásával. A fényes közönséget teljesen áthatotta a püspök beszédéből kisugárzó lélekáramlás. — Istentisztelet után a község hősi halottainak emlékművét avatta fel vitéz Borbély Matzky Emil borsodmegyei főispán. — Tompa emléktáblájánál Juhász László esperes méltatta költői felfogással a nagy nemzetvigasztaló érdemeit. Dr. Kéky Lajos egyetemi tanár a Magyar Tudományos Akadémia és a Kisfaludy-Társaság, dr. Csikesz Sándor debreceni egyetemi tanár az ORLE és a Tisza István Tudományegyetem, Novák Sándor gimn. igazgató a sárospataki főiskola nevében koszorúzták meg a művészi emléktáblát.

— **Az országos zsinat hatodik ülésszakát** f. év szeptember 14 én nyitotta meg. Főtárgya a kiküldött egyeztető bizottság jelentésének tárgyalása volt. A zsinati ülésről lapunk következő számában hozunk tudósitást.

— **Az új segédlelkészeket** a f. évi papi vizsgák rendjén is mint az elmult évben is ünnepélyes formák között bocsátja ki *Farkas* István püspök úr a lelkészi szolgálatra. Az exmisszió ünnepélye szeptember 20 án este fog megtörténni a sárospataki városi templomban.

— **Jelentés** a pataki diákok országos szövetsége budapesti egyesületéről. Dr. Panka Károly szerkesztésében jelent meg ez a kis füzet, mely a budapesti egyesület 1921—33. évek közti életéről számol be s részletes névsort ad.

— **Felhivás.** *A II. lelkészképesitő vizsgálatra bejövő segédlelkész urakat* szeretettel kérem, hogy s. lelkészi éveik alatt irott, gyakorlati theológia körébe vágó dolgozataikat (munkanaplók, prédikációk, szertartási beszédek, imák stb.) Sárospatakra jövetelük alkalmával sziveskedjenek behozni és hozzám eljuttatni. E felhivás nem hivatalosan kötelező, de mivel szerető szándéku tanács és útbaigazitás az alapja, ismételten kérem ennek komoly figyelembevételét. *Szabó Zoltán.*

— **Konfirmáció kis káté:** *Dr. Enyedy Andor* szerkesztésében harmadik kiadásban megjelent. Kapható 20 fillérért a szerzőnél Miskolc. Palóczy u. 35.

HIVATALOS RÉSZ.

XXIV. sz. Körlevél.

Lelkésztestvéreimhez.

I.

Azokat a lelkésztestvéreimet, akik egyházi közalapi járulékok fizetésénél a multra nézve hátrálékban vannak — figyelmeztetem a Konvent ez évi tavaszi gyülésének 46. sz. határozata 1. pontjának figyelmes elolvasására és megtartására. Ha ez évtől kezdve pontosan befolynak a közalapi hátrálékok, — akkor a multból reájuk maradt nagy terhek megfizetése könnyen megtörténhetik. Különösen a nagy egyházakban vannak sokan hátrálékosok. E gyülekezetek lelkészei s presbitériumai ellen a felelősség kimondása válik szükségessé, ha azonnal nem sietnek rendezni hátrálékaikat.

II

Adósegély a II-ik félévre még nem lett hozzám átalva s igy a sok helyről jövő érdeklődőknek annyit lehet tudomásul adnom, hogy a II-ik félévre is havonként lesznek kiutalva az adósegélyek s igy a végelszámolás csak december közepén történhetik meg. Az egyházmegyei pénzkezelő urakat felhivom, hogy az adósegélyből levonandó hátráléki Kimutatást — az egyházkerületi pénztárnokhoz, az esperes urak láttamozásával ellátva, október 1-ig okvetlenül küldjék meg.

Miskolc, 1933 szept. 12. Atyafiságos szeretettel *Farkas István* püspök.

Alsózempléniek figyelmébe! Felhivom az iskolafenntartó egyházközségek lelkészeit, hogy az Egyetemes Konvent által minden iskolának megküldött tankönyvekről, vezérkönyvekről szóló kimutatást pontosan kitöltve szeptember 30-ig feltétlenül küldjék be az esperesi hivatalba.

A nyugdijintézeti járulékok és egyéb köztartozások fizetésére is felhivom az érdekelt lelkészeket és egyházakat. Sátoraljaujhely, 1933 szept. 12. *Kiss Ernő* esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 39. szám. Sárospatak, 1933 szeptember 24.

S.-PATAKI REF. A

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Dr. Mátyás Ernő:* Nemzetnevelés. (Folyt. és vége). — *M. J.:* A főiskolai igazgató-tanács ülése. (Folyt. és vége köv.) — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Nemzetnevelés.

A sárospataki ref. főiskola 1933. szeptember 16-iki évmegnyitó ünnepélyén előadta: dr. *Mátyás Ernő* közigazgató.

(Folytatás és vége)

Mi által lehet ilyen nemzeti érzületre és ilyen közös munkára nevelni? Imre Sándor mondja, hogy nemzet csak ott van, ahol közös mult és közös jelen együtt vannak. Szép gondolat; sok szó esett már arról, hogy a nemzetnevelésnek a mult az alapja. Nagy igazság van benne. A nemzeti élet ezer meg ezer megnyilatkozásait hordozza a mult, annak legizmosabb megnyilatkozásait. Nemzeti életünk igazságait is csak rajta keresztül tudjuk megismerni. Jelenünk formálására, jövendőnk feladataira is multunk vezet rá. Mégis innen is, onnan is egyre erősebb kritikai gondolatok hangzanak el multunk kultusza ellen. Vannak emberek, sőt társadalmi osztályok is, akik és amelyek nem akarnak tudni a multról. Véleményük szerint a történelem nem az egész nemzetnek történelme, csak egy társadalmi osztályé. Nem lehet a multban erőforrásokra találni — mondják mások —, mert a mult csak nemzeti életünk szétszakítottságát igazolja és utalnak a kuruc és labanc, vagy protestántizmus és katholicizmus századokra kiterjedő ellentéteire. Nemzet pedig csak ott van, ahol közös mult és közös jelen együtt vannak. Az egész nemzet. Messzemenő következtetésekre vezetnének ezek a gondolatok, ha történetirásunkra kritikai megjegyzéseket mernénk tenni. Nincs is itt helye ennek. A nevelés szempontjából egyetlen gondolatra hadd mutassak csak rá. Hogyha a tanítás célja a nevelés, mégpedig a nemzetnevelés, a nemzeti történelemből jobban ki lehet emelni olyan eseményeket, amelyekben mindenki megtalálhatja multját. Mondani szokták, hogy tragikus sorsu nemzet vagyunk, a katasztrófák népe. Semmi sincsen, ami a multban inkább összekapcsolna, egyetemesebb hatásu volna, mint tragédiáink, katasztrófáink. Gondoljunk csak Trianon-ra. Nem kapcsolja-e össze multunknak ez az eseménye nemzetünk minden egyes tagját? Nem határozza-e meg döntő módon az ifjúság sorsát? De Imre Sándor azt is mondja, hogy nemzet csak ott van, ahol a közös multtal együtt van a közös jelen is. Vértelen és minden átütő erőt nélkülöző volna egy olyan nemzet, melyben egyetlen társadalmi osztály volna hordozója a nemzeti céloknak. Igazi nemzet csak ott van, ahol együtt van a közös jelen, ahol minden társadalmi osztályt átölelő testvériségben él a nemzet. A nemzet egységes organizmus. Egy organizmusban minden egyes tag összefüggésben van a másikkal. Egyiknek sorsa kihat a másiknak sorsára. Ezért annál fokozottabban szolgálhatjuk főiskolánkban és tanítóképzőintézetünkben is a nemzetnevelés céljait, minél intenzivebbé tudjuk tenni azokban az egymásért való felelősséget. Ez az egymásért való felelősségérzés pedig a testvéri közösségben él a legtisztábban. Nemzeti öntudatot, nemzeti önérzetet is annál biztosabban tudunk ápolni minden diákunkban, a legszegényebben is, a napszámos vagy az ipari munkás gyermekében is, minél inkább ápolni tudjuk ezt a testvériségben élő felelősségérzést. Nem idegenek ezek a gondolatok főiskolánktól és tanítóképzőintézetünktől. Theológiai akadémiánk már évek óta öntudatosan szolgálja azt a célt, hogy falusi lelkipásztorokat nevel, ebben pedig a falu legelhagyatottabb néprétegei iránti felelősséget is ébresztgeti. Gimnáziumunk, tanítóképzőintézetünk is ünnepélyek tartása által évek óta ápolja a falu népével való kapcsolatot. Angol-internátusunk felállításával ne engedjük elhalványulni ama nemes tradiciónkat sem, hogy főiskolánk a „szegények iskolája“ legyen, mert annál biztosabban együtt lehet főiskolánk falain belül a közös jelen. Csak az ilyen közösségérzésből támadhat azután a nemzet céljait áldozatos lélekkel szolgáló közös munka is. Bizonyára tanítóképzésünkben már régóta érvényesülnek a munkáranevelés gondolatai. Tanítóképzőintézeti ifjak gyakorlati módon tanulmányozzák munkák végzése által a gazdasági ismereteket, a kertészetet és végeznek sok hasznos kézimunkát. Főiskolánkban is tények dokumentálják azt, hogy a munkára nevelés céljai benne vannak törekvéseinkben. A gimnázium angol-internátusában ifjaink munkatermekben gyakorolhatják az asztalos mesterséget, a lakatos mesterséget, fényképészetet. Theológiánkon pedig már évek óta a legöntudatosabban egyes lelkipásztori, belmissziói munkák gyakorlati vég-

zése által is neveljük ifjainkat a munkára. További lépéseket is kell tenni e téren. Mindenekfelett újra ki kell tüznünk diák-ideálunkat. Ha eddig a tehetséges diák volt az ideál, a tehetség iránti minden respektusunk mellett is állítsuk fel a munkásdiák ideálját, mégpedig nemcsak a tanulásban, de a gyakorlati munkák vállalásában is munkásdiák ideálját. De minden munkára nevelési törekvésünkben ott legyen a magasabb szempont: Közös célért, nemzetünk felvirágozásáért nevelni munkára.

Alig van fontosabb dolog, amire a nevelésnél figyelemmel kell lenni, mint az, hogy az emberi lélek folytonosan változik. Különösen az olyan átmeneti korban, mint a mostani, amikor válságba került minden: világnézet, tudomány, erkölcsiség, társadalmi felfogás, családi élet, a vallás is, nagy változáson mennek át a lelkek. Ezekben a válságos időkben azután egészen új embertípus alakul ki, mégpedig az ifjúságban. Az új világ eszméi iránt mindig az ifjúság a legfogékonyabb. Ez természetes is, mert ő hivatott a jövendő formálására. De figyelemmel kell lenni arra is, hogy maga a nemzet is fejlődik. Hivatása örök, felette áll minden változásnak, de életének tartalma változik. Mondják, hogy a nemzet lelki egység és nyelvi egység. Mindig új szinek jelennek meg a nyelvben, új kifejező formák támadnak, mert új tartalommal telnek meg, új beállítottságot nyernek a lelkek. Trianoni megcsonkításunk is számtalan új problémát vet fel, új törekvést iktat be a nemzeti öntudatunkba. Ha mi nevelők nem tudunk figyelemmel lenni a nemzeti élet új tartalmára és szineire, azokra a feladatokra, amelyeket Trianon-i megcsonkításunk is támasztott, akkor közöttünk és a reánkbizott ifjúság között szakadék támad, amely szakadékok széleiről idegenül tekintenek egymásra tanár és tanítvány.

A nevelés mások alakítása. Másokat alakítani csak ugy vagyok képes, ha hatni is tudok másokra, ha a reámbizott lelkek ösztönzője tudok lenni. Miképen tudjak hatni, ha közöttem és a reámbizott ifjuság között szakadék támadt. Egy nagy feladat előtt áll a mindenkori nevelő. A reábizott ifjuság szeretetében és alakitásában magának is mindig át kell változnia, meg kell újulnia. Nincsen nemzetnevelés a nemzet élete megujhodott tartalmának átélése, a nevelőnek egyre ismétlődő megujhodási vágyakozása nélkül. Imre Sándornak egy szép gondolatát idézem: Csak aki felelősséget érez, az alakítja a lelket. Egy másik nagy pedagógusunk: Imre Lajos pedig ezt mondja: Az emberi lélek iránti felelősség olyan nagy dolog, hogy semmi érdek nincsen, amiért azt szabad volna feláldozni. Minél fokozottabb felelősséggel végezzük a reánk bizott ifjúság nevelését, annál inkább karjainkban tarthatjuk azt. De a gyermek és ifjú lelke iránti felelősség arra ösztönöz, hogy megismerjük élete legmélyebb rugóit, problémáit, vívódásait, harcait, leverettetéseit, győzelmeit, magyar lelkének, öntudatának uj megmozdulásait.

Nemes ifjúság! A dsembori-állam bizonyára sokatok figyelmét megragadta. A dsembori tulajdonképen az egész világmindenséget átfogó állam. A mi sárospataki főiskolánk ifjúsága, tanárkara és előljárósága minden intézményével együtt is egy állam, egy kis nemzeti állam. Az állami életnek alapja a törvény. Ime felvázoltam előttetek a mi kis nemzeti államunk törvényeit. Felismerhettétek, hogy e törvények mindenestől ti érettetek vannak, lelketek javát akarják szolgálni. Állami élet azonban nincsen engedelmesség nélkül. Kis nemzeti államunknak is az engedelmesség az alaptörvénye. De ha a mi iskolai államunk berendezése minden intézményével a ti lelketek javát akarja szolgálni, legyen az engedelmesség önkéntes, odaadó, szeretetteljes engedelmesség.

Szó esett a dsembori-államról. Sokat foglalkoztatott mindnyájunkat, figyeljünk hát most is több oldalról reá. Akár szemlélete, akár az abban való aktiv részvétel folytán, bizonyára sok ösztönzést nyertünk abból tanárok, diákok egyaránt Tanárok ösztönzést nyertünk arra, hogy célkitűzéseiből, módszereiből minél többet vigyünk bele nevelési munkánkba. Az ifjak közül sokan, ha nem voltak cserkészek, arra, hogy cserkészek legyenek, ha már azok voltak, arra, hogy mindig jobb cserkészek legyenek. A gödöllői világdsembori jelentőségét sok oldalról felvázolták, kevesen azonban ilyen pedagógiai jelentőségét. Pedig talán ebben van legmaradandóbb hatása. Nem csoda, mert a cserkészet csodálatos módon egyesíti magában a legegészségesebb pedagógiai törekvéseket. Egyéni nevelés, mert különös figyelemmel van az egyéni hajlamokra. Önállóságra nevel, mert feladatok önálló végzésével biz meg, reális feladatok végzésére, mert célkitűzése az állandó aktivitás. Fontos szempontja a szociális nevelés, mert a munkaközösség elvén épül fel. Különösen fontos, hogy nemzeti nevelés, mert a legmélyebb forrásokból meriti a nemzeti tartalmat és szineket. De ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a cserkészet pedagógiája evangéliumi pedagógia. Az evangélium közösséget teremtő szelleme nélkül nincsen cserkésztestvériség, dsembori sincsen. Most, amikor ez iskolai év ünnepélyes órájában ujra kitüztük hazafias célkitűzéseinket, tanárok, diákok figyeljünk rá ama legfőbb gondolatra, hogy az evangélium szelleme az, amely a nemzetnevelés minden megmozdulásának lendületet, lelket, értelmet ad.

Ezekkel a célkitűzésekkel köszöntöm én mély tisztelettel főiskolánk előljáróságát, kedves kartársaimat, az egész nemes ifjúságot s Istennek áldását kérve közös munkánkra, főiskolánk és tanítóképző-intézetünk 1933—34. iskolai évét megnyitom.

A főiskolai igazgató-tanács ülése.

Szept. hó 16-án ülést tartott főiskolánk igazgató-tanácsa *Janka* Károly főiskolai lelkészi és gróf *Bethlen* Pál világi gondnok elnöklete alatt. — Előző nap a főiskolai számvizsgáló-bizottság ülésezett gr. *Bethlen* Pál gondnok elnöklete alatt. Az igazgató-tanács ülésén jelen voltak dr. Enyedy Andor, Farkas Elek, dr. Harsányi Gyula, Juhász László, Kiss Ernő, Kovács Dezső, barabási Kun József, Marton János, dr. Mátyás Ernő, Medgyasszay András, Novák Sándor, Pósa Péter, Révay Ödön, Szilágyi Benő és dr. Trócsányi József igazgató-

tanácsosok. Az igazgató-tanács a késő délutánig tartó ülésében tárgysorozatát, melynek gondos munkát végző előadói dr. Mátyás Ernő akad. és közigazgató, Novák Sándor gimn., Kovács Dezső tanitóképző-intézeti igazgató és dr. Trócsányi József gazd. választmányi elnök volt, letárgyalta.

A köziskolai szék részéről örömmel vétetett tudomásul, hogy a Lorántfy Zsuzsánna bibliája főiskolánk tulajdonába csere útján visszakerült s hogy az angol cserkészek látogatása Sárospatakon kölcsönösen kedves emlékeket hagyott. Megörökítette az igazgató-tanács a nyugalomba vonuló Elekes Imre gimn. igazgató érdemeit.

Lapunk hasábjain is le akarjuk rögzíteni azt a képet, amelyben a köziskolai szék és igazgató-tanács a búcsúzó Elekes Imre tanári és igazgatói munkás egyéniségét jegyzőkönyvében megrajzolta. „Elekes Imre Erdély szülötte és neveltje. Előbb theológiát végzett Nagyenyeden, majd tanári oklevelet szerzett Budapesten. Nagykőrösi 1 évi és gyönki 6 évi tanári szolgálata után 1904. évben került főiskolánk szolgálatába.

Tanári szolgálatát nagy szaktudással, széles látókörrel végezte. Ugy magas nivójú előadásaival, éles intelligenciájával, mint kiváló fegyelmező erejével jótékony hatásokat gyakorolt a reábizott ifjúságra. Határozott pedagógiai elvekkel rendelkező tanár, aki önállóságra nevel és önkéntes munkálkodás kifejlesztésére törekedett. A szabadság volt a levegője tanítói és nevelői munkálkodásának egyaránt. Nagy energiával és különös gyakorlati érzékkel rendelkező egyéniség volt, amely képességeivel szorosabb értelemben vett tanári munkáján felül is tevékenykedett. Még tanári szolgálata alatt létesitette a filológiai szertárat, az osztálykönyvtárakat; ebből a korszakból való főiskolai internátus terve és internátusi telekvásárlásban való tevékenykedése. Háboru alatt pedig a legnehezebb viszonyok között beszerzési csoportot létesitett s gondoskodott annak ellátásáról.

Tanári, nevelői szervező képessége egyaránt predestinálták az igazgatói tisztségre, amelyre 1927. évben választotta meg főiskolánk igazgató-tanácsa. Hatalmas tettereje számára épen a legalkalmasabb tér nyilt, mert főiskolánk ujjáépítési korszakára esik igazgatói működése, amelyben főiskolánknak főleg külső épitéséből, olykor mint kezdeményező is derekasan az elsők között vette ki részét. A testnevelés érdekében kifejtett tevékenységét jelzik a sporteszközök és felszerelések szerzése, csónakházhoz való területvásárlása, tornacsarnok modernizálása, sportpályák létesítése. Az ő kezdeményezéséből támadt az iskolai mozi, a fuvószenekar, ő szorgalmazta a gimn. előadó termek létesitését és berendezését, szülői értekező szoba létesitését, az ő nevéhez fűződik a tanári szoba és az igazgatói szoba berendezése. — De igen intenziv részt vett a nagy épitkezések munkálataiban is: a főiskola gimnáziuma szárnyának második emelet ráépitése, az egész épület modernizálása, az angol-internátus körüli tervezések munkálataiban, főleg az utolsó épitkezés terveinek kidolgozásában s a kész épület belső berendezésében. Ez utóbbi tevékenykedésében mindig a legmagasabb igényeket kielégitő programot képviselt. Az épitkezések mellett nagyértékű munkát végzett az angol-gimnázium tantervének elkészitése körül. Munkássága a főiskola 400 éves jubileuma előhészítésében és megrendezésében érte el tetőpontját, amelyben az ő nagy munkaerejét is csaknem meghaladó grandiózus munkásságból vett ki oroszlánrészt. Sokoldalú és nagy pedantériával végzett igazgatói munkássága nyomán a főgimnázium nagyot fejlődött külsőleg de a módszeres tanitási munkát tartva szem előtt, szellemiekben is növekedést mutat a gimnázium nivója.

(Folyt és vége köv.)

HIREK

— **Az országos zsinat uj ülésezését** szept. hó 14—15 én tartotta Budapesten dr. Baltazár Dezső püspök és dr. Balogh Jenő egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt. A hatodik ülésszak a személyi és formális vonatkozásu ügyek után főleg azokat az észrevételeket tárgyalta végig, amelyeket az államkormány a szentesítendő törvényekre vonatkozólag az országos zsinathoz intézett. Az egyeztető bizottság előadói dr. Kun Béla és dr. Benedek Zsolt voltak. Az országos zsinat egy lényeges pont kivételével az államkormány által tett megjegyzéseket általában honorálta. Csak félreértés lehet, ha esetleg ennek a pontnak a zsinat uj ülésszakában az államkormány magatartása miatt a megváltoztatására kellene a zsinatnak gondolni. A törvények szövegének uj átnézése, egyeztetése és módosítása után bizonyára semmi akadálya nem lesz a szentesítésnek és az uj törvények a legközelebbi jövőben életbe lépnek.

— **Évmegnyitó ünnepély a sárospataki főiskolában.** A nyugodt békeidők magas szinvonalát visszaidéző évmegnyitó ünnepély folyt le szept. hó 16-án sárospataki főiskolánkban. Szabó Zoltán h. lelkész bibliaolvasása és szentséges komolyságu imádsága után dr. Mátyás Ernő tartotta meg lapunk hasábjain is megjelent, aktuális kérdésekben kristályos tisztasággal tájékoztató megnyitó beszédét. Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok atyai gondosságu szeretettel szólt az ifjusághoz és tanártestülethez. A felemelő ünnepély a Himnusz eléneklésével ért véget.

— **Segédlelkészek exmissziója.** Megragadó keretek közt tartott istentiszteleten bocsátotta ki *Farkas István* püspök szeptember 19-én a most vizsgázott segédlelkészeket a segédlelkészi szolgálatra. Dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző buzgó imádsága után *Orbán József* ifjú segédlelkész hirdette az Igét megkapó áhitattal. Mátyás Ernő dr. theol. igazgató a hűséges nevelő jóságos szavaival adta át a theol. pályavégzett ifjakat az egyházkerület elnökségének és *Farkas István* püspök lelkesedéstől izző beszéddel bocsátotta ki a az evangélium szolgálatára a mi legújabb gárdánkat.

— **A „tapolcai csendes napok“** f. hó 5-én és 6-án folytak le a miskolci ref. leányegylet üdülőjében Svingor Jenő és Enyedy Andor dr. vezeté-

sével. Résztvett mintegy 20 lelkész, akik között megjelent Farkas István püspök és Pósa Péter esperes is. Ott volt 3 cseh megszállt területi lelkész, Nagy István debreceni, Sallay István bpesti lelkész, Horváth Zoltán ügyvéd, egyházker. világi jegyző és két segédlelkész is. Megbeszélés tárgyát az Apostoli Hitforma 3. cikke képezte és hozzákezdtünk a Miatyánk tárgyalásához is. A konferencia értékét a személyes megnyilatkozások őszintesége, melegsége és mondhatjuk: a Lélek jelentéte adta. Hiányzott azonban a konferencia egész menetéből az a meggondolás, hogy hivatásos lelkipásztorokká nem a jóakarat és lelkesedés tesz bennünket, még ha a Lélektől származik is lelkesedésünk, mert a lélekkel való szolgálat az egyetemes papság elvénél fogva minden egyháztagnak egyformán kötelessége, hanem a kérdéseknek és feladatoknak tudományos szakképzettséggel való kezelése. Amig a theológiai munka helyett csak élmények és ötletek szerepelnek a kérdések bevezetésében és a tudomány mértéke legalább mint alázatos törekvés nem korrigálja egyéni mondanivalóinkat, addig nemcsak a téma feldolgozása marad szétfolyó és nivótlan, hanem a saját lelki épülésünk is csak kétes eredményü lehet. Ha azonban ebből a szempontból igényesebb lesz a tapolcai konferencia, Istennek egyik legáldottabbb eszközévé nőheti ki magát. K. J.

— **Az apostoli hitformáról** 12 levelező lapot készittetett a budapesti karmelita rendház és szétküldötte. De nagyon ügyesen a „hiszek egy közönséges keresztyén anyaszentegyházat“ sorhoz készített kép alá ezt irja: „hiszek egy katholikus keresztény anyaszentegyházat.“ Ugy okoskodott, hogy közönséges ugyis = katholikus.

LAPUNK ZÁRTAKOR

vesszük a fájó hirt, hogy IDRÁNYI BARNA nagyszalánci lelkész, az elszakított tiszáninneni egyházkerület püspöke szept. 22-én, az édes hazai földön, GÖNCÖN meghalt. Temetése szeptember hó 24-én délután 4 órakor lesz Göncön.

HIVATALOS RÉSZ.

XXV. sz. Körlevél.

Lelkésztestvéreimhez.

Ha a mindenható Isten éltet és erőmet megtartja, ugy e hó 29-től, október hó 12-ig egyházlátogató körúton leszek a Bodrogközön. Ezért kérem lelkésztestvéreimet, hogy ezen idő alatt személyesen ne keressenek fel irodámban. Ellenben a hivatalos leveleiket továbbra is küldjék a püspöki hivatalhoz.

Valamennyi iskolafenntartó egyházhoz.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter ur a nem állami elemi iskolák tanitóinak elmaradt, hátrálékban levő fizetésének részbeni rendezésére a fenntartó egyházak részére 250,000 pengőt utal ki. Hogy ebből az összegből mennyi jut a ref. iskolafenntartó egyházak számára, azt ma még nem tudjuk, de az egyházaktól bekért iskolai Kimutatások alapján a minisztérium által bizonyos százalékban fognak a fenntartó egyházak részére kiutaltatni ugy, mint az elmaradt tanitói fizetések csökkentésére szóló rendkivüli illetménykiegészítő államsegélyek.

A rendkivüli segélyek a tanitók 1932—33.-ik iskolai évből származó hátrálékainak törlesztésére fordittatnak.

A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium csak abban az esetben utal rendkivüli segélyt a hátrálék után, ha az a törvényszerű illetmények 20%-át meghaladja.

Különösen felhivta a Nagyméltóságu Miniszter ur figyelmemet a következőkre: 1. A kiutalt egyszeri rendkivüli illetménykiegészitő államsegély a tanerőnek a fenntartóval szemben az 1932—33. költségvetési évről fennálló követeléséből levonandó, a fenntartó nevében és helyett a jelzett költségvetési évre teljesített részfizetésnek tekintendő.

2. Ha és amennyiben a fenntartó az illető tanerőnek az 1932—33. költségvetési évről hátrálékos járandóságát időközben már kiszolgáltatta, vagy pedig minden remény megvan rá, hogy a közeljövőben kiszolgáltatni képes lesz, az iskolaszék, vagy felügyelő bizottság — hazafiui és emberbaráti belátására apellálltan — felhivatik, hogy az ekként szükségtelen egyszeri rendkivüli illetménykiegészítő államsegélyt a 116.655. számu csekkszámla javára (Vallás és közokt. minisztérium nem állami elemi iskolák illetményhozzájárulási számla, Budapest) azonnal fizesse vissza avégből, hogy ez az összeg is a többi nehéz helyzetben levő fenntartó és tanerő intenzivebb támogatására legyen fordítható.

A felterjesztett iskolai Kimutatások most állanak elbirálás alatt a Minisztériumban.

Miskolc, 1933 szept. 16. Atyafiságos szeretettel
Farkas István püspök.

Alsózempléniek figyelmébe! Az Országos Ref. Szeretetszövetség diakónusait, akik minden egyházközséget fel fognak keresni, most is melegen ajánlom lelkésztársaim jóindulatába.

Az özv. dr. Misley Sándorné szerkesztésében megjelenő „Örömhir“ c. lapra felhivom lelkész és tanitó testzéreim figyelmét. Ajánlom, hogy egy pár példányra mindenütt előfizessenek. Sátoraljaujhely, 1933 szept. 19. *Kiss Ernő* esperes.

Felhivom az illető alsóborsodi lelkészek figyelmét a missziói jelentések és a világi tanácsbiróságra történt pótszavazat azonnali beküldésére, valamint az okt. 2-ik felében tartandó egyházmegyei közgyülés által tárgyaltatni kivánt ügyiratoknak okt. 7-ig leendő beterjesztésére. A közgyülést pontos dátum szerint később fogja összehivni az egyházmegyei elnökség. Atyafiui igazszeretettel Miskolc, 1933. szept. 16. *Pósa Péter* esperes.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

J. I. P-ó. Köszönjük. A felvetett kérdést megbeszéljük. Amint helyünk lesz, jönni fog. — **S-r J-ő.** Megérkezett. Köszönjük, de van már róla kiszedett cikkünk B. J.-től. — **Á-y B-a.** Személyesen beszéltem volna a cikkről. Igy levelet irok. A tárgyalás hangján kivánok változtatni. — **B-a J-s.** Annak idején személyesen feltárod. Ismert hivő optimizmusodat vedd elő.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 40. szám. Sárospatak, 1933 október 1.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Nekünk haza kell menni. — *M. J.:* A főiskolai igazgató-tanács ülése. (Folyt. és vége köv.) — *Tóth Ferenc:* A szőlőtő. *Sz. Z.:* Hazafelé. — *B-t.: B. e. Idrányi Barna* szlovenszkói tiszáninneni ref. püspök életrajzi adatai és temetése. — Hirek. — Hivatalos rész.

Nekünk Haza kell menni!

Gyászbeszéd Idrányi Barna püspök koporsója felett. 1933. szeptember 24. Gönc.
Tartotta: Farkas István püspök.

Alapige: Mózes I. 50. R. 24—25. v.

József, az ótestamentum népének örökkévalóságba belenőtt nagy alakja, testvéreit halálos ágyához szólítva, sóhajtotta: Én meghalok. A keresztyén ember már tudja, hogy ebben a nagy megnyugvásban benne él az Istenre reá talált, még földi életében az üdvösséget megkóstoló embernek minden boldogsága. Mert az életünk célja valóban ez: Boldog örvendezéssel Haza menni! Ha az elválás miatt fájva-fáj is a mi szivünk, de bele sudárodni a mennyei hajlékokba, ez a mi küldetésünk!

Belső embere azonban úgy sejteti meg Józseffel is, hogy ha puha takaróként hajlik is feléje a népe fiait szolgaságban, rabságban tartó Egyiptom temetőjének a földje, édesebb lesz ott pihenni, azon a szent földön, melyet esküvel igért meg az Ur Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak s bizonykodva hirdeti halódásában is, hogy eljő az idő, mikor „meglátogat titeket az Isten és felviszi népünket arra a földre, amelyet esküvel igért." Ésmegesketé Izrael fiait, hogy kihült tetemeit, koporsójával együtt elviszik majd arra a szent földre, amelynek birtoklásában szive utolsó dobbanásáig reménykedett. Ugy is lett. Aki Józsue könyvét olvassa, tudja, hogy a honfoglalás nagy műve befejeztével valóban hazavitték az igéret földjére az áldott porokat.

Az igazán keresztyén ember nemcsak sejti, de bizonnyal tudja, hogy: Nekünk Haza kell menni! Boldog az ember, kinek megadatik, hogy a számára mindennél szentebb föld, az édes hazai földben vettessék meg a nyugtoladó ágy, de még boldogabb az, aki bizonyosra hiszi és vallja, hogy: A mennyei hajlékok is várnak reánk!

E virággal borított koporsó lakója, a szomorú magyar sors tragikus hőse lett a számunkra. Hívő és imádkozó ember, ki Istenre bízza sorsát mindig és mindenütt s aki éli és hirdeti, hogy az igazán keresztyén ember Isten gyermeke, a Krisztus megváltottja, az örök élet várományosa, akinek Haza kell menni! Keblünkről letépett magyar véreinket az egyiptomi rabságban tartó felsőbb hatalmasok, nem engedték meg, hogy a magyar rónák virágának nyitásakor az ő virágát, a buzavirágot odaszórhassuk tisztességadásul virágvasárnapi utjára s közel hozta Virágvasárnapjához a Nagypénteket s most fehér őszi rózsákat, az igazán magyarnak maradott magyar föld legszebb virágát hintjük kihült szive felé, hogy a hazai földbe hazavágyódó megfáradt sziv még halóporában is megérezze, hogy amire vágyott, azt megengedte érnie az Isten: Haza jött megpihenni!

Két héttel ezelőtt — sejtve a véget — elindult a hegyekről ide le hozzánk. Hivogatta, csalogatta ide Haza, hozzánk a szive. Az az áldott jó sziv, melyhez hasonlóan: „Nem tud más szeretni!" Másodszor marad Vezér nélkül az a megtépett magyar sereg odafennt a kassai hegyek tövében s másodszor zokog fel megtépett magyar szivek mélyéről a sirató ének: Meddig tart még Uram a Te busulásod mirajtunk!

Ő is azt kérte minduntalan: Öleljétek át a koporsómat s vigyétek haza kihült poraimat a drága, még magyarnak megmaradott igéret földjére! Hazajött. A halál „a nagy belépés a világosságba", az örök élet e nyitvatartott kapuja, számára hát, az új élet kapujává lett. Ott van már az előtte elköltözött fénylő magyar csillagok seregében s mi tisztességtevő sereg itt, könnyhullással hajtjuk fejünket Isten kezére, hogyha halva is, — de Haza jött!

Történeti és hitvallásos evangéliumi magyar egyházunknak, ennek az egyre jobban ritkuló, nemrég még nagy erdőnek egy hatalmas szála dőlt ki újra. Hittel hívő élet, aki az életet úgy veszi, mint Isten legdrágább ajándékát. Isten adta s Isten kéri vissza. Istentől jöttünk és Haza kell mennünk! Meg kell jelennünk Isten itélőszéke előtt itélettartásra.

Lényén átáradó életszerelem, az üdvre predestinált, már e földön boldog ember megteljesedett örömét árasztotta közöttünk. Hűség, engedelmesség, munka, alázatosság, atyafiságos szeretet, Isten akaratának a megismerése, tehát mindig és mindenütt Krisztus jár vele. Kemény gerincű és hajlíthatatlan. Szolgál és szeret. Emberek előtt nem, csak az Isten előtt hajlik meg alázattal. Ad és szolgál szüntelenül.

Akkor is igazán magyar, amikor körülötte bilincseket csörget a sok magyar rabságban sinylődő karja s amerre jár, megfényesedik a dicsőséges mult emlékeitől az élete utja, mert a martirok, a gályarabok Isten igazaiért és a Hazáért vérüket ontó igaz nagyok járnak s elevenednek meg körülötte. Ugy érzi mindig, hogy mint a nemesség, ezek példája is kötelez.

Hittel hívő kálvinista magyar, aki az egyszerű kálvinista magyar papi család köréből nőtt fel egészen a Vezérségig.

És Krisztussal járt akkor is, amikor kora ifjúságában elindult az anyaszentegyház szolgálatára; akkor is, amikor férfi és öregségre hajló korában az emberi tisztességtevés és méltóság különféle kitüntetéseivel halmozzák el, szolgálván egyházmegyében, kerületen, Konventen, zsinaton s a sárospataki Alma Mater igazgatótanácsában. Akkor is, amikor utszéli koldusokká tett rab magyar véreink földjén kezébe adatik a gazdátlanul maradt esperesi s majd utoljára mint az Isten kegyelmének legmagasabb megjelentése életében: a püspök Vezérség szent szolgálata, mindig és mindenütt belső kényszer hatása alatt állva vállalta a többet a munkából és meghajolt öregségében is bizonykodva, hogy mindenre van erőnk a Krisztus által — és magyarnak maradva az elnyomók között.

Ugy néztünk rá, mint a hegyoldalra, mikor virágzik az erdő s később, mint mikor érett gyümölccsel rakva az ág; vagy „kenyér illatú kalásszal" áldott mezők láttára telik meg a szemünk könnyhullással, a szivünk meg imádsággal.

Evangéliumi munkás s az új reformációt váró áramlatok megértője, de aki azt is megtanulta ám, hogy mig a földön élünk, az Ige hatalmával bár mindenek előtt, de a földiekben való gyarapodás eszközeivel is áldottan növelhetjük igazán az Istennek országát.

Gyakorlati érzékű lelkipásztor, aki tudja, hogy annyi előfeltételek is kellenek ahhoz, hogy az anyaszentegyház boldogabb holnapja biztositva legyen. A munka imádsággal s az imádság munkával teszi áldottá a keresztyén ember életét. Az élet számára annyiban érték, amennyit az örökkévalóság számára életünkön át Isten elé tudunk vinni. Halálon, mint mérlegen méretik meg minden emberélet.

Mint egy „szüntelenül velünk járó imádság" — olyan volt ez az élet.

Kimondhatatlanul szerelmese a magyar földnek. Próféta fiak himnuszának megértője: Felhasad, mint a hajnal a Te világosságod; gyógyulásod gyorsan kivirágzik; igazságod előtted jár; az Ur dicsősége követ...: én nemzetem! Rendületlenül tudott hinni nemzetünk, anyaszentegyházunk történeti elhivatásában s a hegyekre, hozzá felsietö magyar civódások hallatára zokogta az ő ajka is: Mint a fecske és a daru sipogtam, jöttem, mint a galamb, várva a szabadulást... meddig tart hát még árvaságunk?...

Sietve vágyik gyakorta kedvesei közé: sietve, mint a galambok ducaikra, hogy ölelgesse s csókolgassa azokat, akiket a lelke igazán szeret.

Lelkipásztor a javából, aki tudja és gyakorolja, hogy törődni kell a néppel s szeretni őket igazán. „Övé népe jó és balsorsának fele; — örülni, — sirni tud vele".

Az a nép, amelyiknek árvaságában, elesettségében is ilyen, — szívök utolsó dobbanásáig: hinni, bizni s a jobbat bizonyosra várni tudó vezérei vannak, nem halhat meg soha.

Bizony, — mint szüntelenül felétek hajló imádság, — olyan volt ez az élet kedveseim!... Különösen nektek, szeretteim, kiknek a szive most csupa seb. Mint párját sirató galamb a vizek partján, ugy hánykolódik, úgy nyugtalankodik a szíved, 45 évi boldog házas élet imádságos emlékeit siratgató gyászos életepárja... Ahogy ő szeretett, nem tud más szeretni... könnyben úszó szemmel, mindig mosolyogva, simogatva, áldva, ölelésben fáradhatatlanul felétek hajolva... Bizony, ez volt az élete! Dehát nem nektek is szól-e az üzenet: ne nyugtalankodjék a ti szívetek... Az én Atyám házában sok lakóhely van... Elmegyek, hogy helyet készítsek... Simuljatok csak közel egymáshoz, az édesanyátokhoz közel három derék fia, kik között — egyiketeket ért kitüntetés öröme — talán a szívét hallgattatta el — s nagyon szerett leánya, — vő és unokák... s ha majd elmulnak az ő siratásának napjai, jusson eszetekbe, az Idvezitőtől tanult üzenet: Ahová én megyek, ti oda még nem jöhettek... Uj parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek... Amint én szerettetek titeket, ugy szeressétek egymást s az édesanyátokat ti is. Aki engem szeret, szereti azt az én atyám is s ahhoz megyünk s annál lakozunk.

Nekünk Haza kell menni! Bocsássatok hát, az égi hajlék várja uj lakóját: Haza vágyott s az igéret földje puha ágyon várja már.

Lelke, ott fent az égi hazából vissza-vissza jár! . . .

Rokonok, atyafiak, szeretett gyülekezet, melynek szolgálatában eltöltötte életidejét; egyházmegye, egyházkerület, melynek holtig hűséges vezére volt, csak a teste marad miközöttünk, — a lelke. az Haza vágyódik, oda hozzátok, fel a hegyekre, hol bujdosik a magyar! . . . Nem lehet az, hogy csak nekünk ne legyen husvétunk! Hagyjátok itt kihült tetemeit s ha majd — idejére, amikor bűneiből felébred a nemzet s Istenhez térve majd ujra egymásra talál a magyar; ha majd nem tépik, szaggatják egymást, felekezetek és munkakörök szerint, ha majd miénk lesz, ott tulnan az a szent föld s csodákat művel érettünk az ég is, — ha majd megmozdulnak a sirok, megelevenednek tetemeik azoknak, akik szeretni tudták életükben a Hazát . . . életre keltek seregében ott fog menetelni ő is az élen s vigyázzatok majd, ha jő az Istennek ama drága napja s minden igaz magyarok találkozója, ott lesz közöttünk ő is s akkor öleljétek át, amint ő is kérte: *eszményeit, megelevenedett tetemeit* és hirdessük majd mindnyájan hittel e világba, hogy: az pedig az örök élet, hogy megismerjenek Téged: az egyedül igaz Istent és akit Ő elküldött — szerelmes Fiát: a Krisztust!

Betegségünket Ő viselte. fájdalmunkat Ő hordozá, azt hittük, hogy kinoztatik Istentől és mi az Ő sebei által gyógyulánk meg!

Áldassék az Isten a szenvedő Krisztusért, — Aki megtanított várni; földi és mennyei üdvösségünket várni s e világnak megjelenteni igazunkat, hogy: Nekünk Haza kell menni . . . Ámen.

A főiskolai igazgató-tanács ülése.

(Folytatás.)

Elekes Imre igazgatói tevékenysége alatt is, azt megelőzőleg is állandóan intenziv részt vett a főiskola gazdasági választmányának munkájából, főleg mint a buzabérletek szorgalmazója s mint a főiskolai üzleteknek (nyomda és könyvkereskedés) válságos időkben való védelmezője.

Tanári, igazgatói szakavatottságának elismerését jelzi az a körülmény, hogy a konventi középiskolai tankönyvvizsgáló bizottság tagjává és előadójává, a zempléni egyházmegye tanügyi bizottságának világi elnökévé, a vármegyei iskolánkivüli népművelési bizottságnak tagjává választották, hogy a közoktatási kormányzat kétszer is kiküldötte kormányképviselőnek.

Igen figyelemreméltó a főiskolai igazgatótanácsban kifejtett aktiv, a gimnázium érdekeiért mindenkor bátran sikraszálló, olykor harcos tevékenysége.

Élénk egyházi tevékenységet fejtett ki a sárospataki református egyházban, mint annak presbitere Egyházkerületi képviselő.

Irodalmi tevékenységének főbb dokumentumai Petőfiről, Aranyról irott tanulmányai, az általa szerkesztett főiskolai értesítők és a Jubileumi Emlékkönyv, valamint a „Sárospatak" c. hetilapnak hosszú időn keresztül való szerkesztése. Irodalmi tevékenységének elismeréseképen a nagykőrösi Arany János Társaság tagjává választotta.

A szorosabb értelemben vett iskolai és egyházi tevékenységén kívül igen intenziv közéleti tevékenységet fejlett ki a városi, vármegyei életben és egyes közgazdasági intézményeknél. A főiskola újjáépítése körüli érdemeit, közéleti tevékenységét a legmagasabb forum is elismerésben részesítette, a kormányzó úr a főiskola 400 éves jubileuma kapcsán a Signum Laudis adományozásával tüntette ki.

Vázlatos összeállítású ez a megemlékezés Elekes Imréről és munkásságáról, de ebből is kiderül, hogy nagy munkabirású és sokrétű egyéniség, akiben állandóan nem közönséges erők feszültek. De mindenekfelett harcias egyéniség volt, aki körül állandóan parázsharcok folytak. Sajátos egyénisége csak fokozta e harcok hevességét. E harcok között különféle megitélésben részesült személye. Válságos időkben való magatartása sok kritika tárgyát is képezte, de bárminő harcok folytak is körülötte, bárminő megitélésben is részesítették, mi bizonyságot teszünk arról, hogy nagy munkabirású, szervezőképes és alkotó egyéniség volt, aki maradandó alkotásokkal szerzett érdemeket magának.

Köziskolai szék Elekes Imrét tisztelettel köszöntötte nyugalombavonulása alkalmából. Életére, főiskolánkért végzendő további munkásságára Isten áldását kérve, érdemeit jegyzőkönyve lapjain megörökíteni határozta.

Igazgatótanács a maga részéről is tisztelettel emlékezett meg Elekes Imréről nyugalombavonulása alkalmából s elismerve az ő tanári, nevelői érdemeit, a főgimnázium fejlesztése körül kifejtett energikus igazgatói működését, főiskolánk újjáépítése körül kifejtett szolgálatait, egyházi, közéleti és irodalmi tevékenységét, életére, főiskolánkért végzendő további működésére Istennek áldását kéri.

(Vége köv.)

IGEHIRDETÉS.

A szőlőtő.

Alapige: Ján.: 15:5

Bev. Az esztendő képét nekünk nem a fejünk felett lassan, egymásután elszálló 365 nap adja, hanem az egymást vendégek módjára váltó évszakok. Egyik sem jő üres kézzel, mindeniktől várunk valamit. Az *ősz* is sok-sok mindent hoz, a gyümölcstermés, szüret drága terhét, de az elmúlásra emlékeztetést is. Hozza a testi élet áldásait, de a lélek életét is fogékonyabbá teszi Isten üzenete és akarata számára.

Akár az élet tavaszán, akár nyarán, őszén, vagy már telén állunk is, *a gyümölcstermés szükségességét kívánja meg tőlünk a mai szent Ige.* (Főtétel.)

Alapigénk szerint *csak a Krisztussal egybeforrott életnek van gyümölcstermése,* szüretje. (I. r.)

A sivár, haszontalan életet igazán lehet hasonlítani a gyümölcstelen fához, termésnélküli szőlőtőhöz, bár még annyi hasznát sem lehet venni, mint a tüzifának, a szárazvenyigének: hogy melegítene, ha hideg van. A jó cselekedetek jó lélekből, hívő életből fakadnak, ezek a gyümölcsök táplálják, édesítik, ízesítik a család, egyház, nemzet életét. Viszont jó lélek, *hívő élet* csak abban van, aki Krisztussal olyan benső *életközösségben* van, mint a szőlővessző a tőkével. Ezért fontos mindaz, ami Krisztusba forraszthat: a gyülekezet, templom, melyben Krisztus erői keringenek, az imádság, a Szentírás, melyben buzognak a lelket tápláló áldott nedvek. S ezért kárhozatosak, amik Krisztustól elszakasztanak: a káromló, templomkerülő, a szeretetlenség burjánzó giz-gazát növelő, a venyigét elfojtó életfolytatások.

Ezért a Krisztusnélküli élet szüretje: itélet, kárhoztatás, hiszen nála nélkül semmit sem cselekedhetünk. (II. r.) Szomorú szüretje van a gyengén, vagy egyáltalán nem termő szőlőnek. Mindnyájunkat beszüretel egykor a halál. A *félelem sötétsége*, az itélet borzalma ez, ha életünkben Krisztus nélkül cselekedtünk, mert gonosz volt a mi életünk. A bűnös, rossz tettet megpróbálja a földi itélőszék előtt letagadni a gonosztevő, mintha sohasem követte volna el. A Mindenható előtt nem lehet letagadni egy rossz tettet sem.

A bízó, hivő reménység bátorsága ez a szüret, ha a Megváltó közelségében folyt az életünk. Nagy családunk van, mint egy gazdag tőke? Krisztus tud-e termést kapni róla? Ugy maradtál, mint megszedett tőke, özvegyen, talán gyermekeidet elveszítve? Ha imádsággal, hittel teljes volt a családod élete, akkor légy telve békés vigasztalással: Isten szüretelt nálad.

Mindnyájunkban, akik ez igét is hallgattuk, megvan a gyümölcstermés lehetősége, Megváltónk adja a terméshez szükséges tápláló erőket, *azért legyen életünk teljes Krisztus követőihez méltó, hitből fakadó cselekedetek drága gyümölcseivel.* (Zárótétel.) *Tóth Ferenc. Alsózsolca.*

Hazafelé.

Lekció: Luk.: 15:11—24. Alapige: Luk.: 15:17—19.

Bev. Még ha nincs is botránkozásokkal teljes, züllött, tékozló életünk, akkor is minden emberi életre, tehát a mieinkre is vonatkozik ez a példázat, hiszen gyarlók és tökéletlenek vagyunk. Sokan még ettől a háztól, a templomtól is hányszor távolmaradnak, talán végképen elszakadnak, hát még az Isten örökkévaló hajlékától milyen messze esnek. Ezt a történetet úgy is emlegetik, hogy ez egy biblia a Bibliában. *Isten közelségébe kell mindnyájunkat vezetni a tékozló fiú történetének.* (Főtétel.) Három szakaszra lehet osztani a tékozló fiú életét. Az elsőt az Atyától való elfordulása, az atyai háztól való elszakadása jelenti. Két főoka van ez elfordulásnak: a szeretetlenség és az engedetlenség bűne. Mi nem szoktunk-e — talán gyakran is — épen ezekben vétkesek lenni. I. rész.

A második szakasz (17—19. v.) az egész történet fordulópontja. Az *el*fordulás után a *meg*fordulás. Az eltévelyedésre a megtérés. Ezt a gyümölcsöt két ág termelte: a bűnvallás és bűnbánat. De mindkét ág a megalázkodás fáján nőtt. Számot vet a tékozló fiú helyzetének egész nyomorultságával. Bizony, az istennélküli világ előbb-utóbb csak moslékra juttat. Elesett állapot ez, amelyből fel kell kelni. S aki fiúnak is engedetlen volt, mély bűnbánattal megy, hogy a béresnél is engedelmesebb legyen. II. rész.

A megtérés után jönni kell a *hazatérés*nek. S annyi fájdalmas tapasztalat után egy napon boldog tapasztalat várja a hazafelé tartót: Már *távolról* látja az Atya, *elébe* fut s a teljes szeretet minden melegével öleli át. A hazatért fiú most már tudja, hogy *szeretet és engedelmesség* az, amivel az Atya bocsánatára felelnie kell. Az elfordulás nyomoruságán, a *meg*fordulás édes keserűségén át jut a lélek az Istenhez való közelség, az Ő vezetésének áldott örömében (III. r.).

Áldott a *Fiú*, aki bűnös voltunk nyomorúságát, a megtérés szükségességét, az Atya kegyelmes szeretetét *most* is megjelentette ez örök igéken keresztül nékünk. Ha távol találtatol, ahol vagy, ott fordulj meg és indulj haza. (Zárótétel.)

(A történet legeredményesebb felhasználása, ha a három részből *három* külön predikációt dolgozunk ki.) *Sz. Z.*

B. e. Idrányi Barna

szlovenszkói tiszáninneni ref. püspök életrajzi adatai és temetése.

Született Hernádbüdön, Abaujtorna vármegyében 1861 julius 16-án. Édesatyja Idrányi Ferenc hernádbüdi ref. lelkész, özvegy-árva gyámintézeti pénztárnok volt.

Iskoláit Hernádbüdön kezdte meg, a miskolci ref. gimnáziumban érettségizett, majd jogot hallgatott Sárospatakon és ott végezte el a theológiát is. Kiskinizsen, majd Alsóvadászon volt s. lelkész, ahonnan Nagyszalóncra került lelkésznek 1887 augusztus havában és itt is maradt élete végéig. Képességeit korán értékelték és fiatal lelkész korában egyházmegyei dékán, majd pénztárnok, tanácsbiró, néhai dr. Révész Kálmán püspökké választása után a csehek által megszállt abauji és a vele egyesitett tornai egyházmegyének esperese. Már fiatal lelkész korában a világi hatóságok is méltányolták nagy képességeit és ennek révén az integer vármegye törvényhatósági, majd közigazgatási bizottsági tagja volt és ezen minőségében sürün vették igénybe mindig életbölcseségtől sugallt tanácsait.

A sárospataki főiskola igazgató-tanácsosa és cenzora volt. Még a boldog békeidőben konventi és zsinati tag.

A megszállás után ujonnan szervezte és alkotta meg a lelkészi özvegy-árva gyámintézetet, a lelkészi nyugdijintézetet és az uj viszonyokhoz mérten a cseh-szlovák világi hatóság által kivánt

módon átdolgozni rendelt uj egyházi törvénykönyv megalkotásában is tevékeny részt vett. Egyházmegyéjét mintaszerüen vezette ugy, hogy a csehek által megszállt református egyházakban egyházmegyéjére mindig, mint példára hivatkoztak. Gyakorlati kérdésekben akár az egyházi élet terén merültek azok fel, akár a mindennapi élet vetette azokat felszinre, a hivei, a község lakosai felekezeti különbség nélkül, valamint felettes egyházi hatóságai is bizalommal fordultak hozzá, mert tudták, hogy hozzáértése és életbölcsesége mindig a legjobb megoldását adja a kérdésnek. Ahol a törvények, vagy más szabályok rendelkezést nem tartalmaztak, az emberileg tökéletes megoldásra önála bizton számitottak. Az egyházi lapokban közzétett cikkei, gyűléseken, értekezleteken tartott beszédei és felolvasásai mindig hozzáértő alaposságról és általánosan elismert gyakorlati érzékéről tanuskodtak.

A megszállás után keletkezett megnehezitett viszonyok között biztosan kormányozta az egyházmegye hajóját, hivei és lelkésztársai maradéktalan bizalmát és szeretetét birta. Lelkésztársai szellemi atyjuknak tekintették, ő pedig őket fiainak és egyházmegyéje lelkészi társadalmát, második családjának.

A szlovenszkói tiszáninneni református egyházkerület 1933 május hó 10. napján iktatta be püspöki méltóságába, amelyet az egyházközségek nagy többségének a bizalmából ért el. Munkásságától sokat reméltek, mert az ő személyében látták a biztositékát annak, hogy a csehszlovák államhatalmat sikerülni fog igazságos elbánásra és a törvény szerint a református egyházakat megillető jogok elismerésére birni. Szept. hó 22. napján Göncön szerettei körében bekövetkezett hirtelen halála egy szakadatlan munkában eltelt életet tört derékben keresztül és ezzel megakadályozta a sok áldásos terv valóra váltását.

A megboldogult külső megjelenésében is a derült életfilozófiát tükrözte. Egész lényéből áradt az a szeretet, amely minden tényét a köz és egyesek érdekében végzett minden munkáját mindenkor áthatotta. Lelkészi működésének legelső időszakába esik, amikor az özvegyek és árvák ügyét olyan nagy szeretettel felkarolta, amely szeretet nagyon sok könnyet törölt és igen sok fájdalmat oszlatott el. Beszédes bizonyságai ennek a sok lelkészözvegy és az immáron már kenyerét kereső lelkészárva, akik mind az ő szerető gondoskodásának köszönhetik, hogy az özvegység és árvaság terhe elviselhető volt számukra és hogy visszaadattak az életnek elárvultságukból annak a férfiunak szerető gondoskodása révén, akinek szeretete szeretettől sugárzó lénye valósággal közmondásszerű volt. Egy ember volt, akinek a homlokára az Isten rácsókolta lelkét.

Temetése szept. hó 24. napján ment végbe Göncön. A temetési szertartást Farkas István, a tiszáninneni ref. egyházkerület püspöke végezte. A gönci református egyház ősrégi templomának a kertjében adományozott részére diszsirhelyet. Temetésén Tornallyay Zoltán szlovenszkói egyházkerületi főgondnok, a megboldogult elnöktársa és Simon József a megszállott területi abauj-tornai egyházmegye esperese, valamint Szücs István ungi esperes jelentek meg a szlovenszkói egyházkerület képviseletében. Eljöttek végtisztességet tenni ezenkivül az elhunytnak a megszállt területen levő lelkésztársai, tisztelői, barátai, közöttük a nagyszalánci egyház hiveinek egy küldöttsége is. A magyarországi tiszáninneni egyházkerületet az igét hirdető Farkas István püspökön kivül Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok képviselte, de ott volt a gyászolók sorában a szorongásig telt gönci templomban mindenki, aki őt ismerte, szerette és tisztelte. Nagy tiszteletet és őszinte szeretetet kiváltó egyéniségének impozáns bizonysága volt az a tömeg, amely eljött, hogy végbúcsut vegyen tőle és elkisérje utolsó utjára. Nemcsak a régi abauji egyházmegyének majdnem minden lelkésze, barátai, de megjelent a vármegye tisztviselőkarának küldöttsége is, élén dr. Szilvássy József vármegyei főjegyzővel, valamint világi előkelőségei is a vármegyének, köztük dr. Patay Sámuel főispán, továbbá a környékbeli falvak lakossága is nagy számban képviselve volt. A sirnál Kiss József hejcei lelkész, egyházmegyei tanácsbiró végezte a szertartást, Simon József esperes és Szakáll László lelkész, az elhunyt főpásztor s lelkésze mondottak búcsúbeszédet, a szlovenszkói egyházkerület, az abaujtornai egykázmegye és a nagyszalánci gyülekezet nevében, mig a sárospataki ősi főiskola képviseletében dr. Mátyás Ernő közigazgató búcsúztatta el az elhunyt érdemeit elismerő szavakkal a főiskola nagy halottját. A templomi szertartás alatt, valamint a sirnál a főiskola énekkara adott elő gyászénekeket, valamint a gönci ref. egyházi énekkar.

Az elhunyt püspököt özvegyén, született Misley Jolán kivül gyászolják gyermekei: dr. Idrányi Béla, a most megválasztott abaujtorna-vármegyei tisztifőügyész, Ilona, Farkas Elek gönci lelkipásztor, abauji esperes felesége férjével és két gyermekével, Ilonával és Mislóssal, továbbá dr. Idrányi Zoltán budapesti birósági fogalmazó és dr. Idrányi László sátoraljaujhelyi közkórházi orvos, valamint kiterjedt rokonsága: az Eperjessy, Misley, Várady, Németh, Farkas és Fedák családok.

B-t.

HIREK

— **Püspöki egyházlátogatás.** *Farkas István* püspök szeptember hó 30-án kezdte meg bodrogközi egyházlátogató körútját. A püspöki vizitáció első állomása Tiszakarád.

— **Lelkészi továbbképző tanfolyam.** September 25—30. napjain volt Debrecenben az első lelkészi továbbképző tanfolyam a debreceni egyházmegye rendezésében s a debreceni hittudományi kar tagjanak szives közreműködésével. A tanfolyamra jelentkezettek száma megközelitette az ötvenet. Délelőtt voltak az előadások, délután pedig a megbeszélések. Az előadások tárgyai bár tudományos jellegűek, de ugyanakkor a leggya-

korlatibb jelentőségűek voltak s egytől-egyik olyanok, melyekről az egyházmegye lelkészei óhajtottak hallani. A délutáni megbeszéléseken tünt ki leginkább az, hogy itt nem valami gyorstempójú konferenciázásról volt szó, hanem kifejezetten mélyebben szántani akaró, a szó szoros értelmében vett *tanfolyamról*. Minden este, vacsora után közös bibliatanulmányozás zárta be a napi programot, a tanfolyamot pedig egy összefoglaló megbeszélés, mikor is a későbbi tanfolyamokra vonatkozó kívánságok is kifejezésre juthattak.

— **Csendesnap a sárospataki theol. akadémián.** Szeptember hó 27-én az I. éves theológusok ünnepélyes felvétele után, mely a főiskolai imateremben Szabó Zoltán főiskolai h. lelkésznek a lelkek mélyéig ható írásmagyarázata és dr. Mátyás Ernő theol. igazgató beszéde után fogadalomtétellel ment végbe, csendes nap volt, amelyen dr. Marton János theol. tanár az internátusi neveléssel kapcsolatban a cseh-morvák közt végzett magyar missziói munka másfélszázados emlékét és lelkét elevenítette fel, dr. Újszászy Kálmán „A tudomány a theológus életében", dr. Zsíros József pedig „A biblia a theológus életében" címen tartott megbeszéléssel egybekötött előadást. Este a theol. tanári kar a theol. ifjúság számára szeretet vendégséget rendezett, amelyen a theol. akadémián tanító tanárok, Novák Sándor gimn. igazgató és Darányi Lajos sárospataki megválasztott lelkész családtagjaikkal együtt vettek részt.

— **KIE vezető-tanfolyamot** hirdet Kiss Ernő esperes és Főző László lelkész október 29—31 ére Vajdácskára. Az egyes gyülekezetekből 2—2 ifjú kiküldését kérik. A részvételi díj 1·50 P.

— **Nehány szó a „tapolcai csendes napok"-ról.** Ilyen cimen K. J. jelzéssel rövid tudósítás jelent meg a lap mult heti számában. Ezt a nehány szót a tudósítás némely megjegyzése, egész célzatossága váltja és kényszeríti ki. Először is hiányos a tudósításnak az a része, hogy a tapolcai csendes napokon a megbeszélés az Apostoli hitforma alapján folyt. A teljes igazság ugyanis az, hogy a hitvallás minden tételénél felolvastuk a Heidelbergi Káté megfelelő kérdéseit és feleleteit. Nem mellőztük tehát a theológiai munkákat, mert a Heidelbergi Kátét talán csak a tudósító is elismeri ilyennek. A tudósítónak azt a megállapítását pedig, hogy „hivatásos lelkipásztorokká minket nem az érzés és a lelkesedés tesz, mégha a Lélektől való is a lelkesedés, hanem az egyes kérdéseknek tudományos szakképzettséggel való kezelése"; sok szomorú tapasztalat alapján, a szentírás szellemében, a mai állásponton tévesnek kell mondanunk. Mi nem vagyunk, nem voltunk a konferencián sem tudományellenesek; sőt örülünk, ha a résztvevők tudományos képezettségüknek minden ajándékát odahozzák megbeszéléseink gazdagítására és elmélyítésére; amint nagyon örülnénk egy lelkészi továbbképző tanfolyam létesítésének, rendszeresítésének is. De a mi megbeszéléseinken nem a tudományos képzés, hanem az volt a cél, ami a tudományunknál is elsőbb és fontosabb: megállapítani, őszintén feltárni, hogy állunk mi lelkipásztorok a mi hitünk alapigazságaival szemben? És ime kitünt, hogy nem egészen úgy állunk, ahogy azt képzeljük és ahogy kellene. Elhajlások, hiányérzetek, ellentétes felfogások törtek fel a hallgatás leple alól, de ezek mind megtárgyalódtak, elintéződtek s reánk hitünk megvallásában, növelésében, a hitünk melletti megállásban gazdagítólag hatottak. S így éreztük, hogy ez áldott órák alatt talán nem lettünk sokkal okosabbak, de erősödtünk hitünkben, ami mellé Péter apostol bölcs utasítása szerint mint első kellék mellé kell ragasztanunk jó cselekedetet, a jó cselekedett mellé tudományt. *Jr.*

— **Lelkészválasztások.** A vámosújfalusi gyülekezet szeptember 17-én tartott lelkészválasztó közgyűlésében egyhangú meghívással *Csathó* József segédlelkészt választotta meg lelkipásztorává. — Az abaujszántói lelkészválasztás ellen annak idején panaszt adtak be. A beadott panaszt az illetékes egyházi fórum a napokban elvetette és *Hörcsik* Béla segédlelkész megválasztását megerősítette.

— **Az orosz orthodox egyház** Amerikában élő tagjai a new-yorki metropolita vezetése alatt kimondották a szovjet-fennhatóság alatt álló anyaegyháztól való elszakadásukat s a kanadai oroszokkal egyesülve, autonom egyházzá alakultak.

— **Az anglikán egyház** bevétele 1933-ban Angliában összesen több mint 16 millió dollár volt. Az évi tized és szemes terményekben való bevétel kb. 1,540,215 dollárra tehető. Az egyházak és egyházi hivatalok (lelkészi fizetés) számára 11,866,150 dollárt fizettek ki.

HIVATALOS RÉSZ.

Az abauji református egyházmegye őszi közgyűlését folyó évi október hó 17-én Szikszón, a községháza tanácstermében fogja megtartani reggel 9 órai kezdettel. A gyűlést megelőzőleg istentisztelet lesz a református templomban. A gyűlés alkotó tagjait és a gyülekezetek érdeklődő tagjait tisztelettel meghívjuk. Az egyházmegyei bíróság ülése a közgyűlés befejezése után kezdődik. A tárgyalandó ügyiratok október 8-ig küldhetők be az esperesi hivatalba. Korlát-Gönc, 1933. szept. 27. *Egyházmegyei elnökség.*

Alsózempléniek figyelmébe! Meghívó az alsózempléni egyházmegye Sárospatakon a főiskola tanácstermében 1933 október hő 17-én 10 órakor kezdődő rendkivüli közgyűlésére. A közgyűlés a belmissziói és tanügyi bizottsági jelentést és az egyházkerületi közgyűlésre terjesztendő ügyeket fogja tárgyalni. A tanügyi bizottságot október 17. napjának 8 órájára, a belmissziói bizottságot 9 órájára szintén összehivjuk. Sátoraljaujhely, 1933 szeptember 28. Az egyházmegye elnöksége.

Felhivom azokat az iskolafenntartó egyházakat, ahonnan a tankönyvkimutatás még be nem érkezett, hogy azt sürgősen küldjék be. *Kiss Ernő* esperes.

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem? Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az árvabélyeget?

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 41. szám. Sárospatak, 1933 október 8.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Hodossy Béla:* A Magyar Református Énekvezérek Egyesülete. — —: Generális vizitáció a Bodrogközön. — *M. J.:* A főiskolai igazgató-tanács ülése. (Folyt. és vége.) — *Dr. Mátyás Ernő:* Világválság és lelkipásztorképzés. — *tj.:* Felsőborsod ünnepnapja. — Hirek. — Hivatalos rész. Szerkesztői üzenetek.

A Magyar Református Énekvezérek Egyesülete.

Egy negyed század mult el azota, hogy megalakult. Alapszabályait 1908. évi október hó 14 én erősitette meg a magyar királyi belügyminiszter. A folyó évi október hó 15-én, turkevei küzgyűlésében fogja ünnepelni fennállásának 25-ik évfordulóját. Ugyanekkor Szenczi Molnár Albert áldott emlékezetének is hálaünnepet szentel.

Miért tömörültek a kántorok egyesületbe? A jóváhagyott alapszabályok szerint a magyar református egyházi ének- és zene művelésére; a magyar református egyház kulturális előhaladásának támogatására; a kollégiális szeretet ébresztgetésére és ápolására. Csupa ideális cél, melyekből egy sem maradt csak az alapszabályokban. Akik ezeket a célokat maguk elé tűzték, mindazok a zsoltárt Isten ajándékának tartják, mely eltölti a szíveket. Ezek szeretik szent hivatásukat. Nekik nem robot az egyházban, az egyházért végzett munka. Ők imádságos lélekkel énekelnek és orgonálnak. El lehet mondani Jókaival róluk, hogy mind „áldott teremtés . . . kikről azt mondaná a Mester, ha most itt járna a földön: Az én országom ezeknek a világából való.“ Nagy kár, és csak sajnálni lehet, hogy a kántoroknak, illetőleg kántortanitóknak csak 10, legfeljebb 15 százalékát sikerült egyesületbe tömöríteni. Akik azonban egyesültek, Református, illetőleg Protestáns Zeneközlöny cimmel lapot inditottak céljaik elérése végett. Az ország több lelkes gyülekezetében egyházi hangversenyeket rendeztek, melyek abban az időben általános feltünést keltettek.

A világháboru s a rákövetkező zavaros világ a ref. kántorok lendületet vett működését is megakasztotta. De már 1927-ben újból megindult a munka. Az egyesület lapját is Zeneközlöny cimmel újból megindította. E lap a magyar zene érdekeiért kardoskodik, ápolja az egyházi ének és az egyházi énekkarok ügyeit. Elméleti és gyakorlati téren egyaránt buzgólkodik.

Fontos lépés volt a kántorkönyvtár megalapozása, mely könyvtár köteteinek száma megközeliti már a 400 darabot s néhány kivétellel mind magyar s valamennyi mű a zenéről szól, tehát tisztán zenei könyvtár. Kötetei túlnyomó részben elméleti művek. A szükséges anyagi erő még nem áll rendelkezésre, ezért hiányzanak még a könyvtárból a nagy zeneszerzők (Bach, Händel stb.) orgonaművei.

A kántorok lapjukat saját erejükből tartják fenn s a könyvtárt is az önképzésnek ezt a fontos eszközét minden külső támogatás nélkül alkották meg. A református kántorok sokkal többet adtak egyesületük által az egyháznak, mint amennyit az egyháztól kértek. Nagy anyagi áldozatokat hoztak.

Megirták, megszerkesztették és egy évvel ezelőtt kiadták a Magyar Református Kántorkönyvet, melyért a Magyar Református Énekvezérek Egyesületét nagyobb dicsőség illeti meg, mint aminőt a könyv ócsárlói valaha is szerezhetnek. Tervben és részben munkában vannak egyéb művek is. A dologhoz azonban háboritatlan idő, a kiadáshoz pedig a gazdasági viszonyok megjavulása szükséges. Maga az, hogy a kántorok egyesületükben komolyan, egyháziasan, istenes célokért dolgoznak, már önmagában elismerést érdemel. Mert nem vált ám az a kálvinista egyháznak dicsőségére, mikor kántorai még a társadalom komikus alakjai, a könnyűfajta vigjátékok és olcsó bohózatok nevetséges és nevettető hősei voltak. Ez az idő elmult. És ez a kántorok és a kántorok egyesületének nagy érdeme. El kell jönnie az időnek, mikor a református egyház a kántorok egyesületének működése iránt az eddiginél több figyelemmel, nagyobb megértéssel és szeretettel fog viseltetni. A református egyház nemcsak anyagi téren, hanem erkölcsi alapjaiban is nehéz, válságos napokat él. A békességre, az összefogásra nagyobb szükség van ma, mint volt bármikor. Még a leggyengébb erőknek a felismerése, megbecsülése és felhasználása is csak javára válhatik egyházunknak. Az ezzel ellenkező pedig kárára. Ha a Magyar Református Énekvezérek Egyesületét, annak törekvéseit és szellemét megismerjuk s a kántortanitókat az egyesületbe való tömörülésre

minél teljesebb számban megnyerjük, szolgálatot tettünk a református egyháznak.

Huszonöt év a nagy mindenségben elenyésző csekélység, de a véges emberi életben nagy idő. A világ fejlődik, előre halad, rohan. Ha egyházunk nem minden részében s nem egyöntetűen fog előre haladni, sántulás érheti, mely végzetes elmaradáshoz vezethet. A kántorok egyesületének a haladásból ki kell vennie a jövőven is a maga részét. Segítse ebben a jó Isten a református egyház javára. *Hodossy Béla.*

Generális vizitáció a Bodrogközön.

Püspökünk egyházlátogatási tervének végrehajtásában Isten kegyelméből elérkezett a harmadik szakasz, a bodrogközi nemes és szent eklézsiák bejárása. Erre a körutra püspök, főjegyző és titkár szeptember 29-én, pénteken délután indultak el. Az első éjszakát Sárospatakon, az alma mater ölében töltöttük el, mintegy onnan, a szent falak közül meritve uj ihletést a reánk váró szolgálatra. Szombaton reggel ültünk fel az alsózempléni egyházmegye elnökségének: Kiss Ernő esperesnek, Kiss Sándor tanácsbiró, gondnokhelyettesnek és gróf Hoyos Viktor főszolgabirónak a társaságában a bodrogközi kis vasutra. A Füzeséren egy anyacsavar elvesztése miatt másfél óráig álltunk. A késés aggodalmától eltekintve, ez a várakozás nagyon kellemes volt. Reánk ragyogott az őszi nap melengető verőfénye, elénk meredezett hatalmas barázdáival az őszi szántás, ringatták felénk tányéraikat a napraforgók, sárguló lombjaikat a fák. Püspökünk lelkében pedig éledezni kezdtek a régi emlékek. Itt járt, mint pataki kis diák, gyalogszerrel, az apostolok szekerén, Pataktól Berczelig, az édesanyától az édesanyáig. Itt pihengettek a Szabó csárdában, s üditették magukat előbb tejivással, később nagyobb korban egy-egy icce borral, sokszor hitelben is, ugy ünneputáni lefizetésre. Nagy élmény is az: ugyanazon a helyen, ahol bátortalanul, reménykedve lépdeltünk hajdan a jövő felé, menni egy nagy vezéri megbizatás terhével, lelket vinni foglyul a magasságba, oszlopnak, zászlónak, csillagnak lenni. Ez a nagy élmény ihlette meg, festette alá és határozta meg püspökünk tiszakarádi igehirdetését.

Fél kilenc helyett bizony tiz órakor tolattunk be a tiszakarádi állomásra. Az állomástól befelé, a község bejáratánál, diadalkapu alatt a községi előljáróság várakozott s ennek a nevében Karászy Dániel biró mondott meglepően formás és tartalmas üdvözlő beszédet. Jól érezheti magát, mondotta többek között, a püspök ur olyan vidéken és olyan nép között, amely büszke arra, hogy kitermelte magából a jelenlegi egyházi vezért, a hitnek és szeretetnek felkent bajnokát. A szülőföld megütött hangja tovább rezgett püspökünk lelkében. Megilletődve állok itt, válaszolta, ahová átsuhan a Tiszán Berczelről az édesanyám imádsága. A faluba menve, még egy diadalkapu alatt haladtunk át. Amint később megtudtuk, ezt igaz magyar szokás szerint az ellenpárt emelte. A lelkészlak bejáratánál Sarkady Nagy József lelkész fejezte ki meleg szavakban a presbitérium és a gyülekezet köszöntését. A válaszból kitünt, hogy Püspök urunk ebben a templomban mondta 38 évvel ezelőtt, mint 16 éves diák, az első predikációt. A lelkészlakon várta, fogadta és üdvözölte a küldöttséget Kozma György dr. főispán és Bernáth Aladár alispán, akik aztán az istentiszteleten is jelen voltak. A szép, fehérre meszelt, tágas templomot megtöltötte a gyülekezet. Főjegyző rövid előfohász után felolvasta a 91. zsoltárt, majd imádkozott. Az igét Farkas István püspök az Apostolok cselekedetei 16. r. 23—24. versek alapján hirdette. Vezérgondolata az volt, hogy Isten rabságában járó emberek az igazán szabadok, s ilyenek kellenek ma az egyháznak, társadalomnak, nemzetnek. Az istentiszteletet követő vizsgálaton reáláttunk a karádi egyház külső és belső állapotára. Ennek jellemzéséül elég legyen itt csak anyit megjegyezni, hogy az eltávozott lelkész nehéz örökséget hagyott az utódjára, akinek még hozzá a meghasonlás, gyülölködés, pártoskodás mérgezett légkörben kell munkához látni. Az uj lelkész azonban tele van tervekkel s körül van véve lelkes, odaadó segitő társakkal. Ignácz László segédlelkész vállalta a vasárnapi iskolát, a tanitói kar pedig az egyesületi és hitéleti munkában szükséges közreműködést. Itt bizony mindezeket az elejéről kell kezdeni. S kezdeni kell, mert a millénizmus hullámverése itt is mossa az egyház gátjait, 34 lélek már felekezeten kivülinek vallja magát. A reverzálisnál veszteségünk volt a mult évben olyan községben, ahol 2800 református s elenyésző kisebbségű más felekezet van. Az évi perselypénz 7 pengő 80 fillér, amiből egy egy lélekre egy negyed fillér sem esik. Jótékonykodás, szegénygondozás a gyülekezetben nem volt, vallásos iratokat nem olvastak. A volt lelkész fizetése hátralékáért perli az egyházat a világi bíróság előtt. Kitérő volt 16, 6 áttérővel szemben. Szomoru dolog az, hogy az ilyen dolgokért nálunk senki sem felelős. Isten adjon erőt, lelkesedést, kitartást az uj lelkésznek, hogy e nagyrahivatott, dicső multú. de szomorú jelenű egyházközségnek második Mózese legyen. A presbitériumban egyébként megnyugtató volt látni és érezni a tenni, pótolni valók iránti teljes, általános megértést, épitő és alkotó készséget. Különösen három öreg presbiter bólongatott helyeslően püspökünk buzditó szavaira: a nyolcvan életévet felülhaladt Karászy Dániel, Tompa Dániel és Tóth István. Ők, amint mondják, a legtöbbet mosolygó emberek a falubau, Gyönyörű lelki nyáj a karádi, csak megfelelő pásztori vezetés és irányitás kell neki. Bőséges és kedélyes közebéd, ékes felköszöntők után a látogatásokat az ellenpárt tagjainál és vezéreinél kezdtük. Ezek azok, akik a volt lelkészt mindenáron meg akarták marasztani. Vezérük Hegedüs Sándor, aki kapuja előtt a második diadalkaput is csinálta. Amint elpanaszolták, az fáj nekik, hogy az ő megkérdezésük és beleszólásuk nélkül, csupán a presbitériumban intézték el a cserét. S fáj a birónak az a megjegyzése, hogy ő ne szoljon az egyház dolgába, mert nem Karádon, hanem Bercelen született. Emiatt ki is akar iratkozni a karádi egyházból s karádi lakos létére

berceli egyháztag akar lenni. Mikor felvilágositottuk, hogy ez nem lehet, a szegletből megszólalt a házbagyült sokaság közül egy sötét alak: majd leszel vallásnélküli, ugy is sokan arra várnak. Elmenőben, a vele váltott néhány szóból kitünt, hogy ez az ember nyilvános és megrögzött istentagadó. Később azt is megtudtuk, hogy a falu legrosszabb embere. Az uj lelkész, aki látogatásaink során velünk volt, igaz testvéri és pásztori szeretetéről biztositotta őt még személyesen nem is ismerő ellenfeleit, akiket a püspöki bölcs és szelid szavak és ma nem vélt megtiszteltetés öröme láthatóan és remélhetően megjuhászitott. Este vallásos ünnepély volt a templomban, a délelőttinél még népesebb gyülekezet részvételével. Itt Kiss Ernő esperes imádkozott és olvasott bibliát, a főjegyző előadást tartott a gyermek, ifjú és felnőtt szivek gondozásáról, a lelkész meleg, lirai hangján hozsánnát énekelt (Itt van szivem), Farkas István püspök pedig meghatottan és meghatóan búcsuzott el a gyülekezettől. Toronyépités, harangszerzés, orgonaépités szent szándékai sarjaztak fel a lelkekben végzett szent magvetés után.

(Vége köv.)

A főiskolai igazgató-tanács ülése.

(Folyt és vége.)

Egy nagyon kényes ügyet is tárgyalt az igazgató-tanács. A legmesszebbmenő tapintattal. Abban a biztos hitben volt ugyanis, hogy a gyalázkodás szörnyű folyama megszünt s a magántermészetű sértések nem tartoznak se eléje, sem a nyilvánosság elé. Sajnos, a sajtómorálról szavaló sajtó nem igy vélekedett. Napilap hasábjain teregette ki az esetet. Miért?

A theol. akadémiára az egyházkerület által megállapitott huszas számon felül különös méltánylást érdemlő okokból még néhány hallgató vétetett fel. Az I. évesek számára fenntartott tápintézeti és internátusi jótéteményekből odaitéltettek. A theol. tanárok statusának uj megállapitása a napirendről levétetett, de viszont az 1931. dec. 1-ével az egyházkerületi szanáló bizottság által egyelőre felfüggesztett előlépések korlátozása is továbbra érvényben hagyatott.

Az illetékes bizottság javaslata alapján az igazgató-tanács az első éves theológusok számára fenntartott tápintézeti kedvezményeket megállapította. A fenntartott összeg a következőképen osztatott szét: Ablonczy Dániel, Marsalkó Bertalan, Rózsai Tivadar, Tóth Gusztáv 50—50 P, Balogh József, Gutper Imre, Hován István, Elek Béla, Lakos László, Sipos Zoltán 25—25 P. Más forrásból tápintézeti segélyt kaptak: Kovács István 50, Fischer György, Gulyás György, Kalydy Miklós 50—50 P, Penger Ferenc 24·26 P. Internátusi dijkedvezményt kaptak: Fischer György, Gulyás György, Kalydy Miklós 25—25 P, Balogh József, Elek Béla, Gutper Imre, Hován István, Lakos László, Marsalkó Bertalan, Rózsai Tivadar, Sipos Zoltán, Tóth Gusztáv 20—20 P.

Novák Sándor gimn. igazgató jelentést tett a szeptemberi érettségi vizsgálatról, a javító-, pót-, magán- és különbözeti vizsgálatokról, az addig beirt tanulók számáról (401), a tantárgyfelosztásról, a kisinternátusba ujonnan felvett növendékekről és az angol internátusról. Az angol-internátusba fokozatosan felvehetők létszámát 50 ről 60-ra kellett felemelni. A 60 as létszám is betelt és több jelentkezőt el kellett utasitani. Egy család aug. utolsó napjaiban volt kénytelen bejelenteni, hogy az internátusba felvett két fiát a szenvedett árvizek miatt oláh területről nem tudja behozni. Ennek ellenére ez a két hely is betelt, sőt a legutolsó napokban is voltak jelentkezők. Ez mindenesetre az intézet hézagpótló és korszerű voltát mutatja. Érdekes, hogy nem reformátusok részéről még nagyobb az érdeklődés az intézménnyel szemben. Talán a református társadalomban még nem eléggé ismert az internátus? A csak lakásra felvett növendékek száma 19. Egy még felvehető. A jövő évtől kezdve ilyenek már nem vétetnek fel. A tető-szobában felvett 12 növendék helyét elfoglalta. Ugyancsak a gimn. körében Irsa Tibor testnevelési és dr. Harsányi István h. tanárokul alkalmaztatnak. Az állam a két született angol tanár számára a fizetést kiutalta. Dr. Dezső László megválasztott angol-magyar tanár állását nem foglalta el s lemondását bejelentette. A főiskolától élvezett stipendium visszafizetésére kötelezteték. Az angol-internátusi szabályzat megerősités végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetik. Az 1933—34-ik iskolai évre, amennyiben ez éven nemműködő tanár az internátusi igazgató, a szabályzat ideiglenes kiegészitést nyert. A harmadik math.-biz. tanszék rendszeresittetett. A gimn. szék felterjesztése alapján megválasztásra felterjesztetik Erdélyi László gimnáziumunkban szép sikerrel működő h. tanár. A csolnakház megépitése a tanitóképző-intézet és theol. akadémia bevonásával történik. Egynegyed tandijkedvezményben részesülnek: Balogh János II., Berkó György II., Nagy József III., Szentpéteri István III. o. tanulók.

Kovács Dezső tanitóképző intézeti igazgató jelentette a beirás eredményét (felvétetett: 144 növendék), a tantárgybeosztást, órarendet és a személyi ügyeket. Horkay Barna hitoktató helyébe, akinek működése dicsérettel vétetett tudomásul, a következő évre Bakos Zoltán segédlelkész lép. A zárszámadás és költségvetés letárgyaltatott és megerősités végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetik.

A főiskolai gazdasági választmány jelentést tett a györgytarlói és bálványosi gazdálkodásról; tárgyaltatta a P. Horváth-pusztai bérlők bérleszállitási kérelmét, előterjesztette a mult évi zárszámadást és az 1933—33 ik évi költségvetést. Jelentést tett az angol-internátus továbbépitési tervéről és a főiskolai nyomda bérbeadásáról. A jegyzőkönyv hitelesitésével a Sárospatakon lakó igazgató-tanácsosok bizattak meg. *M. J.*

— **A ref. énekvezérek** október havában Turkevén tartják közgyűlésüket, amelynek keretében Szenczi Molnár Albert halálának háromszázados évfordulójára emlékünnepélyt tartanak.

LELKÉSZKÉPZÉS.

Világválság és lelkipásztorképzés.

Az első éves theológusok felvétele ünnepélyén tartotta: Dr. Mátyás Ernő theol. akad. igazgató.

Évről-évre sulyosabb gondot okoz a theológiai akadémiára való felvételek ügye, mert mindig nagyobb érdeklődéssel fordulnak ifjak sárospataki theológiánk felé. Mindig több ifju közül kell kiválogatnunk azt a létszámot, amelyet felvehetünk. Az itéletet kimondani pedig azért nehéz, mert a felvételnél nem az érettségi bizonyítvány az egyetlen mérték, sőt nem is a legfontosabb. Mi a theológiára való felvételeknél mindenekfelett a lelkipásztori szolgálatra való elhivatottságot keressük. Ezt az elhivatottságot pedig biztosan megállapitani nemcsak nehéz, de ugyszólván lehetetlen. Gyengébb bizonyítvánnyal rendelkező ifjuban olykor inkább feltalálható, mint a jeles diákban. Igen fájdalmas dolog azért, ha ilyen érettségi bizonyitvánnyal rendelkező ifjakat kell visszautasitani.

De ha nehéz is, nem lehetetlen kiválogatni azokat az ifjakat, akik méltók a lelkipásztori szolgálatra. Az egyiknél az Isten iránti hitben, a másiknál az ő igéje iránti szerelemben, harmadiknál az épités vágyában látszik meg az alkalmasság. De talán seholsem mutatkozik meg erősebben, mint a mások lelke iránti felelősségérzetben. A pap a lelkek pásztora, orvosa, épitője. Szolgálatának végzésére pedig annál több ösztönzést nyer, minél fokozottabb lelkében a mások iránti felelősségérzet.

De miképpen ébred fel ez a felelősségérzet? Az elmult hónapokban gondosan kutattam azoknak az ifjaknak a lelkében, akik felvételért hozzánk folyamodtak. Sok kedves lelket ismertem meg közöttük. A megismerés nyomán sok öröm és reménység ébredt fel bennem. Örömmel láttam, hogy az egyik fiut a csöndes és harmónikus élet szeretete hozta a papi pályára, másikat szenvedő magyar népünk megtartásának vágya, harmadikat viszont a pogány misszió iránti különös érdeklődés. Engem mégis egy nehány magával viaskodó ifju ragadott meg különösképpen. Önéletrajzukban és személyes bemutatkozásukban is előadták, hogy mily sokat vivódtak már önmagukkal. Elmondották, hogy tusakodásuk közben már eljutottak létük legszélső határáig, a kétségbeesés örvényéig. Végül kiszabadította őket Isten a válságok közül és elhivta őket a lelkipásztori szolgálatra. A válságba került ember kerül igazán szembe önmagával, ismeri meg lelkének javait s amikor egész léte mindenestől veszélybe került, akkor ismeri fel lelkének páratlan értékét. De éppen az a fontos, hogy akinek egyszer a lelke igy veszedelembe sodródott, az maga is fokozottabb érdeklődéssel fordul mások felé. Részvéttel és nagyobb felelősségérzettel viseltetik mások lelke iránt. Mások lelke iránt tehát akkor ébred bennük felelősségérzet, ha egyszer veszélybe került a saját magunk lelke.

Sok szó esik mostanában a világunkat bomlasztó különböző válságokról. A naponként emlegetett gazdasági válság mellett sok szó esik az erkölcs, a tudomány, a vallás, a társadalom válságáról is. Mindezeknek a válságoknak azonban az az alapja, hogy válságba jutott maga az emberi lélek. Ennek tünetei pedig különösképen az ifjuságban mutatkoznak meg. Egyik kiváló kritikusunk igen érdekes dolgokat mond el egy magyar dolgozat vallomásaiból. „Kétféle lelki küzdelmeim vannak — mondja a vallomás — az egyik az, ami a vallásomból fakad, a másik az, ami a világ mai helyzetéből... Az a kisgyermekes hit, amely eddig lelkünket egyensulyban tartotta, eltünik és meginog alattunk a talaj. Mindenben kételkedünk ... Látom, hogy nem tudok felemelkedni a ker. élet szinvonalára...“ Ezek a vallomások mindmind azt igazolják, hogy valóban válságba jutott a lélek, hogy lassanként egy uj embertípus alakul ki, az Istennel, önmagával és a világgal viaskodó embernek a típusa. Az ilyen lelkek gyógyitására, épitésére, pásztorolására csak olyan lelkipásztorok képesek, akik már maguk is átestek ilyen lelkiküzdelmeken, de megépültek és ujjászülettek.

Theol. akadémiánkon mindig magasabbra tüzzük ki céljainkat. Az élet mindig többet vár a lelkipásztoroktól, mi is magasabbra tüzzük ki követelményeinket. Mindig többet várunk a tudományban is. De mégsem a tudásban való gyarapodás a legfőbb követelményünk. *Makkai* Sándor azt mondotta egyszer, hogy a theológia a hitnek és szeretetnek a műhelye kell, hogy legyen. Mi is ilyen műhelynek tekintjük theol. akadémiánkat, amelyben azonban Isten lelke a formáló hatalom. Ugy itéljük azonban, hogy a hitnek és szeretetnek a műhelye számára elsősorban a megpróbáltatások tüzén átment ifjakra van szükség, mert Isten épen ilyen lelki tusakodások közben ébreszti fel a szivben az ő iránta való hitet. Ha az előbb megemlitettem, hogy közöttetek nehányan sulyos lelki válságokon estek át, most bizonyságot teszek arról, hogy mindnyájan belekerültek már a megpróbáltatások tüzes kemencéjébe. S e tisztitótüzben mindeniketek lelkét formálta már Isten. Bizalommal, reménységgel vártunk, szeretettel fogadunk benneteket. Adjátok hát át hivő, bizó lelketeket a Szent Lélek Uristen e műhelye számára. Ő müködik e falak között, az ő működése nélkül mi se tehetnénk semmit, az Ő segitségével óhajtjuk formálni, épiteni a ti lelketeket anyaszentegyházunk szolgálatára.

Felsőborsod ünnepnapja.

ÖsszeseregléS. A felsőborsodi traktus esperesi és új tisztikar beiktatással kapcsolatos egyházmegyei gyűlést tartott szept. 26-án Borsodon, az új esperes, *Szentmártony* Dániel parókiáján, illetve egyházában. Maga a hely történelmű nevezetességű: Bors vezér földvárának maradványai aluszanak a templomhoz közel; templom, parókia magaslaton fekszik s érdekes látvány volt, amint az alattunk elterülő parókia udvar mind több és több ünneplő sokasággal telt meg. Autók, hintók, zörgős szekerek ontották a vendégeket a Bükk

alól, a Sajó, a Boldva völgyéből. Az őszi nap csodálatos, szépséggel ragyogott, nyárvéget mutatott még az idő s igy nem zavarta meg, sőt emelte az ünnep sikerét. Ilyenkor látjuk, mennyire függ a mi egyházi életünk még apróbb jellegű megnyilvánulásaiban is az időtől, nem is emlitve a párbér, egyházi adó jótékonyság sorsát. Talán igazitsuk ki ezt a felfogást: — függünk az időn, a földön, a termésen kereszül az örökkévaló Istentől, ki előtt való átadást oly nehezen tudja megtanulni Bors vezér kései nemzetsége.

A vendégek. Az ünnepség fényét nagyban emelte, hogy abból részt kért az egyházkerület vezetősége is. Farkas István püspököt, Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnokunkat a helybeli presbitérium élén üdvözlő szavakkal fogadta az esperes. A püspökné főtiszteletű asszonyt örömmel láttuk a papnék soraiban. Enyedy Andor kerületi főjegyző, Juhász László, Kiss Ernő, Posa Péter esperes és Nádházy Bertalan főjegyző, Téglássy András abauji egyházmegyei gondnok egyházmegyéik, Czinyéry Barna igazgató a miskolci leánygimn. képviseletében növelték az ünneplők számát. Megjelentek a vidék intelligenciája, mint az ünnepelt esperes széleskörű baráti ismeretségének tagjai közül igen sokan.

A beiktató ünnepség. A templom zsufolásig megtelt. Hatalmas erővel zúgtak az énekek. Az imádságot Lőkös Sándor legidősebb tanácsbiró mondotta bensőséggel, áhitatosan. Istentisztelet végeztével a közgyűlést Elek József volt esperes nyitotta meg; a szokásos formaságok elintézése után megjelent az érte ment küldöttség élén a megválasztott esperes és letette a hivatalos esküt. Elsőnek Zsóry György e. m. gondnok üdvözölte meleg, közvetlen szavakkal, majd Tóth János lelkészi főjegyző a lelkésztestvérek és a tisztikar szolgálatát és segitségét alánlotta fel, mint olyan vezérnek, ki nincs lekötve senkinek, mert a közbizalom emelte tisztségébe. Szentmártony Dániel meghatottan köszönte meg és kérte elnöktársa, lelkésztestvérei megigért támogatását. Majd a szószékre ment fel s a Ján. ev. 21 : 19b. textus alapján tartott megkapó beszédében bizonyságot tett az általa eddig is követett út egyedüli eredményes és diadalt igérő voltáról: engedni Krisztus hívásának.

Az ünnepség méretei az ezután következő percekben nőttek meg és tetőződtek be. Az egyházkerület elnöksége lépett az ünnepelt elé s Farkas István püspök nyujtotta át szive szeretetének, az új munkatárs iránti megbecsülésének szónoki erővel kötött színes, égő csokrát. Majd az egyházmegyék esperesei, Juhász László Gömör-Torna, Kiss Ernő Zemplén, Pósa Péter Alsóborsod és Téglássy Andor e. m. gondnok Abauj nevében köszöntötték a méltó tiszttársat. Mindeniküknek voltak találó, tetszéssel fogadott gondolataik, melyek melegebbé és bensőségesebbé tették az ünnepi órák hangulatát. Az üdvözlések sorát Erdős Károly lelkes szavai zárták be, az egyházmegye tanitótestülete nevében.

A közgyűlés. A tárgyalási anyagot igyekezett az elnökség a rendelkezésre álló rövid idő miatt lecsökkenteni. Birósági ügyet nem is vettünk fel a tárgysorozatba s mégis sietve kellett határozatokat hoznunk. Pedig többször tapasztalhattuk már, hogy a túl gyors elintézések nem mindig alaposak és megnyugtatók. Mentségül szolgáljon, hogy a takarékossági szempont nyomult előtérbe, mikor a más időkben rendkivüli gyűlésre bizott beiktató ünnepséget most egy füst alatt rendeztük meg a rendes gyűléssel. Lefolyása abban ütött el a szokott keretektől, hogy a volt esperes, Elek József búcsúzott és bucsuztatta a közgyűlés érdemeinek elismerése mellett; továbbá eskűt tett az új tisztikar, melynek tagjai: Zsóry György egyhangú bizalommal ujólag megválasztott gondnok, Tóth János lelkészi, dr. Horváth Zoltán világi főjegyző, Veress Károly lelkészi, Bodnár Zoltán világi aljegyző. Lelkészi tanácsbirák: Lőkös Sándor, Varga Imre, Hubay Mihály, Svingor Jenő, dr. Komjáthy Aladár, Gyűlvészi István. Világiak: Bónis Aladár, Bárczay László, Szathmáry Király Pál, Fekete Pál, Szepessy Gyula, dr. Ambrus István. Tanító képviselők: Erdős Károly, Göőz Pál. Ügyésszé a közgyűlés Harsányi Géza edelényi ügyvédet választotta. Megalakultak a különböző bizottságok is; belmissziói előadó ismételten a kipróbált hűségű Kövér Pál lett; tanügyi biz. elnökök: dr. Komjáthy Aladár és Szepessy Gyula; az egyesített pénztárak kezelője Lőkös Sándor.

A fehér asztalnál. Itt már hatalmasan kibővült az ünneplők száma. Az ünnepies hangú és szellemes felköszöntők hosszú sora közt folyt le az étkezés. A vendéglátással járó fáradalmakat hősiesen viselte esperesünk mellett kedves és szeretettreméltó felesége, amiért úgy nekik, mint a gyülekezet nőtagjainak, mint felszolgálóknak hálásak vagyunk. *tj.*

HIREK

Borsos Károly c. tankerületi főigazgató, tiszántúli egyházkerületi középiskolai felügyelő okt. 2 án Mezőtúron elhunyt. Borsos Károly a református középiskolai oktatás nagy halottja. Mintaszerű gimnáziumi igazgatóskodás után, mint középiskolai felügyelő a b.e. Dóczi Imre örökébe lépett. Mindkettőjük lelkében a hamisíthatatlan nemzeti gondolat mellett olthatatlan lánggal lobogott a ref nevelési eszmény csodálatos fáklyája. Áldott legyen emlékezete.

— **Uj kormányfőtanácsos.** Református lelkészt ritka esetben érő, magas kitüntetésben részesült *Janka Péter* nagyrozvágyi lelkész a kormányfőtanácsosi cim elnyerésével. Nagy örömünkre szolgál, hogy a kitüntetésben nem muló értékű pártpolitikai érdemek megjutalmazását kell látnunk, hanem olyan értékű közéleti munka megbecsülését, amely a köztiszteletnek örvendő ref. lelkész lelkipásztori működésével áldott összhangban van, sőt annak közbecsülést és elismerést kiváltó, egyenes velejárója. Szívből gratulálunk.

— **Október hatodikát,** nagy nemzeti gyászünnepünket sárospataki főiskolánk az idén is felemelő ünnepségek keretében ünnepelte meg. D. e.

fél 9 órakor a városi templomban tartottunk gyászistentiszteletet, amelyen *Orbán* József szénior mondott mély hitből fakadó bensőséges imát. A gyászünnepély d. u. 5 órakor folyt le a főiskola imatermében, amelyen szintén *Orbán* József szénior mondott mély hazafiságból fakadó, magyar bűneinket feddő, vonzó ünnepi beszédet. A főiskolai kórus és a gimnáziumi vegyeskar gyönyörű énekei, a Himnusz közéneklése, valamint *Ébner* László theológus és *Szalay* György gimn. növendék szép szavalatai egészítették ki a felemelő ünnepély műsorát. — Ennek az ünnepélynek végeztével a hősi halált halt pataki diákok emléktáblájánál volt szép ünnepély, ahol *Palumby* Gyula theológus tartott lelkes hazafias beszédet, *Tóth* Lajos theológus szavalt kifejező erővel és a kórus énekelt szintén művészi készséggel. Az ünnepélyt az azon katonás rendben résztvett ifjúságnak az emléktábla előtti tisztelgő felvonulása zárta be. — Megemlitjük azt is, hogy ez alkalommal is megrendeztük a szokásos október 6-iki kegyeleti staféta futóversenyt, amelyen a gimnáziumi és tanitóképző-intézeti ifjuságon kivül résztvett a helybeli katonaság és a leventék csapata is. A futók a verseny végeztével megkoszorúzták a hősi halált halt diákok emléktábláját.

— **A papi vizsgák** szeptember hó 16—21. napjain folytak le a sárospataki főiskolában *Farkas István* püspök és Farkasfalvi *Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt. Az első papi vizsgára 15 ifjú állott. Közülök jeles vizsgát tettek a következők: Bakos Zoltán, Balogh Lajos, Bertha Barna, Bertók Erzsébet, Kalmár Lajos, Orbán József. Jó eredménnyel vizsgázott 4 ifjú, elégséges eredménnyel 5. — A második papi vizsgára 17 segédlelkész állott. Közülök jeles eredménnyel vizsgázott: Botos Ferenc, Halász Károly, Horkay Barna, Kolumbán György, Martin Miklós, Nagy Barna, Simon Béla és Tóth Ferenc. Jó eredménnyel vizsgázott 4 ifjú, elégséges eredménnyel 2, három hónap mulva teendő javító vizsgálatra utasíttatott 1 és egy év mulva teendő javító vizsgálatra 1 ifjú. Farkas István püspök a vizsgák bezárása során elismerését nyilvánította a szép eredmény felett.

— **A theol. alapvizsgálat** theológiai akadémiánkon szeptember 22, 23. és 25. napjain folyt le. E vizsgálatra 29 ifjú állott. Jeles alapvizsgát tettek: Batta Sarolta, Haranghy László és Koncz Sándor. Jó eredménnyel vizsgázott 3 ifjú, elégséges eredménnyel 7, három hónap mulva teendő javító vizsgálatra utasíttatott 10, osztályismétlésre utasíttatott 2 ifjú.

— **Vallástanári vizsgálat.** Okt. 2—4. napjain vallástanári vizsgálat volt Budapesten *Ravasz László dr.* püspök elnöklete alatt. Két vizsgázó állt vizsgálatra. Egyik a legujabb theol. irodalmunkban már ismert nevű dr. *Muzsnay* László budapesti h. hitoktató, a másik *Nagy* Sándor mezősasi lelkipásztor. A vizsgázók próbatanítást a Lónyay-utcai ref. gimn. ban tartottak. Dr. Muzsnay László jól, Nagy Sándor egyszerűen képesítteték. A legközelebbi vizsgálaton félévi hospitálás és próbatanítás is igazolandó. A bizottság jóelőre felhivja erre a vizsgázni szándékozók figyelmét.

— **Kirándulók** zaja verte fel szeptember 30-án a pataki erdők csendjét. A kellemes időjárást kihasználva mindhárom intézeti-ág tanárai és diákjai a szabadban töltöttek egy napot. A felgimnázisták a Nyúlkút gyönyörű völgyében táboroztak. Az algimnázisták a Sinkatető hősies megmászása után a Bonckútnál pihenték fáradalmaikat. A képzősök a Cifrakútat és környékét szállották meg. A teológusok két csoportra oszlottak. A kevésbbé vállalkozó szelleműek a Megyer, Királyhegy és Radványvölgy rejtett zúgait keresték fel, a nagyobb túrák barátai pedig nekivágtak a belső Hegyaljának és Regécvár, Omodévár s Telkibánya dicsőséges magyar multról regélő kövei közt elmerengve, a Hegyalja szívén, a Nagy Péter ménkőn a csonkaország egyik legszebb panorámáját csodálva, csak másnap este érkeztek vissza az Alma Mater ez esetben kétszeresen pihentető ölére. Móricz Zsigmond írja, hogy seholsem olyan élénkszépek az őszi szinek, mint a Hegyalján. Amellett a nevelői hatás mellett, amelyet az ilyen kirándulások tanárra és diákra egyaránt jelentenek, ezek az őszi színek és a bennük való gyönyörködés voltak a kirándulók fáradtságának legszebb jutalmai.

— **Szabó István miskolci segédlelkész sajtóperében,** mely a „Szent Jobb kalandos története" c. röpirata miatt indult meg ellene, a főtárgyalás okt. 6-ról nov. 28 ra halasztatott el. A védő az igazságügyminisztertől vádelejtést akar kérni. Valóban nagy érdekek szólnak amellett, hogy ez a pör is még a birói itélet előtt bölcs és megnyugtató elintézést nyerjen.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodi lelkészek figyelmébe! Az alsóborsodi ref. egyházmegye Miskolcon a Palóczy utcai gyülekezeti teremben 1933 október hó 24-én (kedden) délelőtt 9 órakor kezdődő őszi közgyűlésére. A közgyülés összefoglaló esperesi, belmissziói és tanügyi bizottsági jelentés és a tárgyalás végett beérkezett és beérkezendő ügyeket tárgyalja. Erre a közgyűlésre az alkotó tagokat és az érdeklődő közönséget tisztelelettel meghívjuk. Az egyházmegyei bíróság ülése a közgyűlés befejezése után kezdődik s délután folytatódik.

Tiboldaróc—Miskolc, 1933 október 4.

Egyházmegyei elnökség.

Előző nap, azaz október 23-án délután 4 órakor belmissziói bizottsági ülést, 5 órakor pedig egyházmegyei lelkészértekezletet fogunk tartani, amely utóbbira az egyházmegye lelkészeit, a lelkészértekezleti elnök megbizásából meghivom.

Miskolc, 1933 október 4. *Pósa Péter*
esperes.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. J. H. A Szeretet Szövetség érdekében irott cikked már 2 hét óta ki van szedve. Aktuálisabb közlemények miatt késik. Jövő számunkban jön. — **Dr. P. I.** A legilletékesebbekkel megbeszélem a kérdést.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 42. szám. Sárospatak, 1933 október 15.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Benke József:* Jönnek az adománygyüjtők. — *yr.—I. B.:* Generális vizitáció a Bodrogközön. — *Darányi Lajos:* Kit épit a predikáció? A predikáció igazi hatása. — *Verebélyi Dezső:* Ünnep a Bodrogközön. — Meghívó. — Hirek. — Szerkesztői üzenetek.

Jönnek az adomány-gyüjtők!

„Elmult az aratás, elvégződött a nyár és mi nem szabadultunk meg", — Jerémiás keserű panasza hangzik most mindenfelől, magyar népünk lelkéből. Learattunk, elcsépeltünk, — Istennek jóvoltából magtáraink is megteltek, a várva-várt aratás azonban nem hozott könnyebbülést, — a gondok, kétségek megmaradtak, sőt megnövekedtek, mert értéktelenné vált a verejtékkel öntözött magyar föld áldása. Pedig de sokan néznek, de sok kéz nyulik a terményét betakarító földmíves népünk felé. De sok mindennek kell, vagy kellene kitelni az aratás áldásából. Állami, egyházi adók, felhalmozódott adósságok, elszámlálhatatlan fizetni valók. Emellett egész bizonyos, hogy most sem fognak elmaradni a jószivűségre és áldozatkészségre hivatkozó különböző adomány gyüjtések. Talán népünk nyomoruságának ismeréséből fakadó természetes érzés, — hogy mi magunk lelkészek, szeretnénk falvaink bejáró utjaira sorompókat állítani és lezárni azt, mindenki előtt, aki gyüjteni akar jönni községünkbe. És felemelni tiltó szavunkat: most nem lehet, ne zaklassátok népünket! Féltjük hiveinket, — nemcsak lapos zsebét, — talán még inkább a szivét, hogy eláradt keserűségét fokozza minden kérő szó. Pedig a hozzánk vezető utat most is megfogják találni, — házainkba bezőrgetnek nemcsak a végrehajtók, de a különböző adomány gyüjtők is. Legközelebb már utban vannak hozzánk az Orsz. Ref. Szeretetszövetség tagdijakat és adományt gyüjtő diakónusai. Bizony vegyes érzelmekkel fogadják őket — maguk a lelkipásztorok.

Vajjon helyes-e, jogos-e a mi félelmünk és hiveink féltése?

Talán jogos volna akkor, ha az adásnak csak egy oldala volna, — csak valaminek, csak valakinek segitésében állana, csak annak jelentene áldást, aki kap. De — nyilvánvaló dolog, hogy nem igy van. Mi tudjuk azt legjobban lelkipásztorok, hogy az adakozás készség mennyire nincs arányban a külső javak birásával, — mióta világ van, ugy volt, hogy a szegény mindig jobban és többet tud adni, mint a világ szerint gazdag, — mert az adakozás a szivek dolga, a szivek gazdagsága pedig legtöbbször egyenesen ellentétben van a zsebek gazdagságával. Avagy Jézus nem igy látta ezt? És gondoljunk csak Pál apostol örömteli szavaira, ki igy ir a korinthusi gyülekezethez: „a nyomoruság sok próbái közt is bőséges az ő örömük és igen nagy szegénységük jószivüségük gazdagságává növekedett." II. Kor. 8:2.

És ha tudjuk azt, — tudnunk kell, hogy az adakozás gyakorlásának két oldala van, mert nem csak ott lesz áldássá, ahová eljut, de méginkább arra nézve, — aki ad, igy egyenesen alkalom az a lélek nevelésére. Ezért mondta Jézus, hogy „jobb adni, mint venni." Egészen bizonyos az, hogyha egyszerre beszüntetnénk, eltiltanánk minden adakozást, nemcsak azáltal vallanánk kárát, hogy elsorvadnának samaritánus intézményeink, de főképen a lelkek vallanák kárát, melyekben megoltjuk az adakozás lelkét, mint a Krisztusi szolgálat alkalmait, áldott nevelő eszközét. Épen ezért, ha nem volna szükséglet, melyet igy kell kielégiteni, ha nem volna alkalom az adakozásra, egyenesen teremteni kellene ilyeneket, még a mai nyomoruságos idők dacára is. Arra nézve pedig, hogy az adakozás, akármilyen bőséges, vagy javaihoz mérten akármilyen aránytalan mértékben gyakorolja azt valaki, nem fogja elszegényiteni hiveinket, egész bizonyos kezesség Isten beszéde, mely azt mondja: „Van olyan, aki bőven adakozik és annál inkább gazdagodik, és aki megtartóztatja a járandóságot, de ugyan szükölködik. A mással jóltevő ember megerősödik, és aki mást felüdit, maga is üdül." Péld. 11:2—25.

Természetes, — vigyázni kell, hogy az adomány „adomány" legyen és ne „ragadomány" — de ha valóban az Ur oltárán kell azzal az áldozati tüzet táplálni, — ne féltsük a mi hiveinket, mert aki az Ur Jézus szavát hallja a kérő szóban s ugy ad, ott nem keserűséget, de fokozódó örömet és hálaadást fog eredményezni, — minél többször adhat. Mert az adakozó ember szive olyan, mint a jó kut, minél több vizet huznak belőle, annál tisztábban, bőségesebben tör elő rejtett for-

rásaiból az üditő viz, s minél elhanyagoltabb, annál jobban elromlik a vize. Ne féltsük mi hiveinket, s ne zárjuk el a lehetőséget, hogy az igazi Isteni tisztelet gyakorlása által, (Jak. 1 : 27) ha csak egy két lélek is meg ne szerezze a legnagyobb és legtisztább örömet, — a jótett és segitő szeretet örömét és boldogságát. Viszont, — ahol nincs meg a szivekben az Isten félelme és szeretete, — lehet bármilyen jólét és gazdagság, ugysem fognak ott adni, mégha maga az Ur Jézus átszegezett kezeit nyujtaná is feléjük.

Igen, — utban vannak az O.R.Sz. adománygyüjtő diakónusai. A magyar élet országutjának elesett, kifosztott, félholt nyomorultjai érdekében zörgetnek a sziveken. Ahol irgalmasságra találnak, onnan nemcsak visznek, de mégtöbbet hagynak ott, — testiekért lelkieket, — nem kifosztják gyülekezeteinket, de gazdagitják azt, mert „a jókedvű adakozókat szereti az Isten" s .Ő pedig hatalmas arra, hogy rátok árassza minden kegyelmét, hogy mindenben mindenkor teljes elégségetek lévén, minden jótéteményre bőségben legyetek."

Benke József.

Generális vizitáció a Bodrogközön.

Tiszakarádról vasárnap reggel a vonattal mentünk át Cigándra. Üres, álmos utcákon mentünk az állomásra. Mi tagadás, kicsit furcsa volt ez a hűvös közömbösség a bánvölgyi és abauji kivonulások után, ahol a reggeli készületkor már a falu apraja, nagyja, fehér ruhás leányok sorfala, lovas legények diszes csoportja adta meg a forró, szivből jövő, búcsúzó köszöntést. Cigándon, ahogy házakat láttunk, élénkséget is láttunk. Itt várt az első lovas bandérium, tűzoltók. Az állomáson Bornemissza Miklós, a ricsei járás főszolgabirája, a község bejáratánál, a diadaliv alatt Ács Tivadar községi főjegyző üdvözölte püspökünket. Ezeket a beszédváltásokat már a felénk meredező, cseh uralom alá tiport kövesdi hegy s az általa keltett magyar fájdalom, valamint a jobb jövő reménye uralta. A lelkészlak bejáratánál Janka Károly lelkész kinált nemes veretű, szives szavakban a gyülekezet, a lelkészcsalád és önmaga nevében barátságos szállást a küldöttségnek. Farkas István püspök ezt az ünnepélyes alkalmat is felhasználta arra, hogy tisztességet tegyen Janka Károly előtt, aki egyéniségének átlátszó tisztaságával, egyházi és politikai téren végzett önfeláldozó, termékeny és áldásos munkájával nemcsak a cigándi egyháznak, hanem lelkészi karunknak, nemzeti társadalmunknak is ragyogó ékessége. A rövid pihenő után kezdődő istentiszteleten főjegyző az Ésaiás próféciája 52. r. 5—10. versét olvasta s imájában a békesség ajándékát kérte Istentől. Püspökünk a Máté ev. 5. r. 9. v. alapján hirdette hatalmas, megrázó erővel a békességszerzés munkájának időszerű, szükséges és magasztos voltát. A küldöttségek fogadása után, amelyek között a járásit a főszolgabiró, a róm. kath. egyházét az iskolaszéki elnök, az izraelita hitközségét pedig a főrabbi vezette, — lefolyt a presbiteri gyűlés, amelynek folyamán betekintést nyertünk azokba a különösen anyagi természetű bajokba, nehézségekbe, amikbe az általános válság a cigándi nagy egyházközséget is sodorta. De bepillantást nyertünk abba a véghetetlen és kibeszélhetetlen isteni kegyelembe is, amely a külső szegénykedést hitbeli gazdagságnak, lelki dicsekedésnek forrásává és alkalmává tette. Láttunk lelkipásztort, aki pihenést kivánó éltesebb kora, méltánylást érdemlő külső, egyetemes egyházi tevékenysége mellett is példás buzgósággal szolgálja gyülekezete lelki életét, pedig terményfizetésből csaknem négy vagonnyi hátralékkövetelése van. Láttunk tanitókat, akiknek az elmult évek során a legelemibb életszükségletekre való jövedelmük is hiányzott, akik közül az egyik betegséggel is küzd és mégis ott állnak segédlelkésszel együtt a lelkész oldalán, hogy segitsenek neki egyesületi munkában, bibliaórák, vallásos esték tartásában. Láttunk gondnokot, aki egyháziasságáról, hazaszeretetéről, családfői hűségéről nemcsak ékes szavakban tett tanuságot, hanem a lelkigondozásban, a tévelygőkkel és elidegenedettekkel vivott harcai ban a minden jócselekedetre felkészitett Isten emberének követendő példáját mutatja. Itt 15 baptista és 29 millenista van, inkább politikai, mint vallási alászinezéssel és irányzattal. A rendes istentiszteletek mellett (minden köznap reggel bibliamagyarázattal) szombatonként gyermekistentiszteletek is tartatnak. Van ifjusági és leányegylet, valamint énekkar. Az ifjusági és leányegyletnek saját helyiségük van. Sok az épitkezésből származó adósság. Püspökünk igaz gyakorlati érzékkel, atyai szeretettel biztatta a presbitériumot az egyház földjének őszi alá az egyháztagok általi megszántására, ami a tagokra csekély megterhelést, az egyháznak pedig tetemes hasznot jelent. Halálozás sok volt a mult évi tifuszjárvány miatt. Rettenetes az iskolateher, amiben a politikai község nyujt újabban segitséget. A községben lakó sok cigány között külön lelki és oktató munka folyik, aminek áldásos eredményei a becsületesen dolgozó Fáraó ivadékokban máris mutatkoznak. Presbiteri gyűlés után a szebbnél-szebb felköszöntőkkel füszerezett közebéd következett, aminek elkészitésében és lefolytatásában lelkes női sereg élén Janka Károlyné úrnő mutatta meg már sokszor igénybe vett szolgálatkészségét s hozzáértését. Ebéd végeztével a püspök 22 egyháztagot, majd az ifjusági és leányegyletet látogatta meg, jelenlétével mindenütt mély nyomokat, szép emlékeket hagyva. *yr.*

II.

Cigánd után Ricsének, a bodrogközi millenizmus főfészkének, — a züllés útjára indult gyülekezetnek — a meglátogatása következett. A község bejáratánál felállított diadalkapunál Dudinszky György főjegyző nagy sereg élén szeretettel köszöntötte a püspököt és kíséretét. Az üdvözlésre adott válaszában fájdalmas érzések között adta tudtul püspökünk, hogy a ricsei áldatlan állapotokat jól ismeri s azért jött, hogy Isten segitségével megtegyen mindent arranézve, hogy a fájdalmat okozó helyzet megváltozzék. A templom előtt a presbitérim élén Batta János lelkész mondott

szívből jövő, a helyi nehézségeket feltáró üdvözlő beszédet. Püspökünk válaszában az apostoli munkát és a sátán mételye ellen a testvéri összefogást, — a több hit, — a jobb munka szükségességét hangoztatta. Az istentiszteleten szinte tüntető módon igen nagy gyülekezet jött össze. Az egyházkerületi főjegyző távollétében Kiss Ernő esperes olvasott bibliát és mondott imát. Farkas István püspök a Jelenések könyve 21. r. 23. vers alapján a templomnélküli városról beszélt prófétai erővel. Voltak percek, mikor minden szem könnybe lábadt, — másik percben pedig kitüzesedtek a tekintetek s a lélekáramlás csodás szellője, melege hevitette a sziveket.

Ezt az alapigét Ricséről érkezett névtelen levélben adták fel püspökünknek, azzal a kéréssel, hogy *„fog-e merni a püspök ur olyan igéről beszélni, amiben ki van mondva, hogy nem kell templom és nem kell pap?“* Prédikációban azután meghallották a tiszta tudományt és az alapigék józan értelmét, amely szerint a templomnélküli város a Pathmosz szigetének, a Krisztusban elmerülő János apostolnak látomása, amely valóságában a mennyei Jeruzsálemmel fog elkövetkezni. Addig azonban, mig földiek vagyunk, gyarló emberek vagyunk, szükség van templomra, egyházra, lelkipásztorra, Krisztusban jó növekedésünk előmozditása céljából. A beszéd a gyülekezetre igen mély hatást tett. Istentisztelet után az iskolában összecsoportosult hivek nevében Körmendi János községi biró üdvözölte a püspököt, bizonyitgatva, hogy ők jó emberek szeretnének lenni; — szeretik az egyházat is, — de nem tudnak belenyugodni abba, hogy nem ők választották a lelkészt, hanem az egyházmegye erőszakolta rájuk a lelkészt.

Kiss Ernő esperes — a Püspök ur előtt vázolta a helyzetet. Ismertette a kényszeritő okokat, — melyek arra kényszeritették az egyházmegyei közgyűlést, hogy a renitencia megfékezésére az egyházmegye választott lelkészt.

Batta János, — érdemes lelkész az egyházmegye itélete szerint — s a tekintélyrombolás korában szükség van arra, hogy a törvényen keresztül gázolni akaró gyülekezetek számára példa statuáltassék.

Az esperes bejelentésére a jelenlevők azzal feleltek, hogy Batta Jánosnak egyáltalán nem hajlandók fizetést adni, mivel szolgálatát nem kivánják igénybe venni. A helyzet tényleg az, hogy még a harangozó sem engedelmeskedik a lelkésznek, mert őt nem a lelkész, hanem a nép fizeti. Emiatt nincs hétköznapi harangozás (vasárnaponkénti harangozást is alkalomszerint felkért gyermekek s többször cigányok végezik. Harangozott már a s. lelkész is, a tanitó is, csak a harangozó nem, mert akkor a hivek nem hajlandók neki sem fizetni!!)

Különféle pap- és egyházellenes kijelentések hangzottak még el, egészen kisérteties fényt vetve a ricsei állapotok sötét hátterére. A presbiteri gyűlés is izgalmas, túlfütött hangulatban folyt le. A presbiterek ugyanis, mint megrögzött szabottálók, teljesen méltatlanoknak látszanak tisztük viselésére. Presbiterek családjában is előfordul, hogy nem áldatják meg gyermekeik házasságkötését s nem kereszteltetik meg gyermekeiket. Többen lelkésznélkül lettek eltemetve . . .

Mintha titkos erők, sátáni izgatások tartanák fogva az egész gyülekezet lelkét. Nem mernek szint vallani, hogy kitől remegnek. Mert remegnek s félnek! . . . Minden beszédük mélyén ott él a vágyódás, hogy jó volna, ha templomba járhatnának! De nem lehet!

Püspöki intelmet, dorgálást, rábeszélést, fenyegetést alázattal hallgattak, meg is köszönik, de mindez megtörik a megátalkodott nép konokságán, amit azzal indokolnak, hogy a közvélemény ellen nem tehetnek semmit.

Valami eredményt azonban sejthetünk mégis. A látogatások, melyeket este tiz óráig tartóan végzett fáradhatatlan Püspökünk a falu népe között, rendkivül jó hatást gyakoroltak a lelkekre . . . Hol simogatták, — hol nem tudtak betelni a vele való találkozás örömével . . . De mélységes szomorúsággal töltött el mindnyájunkat annak látása, hogy ott a gyülekezetben a multban hihetetlen mulasztások történtek. Kitünt, hogy egy nagyon fontos állású belhivatalnok neje 30 év óta nem volt templomban. Ilyen példamutatás — csak ronthat mindenütt. Akadtak itt-ott egyház és hazaellenesek, millenista vitatkozók, de voltak olyanok is, akik panaszolták, hogy bibliás, tiszta életű fiatal emberek akarnak lenni, miért nem fogja meg a kezüket régóta senki. Mindenesetre régi mulasztások is elősegitették a háboru utáni válságok mellett azt a földalatti aknamunkát, amelynek eredményeképen a ricsei 2160 lelkes egyház a magyar református Sion legbetegebb, gyógyitásra, gondozásra leginkább ráutalt gyülekezete!

Ide igazán apostolok kellenek! A Bodrogköz minden alkalmatos lelkésze legyen itt segitségére a nagyon sokat, — a lehetetlent vállaló, jóakaratú Batta János lelkésztestvérünknek és a ricsei gyülekezet szégyentől és romlástól szabadulni vágyó kisebbségének! — Házi istentiszteletek tartása, a hivek felkeresése, az ifjúsági munkák megindítása, — a mindenekben szakadatlanul jó példát adó — lelkipásztori munkák kellenek ide! Ha igy lesz — hisszük, hogy nem hiábavaló volt a püspöklátogatás — Ricsén sem! *I. B.*

(Folyt köv.)

IGEHIRDETÉS.

Kit épit a predikáció?

Textus: Lukács 8:18.

Tétel: A predikáció annak a lelkét építi, akiben van valami olyanféle, mint amilyen a predikációban van. Akiben nincs olyan, annak a predikáció árt.

Felosztás: A hallgatóság két csoportja szerint a predikáció kettős munkát végez: 1. egyeseknek ad, 2. másoktól elvesz.

1. A predikáció azoknak ad, akikben szintén van abból a tapasztalásból, megérzésből, megsejtésből, ami a predikáció tartalmát képezi. Okos beszéddel, csupán logikai érvekkel nem lehet senkit

se vallásossá tenni. Ott születik az igazi vallásosság, ahol az ember felismeri a maga életében Isten munkáját. Nem lehetne felsorolni, hogy Isten hányféleképen tudja tudtuladni azt, hogy Ő ott járt, Ő szabaditott meg a gonosztól. Van, aki özvegységében, árvaságában, bánatában, a lövészárokban, vagy fogságban tapasztalta meg, hogy Isten neki is Istene. Akinek vannak ilyen tapasztalatai, azt építi a predikáció. Az ilyen hallgatónál még ha arról szól is a predikáció, hogy Noé bárkája végre megfeneklett a hegy tetején, azok az emlékek elevenednek meg a predikáció hallgatása közben, hogy az ő életében is igy kezdett egyszer apadni a fájdalom árja és végre rámosolygott Isten a csapásfelhők közül, mint legszebb szivárvány.

2. Akinek nincs ilyen tapasztalata, az előtt üres a predikáció bizonyságtétele. Sőt bosszantja az, hogy a vallásos ember minden jót Istennek tulajdonit, mintahogy bosszantja az embert az, ha előtte a haragosát, vagy versenytársát dicsérik. Az ilyen emberben nem építő, hanem romboló gondolatokat támaszt a predikáció. Nemcsak a hitetlen ember van igy, hanem az ugynevezett vallásos embernek is van olyan hangulata, amikor rövidzárlat van a lelkében és minden Istenről való emléke, tapasztalata elmosódott. Ez már most nem azt jelenti, hogy aki hitetlen, vagy akinek ilyen a hangulata, az ne menjen templomba. Menjen, de ugy, hogy igyekezzék ujra feleleveniteni magában az összes tapasztalatokat. Mert mindenkinek van ilyen tapasztalata. Zsoltár-, dicséreténekléssel, alázatos imádsággal el lehet arra készülni, hogy mire a templomba érünk, van a lelkünkben annyi, hogy adhasson az igehirdetés.

Finális tétel: Gyüjts és ujra fényesitsd ki vallásos tapasztalataidat, hogy épithessen a predikáció!

A predikáció igazi hatása.

Textus: Lukács 10:37b.

Tétel: A predikációnak az az igazi hatása, ha a hallgató elhatározza, hogy ezután ugy fog cselekedni, ahogyan a predikáció mondja.

Felosztás: Megnézzük 1. Megvan-e az életben a predikációnak ez a hatása? 2. ha nincs meg teljesen, mi ennek az oka? 3. hogy ezután jobban meglegyen, mi annak az orvossága?

1. A predikációnak megvan az a hatása, hogy emlékeznek rá. Szinte meglepő, hogy egyik-másik hallgató mennyire emlékszik. De nincs meg az a hatása, hogy alakítaná az életet. Sokan a templombajárást épen az által akarják nevetségessé tenni, hogy közismert egyéneket emlitenek meg, akik szorgalmas templombajárók és mégis megszólnak másokat és a családi életük se kifogástalan. A mindennapi életben, ha azt mondják nekünk, hogy ne tegyük ezt, vagy azt, mert ez és az a predikáció ezt mondta, akkor egy kézlegyintéssel intézzük el: a predikáció.

2. A predikáció azért nem alakitja életünket, mert mindig a másikra vonatkoztatjuk a predikáció követelményeit. Azt mondjuk, hogy az érthet róla. Nem alakitja, mert nem is nagyon akarjuk, hogy alakitsa. Ugy vagyunk sok rossz szokásunkkal, mint az az ember, akinek az egyik kezén hat ujja van. A hatodik felesleges, nem kell oda, de ha le akarná vágni, tájna.

3. A predikációt ugy tekintsük, hogy Isten az által akarja irányitani életünket. Isten azért rakja ki a maga javait a predikációban, hogy mi ott meglássuk azokat és feltámadjon bennünk a vágy azok után. Aki észreveszi, hogy valamelyik isteni ajándék említésekor különösen megmozdul a szive, tudja meg, hogy neki az kell és ne nyugodjék addig, mig meg nem nyeri.

Finális tétel: Add át magad mindig a predikáció hatásának! *Darányi Lajos.*

Ünnep a Bodrogközön.

Felejthetetlen, boldog, örökké emlékezetes napok.

Derű a borúban. A pillák még ma is könnyesek, de most az egyszer nem a fájdalom sajtolta ki azokat a szemekből, hanem az örömérzés, a boldogság. Ha ma tiz ilyen érző szivű apostol elindulna, járni a magyar rónákat, gerjeszteni a lelkeket, olyan tűz támadna a szivekben, hogy minden salak elégne, minden magyar fájdalom megszünne, a kálvinista közönyösség ismeretlen lenne és a szegénység fekete kenyere is ízes lenne. Trianonra, az ott ért meggyaláztatásra, a kálvinista kisebbséggel járó lenézésre, háttérbeszorításra csak mint nagyon fájó emlékre gondolnánk vissza. Soha ilyen tűz még nem lángolt a Bodrogközön. Hát kinek jutott volna eszébe ennek a nomádnak mondott népe. Ezelőtt inkább gáncsot kaptunk, mint segítséget; támogatás helyett máskor sebeket, vagy örültünk, ha csak lekicsinylést.

Hogy milyen volt a fogadtatás, a külsőség, a lovasbandérium stb. annak leirására vállalkozzék más; én előttem ez különben is mellékes, fontos az, hogy milyen volt a hatás, megmaradnak-e az emlékek?

Négy helységben voltam négy istentiszteleten, négy alkalommal fehér asztalnál, de azon a négy napon mindig sirtunk örömkönnyeket, soha nem érzett boldogsággal, de jó volt, mert *Ő neki még a könnye is evangélium*, mintahogy *a főtiszt. főjegyző úrnak meg a kacagása is imádság.*

A diadalkapuk tőből metszett, élettelen gallyai már nem zöldelnek, a tiszteletére letépett őszi rózsák már elhervadtak, de a szivek ma is zöldelők és virágoznak. Ez a püspökjárás hatása, mert neki olyan szive van, hogy abból minden magyarnak jut egy darab. Nekem is jutott érdememen felül. Én ezt meg is tudom köszönni. 50 pengőt küldök dr. Mátyás Ernő közigazgató és a Sp. Ref. Lapok főmunkatársának azzal a kéréssel, hogy azt küldje meg az egyházkerületi pénztárnak, bocsássa a főtiszt. püspök úr rendelkezésére. Elgondolásom ez: Kövessék példámat mindazok, akikben van szív és emberfeletti munkát elismerő lélek; tegyünk a Püspök úr nevére egy alapítványt, mindenki adjon hozzá tehetsége és szive szerint; hogy a Farkas István nevét viselő alapítványnak a kamatja mire fordíttassék, azt ő szabja meg.

Ha az elvetett magból nem nő terebélyes fa, vagyis szavaimra visszhang nem támad — amit elképzelni nem tudok — adassék e csekély összeg oda, ahol ez is használ: az árváknak, az özvegyeknek, az elhagyottak istápolójának: a ref. szeretetszövetségnek, vagy ahogy a mi vezérünk, püspökatyánk akarja. *Verebélyi Dezső*
ref. lelkész.

*

Verebélyi Dezső lelkipásztor testvérünk által hozzám küldött 50 P összeg beérkezését igazolom. Az összeget megbizás értelmében Farkas István püspök urhoz elküldöttem. A legmelegebb érzésekkel üdvözlöm a magam részéről is szeretett püspökünk Farkas Istvánnak részére teendő alapítvány gondolatát, s amikor szívből kivánom, hogy a Verebélyi Dezső lelkésztestvérünk magvetéséből dús aratás támadjon, a gondolatra magam részéről is őszinte szeretettel felhívom lelkipásztortestvéreimnek, minden rendű és rangú híveinknek figyelmét, hogy szeretett püspökünk Isten Lelkétől ihletett személyisége ez alapítvány letesítése utján is gazdag áldások forrásává váljék. *Dr. Mátyás Ernő*
akad. és közigazgató.

MEGHÍVÓ

Miskolcon 1933. november 4-én és 5-én, szombaton és vasárnap a *Református Figyelő* rendezésében konferencia lesz, melyen *Farkas István* és *dr. Ravasz László* püspök urak vállalták a tanácskozás lelki vezetését.

A konferenciának tárgya a magyarság lelki számadása. Mit vesztettünk, mi maradt meg, mit nyertünk. A konferencia előadói a magyar reformátusság lelki munkásainak legkiválóbbjai közül kerültek ki. Főtiszteletű és méltóságos Farkas István püspök úr felhatalmazott arra, hogy az ő nevében is a tiszáninneni egyházkerületnek mindazon református férfiait, akik a magyar reformátusság nagy kérdéseit épen úgy, mint a magyarság válságos, döntő, nehéz idejében a lélek kincseinek megtartását, sőt nevelését a szívükön hordják, akik vágyakoznak arra a lelki közösségre, amit az ország minden részéről összesereglő református férfiak társasága adhat, mély tisztelettel és szeretettel hívjam meg. Ezt a meghivást a Református Figyelő szerkesztői nevében is tolmácsolom. A konferencia Miskolcon 2 napig fog tartani. Érkezés pénteken délután. Elszállásolásról a miskolci egyház gondoskodik. Részvételi díj, melyben két napi teljes ellátás benne van, 10 pengő. Akik jelentkezni óhajtanak, azok jelentkezésüket és a részvételi díjat sziveskedjenek a Kálvin-téri Lelkészi Hivatalba (Budapest, Kálvin-tér 7.) beküldeni. Megokolt esetben a díj a helyszínén is fizethető. Régen szükségét érezzük annak, hogy a magyar reformátusság egy-egy lelki tűzhely mellett találkozzék. A különböző egyházkerületekben élő pásztorok és világiak testvéri közösséget teremtsenek. Válságos és nehéz időkben zendül fel a hívogató kürtszó. A lélek nagy kérdéseit, a lelki kálvinizmusnak a kiépítését akarja munkálni ez a találkozás.

Testvéri köszöntéssel és reménységgel

Muraközy Gyula
ref. lelkipásztor.

HIREK

Szent-Imrey Gyula. Régi idők emlékeit újítja meg *Szent-Imrey Gyula* gibárti földbirtokos és sárospataki főiskolánk igazgató tanácsosának elhalálozása. Közel négy évtizeddel ezelőtt választotta meg egyházkerületünk főiskolánk igazgató-tanácsosának Abauj vármegye tudós büszkeségével, *Csoma Józseffel* egyszerre, mint akik addig is kitüntek egyháziasságuk nem közönséges mértékével. Szent-Imrey Gyulát a főiskola kormányában azok között láttuk, akik féltő szeretettel óvták a sárospataki főiskola kivételes szellemét s őrállóként álltak meg annak százados falai mellett s lelkük minden érzésével csüggtek annak virágzásán. Azonban már régen hiányzott a tényleges munkások közül. Magas korával járó gyöngeségek akadályozták igazgató-tanácsosi tiszte tényleges vitelében. S ő több izben be is jelentette lemondását s kérte, hogy helyébe fiatal erőt válasszanak. Az igazgató-tanács azonban éppen a megboldogult személye iránt érzett nagy tiszteletből kitért e kérése teljesitése elől s haláláig szeretettel tagjai közt tartotta a hajdan kiváló érdemeket szerzett férfiut. Elköltözése hirére megjelent a főiskola homlokán a gyászlobogó. A fiatalok előtt elvonult a 90 éves aggastyán életének és iskolaszeretetének emlékezete. Az október 12-én végbement temetésén a főiskolát *Novák* Sándor gimnáziumi igazgató képviselte, aki kegyeletes szavakkal helyezte el a hálás főiskola koszoruját a volt szerető lelkű előljáró sirjára. A temetési szertartást *Medgyasszay* András hernádszentandrási és *Szilvássy* Jenő hernádbüdi lelkész végezte.

Szomolnoky Lajos Istenhez költözött október hó 6-án, 24 éves korában egy volt kedves diákunk, aki szeptemberben mult egy éve hagyta el főiskolánkat, *Szomolnoky Lajos* segédlelkész. Összetört lelkű szülei zokogó szavú gyászjelentésben irják róla, hogy: „visszaadta áldott lelkét Teremtőjének". S mi tudjuk és bizonyságot teszünk róla, hogy a csendes, hallgatag, de mélyen komoly és zajtalanul szívós munkával élő ifjú drága reménységet ébresztve, izmosodott és érett, készült és vágyott mennyei ura szolgálatára s nőtt előttünk lelkének erőiben s a szolgálat készségében. Istenünk talán azért árasztotta el lelkén kegyelmének új és meglepő bizonyságait, hogy békén és hittel tudja elhordozni ifjú élete megáldoztatását s az övéitől való elszakadást. — Az Ur vigye teljességre rajta a jó munkát, amelyet szívében elkezdett s gyászoló övéit erősitse meg mennyei vigasztalásával. — Legyen áldott a mi kedves Timotheusunk emlékezete!

— **Gróf Klebelsberg Kunó** volt közoktatásügyi miniszter halálának évfordulóján, október 11-én, friss virágokkal diszitett arcképe alatt kegyeletes és bensőséges megemlékezés történt az angol-internátusban. Az internátus összes felügyelői

és növendékei előtt *Elekes* igazgató meghatottan ujitotta fel azokat a ma még alig felbecsülhető érdemeket, amik gróf Klebelsberg Kunó nevét halhatatlanná teszik a magyar közoktatásügy és a nemzeti kultura történetében. Különösen hálás tisztelettel emlékezett meg a sárospataki főiskola reneszánszával kapcsolatos áldozatos szeretetéről és ezek közül is az angol gimnázium s ezzel kapcsolatos angol-internátus létesitése körüli érdemeiről. E nagy tettével főiskolánk legnagyobb patrónusai közé iktatta nevét és épen ezért még sajgó fájdalommal kell siratni annyira váratlan elhunytát, soha nem enyésző kegyelettel kell őrizni a szivekben drága emlékezetét.

— **Az alsóborsodi ref. egyházmegye** szavazatbontó bizottsága a napokban bontotta fel az egyházközségek presbiteriumaitól beérkezett szavazatokat az egyházmegyei világi tanácsbiróságra. Ennek során megállapitást nyert, hogy a szavazatok tulnyomó többségével *Csorba* György miskolci ref. reálgimnáziumi igazgató nyerte el a tanácsbirói tisztséget, amihez szivünkből gratulálunk és az uj tanácsbiró müködésére Isten áldását kérjük.

— **Gaál Endre kitüntető megválasztatása.** Nyolcad izben választották meg elnöknek a Budapesti Gyógyszerész Testület tisztujitó közgyülésén ujabb három évre *Gaál* Endre volt államtitkárt, sárospataki főiskolánknak is volt diákját, egyik egyházmegyei gondnokunkat.

— **Körzeti ref. ifjusági konferencia.** Október 22 és 23-án a nagyrozvágyi gyülekezet és ifjusága 15 éven felüli ref. ifjak részére konferenciát tart, melyen az igét *Batta* János ricsei, *Sarkadi Nagy* József tiszakarádi lelkészek hirdetik, előadók pedig: *Szabó* Zoltán theol. h. tanár, *Csathó* József vámosujfalusi, *Főző* László vajdácskai és *Nagy Sándor* Béla bodrogkereszturi lelkészek, továbbá *Kovács* Péter KIE titkár lesznek. Minden helyről beszámolnak az ifjak ifjuságuk helyzetéről, munkájáról és nehézségeikről. Megbeszélésre kerülnek az ifjusági munkával kapcsolatban felvetett szabad kérdések. Lesz ezenkivül bibliai verseny is. Kivánatos, hogy a környék gyülekezeteiből ugy az ifjak, mint az ifjusági munkások minél számosabban vegyenek részt. Jelentkezni okt. 20-ig lehet a lelkészi hivatalnál. Jelentkezési és részvételi dij személyenkint 60 fillér.

— **Tanitóegyesületi közgyülés.** Az abauji ref. egyházmegyei tanitói egyesület 1933. évi közgyülését f. évi október hó 25-én Szikszón fogja megtartani, melyre a nagytiszteletü lelkészi és tanitói kart ezuton is meghivom. *Fiedler* István elnök.

— **A miskolc—martintelepi** egyházrész agilis lelkésze Ilosvay Ferenc a fiu- és leányegyletek tagjaiból egy 60 tagu vegyeskart szervezett, mely az okt. 31-iki reformációi emlékünnepélyen fog a nyilvánosságnak bemutatkozni.

— **Lelkészbeiktatások.** A bodrogkeresztúri gyülekezetnek, sőt az egész községnek ünnepe volt okt. 1-je, amikor az új lelkipásztort: *Nagy Sándor Béla* volt vámosújfalui lelkészt iktatta be lelkészi szolgálatába Éles István tarcali lelkész, tanácsbiró. A családjával együtt kocsin érkező lelkészt V.-újfaluból régi hivei 6 szekérrel kisérték el új otthonába. A magasan, a hegy oldalában fekvő templom zsúfolásig megtelt a helyből, a két filiából, sőt a szomszédos községekből összesereglett ünneplő közönséggel. A szép beiktatóbeszéd után az új lelkész tartotta meg székfoglaló beszédét (I. Thess. II. 4. alapján), mely mint a meleg tavaszi eső hatotta át, melegítette fel termékenyítette meg a szíveket. Utána meleg Isten hozottal üdvözölték az új lelkészt a presbytérium képviselője, a községi főjegyző, az áll. el. iskola igazgatója, végül lelkésztársai és barátai nevében Makó D. erdőbényei lelkész. Ha voltak ellentétek a hivek közt a lelkészválasztás alkalmával, azok — úgy láttuk — az új lelkész megnyerő egyéniségének és férfias igehirdetésének hatása alatt már most is oszladozóban vannak, hogy majd működésének hatása alatt, teljesen elenyésszenek. — Az *igrici* református egyházközség uj lelkészét, Mikó Sándort, aki a tiszapolgári egyházból jött át csere utján szeptember 24-én ünnepélyes keretek között iktatta be lelkészi hivatalába az alsóborsodi egyházmegye esperese. Az új lelkészt szeretettel köszöntjük, úgy igehirdetői, mint egyházkormányzati működéséhez szép reményeket fűzünk.

— **A Brit- és Külföldi Biblia Társulat** főtitkára Temple J. R., Cowan G. és Haig A. L. igazgatók társaságában a mult héten Budapesten időzött. Európai körutjukban Budapestre is ellátogattak, mintegy tanujelét adva az angoloknak Magyarország iránt érzett meleg barátságáról. Ittlétük bizonyiték volt arra nézve, hogy a magyar bibliaterjesztés iránt melegen érdeklődnek. Tiszteletükre október 5-én a Bethesda kórház disztermében a protestáns egyházak részvételével meleghangu barátságos teaestély volt. Id. Victor János vas. isk. titkár angol nyelven üdvözölte a vendégeket. Utána Raffay Sándor ev. püspök és Czeglédy Sándor ref. lelkészek — a Magyarországon élő magzar bibliafordítók — mondottak meleghangá beszédet, kifejezve azt a hálát, amivel e szegény csonka nemzet bibliaterjesztése az angol nemzet áldozatkészsége iránt érez. Temple és Haig urak viszontválaszukban az együttérzést és megértést tolmácsolták. Hisszük, hogy ez este a magyar biblia történetében historiai esemény volt.

— **Megjelent Szabó Gyula** orgonista-kántortól *Magyar dicsèretek* cimen 40 vallásos ének, gyülekezetek, iskolák és énekkarok számára. Szerző kiadása. Kapható a szerzőnél: Tiszaföldvár (Szolnok vm.) Ára 3 P. Felhívjuk rá a figyelmet. Részletesen fogjuk ismertetni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

J—a P—r R—gy. Megkaptam helyreigazító nyilatkozatodat. Nekünk azonban helyreigazitásra nincs szükségünk. Mi éppen olyan örömmel és munkásságod nagy értékét elismerve, köszöntünk kormánytanácsosi kitüntetésed alkalmából, mint a mult számban tettük. — **T. L.** Már elkésett.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 43. szám. Sárospatak, 1933 október 22.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

FŐISKOLA KÖNYVTÁRA

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Novák Sándor:* Prológ. — *yr.:* Generális vizitáció a Bodrogközön. (Folyt. köv.) — *H. M.:* A szlovenszkói tiszáninneni ref. egyházkerület. — A miskolci konferencia programja. — Hirek. — Hivatalos rész.

Prológ.

A pataki irredenta estre irta *Novák Sándor* gimn. igazgató.

Mélyen tisztelt közönség! Üzenetet hoztam. Rádióüzenetet. De nem a budapesti Studióból, nem is valahonnan külföldről, hanem sokkal messzebbről: az idő rádiójából. — A szép, őszi, csillaghamvadásos éjszakában állítottam be a hangszórót:

— Halló! itt a magyar igazság studiója, üdvözlöm a mélyen tisztelt közönséget s tolmácsolom üzenetét kétszáz sárospataki elesett hősnek, akik a Csend örök országából, a negyedik dimenzió némaságából küldik el köszönetüket azoknak, akik a mai hazafias estén oly szép számmal egybegyültek. Messze van ez a studió, de talán nem is oly messze, csak a sziveinket alakitsuk át felvevőgéppé s akkor az a szép hazafias cél, amelyet mai megjelenésükkel is elősegitenek, mihamarább meg fog valósulni és a sárospataki hősi halottak emlékszobra nemsokára hirdetni fogja az utókornak, hogy még sem voltak hálátlanok hozzájuk: az elesett hősökhöz a mai szomorú magyar élet elesettjei.

Hölgyeim és Uraim! Tizenkilenc esztendővel ezelőtt kirobbant a béke, nem birta már a látszólag nyugodt felszin a mélység alattomos pokolgépjeit, a diplomaták kaján mosolyát, a hadi ipar csökkenő részvényeit. Háborut kellett csinálni. Belejutottunk az úgynevezett nagy időkbe, láttuk a kis embereket naggyá válni, a nagyokat kicsinyekké zsugorodni. Láttuk a nótás bevonulást, az ide-oda száguldó virágos vonatokat, majd a szomorú sebesültszállítmányokat, a vöröskeresztes kórházvonatot. Olvastunk hadijelentéseket diadalokról, olvastuk a fekete veszteséglisztát, mert elfelejtettük olvasni a bibliát. Hullottak az emberek, lassan lehullottak a levelek, elmult többször is a karácsony, de a fehér angyal csak nem hozta meg társát: a Békét.

Lassan lassan beleszoktunk a borzalmakba, a sorbaállásokba, a nyomorba, s a külső front hőse mellé odavetitődött a történet mozivásznára a belső front hőse: a nincstelenséggel küzdő magyar asszony képe. Aztán elmult minden: a fény és ragyogás, a diadalok és veszteségek. Eljött a béke, de elvitte a világtébolyodás legártatlanabb vitézét: az ezeréves integer Magyarországot.

Azt hittük, hogy az égbolt szakadt ránk. Láttuk, hogy a sátán diadalmaskodott felettünk s ránk szabaditotta az alvilág minden sisera-hadát — s most itt állunk kifosztva, rongyosan, bénán, csüggeteg reménnyel, mint saját sirunknak élő sirkövei.

Tagjainkat levagdalta, országunkat Európa árvaházává változtatta a gyehennával egy értelmű szó: Trianon. Csak egy tulajdonunkat nem tudták elrabolni mitőlünk: azt, amely ezeresztendős történetünkön keresztül mindig sajátunk volt: igazságunkat. Ezzel siratjuk meg elesettjeinket, ezzel búcsuzunk el Kassától, Kolozsvártól, a Tátra csúcsaitól, Bánáttól, a magyar tengerparttól. Ezzel harcolunk a békében, s ezzel fogunk bosszut sujtani azok fejére, akik a világot feneketlen önzésükben a gazság és nyomor poklába taszitották.

„Az nem lehet, hogy annyi sziv hiába onta vért", az nem lehet, hogy a 800.000 magyar hősi halott sirjából ne a magyar feltámadás trombitaszava harsogjon szerteszét, az nem lehet, hogy a gonoszság diadala örök időkig tartson. Jelenjetek meg Keletnek, Délnek, Északnak, Nyugatnak szétszórt hősi sirjai, törjétek fel a hant zárait ti enyésző tetemek, s hivjátok tetemre ezt az egész bűnöző, Istenről elfeledkezett, pusztulásba vágtató világot. Az isteni örök igazságnak kell már az elégtétel, a szentlélek kitöltetésének napja.

Hölgyeim és Uraim! Az Alföldön ismeretes egy népmonda: a régi világ inzsellérje gonoszul mérte ki egy falunak földjeit és azóta viharos éjszakákon ott bolyong lámpájával a határban, nyugtalanul csörgeti mérőláncát, újra akarja kimérni a határt, jóvá akarja tenni elkövetett gonoszságát. Igy bolyonganak a gonoszul kimért magyar határok mellett is a párisi békék alacsonylelkű mérnökei, a nemtelen bosszú kicsiny elméjű nagykövetei, mert gonoszságukat isteni törvények szerint jóvá kell tenniök.

Még nem szenvedett a világ eleget, még nem ért meg teljesen a jobb belátásra, még az eszte-

lenség trónol az emberi elmékben, de már zöldül az igazság pálmaága és az emberfeletti hatalmak már készitik a virágvasárnapot; bevonulást egy megértőbb, boldogabb jövőbe, mert a világ csak úgy lehet boldogabb, csak úgy lehet egészséges, ha begyógyul itt Európa közepén a vérző Magyarország Krisztusarca.

Mikor a Megváltó golgotai utjában a kereszt súlya alatt vért veritékezett, a jószivű Veronika kendőjével törölte le az isteni arcot s im csodák-csodája — a kendőre az Istenarc örök időkre lerajzolódott s azóta minden szenvedésnek, de egyuttal minden reménységnek is örök szimbóluma lett a Veronika kendője.

Ilyen Veronika kendője most a megcsonkitott Magyarország, de veritékében bennragyog a Krisztus képe, halálszenvedésében a feltámadás legyőzhetetlen reménysége, a Trianonok halála, a magyar igazság elodázhatatlan Husvétja.

Hogy ez a Husvét mennél hamarabb eljöjjön, azért jöttünk össze ma is mélyen tisztelt közönség, azért idéztük meg a világ négy táján szétszórt hősi halottaink szellemét, mert mi magyarok, a gondviselés kiválasztott népei, a hősi halottak nemzete vagyunk. Egész országunk tele van ültetve fejfával, a hősi halottak emlékszobraival. De ezek az emlékszobrok mind az igazság épitőkövei, vérző téglái egy boldogabb jövő katedrálisának, a magyar sors kiteljesedésének.

O Istenem, adj nekem egy tökéletes szót, egy könnyűt és mégis súlyosat, és könnyeset, de mégis sugárözönben ragyogót, hogy minden szivet egyszerre elbüvöljek vele!

Óh adj ajkaimnak elég erőt, hogy megbirhassa 8 millió szenvedő magyar imájának súlyát! Óh jöjjön el a magyar igazság országa! Ámen.

Generális vizitáció a Bodrogközön.

Révleányvár. Ricséről október 3-ikán, kedden reggel, gyönyörű négylovas hintón, ebbe a népes leányegyházba ment át kiséretével a püspök. Amilyen hüvös és zord volt ez az őszi nap, olyan meleg és szivélyes volt a fogadtatás. Sürü embertömegek vették körül és kisérték a kocsikat bemenetelnél, kijövetelnél. Itt rövid istentisztelet volt, amelyen a püspök a János ev. 14. r. 3—11. verse alapján intette a főpásztor, Krisztus és az ő anyaszentegyháza iránti hüségre, hitükben való kitartásra, szétdarabolt hazánk feltámadásában való buzgó reménykedésre a gyülekezet tagjait. A révleányvári leányegyház előkönyörgő tanitója, Kántor Lajos igen derekas munkát végez, de ujabb missziói munkák igényét természetszerüleg nem igen lehet támasztani vele szemben. Vallásos estét elég nagy számmal, egész éven át 18-at tartottak. A Keresztyén Családnak van 3 előfizetője. Énekkar van 32 taggal. Millenista itt is akad egy, épen magnak: de nem fenyeget terebélyesedési veszélyekkel. Vegyes házasságkötés egy volt, javunkra kötött megegyezéssel.

Zemplénagárd. Révleányvárról kifelé jövet, a Monyhatanya utáni utkeresztezésnél feltünt egy szép lovasbandérium, az élén Ciganyi László uradalmi intézővel, kinek darutollas kalapja régi szép idők emlékét varázsolta elő lelkünkben. Az agárdi fiuk. Az ő kiséretükben vonult be a küldöttség a községbe, amelynek első házánál a községi előljáróság, a lelkészlak udvarán pedig a presbitérium üdvözölte a magas vendéget. Az előljáróság szónoka Jakab Dezső adóügyi jegyző, a presbitériumé és gyülekezeté pedig Nemcsik Endre lelkész volt. Az ujonnan kifestett, zsufolásig megtelt templomban főjegyző a Péter I. levele 2. r. 1—9. versét olvasta és imádkozott, püspökünk pedig az I. Korinthus 3. r. 16—17. versek alapján beszélt arról, hogyan kell a gyülekezet minden tagjának Isten élő templomává lenni. Ennek az istentiszteletnek ugyanis templomszentelés jellege is volt. A presbiteri gyülésen feltünt a sok tisztes arcu, öreg ember, s jóleső érzést keltett, kellemes lelki légkört árasztott a lelkész és hivek közötti bensőséges összhang, atyafiságos viszony. Ez a viszony bizonyára kedvező lehetőségeket fog nyujtani ahoz, hogy a fiatal, rokonszenves, Sátoraljaujhelyben és Nagyrozvágyon jó gyakorló iskolákat járt lelkész kiépithesse a még hiányzó gyülekezeti munkaágakat: gyermekistentiszteletet, bibliai iskolát, leánymunkát, köznapi bibliamagyarázatot, bibliaórákat, köröket és házi istentiszteleteket. Ilyen helyekről, mint Agárd, méltán várjuk azt az uj reformációt, amit püspökünk jelenlegi körutján is olyan kivánatosnak és szükségesnek mondott. A lelkész mellett igen derék, buzgó tanitók vannak Gönczy Bertalan és Makay József személyében. Indulóban van egyébként Agárd arrafelé is, hogy a vidéknek, sőt a csonka hazának elsőrendű, mintaszerü almatermő helye, gyümölcsöse legyen. Agárdon 4 millenista van.

Láca. Idefelé menve nagyon beleütött szivünkbe a közeli cseh határ. A község bejáratánál Molnár Vilmos jegyző, a templom feljáratánál pedig Sáfár István lelkész fogadták a küldöttséget és üdvözölték a püspököt, aki a lelkész üdvözlésére adott válaszában kegyeletes és megható módon emlékezett meg Török Andorról, kedves diáktársáról, Láca egykori kedves és korán elhunyt lelkészéről. A lácai lectió Efezus 5. r. 1—10. verse, a püspök igehirdetésének alapigéje Józsue könyve 24. r. 14—15. versei voltak. Ebben az egyházközségben bizony igen sok tennivaló volna, ami a jólelkéről egész környéken ismeretes, de családjában is sok gonddal küzdő lelkésztársunk erejét meghaladva, indokolttá és szükségessé tenné segédmunkaerő alkalmazását. Különösen nagy kivánalom volna az idetartozó dámóci, monyhatanyai, őrhegyi református hivek erőteljes lelkigondozása, gyermekeik vallástanitása, valamint bent Lácán a bibliai iskola, s a Csathó József által megindított ifjusági munka továbbképzése, folytatása. Erre Kató János tanitó és Papp Ilona tanitónő áldozatkészen fel is ajánlották magukat. Lácán 21 millenista van. Perselypénz évenként 28 pengő 74 fillér, amiből 3 fillér esik egy lélekre. A születések száma a mult évben 28, halálozás 27 volt, ami a népesedésnek ijesztő visszaesését mutatja. Templombajárók és urvacsorázók száma megfelel a környékbeli átlagnak. A

látogatások során találtunk itt egy érdekes hitvalló magyart, aki mikor mély érzésektől átfütött szavakban megköszönte a kitüntető és mindig emlékezetében maradó látogatást: ilyen vallomást tett: Mi is igyekszünk minden erőnkből az egyház fenntartására, de mikor ilyen magas vendég, a mi lelki vezérünk közénk és hozzánk jön, megerősödünk és fellelkesedünk, mert érezzük, hogy nem vagyunk egyedül, magunkra maradva. Én — folytatta tovább, nem vagyok egész olyan nagy református, de ha valaki bántani akarná, vagy merné a református vallást, azt mondanám neki: eridj előlem, mert ha csak ugy balrul megcsaplak, hát meghalsz. Egy másik háznál a 10 év óta ágyban fekvő gazda mellett tartottunk az egybegyült rokonsággal házi áhitatot bibliaolvasással és imádsággal, mindnyájunk által érzett igen jó hatással.

Semjén. Itt is találtunk egy meleg lelkipásztori szivet, jó szivből fakadó derült kedélyt s derüben és melegségben összeforrott gyülekezetet. A konfirmációi vizsgát, illetve vallástételt itt is, mint mindenütt áttanácsoltuk olyan időre, például Áldozócsütörtökre, amikor pár nap mulva járulhatnak is a gyermekek az első urvacsorához. Templomlátogatók százalékszáma ünnepben 90, vasárnap 50, urvacsorázóké évenként 140. Millénista van 12. Perselypénz 80 pengő, lelkenként 12 fillér, folyik szegénygondozás és gyermeksegélyezés. Van 34 tagból álló ifjusági egylet és 24 tagu, kifinomult hangu énekkar. Hiányzik még a leányok és nők közötti munka, amihez persze papné és tanitóné kellene. Téli ujság jár 14 példányban. Itt is meglátogattunk 8 egyháztagot, közöttük egy világtalan asszonyt. Van az egyháznak orgonaalapja, ellenben nincs adóssága, a belhivatalnokok is ki vannak fizetve. A lélekszám a szórványhivekkel 698, születés volt a mult évben 24, halálozás 15, szaporulat 9. Megható élménye volt körutunknak a környékbeli lelkésztársak egybegyülése. Ricsére eljött Benkő Viktor dögei, Zemplénagárdra Babus Gyula nagylónyai lelkész, Lácára Virágh Béla királyhelmeci lelkész és Lengyel Pál bodrogszentesi segédlelkész. Azonkivül Agárdtól kezdve jöttek velünk mindenüvé a már meglátogatott gyülekezetek pásztorai, felüdülni a munkatársi és testvéri lelkiközösségben, amelyet komoly megbeszélések tartalmassága mellett bizony, különösen esténként sok jókedvű élc is füszerezett. Hogy milyen nehéz, küzdelmes a mi falusi népünk élete, arra jellemző a semjéni biró esete, aki nem győzve várni bejelentett látogatásunkat, levetette ünneplő ruháját és a mindennaplóba öltözött, mert kikellett mennie szénáért a rozvágyi határba, ahová rendesen este indulnak és egy fuvarral hajnalban érnek vissza. Igy aztán a nappalt felhasználják az itthoni munkára. Semjénben a lectió II. Kor. 3. r. 1—18., az alapige Luk. 9. r. 18—35. volt.

Kis- és Nagyrozvágy. Kisrozvágyon köznapi ruhák és ünneplő lelkek fogadtak. A kis, érdekes orgonaemelvénnyel ellátott templom teljesen megtelt hivőkkel. Istentiszteletünkön itt is, Nagyrozvágyon is átborongott október 6 ikának örökké fájó, véres és könnyes emléke, a magyar sorsnak tragikus változatokban tükröződő fensége. Püspökünknek ez az emlék is ösztönzést és alkalmat adott, hogy izzó haza és fajszeretetét megfelelően izzó és gyujtó szavakban fejezze ki. Olyan tüz ez ő benne, ami láthatóan emészti őt magát, de felhevíti azokat is, akik hallgatják. A kisrozvágyi lectió II. Kor. 4. r. 5—18, az alapige János ev. 16. r. 1—3 verse, a nagyrozvágyi Róm. 5. r. 1—11. és János ev. 15. r. 13. versek voltak. Nagyrozvágyon nagyban emelte a látogatás napjának örömét Janka Péter lelkész kormánytanácsosi kitüntetésének megérkezése, valamint Szabó József presbiterségének ötvenedik évfordulója. A fogadtatás és üdvözlés a hatalmas lelkészlak-udvaron valóban lélekemelő és emlékezetesen nagyarányu volt. A diszes, szép templomban jó volt látni letelepedni ezt a lelkes, derék gyülekezetet. A templombajárók százalékszáma itt 40, 35 és 15, ami a köznapi templomlátogatásoknál igen kedvező. Az urvacsorázók százalékszáma Nagyrozvágyon 110, Kisrozvágyon 175. Millenista van Nagyrozvágyon is 16, tovább nem terjeszkednek. Reverzális van javunkra 1 — kárunkra is 1. A perselypénz ilyen lélekszámhoz képest (1002) elég csekély 20 P 45 f, ellenben van Isten dicsőségére adott adomány 219 P 7 f. Van ifjusági egylet 26, leányegylet 30 taggal szép egyenlő formaruhával, énekkar 52 taggal, gondos, szakavatott és igen eredményes (Puskás Lajos tanitó) vezetéssel. A 15 kat. hold, 1112 négyszögöl, s nagyobbrészt nádasból álló egyházi földet dicséretes és követésre méltó módon közmunkával hasznositják. 9 pl. Magyar Presbiter, 16 Református Ifjuság, 26 Éb resztő jár a gyülekezetbe, ami az ifjuság ilyenirányu érdeklődését és áldozatkészségét mutatja. Adósság itt is alig van az óvatos, okos gazdálkodás és bizonyára egyéb körülmények folyományaként. A belhivatalnokok ki vannak fizetve. A születés 31, a halálozás 18, szaporodás 13. Ajánlottuk a templom állandó világitással való felszerelését, a gyermekistentiszteletek bevezetését, s az adakozás fejlesztésére nyitott perselyek kitételét. Sokat adott Isten ennek a gyülekezetnek: emberekben, anyagi, szellemi és lelki javakban, tehát sokat várunk, kivánunk tőle. A nagyszámu vendégsereg számára felteritett, kedélyes és bensőséges vacsorát az énekkar és vegyeskar szerenádja szakitotta félbe, alkalmat adva püspökünknek ez erőtől duzzadó gyülekezet további buzditására. *yr.*

(Folyt. köv.)

A szlovenszkói tiszáninneni ref. egyházkerület

1933 okt. 11-ikén Kassán, a lőcsei házban tartotta közgyűlését, hol egykor Bethlen Gábor, Erdély fejedelme tartotta esküvőjét második feleségével, Brandenb. Katalinnal. Legidősebb esperesünk, Szűcs István ungsalamoni lelkész meleg, bensőséges imádságával, Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnokunk megnyitó beszédével kezdődött. — Áldoztunk Idrányi Barna püspökünk emlékének, akinek a mi nehéz sorsunkat igazgató Isten azt sem engedte meg, hogy első püspöki jelentését megtehesse. Hiányát ott éreztük mindenütt, tanácskozásunkon — nélkülözve bölcs, a nehéz helyze-

tekből kivezető tapasztaltságát. Az abaujtornai egyházmegye a kerület részére megfesteti Idrányi Barna püspök arcképét, külsőleg így akarva leróni 12 évig esperese iránti háláját.

A püspöki állás betöltésére a szavazatok nov. 25-ig adandók be. Dr. Kiss Bálint nagykaposi ügyvéd egyházkerületi főjegyzővé és tanácsbiróvá választatott. Pénztári, tanügyi, belmissziói jelentések elfogadtattak. Helyzetünkre jellemző — egész őskeresztyéni állapotra mutat, hogy a solymosi ref. iskolában tanitó hiány miatt g. kath. vallású tanitó tanit, a hittanra s éneklésre egyik buzgó egyháztag — a községi biró tanitja nagy lelkesedéssel a ref. gyermekeket. A rimaszombati egyesült prot. gimnáziumban nem szabad az igazgató tilalma folytán énekelni, de fiaink tudják azért zsoltárjainkat — mint a vizsgáló biztos jelenti.

A Heidelbergi Káté tanitása szószéken, népiskoláink VII—VIII. osztályában szigoruan elrendeltetett. — A szlovák egyházmegye felállitásának ügyében a döntés a konventre bizatott, mivel az e végre kiküldött bizottság egyeztető munkája sikerült, realizálni lehetséges ugyanis a több véleménykülönbség összeegyeztetését. A rimaszombati egyház első lelkészi állás megszüntetését kéri a presbitérium, melynek csupán ideiglenes felfüggesztését engedte meg az egyházmegye; az egyházkerület kimondta az egyik lelkészi állás megszüntetését azzal, hogy az így felszabadult jövedelem kizárólag az egyház elbirhatatlan adósságától való megszabadulásra fordittassék, azután pedig tőkésitve a most megszüntetett lelkészi állás visszaállitására fordittassék kizárólag. A Heidelbergi Káté szlovák nyelvre való lefordítása folyamatban van, egyik hitoktató felhivta a közgyűlés figyelmét, miszerint a szlovák egyházakban olyan egyháztörténetet tanitanak egyes lelkészek, melyekben nincs még csak említés téve sem a gályarab predikátorainkról, sem a Bocskay-, Bethlen-, Rákóczi-féle szabadságharcokról.

A közebéden gyászunk dacára is megmosolyogtatott a 77 éves püspökhelyettes — a 25 éve esperes, Szűcs István salamoni lelkész, a közkedvelt „Pista bácsi" — fenyegetésével, hogy tényleges birtoklás cimén (mint már 3 izbeni püspökhelyettes) beleül s elfoglalja vagy 20 évre a püspöki széket. *H. M.*

A miskolci konferencia programja.

Megnyitó istentisztelet nov. 3 án este 8 órakor. Predikál *Farkas István* püspök. Nov. 4-én 9 órakor: Amit egy nemzet vesztett. Áhitat. D. e. 10—12-ig: Amit a ref. egyház vesztett. A megbeszélést előadással bevezetik: dr. *Victor János* budapesti lelkész és dr. *Vasady Béla* sárospataki theol. tanár. 12—2-ig: Amit én vesztettem. Előadással bevezetik: dr *Szentpéteri Kun Béla* egyet. tanár és *Muraközy Gyula* budapesti lelkész. D. u. 5—8-ig: A magyarság kincsei: mi maradt nekünk. Előadással bevezetik: *Szabó Imre* budapesti esperes és dr. *Enyedy Andor* lelkész, a tiszáninneni e.-kerület főjegyzője. Este 9 órakor áhitat a nagytemplomban. Predikál dr. *Domján János* theol. magántanár.

Nov. 5 én d. e. 10 órakor: Istentiszteletek különböző templomokban, ezzel a cimmel: Mit nyerhetünk a jövendőben. A nagytemplomba predikál *Muraközy Gyula* lelkész, az avasi templomban dr. *Vass Vince* kecskeméti lelkész, a diósgyőrvasgyári templomben *Bereczky Albert* bpesti lelkész.

D. e. fél 12 órakor matiné a Korona szálló nagytermében. Megnyitót mond *Farkasfalvi Farkas Géza*, a tiszáninneni egyházkerület főgondnoka. A magyar sors mérlege c. előadás, tartja dr. *Ravasz László* püspök. Zárószó, mondja *Pósa Péter* esperes.

Vasárnap d. u. 4—6-ig a konferencia zárógyűlése. Üzenet és visszhang, *Farkas István* püspök felszólalása. Mit tegyünk férfiak? Előadás, tartja *Nádházy Bertalan* diósgyőr-vasgyári lelkész. Záróáhitat, tartja *Tasnádi Nagy András* igazságügyi államtitkár.

HIREK

— **Részletes programot** küldött szét a vajdácskai K I.E. vezetőtanfolyamról (okt. 29—31) a tanfolyam vezetősége. Azt kérik különösen, hogy egyházközségeinkből vezetésre alkalmas 2—2 ifju jelenjen meg a tanfolyamon.

— **Kitüntetés.** A püspöklátogatás alkalmával Cigándon, — a 25. éves jubileumát ünneplő Ifjúsági Egyesület kiváló vezetőjét, az áldott munkákat végező Kántor Mihály tanitót Püspök úr igazgatói cimmel tüntette ki. Kisérje áldás további munkáját is.

— **Kiss Sándor SDG. főtitkár Sárospatakon.** Október 14-én a Soli Deo Gloria Szövetség főtitkára meglátogatta Főiskolánk összes diákkollégiumait. Délelőtt a theológus ifjúság előtt tartott előadást a keresztyén radikálizmusról és érdekes eszmecserét folytotott az SDG. jelenleg aktuális kérdéseiről. Délután a leány-kollégium összejövetelén vett részt, majd 5 órakor a tanitóképzőben, a gimnázista ifjúság bevonásával, megnyitotta a képzős kollégium munka-esztendejét.

— **Reviziós országzászló szentelő ünnepély volt Egerlövőn** október 8-án. A templomi istentiszteleten *Tantó* János megyaszói lelkész hirdette az Igét, a zászlószentelő beszédet dr. *Filep* Gusztáv, a helybeli lelkész mondotta. A polgári ünnepélyen dr. *Szent-Iványi* Ferenc főszolgabiró, *Zsóry* Lajos országgyűlési képviselő, *Farkas* Pál főjegyző, továbbá a testnevelési járási felügyelő tartottak hazafias beszédet, a leventék főoktatója, *Mogyoróssy* László jogszigorló, egy levente, egy iskolás gyermek és a község birája, vitéz *Szabó* Károly tettek fogadalmat a félárbocra bocsátott zászló előtt. A zászlóanyai tisztet *Pintér* Nándorné urasszony töltötte be.

— **Az alsóborsodi nt. lelkészneket,** kik a hejőpapi árvaház részére ágyfelszerelésekhez tollat, vagy más vászonnemüt gyüjtöttek s igértek — s még nem küldték el, tisztelettel felkérem, szíveskedjenek az adományokat megküldeni. — A legkisebb adomány is nagy segitség közös ügyünk előbbreviteléhez s hálás szívvel fogadjuk azt. — *Benke József* ref. lelkész.

— **A sárospataki K.I E.** okt. 17-én este jól sikerült ünnepélyt tartott abból az alkalomból, hogy az 50 éves jubileum okmányát, mely most egyesületről egyesülre jár, aláírják. Kocsis János s. lelkész imádkozása után Darányi Lajos sárospataki lelkész prédikált közvetlen, meleg, meggyőző és nagykoncepciójú beszédben a hálaadásról. Ébner László theológus jól kidolgozott szavalata után Baksy István elnök tartott megemlékezést a K.I E. 50 éves munkájáról, méltatta a megalapítók és továbbfejlesztők munkásságát. Ezután Főző László vajdácskai lelkész adta át a jubileumi okmányt lelkes beszéd keretében az egyesületnek, melynek szövegét Okruczky Zoltán egyesületi titkár olvasta fel. Majd Egry Kálmán egyesületi tag szavalt és az ünnepélyt Darányi Lajos lelkipásztor áhítatos imádsága zárta be. A szép számu közönség a Himnusz eléneklése után egy kedves este emlékével tért haza.

— **Külmissziói szindarab** jelent meg a Magyar Református Külmissziói Szövetség kiadásában. Vidám egyfelvonásos Mánusz szigetéről. Ára csak 24 fillér. Szeretettel ajánljuk előadásra téli estéken.

— **A Szeretetszövetség gyermektelepítési akciója.** A gyermektelepités áldott szolgálatát új lendülettel végezi az Országos Református Szeretetszövetség. Az évek óta nagyszerüen bevált akció lényege az, hogy az árva és elhagyott gyermekek örökbefogadását elősegítse. Szeretne nyilvántartani minden gyermeket kereső családot éppenúgy, mint minden árva és nyomorbajutott gyermeket. — Bővebb felvilágosítást örömmel nyujt a Szeretetszövetség Gyermektelepítő Országos központja, Budapest, VIII., Gyulai Pál-u. 9, ahol minden szerdán 10—12 között van hivatalos óra. Minden árva gyermeket örökbefogadni akaró szülő és minden árva, elhagyott gyermek jelentkezzék mielőbb!

A
BUDAPESTI HIRLAP

naponta
mélynyomású képes melléklettel, minden
pénteken
20 oldalas képes rádiómelléklettel jelenik meg
vasárnap
nagy képes szórakoztató mellékletet ad.

A hétköznapi szám ára
10 fillér
Az 52 oldalas vasárnapi szám ára
20 fillér
Előfizetési ára
havonta P 2·50
negyedévre P 7·50

KÉRJEN MUTATVÁNYSZÁMOT!!
Kiadóhivatal: VIII., József-körút 5. sz.
Telefon: 44-4-04. Telefon: 44-4-04.

A Miskolcon 1933. október hó 18-án tartott időszaki egyházkerületi birósági ülésen, mely Farkas István püspök és Farkasfalvi Farkas Géza egyházkérületi főgondnok elnöklete alatt tartatott, 2 közigazgatási és 3 fegyelmi birósági ügy intéztetett el.

1. Az abaujszántói lelkészválasztás jóváhagyatott.
2. Putnoki székper ügyében a felebbezők lettek nyertesek.
3. A kovácsvágási tanító felebbezésének hely adatott s az ő ügye felmentéssel végződött.
4. A bodroghalászi lelkész ügyében Végzés lett hozva.
5. A pácini lelkész felebbezése ügyében az alsózempléni egyházmegye itéletének beválásáig nem történt döntés.

Az Orsz. Ref. Szeretetszövetség hejőpapi árvaházainak felavatási ünnepélye 1933. november 5-én délután 2 órai kezdettel fog megtartatni, melyre lelkészeket, tanítókat, presbitereket és minden érdeklődőket szeretettel meghívunk. Miskolci résztvevők és az ott tartandó „Református Figyelő" konferencia tagjai autóbuszokon jönnek. Vidékről kocsin érkezők lovainak elhelyezéséről gondoskodunk.

Az ünnepély programja: Kezdete délután 2 órakor.

I. „Tóth Magdolna" árvaháznál: 1. Közének. 2. Megnyitó beszéd: dr. Puky Endre, közig. bír. elnöke. 3. Ünnepi beszéd: dr. Ravasz László püspök. 4. Avató imádság: Farkas István püspök. 5. Ének 6. Zárószó: Kiss Ferenc, ORSz. üv. igazgató.

II. „Erzsébet" árvaháznál: 1. Közének. 2. Megnyitó beszéd: Kiss Ferenc ORSz. igazgató. 3. Avató Imádság: dr. Ravasz László püspök. 4. Ünnepi beszéd: Szabó Imre budapesti esperes. 5. Ének. 6. Zárószó: Farkas István püspök.

III. „Mária" árvaháznál: 1. Közének. 2. Megnyitó beszéd: Benke József belybeli lelkész. 3. Ünnepi beszéd: Vass Vince kecskeméti lelkész. 4. Avató ima: Pósa Péter alsóborsodi esperes. 5. Ének. 6. Záró áldás: dr. Ravasz László püspök.

HIVATALOS RÉSZ.

XXVI. sz. Körlevél.

I.

Lelkész és világi testvéreimhez.

A Miskolcon november 3. estétől 5. estéig tartandó *Református Figyelő Vezetősége által rendezett konferenciára szóló Meghivót* meleg szeretettel ajánlom lelkész és világi atyánkfiai, szeretett testvéreimnek megértő figyelmükbe. Különösen a közeli felsőborsodi, alsóborsodi, abauji, alsózempléni s gömöri ama lelkipásztorokat kérem a megjelenésre, akik a még bizonnyal tartó szép őszi időben egészségük veszélyeztetése nélkül jöhetnek be a közeli Miskolcra. Kibeszélhetetlen áldások forrása egy jól megrendezett konferencia. Válságos és nehéz időkben a lelki kálvinizmus nagy kérdéseit megbeszélni, egymás hite által épülni, áldások-áldása mindnyájunk számára. *Világi uraink, akik egy-egy községben laknak, jöjjenek be* s lelkésztestvéreinkkel együtt hadd érezzük meg ővelük együtt az egyetemes papság nagy isteni ajándékának áldásait.

A jelentkezések Budapest, Kálvin-tér 7. alá azonnal beküldendők.

II.

Minden presbitériumhoz.

Minden presbitériumban felolvasandó alábbi rendelkezésem, illetve lelkipásztor és tanítótestvéreink szomorú helyzetének javítását célzó elgondolásom.

Miután pár esztendő óta a föld nem termette meg az ő gyümölcsét, a hívek legjobb akaratuk mellett sem voltak képesek eleget tenni egyházi adó és párbérfizetési kötelezettségeiknek. Kivánatosnak látszik komoly megbeszélése annak, hogy miképen kellene visszatérni egyházi adózásnál is a régi jó rendhez. Miután ebben az esztendőben Isten megáldotta a szántó-vető munkáját s egész kerületünk területén bőven termett a föld mindenütt, kell, hogy belássa minden presbitérium azt, hogy az Ur szolgái és tanítóink nem élhetnek meg a semmiből. Össze kell hívni a presbitériumokat és megegyezni arranézve, hogy mindenekelőtt az 1933. esztendőre kivetett mindennemű egyházi adók és párbér teljes egészükben: vagy természetben, vagy készpénzben megfizetendők. A renitens egyházakkal szemben a szigorú végrehajtás, az esperes által láttamozott és megerősített Hátráléki Kimutatás alapján a világi hatóságok közbenjárásának igénybevételével a legsürgősebben elrendelendők. A multra nézve fennálló adósságok tekintetében jó volna, ha minden presbitérium és belső hivatalnokok valamelyes olyan egyezséget létesítenének, amint arra az Egyetemes Konvent az Országos Közalap hátrálékok fizetése tekintetében hozott.

Püspöklátogató körutamon jóleső örömmel láttam, hogy a lelkipásztorok és tanítók megértvén az idők jeleit, a belmissziói munkák mindennemű ágában hűséggel kiveszik részüket és szolgálnak nagy lelkiismeretességgel. Minél nehezebbek az idők, kell is, hogy annál szakadatlanabb őrtálló munkával végezzük mindnyájan ránkváró kötelességeinket. A szakadatlan munka könnyebben elfeledteti velünk a megkopott papi palástot, a lelkésznék és tanítónék, e folyton siró édesanyák szűkösen kapott fekete kenyerét. Nem kell törődnünk azzal, hogy „az italunk könny, a kenyerünk sár", hanem oda kell adni életünket: a tűrésben, a hitben, a munkában példaképen. *A gyülekezeteknek pedig be kell látniok azt, hogy a becsületes munkás méltó a maga bérére. Isten előtt felelnünk kell cselekedeteinkért s bizony felelnie kell minden gyülekezetnek azért is, hogy a lelkipásztorait és tanitóit a szegénykedés nyomorúságos helyzetébe juttatni engedi.* Lelkészek! tanítók! presbiterek! hajoljatok a szivetekkel egymáshoz közel s adjatok példát a nép előtt mindenekben a jóra és szertejárván a gyülekezetben, intsétek és feddjétek egymást, hogy a gyülekezetben mindenek ékesen és szép renddel történjenek.

Atyafiságos szeretettel vagyok

Miskolc, 1833. október hó 17. *Farkas István püspök.*

Írásbeli tételek

az 1934. évi I. és II., valamint az 1935. évi lelkészképesítő vizsgálatra.

I. Az 1934. évi I. lelkészképesítő vizsgálatra:

1. *Ószövetségi tudományokból:* Joél próféciájának exegesise.
2. *Ujszövetségi tudományokból:* Jézus személyisége.
3. *Ker. hittanból:* A theológiai tudomány jelentősége a küzdő egyház (ecclesia militans) életében.
4. *Egyházi beszéd:* Predikáció írandó anyák napjára: Luk. 2 : 33—35. alapján.

II. 1934. évi II. lelkészképesítő vizsgálatra:

1. *Magyar prot. egyház- és irod.-történetből:* A tiszáninneni egyházkerület valamelyik egyházmegyéjének története.
2. *Egyházjogtanból:* A felekezeti jogegyenlőség és viszonosság mai állása hazánkban, történeti bevezetéssel.
3. *Gyakorlati theológiából:* Értekezés írandó „A Sátán-probléma igehirdetésünkben" (különös tekintettel mai predikáció irodalmunkra) címmel.
4. *Egyházi beszéd:* Predikáció írandó hősök vasárnapjára Ján. 12 : 24—25. alapján.
5. *Írásmagyarázat:* Írásmagyarázat készítendő Máté 21 : 18—22. alapján.
6. *Kátémagyarázat* készítendő: a Heidelbergi Káté 104. Kérdése és Felelete alapján.

III. Az 1935. évi II. lelkészképesítő vizsgálatra:

1. *Magyar prot. egyház- és irodalomtörténetből:* Id. Mitrovics Gyula egyházi irodalmi működése.
2. *Egyházjogtanból:* Az egyházhatalom fogalmának kifejtése róm. kath., gör. keleti, anglikán, ref. és ág. ev. felfogás szerint.
3. *Gyakorlati theológiából:* Értekezés írandó: „A rendszeres gyülekezetismeret szükségessége, módszerei, hazai irodalma." címmel.
4. *Egyházi beszéd:* Prédikáció írandó áldozócsütörtöki alkalomra Máté 28 : 20b. alapján.
5. *Írásmagyarázat* készítendő Csel. 3 : 1—9. alapján.
6. *Kátémagyarázat* készítendő: a Heidelbergi Káté 49. Kérdése és Felelete alapján.

Az 1935. évi II. lelkészképesítő vizsgai tételekre külön is felhívom a f. *évi szeptemberben első lelkészképesítő vizsgát tett s. lelkész urak figyelmét.*

Felhívom a vizsgázókat, hogy írásbeli dolgozataikat gondosan állítsák ki, dolgozataikat lehetőleg írógépen, de mindenesetre tisztán olvasható kézírással készítsék el.

Sárospatak, 1933. október 13.

Dr. Mályás Ernő
theol. akad. igazgató.

Elfogadom.

Miskolc, 1933. október 14. *Farkas István*
püspök.

XXVII. sz. Körlevél.

Minden lelkésztestvérhez.

Az iskolánkívüli népművelés úgy nemzeti, mint egyházi szempontból nagy értéket jelent mindnyájunkra nézve s épen ezért tisztelettel kérem lelkésztestvéreimet, hogy egyházkerületünkben működő vallásos jellegű, társadalmi, közművelődési szervezetekben folyó népművelési munkából tehetsége szerint minden lelkipásztor és tanító testvérem vegye ki a részét, nem feledvén el seholsem, hogy *a 38/1923. számú konventi határozatban foglaltaknak mindenütt érvényt szerezzenek.* Atyafiui szeretettel

Miskolc, 1933. okt. 19. *Farkas István*
püspök.

Ajándék bibliák iránti kérvényeket kérem az esperesi hivatalok útján az 1930—31-iki Belmissziói Utmutató 11-ik oldalán olvasható módon és formában az Egyetemes Konventre nagyon sürgősen, de november 5-ig okvetlenül felterjeszteni, hogy az igények a nov. 6—13-iki bibliahét folyamán kedvezményes áron, igy a szokottnál nagyobb arányban kielégíthetők legyenek. *Dr. Enyedy Andor* konventi missziói előadó.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 44. szám. Sárospatak, 1933 október 29.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *i. s.:* Október 31. — *Igehirdetés.* — *yr.:* Generális vizitáció a Bodrogközön. (Folyt. és vége köv.) — *Szabó Andor:* Az alsózempléni egyházmegye közgyűlése. — *Szigethy Ferenc:* Az új harang beszédje. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

OKTÓBER 31.

Sok helyen már most is ünnepnap, néhány esztendő mulva pedig minden egyházközség ezen a napon és nem az előtte, vagy utána levő vasárnapon fogja áldani az ujjáteremtő Uristent. Szükséges tehát, hogy keressük ennek a napnak a homiletikumát. Keressük ennek a napnak az igazi történeti jelentőségét és az Igének azt a darabját, amely ezen a napon igazán aktuális.

Minden október 31-én elmaradhatatlan a történeti visszapillantás. Mint minden történetnél, itt is végtelenül fontos, hogy mindenki pontosan nézzen utána az adatoknak. Se az elfogultság, se a tulbuzgóság ne mondasson velünk olyat, ami hatásos ugyan, de nem áll szilárd történeti alapon. Különösen kell erre ügyelni akkor, ha valaki le is irja és ki is nyomatja azt. Ki kell emelni, hogy az első október 31. jogos és szükséges volt. Amikor a szükségességet bizonyitjuk, ne a mai római katholikus egyházat mutassuk be, hanem az akkorit. Mondjuk el, hogy az első október 31. után maga a róm. katholikus egyház is milyen változáson ment keresztül. Ezen a napon nemcsak a németországi, hanem a magyarországi reformációról is meg kell emlékezni. Egy nap alatt nem lehet ezeket elmondani. Nagyon áldásos azon a héten, amelyen okt. utolsó és nov. első napjai vannak, evangélizációs hetet tartani. Minden este egy-egy részt meg lehet tárgyalni. Ha még igy sem lehet az egész anyagot felölelni, a következő esztendőben folytatni kell. Bármilyen fontos is az, hogy a reformáció a főszerepet játszotta a magyarság megmentésében, még sem ezt kell a legfontosabbnak tartani. A reformáció első és legfontosabb célja a lélek megmentése és Isten uralmának a biztositása. Ha ezt nem tudja elérni, egyebet hiába ér el. A történelmi téren ne agyarkodjunk és ne magyarkodjunk, hanem tények alapján keressük egyházunk történeti jogát és alapját.

Az Ige szempontjából ez a nap a kegyelem megtapasztalásának a napja. Isten részéről a kegyelem, az ember részéről a hit emelendő ki. Elmondandó, hogy minden igazán vallásos embernek az a kérdése, hogy hogyan szerezheti meg az üdvöt és hogy mit adjon érte. Október 31-nek az az ujra megtalált igazsága, hogy az üdvöt nem elnyerni, megszerezni és kiérdemelni kell, hanem elfogadni. Az csak a hit által történhet és arra felelet csak az egész élet odaadása lehet. Nem azért kell jót tenni, hogy kapjuk az üdvöt, hanem azért, mert kapjuk. Nem ismeri az a vallásos életet, aki azt állitja, hogy könnyen akar az üdvözülni, aki azt mondja, hogy ahhoz csak hit kell. Ezen a világon nincsen nehezebb, mint hinni. Aki hisz, azon már Isten dolgozott. Akit pedig Isten készitett el az üdvösségre, az méltó arra.

Végül az is szöget üt a fejünkbe, hogy mit csináljunk akkor, ha római vagy görög katholikusok jönnek az ünnepélyre. Ezek kedvéért semmit se tompitsunk le az igazság éléből. Ha nekik van öntudatuk a megsértődésre, nekünk is legyen öntudatunk a mi igazságunk elmondására. Különben október 31. teljesen konfesszionális alapon áll, tehát az csak a mi hitünk cselédjeit épitheti. — Rádiós istentiszteletünket se hallgassa az, akit — ki tudja miért? — sért. *i—s.*

IGEHIRDETÉS.

A reformációi emléknap hete igen sok gyülekezetben ma már az erőteljesebb belmissziói évadot bevezető *evangélizációs hét* lett. Ennek estéire szánt irásmagyarázat-sorozat vázlatát próbáljuk adni az alábbiakban.

Hétfő. Hibás épület a jó fundamentumon. I. Kor. 3 : 10—15. A keresztyén egyháznak, a Krisztust követők hit- és szeretetközösségének alapja, fundamentoma az élő Ige: a Krisztus. Más fundamentumot nem is vethet senki, mert bármi épüljön is rá, nem lesz abból élő temploma a keresztyénségnek. A rossz fundamentumra nem lehet jól épiteni. Viszont a jó fundamentumra is lehet roszszul épiteni, Amit Pál apostol kicsinyben tapasztalt Korinthusban, az történt nagyban a keresztyénség reformáció előtti történetében. Ott volt az egyház pompás épülete tele disszel, cikornyával, de falai roskatag anyagból épültek, belül didergett a lélek és nem látta belőle az Isten sugárzó, lé-

lekfakasztó napját. Ezért kellett megpróbálni ezt az épületet a reformációban a pünkösti Szentlélek által gyujtott tüznek. Ebből a szent tüzből született a régi fundamentumra ujból ujat épitő protestáns egyházak uj épülete. A római egyház munkájából is sok megmaradt, ő maga is megmenekült, de mennyi sokat köszönhet a római egyház is a reformációnak!

Kedd. A megujitó törvénykönyv. II. Kir. 22: 8—13. Hitéletében hanyatlott a választott nép, midőn egy templom renováláskor a főpap megtalálja a feledésbe ment, ősi szent törvénykönyvet. És amikor életüket összehasonlitották annak rendelkezéseivel, akkor látták, mennyire elhajlottak az igaz utról, mióta megfeledkeztek arról a kijelentésről, melyet atyáik az élő Istentől vettek. A megtalált törvénykönyv megujitotta a zsidó nép életét, de ez a megujulás nem volt tartós, mert a régi törvénykönyvben mihamar a betüt nézték, nem az abból kiáradó lelket, már pedig „a betü megöl s a lélek az, ami megelevenit." (II. Kor. 3: 6) Valami ilyes történt a reformációban is. Pompás templom épült ekkor is Rómában, de a rég elfeledett szent könyvet nem az akkori főpap, a római pápa találta meg, hanem egy egyszerü szerzetes, Luther Márton. A reformáció emléknapjában az elfeledett szent könyv, a Biblia ujra megtalálásának emlékét ünnepeljük s a reformáció egyházainak életét a szentirásban adatott isteni kijelentés élő lelkének kell ujra meg ujra felfrissiteni, erővel megtölteni.

Szerda. Alvó lélek. Mt. 4: 16—17. Az alvás egy darab halál. Az alvó ember nem tud magáról, nem látja a legvakitóbb fényt, nem hallja a legszebb hangot sem. Mégis áldás az alvás, mert pihenés és erőgyüjtés, mely után frissülten ébred a test. A lelki alvás azonban nem erőgyüjtés, hanem folytonos erővesztés. Hátha még egy egész nép van a lelki alvás szomoru állapotában: a halál földében és árnyékában való lakozás az, élete tévelygés, botladozás a végső pusztulás örvénye felé. A reformáció azért is nagy áldás, mert egy nagy-nagy lelki ébresztés és lelki ébredés volt. És mégis, nem alusznak-e sokan az ébredés egyházában és gyülekezeteiben is? Nem innen van-e minden eltévelyedés és a pusztulás sok szomoru jele?

Csütörtök. Ébredő lelkek. II. Pét. 1: 10—13. Mekkora tüze lobogott a hitnek, mekkora ébersége virrasztott a lelki vigyázásnak azokban a keresztyénekben, akiknek Péter, az oszlopapostol, a kőszikla ezt a levelet irta. És az apostol mégsem tartja feleslegesnek, hogy figyelmeztesse őket elhivott és kiválasztott voltukra, s noha tudják ezeket, erősek hitük alapigazságaiban, (12 v.) az ezekre való *emlékeztetés által ébresztgesse* őket még nagyobb vigyázásra, még fokozottabb lelki előhaladásra. A mi egyházunk alapigazságai közt is ott van, mint az őskeresztyén egyházban: az elhivottság és kiválasztottság tudata. Hithőseink ébresztő munkáira való emlékezésben is olyan gazdag a magyar református egyház, mint talán kevés másik. Ennek tudata hadd ébresztgesse még inkább a mi gyülekezeteinket is.

Péntek. A nappal fiai. I. Thess. 5: 5—11. Mennél több a fülben, szájban, gondolatban, de legfőképen a szivben és kézben — az érzésben és tettben — az evangéliumból, annál nagyobb körülöttünk az igaz, tiszta nappali fény. Csak akkor nem válik váddá és gunnyá reám nézve az, amit elmond Pál apostol az ő thessalonikabeli gyülekezetének tagjairól. Ha sok a községben a népbün, azért is van, mert még mindig nincs elég világosság ref. gyülekezeteinkben. Ha sok a szegénység és elhagyatottság sebeiben elvérző élet köztünk, azért van, mert nincs rajtunk a hit és szeretet mellvasa. Ha sok a felekezeti gyülölködés, azért van, mert nem látszik a fejünkön az idvesség sisakja. (Régen az egyenruha hiányában a *sisakról* ismerték meg egymást az *egy* sereghez tartozók.) A nappal fiai isten engedelmes gyermekei, egymásnak a megváltó Krisztus által testvérei. Ha eddig nem is cselekedtük volna, mostantól fokozottabban épitse közöttünk is egyik a másikat. Épitse és vigasztalja, ne rontsa és keseritse!

Szombat. A reformáció küldetése — folytonos reformáció. Kol. 3: 12—17. Felöltözni a hivő élet drága ajándékait: könyörületességet, jóságosságot, alázatosságot, szelidséget, hosszutürést, mindenekfelet a szeretetet, — felöltözni, nem ugy mint egy könnyen ismét levethető ruhát, hanem mint a testet szorosan burkoló, azzal összeforrott egészséges, életerős, a sziv vérével folyton táplált bőrt. Ha megsebesül is az egyház teste, a test belső életereje beforrasztja, ismét uj, friss bőrrel vonja be a seb helyét, megakadályozza az elmérgesedést, elgennyesedést. Igy történik, ha *belül* ott lakozik a Krisztus beszéde, az Ige. Ennek szolgálva, ennek engedelmeskedve áldás a református gyülekezet, nemcsak tagjai, hanem az egész község számára, áldás a magyar ref. egyház nemcsak önmaga, hanem az egész magyarság számára. A megujitó Ige engedelmes szolgálata — a mi küldetésünk. — *(Összeállitva a gyakorlati theol. szemináriumban.)*

Generális vizitáció a Bodrogközön.

Pácin. Október 7-én, szombaton került sorra Pácin, ez a leghatárszélibb egyház, amelynek a temploma és lelkészlakása mellett huzódó sáros patakmeder a magyar élet tilalomköveivel határnak minősítve. A község végén a képviselőtestület élén és nevében dr. Kostenszky László főjegyző, a római katholikus segédlelkész, az izraelita hitközség egyik tagja, az állami iskolai igazgató, a g. kath. gondnok üdvözölték egyházaik, illetve testületeik nevében a püspököt. A lelkészlak előtt egybesereglett sürü és nagy tömeg és a presbitérium élén Gesztelyi Nagy Béla lelkész fejezte ki e hitünk szerint ideiglenesen és átmenetileg véghellyé tett egyházközség örömét a püspöki látogatás és az annak nyomán bizonyára kiáradó áldások felett. Amilyen elszomoritó és lehangoló itt a magyar föld testébe belevágó közeli határ, olyan felemelő és biztató képet nyujt a külsőleg, belsőleg rendben levő lelkészlak és templom. A templom különben néppel is tele volt. Az átlagos temp-

lomlátogatók (75, 65, 25) és urvacsorázók (190) százalékszáma is magasabb itt a látogatási jegyzőkönyv adatai szerint, mint más helyeken. Az istentiszteleten főjegyző lectiója Efezus 6. r. 1—10 v, püspök igehirdetésének alapigéje János ev. 8. r. 38 v. volt. A lelkészlakon is volt még egy üdvözlés, Nagy László századosé, a helybeli vámőrség parancsnokáé. A presbiteri gyűlésen letárgyalt jegyzőkönyvből a lelkész és az énekvezérséget is közmegelégedésre ellátó felesége lelkigondozó munkájának örvendetes képe tárult elénk. Millenista itt már nincs, ellenben 6 baptista különködik makacsul a gyülekezettől. A házasságkötéseknél egy vegyesházasság volt, javunkra kötött megegyezéssel feltüntetve, azonban másnap a Karcsán levő állami anyakönyvből előkerült még öt, csupa kárunkra adott reverzálissal: bizonyságául annak, mennyire szükséges a lelkésznek a még távollevő állami anyakönyvet is figyelemmel kisérni. A perselypénz 75·56 P, Isten dicsőségére szóló adomány 91 P, orgonára összeadtak 455 pengőt. Ifjúsági egylet van 60, nőegylet 50, leányegylet 25, énekkar 40 taggal. Jár a Téli Ujság 8, Örömhir 16, Hajnal 2 példányban. Az egyházi adót templomi székek alapján vetik és szedik. A lélekszám 1270, a szórványhivekkel 1300. Születés 38, halálozás 26; áttért 7 egyén, ki nem tért senki. Nagy árnyoldala a gyülekezeti életnek, hogy az állami iskola református tanerői nem támogatják a lelkészt az egyháztársadalmi munkában, állitólag a köztük levő feszült viszony miatt. Ugyancsak hidegen „türhető"-nek mondja a jegyzőkönyv az egyházi és polgári vezetőség közötti viszonyt. A délutáni látogatások során sok elismerést, meleg bizonyságtételt halottunk a lelkész személyválogatásnélküli igazságos eljárásáról, őmagának és feleségének szegények és betegek iránti gyöngéd figyelmességéről, viszont más helyeken elmondották, hogy sok irányban keveredett keserű meghasonlásba, aminek a társadalmi és egyházi élet egyaránt nagy kárát vallja. Nyitott sebe még a pácini egyházközségnek, hogy az anyásitása idején. 1911-ben volt lelkésze, a karcsai lelkész számára kikötött és vállalt s ujabban évi 300 aranykoronában megállapitott járulékot már három év óta egyáltalán nem fizeti. Lelkész és presbitérium szigorú utasitást kapott ennek a mulasztásnak pótlására, e reájuk személyi és vagyoni felelősséggel is nehezedő tartozás mielőbbi rendezésére.

Karcsa. Az itteni fogadtatás is igen szép volt. Széppé tette a községbe vezető ut, a Karcsa töltésének gyönyörű térhatása, a vasárnap reggel, az őszi verőfény, s a szivekből felénk sugárzó melegség. A diadalkapunál folyt le a különböző testületek, felekezetek üdvözlése. Az egyik szélső háznál kendőkkel diszitett ujabb diadalivnél megállitottak s itt egy asztalra felállitott, 5—6 év körüli kis próféta üdvözölte versben a községbe érkező püspök bácsit. A templom elé érve, mindnyájunkat megkapott és szinte elbüvölt a csaknem 900 esztendős kőfalazat, aminek stilushatásába nagyszerüen beleillett Máthé Gyula lelkipásztorbátyánk őszbecsavarodottan is délceg, daliás alakja, magyarosan szives üdvözlő beszéde. A templom körül a megszállt területi kiskövesdiekkel is tarkázott. szép karcsai nép. El is mondta a házigazdánk, hogy amikor a kilencvenes években, az agrárszocialista forrongások idején Karcsán feküdt a rendfentartásra kirendelt katonaság, a parancsnok megjegyezte, hogy a templomban mintha mását látta volna a hires Nádasdy huszárokról a bécsi császármuzeumban őrzött festménynek, a lelkipásztorban pedig Nádasdy generális alakja elevenedett meg előtte. A karcsai templom tényleg remekmű, csak látszik rajta, hogy szegény kálvinista kézen van és mostoha gyermek a műemlékek között. Bádog teteje, barnásra mázolt hátsó része sehogyse illik patinás ódonságához, különösen elülső. remek portáléjához. Van benne egy érdekes dombormű, a karzat feljárójánál. A római pápa és a konstantinápolyi patriarcha egymás szakálát tépik, Krisztus Urunk pedig tenyerébe temetve arcát, sír, egyháza vezetőinek marakodásán. Az ősi kis templom szűknek bizonyult az ünneplő sereg befogadására. Aba Sámuel királyunk, amikor megépitette, utódai, amikor kibővitették, még nem gondoltak az 1933-iki püspöklátogatásra. Az éneklés egy kicsit furcsán is ment a templom süketsége és a különböző helyekről összevegyült éneklési módok miatt. A lectió Máté ev. 16 r. 13—20 v., az alapige János evangélium 1. r. 38 v. volt, amelynek alapján püspökünk a magunk megismeréséről mondott lélekbe iródó megállapitásokat, intelmeket. Egy illusztrációját idejegyzem azok számára, akik ilyeneket csak a Kongó négerek világából, vagy a klasszikus ókorból tudnak feltálalni: „Egy lelkésztől azt kérdezték, mikor legszebb neki a falu? Azt felelte: szombat estétől vasárnap reggelig, mert ilyenkor mindenki a maga háza előtt seper." A templombajárók és urvacsorázók száma Karcsán is magas (60, 40, 5, 204 százalék). Van 9 baptista. Perselypénz 86·75 P, Isten dicsőségére befolyt 92 P. Ifjusági egylet van a lelkészfi tanító, ifjú Máthé Gyula vezetése alatt 15 taggal. Téli ujság jár 15 helyre. Lélekszám a szórványokkal 1423, születés 35, halálozás 18, konfirmáltak 37-en. Reverzális volt javunkra egy, de az állami anyakönyvből itt is kikerült 2 kárunkra adott megegyezés. A mi hűséges, derék karcsai lelkészbátyánk, akit hivei is igazi papi embernek mondanak s nagy tisztelettel és szeretettel vesznek körül, hiszen a kilencvenes forrongások idején is pártfogójuk, szókimondó védelmezőjük volt, megérdemelne egy ifjú segítőtársat, akivel tisztes, érdemes és eredményes pásztori munkáját elágaztathatná, továbbfejlesztheté, különösen a szórványhivek gondozása irányában. Karcsán bucsuztunk el a presbiteri gyűlés keretében Bornemissza Miklós főszolgabirótól, akivel igaz megértésben nemcsak együtt voltunk és együtt dolgoztunk, de össze is melegedtünk. Ő mondta a karcsaiakra a legszebb és legilletékesebb elismerést: ezzel a néppel nekem a járásban legkevesebb bajom van! A látogatások során itt is elhalmozták püspökünket a szeretet, hála és öröm minden jeleivel.

Karos. Itt már Somody József, a sárospataki járás tb. főszolgabirája vett át bennünket s kisért

derült, napsugaras, diákos lelkével utunk végpontjáig. Karoson is lélekemelő fogadtatás és mély áhitatu istentisztelet (lectió: János ev. 5. r. 1—11., alapige: Márk 5. r. 30—35 v.) volt. Derék, kötelességtudó előkönyörgő tanitója ennek az 500 lelkes leányegyháznak Pongrácz Sámuel. Csak az a kár, hogy segitőtársak nélkül, magára hagyatva, 117 iskolás gyerek tanitásával és fegyelmezésével megterhelten nem tud vasárnapi iskolai, leányegyleti és más munkákat kezdeni. Templomjárók (80, 60, 40), urvacsorázók (290) százalékszáma különben elég, sőt igen magas. Ifjusági egylet alakulóban van. A baptizmus itt 7 követővel van képviselve. Reverzális javunkra van egy. Perselypénz 63 P 50 f. Egyházi lapra senki nem fizet elő. A templom renoválása óta, amit igen szépen hajtottak végre, mintha megállt volna az adakozási kedv. Az egyház földjét feles müveléssel hasznositják. A tanitó fizetésében sok a hátralék. A szaporulat csak 4, ami a nagyszámu halalozásnak tudható be. Nagyon elkélne errefelé a csecsemőgondozó, anyavédő és más népegészségügyi munka.

Bodroghalom. Ez a neve ujabban a hiresnevezetes Luka községének. A Bodrogtól ugyan jó messze van, de halomnak tényleg halmon fekszik, szép kilátást nyujtva az ujhelyi hegyek felé. A halom tetején emelkedik karcsu tornyu, diszes temploma, ügyesen elstilizált kéményével a fütőberendezésre is előkészitve. A lelkészlak udvarán alig akartak véget érni a különféle üdvözlések. Különösen édesek voltak a vasárnapi iskolás növendékek köszöntései. A lelkészlak gazdáinak vendégszeretete, személyes vonzóereje, sokfelé ágazó rokoni és baráti összeköttetése népes vendégsereget toborzott össze a nagy találkozó örömére. Itt ebéd után, látogatásokkal kezdtük a munkát. Első utunk a falutól itt is, másutt is jó távoleső uj házhelyeken épült lakások egyikébe vezetett. Összejött itt a szegénység annyira, hogy megint házi istentisztelet rögtönződött s utána hálás pillantások gyultak az ige ihletésére: Nem-e a világ szegényeit választotta ki Isten, hogy gazdagok legyenek a hitben? A presbiteri gyülésen izgatott tárgyalás s egész az illetlenségbe átcsapó szóváltás volt az előző lelkész alatt csinált és rendezetlenül maradt adósságokon. Itt is észrevehetően bujkál és bujtogat a „nem fizetünk“ jelszava, amiért az esti órákba haladt istentiszteleten kapott is a gyülekezet némi atyai ostorozást. Ennek fájdalma és szégyene aztán másnap reggel bekényszeritett 10-12 egyháztagot a Püspök ur elé, akik kifejezték, hogy ők szivesen áldoznak, aminthogy áldoztak is mindig az egyházért, de elkedvetleniti őket a nagyfizetők nemfizetése. Ez az áldatlan helyzet bénitja és keseriti meg a jelenlegi lelkész helyzetét és munkáját, aki pedig lángoló lelkü feleségével együtt minden áldozatra és szolgálatra készen forgolódik a reá bizott lelkek között. A templomi vasárnapi és köznapi istentiszteletek mellett házi istentiszteleteken is hirdeti az igét, végez ifjusági és leányegyleti munkát. A templomjárók százalékszáma itt 80, 60, 25 fele jár, az urvacsorázóké 175. Millénista van 6. Perselypénz 26 P 96 f., egy lélekre esik évenként 4 fillér. Jótékonykodás, szegénygondozás nincs. A temetők kivilágitása mellett itt már a bucsujárás tévelygését is gyakorolják az egyháztagok. A lelkésznek az egyháztársadalmi munkában támogatója itt sincs. A lélekszám 806, született 29, meghalt 19, áttért 4, reverzális volt javunkra 3, kárunkra 1. Bodroghalmon a lectió I. Kor. 3. r. 9—17, az alapige Péld. 20. r. 4. vers.

(Folyt. és vége köv.)

Az alsózempléni egyházmegye közgyülése.

Az alsózempléni egyházmegye október hó 17-én Sárospatakon a főiskola tanácstermében rendkivüli közgyülést tartott, amelynek tárgysorozatán az egyházkerületi közgyülésre terjesztendő ügyek, köztük, a tanügyi és belmissziói bizottsági jelentések szerepeltek.

A közgyülés alkotó tagjai közül a nehéz viszonyok dacára is sokan jöttek össze. Közének után *Kiss Ernő* esperes a lelkeket Istenhez emelő könyörgésben kért mnnkánkra áldást. Majd elnöktársával dr. *Kiss Sándor* legidősebb vil. tanácsbiróval megnyitván a közgyülést, sajnálattal jelentette, hogy ősz világi vezérünk, *Meczner Béla* gondnok gyengélkedése miatt akadályozva van a megjelenésben.

Alakulás után az ujonnan megválasztott lelkészek beerősítése következett. *Batta János* Ricsére, *Nagy Sándor Béla* Bodrogkereszturba és *Csathó József* Vámosújfaluba elhivott lelkipásztorok a közgyülés jókivánságai mellett állásukba beerősítettek. Ugyancsak ez alkalommal nyert beerősitést *Nyitray Margit* hernádnémetii tanitónő is, aki hivatali esküjét a közgyülés szine előtt letette.

Ezután a tanügyi bizottság jelentése került sorra *Pataki Sándor* tanügyi biz. elnök előadásában. Az egyházmegye tanügyi helyzetét a részletekbe menő alapossággal boncoló jelentés megnyugtató képet adott iskoláink állapotáról. Tanitóink a tőlük megszokott hivatásszeretettel látják el nemes tisztüket, sőt egyéb tereken is nem egy esetben oly kiváló ügybuzgalmat tanusitanak, hogy a világi hatóságok elismerése jutalmazza munkájukat. Minő szomorú jele az időknek, hogy e minden áldozatot megérdemlő népnevelői munka anyagi alátámasztása keserves panaszokra, méltánytalan mellőzések számontartására ad máma alkalmat.

A belmissziói bizottság jelentését *Tantó János* előadó ismertette. Ez a jelentés élénk belmissziói tevékenységről ad számot az egyházmegye egész területén. A belmissziói jelentést követő hozzászólások arra engednek következtetni, hogy a belmisszió kérdése közgyülésünk legfontosabb tárgyai sorába emelkedett.

Majd több kisebb jelentőségü ügy került tárgyalásra. Ezek közül azonban ki kell emelnünk a ricsei lelkészi díjlevél- és lelkészválasztással kapcsolatos panaszokat. A ricsei áldatlan állapotok szomorusággal és aggodalommal töltik el minden egyházát szerető embernek a lelkét. Közgyülésünk e bomlás állapotában levő gyülekezet helyzetének kialakulásáig átmenetileg is gondoskodni kivánt az ottani lelkész megélhetéséről s a viszonyok figyelembevételével állapitotta meg javadalmazását.

Végleges díjlevél csak akkor készíthető, ha a gyülekezet újjászervezése után az egyházhoz ragaszkodók teherviselő képessége megállapítható lesz. Egyházmegyei Közgyülés fegyelmi vizsgálatot rendelt el a tisztére méltatlanná vált ricsei gondnok és hűtlen presbiterek ellen.

Délután az egyházmegyei bíróság ülésezett s három ügyben hozott ítéletet. *Szabó Andor.*

*Az új harang beszédje.**

Ezt a verset *Főtiszteletű Farkas István* püspök úrnak ajánlom.

Harang vagyok, látszólag érzéketlen,
Se szív, se vér nem lüktet életemben,
Születtem holt, hideg, nehéz anyagnak,
Mi nem törődik: vele mit akarnak;
Minek minden darabja engedelmes,
Sorsa mindegy: hogy ez lesz, vagy nem ez lesz,
Mindegy ha lánc, mindegy ha kardnak éle —
Az alkotó kéz törődjön csak véle!

De látszom én csak látszólag anyagnak,
Valóm nem vallom teljesen csak annak:
Harang vagyok: nagyobb, több minden ércnél,
Élőbb, érzőbb az ember-szívverésnél.
Külső formám bár holttá aláz engem,
Nekem egészen lélekké kell lennem
És én vagyok szent, áldott, zengő lélek,
Minden parányom érzi, tudja: élek!

A bánya mélyén még otromba kőben
Semmi voltam csak szétomló, erőtlen
S Isten parancsa zúdult szembe vélem
A szikrát szóró száz csákányütésben.
S útra keltem akkor még öntudatlan
Se nem vágytam még és se nem akartam,
Csak még mentem, mert mennem tovább kellett
S mert sorsomban Istennek kedve tellett!

Aztán forraló szörnyű tűz emésztett,
Egész valóm átizzott, lángban égett,
Ujjá születtem, több lettem mi voltam:
Uj testemmel új formába omoltam.
S ma sem tudom, — e láng nekem talány volt,
Ugy hiszem benne Isten lelke lángolt,
Én az anyag az Istent láttam nagynak —
Engem az Isten küldött el harangnak!

S most itt vagyok: az ércbe öntött lélek,
Kondul a lelkem, fentszóval beszélek,
Szövetséget kötök egy drága néppel,
Szolgálni vágyom e népet beszéddel,
Százféle sorsban együttosztozással,
Örvendő szóval, hangos zokogással,
Könyörgő szóval együtt imádkozva,
Lelkemmel mindig lelkük közt lakozva!

Éberség leszek toronymagasságban,
Sohsem alszom az örök vigyázásban:
Addig kiáltok minden nap esengőn
Míg minden lélek imádkozni eljön!

Aki közömbös, felrázom szavammal,
Aki sokat sír, együtt sírok azzal,
Azzal sírok, ki felkél vezekelve —
Az én szavam az Isten üzenetje!

S ha meghalok, mert szívem meghasad tán,
Megnyugszom úgy is Isten akaratján,
De akkor is még haldoklón, rekedten
Hirdetek mindent, mire most küldettem:
Emberek között illő békességet,
A hű sáfárnak járó tisztességet,
Irgalmat, kegyelmet minden embernek
És dicsőséget egyedül Istennek!

SZIGETHY FERENC.

* A borsodgeszti harangavatás műsorából.

HIREK

— **Gondnoki látogatás a főiskolában.** *Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok* okt. 24-én és 25-én látogatást végzett főiskolánk gimnáziumában. Meglátogatta az egyes osztályokat, mindenütt pontos, lelkiismeretes munkát s örvendetes eredményt tapasztalt úgy tanulmányi, mint fegyelmi szempontból. Szilenciumi idő alatt megvizsgálta a Kis-internátusnak az iskola épületében elhelyezett lakószobáját, majd az Angol-internátus összes tanuló-szobáit s mindkét helyen elismerését fejezte ki a tapasztalt rend és felügyelet fölött. Értekezletet tartott a gimnáziumban és az Angol-internátusban, megbeszélvén a függőben levő, legsürgősebb kérdéseket. A szülők gondoskodó szeretetével s az őrállók messzelátó bölcseségével végzett látogatás minden vonalon tovább vitte az iskolánkban folyó építő munkát.

— **A sárospataki főiskola tanári kara és ifjusága** felemelő ünnepéllyel áldozott okt. 25-én, halála évfordulója napján, a vértanu halált halt hős pataki diák, *Kazinczy Lajos* emlékének. A katonás rendben kivonult ifjuság koszorut helyezett a vértanu Kazinczy Lajos iskolakerti szobrára.

— **Lelkészbeiktatás.** Áldott meleg és bensőséges ünnepe volt f. hó 15-én a vámosujfalui gyülekezetnek. Ekkor iktatták be lelkészi állásába *Csathó József* lelkészt Janka Péter egyházmegyei főjegyző és dr. Kiss Sándor világi tanácsbíró egyházmegyei kiküldöttek. A reggeli vonattal érkező lelkészt, családját és kiséretét a gyülekezet, ifjúsági és leányegylet tagjai, továbbá az iskolás gyermekek várták az olaszliszkai állomáson, hol egy iskolás lányka virágcsokrot adott át a lelkésznek s köszöntötte őt meleg szeretettel és szives Isten hozottal. A templom előtt pedig a XC. zsoltár eléneklése után gondnok adott kifejezést a gyülekezet abbeli örömének, hogy az egyhangú bizalommal elhívott lelki vezérük körükbe érkezett s megkezdheti közöttük szolgálatát. Harangozás után kezdetét vette a beiktatási szertartás, melyen az egyházmegyei lelkészi kiküldött arról szólott: milyennek kell lenni lelkésznek és gyülekezetnek, hogy közös, minden áldozatra kész munkájuk nyomán épüljön Isten országa és rendületlenül álljon református Sionunk. Majd az uj lelkész ige-

hirdetése következett, mely forró bizonyságtétel volt arról, hogy reá nézve legnagyobb törvény: a szeretet s legfőbb kötelessége: a szolgálat. A zsufolásig megtelt templomban jól eset látni a boldog és örvendező arcokat és sziveket, melyekről le lehetett olvasni, hogy milyen nagy szeretettel fogadják Istennek hozzájuk küldött uj követét. Az Ur szolgája iránti szeretet és munkája iránti megbecsülés csendült ki azokból az üdvözlésekből is, mely a község, a presbitérium, ifjúsági és leányegyesületek részéről a beiktatási szertartás után templomban elhangzottak. Lelkész mindenkire külön-külön válaszolt s tett igéretet arra, hogy reá község, presbitérium és egyesületek minden jó munkában megértő, lelkes segítő társra számithatnak. A beiktatási ünnepélyt szeretetvendégség zárta be. Isten tegye áldottá, eredményekben gazdaggá ezt a lelki frigykötést!

— **Vakáció a sárospataki főiskolában.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendeletére a püspök úr jóváhagyásával a sárospataki főgimnázium és tanitóképző-intézet igazgatósága okt. 28-án déli 1 órától kezdődőleg nov. 2 án estig bezárólag vakációt adott a vezetésük alatt álló növendékeknek. A theológiai akadémián a tanitás megszakitás nélkül tovább folyik. Valamint október 31-én a főiskola megtartja a szokásos reformációi ünnepélyt és a theológiai ifjúság, valamint a főgimnázium és a tanitóképző-intézet haza nem utazó növendékeinek a részvételével.

— **A borsodgeszti református egyházközségnek örömünnepe** volt október 22-ike. Megujitott tornyában akkor helyezte el a közadakozás drága aranyércéből készült uj harangját, amit lovas legények s felvirágzott kocsikon ünneplőbe öltözött leányok és presbiterek hoztak haza a vasutállomásról. A felhuzás előtt Szakács Pál sályi lelkész mondott beszédet és imádságot, majd a vegyeskar énekelt. Sólyom Sándor jegyző leánya szavalta Szigethy Ferenc szép költeményét. A harangot Pósa Péter esperes áldotta meg, aki a templomi istentiszteleten is prédikált a Takács Mihály felsőábrányi lelkész fennszárnyaló imádsága után. Várady Pál helybeli lelkész a toronyujitás és harangszerzés történetét kedves rövid összefoglalásban ismertette. Délután Kiss Elek kisgyőri lelkész prédikált. Termékenyitő, áldott szép ünnep volt.

— **A sárospataki prot. katonaság** lelkigondozása az ujoncok bevonulása után okt. 24-én ez éven ujból megindult. A munkát ezuttal is Szabó Zoltán dr. vezeti, a mult évben is rendkivül bevált programm szerint, melynek főbb pontjai: 1. Bibliatanulmányozás, (a katonaéletre különösen vonatkoztatható igék alapján) 2. Előadások (város, főiskola, nemzeti- és egyháztörténelem.) 3. Egyházi ének- és magyarnóta tanitás.

— **Református Ker. Ifjusági konferencia** volt okt. 22. és 23-án Nagyrozvágyon. 8 bodrogközi, 1 hegyaljai és 1 megszállt területi gyülekezet ifjusága volt képviselve e konferencián 80 résztvevővel. Az erdőbényei ifjak 120 kilométer utat tettek meg. A konferencia munkája a legbensőbb közösségben folyt az ifjak és a vendéglátó gyülekezet között. A hozzászólásokban élénk részt vett az ifjuság és a gyülekezet. Különösen akkor, amikor egyházunkat és hitünket ért támadásokról volt szó. Berta József presbiter bizonyságtevő szavakkal beszélt a millenistákkal folytatott küzdelemről. A gyülekezet két nőtagja felvilágositást kért vallási kérdésben. 1932-ben Vajdácskán volt, 1933-ban Nagyrozvágyon a bodrogközi ref. ifjuság konferenciája. 1934 re a cigándi ifjuság ajánlotta fel vendégszeretetét Bodrogköz ifjuságának. Tábortüzek ezek a bodrogközi ref. ifjuság és egyház életében. A nagyrozvágyi konferencia erősitette reménységünket afelől, hogy ifjuságunk hitét szerető, érte szolgálatra kész ifjuság s egy szebb jövőnek igérete. Gyuljanak ki ezek a tábortüzek mindenütt a ref. anyaszentegyházban. Hadd lássa az ellenség, hogy ébren vagyunk és minden támadással szembenállunk. Hitetlenségnek, tévelygésnek, közönynek ez a legbiztosabb ellenszere, táborba gyüjteni az erőt. Mozduljon meg összefogásra az ifjuság és adjanak a gyülekezetek Nagyrozvágy példájaként meleg táborhelyet. Adják a vezetők lelkük buzgóságát a szent ügyért, miként a rozvágyi gyülekezet vezetői tették. *F. L.*

HIVATALOS RÉSZ.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! Az Országos Ref. Szeretetszövetség hozzánk kiküldött diakonusa: Nagy József s. lelkész egyházmegyénkbe érkezett s ez az Istennek tetsző szent szolgálatra magát elkötelező tiszteletes Atyánkfia már meg is kezdte müködését gyülekezeteinkben. Felkérem azért lelkésztestvéreimet, hogy fogadják őt szeretettel s áldásos munkájában legyenek segitségére a szent cél iránti meleg érdeklődéssel, hogy egyházmegyénk is méltóképen kivegye részét abból az áldozatos felbuzdulásból, amely a Szeretetszövetség iránt ma már mindenütt örvendetesen tapasztalható. Atyafiúi szeretettel vagyok

Borsodon, 1933. október 24.

Szentmártony Dániel esperes.

— **Az Orsz. Ref. Szeretetszövetség** f. évi nov. 5-én, délután fél három órai kezdettel avatja fel Hejőpapiban a már benépesített három s még üres két árvaházát. Erre az ünnepélyre a Szeretetszövetség vezetősége az alsóborsodi egyházmegye, általában a tiszáninneni egyházkerület lelkipásztorait és gyülekezeteit e közlemény utján szeretettel hivja és fogadja.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Többeknek. Kérjük a híreknek lehető rövid formájú megirását. **K-y I-n.** Várnunk kell a cikkel, amelynek intenciója helyes, mert az ügy bíróság előtt van. **Jogkereső M-c.** Egyoldalulag nem szólhatnánk hozzá, mert követelmény, hogy: audiatur et altera pars. Egyébként a leghelyesebb, ha a bíróság előtt adja elő nyugodtan, kimerítően és nyomatékosan érveit. **K. J. T.** Köszönettel megkaptuk. A következő alkalommal jön.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 45. szám. Sárospatak, 1933 november 5.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Újszászy Kálmán:* A tanítóképzős cserkészmunka. — *yr.:* Generális vizitáció a Bodrogközön. (Folyt. és vége.) — *Egerházy Lajos:* ORJO temetésisegély-akció. — Irodalom. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

A tanítóképzős cserkészmunka.

(Alapjai és feladata.)

A vezető csak akkor tud eredményes képzőscserkészmunkát végezni, ha tisztán látja azokat az alapokat, amelyek a képzőscserkészmunka feladatát is megszabják; ha ismeri azt az anyagot, amellyel a képzőscserkészmunka feladatát elvégezheti; s végül ha kezében van egy ezekre való tekintettel készült képzőscserkész-munkarend. Ennek a három feltételnek megfelelőleg oszlik a képzőscserkészmunka kérdése is három részre; következésképen ezeknek megfelelőleg próbáljuk megoldani feladatunkat mi is, amikor először a képzőscserkészmunka alapjairól és feladatáról, másodszor a képzőscserkészmunka anyagáról és harmadszor a képzőscserkészmunka rendjéről beszélünk.

Minden munka hiányra vezethető vissza A hiány ugyanis pótlást igényel és a munka ennek a pótlásnak eszköze. Aszerint, amint a hiány más és más, különböző természetű lesz a pótlásaképen keletkező munka. Az emberben tehát, akiben a hiány felmerül, a hiány munkájának végső alapját, a hiányt kielégítő pótlék megszerzése viszont munkájának feladatát jelenti.

A képzőscserkészmunka is munka, következésképen megfelelő hiányokon kell, hogy nyugodjék. Ezeket megtalálni a képzőscserkészvezető legsürgősebb teendője. Igy merül fel azután az a kérdés, hogy melyek a képzőslélekben azon domináló hiányai, amelyek nemcsak a képzőscserkészmunka alapjait adják, hanem egyuttal feladatát is megszabják.

Hosszabb lélektani vizsgálódásra, amelyet különben ez a kérdés nagyon megérdemelne, a mi problémánk keretében nincsen hely és ezért csak egy ilyen végső eredményét közöljük, amikor a kérdésre válaszolva úgy látjuk, hogy az emberi élet domináló hiányai, leszámítva a vegetativ természetű hiányokat, az életkorral, a faji hovatartozással és a hivatással függenek össze, amiből következik, hogy a képzőscserkészlélek hiányait ugyanezekben a csoportokban kell keresni. Másként kifejezve ez azt jelenti, hogy aki ismerni akarja a képzőscserkészmunka alapjait és feladatát, annak először a képzősnek ezt a három alapvető hiányát kell vizsgálat tárgyává tennie.

A képzőscserkész életkorából adódó hiányokkal kapcsolatos alapok és feladatok.

A tanitóképzős cserkész életkora a tizenöt—husz évek által határolt. A tizenöt—husz év közötti idő azonban fejlődési szempontból nem egységes. A serdülés, amelyben a tizenötödik év a képzőscserkészt találja, nem nyúlik ki a huszadik életévig. Rendes körülmények között már a tizenhetedik év végén, de a tizennyolcadik év elejével bizonyosan befejeződik és a fennmaradó évek már nem a serdülés, hanem az adolescencia évei. A képzőscserkész életében tehát, korát tekintve egy törés található, amely mélyreható különbségeket eredményez alsóbb és felsőbb évfolyamuak között, s amelyet a képzőscserkészmunkának, ha egységes természetü munka akar lenni, nemcsak hogy nem szabad figyelmen kivül hagynia, hanem át is kell hidalnia.

Azt a törést, amely a képzőscserkész életében a serdülés és az adolescencia közötti különbségek miatt mutatkozik, a képzőscserkészmunka csak úgy tudja sikeresen áthidalni, ha kezében tartja azt a közös jellemzőt, amely mind a két kornak egyformán sajátja, és amelyre ennélfogva úgy a serdülő, mint az adolescens képzősmunka elhelyezhető. A serdülő és adolescens képzőslélekneknek ez a közös alaptulajdonsága a már emlitett hiányosság. Ez a hiányosság ugyan az egész emberi életnek velejárója, de viszont kétségtelen, hogy az emberi élet egyetlen szakaszában sem annyira domináló és döntő jelentőségü, mint itten. Ennek a ténynek a képzőscserkész korából fakadó, azaz fejlődésével összefüggő okai annyira nyilvánvalók minden vezető előtt, hogy csak kevés megvilágitást igényelnek. A tizennegyedik életév befejeztével a még gyermek, a gyermekkor végén áll. Még nem hagyta el a gyermekkort, de már nem elégiti ki a gyermeki. Hiányok mutatkoznak ott, ahol gyermekszeme eddig összefüggéseket látott. A ti-

zenötödik év, amennyiben a serdülésnek, ha már nem is mindig a kezdeteit, de minden esetre a láthatóbb jeleit hozza magával, elementáris erővel duzzasztja meg ezt a hiányérzetet. Aki még röviddel ezelőtt csak a gyermekvilág szakadozó keritésfalának betöméséhez szükséges épitőköveket hiánylotta, az most, előtte is misztikus erők önmagában való feltornyulásával találja magát szembe, amelyeknek lehetnek különböző tipusu bevonulásai életébe, egyet biztosan elhoznak, a gyermekvilágtól való elszakadást, vagy katasztrófális törés, vagy lassu eltávolodás formájában. A régi világ elmerült s helyette új világra és az új világban új értékelésre van szüksége, és az emberi életnek ebben a legnagyobb jelentőségű átértékelésében, vagy reviziójában magasra csap az új világ hiányának árja. A tizennyolcadik életévvel ezek a viharok elülnek. Az új föld kiemelkedett a tengerből; Robinzon partot ért, de még hiányoznak az eszközei, amelyek segítségével az új földön, amelyen talpát megvetette, élni tud.

A képzőskorú lélekben végbemenő változásnak már ez az egyszerű rajza is rámutat azonban arra, hogy ámbár a képzősléleknek akár serdülő, akár adolescens, közös jellemzője bizonyos ezekből folyó hiányosság, mégis ennek a hiányosságnak formájában és tartalmában különbségek vannak. A formabeli különbségeket, mint amelyek inkább a temperamentum különbségeivel függenek össze nem tekintve és csak az ennél fontosabb és jellemzőbb tartalombeli különbségre irányítva figyelmünket, mindjárt megállapithatjuk, hogy a serdülő képzősnek még csak az új világ hiányzik. A régi világot, melyet mint gyermek birtokolt, már elvesztette, de az újnak még nincs birtokában. E talajnélküliségnek a következménye, hogy hiánya betöltésére irányuló törekvése nyugtalanságot, idegességet és szenvedélyes vágyakozást szül és nyugtalanságának ebben a káoszában csak egy szilárd pontja van: a vágyakozás célja, a hiány pótléka, a „nagyok", a felnőttek mesésen kiszinezett birodalma. A serdülő szüntelenül felnőtt önmagát látja maga előtt. Ezzel tölti szabad idejét, ezzel álmodik, sőt valójában ennek a világában is él. Az, hogy miképen fog e feléje közeledő férfivilágban elhelyezkedni, élni, az egyelőre nem kérdés számára. Még csak magát a férfivilágot hiányolja, következésképen akarata még csak egyre összpontosul, a gyermekkor bilincseiből felszabaduló élete minden vágyakozásával.

A serdülő hiányának tartalmával szemben az adolescens képzősnek már nem az elvesztett gyermekvilág helyét betöltő új világ hiányzik. Neki ez a világ már a talpa alatt van; a felnőttek földjének, a férfiéletnek a küszöbén áll. Már nem kérdés az, hogy hogyan vetődött el ide. Frissen, vagy agyonfáradva, tisztán, vagy bemocskolva, egészségesen, vagy sulyosan sebesülve. Kérdése és ebben a kérdésben foglaltatik a hiánya is csupán az, hogy milyen szempontok szerint rendezze be az életét a felnőttek világában úgy, hogy az eredményes élet legyen. Azt már látja, hogy ebben az új világban bizonyos irányeszmék uralkodnak. Nála pedig még ezek hiányoznak, más szóval világnézete nincs és minden e fejlődési stádiumából táplálkozó igyekezete egy ilyen megszerzésének irányában halad.

A férfivilág és a férfi világához szükséges világnézet, azok a hiányok, amelyek a serdülő és adolescens képzős életkorából származnak, ezek adják tehát a képzőscserkészmunka alapjainak egyik csoportját és ezek határozzák meg a megfelelő feladatokat is. Ezek a feladatok nem állhatnak másban, mint az emlitett két hiány pótlásában. A képzőscserkészmunkának alkalmas segélyeszközök nyujtásával át kell segiteni a serdülő képzőst a férfivilág földjére, az adolescens képzőst pedig el kell látnia egy olyan világnézettel, amelynek segitségével az elért férfivilágban először tájékozódni, később pedig megtelepedni is tud.

A képzőscserkészmunkának igy támadó feladatával kapcsolatban azonban felmerül két olyan kérdés, amely bővebb megvilágitást igényel. Milyennek gondolja a képzőscserkészmunka azt a férfivilágot, ahová a serdülő képzőst el akarja segiteni és milyen az a világnézet, amelyet ez adolescens képzősnek nyujtani szándékozik?

Az első kérdést az teszi jogosulttá, hogy a férfi világa olyan terep, hogy nem mindegy annak bármelyik pontján kikötni a jövevénynek. Nemcsak sziklás zátonyok övezik, hanem vannak homokos és mocsaras partjai is. Az előbbi már messze kint a tengeren megfenekelteti a serdülőt és sokat kell még gyalogolnia a saját lábán sajka nélkül, hogy szárazföldet érjen. Lehet, hogy közben gyorsabban jön a dagály, mint előre kiszámitotta, vagy hirtelen vihar támad, amely visszasodorja a tengerre és elpusztul. Viszont az utóbbinak hinárjai megköthetik az evezőket, lassan meglankaszthatják az evezős erőit, a mocsár bűze megmérgezheti lelkét s ha valamikor mégis sikerül partot érnie, soha be nem hozható hátrányban marad azokkal szemben, akik jó kikötőhelyen értek partot. A képzőscserkészmunka akkor teljesiti feladatát, ha ilyen jó kikötőhelyen, biztos révben segiti partra szállani a serdülőt. A küzdelem a serdülőé marad, csak a kalauzolás a cserkészmunka feladata. A serdülőnek ugyanis, bár a férfivilág a központi hiánya, mégis épen serdülésénél fogva a legzavarosabb képei vannak erről a világról. A szabadság és a munka köteléke, alkotási lehetőség és tunya semmittevés, a tisztaság jegyében folyó élet és a szenny olcsó örömei, egymástól határozottan szét nem választható össze-visszaságban imbolyognak előtte, ha a mindközelebb jelentkező férfivilágra gondol. Hogy mi lesz az, ami ennek a kaosznak anyagában a kristályosodási pontot fogja jelenteni, melynek jegyében a zürzavarból rend lesz, az attól függ, hogy melyik vitalitását domboritja ki erősebben a kalauz lámpájának fénye. A férfivilágnak az a pontja, amelyen a serdülőnek partot kell érnie, nem lehet más, mint a tiz törvény országa, vagy ami ezzel teljesen egyet jelent, az evangélium abszolut mértékéhez igazodva élö cserkészférfiak birodalma.

Ha a képzőscserkészmunka által propagált férfivilág az evangéliumi férfiélet világa, akkor természetes, hogy az a világnézet, amelynek segitségével az adolescens képzősnek ebben a férfivilág-

ban élnie kell, nem lehet más, mint az evangéliumi világnézet. Ennek birtokbavételével kettőt fog elérni a képzőscserkész. Először megismeri önmagát, másodszor: el tudja helyezni magát és az embert általában a mindenségben.

A legelső, amire az evangéliumi világnézetű adolescens rájön a maga megismerése közben, az annak belátása, hogy élete valóban hiányokkal teli élet, azaz tudatosítja önmagában a hiányt. Ennek a tudatosításnak, amellyel a hiány állandó ébrentartása is együtt jár, természetes következménye a hiány pótlására irányuló folytonos törekvés. Ez azonban még csupán egyszerű tapasztalat és az evangéliumi világnézet csirájává csak úgy válik az adolescensben, hogy ha ennek az önmagában, tapasztalati úton megismert lélektani törvénynek a metafizikai alapjait is keresni kezdi. Ekkor jut el a bűnhöz, mint minden hiánya végső alapjához, mint ahhoz a tényezőhöz, amely a bűneset óta állandóan okozza azt, hogy az emberi lélek, minden gazdagsága ellenére is megcsonkított, befejezetlen és hiányokkal teli lélek. Emberebb embernek kell lennie, adódik most számára önkéntelenül a feladat, mert annál az embernél, aki ma több is lehet, csak önmagában tátongó hiányokat kell valami módon betöltenie. Jelenvaló hiányai közepette is felragyog előtte az az ember, aki lehetne és akinek lennie kellene; eszményt formál belőle és küzdeni kezd érte. Amint azonban ezért az eszményért, a teljesebb önmagáért küzdeni kezd, meg kell, hogy tapasztalja önmaga megismerésének második alappilléreként azt az igazságot, hogy habár százszázalékos erőfeszítéseket is vált ki belőle az eszmény, a maga ereje nem elegendő arra, hogy a kívánt és hiánylott teljességet a birtokába vegye. Rá kell jönnie arra, hogy a bűn nemcsak hiányosságot, hanem ennél jóval többet és keservesebbet, rabságot is jelent, amely rabságból csak úgy menekül, ha kiszabadítják. Jesus Christos Theou Hüios Sotér, Jézus Krisztus Isten Fia Megváltó, ebben az őskeresztyén formulában ismeri meg magát és magán keresztül az ember helyzetét általában az adolescens képzős, következésképen ez az a formula, amely a legtömörebben adja az evangéliumi világnézetet, annál is inkább, mivel ez az egyetlen olyan formula, amelyen keresztül úgy ő, mint az ember általában Istenhez viszonyulhat, amelyen keresztül tehát a maga, valamint az emberiség helyét a mindenségben megtalálja. A képzőscserkészmunkának, ha valóban pótolni akarja az adolescens képzősnek egy nagy hiányát, ezt a világnézetet kell számára útravalónak adnia és pedig nem úgy, hogy a fenti formulában rejlő igazságot szüntelenül prédikálja, hanem az által, hogy megindítja a képzőscserkészben azt a folyamatot, amelynek segítségével és a képzőscserkészmunka állandó támogatásával önmaga jut el ehhez.

A képzőscserkészmunkának ez az egymásból folyó hiányt pótló kettős feladata, az evangéliumi cserkészvilágba való átsegítés és az ebben a világban szükséges evangéliumi világnézet egy olyan ideálban nyer egységet, amelynek gyökerei az említett két feladatban rejlenek. Erre a hiánytpótló vonásokat magába foglaló ideálra, az evangéliumi világnézető férfiideálra szüksége is van a képzőscserkészmunkának. Bár a serdülő képzős életkorával kapcsolatos hiányának megfelelőleg, a munka első felében inkább az első, az adolescens hiányainak megfelelőleg viszont, a munka második felében inkább a második feladaton van a hangsúly, mégis a munka egységessége megköveteli, hogy a két pótlék valamely formában állandóan, már a munka legkezdetétől fogva szeme előtt legyen úgy a képzőscserkésznek, mint a képzősmunkavezetőnek. Különben is az ideáiban megszemélyesedő hiánypótléknak aránytalanul nagyobb a vonzó ereje és a nevelő hatása, mint a puszta pótléknak volna. Az ideál él, cselekszik és követőjét is folytonos cselekvésre ösztönzi. Az evangéliumi világnézetet képviselő cserkészférfiideál arra fogja ösztönözni a képzőscserkészt, hogy bűnösségének tudatában alázkodjon meg Isten előtt; a Jézus Krisztusban adott váltságért pedig legyen hálás olyképen, hogy munkatársnak jelentkezik Isten ügye harcosainak zászlója alá. Ebben a munkatársi szolgálatban egyenlítődnek ki s ami ezzel egyet jelent, ebben a szolgálatban szünnek meg a képzőscserkész életkorával kapcsolatban felmerült hiányok, következésképen amikor erre az aktivitásra elsegítette a képzőscserkészmunka a serdülő, majd adolescens képzőst, akkor töltötte be azt a feladatát, amely a képzőscserkész életkorából adódó hiányokkal kapcsolatban számára rendeltetett.

— — — — — — — — — — —

Dr. Újszászy Kálmán.

Generális vizitáció a Bodrogközön.

(Folytatás és vége.)

Alsóbereczki. Áldásos őszi esőben vonultunk át kedden reggel Bereczkibe. A kis templomot majdnem széjjelrázta a szép zsoltári magyar ének. Főjegyző olvasta a Kolossé 3. r. 1—4 versét, püspök predikált a Lukács 21. r. 25—27. verse alapján. Bereczkiben nagy a földbirtokos és egyéb értelmiségi osztály, melynek tagjait jól esett ott látni mind az istentiszteleten, mind a lelkészlakon rendezett közebéden. Hüséges lelkipásztora ennek az egyházközségnek Molnár László, mellette teljes odaadással, őseitől örökölt hithüséggel, példaadó buzgósággal munkálkodik Magyar László községi tanító, aki ugyszólván a semmiből, ebben a szegény községben egész nagyarányu leventeházat létesitett. Az ige és a szentségek szolgálata hiánytalanul végeztetik, az eredmény kielégitő, sőt örvendetesnek is mondható. Templomlátogatók százalékszáma 90, 50, 7, urvacsorázóké 170. Itt már van 3 pünkösdista és 6 baptista. Kettőt a lelkész az év folyamán hazahozott. Kárunkra kötöttek egy reverzálist, 3 vegyespár megegyezés nélkül kelt egybe. Az évi perselypénz 42 P 91 f., Isten dicsőségére adomány 20 P 70 f. Szegénygondozás nem volt. Van ifjusági egylet 18 fiu és 14 leány taggal. Vallásos lapokat nem olvasnak. Alsóbereczkiben ki kellene cserélni kővel a fatornyot, Felsőbereczkiben pedig az omladozó szent hajlék helyett szinte egészen ujat kellene épiteni. Erre segélykérvény beadására buzditottuk a presbitériumot.

Van hátrálék a lelkészi fizetésnél is, pedig ez még hiánynélkül sem sok a népes lelkészcsalád fenntartására. Dacára ennek, a lelkész hajlandónak nyilatkozott a felekövetelés elengedésére, ha a másik felét megfizetik. Ilyen a kálvinista lelkészsors. Nagy a szegénység ebben a két gyülekezetben, ami a lelkiekben is sok gátlást jelent. A lélekszám 604, születés 23, halálozás 9.

Vajdácska felé menve, messziről feltünt egy szabályos sorban álló, délceg, gyönyörü lovascsapat, a legszebb és legnépesebb bodrogközi bandérium. Vezetőjük, a szép magyar arcával festményre következő Bánya László joghallgató, tartalékos tüzérhadnagy, volt vajdácskai lelkész unokája, jelentkezett, engedélyt kért a Püspök kisérésére. Aztán lefényképeztük őket. Bent a községben a főjegyző, a lelkészlak bejáratánál Főző László lelkész üdvözölték a püspököt, a lelkész igen ügyes előadásban bemutatta az egyházkerület lelki vezérének a gyülekezetet. Aztán megszólaltak az egyházi alakulatok: ifjusági és leányegylet, serdülő fiuk és leányok csoportja, bibliai iskola, énekkar stb. Nyika Béla g. kath. lelkész a saját és a r. kath. egyház szives köszöntését, jókivánságait tolmácsolta meleg, bensőséges szavakkal. Róth Fülöp főrabbi a vajdácskai és környékbeli zsidóság nevében hódolt a református egyház püspöke előtt. Üdvözlés után, mint sok más helyen, ég felé szálltak a lelkek a „Krisztus, ki vagy nap és világ" kezdetű esteli ének szárnyain. Látogatás volt itt is 8 helyen, azután vacsora özvegy Bánya Lajosné uriházánál az egész presbitérium részvételével. Itt már kezdtük a bucsuzást, nemcsak a gyülekezettől, a helybeliektől, hanem az alsózempléni egyházmegye esperesétől és gondnokhelyettesétől, akik 12 napon át nemcsak testben, hanem lélekben, szivbeli érzésekben, minden munkánkban és tusakodásunkban velünk voltak. Először dr. Kiss Sándor, azután Kiss Ernő esperes mondtak hálás, elismerő szavakban köszönetet a két hét alatt végzett, igazi püspöki munkáért, amelynek jóhatásai, eredményei bizonyára nem fognak elmaradni. A nagy összemelegedésre következő elválás, bucsu hangulatában aztán annyira elérzékenyültünk, hogy vidám élcek, könnyed tréfák erejével kellett bennünket visszarázni az örömbe, a mi hitbeli és hivatásbeli örökségünkbe. Szerdán reggel gyülekeztünk fel a templomba, ahol megjelentek bucsuzóra a vármegye vezetői: leveldi Kozma György dr. főispán és Bernáth Aladár alispán, hogy a mai nehéz, válságos időkben annyira szükséges és áldásos apostolkodásért püspökünk további életére és működésére Istentől jövő ajándékokat kérjenek. A lectió Róm. 8 r. 28—30, a körut utolsó vándor igehirdetésének alapigéje Birák 7 r. 15—20 v. volt. A beszéd többször kihangzó, tüzes intelme, jelszava: Az Urért és Gedeonért! Magyarra alkalmazva: Istenért és hazáért. Tanitása: álljon mindenki a sokat és nagyot akaró, ifjú lelkipásztor mellé: aki pedig nem tudja tökéletesen odaszánni magát, az álljon félre és ne legyen kölönc, akadály. Az idő rövidsége miatt már csak sebtiben tartott presbiteri ülésen kitünt, hogy a vajdácskai egyház 1790 ig az alsóbereckinek volt a leányegyháza. A templomlátogatásoknál különösen magas a hétköznapi (60, 50, 25 százalék) 25 százalék. Sokan elmaradoznak a templomból szegényes ruházatuk és az egyházi járulékokkal elmaradás miatt. Presbitérium erre tekintettel is segélyezi a szegényeket, szorgalmazza a fizetéseket, édesanyák számára pedig az iskolahelyiségben külön tartanak áhitatot. Az urvacsorázók százalékszáma évenként 260. Szektások itt nincsenek. A vajdácskai mindig hűséges, jó gyülekezet volt. Reverzális javunkra van 1. Perselypénz 148 10 P, azonkivül egyéb célokra is jutott adomány. Itt is küzdeni kell a temetőkivilágitás és bucsujárás ellen. Van ifjusági egylet 25, leányegylet 32, serdülő fiuk köre 16, serdülő leányok köre 21, bibliai iskola 130, énekkar 26 taggal, azonkivül édesanyák bibliaköre. Keresztyén Család 4, a Hajnal 3 példányban jár. Az egyház földje feles bérlettel jövedelmez, ellenben itt bérelt ki az ifjusági egylet egy hold földet, megdolgozta és a jövedelméből tagokat küldött konferenciákra. Adósság nincs, csak a tanitói nyugdijhátralékkal van az egyház hátralékban, amihez kérte és ujra kérni intetett a politikai község támogatását. Három szelid ember itt a vezető: Főző László lelkész, Pálur József és Géresi András tanitók; nem csoda, ha a gyülekezetben a béke és szeretet egymást csókolgatják. Kár, hogy a lelkészlakba nehéz asszonyt vinni, mert felette igen gyenge. Legyen közeli jutalma a szépen folyó lelki munkának mielőbb egy diszes, vagy legalább is lakályos, kényelmes paróchia, s legyen ez majd boldog fészke egy pásztori családnak. A lélekszám Vajdácskán 853, születés 27, halálozás 22. Sok itt is a halál, jobban kéne vigyázni erre a drága magyar életre.

Vajdácskáról hazafelé jövet, Patakig elkisért a lovas bandérium, velünk jött a sok uti élmény, felénk szállt ujra az Alma Mater pihentető köszöntése. Még egy bucsu az állomáson, s robogott velünk a vonat itthon váró szeretteink és felhalmozódott dolgaink felé. Itthonról visszatekintve, igy röviden csak annyit mondhatunk, hogy a szektaveszedelem a Bodrogközön olyan, mint a kicsapott ár, amely jöttében elsodort néhány egyháztagot: zavaros, de folyó vizeivel megnedvesitett egy-egy területet, lerakta itt ott az egyházi és politikai destructió iszapját; de azután megállt és visszament s kellő gátak, de főként egészséges vizek csordulása esetén nem látszik tovább és ujra fenyegetőnek. Nagyobb veszedelem van ott, ahol a lelkész és a hivek nem értik meg egymást: már akármelyiknek a hibájából legyen is az. S látszik, érzik első, felületes pillantásra is egy szivósabb, tervszerübb, lépésről-lépésre haladó, de következményeiben már is mutatkozó veszedelem: az actio catholica. Református többségü falvakban birói székek, jegyzői állások más felekezetüekkel betöltése, református iskolákból nőtt állami iskoláknál nagy többségben más felekezeti tanitók, igazgatók, vagy ellenünk reverzálist adó, ügyünk iránt közömbös reformátusok, különösen tanyai népek reverzális és áttérés utján átszivárogtatása a másik felekezetbe, a református népesedés megállása, visszaesése, más felekezetüek szaporasága. Hej, jó

lett volna felemelni és előrevinni, diadalravinni azt a zászlót, amit a minden faluban emlegetett cigándi konferencián a Kálvinszövetség meglobogtatott s ki tudja, még hányszor, mennyivel keservesebb okulások után fogjuk mondani, sóhajtani, sirni: de jó lett volna, de kellett volna... Talán még most sem lenne késő, de mire meglesz, lehetséges lesz, már nagyon késő lesz! Késő lesz, mert a Bodrogköz, a falu népének lelke másé lesz! Vagy az is lehet, hogy korai még a zászlóbontás, mert előbb egy nagy lelki magvetés kell. De reméljük, hogy erre is adott példát is, ösztönzést is a generális vizitáció. *yr.*

ORJO temetésisegély akció.

Országszerte teljes erővel megindult már temetésisegély akciónk szervezési munkája. Szeptember elején a Tiszáninneni Egyházkerület lelkészi hivatalának is megküldöttük mindazokat az iratokat, melyekből a tudni és tennivalókat illetőleg információ szerezhető. Igy a Főtiszteletű és Méltóságos Püspök ur körlevelét, az ORJO igazgató bizalmas közleményét, a lelkészi temetésisegély intézmény szabályzatát, kezelési ügyrendet, a lelkészekhez kitöltésre s visszaküldésre egy felbélyegzett boritékot. Ez a kérdőiv a lelkészek egy része által már vissza is küldetett, a többség azonban még hátrálékban van vele, de mert a lelkészek és lelkésznék nyilvántartási könyvének felfektetése céljából szükségünk van minden adatra, kérjük a lelkészeket sziveskedjenek azt kitöltötten és minél sürgősebben visszaküldeni.

Az egyházkerületi ORJO iroda vezetésével, a Püspök ur ajánlása alapján *Pónus Lajos* atyánkfia bizatott meg. Az iroda helyisége *Miskolc, Széchenyi ut 31 szám.*

Az irodába beosztott alkalmazott *Gulyás László,* okleveles épitészmérnök. Körzeti szervezéssel s egyben taggyűjtéssel, a Püspök ur kijelölése alapján, segédlelkészek bizattak meg, hogy ezáltal is segitve legyen az állásnélkülieken. Szükség esetére, a vasárnapi istentiszteleten való szolgálattétel is a Püspök ur által kötelességükké van téve. Beosztásuk a következő: az abauji egyházmegye területére: *Fejérváry Zoltán.* Az alsózemplén egyházmegye területére: *Nagy András.* A felsőborsodi és a gömörtornai egyházmegye területére: *Csiszár Attila* segédlelkészek. Az alsóborsodi egyházmegyébe a beszervezést az iroda alkalmazottjai végzik el.

Szervező kötelessége fokozatosan felkeresni a Nagytisztetetű Lelkészeket s részletes megbeszélést folytatni velük a teendőkre vonatkozólag s a kijelölt helyi tagszerzővel bejárni a gyülekezetet, tagszerzés céljából. E pontnál hangsulyozzuk, hogy bár kivánatos, hogy minél többen lépjenek a tagok sorába, mégis arra helyezzük a fősulyt, hogy csak azok az egészséges egyének vállalkozzanak, akik tagsági kötelességüknek mindvégig meg tudnak felelni, mert mi azt akarjuk, hogy aki belép, annak elhalálozásakor valójában is rendelkezésére álljon a temetési segély.

A szervezők kötelesek mindenben a lelkész utasitása szerint eljárni. A lelkésztestvérek pedig szíveskedjenek őket atyafisá os szeretettel fogadni és fáradságos munkájukban őket jóindulatulag támogatni, annyival inkább, mert az ORJO sem ezen akciója, sem másirányú akciója révén senkitől nem kér semmi áldozatot vagy adományt, hanem ellenkezőleg arra törekszik, hogy adni tudjunk és híveink bármelyikének is megsegítésére legyünk. Azt, hogy ifjú segédlelkészeink meleg otthonnal való ellátásában fognak reszesülni, mindenkiről feltételezzük.

A kerületi iroda felügyeletével és ellenőrzésével a Püspök úr, nagy elfoglaltságára való tekintettel, *Illyés Bertalan* püspöki titkárt bizta meg.

Bővebb információt minden kérdésben a kerületi iroda nyujt s oda küldendők a levelek, de a hozzánk fordulóknak országos központunk is készséggel nyujt felvilágositást.

Minthogy a szervező taggyüjtők csak időmultával juthatnak el minden gyülekezetbe, némely helyre tehát csak a tavaszfelé, a taggyüjtésre pedig az addigvaló idő alkalmatos, szíveskedjenek a lelkészek a maguk hatáskörében gondoskodni a taggyüjtés megkezdéséről Erre vonatkozólag a küldött iratok bőséges információt nyujtanak, belépési nyilatkozatokért pedig a miskolci irodához kell fordulni. Mi nagyon jól ismerjük a mostani gazdasági helyzetet, de az akció folyamata alatt tapasztaltuk, hogy épen ez a helyzet szolgáltat okot arra, hogy tagul belépjenek. Tapasztaltuk azt is és leginkább kicsiny és szegény gyülekezetekben, hogy ahol jó kézbe került a munka, átlag a gyülekezet 5 százaléka lépett be tagul. Reméljük, ennyi eredményt ha fokozatosan is, de minden egyházközségben el lehet érni.

Egerházy Lajos
ORJO igazgató.

A BUDAPESTI HIRLAP

naponta
mélynyomású képes melléklettel, minden
pénteken
20 oldalas képes rádió-melléklettel jelenik meg
vasárnap
nagy képes szórakoztató mellékletet ad.

A hétköznapi szám ára
10 fillér
Az 52 oldalas vasárnapi szám ára
20 fillér
Előfizetési ára
havonta P 2·50
negyedévre P 7·50

KÉRJEN MUTATVÁNYSZÁMOT!!
Kiadóhivatal: VIII., József-körút 5. sz.
Telefon: 44-4-04. Telefon: 44-4-04.

IRODALOM

* **Dr. Újszászy Kálmán:** *A tanítóképzős cserkészmunka.* Sárospatak. 1933. Amennyiben *dr. Ujszászy Kálmán* — nemcsak theol. akadémiánk h. tanára, hanem lapunknak is egyik főmunkatársa, csak érthető tartózkodással irhattunk volna értékes kis könyvéről. Ismertetés helyett azért egyik bekezdő fejezetét közöljük. Ez mutatja a mű szellemét. Ujszászy Kálmán, mint volt tanitóképző-intézeti vallástanár a tanitóképző-intézetben végzett sikeres cserkészszolgálatot. Könyve, amelyet hálás emlékezéssel a sárospataki református tanitóképző-intézetnek ajánl, e munkának egyik emléke. Azonkivül ajándék a cserkészetnek, mert öntudatositja a végzendő munkát. Előttünk reménység hogy ref. tanitóink hatása alá kerülnek. És igéret, hogy lelkipásztoraink is megérezve e szellemet, átveszik a cserkészet nagy nevelő gondolatait. Nem elkésve fogják megállapitani az esetleges lemaradást, hanem benne élnek és égnek a munkában. A könyv ösztönzést ad erre. Összefoglalja a tanitóképzős cserkészmunka anyagát és gondos, alapos összeállitásban adja a cserkészmunka rendjét. Nagy örömünket fejezzük ki, hogy főiskolánk és testvérintézete öléből kélt ki ez a sokrétű érzéseket, nemzeti és vallási szellemet annyira sugalló erővel épitő könyv.

* **Sárospataki Ifjusági Közlöny.** Szeptember—október száma a napokban megjelent. *Orbán József* főisk. szenior gondos szerkesztésében. Feles szerkesztő *Hegedüs Imre* IV. é. theológus, aki mellett társszerkesztőkként Palumby Gyula, Koncz Sándor, Dobos Zoltán és Ruszkay Endre neveit látjuk. A gazdag tartalmu ifjusági lap hű tükre diákságunk szellemi életének és bizonyára örömmel látja főiskolánk minden barátja az ifjuságot hagyományos örök eszményeinknek a nyomtatott betűvel való lelkes szolgálatánál is.

HIREK

Özvegy Peremartoni Nagy Gusztávné
szül. Eöttevényi Nagy Anna

Október hó 30-án, Sárospatakon 82 éves korában a volt nagyhirű professzor, b. e. Nagy Gusztáv özvegye a halál álmára hunyta le szemét. Sokat látott ez a szem. Nemzedékek kelését és elmenetelét. Örömök, szép napok, gondok, bánatok és szenvedések hosszan szálló sorát. S ezek fölött eltekintett a jóság és szeretet teljességével, a nagy megértő elme fölényes intelligenciájával és az el nem fogyó türelem kitartásával. De nemcsak nézte a körülötte felnőttek sorsát. A feladatát megnyert hű lélek magáévá tette azt és hordozta mint a magáét, önkényt, semerre nem tekintve, előbb sokáig egyenesen, mint egy gyönyörű faragásu oszlop, majd meghajolva, mint akire ránehezült valamennyiök terhe s vitte vállain szive utolsó dobbanásáig ez a csodálatos mostoha. Legyen áldott a ritka nő és áldott lélek emlékezete! Temetésére a főiskolai tanári kar testületileg kivonult. A tanári kar részvétét a gyászoló családnak dr. Mátyás Ernő akad. és közigazgató tolmácsolta. A temetésen a főiskolai kórus énekelt.

— **Farkasfalvi Farkas Géza** egyházkerületi főgondnok október hó 27-én látogatást tett főiskolánkban, amely alkalommal a közigazgató, gimnáziumi igazgató, gazdasági választmányi elnök és angolinternátusi igazgató részvételével tanácskozott a főiskola folyó ügyeiről.

— **Új tanár sárospataki főiskolánkban.** A főgimnázium angol tagozatán szükséges angol órák ellátására a harmadik angol tanszékre főiskolánk előljárósága *Mockovcsák* István budapesti gimnáziumi tanárt választotta meg.

— **A reformáció emlékét** ez évben is felemelő ünnepségek keretében ünnepelte meg főiskolánk október 31-én. Délelőtt a városi templomban volt alkalmi istentisztelet, amelyen *Orbán* József szénior olvasott bibliát és imádkozott buzgón, mély hittel. Délután 4 órakor pedig az imateremben tartottuk meg emlékünnepünket, amelyen *Boda* Béla gimn. tanár tartott a reformáció sokoldalu jelentőségét fejtegető tartalmas emlékbeszédet. A változatos lefolyásu ünnepélyen szép szavalatok és művészi nivóju ének- és zeneszámok szerepeltek még.

— **Az Országos Református Theológus Szövetség Kisgyülése.** November 4-én, szombaton délután 3 órakor tartja az Orsz. Ref. Theológus Szövetség országos kisgyülését Sárospatakon a kollégiumban.

— **A theológiai akadémia ifjusága** a tanárikar egy részének vezetésével, felhasználva a pompás őszi verőfényt, november 2-án felemelő élményekben gazdag kirándulást rendezett a Hegyalja keleti oldalán levő ú. n. Lengyelvályuhoz.

HIVATALOS RÉSZ.

A felsőborsodi egyházak t. Vezetőségeit van szerencsém értesiteni, hogy mai napon a *dékáni hivatalt is* átvettem, miért is tisztelettel kérem, hogy ezentúl mindennemű egyházhatósági kirovást, tőke-kamat tartozást, lelkész nyugdijintézeti-, közalapi járulékot stb. hozzám szíveskedjenek küldeni. A tetemes portóköltségekre tekintettel a cimemre beküldendő összeghez minden esetben 10 fillér kézbesitési dij- s válaszigénylésnél válaszbélyeg csatolandó. L. nyugdijintézeti pénzkezelői csekkszámon: Ilyen cimzésű befizetési-lapon mindenféle befizetést elfogadok, csak a levelezési oldalon jelezve legyen a beküldött összeg rendeltetése. Atyafiui szeretettel

Sajóecseg, 1933 okt. 26. *Lőkös Sándor*
em. dékán.

SZERKESZTŐI ÜZENET

Á-y B-a B-t. Jelen formában nem jöhet. Ellenben objektiv hangú, minden személyeskedéstől ment cikket e fontos ügyben szívesen közlünk Tőled is.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 46. szám. Sárospatak, 1933 november 12.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Szabó István:* A miskolci konferencia (Vége köv.) — *Kovács József:* A betegség és Krisztus. — *Simon Béla:* Az Ige megtartói. — *Kovács István:* Az abauji egyházmegye közgyűlése. — *nb.:* Alsóborsod közgyűlése. — *Dr. Komjáthy Aladár:* Lelkészválasztás Egerben. — A Szeretetszövetség nagyhete. — Hirek. — Hivatalos rész.

A miskolci konferencia.

Áldott aratásnak volt szinhelye november 4. és 5. napjain a miskolci egyház. Ez évi, egyik országos konferenciáját rendezte meg ezeken a napokon a „Református Figyelő". Több mint kétszáz református férfi gyülekezett egybe Miskolcon, hogy hitében erősödést, szeretetében, egyházhüségében gyarapodást nyerjen.

A konferencia november 3-án este megnyitó istentisztelettel kezdődött a Kossuth utcai templomban, amelyen *Farkas István* püspök prédikált az ország különböző részeiből összesereglett konferenciai résztvevők előtt, melyben a sáfárság, illetve a hamis sáfár számadásra hivásának gondolata alapján a nagy magyar tékozlás feletti bűnbánatban adta meg a konferencia nyitányát.

A konferencia dolgozó napja november 4-ike, szombat volt. Délelőtt 9-től fél 2 óráig három nagy előadás hangzott el. Az első előadást dr. *Victor János* budapesti lelkész tartotta azon a cimen: „Amit egy nemzet vesztett". Ebben kifejtette az előadó, hogy a magyarság lelke elszakadt a valóságtól. Elvesztettük az Istenadta valóságokkal való kapcsolatunkat. Függetlenné vált az erkölcs és felelőtlenné a magyar élet. Az anyagi fellendülésnek lelki elnyomorodás volt az ára. Az ember tehetetlensége azonban Isten lehetősége. A második előadást dr. *Vasady Béla* sárospataki theológiai tanár tartotta „Amit a református egyház vesztett" cimen. Az előadó seregszemlét tartott mindazok az értékek felett, amiket a mi anyaszentegyházunk elvesztett. Elvesztettük annak a tudatát, hogy ez egyház anya. Megalkuvó lett az igehirdetésünk. Elveszett az elvhüségünk, holott elvében él az egyház. Elvetélt egyház lettünk, mert elvetettük elveinket. Elvesztette az egyház a szellemerkölcsi tekintélyét. Nincs többé egyházfegyelem Pedig a fegyelem az egyház idegzete. Kifelé elvesztette az egyház a tekintélyét. Sok farkas van az egyházon belül és sok bárány van az egyházon kivül. Az egyház sok mindent vesztett, de mindent megnyerhet, ha az egyháztagok ugy fogják fel az egyházat, mint ajándékot és feladatot. *Muraközy Gyula* budapesti lelkész hozzászólásában megállapitotta, hogy elvesztettük a hétköznapokat, most kezdjük elveszteni a vasárnapokat, az ünnepnapjaink még meg vannak. Több nagyon érdekes és lélektől ihletett hozzászólás követte még ezután az előadást. Megdöbbentő volt többek között dr. *Ravasz László* püspök hozzászólása, aki kijelentette, hogy az egyház elvesztette a lelkiségét; „több mint harmincezer ember jött hozzám protekcióért, de a harmincezer között nem volt tiz, akivel együtt imádkozhattam," — leplezhette le a szomoru valóságot a püspök ur. A harmadik előadást dr. *Szentpéteri Kun Béla* debreceni egyetemi tanár tartotta arról a tárgyról: „Mit vesztettem én?" Megrázó, szép önvallomás és egy mély lélek megnyilatkozása volt ez az előadás. Az előadó végigvezette hallgatóságát az ő életének hegyein és völgyein, felsorolva minden veszteséget, mely őt ezen az uton érte. Mindenki annyit vesztett az életben — mondotta — amennyit mulasztott az emberek boldogitásában. „Abban vesztettem a legtöbbet, hogy nem volt képességem megmutatni az embereknek, hogy mennyire szeretem őket." Több eleven és értékes hozzászólás zárta ezután be az előadás sorozatot.

A délutáni konferencián, d. u. 5-től 8-ig, a magyarság kincseiről, azokról, akik megmaradtak nekünk, szólottak az előadások. Dr. *Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző, élénk szinekkel rajzolta meg mindazt, ami megmaradt nekünk. A nemzetnek megmaradt a magyar haza — mondotta —, megmaradt a föld, megmaradt az állam, megmaradt a mult. Ezek mind csonkaságunkban is nagy lehetőségek, amiket lehet értékesiteni. Végül megmaradt egy látomás, amelyhez ha ragaszkodunk, meggyógyul minden seb. Az egyházban megmaradt a jogi szervezet, csak missziói lélekkel kell megtölteni. Megmaradt a vagyon, csak a lelki élet eszközévé kell tenni. Megmaradt a templom, csak az Ige vonzó oltárává kell tenni. Megmaradtak az egyháztagok; a gazdagok, akiket meg lehet tanitani adakozni: a szegények, akikkel szemben lehet gyakorolni az igalmasságot. Megmaradt a Biblia, csak el kell terjeszteni. Megmaradt az énekeskönyv, csak olcsóbbá kell tenni, hogy mindenki

kincsévé lehessen. És megmaradt egy látomás; ha ez az egyház ilyen elesett voltában is meg tud állni, milyen lesz akkor a megujult egyház?!. *Szabó Imre* budapesti esperes bibliai képekben vetitette a hallgatók szemei elé Isten nevelői munkáját. Különösképen arra mutatott reá, hogy minden veszteségünk mögött megmaradt számunkra a magyar bünbánat, amely a forrása minden megujulásnak. A hozzászólások során *Ravasz László* dr. püspök erőteljesen mutatott reá arra, hogy mindezek mögött megmaradt a számunkra a sátán is, mely csak firmáját változtatja, de ma is ugyanaz és mindenüvé beférkőzik.

A konferenciai napot a Kossuth utcai templomban este 9 órakor istentisztelet zárta be, melyen dr *Domján János* theol. magántanár, hirdette az Igét.

A délutáni konferenciával párhuzamosan külön konferencia tartatott a nők számára is, ahol a termet szintén zsufolásig megtöltő nők serege előtt ifj. *Biberauer Richárd* bethesdai lelkész „A magyar nő történelmi felelőssége“ cimen, *Sebestyén Andor* budapesti lelkész pedig „Uj magyar női tipus felé“ cimen tartottak előadást. Mindkét előadást több hozzászólás követte. A nők számára a konferencia után külön istentisztelet tartatott a Kossuth utcai templomban, amelyen *dr. Incze Gábor* budapesti vallástanár prédikált.

November 5 én, vasárnap ünnepi istentiszteletek voltak a miskolci templomokban. A Kossuth-utcai templomban prédikált *Muraközy Gyula* bupapesti lelkész, az Avasi templomban *Sebestyén Andor* budapesti lelkész és a Diósgyőr-vasgyári templomban *dr. Vass Vincze* kecskeméti lelkész. Az ünnepi istentiszteletek után a Korona dísztermében nagy ünnepi református matiné volt. A hatalmas termet szinültig megtöltötte az érdeklődők sokasága, kik között ott láttuk a megye és a város és a polgári, valamint katonai hatóságok minden előkelőségeit. Az ünnepélyt *Farkasfalvi Farkas Géza* országgyűlési képviselő, a tiszánineni egyházkerület főgondnoka nyitotta meg. Beszédében különösen hangsulyozta, hogy az „Actio Catholica“ országos nagy szervezkedése és teljesitményei mellett nem maradhat el az „Actio Reformata.“ *Koréh Endre* operaénekes opera áriákat énekelt ezután. *Szabó István.*

(Vége köv.)

IGEHIRDETÉS.

A betegség és Krisztus.

Lekció: János V: 2—9, 13, 14. Textus: János XI: 4.

Néhány évtizeddel ezelőtt meglehetős kinos kérdés volt a ker. vallástudománynak Jézus gyógyitás csodáinak kérdése. Sok hivő ker. előtt is elképzelhetetlen volt, hogyan tudott Jézus olyan gyógyitásokat végezni, amilyeneket az orvostudomány még ma is lehetetleneknek tart. Ezt a kétkedést azonban megszégyenitette maga a tudomány, amikor a legmeglepőbb felfedezéseket tette arról, hogy a test megbetegedésében és gyógyulásában milyen felmérhetetlen tényező a lélek. Nyugaton egész kórházakat rendeztek be az u. n. hitgyógyitás praktizálására, amelyekben lelkészek és orvosok közös munkája egészen uj lehetőségeket tár a gyógyulásért epedő betegek elé. De ha mindez nem lenne is igy, akkor is vallás tennénk arról a hitről, hogy *Krisztus orvos Gyógyitásának pedig egyik titka az, hogy a betegséget Isten dicsősége megnyilvánulása alkalmának nyilvánitja.*

Nézzük, miként nyilvánul meg Isten dicsősége I. a kigyógyulásban, II. a meghalásban és III. a betegség hordozásában és ápolásában.

I. Isten dicsősége nyilvánul meg abban, hogy sok olyan betegségből gyógyulnak ki az emberek, amelyekből való gyógyuláshoz az orvostudomány és a józan emberi számitás szerint semmi reménység sem volt. A legnagyobb betegek és a legtudósabb orvosok álmélkodnak ezen legjobban, mégis hány ilyen eset történik Isten dicsőségére. Az evangéliumokban: a 38 évig béna, a vérfolyásos asszony, Jairus leánya, Lázár története. Két tanulságot vonjunk le ezekből. Az egyik azokhoz szól, akik azokhoz voltak hasonlók, kiknek a koporsó helyük és mégis most itt ülnek, vagy otthon egészségben. Az ilyenek értsék meg, hogy Isten az, aki felhozza napját mind a jókra, mind a gonoszakra. Akár hivő imádságra felelt az Ur meggyógyitásoddal, akár megtérésre nyertél haladékot, adj dicsőséget Neki hiteddel és cselekedeteiddel. A másik tanulság azokra vonatkozik, akik várják Isten gyógyitó csodáját. Az ilyenek ne csüggedjenek, nincs olyan betegség, amilyennél sulyosabbon is meg ne bizonyitotta volna Isten hatalmának gyógyitó erejét. Nem tartott még betegséged, vagy szeretted betegsége 38 esztendeig, mint a bethesdai betegé, nem próbáltál ki minden orvost és orvosságot, mint a vérfolyásos asszony, nem hozták halálhiredet, mint Jairus leányának és nem temettek el, mint Lázárt. Tehát higyj és imádkozz, mint azok és hozzátartozóik. Imádkozz kitartóbban. És jobban: Isten dicsőségének megnyilvánulásáért. Lehetetlen csak az, hogy valaki Isten igéretében csalatkozzék.

II. Isten azonban ugy is kinyilvánithatja dicsőségét, hogy elszólitja az életből a beteget. Az Ő hatásköre és dicsősége az, hogy szabadon rendelkezzék életünkkel és ne ugy legyen, amint mi akarjuk. Ezért valahányszor betegek vagyunk vagy beteggel van dolgunk, könyörögjünk a gyógyulásért, de készüljünk a „hazaszólitásra“ is. „Memento mori!“ Kálvin: „... csak az tett kellő előmenetelt az evangéliumban, aki hozzászokott a boldog feltámadásról való szüntelen elmélkedéshez.“ Mégis, minden hinnivaló közül azt hisszük legkevésbé, hogy mindennap készülnünk kell az Ur előtt való megjelenésre. A magyar emberben van valami, megkapó nyugalom a halállal szemben. De megvan-e a boldog feltámadásról való imádságos elmélkedés is, mint Pálnál pld. II. Kor. IV: 16—18.

III. Isten dicsőségét kell keresnünk a betegségben addig is, mig annak gyógyulással vagy halállal végére nem érünk. Nem könnyü dolog ez. A konfucsiánizmus több száz millió hive tagadja Isten létét azzal, hogy ha Isten léteznék, ennyi

szerencsétlenséget, bünt és betegséget nem engedne meg ebben a világban. A hívőket is megkisérti Jób feleségének kétségbeesése: „Átkozd meg az Istent és halj meg!“ Sutyos vagy hosszas betegség elsöpri a felületes vallásosságot. Csak az Isten dicsőségét kereső hit talál békességet a nehéz betegségben. Akiben nincs ilyen hit, annak testével együtt lelke is megbetegszik. A hivő ember élete pedig betegségében is csodák eszköze. Pál és Kálvin is sulyos betegségben vitték véghez életük nagy müvét. Istennek minden betegséggel külön célja van, de minden betegnek egyformán biztatás Jézus mondása: „A ti béketüréstek által nyeritek meg lelketeket.“ Aki pedig a beteggel jót tesz, annak egy pohár vizért is bőséges a jutalma a mennyben és aki meglátogat egyet a Jézus betegei közül, olyan, mintha Őt látogatta volna meg.

Keressétek Istennek dicsőségét a betegség próbájában is. Meg fogjátok tapasztalni, hogy „a betegség nem halálra, hanem Isten dicsőségére való, hogy dicsőittessék általa az Istennek fia!“

Tiszatarján. *Kovács József.*

Az Ige megtartói.

Lekció: Jakab 1:21—27. Alapige: Jakab 1:22.

Bev. Minden szentirásolvasás után azt kérjük, hogy Isten úgy tegye áldottá a halott igéket, hogy Krisztus beszéde *bennünk lakozzék*. Ennek a valóravalására ad Isten alkalmat nekünk minden prédikációban. *Gazdagon gyümölcsözővé teszi életünket a meghallgatott és megtartott Ige* (Főtétel).

Az Ige hallgatása (I. rész). A hit hallából is van. Azonban mennyi minden áll ennek útjában, mennyi mindent állitanak ennek az útjába. Sokszor az igehirdető személyét. Őt akarják hallgatni s nem azt, akinek nevében szól, vagy őt nem akarják hallgatni s elutasitják azt, akinek üzenetét hozza. Mindkettőre egy példát. Egy egyháztag először hallva egy igehirdetőt, sok áldást vett prédikációjából s igy kiáltott fel: „Ezt a lelkészt a jövő vasárnap is meg akarom hallgatni.“ A következő vasárnapon azonban semmi hatást nem tett rá a prédikáció. Őszintén megkérdezte ennek oka felől magát az illető lelkipásztort: „Testvérem — felete a pap — a magyarázat ez: Az első vasárnap azért jött templomba, hogy a Megváltóval találkozzék s ennek a találkozásnak érezte az áldásait. Ma meg azért jött, hogy *engem* meghallgasson, ezzel alkalmatlanná vált a lelki áldások elfogadására, ezért nélkülözi azokat.“

Egy másik lelkész egyik hivét megkérdezte, miért nem jön templomba. „Azért, mert neheztelek a tiszteletes urra“, volt a felelet. „Atyámfia — válaszolt a lelkipásztor — ha a postás pénzesutalványt hoz, visszautasitja-é azért, mert haragszik a postásra? Én az én Uramnak minden földi kincsnél drágább ajándékát, az ő szent beszédét akarom átadni mindenkinek, igy magának is.“ Az igehirdetőben Isten eszközét, szavában az evangélium örök üzenetét kell hallgatni az igehallgatónak.

Az Ige megtartása (II. r.). Az istentisztelet nemcsak a templomban kell, hogy folyjék, hanem templomon kivüli, mindennapi életünkben is. A prédikációnak mindig csak az első fele az, ami az Ámennel lezáródik, a második fele a templomajtó küszöbén túl kezdődik. Az igazi hit gyümölcstermő fává teszi az életet. Az igét meghallgató, de meg nem tartó életnek lehetnek levelei, virágai, de nincsenek gyümölcsei. *Ebben* a bizonyságtételben is az Isten komoly üzenetét kell meghallanotok és magatokban lakozóvá tennetek.

Legyetek az Ige buzgó. kitartó hallgatói, cselekvő életben engedelmes megvalósitói (Zárótétel).

Mezőcsát *Simon Béla.*

Az abauji egyházmegye őszi közgyülése.

Október hó 17-én Szikszón, a községháza tanácstermében tartotta őszi közgyülését abauji egyházmegyénk, az alkotó tagoknak csaknem teljes részvételével. Jól esik feljegyezni, hogy nagyrabecsült világi tisztviselőink teljes számmal jelentek meg és mindvégig kitartottak a közgyülési és birósági ügyek letárgyalásában. A közgyülést templomi istenitisztelet előzte meg, amely után Farkas Elek esperes szép imádságban emelte a lelkeket az ég és föld Urához s kérte áldását tanácskozásunkra. Majd Téglássy András egyházmegyei gondnok egyházmegyei, egyházi, társadalmi és hazai életünk minden jelentősebb eseményeit feltáró, méltató, gazdag tartalmu, klasszikus kifejezésekkel ékesitett megnyitó beszéde kötötte le a közfigyelmet, amely ismét arról győzött meg bennünket, hogy egyházmegyénk, az ő szeretett gondnokában, egyetemes ref. egyházunk egyik legértékesebb és leglelkesebb férfiát ölelhette keblére és mondhatja magáénak. Hála érte a gondviselő Istennek!

A szavazatbontó bizottság jelentésének előterjesztése után megválasztott új tisztviselőinket iktattuk be állásukba és köszöntöttük bizalommal és meleg szeretettel: Ujj Lajost lelkészi tanácsbirói, dr. Bárczay János világi tanácsbirói állásában, továbbá Tamáska János selyebi lelkészt, Kovács Dániel földbirtokost és Téglássy István abaujszántói szolgabirót aljegyzői állásukban. Kisérje működésüket Istennek gazdag áldása.

A gondnoki megnyitó kapcsán, de lelkünk sugallatát követve is, meggyújtottuk az emlékezés fáklyáját, egyházmegyénk egykori oszlopos tagjának, szeretetünk és tiszteletünk kiváló tárgyának, néhai Idrányi Barna szlovenszkói püspöknek elhunyta felett.

Megörökitettük jegyzőkönyvünkben Szent-Imrey Gyula világi tanácsbiránk kedves és nagy emlékét is. 53 évig volt ő egyházmegyénk nagy buzgóságu, lelkes, fáradhatatlan munkásságu tisztviselője. Egyik legnagyobb magyar református emberünk helye maradt üresen az ő sirbatételével. Fájó szivvel jegyeztük jegyzőkönyvünkbe Szomolnoky Lajos segédlelkész testvérünk korai sirba dőltét is, aki nemes ambicióval fogott szent hivatásának munkájához, amelynek már kezdetén örök imádságra kulcsolódtak kezei. Szeretteinek adjon vigasztalást az Ur.

Nagy reménységgel és örömmel üdvözöltük főiskolánk új világi gondnokát, gróf Bethlen Pált,

akinél alkalmasabb férfiu alig kerülhetett volna a nagy felelősséggel járó, diszes őrhelyre. Istennek bőséges áldását kérjük ugy Ő reá, mint munkájára. Hasonló örömmel és szeretettel köszöntjük a testvér felsőborsodi egyházmegye új esperesét, Szentmártoni Dániel lelkésztestvérünket. Valósitsa meg az Isten mindazokat a szép reménységeket, amelyeket a választó egyházmegye és a megválasztott esperes egymás iránt táplálnak kebelükben. Ad multos annos!

Az őszi egyházkerületi közgyűlésre egyházmegyénk képviseletében kiküldetnek az elnökség mellett: Makay Kálmán, Hörcsik Lajos, Kiss József lelkészi, dr. Bárczay Lajos, Tolnay Gyula, dr. Bárczay János világi tanácsbirák.

Az időszaki bíróság tagjai: Görgey János, Makay Kálmán, Medgyasszay András, gróf Vay Arthur, Szilágyi Gusztáv, dr. Idrányi Béla. A megüresedett világi tanácsbirói és főjegyzői állásra december 1 ével szavazást rendelt el a közgyűlés.

Az egyházmegyei tanügyi bizottság világi elnökévé dr. Bárczay Lajos tanácsbirót választotta a közgyűlés, amely bizalmat és köszönetet nyilvánitott Medgyasszay András egyházi elnöknek is, akinek nagy gonddal és körültekintéssel összeállitott tanügyi jelentését a legteljesebb elismeréssel vette tudomásul.

Több helyi érdekü ügyek letárgyalása és három birósági ügy elintézése után, az elnökség éltetésével véget ért a közgyűlés. *Kovács István em. főjegyző.*

Alsóborsod közgyűlése.

Október 24-én, Miskolcon tartotta alsóborsod közgyűlését. Pósa Péter esperes kegyelem kérő imádsága után, br. Bottlik István e. m. gondnok megnyitó beszédében azt hangsulyozta, hogy Krisztus királysága nélkül nincs megoldás a gazdasági válságra, Krisztus királysága pedig nem ragyoghat fel másként, csak ha alázattal hajtja fejét boldog egységben minden felekezetű magyar, az Ő jogara alá. Az esperesi jelentést, az Istenbe vetett, munkára kész bizalom sugározta be. Köszöntötte közgyűlés az élre elhivott Szentmártony Dániel f.-borsodi esperest. A 25 évet szolgált Szabó József mezőnagymihályi agilis lelkipásztort. Zsiros Lajos 25 évig szolgáló diósgyőri gondnokot. Az egyházmegyébe ujonnan munkába lépett lelkipásztorokat, tanitókat. Elbucsúzott halottaitól, közöttük Idrányi Barna püspöktől. Feleskette: Szabó József lelkészi és Csorba György világi tanácsbirókat. A tanügyi bizottsági elnök jelentéséből kisugárzott az a megnyugvás, hogy általában jó sáfárok, sok helyen pedig egyenesen bibliás sáfárok gondozzák az egyház veteményes kertjsit. Az egyház ügyéért önmagát emésztő belmissziói előadó jelentéséből a fénylő sugárkévék mellett, hogy az árnyékokat is látta a közgyűlés, az nem hangolta le, sőt újabb és újabb nekizendülésre serkentette a munkásokat. — Vattai gondnok saját kérésére felmentetett. — Borsodgeszti toronyrenoválási adókivetés, megerősitést nyert. — Egerlövői ügyek a teljes rendezés felé közeledtek. — Az ároktői téglaügy újabb dolgot fog adni. — Tiszakeszi kölcsönügy rendben. — Mezőkeresztesi ingatlanszerzés jóváhagyva, kerületre megy. — Nemesbikki díjlevelek is. — Szirma szabályrendelete, hogy aki 3 évig rosszindulatból nem fizet adót, kizárassék a hívek közösségéből, saját hatásköri alkalmazásra utasittatott. — Az átányi anyagi ügyekről szóló jelentés igen jó hatást keltett. Adókulcsa megerősítve. Milyen jó, hogy a két év előtti határozatuk nem hagyatott jóvá! Megvan az iskolájuk. — Tiszakeszi díjlevele megy a kerületre. — Ároktői adókulcs rendben. — Igrici anyagi ügyei a megoldás utjára jutottak. — Konventi és kerületi határozatok meghirdettettek. Néhány kapu nyilik azok számára, akik a jegyzőkönyveket átnézik, államsegély, községi segély stb. ügyekben. — Sályi és geleji lelkészválasztások elleni fellebbezések elutasittattak. — Kemény birósági itéletre sor nem kerül. — Az új törvény szerinti lelkészjelölő bizottság tagjai elnökségen kivül rendes tag: Szalóczy Pál és dr. Kérészy Barna, póttagok: Román Ernő és dr. gróf Haller József. Kerületi kiküldöttek: Gaál Ferenc, Takács Mihály, Várady Pál, dr. Lipcsey Péter, Zsóry Lajos, Kun András; póttagok: Szakács Pál, Szabó József, Bay Bertalan, Lukács Béla. — Új egyházi törvényeink januári életbeléptetéséről, örömmel vettük a félhivatalos hirt. *—nb.*

Lelkipásztorválasztás Egerben.

A tiszáninneni egzházkerületben ma nagyon sok szem néz Eger felé, hogy ez a misszió-egyház kit választ meg lelkipásztorának? Eger református szempontból egy rendkivül fontos őrhely. Oda tehát olyan lelkipásztor kell, aki minden igényt kielégit. Ne vegye senki rossz néven őszinteségemet, de olyan emberre gondolok mindig, valahányszor az egri misszió-egyház lelkészválasztásáról van szó, mint amilyen megboldogult Töltéssy Zoltán volt. A soha nem pihenő és soha el nem fáradó, igazi református keresztyén lelkipásztorra. Nem tudom, hogy hogyan áll ma a lelkipásztorválasztás ügye és a választás mikor lesz? De azt szeretném nagyon hangsulyozni ebben a rövid cikkemben, hogy nemcsak Eger számára fontos az, hogy egy ilyen véghelyen ki az őrálló, hanem a tiszáninneni egyházkerületre, sőt az egész magyar református egyházra is.

Nem lehet akárki lelkipásztor Egerben. Épen azért leghelyesebb volna — anélkül, hogy a választás menetébe bele szólni akarnék — a gyülekezetnek az egyházhatósággal egyértelműleg megcsinálni a választást. Ezzel nem gyámkodást akarok a gyülekezet nyakára varrni, hanem arra a türelemre szeretném az egri testvéreket kérni, hogy várjanak még egy kicsit a lelkészi állomás betöltésével és azt az uj törvény életbelépése után csinálják meg. Az egyházmegye és a kerület vezetői a legjobban tudják azt, hogy ki való egy ilyen rendkivül fontos lelkészi állásra, mint amilyen az egri? A gyülekezetben legtöbbször érzelmi alapon választanak. Ki tetszik, vagy kit szeretnek? Pedig az volna a református keresztyén életelv, hogy ki való arra a helyre leginkább, még ha a gyülekezet tagjai előtt nem is egészen rokonszenves egyé-

niség is. Legtöbbször a rokonság is erősen érezteti a hatalmát, sokszor a vérségi kapcsolatok elhomályositsák a legtisztább látásu ember szemét is és ha az objectivitás hiányzik, akkor egész biztos a melléfogás.

Eger nem nagy lélekszámu gyülekezet, de misszió-egyház. A magyar református egyházban kevés misszió egyház volt nagyobb terjedelmü Egernél, még a trianoni békeparancs előtt is. 40 szórványa van, Heves vármegyének 4 járásból tartoznak hozzá falvak. Ha pénz volna a gondozásához, még akkor sem lehetne tisztességes szórványgondozói munkát végezni benne, mert a szórványok oly nagy számmal vannak. Igaz, hogy a lélekszám bennök nem olyan nagy, de akárhogyan is álljon a dolog, még egy gyermek tanitásáért is meg kell látogatni a szórványt. Ez a kötelesség, amely alól lelkipásztor ki nem vonhatja magát, aki lelkek őrzésére vállalkozik. A szórványok látogatása fáradhatatlan embert kiván, akinek testi ereje mellett meg van a lelki ereje is. Sok csalódás ér bennünket még a központban is, hát még a szórványokban? Aki nem vak és nem süket, az bizony nagyon sokat szenved egy ilyen nagy kiterjedésü missziói-egyházban, mint az egri? Nemcsak a fizikai fáradtságot értem, hanem azt a sok kellemetlen meglepetést, ami ér bennünket a reverzális veszteségekben, a kitérésekben, a tuloldal aknamunkájában stb. Ezt csak erős lélekkel lehet elviselni és erős idegzettel. Ellensulyozni pedig folytonos és hathatós munkával. A munkát szerető, a munkában megedződött ember kell elsősorban Egernek. Azután szükséges a tudományos fegyverzettség. Jó felkészült ember legyen theológiailag az egri lelkipásztor, akinek szaktudása mellett általános müveltsége sem mindennapi. Itt azután megállhatunk egy néhány pillanatra. Milyen óriási hiba az egyházi életünkben, hogy a lelkipásztorok számára nincs meg a lehetőség a továbbképzésre. Milyen jó volna, a lelkipásztorok is olykor-olykor mehetnének külföldre tanulni, önmagukat továbbképezni. Bizony az ilyen exponált gyülekezet lelkipásztora, mint amilyen az egri, megérdemelné, hogyha az egyházhatóság gondoskodna arról, hogy öt évenként legalább nyárra két hónapra valamelyik külföldi református egyházba, vagy ref. fakultásra tanulmányutra menjen. De kicsoda törődik ilyenekkel nálunk? A szaktudás és a müveltség mellett még jó szónoknak is kell lenni az egri lelkipásztornak. A mai időben azt mondjuk, hogy az igehirdetés a fontos és nem a szónoklat. Ez igaz, de viszont az is igaz, hogy a szónokot mindig szivesebben hallgatják, mint a monoton előadást. Én hiszem, hogyha elismert szónok hirében fog állani az egri lelkipásztor, akkor még a más vallásuakból is tódulni fognak az igehirdetésére.

Vázlatosan ezek a szempontok volnának az irányadók az egri lelkipásztorválasztásnál. De van még egy szempont, amit nagyon kell hangsulyoznom. A mai időben főleg azért nehéz lenni lelkipásztornak, mert nagyon sok esetben a hivek keresetével, munkába való helyezésével is törődni kell. Az emberekkel való bánásmódja olyan legyen tehát, hogy már azzal is a gyülekezethez kösse az embereket. Igen sok lelkipásztor, amit a munkájával épit, azt lerontja a magánérintkezésben. Ez pedig igen nagy baj, mert rendkivül sok kellemetlenség származhat belőle. Nem népszerüség hajhászásra gondolok, mert azt megvetem és rendkivül alacsony tulajdonságnak tartom, hanem olyan szeretettel teljes bánásmódra, amilyet megkiván a református lelkipásztori állás méltósága. Egy halk szó ez, amit leirtam, nem tudom meghallja-e valaki, de le kellett irnom, el kellett mondanom, mert rendkivül fontos, hogy kit választanak meg arra a helyre, ahol Révész Imre szavai szerint még a levegő is katholikus. *Dr. Komjáthy Aladár.*

A Szeretetszövetség nagyhete.

Az elmult héten három faluban négy szeretetintézményt avatott fel és adott át rendeltetésének az Országos Református Szeretetszövetség. 29 ikén, vasárnap volt a *földesi* árvaház felavatása, 31-ikén *Fehérgyarmaton* 40 személyes rokkant és aggmenház, úgyszintén 10 ágyas szülőszoba, november 5-ikén, vasárnap délután pedig a *hejőpapi* két árvaház felavatása. Az avatásokon részt vett Petri Pál kultuszállamtitkár, Ravasz László a Szeretetszövetség l. elnöke, úgyszintén az egyházkerületek és illetékes vármegyék főtisztviselői és képviselői. Nov. 5-én délután két órakor *Ravasz* László dr. püspök és kisérete autóbuszon ment át Miskolcról Hejőpapiba. Kiséretében Szabó Imre budapesti esperes, Farkasfalvi Farkas Géza e. ker. főgondnok, Vass Vince dr. kecskeméti lelkész, Téglássy Andor abauji e. m. világi főgondnok, Szentpéteri Kun Béla dr. egyetemi tanár a Konvent képviseletében, Benedek Zsolt konventi főtanácsos, Rókay Zoltán dr. igazgató főorvos, Kolumbán Lajos kir. tanfelügyelő, Nyilas Ferenc dr. tb. főszolgabiró és Pósa Péter esperes voltak. A püspök és kísérete először a Gulyás Erzsébet által adományozott árvaházat tekintette meg, ahol a gyermekek feledhetetlen és kedves műsorral kedveskedtek. Majd a templom előtt levente diszszakasz között állott meg az autóbusz. A püspököt *Zombory* Zoltán főszolgabiró és *Benke* József lelkész fogadta. A felavató ünnepség istentisztelet keretében történt. *Vass* Vince imádsága után *Ravasz* László dr. püspök tartotta meg magasszárnyalású felavató beszédét. A művésziesen felépitett beszéd mély nyomokat hagyott a hallgatóság lelkében. Szabó Imre, bpesti esperes meghatottan imádkozta, hogy „minden faluban legyen árvaház, ahol az árva magyar gyermekek nevelődjenek.“ Utána Farkasfalvi Farkas Géza, a tiszáninneni e. ker. és Farkas István püspök nevében mondott áldást az árvaházra és a gyülekezetre. Pósa Péter esperes megragadó gondolatokkal teli, mélyenjáró beszédében emlékezett meg a távol levő beteg Kiss Ferenc egyetemi tanárról, a magyar ref. árvák atyjáról és Benke Józsefről, aki szerényen, elismerést nem várva dolgozott az árvaház felépitésén, özv. Vizsolyi Kálmánné és Tóth Magda adományozókra. Az ünnepség a Himnusz eléneklésével ért véget. Utána Tóth Magda árvaházában szeretetvendégség volt.

HIREK

Id. Zombor Lajos tomori ref. kántortanító életének 51-ik, házasságának 25-ik, tanítói működésének 30-ik évében november hó 1-én este 10 órakor, türelmesen viselt hosszú szenvedése után, csendesen elhunyt. Temetése, melyet a selyebi, laki és helybeli lelkészek végeztek, nov. hó 3-án ment végbe a környék, a kartársak és a tomori polgári és egyházközség nagy részvéte mellett. Az elhunytat testvérén és rokonain kivül özvegye és négy gyermeke gyászolják. — A kegyelmes Isten adjon neki csendes nyugodalmat, a gyászolóknak pedig vígasztalást!

— **Az uj egyházi törvényeket** a napilapok közlése szerint a Kormányzó ur őfőméltósága megerősítette.

— **Evangélikus püspökök körlevele a Luther-évforduló alkalmából**. Geduly Henrik, Kapi Béla, Raffay Sándor és Kiss István ev. püspökök valamennyi luth. gyülekezethez körlevelet intéztek Luther Márton születése ötödfélszázados évfordulójának megünneplésére. A luth. egyetemes egyház nov. 10 én közgyűlést tart. Református gyülekezeteink körében is mindenfelé hálás örömmel emlékeznek meg e nagy évfordulóról.

— **A Pataki Diákok Orsz. Szövetsége** okt. hó 20-án este dr. Panka Károly elnöklete alatt közgyűlést tart, amelyen dr. Finkey Ferenc kuriai tanácselnök emlékbeszédet tart b. e. *Rácz Gábor* honvédaltábornagy, a PDOSz-nek elhunyt társelnöke felett.

— **Kényszerszünet.** A sárospataki ref. gimnázium alsó 4 osztályát a nehány könnyebb lefolyásu vörheny eset következtében a járvány tovább terjedésének megakadályozása céljából alispáni rendeletre nov. 9-től 19-ig be kellett zárni. A bezárás inkább preventiv intézkedés. Hasonlókép lezáratott 10 napra a ref. elemi iskola is. A négy gimnáziumi osztály lezárása folytán 65 vidéki tanuló utazott haza szüleihez. Reméljük, hogy mindannyian egészségben fognak visszatérni az őket szeretettel váró Alma Mater kebelére.

— **Sátoraljaujhelyt** is megindult az őszi munka. Október 22-én a Lorántffy Zsuzsánna Egylet rendezett jól sikerült templomi hangversenyt. 26-tól 31-ig reformációi hét van, melyen Hódossy Béla, Gulyás József dr., Izsépy Tihamér dr. és Meczner Tibor dr. tartanak előadást. November hónappal a belső gyülekezeti munka is kezdetét veszi. A Nőegyletben bibliakörök, varró órák és szegénygondozás; a Leányegyletben vasárnapi iskola vezetés, varró órák, bibliakörök, önmivelődési kör stb. szerepelnek a munka tervezetben. Az Ifjúsági Egylet ez éven is megalakul és igyekszik erőteljes munkát folytatni. Rendőr-, katona-, határőr bibliakörök, fogházmisszió és kórházi szolgálat teszik erőteljesebbé a gyülekezeti életet. A gimnáziumban a Soli Deo Gloria collegiumok működnek. Adja Isten, hogy a lelkesedéssel kezdett munkák sikerrel járjanak.

— **A sárospataki Ref. Nőegylet** a szegény gyermekek téli ruhával való ellátása céljaira egyik estjét okt. 21-én rendezte meg szép anyagi és erkölcsi sikerrel.

— **K. I. E. vezetőképző tanfolyam Vajdácskán.** Október 3 utolsó napjára a bodrogközi és hegyaljai ifjúsági egyesületek vezetőinek és kiküldötteinek számára szép reménységeket sarjasztató vezetőképző tanfolyamot rendezett Vajdácskán a gyülekezet missziói felelősségtől égő lelkipásztora, *Főző* László. 13 lelkész, 126 ifjusági vezető és leendő vezető résztvevője volt a tanfolyamnak, melynek igehirdetői *Kiss* Ernő esperes, *Makó* Dezső erdőbényei, *Nagy Sándor* Béla bodrogkereszturi lelkészek, *Dobos* Károly KIE titkár és *Főző* László, előadói *Tantó* János megyaszói lelkész, *Dobos* Károly és *Kovács* Péter KIE titkárok, *Főző* László és dr. *Szabó* Zoltán voltak. A vendégeket páratlan szeretettel fogadó gyülekezet számára is áldott magvetésű „sátoros ünnep" lett a tanfolyam három napja.

HIVATALOS RÉSZ.

XXVIII. sz. Körlevél.

Kiegészítő rendelkezés a kongrua, korpótlék kiutalása tárgyában.

A V. K. Minisztérium egyes esetekből kifolyólag újabb paragrafusokkal egészítette ki a kongrua kiutalásának módozatait. A paragrafusokat szószerint alább közlöm:

1. §. A kongruás álláson működő lelkészt — természetesen az 1933. évi 5.500—V. K. M. sz. által előírt időben való folyamodás esetén — a kongrua ugyszintén — a helyi jövedelme és a szolgálati ideje alapján a korpótlék élvezetére már igényjogosultsággal biró lelkészt — a korpótlék, attól a naptól kezdve, melyen állását elfoglalta, annak a hónapnak a végéig illeti meg, melyen arról eltávozott. Ebből következik, hogy

2. §. Hónap közben történő állásesere esetén az állását hónapközben változtató lelkész részére a hó végéig a régi állása után járó kongrua és korpótlék folyósitandó s igy az uj állásával egybekötött kongrua és korpótlék a lelkészt csak az uj állás elfoglalása napját követő hó elsejétől kezdve illeti meg.

3. §. A lelkész által a hó 1-én jogszerüen és jóhiszeműen felvett kongrua és korpótlék a tényleges szolgálatnak hónap közben történő megszünése (pl. elhalálozás, lemondás stb.) esetén általában vissza nem követeltetik, kivéve azonban azt az esetet, ha az illető lelkész hónap közben valamely nem paróchus, vagy missziói lelkészi állásra, hanem bármely más, részben, vagy egészben szintén közpénztárból (pl. tábori lelkész, fogházi, javitóintézeti lelkész, állami vagy nem állami tanitó stb.) dotált állásra távozik: az uj állásbajutás napjától a hó végéig terjedő időre tulélvezett kongrua és korpótlék visszatéritendő.

4. §. A jelen rendelet hatályba léptével minden ezzel ellenkező irányu eddigi rendelet hatályát veszti.

Tudomásul vétel végett! Atyafiúi szeretettel

Miskolc, 1933. november 7. *Farkas István* püspök.

Helyesbités. A felsőborsodi dékán mult számbeli értesitésében a helyesbitett kifejezés: **Csekkszámlám: 16.814.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 47. szám. Sárospatak, 1933 november 19.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Sárkány József:* Egy elkésett virágszál az Idrányi Barna sirhalmára. — *Szabó István:* A miskolci konferencia (Folyt. és vége). — *Molnár Benjámin:* Jamboree (Vége köv.). — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

FŐISKOLA KÖNYVTÁRA

Egy elkésett virágszál az Idrányi Barna sírhalmára.

A Nagytiszteletű Szerkesztő úr becses engedelmével, így utólag és ez úton teszem le ezt. Egy kis emlékezés kíséretében. Ami tán nem is lesz időszerűtlen egészen.

Mert én a megboldogultnak nem a nagy tudományos készültségéről szándékozom megemlékezni. Aminthogy nem is ismerek egy tudományos könyvét, sőt még egy kiadott prédikációját sem. Egészen bizonyosan, etekintetben is megfelelő készlettel rendelkezett. Mert különben nem választották volna meg épen a leghivatottabb bírálói, az elsők között is elsőnek.

Én azonban úgy tudom, hogy sem a hívei és talán még a megválasztói sem ezt becsülték benne a legtöbbre, hanem azt, a már valóban párjátritkító életbölcsességet, amelynél fogva minden ügyes-bajos dolgában jótanáccsal tudta ellátni valamennyit. Mivel pedig a példa mindeneknél jobban bizonyít, lássunk egyet a sok közül:

Nem kis feladat volt valamikor, a Vagyonleltár nyélbeütése. Nem is bízták azt az egyes lelkészekre. Csak az adatokat kellett egybegyüjteniök. A megszerkesztés már az egyházlátogatóság ellenőrzése és segítése mellett történt. De még ez sem volt végleges. Ezt is felülbírálta egy e célra kiküldött bizottság. S csak ami ennek rostáján is keresztülment, az vétetett be az e célra üresen hagyott II-ik példányfüzetbe.

Mint említém, kellő tájékoztatás nélkül nem könnyű munka volt ez. Azt hallottam az egyházlátogatóktól, hogy sok helyen éjfél után 2 óráig is elküzködtek vele. Míg nálunk vacsoráig — egy kis félreértés következtében, mind a két példány elkészült. Abból sem lett azonban semmi baj, mivel semmi igazításra nem szorult.

Az egyházlátogató, néh. Cziáky Endre, rátette a kezét a fejemre. És ezt mondta: „Áldásom reád! Több eszed van, mint az egész vármegyének.“ Ami nem csekély elismerés volt. Most azonban itt a nyilvánosság előtt teszek róla bizonyságot, hogy annak az érdemkoszorúnak legfeljebb csak az árnyéka eshetett én reám. Magát az egész koszorút odahelyezem lélekben az Idrányi Barna sírhalmára. Mert én csak az ő útmutatását követtem.

Mert ő még azt is tudta (már akárhol vette), hogy mibe kerül az épület falának köbmétere, ha kőből, ha téglából, vagy vályogból való. Mennyibe a tetőzet négyzetméterje, zsúppal, zsindellyel, vagy cseréppel fedve. Mennyibe a kerítés köbméterje, ha kőből s mennyibe négyzetméterje, ha deszkából, lécből, vagy vesszőből való. S ha mindezekhez még azt is tudjuk, hogy évenként 2 százalékot kell leszámítani értékcsökkenésre, akkor már gyermekjáték a Vagyonleltár készítése. Valóságos Kolumbus tojása. Csak Kolumbus kell hozzá. A megboldogult azonban minden térem méltó utódja volt.

Ha az ő irányítása mellett készült volna úgy a lelkészi kongrua, mint az iskolai dologi-segély előmunkálata, akkor egyik sem lett volna elhibázva.

Hogy pedig alkalomszerű is legyek egy kicsit, szó esett mostanában, e becses lapokban is arról, hogy melyik az „egy szükséges dolog?“ A tudományos képzettség-e, vagy az ihletettség és rátermettség? Hát a megboldogult példája azt mutatja, hogy középen lesz az igazság. Egyaránt szükség van mindkettőre.

Te pedig megboldogult, ki holtod után is példányképünk maradtál, nyugodj békében a gönci templomkertben. Jó szomszédságba kerültél ott, a Károly Gáspár szomszédságába. Ő a tudományoknak élt. Te bölcsen éltél. Kettőtök együttlevő sírhalma azt példázza az élőknek, hogy ha ez a két kívánatos dolog együtt lesz a tulajdona mindenikünknek, akkor még a „Pokol kapui sem vesznek rajtunk diadalmat.“

A közeli viszontlátásig. Isten veled!

Felsőcéce, 1933 nov. 15. *Sárkány József.*

A miskolci konferencia.

(Folytatás és vége.)

Az ünnepély fénypontja *dr. Ravasz László* püspök előadása volt „A magyar sors mérlege“ cimen.

— Két napos konferencián tárgyaltuk meg azt — kezdte, — hogy mit vesztett a magyar nemzet, egyház és egyén és hogy mi maradt meg

nekünk. Szavaimon keresztül már csak összefoglalva kerül a tétel a közönség elé.

— Két kapu áll a holnap előtt, az élet és a halál kapuja. Az emberiségre is az élet kapuján tulról rácsapó veszedelem a halál igérete. Ez a gondolat a magyar ember arcába valami komoly elszántságot lehel, ez a nemzet nem tudott idáig élni, de egyik nemzet sem tudott oly lelkesedve, bokrétásan, dalolva, mosolygó arccal meghalni, mint a magyar. Mohi pusztán, Mohácsnál, Rákóczi szabadságharcában, 1848-ban és a világháboruban ez a nép szakitotta le a legszebben a halál piros rózsáját.

„Jövő életünk a munkáé legyen"

— Nem egyszerre jön ez a halál, mint ahogyan a megfurt hordó vére elfoly, ahogy a fák levele lehull, ahogy a Nap kihül, hanem észrevétlenül, lassan kerit bennünket hatalmába. Amig élünk, rajtunk áll életünk alakitása, tőlünk függ, hogy siettetjük-e a halált. Jövő életünkbe a munka van bezárva, mint a kibontakozó életegyéniség felséges költeménye.

— Üres és vak volna ez a világ magyar nemzet nélkül. Nem volna teljes, ha magyar szó nem zengene benne. Üres a világ magyar nélkül mert a léthez hozzátartozik, hogy jogcim, de egyben igazolás is, — magyar nélkül ma a világtörténelem koldusabb, szegényebb és nyomorultabb volna. Mintha a virágokból egy szirmot, a lantból egy hurt lopnának ki, mintha üresen maradna egy gondolat, mintha a koronából hiányozna egy gyémánt. Magyarnak lenni hivatás, küldetés, rendeltetése a lét és létének fontos a minősége. Ép ezért legyen magyar, de ne cédán és ne nyomorultan, hanem kipirulva és megteljesedve, mint az egészséges gyermek, minőségében kiváló. Mindenki előtt példakép áll a magyar nemzet, amelyik, hős, igaz, jó, nemes, boldog, öntudatos, szent, dicsőséges, egyszóval, amely teljesen és egészen magyar és nemzet, nem torzó, hanem egy világtörténelmi Istenarc.

— Felvethetem a kérdést, hogy most likvidek vagyunk-e, azok vagyunk-e, amilyennek Isten akart, amilyennek legnagyobbjaink álmodnak? Magyar hol van ezeréves földed? Becsületed hol van? Lelked épsége, ereje hol van? Egy megalázott, arcul vert, csuffá tett, lélekben megnyomorodott nemzet áll az élet keresztútján. Be kell vallani magyar bünbánattal hibáinkat. Helytelen magunkat áldozatul feltüntetni s azt mondani, hogy mások tettek csuffá bennünket. Magyar büszkeségből nem szabad másra fogni, hogy ide jutottunk. Vallja be ez a magyar büszkeség, hogy a saját gyengesége juttatta ide.

— El kell jutni a nincstelenség, a lelki szegénység határkövéhez, a vezeklés mélységéhez. Gyötrő magánosságban kifosztva, magunkat vádolva bevallani, hogy mit vétkeztünk, hogy minden ellen tehettünk volna, ha mi mások vagyunk. Nem lennénk itt, ha a világháboru első napjától Trianonig el nem buktunk volna, minden saját büneinkben. Minden hősi halott sirja valami rettentő vád minden élő magyarra, mert azok élete áldás, szépség s amit ők gyüjtöttek, azt tékozolta el a magyar árulás.

— Ebben a mélységben fordul meg a magyar világ. Arra a belátásra, hogy módja és utja van, hogy az óriási erők és javak beleözönöljenek és megkezdjék munkájukat. A borzalmas tél dermedtté fagyasztja a világot s tudjuk, hogy valahol messze elindul a tavasz, el is ér hozzánk — ha felkészülve tudjuk fogadni!

— Erdélyből jövet a vonat tele volt menekültekkel, akik önmagukba mélyedten csukott szemekkel hallgattak. Olyan volt a kocsi belseje, mint a pokol kimetszett szeletje. Kisgyermek elővette a babáját, megsimogatta, a másik gyermek elvette tőle. S azután elővette csomagját, amiből egy labda került elő. Odadobta a társának. Én — mondotta a püspök — a sarokban ülve szemléltem a dermesztő csendet. Egyszer csak a gyermek hozzámdobta, én vissza és elkezdődött a játék. A kocsiban ülők felfigyeltek, ők is belevegyültek a játékba, ugy hogy rövid idő alatt az egész vonat visszhangzott az örömtől, a boldog nevetéstől.

— Erőditmények, fegyverek, arany, reális hatalmakat, történelmi erőket fedeztek fel, de a gyermekben rejlő kincset csak a lélek utján találják meg. Ismerje meg hát ez a nemzet azokat az erőket, melyek tavaszt hoznak életébe s akkor Trianon, diplomáciai válság s a többi modern ármány nem bir vele. Ha megtalálta ez a nemzet a lelket, ezt az egy hatalmat, akkor tuléli a válságokat. Tud világokat teremteni, hőst alkotni, megtanit türni és várni, megszázszorozza az erőket. A lélek ur lesz a fájdalom és a félelem felett és ezért a legnagyobb magyar kérdés az: hogy költözzünk be ebbe a magyar lélekbe. Erre alapitjuk minden követelésünket, ezt csak a kifosztott, a vezeklő lélek fogja megkapni. Ez a lélek lehet bizalom, reménység és bátorság egy emberben. Ha ez megvan, elzug mögöttünk a bus idő, közelgünk a jobb jövő felé! Bizalom magyarok! Nevetve jöjjön az aranylabda. A mindenség rejtelmes erőit a lelki eukaliptusnak kapillaritása viszi a szivekbe, Az én szivem és a te szived a mindennapi élet munkájában ugyanaz, amivel a nemzet életének egyenlegét lehet kifejezni. Magyar szivek, ti vagytok az igen, a tett, az élet és az ámen.

Zárószavakat *Pósa Péter* esperes mondott, utalván a magyar nemzet sorsára, amely után a Himnusz eléneklésével ért véget az impozáns ünnepély. Vasárnap délután tartatott a konferencia zárógyülése, amelyen *Farkas István* püspök „Üzenet és visszhang" cimü előadásával foglalta össze a konferencia gyümölcseit és áldásait, majd *Nádházy Bertalan* Diósgyőr vasgyári lelkész bibliamagyarázatával és záróáhitattal ért véget a két napos konferencia.

Hisszük, hogy Isten lelke megnyugodott ezen a két napos konferencián és azokon, kik ott összegyülekeztek, hogy Isten nagyságos dolgaival foglalkozzanak és érezzük, hogy ez a konferencia is közelebb hozta hozzánk egy lépéssel Isten országának eljövetelét. *Szabó István.*

JAMBOREE.

A Föld minden tájáról, minden országából, minden fajtájából eljöttek a cserkészek 1933. augusztusában Gödöllőre, a IV. Világjamboreera. Az összegyülekezett sokezer cserkésznek sokszinü volt a bőre, sokszinü volt az inge, de minden cserkész bal mellén a szive fölött ott ragyogott barna alapon a Jamboree szó és a magyar faj almainak jelképe a csodaszarvas. A száguldó fehér szarvas összehozta a cserkészszíveket egy nagy gyülésre, ország gyülésre, világgyülésre: a jamboreera. A jamboree szó törzsi gyülést, uj áldomást jelent egy északamerikai indián törzs nyelvén. A mi nagy jamboreenk nem áldomás volt, hanem hitvallás egy testvériesebb és keresztyénibb világról. Lord Baden Powell augusztus 6 ikán a premontrei gimnázium tornatermében a következőket jelentette ki: „A mi célunk boldog, egészséges és hasznos polgárok nevelése. A cserkészmozgalom a játszva nevelésnek egy formája. Más nagy nemzetközi konferenciák sikertelenségbe torkolnak, a mi mozgalmunk diadalmasan megy előre. Az a hitünk, hogy emberi hatalomnál erősebb hatalom segit bennünket előre."

A Jamboree egyik legkényesebb problémája a sok nemzetbeli cserkész harmónikus együttműködése volt. Különböző körülmények között felnőtt gyermekek kerültek itt össze, akik még alig voltak el valaha is hazájuktól. Sok tapintatra és figyelmességre volt szükség. Minden nemzet cserkészszövetsége — a magyar különösen — már hónapokkal előbb propagálta cserkészei között a nemzetközi jóneveltség szabályait. Minden apróságra ki kellett itt térni. Nemzeti himnuszok hangos éneklése, emléktárgyak csereberélése, aláírások gyüjtése tilos volt. A valóság a jamboreen rácáfolt minden aggodalmaskodásra. Különböző nemzetbeli cserkészek jártak összeölelkezve, dalolva együtt nap-nap után. Egymás cimét kicserélték s egymás dalát megtanulták. Szabadjon itt néhány egyéni tapasztalatomról beszámolni. Aug. 12 én 300 főnyi idegen cserkésszel — 14 belgával, 100 franciával, 53 dánnal, 100 osztrákkal, 28 finnel, 68 angollal és 3 japánnal — kirándultam Miskolc, Lillafüred, Tapolcára. A miskolci állomásra érve, sorba álltunk az országok magyar nyelvű neveinek betürendje szerint, fogadtuk a polgármester üdvözlését s Miskolc közönségének éljenzése és virágesője között megindultunk gyalog a lillafüredi HÉV végállomás felé. Utközben csendben hozzámlép az angol kontingens vezetője, egy angol ezredes s megkérdezi van-e ebben a városban hősök emlékműve. Miskolcot nem ismertem s ezért nem tudtam őt felvilágositani, de kőzben észrevettem, hogy előttünk jöbbról egy hajitásnyira katona szobor áll. Mutattam neki. Ő szótlanul csoportja elé ment s kezében, kalapjánál s mellén lévő virágokat tisztelegve a magyar katona haldokló szobra elé helyezte. Az összes angolok némán, feszes tisztelgéssel követték példáját. Néhányan magyarok megilletődve néztük. Semmi hangos vigyázz kiáltás, semmi szónoklás, semmi előzetes kioktatás — néma tisztelgés és virágok a halott magyar hősöknek.

Fönt a Palotaszálló terraszán két katonakonyha osztotta a sorbamenő cserkészeknek az izletes gulyást, s ki-ki helyet foglalt a kis asztalkáknál. Előrelátható volt, hogy nem jut mindenkinek hely az asztaloknál. A franciák és osztrákok hangosan méltatlankodtak. Az angol vezető, az ezredes, észrevételenül leült a kőkorlátra tányérkájával. Az angolok a gyepen szétszórva ebédeltek s nem is hallottunk angol szót egész ebéd alatt. Az angol tömegben ép olyan fegyelmezett és udvarias, mint egyenként.

Pompás tapolcai fürdés, vacsora és tánc után kitünő hangulatban szálltunk vonatra Miskolcon. Egy 15 éves, okos kis angol gyerek mellé kerültem a vonaton. Egyik legelőkelőbb angol Public School diákja, már beutazta Francia- és Olaszországot. Modorában szerény, figyelmes — kész gentleman. Kint dörög az ég és villámlik majdnem minden pillanatban. Kimondhatatlanul gyönyörködött benne. Majd Budapestet dicsérte igazi elragadtatással. Közben odajött egy osztrák fiu s angolul belevág a kis barátom beszédébe, hogy Budapest az semmi Bécshez képest. Bécs az igazán nagyszerű város. Milyen kínosan vonaglott az angol fiú arca, láthatólag szenvedett. Az osztrák fiú láthatta egyenruhámról, hogy én magyar vagyok. Az nem bántott, hogy a mi szép Budapestünket ócsárólják. Budapest van olyan szép, hogy azt is elbirja. Engem a 15 éves kis angol gentleman modora gyönyörködtetett, ahogy kitérőleg válaszolt az osztráknak s ahogy résztvevő, könyörgő tekintettel kért, hogy ő nem tehet arról, hogy a magyar Budapestet most bántják. Ha latint, fizikát vagy mathematikát firtattam volna, az osztrák gyerek biztosan verte volna az angolt, viszont a 15 éves angol már most is a birodalom okos diplomatája, aki majd százféle faj százféle panaszát fogja elsimítani tapintatosan a nagy angol birodalomban. — Egyszer éjfél felé, ahogy megyek keresztül az amerikaiak táborán haza a szállásomra találkoztam m. Gordrunnal, az amerikaiak parancsnokával. Régi ismerősöm. Mindenütt csend, már mindenki régen alszik, csak ő szöszmötöl még fenn. Üdvözlöm, kérdem mi ujság, nincs-e valami baj. Sablonos udvariassággal felel, de később csak előtöredezik az ő nagy panaszuk. Rossz a koszt és kevés. Vagy kapnak nagyobb porció friss gyümölcsöt, vajat, tojást a felvételezőnél, vagy ők külön veszik meg s visszakérik a részvételi dijat. Sulyos szavak. Megdöbbentem. Kijelentettem, hogy itt félreértés lehet csak. Aztán még néhány amerikai néger viccet mondtunk egymásnak s nevetve váltunk el. Másnap reggel érintkezésbe léptem a kü ügyi titkárral és a gazdasági hivatallal. Az amerikaiak nagy igényei mindenütt visszatetszést keltettek s meg kellett magyaráznom a g. h.-nak, hogy az amerikaiak nem duslakodni akarnak, ők a mi nyelvünkön csak kenyeret—szalonnát kérnek.

Szólni szeretnék röviden a Jamboree nacionalizmusáról és a cserkész világtestvériességről. — Statisztikai adatok és bizalmas vezérkari ügyek felfedezése elkerülésével egy könnyen áttekinthető gyorslistát adok a Jamboree résztvevőiről és megoszlásukról nemzetiségek szerint. A Szállításvezetőség naponta telefonon jelentette az étkezők számát a titkársággal, amely értesítette a g. h.-t éz az illető

altáborparancsnokságot. A törzscsapat július 23-án vonult be, de már hetekkel előbb kint dolgozott az ezermesterek pesti csoportja. A legnagyobb napi létszám 22080 cserkész volt augusztus 8-án. A valóságban látogató és résztvevő cserkészek száma ennél jóval nagyobb volt, mert állandóan érkeztek és távoztak külföldi csoportok. Több mint 2000-en voltak az angolok és lengyelek. Ezer-ezer volt a franciák és osztrákok száma. Ötszáz egynéhányan voltak az amerikaiak. Szép számmal jöttek finnek, svédek, norvégok, dánok, de voltak mutatóba a Föld valamennyi cserkészeiből. Sajnos, a legideálisabb nemzetközi szervezetbe, a cserkészetbe is beleszólt a politika. Hitler közvetlenül a Jamboree előtti hetekben szétzüllesztette a német cserkészetet s a várt 4000 németből nem jött egy szál se a Jamboree-ra. Néhány német jött csak Dancigból és Memelből. Hogy a franciák is egyáltalán eljöttek, csak csodának és dr. Molnár Frigyes diplomáciájának köszönhető. A várt 4000 angolból is csak fele jött el. A gazdasági válság! Jött látogatóba augusztus első napjaiban 600 olasz balilla, de ők nem helyezkedhettek el a Jamboree területén, mert nem tagjai a nemzetközi cserkész-szövetségnek. A vendégtáborban kaptak szállást. A Jamboreen résztvevő sokfajta nemzetiség állandó érintkezése alkalmas egy magasabbrendű nemzeti érzés és stilus kifejlesztésére. Minél nagyobb körben mozog az egyén, annál szélesebbkörű jó modorra és annál több tényezőt figyelembevevő udvariasságra van szüksége. Ma már nem tartozik a jó modorhoz és a jó neveltséghez, hogy valaki önmagát hangosan dícsérje mások előtt. Családjával, rokonságával sem dicsekedhetik jóízlésű ember. De felekezetek és nemzetek nevében még mindig a legkorlátlanabb önapotheozis folyik. A Jamboreen hazánkban vendégül láttuk a Föld minden népét. Ott olyan magyar stilusra volt szükség, amely nem sérti vendégeinket. Az angolok ehhez hozzá szoktak gyakorlatból, mert évszázadok óta idegen fajokat kormányoznak. Nemzetközi diákgyűléseken évtizedek óta nevelik az angol-szász fajok fiaikat más nemzetekkel való őszinte együttműködésre. A háború előtti magyar generációk társadalmi és közigazgatási stílusa nem volt alkalmas arra, hogy nagyszámú nemzetiségeinkkel megkedveltesse a magyar állameszmét. A „buta tót" „a tót nem ember" és hasonló kifejezések voltak azok, amelyeket ellenségeink olyan borzalmasan kiaknáztak ellenünk. Szent István birodalmát nemcsak fegyverrel lehet megszerezni és megtartani.

(Vége köv.) *Molnár Benjámin.*

HIREK

— **Püspökjelöltek a szlovenszkói tiszáninneni egyházkerületben.** A tőlünk nagy hirtelenséggel elvétetett *Idrányi Barna* püspök öröke körül hevesebb választási harc lángolt fel, mint az utolsó püspökválasztás után természetesen várni lehetett. Amint értesülünk, éles küzdelem folyik két jelölt, *dr. Magda Sándor* csicseri lelkész, egyházkerületi főjegyző és *Papp József* püspöki titkár közt.

— **A sárospataki ref. gimnáziumban** az óvintézkedés következtében nov. 10—19-ig bezárt alsó IV. osztály tanulói számára is megkezdődik november hó 20-án a tanitás. Ujabb vörheny megbetegedés nem fordult elő. — A sárospataki ref. gimnázium tanulóinak szüleit nov. 20-án délután 3 órára a főiskolai tanácsteremben tartandó „Szülei értekezletre" tisztelettel meghivja a gimn. igazgatóság. A szülei értekezlet tárgya többek között a „Modern nyelvek tanitásának fontossága."

— **Mitrovics Gyula előadása az esztétikai kulturáról.** A Magyar Psychológia Társaság vasárnap tartott ülésén esztétikai szakosztályt alakitott, amelynek elnökévé Mitrovics Gyulát, a debreceni egyetem kiváló tanárát választották. A szakosztály ujonnan megválasztott elnöke, aki az esztétikai irodalom terén számos értékes mű szerzője, az esztétikának, mint tudománynak a művészetek fejlődésére gyakorolt hatásáról tartott magas szinvonalu előadást.

— **Bodrogközi missziói lelkész.** Bodrogközi missziói lelkésszé Püspök úr *Szabó Lajos* putnoki segédlelkészt, a magyar nemzeti lélek lángoló szivű szerelmesét, az újabb rendszerű missziói munkák gyakorlott ismerőjét, az evangéliumi gyülekezetmentés küzdelmére elszánt lélekkel kész, ifjú testvérünket nevezte ki Áldó imádságunk ölelje körül a nagyszerű kezdést s az úttörő munkát kisérje az Ur kegyelme.

— **A miskolc—martintelepi** egyházrész az őszi missziói munkát egy okt. 22-től 31-ig tartó nagyhéttel kezdte, melyen Nádházy Bertalan, Derencsényi István lelkészek, Illyés Bertalan püspöki titkár, Szabó István, Mikes Géza, Nagy József hitoktató lelkészek és Illosvay Ferenc, az egyházrész lelkésze szolgáltak. A nagyhetet reformációi emlékünnepély rekesztette be, melyen dr. Szabó Zoltán mondott ünnepi beszédet, s a gyülekezet nagy elismerését kiváltva két szép énekszámmal mutatkozott be az egyházrész ifjusági vegyeskara, melyet Páncél Károly tanitó-karnagy vezényelt. Az egyházrésznek van serdülő- és nagylánycsoportja, most alakult a nőegylete, ifjúsági egyesülete most jutott szép otthonhoz. A többnyire vasutasokból álló 602 lélekszámú hívek páratlanul buzgó egyháztagok. 1400 P kivetett egyházi adóból a mult évben 1250 P folyt be. Az 1932-ik év bevételében a perselypénz 720, az adományok 2800 P-vel szerepelnek, tehát az egyházi adó kétszeresére rugnak, amit megmagyaráznak oly példák, mint pl. Bartha Borbála tanitónőé, ki 7 év óta egyházi adóján kívül havi 5 P adományt ad az egyházrész szükségleteire.

— **Tiszaszederkényben** az egyház intelligenciájából vokál quartett alakult *Szilva* Sándor s. lelkész vezetése alatt, mely szerepléseivel a vallásos estélyek programját teszi vonzóbbá és változatosabbá.

— **A miskolci Kálvin-Szövetség Kórházmissziója** november 12-én tartotta jótékonycélu müsoros teadélutánját. A gyülekezeti termet zsufolásig megtöltötte az egyháztagok serege, melynek élén *Farkas* István püspök felesége nyujtott jó példát a kórházmisszió munkája iránti áldozatos

érdeklődés ébrentartására és céljainak megértő támogatására. A müsor keretében *Pósa* Péter esperes mondott megnyitó, *Szabó* István záróbeszédet és dr. *Szabó* Zoltán tartott előadást „Mi a részvét?“ cimmel. Áldott és szinte országos viszonylatban mintaszerü munka az, amit a Kórházmisszió a nevével összhangzó lelkületü vezetőjének, *Apostol* Bertalannénak irányitásával végez. A misszió tagjai havonta tartanak gyüléseket. Rendszeres kórházlátogatásaik alkalmával süteményhez, gyümölcshöz, szappanhoz, sulyos és költséges kezelést igénylőknél orvosságsegélyhez juttatják a betegeket, a vidéken lakó gyógyultaknak utiköltséget adnak. A misszió könyvtára vallásos és szépirodalmi olvasmányokkal röviditi a szenvedés napjait. Keddenként a gyermekosztályon négy tanitónő mesedélutánjai üditik a kicsinyeket. Az ápolónőknek heti bibliaköre van, ünnepek alkalmával a kórházmisszió saját ezüst urasztali edényeiről osztják a lelkipásztorok az urvacsorát. A 3 nagy ünnepnapon minden beteg imakönyvet és szeretetcsomagot kap. Különös gonddal segélyezi valláskülönbség nélkül a szegény gyermekágyas anyákat; a közeljövőben állandó munkaerőt alkalmaz a beteg gyermekek katechizációjára és hetenként négyszeri elemi foku oktatására. Áldott magvetők áldott magvetése!

— **Theológus-est.** Dec. 2-án nagyszabásunak igérkező estet rendez a Theol. Egylet szegény sorsu tagjai felsegélyezésére. Az estélyen közre működik *Bibó Lajos* fővárosi iró is. A rendezés munkáját Palumby Gyula elnök és Novotny Gyula titkár irányitja.

— **Gyülekezetlátogatás.** November 5-én szekérre ült a *bodroghalászi* gyülekezet férfinépségének egyrésze, leány és fiu ifjusága és meglátogatták felügyelő lelkészüknek, *Főző* Lászlónak egyházát, *Vajdácskát*. Áldott napot töltöttek egymással a vendégek s a buzgóságukról, egyháziasságukról szinte már országszerte ismertté váló vendéglátók. Közös istentiszteletek, a bodroghalászi férfikar, a vajdácskai ifjusági vegyeskar énekei épitették őket kölcsönösen egymás hite által.

— **A vasgyári ref. egyházrész negyedszázados jubileuma.** Nemcsak a diósgyőrvasgyári reformátusoknak, hanem felekezeti különbség nélkül a község egész lakosságának ünnepe volt október 29-én, vasárnap. 25 esztendeje annak, hogy Isten után vágyakozó ref. lelkek a Vasgyárban is megalakitották a ref. egyházat. Azóta gyönyörű templomot emelt a hívek serege, amit néhány évvel ezelőtt szentelt fel dr. Baltazár Dezső püspök. Október 29-én új vágyuk ment teljesedésbe, amikor a modern gyülekezeti-termet szentelte fel Farkas István, a tiszáninneni egyházkerület munkában fáradhatatlan püspöke. Délelőtt az istentisztelet végeztével a gyülekezet, díszpresbiteri ülésen tartott rövid emlékezést az elkövetkezett örömünnepről. Délután nagy számmal jelentek meg a gyülekezet ünnepére, az együttörülésre érkező vendégek. Farkas István püspököt a község birája: Karai Aurél nyug. vasgyári főfelügyelő üdvözölte a templom előtt pár szíves szóval. Fél 4 órakor zendült fel a templomban a kálvinista zsoltár. Román Ernő olvasott bibliát és mondott szívből fakadó imát. Az egyházi-beszédet Enyedy Andor dr. egyházkerületi főjegyző, miskolci lelkész tartotta a Máté evangéliuma XVI. részének 18. verse alapján. Lélekben járó szavakkal bizonyította, hogy minden elmúlhat, de a Krisztus anyaszentegyháza örökké megmarad. Reámutatva a fenyegető veszélyekre, az alapige megrázó alkalmazásával zárta rendkivüli figyelemmel kisért egyházi-beszédét. Pósa Péter alsóborsodi esperes elnöklete alatt a gyülekezet díszközgyűléssé alakult át ezután. Az esperes lendületes szavakkal emlékezett meg az egyházközség örömünnepéről. Fekete Gyula dr. főjegyző üdvözölte ezután a püspököt, akit mint a felekezeti béke apostolát üdvözölt. Dienes István dr. ismertette a diósgyőri s aztán a diósgyőrvasgyári ref. egyház történetét. Az Úrasztalához ezután Farkas István püspök lépett. A munkásgyülekezet életét legapróbb részéig ismerő szavai megmutatták, hogy mennyire szivén viseli a püspök minden gyülekezete, de különösképen a diósgyőrvasgyári buzgó gyülekezet ügyeit. A 25 éves évfordulójához elérkezett vasgyári egyházrész gondnokát: Zsiros Lajost akinek nevéhez, munkásságához fűződik leginkább az egyház megalakulása s aki negyedszázados gondnokságához érkezett, szivből jövő szavakkal köszöntötte s gyülekezete hálájának kifejezéseképpen ezüstserleget nyújtott át neki. Könnyekig meghatottan mondott köszönetet a kedves megemlékezésért s tett bizonyságot igaz reformátussága mellett: Zsiros Lajos. Ezután a kiváló lelkipásztort: Nádházy Bertalant köszöntötte a püspök, aki a főgondnokkal összefogva, munkát nem kímélve, élére állott a lélekben gazdag gyülekezetnek s évekkel ezelőtt a templomot, most pedig egy gyönyörű gyülekezeti termet állitottak Isten ügye szolgálatának előmozdítására. A gyülekezet erre az alkalomra palásttal lepte meg lelkészét, amit meleg szavakkal nyújtott át a püspök. Nádházy Bertalan meghatódott szavak után bizonyságot tett mindhalálig kész önfeláldozó munkásságáról. Moravcsik Sándor és Topscher Zoltán ev. lelkészek adtak majd kifejezést az örömünnepéhez elérkezett testvérfelekezettel való együttérzésüknek, amikre Pósa Péter esperes külön-külön, magával ragadó beszédekben mondott köszönetet. Ugyancsak Pósa Péter esperes mondott a templomi ünnepséget bezáró, lelkeket Isten trónusához emelő, bensőséges szívhez szóló imát. A Ref. Egyházi Vegyeskar adott még elő a templomban nagy felkészültséget igazoló énekszámot. Este fél 8 órakor szeretetvendégség volt az új gyülekezeti teremben, ahol bibliát magyarázott Svingor Jenő lelkész, egyházkerületi belmissziói előadó, felszentelő beszédet mondott Farkas István püspök és imádkozott Komjáthy József diósgyőri lelkész. Szűcs János presbiter tett bizonyságot az egyház öröméről. Szavalatok és énekszámok tették még változatossá a szeretetvendégséget, melyen több mint 200 an jelentek meg.

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem? Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az árvabélyeget?

HIVATALOS RÉSZ.

XXVIII. sz. Körlevél.

I.

Egyházkerületi közgyülési meghivó.

A tiszáninneni ref. egyházkerület őszi rendes közgyülését *Miskolcra, — 1933. évi december 5-én — délelőtt 9 órára* hivjuk össze. A gyűlés helye: a miskolci ref. egyház gyülekezeti terme.

A közgyülés tárgyai lesznek: egyházmegyei jelentések s az egyházmegyéktől felterjesztett ügyek. A főiskolai igazgatótanács, a belmissziói és a két tanügyi bizottságok jelentései. Iskolai ügyek. Az egyházkerület pénzügyeinek megtárgyalása. Az uj törvénykönyvvel kapcsolatos előzetes tennivalók megbeszélése. Választások megejtése. Szavazások elrendelése és egyéb az egyházkerület elé utalt ügyek elintézése és megtárgyalása.

Ugyanezen a napon délután 3 órától egyházkerületi birósági ülés tartatik, s az egyházkerület biróságának tagjai e gyülésre jelen meghivó által hivatattnak meg.

A közgyülési iratok és a felebbezett birósági ügyek *november hó 24-ig küldendők be a püspöki hivatalba.* Később beérkezett ügydarabok tárgyalás alá nem vétetnek.

A közgyülést megelőző napon, december 4-én, hétfő délután 3 órától a missziói bizottság, 5 órától a középiskolai tanügyi bizottság ülésezik a fent emlitett helyen.

A belmissziói előadó és a középiskolai tanügyi bizottság előadóját, — illetve elnökét felkérjük, hogy a két gyülésen tárgyalandó összes ügyeket áttanulmányozni és a gyülésen ismertetni sziveskedjék.

A népiskolai tanügyi bizottsági elnök urat arra kérjük, hogy a tanügyi bizottság összehivása tekintetében külön és azonnal intézkedni sziveskedjék.

Amidőn jelen meghivó utján a tiszáninneni egyházkerület közgyülésének hivatalos alkotó tagjait ezennel meghivjuk, vagyunk Atyafiságos szeretettel

Miskolc—Rásony, 1933 november hó 15.

Farkasfalvi Farkas Géza *Farkas István*
főgondnok. *püspök.*

II.

Bodrogközi lelkésztestvéreimhez.

Felhivom bodrogközi lelkésztestvéreimet, hogy a püspöklátogatás alkalmával elrendelt pótló és uj gyülekezeti munkák megindítása tekintetében tett rendelkezéseim mikénti végrehajtásáról, jelentésüket hozzám megtenni sziveskedjenek. Minden lelkésztestvértől december hó 1-ére bekérem a téli munkaprogrammtervezetet, — hogy ezeken keresztül meglássam azt, hogy valóban megindul e mindenütt az a munka, amelynek nyomában az egyházi élet ujjászületését én bizonyosra várom.

Miskolc, 1933 nov. 13. Atyafiui szeretettel
Farkas István
püspök.

Az abauji ref. egyházmegye őszi közgyülésének határozata alapján felhivom az egyházmegye presbitériumait, hogy 1933 december 1-ig küldjék be szavazataikat a következő egyházmegyei tisztségekre:

1. Egy világi tanácsbirói állásra.
2. Egy világi főjegyzői állásra.

Az egyházmegyei köztartozások, nyugdijintézeti fenntartói járulékok, közalapi tartozások sürgős befizetésére felhivom az egyházközségek vezetőinek figyelmét, mivel a nemfizető egyházak ellen, — mint azt már nehány egyházzal szemben meg kellett tennem — végrehajtást leszek kénytelen kérni. Gönc, 1933 nov. 16. *Farkas Elek* s. k. esperes.

Kérelem. Egy elszakított területen lakó ref. testvérünknek égető szüksége van néhány, néhai nagyatyjára, *Tarjáni Jánosra* volt ref. lelkészre vonatkozó adatra. Tarjáni János 1830 szept. 11-én irt alá, mint 20 éves ifjú Sárospatakon az iskolai törvényeknek. Atyja neve János. Patria-ja gyanánt Boldva (Borsod m.) van bejegyezve. A boldvai lelkész, ifj. Kőrössy István ur azonban hivatalosan megállapította, hogy Tarjáni János 1805—1830. években Boldván nem született. Tarjáni János szülei 1830-ban csak Boldván lakhattak. — Tarjáni János azonban Felsőborsod, Alsógömör, Torna, esetleg Abauj m. valamelyik községében születhetett.

Tisztelettel kérem lelkésztársaimat, szíveskedjenek anyakönyveikben utánanézni, hogy a c. 1810-ben született Tarjáni János születése nincs-e náluk bejegyezve s az eredményt velem, mint levéltárnokkal közöljék.

Tarjáni János az egyházkerületi levéltár adatai szerint működött, mint káplán Szinben, mint időtöltő lelkész Visnyón, mint rendes lelkész Felsőkelecsényben; majd lelkészségét 1848-ban elvesztvén, szentjakabi előkönyörgő.

Ugyancsak tisztelettel kérném lelkésztestvéreimtől, szíveskedjenek megállapitani, hogy hol van bejegyezve Tarjáni János elhalálozása? Az adatokról a hivatalos másolatok kiadását dr. Szücs Imre vasuti tanácsos (Bratiszlava) fogja kérni és a költségeket fedezni. Tisztelettel *Marton János* főiskolai és egyházkerületi levéltárnok.

Vasuti Menetrendből.

(Október 8 — május 14.)

	Indul		Érkezik
Sárospatak	15·01	Budapest	5·20
„	20·36	„	5·20
„	5·33	„	**1·16**
„	11·40	„	19·37
„	17·05	„	**22·25**
Budapest	**6·50**	Sárospatak	12·01
„	7·22	„	15·37
„	8·20	„	19·27
„	**14·10**	„	22·52
„	17·40	„	22·52
„	17·55	„	7·28
„	23·35	„	9·35

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Sz-y F-c. Sort keritünk rá. — **M-s G-a M-c.** Máskor új fogalmazásban kérjük.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**

Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 48. szám. Sárospatak, 1933 november 26.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — A Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Dr. K. A.:* Mi lesz az ifjúsági munkával? — *Főző László:* Keresztyén élet tanuvallomás. — A modern kor adventje. — *Molnár Benjámin:* Jamboree (Folytatás és vége.). — Hirek. — Hivatalos rész.

Mi lesz az ifjúsági munkával?

Olyan régen mondják hivatalosan is, hogy a református ifjúsági munkát beépítik az egyházi életbe és még mindig nincsen semmi. Ha ma megtörténnék, már akkor is késő volna. Ennél a rendkivül fontos munkaágnál nem szabad sem időt, sem pénzt kímélni, csakhogy minél hamarább az egyházé lehessen a református ifjúság. Nem kell magyaráznom e lap olvasó közönsége előtt, hogy az egyháztól függetlenül ifjúsági munkát nem lehet végezni, vagy végeztetni, mert annak anyaszentegyházunk látja kárát. Viszont az egyházban meg okvetlenül szükséges az ifjúsági munka, mert milyen lesz akkor a jövőnk, ha az ifjúságot most kiengedjük a kezünkből? Elég hiba volt részünkről eddig is, hogy nem volt minden gyülekezetben ifjusági munka és nincsen még ma sem. Az utóbbi időben igen szépen indult a dolog a körzeti konferenciák tartásával, ahol mindig megjelentek a református ág titkárai. Ne engedjük hát azt a parányi tüzet, ami eddig lobogott reménységet keltően elaludni, hanem igyekezzünk jobban és jobban éleszteni.

Az ifjúsági munkaágnak az egyházba való beépítése a legjobb befektetés lesz. Nemcsak azért, mert egyháztagokat és presbitereket nevel az ifjúsági egyesület, hanem azért is, mert a felügyeleti jog az egyesület, illetve munkaág felett a gyülekezet presbitériumát illeti. Ez pedig igen nagy szó, mert igy nem lehet az ifjúsági egyesület nagyobb, mint az egyházközség, a fiak nem kerekedhetnek az apák fölé.

Jó volna, ha a tiszáninneni egyházkerület részéről indulna meg egy erőteljes mozgalom arra nézve, hogy még ebben az évben épitse be az ifjusági munkát az egyetemes konvent egyházunk életébe. Hozza tető alá ezt a rendkivül fontos ügyet az egyházak egyeteme, mert enélkül a jövőben biztosan nem tud megállani egyházunk. Én hiszem, hogy más kerületek is mozgolódni fognak ebben az ügyben és megkeresik a konventet, hogy még most a legközelebbi ülése alkalmával hozzon végérvényes határozatot, mert egy régi sebet fog ezzel meggyógyitani és egy régen vajudó kérdést fog egyházunk javára eldönteni. Várjuk a döntést!

Dr. K. A.

IGEHIRDETÉS.

Keresztyén élet tanuvallomás.

Csel. 1:8 b.

Az igazság diadalának velejárója a tanuvallomás, bizonyságtétel, martyromság. Nem szivesen szokták vállalni az emberek, különösen ha költséggel és fáradtsággal jár. Az itéletet tevő biró azonban a tanuvallomásnak fontos szerepet juttat, ezért még büntetés terhe alatt is kötelez a vallomásra. A tanuvallomásnak értéket tulajdonít a szentirás is. A ker. embert szabadsága kötelezi tanuvallomásra, bizonyságtételre Isten kijelentett igazsága Krisztus mellett.

Kérdések: I. mikor, II. miért, III. hogyan.

I. Az egész élet egy végitéletet megelőző kihallgatás sorozata, melyben minden szó vagy tett, vallomás Krisztus mellett vagy ellen. Tanulni vágyó gyermek előtt, az élet örömeit kereső ifju előtt, a barát előtt, a család előtt, templomban, házakban, utcán, mezőn szóval és tettel vallanunk kell Krisztus mellett vagy ellen. Minden nap minden órában vallomást teszünk. Az is föl van jegyezve, ha semmit sem szóltál. A sátán azt mondja, ha ellenvetést nem lát tőled, a hallgatás beleegyezés. Krisztus urunk mondja: „aki velem nincs ellenem van." Nem csak vasárnap hanem hétköznap, nem csak imádkozás hanem munka közben is vallomásra szólit az Úr.

II. Azért mert ugy kivánja, a mi lelkünk az a nagyérték, ami per tárgyát képezi. A tiszta erkölcs a családi és nemzeti lét alapja. Igy kivánja hitünk az anyaszentegyház, mindazokkal szemben, akik a tagadás vagy közöny álláspontjára helyezkedtek Istennel, Krisztussal hitükkel egyházukkal szemben.

III. Minden hivőnek, élete és beszéde mutatja meg, milyen vallomásuk. István diakonusnál, Néró által üldözött keresztyéneknél, a gályaraboknál a martyromságig ment a tanuvallomás; ez a példa előttünk is. Hogyan? Mindenesetre előbb el kell jutni az igazság megismerésére. A templom látogatáson, imádkozó, bizonyságtevő, áldozatkész életen keresztül a földi élet határáig, szegénykunyhóban vagy kastélyban, tanyán vagy városon. Ez a tanuvallomás mindig ott történik, ahol vagy. Uccán, mühelyben hivatalban stb. Mindenütt ugy élj, dolgozz mint öntudatos reformált keresztyén, igy lesz életed a Krisztus mellett egy tanuvallomás.

A modern kor adventje.

Ezs. 30:18.

Keresztyén életben az adventi napok a Messiás várásra emlékeztető napok. Ez alatt az idő alatt nem az egyes életét, hanem az élet egyetemességét érintő várakozásról van szó. A keresztyén világ adventi várakozása most összeesik az egyetemes emberiség várakozásával a gazdasági és politikai válság kibontakozása, megszünése után. A modern kor adventje az első adventtel a külső körülményekben csaknem megegyezik. Mindenki nemzeti szabaditót, földi hatalmasságot keres. Még a keresztyének között is sokan fejüket vesztik és igy várják a kibontakozást. Vannak azonban, akik tudják, hogy nem földi és nemzeti, hanem menynyei király lehet a kérdések megoldója.

Nem vár hiába I. aki tökéletességre vágyó, II. körültekintő, figyelmes és III. tevékenykedő lélekkel tölti az adventi várakozás idejét.

Nem a materiális, hanem lelki életben kell érkezni valaminek. A lélek uralmának az anyag fölött. A tökéletességre vágyó mechanika világában nagy a bábeli zürzavar. Tökéletességre jutnak a gépek, a lélek visszamaradt a tökéletesedés utján. Korunk adventjének csak ugy lesz eredménye egy szebb jövő, ha az egyhova vágyó, tökéletességre vágyó léleknek adventje. Aki vár, annak célja van. Találkozni valakivel. Ez számunkra csak Isten lehet.

II. Ez a várakozás, az ilyen advent figyelmet, körültekintést igényel. Hiába van kétezer éves adventje a zsidó népnek. Tekintete még mindig csak a törvény rideg betüin van. Elfutott mellette a Messiással való belső találkozás alkalma, mint a napi politikai hireinek olvasásába mélyedt utas mellett a vonat. Körültekintés, figyelem a körülöttünk történő események és jelek között. Sokan mondják, politikai pártok vezetői, vagy vallásos alakulatok vezetői, jöjj velem. Testvér vigyázz! Nem minden vonat, ami megáll előtted, megy célod felé. Egy darabig talán meg lesz az irány, de aztán eltér az önzésnek, a ceremoniának, a határozatlanságnak sötét utjaira. Keresztyén ember adventje Krisztust váró advent.

III. Körültekintő, figyelmes adventi lelkünk a célra tekintsen. A várakozó ember készülő, munkálkodó ember. Készülődés tettekkel, gondolatokkal, az kell az utra, a megérkezésre. A várakozó embert sokszor unalom kinozza, nem tud mihez fogni. A keresztyén embernek adventben programja van. Az ő vendége bejelentett vendég, tudja ki az és azt is, hogy szállását szivében veszi. Itt készül tehát és itt munkálkodik. Várjuk az urat, hogy könyörülhessen rajtunk.

Vajdácska. *Főző László.*

JAMBOREE.

(Folyt. és vége.)

A cserkészet az a nemzetközi mozgalom, amely mindenütt nemzeti alapon áll, igyekszik népe legértékesebb tulajdonságait megismertetni más népekkel. Hangja nem agressziv, tehát alkalmas a nemzetek közötti őszinte közeledésre.

A Kormányzó úr angol nyelven a következő szavakkal nyitotta meg a Jamboreet augusztus 2-án: „A világ minden tájáról eljöttetek Magyarországba, hogy tanuságot tegyetek az összetartozásnak és együttérzésnek arról a felemelő, nagyszerü erejéről, amit a cserkészet képvisel. A barátság nemes kapcsolatai a IV. világjamboree alkalmából bizonyára még jobban megszilárdulnak közöttetek.“ A Jamboree nemzetei mind arra törekedtek, hogy nemzeti arcukat minél szebben képviseljék. Mind a legjobbat, a legkitünőbbet igyekezett nyujtani. De surlódás soha nem történt ebben a nemes versengésben. A Jamboree kedvencei kétségtelenül az angolok voltak. Ennek nem csupán a mostanság divatos anglománia az oka, hanem elsősorban az angol cserkészek nagy lelki kulturája. Ők jártak a legjobb ruhákban és őket izgatta legkevésbbé a látogatók bámészkodó tekintete. Ők voltak az egyetlen csoport, akik szalmazsák nélkül aludtak a kemény földön. Nekik volt a legszokatlanabb a magyar konyha, mégis ők panaszkodtak legkevesebbet. Könnyü tornacipőben harisnya nélkül, kalap nélkül jártak-keltek, de olyan elegáns nyugalommal mozogtak, mintha frakkban lettek volna. A nők tisztelete, az édesanya jósága ott ragyogott minden angol fiu naiv, raffináltságnélküli arcán. Az augusztus 2-iki tábornyitó felvonuláson a fárasztó masirozást az angolok kalaplengető hip hip hurrázása tette érdekesebbé. Olyan közvetlen szeretettel üdvözölték B. P-t, mint az édesapjukat. Nem feszes diszlépés, hanem örömtől fénylő szemek és boldog éljenzés köszöntötte a világ főcserkészét. Az aréna sokezer népének melegebb lett a tekintete. Gödöllő járás népviseletének felvonulásánál az angolok valósággal megmámorosodtak a magyar leányok gyönyörü ruhái látiára. Szervezett csatakiáltásuk rengette a földet. Mr. Spencer, a kentiek nagyszerü főispánja valahányszor kérdeztem, hogy van, ezt válaszolta: I am in Hungary, I am well.

Az amerikaiak épitették fel legnagyobb kényelemmel táborukat. Széllel bélelt nagyszerü matracon és párnákon aludtak. Épitettek fürdőt zuhannyal. Külön ebédlőt izléses és higienikus ebédlőasztalokkal. Legigényesebb és legcivilizáltabb csapat volt. Piros nyakkendőik messzire hirdették jenki voltukat. Csillagos lobogóikat nem hajtották földig Kormányzónk előtt a megnyitásnál, mint a többi nemzetek tették. Voltak köztük magyar-amerikaiak

is. Akadt félvér indián is. Indián vérre nagyon büszkék az amerikaiak, nem ugy mint a négerre. Esti szürkületben csoportokban, vagy összebujva a dollár eséséről tárgyaltak. Gazdasági theoriákról vitatkoztak. Ide is elkisérte őket hazájuk gondja. Egy minneapolisi 84 éves bankigazgatót kalauzoltam a Jamboree területén. Egyszerre csak elvonuló cserkész seregbe ütköztünk. Megálltunk és az öregúr gyönyörködött bennük. Angolok is jöttek. Az öregnek felderült az arca: „Hallo boys, I am not of your country, but I talk the same language." Hangos angol éljenzés volt a válasz. Amerika és Anglia egységéről nem szabad megfeledkezni semmi komoly nemzetközi ügynél. Az ő közös nyelvük volt a Jamboree nemzetközi nyelve. Az amerikaiak túl sok mindent hoztak magukkal. Valahogy az volt a szegény magyar cserkész benyomása, hogy igy nem vicc cserkészkedni.

A cseh, lengyel, oláh cserkészetben általában kevés az egyéniség. Túlságosan látszik az egyöntetü masirozó, együttlépő katonásdiság. Ez az, amitől az igazi cserkészet irtózik, mert a cserkészet nem katonásdi, hanem kellemes játék, mely fájdalommentesen jellemet és embert nevel.

A dánok, svédek, norvégok s a mi kedves finn rokonaink tündököltek a cserkészerényekben. Kedvesek, tiszták és megbizhatóak voltak. Betévedtem egy norvég teára egyszer. Énekeltek, imádkoztak, daloltak, táncoltak, de mindent komolyan. Mintha sötétlő fjordjaikban szomoru északi fény mellett mulattak volna. A dánok kétheti táborozás után oly tökéletes tisztán hagyták el táborhelyüket, mint mikor átvették. A finneket az egész vezérkar bucsuztatta. Élököön Snomi, Élököön Snomi Éljen Finnország kiáltással váltunk el északi édes testvéreinktől. A tábornyitó felvonuláson a svédek piros-fehér-zöld léggömböket engedtek fel a kormányzó előtt. A 60.000-nyi közönségnek könnyes lett a szeme és zengett a tribün az éljenzéstől.

A kisántánt cserkészei voltak a legfélszegebbek. Később jöttek és már 10-én elmentek. Féltek tőle, hogy a közöttük levő magyarok nagyon meg találják szeretni Magyarországot. Egy reggel a fordító irodai skót kollégámmal nézegettük az érkező cserkészeket. Különös egyenruhájuk volt. Kollégám kiváncsi, volt milyen nemzetiségüek. Odamentem az egyik szép szál barna legényhez s próbáltam angolul, franciául, németül. Nem ment. Csak nem magyar? De igen, válaszolta busan és körülnézett. Földbegyökerezett a lábam Oláh uniformis, oláh zászlók körülöttünk. Elszorult a szivem és szótlanul otthagytam. Legszivesebben megöleltem volna, de ezért őt kinozták volna meg otthon. Cseh, oláh és jugoszláv cserkészek első gondja az volt, hogy leviziteltek a franciák táborában. Rendeztek az oláhok egy teát, melyre több francia vezetőt és magyar cserkészt hivtak meg a vezérkarból. A társalgás elegánsan franciául indult. De mihelyt megmelegedtünk, mindenki magyarul beszélt. Az oláhok nagy része erdélyi volt A Dunamedence nemzetközi nyelve a magyar.

Az augusztus 2-iki nagy kormányzói tábornyitás minden cserkész számára felejthetetlen élmény marad. Magyarország kormányzója hófehér lovon magasrangú katona- és cserkésztisztek társaságában és a világ főcserkészével Lord Baden Powel-al elvonult a cserkész oszlopok előtt, majd a részére fenntartott emelvényhez lovagolt a megkezdődött a cserkészek órákig tartó felvonulása. A mi daliás Kormányzónk fiatalosan leugrott lováról, de az éltes angol lord nem tudott lováról leszállni, mire Horthy Miklós, Őfőméltósága lesegítette lováról s együtt mentek fel az emelvényre. Jöttek a végeláthatatlan sorai a cserkészeknek. Az angol birodalom minden kolóniájával, amerikaiak, svédek, norvégek, franciák s a kisántánt. A hálás és tapsoló közönség kissé fagyosabb lett, mikor a cseh zászlók vonultak el előttünk. Jött a csehszlovák zászlók mögött egy kis csoport magyar felirású zászló alatt is. Az érsekújvári Czuczor Gergely cserkészcsapat cserkészei voltak. Zúgó tapsot és szünni nem akaró éljenzést kaptak. megnyitó ünnepség idején magyar cserkészek motornélküli repülőgépei keringtek a levegőben. Az első Jamboree, ahová bevonult a repülőgép! A lengyelek is szándékoztak hozni repülőgépeket, de a csehek óriási vámokkal akarták sujtani s igy nem tudták keresztülhozni Csehszlovákián.

Az egész Jamboree alatt minden este volt tábortűz 8—10-ig három különböző altáborban egyszerre. Az esti tábortüzek a cserkészbarátkozás kohói voltak Óriási tűz körül ezrekre menő cserkész és közönség gyülekezett és gyönyörködött a nemzetek dalaiban, táncaiban, bohózataiban.

A Jamboree alkalmas volt arra, hogy a gyerekekben a felelősségérzetet, a fegyelmezettséget és a szociális érzéket fejlessze. Az angol pedagógia alapelve: education before instruction. Nemcsak információkkal kell teletömni a gyerekek fejét, hanem sporttal, játékokkal, egészséges testű, ép kharakterű, harmonikus emberré kell nevelni. Képzeljük el annak a 14 éves kis cserkésznek az önbizalmát, aki egész sereg gyerek álmára vigyáz éjjel. Akármi történjék, ő áll posztján. Mit érezhetett a cserkész forgalmi rendőr, mikor zsufolt autósornak intett állj-t? Milyen hatalmas dícséret a Jamboree vezetőire, hogy szűk és kis faluban, napi 60—80,000 ember forgalmában két hét alatt egyetlenegy halálos szerencsétlenség sem fordult elő. Jamboree-ország minden életfunkcióját cserkészek látták el. Becsületbíróságunk is volt, de kevés esetben kellett szigorú rendszabályokhoz nyulni.

Társadalmi érintkezés terén a Jamboree megoldott egy égetően fontos magyar problémát — két hétre. Nincsen még egy kulturált nemzete a földnek, ahol a társadalmi érintkezés oly nehézkes és dadogóan kényelmetlen lenne, mint Magyarországon. Pedig minden emberi kultura alapja a társas érintkezés. Mennyire komplikált a különféle foglalkozású és rangú emberek külön cimzése s harmadikszemélyü adresszálása! Nőknél talán még kényelmetlenebb az ügy, különösen vénlányok esetében. Olyanféle kontársága ez a mi nemzeti modorunknak, mint annak a primitiv törzsnek a nyelve, ahol van külön szó a barna tehénre, a fekete tehénre, a jobb első lábára sántító tehénre, a különféle korú tehenekre — de nincs meg maga a tehén szó. Amig nemzeti modorunk ezt a hiányát nem pótolja, addig hiába beszélünk kulturfölényről és nemzeti egységről. —

Széchenyi nagyszerű programjába belevette ennek a hiánynak a pótlását. Uj szót is alkotott rá: az „ön" szót, hogy legyen egy kényelmes, európai megszólítási mód mindenki számára. Az *ön* szó nem vált be. Néhány generációt átvergődött, de most már kimúlóban van. Széchenyi még mindig élő próféta. Valami kell az *ön* helyébe. A Jamboree követendő példát adott. A Jamboree cserkésztársadalmában nem kellett a stilust udvariasság okából teleaggatni henye és sulytalan szavakkal, mint: méltóztass parancsolni — kérlek alázattal stb. A nyelv tiszta, közvetlen volt. A mondat minden szava mögött tisztán sorakoztak a fogalmak. Mindenki tegezte egymást. Te, kérlek, Bátyám, Testvér volt mindeki. Ha a mi középosztálybeli Tekintetes, Nagyságos, Méltóságos úri szabályaink szerint éljük a Jamboreet, akkor vége-hossza nem lett volna a sértődéseknek, becsületbirósági tárgyalásoknak és lovagias ügyeknek. Ilyen alapon képtelenség lett volna Jamboreet rendezni.

Történtek természetesen igy is érdekességek. Egy kis cserkész megállitotta egyszer Khuen-Héderváry Károly, Magyarország főcserkészének autóját és kérte: „Bátyám légy szives vigyél haza, én is arra megyek, amerre te." S a főcserkész hazavitte. A táborparancsnokság és a külföldi delegáció a premontrei gimnázium nagy ebédlőjében ebédelt. Érdekes volt figyelni a különféle nemzetek érintkezési modorát. A lengyelek, az oláhok, a szerbek édeskésen és gyötrelmesen udvariasak voltak. Hajlongtak, sablonos bókokat mondtak egymásnak s különféle fintorok közepette egymás kezét szorongatták ebéd előtt és után. Az angolok kezet jóformán soha nem fognak, kalapjaikat köszönésnél nem veszik le s az angol férfi nem is tud meghajolni. Az angolok pedig vannak olyan műveltek, mint az oláhok. Formák szerint udvariasnak lenni könnyű, lélekben és jellemben udvariasnak lenni nehezebb.

A Jamboree tanulságai nemzeti és cserkész szempontból igen jelentősek. A Jamboree megszervezése jó volt, de ilyen nagy munkában mindig vannak részletek, ahol jobb is lehetett volna. Aug. 11-ikén este mindenek után a szükebb tábor parancsnokság összeült egy bizalmas sörözésre, ahol a magyar cserkészet sok jelen és jövő problémája felvetődött. A mi magyar cserkészetünkben még mindig sok a katonás elem. Egyenruhánk túlságosan előirt és egyéniségnélküli. Több szint, több egyéniséget és több mozgási szabadságot az egyes csapatoknak!

A magyar nemzet előnyösen mutatkozott be a Jamboree révén a világnak. Külföld komoly vezető emberei hangjából a sablonos udvariassági kijelentéseken túli őszinte elismerés szól.

H. E. Spencer „Comparisons" cimen összehasonlítja a mi Jamboreenkat az előzőkkel: „A cserkész szellem kitünő. A koppenhágai tábortelep kitünő volt, az anow-parki sáros, mindkét tábor érdekes és szép volt, de ilyen gyönyörű, erdős tájat csak a magyarok tudtak Jamboree-ra kiszemelni... Az egyes táborok kapui mind ötletesek és gyönyörűek, össze se lehet hasonlítani más Jamboreekkal... Boldogok lehetünk, hogy muszikális nemzet vendégei vagyunk."

Az árvalányhajas magyar cserkész, a jó házigazda jó kedvével, udvariasságával és okosságával új területeket hóditott. A rendőrség kifogástalanul végezte nehéz és hálátlan munkáját. A mentők önfeláldozóan dolgoztak. Nemzetünk dalai, táncai és nyers energiája bámulatba ejtette a külföldieket. Igénytelen és kemény a mi cserkészünk. Külföldi cserkészek panaszkodtak a kosztra néha-néha. A mi takarékos cserkészcsapataink garmadával gyűjtöttek sajtot, jamet és kenyeret útra és haza. Gödöllőről Sárospatakra jövet az igényes angolok erővel kiharcolták a személykocsit maguknak, mert ők nem útazhatnak marhavagonokban, mint a pataki magyar cserkészek és az egész II. altábor.

Donald King, londoni cserkészvezető irja a magyarokról: „A mi vendéglátóink, a magyarok kétségtelenül Európa egyik legvidámabb és legjobb természetű népe. A sportnak és a humornak szeretetében alig különböznek tőlünk."

M. Spencer bizalmas beszélgetésben többször emlegette, hogy a környékbeli népek közül ilyen Jamboreet nem tudott volna egyik se rendezni. A legnagyobb elismerés mégis a lengyelek részéről jött a magyar cserkészetnek. A lengyelek erősen készültek a következő 1937-es világjamboree megrendezésére, de Gödöllő láttára őszintén kijelentették, hogy ők meg se próbálják. Nem tudnának ilyet csinálni. A gödöllői világjamboree sikere a legnemesebb magyar irredentizmus volt. Szétszéled a világ négy tája felé a külföldi cserkész azzal a meggyőződéssel, hogy ezt a fajt hiábavaló gúzsbakötni, mert akaratával és tehetségével kiharcolja magának az életet. Vétek lenne elpusztítani mert az emberiség pótolhatatlan értékeket és szineket veszítene általa. Gazdasági és idegenforgalmi szempontból is szép eredménnyel járt a Jamboree. A magyar gyümölcs páratlan zamatja s a tokaji bor csodálatos aromája kötetnyi reklámnál többet tett. A magyar népviseletek káprázatos szinpompája elkápráztatta a külföldieket.

Idegenforgalmi szempontból a Jamboree talán csak hosszú évek mulva fogja éreztetni hatását, amikor az itt járt cserkészekből felnőtt férfiak lesznek s eljönnek Gödöllőre megkeresni fiatal életük egy felejthetetlen darabját. *Molnár Benjámin.*

HIREK

— **Két egyházkerületünk,** a tiszántúli és a dunamelléki tartott a napokban közgyűlést. Mindeniken nagyjelentőségű megnyilatkozások történtek. A tiszántúli egyházkerület közgyűlésén dr. *Baltazár Dezső* püspök a gazdasági világválság széles perspektivájába állította be egyházunk helyzetét. Beszélt a „jólétnek világszerte való hanyatlásáról, a gazdasági felfordulásról, amelyet a világháborut berekesztő, jobban mondva, új világháború kezdetét jelentő békeparancsolat idézett fel. A bajok fejüktetejére nőttek az államoknak. Az emberi társadalom természetével ellentétes intézke-

déseket tettek s az emberiség alapjellemvonását, a a szabadságot törték kerékbe a gazdasági világháboruval. Ilyen világviszonyok között természetes, — úgymond — hogy az egészséges gazdasági feltételeitől oktalan és barbár módon megfosztott hazánk sokszorosan érzi a béke gazdasági háborujának következményeit. Az is természetes, hogy a földművelési jellegű állam érzi legjobban a világválság csapásait s hogy a magyar kálvinista egyház, tagjainak tulnyomó részben agrár foglalkozása miatt halálos gazdasági vergődésbe sodródott bele. *Az egyházi és iskolai intézmények fenntartása, a javadalmasok ellátása olyan kérdéssé betegesedett,* amelynek gyógyulása előtt reménytelenül kellene állnunk, ha Isten elrendelésébe vetett nyugodalmas hitünk nem adná a kívánatos menedéket. Hallunk ugyan jajszót, de e mellett is csodálatos az a nemes tűrés, amellyel az egyházi tisztek viselői az élet igáját hordozzák. A jogba és erkölcsbe vetett hit — mondja Baltazár püspök — sokkal több védelmet talált volna a pénz vásárlóerejének csökkentésében, mint abban, hogy szerzett jogokat egyoldalú intézkedésekkel károsítottak meg. Karafiáth volt kultuszminiszter kezdeményezése, hogy *az általános iskolai adók* kivetése útján az állam vegye kezébe a javadalmak kiszolgáltatásának zavartalan rendezését, láthatatlan, de elég világosan sejtett tényezők gáncsolása folytán megrekedt. Alig esünk messze az igazságtól, ha ezeket a tényezőket azokban a gazdasági alanyokban keressük, akik idáig a felekezeti oktatás mai rendszere mellett kivonhatták magukat az iskolai terhek viselése alól. Kötelességünk szorgalmazni ennek a rendezésnek újrafelvételét." — Viszont a dunamelléki egyházkerület közgyűlésén dr. *Ravasz László* püspöktől egyebek mellett a németországi protestantizmus mai eseményeiről, amelyekről riasztó hiradások mennek szét, hallunk felüditő és megnyugtató megítélést. „Ez az év — mondja Ravasz püspök — Luther Márton felé forditotta a világprotestantizmus figyelmét. Mi annak a reformációnak vagyunk gyermekei, amely a Luther prófétaságából indult meg. Az örök profétizmus romboló és alkotó: egyszóval ujjáteremtő ereje testesül meg a Luther roppant egyéniségében, akiben elsőszülött testvérét ismeri fel mindenki, akinek van tapasztalata a lélek titokzatos, keserves és tragikus járásáról, amit történelmi kifejezéssel *reformációnak* neveznek. — Várakozással szemléli a világ azt a roppant konvulziót, amely Európa leghatalmasabb népének, a *németnek* életét alakitja át. Ahol hegyek születnek és völgyek támadnak, ahol a magasság mélységgé és a mélység magassággá változik, gyakran megtörténik, hogy elpusztulnak a madárfészkek, semmivé lesznek városok, pusztasággá válnak kies ültetvények. Uj világ áldozatok és tévedések nélkül nem születik. — Azért ne siessünk az ítélettel. Nyugat-Európában ma nincs népszerütlenebb nemzet, mint a német, mert erről a népről mindenki rosszat tart, aki nem ismeri. Mi ismerjük és tudjuk, hogy *ez a nagy nép lehet nagy tévedések áldozata, de könnyelműségre, léhaságra nem kapható,* s legfőbb jellemvonása a valóság és az igazság előtt való hódolat. A lelkiismeret népe nem tehet erőszakot a lelkiismereten és sohasem felejtheti el, hogy *nagy nemzet csak szabad nemzet lehet.* Nem lehet tudni, hogy a jelenlegi életformák mennyi állandóságot mutatnak, de egy bizonyos: a német léleknek olyan kimélyülésével, megkomolyodásával, áthevülésével és újulásával állunk szemben, amilyet ez a nép a reformációban, a harmincéves háboru után és a napoleoni harcok után élt át. — Németország a lelkiség sikjában éli át a maga forradalmait s a mai időket *a német lélek legnagyobb forradalmának* lehet nevezni. Bár épen alaposssága és rendszeressége miatt hajlamos a tulzásra és a végletre, a német szellem még mindig reformál a és korrigálta önmagát. Most is megtalálja a helyes utat, hogy a nemzeti megújulás ne járjon az egyház örök javainak kárvallásával, s a faj és a vér egyébként nagy gondolatáért cserébe ne adja az evangéliumot. Mert mit használ, ha valaki az egész világot megnyeri is, de lelkében kárt vall?"

— **Raffay püspök prédikált Eislebenben** Luther Márton születésének négyszázötvenedik évfordulója fő emlékünnepén. Raffay püspök magyarsága mellett is fényes vallástételt tett. Megragadó szavakkal emelte ki a reformációnak a magyar lélekre gyakorolt hatását. „A Luthert megvilágositó égi fény — mondotta — deritette fel (a mohácsi vész után) nemzeti gyászunk sötét éjszakáját. Most is ebből az égi fényből meritünk biztatást, hogy sírhalmunkról a halál rettentő kövét leemeli Krisztus angyalának megszentelt keze."

— **A Pataki Diákok Orsz Szövetségének** választmánya nov. 19-én déli 12 órától ülést tartott a gimn. tanári városzobában dr. Rácz Lajos ügyvezető alelnök elnöklete alatt. A megbeszélés főkép egy nagyobb arányú szervezkedéssel kapcsolatban az évi tagdij mérséklése körül forgott.

— **Szülői értekezlet** a Sárospataki Ref. Gimnáziumban. Népies szülői értekezlet folyt le nov. 20-án délután 3 órai kezdettel a Főiskola tanácstermében. A témát ez évben a kultuszminisztérium tűzte ki: „Egy második modern nyelv tanulása nem terheli-e meg tulságosan az ifjúságot s nem volna-e jobb, ha a tanulók, illetőleg egy részük egy második modern nyelv helyett csak a német nyelvet, de ezt alaposabban tanulnák?" Dr. Jakob Károly előadó, gimn. tanár minden szempontra kiterjedő, értékes előadása után a szülők és a tanárok részéről több hozzászólás történt, melynek eredményekép az elnöklő gimnáziumi igazgató kimondotta a szülői értekezlet döntését a második modern nyelv — iskolánk különleges helyzeténél fogva — az angol nyelv mellett. A szülői értekezlet és a gimn. szék véleménye együttesen terjesztetik fel a közoktatásügyi minisztériumhoz.

— **Lelkészválasztások.** Értesülésünk szerint az egri református egyházközség november 19-én Paulik Béla hitoktatólelkészt, — a hevesi egyházközség pedig ugyanazon a napon Mikola István s. lelkészt választotta lelkészéül meghivás útján. Mindkét helyen szavazást kértek s az igennel szavazók Egerben is, Hevesen is a választók kétharmad többségét reprezentálták.

— **Cseh nyomás alatt választ püspököt a szlovenszkói tiszáninneni egyházkerület.** A Miskolcon megjelenő *Felsőmagyarország* közlése szerint (november 22-iki szám) — a hiradást tehát teljesen e lap számlájára irjuk —, a szlovenszkói tiszáninneni egyházkerület püspökválasztásába a csehek beavatkoztak. „A cseh hatóságok a szavazó presbiteriumok körében aláirásokat gyüjtenek és azt hangoztatják, hogy amennyiben nem az ő jelöltjük lesz a püspök, megvonják az egyháztól az állami támogatást." Fenyegetőznek a kongrua, a családi pótlék és más járandóságok elvonásával, sőt burkolt szavakban helyenként a kiutasítást is kilátásba helyezik. Mi hisszük, hogy gyülekezeteink presbitériumai éppen a nehéz viszonyok közt annál szilárdabban megfognak állni az egyház autonomiája mellett és szavazataik leadásánál, minél inkább fenyegeti azt illetéktelen beavatkozás.

— **Lelkészbeiktatás.** A tiszavalki uj lelkész, a Hajdudorogról jött *Szondy* Lajos beiktatását november 19-én dr. Filep Gusztáv egerlövői lelkész és Zsóry Lajos tanácsbiró, országgyülési képviselő végezték. Kivánjuk, hogy az utóbbi időben annyi lelkészválasztást látott gyülekezet találja meg az uj lelkészben a maga állandó lelkipásztorát. *F. G.*

— **A ricsei ifjakat** meglátogatták Dobos Károly és Kovács Péter K. I. E. titkárok. Az ifjúság képviseltette magát a nagyrozvágyi és vajdácskai konferenciákon. Az ifjak között a munka megindult. A péntek esti összejöveteleken 40—50 ifjú vesz részt.

— **A tiszaluci R. K. I. E.** a vajdácskai konferencia határozata értelmében megkezdi azok ellen a környékbeli gyülekezetek ellen az „ostromot", melyekben még idáig nincs ifjusági munka. Ezért december 10 én „toborzó napot" rendez, melynek dr. Szabó Zoltán theol. tanár az előadója, a helybeli KIE mintaösszejövetellel, játék délutánnal szolgál. Részvételi dij 30 fillér, mely jelentkezéskor a lelkészi hivatal cimére küldendő. A résztvevők ellátásáról a helybeli ifjuság gondoskodik. Szivesen látnak vendégül olyan ifjakat is, akiknek gyülekezetében már folyik ifjúsági munka, hogy személyes beszélgetések alapján tegyenek bizonyságot a KIE munka áldásairól.

— **A nekézsenyi gyülekezet** f. évi október hó 22-én örömünnepet ült. Amikor is *Keresztúry* József volt maklári lelkészt az egyház lelkészi állásába beiktatta *Hubay* Mihály egyházmegyei tanácsbiró a teljes és hiánytalan gyülekezet örvendező jelenlétében. Az egész gyülekezet és a presbitérium nevében *Rigó* Lajos presbiter szivből fakadó szavakkal üdvözölte az uj lelkészt, mint akinek a megjelenése a gyülekezetben a haragnak és gyülölködésnek tüzét kioltotta. Az iskolás gyermekek nevében Orbán Matild VI. o. tanuló köszöntötte az uj lelkészt. A lelkipásztor válaszában bensőséges szavakkal köszönte meg az előleges bizalmat, — nem félve jött — úgymond — a gyülekezetbe, hanem mint testvér a testvérekhez Istenben bizakodó szivvel és a munkáját úgy fogja végezni, hogy a gyülekezetben a romok helyén uj élet támadjon az Isten dicsőségére. *K. Á.*

— **Tiszadorogma ünnepe.** Tiszadorogmai egyházközségünk, sőt maga az egész község felekezeti különbség nélkül meleg ünneplésben részesitette *Szendrey* László ref. lelkészt lelkipásztorkodásának tizedik évfordulója alkalmából. A templomi istentisztelet után a lelkészlak virágszönyeggel boritott udvarán a küldöttségek egész sora üdvözölte a jubiláns lelkészt. Ad multos annos.

HIVATALOS RÉSZ.

A magyarországi református egyház uj törvénykönyve a közeli napokban elhagyja a sajtót. Azt az egyetemes konvent központi irodájában (Budapest, VII., Abonyi-utca 21. szám) lehet a könyv árának egyidejű beküldése mellett megrendelni. A törvénykönyv ára 3 pengő, postai küldés esetén 3 pengő 40 fillér. A törvénykönyv ára a „Református egyetemes konvent, Budapest" cimű 37113. számú postatakarékpénztári csekkszámlára fizetendő be. Befizetési lapot a konventi iroda kérelemre szivesen küld. A törvénykönyv egy-egy példányát hivatalból fogják megküldeni valamennyi egyházkerületnek, egyházmegyének, egyházközségnek, valamint minden, az elemi iskolánál magasabb foku református iskolának. Ezek tehát csak az esetben küldjenek be külön megrendelést, ha a törvénykönyv egynél több példányát kivánják megrendelni.

Felhivás a lelkészi kölcsön ügyében. Az országos közalap végrehajtó bizottsága értesitése szerint az 1931 márc. 13-án folyósitott lelkészi kölcsön után 1933 január hó 1-től 1933 december 31-ig terjedő időre évi 4 és fél százalékos kamat és a tőke egyötöd része tőketörlesztés cimén fizetendő be. — Felkérem az érdekelt Lelkész urakat, hogy azok akik 100 p.-t vettek fel 20 p + 2 p 70 = 22 p 70 f-t, — 150 p után 30 p + 4 p 05 f = 34 p 05 f.-t, — 200 p. után 40 p + 5 p 40 = 45 p 40 f.-t, — 250 p után 50 p + 6 p 75 = 56 p 75 f.-t, — és 300 p felvett kölcsön után 60 p + 8 p 10 = 68 p 10 f-t, az évközben esetleg teljesitett fizetések levonásával — folyó december hó 25-éig a Tiszáninneni ref. egyházkerület pénztári hivatala Miskolc. 10,164. sz. postatakarékpénztári csekkszámla javára küldjék be, nehogy késedelmi kamatokkal legyenek megterhelve. — Aki a pénzt postautalványon küldi be, az csatoljon ahhoz 10 fillér kézbesitési dijjat is. *Az egyházkerületi pénztár.*

Az alsóborsodi lelkészek figyelmét felhivom, hogy úgy a saját, mint az egyházközség részére kirótt köztartozásokat az egyházmegyei pénztár cimére igyekezzenek minél előbb megküldeni Elsősorban azokra a lelkészekre vonatkozik ez a felhivás, akiknek állami fizetéskiegészitésük nincs és azokra az egyházközségekre, amelyek adócsökkentési segélyben nem részesülnek. A felgyülemlett hátrálékos köztartozásokért — szomorú szivvel bár — kénytelen lennék az egyházközségek vezetőit fegyelmi felelősség alá vonni Tudom, hogy ettől az utolsó lépéstől megkimélnek engem egyházmegyém egyházközségeinek a belátó és megértő vezetői. Ennek reményében vagyok áldás és béke kivánásával Miskolc, 1933. november 20-án *Pósa Péter* esperes.

Alsózempléniek figyelmébe! Felhivom az érdekelteket, hogy akiknek egyházmegyei közgyülésben letárgyalni való ügyeik vannak, a vonatkozó iratokat december 11-ig küldjék be az esperesi hivatalba. — A nyugdijintézeti, közalapi járulékok és egyéb egyházi köztartozások fizetésére ezuton is felhivom a lelkészeket és egyházakat. Sátoraljaujhely, 1933. november 21. *Kiss Ernő* esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

VI. 2512.

XXVIII. évfolyam. 49. szám. Sárospatak, 1933 december 3.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Pápay István:* Pium desiderium. — *Árokháty Béla:* Szenci Molnár Albert zsoltárai és református énekügyünk. — *Bódy Dénes:* Németek és Magyarok (Folyt. és vége köv.). — *Svingor Jenő*: A debreceni diakónusképző intézet. — *Dr. Panka Károly:* Öreg diákok emlékestje. — Irodalom. — Uj püspök. — Hirek. — Szerkesztői üzenetek.

Pium desiderium.

A katholikus egyháznak illető disciplinája — egyebek között — az ordinárius magatartását olyan esetekre is szabályozza, melyekre a Codex Juris Canonicus kifejezetten nem, vagy csak hiányosan, illetve nagy általánosságban rendelkezik. Ez sok esetben feloldja, vagy legalább is facultativvá teszi a Codex kötelező rendelkezéseit is, sőt speciális esetekben azokkal ellentétes magatartást enged meg, ha az egyház magasabb érdeke úgy kivánja, vagy ha a Codex általános rendelkezése sui generis esetekben tulságosan merevnek bizonyul. Mivel pedig — ha nem tévedek — az ordináriusnak társadalmi s a más felekezetekkel szembeni magatartása is e disciplinában leli részletekig vitt szabályozását, mint közös nevezőre, erre lehet igen sokszor visszavezetni a klérikusoknak a református egyház exponenseivel való ilyen, vagy olyan, ám congruensnek és consequensnek nem mindig mondható társadalmi érintkezését is. E közös nevezőre való visszavezetés azonban — mint jelzem — korántsem állapithat meg absolut kivételnélküliséget, hanem csak relativ rendszerintiséget megnyugtató, itt-ott örvendetes kivételekkel.

Tagadhatatlan ugyanis a katholikus papi kar több tagjának a református lelkészséggel való barátságos, hellyel-közzel talán testvéries érintkezése, mely éppen közvetlenségénél fogva nem lehet tételes szabványok postulátuma, hanem a testvériesen érző magyar sziv spontán megnyilatkozása.

Viszont — a mi részünkről is — a testvéri magyar sziv talajáról felszökkent nyilvánulásnak kell tekinteni — a többi között — azon, a fővárosi napilapok némelyikében is szóvátett körülményt is, hogy magyar szivét a homlokán hordozó tiszáninneni püspökünk — generális vizitációjának útján — a fajtája iránti ellenállhatatlan, áldott hatásokat hagyó, mély tüzű szeretettel buzditja az őt üdvözlő katholikus testvéreket is a nagy magyar álom megvalósitásának kölcsönös megértéssel és megbecsüléssel végzendő munkájában való részvételre.

Ha aztán ezen örvendetes jelenségek mellett, noha az emlitett disciplinában engedett facultativitásban törvényes lehetőség is van a velünk való, legalább formális társadalmi érintkezésre, egyes ordináriusok a szent exclusivitás nevében mégis ridegen elzárkóznak ez elől s megtagadják még hazafias alkalmakon is a velünk együttes egyházi szolgálatot, sőt odáig mennek elzárkózásukban, hogy még elemi iskoláik növendékeit sem engedik a mi iskoláink növendékeivel közös tornaünnepélyekre, — a felekezeti béke szempontjából éppen nem kívánatos ilyen kilengésszerű tünetek csak a „pápább a pápánál“ szűkkeblű talán túlzott ambiciótól fűtött, ám mindenesetre vakbuzgalmas álláspontjának imputálhatók.

A felekezeti exclusivitásból eredő ilyen bántó jelenségekről jól esik tekintetünket a fentebb vázolt örvendetes körülményekre s a fennkölt liberálizmus ama szellemi magaslatára emelni, amely megengedi pl. az anglikán egyház főpapjának, hogy egy Wesley-ünnepen megjelenvén, ott egy nóbilis gesztussal az angol nemzet dicsekedésének vallja az emlékében ünnepelt nagy eretneket s az isteni kegyelem különös ajándékának tekintse, hogy vele egy tartományban született.

A viszony némi különbözése dacára, de a lényeg ugyanazonossága alapján mi magyar reformátusok is joggal elvárhatnánk a magyar katholikus klérus összes tagjaitól — már csak a reánk szakadt nagy nemzeti tragédia borzalmas convulsiójában vergődő magyar lelkeknek való jó példaadás okából is —, hogy testvéri jobbunknak feléjük nyujtására hasonló gesztussal feleljenek. Mert bizony — hogy szeretetett püspökünk szép gongondolatát apostrofáljam — szebb volna nálunk is az élet, ha mi, a különböző felekezetek lelki vezérei egymás testvéri jobbját fogván haladnánk a nemzet lelki épitésének útján!

De jaj, nálunk ezt az utat a nemzeti élet elevenébe vágó éles kövekkel rakta ki az ultramontánismusnak — emlitett exclusivitásán kivül — a vegyes házasságokra vonatkozó merev álláspontja, s a királyi főkegyúri jogot a magyar állami

souvairainitás köréből — évezredes közjogi gyakorlatunk semmibevevésével — a római kúria hatáskörébe átszármaztató s a más vallású magyarokat a nemzeti élet közösségéből is kirekeszteni kész mohó hatalmi vágya. Mindaddig hát, amig ez a ridegen önző s a hatalmi téboly nyársát nyelt merev ultramontanisticus magatartás a magyar nemzeti élet királyvizében fel nem oldódik, addig a felekezeti békére s az egész nemzeti életre veszedelmet zúdító Pandora szelencéje lesz az, mely üres malaszttá s valósulhatatlan pium desideriummá fog hiusitani a nemzetépitésben közös egyetértéssel, kölcsönös megbecsüléssel és testvéries együttműködéssel való részvételre felhivó, részünkről hangoztatott s az őszinte közeledés jegyében fogantatott minden szép szózatot. *Dr. Pápay István.*

Szenci Molnár Albert zsoltárai és református éneküggyünk.

A zenének, éneknek a bibliai szerepe — az Ó- és Újtestámentumban egyaránt — eléggé ékesszólóan figyelmeztet arra, hogy a zeneművészetben az Isten neki tetsző, áldott kegyelmi ajándékot adott az embernek eszközül az Ő dicsőitésére. Ott látjuk a zenét a Biblia első lapjaitól kezdve a választott nép társadalmi és magánéletében, az ótestámentumi kultuszban, majd az Újtestámentumban a bethlehemi éjszaka Glóriájának a felzendülésétől kezdve egész végig, mikor a nagy látó jelenéseiben a megnyilt egekből az Úr trónja körül éneklő megváltottak kórusa hangzik. Az apostolok is búzditják a hiveket az éneklésre és az ősgyülekezetek korától kezdve végig, egész a reformációig a zenetörténet az egyházi ének- és zeneköltészet csodálatos kivirágzásáról tanit.

Az ember kezében azonban sokszor eltorzulnak Istennek a legszentebb adományai is. Az egyházi ének középkori fejlődésében azt látjuk, hogy a zene *külső* művészi szépségeiért az istentisztelet keretében is feláldozza azt, ami a zenében a legkiváltságosabb öröme a hivők gyülekezetének: a művészi kórusokban nyert passziv gyönyörködésért az Egyház feláldozza a hivek gyülekezetének aktiv részvételét, tehát az éneklés örömének (Jakab V. 13.) személyes élményét. A reformáció az éneklő gyülekezetek helyett művészi kórusokat talál a liturgiában, amelyek idegen latin szöveggel úgy kisérik a misének az oltárnál végbemenő művészi szövésű cselekményét, mint a klasszikus drámák akcióját kisérték a görög kórusok. Igy a *gyülekezet* szemmel-füllel gyönyörködő, néző és hallgató *közönséggé* lett, az ajkán elnémult az ének s az istentisztelet csak az érte közbenjárókként szereplő papság szertartásává vált.

Egész természetes tehát, ha az Evangélium bátor fáklykahordozói következetes határozottsággal léptek fel a hivők lelki jogainak a biztositásáért. Meg kell értenünk Kálvint, Zwinglit, hogy első felbuzdulásukban az Ige érdekében elhallgattatták nemcsak a zenét és karéneket, hanem egyáltalán az éneket is azon az istentiszteleten, amelyen a szentek hivőserege imádkozva gyült egybe az Ige és a Sákramentumok köré.

Mikor már azonban az Ige uralma teljesen helyreállt, 1537-ben Kálvin és buzgó munkatársa, Farel memorandumban kérték a genfi tanácsot, hogy az istentiszteleten a gyülekezeti éneket engedélyezze. Igy aztán Kálvin strassburgi száműzetése napjaiban — az ottani lutheránus gyülekezetben kapott indittatástól is vezettetve — 1539-ben kiadja az *első kálvinista zsoltároskönyvet* (Aulcuns pseaulmes et cantiques mys en chant, A Strasburg. 1539.). Ebben csak 19 zsoltárt találunk 18 dallammal, továbbá *Simeon énekét*, a *Tizparancsolatot* és a *Credo*-t, vagyis összesen 22 éneket 21 dallammal. A dallamok közül 5 maradt meg, 3 pedig nagy változtatásokkal került bele abba a végleges zsoltároskönyvbe, mely 23 éven át tartó bővitgetések és javitgatások eredményeként 1562-ben jelent meg s lett kedves könyvévé a világ kálvinista gyülekezeteinek.

Ennek a zsoltároskönyvnek a megszentelt dallamaival találkozott a magyar kálvinista „vándordiák", *Szenci Molnár Albert* s ezeknek ősi, eletteljes elevenséggel lüktető ritmusa, utólérhetetlen igézőerejű dallama kapta meg ifjúi lelkét s inditotta arra az elhatározásra hogy hazahozza őket a magyar református atyafiaknak épülésre, Isten felé szárnyaló örömre.

Hallottam ezeket a dallamokat ritmusuk ősi erejével magam is Svájcban, Elszászban, Franciaországban és megilletődve nézem Kálvin első énekeskönyvének négyszögletes, menzurális öreg kótáit. Megilletődött érzések fognak el, mikor a nagy magyar zsoltáros diák első zsoltárkönyvéből olvasom a negyedfélszázados öreg betüket és felettük Kálvin énekeskönyvének a hű kótáit.

A zenész Szenci Molnár számára ezek a kóták az élet ritmikus dallamait jelezték — évszázados viharaink között — mintha elvesztették volna értelmüket, szinte kabalisztikus jelekké váltak, melyeket református kántoraink s gyülekezeteink semmibe sem vettek, mintahogy Misztótfalusi Kiss Miklós már panaszkodik is miatta. A XIX. század szárazlelkűsége el is dobta Szenci Molnár kótáit s adott helyettük hamis zsoltáréneket — Kálvin ősi szent énekei helyett...

Egy pillanatig sem kétséges előttem: ahogyan ezek a zsoltárok a mi énekeskönyvünkben előttünk állanak, nem kivánná meg őket a világ egy népe sem s ha Szenci Molnár úgy hallja vala őket, ahogyan mai magyar gyülekezeteink éneklik, neki, a jólképzett, művelt muzsikusnak semmiképen sem jut eszébe, hogy hazahozza őket magyar honfitársainak nemzeti ajándékul.

Szenci Molnár Albert a genfi zsoltárokban felbecsülhetetlen értékű nemzeti ajándékot adott a magyar református gyülekezeteknek és az egész magyar kulturának. Ez a kincs — Kálvin áldott hagyatéka — az örökösök kezében, az örökösök ajkán megcsufolva, kifosztva, szárnyatörten, koldusmódra — kallódik... *Árokháty Béla.*

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

Németek és Magyarok.

Ez a cime ama gondolatokban gazdag, elsősorban „de nobis“, de nem „sine nobis“ irt értekezésnek, melyben D. Dr. *Geissler,* a Gusztáv Adolf egyesület nagynevü és széles látókörü főtitkára beható tanulmány tárgyává teszi a Gusztáv A. E. folyóiratának (Die evang. Diaspora Zeitschrift des G. A. V. XV. 4.) hasábjain a németség és magyarság egymáshoz való viszonyát, vallási, nyelvi, politikai és kulturpolitikai szempontok kiemelésével világitván meg helyzetét a két népnek, nemcsak a csonka, de az integer Magyarország határain belül is. Jelen tanulmánya csak folytatása azoknak a vallási és ethnográfiai vizsgálódásoknak, melyeket az éleselméjü, mozgékony és fáradhatatlan tudós a világ protestantizmusának nagy életmezején, legtöbbször a helyszinen szerzett benyomások és tapasztalatok során, vagy legalább is pontos utánjárás utján évtizedek óta végez és ad közre könyvekben, vagy különböző folyóiratok hasábjain a protestantizmus szóval, tollal és tettel való védelmezésében. Az ú. n. *harmadik* német birodalomban (I = Nagy Ottóé, II = Bismarcké, III = Hitleré) tért foglaló „ecclesia militans“ gyermeke ő, ki távolságokat legyőző gyakori szervező és tanulmány utjain nyert meggyőződései alapján szivesen kész korrigálni népek és nemzetekről táplált tévedéseit. mert vallja, hogy „consilium mutare sapientis est.“

Ennek illusztrálására elég csak szembeállitani többek között a „Zeitwende“ (Monatschrift 1928. IV. Jhg. 2. Heft: Der Südslavenstaat und wir Deutschen) hasábjain a magyarok háboruelőtti politikáját és érintő felfogását, hogy megláthassuk: minő elhatározó és nagy horderejü a külföld vezető egyéniségeinek hazánkban való közvetlen tapasztalatszerzése és az ezeken átszürődött meggyőződés.

Ebből a szempontból is csak örömmel gondolhatunk D. Dr. *Geissler* főtitkárnak a folyó év nyarán hazánkban tett látogatására és arra a lekötelező fáradozására. hogy ő, aki a világháboru alatti és utáni európai problémák keletkezésének egyik legmélyebb ismerője és akinek szava és felfogása messzebb ér és mélyebb barázdákat hasit az európai közfelfogásban a világfórumok sok nagy diplomatáénál: ez a D. Dr. *Geissler* a speciális német-magyar kérdést az egész integer Magyarország keretein belül vizsgálat alá vevén, a csonka-magyar haza és magyar élet mindennapi mozgalmait, eseményeit és jelenségeit külföldi német szemmel bár, de a történetphilosophus és kulturpolitikus olyan távlatából nézve itéli meg, hol a multak *német* tévedéseinek meglátása, sőt belátása mellett (Zeitwende: Seite 100.) méltán jut hely a magyarság vallási, nemzeti, politikai kulturális és ethikai értékeléseinek is. Mi örömmel gondolunk arra. hogy a magyarság benső értékeinek felismerésében, rólunk való kedvezőbb meggyőződésének kialakulásában nekünk, a sárospataki református főiskola tanárainak is őáltala nyujtott szerencsés alkalmunk és részünk volt, mikor Budapest és Debrecen után *Sárospatak* és főiskolájának megismerésével csak itt a magyar talajon látottak és tapasztaltak nyomán született szimpátia és meggyőződés irathatott ővele, a magyar-ellenes hirben álló apostollal ilyen sorokat: „Es ist erfreulich festzustellen, dass in dieser Hinsicht eine enge Wahlverwandtschaft zwischen Magyaren und Deutschen anzutreffen ist. Der echte Magyar ist unbedingt ritterlich und der Doppelzungigkeit Feind“ (Seite 241). Bizony nekünk megsanyargatott magyaroknak a Példabeszédek könyve XXV. 25. szavai jutnak eszünkbe: „Mint a hidegviz a megfáradt embernek, olyan a messzeföldről való jóhir hallás.“

Hogy nem tobzódik a szerző a magyarság dicséretében és hogy megállapitásai és konkluziói nem 100 százalékban tükrözik a magyar nemzeti felfogást: az csak természetes és mindenki által érthető, ha elgondoljuk, hogy egy „előkelő idegen ő“, ki nyelvünkből mit sem ért és mégis minden felől aprólékosan tájékozott, pontos adatokra támaszkodó éles logikával dolgozik és valóságos élet-témájává lett a háboru szülte, európai új államalakulatok életében a kisebbségi kérdéseknek (Die Minderheitenfrage) vizsgálata, boncolása, melyekkel a jelen igazságtalanságainak kiküszöbölésével egy emberiesebb, jogosabb és harmonikusabb jövendőnek az előkészitésén fáradozik a mai népek politikai elvakultságának idején.

Hogy birodalmi német mentalitása megállapitásaiban és kivánságaiban érezhető: nem vehető tőle rossz néven, sőt az ő szempontjukból elismerést érdemlő és az általa a magyarság letünt feudális korszakából a jelenkor „morale principiuma“-ként (sőt kulturpolitikai postulátumaként) felidézett *„una eademque nobilitas“* alkalmazása és megvalósitása sem ütköznék nemzeti szempontból sem akadályba egy, az övékéhez hasonló 60 milliós magyarság esetén, de nem egészen igy fest talán a dolog egy 8 milliósra összezsugoritott kis ország területén, hol a háboru előtti félmilliós evang. németség száma is a lakosság 10 százalékára (50.000) redukálódott, nem is szólva arról, hogy rajtuk kivül a csonkaország területén még más kisebbségek is találhatók.

A kisebbségi kérdés, mely a „népek önrendelkezési jog“-ának hamis jelszava alatt századunk világpolitikai lernai kigyójává lett és amelynek mérges harapásától nemzetek és államok teste vérzik szüntelen, de mindeniknél inkább a magyar: még akkor is közérdekü lenne, hacsak szomszédainkról és nem épen mirólunk lenne a „Németek és Magyarok“-ban szó. Mirólunk, kiknek lelkéből épen a világháboruban mesterségesen felduzzasztott nemzetiségi kérdések hatása alatt naponként megujulva tör elő a Siralmak könyvének prológja:

„Jaj de árván ül a *soknépü* város,
Olyanná lőn, mint az özvegyasszony.
Nagy volt a nemzetek között,
A tartományok közt fejedelemasszony
Robotossá lőn“ . . . stb. (Jer. Sir. I.)

— — — — — — — — — — —

(Folyt. és vége köv.) *Bódy Dénes.*

A debreceni diakónusképző intézet.

November 21-én a déli órákban a tiszántúli egyházkerület nevezetes utjelző követ helyezett el a magyar ref. egyház történetében a debreceni diakónusképző intézet felavatásával. Az avatást dr. Baltazár Dezső püspök végezte alázatos, buzgó imádsággal, az egyszerű ünnepség szónokai voltak: a diakónusképző intézet igazgatótanácsának elnöke: Csikesz Sándor dr. egyetemi tanár és theol. dékán és a diakónusképző intézet igazgatója: Nagy István. Egyházkerületünk nevében s egyben a konvent nevében is Farkasfalvi Farkas Géza főgondnokunk üdvözölte az újszülött intézetet, amely egyelőre hét növendékkel kezdi pályafutását.

E sorok irójának, aki mint meghívott vendég élvezte a szerencsét, hogy részese lehet a magasztos eseménynek, nincs egyéb célja, mint megértő figyelmet és meleg szeretetet ébreszteni mindazok szivében, akiktől joggal várhatja azt a debreceni diakónusképző intézet. Ott ülve az ünneplők közt az egyszerű épület terraszán, pompás késő őszi napsütésben, egy fájdalmas kép elevenedett meg a lelkemben. Volt egy kedves barátom, akit a világháború tűzforgataga különösen tragikus körülmények közt sodort el az élők sorából. Századparancsnok volt s egy nehéz órában, amikor rohamra kellett vezényelnie a rábizott csapatot, egy ember sem mozdult a kiadott parancsára. A rémséges ágyú- és gépfegyvertűzben valósággal odatapadtak az emberek a lövészárok falához. Erre végigjárta a vonalat, külön megkért minden tisztet és altisztet, hogy az ujabb vezényszóra, mikor ő kidobja magát az árokból, kövessék őt s a példájuk bizonyosan rohamra lendíti a századot. Újra megadta a jelt, a csapat ismét dermedt mozdulatlanságban maradt, ő pedig egyedül rohant az ellenséges árkok felé. Talán 100 golyótól is találva lehelte ki lelkét közvetlenül az ellenség szeme előtt.

Abban az óriási harcban, amit Isten országáért folytatunk, hányszor ismétlődik ez a jelenet, csak Isten a megmondhatója. Hányszor rohanunk mi, Úrnak szolgái, az ellenséges sáncok ellen egyedül, egészen egyedül, mindenkitől magunkra hagyatva, magunk mögött egy megdöbbentő némaságba, szinte ellenséges hallgatásba merevedett tömeggel. Nincs rettenetesebb dolog egyházunk jelen helyzetében, mint mikor a vezér és a kezére bízott sereg, a pásztor és a gyülekezet közt nincs semmi, semmi közösség, hiányoznak a hittől, a lelkesedéstől lobogó szívek, akik megteremtsék, fenntartsák ezt a feltétlen szükséges összeköttetést. Ilyen szívek toborzására vállalkozott a tiszátúli egyházkerület diakónusképző intézete. Egy parányi bölcső volt, amit körülállottunk, de óriás szunnyadt benne, akire egy két évtized multán félő tisztelettel vagy diadalmas büszkeséggel fognak feltekinteni az akkor élő emberek. Forró szeretetünk kell, hogy áldó üdvözletet küldjön e hajlék felé, amelyből Isten és anyaszentegyházunk dicsőségére Jézus Krisztus legjobb vitézei, hadinépének rohamcsapatai fognak kilépni, ha ez a terv és tanács az Úr szentakaratával megegyezik. *Svingor Jenő.*

Öreg diákok emlékestje.

A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete folyó hó 20-án emlékeste keretében áldozott a kiváló pataki diák, Rácz Gábor honvédaltábornagy emlékezetének. Az estélyen jelen voltak: dr. Finkey Ferencné, Bede Zoltánné Zsindely Etelka, Komáromi Jánosné, Rácz Lajos ny. kuriai tanácselnök, dr. Finkey Ferenc kuriai tanácselnök, dr. Szabó Sándor ny. jogtanár, Finkey Pál ny. táblai tanácselnök, Makláry Dániel kuriai biró, dr. Forgon Lajos ny. pastaigazgató, Komjáthy Sándor ny. tanár, dr. Piskóty Ferenc, dr. László Ferenc, dr. Moskovits Mór és dr. Jezierski István ügyvédek, dr. Fodor Zoltán, dr. Kovács Béla és dr. vitéz Somody János ügyészségi alelnökök, Makláry Sándor és dr. Andó László Máv. főfelügyelők, Sz. Lukács Pál ny. számtanácsos, Szüts Ernő gyógyszeresz, vitéz Vitányi Dezső alezredes, Komáromi János iró, Tóth Pál ref. lelkész, dr. Tassonyi Ernő bányahatósági főtanácsos, Blahó Ede tanár, dr. Phillipp Ernő és dr. Bencze Ferenc orvosok, dr. Terhes Tivadar törvényszéki biró, dr. Haury József Máv. felügyelő, Katona Endre Máv. főmérnök, dr. Trócsányi György országgyűlési főkönyvtárnok, ifj. dr. Rácz Lajos jogtanácsos, Fodor Gábor Máv. mérnök, Hézser Zoltán M. T. I. osztályvezető, Petrőczy József rendőrfogalmazó, Magyar Kálmán mérnök, Reho Pál postatakarékpénztári tiszt, dr. Szücs Lajos tanácsi fogalmazó, Szabó Zoltán földhitelintézeti tisztviselő, dr. Zombory László muzeumi tiszt és még sokan.

Dr. Tóth Pál ref. lelkész magasszárnyalásu imája után dr. Panka Károly országgyűlési könyvtárigazgató, elnök nyitotta meg az emlékestét.

Ezután Finkey Ferenc társelnök tartotta meg „Pap és katona" cimű s Rácz Gábor egész élettörténetére kiterjeszkedő emlékbeszédét, amelyet a közönség nagy figyelemmel és élvezettel hallgatott, mert Finkey a különben száraz élettörténeti adatokat a megboldogult életéből vett derüs történetekkel füszerezte. Ez az emlékbeszéd a Pataki Krónikában és nyomtatásban is meg fog jelenni. Majd vitéz Somody János választmányi tag szavalta el „Rácz Gábor emlékezete" cimű, köztetszéstkeltő ódáját. Végül a Himnusz eléneklése és Rácz Lajos társelnöknek, a megboldogult testvéröccének köszönő szavai után ért véget a kegyeletes hangulatu emlékeste.

IRODALOM

* **Egy pompás füzetben** jelent meg dr. *Keller Adolf* Pápán tartott előadása *Az ökumenikus mozgalom mint theol. probléma* a dr. Trócsányi Dezső kitünő fordításában. Ismertetni fogjuk.

* **Balázs Győző:** *Magyar költők anyaszeretete.* Negyedik kiadás. A meleg szivű és nagy nevelő erejű szerző tehetségének egyik legszebb megnyilatkozása ez a miskolci szabad egyetemen tartott előadása. Vallásos estékre gazdag anyagot nyujt; formájában és hangulatában remekszámba menő alkotás.

* **Imhol az ember!...** *Predikációk-Meditációk.* Irta: *Császár József* miskolci ref. s. lelkész. Miskolc. 1933. 144. l. kis 8°. Ára ?

Szüreti termék, a frissen sajtolt must kellemes izeivel, melyek keverednek a kiforrottság felé törekvő, de még forrásban levő lélekital csipősségével. Aláhuzzuk azt, hogy inkább meditáció, mint prédikáció ez a 24, átlag 5 oldalas bizonyságtétel, sulyosan szimbolisztikus szemléleteivel, melyek sokkal inkább fölfejtődnek az elmélyedő olvasó, mint a hallgató előtt. Néhol lebilincselő erővel süt át friss képein a lélek melege, bár stilusa néhol nemcsak kifejez, hanem el is leplez. Főtörekvése a lelki ember megmutatása önmagában, a keresztyén gyülekezetben és a nehéz má-hoz való viszonyában. Fejlődési iránya: egyszerűbb, áttekinthetőbb szerkezet, s az ebből folyó világosabb vonalvezetésű stílus, s annak fokozottabb szem előtt tartása, hogy az igehirdetésben első sorban *nem mi beszélünk az Igéről*, hanem az *Ige szól*, rendelkezik, revelálódik *általunk*. Szerző a jövőre nézve annyival lesz még igéretteljesebb, amennyi e kivánalmakból megvalósul ezutáni munkáiban. Elsősorban nagyobb, városi, vagy városias jellegű gyülekezetek igehirdetése iránt érdeklődőknek ajánljuk szerető figyelmébe.

* **Csendes esték** c. vállalatban 20. füzet gyanánt jelent meg *Sipos Ida:* „Az aranyszobor" c. elbeszélése. Ára 20 fillér.

HIREK

Uj püspök.

A szlovenszkói tiszáninneni ref. egyházkerület heves választási küzdelem után megválasztotta püspökét. A szavazatok többségét dr. *Magda Sándor* csicseri lelkész, egyházkerületi főjegyző nyerte el. A választás ideje alatt azt a hirt kaptuk, hogy cseh oldalról politikai szempontból beleavatkoznak a püspökválasztásba. Kifejezést adtunk annak a felfogásunknak, hogy gyülekezeteink az illetéktelen beavatkozásnak bizonyára ellen fognak állni. Nagy az örömünk, hogy bízó reménységünket nem szégyenítette meg Istenünk. A választásnál kizárólag egyházi érdekek érvényesültek. Magda Sándor dr. személyében felséges missziójának vitelére mindenképen méltó egyén került a püspöki székbe. A volt sárospataki szenior Magda Sándor (1906-ban volt szenior), falusi lelkészkedése alatt nem fordított hátat a tudományoknak. Imponáló erőfeszitéssel a filozófiai doktori cimmel diszitette fel nevét s amikor az elszakadás után vállaira nehezült az evangéliumi és magyar lélek ügyének harca, Magda Sándor dr. egész emberként forgolódott három oltár körül is: a theol. szeminárium, az egyházi sajtó és az egyházkerületi közigazgatás oltárán. A theol. szemináriumnak komoly tanultságú előadója. Az Egyház és Iskola felelős szerkesztői tisztében átfogja tiszta pillantása egyházkerületük egész mezejét s minden szertelenkedéstől ment s biztos az az irány, amelyet tollával mutat. S mint egyházkerületi főjegyző bepillant, sőt belefoly az ügyek tényleges intézésébe. S közben egyre szélesebb horizontok felé tör. Az az út, amelyet Angliában tesz az egyházi munka tanulmányozása céljából, kezességet nyujt az iránt, hogy az evangéliumi gyülekezeti munka az, amely szívéhez a legközelebb áll, amelynek most nagyfontosságú állásában vezetője és irányítója lesz lelkésztársai közt. Nem kételkedünk benne, hogy a választásnál ellenfele szintén a missziói munka erős felkarolásában látta volna működése csúcspontját. Annál inkább kell találkozniok most a munkavégzésben s mindnyájuknak, összes lelkésztársaikkal közös erővel végezni az evangéliumi szolgálatot. A testvérei között első (primus inter pares) személyén és működésén nyugodjék kegyelem és áldás. Ad multos annos !

Csendes nap volt a sárospataki ref. gimn. kebelében nov. 25-én, tanulóink számára a gimn. igazgató, tanári kar támogatása, — a vallástanár és a Középfokú Isk. Orsz. Ref. Missziói Bizottsága kiküldötteinek: *dr. Fónyad Dezső, Morvay István* és *Papp Béla* vezetése mellett. Reggel 8 órakor tanári kar és az ifjúság imateremben tartott közös áhitatával kezdődött a napi grogram, melyek után az ifjúság I—IV. o., V—VIII. o. és külön a leányok hármas csoportjára oszolván bibliatanulmányozás következett a Luk. 17 : 11—19. alapján „A meggyógyult ember" cimen. Majd fél 10-től minden csoportnak kora és neme szerinti aktuális diákkérdéseket fejtegető, mélyen járó előadások és azt követő viták, megbeszélések, magános intim jellegű lelki megnyilatkozások a diákság részéről és irányitások a vezetőség részéről töltötték ki a délutáni közös előadásig a vallásos és nemzeti nevelés komollyá és ünnepélyessé fokozódó menetét. A vezetőség mindhárom csoporttal felváltva, különkülön foglalkozván, az előadások témáit képezték alsóbb fokon: 1. „Az én barátaim", 2. „Bizonyitványom és diákéletem"; felsőbb fokon: 1. „Krisztus és a nyomor nemzetsége". 2. „Felelősség és szeretet az Uj Magyarság szociális programjában". Leányoknál: 1. „Divat, hiúság, szépség", 2. „Leánylelkiismeret és a tükre". Délután pedig a Balkán népei között időzött előadó, „Krisztus a mohamedánok között" c. tartott gondolatokat megindító, a lelkiélet mélységeit szemléltető előadást. A lelki áldásokban gazdag napot *Bódy Dénes* vallástanárnak a kiküldöttekhez és az ifjúsághoz intézett zárószavai rekesztették be, reflektálván a zárószóban a Bizottságnak a vallástanárhoz intézett - ama levélbeli értesitésére: „Patakra örömmel megyünk, nekünk is kedves hely, országszerte jónevét hirdetjük. mert a legkülönbbnek tartjuk a református gimnáziumok sorában.

— **Műsoros estélyt** tartott a sárospataki Lorántfy Zsuzsánna Ref. Nőegylet nov. hó 25-én Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok, nagybesenyői Bessenyey Zénó dr. képviselőházi alelnök és leveldi Kozma György főispán fővédnöksége mellett kiváló erkölcsi és nagy anyagi sikerrel. Az estély rendezése körül fáradhatatlan tevékenységet fejtett ki özv. Baksy Istvánné, a Nőegylet agilis elnöknője.

— **A pataki theológusok faluszemináriuma** nov. 25—26 án rendezte első kétnapos kiszállását. Ez alkalommal a Hegyköz 9 anya- és 3 leányegyházát keresték fel kettesével. Magyaros vendégszeretet, lelkészek, tanítók, jegyzők lelkes, megértő, sok esetben nagy fáradságot igénylő támogatása és a falvak népének osztatlan érdeklődése fogadta és segitette a szemináriumi munkásokat úttörő jelentőségű kiszállásukban, amely segitséget mindenütt igehirdetéssel és a belmissziói munkákban való szolgálattal igyekeztek meghálálni. Történelmi levegő, szazados magyar és református értékek, nemzetiségi végvárakként álló apró templomok, sajátságos, idegen: huszita, cseh, német, tót vért magába olvasztani képes magyarság és benne a pásztorok heroikus erőkifejtése mellett is lassan őrlődő reformátusság adják a csonka ország legészakibb tájegységének a faluszemináriumi kérdőivekre adott feleletekből kibontakozó helyzet képét. „Nagyon megromolhattak az emberek, ha már a pataki iskolának is ki kell küldeni a diákokat, hogy segitsenek megjavítani őket", mondogatták egymásnak az egyik falucska lakósai, amint a feneketlen sárban érdeklődtek, kérdezősködtek a szemináristák. Innen is meg kell biztatni őket, hogy a romlás bizony meg van, de egyetemes városban és falun és ha az „iskola", a város, a diák kimegy a faluba, azt elsősorban azért teszi, mert ösztönszerüen is érzi, hogy még mindig bennük, a magyar faluban van a mi magyarságunk és reformátusságunk megtartatásának legbiztosabb záloga. Hisszük, hogy akik ezen a kiszálláson résztvettek, a lelkésznek, a gyülekezetnek, magyarságunknak, de mindenek fölött Isten országának szolgáltak.

— **Szabó Lajos**, a Bodrogköznek — szép régi egyházi nevén Mesopotamiának — a püspök úr által kinevezett missziói lelkésze szolgálatát megkezdte. November 29-én *Janka* Károlyt kereste fel a legközelebbi teendők megbeszélése végett, december első hetét Vajdácskán tölti.

— **Lelkészbeiktatás Abaujszántón.** November 26 án iktatta be *Farkas* Elek abauji espereS a szántói gyülekezet uj lelkipásztorát: *Hörcsik* Bélát. A templomot zsufolásig megtöltötte a hivek serege. Farkas Elek beiktató beszédének hatása alatt meghatódva eszmélt rá az eddig ellentétekben vivódó gyülekezet, hogy a Krisztusban nincs úr, szolga, görög és zsidó, nincs személyválogatás, mindegy tehát az, hogy az Ő örök igazságait, változhatatlan szent igéjét ki által szólja az Isten. Az ifjú lelkipásztor beköszöntő beszédéből pedig (I. Tim. 4: 10—12.) még világosabban tünt fel a gyülekezet előtt az az odaadás, amellyel ezt az igazságot. az Istenigét, egész ifjú életével szolgálni kivánja. Nagyban emelte az ünnepség bensőségét a sárospataki Főiskolai Kórus közreműködése. Az új lelkipásztorban volt elnökét ünnepelte a Kórus. És a szántói közönség, amelyik már több izben vendégül látta dalos ifjúságunkat, vendégszeretetének, a pataki iskola iránti ragaszkodásának most is legmagasabb tanujelét adta. Este hangversenyt adott a Kórus. Szünni nem akaró tetszést váltott ki Szabó Ernő főiskolai ének- és zenetanár művészi hegedőjátéka, Szabó Ernőné úrnő zongorakiséretével. Az estély végeztével az abaujszántói Leány-Egylet szalagot kötött a Kórus zászlójára. Az új lelkipásztor Hörcsik Béla zárószavaival végződött az emlékezetes nap és est.

— **A ricsei ref. egyház téli munkaprogramja.** Héttőn a katonáknak bibliamagyarázat, vagy előadás. Kedden a hivek látogatása, családi istentisztelet. Szerdán a budahomoki róm. kath. iskolába járó ref. gyermekek hitoktatása. Csütörtökön a leányok összejövetele és vasárnapi iskola előkészitő. Pénteken az ifjúság összejövetele. Szombaton az ismétlősök vallásoktatása és a konfirmációra előkészités. Ez a terv lehet, hogy valamenynyire változik, ha a missziói lelkész megkezdi munkáját. Ha csak nem feltétlen szükséges, nem lesz rajta változtatás.

— **Felhivás.** Megemlékeztünk lapunk hasábjain arról, hogy theol. akadémiánkon egy német diák is végzi tanulmányait: *Günter Humbert* hallei német diák, aki nagyon kellemes, intelligens ifju. Vendégdiákunk szivesen töltené a karácsonyi vakációt valamelyik lelkésztestvérünk családjánál. Ha németül tanuló gyermekek volnának a családban, ragályozná közöttük a német tudást. Természetesen más uri család meghivását is szivesen fogadná. Annál inkább ajánljuk ez ügyet lelkésztestvéreink figyelmébe, miután Németországban tanulmányozó magyar fiaink vakációjukat minden egyes alkalommal lelkészi családoknál töltik. A vakáció december 20-tól január 7-ig tart. Tisztelettel kérjük lelkésztestvéreinket, hogy esetleges meghivásukat közöljék a *theol. igazgatóval* december 20-ig.

Vasuti Menetrendből.

(Október 8 — május 14.)

	Indul		Érkezik
Sárospatak	15·01	Budapest	5·20
„	20·36	„	5·20
„	5·33	„	**1·16**
„	11·40	„	19·37
„	17·05	„	**22·25**
Budapest	**6·50**	Sárospatak	12·01
„	7·22	„	15·37
„	8·20	„	19·27
„	**14·10**	„	22·52
„	17·40	„	22·52
„	17·55	„	7·28
„	23·35	„	9·35

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

H-r M-s Sz-n. Köszönöm az adatokat. Lehet, hogy *Tarjáni János* Égerszögön született. Nincs kizárva. 1710-ben *Jósvafőn* hagy az egyháznak Misu Mihály egy szőllőt, melynek szomszédja napnyugatról *Tarjáni János*. Ezek az adatok elég nyomot mutatnak. Égerszögön 1760, Jósvafőn pedig 1772 óta vezetnok anyakönyvet — **S-r J-ő.** Küldöm.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 50. szám. Sárospatak, 1933 december 10.

S.-PATAKI REF. FŐ... KÖNYVTÁRA

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Mátyás Ernő:* Életszeretet. — *Farkas István:* Püspöki jelentés (Vége köv.) — *F. Farkas Géza:* Főgondnoki gyűlést megnyitó beszéd (Vége köv.) — *Kiss József:* Határozott jellem. A te küldetésed. — *I. B.:* Egyházkerületi közgyűlés. — Dr. kókai Kun Zoltán halála. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

AZ ÉLET SZERETETE.

Dr. kókai Kun Zoltán koporsója fölött.

Márk: 8:35.

Komor, hideg tél borult földünkre. Minél hidegebb, zordonabb, annál bezártabbnak, élettelenebbnek látszik s én egy ilyen komor téli napon ismertem meg dr. Kun Zoltánt már késő öregkorában s komornak, hidegnek, zárkózottnak láttam őt, amikor először találkoztam vele.

De azután jobban megismertem és megláttam, hogy a hideg külső mögött friss tavaszi fuvalmak áramlanak. Megláttam, hogy a komor, megtörtnek látszó alak mögött duzzadó ifjúi energiák feszülnek. Minél közelebb megláthattam, annál mélyebb áhitattal állottam meg az ő rendkivüli élete előtt. Az öreg ember rendszerint elveszíti érdeklődését az új gondolatok, az új életmegmozdulások iránt. Én láttam dr. Kun Zoltánt aggkorában is ifjú lelkesedéssel elmerülni a legmodernebb orvosi felfedezésekben. Az öreg ember lelke előtt megszépül a mult, de rendszerint elfakul a jövő és meglankad a tetterő s én láttam dr. Kun Zoltánt friss lélekkel terveket szőni, előre nézni, jövendőt építeni, alkotások tűzében égni. Az öreg ember lelkében megfakulnak az érzések, elkopik a lélek és én láttam dr. Kun Zoltánt aggkorában is ifjú érzésekben hevülni. Láttam őt családja, szeretett hitvese, gyermekei, unokái, dédunokái körében frissen áradó meleg érzésekben áradozni. Nem, nem a tél sötét világa, hanem a tavasz melegséget fakasztó fuvalma áradott az ő életéből öreg korában is.

Milyen lehetett ifjúságában és férfi kora teljében? Tettei azt mutatják, hogy nyilt, bátor, kemény és izzig-vérig férfi volt, — de mégis gyöngéd, odaadó, betegeit hűségesen gondozó, éjszakákon is virrasztó, mint az édes anya. Széles horizonton mozgó, tág világokat bejáró egyéniség, — mégis olykor annyira összeszükül, hogy egyetlen egy emberi lélek mindenestől fogva tartja. Mindig nagyobb alkotások lebegnek szeme előtt, de egyszerre eltünnek azok képzelete elől, amikor veszélybe kerül egy kis vagy nagy diák élete. Ilyenkor nem lát maga előtt senkit, semmit, csak a veszélyben forgó életet.

Mi volt a dr. Kun Zoltán gazdag életének a titka? Kiegyensúlyozott, harmónikus, derült lélekkel ajándékozta őt meg Isten. Minél harmónikusabb volt kedélye, annál sugárzóbb volt életszerelme. Gazdagon megajándékozta őt Isten ritka testi és lelki talentumokkal és minél hűségesebben sáfárkodott azokkal, annál duzzadóbb életszeretet áradt szivéből. Szerette az életet. Istennek drága ajándéka az élet. Azt akarja, hogy szeressük az életet. Minél inkább az Ő akaratának megfelelően szeretjük, annál inkább megajándékoz minket annak szépségeivel, s különös mértékben megajándékozta dr. Kun Zoltánt.

Bármilyen lobogó lánggal égett azonban benne az élet szerelme, mégis inkább szerette az életet másban, mint önmagában. Életünk bölcsőtől a sirig a halál árnyékában folyik le. Senki sem látja azonban ezt az árnyékot jobban, mint az orvos. Éppen azért minden igazi orvos az életnek őre, megtartója, a veszélyben forgó életnek feltámasztója akar lenni. A dr. Kun Zoltán életének a titka éppen abban van, hogy ő jobban szerette az

életet másban, mint önmagában és éppen azért különös mértékben volt képes építeni is az életet a veszélybe került emberben. Elmerült mindig uj és uj orvosi felfedezésekben, de csak azért, hogy annál biztosabban épithesse az életet. Mindig uj és uj alkotásokra törekszik főiskolánk szolgálatában is, de csak azért, hogy mindig biztosabb feltételeit teremtse meg az életnek. Különös orvosi intuicióval rendelkezett, azért, mert különös mértékben lobogott benne a más élete megtartásának vágya. Az a jellemző, hogy minél nagyobb veszélyben forgott egy élet, annál inkább fellobogott szivében annak szeretete. Jóságos arca elkomorult, ha a halál ködös árnyékai borongtak egy élet felett, de felujjongott a lelke, amikor munkája nyomán ujra lángralobbant egy-egy szervezetben az élet. Amikor talán meddőnek látszott minden orvosi tudás, akkor hatalmasabban megáradt hűsége, részvéte, odaadása, szeretete, akkor lelki erők áramlása kezdődött meg közötte és betege között s az ő hatalmasan lobogó életét szerette volna átárasztani betegei testébe-lelkébe. Sötét, kisérteties éjszakákon órákon át virrasztott ez a szeretet élet-halál között vergődő lelkek felett és ahol megszünt a tudomány, ott elkezdette munkáját az isteni lélek és végezte általa is „csodatevő erőknek munkáit." Igy tékozolta dr. Kun Zoltán önfeledten az ő gazdag életének kincseit s minél inkább tékozolta, annál inkább megtalálta az életet. Megtalálta a bizalomban, a szeretetben is, a hűségben is, ami meggyógyult betegei felől áradt feléje. „Aki elveszti az ő életét én érettem és az evangéliumért, megtalálja azt."

Bizonyára neki is voltak csalódásai, veszteségei, de életének voltak külső sikerei és eredményei is. Egyre inkább szélesbbül előtte a munkatér, mindig többre bizatik. Járásorvosi, vasuti orvosi megbizást kap. A megnyert életnek a jelei kitüntetései is. Egészségügyi főtanácsos, vármegyei tiszteletbeli főorvos, a Ferenc József rend lovagja, a Vörös Kereszt érmek tulajdonosa, aranydiplomás orvos lesz egymás után.

De egyre inkább megtalálja az életet családjában is. Egyre terebélyesebbé válik körülötte nemes családi hagyományokból gyökerező életfája. Mindig teljesebben megtalálja az életet a gyöngéd hitvesi szeretetben, gyermekek, unokák, dédunokák seregében.

Egyre inkább megtalálja az életet szivéhez nőtt alkotásában, a főiskolai kórházban. Milyen odaadó lélekkel fáradozott annak épitésén még az elmult esztendőkben is. Milyen ujjongó érzés hatotta át kiépülésén. Amikor pedig megvált szolgálatától, gyakran láttuk elhaladni könnyes szemmel főiskolai kórházunk mellett. Attól való bucsuvétele az élettől való bucsuzását jelentette. De alakja még közelebb férkőzött szivünkhöz.

Minél magasabbra nőtt nemes gyökerekből táplálkozott életfája, annál határtalanabb tisztelet övezte őt körül Sárospatak város társadalma, a sárospataki főiskola ifjúsága, tanári kara, előljárósága részéről, de nemes személye szerte a hazában mindenütt tiszteletet váltott ki iránta. Most úgy érzem, hogy amikor a téli hidegben itt állunk koporsója körül, meleg életáramlások indulnak meg. Megmozdul a szivekben a szeretet és a hála és ez érzésáramlásba belevegyül a fájdalom könnyein keresztül az én szivem hálája és szeretete is, aki a magam életén keresztül is éreztem az ő élettékozlásának minden drága ajándékát. De úgy érzem, hogy kinyilnak most itt az öreg iskola összes kapui és a kapukon hatvan év távlatából öreg pataki diákok ezrei özönlenek ide s letelepszenek körülöttünk és egyre teljesebbé lesz a hála és a szeretet áramlása. Érezzük az Ige igazságát, hogy „aki elveszti az ő életét én érettem és az evangéliumért, megtalálja azt."

Hat évtized alatt hányszor jelent meg erőteljes alakja ez iskola udvaron, szeretettel szemlélgetve kedves diákjait, vagy korholva a könnyelműeket. Nemzedékekre terjedő szolgálata alatt kétszer is megujhodtak ezek az öreg falak s az ő vasegészsége keményen dacolt az idők viharával. De mégis csak megtört, megfáradt alakja és aztán nyugovóra tért. De én ugy érzem, hogy most e hideg falak megfényesednek. Ugy képzelem, hogy ez udvar kapuvá válik, az örökkévalóság kapujává. Nekem úgy tetszik, hogy dr. Kun Zoltán megfáradt, megtört alakja kiegyenesedik, felnő égi magasságokba és e kapun keresztül délcegen lép át az örökkévaló hajlékokba, átnyulik az örökkévalóságba. Megtalálta az életet, az örök életet ott fenn a mennyben.

Gyászoló család, gyászoló gyülekezet! Emeljük fel tekintetünket e szomorú órában az örökkévalóságra s áldjuk, áldjuk a mi mindenható Istenünket, hogy megboldogult testvérünkben annyira megajándékozott minket az ő kegyelmének drága ajándékaival. Ámen. *Dr. Mátyás Ernő.*

Püspöki jelentés.

1933 december 5.

Főtiszteletű és Méltóságos
Egyházkerületi Közgyűlés!

Régi időkben, őszi kerületi gyűlésünk asztalára ritkán került püspöki jelentés. Nem különcködés és nem mindenáron való beszélni akarás az oka annak, hogy én őszi gyűlésekre is tartogatok mondanivalókat, — egyedüli magyarázata a változott idők és az egyre fájóbb élet — mikor is nagyobb szükség van arra, hogy biztatgassuk egymást. Különben is én úgy itélem meg, hogy kalászszendüléstől levelek lehullásáig tovatünő pár hónap alatt gyűlik össze egy-egy vezér számára a sereg előtt közlésre érdemes bejelenteni való.

Mindenekelőtt, hadd álljak meg itt egy őszinte vallomástétellel. Én, — a keresztyénség közös frontján, a lelkek megnyugvásának, — valamelyes lelki egységet kitermelő ünnepi esztendejét vártam az Urnak 1933. esztendejétől. Mi, emberek, — egy-egy embereket magasztaló jubiláris ünnepen, — olyan sok szépet tudunk elmondani egymásról s az isteni kegyelem e csodálatos esztendeje, a Krisztus országlásának 20-ik 100. esztendeje elindulásakor, nem tudom, én magam is szinte csodavá-

róvá lettem . . . Nem jött, amire vártam. Nem a Krisztus békéje, de a gyűlölködés vihara erősödött ugy a népek, mint a felekezetek között. Telve az ajkak mindenfelé panasszal és zúgolódással. Elfeledkezünk róla, hogy mi, árva magyarok, — e koldussá tett földön: kereszthordozásra rendelt néppé teremttettünk. Tele sirjuk az életutakat egyéni, családi, gyülekezeti és nemzeti fájdalmunkkal, pedig szívünkre tett kézzel kellene beismernünk, hogy a szenvedésekből őseinknek még sokkal több jutott osztályrészül, mint nekünk. Mikor templomoket és iskolákat a maguk veritéke és vére hullásával építettek meg apáink: mikor belső és külső hatalmasságokkal birokra kelve, ezer fortéllyal kellett megküzdeniök elődeinknek: az erővel, fegyverrel és sok csalárdsággal ellenök törő hatalmasságokkal dacolva. Oh! hogyha azok a legtöbb faluban halmon s hegyoldalon emelt templomkövek beszélni tudnának, hogy el tudnának dicsekedni nagyapáink áldozatkészségével; szüntelenül imádkozó életükkel s hogy el tudnák mondani, hogy egy hitet valló földesurak és jobbágyok minő szépen össze tudtak melegedni, versenyre kelve a közös nyomorúság s üldöztetések idején s felvéve kereszteiket, tudtak boldog örömmel meghalni, vértanuságot vállalva a Krisztus ügye diadaláért.

A ma embere nem a hitével, hanem a tudásával és a gépeivel szeret dicsekedni. A világür nagy titkai felett vitázó bölcseket mindig megmosolygom, mikor azt próbálják előttünk számitgatni, hogy a világosságot és a meleget árasztó Nap tüze, hány ezer év mulva alszik ki. Balgatagok!, . . . ha Isten világot teremtett, az örökkévalóságban gondja volt és lesz is mindig arra, hogy onnan felülről: szépség, erő, fény és meleg áradjon át a világon. S ha az Isten, sok millió teremtményei között: az emberi lelket jelölte meg, mint legértékesebb alkotását, gondja is volt és lesz minörökké arra, hogy az idvességét sóvárgó s az örökkévalóságba belenőni epekedő, Istenben boldog lelkek közül csak egy is el ne vesszen! Az emberiség tovafutó századai termelhetnek ki különféle gondolatokat, amelyek ideig-óráig élnek talán, de legtöbbjük már születésük percében halálra éretté válik: csak a Krisztus igazai nem avulnak és nem halnak meg sohasem.

A ma emberét eszmények romhalmaza veszi körül. A robotoló ember kutat, kérdez, gyötri magát, hogy megtalálja a romok között keresgetve azokat az eszményeket, amelyekre könyvei tanulsága szerint esküdött a világ. A romok között nem találja meg, amit keres. Az új élet kapujához nem érhet el addig, s ezen a kapun nem léphet be, míg oda nem tette kezét a Krisztus kezébe.

A földi alacsony helyekről az Ur dicsőségébe 1900. esztendő távolában felvitetett Ur Jézus Krisztus, az egyedüli Király; az egyetlen Szabadító s a világ Megváltója örökön-örökké.

Lelki egységre jutás a Krisztussal: ez a mi korunk mindenekfelett való feladata.

S míg a kegyelem e drága esztendejére való emlékezés nyomán úgy buggyannak ki a szivemből vallomásaim, mint a föld mélyéről felfelé törő ér vize, vagy lángja, úgy kívánkozik kifelé, belső emberemből eme másik, kegyelemből megérni engedett jubiláris esztendőre való megemlékezés is, mely 450. esztendő távolába ragadja vissza lelkünket s a németországi Eisleben városában született s e világba apostolul küldött: Luther Márton bölcsője felett való megállásra kényszerít. Krisztus királyságáért küzdő evangéliumi egyházunk egyik legkiválóbbja Ő! A lelkiismereti szabadság rettenthetetlen hőse; a bibliához, a hit örök forrásához való viszatérés követelője; az egyetemes keresztyén anyaszentegyház belső és külső tisztaságának visszaállítását s a hamisítatlan krisztusi tanításokat, martirságtól sem félő bátorsággal védelmező: Isten választottja! A hittisztaság védelmezése mellett, a nemzeti öntudat kimélyitését és a nemzeti nyelv jogait bátran hirdető nemzeti hős is! Az idő gyorsan fut tova; a korszakok eszményeikkel a sirba rogynak, de a Krisztusra és az Ő evangéliumára, mint örök fundamentumra épített: evangéliumi protestáns egyházak igazai: élnek, hatnak, világot formálnak, embert boldogítanak örökön-örökké. Luther Márton, a nagy reformátor méltó arra, hogy életének csodálatos nagy dolgairól, egyházkerületünk minden gyülekezetei ünnepi összejöveteleken emlékezzenek meg.

Tavaszi közgyűlésünkön bejelentettem, hogy ez év őszén, a sokszor emlegetett, a szektáktól háborgatott Bodrogközön kivánok generális vizitációt tartani. Isten különös kegyelme újból velünk járt s az én hűséges segítőtársaimmal bejártuk immár ezt a Véget is. Előbb ugyan két áldott látogotási napot tölthettünk el, a kis gömöri egyházmegyében, résztvevén a keleméri Tompa emlékünnepen s püspöklátogatást végezve Putnokon a jelenlegi esperesi székhelyen. A látottak és megtapasztaltak nyomán jó lélekkel állithatom, hogy: — csordultig van a mi szívünk — annyit érez, mert mindenek ékesen és szép renddel történnek itt . . . Bodrogközi körútunkon, úgy érzem, hogy nem jártunk hiába! Soha el nem feledhető élménnyé vállott e látogatás a mi számunkra is. Egyházkerületünk hivatalos lapjában bőséges s a legapróbb részletekre is kiterjeszkedő tudósítást közölt egyházkerületünk ihletettlelkű s pennájú lelkészi főjegyzője. Hol voltunk s mit cselekedtünk, ezek elmondásával ismétlésekbe nem bocsátkozom. Ugy éreztük, hogy valóban a lélek vitt bennünket e messze kieső, sokhelyt 200. esztendőn át, — püspököt soha nem látott falusi testvéreink közé. Ama bántó megállapitások, hogy a Bodrogköz népe elhagyta ősei hitét s hogy — beteg, halódó gyülekezetek egész sora volna e tájon — Istennek hála, rémhirnek bizonyult. Van egy pár komolyan beteg gyülekezet, ez tagadhatatlan. De ez a betegség nem halálos! A bajok forrása megtalálva! Az uj Elet felé való elindulás orvosszereit Isten segedelmével felmutathattuk s számos, hozzám érkező jelentés azt igazolja, hogy a lassú, de bizonyos gyógyulás már útban van a legbetegebb gyülekezetekben is.

Ne idézgessük a multat, mikor a jelen fájdalmas! A mult már úgy sem a mienk s a jelennek és a jövendőnek, — a jobbnak!, — a mienknek kell lenni, valahogy igy biztatgat bennünket a leg-

nagyobb magyar. Nem rendezek én sem tetemre hívást. Az érdekel, hogy mit kell cselekednünk, hogy a beteg valóban meggyógyuljon. Ugy érzem, hogy reám is bizott az Isten valamit, hogy orvosolni tudjak én is, régi sebeket!

Ne mosolyogjon meg engem senki sem s főképpen ne mondja senki azt, hogy csak szép szavak az én ajkamon:, hogy kimondhatatlanul tudom szeretni a magyar falvak népét! A magyar kálvinista egyházak legtöbb nyomorúságának az a főoka, hogy a falu népét, a multban nem szerették igazán. A magyar néplélek, Istennek e csodálatos ajándéka, ismeretlen volt s az még ma is sokak előtt . . .

Mióta kiáltom?, — sokszor egyedül maradva, — hogy valami bűnös hajlamosság él a tömegek lelkében, a városi élet után való ellenállhatatlan vágyódásokban. Pedig az Isten az igazán boldog embereket a legtöbbször a falvakban szállásolta el. Közelebb itt az ég a földhöz. Könnyebb az Istennel való találkozás az ittlakók számára, mert mindenfelé, amerre járnak, Isten keze helyezgeti el s írja fel égre is, földre is, ama jeleket, amelyekben nyilván kitetszik Istennek hozzánk való csodálatos szerelme.

Emberek, ne akarjatok bevinni minden buzavirágot a városi kertekbe. Hagyjátok felnőni a buzakalászok tövében, a pacsirtanótás tájakon Lássátok meg a faluk szépségeit, nézzetek bele a magyar földön nyugtalankodó, magyar fajta lelkének a mélyeire. Szeressétek őket igazán, mert nem halt meg, csak alszik köztük a tiszta keresztyén élet. Hogy tud ez a nép szeretni, ha igazán szeretik őt! Hogy tud hozzásimulni azokhoz a lelkekhez, akik feléjök hajolnak tettetés nélkül való meleg öleléssel, mindig tudtam s a püspöklátogatások során könny hullások között gyönyörködve néztem.

Ne mondja senki, hogy nem tud és nem akar imádkozni ez a nép. Ott láttam én majdnem minden háznak asztalán a kinyitott bibliát. Olyan szivből nem énekel a világ egyetlen népe sem, mint a mienk. Imádságában nem szépül úgy meg emberek arca, mint a mi testvéreink veritékező munkában megráncosodott orcája. Nem vette ő ki kezét a Krisztus kezéből! Hamu alatt égő parázs módjára melegíti szívét az ősi hit.

Tehet ő arról, hogy a keresztyénnek mondott országban még Vasárnapja sincsen nyugodalmas, a munkás magyarnak? A törvény által engedélyezett vasárnapi kapa, kaszacsengés s gépek zúgása soha nem kedvezett az Isten országa zavartalan terjedésének.

Nem meri megmutatni való értékeit bizalommal ez a nép senkinek sem. Kissé bezárva a szívéhez vezető kapu ajtaja, mert sokszor megcsalták őt.

Minő felséges küldetés a ma lelkipásztora számára, megtalálni ujra a sárba taposott magyar gyémántokat, a templomból elmaradozó, de titkon imádkozó magyar kálvinista lelkeket! Milyen nagyszerű küldetés, megtalálni a szívökhöz vezető utakat! Milyen szent misszió volna, ráeszmélni nekünk magunknak a tegnapok mulasztásaira s munkába állva, elindulni a nagy cselekedetek végzésére!

Minden szülőt meg lehet nyerni Isten ügyének a gyermeke lelkén keresztül. Ha a ma öregei s felnőttjei nem tudnak eléggé lelkesedni külső látszatra az anyaszentegyházért, induljunk el megkeresni elveszettnek mondott lelki kincseiket a gyermekeik szívében. Induljon el egy nagy gyermek: és ifjúsági pásztori munka. Törődnünk kell végre az ifjúsággal. A mind két rendbeli ifjúság munkába állításán keresztül, mint bizonyságtételek által, el fog tünni az apák dacossága, keménynyakusága. Megolvad a jégkéreg az apák szíve felett s egyszer csak azt fogjátok észre venni mindenfeté, hogy a gyermekeik kezét kezükbe tartva, megtelnek ujra a templomok imádkozó édesanyák s nagyszülők templomba vágyódó seregével s lesznek ujra boldog gyülekezetek minden tájon s nem a halál szele fujdogál majd körülöttünk, hanem az élet veszi át közöttünk birodalmát.

Mindenre van erőnk a Krisztus által!

(Vége köv.)

Főgondnoki gyűlést-megnyitó beszéd.

Tavaszi közgyűlésünkön emlékeztünk meg mélységes fájdalommal egyházkerületünk testéről elszakitott részéből alakult egyházkerület nagy püspöke, Péter Mihály martir haláláról. Még alig nőtt ki a fű sirhalmán, utódját a püspöki székben, — kinek kiváló egyéniségében a trianoni határon túl és innen a lelkek bizalma találkozott, csorbitatlan nagy egyházkerületünk egykori egyik vezéralakját, — Idrányi Barnát is elszólította az Úr. Szabad magyar földbe temettük el, Püspök Urunk mondott koporsója fölött lelkünket megrázó, szemünket könnybe borító, de a Mindenható kifürkészhetetlen akaratán megnyugvást kellő búcsúzót.

Csak ép most vesszük — nagy bizakodó reménységgel — a hirt, hogy Magda Sándor csicseri lelkész, egyházkerületi főjegyző, filozófiai doktor, egykori sárospataki szénior, a theológiai szeminárium előadója, a széles látkörű, világot járt apostoli lelkű férfiu választatott meg utódjául. Az Úr segítse apostoli munkájában *különösen nehéz* őrhelyén. — Indítványozom, hogy közgyűlésünkből mély tisztelettel, bizalommal és szeretettel üdvözöljük.

A nyár végén, még forró napsugárban iktattuk be a felsőborsodi egyházmegye esperesi székébe az elhivott vezért, a hűséges pásztort, egyházi életünk egyik kiválóságát, Szentmártoni Dánielt. Kegyelem és áldás kisérje minden lépését!

Elnöktársam apostoli útja ez őszön „a Szent Lélek Isten segedelmével“ és irányításával a Bodrogközre vezetett, a szekták által súlyosan inficiált egyházainkba. Adja a jóságos Isten, hogy azok a tűzek, melyeket ott a lelkekben felgyújtott, ne szalmatűzek, de maradandó, Isten országáért örökké lobogó lángolások maradjanak.

Már tavaszi közgyűlésünkön hangot adtam azon nézetemnek, hogy amig országos viszonylatban katolikus testvéreink vezető egyéniségeitől nem kapunk — a haza és a köz érdekében való — összefogásra hivó kiáltásunkra visszhangot, addig „a perifériákon sokszor találnak megértést ilyen

irányú megnyilatkozásaink." Nagy lelki örömmel láttuk ezt a megértést a Főtiszt. Püspök úr ezen bodrogközi vizitációja alkalmából.

Ha ez általánossá válik, úgy nagy, mérhetetlen nagy áldás fakadhat ebből szegény elesett Hazánkra. De hogy dereng e tekintetben és terjed ez a felfogás vezető férfiaknál is, mutatja az is, hogy egy kimagasló katolikus férfiú szolgáltatott nemrégen elégtételt a mi nagy dicsekedésünk, gr. Tisza István halhatatlan emlékének. Berzeviczy Albert, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, a Tisza István emlékbizottság ünnepi ülésén a Tisza István szobrának felállításáról beszélve, erélyesen utasította vissza azt a támadást — melyről legutóbb is szóltam —, melyet egy felekezeti folyóirat intézett a szobor felállításának terve ellen, amidőn azt irta, hogy Tisza István nem érdemelte ki, hogy a nemzet legnagyobbjai közé iktassák és a szoborbizottság csak „a református főgondnoknak apotheozisát kivánta szolgálni." Berzeviczy Albert, az izig-vérig katholikus férfiú szavaiba egész lelkét beleöntve mondta, hogy „csak a felekezeti gyűlölködés lázong a Tisza emlékének tisztelete miatt."

Nagy örömmel és megnyugvással kell tudomásul vennünk, hogy méltó elégtételt kapott a sárospataki főiskola és annak elévülhetetlen érdemekben gazdag, volt gimnáziumi igazgatója, e tavaszkor elhangzott támadásokkal szemben. Elekes Imre igazgató úr tudvalevőleg rágalmazási és becsületsértési pert indított a „Húsvéti Lapok" cimü röpiratban megjelent állitásokért. A sátoraljaujhelyi kir. törvényszék most a vádlottakat, a szerkesztőt és a cikkirót sajtó utján elkövetett rágalmazás és becsületsértés vétségében bűnösöknek mondotta ki és őket súlyos büntetéssel sújtotta.

Nem mulaszthatom el, hogy erről a helyről is köszönetet ne mondjak Benedek Sándor őexellenciájának, a tolnai egyházmegye nagynevű gondnokának azon lelkes, utolsó betüig igaz védelemért, amelyben — egyházmegyei közgyűlést megnyitó beszédében — a ref. papi családokat részesítette, szépirodalmunk egyes destruktiv, általánosító, gyalázkodó megnyilatkozásaival szemben, mikor szóról-szóra ezeket mondja: „A mi lelkészeink a szelid felfogást, az erkölcsi érzést, a nemes gondolkodást plántálják be családtagjaikba s ezáltal biztosítják a társadalom számára a békés és egészséges fejlődés kovászát. A lelkészivadékokból kerülnek ki a középosztály legértékesebb elemei."

Az ez évi papi vizsgák sok igéretet nyujtottak ugyan, de mindazonáltal kétségtelenül megállapitható volt azon szükségesség, hogy jövendő lelkészeinknek a kápláni évek alatt többet kell tanulniok magasztos hivatásuk betöltésére. Szeretettel hívom fel a káplántartó egyházak lelkészeit, hogy befolyásukat ösztönző irányban érvényesitsék a beosztott fiatal segédlelkészeknél.

(Vége köv.) *Farkasfalvi Farkas Géza*

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem? Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az árvabélyeget?

IGEHIRDETÉS.

Határozott jellem.

(Adventi.) Máté 11:7—11.

A felolvasott versekből isteni kritika hangzik ki. Az adventi prófétának Keresztelő Jáuosnak követendő alakja áll elibénk, akit az Idvezítő igy mutat be a világnak: Mit látni mentetek ki a pusztába? Nádszálat-e, amit a szél hajtogat? Puha ruhába öltözött embert-e? Prófétát-e? Bizony mondom néktek, prófétánál is nagyobbat! A határozott, egyenes jellemnek milyen találó megfestése. Keresztelő János nem széltől izgatott nádszál, hanem bátor, erős harcosa egy ügynek. Nem puha ruhába öltözött ember, hanem fegyelmezett egyéniség. Keresztelő János jelleme az isteni tekintéllyel jóváhagyott kettős alapon épül fel: a férfias magatartás szilárdságán és fegyelmezettségén. Igy lesz igazi példaképünk a messiási előhirnök.

I.

Keresztelő János nem szél által hányatott nád. Lelke mélyén az örökélet igazságai, hatalmas meggyőződéssé, biztos, megdönthetetlen elvekké izmosodtak, amelyekért harcba száll mindenkivel. Amikor oda dörgi a világba: Térjetek meg, mert elközelgetett Isten országa, nem törődik azzal, hogy talán lemosolyogják, vagy leszólják. Ez a meggyőződésből született hit, elvhűség kell nekünk is ma, mikor akaratsorvadást, elvtagadást, olcsó megalkuvást látunk mindenfelé, amikor érdekleső alkalmazkodással, arcot, szint ezerszer változtató önmagukkal törődőkkel van tele a világ.

II.

Keresztelő János nem puha ruhába öltözött ember, hanem edzett, fegyelmezett egyéniség. Ugy a ruhája, mint élelme egyszerű. Sem a hiúság, sem a mértékletlenség nem található benne s életmódjában, ellenkezőleg az egyszerűség s önmegtagadás vezérelvei s éppen ezek fegyelmezettségének kiépitői. Ebből a mai élvezethajhászó hiúság vásárból kilépve, térjünk az önmegtagadás, lemondás, magunkba szállás komolyabb útjára. Amire késztessen nem csak a mai idők komoly állapota, de főként az egyszerűség, önmegtagadás, lemondás jellemnevelő volta.

Akarunk-e erős jellemüek lenni? Uj, erős szellemet, lelkületet kell magunkban ébreszteni, nevelni! A példakép előttünk áll, mint szobrász előtt a modell. Mintázzuk az adventi prófétáról jellemünket!

A te küldetésed.

(Adventi.) János 1:19—23.

Elemi erővel zúdúl ki az alapigéből a kérdés, amit Keresztelő János vallomása dob elénk: te ki vagy és mit mondasz magadról. Ebben a kérdésben ott rejtőzik az égből küldetésünk, ember testvéreink között végzendő isteni misszionk, amit talán egy mondatba sűrítve igy fejezhetnénk ki: dolgozni a világ megjavitásán. Ki vagy te, kérdi Jánostól a farizeusok szava és tekintete s amelyben talán népek vágya sir fel öntudatlanul, Krisztus,

Illés, Próféta..? Nem szól a válasz „Én kiáltó szó vagyok a pusztában"! Azért jöttem, az a küldetésem, hogy e világba belekiáltsam, „Egyengessétek az Úrnak útját," s életemmel is igazoljam e szavaknak én rám, az én életemre való vonatkozását. Érezzük meg mi is, hogy mi a mi küldetésünk s legyünk küldetésünk felismerése által útegyengetői Krisztusnak.

* * *

Ki vagy te, szól hozzád a kérdés s neked erre egyetlen válaszod lehet, én Isten gondolatának, Krisztus eszményének a harcosa vagyok s nekem nem lehet más hivatásom, mint az „utánam" (27. v.) jövő Krisztusról szétvinni az örömhirt, nem lehet más, mint sötét éjszakában rohanó kocsi előtt fáklyavivő lenni. Mit jelent az, hogy nekem valamire küldetésem, hivatásom van? Megérezni e tény szentségét, kitérés, félrekacsintgatás nélküli lelki üggyé tenni valamit.

Mindig tragédiákba torkollik az az élet, hol elfelejtik a küldetést, hol nem Krisztus fáklya hordozójává szegődik valaki. Milyen üres, szegény volna ez a világ hivatását, küldetését át nem érző emberek nélkül. S hogy lassú tempóban ásatnak az árkok Istenországa felé, annak az az oka, hogy nem mindenki tudja, mi az ő isteni küldetése. Van küldetése a lelkésznek, a tanitónak, az orvosnak, az anyának, a tudósnak, de mindezeken túl is felül van mindnyájunknak küldetésünk Isten országa minél hamarabbi megvalósitására s ezt meg kell éreznünk és látnunk.

*

Szállj magadba, ki vagy s ne tetszelegj hizelgő, önámító tükröknek s emberi véleményeknek. Lásd meg, hogy kivé s mivé kell lenned s miért küldettél a földre. Ezer meg ezer út, mód és eszköz kinálkozik, hogy hirdesd az Urat s talán számodra utolsó advent ez, amikor belekiálthatod a világba: „Egyengessétek az Úrnak útját"! Ne mulaszd el, mert ez a te küldetésed, ez a te hivatásod, az a te életcélod. *Kiss József.*

Egyházkerületi közgyűlés.

A tiszáninneni ref. egyházkerület őszi rendes közgyülése, a kerületi gyülés alkotó tagjainak csaknem teljes részvételével és nagy érdeklődése mellett folyt le. A gyülés Farkas István püspök buzgó imádsága után, Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok megnyitó beszédével vette kezdetét. A főgondnoki megnyitó után dr. Enyedy Andor e. kerületi főjegyző a szavazatbontó bizottság jelentését olvasta fel, amely szerint dr. Horváth Zoltán egyházkerületi világi főjegyző, Nádházy Bertalan lelkészi aljegyző, dr. gr. Haller József világi-, dr. Lengyel István lelkészi tanácsbiró, Csorba György egyházkerületi középiskolai tanügyi előadó, Kovács István zsinati rendes lelkészi képviselő, Farkas Elek és dr. Komjáthy Aladár zsinati lelkészi pótképviselők megválasztását az egyházkerületi gyülés tudomásul vette. Az uj tisztviselők a kerület szine előtt letették az esküt. Püspök meleg szavakkal üdvözli az uj tisztviselőket. Gr. Haller József dr. mond köszönetet a közgyülés szine előtt a bizalom irántuk való megnyilatkozásáért, az üdvözlésért és lelkes szavakkal tesz igéretet a kálvinista egyháznak tőlük telhető leghüségesebb sáfárságról. A püspöki jelentést olvasta fel ezután Farkas István püspök ur, melyet Lapunkban teljes egészében adunk közre. Az elnöki jelentések kapcsán egyházkerületi közgyülés felir a Kultuszminisztériumnak a népiskolák tulzsúfoltsága és az uj állások szervezése iránt. Közgyülés elrendeli a szavazás kitüzését egész sor tisztségre. A szavazatok még a jelenben érvényben lévő egyházi törvények alapján, tehát még ez év december 31-ig beadandók. Svingor Jenő kerületi belmissziói előadó olvasta fel belmissziói jelentését, mely részletesen és megkapó átfogással ismertette a kerület belmissziói megmozdulásait. A főiskolai gazdasági választmánynak lejárt megbizatását 6 évre megujitja a közgyülés, legmelegebb köszönetét és hálaját fejezvén ki nagyszerű munkáik végzése iránt elnöknek is, s a választmány minden egyes tagjának is. A konventi határozatok kapcsán az uj Törvénykönyv előkészitésére Szabályrendelet készitő bizottságot küld ki. A lelkészjelölő bizottság: Farkas István püspök és Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok, mint elnökök, dr. Enyedy Andor ker. főjegyző és Zsóry György mint legidősebb egyházmegyei gondnok, h. elnökök. Janka Károly és gr. Haller József tagok. Kovács István és dr. Trócsányi József pót-tagok. Az uj törvények alapján kerületi közgyülés, egyházkerületi tanácsot választott, amely a kerület fontosabb ügyeit az uj törvényben meghatározott keretek között vezeti és időnkint letárgyalja. Az egyházkerületi tanács tagjai lettek: Farkas István püspök és Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok elnökök. Enyedy Andor dr. egyh. ker. főjegyző, Juhász László, Kiss Ernő, Pósa Péter. Farkas Elek és Szentmártony Dániel esperesek. Svingor Jenő belmissziói előadó, Marton János ker. tanácsbiró egyháziak. — Világiak: Zsóry György, Ragályi Balassa Ferenc, Téglássy András, Horváth Zoltán dr., Kérészy Barna dr., Trócsányi József dr., Csorba György és dr. Kovács Kálmán. A szolgálati idejöket betöltött egyházi tisztviselők nyugdijazása ügyét, tekintettel a készülő állami nyugdijtörvényre, egyházkerületi közgyülés a kerületi tanácsnak adta át. Az igazgatótanács felterjesztései közül kiemelendő: dr. Ujszászy Kálmán rendkivüli theol., Bálint József, Orbán István és Erdélyi László gimnáziumi rendes tanárrá választása. Örömmel vette tudomásul, hogy a Lorántfy Zsuzsánna bibliáját a saujhelyi piarista rendtől csere utján a nagykönyvtár megszerezte. A középiskolai előadó jelentés a 3 középiskoláról, valamint a népiskolai előadó jelentését is megnyugvással vette tudomásul. Az egyházmegyék beterjesztett ügyei között többnyire adásvételi szerződések, dijlevél megerősitések szerepeltek. Az alsóborsodi egyházmegye: Nagy János, Balogh János és vitéz Littkey György, a felsőborsodi egyházmegye: Varga Károly tanitót kéri az egyházmegyei gyülés által is ajánlani Püspök úrnak igazgatói cimmel leendő kitüntetésre. Az ülés egyébként tekintettel a 100-on felüli tárgyra, kevés ebédidőt leszámitva délután 4 órakor végződött be. Utána birósági ülés volt. *I. B.*

HIREK

Dr. kókai Kun Zoltán halála.

December hó 5-ikén hunyta le a halál álmára szemét a mi hatalmas aggastyánunk. Csak néhány napon át volt fekvő beteg. Tüdőgyuladás vitte el. Kidőltével nemcsak egy nagyszabásu orvos hagy itt bennünket, hanem egy nagy méretű személyiség is, aki fényes családi hagyományok és összeköttetések birtokában, valóban több téren vitt döntő és jelentékeny szerepet. Földbirtokos, közgazdász és pénzember volt, amint a viszonyok alakulása megkivánta és minden időben törhetetlen magyar, a napi politika kicsinyességei fölé emelkedett értékes és független lélek, izzó hazaszeretettől áthatott, szolgáló sziv, aki a régiek tiszta és feddhetetlen önzetlenségével, zajtalanul és hang nélkül tudott odaáldozni mindent az imádott haza oltárára s szégyelt volna élni tiprott, lesujtott hazájából. S nyolcvanas éveivel vállán, töretlen szelleme munkájával, a mindvégig folytatott orvosi tevékenységgel adta ragyogó példáját egy büszke és hű magyar lélek letiporhatatlanságának. Elhunyta mély megilletődést és óriási részvétet keltett nemcsak családja és a főiskola, hanem az egész város és Zemplénvármegye körében s mindenfelé versenyes tisztelettel törekedtek a nagy halottal szemben a mélységes hálának, kegyeletnek és szeretetnek kifejezést adni. A december hó 6-án végbemenő temetésen előkelő közönség nagy serege állta körül a koporsót. A szent szolgálatot dr. Mátyás Ernő főiskolai közigazgató s a nyitott sirnál dr Szabó Zoltán főiskolai h. lelkész végezte. A főiskolai előljáróság és tanári kar nevében Novák Sándor gimn. igazgató bucsuztatta a következő beszédben: „A Sárospataki Ref. Főiskola előljárósága és tanári kara nevében állok ide e nyitott sir elé, hogy dr. Kun Zoltán, főiskolánk fényes nevű orvosa eltávozóban levő szelleme után utolsó Istenhozzádot intsek. Benézve a sir fenekére, úgy tetszik nekem, hogy a nyitott sirnál a mi földi világunkban nagyobb mélység nincsen. De hol van e mélységnél egyuttal nagyobb magasság, hol szállhat gondolatunk magasabb régiókba, hol juthatunk közelebb az Istenhez, mint itt, ez előtt a földi látás által kifürkészhetetlen mélység előtt? Az áltudomány által rövidlátóvá tett ember a sirt vakablaknak tartja, amelynél megtorpan a szem, amelyen keresztül sehová sem nyilik kilátás. De az az ember, aki az igazi tudományokba merül bele, aki a tények és adatok mögött meglátja a bennük működő rendet, isteni terv- és célszerűséget, az a sir nyitott ablakán keresztül az örökkévalóságba, egy felséges hajnalhasadásba néz bele. Minden tudomány ezt az ablakot nyitogatja, de legfőképen az orvostudomány, amely a testet, ezt a lélek titokzatos isteni műhelyét tanulmányozza. Ezért van az, hogy a nagy orvosok egyuttal mélyen vallásos lelkek is. Csakhogy náluk a vallásosság Istennek egyik leghatalmasabb parancsában: az emberszeretetben nyilatkozik meg. Igy nyilatkozott meg dr. Kun Zoltán egész iskolai működésén keresztül, amellyel 60 éven át tanitotta az ifjuságot a test és lélek titkos összefüggéseire, óvta őket az egészségüket fenyegető veszélyek ellen s oktatta őket a testi és lelki épség tudományos ápolására. Segitette őt ebben a nagy munkában fáradhatatlan munkabirása, kifogyhatatlan energiája, mely mindig ujabb tervekre és alkotásokra ösztönözte. A Sárospataki Ref. Főiskola előljárósága, tanári kara és ifjúsága itt, e komoly helyen tesz erről megilletődött tanubizonyságot! Most, midőn fájdalmas tekintettel nézünk az alkonyégbe elmosódó szellemed után, főiskolánk aranydiplomás orvosa, vidd magaddal az örökkévalóságba szeretetünknek és hálánknak soha el nem halványuló aranydiplomáját is. Isten veled! Isten veled!“ A sárospataki és Zemplén vármegyei orvosi kar nevében dr. Révész Menyhért orvos mondott a távozó nagy kartársnak szivből fakadt bucsuszavakat. A tanári kar részvétét a mélyen sujtott család előtt az összes tanári karok jelenlétében Janka Károly főiskolai gondnok tolmácsolta.

— **Hódolattal ünnepelte** sárospataki főiskolánk dec. 6-án a Kormányzó Ur Őfőméltósága névünnepét. A tanuló ifjusággal és tanári karral zsufolásig megtelt imateremben dr. Szabó Zoltán főiskolai h. lelkész olvasott Igét és mondott a magyar lélek legszentebb mélyéről fakadt imádságot. A városi templomban az elemi iskola növendékei, hivatalok, katonák és a nagy közönség jelent meg az istentiszteleten.

— **Uj igazgató-tanácsos.** Egyházkerületi közgyülésünk a b. e. Szent-Imrey Gyula halálával megüresedett főiskolai igazgató tanácsosi tisztre egyhangú lelkesedéssel dr. *Bessenyey Zénó* országgyűlési képviselőt, képviselőházi alelnököt választotta meg. Választása már eddig is szerzett nagy érdemek illő elismerése. Gazdag reményekkel nézünk az új igazgató-tanácsos működése elé.

— **A megállapodás,** mely a *Kálvinista Szemle* és *Református Figyelő* közt létrejött, nagy eseménye nemcsak a két kiváló lap életének, hanem egész református egyházunk történetének.

— **Meghivó.** Az Országos Református Szeretetszövetség Budapesten a Ref. Theol. Akadémia (Bp. IX., Raday u 28) Ráday termében 1933 dec. 11-én közgyülést tart.

— **Egyházkerületi közgyülésünk alkalmával, a kerületi elnökség meghivására tartott bizalmas értekezleten** a nyolc megüresedett kerületi és zsinati tisztségre vonatkozóan a következőkben történt ajánló megállapodás. Egyházkerületi lelkészi tanácsbiróságra: Hubay Mihály. Egyházkerületi világi tanácsbiróságra: gróf Vay Artur. Egyházkerületi lelkészi aljegyzőségre: Kiss József. Egyházkerületi világi aljegyzőségre: Czinyéry Barna. Egyházkerületi spataki gimn. tanárképviselőre: Novák Sándor. — Zsinati lelkészi póttagságra: Medgyasszay András. Zsinati világi póttagságra: Hamvay László. Zsinati tanári pót-

képviselőségre: Czinyéry Barna. *E bizalmas értekezlet senkit sem akar elhatározásában korlátozni, csak azért kivánja a jelölést*, hogy ilyen sok szavazás elrendelésénél, óriási össze-visszaságok történnek, szavazván sokan olyanokra, akik már vagy meg vannak választva, vagy magasabb tisztségnek a képviselői.

— **Rozvágy ünnepe.** Nov. 29-én adta át dr. leveldi Kozma György főispán Ricsén Kormányzó ur őfőméltósága elismerését és kitüntetését Janka Péter nagyrozvágyi ref. lelkésznek. Az ünnepélyes átadáson a környékbeli községe vezetői és kiküldöttei melegen ünnepelték az érdemekben gazdag új kormánytanácsost. Másnap pedig Nagyrozvágy község előljárósága, egyesületei és szervezetei tették tiszteletüket szeretett lelkipásztoruk előtt s megható szavakkal tettek bizonyságot szeretetükről és ragaszkodásukról. Közös munka, közös cél, közös imádság egysége fűzte össze a lelketet. Legyen áldott ez az egység s legyen gazdagon gyümölcsöző az öröm!

— **Hangversenyt** rendezett a theológus ifjúság nov. 2-án a szegénysorsú theológus diákok megsegítésére. A vidéki városka téli évadját kitölteni szokott előadásokat magasan felülhaladó nivó és benne tiszta művészet tették művészi élményekben gazdaggá az estélyt. A hangverseny zenei programjának középpontjában Szabó Ernő főiskolai ének- és zenetanár hegedűszólói állottak. Művészi átélés, kifejező készség és bámulatos technikai készültség jellemzik ezt a kiváló művészt, akit a zongora kiséretet nyujtó feleségével együtt, úgy hegedűszólóiért, mint a vezetése alatt előadott, a kórus technikai és művészi mélyüléséről tanuskodó kórusszámokért, továbbá a főiskolai zenekar nyitányáért melegen ünnepelt a közönség. Haller Gábor gróf ünnepi prológja mellett Bibó Lajos, a kiváló iró tette gazdagabbá az értékes programot egyik tiszta poézisü novellájának finom izlésről tanuskodó, művészi előadásával.

— **„Bár süllyedne el a Bodrogköz."** Ez a véleménye, amint Bogyay Elemér, a kitünő gazda és földbirtokos mondotta Miskolcon, dec. 2-án a Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara ülésén, sok helyen a Bodrogköz elkeseredett népének a szerencsétlen gazdasági viszonyok miatt. A csapások miatt — mondják — igazán nem érdemes élni. Bogyayék a szerencsétlen vidék állami megsegítését kérik. A lelki bajokhoz ime az érem másik oldala! Siessen azért minden szeretet e meglátogatott vidék megmentése felé.

— **Rövid hirek.** *Összes cserkészeink* dec. 5-én a főiskolai tornateremben tartottak Mikulás-estét dr. Szabó Zoltán páratlan ügyességü vezetésével. — A Sárospataki Ref. Leányegylet dec. 2 án rendezte a Mikulás estet. Az uj vezető, Darányi Lajosné több mint száz szeretet csomagot osztott ki a megnövekedett leányegylet tagjainak. — A Lorántfy Zsuzsánna Leánycserkészcsapattal dec. 3-5. napjain Mikulás-vásárt tartott Sörössy Ilona cserkésztiszt. A szebbnél-szebb kézimunkák és ötletes apróságokból 35 pengő tiszta jövedelem folyt be.

HIVATALOS RÉSZ.

XXIX. sz. Körlevél.

Szavazások elrendelése.

A december 5-én tartott egyházkerületi közgyűlésünk rendelkezése szerint felhivom kerületünk összes presbiteriumait, hogy a következő tisztségekre adják be szavazataikat:

1. Egy: egyházkerületi lelkészi tanácsbirói.
2. Egy: egyházkerületi világi tanácsbirói,
3. Egy: egyházkerületi lelkészi aljegyzői,
4. Egy: egyházkerületi világi aljegyzői,
5. Egy: egyházkerületi spataki gimn. tanári képviselői, egyházkerületi tisztségekre.
1. Egy: zsinati lelkészi póttagságra,
2. Egy: zsinati világi póttagságra,
3. Egy: zsinati tanári pótképviselőségre, zsinati tisztségekre vonatkozóan.

A szavazatok — az összes szavazásra bocsátott tisztségekre nézve — egy szavazó lapon adandók be.

A szavazatok december 31-éig küldendők be a püspöki hivatalba.

A szavazatok beküldésekor a boriték cimoldalán feltünő módon kiirandó, hogy „Szavazat".

Minden szavazólap: *lelkész, gondnok, két presbiter aláirása és a hivatalos pecsét ellátásával küldendő be.* Atyafiui szeretettel:

Farkas István
püspök.

Az abauji egyházmegye lelkészeihez és tanitóihoz. Folyó hó 15-én reggel $^1/_2$10 órai kezdettel Szikszón a ref. iskolában a vasárnapi iskolai tanitásra bevezető megbeszélést és mintatanitást tartunk, melyre a gyülekezetek lelkipásztorait, s. lelkészeit és tanitóit szeretettel meghivom. Előadást és mintatanitást tart dr. Enyedy Andor e ker.-i főjegyző. A minden gyülekezetben kötelező gyermek pasztoráció megkezdésére inditást és irány mutató ezen összejövetelen az illetékesek feltétlenül jelenjenek meg. Gönc, 1933 dec. 6-án. *Farkas Elek* esperes.

Az alsóborsodi egyházmegye egyházközségeinek figyelmébe ajánlom, hogy nyomtatvány-hiány miatt minden egyháznak csak egy költségvetési nyomtatványt tudtam küldeni. A másik példányt készitsék vonalozott papiroson a lelkipásztorok s a két példányban megkészitett költségvetést illetékes számvevőjéhez küldje minden egyházközség. Igy kell cselekedniök annak idején a zárszámadással is — Már most felhivom a lelkészek figyelmét a családi állapotban történt változásoknak jövő évi január 5-éig leendő beterjesztésére. A lelkészi nyugdijintézetnek a jövő évtől kötelezett tagjait jó előre figyelmeztetem, hogy minden adatot egyházi anyakönyvi-kivonattal igazoljanak. Áldott adventet, boldog karácsonyi ünnepeket kivánva atyafiui szeretettel vagyok Miskolc, 1933 december, *Pósa Péter* esperes.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. D. Legközelebb adhatjuk a folytatást. — **Á. B.** Anyagtorlódás miatt maradt el most. — **Borsodi Ákos.** Mihelyt egy kis tér nyilik, jön. — **F-ő L-ó.** Jön.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 51. szám. Sárospatak, 1933 december 17.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, DR. MÁTYÁS ERNŐ, SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — A Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Püspöki jelentés (Folyt. és vége). — *F. Farkas Géza:* Főgondnoki gyűlést megnyitó beszéd (Folyt. és vége). — *Borsodi Ákos:* Rések a törvénykönyvben. — *Szabó Lajos:* Advent a Bodrogközön. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Püspöki jelentés.

Imbolygó lángok megejtő fénye helyett a krisztusi evangélium: tisztább, ragyogóbb lángjai gyuljanak fel minden szíven s minden életen keresztül.

Süppedékes ingoványok helyett; betürágó keresztyénség helyett, tettekkel munkás, krisztusi keresztyénséget várok én, mert csak erre az örök Kőszálra lehet örökkévalót építenünk.

Szünjenek meg a mindenfelől felcsendülő panaszos sirámok. Az életakarat, a diadalmas élet hőseit, a Sátánt legyőző egész embereket hivogatom én csatasorba s az ilyen fegyverekkel felvértezett seregekkel uj tavaszok fognak kivirágozni a Bodrogközön is, az egész egyházkerületünkben is.

Az élet, ez a nagy küzdelmekre hivó csatatér, a lelkek megmentését tűzte ki számunkra feladatul s a keresztyén munkák frontszolgálatos katonáit: az örömmel vállalt munka várja.

Ahol a legnagyobb a nyomor, ahol legfájóbb az élet, ahol a szenvedés legjobban tépi a szivünket, ott van a mi helyünk. Ki boldoggá tesz másokat, csak az lehet a mi hadseregünk igaz katonája. Aki könnyet letöröl, az javítja meg igazán: az Istenhez vezető utakat.

Szent meggyőződésem, hogy csak ezeken az utakon járva lehet a mienk a boldogabb holnap. Éppen ezért senkitől sem várván utasítást, elrendeltem mindenütt, hogy a vasárnapi iskolától kezdve, az általunk ismert mindennemű és megvalósitható belmissziói munkák minden fajtája induljon meg gyülekezeteinkben. Nincs időnk — ma — másokkal vitázni, hogy ki a jobb keresztyén. Minket az élet hiv s munkára vár. És pedig mindenkit, püspöktől kezdve az egyházfiig mindenkit. Világi testvéreket, tanitókat, tanárokat, presbitereket, ifjúsági munkásokat s az egész gyülekezetet pásztorával együtt. Szép szavak és igérgetések helyett: cselekedetek kellenek. Mindenki erején felül dolgozzon ma s örüljön, ha Isten a keresztekből nagyon sulyos darabokat rak a vállaira.

Rendületlenül hiszek abban, hogy az Isten meg fogja nekünk tartani, sőt a sebeiből meggyógyult Bodrogközt, decsekedésünkre fogja nekünk adni az Isten!

Püspöklátogatásaim bevégzése után hivatalos jelentést tettem meglátásaimról a Kultuszminiszter urnak is. Rámutattam annak szükségességére, hogy legalább a téli hónapokon keresztül, egy missziói, alkalmatos lelkészt küldhessek a bodrogközi gyülekezetekhez. Munkáim elismerése gyanánt a Miniszter ur helyt adott kérésemnek s egyelőre négy hónapig tartó megbizatással, egy ifjú lelkipásztort küldhettem ki e nagyfontosságú munka elkezdésére. Szabó Lajos putnoki s. lelkészre esett a választásom. Az ifjú apostol, úgy tudom, a magyar falu szerelmese s Krisztus jó vitéze. Munkája irányításommal, esperese ellenőrzésével s theológiai tanáraink útmutatásainak megadásával vette kezdetét. Bizom hozzá erős hittel, hogy nemcsak anyaszentegyházunk, hanem nemzetünk számára is érlelünk e munkák által izes gyümölcsöket.

Illik, hogy hálásan köszönjük meg a Kultuszminiszter urnak kérésemre történt jóakaratú támogatását.

De hálásan köszönöm meg theológiai tanári karunk s a theológus ifjúság ama segitő munkáját is, hogy a falu szemináriumának megalakitásával, 20 theol. ifju állott a munkába s ők mind a 20-an lelkük indítására viszik oda ifjui szivük szent tüzeit azokra az oltárokra, ahonnan a lélekáramlás szent csodáinak ujra való elindulását várjuk. A majdani lelkipásztorok, mint ifjú emberek, a gyakorlati falusi lelkipásztorkodás nagy titkaiba nézve bele, maguk is szivük szerint lehetnek igy a falu eljövendő igaz apostolai.

Körutunkon: leveldi Kozma György főispán ur, Bernáth Aladár alispán, Bornemissza Miklós, gr. Hoyos Viktor, Somody József főszolgabiró urak a segitő szeretetnek és figyelemnek annyi jelével árasztottak el bennünket, hogy ezekért kerületünk színe előtt is kell, hogy köszönetet mondjunk . . . Lelkipásztor testvéreim, a gyülekezetek presbitériumai és előjárói, mindenütt szeretö szivük egy darabját nyujtották felénk . . . Házuk népével áldja meg őket az Isten mind a két kezével . . . Illesse mélységes tisztelet az én kedves és fáradhatatlan

munkatársaimat is, különösen pedig a figyelemben és a szolgálatban velem most is versenyre kelő szeretett egyházkerületi lelkészi főjegyzőnket . . . Kiss Ernő esperes és dr. Kiss Sándor h. egyh. m. gondnok mindent megtettek — mi érettünk, hogy otthon legyünk minden paróchián. Áldja meg érte őket az Isten!

Sokszor ér bennünket méltatlan támadás amiatt, hogy mi állítólag csak predikáló egyház lettünk. Méltatlan támadás ez is, mint a többi! Felérnek a mi szívünkhöz is a mélységekből felsíró jajkiáltások. Vágyódunk is, szeretnénk is mindenütt jót tenni és segíteni.

Az elhelyezkedni nem tudó ifjúság nyomorusága a mi szívünknek is fájó sebe. A munkát nem kapható sereg, már a mi ajtóinkon is kopogtat. A tultermelés miatt s. lelkészeink és tanítóink nem tudnak álláshoz jutni.

Uj Egyházi Törvényeink, a nagy gyülekezetekben felállítandó uj lelkészi állások szervezését ajánlják gyógyszerül. Kevés reménységem van a mai anyagiakban szegény világban, ilyen új lelkészi állások felállításához.

Ellenben, a megoldásnak egyik lehetősége volna az, ha a tisztes öregségüket elért lelkipásztortestvéreinket, az őket jogosan megillető nyugdijigényük biztosításával a nyugdijazottak kedves csoportjába átszállásolhatnánk. Az uj idők felette megszaporodott evangéliumi. szociális, kharitativ és missziói munkái ifjakat kívánnak a gyülekezetek élére. A megfáradt sáfárok méltók arra, hogy a nyugalom esztendei révpartjához érve a mindennapi kenyér gondjától mentesen élhessenek, s ha ezt kéri az ifjúság mitőlünk, nem bűne ez néki.

Tanitók és tanárok elhelyezkedési lehetőségeit is ilyen formán gondolja megkönnyíteni, egyetemes konventünk elnöki tanácsa is, ama rendelkezésével, amelyik mai gyűlésünkön kerül bemutatásra, rendelvén azt, hogy a szolgálati éveiket betöltött tanárok és tanitók nyugdijba bocsátandók.

E rendelkezés végrehajtásán tul, állás nélküli tanitóink egész serege jutna álláshoz, ha a Kultuszminiszter ur uj tanitói állások szervezését engedélyezné ama gyülekezetben, amelyekben tulzsufoltak iskoláink. 80, 90, 100, sőt 120 gyermeket is tanit hat osztályú iskolákban egy-egy tanitó. Mennyi élet őrlődik fel ez elképzelhetlenül gyötrelmes munkában. Avagy szabad e takarékoskodni — magának az államnak elsősorban — az ilyen kérdések megoldásánál? Állami feladat elsősorban, az iskolák felállitása. Felekezeti iskoláinkra mi minden időben sokat áldoztunk. A jövőben is fogunk áldozni. Sok panaszkodásunk mellett is még a mi elemi iskoláink megmaradtak, de uj iskolák felállításával uj terhek viselését nem tudjuk vállalni. Viszont be kell látni az illetékeseknek Odafenn is, hogy a magyar kultura rovására ugy takarékoskodni, hogy egy tanitóval végeztetünk el két, sőt sokszor három tanitó munkáját, az ilyen lélekmentés, vétkezést jelent gyermekeink és ifjaink ellen. A nagy jövedelmek megnyirbálása rovására, kell lennie a magyar kulturáért áldozatokat mindig készséggel hozó Vezetőknek, hogy tanitói állások szervezésével uj munkások álljanak be munkába s gyermekeink okszerű vezetés mellett induljanak el a gyümölcsöt hozó holnapok felé.

Tisztelettel jelentem be, hogy uj Egyházi Törvénykönyvünk legmagasabb jóváhagyást nyert s rendelkezései 1934. év január 1-től életbe lépnek.

Szükség van arra, hogy előkészitő munkát végezzünk mindenekben való tisztánlátás végett. Mint máskor, ugy most is szükség van a gyülekezetek, az egyházmegyék és egyházkerületek számára megkészitendő (9) Szabályrendeletekre.

Egyházkerületi gyűlés uj rendelkezés szerint ezután — évenként csak egy tartatik. Minden kerületben — az őszi kerületi gyűlés megtartása a kötelező. Az időközi teendők elvégzését, az évenkint, a kerületi közgyűlés által megválasztandó egyházkerületi tanács intézi, — az Elnökség vezetése és irányitásával.

Szükség tehát, hogy mai gyűlésünkön tudomásul vegyék mindenek, akiket illet, hogy uj Egyházi Törvényeink 1934 január 1-től életbe lépnek. Mai gyűlésünkön — egy évre szóló megbizatással meg kell választanunk az egyházkerületi tanácsot és az egyházkerületi uj Szabályrendelet megkészitésével megbizandó bizottságot is. Mai gyűlésünkön kell megválasztenunk az egyházkerületi lelkészjelölő bizottságot is. Egyházkerületi főjegyzőnk fogja megtenni inditványát a bizottságok miként való megalakitására nézve. Kérem nagybecsű rendelkezésüket.

Utasitást kérek arra nézve is, hogy az egyházmegyék elnökségei kezdjék meg ama munkálatokat, amelyek az egyházközségi és egyházmegyei Szabályrendeletek megkészitésére vonatkozólag rendelve vannak. Felhatalmazást kérek az egyházkerület elnöksége számára arranézve, hogy alkalmatos időben az egyházkerületi tanács letárgyalhassa a bemutatott Szabályrendeleteket.

Röviden még örvendetes és fájdalmas bejelentéseket kivánok kerületi gyűlésünk elé terjeszteni.

Báró Radvánszky Albert ág. ev. egyetemes főfelügyelőt, dr. Zelenka Lajos és Lichtenstein László ág. ev. felügyelőket 10 éves jubileumuk alkalmából kerületünk részéről is üdvözöltem.

Ágoston Sándor jugoszláviai hittestvéreink új püspöke számára áldáskivánásunkat szivem szerint tolmácsoltam.

Csorba György középiskolai előadót, a miskolci reálgimnázium tudós igazgatóját 25 éves igazgatósága és 35 éves tanársága elérése alkalmából szeretetünkről biztositottam. Soós Mihály miskolci reálgimnáziumi tanárt 25 éves tanársága jubileumán megbecsülésünkről biztositottam.

Mint élőket, de eddigi megszokott őrtálló helyeikről félreállókat, tisztelő szeretettel öleltem körül néhány hűséges munkástestvérünket. Elekes Imrét, a sárospataki főiskola ujraépitésének egyik fáradhatatlan vezetőjét s a szebb jövőért legtöbbet veritékező munkását, aki nyugalomba kivánt vonulni, áldó imádságunkkal bocsátottam el én is, uj szolgálati helyére. Az igazgató-tanács remekbe készült búcsúlevéllel vett tőle búcsút s én is állitom, hogy ez a kiváló alkotó munkás nevét beirta a sárospataki Főiskola halhatatlanjainak a seregébe. Elek József felsőborsodi esperes, esperesi állásától

visszavonult. Hűséges és teendőinek végzésében fáradhatatlan esperes volt s kívánva kívánjuk számára lelkipásztorságában a szép, tisztes öregség minden áldását.

Az utódokat: Novák Sándort, az álmokat álmodó és látásokat látó költői lelkületű uj igazgatót és Szentmártony Dánielt, — a közszeretet és tisztelet által körülölelve tartott uj esperest, szeretettel kell köszöntenünk.

Éppen ilyen megbecsülésre érdemes a hivatalát átvett, leánygimnáziumi uj igazgató: Czinyéry Barna is, ki mélto arra, hogy szívünkhöz szorítva őt is, buzgó imádsággal kérjünk áldást mindennemű munkáira.

A halál szele is fujdogált ujra körülöttünk, drága értékeket tépegetve le az élet fájáról.

Dr. Hamar István theol. tanárt, Borsos Károly tankerületi főigazgatót őszinte könnyekkel kísértük mi is utolsó útjára.

Isten keze által vezetve, rab magyar földről az imádott ősi földbe tért megpihenőre a szlovenszkói tiszáninneni ref. egyházkerület ez évben elválasztott uj püspöke: Idrányi Barna. Terveiből keveset válthatott valóra ez a munkában telhetetlen, hűséges lelkipásztorvezér, de annyiban jó volt hozzá az Isten különösképen, hogy a gönci temetőben nyugodhatnak áldott hamvai. Magam hirdettem Istennek üzenetét az ő koporsója felett s szívünkbe zárva e hűséges munkás életének emlékét, kegyeletes érzések között örökítsük meg emlékezetét jegyzőkönyvünk lapjain. Szentimrey Gyula — a mindenek tiszteletére méltó — szép öregséget nyert világi tanácsbiránk is pihenőre tért. Szeretetünk virrasszon édes álmai felett!

Vértessy Sándor és Simon Gábor, a mlkolci reálgimnázium kiváló tanárai is csendes pihenőre tértek. Kovács Károly volt tiszaszederkényi és Gera Sándor volt diósgyőri tanitók is elvették már az Urtól jutalmukat. Szomolnoky Lajos s. lelkész frissen ásott sirja mellett a mi könnyeink is kell, hogy hulljanak, siratván a fiatalon derékbe tört drága életet.

Felhatalmazást kérek arra, hogy az 1935. évre tervbevett jubiláris egyházkerületi közgyűlés előkészítése munkáit az elnökség, az egyházkerületi tanács segitségével állandóan napirenden tartsa. Azt is bejelentem, hogy az 1934. évben, — a bodrogkereszturi zsinat évfordulójával kapcsolatosan: Bodrogkereszturon, püspöklátogatással egybekötött ünnepi találkozót kivánunk előkészíteni. Egyéb változások bejelentése hadd maradjon a jövő esztendeji jelentés kapcsán bejelentendő feladataim közé sorolva.

Magam munkáiról, kiszállásamiról nem kívánok beszélni. A nagy nyilvánosság előtt történik minden munkám. Generális vizitáción kivül, kilenc gyülekezethez szálltam ki, részt kérve örömükből is, bánatukból is. Kerületünkön kivül négy alkalommal szerepeltem előadást tartva. Irodámban a 2000. iktatói számot meghaladó iktatói könyvbe bejegyzett, minden hivatalos és magánlevél elintéztetett. Gyarlóságaimat ismerem s azok elnézését szeretettel kérem. A lelkem kész minden jó munkára s legyen áldott az Isten, hogy eddig még a testem épségét is megőrizte.

Tisztelettel kérem jelentéseim tudomásul vételét s vagyok megkülömböztetett tisztelettel:

Miskolc, 1933 december hó.

a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi közgyülés alázatos szolgája

Farkas István püspök.

Főgondnoki gyülést-megnyitó beszéd.

(Folyt. és vége.)

Új egyházi törvényeink immár elnyerték a megerősítést. Országos zsinatunk utolsó ülésszakán nagy aggodalmat keltett — iskolai autonómiánk szempontjából — egy a kormány által kivánt módosítás.

Autonómiánk megvédése érdekében egy ünnepélyes deklaráció lett az országos zsinattal elfogadva, amely igy szól: „Az 1790—91. évi 26. t.-c. 5. §-a százados küzdelmek eredményeként biztositotta egyházunk iskolai autonómiáját. Ebben egyetlenegy korlátozás foglaltatik; a főiskolák állitásával kapcsolatban az államfő részére. Egyházunk eme sarkalatos jogát közel másfél század óta minden illetékes tényező igy értelmezte. Országos zsinatunk ennek az egyetlenegy korlátozásnak tiszteletbentartása mellett ünnepélyes óvást emel iskolai autonómiánknak minden olyan esetleges értelmezése ellen, mintha egyházunk szabad iskolaállitási joga nem vonatkoznék az összes azóta keletkezett iskolatipusokra is. Zsinatunk eme határozatát a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr utján megküldi az országos kormányhoz."

De ujabb veszély is fenyegeti iskolai autonómiánkat a képviselőházban most tárgyalás alatt levő „Nyugdijtörvényjavaslat" változatlan elfogadása esetére. Ezen törvényjavaslat ugynevezett „akasztófa paragrafusa" szerint — állami fizetéskiegészitésben részesülő — tanerőink, ha azok a mindenkori hatalomnak nem tetszenek, s reá kimondják, hogy „szükséges szakképzettség, szorgalom, vagy egyéb fontos kellékek hiánya miatt szolgálatát a megkivánt mértékben nem látja el", szabályszerű elbánás alá kell venni. Ezen elbánás lefolytatása pedig mindkét forumon a minisztériumban történik.

Hiszen ezen meghatározások „szorgalom, vagy egyéb fontos kellékek hiánya" olyan tágak, hogy ugyszólván mindenkire rá lehet azokat huzni, ha ugy akarják. Nekünk nem lehet a fegyelmi jogkört kiadni kezünkből, az egyenlő volna autonómiánk egyik leglényegesebb részének feladásával. Egyetemes konventünket sürgősen fel kell kérnünk a legerélyesebb közbelépésére, a parlament ref. tagjaitól pedig elvárjuk, hogy félretéve minden pártpolitikát, leghatározottabban síkraszállnak autonómiánk ezen tervezett súlyos megcsonkításával szemben.

Ezen, autonómiánkat csorbítani kivánó tendenciák mellett egyházaink, iskoláink, lelkészeink, tanitóink — dacára III-ik egyházi törvénycikkünk-

nek, melynek alapján az 1848. XX. t.-c. 3. §-a szerint államsegélyünk megállapíttatott —, a legnagyobb nyomorba jutottak. Hiába kérjük, követeljük egyházmegyei, egyházkerületi közgyűléseinkből, országos zsinatunkból az egyetemes konvent által állandóan, szakadatlanul egyházi és nemzeti vitális érdekekre való hivatkozással, hogy az állam egyrészt intézkedéseivel, másrészt a szükséges intézkedések elmaradása által ne idézze elő egyházaink és iskoláink pusztulását.

Rámutattunk arra is, hogy az egyedül kivezető ut egy országos iskolai kulturadó bevezetése. Ezen megoldás mellett foglaltunk állást csaknem valamennyi résztvevői a kultuszminisztériumban másfél év előtt tartott sorozatos ankétokon és a konvent elnöksége, elnöki tanácsa és a kultuszkormány között folytatott tanácskozásokon. Akkor a kormány is hajlott ezen megoldás felé, sőt minden jel arra mutatott, hogy a megoldás ezen módját magévá teszi. Azután az a kifogás emeltetett — valószinűleg a pénzügyi kormányzatból kiindulva —, hogy az egy új adónemet jelentene, holott, mint arra már ezen helyről és a parlamentben is rámutattam, itt új adóról szó sincs, hanem az iskolafenntartás költségeinek arányos elosztásáról, hogy abból azok a vagyonok, amelyeknek tulajdonosai nem tartoznak az iskolát fenntartó egyházak kötelékébe és a vállalatok, részvénytársaságok stb. ki ne vonhassák magukat.

Ellentétbe áll fennálló törvényeinkkel és minden emberi méltányossággal egyházi tisztviselőink illetékeinek óriási megcsonkítása, többek között az által is, hogy terményjárandóságaik háromszoros, sőt négyszeres kulccsal számittatnak be.

Nem kivánom most újból részleteiben tárgyalni sérelmeinket és azok végzetes következményeit egyházi és nemzeti szempontból, — hiszen állandóan hangoztatjuk ezeket, — és juttatjuk aggodalmainkat felvilágositó, kérő, követelő panaszainkat az illetékes tényezők elé, melyek orvoslása elkerülhetetlen, ha azokat, kik hivatva vannak — emberfeletti megfeszitett munkával — a népet és a jövő generációt vezetni és nevelni — a mai rettenetes kísértések, sőt céltudatos, nagyszerűen megszervezett földalatti agitáció idején, a bal és jobb szélsőségekre való hajlamosság korában — mostani kétségbeejtő helyzetükben hagyjuk.

Ma mögöttük ott ül a keserű gond az egyén és a család megélhetésének gondja.

Ezen megállapításokkal, elnöktársammal együtt mély tisztelettel és szeretettel üdvözlöm egyházkerületünk megjelent alkotó tagjait és az érdeklődőket: a mai napra összehivott közgyűlésünket megnyitottnak nyilvánitom. *Farkasfalvi Farkas Géza.*

Rések a törvénykönyvben.

Most már egészen komoly a dolog, hogy az újév ajándéka egyházunk számára az új törvénykönyv lesz. Ideje is már. A mostani, szegény 25 év alatt nagyon elhasználódott, annyi rés és lyuk van rajta, hogy tovább nem tudná hivatását betölteni. Egyházi életünk számtalan kóros bacillusa tanyát talált benne s alapos pusztitást végzett rajta.

A leggyakoribb esetben a lelkészválasztások ütötték rajta a legnagyobb réseket. És fájdalom, a legtöbbször meg se kiséreltük azok betömését, ugy, hogy egy legközelebbinél vidáman használták kiutnak a garázdálkodók s kétségbeesetten kellett látnunk, hogy a rendes ösvényen már hiába is indul el valaki, mert a szemesebbek, a lelkiismeretlenebbek már régen megelőzték egy tilos mellékcsapáson.

Hogy ennek milyen következményei voltak, arról sokat tudnának beszélni a választási krónikák botrányhistóriái.

Egy legutóbbi lelkészválasztás is arra késztet bennünket, hogy már csak a jövőre való tekintettel is, véleménytisztázás végett, szóvátegyünk egy kiáltó törvénysértést.

Tudjuk, hogy a lelkészválasztási törvénynek egyik alapvető paragrafusa az, hogy az állásra reflektáló azon a helyen szolgálatot nem végezhet. (E. T. II. t.-c. 21. §) Ez olyan világosan van megfogalmazva, hogy ezt sem kortesfogással kijátszani, sem hatalmi szóval másként magyarázni nem lehet.

A szóbanlévő esetben az történt, hogy a pályázó nyugodtan ott csücsült a megüresedett helyen mindaddig, mig meg nem választották. Szabadon járhatott-kelhetett, agitálhatott, kapacitálhatott a saját érdekében. Mindez kirivóbbá válik, ha megtudjuk, hogy egy tekintélyes számú ellenzék nem akarta lelkipásztorául az illetőt.

Valaki azt hozta fel mentségül, hogy a pályázó hitoktató, akire nem kötelező a fent idézett törvénycikk.

Megdöbbenve kérdezzük: honnan, kitől ered az ilyen *önkényes és minden józan egyházjogi felfogást* nélkülöző magyarázat? Általános gyakorlat-é, vagy csak a jelen esetben merült fel ilyen törvényértelmezés? Lehetséges-e az, hogy a törvény szellemével és szavaival homlokegyenest ellenkező felfogás, bárkitől indult is ki az, érvényes lehessen a gyakorlatban? Hiszen akkor nincs a törvénynek egyetlen pontja sem, amelyet hasonló eljárással érvényteleniteni ne lehetne.

A törvény szószerinti szövege szerint valamely lelkészi állásra pályázó, ki „minősitvényénél fogva választható volna . . . segéd-, helyettes-, vagy felügyelő lelkészül nem választható . . . és áthelyezését kérni köteles".

Lehetetlennek tartjuk, hogy e szöveghez egy olyan gyermekes és minden komolyságot nélkülöző magyarázat fűzessék, hogy nincs benne szó hitoktatókról, tehát azokra ez a törvény nem vonatkozik.

Aki igy gondolkozik, nincs tisztában azzal, hogy e törvény megalkotása idején hitoktatók, olyan munkakörrel és beosztással mint jelenleg, nem igen, vagy legalább is ritka hollók voltak s igy azért nem történi róluk említés, *de nem azért, mintha kivételt akartak volna velük tenni.* Hiszen éppen arról panaszkodnak a hitoktatók jelenleg, még pedig jogosan, hogy az egyháznak mostohagyermekei; hogyan képzelhető hát el, hogy épen

a törvény alapvető paragrafusa nagylelkűen kivételt akart velük tenni és kedvezést nyujtani számukra?!

Semmiképen sem. Mert nem az a fontos a törvény szempontjából, hogy milyen minőségben pályázik valaki: lelkész-e, hitoktató-e, vagy segédlelkész, hanem hogy *jogosult pályázó-e?* Ha tehát a fenti választói törvénycikk ellen vét bármilyen jellegű pályázó, esetleges megválasztásának törvényszerűségét már előre kockáztatja.

Az elmondotthoz hasonlóan sok téves törvénymagyarázat kezdett lábra kapni egyházi életünkben.

Hallottunk egyszer olyan véleményt például, hogy a meghivás utján való betöltés nem választás s igy az ily módon állást nyert egyén más elbirálás alá esik, mint a pályázó. Az ilyen vélemény egyenesen és goromba tudatlansággal a törvény betűjét is feldűti, mert hiszen világosan irva van benne: *választás* meghivás útján. Ami félremagyarázhatatlanul jelenti, hogy a meghivás *egyik módja a lelkészválasztásnak.*

Ilyenekkel erősen kompromittáltuk törvénykönyvünk abszolut becsét és nagyon is jogosak voltak azok a kifakadások és méltatlankodások, melyek egy-egy helytelen törvény magyarázatából előállott szerencsétlen helyzet ellen elhangzottak. Igen sok esetben a kisebbségben maradt ellenzéknek, egy-egy választásnál, egészségesebb és törvénytisztelőbb volt a felfogása, nemesebb az intenciója, mint a többségé, ami örök sebet ejtett a gyülekezeten s kiegyenlithetetlen ellentéteket támasztott. Eredménye a gyülekezet sorvadása lett. A felelősség kérdését nem lett volna jó felvetni ezekben az esetekben, mert kitünt volna, hogy nem is a gyülekezet hibás annyira, mint egy-egy balkezes, vagy kis lelkiismeretű őrálló.

Reméljük, hogy az új törvénykönyv egészségesebb törvénymagyarázatokat fog szülni és nem fog oly rongyosan kimulni, mint a mostani.

Borsodi Ákos.

Advent a Bodrogközön.

Az örök Advent népe ez, akik várnak, egyre várnak. Valamikor azt várták, hogy a viz lemenjen földjükről és ők ismét munkához fogjanak.

Valamikor elvadították őket lelketlenek és akkor felkisértett köztük Dózsa György véres képe, kapát és kaszát fogtak s fel akarták osztani a földet. Mert nagyon nagyon szerették.

Évszázadokig mintha nem törődtek volna velük s ők nádi hazájukban éltek időjárás, viszáradás megszabta nomád életet.

Másfajta idegenek költöztek közéjük s elszaporodván szipolyozták őket.

Voltak rossz vezetőik, züllött és sikkasztó typusuak. Hál' Istennek csak voltak.

De semmi nem törte meg hitüket. Ők vártak, egyre vártak.

Templomaikat dombra épitették az árviz miatt és azért, hogyha a mezőn dolgoznak, felemelhessék rája szemeiket.

Náluk szomjasabb lelkek nem óhajtották soha még az Ige élővizét.

S talán azért van köztük annyi szekta is, mert nagyon nagyon vágyó lelkük kész örömmel fogadta még a hamis próféták áligéjét is.

Ők úgy beszélnek Krisztusról, apostolokról, prófétákról, mint jelenvaló, köztük élő, megtestesült közszükségekről, ahogy más vidéken a rokonokról, szomszédokról, időjárásról, termésről beszélnek.

Lehetetlen nem szeretni őket. Mert tragikusan magyarok ők. És mert azok, mindent el lehet velük érni két szenvedélyükkel: az Igével és a pálinkával.

Mi az Igét visszük nekik: adventi lelküknek hirdetjük az eljövendő és örök Krisztust.

A kommunisták, kiszipolyozásukra kész, sátán lelkü ellenségeik a pálinkát viszik. A millenisták és más szekták pedig pálinkánál bódítóbb és olcsóbb frázisaikat. És beszélnek nekik, hirdetik nekik felekezetek és államformák bukása után a földi paradicsomot.

Ki lesz a győztes?

A felelet kétségtelen. Mi. Mert mi nemcsak új földet, hanem új eget is várunk.

Ma beteg a Bodrogöz. De a beteg gyengeségét gúnyolni nem szabad.

A régi Bodrogköz elsüllyed, hogy új álljon elő, mosolygó pompában. Nem a Nód földje többé, a számkivetés földje, hanem Istennek és embernek kedves áldott földű és áldott lelkű magyar Mezopotamia.

Ma még végtelen hómező a Bodrogköz, ahol szomorú faluk alusznak a télben. Ahol varjak kárognak a halott föld felett.

De minden minden az újjászületést várja és sóvárogva kész az újjászületésre.

Nem kell ide többet kemény kéz és szigorú fegyelem. Egy kell csak. Államtól, egyháztól: *szeretet.*

Ha ez eljön, akkor tavaszra csakugyan tavasz lesz itten. Földön és lélekben.

Serkennek, akik aludtak és ujjongó kiáltást hordoz széjjel a lélek szele: Hajnal vagyon, szép piros hajnal!

Advent!

Ricse, 1933 december.

Szabó Lajos
missziói lelkész.

HIREK

— **Lapzártakor** vesszük a hirt, hogy a nyugdijnovella egyik kényes pontja tárgyalásakor *Farkasfalvi Farkas Géza* képviselő, egyházkerületünk főgondnoka felszólalt. Beszédét jövő számunk hozza.

— **Uj tanárok a sárospataki ref. tanitóképző-intézetben.** A f. évi december hó 5-én tartott egyh.-ker. közgyülés dr. Egey Antal és Zilahy Ferenc tanitóképzőintézeti tanárokat rendes tanárrá választotta. Isten gazdag áldása legyen életükön és munkájukon.

— **Ifjúsági Egyesületi toborzó nap Tiszalúcon.** A dec. 10-i vasárnap metsző téli szelében

is a Lélek fuvallását érezték a harangod vidéki kálvinista gyülekezetek Tiszalúcra sereglett ifjai. A napot *Sütő* Kálmán tiszalúci lelkész megnyitó és záróbeszédei, *Kalmár* Lajos s. lelkész alkalmi igehirdetése, *Szabó* Zoltán dr. theológiai h. tanár prédikációja és előadása, s a rendező egyesület tartalmas mintaösszejövetele töltötték ki. A taktaharkányi ifjakat *Veres* Imre lelkészük hozta. ott voltak a szadaiak, kesznyéteniek, hernádnémeti fiatalok is.

— **Gyülekezeti élet Sajószentpéteren.** A téli gyülekezeti életnek két szép figyelemre méltó eseménye zajlott le december 9-én és 10-én a sajószentpéteri egyházban. 9-én szegény gyermekek és családok karácsonyi felsegélyezésére a kaszinó helyiségeiben tea és tombola estélyt tartott a ref. egyház vezetősége, melyen Sajószentpéter egész társadalma szinte kivétel nélkül, vallásfelekezeti különbség nélkül részt vett. Az estélyen begyült összegen téli ruhákat vásárol az egyház s ezenkivül az egyes üzletekből szeretetcsomagokat gyüjt s minden adományt a rendezendő nagy karácsonyfaünnepélyen ad át a segélyezetteknek. December 10-én pedig nagy vallásos-délutánt tartott az egyház, melyen Varga Imre sajókazai lelkész imádkozott, Szentmártony Dániel esperes predikált, ezuttal tartván első esperesi látogatását a felsőborsodi egyházmegyében. Az új esperest még az istentisztelet előtt illő fogadtatásban részesitette a presbitérium. élén a lelkésszel és egy leányegyesületi tag a Leányegyesület nevében. A vallásos délutánon előadást tartott Balázs Győző miskolci ref. főgimnáziumi vallástanár, több énekszámmal szerepeltek a miskolci ref. vegyeskar, a sajókápolnai és a sajószentpéteri dalárdák, közben pedig még szavalatok tették változatosabbá a gazdag műsort. A vallásos délután befejeztével a gyülekezet szeretetvendégségben részesítette a miskolci ref. vegyeskart a kaszinóban.

HIVATALOS RÉSZ.

Püspöki körlevél

Egyházkerületünk a népiskolai vallástanitást gyümölcsözőbbé, bensőségesebbé akarja tenni. E célból a sárospataki ref. tanitóképző-intézet kebelében működő *valláspedagógiai szeminárium* szép reményekre jogositó kisérletező munkát folytat. Munkájába bele akarja vonni mindazokat, akik a vallástanitásra elhivatottak, ezért szeretettel kéri egyházkerületünk lelkészeit és tanitóit, hogy lapunk jelen számához mellékelt adatgyüjtő lapokat sziveskedjenek kitölteni.

A kitöltött kérdőiveket ünnepi követeink a kibocsátókhoz visszahozzák.

A szép reményekkel nekilendült mozgalmat ajánlom lelkészeink és tanitóink jóakaratú figyelmébe.

Dr. Szabó Zoltánnak a Sárospataki Református Lapok 51. számában megjelent kérelmét hasonlóképen pártfogólag ajánlom a lelkészi és tanitói kar jóindulatú támogatásába.

Sárospatak, 1933. dec. 14. Atyafiságos szerelettel:

Farkas István
püspök.

Alsózempléniek figyelmébe! Meghivó. Az alsózempléni egyházmegye közgyülését Sátoraljaujhelybe, a ref. egyház tanácstermébe 1934 január 3-ik napjának délelőtt 10 órájára összehivjuk. A közgyülés legfontosabb tárgyai: esperesi jelentés, tisztujitás elrendelése és az új egyházi törvényekkel kapcsolatos teendők elvégzése. Ugyanaznap délután ugyanott az egyházmegyei bíróság ülésezik. Sátoraljaujhely, 1933 dec. 13. Az egyházmegye elnöksége.

A felsőborsodi lelkészek figyelmébe! A jó rend érdekében felkérem lelkésztestvéreimet, hogy 1. a családjukban történt személyi változásokat hozzám legkésőbb a jövő hó 5-ig jelentsék be; 2. az egyházi és iskolai költségvetést 2 példányban kiállitva e hó végéig terjesszék be esperesi hivatalomhoz; 3. a gondnoki számadást legkésőbb január hó 31-ig okvetlen készitsék el, mert a mult tavaszi közgyülésünk határozata értelmében az egyházlátogatás már február hóban mindenütt megejtendő; 4. akiknek a nyomtatványuk (gondnoki számadás II péld., költségvetés, választók névjegyzéke, nyugta, ellennyugta, szavazólap) elfogyott, postafordultával közöljék velem, hogy miből menynyire van szükségük, hogy a kinyomatás és elküldés iránt sürgősen intézkedhessem; 5 a közi lelkészi konferenciák s vallásos esték tartásával és általában a belmissziói munkák lelkiismeretes elvégzésével a hitélet fellenditésére törekedjenek. Áldott karácsonyi ünneplést s egyben boldog újévet kivánva, atyafiui szeretettel vagyok, Borsod, 1933. december 12. *Szentmártony Dániel,* esperes.

Kérelem egyházkerületünk lelkészi és tanitói karához. A magyar népléleknek legértékesebb lelki tulajdonságai megnyilatkozásainak drága, de mindinkább veszendőbe menő kincsét képezik a *világháborus* — harctérre, harctérről, hadifogságból irt — *levelek.* Alulirottnak eddig gyüjtött anyaga kiegészitésére még szüksége lenne néhány ezer darab ilyen levélre ama tanulmánya számára, amely népünk lelkiségének egyetemes egyházi és nemzeti szempontból legértékesebb, azóta ismét sok tekintetben megfakult rétegeit feltárni igyekszik Tisztelettel és szeretettel kérem azért lelkész és tanitó testvéreimet, hogy e leveleket az elkallódástól megmentve gyülekezetüktől kérjék el, nagyon becses anyagok e tekintetben a *háborus naplók és egyéb feljegyzések is.* A leveleket a karácsonyi ünnepre kimenő legátusaink is készséggel átveszik és behozzák. A kezemhez jutott anyagot áttanulmányozás után készséggel visszaküldöm, a vissza nem kérteket állandó megőrzésre kerületi levéltárunknak adom át. Alulirott felelősséget vállal azért is, hogy a levelek felhasználásával minden diszkrécionális szempontot a legteljesebb mértékben érvényesit. *Dr. Szabó Zoltán, Sárospatak.*

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Á. B. Legközelebb jön. — B-y D-s. Egyfolytában lehozzuk. — Sz-y F-c. Megigértük.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**
Lelkészek, tanitók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.

XXVIII. évfolyam. 52. szám. Sárospatak, 1933 december 24.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Svingor Jenő:* „Az én erőm erőtlenség által végeztetik el.“ — *Illyés János:* A jászol-bölcső tanítása. Hová mégy? — *F. Farkas Géza:* A nyugdíjnovellához. — *Bódy Dénes:* Németek és magyarok. (Folyt. és vége köv.). — ORJÓ. — Hírek. — Szerkesztői üzenet.

„Az én erőm erőtlenség által végeztetik el“

II. Kor. XII. 9.

A keresztyénség sok száz ezer templomában minden felekezet összegyülekezik ma egy kicsiny gyermek udvarlására. Királyok és koldusok, tudósok és tudatlanok egyaránt sietnek bemutatni előtte hódolatukat és még a legkeményebb szív is tudja, hogy ez a hódolat azt az ártatlan kisdedet teljes mértékben megilleti. De miért oly óriási jelentőségű a világnak ez a jászolbölcső és a benne szendergő parányi emberélet? Mert ezzel a gyönge, magával is tehetetlen csecsemővel Isten hajtja végre leghatalmasabb munkáját: a bűnös emberi nemzet megváltását.

„Az én erőm erőtlenség által végeztetik el.“ Nézzetek ide, a szénaágyon szendergő kisdedre, képzelhető-e nála nagyobb gyöngeség, erőtlenség? Nézzétek gyönyörű szemeit, amelyek most tekintenek szét először ezen az átokverte világon, félénken és csodálkozva. Nézzétek csöppnyi száját, amely mint egymáshoz tapadó két piros rózsaszirom, még ki sem nyílt, hogy kiejtse csak egy szavát is az igéknek, melyekről írva van: „az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédim semmiképen el nem múlnak.“ Nézzétek azokat a drága kis kezeket, piciny kövér ujjacskákat, még nem látszanak rajtok a vérrózsák, amiket majd a szegek ütnek, mikor feléd tárja világot megváltó karjait.

Óh ezen a gyermeken és ekörül a gyermek körül most még minden csupa erőtlenség, csupa tehetetlen gyöngeség. A jászol, amiből barmok ettek, az istálló, mely állatok párájától gőzölög, a sötétség, amit most kezd beragyogni egy kimondhatatlanul fényes csillag, a szülők halálos fáradtsága és rettentő szegénysége. És mindez azért, mert Isten épen itt akarja megmutatni a maga mérhetetlen hatalmát, itt az erőtlenség és tehetetlenség fölött akarja kinyilatkoztatni hatalmának, Lelkének, hozzánkvaló szeretetének szentséges titkát: „az én erőm erőtlenség által végeztetik el.“

Közöttünk azok, akiket Isten gyermekekkel ajándékozott meg, ismernek valamit abból a titokból, micsoda hatalom egy gyermek, aki a maga piciny kezében tartja sorsunkat és szívünket. Igazat adunk az egykori hatalmas császárnak, aki karján gyermekével azt mondotta: „Íme a világ kormányzója. Mert a világot Róma kormányozza, Rómát én kormányzom, ez a gyermek pedig engemet.“ Az igazi hatalom nem az erőben, hanem a gyöngeségben rejlik. Óh hányszor verte már aranybilincsbe a szelídség és kedvesség, a jóság és a szeretet a legvadabb indulatot, amikor azt hitték, minden lángbaborul és elpusztul. A jászolbölcső mellett azt kell megtanulnunk, hogy Isten maga is ezt az erőt alkalmazza legszívesebben, ezt tartja legméltóbbnak magához, erre bízta rá legnagyobb munkáját: a világ megváltását.

Abban az időben, mikor Ő a földre szállott, a világ leghatalmasabb uralkodója uralkodott a népek fölött. Szobrainak templomokat emeltek, őt magát Isten gyanánt imádta az emberiség. Ma már csak mosolyog a világ az emberi hiúság és gőg ily őrületes mérve fölött. De nincs senki, akinek most, 2000 év után bátorságos dolog lenne megmosolyogni azt a tehetetlen kis fiút. Gyűlölni lehet őt, lehet félni tőle, lehet irtózatos éjszakákon borzasztó tusákat vívni Krisztussal, de őt kinevetni, nagyságát kétségbe vonni, őt teljesen semmibe véve át meg áthágni az ő örök parancsait, ez ma is annyi, mint ledönteni magunk körül az élet oszlopait s az egész boltozatot a fejünkre szakítani. Pedig hát mit tett uralmának megalapítására? Ragaszkodott ehhez a titokzatos elvhez: „az én erőm erőtlenség által végeztetik el“. Éhezett és bujdosott. Alig társalkodott egyebekkel, mint a szegényekkel és a nyomorultakkal. Testét odatartotta az ostorcsapásoknak, arcát az ütéseknek. Egyetlen panaszra nem nyílt ajaka, midőn a kalapács éles csattanásai közt általszegezték kezeit. És ő győzött. Már eddig is övé a legnagyobb hatalom és erő, ami valaha a világ fölött uralkodott. A föld legműveltebb nemzetei, akiknek hatalma elképzelhetetlenül rettenetes, ma az ő nevét foglalják imádságukba s magukat előtte igen kicsinyeknek, méltatlan bűnösöknek hirdetik. Igen, mi magyarok is, akik bár ezuttal megalázott és meg-

tört nemzet vagyunk, nem érezzük-e, nem látjuk-e igen jól, hogy még van számunkra nagyság és hatalom, hogy épen ő adja nekünk a legnagyobb erőt, ami minden kard és vér, minden legkisebb erőszak nélkül teljes győzelemre viheti ügyünket: az igazság eltörhetetlen, elpusztithatatlan erejét, a megkinzott és megcsúfolt, a keresztrefeszitett magyar igazság, de a sirjából is feltámadó magyar igazság erejét. „Az én erőm erőtlenség által végeztetik el", ezt üzeni nekünk ma, szent karácsony ünnepén, s van e magyar szív, aki még ma is ingadozik, aki még ma, e legszentebb ünnepen is azt kérdezné: „Te vagy-é az, aki eljövendő, vagy másra várjunk még?", aki nefogadná magába a hála és a szeretet égő könnyei közt, bús magyarok karácsonyán, mint a magyar feltámadás bizonyos zálogát: a gyermek Jézus üzenetét!

Svingor Jenő.

IGEHIRDETÉS.

A jászol-bölcső tanitása.

Karácsonyi beszédvázlat.
Olvasás Luk.: 2:1—20, alapige Luk.: 2:7.

Az elmult éjjel a bethlehemi istálló helyén épitett templom tornyában megkondultak a harangok és e harangzúgást a világ csaknem valamennyi rádióleadó-állomása közvetitette, hirdetvén mindenkinek: megszületett Krisztus. Amerikai nagyvárosok utcáin óriási hangszórók egész éjjel karácsonyi énekeket zengtek (hazai karácsonyi népszokások), mert a világ ünnepelni akarja Megváltójának születését.

Pedig akkor, amikor a Földre jött, Bethlehem egyetlen házánál sem volt számára hely... sem rokonnál, sem ismerősnél, sem idegennél, a vendégfogadóban is csak az istállóban kaptak egy kis szalmát. És ott, ahol közülünk még a legszegényebb ember sem szivesen helyezné el feleségét, ott született meg a világ Megváltója, a Mennyei Király, akiről azt mondja János evangélista, hogy a világ általa lett... A Föld nem akarta befogadni, de a Menny ünnepelte Őt... Angyali seregek ajakáról hozsánna zendült végig a Mindenségen, Istenről, ki úgy szerette a világot, hogy odaadta érette szent Fiát, hogy legyen szegény ember, aki jászolban születik, meg nem értett ember, kigúnyolt, üldözött és szégyenfára szögezett ember...

Csodálatos szent éjszaka... A világtörténelem forduló pontja... Az én lelkemet most nem az angyali ének, vagy más fönséges mozzanat ragadja meg, hanem az a szürkének látszó tény, hogy a világ Megváltója jászolban született... — Te jászol-bölcső beszélj nekünk ez órán az Isten dicsőségéről, jóságáról és bölcsességéről.

1. A jászol-bölcső először is arra tanit, hogy milyen másféle az Isten dicsősége, mint az emberé. — Miben áll az emberi dicsőség? Legtöbbször a hatalomban. Nos, a világ Ura tehetetlen gyenge gyermekké lesz, aki rá van szorulva anyja gondozására. Szülei is szegény emberek, akiknek nincs semmi hatalma, s gyermeküknek is csak jászolt tudnak adni bölcső helyett.

Az emberi dicsőség gyakran a pénzben áll. A szent gyermek szülői igen szegények voltak, mert pénzért akkor is mindent lehetett kapni, s bizonyára kényelmes szállást is... De erre sem tellett... Az Úrnak később is gyakran nem volt fejét hová lehajtanta, s a Királyok Királya szegényebb volt sok mai útszéli koldusnál...

Az emberek büszkék származásukra, (a nemességre, stb.) Ő istállóban született, mert meg akarta mutatni a világnak, hogy egy származás van, ami igazán értékes: a Mennyből való születés. Földi szülei igaz, hogy királyi családból valók, de mégis csak egyszerű mesteremberek.

Tehát Krisztus születésénél nem emberi, hanem isteni dicsőség ragyogott, s az évezredek futása közben már minden emberi dicsőség semmivé lett volna, de ez az isteni glória egyre fényesebben tündököl.

2. A betlehemi jászol-bölcsőn Isten jósága is ragyog. Krisztus a gazdagokért is eljött, de legelőször nem ezek, hanem a szegények fogadták be szivükbe. Ezeket hivogatta: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, kik meg vagytok fáradva..." Ti szegények, ti kereszt hordozók, emeljétek fel fejeteket, a világ Ura szegényen született ti néktek! Igy mutatta meg, hogy van út a szenvedésből a dicsőségbe. Ha letelnek földi zarándok éveitek, odafent nem az lesz nagyobb, aki a földön hatalmasabb, vagy tiszteltebb volt, hanem akiben több szeretet, több hit és alázatosság lakozott. Nem vagytok már jövevények és zsellérek, hanem királyfiak! Isten gyermekei.

Istállóban született, hogy ne érezzétek szégyennek a szegénységet. Érettetek lett szegény; később pedig érettetek szenvedett. Lehet e fensségesebb jóság ennél?

3. A jászol bölcső Isten bölcsességét is hirdeti. A világnak akkori hatalmasai (a főpap, a római császár stb.), akik azt hitték, hogy az ő kezükbe van letéve a világ sorsa, semmit sem tudtak arról s nem is hitték volna el, hogy a jövő világ szegletköve nem bíbor, hanem széna közt fog születni. Mily gyarló volt bölcsességük Isten nagy világtervéhez képest! „Csak ember műve csillog és zörög, melynek határa egy araszny lét." Mi sem tudhatjuk, hogy melyik szegény gyermek homlokán csillog az isteni elhivatás fénye, éppen ezért minden szegény gyermek szent és megbecsült legyen előttünk.

Végül Isten csodálatos bölcsességét mutatja a jászol-bölcső azért, mert ha Krisztus hatalmas és gazdag földi ember lett volna, nem lehetett volna a szegények eszményképe és megváltója. De igy Mestere lett mindeneknek.

... Jászol-bölcső! Meghatva állunk meg előtted, szemünk káprázik a fénytől, mely téged körül ragyog Áldott az Ur, aki téged ennyire felmagasztalt, följebb minden királyi bölcsőnél, hozsanna a ma született Krisztusnak!

Testvéreim! Lggyen ott szivetek közepében ez a bölcső, de ne üresen, hanem pihenjen benne a mi Urunk Királyunk. Ámen.

Hová mégy?

Ujévi beszédvázlat.

Olvasás: Ézs. 35:1—10, és Ján. 10:1—9.
Alapige: Luk. 13:23—24.

A legenda szerint amikor a Néró alatti keresztyén üldözések idején Péter apostol menekülni akart Rómából, elébe állott sugárzó fényruhában maga az Úr. „Quo vadis Domine?“ — Hová mégy Uram? — Kérdezte tőle Péter. „Megyek Rómába, hogy mégegyszer meghaljak“ — válaszolt Krisztus.

Hová mégy? Ez a mi lelkünk ujévi nagy kérdése. Hová megy a világ, jobb jövendő, vagy rettenetes katasztrófák felé? És hová megyünk mi? A szent, győzedelmes élet ujjongása felé e, vagy tompa reménytelenség és leveretetések felé? A hit és szeretet sugárzó utján a mennyei Jeruzsálem felé-e, vagy a külső sötétség felé? Ezért, miként a Mestert kérdező ismeretlen valaki, én is megkérdezem: „Azok között, akik itt összegyültek ünnepelni, sokan vagy kevesen vannak-e, akik üdvözülnek?“

Mivel életünknek ujévi utja csak úgy lehet boldog, ha azon az örök boldogság utját is megtaláljuk, a Krisztus felelete nyomán elmélkedjünk azokról, akik igyekeznek, de nem tudnak bejutni a szoros kapun, és azután azokról, akik be is jutnak azon.

1. Nem akarok azokról szólani, akik a szoros kapun nem is akarnak bemenni, mert nekik a világ (mámor, szórakozás. pénz stb.) kedvesebb mint Isten, — ezek önmagukat zárták ki az értékes és boldog élet lehetőségéből, — hanem csak azokról lesz szó, akik szeretnének bemenni az élet kapuján és mégsem mehetnek be. Ennek több oka lehet:

Nem az *igazi* szoros kapun mennek be a hindu fakirok és a buddhista szentek, akik szörnyű kinzásokkal kinozzák magukat az üdvösségért. (Oszlopon állás, elevenen való eltemettetés, stb.) Micsoda hősiesség ez sok református egyháztag lelkiállapotához képest, akik semmit sem akarnak az Istenért és egyházért áldozni. sem pénzt, sem időt, sem jóakaratot és mégis hiábavaló, mert az önkinzás szoros kapuja nem a Krisztus kapuja. Az Ur nem szenvedő, hanem boldog embereket akar.

Nem Krisztusé a bőjtölések, bucsujárások és merev szertartások kapuja sem, amelyek mellett a lélek tele lehet sötét indulatokkal. Nem az Övé a világtól való elszakadás (remeték), vagy az egyház viharral küzdő hajójának patkányok módjára való otthagyása (szekták). Tehát sem önkinzással, sem lelki gőggel nem mehetünk át a szoros kapun. Végül még az sem mehet át, aki nem kapja meg az ehez szükséges kegyelmet.

2. A szoros kapu Krisztus. „Én vagyok a juhoknak ajtaja“ stb. Őt sem megkerülni, sem mással helyettesiteni nem lehet. Őrajta a szoros kapun való keresztüljutást igy hivjuk: megtérés.

Vajjon miért szoros kapu Ő, aki csupa szeretet? Testvéreim, a szeretet gyakran kemény. Amint a jó szülő kiveszi a mérget, vagy a gyufát gyermeke kezéből, úgy Ő is azt akarja, hogy a lélek magasabb világába való belépéskor hagyjuk ott azokat az alacsony ösztönöket és vágyakat, amelyek lehetetlenné tennék számunkra az igazi boldogságot.

Egy szolgáló leány árviz alkalmával úgy akarta ruháit megmenteni, hogy mind felvette magára. Mivel a viz nyomása miatt az ajtót már nem lehetett kinyitni, az ablakon át próbált menekülni, de a rajta levő sok ruha miatt beszorult ott, ahol máskülönben könnyen átjuthatott volna. A lélek szoros kapuján sem lehet átjutni, ha magunkkal akarjuk vinni igényeinket, önzésünket, kevélységünket stb. Ezek teszik számunkra szorossá a kaput.

Ha egy kapun belépünk, legtöbbször tudjuk, hogy hová megyünk. A szoros kapun való belépés célja: a keskeny uton járás és az üdvösségbe érkezés. Ezen az uton már nem a magunkéi vagyunk, hanem az Ő katonái, akik az Ő parancsainak engedelmeskedni tartoznak.

... Testvérem, hová mégy? Boldog ujévet, szebb jövőt akarsz? Akkor járj a Krisztus utján, menj át az Ő kapuján és akkor ez az esztendő lesz számodra a legboldogabb esztendő, mert ebben fog elkezdődni a lelked örökkévaló ujjongó boldogsága! Ámen. *Illyés János.*

A nyugdijnovellához.

Farkasfalvi **Farkas** Géza felszólalása a képviselőházban.

T. Ház! A lehető legrövidebben kivánok szólni, hiszen a javaslattal szemben különösen erről az oldalról már rávilágitottak arra, hogy a tisztviselői kart milyen lelkiismereti kényszer elé állítja ez a javaslat és hogy mennyire a mindenkori kormány jármába hajtja őket. Én tisztára református egyházi szempontból akarok szólni és pedig azért, mert amikor 1848. évi XX. t.c. ellenére a mi államsegélyünk állandóan csökkentve van, amikor tanitóink és lelkészeink nem kapják meg fizetésüket, amikor még ma is 21 pengős buzaár alapon kapják a tanitók a fizetéskiegészitést, a lelkészek pedig 28 pengős alapon, akkor helyzetük javitása helyett tanerőink függetlenségét — a mindenkori kormánnyal szembe akarják itt semmivé tenni. Ezeknek az aggodalmaknak a kifejezője az a módositó javaslat, amelyet Temesvári Imre t. képviselőtársam tett, amelyről ugy tudom, hogy a kormány azt elfogadja. Ez a módositó javaslat azonban megfeledkezett arról, hogy a t. kormány ezelőtt cca. hat héttel terjesztette szentesités végett az államfő elé a mi református egyetemes zsinatunk által készitett uj egyházi törvényeket. Ez a javaslat pedig azzal teljesen ellenkezik. Én nem tudom elképzelni azt, hogy ha ezelőtt cca. hat héttel, — megerősités végett az államfő elé terjesztette a kormány a mi törvényeinket, miután azokra nézve többféle módositással jött, azzal, hogy a mi egyetemes zsinatunk módositsa ezeket az egyházi törvényeket és ezeknek a módositásoknak nagy részébe mi belementünk abban a hitben, hogy a kardinális pontokban megmaradjon a mi törvényjavaslatunk, mondom,

nem tudom elképzelni. hogy most ezzel a javaslattal azt egyszerűen — eltöröljék.

Ugyanis ez a törvényjavaslat, illetve most már törvény, amelyet pár héttel ezelőtt látott el az államfő jóváhagyási záradékkal, a következőket mondja (Olvassa): „Olyan egyházi tisztviselővel és alkalmazottal szemben. akinek a nem állami tanszemélyzet országos nyugdijintézete terhére van nyugdijigénye, a hivatalból való nyugdíjazást a tisztviselő, vagy alkalmazott felettes egyházi főhatóságának javaslatára", — tehát felettes egyházi hatóságnak javaslatára — „a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter rendeli el." Ennélfogva én nagyon kérem a t. kormányt, elsősorban a jelenlévő pénzügyminiszter urat és az előadó urat, tegye magáévá a Temesváry-féle módosító javaslatnak következő módositását és azt a következőképen fogadja el (Olvassa): „Hitfelekezeti iskolák és kisdedovodák tanárainak, tanítóinak és óvónőinek szabályszerű elbánás alá vonásánál az eljárás megindítása az illetékes felekezeti főhatóság kezdeményezésére történhetik." Azután jönne tovább a Temesváry-féle javaslat éspedig a következőképen (Olvassa): „és az eljárásban közreműködő három tagu és öt tagu bizottságok megalakitása tekintetében az 1914. évi XXXVI. t.-c. 30. és 38. §-ainak rendelkezései megfelelően alkalmazandók." Én nem kérek egyebet, mint azt, hogy amit a kormány ezelőtt pár héttel elfogadott és az államfőnek szentesités végett előterjesztett, hogy most egypár hét mulva ne cáfolja meg, ne rontsa le. Én nem is tudom elképzelni, nem is tudom feltételezni, nem is szabad feltételeznem, hogy a kormány azt, amihez pár héttel ezelőtt törvényben hozzájárult, most ezzel a javaslattal elvegye. A javaslatot nem fogadom el. (Helyeslés a baloldalon.)

Németek és Magyarok.

De lássuk, mit mond maga a figyelemre méltó szerző az ő szóban levő fejtegetéseiben, melyek a még hellyel-közzel tetszésünkkel nem találkozó voltukban is mindig eszméltetők és tanulságosak? Magyarországon való nyári látogatása alkalmat nyujtott neki folyóiratának előbbi füzetében tett nyilatkozatait, melyeket a magyarországi tudatos németség vezetői (Bleyer prof. stb.) és bizonyos magyar körök közti viták és surlódások váltottak ki, felülvizsgálni és amikor ezt teszi, szükségesnek látja elsősorban is egy bizonyos nép *államhoz és nemzethez* való tartozandóságának tudományos meghatározását etymológiai alapon eldönteni. Szükségesnek tartja az e téren felmerülő sok homályt és bizonytalanságot eloszlatni. A franciák, kiknek mint román fajnak illene tudni — ugymond — hogy a („natio nasci" igével állván összefüggésben) „grande nation" fogalma alá nem erőszakolhatók bele az állam jogi kapcsolatok révén az elsass-lothringai németek, annál kevésbbé a gyarmatok fekete és sárga államtartozékai, vagyis nem lehet a két fogalmat (Staat und Nation) veszély nélkül felcserélni vagy összezavarni. De nem lehet *csak* a *nyelveredet* sem döntő, mert a nyelv*használat* majdnem általánosan mutatja, hogy különbség van *nép* (populus és *nemzet* (natio) között.

„A nemzetnél ugyanis ott csendül mindig, mint mellék zönge, az állam fogalma és igy akár — mint *Boehm* értelmezi — hogy a *nemzet* valamely népösszességnek egy bizonyos, tetsző államhoz való tartozandósága, amely az ő népiségének államául azt határozottan elismeri vagy ami még értékesebb, hogy nemzetnek valamely népiségnek olyan államhoz való tartozékait lehet tekinteni, kik az ő államukon teljes lélekkel csüngenek és konfliktusok esetén annak oldalán állanak."

Egészen új. sajátos és ma még teljesen a theória határai között mozgó a *Boehm*-féle definició tartalma, melytől az azonosság látszatának ellenére is különbözik a *Geissler***-féle felfogás az *államhoz* tartozandóságról, mely egy nép állami érzületét állitván előtérbe, egyuttal kulcsa lenne az általa képviselt német-magyar problémának is.

Mert mig az uj-német birodalom nagy sorsfordulatának napjaiban, a G. A. E. német néphez intézett kiáltványában „az egy népből nemzetté levés" heroikus célkitüzése tör elő, addig *D. Geissler* a magyarországi németségről szólva, *„a magyar nemzet német tagjai"*-ról beszél, akik közül egyetlenegy sem áll Magyarországon az állammal szemben, melyhez tartoznak, olyan tisztán iegálisan, vagyis csupán engedelmességi készséggel, mint ahogy Elsass-Lothringen nagy része a francia, a déltiroliak az olasz, a szudetanémetek a cseh állammal szemben állanak. A magyarországi németség helyzetének megértésénél nem szabad figyelmen kivül hagyni, sem szőrszálhasogatásnak minősiteni, hogy egy ténnyel állunk szemben, mely tény felett sokan panaszolkodnak is Németországban, még inkább Ausztriában, de legfőképen a Magyarországtól elszakitott területeken, kik a németség magyarállam iránti készségében (Staatsfreudigkeit) a németség asszimilációjának első lépését látják. (S. 234.)

Tényleg fenn is áll az egész világon, sőt a zárt német nemzeti államban is a veszély, hogy az állam iránti lelkesedés és a népérzelem között szakadék és ellentét támadt, amelyet többé hajlitással nem, csak töréssel lehet megoldani. Ez a veszély különösen fenn forog a nemzeti államokban, hol az állam súlya, erőszakos rendelkezések nélkül is, a nem államvezető néphez tartozókra olyan hatást gyakorol, hogy ez utóbbiak loyalitásból, — ami több a legalitásnál — végül is az államnéphez lépnek át, sőt saját néptörzsüktől megvetéssel fordulnak el. Ez a veszély Magyarországon is fennáll, hol a fajmagyarság száma csekély

** „A különbség a Boehm és az én nyelvhasználatom között u. is abban van, hogy ő pl. az erdélyi szászokat, dacára az ő román vendégállamukkal szemben fennálló loyalitásuknak, a német nemzethez számitja, mivel azok az ő német anyaállamukkal „sorsszerüleg egyakaratuak", mig én ezt elutasitom, de azért a nem német állampolgár társakat is, — mint a mazurok és vendek, — a német nemzet tagjainak tekintem, mivel ezek, dacára az ő vérvegyületi és nyelvhasználati népi különbségüknek, dacára az ő idegenszerü habitusoknak és magatartásoknak, a német államot teljes lélekkel szeretik, abban biznak, abban remélnek."

a nagy számával szemben azoknak, kik nem ugortatár, hanem árja vér, mely mellett a nem cseppekben de áradatban ömlő és belevegyült zsidó vérről jobb nem is beszélni.***

Azt azonban, hogy a magyarság „véralkatához" milyen nagy mértékben járulnak hozzá a németek is: ma még a névanalizis utján sem lehet megállapitani. mivel a németségből magyarságba való átmenetelt gyakran egy névcsere is követte, amit az emberek meggondolatlanul és igen könnyen követnek el, elárulván vele családi történetüket, lebecsülvén saját értéküket, nyelvüket, feladván vele valamely néphez való tudatos tartozásukat. Akár államnyomás, akár társadalmi hangulat vagy magatartás legyen az ilyen névváltoztatások oka: előttünk németek előtt érthetetlen. (S. 234)

Ezek az okok azonban Magyarországon sem az állam, sem a társadalom részéről nem forognak fenn, mert az utóbbi időben álláspontját a nemzetiségekkel szemben mindkettő revideálni kezdette éspedig nem taktikai okokból, hanem mélyebbre nyuló belátásokból," aminek uttörői a magyarság nagy államférfiai: gr. Tisza I és nyomában gróf Bethlen I. miniszterelnökök voltak (nyilatkozataikat és e kérdésnek a „Magyar Szemle" 1933 májusi számában megjelent fejtegetéseit hosszabb németnyelvü közleményekben iktatja be értekezésébe a mindenre felfigyelő szerző.) Ezek után behatóan foglalkozik a magyarországi németség kulturális helyzetével, iskolai és egyházpolitikai kérdéseivel, reflektálván a *Bleyer* prof. „Nation und Staat"-ban (1933. jun.) megjelent beszédére. A négy evang. seniorátus (I. Moson m., II. Sopron m., III. Tolna-Baranya-Somogy m., IV. Budapest és különböző vármegyék) minden egyes gyülekezetében, azoknak különböző iskolatipusaiban vizsgálat alá veszi a német anyanyelvnek igehirdetésben és tanitásban való jogi érvényesülését, melynek szórványosan jelentkező fogyatkozásait egyes tulzásra hajlók az elmult évtizedekben az állam németellenességének minősitették, holott ezek legtöbbször ifju tüzeskedő akadémikusok lévén, nem vették figyelembe, hogy nemcsak az evang. egyházközségek igehirdetése német, vagy részben német anyanyelvü, de nem is szólva a leányegyházak és missziói állomásokról, még *református* gyülekezetek is vannak (Bpest Filialgemeinde, Gyönk, Harta, Mórágy, Nagyszékely), melyekben német az igehirdetés nyelve. Nagyon szép és férfias szerző bizonyságtevése a magyar evang. egyházzal szemben, melyért őt többen „liebedienerisch„-nek mondják azért, mert azt irta: „Szivesen megvallom, hogy én a magyar evang. egyházat szeretem, azt örömmel szolgálom... teljes szerénységgel hivatásom keretei között." — Kisebbségek nemzeti eltolódásainak és népi átalakulásainak kérdéseiben ugy a multra, mint jelenre nézve elfogulatlan történeti érzékkel állapitja meg, hogy nem mindenkor és nem mindenhol van helye az ilyen jelenségeket elitélő mordizálásoknak akár egyes esetekre, akár nemzetiségek kicserélődésére vonatkozzék az. Alapja lehet „épenugy erkölcsi meggyőződés, mint önző haszonlesés... származhatik megrázó lelki harcokból, vagy frivol könnyelmüségből, amit egy „Kulturszemét" kifejezéssel elintézni nem lehet, mint ahogy a német kultura is sokféle idegen vér és szellem beáramlásától lett gazdagabbá." „Saját nemzetiségének a szomszéd javára való önkéntes feladásánál azonban egészen más az állami törekvés az aszimilációra, amelynek szünni nem akaró dühöngése főoka Európa mai nyugtalanságának. Népeknek nemzetiségükből való állami erőszakos kivetkőztetési tendenciája vonul végig Belgiumtól Francia, Olasz, Lengyelország, Jugoszlávia, Romániin és Csehszlovákián stb. keresztül be Magyarországig, *„de szívesen meg lehet vallani, hogy egy olyan tudatos és nyiltan kimondott elnemzetietlenités (Entvolkungsabsicht), mint más államokban és népeknél, Magyarországon nem volt és nincs is."* (S. 240.) Ime a történeti igazság, a ***„Justitia Hungariae"***, melynek ok nélkül felidézett nemzetiségi belső harcaiból, mig sebzett lélekkel és keserüséggel távozik *Bleyer* a hazai német professzor(†Pester Lloyd 1933. dec. 6. Morgenblatt), addig *D. Geissler* személyében egy külföldi nagy vizsgálódó kiáltja világgá: *„Bleyer őexcell. tapasztalataihoz hasonló események nem fordultak és nem fordulhattak elő."* (t. i. Magyarországon S 237.)

További fejtegetéseiben megemlékezik a szerző az általános európai, majd az 1933-ban a németség kül- és bellöldi életében beállott nagy nemzeti ébredésekről; párhuzamba állitja a fassizmust a nemzeti szocializmussal és mig keményen elitéli az európai államok népeket beolvasztani akaró politikáját, Hitler beszédeinek idézésével tiltakozik a germanizálási törekvések vádja ellen és a „suum cuique„ alapelvén állva Hitlerrel vallja: „Mi úgy nézzük az európai nemzeteket,... mint adott tényeket és tudjuk, hogy semmiféle elgondolható történeti esemény ezt a valóságot meg nem változtathatja és amiképen távol áll tőlünk a szándék, idegen népeket németekké tenni, époly fanatikusan védekezünk minden kisérlettel szemben, mely németeket akar az ő *népüktől* elszakitani."

(Folyt. és vége köv.) *Bódy Dénes.*

*** Szerző nyilvános tévedése ez, amennyiben ő csak a kétségtelenül nagyszámu (több mint $^1/_2$millió) zsidóságot látja Magyarországon, kikről azonban kevésbé tudja azt, hogyha fordul is elő nem ritkán vérvegyülés, — inkább csak a kulturáltabb, szabadgondolkodók körében, — de a fajmagyarság zöme annál a vallási, faji és ethikai válaszfalaknál fogva, melyek a kettő között mindig fennállottak és fennállanak ma is, az ilyenfajta vérvegyüléstől ösztönszerüleg tartózkodott.

ORJÓ.

Az Orsz. Ref. Jóléti és Gazd. Társulat körlevéllel és szervezők kiküldésével felhivni a Nagytiszteletű Lelkész Urak és a gyülekezetek figyelmét arra, hogy temetkezési segélyakcióját a tiszáninneni egyházkerületben is megindította.

A taggyüjtés eredménye nov. 30-ig egyházmegyénként a következő:

Abaúji egyházmegye	87
Alsóborsodi „	68

Alsózempléni „	105
Felsőborsodi „	59
Gömör-tornai „	42
	361

A taggyüjtés munkája leginkább azokban a gyülekezetekben eredményes, amelyekben a nagytiszteletü lelkész urak időt és fáradtságot szentelnek a taggyüjtés vezetésére, irányitására.

A kezdet biztató. Fejlődés azonban csak akkor remélhető, ha a nt. lelkész urak felvilágositó munkájukkal mellénk állanak és gondokkal küzdő népünket igyekeznek meggyőzni a temetkezési segélybiztositások szükségességéről és a gyászbaborultakat a temetés anyagi gondjaitól megkimélő jótékony hatásáról.

Ha a nt. lelkész urak minden gyülekezetben segitőkezet nyujtanak szervezőinknek és taggyüjtőinknek, akkor jóreménységgel lehetünk afelől, hogy a körlevélben kitüzött céljainkat rövid pár év alatt megvalósithatjuk.

Kérjük azokat a nt. lelkész urakat, akik az ügyrenddel és főtiszteletü Püspök úr körlevelével egyidejüleg kiküldött és a nt. lelkész urak érdekeit szolgáló válaszlevelet még nem küldték vissza, hogy azt kitöltve az egyházkerületi Orjó irodának (Miskolc, Széchenyi u. 31. sz.) beküldeni szíveskedjenek. Az ORJÓ tiszánínneni *Irodája.*

HIREK

Lapunk olvasóinak Istentől gazdagon megáldott boldog karácsonyi ünnepeket kíván a Szerkesztőség.

— **A zsinat küldöttsége a Kormányzónál.** Dr. Balogh Jenő zsinati világi elnök vezetésével a zsinat küldöttsége szombaton tisztelgett Magyarország Kormányzója előtt, hogy az egyházi törvények legfelsőbb jóváhagyásáért és megerősitéséért az egyház köszönetét tolmácsolja. A küldöttségben Farkas István tiszáninneni püspök és Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok is részt vett.

— **Kitüntetés.** A Kormányzó Ur Őfőméltósága a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Csorba* György miskolci reálgimnáziumunk igazgatójának a tankerületi kir. főigazgatói címet adományozta. Kiváló érdemü munkást ért a szép kitüntetés; őszinte örömünket fejezzük ki felette annál inkább, mert a közelmult években egyházkerületünk hasonlóan nagy értékü tanügyi vezető férfiai iránt (mennyire ércbeöntenék a politikusokat, ha önzetlenül ennyi időn át és ennyit dolgoznának!!) az elismerés, megbecsülés és megtiszteltetés ilyen megnyilatkozását nélkülöztük. — Ad multos annos!

— **Ha bonyodalmak állnak majd elő** a nyugdijnovella rendelkezései folytán, legalább később rámutathatunk, hogy egyházunk egyik vezető férfia, Farkasfalvi Farkas Géza országgyülési képviselő részéről megtörtént a fellépés annak elhárítása iránt (l. a mai számunkban egyházkerületi főgondnokunk képviselőházi beszédét). Amennyiben t. i. a napilapok közléséből megállapithatjuk, azok a változtatások, amelyeket Hóman Bálint kultuszminiszter nyilatkozata és felvilágositása után a nyugdijnovellán a Ház tett, sajnos, nem eléggé megnyugtatók és nem eléggé kielégitők.

— **A volt százados prológja.** A miskolci volt tizes honvéd gyalogezred jótékonycélú estélyt rendezett Sátoraljaujhelyen, melyen a nagy tetszést aratott prológot *Novák* Sándor gimnáziumi igazgató, volt százados tartotta.

— **Karácsonyi ajándék.** *Borbás Lajosné,* budapesti gyáros felesége, B. Lajos VI. o. tanuló édesanyja szegénysorsu diákjainknak karácsonyi ajándékképen 12 pár gyapju keztyüt, 24 pár harisnyát, 25 selyem sált küldött. Hálás köszönettel kiosztatott.

— **Karácsonyfa ünnepélyek főiskolánkban.** Dec. 15 én a „Hegyaljai Erő" gimn. cserkészcsapat „*Mókus*" őrse adta át a saját tagjai által gyüjtött ajándékcsomagjait a ref. egyház szegényeinek. 16-án a theológusok „*Timotheus*" csapatának öreg cserkészei kapcsolódtak komoly és vidám program keretében karácsonyi szeretetközösséggé. 17-én a *Kisinternátus* diákjai osztották szét szeretettel összehordott karácsonyi csomagjaikat. A maguk szegénységéből adakozó kis diákok 8 még szegényebb kis pataki gyermeknek adtak meleg ruhát, könyveket, játékot, Györgytarlóra is küldtek egy ajándékcsomagot. — 18-án a *Tanitóképző* „*Rákóczi*" cserkészei és a gimnázium „Erő -je tartottak bensőséges karácsony estet, az Erőben a karácsonyfa alatt tett cserkészfogadalmat 5 újonccserkész is.

— **Megjelent** Muraközy Gyula: *A diadalmas élet.* Krisztus a XX. században c. nagyszabásu műve. Kapható Sylvester R. T. könyvosztálya: Budapest, VI., Hermina-út 37. Részletesen fogjuk ismertetni. Ára 4 P.; kötve 5 P.

— **Hernádnémeti** szivesen látott vendégei voltak 17-én a tiszaluci Ifjúsági Egyesület Kalmár Lajos s. lelkész vezetésével átrándult tagjai. A látogatás gyümölcse az, hogy Göndöcz István lelkész Hernádnémetiben is megindítja az ifj. egyleti munkát.

— **Pályázat.** Gyülekezeti ifjusági munkáink szövetsége: a RKIE és RSDG közösen pályázatot hirdet „Református ifjúsági Induló" szövegére. — Pályázhat minden református vallásu egyén. Az induló állhat több versszakból is. Pályázati határidő 1934 március 1. A nyertes 30 P pályadijban részesül. Pályázatok az iró pontos cimével ellátva küldhetők a következő két cimre: Dobos Károly ifj. lelkész Bpest, VIII., Horánszky-u. 26. és Kiss Sándor SDG főtitkár Bp. IX., Üllői út 25. I.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

J-a K-ly. Mégis elkerült hozzám. Ünnepi számunkban jönni fog.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1933.